

XXXII sesja Sejmiku Województwa Podkarpackiego odbędzie się w dniu **29 kwietnia 2013 roku, (poniedziałek) o godzinie 11⁰⁰** w sali audytoryjnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego przy al. Łukasza Ciepłińskiego 4 w Rzeszowie.

Porządek obrad przewiduje:

1. Otwarcie sesji.
2. Przyjęcie protokołu XXXI sesji.
3. Wręczenie odznaki honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego” dla Pani Danuty Steczkowskiej.
4. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego zamiaru likwidacji laboratoriów w powiatowych stacjach sanitarno-epidemiologicznych w Województwie Podkarpackim.
5. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w Statucie szpitala Wojewódzkiego nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.
6. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości w Warzycach.
7. Podjęcie uchwały w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Rzeszów z budżetu Województwa Podkarpackiego w roku 2013.
8. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia projektu Statutu Muzeum Podkarpackiego w Krośnie i przekazania do uzgodnienia z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
9. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany Uchwały Nr XXX/561/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Rzeszów z budżetu Województwa Podkarpackiego w roku 2013.
10. Podjęcie uchwały w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z wykonania planu finansowego Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale za rok 2012 r.
11. Podjęcie uchwały w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu” wraz z Planem Działań Krótkoterminowych.
12. Podjęcie uchwały w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu” wraz z Planem Działań Krótkoterminowych.
13. Podjęcie uchwały w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Podkarpackiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w roku 2013 oraz w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy, na dofinansowanie robót

budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych.

14. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości pomiędzy Województwem Podkarpackim a Skarbem Państwa.
15. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na wydzierżawienie pomieszczeń o powierzchni 97,71 m² dla Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Transmed”.
16. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na wydzierżawienie pomieszczenia o pow. 34 m² dla firmy MEDORTO- Adam Chmiel, Wojciech Dryś s.c.
17. Podjęcie uchwały w sprawie uchylenia uchwały w sprawie przyjęcia zasad i kryteriów tworzenia „Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Podkarpackiego” dofinansowywanego ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.
18. Podjęcie uchwały w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Rzeszowie
19. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 r.
20. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej Województwa Podkarpackiego.
21. Podjęcie uchwały w sprawie rozpatrzenia wezwań do usunięcia naruszenia interesu prawnego.
22. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „ Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Podkarpackiego na rok 2013”.
23. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w Statucie Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie.
24. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w Statucie Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli.
25. Sprawozdanie realizacji Programu współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2012.
26. Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie podkarpackim w 2012 r.
27. Sprawozdania z działalności Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie za 2012 r.
28. Informacja o stanie realizacji komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie podkarpackim wg stanu na 31 marca 2013 r.
29. Informacja na temat stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego na terenie województwa podkarpackiego.
30. Informacja na temat realizacji zadań inwestycyjnych w ramach „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”.
31. Informacja o realizacji w roku 2012 Wojewódzkiego Programu na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu na lata 2008 – 2020.
32. Informacja o realizacji zadań Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie w 2012 roku.
33. Informacja o realizacji uchwały Nr XX/337/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 marca 2012 r. w sprawie wyrażenia zgody na objęcie udziałów Portu Lotniczego „Rzeszów – Jasionka” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.
34. Sprawozdania roczne z wykonania planów finansowych instytucji kultury podległych samorządowi województwa podkarpackiego za 2012 rok.

35. Informacja z działalności Samorządowych Kolegiów Odwoławczych w Tarnobrzegu, Przemyślu, Rzeszowie i Krośnie.
36. Informacja Marszałka Województwa Podkarpackiego z działalności Zarządu Województwa Podkarpackiego (w okresie od 12 marca 2013 r. do 12 kwietnia 2013 r.) i wykonania uchwał Sejmiku.
37. Interpelacje i zapytania radnych.
38. Wnioski i oświadczenia radnych.
39. Zamknięcie sesji.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia..... 2013 r.

**w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego
dotyczącego zamiaru likwidacji laboratoriów w powiatowych stacjach
sanitarno- epidemiologicznych w województwie podkarpackim.**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz.1590 z późn.zm.) oraz § 19 ust. 2 Statutu Województwa Podkarpackiego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 29 września 1999 r. w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz.Urz.Woj.Podk. z 1999r. Nr 28, poz.1247 z późn. zm.);

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się stanowisko stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała podlega przekazaniu Ministrowi Zdrowia, Wojewodzie Podkarpackiemu, Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu, Podkarpackiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu, parlamentarzystom z terenu Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Przewodniczącemu Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Stanowisko

Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zamiaru likwidacji laboratoriów w powiatowych stacjach sanitarno- epidemiologicznych w województwie podkarpackim

Sejmik Województwa Podkarpackiego wyraża stanowczy protest przeciwko likwidacji laboratoriów w powiatowych stacjach sanitarno- epidemiologicznych w województwie podkarpackim.

Laboratoria posiadają akredytację Polskiego Centrum Akredytacji, tym samym są na odpowiednio wysokim poziomie technicznym, z odpowiednim usprzętowieniem, a przede wszystkim posiadają wykształconą, profesjonalną kadrę pracowników.

Stacje laboratoryjne po odliczeniu kosztów bezpośrednich wypracowują dochód, który aż w 70% pokrywa wydatki rzeczowe związane z realizacją zadań ustawowych (nadzorczo-kontrolnych, przeciwepidemicznych i oświatowo-zdrowotnych). Dlatego też o tę wielkość musi wzrosnąć finansowanie stacji z budżetu państwa w sytuacji likwidacji laboratoriów powiatowych.

Inspekcja sanitarna ma być przede wszystkim skuteczna, a zatem zawsze w pełnym pogotowiu dyżurowym, w pełnej 24 godzinnej dyspozycyjności, by móc działać szybko, natychmiastowo i efektywnie - tego oczekuje od niej społeczeństwo. Likwidacja laboratoriów spowoduje znaczne utrudnienia w wykonywaniu badań dostarczanych próbek i to nie tylko w sytuacjach awaryjnych, ograniczy i utrudni dostęp do badań dla mieszkańców i przedsiębiorców. Zmniejszy się mobilność inspekcji, szybkość reagowania w przypadku zagrożeń i niebezpieczeństw zdrowotnych wśród społeczeństwa naszych powiatów.

Koszty dostarczanych próbek do laboratoriów Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej, konieczność zabezpieczenia zlikwidowanych laboratoriów, a przede wszystkim zwolnienia pracowników powiatowych stacji jednoznacznie wskazują na niecelowość takiej restrukturyzacji w Inspekcji Sanitarnej.

Dodatkowo jest bardzo prawdopodobne, że na teren po zlikwidowanych laboratoriach wejdą prywatne firmy, które już operują na terenie woj. podkarpackiego.

Jednocześnie zwolnieni pracownicy zasilać bezrobotnych w powiatach naszego województwa, gdzie stopy bezrobocia są wysokie. Koszty finansowe, społeczne oraz osobowe restrukturyzacji nie są adekwatne do zakładanych celów.

Jak wynika z propozycji restrukturyzacji, w małym stopniu obejmie ona Wojewódzką Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w Rzeszowie oraz jej trzy Oddziały Laboratoryjne.

Założeniem reformy administracyjnej naszego kraju była decentralizacja zadań i przybliżenie instytucji do społeczeństwa. W ostatnim okresie obserwuje się proces całkowicie odwrotny, co znacznie osłabia funkcjonowanie powiatów.

Uzasadnienie

Sejmik Województwa Podkarpackiego wyraża stanowczy protest przeciwko likwidacji laboratoriów w powiatowych stacjach sanitarno - epidemiologicznych w województwie podkarpackim. Likwidacja laboratoriów spowoduje znaczne utrudnienia w wykonywaniu badań, dostarczanych próbek nie tylko w sytuacjach awaryjnych na terenie podkarpackich powiatów, jak również ograniczy i utrudni dostęp do badań dla mieszkańców i przedsiębiorców. Wprowadzenie proponowanych zmian spowoduje znaczne utrudnienia w wykonywaniu badań, dostarczanych próbek na terenie naszych powiatów, ograniczy a także utrudni dostęp do badań mieszkańców i przedsiębiorców.

Przewodniczący Komisji Bezpieczeństwa
Publicznego i Zatrudnienia Sejmiku Województwa Podkarpackiego

Bronisław Tofil

**Uchwała Nr
Sejmiku Województwa Podkarpackiego
z dnia**

**w sprawie zmian w Statucie Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi
Królowej w Rzeszowie.**

Działając na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 217 z późn. zm.) i art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.)

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

W Statucie Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie nadanym uchwałą Nr XXVIII/534/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie nadania Statutu Szpitalowi Wojewódzkiemu Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w załączniku nr 4 do Statutu Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie pt.: OŚRODEK AMBULATORYJNYCH ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH” w pkt 1 po literze dd) dodaje się lit. ee) w brzmieniu: „Poradnia Leczenia Żywieniowego”;
- 2) w pkt 2 po literze u) dodaje się lit. w) w brzmieniu: „Poradnia Leczenia Żywieniowego dla Dzieci”.
- 3) załącznik nr 6 otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Uzasadnienie

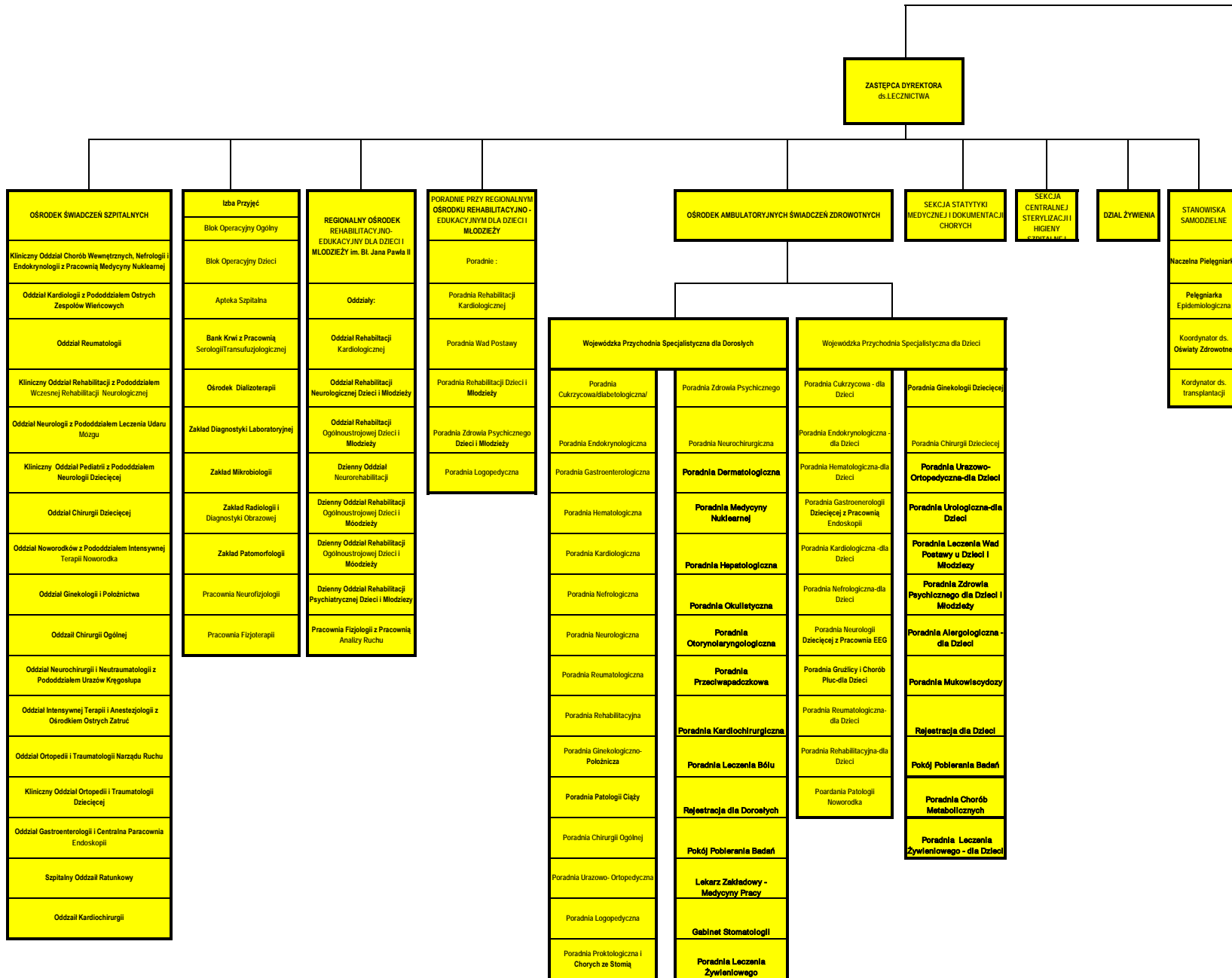
do projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w Statucie Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.

Pismem z dnia 6 marca 2013 r., znak: Sz.W.Nr 2-OS-0704/56/2013 Janusz Solarz Dyrektor Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie wystąpił z wnioskiem o wprowadzenie zmian w Statucie Szpitala polegających na wpisaniu w załączniku nr 4 do Statutu Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie pt. OŚRODEK AMBULATORYJNYCH ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH” w pkt 1 lit. ee) w brzmieniu: „Poradnia Leczenia Żywieniowego”; w pkt 2 lit. w) w brzmieniu: „Poradnia Leczenia Żywieniowego dla Dzieci”.

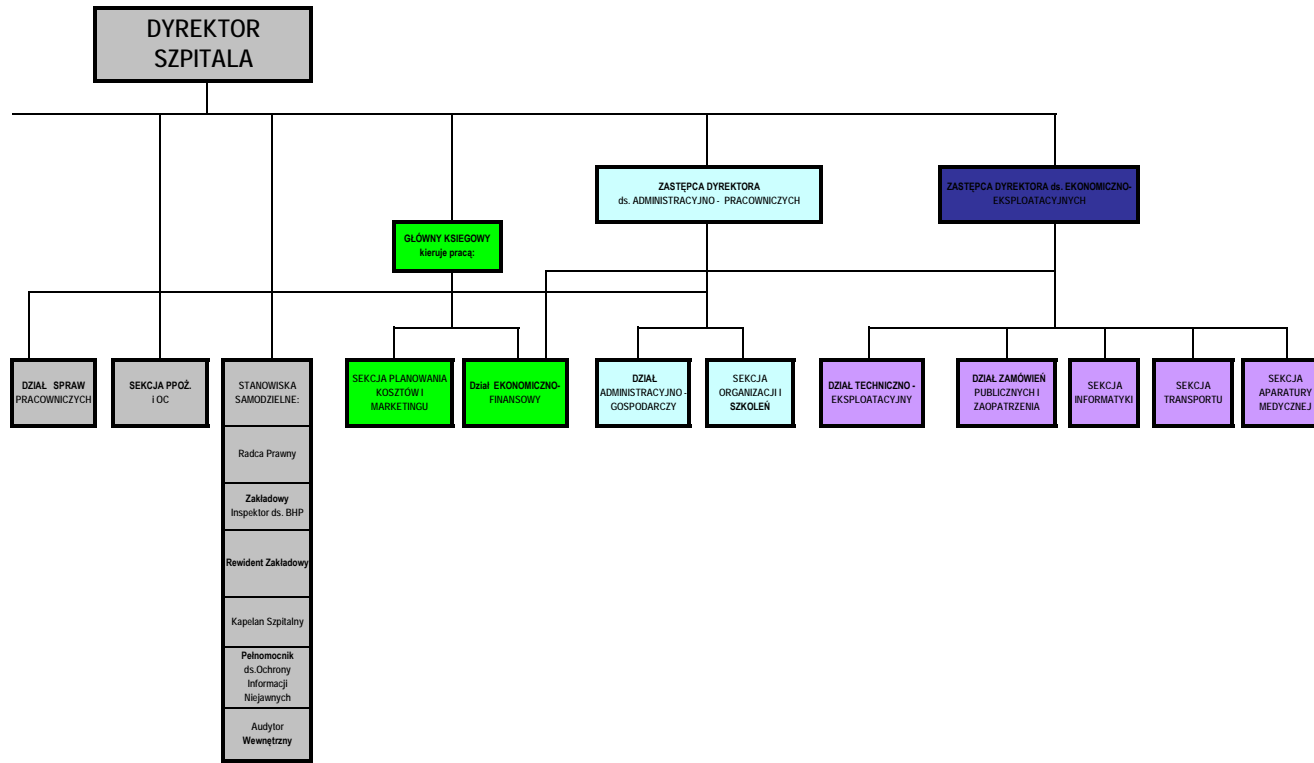
Utworzenie w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej dla Dorosłych - Poradni o nazwie: „**Poradnia leczenia żywieniowego**” oraz w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej dla Dzieci Poradni o nazwie: „**Poradnia leczenia żywieniowego – dla Dzieci**” Dyrektor uzasadnia podpisaniem z Podkarpackim Oddziałem Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie „Żywienie dojelitowe w warunkach domowych” i „Żywienie pozajelitowe w warunkach domowych” oraz wymogami określonymi Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 28 października 2011 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i Zarządzeniem Nr 67/2011/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 18 października 2011 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów w rodzaju świadczenia zdrowotne kontraktowane odrębnie. Rada Społeczna na posiedzeniu w dniu 14 lutego 2013 r. pozytywnie zaopiniowała utworzenie ww Poradni.

Mając na uwadze powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały Sejmiku jest w pełni uzasadnione.

SCHEMAT ORGANIZACYJNY SZPITALA WOJEWÓDZKIEGO NR 2

IM. ŚW. JADWIGI KRÓLOWEJ W RZESZOWIE

UCHWAŁA NR 7/506/2013
Rady Społecznej Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej
w Rzeszowie
z dnia 14 lutego 2013 r.

w sprawie opinii dotyczącej propozycji utworzenia w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej dla Dorosłych oraz w Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej dla Dzieci Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie - Poradni leczenia żywieniowego.

Działając na podstawie art. 46 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 o działalności leczniczej /Dz.U. Nr 112, poz. 654 z późn. zm /, oraz § 14, ust.1 pkt b Statutu Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.

Rada Społeczna
Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie
postanawia

co następuje :

§ 1

Po analizie wniosku Dyrektora Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie w sprawie propozycji utworzenia w strukturze organizacyjnej Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej dla Dorosłych „Poradni leczenia żywieniowego” oraz w Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej dla Dzieci „Poradni leczenia żywieniowego - dla Dzieci”, **Rada Społeczna opiniuje pozytywnie** zamierzenia Dyrektora oraz wnioskuje do Zarządu Województwa Podkarpackiego o wyrażenie zgody na dokonanie stosownych zmian w Statucie Szpitala Wojewódzkiego nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.

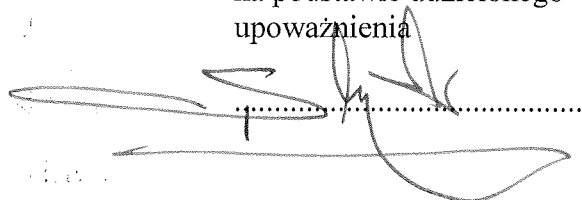
§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

§ 3

Uchwała podlega przekazaniu Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

Sławomir Cynkar
z up.
Stanisława Pieli
Przewodniczącego Rady
Społecznej
Szpitala Wojewódzkiego
Nr 2
im. Św. Jadwigi Królowej
w Rzeszowie
na podstawie udzielonego
upoważnienia

Uchwała Nr / / 2013
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2013 roku
w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości
w Warzycach.

Na podstawie art. 18 pkt. 19 lit. a ustawy z dnia 5 czerwca 1988 roku o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.), art. 6 pkt. 1 i art.13 ust. 2 i 2a ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 roku, Nr 102, poz. 651 z późn. zm.), oraz art. 25 ust 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2007r. Nr 19 poz. 115 z późn. zm.).

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje;

§ 1

1. Wyraża się zgodę na dokonanie darowizny na rzecz Skarbu Państwa – Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad w Warszawie, nieruchomości położonych w Warzycach, oznaczonych w operacie ewidencji gruntów, jako działki nr:
 - 1) **1923/4** o pow. 0,0006 ha, **1924/4** o pow.0,0014 ha, **2107/1** o pow. 0,0058 ha, **2113/1** o pow. 0,0038 ha, **2116/1** o pow. 0,0141 ha, **2117/1** o pow. 0,0105 ha, **2118/1** o pow. 0,0052 ha, **2123/1** o pow. 0,0260 ha, **2124/2** o pow. 0,0105 ha, **2125/2** o pow. 0,0188 ha,
 - 2) **1924/8** o pow. 0,0011 ha powstałej z podziału działki nr 1924/6,
 - 3) **1925/2** o pow. 0,0190 ha powstałej z podziału działki nr 1925,
 - 4) **1926/5** o pow. 0,0941 ha powstałej z podziału działki nr 1926/2,dla których prowadzona jest Księga Wieczysta KS1J/00073351/9 przez Sąd Rejonowy w Jaśle Wydział Ksiąg Wieczystych, z przeznaczeniem na pas drogowy drogi krajowej.
2. Wartość księgowa nieruchomości wynosi 15 762,19 zł (słownie złotych: piętnaście tysięcy siedemset sześćdziesiąt dwa 19/100)

§ 2

Uchyła się Uchwałę Sejmiku Województwa Podkarpackiego Nr XIV/218/11 z dnia 24 października 2011 r. w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Działki wymienione w §1 projektu uchwały zostały nabyte przez Województwo Podkarpackie w celu realizacji inwestycji polegającej na budowie drogi wojewódzkiej nr 988 Babica – Warzyce na odcinku Twierdza – Warzyce wraz z infrastrukturą techniczną.

Nieruchomości te leżą w obrębie skrzyżowania drogi wojewódzkiej nr 988 Babica – Warzyce z drogą krajową nr 28 Zator – Medyka.

W związku z zakończeniem budowy nowego odcinka drogi wojewódzkiej nr 988 Babica – Strzyżów – Wiśniowa – Frysztak – Warzyce w świetle obowiązujących przepisów prawa tj. art. 25 ust 1 ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, budowa, przebudowa, remont, utrzymanie i ochrona skrzyżowań dróg różnej kategorii, wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi w pasie drogowym oraz urządzeniami bezpieczeństwa i organizacji ruchu bezpieczeństwa i organizacji ruchu, związanymi z funkcjonowaniem tego skrzyżowania, należy do zarządcy drogi właściwego dla drogi wyższej kategorii, a zatem do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

W związku z powyższym podjęto działania zmierzające do przekazania działek należących do Województwa Podkarpackiego na rzecz Skarbu Państwa, celem doprowadzenia zgodności stanu prawnego ze stanem faktycznym. Mimo uzgodnień dokonanych w 2011 roku pomiędzy Oddziałem Generalnej Dyrekcji Dróg i Autostrad w Rzeszowie a Podkarpackim Zarządem Dróg Wojewódzkich co do zakresu przejmowanych działek, GDDKiA nie przystąpiła do podpisania aktu notarialnego przejęcia nieruchomości.

Podjęte zostały dalsze uzgodnienia, których rezultatem jest porozumienie określające przekazanie tylko części działek 1925, 1926/2 i 1924/6, które zostały podzielone, oraz działki 1923/4, 1924/4, 2107/1, 2113/1, 2116/1, 2117/1, 2118/1, 2123/1, 2124/2 i 2125/2.

Wartość księgową nieruchomości wynosi 15 762,19 zł (słownie złotych: piętnaście tysięcy siedemset sześćdziesiąt dwa 19/100).

Ponieważ zmianie uległ zakres przekazywanych nieruchomości oraz ich wartość, dlatego należy uchylić Uchwałę Sejmiku Województwa Podkarpackiego Nr XIV/218/11 z dnia 24 października 2011 r., która obejmowała działki przed podziałem.

**UCHWAŁA NR...
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

z dnia...

**w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Rzeszów z budżetu
Województwa Podkarpackiego w roku 2013**

Na podstawie art. 216 ust. 2 pkt 5 i art. 220 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.) oraz art. 8a i art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Udziela się pomocy finansowej Gminie Miastu Rzeszów, celem dofinansowania zadania inwestycyjnego pn. „Budowa Pomnika ppłk. Łukasza Cieplińskiego”, w wysokości 100 000 zł (sto tysięcy złotych).

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

do Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Rzeszów

Zadanie inwestycyjne pn. „Budowa Pomnika ppłk. Łukasza Ciepłińskiego”, z uwagi na zmianę lokalizacji inwestycji, procedury przygotowania odpowiedniej dokumentacji i uzyskanie pozwolenia na budowę pomnika, nie zostało zrealizowane w roku 2012. Dlatego została podjęta Uchwała Nr XXVIII/514/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2012r., uchylająca Uchwałę Nr XVII/281/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 stycznia 2012r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Rzeszów z budżetu Województwa Podkarpackiego w roku 2012. Realizacja ww. zadania została przesunięta na rok 2013.

Inicjatorem budowy pomnika ppłk. Łukasza Ciepłińskiego jest *Stowarzyszenie Komitet Społeczny Budowy Pomnika ppłk. Łukasza Ciepłińskiego w Rzeszowie*, działające od 2008 roku. Stowarzyszenie zebrało na ten cel od kilkuset ofiarodawców kwotę pieniężną około 100 000 zł. Pomoc rzeczową przy realizacji przedsięwzięcia zadeklarowało również kilka firm z województwa podkarpackiego. W marcu 2009r. został przeprowadzony konkurs na projekt pomnika, w wyniku którego wybrano projekt opracowany przez artystę rzeźbiarza Karola Badybę (*załącznik do projektu uchwały – wydruk zdjęć*).

Gmina Miasto Rzeszów przystąpiła do realizacji zadania inwestycyjnego pn. „Budowa Pomnika ppłk. Łukasza Ciepłińskiego”, a Rada Miasta Rzeszowa uwzględniła środki na ten cel – 250 000 zł – w uchwalonym budżecie Miasta na 2013 rok.

Sejmik Województwa Podkarpackiego w Uchwale Nr VI/62/11 z dnia 28 lutego 2011 roku podjął m.in. zobowiązanie do działań na rzecz przywrócenia należnej czci i zbiorowej pamięci o losach „Żołnierzy wyklętych” – niezłomnych obrońców niepodległości i niezawisłości Polski.

Ppłk Ciepłiński był komendantem rzeszowskiego Inspektoratu Rejonowego AK, a wszyscy członkowie IV Zarządu Głównego WiN, zamordowani wraz z ppłk. Ciepłińskim w dniu 1 marca 1951r., byli związani z Podkarpaciem.

W związku z powyższym wsparcie finansowe w kwocie 100 000 zł na realizację ww. zadania jest uzasadnione.

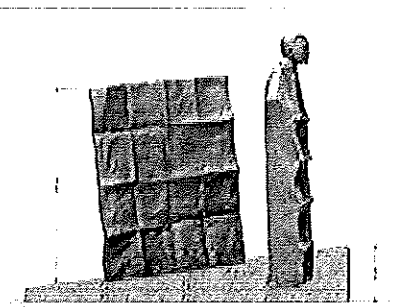
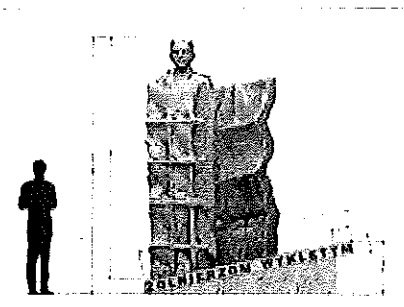
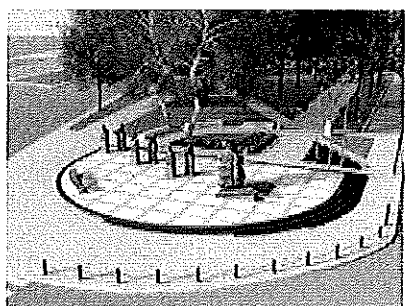
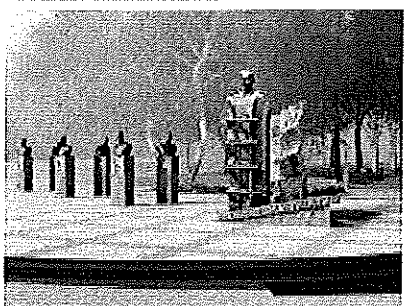
IV projekt pomnika pplk. L. Cieplińskiego, opracowanego przez art. rzeźbiarza Karola Badybę.

Naciśnij na obraz aby uruchomić galerię.

*Tutaj zamieść
do projektu
uchwały*

PROJEKT

UCHWAŁA Nr
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W RZESZOWIE

z dnia

w sprawie przyjęcia projektu Statutu Muzeum Podkarpackiego w Krośnie
i przekazania do uzgodnienia z Ministrem Kultury i Dziedzictwa
Narodowego.

Na podstawie art. 18 pkt. 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz.1590, z późn. zm.)w zw. z art. 5 ust.1 i art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. z 2012 r., poz. 987) oraz art. 9 ust. 1 i art. 13 ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. z 2012 r., poz. 406);

SEJMIK WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO w RZESZOWIE
uchwała co następuje:

§ 1

1. Postanawia się przyjąć projekt Statutu Muzeum Podkarpackiego w Krośnie i przekazać do dalszego wymaganego prawem uzgodnienia z Ministrem Kultury i Dziedzictwa Narodowego przed podjęciem uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie nadania Statutu Muzeum Podkarpackiemu w Krośnie.
2. Projekt Statutu Muzeum Podkarpackiego w Krośnie, o którym mowa w ust.1 stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Projekt Statutu Muzeum proponowany jako załącznik do niniejszej Uchwały opracowany na bazie poprzedniego, zawiera w swej treści kolejne następujące zmiany:

Do oznaczenia jednostek redakcyjnych statutu oraz ich systematyzacji została zastosowana technika prawodawcza, określona w obowiązujących przepisach;

Ponadto:

w § 1 doprecyzowano zapis w brzmieniu: Muzeum Podkarpackie w Krośnie, zwane dalej „Muzeum” jest samorządową instytucją kultury działającą w szczególności na podstawie:....., w pkt. 1 skorygowano publikator na: (Dz.U. z 2012 r. poz.987), a w pkt. 2 skorygowano publikator na Dz.U. z 2012 , poz. 406);

w § 2 zmiany redakcyjne dotyczące wpisów do rejestrów, obecnie w brzmieniu:

2. Muzeum jest wpisane do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez organizatora pod nr 5/99.
3. Muzeum jest wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonego przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego pod numerem PRM/75/03 i jest uprawnione do używania w nazwie określenia „Muzeum Rejestrowane”;
- dodano ust.4, w którym wyodrębniono zapis w brzmieniu:
4. Muzeum posiada osobowość prawną.

§ 3 obecnie w brzmieniu:

1. Siedzibą Muzeum jest Krosno.
2. Terenem działania Muzeum jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej oraz zagranica.

w § 4 **wyodrębniono** zapis w brzmieniu: Muzeum używania okrągłej pieczęci z wizerunkiem orła ustalonym dla Godła Rzeczypospolitej Polskiej oraz nazwą Muzeum w otoku w brzmieniu: „Muzeum Podkarpackie w Krośnie”;

W **Rozdziale 2** zatytułowanym obecnie „**Zakres działania Muzeum**”, zawarto zapisy dotyczące zakresu działania, zadań merytorycznych, rodzaju gromadzonych zbiorów, współpracy oraz prowadzenia działalności gospodarczej:

§ 5 po zmianach redakcyjnych otrzymał brzmienie:

§5. Zakresem działania Muzeum jest ochrona dziedzictwa kulturowego zgromadzonego w Muzeum, dbałość o zachowanie substancji zabytkowej obiektów wchodzących w skład Muzeum Podkarpackiego, a także upowszechnianie wiedzy z dziedziny archeologii, historii, sztuki, historii oświecenia i historii szklarstwa, ze szczególnym uwzględnieniem kultury i dziedzictwa narodowego regionu Podkarpacia.

w § 6 w ust 1. uszczegółowiono zapisy w brzmieniu:

§ 6.1. Muzeum realizuje działania, o których mowa w § 5, w szczególności poprzez:

- 1) gromadzenie zbiorów i materiałów dokumentacyjnych z zakresu działalności statutowej;
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej, artystycznej i upowszechniającej kulturę, w tym organizowanie festiwali archeologicznych i historycznych widowisk plenerowych;
- 8) działalność w zakresie archeologii doświadczalnej i eksperymentalnej;
- 10) wydawanie katalogów, przewodników wystaw, wyników prowadzonych badań naukowych, w tym archeologicznych oraz publikacji popularnonaukowych z zakresu działalności statutowej;

w § 8. wprowadzono zapisy w brzmieniu:

§ 8. Muzeum gromadzi w szczególności następujące rodzaje zbiorów:

- 1) Zabytki archeologiczne i dokumentację archeologiczną dotyczące stanowisk z obszaru Podkarpacia;
- 2) Muzealia historyczne, archiwalia, fotografie, numizmaty związane przede wszystkim z historią Krosna i regionu;
- 3) Dzieła sztuki dawnej i współczesnej, wyroby rzemiosła artystycznego oraz materiały archiwalne dotyczące sztuki związane z regionem Podkarpacia;
- 4) Obiekty i archiwalia związane z historią oświecenia;
- 5) Wyroby szklane i archiwalia związane z przemysłem szklarskim;
- 6) Starodruki oraz materiały kartograficzne dotyczące Krosna i regionu .

do § 9 przeniesiono z **Rozdziału IV. Majątek i Finanse.** zapisy § 16 dotyczące działalności gospodarczej, po doprecyzowaniu otrzymały brzmienie:

§ 9. 1. Muzeum może prowadzić, jako dodatkową, działalność gospodarczą według zasad określonych w obowiązujących przepisach, o ile działalność ta nie spowoduje ograniczenia działalności statutowej Muzeum.

2. Działalność gospodarcza może być prowadzona w zakresie:

- 1) kserowania, skanowania, fotografowania;
- 2) sprzedaży pamiątek, publikacji, drobnych artykułów spożywczych;
- 3) organizowania kursów i szkoleń, oprowadzania po mieście, opracowywania szlaków turystycznych oraz tras wycieczkowych;
- 4) usług reklamowych;
- 5) usług transportowych.

3. Przychody uzyskiwane z działalności gospodarczej wykorzystuje się na realizację zadań statutowych.

W **Rozdziale 3 Nadzór, zarządzanie i organizacja Muzeum**, po zmianach redakcyjnych zapisy dotyczące obowiązków dyrektora zawarto w §11 w brzmieniu:

§ 11. 1. Działalnością Muzeum kieruje Dyrektor Muzeum, zwany dalej „Dyrektorem”.

2. Dyrektor zarządza Muzeum i reprezentuje je na zewnątrz, a także odpowiada za prawidłową realizację działalności statutowej oraz właściwe gospodarowanie mieniem i środkami finansowymi Muzeum.

3. Do obowiązków Dyrektora należy w szczególności:

- 1) tworzenie warunków organizacyjnych i technicznych planowania i realizacji zadań obronnych określonych odrębnymi przepisami;
- 2) nadzór nad kontrolą wewnętrzną według procedur wewnętrznej kontroli finansowej;
- 3) wydawanie wewnętrznych aktów normatywnych;
- 4) ustalanie planu finansowego Muzeum;
- 5) nadzór nad racjonalnym i efektywnym gospodarowaniem środkami finansowymi i materiałnymi;
- 6) przedkładanie organizatorowi planów finansowych, planów działalności merytorycznej oraz sprawozdań i wniosków;
- 7) przedkładanie Radzie Muzeum sprawozdań rocznych z działalności i rocznych planów działalności statutowej Muzeum;
- 8) zawieranie i rozwiązywanie umów, w tym umów o pracę z pracownikami Muzeum;
- 9) podejmowanie czynności wynikających ze stosunku pracy.

w §12 **wyodrębniono** zapis dotyczący obsady stanowiska dyrektora, w brzmieniu:

§12 Dyrektora powołuje i odwołuje Zarząd w trybie i na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

w §13 wyodrębniono zapis dotyczący Zastępcy Dyrektora w brzmieniu:

- § 13. 1. Dyrektor kieruje Muzeum przy pomocy Zastępcy.
2. Zastępcę powołuje i odwołuje Dyrektor, po uzyskaniu zgody Zarządu.

w §14 zawarto uszczegółowione zapisy dotyczące uprawnienia dyrektora do oświadczeń majątkowych i pełnomocnictw, w brzmieniu:

§ 14. 1. Do dokonywania czynności prawnych w imieniu Muzeum, w tym do składania oświadczeń woli w zakresie jego praw i zobowiązań majątkowych jest uprawniony Dyrektor.

2. Dyrektor może ustanawiać pełnomocników do dokonywania czynności prawnych w imieniu Muzeum, określając zakres pełnomocnictwa.

3. Ustanowienie i odwołanie pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

4. Ustanowienie i odwołanie pełnomocnictwa podlega ujawnieniu w Rejestrze Instytucji Kultury prowadzonym przez organizatora, za wyjątkiem pełnomocnictw procesowych.

w § 15 zawarto i doprecyzowano zapisy dotyczące organizacji Muzeum w brzmieniu:

§ 15. 1. Organizację wewnętrzną Muzeum, w tym zadania komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy, określa regulamin organizacyjny Muzeum.

2. Regulamin organizacyjny Muzeum nadaje Dyrektor, po zasięgnięciu opinii Zarządu oraz działających w Muzeum organizacji związkowych i stowarzyszeń twórców.

3. Zmian regulaminu organizacyjnego Muzeum dokonuje się w trybie określonym dla jego nadania.

w § 16 zawarto i doprecyzowano zapisy dotyczące Rady Muzeów, w brzmieniu:

§ 16. 1. Przy Muzeum działa Rada Muzeum, w skład której wchodzi 11 członków, powoływanych i odwoływanych przez Zarząd spośród kandydatów wskazanych przez podmioty określone w ustawie o muzeach.

2. Rada Muzeum działa na zasadach określonych w ustawie o muzeach.

w §17 zawarto i doprecyzowano zapisy dotyczące Kolegium Doradczego, w brzmieniu:

§ 17. 1. W Muzeum działa Kolegium Doradcze, zwane dalej „Kolegium”, jako organ opiniodawczo-doradczy Dyrektora.

2. Kolegium składa się z 8 członków.

3. Członków Kolegium powołuje, spośród pracowników Muzeum i odwołuje Dyrektor.

4. Członkowie Kolegium wybierają ze swego grona przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego i sekretarza.

5. Opinie Kolegium zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, przy obecności co najmniej połowy składu Kolegium, w tym przewodniczącego.

6. Kadencja Kolegium trwa 3 lata.

7. Obsługę kancelaryjno - biurową Kolegium zapewnia Muzeum.

Rozdział 4 zatytułowany obecnie **Gospodarka finansowa Muzeum** zawiera §§ od 18 do 20, które po zmianach redakcyjnych otrzymały brzmienie:

§ 18. 1. Muzeum prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie i innych obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa.

2. Podstawą gospodarki finansowej Muzeum jest plan finansowy ustalony przez Dyrektora z zachowaniem wysokości dotacji przyznanej przez organizatora na każdy rok w uchwale budżetowej.

3. Roczne sprawozdanie finansowe Muzeum podlega zatwierdzeniu przez Zarząd.

§ 19. Majątek Muzeum wykorzystuje się dla realizacji działalności statutowej Muzeum.

§ 20. Źródłami finansowania działalności Muzeum są:

- 1) dotacje przekazywane przez organizatora, w tym:
 - a) podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów,
 - b) celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji,
 - c) celowe na realizację wskazanych zadań i programów;
- 2) dotacje podmiotowe i celowe z budżetu państwa i innych źródeł;
- 3) przychody z prowadzonej działalności, w tym ze sprzedaży składników majątku ruchomego Muzeum;
- 4) przychody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Muzeum;
- 5) środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł.

W Rozdziale 5 Postanowienia końcowe zawarto §§, które po zmianach redakcyjnych otrzymały brzmienie:

§ 21. Połączenia, podziału lub likwidacji Muzeum dokonuje organizator w trybie i na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 22. Zmian Statutu dokonuje się w trybie określonym dla jego nadania.

Nadanie statutu znajduje uzasadnienie w związku z obszernymi zmianami ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, która nakłada obowiązek dostosowania statutów instytucji kultury do nowego brzmienia przepisów celem usprawnienia ich funkcjonowania.

W uzgodnieniu

Załącznik do uchwały Nr
Sejmiku Województwa Podkarpackiego
z dnia 2013 r.

data uzgodnienia projektu statutu

S T A T U T

Muzeum Podkarpackiego w Krośnie

Rozdział 1 Postanowienia ogólne

§ 1. Muzeum Podkarpackie w Krośnie, zwane dalej „Muzeum”, jest samorządową instytucją kultury działającą w szczególności na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2012 r. poz. 987), zwanej dalej „ustawą o muzeach”;
- 2) ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2012 r. poz. 406), zwanej dalej „ustawą”;
- 3) niniejszego Statutu.

§ 2. 1. Organizatorem Muzeum jest Województwo Podkarpackie.

2. Muzeum jest wpisane do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez organizatora pod nr 5/99.

3. Muzeum jest wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów prowadzonego przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego pod numerem PRM/75/03 i jest uprawnione do używania w nazwie określenia „Muzeum Rejestrowane”.

4. Muzeum posiada osobowość prawną.

§ 3. 1. Siedzibą Muzeum jest Krosno.

2. Terenem działania Muzeum jest obszar Rzeczypospolitej Polskiej oraz zagranica.

§ 4. Muzeum używa okrągłej pieczęci z wizerunkiem orła ustalonym dla godła Rzeczypospolitej Polskiej oraz nazwą Muzeum w otoku w brzmieniu: „Muzeum Podkarpackie w Krośnie”.

Rozdział 2 Zakres działania Muzeum

§ 5. Zakresem działania Muzeum jest ochrona dziedzictwa kulturowego zgromadzonego w Muzeum, dbałość o zachowanie substancji zabytkowej obiektów wchodzących w skład Muzeum Podkarpackiego w Krośnie, a także upowszechnianie wiedzy z dziedziny archeologii, historii, sztuki, historii oświaty i historii szklarstwa, ze szczególnym uwzględnieniem kultury i dziedzictwa narodowego regionu Podkarpacia.

§ 6. 1. Muzeum realizuje działania, o których mowa w § 5, w szczególności przez:

- 1) gromadzenie zbiorów i materiałów dokumentacyjnych z zakresu działalności statutowej;
- 2) inwentaryzowanie, katalogowanie, naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów i materiałów dokumentacyjnych;

- 3) zabezpieczanie, konserwację, przechowywanie zgromadzonych zbiorów, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych;
- 4) organizowanie i prowadzenie badań naukowych, w tym archeologicznych;
- 5) zabezpieczanie stanowisk archeologicznych, zabytków archeologicznych oraz innych obiektów kultury materialnej;
- 6) organizowanie wystaw stałych i czasowych;
- 7) prowadzenie działalności edukacyjnej, artystycznej i upowszechniającej kulturę, w tym organizowanie festiwali archeologicznych i historycznych widowisk plenerowych;
- 8) prowadzenie działalności w zakresie archeologii doświadczalnej i eksperymentalnej;
- 9) udostępnianie zbiorów dla celów edukacyjnych i naukowych;
- 10) wydawanie katalogów, przewodników wystaw, wyników prowadzonych badań naukowych, w tym archeologicznych oraz publikacji popularnonaukowych, z zakresu działalności statutowej;
- 11) użyczenie zbiorów i przyjmowanie w depozyt zabytków i dzieł sztuki;
- 12) zapewnianie właściwych warunków zwiedzania i korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, Muzeum realizuje na podstawie rocznych planów działalności statutowej.

§ 7. Muzeum współpracuje z polskimi i zagranicznymi muzeami, administracją rządową i samorządową, organizacjami pozarządowymi, instytucjami oświaty i kultury, a także innymi osobami prawnymi, jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej oraz osobami fizycznymi.

§ 8. Muzeum gromadzi w szczególności następujące rodzaje zbiorów:

- 1) zabytki archeologiczne i dokumentację archeologiczną, dotyczące stanowisk z regionu Podkarpacia;
- 2) muzealia historyczne, archiwalia, fotografie, numizmaty, w szczególności związane z historią Krosna i regionu;
- 3) dzieła sztuki dawnej i współczesnej, wyroby rzemiosła artystycznego oraz materiały archiwalne, dotyczące sztuki związanej z Podkarpaciem;
- 4) obiekty i archiwalia związane z historią oświetlenia;
- 5) wyroby szklane i archiwalia związane z przemysłem szklarskim;
- 6) starodruki oraz materiały kartograficzne, dotyczące Krosna i regionu.

§ 9. 1. Muzeum może prowadzić, jako dodatkową, działalność gospodarczą według zasad określonych w obowiązujących przepisach, o ile działalność ta nie spowoduje ograniczenia działalności statutowej Muzeum.

2. Działalność gospodarcza może być prowadzona w zakresie:

- 1) kserowania, skanowania, fotografowania;
- 2) sprzedaży pamiątek, publikacji, drobnych artykułów spożywczych;
- 3) organizowania kursów i szkoleń, oprowadzania po mieście, opracowywania szlaków turystycznych oraz tras wycieczkowych;
- 4) usług reklamowych;
- 5) usług transportowych.

3. Przychody uzyskiwane z działalności gospodarczej wykorzystuje się na realizację zadań statutowych.

Rozdział 3

Nadzór, zarządzanie i organizacja Muzeum

§ 10. Ogólny nadzór nad Muzeum sprawuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, a nadzór bezpośredni Zarząd Województwa Podkarpackiego, zwany dalej „Zarządem”.

§ 11. 1. Działalnością Muzeum kieruje Dyrektor Muzeum, zwany dalej „Dyrektorem”.

2. Dyrektor zarządza Muzeum i reprezentuje je na zewnątrz, a także odpowiada za prawidłową realizację działalności statutowej oraz właściwe gospodarowanie mieniem i środkami finansowymi Muzeum.

3. Do obowiązków Dyrektora należy w szczególności:

- 1) tworzenie warunków organizacyjnych i technicznych planowania i realizacji zadań obronnych określonych odrębnymi przepisami;
- 2) nadzór nad kontrolą wewnętrzną według procedur wewnętrznej kontroli finansowej;
- 3) wydawanie wewnętrznych aktów normatywnych;
- 4) ustalanie planu finansowego Muzeum;
- 5) nadzór nad racjonalnym i efektywnym gospodarowaniem środkami finansowymi i materialnymi;
- 6) przedkładanie organizatorowi planów finansowych, planów działalności merytorycznej oraz sprawozdań i wniosków;
- 7) przedkładanie Radzie Muzeum sprawozdań rocznych z działalności i rocznych planów działalności statutowej Muzeum;
- 8) zawieranie i rozwiązywanie umów, w tym umów o pracę z pracownikami Muzeum;
- 9) podejmowanie czynności wynikających ze stosunku pracy.

§ 12. Dyrektora powołuje i odwołuje Zarząd w trybie i na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 13. 1. Dyrektor kieruje Muzeum przy pomocy Zastępcy.

2. Zastępcę powołuje i odwołuje Dyrektor, po uzyskaniu zgody Zarządu.

§ 14. 1. Do dokonywania czynności prawnych w imieniu Muzeum, w tym do składania oświadczeń woli w zakresie jego praw i zobowiązań majątkowych jest uprawniony Dyrektor.

2. Dyrektor może ustanawiać pełnomocników do dokonywania czynności prawnych w imieniu Muzeum, określając zakres pełnomocnictwa.

3. Ustanowienie i odwołanie pełnomocnictwa wymaga formy pisemnej pod rygorem nieważności.

4. Ustanowienie i odwołanie pełnomocnictwa podlega ujawnieniu w Rejestrze Instytucji Kultury prowadzonym przez organizatora, za wyjątkiem pełnomocnictw procesowych.

§ 15. 1. Organizację wewnętrzną Muzeum, w tym zadania komórek organizacyjnych i samodzielnych stanowisk pracy, określa regulamin organizacyjny Muzeum.

2. Regulamin organizacyjny Muzeum nadaje Dyrektor, po zasięgnięciu opinii Zarządu oraz działających w Muzeum organizacji związkowych i stowarzyszeń twórców.

3. Zmian regulaminu organizacyjnego Muzeum dokonuje się w trybie określonym dla jego nadania.

§ 16. 1. Przy Muzeum działa Rada Muzeum, w skład której wchodzi 11 członków, powoływanych i odwoływanych przez Zarząd spośród kandydatów wskazanych przez podmioty określone w ustawie o muzeach.

2. Rada Muzeum działa na zasadach określonych w ustawie o muzeach.

§ 17. 1. W Muzeum działa Kolegium Doradcze, zwane dalej „Kolegium”, jako organ opiniodawczo-doradczy Dyrektora.

2. Kolegium składa się z 8 członków.
3. Członków Kolegium powołuje, spośród pracowników Muzeum i odwołuje Dyrektor.
4. Członkowie Kolegium wybierają ze swego grona przewodniczącego, zastępcę przewodniczącego i sekretarza.
5. Opinie Kolegium zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym, przy obecności co najmniej połowy składu Kolegium, w tym przewodniczącego.
6. Kadencja Kolegium trwa 3 lata.
7. Obsługę kancelaryjno - biurową Kolegium zapewnia Muzeum.

Rozdział 4 Gospodarka finansowa Muzeum

§ 18. 1. Muzeum prowadzi samodzielną gospodarkę finansową na zasadach określonych w ustawie i innych obowiązujących w tym zakresie przepisach prawa.

2. Podstawą gospodarki finansowej Muzeum jest plan finansowy ustalony przez Dyrektora z zachowaniem wysokości dotacji przyznanej przez organizatora na każdy rok w uchwale budżetowej.

3. Roczne sprawozdanie finansowe Muzeum podlega zatwierdzeniu przez Zarząd.

§ 19. Majątek Muzeum wykorzystuje się dla realizacji działalności statutowej Muzeum.

§ 20. Źródłami finansowania działalności Muzeum są:

- 1) dotacje przekazywane przez organizatora, w tym:
 - a) podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów,
 - b) celowe na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji,
 - c) celowe na realizację wskazanych zadań i programów;
- 2) dotacje podmiotowe i celowe z budżetu państwa i innych źródeł;
- 3) przychody z prowadzonej działalności, w tym ze sprzedaży składników majątku ruchomego Muzeum;
- 4) przychody z najmu i dzierżawy składników majątkowych Muzeum;
- 5) środki otrzymane od osób fizycznych i prawnych oraz z innych źródeł.

Rozdział 5 Postanowienia końcowe

§ 21. Połączenia, podziału lub likwidacji Muzeum dokonuje organizator w trybie i na zasadach określonych w obowiązujących przepisach.

§ 22. Zmian Statutu dokonuje się w trybie określonym dla jego nadania.

**UCHWAŁA NR...
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO W RZESZOWIE**

z dnia...

**w sprawie zmiany Uchwały Nr XXX/561/13 Sejmiku Województwa
Podkarpackiego z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie udzielenia pomocy
finansowej Gminie Miastu Rzeszów z budżetu Województwa Podkarpackiego
w roku 2013**

Na podstawie art. 216 ust. 2 pkt 5 i art. 220 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.) oraz art. 8a i art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

W uchwale Nr XXX/561/13 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie udzielenia pomocy finansowej Gminie Miastu Rzeszów z budżetu Województwa Podkarpackiego w roku 2013 w § 1 ust.1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) Europejski Stadion Kultury – 100 000 zł (sto tysięcy złotych),”

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Dotychczasowa nazwa zadania „Ethnomodern Festival – Europejski Stadion Kultury Gra Nadal” stała się nieaktualna ze względu na zmianę koncepcji i formuły wydarzenia, które będzie się opierało na idei „Partnerstwa Wschodniego”. Gmina Miasto Rzeszów dokonała więc zmiany nazwy zadania na „Europejski Stadion Kultury”. Konieczne stało się także zwiększenie z 80.000 zł (osiemdziesiąt tysięcy zł) do 100.000 zł (sto tysięcy zł) pomocy finansowej udzielonej Gminie Miastu Rzeszów z budżetu Województwa Podkarpackiego w roku 2013, dzięki której możliwa będzie prawidłowa realizacja ww. zadania.

UCHWAŁA Nr
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2013 r.

**w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z wykonania planu finansowego
Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale za rok 2012 r.**

Na podstawie art.18 pkt. 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U.2001.Nr 142. poz. 1590 z późn. zm.), § 8 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej oraz sporządzania planu finansowego jednostek doradztwa rolniczego (Dz. U. 2009, Nr 223, poz.1780) przy uwzględnieniu pozytywnej opinii Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego działającej przy Podkarpackim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Boguchwale z dnia 21.03.2013 r.,

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza się sprawozdanie z wykonania planu finansowego Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale za rok 2012 roku składające się z części tabelarycznej i opisowej , stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z wykonania planu finansowego Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale za rok 2012.

Zgodnie z § 8 ust.1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2009 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej oraz sporządzania planu finansowego jednostek doradztwa rolniczego (Dz.U. 2009, Nr 223, poz. 1780) sprawozdanie z wykonania planu finansowego wojewódzkiego ośrodka doradztwa rolniczego zatwierdza sejmik województwa.

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale uzyskało pozytywną opinię Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego działającej przy Ośrodku, wyrażoną w uchwale Nr 2/II/2013 podjętej na posiedzeniu w dniu 21.03.2013 r.

Zatwierdzone sprawozdanie z wykonania planu finansowego w 2012 r. zostanie przesłane przez Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale Ministrowi Finansów, Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Wojewodzie Podkarpackiemu w terminie do 10 maja 2013 roku.

Akceptując zapisy przedłożonego Sprawozdania zasadnym staje się jego zatwierdzenie poprzez przyjęcie niniejszej uchwały.

Część opisowa do wykonania planu finansowego w 2012 r. w PODR Boguchwała

w tys. zł.

Przychody ogółem	16.511
Dotacja celowa	11.186
Przychody z działalności gospodarczej	4.368
w tym:	
- sprzedaż produkcji rolnej i z pasieki oraz usług rolniczych	
- sporządzanie planów, analiz, opracowań, ankiet	
- sprzedaż wydawnictw poligraficznych	
- usługi wydawnicze i poligraficzne, reklama w biuletynie	
- usługi szkoleniowe, prezentacje firm na szkoleniach	
- usługi hotelarskie	
- usługi gastronomiczne	
- usługi laboratoryjne	
- wynajem powierzchni wystawowej, giełdy i DOD	
- wynajem sali i środków audiowizualnych	
- pozostałe usługi	
- sprzedaż towarów (recepcja)	
- badanie opryskiwaczy	
- z realizacji odpłatnych usług doradczych, działań PROW 2007-2013 oraz zadań zleconych przez inne instytucje i osoby fizyczne	
Środki otrzymane od pozostałych jednostek sektora finansów publicznych	566
z tego:	
- WFOŚiGW w Rzeszowie	90
- IERiGZ Warszawa FADN	476
Przychody finansowe	124
- odsetki od lokat i spłaconych odsetek przez dłużników	
Pozostałe przychody	267
- sprzedaż składników majątkowych	
- spłata aktualizowanych należności przez dłużników oraz należności wyegzekwowanych przez komorników	
- zwrot kosztów postępowania sądowego	
- odszkodowania	
- amortyzacja rozliczona od środków trwałych finansowanych z projektów i dotacji	
- zwrot podatku akcyzowego	
- płatności obszarowe, dopłaty do materiału siewnego	
- inne (korekta podatku VAT, wynagrodzenia należne płatnikowi podatku i składek na ubezpieczenie społeczne, kwoty wynikające z zaokrążeń podatku VAT i składek na ubezpieczenie społeczne)	
- refundacja z PUP dla zatrudnionych w ramach prac interwencyjnych	

Koszty ogółem :**16.744**

- amortyzacja	475
- Materiały i energia	1.222
Materiały: paliwa, oleje, smary do samochodów, paliwo do kotłowni, prenumerata, materiały biurowe, materiały do poligrafii, odczynniki do laboratorium, części zamienne do samochodów, maszyn i innego sprzętu, środki czystości, nasiona, nawozy, środki ochrony roślin, artykuły spożywcze i inne niezbędne do funkcjonowania jednostki oraz materiały do realizacji projektów, wyposażenie	
Energia: energia elektryczna, woda, gaz, energia cieplna w siedzibach rejonów	
- Usługi remontowe	700
usługi remontowe budynku, remont hotelu, maszyn, urządzeń, środków transportu, sprzętu komputerowego,	
- Pozostałe usługi obce	911
telekomunikacyjne, informatyczne, pocztowe, komunalne, kominiarskie, poligraficzne, transportowe, czynsze, internetowe, rolnicze, ochrona mienia, pokazy i inne oraz usługi do realizowanych projektów	
- Podatki i opłaty	133
podatek od nieruchomości (gmina Boguchwała, Bircza, Chmielnik, Czarna, Dębowiec, Dukła, Frysztak, Krempana, Padew Narodowa, Sędziszów Małopolski, Tarnowiec, Tyczyn), podatek rolny, podatek VAT, opłaty pozostałe: skarbowe notarialne, sądowe	
- wynagrodzenia	10.614
wynagrodzenia osobowe oraz wypłaty wynagrodzeń bezosobowych w ramach realizowanych projektów i zadań zleconych	
- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia,	2.224
składki na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzeń osobowych i od wynagrodzeń bezosobowych, składki na Fundusz Pracy, odpis na ZFŚS, szkolenia pracowników, świadczenia bhp i badania profilaktyczne	
- Pozostałe koszty rodzajowe	435
Ubezpieczenia majątkowe – ubezpieczenia pojazdów, budynków, sprzętu, OC działalności. Podróże służbowe – delegacje dla pracowników terenowych oraz na wyjazdy szkoleniowe, reklama, usługi bankowe, nagrody pieniężne i rzeczowe w organizowanych konkursach i wystawach	
- Pozostałe koszty	30
koszty postępowania sądowego i egzekucyjnego, końcówki z zaokrągleń podatku VAT, aktualizacja należności, umorzenie należności, koszty napraw powypadkowych, VAT od nagród, nadwyżka wartości początk. nad umorzeniem sprzedanego prawa użytkowania wieczystego gruntu.	

OCENA WYKONANIA DOTACJI CELOWEJ W PODR BOGUCHWAŁA
w okresie 1.01.2012 r. - 31.12.2012 r.

Dział 010

Rozdział 01002

Ustawa budżetowa:	11.186 tys. zł.
Dotacja celowa (§ 2840)	11.186 tys. zł.

Ustawą budżetową na 2012 r. został ustalony plan dotacji celowej dla jednostki w wysokości 11.186 tys. zł.

W okresie sprawozdawczym z otrzymanej dotacji celowej jednostka przeznaczyła środki na bieżące utrzymanie PODR, a w szczególności na:

- wynagrodzenia osobowe pracowników	9.050 tys. zł.
- pochodne od wynagrodzeń	1.481 tys. zł.
- pozostałe	655 tys. zł.

Pozostałe środki zostały przeznaczone na zakup usług obcych, pozwoliły pokryć część podróży służbowych, różne opłaty, podatki oraz wydatki związane z utrzymaniem zespołów doradców w terenie a także część odpisu na ZFŚS.

Środki finansowe zostały wykorzystane zgodnie z ich przeznaczeniem w sposób celowy i oszczędny. Realizacja wydatków poprzedzona była dokonaniem wnikliwej analizy ich celowości oraz sposobu wykorzystania środków zgodnie z przyjętymi procedurami i zasadami. Wydatkowane środki miały pokrycie w planie finansowym.

Koszty, które nie znalazły pokrycia w otrzymanej dotacji zostały pokryte ze środków pochodzących z działalności gospodarczej.

W omawianym okresie nie wystąpiły trudności w wykonywaniu zadań.

**SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA PLANU FINASOWEGO W ROKU 2012
PODKARPACKIEGO OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO w Boguchwale**

Część A

Lp.	Wyszczególnienie	Plan na rok 2012 po zmianach	Wykonanie na dzień 31.12.2012
		w tysiącach złotych	
1	2	3	4
I	PRZYCHODY OGÓŁEM	16 484	16 511
1.	Dotacje z budżetu państwa, w tym:	11 186	11 186
1.1	celowe	11 186	11 186
2.	Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych, z tego ¹⁾	545	566
2.1	IERiGŻ Warszawa	476	476
2.2	CDR Brwinów		
2.3	WFOŚiGW Rzeszów	69	90
2.4	FAPA Warszawa		
2.5			
3.	Środki otrzymane z Unii Europejskiej (UE)		
4.	Przychody finansowe :	40	124
4.1	dywidendy i udziały w zysku		
4.2	odsetki	40	124
4.3	inne		
5.	Przychody z prowadzonej działalności gospodarczej	4 601	4 368
6.	Pozostałe przychody	112	267
II	KOSZTY OGÓŁEM	17 476	16 744
1.	Koszty według rodzaju:	17 446	16 714
1.1	amortyzacja	479	475
1.2	materiały i energia	1 564	1 222
1.3	remonty	786	700
1.4	pozostałe usługi obce	1 077	911
1.5	podatki i opłaty, z tego:	137	133
1.5.1	podatek akcyzowy i VAT		
1.5.2	podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	127	126
1.5.3	opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów		
1.5.4	opłaty urzędowe	10	7
1.5.5	wpłaty na PFRON		
1.6	wynagrodzenia:	10 638	10 614
1.6.1	osobowe	10 541	10 540
1.6.2	pozostałe	97	74
1.7	ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia :	2 286	2 224
1.7.1	składki na ubezpieczenia społeczne	1 570	1 570
1.7.2	składki na Fundusz Pracy	219	219
1.7.3	składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych		
1.7.4	świadczenia socjalne		
1.7.5	inne	497	435
1.8	pozostałe	479	435
2.	Koszty finansowe:	0	0
2.1	płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań		
2.2	inne		
3.	Pozostałe koszty	30	30

IIa	KOSZTY FINANSOWANE Z DOTACJI CELOWEJ OGÓŁEM ²⁾	11 186	11 186
1.	Koszty według rodzaju:	11 186	11 186
1.1	amortyzacja		
1.2	materiały i energia		
1.3	remonty		
1.4	pozostałe usługi obce	178	178
1.5	podatki i opłaty, z tego:	21	21
1.5.1	podatek akcyzowy i VAT		
1.5.2	podatki stanowiące źródło dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego	21	21
1.5.3	opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów		
1.5.4	opłaty urzędowe		
1.5.5	wpłaty na PFRON		
1.6	wynagrodzenia:	9 050	9 050
1.6.1	osobowe	9 050	9 050
1.6.2	pozostałe		
1.7	ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia :	1 793	1 793
1.7.1	składki na ubezpieczenia społeczne	1 323	1 323
1.7.2	składki na Fundusz Pracy	158	158
1.7.3	składki na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych		
1.7.4	świadczenia socjalne		
1.7.5	inne	312	312
1.8	pozostałe	144	144
2.	Koszty finansowe:	0	0
2.1	płatności odsetkowe wynikające z zaciągniętych zobowiązań		
2.2	inne		
3.	Pozostałe koszty		
III	Zmiana stanu produktów ³⁾		112
IV	WYNIK I-II+III (zysk/strata)	-992	-121
V	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	6	5
1.	podatek dochodowy od osób prawnych	6	5
VI	WYNIK NETTO ⁴⁾	-998	-126
VII	Wydatki majątkowe	410	358
VIII	Środki przyznane innym podmiotom		

¹⁾ W kolejnych wierszach należy wymienić jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, które przekazały środki jednostce doradztwa rolniczego

²⁾ Koszty z dotacji celowej ujęte są w kosztach ogółem, blok II.

³⁾ Zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie - wartość ujemna.

⁴⁾ Dodatni wynik należy oznaczyć znakiem "+", natomiast ujemny znakiem "-"

Część B. Dane uzupełniające

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień	Plan po	Wykonanie na
		31 grudnia 2011 r.	zamianach na 2012	dzień 31 grudnia 2012
		w tysiącach złotych		
1	2	3	4	5
I	AKTYWA	14 527	10 741	14 990
1	AKTYWA TRWAŁE	8 860	8 871	8 894
1.1	Należności długoterminowe, w tym:			
	- należności z tytułu udzielonych pożyczek, w tym:			
	- jednostkom podsektora rządowego			
	- jednostkom podsektora samorządowego			
	- jednostkom spoza sektora finansów publicznych			
1.2	Akcje i udziały ⁵⁾			
2	AKTYWA OBROTOWE	5 667	1 870	6 096
2.1	Zapasy	64	70	53
2.2	Środki pieniężne	1 569	400	1 727
2.3	Należności krótkoterminowe, w tym:	968	900	918

	- należności z tytułu udzielonych pożyczek, w tym:			
	- jednostkom podsektora rządowego			
	- jednostkom podsektora samorządowego			
	- jednostkom spoza sektora finansów publicznych			
2.4	Akcje i udziały			
II	ZOBOWIĄZANIA według wartości nominalnej	894	860	1 582
1	Papiery wartościowe			
2	Kredyty i pożyczki, w tym zaciągnięte od:			
	- jednostek podsektora rządowego			
	- jednostek podsektora samorządowego			
	- jednostek spoza sektora finansów publicznych			
3	Depozyty			
4	Zobowiązania wymagalne			
III	LICZBA ZATRUDNIONYCH (w przeliczeniu na pełne etaty)	309	310	309

⁵⁾ pozycja ta powinna uwzględniać zmianę stanu akcji i udziałów będącą wynikiem transakcji bez zmian wartości kursu (przeszacowania) akcji.

Sporządził Anna Gajda -Gł. księgowa

(imię i nazwisko, stanowisko służbowe)

nr telefonu (17) 8701510

adres e-mail: anna.gajda@podrb.pl

data 12.03.2013r.

podpis.....

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia.....

w sprawie określenia

„Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu” wraz z Planem Działań Krótkoterminowych.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r., Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.), art. 84 ust. 1 oraz art. 91 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwala, co następuje:

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Uchwala się „Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu” wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchyla się:

- 1) uchwałę Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 stycznia 2010r. Nr XLII/805/10 w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy jasielskiej”, opublikowanej w Dz. U. Woj. Podk. Z dnia 26 lutego 2010r. Nr 14, poz. 338, która weszła w życie 13 marca 2010r.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego¹.

¹ Powyższa uchwała została poprzedzona rozporządzeniem nr 49 Wojewody Podkarpackiego z dnia 22 sierpnia 2006r. opublikowanym w Dz. U. Woj. Podk. z dnia 25 sierpnia 2006r. Nr 107, poz. 1500, które traci moc z dniem wejścia w życie niniejszej uchwały na podstawie art. 47 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej (Dz. U. z 2005r., Nr 175, poz. 1462).

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej powstała z uwagi na stwierdzone w latach 2010 i 2011 przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie przekroczenia w powietrzu stężenia pyłu zawieszonego PM10, stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu i w związku z powyższym zaliczeniu strefy podkarpackiej do klasy C, na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2009., Nr 5, poz. 31). „Strefa podkarpacka” obejmuje obszar całego województwa z wyłączeniem terenu miasta Rzeszowa i została ustanowiona rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza.

W takiej sytuacji zgodnie z art. 91 ust. 3a i 5 ustawy Prawo ochrony środowiska, po wprowadzonej nowelizacji ustawą z dnia 13 kwietnia 2012r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska i innych ustaw (Dz. U. z dnia 27 kwietnia 2012r., poz. 460), Zarząd Województwa jest zobowiązany do opracowania programu ochrony powietrza, wraz z planem działań krótkoterminowych, który w drodze uchwały jest przyjmowany przez Sejmik Województwa.

Minister Środowiska, rozporządzeniem z dnia 11 września 2012r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012r., poz. 1028) określił szczegółowe wymagania jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza, plany działań krótkoterminowych oraz ich zakres tematyczny.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia programu ochrony powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie. Projekt programu został opracowany na zlecenie Zarządu Województwa przez podmiot zewnętrzny Biuro Studiów i Pomiarów EKOMETRIA Sp. z o.o. z Gdańska. Wyłoniony w drodze z wykorzystaniem dotacji z Narodowego Funduszu Ochrony

Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie.

W ramach projektu w celu diagnozy sytuacji wykonano inwentaryzację źródeł emisji pyłu i benzo(a)pirenu oraz modelowe rozprzestrzenianie zanieczyszczeń przy uwzględnieniu wyników pomiarów z sieci monitoringu WIOŚ i danych meteorologicznych. Jak wynika z Programu w części północno-zachodniej województwa występują znacznie wyższe stężenia pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz B(a)P niż w części południowo-wschodniej. Obszary przekroczeń o największej powierzchni wystąpiły dla benzo(a)pirenu, o najmniejszej dla pyłu PM_{2,5}. Dla strefy podkarpackiej obszar przekroczeń wartości docelowej B(a)P obejmuje około 23% powierzchni województwa. Obszary przekroczeń dla pyłu PM₁₀ i B(a)P występują we wszystkich większych miastach województwa w skutek czego ponad połowa liczby mieszkańców województwa jest narażonych na ponadnormatywne stężenia tych zanieczyszczeń. Przyczyną takiej sytuacji są dwa główne źródła emisji:

- w miastach i gęsto zaludnionych miejscowościach – emisja komunalna,
- na obszarach rolniczych i słabo zaludnionych – emisja napływowa.

Oprócz diagnozy Program wskazuje działania naprawcze - niezbędne i możliwe do realizacji, które mają na celu przywrócenie standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu PM₁₀, PM_{2,5} oraz ograniczenie emisji B(a)P. Okres działań naprawczych ustalono do 31.12.2022r.

Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska w dniach 26.10.2012r. – 16.11.2012r. projekt programu został udostępniony społeczeństwu w oparciu o procedurę wynikającą z ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziału społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Ponadto w trybie art. 91 ust 1 i 5 przedstawiono go do zaopiniowania wszystkim wójtom, burmistrzom/prezydentom miast i starostom z obszaru „strefy podkarpackiej”. Po dokonanych korektach ponownie projekt programu został udostępniony społeczeństwu w okresie od dnia 05 marca do 26 marca 2013r. Zebrane uwagi i wnioski w ww. procedurach zostały zestawione w tabelach uwag i wniosków i udostępnione na stronie internetowej.

Ostateczna wersja Programu ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej z *uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM₁₀*,

poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Realizacja zadań naprawczych zawartych w Programie będzie przynosić efekty w postaci ograniczenia emisji do powietrza, a także będzie podstawą do pozyskania środków w ramach programów pomocowych, takich jak np. Program Priorytetowy NFOŚiGW pt „*Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii*” – tzw. KAWKA.

Na terenie powiatu jasielskiego obowiązuje uchwała Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 stycznia 2010r. Nr XLII/805/10 w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy jasielskiej”, opublikowana w Dz. U. Woj. Podk. z dnia 26 lutego 2010r. Nr 14, poz. 338, która weszła w życie 13 marca 2010r. W 2012r. rozporządzeniem Ministra Środowiska 2 sierpnia 2012r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza ustalony został nowy podział w obszarze województwa podkarpackiego, skutkiem którego należy uchylić ww. uchwałę i włączyć teren powiatu jasielskiego do strefy podkarpackiej.

Projektowana uchwała nie zwiększy dotychczasowych wydatków z budżetu województwa w zakresie ochrony powietrza. Obecnie obowiązujące na terenie województwa podkarpackiego programy ochrony powietrza zawierają w harmonogramie rzeczowo-finansowym dwa zadania, za realizację których odpowiedzialny jest m.in. Marszałek Województwa Podkarpackiego:

1. Uświadamianie mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą spalanie odpadów w piecach, kotłach domowych - szacunkowy koszt 100 tys. zł (zadanie ujęte jednocześnie w Pop dla strefy miasto Rzeszów i Pop dla strefy powiat jasielski);
2. Stworzenie i utrzymanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenie powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie - szacunkowy koszt 200 tys. zł (zadanie ujęte jednocześnie w Pop dla strefy miasto Rzeszów i Pop dla strefy powiat jasielski).

Od 2011 roku na realizację powyższych zadań z budżetu województwa wykorzystane zostały środki w wysokości:

- w 2011r. – 82 362,17 zł;
- w 2012r. – 129 039,13 zł

W ramach tych środków, Samorząd Województwa wdrożył system, który ma na celu prognozowanie jakości powietrza na dzień bieżący i dwa kolejne oraz ostrzeganie mieszkańców przed ponadnormatywnym zanieczyszczeniem powietrza tzw. „EkoPrognoza dla województwa podkarpackiego”, zrealizował Kampanię Edukacyjną w ramach której zorganizowano dwie konferencje, a także na zlecenie Zarządu Województwa, Telewizja Rzeszów wyprodukowała i wyemitowała dwa filmy edukacyjne, uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą spalanie odpadów w piecach, kotłach domowych.

W roku bieżącym na realizację zadań z zakresu ochrony powietrza zarezerwowano łączną kwotę w wys. 119 700,00 zł.

Opracowany projekt programu uwzględnia również te zadania, a koszty ich realizacji nie przekroczą dotychczasowych wydatków.

ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Publikacja dofinansowana przez
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie

Narodowy Fundusz Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej
**Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Gdańsk, kwiecień 2013

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

OPRACOWANIE WYKONANE PRZEZ:

Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych
„EKOMETRIA” Sp. z o.o.
80-299 Gdańsk, ul. Orfeusza 2
tel. (058) 301-42-53, fax (058) 301-42-52

Zespół autorski Biura Studiów i Pomiarów Proekologicznych „Ekometria” Sp. z o.o.

Główny Projektant: Mariola Fijołek

Małgorzata Paciorek
Wojciech Trapp
Maciej Paciorek
Małgorzata Studzińska
Magdalena Balun
Agnieszka Bemka
Daniel Kałdonek
Łukasz Knapik

Prezes Zarządu: Wojciech Trapp

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Spis skrótów i pojęć

- AAU, jednostka AAU - *Assigned Amount Unit*, jednostka przyznana emisji w systemie ONZ; 1 AAU = ekwiwalent 1 tony CO₂.
- BAT – Najlepsza dostępna technika/technologia, z ang. *Best Available Technique*
- B(a)P – benzo(a)piren – przedstawiciel wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)
- CALMET – model meteorologiczny
- CALPUFF – Model symulacji atmosferycznej dyspersji cząstek na danym obszarze
- CALPOST – Program do odczytywania wyników z programu CALPUFF
- CO – Tlenek węgla
- c.o. – Centralne ogrzewanie
- CTDM – Model do oceny jakości powietrza w złożonym terenie geograficznym, z ang. *Complex Terrain Dispersion Model*
- c.w.u. – Ciepła woda użytkowa
- Dyrektywa CAFÉ - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy
- Działanie długoterminowe – działanie realizowane w czasie powyżej 1 roku
- Działanie krótkoterminowe - działanie realizowane w czasie do 1 roku
- Działanie średnioterminowe - działanie realizowane w czasie około 1 roku
- Earth Tech Inc. – Earth Tech Incorporated (nazwa własna firmy)
- EC – Elektrociepłownia
- EMEP – Model meteorologiczny transportu zanieczyszczeń w powietrzu, z ang. *European Monitoring and Evaluation Program*
- EMISJA substancji do powietrza – wprowadzanie w sposób zorganizowany (poprzez emitory) lub niezorganizowany (z dróg, z hałd, składowisk, w wyniku pożarów lasów) substancji gazowych lub pyłowych do powietrza na skutek działalności człowieka lub ze źródeł naturalnych
- EMISJA WTÓRNA – zanieczyszczenia pyłowe powstające w wyniku reakcji i procesów zachodzących podczas transportu na duże odległości gazów (SO₂, NO_x, NH₃, oraz lotnych związków organicznych) oraz reemisja tj. unoszenie pyłu z podłoża (szczególnie na terenie miast)
- GCZK – Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego
- GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- Gg – Giga gram, 10⁹ g
- GIS – System Informacji Geograficznej, z ang. *Geographic Information System*
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- HNO₃ – Kwas azotowy (V)
- IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
- ISC3 – Model służący do oszacowywania stężeń zanieczyszczeń pochodzących głównie z przemysłu, z ang. *Industrial Source Complex*
- LPG – Gaz naturalny, z ang. *Liquified Petroleum Gas*
- Mg – Megagram (1 Mg = 1 tona), 10⁶ g
- MS – Ministerstwo Środowiska
- MT – Margines tolerancji
- MW – Mega watt
- NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; od 1.01.2010 r. - państwowa osoba prawna w rozumieniu art. 9 pkt. 14 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240)
- ng – Nanogram, 10⁹ g
- NH₃ – Amoniak
- NH₄⁺ – Jon amonowy
- NH₄NO₃ – Azotan amonu
- NO₂ – Dwutlenek azotu
- NO₃ – Jon azotowy (V)

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

NO_x – Tlenki azotu

O₃ – Ozon

Pb – Ołów

PCZK – Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego

PD – Poziom dopuszczalny

PDK – Plan Działań Krótkoterminowych

PJ – Peta dżul

PM – Pył drobny, z ang. *Particulate Matter*

POP – Program Ochrony Powietrza

POŚ – Prawo Ochrony Środowiska

PONE – Program Ograniczania Niskiej Emisji, polegający na wymianie starych kotłów, pieców węglowych na nowoczesne kotły węglowe, retortowe, gazowe, ogrzewanie elektryczne, zastosowanie alternatywnych źródeł energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej

POZIOM CELÓW DŁUGOTERMINOWYCH - poziom substancji, poniżej którego, zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny; poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych

POZIOM DOPUSZCZALNY – poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany. Poziom dopuszczalny jest standardem jakości powietrza.

POZIOM DOCELOWY – poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie i środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie, za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych

POZIOM SUBSTANCJI W POWIETRZU (imisja zanieczyszczeń) – ilość zanieczyszczeń pyłowych lub gazowych w środowisku; jest miarą stopnia jego zanieczyszczenia definiowaną jako stężenie zanieczyszczeń w powietrzu (wyrażane w jednostkach masy danego zanieczyszczenia, np. dwutlenku siarki, na jednostkę objętości powietrza lub w ppm, ppb) oraz jako opad (depozycja) zanieczyszczeń - ilość danego zanieczyszczenia osiadającego na powierzchni ziemi

RPO – Regionalny Program Operacyjny

SDR – Średni Dobowy Ruch

SO₂ – Dwutlenek siarki

SO₄²⁻ – Jon siarczanowy (VI)

Środek o charakterze regulacyjnym – środek wynikający z powszechnie obowiązujących aktów prawnych (ustawa, rozporządzenie) lub aktów prawa miejscowego

TERMOMODERNIZACJA – przedsięwzięcie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej w danym obiekcie budowlanym

WCZK – Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

Władza lokalna – instytucja polityczna, która dysponuje możliwością wpływania na tworzenie reguł obowiązujących w danej społeczności, ograniczonej terytorialnie (powiat, gmina, miasto)

WRF – mezoskalowy model meteorologiczny, z ang. *Weather Research & Forecasting Model*

WSSE – Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna

WZZK – Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.)

Zadanie realizowane ciągle – zadanie, dla którego nie określa się czasu trwania

µg – Mikrogram, 10⁻⁶ g

(NH₄)₂SO₄ – Siarczan amonu

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Spis treści

Streszczenie Programu	8
1. Cel, zakres, horyzont czasowy	23
2. Podstawy prawne.....	24
3. Część opisowa	27
3.1. Charakterystyka strefy.....	27
3.1.1. Położenie, ukształtowanie powierzchni.....	27
3.1.2. Lokalizacja punktów pomiarowych.....	28
3.1.3. Powierzchnia i ludność.....	30
3.1.4. Użytkowanie terenu, obszary chronione na mocy odrębnych przepisów.....	31
3.1.5. Czynniki klimatyczne mające wpływ na poziom substancji w powietrzu	37
3.1.6. Obszary przekroczeń w 2011 r.	39
3.2. Stan jakości powietrza w strefie	45
3.2.1. Substancje, dla których opracowano Program Ochrony Powietrza.....	45
3.2.2. Zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM10	50
3.2.2.1. Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 w latach 2007-2010	50
3.2.2.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 roku	51
3.2.2.3. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 w 2011 roku	52
3.2.3. Zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM2,5	53
3.2.3.1. Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM2,5 w 2010 roku ..	53
3.2.3.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM2,5 w 2011 roku ..	53
3.2.3.3. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 ..	54
3.2.4. Zanieczyszczenie benzo(a)pirenem.....	54
3.2.4.1. Pomiary zanieczyszczeń powietrza benzo(a)pirenem w latach 2007-2010.....	54
3.2.4.2. Pomiary zanieczyszczeń powietrza benzo(a)pirenem w 2011 roku	55
3.2.4.3. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu.....	55
3.2.5. Emisja substancji zanieczyszczających do powietrza	56
3.2.5.1. Metodyka wyznaczania emisji.....	57
3.2.5.2. Emisja pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.....	69
3.2.5.3. Emisja pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.....	75
3.2.5.4. Emisja B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.	81
3.2.6. Poziom tła uwzględnionych w Programie substancji	85
3.2.7. Przewidywany poziom substancji w roku prognozowanym	86
3.2.8. Przewidywane zmiany emisji do powietrza ze źródeł zlokalizowanych poza strefą.....	93
3.2.9. Działania kierunkowe zmierzające do przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie PM10, PM2,5 oraz B(a)P.....	102
3.2.10. Wytyczne do prowadzenia edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza	104
3.2.11. Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10, pyłem zawieszonym PM2,5 oraz benzo(a)pirenem	113
3.2.11.1. Lista działań niewynikających z Programu	128
3.2.12. Lista działań krótkoterminowych	129

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3.3.	Przykłady dobrych praktyk – Program Ograniczenia Niskiej Emisji.....	130
4.	Obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Programu.....	135
4.1.	Zadania wynikające z realizacji Programu.....	135
4.2.	Ograniczenia wynikające z realizacji Programu.....	136
4.3.	Monitoring realizacji Programu.....	138
4.3.1.	Efekt ekologiczny działań naprawczych	148
5.	Uzasadnienie zakresu określonych i ocenionych zagadnień	151
5.1.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów, planów i programów krajowych, wojewódzkich oraz miejscowych.....	151
5.1.1.	Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej państwa.....	151
5.1.2.	Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki dotyczącej ochrony środowiska w województwie podkarpackim.....	156
5.2.	Charakterystyka techniczno-ekologiczna najważniejszych instalacji i urządzeń emitujących pył PM10, pył PM2,5 oraz benzo(a)piren na terenie strefy	164
5.3.	Działania naprawcze możliwe do zastosowania, które nie zostały wytypowane do wdrożenia	168
5.4.	Środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, w tym dzieci.....	168
5.5.	Analiza kosztów zewnętrznych złej jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego.....	169
6.	Stężenia substancji w powietrzu wyznaczone na podstawie modelowania.....	179
6.1.	Modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń.....	179
6.2.	Warunki meteorologiczne w strefie podkarpackiej w 2011 r. mające wpływ na poziom substancji i wyniki uzyskiwane z modelowania.....	182
6.2.1.	Warunki wietrzne	182
6.2.2.	Temperatura powietrza.....	185
6.2.3.	Opad atmosferyczny	186
6.2.4.	Wilgotność względna powietrza atmosferycznego	187
6.2.5.	Mięszczość warstwy mieszania.....	188
6.2.6.	Klasa równowagi atmosfery	189
6.3.	Stężenia pyłu PM10 w strefie podkarpackiej, w 2011 r.	190
6.3.1.	Stężenia PM10 w strefie pochodzące z napływu	190
6.3.2.	Stężenia PM10 pochodzące z emisji z terenu strefy.....	195
6.4.	Stężenia pyłu PM2,5 w strefie podkarpackiej, w 2011 r.	203
6.4.1.	Stężenia PM2,5 w strefie pochodzące z napływu	203
6.4.2.	Stężenia PM2,5 pochodzące z emisji z terenu strefy.....	207
6.5.	Stężenia B(a)P w strefie podkarpackiej, w 2011 r.	211
6.5.1.	Stężenia B(a)P w strefie pochodzące z napływu	211
6.5.2.	Stężenia B(a)P pochodzące z emisji z terenu strefy	215
6.6.	Ocena wiarygodności przeprowadzonych obliczeń modelowych.....	218
6.7.	Obszary zagrożeń	220
6.7.1.	Przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężeń pyłu PM10	220
6.7.1.1.	Przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężeń średnich dobowych pyłu PM10	220
6.7.1.2.	Przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężeń średniorocznych pyłu PM10	248
6.7.2.	Przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężeń średniorocznych pyłu PM2,5	257
6.7.3.	Przekroczenia poziomu docelowego stężeń średniorocznych B(a)P.....	269

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.8.	Scenariusze naprawcze dla strefy podkarpackiej w zakresie zanieczyszczenia pyłem PM10	298
6.9.	Scenariusze naprawcze dla strefy podkarpackiej w zakresie zanieczyszczenia pyłem PM2,5	317
6.10.	Scenariusze naprawcze dla strefy w zakresie zanieczyszczenia B(a)P	323
7.	Podstawy działań krótkoterminowych	332
7.1.	Sposób realizacji działań krótkoterminowych.....	332
7.2.	Podstawy prawne realizacji działań krótkoterminowych	334
7.3.	Podstawy prawne uchwalenia i wdrożenia Planu Działań Krótkoterminowych	338
7.4.	Obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Planu	341
7.4.1.	Obowiązki organów administracji wynikające z realizacji Planu	341
7.4.2.	Obowiązki podmiotów korzystających ze środowiska wynikające z realizacji Planu ...	343
7.4.3.	Ograniczenia wynikające z realizacji Planu	344
8.	Plan działań krótkoterminowych dla strefy podkarpackiej	346
8.1.	Część opisowa	346
8.1.1.	Analiza stanu jakości powietrza w strefie	346
8.1.2.	Kierunki i zakresy działań krótkoterminowych.....	356
8.2.	Lista podmiotów korzystających ze środowiska	360
8.3.	Sposób organizacji i ograniczeń ruchu pojazdów w strefie.....	360
8.4.	Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli	360
8.5.	Tryb i sposób ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń.....	361
8.5.1.	Tryb ogłaszania alarmów	365
8.6.	Część wyszczególniająca obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Planu	369
8.6.1.	Obowiązki organów administracji i podmiotów w celu realizacji zadań Planu	369
8.6.2.	Informacje i dokumenty wykorzystane do kontroli i dokumentacji realizacji Planu	371
8.7.	Uzasadnienie zakresu określonych zagadnień.....	372

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Streszczenie Programu

„Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej” – kod strefy: PL1802, opracowany został w związku z przekroczeniem jakości powietrza w zakresie: poziomu dopuszczalnego pyłu PM10 i PM2,5 oraz docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w 2011 r.

Podstawowym dokumentem wskazującym na konieczność wykonania Programu Ochrony Powietrza w tej strefie, w zakresie zanieczyszczeń pyłem PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenem jest bieżąca ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za 2011 rok, wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w której strefa podkarpacka została zakwalifikowana do klasy C pod względem ochrony zdrowia mieszkańców.

Poziomy stężenie zanieczyszczeń dla tych substancji do osiągnięcia i utrzymania zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031) i wynoszą:

1. Dla pyłu zawieszonego PM10

POZIOM DOPUSZCZALNY

- Pył zawieszony PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny - **50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** ,
Dopuszczalna częstość przekraczania w ciągu roku – 35 dni;
- Pył zawieszony PM10 o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy – **40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** .

2. Dla pyłu zawieszonego PM2,5

POZIOM DOPUSZCZALNY dla wartości średniorocznej, ze względu na ochronę zdrowia ludzi – **25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** , do osiągnięcia do 2015 roku oraz **20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** do 2020 r. Do 2015 poziom dopuszczalny może być powiększany o margines tolerancji:

Wartości marginesu tolerancji dla pyłu zawieszonego PM2,5

Nazwa/Rok		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Margines tolerancji	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	4	3	2	1	1	0
Poziom dopuszczalny wraz z marginesem tolerancji	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	29	28	27	26	26	25

3. Dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10

POZIOM DOCELOWY

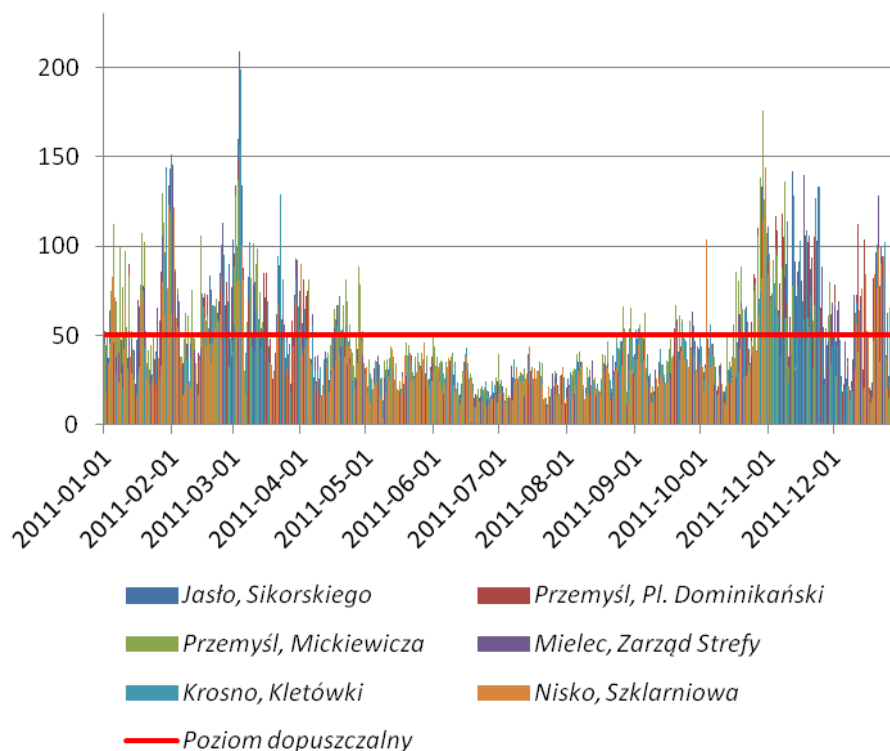
- Benzo(a)piren o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy – **1 ng/m^3** .

Pomiary stężeń pyłu PM10 w 2011 roku prowadzone były w strefie podkarpackiej metodą automatyczną na stanowisku w Przemysłu przy ul. Mickiewicza, a na pozostałych 5 stanowiskach metodą manualną (Jasło, ul. Sikorskiego; Przemysł, Pl. Dominikański, Mielec, ul. Partyzantów, Krosno, ul. Kletówki, Nisko, ul. Szklarniowa). Na wszystkich stanowiskach stwierdzono przekroczenie średniego dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 oraz na większości, poza stanowiskiem w Nisku, przekroczenia poziomu średniego dla roku. Najwyższe stężenia – zarówno średnie dobowe jak i średnioroczne wystąpiły w Przemysłu, na stanowisku przy ul. Mickiewicza: 83,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 24h oraz 48,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla PM10 rok. Na stanowisku tym zaobserwowano ponadto największą ilość dni z przekroczeniami – 106. W pozostałych miastach strefy podkarpackiej stężenia średnie dobowe (36 max) kształtują się w zakresie od 61 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Nisku do

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

77,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Jaśle. Najwyższe stężenia średnie dla roku zanotowano w Przemysłu, na stanowisku przy ul. Mickiewicza (48,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Stężenia ponadnormatywne występowały także na pozostałych stanowiskach, poza Niskiem, gdzie odnotowano średnio roczną wartość - 35,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ponadto w latach 2008-2010 w Jarosławiu przy ul. Jana Pawła II funkcjonował punkt pomiarowy, który wskazywał na występowanie przekroczeń poziomów dopuszczalnych 24-godzinnych i średniorocznych pyłu zawieszonego PM10. Od 2012 roku istnieje punkt pomiarowy przy ul. Pruchnickiej, który również wskazuje na występowanie przekroczeń w mieście.

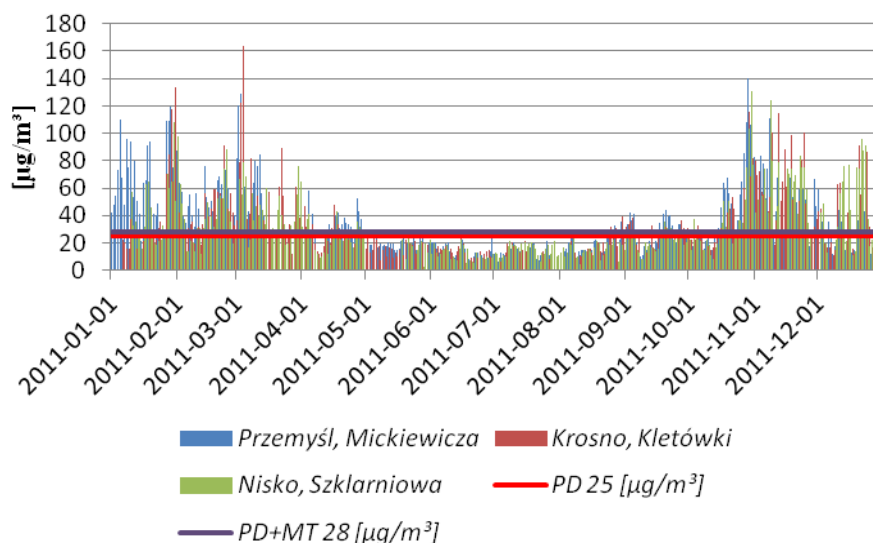

Przebieg średnich dobowych wartości pyłu zawieszonego PM10 na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Na wszystkich stanowiskach wysokie i bardzo wysokie (kilkukrotnie przekraczające średnią dobową wartość dopuszczalną) wartości stężeń pyłu PM10 występują w miesiącach zimowych. Można zatem założyć, że odpowiedzialna jest za nie przede wszystkim niska emisja z systemów grzewczych, związana z sektorem komunalno-bytowym. W okresie zimowym częstym zjawiskiem są ponadto szczególnie niekorzystne scenariusze meteorologiczne, obejmujące cisze wiatrowe, niskie położenie warstwy inwersyjnej czy niż baryczne, utrudniające dyspersję zanieczyszczeń.

Pomiary stężeń pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie podkarpackiej wykonywane były w 2011 r. na stanowiskach pomiarowych w Jaśle, ul. Sikorskiego (nie uwzględnione w ocenie rocznej), w Przemysłu, ul. Mickiewicza, w Krośnie, ul. Kletówki i Nisku, ul. Szklarniowa. Pomiary prowadzone są metodą automatyczną na stanowiskach w Jaśle i w Przemysłu oraz metodą manualną na stanowiskach w Krośnie i w Nisku. Na podstawie wyników pomiarów strefę podkarpacką zakwalifikowano do klasy C pod względem ochrony zdrowia, gdyż stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 powiększonego o margines tolerancji, który w 2011 roku wynosił 3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. W strefie podkarpackiej w 2011 roku stężenia pyłu PM2,5 przekroczyły poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji na wszystkich trzech stanowiskach. Najwyższy średni roczny poziom pyłu PM2,5 wystąpiło w Przemysłu i wyniosło 36,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

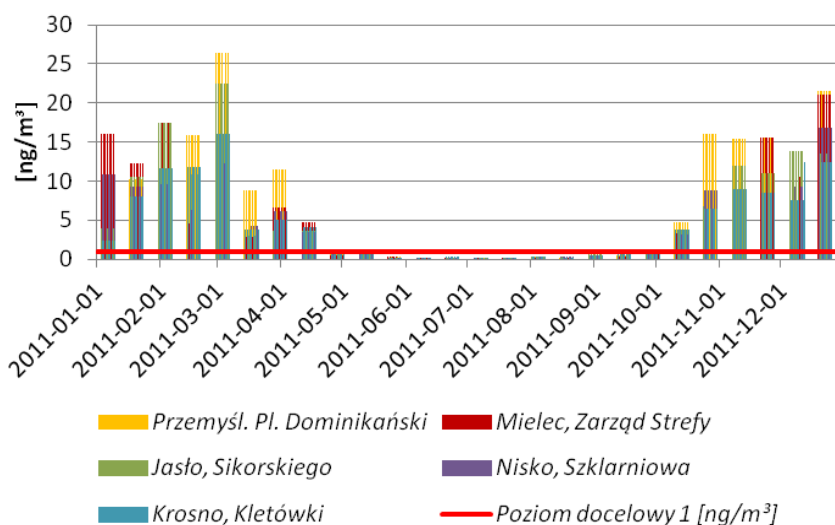

Przebieg średnich dobowych wartości pyłu zawieszonego PM2,5 na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Analiza przebiegu średnich dobowych wartości pyłu PM2,5 zmierzonych w stacjach w 2011 r. wskazuje, że najwyższe stężenia, znacznie przekraczające poziom dopuszczalny (określony dla roku), występują w okresie zimowym, co wskazuje na ich związek z emisją z indywidualnych systemów grzewczych.

Pomiary stężeń benzo(a)pirenu w strefie podkarpackiej wykonywane były w 2011 r. na 5 stanowiskach pomiarowych: w Jaśle, ul. Sikorskiego, w Przemysłu, Pl. Dominikański, w Krośnie, ul. Kletówki, Nisku, ul. Szklarniowa oraz w Mielcu, ul. Partyzantów. Przekroczenia średniego rocznego poziomu docelowego B(a)P (1 ng/m^3) wystąpiły we wszystkich punktach pomiarowych w strefie. Najwyższe wartości B(a)P wystąpiły w Przemysłu, gdzie osiągnęły wartość $7,5 \text{ ng/m}^3$.

Ponadto w latach 2008-2010 w Jarosławiu przy ul. Jana Pawła II funkcjonował punkt pomiarowy, który wskazywał na występowanie przekroczeń poziomu dopuszczalnego benzo(a)pirenu. Od 2012 roku istnieje punkt pomiarowy przy ul. Pruchnickiej, który również wskazuje na występowanie przekroczeń w mieście.

Przebieg średnich dobowych wartości B(a)P na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Analiza przebiegu średnich dobowych stężeń B(a)P wskazuje, że stężenia benzo(a)pirenu na wszystkich stanowiskach pomiarowych były zdecydowanie wyższe w okresie zimowym, kiedy to kilkukrotnie przekraczały poziom docelowy (określony dla roku) – najczęściej w marcu, na stanowisku w Przemyślu – 26,4 ng/m³. W okresie od maja do września stężenia przeważnie przyjmowały wartości poniżej poziomu docelowego.

Warunki meteorologiczne są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na jakość powietrza, decydującym o tempie rozpraszania się zanieczyszczeń. Niekorzystne scenariusze meteorologiczne mogą wpływać na długotrwałe utrzymywanie się substancji na danym terenie i powodować ich wysokie kumulacje. Najmniej korzystne warunki wiążą się z niską temperaturą powietrza, która skutkuje wzmożoną emisją z systemów grzewczych, niską prędkością wiatru, uniemożliwiającą dyspersję zanieczyszczeń oraz niskim położeniem warstwy mieszania i stanem stałym równowagi atmosfery, co oznacza stagnację lub niewielki ruch mas powietrza.

Emisja pyłu PM10

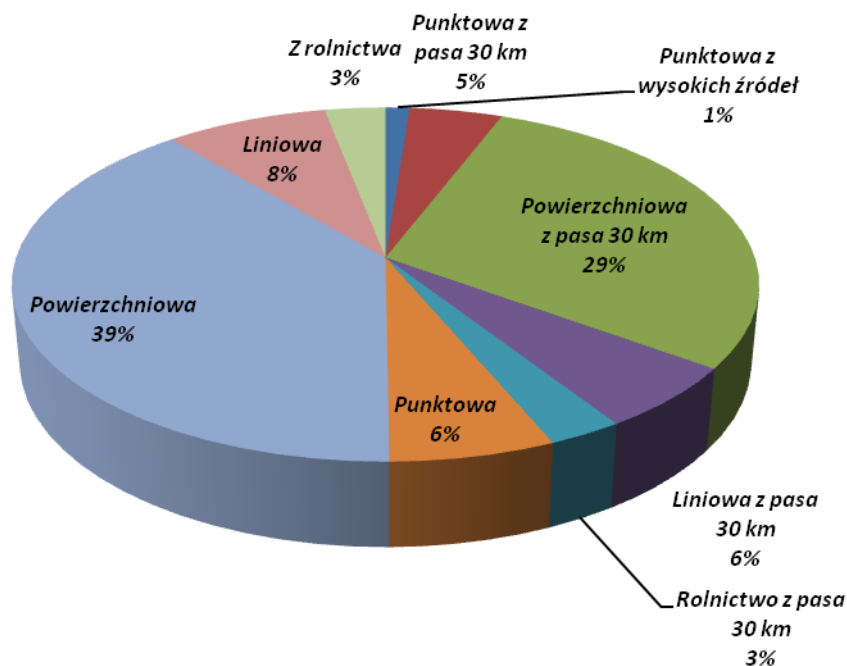
Roczny ładunek emisji napływowej pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej wynosi prawie 28,2 tys. Mg pyłu PM10. Największy udział przypada na emisję powierzchniową z pasa 30 km wokół strefy – ponad 20 tys. Mg (67%). Emisja z transportu z pasa 30 km wokół strefy stanowi 13%, emisja ze źródeł punktowych z pasa 30 km – 11%.

Emisja pyłu Pm10 z terenu strefy podkarpackiej została oszacowana na poziomie 36,8 tys. Mg pyłu PM10. Największy udział ma emisja związana z ogrzewaniem indywidualnym – 69%, najmniejsza emisja z rolnictwa – 5%.

Bilans emisji pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej, w 2011 r.

Typ emisji		PM10 [Mg/rok]	%
Ze względu na lokalizację źródła	Ze względu na typ źródła		
Napływowa	Punktowa z wysokich źródeł	835,7	1
	Punktowa z pasa 30 km	3 207,50	5
	Powierzchniowa z pasa 30 km	20 083,10	29
	Liniowa z pasa 30 km	4 039,20	6
	Rolnictwo z pasa 30 km	1 935,60	3
Z terenu strefy	Punktowa	4 295,40	6
	Powierzchniowa	26 867,20	39
	Liniowa	5 629,20	8
	Z rolnictwa	2 098,20	3
Razem		68 991,1	100

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Emisja pyłu PM2,5

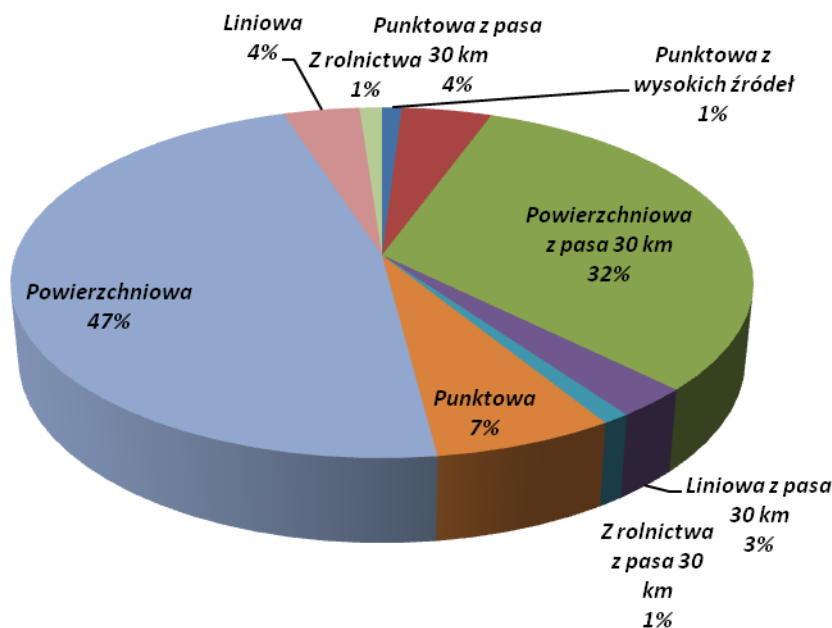
Roczny ładunek emisji napływowej pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej wynosi około 13,9 tys. Mg. Największy udział przypada na emisję powierzchniową z pasa 30 km wokół strefy – ponad 11 tys. Mg (77%). Emisja ze źródeł punktowych z pasa 30 km wokół strefy stanowi 11%, najmniejszy udział mają emisja z wysokich źródeł punktowych oraz emisja z rolnictwa.

Roczny ładunek emisji pyłu zawieszonego PM2,5 ze strefy podkarpackiej wyniósł 20,4 tys. Mg. Największy udział (80%) ma emisja z indywidualnych systemów grzewczych, oszacowana na poziomie 16,3 tys. Mg pyłu. Najmniej pyłu PM2,5 jest wprowadzanych do powietrza w wyniku działalności rolniczej – około 2%.

Bilans emisji pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej, w 2011r.

Typ emisji		PM2,5 [Mg/rok]	%
Ze względu na lokalizację źródła	Ze względu na typ źródła		
Napływowa	Punktowa z wysokich źródeł	348	1
	Punktowa z pasa 30 km	1 586,60	5
	Powierzchniowa z pasa 30 km	11 048,60	32
	Liniowa z pasa 30 km	965,9	3
	Rolnictwo z pasa 30 km	356,3	1
Z terenu strefy	Punktowa	2 365,00	7
	Powierzchniowa	16 346,20	47
	Liniowa	1 346,10	4
	Z rolnictwa	395,5	1
Razem		34 758,2	100

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Emisja benzo(a)pirenu

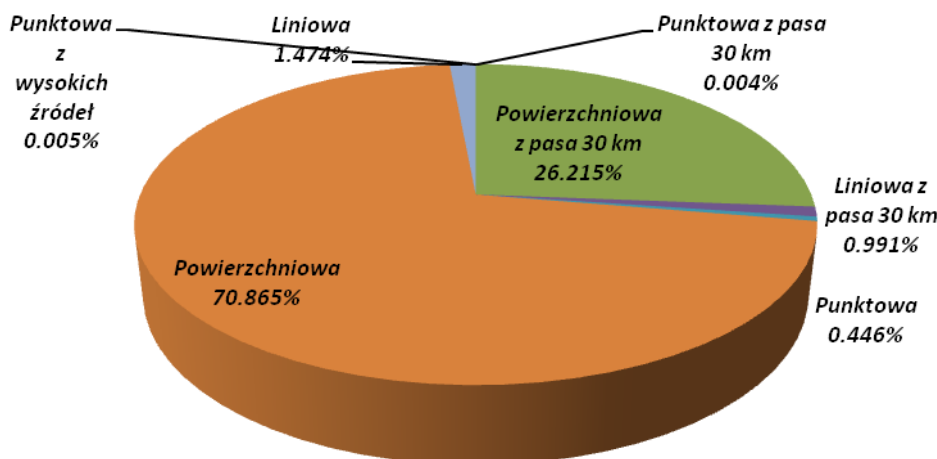
Roczny ładunek emisji napływowej benzo(a)pirenu dla strefy podkarpackiej wynosi około 2,2 tys. kg. Największy udział przypada na emisję powierzchniową z pasa 30 km wokół strefy – ponad 2,1 tys. kg (96,3%). Emisja z transportu z pasa 30 km wokół strefy stanowi 3,6%, a udział pozostałych źródeł stanowi łącznie około 0,03% emisji napływowej.

Roczny ładunek emisji benzo(a)pirenu ze strefy podkarpackiej wyniósł 5,9 tys. kg. Największy udział (97%) ma emisja z indywidualnych systemów grzewczych, oszacowana na poziomie prawie 5,8 tys. kg B(a)P.

Bilans emisji B(a)P dla strefy podkarpackiej, w 2011 r.

Typ emisji		B(a)P [kg/rok]	%
Ze względu na lokalizację źródła	Ze względu na typ źródła		
Napływowa	Punktowa z wysokich źródeł	0,4	0,005
	Punktowa z pasa 30 km	0,3	0,004
	Powierzchniowa z pasa 30 km	2 128,40	26,215
	Liniowa z pasa 30 km	80,5	0,991
Z terenu strefy	Punktowa	36,2	0,446
	Powierzchniowa	5 753,60	70,865
	Liniowa	119,7	1,474
Razem		8 119,1	100

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

W ramach opracowania Programu Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej **obliczenia rozkładów stężeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P** wykonane zostały w oparciu o uzupełnioną bazę emisji i dane meteorologiczne za 2011 rok. Uzupełnieniom i uszczegółowieniu podlegały informacje dotyczące wszystkich typów emisji.

Obliczenia modelem CALPUFF wykonane zostały w podziale na typy źródeł:

- punktowe,
- powierzchniowe,
- liniowe.

Dodatkowo źródła podzielono na te zlokalizowane na terenie strefy i poza nią (pas 30 km dla źródeł wszystkich typów, obszar objęty polem meteorologicznym poza strefą wraz z pasem 30 km wokół strefy dla źródeł punktowych o wysokości powyżej 30 m oraz napływ spoza województwa).

Wyniki modelowania wskazują, że na terenie strefy podkarpackiej iż:

1. Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów wskazują na występowanie obszarów przekroczeń obejmujących większą część miejscowości na terenie strefy podkarpackiej. Najwyższe stężenia występują w Kolbuszowej gdzie osiągają ponad $79 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przekraczając poziom dopuszczalny o 58%.
2. Stężenia średnie roczne pyłu PM10 pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów, na terenie strefy podkarpackiej, osiągają wartości w przedziale od $17,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $56,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i wskazują na występowanie obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego. Obszary przekroczeń istnieją m.in. miast: Krosna, Jasła, Ropczyc, Mielca, Łańcuta i Brzozowa.
3. Stężenia średnie roczne pyłu PM2,5 pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów, na terenie strefy podkarpackiej, osiągają wartości w przedziale od $12 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $31 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i wskazują na występowanie obszarów przekroczeń średniego rocznego poziomu dopuszczalnego. Obszary przekroczeń dotyczą m.in. miast: Krosna, Jasła, Ropczyc, Mielca, Łańcuta, Przemyśla, Dębicy i Niska.
4. Stężenia średnie roczne B(a)P pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów, na terenie strefy podkarpackiej, osiągają wartości w przedziale od $0,3 \text{ ng}/\text{m}^3$ do $5,4 \text{ ng}/\text{m}^3$ i wskazują na występowanie obszarów przekroczeń średniego rocznego poziomu docelowego. Obszary przekroczeń występują w każdym powiecie strefy, łącznie jest ich 26.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Diagnoza stanu aerosanitarnej strefy podkarpackiej wskazuje na występowanie obszarów z naruszonymi standardami jakości powietrza atmosferycznego:

- 1) Dla pyłu zawieszzonego PM10 24h: 26
- 2) Dla pyłu zawieszzonego PM10 rok: 9
- 3) Dla pyłu zawieszzonego PM2,5: 12
- 4) Dla benzo(a)pirenu: 26

W obszarach przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu PM10 i PM2,5 oraz wartości docelowej benzo(a)pirenu, które zlokalizowane są w miastach w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa (komunalna z ogrzewania indywidualnego), jedynie wzdłuż dróg o wysokim natężeniu ruchu miejscami przeważa emisja liniowa, a w obszarach zabudowy przemysłowej miejscami przeważa emisja punktowa. Natomiast w obszarach przekroczeń na terenach o niskiej intensywności zabudowy i terenach rolniczych we wszystkich zanieczyszczeniach przeważa emisja napływowa.

Działania naprawcze niezbędne i możliwe do realizacji, które mają na celu przywrócenie standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P.

Obniżenie stężeń PM10 poniżej poziomu dopuszczalnego w strefie możliwe jest wyłącznie po obniżeniu emisji z ogrzewania indywidualnego o ponad 85% w większości większych miast strefy podkarpackiej (w Mielcu, Łańcucie, Jasle, Krośnie, Brzozowie i Przemyślu). Niestety, działania te są niemożliwe do zrealizowania. Nie ma technicznej możliwości praktycznej całkowitej likwidacji ogrzewania piecowego oraz nie można zmusić mieszkańców do wymiany wszystkich wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Założenia takiego scenariusza są także ekonomicznie nieopłacalne – ich realizacja pociągałaby za sobą zbyt wysokie koszty.

Ze względu na swą specyfikę oraz na uwarunkowania głównie ekonomiczne, obniżenie stężeń B(a)P poniżej wartości docelowej jest w realiach polskich na chwilę obecną niemożliwe. Dlatego najważniejsze jest stopniowe wprowadzanie wszelkich działań jak i stosowanie się do kierunków zmierzających do obniżenia emisji szczególnie z ogrzewania indywidualnego. Równocześnie należy pamiętać, że wszelkie działania polegające na zmianie sposobów ogrzewania powinny być wykonywane w miarę możliwości finansowych i technicznych zarówno samorządów terytorialnych jak i osób fizycznych.

Działanie pierwsze (kod działania PksPkZSO)

Opracowanie i wdrożenie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE dla miast: Stalowa Wola, Nisko, Mielec, Kolbuszowa, Leżajsk, Łańcut, Tyczyn, Boguchwała, Dębica, Pilzno, Strzyżów, Jasło, Krosno, Brzozów, Sanok, Przemyśl, Jarosław):

- w zabudowie wielorodzinnej: 529 090 m² – podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne,
- w zabudowie jednorodzinnej: 1 043 370 – wymiana na piece gazowe lub 1 147 000 m² – wymiana na piece retortowe lub peletowe.

Szacunkowy koszt – w zabudowie wielorodzinnej – ok. 55 mln PLN, w zabudowie jednorodzinnej – ok. 84 mln PLN.

- 1) Podłączenie do sieci ciepłej lub zastosowanie do ogrzewania energii elektrycznej w zabudowie wielorodzinnej:
 - Kolbuszowa: 53 000 m²,
 - Leżajsk: 60 300 m²,
 - Łańcut: 26 690 m²,
 - Tyczyn: 16 500 m²,
 - Dębica: 47 900 m²,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Pilzno: 14 300 m²,
 - Strzyżów: 14 000 m²,
 - Krosno: 53 400 m²,
 - Brzozów: 89 000 m²,
 - Sanok: 60 000 m²,
 - Przemyśl: 34 000 m²,
 - Jarosław: 10 000 m²,
 - Jasło: 50 000 m².
- 2) Wymiana niskosprawnych kotłów na paliwa stałe (gł. węgiel) na piece gazowe w zabudowie jednorodzinnej:
- Stalowa Wola: 84 500 m²,
 - Nisko: 70 150 m²,
 - Mielec: 201 040 m²,
 - Kolbuszowa: 30 000 m²,
 - Łańcut: 100 900 m²,
 - Dębica: 195 000 m²,
 - Strzyżów: 43 000 m²,
 - Jasło: 67 700 m²,
 - Krosno: 130 180 m²,
 - Brzozów: 2 000 m²,
 - Sanok: 40 900 m²,
 - Boguchwała: 54 000 m²,
 - Jarosław: 24 000 m².
- 3) lub wymiana nieefektywnego ogrzewania na paliwa stałe na nowoczesne piece retortowe lub peletowe, w zabudowie jednorodzinnej:
- Stalowa Wola: 92 200 m²,
 - Nisko: 77 100 m²,
 - Mielec: 221 200 m²,
 - Kolbuszowa: 33 000 m²,
 - Łańcut: 111 000 m²,
 - Dębica: 214 500 m²,
 - Strzyżów: 47 300 m²,
 - Jasło: 75 000 m²,
 - Krosno: 143 200 m²,
 - Brzozów: 2 200 m²,
 - Sanok: 45 000 m²,
 - Boguchwała: 58 900 m²,
 - Jarosław: 26 400 m².

Działanie drugie (kod działania PksPkMMU)

Mycie ulic metodą na mokro jest szczególnie istotne w ograniczeniu zanieczyszczenia powietrza pyłem unoszonym z powierzchni jezdni, szczególnie w okresach bezdeszczowych. Szacunkowy koszt – zależy od wielkości miasta i częstotliwości mycia 200-800 PLN/km.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Działanie trzecie (kod działania PksPkEEK)

Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocja nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne.

Szacunkowy koszt – 0,3 mln PLN

Działanie czwarte (kod działania PksPkPZP)

- 1) Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłów PM10 i PM2,5 oraz B(a)P, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia zakazu stosowania paliw stałych, w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne.
- 2) Uchwalenie planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach przekroczeń wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (jeżeli nie ma obowiązujących) oraz zawarcie w nich zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne.

Szacunkowy koszt – Środek o charakterze regulacyjnym

Działanie piąte (kod działania PksPkUCP)

Stosowanie odpowiednich zapisów, zakazujących spalania odpadów ulegających biodegradacji na terenach ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych i na terenach zielonych miast.

Szacunkowy koszt – Środek o charakterze regulacyjnym

Działanie szóste (kod działania PksPkPSC)

Podłączenie do sieci ciepłej zakładów przemysłowych i spółek miejskich (likwidacja ogrzewania węglowego).

Szacunkowy koszt – według indywidualnych kosztorysów.

Działanie siódme (kod działania PksPkSIM)

Stworzenie i utrzymywanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie

Szacunkowy koszt – 0,11 mln PLN.

Termin realizacji Programu ustala się na 31.12.2022 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Poziomy pyłu zawieszony PM10, PM2,5 i B(a)P przy założeniu niepodejmowania żadnych dodatkowych działań ponad te, których konieczność podjęcia wynika z istniejących przepisów, z uwzględnieniem poziomu tła

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2011 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2011 roku	Stężenia średnie roczne w roku 2013/2015* w przypadku niepodejmowania dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia średnie roczne w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodejmowania dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodejmowania dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa
<i>Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 24h</i>					
<i>[µg/m³]</i>					
Pk11sPkPM10d01	-	48	-	-	42
Pk11sPkPM10d02	-	47	-	-	41
Pk11sPkPM10d03	-	98	-	-	85
Pk11sPkPM10d04	-	134	-	-	116
Pk11sPkPM10d05	-	62	-	-	54
Pk11sPkPM10d06	-	48	-	-	42
Pk11sPkPM10d07	-	203	-	-	176
Pk11sPkPM10d08	-	48	-	-	42
Pk11sPkPM10d09	-	39	-	-	34
Pk11sPkPM10d10	-	115	-	-	100
Pk11sPkPM10d11	-	44	-	-	38
Pk11sPkPM10d12	-	65	-	-	56
Pk11sPkPM10d13	-	39	-	-	34
Pk11sPkPM10d14	-	149	-	-	129
Pk11sPkPM10d15	-	88	-	-	76
Pk11sPkPM10d16	-	44	-	-	38
Pk11sPkPM10d17	-	47	-	-	41
Pk11sPkPM10d18	-	62	-	-	54
Pk11sPkPM10d19	-	128	-	-	111
Pk11sPkPM10d20	-	40	-	-	35
Pk11sPkPM10d21	-	128	-	-	111
Pk11sPkPM10d22	-	190	-	-	165
Pk11sPkPM10d23	-	158	-	-	137
Pk11sPkPM10d24	-	142	-	-	123
Pk11sPkPM10d25	-	177	-	-	153
Pk11sPkPM10d26	-	154	-	-	133
Pk11sPkPM10d27	-	72	-	-	62
<i>Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 rok</i>					
<i>[µg/m³]</i>					
Pk11sPkPM10a01	56,6	-	-	49,4	-
Pk11sPkPM10a02	47,8	-	-	41,7	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2011 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2011 roku	Stężenia średnie roczne w roku 2013/2015* w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia średnie roczne w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa
Pk11sPkPM10a03	46,4	-	-	40,5	-
Pk11sPkPM10a04	47,0	-	-	41,0	-
Pk11sPkPM10a05	46,6	-	-	40,6	-
Pk11sPkPM10a06	56,6	-	-	49,4	-
Pk11sPkPM10a07	56,6	-	-	49,4	-
Pk11sPkPM10a08	48,4	-	-	42,2	-
Pk11sPkPM10a09	56,6	-	-	49,4	-
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM2,5 rok					
<i>[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]</i>					
Pk11sPkPM2,5a01	25,9	-	25,3	23,2	-
Pk11sPkPM2,5a02	29,5	-	28,8	26,4	-
Pk11sPkPM2,5a03	38,1	-	37,2	34,1	-
Pk11sPkPM2,5a04	34,4	-	33,6	30,8	-
Pk11sPkPM2,5a05	38,1	-	37,2	34,1	-
Pk11sPkPM2,5a06	26,7	-	26,1	23,9	-
Pk11sPkPM2,5a07	38,1	-	37,2	34,1	-
Pk11sPkPM2,5a08	36,4	-	35,5	32,6	-
Pk11sPkPM2,5a09	38,1	-	37,2	34,1	-
Pk11sPkPM2,5a10	37,9	-	25,3	23,2	-
Pk11sPkPM2,5a11	37,1	-	28,8	26,4	-
Pk11sPkPM2,5a12	38,1	-	37,2	34,1	-
Obszary z przekroczonym poziomem docelowym B(a)P rok					
<i>[ng/m^3]</i>					
Pk11sPkB(a)Pa01	1,2	-	1,2	1,0	-
Pk11sPkB(a)Pa02	1,4	-	1,4	1,2	-
Pk11sPkB(a)Pa03	2,4	-	2,3	2,1	-
Pk11sPkB(a)Pa04	2,5	-	2,4	2,2	-
Pk11sPkB(a)Pa05	1,3	-	1,3	1,1	-
Pk11sPkB(a)Pa06	1,4	-	1,4	1,2	-
Pk11sPkB(a)Pa07	2	-	1,9	1,7	-
Pk11sPkB(a)Pa08	1,7	-	1,7	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa09	3,9	-	3,8	3,4	-
Pk11sPkB(a)Pa10	1,7	-	1,7	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa11	5,4	-	5,2	4,7	-
Pk11sPkB(a)Pa12	1,6	-	1,6	1,4	-
Pk11sPkB(a)Pa13	1,1	-	1,1	1,0	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2011 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2011 roku	Stężenia średnie roczne w roku 2013/2015* w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia średnie roczne w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa
Pk11sPkB(a)Pa14	5	-	4,9	4,4	-
Pk11sPkB(a)Pa15	3,8	-	3,7	3,3	-
Pk11sPkB(a)Pa16	3,1	-	3,0	2,7	-
Pk11sPkB(a)Pa17	1,8	-	1,7	1,6	-
Pk11sPkB(a)Pa18	1,3	-	1,3	1,1	-
Pk11sPkB(a)Pa19	2,6	-	2,5	2,3	-
Pk11sPkB(a)Pa20	1,8	-	1,7	1,6	-
Pk11sPkB(a)Pa21	5,4	-	5,2	4,7	-
Pk11sPkB(a)Pa22	5,4	-	5,2	4,7	-
Pk11sPkB(a)Pa23	2,3	-	2,2	2,0	-
Pk11sPkB(a)Pa24	5,4	-	5,2	4,7	-
Pk11sPkB(a)Pa25	4,5	-	4,4	3,9	-
Pk11sPkB(a)Pa26	3,8	-	3,7	3,3	-

Prognoza stężeń zanieczyszczeń wykonana została w oparciu o opracowanie „Aktualizacja prognoz pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} dla lat 2015, 2020 na podstawie modelowania z wykorzystaniem nowych wskaźników emisyjnych Etap IP” wykonane na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez BSiPP „Ekometria” w 2012 r., gdzie w oparciu o założony scenariusz emisyjny wykonano obliczenia stężeń zanieczyszczeń dla lat 2015 i 2020.

Prognoza poziomów pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i B(a)P w roku zakończenia programu ochrony powietrza, przy założeniu, że wszystkie działania zostaną podjęte

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2022 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2022 roku
<i>Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM₁₀ 24h</i>		
<i>[µg/m³]</i>		
Pk11sPkPM10d01	-	48
Pk11sPkPM10d02	-	47
Pk11sPkPM10d03	-	34
Pk11sPkPM10d04	-	34
Pk11sPkPM10d05	-	62
Pk11sPkPM10d06	-	48
Pk11sPkPM10d07	-	97
Pk11sPkPM10d08	-	48
Pk11sPkPM10d09	-	39
Pk11sPkPM10d10	-	34

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2022 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/ docelowej w 2022 roku
Pk11sPkPM10d11	-	44
Pk11sPkPM10d12	-	32
Pk11sPkPM10d13	-	39
Pk11sPkPM10d14	-	75
Pk11sPkPM10d15	-	88
Pk11sPkPM10d16	-	44
Pk11sPkPM10d17	-	30
Pk11sPkPM10d18	-	62
Pk11sPkPM10d19	-	34
Pk11sPkPM10d20	-	28
Pk11sPkPM10d21	-	33
Pk11sPkPM10d22	-	101
Pk11sPkPM10d23	-	76
Pk11sPkPM10d24	-	65
Pk11sPkPM10d25	-	33
Pk11sPkPM10d26	-	63
Pk11sPkPM10d27	-	33
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 rok		
[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]		
Pk11sPkPM10a01	35,0	-
Pk11sPkPM10a02	31,1	-
Pk11sPkPM10a03	36,9	-
Pk11sPkPM10a04	35,7	-
Pk11sPkPM10a05	31,4	-
Pk11sPkPM10a06	36,3	-
Pk11sPkPM10a07	33,9	-
Pk11sPkPM10a08	30,5	-
Pk11sPkPM10a09	34,5	-
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM2,5 rok		
[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]		
Pk11sPkPM2,5a01	27,2	-
Pk11sPkPM2,5a02	21,7	-
Pk11sPkPM2,5a03	20,6	-
Pk11sPkPM2,5a04	20,1	-
Pk11sPkPM2,5a05	21,5	-
Pk11sPkPM2,5a06	21,5	-
Pk11sPkPM2,5a07	24,1	-
Pk11sPkPM2,5a08	21,6	-
Pk11sPkPM2,5a09	23,0	-
Pk11sPkPM2,5a10	23,0	-
Pk11sPkPM2,5a11	19,7	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu
dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2022 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/ docelowej w 2022 roku
Pk11sPkPM2,5a12	21,5	-
Obszary z przekroczonym poziomem docelowym B(a)P rok		
<i>[ng/m³]</i>		
Pk11sPkB(a)Pa01	1,2	-
Pk11sPkB(a)Pa02	1,4	-
Pk11sPkB(a)Pa03	1,6	-
Pk11sPkB(a)Pa04	2,1	-
Pk11sPkB(a)Pa05	1,3	-
Pk11sPkB(a)Pa06	1,4	-
Pk11sPkB(a)Pa07	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa08	1,7	-
Pk11sPkB(a)Pa09	3,9	-
Pk11sPkB(a)Pa10	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa11	5,4	-
Pk11sPkB(a)Pa12	1,3	-
Pk11sPkB(a)Pa13	1,1	-
Pk11sPkB(a)Pa14	3,8	-
Pk11sPkB(a)Pa15	3,8	-
Pk11sPkB(a)Pa16	3,1	-
Pk11sPkB(a)Pa17	1,53	-
Pk11sPkB(a)Pa18	1,3	-
Pk11sPkB(a)Pa19	2,21	-
Pk11sPkB(a)Pa20	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa21	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa22	2,69	-
Pk11sPkB(a)Pa23	2,0	-
Pk11sPkB(a)Pa24	2,5	-
Pk11sPkB(a)Pa25	1,7	-
Pk11sPkB(a)Pa26	1,6	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

1. Cel, zakres, horyzont czasowy

„Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej” – kod strefy: PL1802, opracowany został w związku z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz docelowego jakości powietrza w zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w 2011 r.

Podstawowym dokumentem wskazującym na konieczność wykonania Programu Ochrony Powietrza w tej strefie, w zakresie zanieczyszczeń pyłem PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem, jest bieżąca ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za 2011 rok, wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w której strefa podkarpacka została zakwalifikowana do klasy C pod względem ochrony zdrowia mieszkańców.

Program Ochrony Powietrza koncentruje się na istotnych powodach występowania przekroczeń zanieczyszczeń powietrza pyłem PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenem oraz na znalezieniu skutecznych i możliwych do zrealizowania działań, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomu zanieczyszczeń co najmniej do poziomów odpowiednio dopuszczalnych i docelowego, przy czym dla B(a)P działania te powinny być uzasadnione finansowo i technicznie.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie.

Realizacja zadań wynikających z Programu Ochrony Powietrza ma na celu zmniejszenie stężenia substancji zanieczyszczających w powietrzu w danej strefie do poziomów dopuszczalnych i docelowego i utrzymywania go na takim poziomie.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Podstawy prawne

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej, został sporządzony w oparciu o następujące akty prawne:

Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 nr 25, poz.150, z późn. zm.)

Zgodnie z art. 91 ust. 5 zarząd województwa, **w terminie 15 miesięcy** od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref (o których mowa w art. 89 ust.1 pkt 4), **przedstawia do zaopiniowania** właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, a wójt, burmistrz lub prezydent miasta i starosta są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza. Program ten ma na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny. Dla stref, w których został przekroczony poziom więcej niż jednej substancji, sporządza się wspólny Program Ochrony Powietrza dotyczący wszystkich tych substancji.

Zarząd województwa zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony powietrza.

Zgodnie z art. 91 ust. 3 sejmik województwa, **w terminie 18 miesięcy** od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref **określa w drodze uchwały**, program ochrony powietrza.

Według powyższej Ustawy, art.87 ust 2, strefę stanowi:

- 1) aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy,
- 2) miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- 3) pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji.

Zgodnie z art. 7 ust 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2013 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (która weszła w życie w dniu 28 maja 2012 r.) - dla stref dla których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy nie opracowano programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych właściwe organy opracują i przyjmują programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych w terminie 18 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. **w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych** (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028).

Dokumentacja Programu Ochrony Powietrza powinna składać się z 3 podstawowych części:

- Części opisowej, która zawiera główne założenia Programu, przyczynę jego stworzenia wraz z podaniem, jakich substancji dotyczy oraz analizą wyników pomiarów dla obszaru objętego Programem. Uzasadnia się tu występowanie problemu (przekroczenia stężeń normatywnych) poprzez wyniki modelowania rozkładu stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy, wyniki pomiarów ze stacji pomiarowych, na których zanotowano ponadnormatywne stężenia. Najważniejszym elementem tej części jest wykaz działań naprawczych, niezbędnych do poprawy jakości powietrza,
- Części wyszczególniającej obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji programu ochrony powietrza, określa wykaz organów administracji publicznej oraz podmiotów odpowiedzialnych za realizację Programu wraz ze wskazaniem zakresu ich

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

kompetencji i obowiązków. Ponadto w tej części zamieszczony jest metodologia monitorowania postępów realizacji prac i związanych z nimi ograniczeń,

- Uzasadnienia zakresu określonych i ocenionych przez zarząd województwa zagadnień, zawiera uwarunkowania Programu wynikające z analizowanych dokumentów strategicznych, z charakterystyki instalacji i urządzeń występujących na analizowanym terenie, mających znaczący udział w poziomach substancji w powietrzu oraz innych dokumentów, materiałów i publikacji. Część ta zawiera załączniki graficzne do Programu.

zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028).

Termin realizacji Programu, w tym terminy realizacji poszczególnych zadań, ustala się uwzględniając:

- wielkość przekroczenia,
- rozkład gęstości zaludnienia,
- możliwości finansowe, społeczne i gospodarcze,
- uwarunkowania wynikające z funkcjonowania form ochrony przyrody na podstawie odrębnych przepisów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031).

Rozporządzenie określa:

- 1) poziomy dopuszczalne dla niektórych substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin;
- 2) poziomy docelowe dla niektórych substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin;
- 3) poziomy celów długoterminowych dla niektórych substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin;
- 4) alarmowe poziomy dla niektórych substancji w powietrzu;
- 5) poziomy informowania dla niektórych substancji w powietrzu;
- 6) pułap stężenia ekspozycji;
- 7) warunki, w jakich ustala się poziom substancji, takie jak temperatura i ciśnienie;
- 8) oznaczenie numeryczne substancji, pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację;
- 9) okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów;
- 10) dopuszczalną częstość przekraczania poziomów dopuszczalnych i docelowych;
- 11) terminy osiągnięcia poziomów dopuszczalnych, docelowych i celów długoterminowych oraz pułapu dla niektórych substancji w powietrzu;
- 12) marginesy tolerancji dla niektórych poziomów dopuszczalnych, wyrażone jako malejąca wartość procentowa w stosunku do dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu w kolejnych latach.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1034).

Zgodnie z § 6. 1. Informacja o uchwaleniu programu ochrony powietrza obejmuje:

- opracowanie tekstowe programu ochrony powietrza
- uchwałę sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza;
- zestawienie informacji o programie ochrony powietrza.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z dnia 10 sierpnia 2012 r., poz. 914) określa strefy oraz ich nazwy i kody.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. **w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrza dla Europy**, ustanawiającą środki mające na celu:

- zdefiniowanie i określenie celów dotyczących jakości powietrza, wyznaczonych w taki sposób, aby unikać, zapobiegać lub ograniczać szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzi i środowiska jako całości,
- ocenę jakości powietrza w państwach członkowskich na podstawie wspólnych metod i kryteriów,
- uzyskiwanie informacji na temat jakości powietrza i uciążliwości oraz monitorowania długoterminowych trendów i poprawy stanu powietrza wynikających z realizacji środków krajowych i wspólnotowych,
- zapewnienie, że informacja na temat jakości powietrza była udostępniana społeczeństwu,
- utrzymanie jakości powietrza, tam gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawę w pozostałych przypadkach,
- promowanie ścisłej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie ograniczania zanieczyszczania powietrza.

Ponadto w trakcie realizacji Programu Ochrony Powietrza uwzględniono następujące dokumenty:

- **„Zasady sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”**, opracowane w Zakładzie Ochrony Atmosfery Instytutu Ochrony Środowiska w 2003 r., które jest materiałem pomocniczym przy opracowywaniu Programów Ochrony Powietrza.
- **„Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”**, Ministerstwo Środowiska, lipiec 2008 r.
- **„Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza”**, wydane przez Ministerstwo Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w 2003 r.
- **„Wskazówki metodyczne dotyczące modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza”** wydane przez Ministerstwo Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w 2003 r.
- Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2011, wykonanej przez WIOŚ w Rzeszowie.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działania Krótkoterminowych

3. Część opisowa

3.1. Charakterystyka strefy

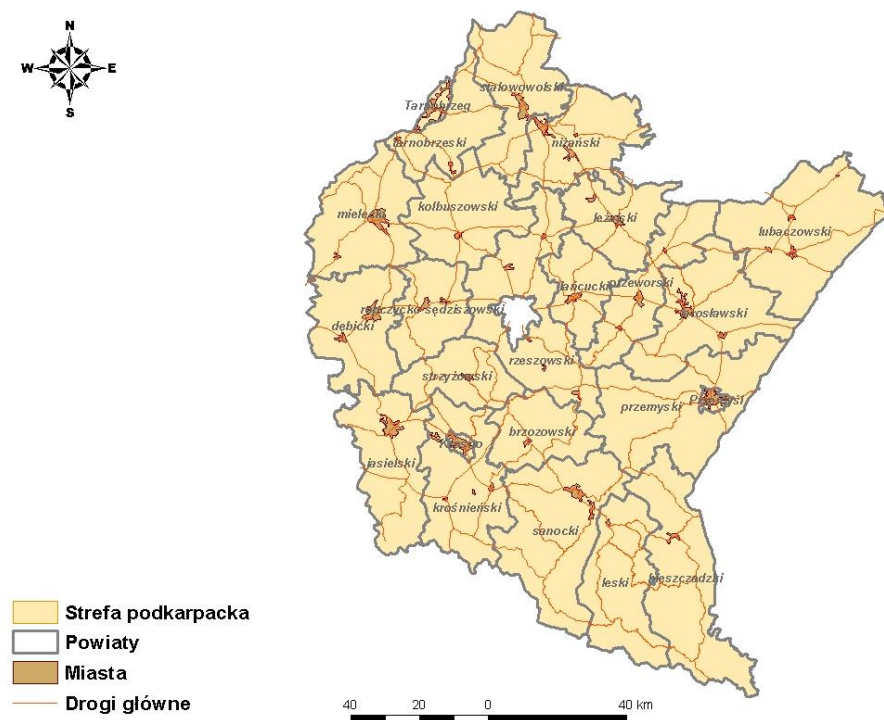
3.1.1. Położenie, ukształtowanie powierzchni

Niniejszy Program Ochrony Powietrza dotyczy strefy podkarpackiej (kod strefy PL1802), obejmującej obszar całego województwa za wyjątkiem miasta Rzeszowa.

Województwo podkarpackie zajmuje powierzchnię 17,9 tys. km², co stanowi 5,7% powierzchni kraju. Rozciągłość województwa z południa na północ wynosi 201 km, a z zachodu na wschód 172 km. Ogólna długość granic wynosi 904 km. Wschodnią granicę województwa stanowi granica państwa z Ukrainą (235 km), południową granicą państwową ze Słowacją (131 km), od zachodu województwo graniczy z województwem małopolskim (175 km), od północnego zachodu z województwem świętokrzyskim (81 km) i od północnego wschodu z województwem lubelskim (282 km).

Najwyżej położonym punktem w województwie jest szczyt Tarnica (1348 m n.p.m.) w Bieszczadach, a najniżej – ujście Sanu do Wisły 140 m n.p.m. Najniżej położoną miejscowością jest miejscowość Wrzawy 150 m n.p.m.

Stolicą województwa podkarpackiego jest Rzeszów.

Rysunek 1 Położenie strefy podkarpackiej

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

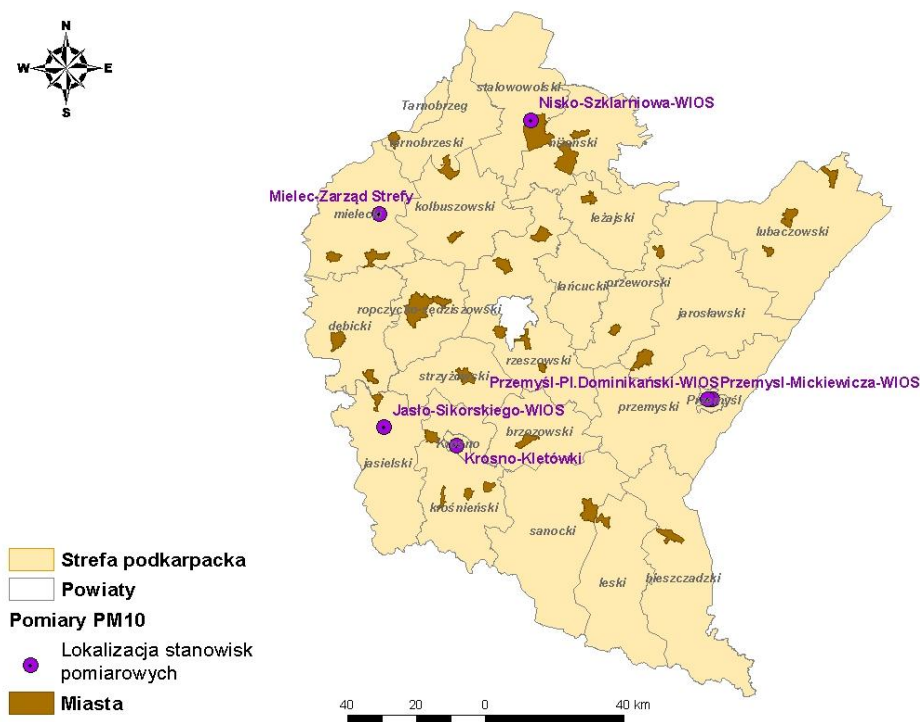
3.1.2. Lokalizacja punktów pomiarowych

Monitoring zanieczyszczeń powietrza w 2011 roku w strefie podkarpackiej realizowany był w oparciu o następujące stacje pomiaru tła miejskiego prowadzone przez WIOŚ w Rzeszowie:

- 1) pomiar pyłu zawieszonego PM10: Jasło - ul. Sikorskiego, Przemyśl - Pl. Dominikański i ul. Mickiewicza, Mielec - ul. Partyzantów, Krosno - ul. Kletówki, Nisko - ul. Szklarniowa.

Tabela 1 Stanowiska pomiaru pyłu zawieszonego PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne
1.	Jasło, Sikorskiego	PkJasłoWIOŚSikorskiego	21°27'36" E 49°44'44" N
2.	Przemyśl Pl. Dominikański	PkPrzemWIOŚPDom	22°45'60" E 49°46'58" N
3.	Przemyśl, Mickiewicza	PkPrzemysłWIOŚMick	22°46'56" E 49°46'56" N
4.	Mielec, Partyzantów (Zarząd Strefy)	PkMielWIOŚZarzStr	21°28'16" E 50°18'14" N
5.	Krosno, Kletówki	PkKrosnoWIOŚKletowki	21°44'59" E 49°41'24" N
6.	Nisko, Szklarniowa	PkNiskoWIOŚSzklar	22°06'05" E 50°32'05" N

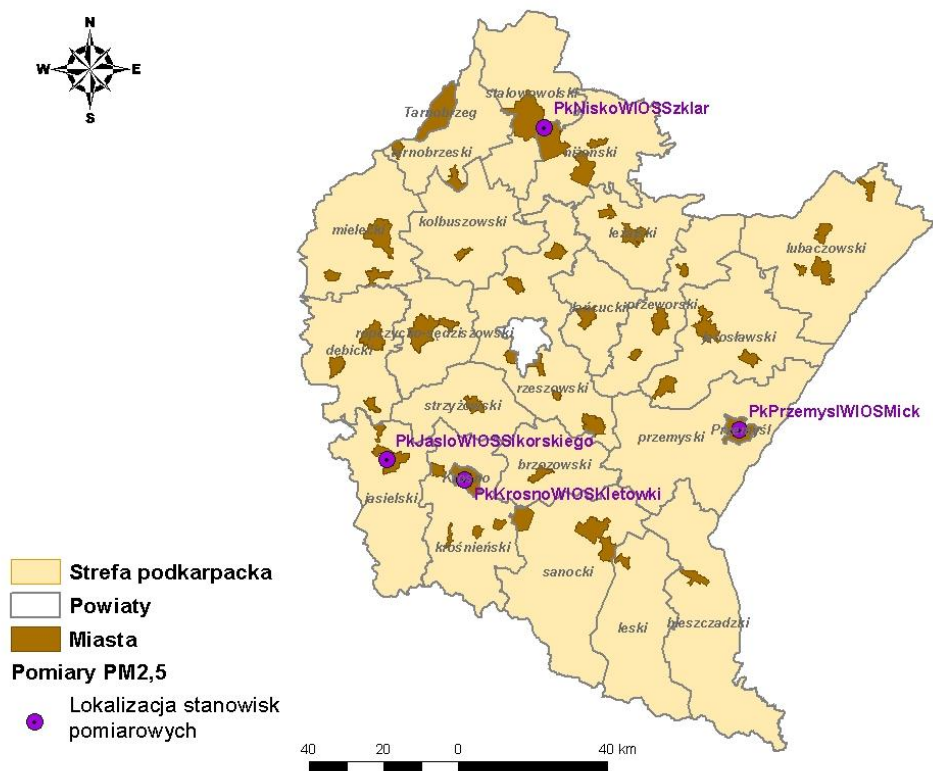
Rysunek 2 Lokalizacja stacji pomiarowych pyłu zawieszonego PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- 2) pył zawieszony PM2,5: Jasło - ul. Sikorskiego, Przemyśl - ul. Mickiewicza, Krosno - ul. Kletówki, Nisko - ul. Szklarniowa.

Tabela 2 Stanowiska pomiaru pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne
1.	Jasło, ul. Sikorskiego	PkJasłoWIOSSikorskiego	21°27'36" E 49°44'44" N
2.	Przemyśl, ul. Mickiewicza	PkPrzemysłWIOSMick	22°46'56" E 49°46'56" N
3.	Krosno, ul. Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	21°44'59" E 49°41'24" N
4.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	22°06'05" E 50°32'05" N

Rysunek 3 Lokalizacja stacji pomiarowych pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

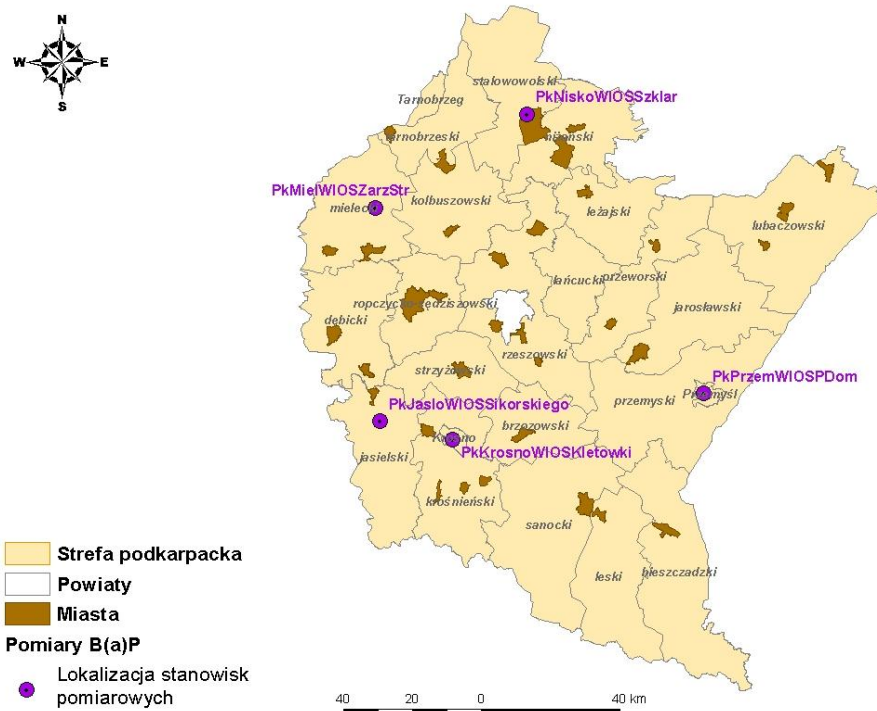
- 3) benzo(a)piren: Jasło - ul. Sikorskiego, Przemyśl - Pl. Dominikański, Mielec - ul. Partyzantów, Krosno - ul. Kletówki, Nisko - ul. Szklarniowa.

Tabela 3 Stanowiska pomiaru B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne
1.	Przemyśl, Pl. Dominikański	PkPrzemWIOSDom	22°45'60" E 49°46'58" N
2.	Mielec ul. Partyzantów (Zarząd Strefy)	PkMielWIOSZarzStr	21°28'16" E 50°18'14" N
3.	Jasło, ul. Sikorskiego	PkJasłoWIOSSikorskiego	21°27'36" E

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne
			49°44'44" N
4.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	22°06'05" E 50°32'05" N
5.	Krosno, ul. Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	21°44'59" E 49°41'24" N

Rysunek 4 Lokalizacja stacji pomiarowych B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.

3.1.3. Powierzchnia i ludność

Województwo podkarpackie zajmuje 17 844 km², a powierzchnia strefy podkarpackiej (bez miasta Rzeszów) 17 727 km², liczba ludności wg GUS w 2011 roku wynosiła 2 128 687 osób, a gęstość zaludnienia ok. 119 osób/km². W stolicy województwa podkarpackiego, Rzeszowie mieszka około 8,5% ludności regionu. Na terenie województwa znajduje się 45 miast i 2 158 miejscowości wiejskich, które tworzą 1 530 sołectw, 159 gmin i 21 powiatów. Największe miasta strefy podkarpackiej to: Stalowa Wola – 72 tys. mieszkańców, Przemyśl – 68 tys., Mielec – 61 tys., Tarnobrzeg – 51 tys. i Krosno – 49 tys.

Podkarpackie jest obszarem najmniej zurbanizowanym w kraju. W miastach województwa podkarpackiego mieszka ok. 40,5% ogółu ludności, wskaźnik urbanizacji dla całego kraju wynosi 61,5%.

Tabela 4 Liczba ludności w strefie podkarpackiej

Ogółem osób	Kobiety		Mężczyźni	
	osób	%	osób	%
2 128 687	1 086 587	51	1 042 100	49

Źródło: GUS, 2011 r.

3.1.4. Użytkowanie terenu, obszary chronione na mocy odrębnych przepisów

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego teren województwa podkarpackiego położony jest w obrębie prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciami, Karpaty Wschodnie; niewielki skrawek południowo-wschodni należy do prowincji Wyżyny Polski.

Województwo podkarpackie obejmuje swoim zasięgiem trzy odrębne krainy fizjograficzne. Prawie całą północną część województwa zajmuje nizina Kotliny Sandomierskiej, część środkową Pogórze Karpackie, natomiast część południową zajmują góry Beskidu Niskiego i Bieszczady.

Obszar województwa podkarpackiego cechuje się znacznym urozmaiceniem ukształtowania terenu. Różnica między najwyższymi wzniesieniami na południu, a miejscami najniższymi położonymi na północy wynosi około 1200 m.

Kotlina Sandomierska jest obszarem na ogół wyrównanym, lekko pofałdowanym o wzniesieniach względnych rzędu kilku do kilkudziesięciu metrów i średnich wysokościach 200-250 m n.p.m. Całą środkową część Kotliny zajmuje Płaskowyż Kolbuszowski. Między Płaskowyżem Kolbuszowskim a progiem Pogórza znajduje się szerokie i płaskie obniżenie zwane Pradolina Podkarpacką o średniej wysokości 190-220 m n.p.m.

Pogórze Karpackie zajmuje część środkową województwa. Zaczyna się progiem wzniesionym 150-200 m n.p.m. ponad obniżeniami podkarpackimi i tworzy pas wzgórz łagodnych i szerokich, wyniesionych do około 350-550 m n.p.m. Przez Pogórze z południa na północ przebiegają doliny karpackich rzek Wisłoki, Wisłoka i Sanu.

Beskid Niski rozciąga się od granicy województwa na zachodzie do Przełęczy Łupkowskiej na wschodzie. Stanowią go niewysokie pasma górskie o wysokościach do 850 m n.p.m. ze śródgóorskimi obniżeniami.

Bieszczady położone są w południowo-wschodniej części województwa, w klinie między granicami Ukrainy i Słowacji. Rozciągają się od Przełęczy Łupkowskiej (640 m n.p.m.) na zachodzie, do Przełęczy Użockiej (852 m n.p.m.) na wschodzie. Krajobraz Bieszczadów tworzą głównie pasma wzgórz i gór ciągnące się z północnego zachodu na południowy wschód. Największe wysokości osiąągają w szczytach: Tarnicy oraz Halicza i Bukowego Berda.

Zróznicowane ukształtowanie i geologia terenu decydują m.in. o hydrografii, klimacie, bogactwie flory i fauny, glebach i zasobach surowcowych. Na obszarze województwa przebiega wododział pomiędzy zlewiskiem Morza Bałtyckiego, a Morza Czarnego.

Gleby najwyższych klas bonitacyjnych I - IV (objęte ochroną) zajmują około 70% powierzchni wszystkich użytków rolnych. Koncentrują się one w środkowej części województwa, w dolinach rzek Wisły, Sanu i ich dopływów. Są to mady i czarnoziemy wytworzone z lessów. W części północnej i w Kotlinie Sandomierskiej dominują gleby brunatne i bielicowe wytworzone z piasków, glin, ilów i utworów pyłowych, klas V i VI, niekiedy klasy IV. Na Pogórzu Karpackim i w Karpatach występują gleby brunatne, pyłowe i pyłowo-ilaste, klas III - IV (na wierzchołkach i łagodnych zboczach), klas V i VI (stromo zbocza).

W województwie podkarpackim można wyróżnić 3 zasadnicze pasma produkcyjne rolnictwa:

- pasmo północne z przewagą gleb bielicowych i brunatnych, w większości kwaśnych, ubogich w składniki pokarmowe, w klasach bonitacyjnych od IV do VI. W dolinach rzek występują niewielkie połacie mad, a w północno - wschodniej części rejonu także czarne ziemie,
- pasmo środkowowschodnie - określane jako Pogórze Karpackie. Występujące tutaj gleby należą do bardzo dobrych i dobrych, głównie w klasach od I do IV, z przewagą kompleksów pszennych,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- pasmo południowe – najbardziej zróżnicowane pod względem rzeźby terenu oraz warunków klimatycznych. Przeważają tu gleby bielcowe i brunatne w III - VI klasie bonitacyjnej o ograniczonej przydatności rolniczej.

Powierzchnia użytków rolnych w 2011 r. wynosiła prawie 947 tys. ha, tj. 53% użytkowanych gruntów, z czego 65% stanowią grunty orne.

Tabela 5 Użytkowanie gruntów w strefie podkarpackiej

Ogółem	Użytki rolne					Grunty leśne	Pozostałe grunty
	razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska		
w ha							
1 772 940	946 921	613 784	11 224	117 834	153 297	716 988	109 031

Źródło: US w Rzeszowie, 2011 r.

W porównaniu do reszty kraju, województwo podkarpackie na większości swojego obszaru ma dobre warunki naturalne dla rozwoju rolnictwa. Udział ludności wiejskiej w województwie wynosi ponad 60% i jest jednym z największych w kraju. Dominują małe gospodarstwa rolne o średniej powierzchni 3,5 ha (średnia w kraju – 7,0 ha).

Województwo podkarpackie w całości położone jest w dorzeczu górnej Wisły, z wyjątkiem niewielkiej zlewni rzeki Strwiąż, stanowiącej część dorzecza Dniestru należącego do zlewiska Morza Czarnego. Zaliczane jest do województw posiadających stosunkowo duże zasoby wód powierzchniowych. Sieć hydrograficzna województwa jest dobrze rozwinięta. Rzekami o największych zlewniach są: Wisła (dopływy: Łęg, Babulówka, Trześniówka), Wisłoka (z dopływami: Ropa, Sękówka, Jasiołka, Grabinka, Brzeźnica), San (znaczące dopływy: Solina, Hoczewka, Osława, Stopnica, Wiar, Wisznia, Szkło, Lubaczówka, Złota I, Złota II, Trzebońnica, Tanew, Wisłok). Łączna długość rzek w granicach województwa wynosi ok. 9700 km. Zlewnie rzek Wisłoka oraz San stanowią ok. 90% powierzchni województwa. Rzeka Wisła wyznacza północno-zachodnią granicę administracyjną województwa podkarpackiego na odcinku o długości ok. 78 km.

Uzupełnieniem zasobów wód powierzchniowych są zbiorniki zaporowe:

- zbiornik zaporowy Solina: na Sanie, o powierzchni 21,05 km², wraz ze zbiornikiem w Myczkowcach (o powierzchni 2,0 km² gromadzi 18% retencjonowanych wód w Polsce (największy zbiornik zaporowy w Polsce);
- zbiornik zaporowy Besko: na Wisłoku, przy maksymalnym piętrzeniu wody zajmujący 131 ha;
- zbiornik zaporowy w Rzeszowie, na rzece Wisłok, o powierzchni 41, 6 ha.

Wyjątkowo atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe, bogactwo flory i fauny, szlaki turystyczne w obszarach objętych ochroną oraz liczne wody mineralne, zawierające związki siarki oraz borowiny stwarzają szczególnie korzystne warunki dla rozwoju turystyki, rekreacji i wypoczynku.

O wyjątkowym charakterze zasobów przyrodniczo-krajobrazowych decydują takie elementy jak: zróżnicowane ukształtowanie terenu, spotykany tylko na terenie Bieszczadów specyficzny układ pięter roślinnych, unikatowe zbiorowiska roślin, wyjątkowo liczne populacje endemicznych, rzadkich i zagrożonych wyginięciem gatunków zwierząt (m.in. niedźwiedź, waż Eskulapa) i roślin (m.in. liczne gatunki storczyków). Większość cennych zbiorowisk i stanowisk roślin chronionych znajduje się na terenach parków narodowych i rezerwatów przyrody.

Lasy zajmują powierzchnię 649,7 tys. ha (36,4% pow. województwa). Największy udział lasów w strukturze użytkowania występuje w części południowej województwa (powiaty: leski,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

bieszczadzki, przemyski) i północnej (powiaty: lubaczowski, stalowowolski). Gminami o najwyższym wskaźniku lesistości są: Lutowiska, Cisna i Krempna (75-88%).

Znaczna część powierzchni województwa (44,6% - GUS, 2011 r.) objęta została różnorodnymi formami ochrony przyrody. System ochrony przyrody w województwie tworzony jest przez:

- **2 parki narodowe:** Bieszczadzki Park Narodowy oraz Magurski Park Narodowy o łącznej powierzchni 446734,1 ha (2,6% pow. województwa podkarpackiego).
- **94 rezerваты przyrody** o łącznej powierzchni prawie 117 tys. ha, co stanowi 0,6% pow. województwa podkarpackiego;
- **10 parków krajobrazowych**, przy czym 6 (Ciśniańsko – Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Park Krajobrazowy Gór Słonnych, Jaśliński Park Krajobrazowy, Czarnorzecko – Strzyżowski Park Krajobrazowy) położonych jest w całości w granicach województwa, a 4 (Południoworoztoczański Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Puszczy Solskiej, Park Krajobrazowy Pogórza Przemyskiego, Park Krajobrazowy Lasy Janowskie, Park Krajobrazowy Pasma Brzanki) w części. Powierzchnia parków krajobrazowych wynosi 279750,2 ha (15% pow. woj.). Przeważający obszar parków zajmują lasy oraz użytki rolne, łąki i pastwiska, ale także tereny zurbanizowane, nierzadko całe miejscowości, a niekiedy całe gminy (np. gmina Cisna).
- **13 obszarów chronionego krajobrazu** z uregulowaną sytuacją prawną (Wschodniobeskidzki, Beskidu Niskiego, Czarnorzecki, Przemysko-Dynowski, Sieniawski, Roztoczański, Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski, Sokołowsko-Wilczowolski, Hyżniewsko-Gwoźniński, Kuryłowski, Brzózniński, Zmysłowski, Strzyżowsko-Sędziszowski) o łącznej powierzchni 466411,0 ha (26% pow. województwa podkarpackiego);
- **1318 pomników przyrody** (łącznie z tymi, które zostały uznane za pomniki przyrody uchwałami Rady Gminy). Wśród pomników przyrody znajdują się pojedyncze drzewa, grupy drzew, aleje, głazy narzutowe, skałki i inne;
- **23 stanowiska dokumentacyjne** o łącznej powierzchni 18,8 ha;
- **8 zespołów przyrodniczo – krajobrazowych;**
- **439 użytków ekologicznych** o łącznej powierzchni 1179 ha;
- **2 Leśne Kompleksy Promocyjne** – LKP „Lasy Janowskie” i LKP „Lasy Birczańskie”;
- **Międzynarodowy Rezerwat Biosfery „Karpaty Wschodnie”** w skład polskiej części rezerwatu biosfery wchodzi: Bieszczadzki Park Narodowy, Ciśniańsko – Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu (obecnie tereny te wchodzi w europejską sieć obszarów Natura 2000 – jest to obszar specjalnej ochrony ptaków);

Na terenie województwa podkarpackiego w 2010 r. były łącznie 63 obszary włączone do sieci NATURA 2000, w tym 8 OSOP o powierzchni łącznej 507 769,95 ha oraz 55 SOOS o powierzchni łącznej 344 478,96 ha. Obszary wyznaczone ze względu na występowanie zagrożonych gatunków ptaków i obszary wyznaczone dla ochrony ginących siedlisk, gatunków roślin i zwierząt mogą pokrywać się ze sobą jak i z innymi krajowymi formami ochrony przyrody.

Tabela 6 Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 w województwie podkarpackim

Nazwa	Kod	Powiat	Gmina	Powierzchnia [ha]
Lasy Janowskie *	PLB 060005	Biłgorajski, janowski, kraśnicki, Nizański,	Frampol, Biłgoraj, Potok Wielki, Dzwola, Janów Lubelski, Modliborzyce, Gościeradów, Annapol, Jarocin, Pysznica, Radomyśl nad	60 235,7

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nazwa	Kod	Powiat	Gmina	Powierzchnia [ha]
		stalowowolski	Sanem, Zaklików	
Puszcza Solska*	PLB060008	biłgorajski, tomaszowski, zamojski, lubaczowski, niżański,	Biłgoraj, Aleksandrów, Frampol, Józefów, Księżpol, Łukowa, Obsza, Terespol, Susiec, Radecznica, Cieszanów, Narol, Harasiuki	79 349,1
Pogórze Przemyskie	PLB180001	Bieszczadzki, jarosławski, przemyski, rzeszowski	Ustrzyki Dolne, Rokietnica, Roźwienica, Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywca, Przemysł, Żurawica, Dynów	65 366,3
Bieszczady	PLC 180001	Bieszczadzki, leski, sanocki	Lutowiska, Czarna, Solina, Cisna, Baligród, Zagórz, Komańcza,	111 519,5
Roztocze*	PLB 060012	Biłgorajski, tomaszowski, zamojski, lubaczowski	Józefów, Terespol, Tomaszów Lubelski, Bełzec, Lubycza Królewska, Susiec, Tarnawatka, Adamów, Krasnobród, Szczebrzeszyn, Zamość, Zwierzyniec, Horyniec-Zdrój, Narol	103 503,3
Beskid Niski**	PLB180002	nowosądecki, gorlicki, krośnieński, jasielski	Nawojowa, Łabowa, Krynica-Zdrój, Kamionka Wielka, Grybów, Uście Gorlickie, Sękowa, Ropa, Lipinki, Gorlice, Zarszyn, Komańcza, Bukowsko, Jaśliska, Rymanów, Iwonicz-Zdrój, Dukla, Osiek Jasielski, Nowy Żmigród, Krempna, Dębowiec	151 966,6
Góry Słonne	PLB180003	Bieszczadzki, leski, przemyski, sanocki	Ustrzyki Dolne, Olszanica, Lesko, Bircza, Sanok, Tyrawa Wołoska	55 036,9
Puszcza Sandomierska	PLB180005	Kolbuszowski, mielecki, ropczycko-sędziszowski, rzeszowski, stalowowolski, tarnobrzeski	Cmolas, Kolbuszowa, Majdan Królewski, Niwiska, Ranizów, Dzikowiec, Mielec, Padew Narodowa, Tuszów Narodowy, Jeżowe, Nisko, Sędziszów Małopolski, Głogów Małopolski, Kamień, Sokółów Małopolski, Świlcza, Stalowa Wola, Bojanów, Zaleszany, Baranów Sandomierski, Nowa Dęba, Grębów	129 115,6

* obszary leżące w województwie lubelskim i podkarpackim

** obszar leżący w województwie małopolskim i podkarpackim

źródło <http://natura2000.gdos.gov.pl>

Sieć obszarów Natura 2000 tworzą obszary specjalnej ochrony ptaków wyznaczone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 5 września 2007 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 179, poz. 1275). Natomiast projektowane specjalne obszary siedlisk Natura 2000 wyznaczone zgodnie z ustaleniami Dyrektywy Siedliskowej i przekazane do Komisji Europejskiej są następujące:

Tabela 7 Specjalne obszary siedlisk Natura 2000 w województwie podkarpackim

Nazwa	Kod	Powiat	Gmina	Powierzchnia [ha]
Ostoja Magurska*	PLH180001	Gorlicki, krośnieński,	Lipinki, Sękowa, Dukla, Osiek Jasielski, Nowy Żmigród, Krempna,	20 084,5

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nazwa	Kod	Powiat	Gmina	Powierzchnia [ha]
		jasielski	Dębowiec	
Kołacznia	PLH180006	Leżajski	Nowa Sarzyna	0,1
Rzeka San	PLH180007	Brzozowski, jarosławski, przemyski, Przemyśl, rzeszowski, sanocki	Dydnia, Nozdrzec, Radymno, Jarosław, Laszki, Dubiecko, Krasiczyn, Krzywca, Medyka, Orły, Przemyśl, Stubno, Żurawica, Dynów, Sanok, Przemyśl	1 374,8
Fort Salis Soglio	PLH180008	Przemyski	Medyka	51,7
Jasiołka	PLH180011	Krośnieński	Chorkówka, Dukla, Jedlicze, Miejsce Piastowe	686,7
Ostoja Przemyska	PLH180012	Jarosławski, przemyski, Przemyśl	Rokietnica, Roźwienica, Bircza, Dubiecko, Fredropol, Krasiczyn, Krzywca, Przemyśl, Żurawica	39 656,8
Góry Słonne	PLH180013	Bieszczadzki, leski, przemyski, sanocki	Ustrzyki Dolne, Lesko, Bircza, Sanok, Tyrawa Wołoska, Olszanica, Solina	46 071,5
Ostoja Jaślińska	PLH180014	Jasielski, krośnieński, sanocki	Krempna, Dukla, Iwonicz-Zdrój, Rymanów, Bukowsko, Komańcza, Zarszyn, Jaślińska	29 286,8
Łysa Góra	PLH180015	Krośnieński, jasielski	Krempna, Nowy Żmigród, Dukla	2 743,8
Rymanów	PLH180016	Krośnieński, sanocki	Iwonicz-Zdrój, Rymanów, Bukowsko, Zarszyn	5 241,0
Horyniec	PLH180017	Lubaczowski	Cieszanów, Horyniec-Zdrój, Narol, Lubaczów	11 633
Trzciana	PLH180018	Krośnieński	Dukla	2 285,5
Dąbrowa koło Zaklikowa	PLH180019	Stalowowolski	Zaklików	5,0
Dolina Dolnego Sanu	PLH180020	Jarosławski, leżajski, niżański, przeworski, stalowowolski, tarnobrzeski	Kuryłówka, Krzeszów, Pysznica, Radomyśl nad Sanem, Jarosław, Wiązownica, Leżajsk, Nowa Sarzyna, Nisko, Rudnik nad Sanem, Ulanów, Sieniawa, Tryńcza, Stalowa Wola, Zaleszany, Gorzyce	10 176,6
Dorzecze Górnego Sanu	PLH180021	Leski, sanocki	Baligród, Lesko, Sanok, Bukowsko, Komańcza, Zagórz, Olszanica, Solina	1 578,7
Klonówka	PLH180022	Strzyżowski	Frysztak	136,7
Las nad Braciejową	PLH180023	Dębicki, ropczycko-sędziszowski	Dębica, Ropczyce	1 440,2
Łukawiec	PLH180024	Lubaczowski, jarosławski	Laszki, Lubaczów, Wielkie Oczy	2 270,2
Nad Husowem	PLH180025	Łańcucki, przeworski, rzeszowski	Łańcut, Markowa, Jawornik Polski, Kańczuga, Chmielnik, Hyżne	3 347,7
Moczary	PLH180026	Bieszczadzki	Ustrzyki Dolne	1 181,8
Ostoja Czarnorzecka	PLH180027	Brzozowski, krośnieński	Jasienica Rosielna, Korczyzna	989,6
Patria nad Odrzechową	PLH180028	Sanocki	Zarszyn	572,9
Wisłok Środkowy z	PLH180030	Brzozowski, krośnieński,	Domaradz, Haczów, Korczyzna, Krościenko Wyżne, Rymanów,	1 064,6

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nazwa	Kod	Powiat	Gmina	Powierzchnia [ha]
Dopływami		rzeszowski, sanocki, strzyżowski, Krosno, Rzeszów	Wojaszówka, Lubenia, Besko, Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów, Wiśniowa, Krosno, Rzeszów, Boguchwała	
Golesz	PLH180031	Jasielski	Jaśło, Kołaczyce	260,9
Jaćmierz	PLH180032	Sanocki	Zarszyn	174,4
Józefów – Wola Dębowiecka	PLH180033	Jasielski	Dębowiec	60,5
Kościół w Dydni	PLH180034	Brzozowski	Dydnia	198,0
Kościół w Nowosielcach	PLH180035	Sanocki	Zarszyn	0,3
Kościół w Równem	PLH180036	Krośnieński	Dukla	1,4
Kościół w Skalniku	PLH180037	Jasielski	Nowy Żmigród	350,6
Ladzin	PLH180038	Krośnieński	Rymanów	50,1
Las Harbeński	PLH180039	Krośnieński, sanocki	Rymanów, Besko	125,6
Las Niegłowicki	PLH180040	Jasielski	Jaśło	30,8
Łąki nad Młynówką	PLH180041	Jasielski	Jaśło, Skołyszyn	51,0
Łąki w Komborni	PLH180042	Krośnieński	Korczyna, Krościenko Wyżne	13,1
Mrowle Łąki	PLH180043	Rzeszowski	Głogów Małopolski, Świlcza, Trzebownisko	294,1
Osuwiska w Lipowicy	PLH180044	Krośnieński	Dukla	13,5
Sanisko w Bykowcach	PLH180045	Sanocki	Sanok, Zagórz	79,8
Liwocz	PLH180046	Tarnowski, jasielski	Skołyszyn, Brzyska, Szerzyny	327,7
Lasy Leżajskie	PLH180047	Leżajski, łańcucki, rzeszowski	Leżajsk, Nowa Sarzyna, Rakszawa, Sokołów Małopolski	2 656,4
Bory Bagienne nad Bukową	PLH180048	Nizański	Harasiuki	532,2
Tarnobrzaska Dolina Wisły**	PLH180049	Tarnobrzeg, tarnobrzegi, mielecki, staszowski, sandomierski	Gawłuszowice, Padew Narodowa, Baranów Sandomierski, Gorzyce, Tarnobrzeg, Sandomierz, Dwikozy, Łoniów, Samborzec, Osiek, Połaniec, Koprzywnica	4 059,7
Starodub w Pełkiniach	PLH180050	Przeworski, jarosławski	Jarosław, Przeworsk, Tryńcza	574,8
Łąki nad Wojkówką	PLH180051	Krośnieński	Wojaszówka	9,6
Wisłoka z dopływami*	PLH180052	Gorlicki, krośnieński, jasielski, dębicki	Gorlice, Biecz, Lipinki, Ropa, Sękowa, Jodłowa, Pilzno, Dębowiec, Krempana, Skołyszyn, Brzyska, Brzostek, Jaśło, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Tarnowiec, Chorkówka Jedlicze, Kołaczyce	2 653,1
Dolna Wisłoka z Dopływami	PLH180053	Dębicki, mielecki, ropczycko-	Czarna, Pilzno, Dębica, Żyraków, Gawłuszowice, Mielec, Ostrów, Sędziszów Małopolski, Wielopole	453,7

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działania Krótkoterminowych

Nazwa	Kod	Powiat	Gmina	Powierzchnia [ha]
		sędziszowski	Skrzyńskie, Mielec, Przecław	
Lasy Sieniawskie	PLH180054	Przeworski, lubaczowski, jarosławski	Stary Dzików, Adamówka, Wiązownica, Oleszyce, Sieniawa	111 519,5
Uroczyska Lasów Janowskich ***	PLH060031	Biłgorajski, janowski, stalowowolski	Dzwola, Janów Lubelski, Modliborzyce, Potok Wielki, Biłgoraj, Frampol, Zaklików, Radomyśl nad Sanem, Pysznicza, Jarocin	34 544,2 (w woj. podkarpackim 4334,2)
Uroczyska Puszczy Solskiej***	PLH060034	Tomaszowski, biłgorajski, zamojski, lubaczowski	Aleksandrów, Biłgoraj, Frampol, Józefów, Księżpól, Łukowa, Obsza, Tereszpól, Susiec, Radecznicza, Cieszanów, Narol	34 671,5 (w woj. podkarpackim 15 557,5)
Szczecyn ***	PLH060083	Kraśnicki, stalowowolski	Gościeradów, Zaklików	932,5
Minokąt ***	PLH060089	Tomaszowski, lubaczowski	Bełzec, Narol	177,9
Uroczyska Roztocza Wschodniego ***	PLH060093	Tomaszowski, lubaczowski	Lubycza Królewska, Horyniec-Zdrój, Narol	5 810,0
Dolina Dolnej Tanwi ***	PLH060097	Biłgorajski, nizański	Aleksandrów, Biłgoraj, Biszczka, Księżpól, Łukowa, Obsza, Harasiuki, Ulanów	8 518,0
Bednarka *	PLH120033	Gorlicki, jasielski	Lipinki, Dębowiec	1 289,2

* obszar leżący w województwach małopolskim i podkarpackim

** obszar leżący w województwach podkarpackim i świętokrzyskim

*** obszary leżące w województwach lubelskim i podkarpackim

źródło <http://natura2000.gdos.gov.pl>

Bieszczadzki Park Narodowy wraz z Parkiem Krajobrazowym Doliny Sanu i Ciśniańsko – Wetlińskim Parkiem Krajobrazowym tworzy polską część Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Ten rezerwat, o randze międzynarodowej, został utworzony na pograniczu polsko – słowacko – ukraińskim, w celu ochrony pozostałości ekosystemów o charakterze zbliżonym do naturalnego, unikatowych zespołów roślin i zwierząt wraz z ich ostojami, elementów przyrodniczo-krajobrazowych („krajina dolin”) będących rezultatem wcześniejszego ekstensywnego gospodarowania człowieka. Część obszarów objęta ww. formami ochrony wchodzi w międzynarodową sieć obszarów Natura 2000. Obszary specjalnej ochrony ptaków wyznaczone w ramach tej sieci zajmują około 12% powierzchni województwa („Lasy Janowskie”, „Puszcza Solska”, „Pogórze Przemyskie”, „Bieszczady”).

3.1.5. Czynniki klimatyczne mające wpływ na poziom substancji w powietrzu

Warunki pogodowe na danym obszarze bardzo silnie wpływają na kumulację bądź rozpraszanie zanieczyszczeń. Niskie temperatury, a zwłaszcza jej spadek poniżej 0°C, z czym wiąże się większa emisja na skutek wzmożonego zapotrzebowania na ciepło, okresy bezwietrzne lub o małych prędkościach wiatrów (brak przewietrzania miasta), dni z mgłą, wskazujące często na przyziemną inwersję temperatury, hamującą dyspersję zanieczyszczeń (występujące najczęściej w okresie jesienno-zimowym), okresy następujących po sobie kilku, a nawet kilkunastu dni bez opadów (brak wymywania zanieczyszczeń) są warunkami sprzyjającymi kumulowaniu się zanieczyszczeń. Natomiast warunki pogodowe, które sprzyjają rozpraszaniu zanieczyszczeń, to: duże

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

prędkości wiatrów (lepsze przewietrzanie), opad, który zapewnia wymywanie zanieczyszczeń, dni ciepłe, słoneczne, sprzyjające powstawaniu pionowych prądów powietrza (konwekcja), zapewniając wynoszenie zanieczyszczeń. Lokalne stosunki klimatyczne dużych miast, kształtowane są nie tylko w wyniku frontów atmosferycznych, ale również w wyniku wielu innych czynników, do których zalicza się między innymi: dopływ do atmosfery sztucznie wytwarzanego ciepła, dopływ zanieczyszczeń czy zmiany charakteru podłoża. W wyniku tego w mieście częściej niż na obszarach pozamiejskich obserwuje się wyższe sumy opadów, częstsze występowanie mgieł, zmniejszenie siły wiatrów oraz występowanie silnych turbulencji powietrza.

Istotną cechą klimatu województwa podkarpackiego jest dominujące oddziaływanie mas powietrza kontynentalnego, kształtowane przez wpływ Pogórza Karpackiego i Karpat. Górską część województwa należy do karpackiego regionu klimatycznego z warunkami termicznymi zmieniającymi się w zależności od wysokości n.p.m. i charakterystycznymi dużymi opadami w okresie letnim. We wspólnym regionie klimatycznym krakowsko-sandomierskim znajduje się nizinna część województwa.

Klimat województwa podkarpackiego związany jest ściśle z ukształtowaniem powierzchni i podziałem fizjograficznym. Wyróżnić na tym obszarze można trzy zasadnicze rejony klimatyczne:

- nizinny: obejmujący północną część województwa - Kotlina Sandomierska,
- podgórski: obejmujący środkową część województwa - Pogórze Karpackie,
- górski: obejmujący południową część województwa - Beskid Niski i Bieszczady.

Nizinny klimat północnej części województwa charakteryzuje się dość długim i ciepłym latem, ciepłą zimą i stosunkowo niedużą ilością opadów. Przeciętna temperatura w ciągu roku wynosi tu około +8°C, zaś średnia temperatura dnia w ciągu lata kształtuje się w granicach +18°C, w ciągu zimy obniża się do -3°C. Liczba dni mroźnych w ciągu roku wynosi 40 - 55, zaś liczba dni z przymrozkami 90 - 110 dni. Przeciętna opadów jest tu najniższa w województwie i wynosi od około 600 mm w okolicach Tarnobrzega do 700 mm na Płaskowyżu Kolbuszowskim. Okres zalegania pokrywy śnieżnej wynosi 50-70 dni, a długość okresu wegetacyjnego 210 - 220 dni. W ciągu roku przeważają wiatry zachodnie.

Klimat w rejonie Pogórza posiada charakter przejściowy między nizinnym, a górskim. Średnia roczna temperatura dnia wynosi tu około +7°C, średnia temperatura dnia w ciągu lata kształtuje się na poziomie około +18°C, w ciągu zimy obniża się od -3°C do -5°C.

Mróz występuje tu w ciągu 50-70 dni, przymrozki 100 - 130 dni. Średnia opadów wynosi w części zachodniej 700-750 mm, w części wschodniej 750-800 mm. Pokrywa śnieżna zalega 60-80 dni, a długość okresu wegetacyjnego 210-220 dni. W ciągu roku przeważają wiatry południowo zachodnie.

Obszar gór cechuje duża ilość opadów wynosząca 800-1000 mm. W niektórych partiach Bieszczadów ilość opadów może wzrastać nawet do 1 150-1 200 mm. Charakterystyczne jest, że ilość opadów w górach jest najniższa w ciągu zimy, a największa w okresie początków lata. Pokrywa śnieżna w Beskidzie Niskim utrzymuje się 90-150 dni. W Bieszczadach pokrywa śnieżna może zalegać 150-200 dni. Liczba dni z mrozem wynosi ponad 80. Izoterma roczna kształtuje się na tym obszarze na poziomie +6°C. W ciągu roku występują głównie wiatry południowe.

W województwie podkarpackie występuje stosunkowo dużo dni pochmurnych i w związku z tym warunki nasłonecznienia są raczej niekorzystne. Średnie nasłonecznienie w ciągu dnia trwa 3,5-4,5 godziny, w południowo-wschodniej części województwa jest nieco większe i wynosi około 5 godzin. W okresie zimowym czas trwania nasłonecznienia wynosi przeciętnie 1 godzinę dziennie.

Podsumowując warunki klimatyczne w województwie podkarpackim, ogólnie można stwierdzić:

- Klimat województwa jest klimatem przejściowym między klimatem oceanicznym i kontynentalnym.
- Stosunki termiczne poszczególnych części województwa kształtują się pod wpływem napływu różnych mas powietrza i związanego z nim kierunku wiatrów, stopnia zachmurzenia i wzniesienia nad poziom morza.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Średnie temperatury roczne wahają się w granicach 6-8,5°C. Do najcieplejszych miejsc zaliczyć należy zachodnią część Kotliny Sandomierskiej. Najcieplejszym miesiącem jest najczęściej lipiec, najchłodniejszym miesiącem w roku jest styczeń.
- Podobnie jak w całym kraju, od drugiej połowy lat osiemdziesiątych obserwuje się w warunkach klimatycznych wyraźne ocieplenie,
- Opady atmosferyczne są tym czynnikiem klimatycznym, który wykazuje znacznie większą niż temperatura zmienność i są zróżnicowane przestrzennie.
- Najmniejsze roczne sumy opadów notuje się w Kotlinie Sandomierskiej, a najwyższe w górach. Najniższe sumy opadów obserwowane są w styczniu lub lutym, najwyższe w miesiącach letnich.
- W związku z ogólną cyrkulacją atmosferyczną, w województwie podkarpackim panującymi wiatrami są wiatry południowo-zachodnie, zachodnie i północno-zachodnie. W miarę posuwania się na wschód rośnie udział wiatrów wschodnich. Najczęstsze cisze występują w rejonie Przemysła.
- W wielu rejonach województwa podkarpackiego, w dolinach i górskich kotlinach występują znaczne odchylenia klimatyczne spowodowane lokalnymi mikroklimatami.

3.1.6. Obszary przekroczeń w 2011 r.

Poniżej w syntetyczny sposób przedstawiono charakterystykę obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu PM10 i pyłu PM2,5 oraz docelowej B(a)P. Szczegółowy opis obszarów przekroczeń zamieszczono w rozdziale 6.7.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 8 Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Emisja łączna w obszarze [Mg/rok]*	Powierzchnia przekroczeń [ha] / liczba ludności / wartość z obliczeń [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] / wartość z pomiaru [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]**
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 24h					
1	Pk11sPkPM10d01	gm. Gorzyce	rolniczy	11,4	181,4/ 350 / 61,1 / -
2	Pk11sPkPM10d02	gm. Pysznica	miejski/rolniczy	48,4	366,7/ 2,35 tys. / 55,6 / -
3	Pk11sPkPM10d03	m. Stalowa Wola	miejski	107,2	799,1/ 43,4 tys. / 78,8 / -
4	Pk11sPkPM10d04	m. Nisko, wieś Raclawice	miejski/rolniczy	112,0	181,4/ 11,8 tys. / 79,8 / 61,0
5	Pk11sPkPM10d05	wieś Jezowe	rolniczy	32,6	64,8/ 5,273 tys. / 61,4 / -
6	Pk11sPkPM10d06	gm. Mielec, gm. Tuszów Narodowy	rolniczy	17,9	179,5/ 1,0 tys. / 57,0 / -
7	Pk11sPkPM10d07	m. Mielec, gm. Mielec, gm. Czermin	miejski	604,3	5203,4/ 66,4 tys. / 79,8 / 74,0
8	Pk11sPkPM10d08	gm. Przeclaw	rolniczy	63,1	584,3/ 3,0 tys. / 58,58 / -
9	Pk11sPkPM10d09	gm. Cmolas	rolniczy	12,5	107,8/ 65 / 53,2 / -
10	Pk11sPkPM10d010	m. Kolbuszowa, gm. Kolbuszowa	miejski/rolniczy	226,1	1198,4/ 14,5 tys. / 79,8 / -
11	Pk11sPkPM10d011	gm. Nowa Sarzyna	rolniczy	30,9	162,6/ 250 / 55,5 / -
12	Pk11sPkPM10d012	m. Leżajsk	miejski	55,0	255,8/ 1,78 tys. / 62,8 / -
13	Pk11sPkPM10d013	gm. Leżajsk	rolniczy	11,0	52,3/ 50 / 79,8 / -
14	Pk11sPkPM10d014	m. Łańcut, gm. Łańcut	miejski	567,4	2883,5/ 24,8 tys. / 79,8 / -
15	Pk11sPkPM10d015	gm. Krasne, gm. Trzebownisko	rolniczy	370,1	5578,8/ 1,2 tys. / 77,3 / -
16	Pk11sPkPM10d016	gm. Chmielnik, gm. Tyczyn	rolniczy	59,6	305,2/ 4 tys. / 55,5 / -
17	Pk11sPkPM10d017	m. Tyczyn, gm. Tyczyn	miejski/rolniczy	130,3	1704,2/ 8,8 tys. / 55,7/ -
18	Pk11sPkPM10d018	Gm. Boguchwała	rolniczy	118,4	1804,5/ 20,9 tys. / 69,2 / -
19	Pk11sPkPM10d019	m. Dębica, gm. Dębica, gm. Żyraków	miejski/rolniczy	752,6	4627,8/ 50,3 tys. / 79,8 / -
20	Pk11sPkPM10d020	m. Pilzno	miejski	4,25	89,4/ 270 / 52,9 / -
21	Pk11sPkPM10d021	m. Strzyżów, wieś Żarnowa	miejski/rolniczy	277,9	1222,3/ 9,78 tys. / 79,8 / -
22	Pk11sPkPM10d022	m. Jasło, gm. Jasło	miejski/rolniczy	772,1	3928,3/ 42,3 tys. / 79,8 / -

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Emisja łączna w obszarze [Mg/rok]*	Powierzchnia przekroczeń [ha] / liczba ludności / wartość z obliczeń [µg/m ³] / wartość z pomiaru [µg/m ³]**
23	Pk11sPkPM10d023	m. Krosno, gm. Chorkówka	miejski/rolniczy	933,2	4226,7/ 48,9 / 79,8 / 72,0
24	Pk11sPkPM10d024	m. Brzozów	miejski	134,8	492,9/ 7,8 tys. / 79,8 / -
25	Pk11sPkPM10d025	m. Sanok	miejski	210,7	600,1/ 6,2 tys. / 79,8 / -
26	Pk11sPkPM10d026	m. Przemyśl	miejski	312,9	924,7/ 42,9 tys. / 79,8 / 83,0
27	Pk11sPkPM10d027	m. Jarosław	miejski	38,8	93,8/ 7,8 tys. / 62,7 / -
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 rok					
1	Pk11sPkPM10a01	m. Mielec	miejski	178,4	549,2/ 25,8 tys. / 56,6 / 41,3
2	Pk11sPkPM10a02	m. Kolbuszowa	miejski	21,8	21,8/ 280 / 47,8 / -
3	Pk11sPkPM10a03	m. Łańcut	miejski	17,7	55,7/ 600 / 46,4 / -
4	Pk11sPkPM10a04	m. Dębica	miejski	20,0	42,4/ 600 / 47,0 / -
5	Pk11sPkPM10a05	m. Strzyżów	miejski	30,2	59,8/ 2,5 tys. / 46,6 / -
6	Pk11sPkPM10a06	m. Jasło	miejski	264,4	577,6/ 18,5 tys. / 56,6 / 40,6
7	Pk11sPkPM10a07	m. Krosno	miejski	410,8	574,0/ 14,6 tys. / 56,6 / 41,4
8	Pk11sPkPM10a08	m. Brzozów	miejski	17,8	45,2/ 1,3 tys. / 48,4 / -
9	Pk11sPkPM10a09	m. Przemyśl	miejski	24,5	66,5/ 1,0 tys. / 56,6 / 48,7
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM2,5 rok					
1	Pk11sPkPM2,5a01	gm. Gorzyce	rolniczy	3,3	25,7/ 50 / 25,9 / -
2	Pk11sPkPM2,5a02	m. Stalowa Wola	miejski	21,0	82,8/ 1,6 tys./ 29,5 / -
3	Pk11sPkPM2,5a03	m. Mielec	miejski	196,2	1578,9/ 55,5 tys. / 38,1 / -
4	Pk11sPkPM2,5a04	m. Kolbuszowa	miejski	79,3	325,7/ 4,1 tys. / 34,4/ -
5	Pk11sPkPM2,5a05	m. Dębica	miejski	135,0	634,7/ 29,4 tys. / 38,1 / -
6	Pk11sPkPM2,5a06	gm. Krasne	rolniczy	38,2	321,0/ 780 / 26,7 / -
7	Pk11sPkPM2,5a07	m. Łańcut	miejski	110,0	481,1/ 10,0 tys. / 38,1 / -
8	Pk11sPkPM2,5a08	m. Strzyżów	miejski	91,5	335,1/ 6,3 tys. / 36,4 / -
9	Pk11sPkPM2,5a09	m. Jasło	miejski	216,8	954,4/ 25,0 tys. / 38,1 / -

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Emisja łączna w obszarze [Mg/rok]*	Powierzchnia przekroczeń [ha] / liczba ludności / wartość z obliczeń [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] / wartość z pomiaru [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]**
10	Pk11sPkPM2,5a10	m. Krosno	miejski	328,8	1309,9/ 33,3 tys. / 37,9 / 32,6
11	Pk11sPkPM2,5a11	m. Brzozów	miejski	69,6	244,9/ 4,6 tys. / 37,1 / -
12	Pk11sPkPM2,5a12	m. Przemyśl	miejski	56,0	200,8/ 2,8 tys. / 38,1 / 36,6
Obszary z przekroczonym poziomem docelowym B(a)P rok					
1	Pk11sPkB(a)Pa01	gm. Zaklików	rolniczy	7,8	1 075 / 1 tys. / 1,2 / -
2	Pk11sPkB(a)Pa02	gm. Zaklików	rolniczy	0,5	76 / 150 / 1,4 / -
3	Pk11sPkB(a)Pa03	m. Tarnobrzeg, m. Stalowa Wola, m. Nisko, gm. Nisko, gm. Rudnik nad Sanem, m. Ulanów, gm. Ulanów, gm. Pysznicza, gm. Radomyśl nad Sanem, gm. Zaleszany, gm. Gorzyce, gm. Grębów,	miejski i rolniczy	280,8	37622 / 103 tys. / 2,4 / 4,1
4	Pk11sPkB(a)Pa04	gm. Grębów	rolniczy	8,8	370 / 2 tys. / 2,5 / -
5	Pk11sPkB(a)Pa05	m. Tarnobrzeg, gm. Nowa Dęba	rolniczy	8,4	792 / 1 tys. / 1,3 / -
6	Pk11sPkB(a)Pa06	m. Rudnik nad Sanem, gm. Rudnik nad Sanem	miejski	16,9	766 / 5 tys. / 1,4 / -
7	Pk11sPkB(a)Pa07	gm. Jeżowe	rolniczy	18,2	929 / 5 tys. / 2,0 / -
8	Pk11sPkB(a)Pa08	gm. Nowa Sarzyna, gm. Krzeszów	rolniczy	7,8	490 / 1,5 tys. / 1,7 / -
9	Pk11sPkB(a)Pa09	m. Leżajsk, gm. Leżajsk, gm. Nowa Sarzyna, gm. Kuryłówka	miejski i rolniczy	65,5	6761 / 26 tys. / 3,9 / -
10	Pk11sPkB(a)Pa10	gm. Leżajsk, gm. Nowa Sarzyna	rolniczy	27,2	2080 / 8,5 tys. / 1,7 / -
11	Pk11sPkB(a)Pa11	m. Kolbuszowa, gm. Kolbuszowa, gm. Cmolas, gm. Dzikowiec	miejski i rolniczy	78,5	7751 / 14 tys. / 5,4 / -
12	Pk11sPkB(a)Pa12	m. Sokółów małopolski, gm. Sokółów Małopolski	miejski	19,1	1027 / 2,3 tys. / 1,6 / -
13	Pk11sPkB(a)Pa13	gm. Grodzisko Dolne	rolniczy	3,15	198 / 740 / 1,1 / -
14	Pk11sPkB(a)Pa14	m. Dębica, m. Brzostek, m. Pilzno, m. Jasło, m. Kołaczyce, m. Jedlicze, m. Rymanów, m. Łańcut, m. Mielec, m. Przecław, m. Radomyśl Wielki, m. Przeworsk, m. Kańczuga, m. Ropczyce, m. Sędziszów Małopolski, m. Błażowa, m.	miejski i rolniczy	2389,8	307025 / 674 tys. / 5,0 / 5,5

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Emisja łączna w obszarze [Mg/rok]*	Powierzchnia przekroczeń [ha] / liczba ludności / wartość z obliczeń [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] / wartość z pomiaru [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]**
		Boguchwała, m. Głogów Małopolski, m. Tyczyn, m. Strzyżów, m. Baranów Sandomierski, m. Krosno, m. Tarnobrzeg, gm. Haczów, gm. Dębica, gm. Brzostek, gm. Czarna, gm. Jodłowa, gm. Pilzno, gm. Żyraków, gm. Jasło, gm. Brzyska, gm. Dębowiec, gm. Kołaczyce, gm. Nowy Żmigród, gm. Osiek Jasielski, gm. Skołyszyn, gm. Tarnowiec, gm. Niwiska, gm. Chorkówka, gm. Dukla, gm. Iwonicz-Zdrój, gm. Jedlicze, gm. Korczyn, gm. Krościenko Wyżne, gm. Miejsce Piastowe, gm. Rymanów, gm. Wojaszówka, gm. Łańcut, gm. Białobrzegi, gm. Czarna, gm. Markowa, gm. Rakszawa, gm. Żołynia, gm. Mielec, gm. Borowa, gm. Czermin, gm. Gawłuszowice, gm. Padew Narodowa, gm. Przecław, gm. Radomyśl Wielki, gm. Tuszów Narodowy, gm. Wadowice Górne, gm. Przeworsk, gm. Gać, gm. Kańczuga, gm. Tryńcza, gm. Zarzecze, gm. Iwierzycy, gm. Ostrów, gm. Ropczyce, gm. Sędziszów Małopolski, gm. Błażowa, gm. Boguchwała, gm. Chmielnik, gm. Głogów Małopolski, gm. Hyżne, gm. Krasne, gm. Lubenia, gm. Świlcza, gm. Trzebownisko, gm. Tyczyn, gm. Czudec, gm. Frysztak, gm. Niebylec, gm. Strzyżów, gm. Wiśniowa, gm. Baranów Sandomierski, gm. Nowa Dęba, gm. Krosno, gm. Rzeszów, gm. Tarnobrzeg			
15	Pk11sPkB(a)Pa15	m. Lubaczów, gm. Lubaczów	miejski i rolniczy	37	2246 / 13 tys. / 3,8 / -
16	Pk11sPkB(a)Pa16	m. Jarosław, gm. Jarosław, gm. Pawłosiów, gm. Wiązownica	miejski i rolniczy	120,5	7093 / 45 tys. / 3,1 / -
17	Pk11sPkB(a)Pa17	gm. Chłopice	rolniczy	1,7	125 / 350 / 1,8 / -
18	Pk11sPkB(a)Pa18	m. Pruchnik	miejski	8,1	180 / 1,5 tys. / 1,3 / -

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Emisja łączna w obszarze [Mg/rok]*	Powierzchnia przekroczeń [ha] / liczba ludności / wartość z obliczeń [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] / wartość z pomiaru [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]**
19	Pk11sPkB(a)Pa19	gm. Hyżne	rolniczy	11,1	544 / 1,3 tys. / 2,6 / -
20	Pk11sPkB(a)Pa20	gm. Dynów	rolniczy	7,9	354 / 1 tys. / 1,8 / -
21	Pk11sPkB(a)Pa21	m. Przemyśl , gm. Przemyśl, gm. Medyka, gm. Krasieczyn, gm. Żurawica	miejski i rolniczy	133,4	6658 / 73 tys. / 5,4 / 7,5
22	Pk11sPkB(a)Pa22	m. Brzozów , gm. Brzozów, gm. Jasienica Rosielna	miejski i rolniczy	94,7	6673 / 21 tys. / 5,4 / -
23	Pk11sPkB(a)Pa23	gm. Besko	rolniczy	11,1	323 / 3,5 tys. / 2,3 / -
24	Pk11sPkB(a)Pa24	m. Sanok , m. Zagórz , gm. Sanok	miejski i rolniczy	93,3	6696 / 47 tys. / 5,4 / -
25	Pk11sPkB(a)Pa25	m. Lesko , gm. Lesko	miejski i rolniczy	15,6	1076 / 5,5 tys. / 4,5 / -
26	Pk11sPkB(a)Pa26	m. Ustrzyki Dolne	miejski	14,3	443 / 5,5 tys. / 3,8 / -

* kg/rok dla B(a)P

** ng/m^3 dla B(a)P

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3.2. Stan jakości powietrza w strefie

3.2.1. Substancje, dla których opracowano Program Ochrony Powietrza

„Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej” został opracowany ze względu na naruszenie standardu jakości powietrza – przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu.

Poziomy stężenie zanieczyszczeń do osiągnięcia i utrzymania w strefie podkarpackiej, według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031), to:

- **pył zawieszony PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny - 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; Dopuszczalna częstość przekraczania w ciągu roku – 35 dni,**
- **pył zawieszony PM10 o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy – 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,**
- **pył zawieszony PM2,5 o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy – 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,**
- **benzo(a)piren o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy – 1 ng/m^3 .**

Powyższe standardy jakości powietrza są wiążące dla władz samorządowych.

W zakresie zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 powinny zostać osiągnięte i dotrzymane we wszystkich strefach do roku 2005.

Dla standardu jakości powietrza odnoszącego się do stężeń średniorocznych pyłu PM2,5 wyznaczono poziom dopuszczalny wynoszący 25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, który powinien zostać osiągnięty do 2015 roku. Do tego czasu dopuszcza się przekraczanie poziomu dopuszczalnego o ustalony dla każdego roku margines tolerancji. Od 2020 roku poziom dopuszczalny średniej rocznej wartości pyłu PM2,5 zostanie obniżony do 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

W poniższej tabeli zestawiono wartości marginesu tolerancji, o jaki będzie mógł być przekraczany poziom dopuszczalny pyłu PM2,5 do 2015 roku:

Tabela 9 Wartości marginesu tolerancji dla pyłu zawieszonego PM2,5

Nazwa/Rok		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Margines tolerancji	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	4	3	2	1	1	0
Poziom dopuszczalny wraz z marginesem tolerancji	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	29	28	27	26	26	25

Standardy dla B(a)P powinny być osiągnięte we wszystkich strefach do roku 2013.

Źródła pochodzenia i skład pyłu zawieszonego w powietrzu

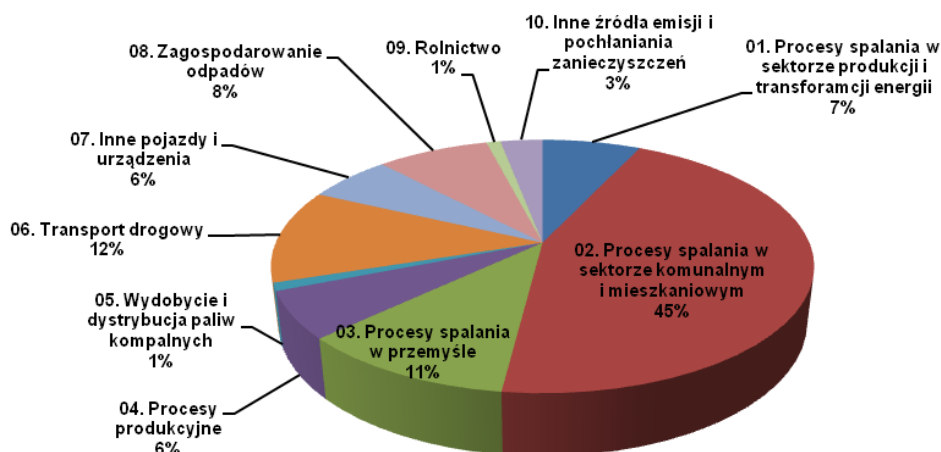
Pył zawieszony jest mieszaniną bardzo drobnych cząstek stałych i ciekłych, które mogą pochodzić z emisji bezpośredniej (pył pierwotny) lub też powstają w wyniku reakcji między substancjami znajdującymi się w atmosferze (pył wtórny). Prekursorami pyłów wtórnych są przede wszystkim tlenki siarki, tlenki azotu i amoniak. Pył zawieszony może zawierać substancje toksyczne takie jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (m.in. benzo(a)piren), metale ciężkie oraz dioksyny i furany.

Źródła pyłu zawieszonego w powietrzu można podzielić na antropogeniczne i naturalne. Wśród antropogenicznych wymienić należy:

- źródła przemysłowe (energetyczne spalanie paliw i źródła technologiczne),

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- transport samochodowy (pył ze ścierania oraz pył unoszony),
- spalanie paliw w sektorze bytowo-gospodarczym.
- Źródła naturalne to przede wszystkim:
 - pylenie roślin,
 - erozja gleb,
 - wietrzenie skał
 - aerozol morski.

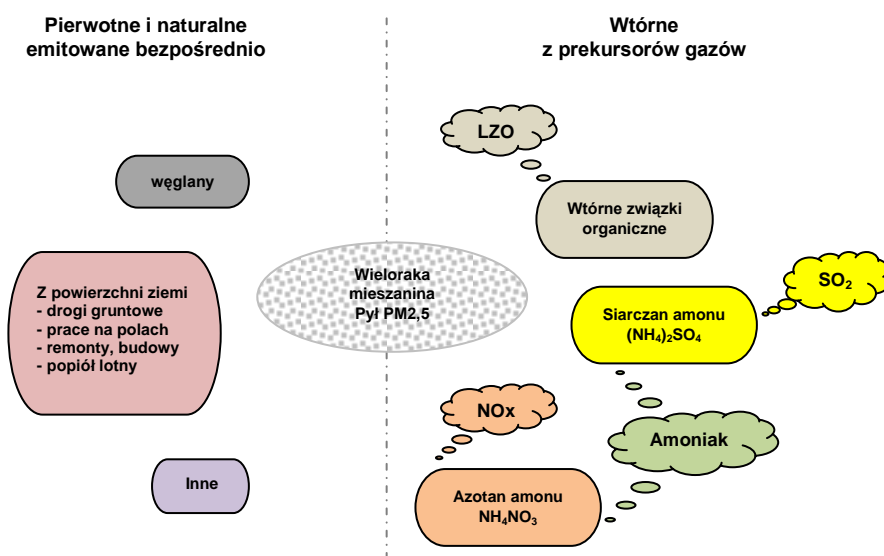

Rysunek 5 Udziały poszczególnych rodzajów emitentów w emisji pyłu PM2,5

Źródło: „Analiza stanu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM10 i PM2,5 z uwzględnieniem składu chemicznego pyłu, w tym metali ciężkich i WWA”, GIOŚ, Warszawa 2008.

Na pył PM2,5 obecny w atmosferze składa się mieszanina cząstek emitowanych bezpośrednio do atmosfery (cząstki pierwotne) oraz cząstek wtórnych, które powstają w atmosferze z gazów macierzystych. Stacje pomiarowe jakości powietrza, poza pomiarem stężeń pyłu analizują również jego skład chemiczny w pobranych próbkach. W zależności od umiejscowienia danego punktu pomiarowego skład chemiczny pyłu może się różnić. Uwarunkowane jest to wpływem odmiennych źródeł emisji, co częściowo jest konsekwencją zmienności pór roku. W skład pyłu wchodzi głównie następujące związki: ditlenek siarki (SO₂), tlenki azotu (NO_x), tlenek węgla (CO) i wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA) – w tym benzo(a)piren. Oznaczany jest również udział poszczególnych metali: ołowiu, kadmu, niklu, arsenu, tytanu, glinu, i żelaza; węgla elementarnego i organicznego; oraz jonów sodu, potasu, wapnia, magnezu, jonu amonowego, siarczanów, azotanów i chlorków.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 6 Schemat źródeł pyłu PM2,5

Źródło: na podst. prezentacji „Przygotowanie inwentaryzacji emisji cząstek pyłu drobnego” <http://www.noaca.org>

Wpływ pyłu zawieszonego na zdrowie ludzi i na środowisko naturalne

Czynnikiem sprzyjającym szkodliwemu oddziaływaniu pyłu na zdrowie jest przede wszystkim wielkość cząstek. W pyłe zawieszonym całkowitym (TSP), ze względu na wielkość cząstek, wyróżnia się frakcje o ziarnach: powyżej 10 µm oraz poniżej 10 µm (pył zawieszony PM10). Małe cząstki o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów (tj. 1/10 milimetra) stwarzają największe problemy. Niewidzialne gołym okiem mikrocząstki, mające średnicę zaledwie 2,5 mikrona, są niezwykle niebezpieczne dla naszego zdrowia. Są tak małe, że przenikają bezpośrednio do płuc i krwioobiegu.

Pył PM2,5 zagraża zdrowiu przyczyniając się do wzrostu zgonów i zachorowalności na choroby serca i układu krążenia, dróg oddechowych oraz raka płuc. Wzrost stężeń pyłu PM2,5 może spowodować wzrost ryzyka nagłych wypadków wymagających hospitalizacji z powodu problemów z krążeniem i oddychaniem.

Raporty Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wskazują na znaczący wpływ pyłu PM2,5 na zdrowie ludzi. Począwszy od małych zmian chorobowych górnych dróg oddechowych i zaburzeniu czynności płuc, poprzez zwiększenie ryzyka objawów wymagających przyjęcia na izbę przyjęć lub podjęcia leczenia szpitalnego, do zwiększonego ryzyka zgonu przez obciążony układ krążenia i układ oddechowy, oraz raka płuc. W szczególności skutkami długoterminowej ekspozycji na pył jest skrócona długość życia, która jest szczególnie powiązana z obecnością pyłu drobnego.

Grupami wysokiego ryzyku są osoby starsze, dzieci, oraz osoby mające problemy z sercem i układem oddechowym.

Pył może powodować następujące problemy ze zdrowiem:

- podrażnienie górnych dróg oddechowych,
- kaszel,
- podrażnienie naskórka i śluzówki
- alergię
- trudności w oddychaniu,
- zmniejszenie czynności płuc,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- astmę,
- rozwój przewlekłego zapalenia oskrzeli,
- arytmie serca,
- atak serca,
- nowotwory płuc, gardła i krtani,
- przedwczesną śmierć związaną z niewydolnością serca lub chorobą płuc,

Z badań epidemiologicznych prowadzonych w aglomeracji górnośląskiej wynika, iż wzrost stężenia zanieczyszczeń pyłowych PM10 o $10 \mu\text{g}/\text{m}^3$ powoduje kilkuprocentowy wzrost zachorowań na choroby górnych dróg układu oddechowego, w tym astmy.

W skład frakcji pyłu PM10 wchodzi frakcja o średnicy ziaren poniżej $2,5 \mu\text{m}$ (pył zawieszony PM2,5). Według najnowszych raportów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) frakcja PM2,5 uważana jest za wywołującą poważne konsekwencje zdrowotne, ponieważ ziarna o tak niewielkich średnicach mają zdolność łatwego wnikania do pęcherzyków płucnych, a stąd do układu krążenia.

Największe zawartości frakcji PM2,5 w TSP w Polsce występują w przypadku procesów produkcyjnych (ok. 54%), oraz w sektorze komunalno-bytowym (ok. 35%). Analizując udział frakcji pyłu PM2,5 w pyłe PM10 warto zwrócić uwagę, że jest on największy przy transporcie drogowym, gdzie stanowi ok. 90%. Należy przy tym podkreślić, że znaczna część emisji pyłu z transportu drogowego pochodzi z procesów innych niż spalanie paliw, do których zaliczyć można np. ścieranie opon i hamulców oraz ścieranie nawierzchni dróg i unoszenie.

Jak wynika z raportów Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), długotrwałe narażenie na działanie pyłu zawieszonego PM2,5 skutkuje skróceniem średniej długości życia. Szacuje się, że życie przeciętnego mieszkańca Unii Europejskiej jest krótsze z tego powodu o ponad 8 miesięcy. Jest to równoznaczne z 3,6 milionami lat życia traconych każdego roku w przeliczeniu na wszystkich mieszkańców UE. Życie przeciętnego Polaka, w stosunku do mieszkańca UE, jest krótsze o kolejne 2 miesiące z uwagi na występujące w naszym kraju większe zanieczyszczenie pyłem aniżeli wynosi średnia dla krajów Unii. Krótkotrwała ekspozycja na wysokie stężenia pyłu PM2,5 jest również niebezpieczna, powodując wzrost liczby zgonów z powodu chorób układu oddechowego i krążenia oraz wzrost ryzyka nagłych przypadków wymagających hospitalizacji.

W przypadku roślin pył, który osadza się na ich powierzchni, zatyka aparaty szparkowe oraz blokuje dostęp światła utrudniając tym samym fotosyntezę. Nie bez znaczenia jest też wpływ na środowisko naturalne, gdzie obecność pyłu może prowadzić do ograniczenia widoczności (powstawanie mgieł). Cząstki pyłu przenoszone są przez wiatr na duże odległości (do 2500 km), następnie osiadają na powierzchni gleby lub wody. Skutki zanieczyszczenia drobnym pyłem unoszonym obejmują również: zmianę pH (podwyższenie kwasowości jezior i strumieni); zmiany w bilansie składników pokarmowych w wodach przybrzeżnych i dużych dorzeczach; zanik składników odżywczych w glebie, wyniszczenie wrażliwych gatunków roślin na terenie lasów i upraw rolnych, a także niekorzystny wpływ na różnorodność ekosystemów.

Pył obecny w powietrzu może mieć nawet negatywny wpływ na walory estetyczne otaczającego nas krajobrazu. Zanieczyszczenia mogą uszkodzić kamień i inne materiały, w tym ważnych kulturowo obiektów takich jak rzeźby czy pomniki i budowle historyczne.

Powyższe fakty znalazły swoje odzwierciedlenie w dyrektywie w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (dyrektywa CAFE) – zdecydowano o włączeniu pyłu PM2,5 do pakietu podstawowych zanieczyszczeń mierzonych w ramach monitoringu prowadzonego przez państwa członkowskie, a także wyznaczono bardzo ambitne i trudne do osiągnięcia cele względem redukcji tego zanieczyszczenia.

Należy podkreślić, że pyły oddziałują szkodliwie nie tylko na zdrowie ludzkie, ale także na roślinność, glebę i wodę.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Źródła pochodzenia benzo(a)pirenu w powietrzu i jego wpływ na zdrowie

Benzo(a)piren jest głównym przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), których źródłem mogą być silniki spalinowe, spalarnie odpadów, liczne procesy przemysłowe (np. produkcja koksu), pożary lasów, dym tytoniowy, a także wszelkie procesy rozkładu termicznego związków organicznych przebiegające przy niewystarczającej ilości tlenu. Nośnikiem benzo(a)pirenu w powietrzu jest pył, dlatego jego szkodliwe oddziaływanie jest ściśle związane z oddziaływaniem pyłu oraz jego specyficznymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi.

Benzo(a)piren oddziałuje szkodliwie nie tylko na zdrowie ludzkie ale także na roślinność, gleby i wodę. Wykazuje on małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Podobnie, jak inne WWA, jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny, co oznacza, że reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej. W wyniku przemian metabolicznych benzo(a)pirenu w organizmie człowieka dochodzi do powstania i gromadzenia hydroksypochodnych benzo(a)pirenu o bardzo silnym działaniu rakotwórczym. Przeciętny okres między pierwszym kontaktem z czynnikiem rakotwórczym, a powstaniem zmian nowotworowych wynosi ok. 15 lat, ale może być krótszy. Benzo(a)piren, podobnie jak inne WWA wykazuje toksyczność układową, powodując uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego.

Poza wymienionymi na wstępie źródłami powstawania WWA, w tym benzo(a)pirenu, podkreślić należy również, że mogą się one tworzyć podczas obróbki kulinarnej, kiedy topiący się tłuszcz (ulegający pirolizie) ścieka na źródło ciepła. Do pirolizy dochodzi także podczas obróbki żywności w temperaturze powyżej 200°C. Ilość tworzących się podczas obróbki szkodliwych związków (WWA) zależy od czasu trwania procesu, źródła ciepła i odległości pomiędzy żywnością a źródłem ciepła.

Benzo(a)piren jest zanieczyszczeniem powietrza, wody i gleby. Jego stężenie jest normowane w każdym z tych komponentów:

- w powietrzu normowane jest stężenie benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 – norma – 1 ng/m³,
- w wodzie pitnej – norma – 10 ng/dm³,
- w glebie – norma – 0,02 mg/kg suchej masy (gleby klasy A), 0,03 mg/kg suchej masy (gleby klasy B).

W powietrzu WWA ulegają, pod wpływem działania promieni słonecznych, zjawisku fotoindukcji, które powoduje wzrost podatności do tworzenia się połączeń z materiałem genetycznym – DNA. Badania toksykologiczne i epidemiologiczne wskazują na wyraźną zależność pomiędzy ekspozycją na te związki, a wzrostem ryzyka powstawania nowotworów. Skrócenie statystycznej długości życia ludzkiego w Europie wynosi średnio 8,6 miesiąca (od ok. 3 miesięcy w Finlandii do ponad 13 miesięcy w Belgii, w Polsce ok. 8,5 miesiąca) (wg oszacowań programu CAFE).

Podsumowując wpływ zanieczyszczeń na zdrowie ludzi warto podkreślić również fakt, że większe stężenia zanieczyszczeń oznaczają też wymierne, policzalne straty ekonomiczne, spowodowane większą absencją pracowników. Wywołuje to straty w przedsiębiorstwach, mniejsze wpływy z podatków, większe obciążenia budżetu państwa i samorządów oraz zakładów opieki zdrowotnej.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3.2.2. Zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM10

3.2.2.1. Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 w latach 2007-2010

Poniziej przedstawiono wyniki pomiarów stężeń pyłu zawieszony PM10 ze stacji monitoringu, zlokalizowanych na terenie strefy podkarpackiej, za lata 2007-2010. W analizowanym okresie wszystkie pomiary wykonywane były metoda manualną, a jednostkami odpowiedzialnymi za ich prowadzenie były WIOŚ w Rzeszowie oraz WSSE w Rzeszowie (do końca 2009 roku).

Tabela 10 Pomiary stężeń pyłu zawieszony PM10 w strefie podkarpackiej w latach 2007-2010

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Typ pomiaru	Rok	PM10 24h (36 max) [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Liczba przekr.	PM10 rok [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
1.	Jasło ul. Floriańska 108	PkJasloWIOSFlor2	manualny	2007	56,0	45	38,2
				2008	58,0	51	35,8
				2009	63,0	60	35,5
				2010	74,4	83	37,4
2.	Jasło ul. Fabryczna	PkJasloWIOSFabr	manualny	2007	Nie uwzględnione w ocenie		
				2008	47,0	26	31,9
				2009	Nie uwzględnione w ocenie		
3.	Jasło ul. Sikorskiego	PkJasloWIOSSikorskiego	manualny	2009	Nie uwzględnione w ocenie		
				2010	73,3	84	44,4
4.	Przemysł Pl. Dominikański	PkPrzemWIOSPDom	manualny	2007	57,0	44	35,6
				2008	72,0	69	38,2
				2009	79,0	93	42,2
				2010	79,4	82	42,3
5.	Przemysł ul. Mickiewicza	PkPrzemyslWIOSMick	manualny	2007	Nie uwzględnione w ocenie		
				2008	66,0	63	43,6
				2009	71,7	87	44,8
				2010	89,9	109	50,6
6.	Tarnobrzeg ul. 1 Maja	PkTarnobWSSE1Maja	manualny	2007	39,0	17	21,3
				2008	34,0	8	21,5
				2009	40,0	14	22,1
7.	Sanok ul. Jezierskiego	PkSanokWSSEJezier	manualny	2007	30,0	9	20,9
				2008	29,0	7	21,8
				2009	36,0	11	25,4
8.	Mielec ul. Partyzantów	PkMielWIOSZarzStr	manualny	2007	48,2	33	35,9
				2008	51,1	38	37,2
				2009	61,9	54	37,2
				2010	71,2	82	40,6
9.	Dębica ul. Parkowa	PkDebicaWSSEParkow	manualny	2007	49,0	34	29,2
				2008	44,0	25	27,7
				2009	48,0	33	26,9
10.	Krosno ul. Kisielewskiego	PkKrosnoWSSEKisielewskiego	manualny	2007	21,0	8	27,3
				2008	40,0	19	25,9
				2009	41,0	23	24,9
11.	Krosno ul. Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	manualny	2008	47,0	29	33,2
				2009	56,0	56	36,6
				2010	63,7	58	39,9
12.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	manualny	2007	52,7	39	42,1
				2008	69,7	74	44,2
				2009	68,2	76	39,3
				2010	71,1	82	38,2
13.	Jarosław,	PkJarosWSSE3Maja	manualny	2008	45,0	29	30,6

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Typ pomiaru	Rok	PM10 24h (36 max) [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Liczba przekr.	PM10 rok [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]
	ul. 3 Maja			2009	48,0	31	29,8
14.	Jarosław ul. Jana Pawła II	PkJarosWIOSJanPawII	manualny	2007	Nie uwzględniono w ocenie		
				2008	55,0	51	41,0
				2009	66,5	69	40,2
				2010	76,5	94	44,9

Wyniki pomiarów wskazują, iż na terenie strefy podkarpackiej normy zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10, wyrażone zarówno stężeniem średniorocznym ($40 \mu\text{g}/\text{m}^3$) jak i stężeniem średnim dobowym (36 maksimum – $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$), w okresie od 2007 do 2010 roku, na wielu stanowiskach były regularnie przekraczane. Zauważa się, że najwyższe stężenia średnie dobowe, największa liczba dni z przekroczeniami oraz najwyższe stężenia średnie dla roku wyróżniają rok 2010 – występowały wówczas wyjątkowe niekorzystne warunki meteorologiczne, skutkujące wzmożoną emisją z indywidualnych systemów grzewczych w sezonie zimowym.

3.2.2.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 roku

Program Ochrony Powietrza ma na celu wskazanie obszarów, dla których muszą być podjęte działania ograniczające stężenia pyłu PM10 do poziomu dopuszczalnego. Poniżej, w tabeli, przedstawiono charakterystykę stanowisk, na których w 2011 roku zostały przekroczone dopuszczalne poziomy PM10, na rysunku przedstawiono lokalizację stacji pomiarowych.

Tabela 11 Stanowiska pomiarowe, z których wyniki pomiarów pyłu zawieszzonego PM10 zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Typ pomiaru	Współrzędne geograficzne	PM10 24h			PM10 rok	
					[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	Liczba przekr.	% przekr.	[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	% przekr.
1.	Jasło, Sikorskiego	PkJasloWIOSSikorskiego	man.	21°27'36" E 49°44'44" N	77,8	90	56	40,6	1,5
2.	Przemysł Pl. Dominikański	PkPrzemWIOSPDom	man.	22°45'60" E 49°46'58" N	81,0	89	62	41,4	3,5
3.	Przemysł, Mickiewicza	PkPrzemyslWIOSMick	aut.	22°46'56" E 49°46'56" N	83,2	106	66	48,7	22
4.	Mielec, Partyzantów (Zarząd Strefy)	PkMielWIOSZarzStr	man.	21°28'16" E 50°18'14" N	74,0	84	48	41,3	3
5.	Krosno, Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	man.	21°44'59" E 49°41'24" N	72,0	91	44	41,4	3,5
6.	Nisko, Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	man.	22°06'05" E 50°32'05" N	61,0	47	22	35,1	-

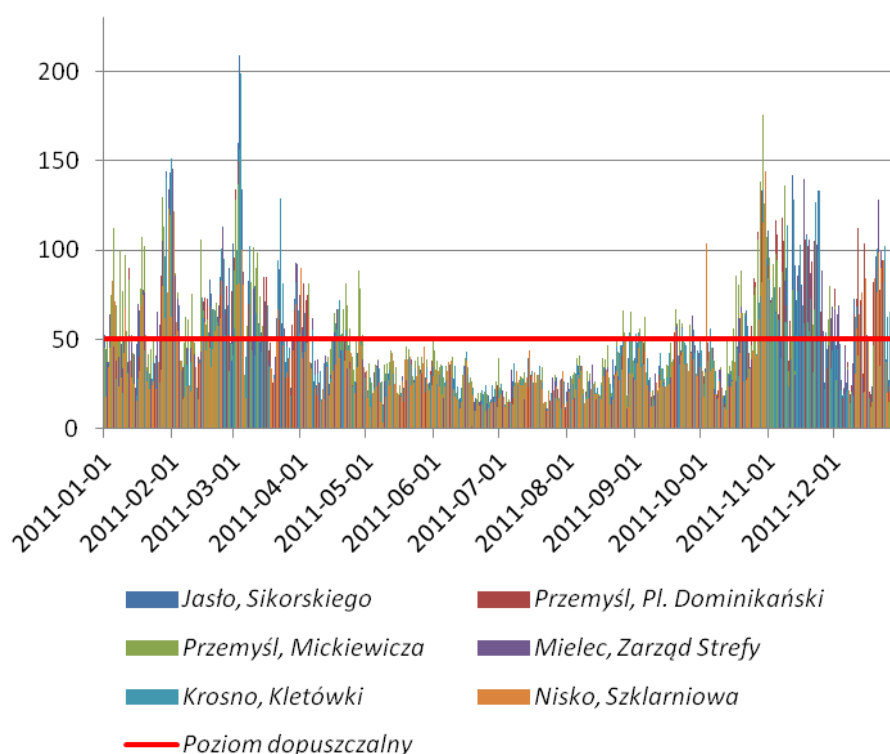
Pomiary stężeń pyłu w 2011 roku prowadzone były metodą automatyczną na stanowisku w Przemyśle przy ul. Mickiewicza, a na pozostałych stanowiskach metodą manualną. Na wszystkich stanowiskach stwierdzono przekroczenie średniego dobowego poziomu dopuszczalnego pyłu

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

zawieszonego PM10 oraz na większości, poza stanowiskiem w Nisku, przekroczenia poziomu średniego dla roku. Najwyższe stężenia – zarówno średnie dobowe jak i średnioroczne wystąpiły w Przemyślu, na stanowisku przy ul. Mickiewicza: 83,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 24h oraz 48,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla PM10 rok. Na stanowisku tym zaobserwowano ponadto największą ilość dni z przekroczeniami – 106. W pozostałych miastach strefy podkarpackiej stężenia średnie dobowe (36 max) kształtują się w zakresie od 61 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Nisku do 77,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w Jaśle. Najwyższe stężenia średnie dla roku zanotowano w Przemyślu, na stanowisku przy ul. Mickiewicza (48,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$). Stężenia ponadnormatywne występowały także na pozostałych stanowiskach, poza Niskiem, gdzie odnotowano 35,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Trzeba jednak podkreślić, że seria pomiarowa w Nisku nie obejmuje wyników pomiarów w listopadzie, kiedy to na pozostałych stanowiskach odnotowywano wysokie stężenia pyłu PM10, co pozwala wysnuć wniosek, że zmierzone poziomy pyłu w Nisku są najprawdopodobniej zaniżone.

3.2.2.3. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 w 2011 roku

W celu ustalenia przyczyn występowania przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 w strefie podkarpackiej dokonano analizy przebiegów stężeń średnich dobowych tego zanieczyszczenia.

Rysunek 7 Roczny przebieg średnich dobowych wartości pyłu zawieszonego PM10 na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Na wszystkich stanowiskach podwyższone wartości stężeń pyłu PM10 występują w miesiącach zimowych. Można zatem założyć, że odpowiedzialna jest za nie przede wszystkim niska emisja z systemów grzewczych, związana z sektorem komunalno-bytowym. W okresie zimowym częstym zjawiskiem są ponadto szczególnie niekorzystne scenariusze meteorologiczne, obejmujące

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

cisze wiatrowe, niskie położenie warstwy inwersyjnej czy nize baryczne, utrudniające dyspersję zanieczyszczeń.

3.2.3. Zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM2,5

3.2.3.1. Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM2,5 w 2010 roku

W strefie podkarpackiej pomiary pyłu zawieszonego PM2,5 prowadzone są dopiero od 2010 roku. Pomiary prowadzone są metodą automatyczną na stanowiskach w Jasle i w Przemyśle oraz metodą manualną na stanowiskach w Krośnie i w Nisku.

Tabela 12 Stacje pomiarowe, z których wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM2,5 zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2010 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Typ pomiaru	PM2,5 [µg/m ³]
1.	Jasło, ul. Sikorskiego	PkJasloWIOSSikorskiego	automatyczne	42,4
2.	Przemyśl, ul. Mickiewicza	PkPrzemyslWIOSMick	automatyczne	41,3
3.	Krosno, ul. Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	manualne	29,7
4.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	manualne	26,3

Wartość normatywna dla pyłu zawieszonego PM2,5 wynosi 25 µg/m³ dla średniej rocznej. Do 2015 roku obowiązuje margines tolerancji, który w 2010 wynosił 4 µg/m³. W 2010 roku na trzech stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej wystąpiło przekroczenie poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji: w Jasle, Przemyśle i Krośnie – najwyższe stężenia zanotowano w Jasle (42,4 µg/m³), natomiast w Nisku stężenia zawierały się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji.

3.2.3.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM2,5 w 2011 roku

Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim w 2011 roku uwzględniała wyniki pomiarów poziomu pyłu PM2,5 ze stanowisk w Przemyśle, Krośnie i Nisku. Na podstawie wyników pomiarów strefę podkarpacką zakwalifikowano do klasy C pod względem ochrony zdrowia, gdyż stwierdzono przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 powiększonego o margines tolerancji, który w 2011 roku wynosił 3 µg/m³. W strefie podkarpackiej w 2011 roku stężenia pyłu PM2,5 przekroczyły poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji na wszystkich trzech stanowiskach.

Tabela 13 Stanowiska pomiarowe, z których wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM2,5 zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2011 r.

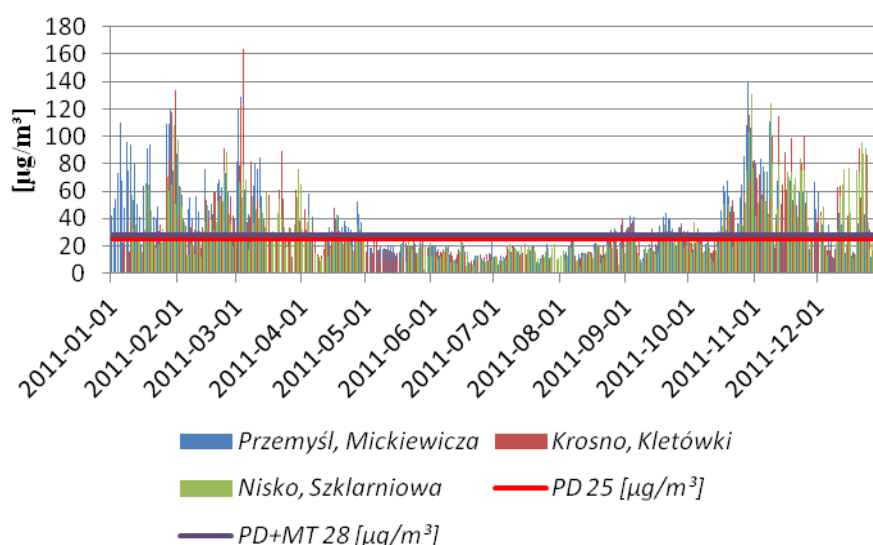
Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne	PM2,5 rok [µg/m ³]	% przekroczeń	
					PD	PD+MT
1.	Jasło, ul. Sikorskiego	PkJasloWIOSSikorskiego	21°27'36" E 49°44'44" N	Nie uwzględnione w ocenie	-	-
2.	Przemyśl, ul. Mickiewicza	PkPrzemyslWIOSMick	22°46'56" E 49°46'56" N	36,6	46,4	30,7
3.	Krosno, ul. Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	21°44'59" E 49°41'24" N	31,6	24,6	12,9

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne	PM2,5 rok [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	% przekroczeń	
					PD	PD+MT
4.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	22°06'05" E 50°32'05" N	30,6	22,4	9,3

3.2.3.3. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5

Na poniższym wykresie przedstawiono przebieg średnich dobowych wartości stężeń pyłu zawieszonego PM2,5 na stanowisku pomiarowych w Przemyśle, Krośnie i Nisku.

Rysunek 8 Roczny przebieg średnich dobowych wartości pyłu zawieszonego PM2,5 na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Analiza średnich dobowych wartości pyłu PM2,5 zmierzonych w stacjach wskazuje, że najwyższe stężenia, znacznie przekraczające poziom dopuszczalny (określony dla roku), występują w okresie zimowym, co wskazuje na ich związek z emisją z indywidualnych systemów grzewczych.

3.2.4. Zanieczyszczenie benzo(a)pirenem

3.2.4.1. Pomiary zanieczyszczeń powietrza benzo(a)pirenem w latach 2007-2010

Benzo(a)piren po raz pierwszy podlegał ocenie w 2007 roku. W okresie od 2007 do 2010 roku notowano przekroczenia na wszystkich stanowiskach pomiarowych w strefie w każdym roku. Najniższe stężenia występowały w 2008 roku, a w pozostałych latach wyraźnie wyższe, szczególnie w latach 2007 i 2009.

Tabela 14 Pomiary stężeń benzo(a)pirenu w strefie podkarpackiej w latach 2007-2010

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Rok	B(a)P rok [ng/m^3]
1.	Przemyśl, Pl. Dominikański	PkPrzemWIOSPDom	2007	9,1

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Rok	B(a)P rok [ng/m ³]
			2008	6,5
			2009	8,5
			2010	7,2
2	Przemysł, ul. Mickiewicza	PkPrzemyslWIOSMick	2008	4,2
3.	Mielec, ul. Partyzantów (Zarząd Strefy)	PkMielWIOSZarzStr	2007	6,1
			2008	4,7
			2009	5,1
			2010	4,99
3.	Jasło, ul. Floriańska	PkJasloWIOSFlor2	2007	4,5
			2008	3,4
			2009	4,5
			2010	4,2
4.	Jasło, ul. Fabryczna	PkJasloWIOSFabr	2008	3,3
5.	Jasło, ul. Sikorskiego	PkJasloWIOSSikorskiego	2010	5,4
6.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkJasloWIOSSzklar	2007	5,6
			2008	5,4
			2009	4,96
			2010	5,5
7	Krosno, ul. Kletówki	PkJasloWIOSKletowki	2008	3,2
			2009	3,9
			2010	3,9
8.	Jarosław, ul. Jana Pawła II	PkJasloWIOSJanPawII	2008	3,3
			2009	4,6
			2010	5,2

3.2.4.2. Pomiary zanieczyszczeń powietrza benzo(a)pirenem w 2011 roku

Przekroczenia poziomu docelowego B(a)P (1 ng/m³) wystąpiły we wszystkich punktach pomiarowych w strefie. Najwyższe wartości B(a)P wystąpiły w Przemysłu, gdzie osiągnęły 7,5 ng/m³.

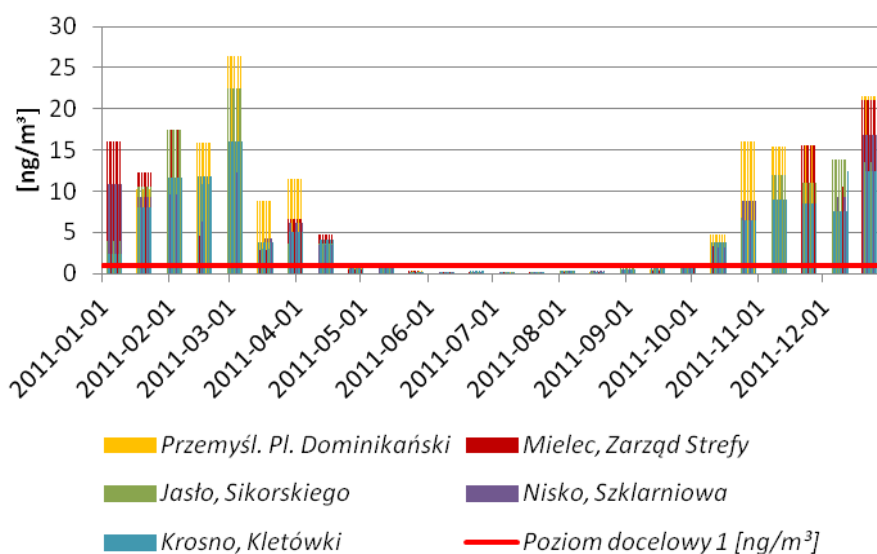
Tabela 15 Stanowiska pomiarowe, z których wyniki pomiarów B(a)P zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne	B(a)P rok [ng/m ³]	% przekroczeń
1.	Przemysł, Pl. Dominikański	PkPrzemWIOSDom	22°45'60" E 49°46'58" N	7,5	650
2.	Mielec ul. Partyzantów (Zarząd Strefy)	PkMielWIOSZarzStr	21°28'16" E 50°18'14" N	5,5	450
3.	Jasło, ul. Sikorskiego	PkJasloWIOSSikorskiego	21°27'36" E 49°44'44" N	5,5	450
4.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkJasloWIOSSzklar	22°06'05" E 50°32'05" N	4,1	310
5.	Krosno, ul. Kletówki	PkJasloWIOSKletowki	21°44'59" E 49°41'24" N	4,5	350

3.2.4.3. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu

Na poniższym wykresie przedstawiono przebieg średnich dobowych wartości stężeń benzo(a)pirenu na stanowiskach pomiarowych w Przemysłu, Jaśle, Krośnie, Mielcu i Nisku:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 9 Roczny przebieg średnich dobowych wartości B(a)P na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

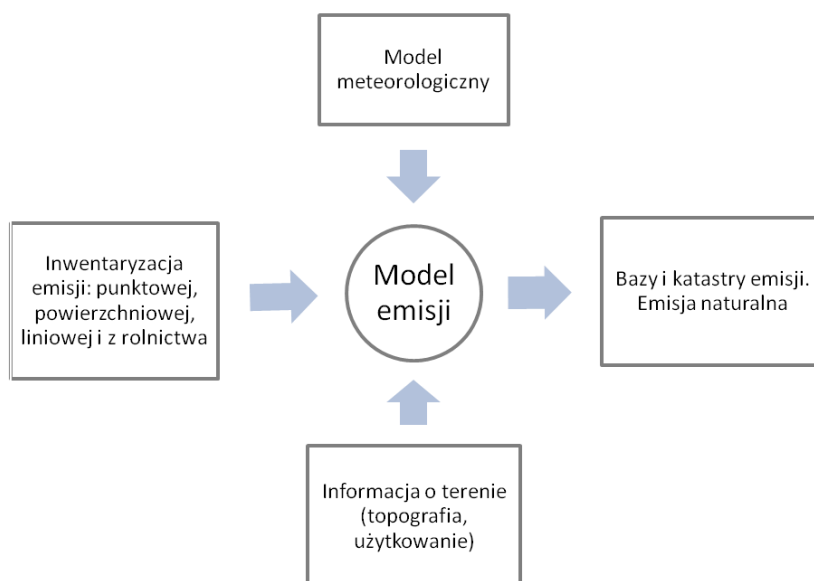
Analiza przebiegu wartości wskazuje, że stężenia benzo(a)pirenu na wszystkich stanowiskach były zdecydowanie wyższe w okresie zimowym, kiedy to kilkakrotnie przekraczały poziom docelowy (określony dla roku) – najwięcej w marcu, na stanowisku w Przemysłu – 26,4 ng/m³. W okresie od maja do września stężenia przeważnie przyjmowały wartości poniżej poziomu docelowego.

Warunki meteorologiczne są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na jakość powietrza, decydującym o tempie rozpraszania się zanieczyszczeń. Niekorzystne scenariusze meteorologiczne mogą wpływać na długotrwałe utrzymywanie się substancji na danym terenie i powodować ich wysokie kumulacje. Najmniej korzystne warunki wiążą się z niską temperaturą powietrza, która skutkuje wzmożoną emisją z systemów grzewczych, niską prędkością wiatru, uniemożliwiającą dyspersję zanieczyszczeń oraz niskim położeniem warstwy mieszania i stanem stałym równowagi atmosfery, co oznacza stagnację lub niewielki ruch mas powietrza.

3.2.5. Emisja substancji zanieczyszczających do powietrza

Zgodnie ze schematem przedstawionym na poniższym rysunku wyróżnić można trzy główne elementy decydujące o jakości modelowania, a mianowicie: dane meteorologiczne, dane emisyjne i sam model jakości powietrza. Wydaje się, że najslabiej rozpoznane są zagadnienia związane z szacowaniem emisji. Szereg prac, w tym raporty Europejskiej Agencji Środowiska (EEA – European Environment Agency) wskazują, że mimo ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, stężenia substancji gazowych maleją nieproporcjonalnie wolno, a zanieczyszczeń pyłowych rosną. Przypuszczalną najistotniejszą przyczyną jest niedoszacowanie emisji, a nawet nieuwzględnianie niektórych typów źródeł. Przykładem jest emisja pyłu unoszonego w czasie ruchu pojazdów, lub spalanie śmieci względnie niskiej jakości paliw stałych (np. mokre drewno) w paleniskach indywidualnych. Równie istotne jest właściwe określenie zmienności emisji w funkcji zmienności warunków meteorologicznych. Z tego względu w nowoczesnych systemach modelowania wprowadzono modele emisji uwzględniające zmienność czasową, przestrzenną i związaną ze zmiennością parametrów meteorologicznych.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 10 Schemat modelowania emisji zanieczyszczeń

W miejsce inwentaryzacji emisji, z reguły rocznej i określenia wskaźników zmienności czasowej: sezonowej, miesięcznej, w dniach tygodnia lub w ciągu dnia, model emisji umożliwia wyznaczenie baz i katastrów emisji na ogół o zmienności w funkcji: czasu, przestrzeni i warunków meteorologicznych.

3.2.5.1. Metodyka wyznaczania emisji

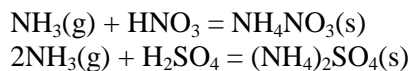
Warunki brzegowe

Bardzo istotnym elementem w stężeniach pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 są stężenia aerozoli wtórnych. Zastosowany do obliczeń rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń model CALPUFF jest wyposażony w schemat przemian chemicznych związków siarki i azotu MEZOPUFF. Schemat ten ujmuje pięć substancji: emitowane – NO_x i SO₂, a także obliczane – NO₃ i HNO₃ oraz SO₄²⁻. Koniecznym warunkiem uruchomienia obliczeń jest określenie tła amoniaku (np. w ramach opracowywanego programu przyjęto 12 wartości średnich miesięcznych stężeń dla strefy wyznaczonych na podstawie danych statystycznych) oraz ozonu – najlepiej w postaci szeregu godzinnych wartości pomiarowych. W przypadku strefy podkarpackiej Wykonawca podłączył wyniki pomiarów stężeń ozonu z 2 stacji automatycznego monitoringu powietrza – z Jasła oraz Tarnowa (woj. małopolskie).

Droga powstawania aerozoli wtórnych w powietrzu rozpoczyna się od emisji amoniaku, który jest emitowany w postaci gazowej i następnie, w zależności od panujących warunków meteorologicznych oraz obecności innych związków w powietrzu, może przekształcać się w jon amonowy NH₄⁺ lub pozostawać w niezmienionej formie. Amoniak reaguje z takimi zanieczyszczeniami powietrza jak tlenki azotu i tlenki siarki, a konkretniej, z tworzącymi się z nich kwasami: azotowym (V) i siarkowym (VI). W wyniku tych reakcji powstają siarczany i azotany, główne prekursorzy kwaśnych deszczy oraz aerozoli nieorganicznych, które wchodzi w skład pyłu

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

zawieszonego PM_{2,5}, a więc i pyłu zawieszonego PM10. Pył zawieszony PM_{2,5} ze względu na niewielkie rozmiary i skład chemiczny stanowi duże niebezpieczeństwo dla zdrowia ludzi. Siarczany i azotany mogą powstawać zarówno w fazie gazowej jak i ciekłej, zgodnie z równaniami reakcji:

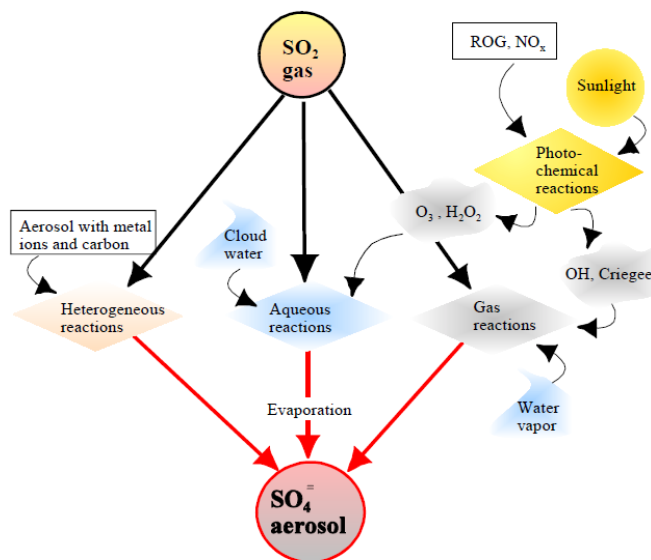
(g) – faza gazowa

(s) – faza stała

NH₃ obecny w powietrzu jest usuwany i wraca do powierzchni ziemi wskutek działania mokrej lub suchej depozycji. Depozycja mokra polega na wymywaniu zanieczyszczeń z atmosfery w wyniku opadów deszczu, śniegu lub mgły, natomiast depozycja sucha jest związana z suchym osiadaniem zanieczyszczeń pyłowych. W wyniku działania tych zjawisk, następuje wtórne zanieczyszczenie gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych, głównie związkami azotu i siarki.

Czas „życia” gazowego NH₃ w atmosferze jest stosunkowo krótki, dlatego sucha depozycja zachodzi szybko przeważnie w pobliżu źródła emisji. Natomiast trwałość jonu amonowego jest większa i może być on przenoszony na większe odległości, gdzie następuje jego wymywanie lub suche osiadanie.

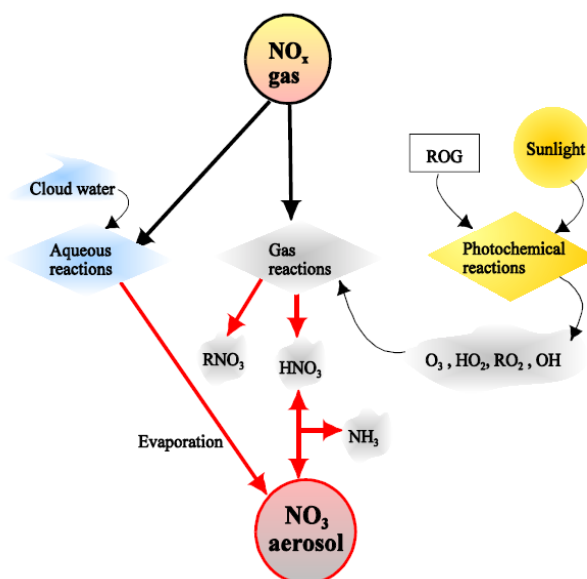
Ozon natomiast jest podstawowym związkiem biorącym udział w przemianach chemicznych tlenków azotu i siarki w obecności promieniowania słonecznego. Jego obecność wpływa na formowanie się aerozoli (SO₄²⁻ i NO₃), które są składnikiem pyłu drobnego PM_{2,5} oraz pyłu PM10.

Rysunek 11 Procesy utleniania dwutlenku siarki w atmosferze wykorzystane w mechanizmie MESOPUFF II w modelu CALPUFF

Źródło: *A User's Guide for the CALPUFF Dispersion Model*

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

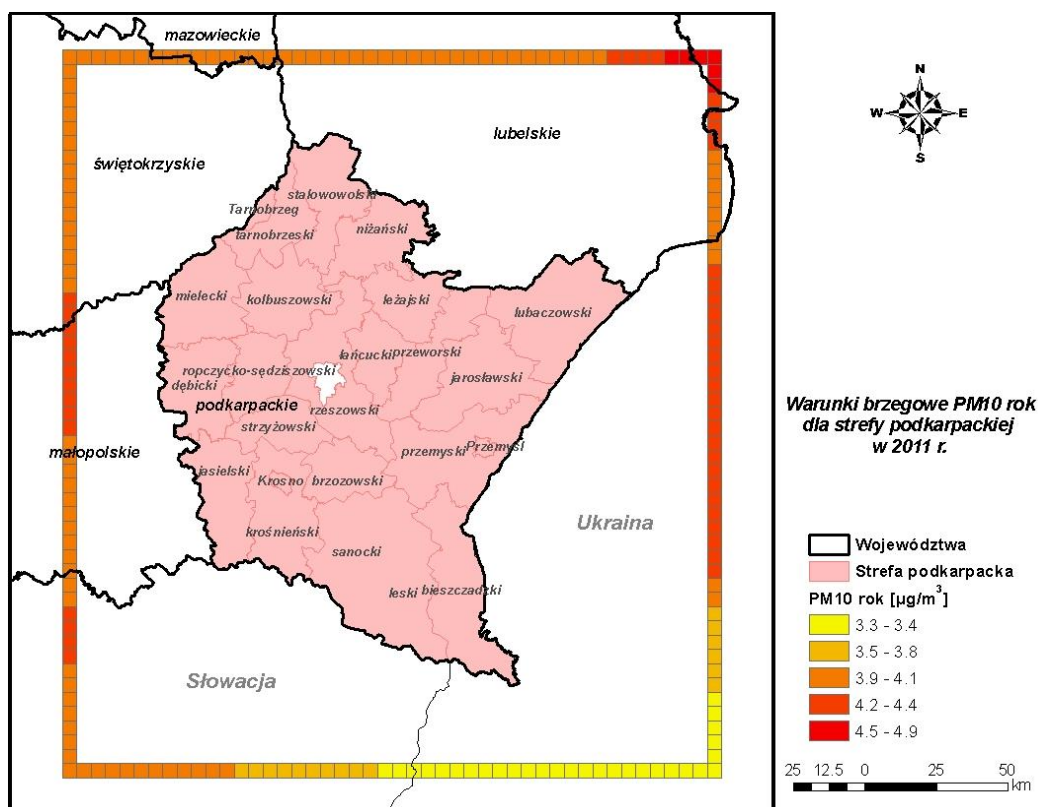
Rysunek 12 Procesy utleniania tlenków azotu w atmosferze wykorzystane w mechanizmie MESOPUFF II w modelu CALPUFF

Źródło: *A User's Guide for the CALPUFF Dispersion Model*

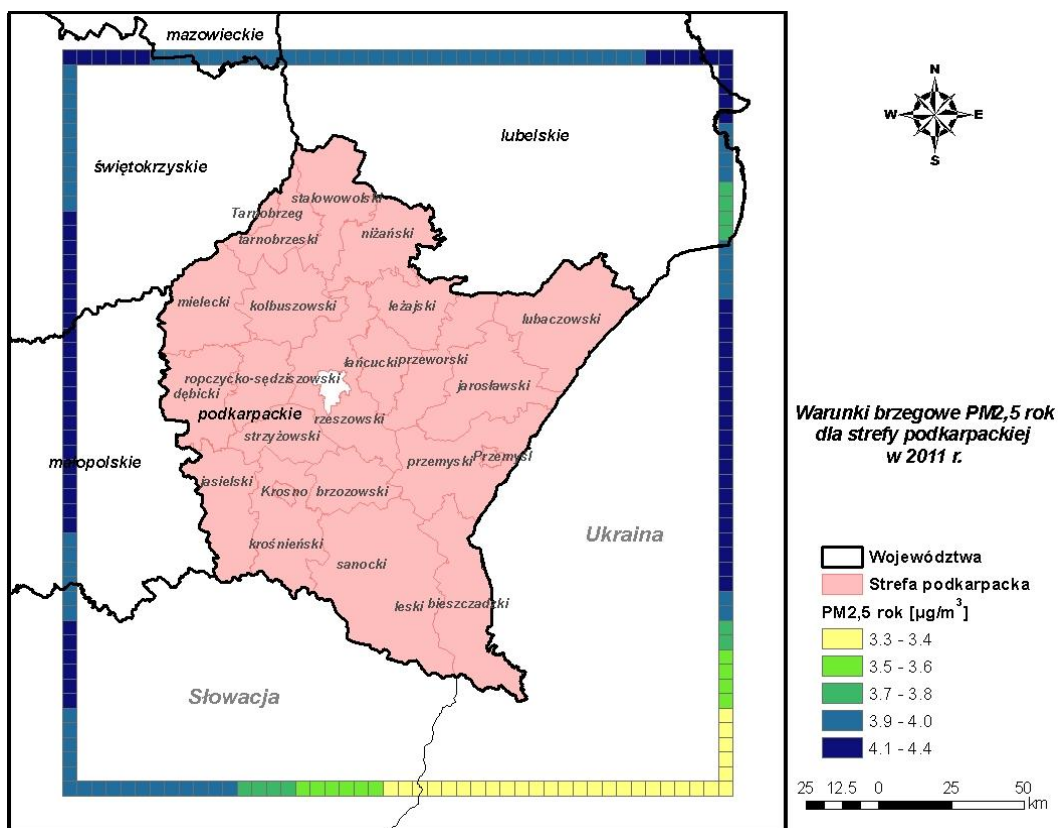
Dla potrzeb Programu Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej, model CALPUFF skonfigurowano włączając przemiany chemiczne z uwzględnieniem zmienności ozonu (na podstawie pomiarów automatycznych) i tła amoniaku oraz depozycje suchą i mokrą. Jest to podstawowy warunek prawidłowego wyznaczenia stężeń pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Dla obliczenia stężeń B(a)P moduł przemian chemicznych nie jest potrzebny, gdyż zanieczyszczenie to nie ulega przemianom.

Przy konstruowaniu Programu Ochrony Powietrza przeprowadzono również analizę obejmującą źródła emisji położone w innych województwach, a nawet poza granicami kraju. W tym celu włączono w modelu CALPUFF moduł stężeń brzegowych, dzięki któremu wprowadza się czasową i przestrzenną zmienność tła. **Warunki brzegowe**, dla wszystkich substancji pierwotnych i wtórnych (azotany i siarczany) oraz amoniaku wyznaczono zgodnie z procedurą, według której w polach pasa zewnętrznego pola meteorologicznego określa się wartości średnioroczne substancji oraz ich comiesięczną zmienność. Od jakości dostępnej informacji zależy jej zróżnicowanie: maksymalnie można uwzględnić tyle różnych wartości stężeń ile jest pól w pasie zewnętrznym. Do wyznaczenia wartości w polu zewnętrznym wykorzystano wyniki ze stacji pomiarowych systemu EMEP lub modelu EMEP. Prawidłowe i wiarygodne określenie wartości brzegowych jest szczególnie istotne dla aerozoli wtórnych (reprezentowanych w dalszym opisie przez SO_4^{2-} i NO_3^-), ponieważ stężenia tych związków w rezultacie przemian tlenków siarki i azotu emitowanych lokalnie są znacznie mniejsze od napływających z otoczenia. Poniżej przedstawiono napływ pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 powstałego w wyniku przemian aerozoli: NO_3^- i SO_4^{2-} , a także napływ benzo(a)pirenu.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

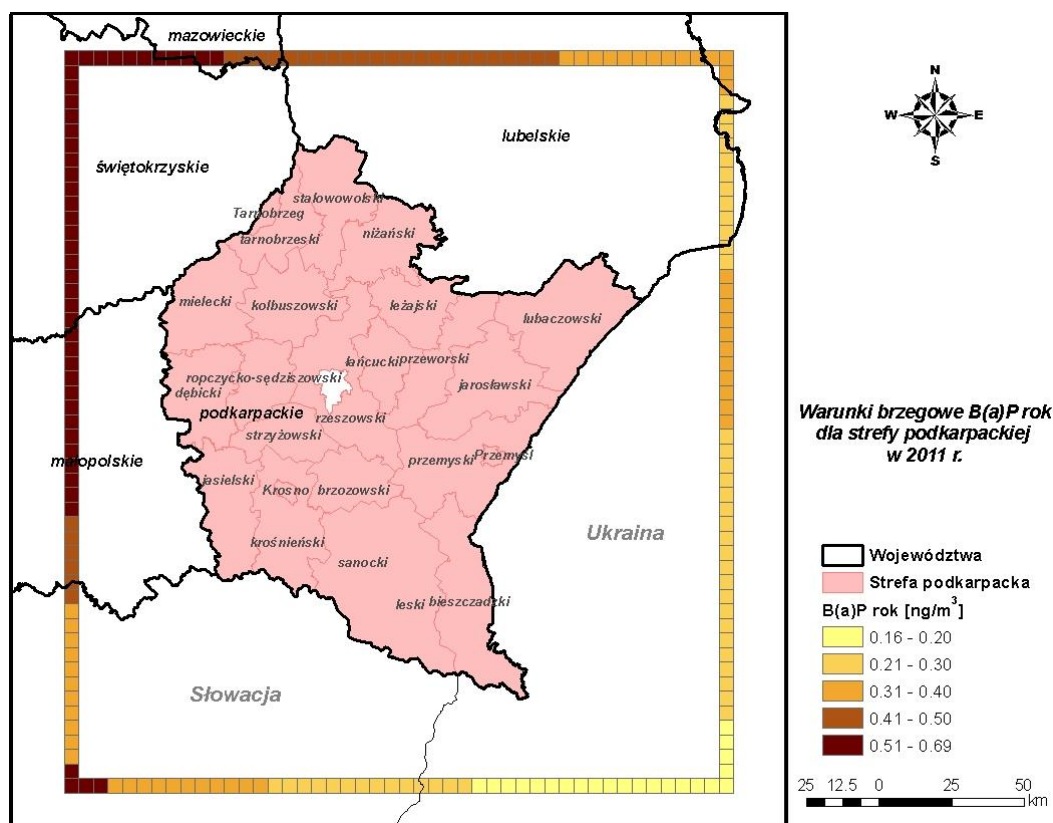

Rysunek 13 Warunki brzegowe pyłu zawieszonego PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Rysunek 14 Warunki brzegowe pyłu zawieszonego PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 15 Warunki brzegowe B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Emisja punktowa

W trakcie wielu lat pracy nad Programami Ochrony Powietrza w strefach całej Polski w firmie „Ekometria” utworzona została baza emisji punktowej dla kraju, zawierająca następujące informacje o emitorach punktowych energetycznych i technologicznych:

- Lokalizację
- Adres i nazwę
- Dane technologiczne emitora
- Dane technologiczne kotłów
- Emisje zanieczyszczeń
- Kategorię SNAP.

Baza ta zostanie wykorzystana do wyznaczenia punktowej emisji napływowej na teren strefy podkarpackiej.

Ponadto w ramach opracowania POP dla strefy podkarpackiej utworzono bazę danych emitorów punktowych energetycznych i technologicznych występujących na terenie strefy wykorzystując:

- Pozwolenia zintegrowane,
- Pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- Dane uzyskane w trakcie ankietyzacji wybranych zakładów przemysłowych,
- Dane uzyskane z bazy opłat za korzystanie ze środowiska z tytułu wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

Uzyskana baza posiada następującą strukturę:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 16 Struktura bazy emisji punktowej B(a)P, PM10 i PM2,5

Nazwa atrybutu	Opis atrybutu
ID	Identyfikator obiektu
NAZWA	Nazwa obiektu
GMINA/MIASTO	Nazwa gminy/miasta, na terenie której zlokalizowany jest emitator
EMITOR	Nazwa emitora
TYP EM	Typ emitora: „pionowy otwarty”, „pionowy zadaszony”, „poziomy”, „liniowy”, „powierzchniowy”
WYS	Wysokość emitora [m]
SRED	Średnica emitora [m]
PRED_WYLOT	Prędkość wylotowa [m/s]
TEMP	Temperatura [K]
CZAS_EMISJI	Czas emisji [h/rok]
MOC_KOTLA	Moc kotła [MW] (dotyczy kotłów energetycznych)
PALIWA	Rodzaje i ilości wykorzystywanych paliw (dotyczy kotłów energetycznych)
SNAP	Klasyfikacje SNAP
REDUKCJA	Urządzenia redukujące emisję
RODZAJ_REG	Rodzaj regulacji w zakresie wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza: „pozwolenie zintegrowane”, „pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów”, „zgłoszenie”
DECYZJA	Data i znak aktualnej decyzji regulującej wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza
BAP	Wielkość emisji benzo(a)pirenu wyrażona w [kg/rok]
PYL_TSP	Wielkość emisji pyłu ogółem wyrażona w [kg/rok]
PM10	Wielkość emisji pyłu PM10 wyrażona w [kg/rok]
PM2,5	Wielkość emisji pyłu PM2,5 wyrażona w [kg/rok]

Emisja powierzchniowa

Zaopatrzenie w ciepło, gaz i energię elektryczną w województwie podkarpackim

System elektroenergetyczny województwa podkarpackiego zaspokaja obecne zapotrzebowanie, zarówno odbiorców komunalnych, jak też przemysłu i usług. Rejestrowany ciągły wzrost zapotrzebowania i osiąganie odpowiednich parametrów dostarczonej energii elektrycznej wymaga modernizacji i rozbudowy systemu energetycznego, zarówno po stronie układów zasilających, jak też rozdzielczych średniego i niskiego napięcia. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych należy do niższych w kraju. Również średnie zużycie energii elektrycznej w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynoszące ok. 525 kWh jest niższe od średniego zużycia w kraju, które wynosi ok. 683 kWh. Podkarpacie zasilane jest energią elektryczną z dwóch głównych źródeł: Elektrowni Połaniec w województwie świętokrzyskim i Elektrowni Stalowa Wola.

Na południowym wschodzie działa okresowo w ciągu doby – dla obszaru Bieszczad i powiatu sanockiego – zespół elektrowni wodnych, szczytowo – pompowych „Solina – Myczkowce”. Dodatkowo do województwa dosyłana jest energia elektryczna z terenu Śląska, poprzez zespół stacji redukcyjnych w Tarnowie.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Niewielkie źródła energii stanowią elektrociepłownie, wytwarzające oprócz ciepła energie elektryczną. Są to elektrociepłownie komunalne działające w Rzeszowie i Nowej Sarzynie oraz elektrociepłownie działające w większych zakładach przemysłowych.

Odnawialnych źródeł energii jest w województwie niewiele, a jedynym zakładem posiadającym koncesje i produkującym energię z biomasy jest Elektrownia „Stalowa Wola” S.A. Są to głównie małe elektrownie wodne i siłownie wiatrowe. Część małych elektrowni wodnych do 5 MW współpracuje z siecią państwową. Są one zlokalizowane w Wilczej Woli, Gołyni, Krempej, Sieniawie, Radawie oraz w Nienowicach. W województwie zainstalowanych jest 19 elektrowni wiatrowych, z czego jedynie 2 oddają moc do sieci rozdzielczych, reszta pracuje na prywatne potrzeby inwestorów. Moce tych elektrowni zamykają się w granicach 10-30 kW.

Podkarpackie posiada znaczne zasoby gazu ziemnego. Tworzy on samodzielne złoża lub występuje z ropą naftową. Udział wydobywanego na terenie województwa podkarpackiego gazu ziemnego w zapotrzebowaniu krajowym wynosi – wg szacunkowych wyliczeń – 12,0%.

Przez teren województwa przebiegają główne sieci gazowe zasilające Polskę w gaz ziemny, w tym importowany z Rosji, Ukrainy i innych państw. Na 159 gmin województwa podkarpackiego jedynie 29 w całości lub w dużej części nie posiada sieci gazowej.

Sieć rozdzielcza gazu w województwie ma długość ponad 18,5 km, podłączenia prowadzące do budynków mieszkalnych – ponad 340 tys.

Wytwarzanie energii cieplnej w województwie podkarpackim odbywa się w elektrociepłowniach, ciepłowniach oraz ok. 470 kotłowniach komunalnych, przemysłowych i osiedlowych. Na terenach miast gospodarka ciepła oparta jest o centralne źródła ciepła. System dystrybucji ciepła ze źródeł centralnych oparty jest na magistralnych sieciach ciepłych wysokich parametrów wyprowadzonych z głównych źródeł ciepła. Sieć ciepłownicza w różnych miastach jest w różnym stanie technicznym. Ogrzewanie budownictwa jednorodzinnego na terenach wsi oraz w większości miast odbywa się z indywidualnych kotłowni zasilanych paliwem stałym, gazowym lub płynnym lub przez ogrzewanie piecowe.

Na terenie województwa podkarpackiego w 2010 r. według danych GUS było 783,9 km sieci ciepłowniczej przesyłowej.

Oprócz konwencjonalnych źródeł wytwarzania energii cieplnej na terenie województwa funkcjonują urządzenia wykorzystujące źródła energii odnawialnych, produkujące energię ciepłą. Należy tu wymienić pozyskiwanie energii cieplnej ze spalania biogazu, biomasy, ze źródeł niskotemperaturowych (pompy ciepłe) oraz z energii promieniowania słonecznego (kolektory słoneczne). Wykorzystanie źródeł energii odnawialnych, stanowi nadal margines gospodarki w województwie.

Emisja powierzchniowa w województwie podkarpackim została wyznaczona na podstawie liczby ludności na ulicach miast podanych przez poszczególne Wydziały Spraw Obywatelskich urzędów miasta z województwa oraz informacji o sposobach ogrzewania mieszkań w miastach uzyskanej z Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie. Zostały również wykorzystane dokumenty:

- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Krosno,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Krosna,
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Przemyśl,
- Lokalny program rewitalizacji miasta Przemyśla na lata 2010 – 2015,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Przemyśla,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Tarnobrzega,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tarnobrzeg,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta i gminy Brzozów,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Brzozów,
- Program ograniczenia niskiej emisji dla gminy miasto Dębica w zakresie budynków jednorodzinnych,
- Mapa sieci gazowej i ciepłowniczej miasta Dębica,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla gminy Brzozów,
- Lokalny plan rewitalizacji obszaru miejskiego Jarosławia na lata 2009-2015 w zakresie działań dotyczących osi priorytetowej 7 spójność wewnątrz regionalna Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego,
- Schemat sieci ciepłowniczej na terenie miasta Jasła,
- Lokalny program rewitalizacji miasta Jasła na lata 2007- 2013,
- Lokalny plan rewitalizacji obszarów miejskich miasta Kolbuszowa na lata 2007 – 2013,
- Lokalny program rewitalizacji miasta Kolbuszowa na lata 2010 – 2015,
- Mapa sieci ciepłowniczej w mieście Łańcut,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Łańcuta,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Leska,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Mielca,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mielca,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przeworsk,
- Lokalny program rewitalizacji miasta Ropczyce 2008 – 2013,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Ropczyce,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Ropczyce,
- Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Sanoka
- w zakresie obszarów nr 2, 6, 8-11 - ujednolicony tekst studium z wyróżnieniem zmian wprowadzonych do studium w zakresie obszarów nr 2, 6, 8-11,
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Sanoka,
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia gminy Stalowa Wola w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru gminy Strzyżów.

Równocześnie przez pracowników B.S.iP.P. Ekometria Sp. z o.o. przeprowadzona została wizja lokalna na terenie miast województwa, która pomogła w przestrzennym rozmieszczeniu typów zabudowy o określonym sposobie ogrzewania.

Na podstawie warstw mapy oraz powyższych dokumentów przygotowano bazy obliczeniowe emisji powierzchniowej. W mniejszych miejscowościach, na podstawie informacji statystycznej,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

wyznaczono wielkości powierzchni mieszkań ogrzewanych indywidualnie z podziałem na rodzaje paliwa – brano pod uwagę: węgiel, drewno oraz gaz.

W mieście Rzeszów (informacja ta jest potrzebna do wyznaczenia emisji napływowej) podstawą do wyznaczenia emisji powierzchniowej były:

- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe miasta Rzeszów,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rzeszowa,
- mapa sieci ciepłowniczych m. Rzeszów,
- informacja o ludności na ulicach,
- wizja lokalna przeprowadzona przez pracowników B.S.iP.P. Ekometria.

W Rzeszowie, na podstawie warstwy mapy budynków (z podziałem na jednorodzinne i wielorodzinne) określono typ ogrzewania dla poszczególnych rejonów miasta i wyodrębnilo powierzchnię użytkową mieszkań ogrzewanych indywidualnie. Dostępne dokumenty oraz wizja lokalna pozwoliły zlokalizować powierzchnie ogrzewane z miejskiej sieci ciepłowniczej, ogrzewane indywidualnie piecami oraz ogrzewane centralnie indywidualnie. Ogólnie na terenie Rzeszowa dominuje ogrzewanie zbiorowe – system ciepłowniczy zaspokaja 65% potrzeb cieplnych miasta. W indywidualnym typie ogrzewania głównym medium są gaz oraz węgiel.

Zdecydowanie najwięcej zanieczyszczeń (pyłu zawieszonego oraz B(a)P) jest emitowane przede wszystkim w centrach i starych dzielnicach miast, w których dominują lub stanowią istotną część wielorodzinne kamienice ogrzewane węglem lub drewnem. Dodatkowym czynnikiem jest duże zagęszczenie budynków, bez pierzei i bez zieleni.

Tak wyznaczona emisja powierzchniowa jest niestety szacunkowa. Ponadto opiera się o wskaźniki dla standardowego paliwa, nieuwzględniająca gorszego jakościowo węgla, drewna czy spalania odpadów. Nie ma również żadnej inwentaryzacji kominków opalanych drewnem lub biopaliwem, które obecnie są instalowane nie tylko w zabudowie jednorodzinnej, ale również w zabudowie wielorodzinnej (kamienicach). Jest to coraz popularniejszy sposób, jeśli nie na pełne ogrzewanie to na tzw. dogrzewanie, a emisja B(a)P ze spalania drewna, szczególnie niesezonowanego, jest wyższa niż z węgla. Ponadto, biorąc pod uwagę fakt ubożenia mieszkańców oraz wysoką cenę gazu, notuje się przechodzenie na gorszy jakościowo, ale tańszy węgiel oraz spalanie odpadów. Ponadto na terenie miast znajdują się zazwyczaj ogrody działkowe, częściowo zamieszkiwane przez cały rok, z których emisja zanieczyszczeń nie jest ujmowana w żadnych bilansach i raportach.

Biorąc powyższe pod uwagę rzeczywista emisja powierzchniowa pyłu oraz B(a)P może być niedoszacowana.

Emisja komunikacyjna

Województwo podkarpackie położone jest na ciągu korytarzy transportowych o zasięgu transeuropejskim. Podstawową sieć drogową województwa tworzą drogi krajowe i wojewódzkie, uzupełnione drogami powiatowymi i gminnymi. Geometria sieci drogowej zapewnia powiązania miast i gmin w układzie wewnętrznym i zabezpiecza połączenia z krajowym układem drogowym.

Siec dróg krajowych, wobec braku autostrady i dróg ekspresowych, ma najważniejsze znaczenie dla transportu międzynarodowego i krajowego. Drogi te stanowią około 5% sieci dróg województwa, a mimo to obsługują ponad 50% całego ruchu.

Łączna długość dróg krajowych przebiegających przez teren województwa podkarpackiego wynosi 769,5 km. Układ najważniejszych powiązań komunikacyjnych stanowią:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- droga krajowa nr 4 (międzynarodowa E 40) relacji: Niemcy (Drezno) – granica państwa – Jędrzychowice – Wrocław – Kraków – Rzeszów – Korczowa – granica państwa – Ukraina (Lwów, Kijów),
- droga krajowa nr 9 (międzynarodowa E 371) relacji: Radom – Rzeszów – Barwinek – granica państwa – Słowacja (Koszyce),
- droga krajowa nr 19 relacji: Rzeszów – Lublin – Białystok – Kuźnica Białostocka – granica państwa – Litwa (kraje nadbałtyckie).

Całkowita długość dróg wojewódzkich na terenie województwa wynosi 1 635 km.

Na terenie województwa występuje gęsta sieć dróg powiatowych, których całkowita długość wynosi około 6 820 km.

Sieć dróg gminnych na obszarze województwa ma długość 9 027,5 km.

Gęstość dróg krajowych na obszarze województwa wynosi 4,29 km/100 km² i jest niższa od średniej krajowej wynoszącej 5,8 km/100 km². Gęstość dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych jest również niższa od średniej krajowej.

Wyraźnie odczuwalny brak jest ważnych tras drogowych na kierunkach wschód – zachód i północ – południe oraz powiązania z centrum kraju stwarza konieczność budowy autostrady A4 i dróg ekspresowych S 19 i S 74.

Bardzo ważne będzie zakończenie rozbudowy sieci dróg krajowych zapewniających dogodne powiązania międzynarodowe i międzyregionalne, w tym:

- autostrady A 4 przez teren województwa,
- drogi ekspresowej S 19 – relacji (Grodno) gr. państwa – Kuźnica Białostocka – Białystok – Lublin – Nisko – Rzeszów – Barwinek – gr. państwa (Presov), która połączy kraje nadbałtyckie (Litwa, Łotwa, Estonia, Finlandia) z krajami południowej Europy,
- drogi ekspresowej S 74 – relacji S 13 (Sulejów) – Kielce – Opatów – Tarnobrzeg – Stalowa Wola,
- S 19 (Nisko), która połączy województwo z centralną Polską.

Dane dotyczące emisji komunikacyjnej (liniowej) dla dróg krajowych i wojewódzkich pozyskano z opracowań wykonanych przez "Transprojekt – Warszawa": „Generalny pomiar ruchu w 2010 r.” – pomiar ruchu na drogach krajowych oraz „Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 roku”. Opracowania te zawierają wartości średnie dobowe natężenia ruchu (SDR) z uwzględnieniem struktury pojazdów oraz zamieszczają wskaźniki ilustrujące dotychczasową oraz prognozowaną zmienność parametrów ruchu w kolejnych latach. Wykorzystano także informacje o pomiarach natężenia i struktury ruchu na drogach powiatowych lub ulicach w następujących miastach lub powiatach:

- powiat brzozowski,
- miasto Dębica,
- miasto Jasło,
- miasto Kolbuszowa,
- miasto Krosno,
- miasto Mielec,
- miasto Przemyśl,
- miasto Ropczyce,
- miasto Stalowa Wola,
- miasto Tarnobrzeg,
- miasto Rzeszów (do wyznaczenia emisji napływowej na teren strefy).

Do wyznaczenia emisji na poszczególnych odcinkach dróg wykorzystano kilka zestawów wskaźników, które konstruowane są w oparciu o wartości wskaźnika SDR, będącego miarą aktywności pojazdów na drogach w ciągu doby. Pierwszy z nich to wskaźniki emisji pochodzącej ze

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

spalania paliw w silniku opracowane przez prof. Z. Chłopka. Wskaźniki te są zatwierdzone przez Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji. Po dodaniu informacji o prędkości poszczególnych typów pojazdów otrzymujemy emisje. Założono następujące prędkości:

Tabela 17 Przyjęte prędkości pojazdów

Typ pojazdu	Prędkość poza miastem [km/h]	Prędkość w mieście [km/h]
Osobowe	70	35
Dostawcze	60	30
Ciężarowe	45	30
Ciężarowe z przyczepą	45	30
Autobusy	50	25
Motocykle	70	50

Kolejny zestaw wskaźników pochodzi z systemu RAINS, a są to wskaźniki dotyczące pyłu pochodzącego ze ścierania opon, okładzin hamulcowych oraz nawierzchni jezdni. Wskaźniki te są uzależnione od typu pojazdów i podawane są w [g/km] drogi.

Ostatni zestaw wskaźników dotyczy emisji pochodzącej z zabrudzenia jezdni. Metodyka szacowania pyłu została oparta o opracowanie „WRAP Fugitive Dust Handbook”, 2004, Denver wykorzystujące między innymi założenia modelu emisji komunikacyjnej Mobile 6.2 (EPA). W opracowaniu tym zaproponowano równanie empiryczne wiążące wskaźnik emisji pyłu PM10 z ruchem pojazdów:

$$E = \left[k \left(\frac{sL}{2} \right)^{0.65} \left(\frac{W}{3} \right)^{1.5} - C \right]$$

gdzie,

E – wskaźnik emisji pyłu o dowolnym rozmiarze cząstki, w g/km,

k – współczynnik zależny od wielkości cząstki (tab. 1),

sL – wskaźnik nanosu (brudu) na powierzchnię jezdni w g/m²,

W – średnia waga pojazdu w tonach, wyznaczana dla danego odcinka drogi (emitora),

C – suma wskaźników emisji z rury wydechowej (ze spalania paliw) oraz pyłu z tarcia opon, okładzin hamulcowych i jezdni.

Tabela 18 Wartości współczynnika k dla poszczególnych wielkości cząstki pyłu

Rozmiar cząstki pyłu	k [g/km/pojazd]
PM _{2,5}	1,1
PM ₁₀	4,6
PM ₁₅	5,5
PM ₃₀	24

Wskaźnik nanosu brudu na powierzchnię jezdni sL zmienia się w bardzo szerokich granicach: od 0,03 do 400 g/m². Badania przeprowadzone przez California Air Resources Board (CARB) umożliwiły wyznaczenie wartości wskaźnika sL dla trzech kategorii dróg: 0,02 g/m² dla autostrad, 0,035 g/m² dla głównych dróg oraz 0,32 g/m² dla dróg lokalnych. Biorąc pod uwagę nie najlepszy stan

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

czystości polskich dróg i ulic miejskich w dalszych obliczeniach przyjęto $sL = 0,16 \text{ g/m}^2$ w miastach oraz $sL = 0,08 \text{ g/m}^2$ na pozostałych drogach.

Ponadto założono uśrednioną wagę pojazdów (**W**):

- samochody osobowe: 1,3 tony,
- samochody dostawcze: 3,6 tony,
- autobusy i samochody ciężarowe: 10 ton.

Bardzo istotny wpływ na emisje pyłu związanego z zabrudzeniem jezdni ma wysokość opadu. W opracowaniu „WRAP Fugitive Dust Handbook” zaproponowane zostało uzależnienie wskaźnika emisji od opadu zgodnie z poniższym wzorem:

$$E = \left[k \left(\frac{sL}{2} \right)^{0.65} \left(\frac{W}{3} \right)^{1.5} - C \right] \left(1 - \frac{P}{4N} \right)$$

P – liczba dni z opadem o wysokości co najmniej 0,254 mm, w badanym okresie

N – liczba dni w badanym okresie np. 365 (366) dla roku.

Po wyznaczeniu emisji na odcinakach opomiarowanych kolejnym krokiem było wyznaczenie emisji na pozostałych odcinkach dróg, na podstawie wartości emisji wyznaczonych przez Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji. Poza miastami przyjęto wskaźnik emisji na kilometr drogi.

W dalszym etapie wyznaczono emisje z pozostałych dróg. W miastach wykorzystano metodykę opracowaną w Ekometrii Sp. z o. o. opartą o uzupełnienie samego katastru. Wyróżniono dwa rodzaje pól katastru wymagające uzupełnienia:

- pola, w których emisja pyłu związana z natężeniem i strukturą ruchu określona jest na części odcinków ulic, lub na wszystkich ulicach,
- pola, w których brak jest jakiegokolwiek informacji o emisji pyłu (natężeniu i strukturze ruchu).

W pierwszym przypadku odcinkom ulic, na których nie określono emisji przypisano emisję równą 20% wcześniej wyznaczonej emisji na pozostałych odcinkach w danym polu katastru (wskaźnik na 1 km ulicy).

W drugim przypadku założono, że natężenie ruchu, a więc i emisja maleje wraz z odległością od drogi, na której znany jest ruch pojazdów (emisja) zgodnie z zależnością:

$$E_{\text{wyn}} = 0,2 * E_{\text{znana}} * L_k / L$$

gdzie:

E_{wyn} – emisja w badanym polu,

E_{znana} – emisja określona w polu najbliższym w stosunku do pola badanego,

L_k – bok kwadratu (pola) – 500 m,

L – odległość pola badanego od najbliższego pola z emisją.

Oszacowana emisja obejmuje nie tylko główne drogi miasta, ale również drogi niższej kategorii, dzięki czemu uzyskana informacja jest dokładna.

Wykonano kataster emisji komunikacyjnej w polach siatki 1000 m x 1000 m, a dla większych miast w polach siatki o oczku 250 m x 250 m.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja z rolnictwa

Emisję z rolnictwa podzielono na grupy:

- emisja pochodząca z dużych ferm,
- emisja z hodowli indywidualnej,
- emisja pochodząca z nawożenia sztucznego,
- emisja pochodząca z nawożenia naturalnego,
- emisja pochodząca z upraw polowych,
- emisja z maszyn rolniczych.

Na podstawie użytkowania terenu wyznaczono obszary aktywne rolniczo, do których przywiązano emisję i wykonano katastry 5x5km.

Emisja pochodząca z dużych ferm (NH₃, PM10 oraz PM2,5) wyznaczona została w oparciu o dostarczone przez zamawiającego dane o lokalizacji i obsadzie fermy oraz o wskaźniki emisji pochodzące z systemu CORINE. Założono odpowiednie zmienności czasowe i sporządzono kataster.

Emisja z hodowli indywidualnych (NH₃, PM10 oraz PM2,5) wyznaczona została w oparciu o informację statystyczną o pogłowie zwierząt w gminach oraz o wskaźniki emisji pochodzące z systemu CORINE. Należy wspomnieć, iż odjęto ilości zwierząt z dużych ferm. Ze względu na ścisły związek hodowli indywidualnej z siecią osadniczą, informację tę przypisano obszarowi o promieniu do 500m od poszczególnych miejscowości w gminie. Założono odpowiednie zmienności czasowe i sporządzono kataster.

Emisja pochodząca z nawożenia sztucznego (NH₃) wyznaczona została w oparciu o zużycie nawozów sztucznych na ha użytków rolnych oraz o wskaźniki emisji pochodzące z systemu CORINE. Założono odpowiednie zmienności czasowe dla poszczególnych aktywności rolniczych i sporządzono kataster.

Emisja pochodząca z nawożenia naturalnego (NH₃) wyznaczona została w oparciu o informację o pogłowie zwierząt w gminach oraz o wskaźniki emisji pochodzące z systemu CORINE. Założono odpowiednie zmienności czasowe dla poszczególnych aktywności rolniczych i sporządzono kataster.

Emisja pochodząca z nawożenia sztucznego oraz upraw polowych (NH₃, PM10 oraz PM2,5) wyznaczona została w oparciu o powierzchnię użytków rolnych oraz o wskaźniki emisji pochodzące z systemu CORINE. Założono odpowiednie zmienności czasowe dla poszczególnych aktywności rolniczych i sporządzono kataster.

Emisja pochodząca z maszyn rolniczych wyznaczona została o ilości pojazdów w gminach oraz o wskaźniki emisji pochodzące z systemu EMEP. Informację tę dowiązano do powierzchni użytków rolnych. Założono odpowiednie zmienności czasowe dla poszczególnych aktywności rolniczych i sporządzono kataster.

Dla powyższych grup w oparciu o dostępne dane statystyczne oraz wskaźniki emisji wyznaczono katastry w siatce 5 x 5 km.

3.2.5.2. Emisja pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

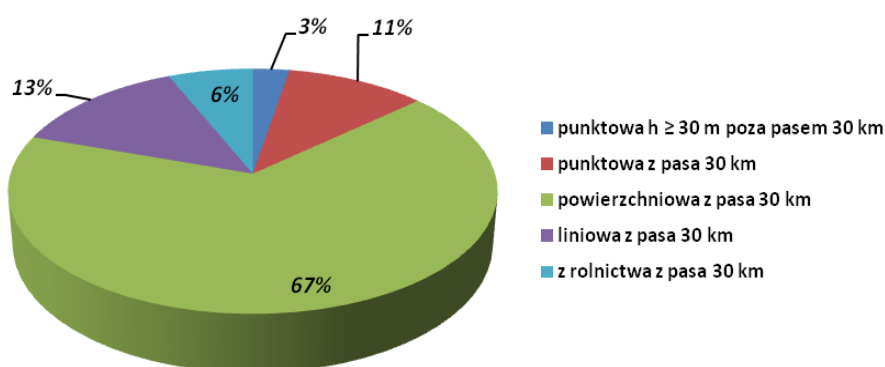
Emisja napływowa pyłu PM10

Roczny ładunek emisji napływowej dla strefy podkarpackiej wynosi 30,1 tys. Mg pyłu PM10. Największy udział przypada na emisję powierzchniową z pasa 30 km wokół strefy – ponad 20 tys. Mg (67%). Emisja z transportu z pasa 30 km wokół strefy stanowi 13%, emisja ze źródeł punktowych z pasa 30 km – 11%. Pozostałe źródła stanowią łącznie mniej niż 10% udziału w bilansie.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 19 Bilans emisji napływowej pyłu zawieszonego PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Typ emisji	PM10 [Mg/rok]
punktowa $h \geq 30$ m poza pasem 30 km	835,7
punktowa z pasa 30 km	3 207,5
powierzchniowa z pasa 30 km	20 083,1
liniowa z pasa 30 km	4 039,2
z rolnictwa z pasa 30 km	1 935,6
SUMA	30 101,1

Rysunek 16 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji napływowej pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

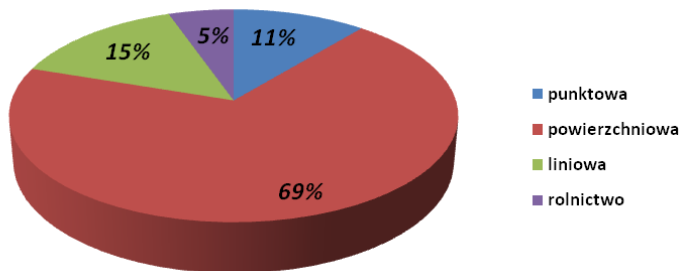
Emisja pyłu PM10 z terenu strefy podkarpackiej

Emisja z terenu strefy podkarpackiej została oszacowana na poziomie 38,9 tys. Mg pyłu PM10. Największy udział ma emisja związana z ogrzewaniem indywidualnym – 69%, najmniejszy emisja z rolnictwa – 5%.

Tabela 20 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM10 ze strefy podkarpackiej w 2011 r.

Typ emisji	PM10 [Mg/rok]
punktowa	4 295,4
powierzchniowa	26 867,2
liniowa	5 629,2
rolnictwo	2 098,2
SUMA	38 890,1

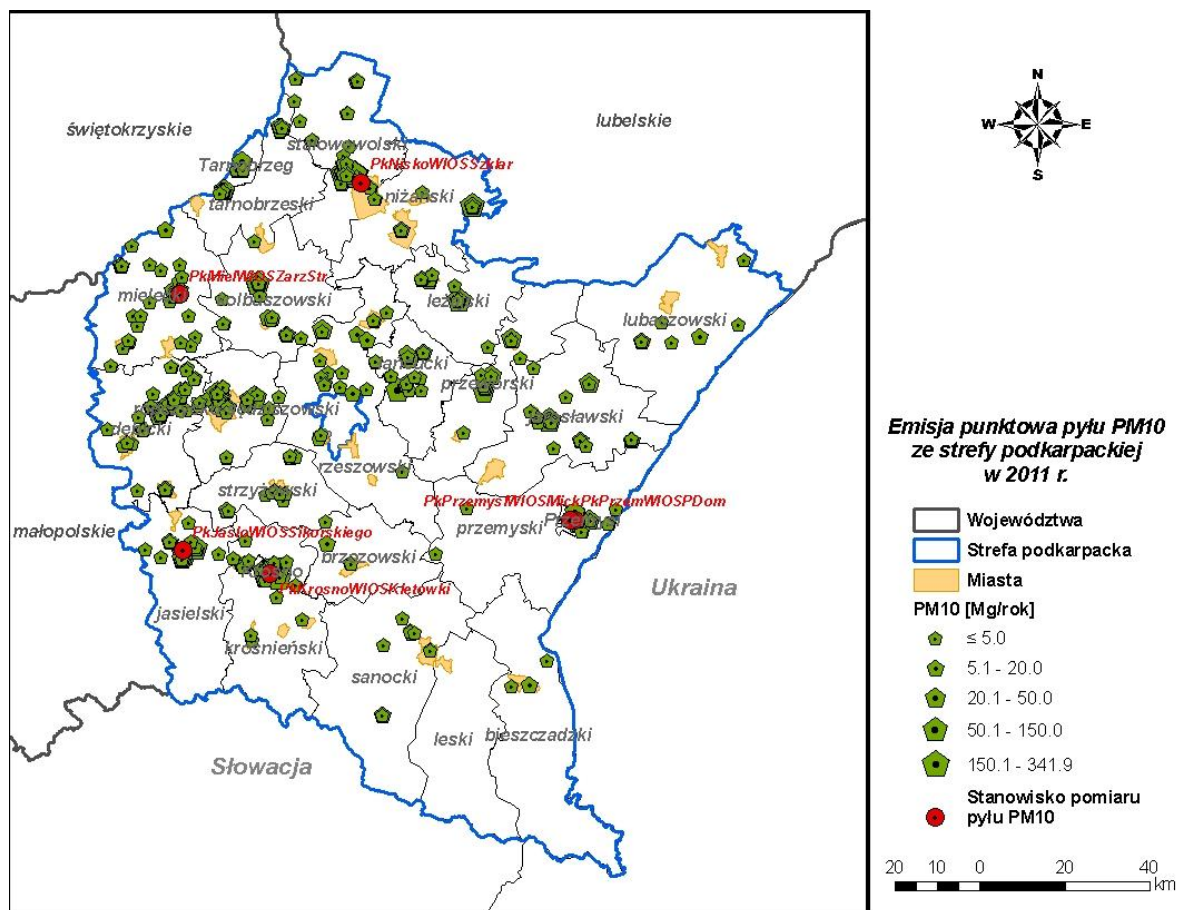
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 17 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji pyłu PM10 ze strefy podkarpackiej w 2011 r.

Emisja punktowa pyłu PM10 z terenu strefy

Emisja pyłu PM10 ze źródeł punktowych z terenu strefy podkarpackiej została oszacowana na poziomie około 4,3 tys. Mg, co stanowi 11% emisji całkowitej. Na poniższym rysunku przedstawiono lokalizacje źródeł oraz wielkość emisji.

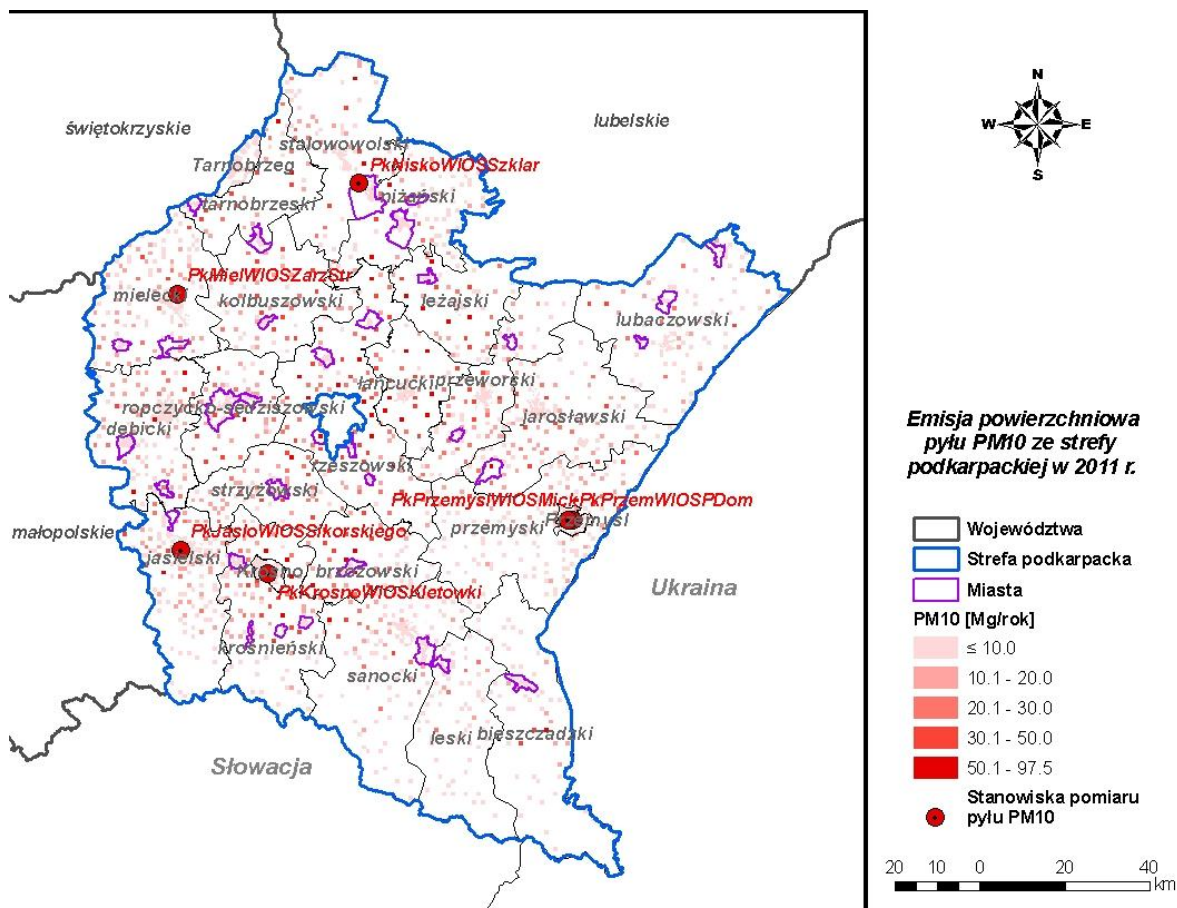

Rysunek 18 Emisja pyłu zawieszonego PM10 ze źródeł punktowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja powierzchniowa pyłu PM10 z terenu strefy

Emisja pyłu zawieszonego PM10 z ogrzewania indywidualnego z terenu strefy podkarpackiej została oszacowana na poziomie blisko 26,9 tys. Mg, co stanowi aż 69% emisji łącznej.

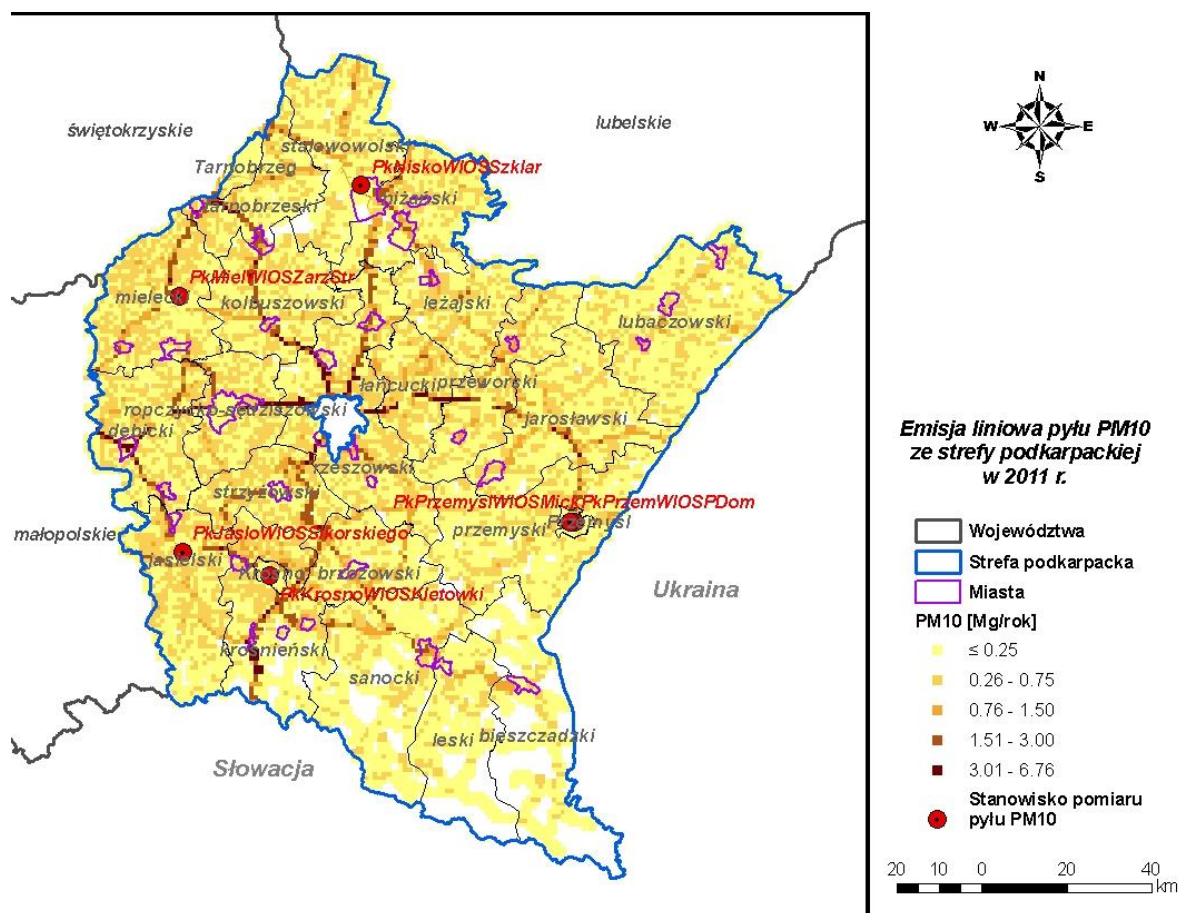

Rysunek 19 Emisja powierzchniowa pyłu zawieszonego PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja liniowa pyłu PM10 z terenu strefy

Emisja pyłu PM10 z komunikacji w strefie podkarpackiej wyniosła 5,6 tys. Mg, co stanowi 15% emisji łącznej. Na mapie rozkładu emisji wyraźnie zaznacza się przebieg głównych arterii komunikacyjnych w strefie – dróg krajowych nr 4, 9, 19, 28 i 77.

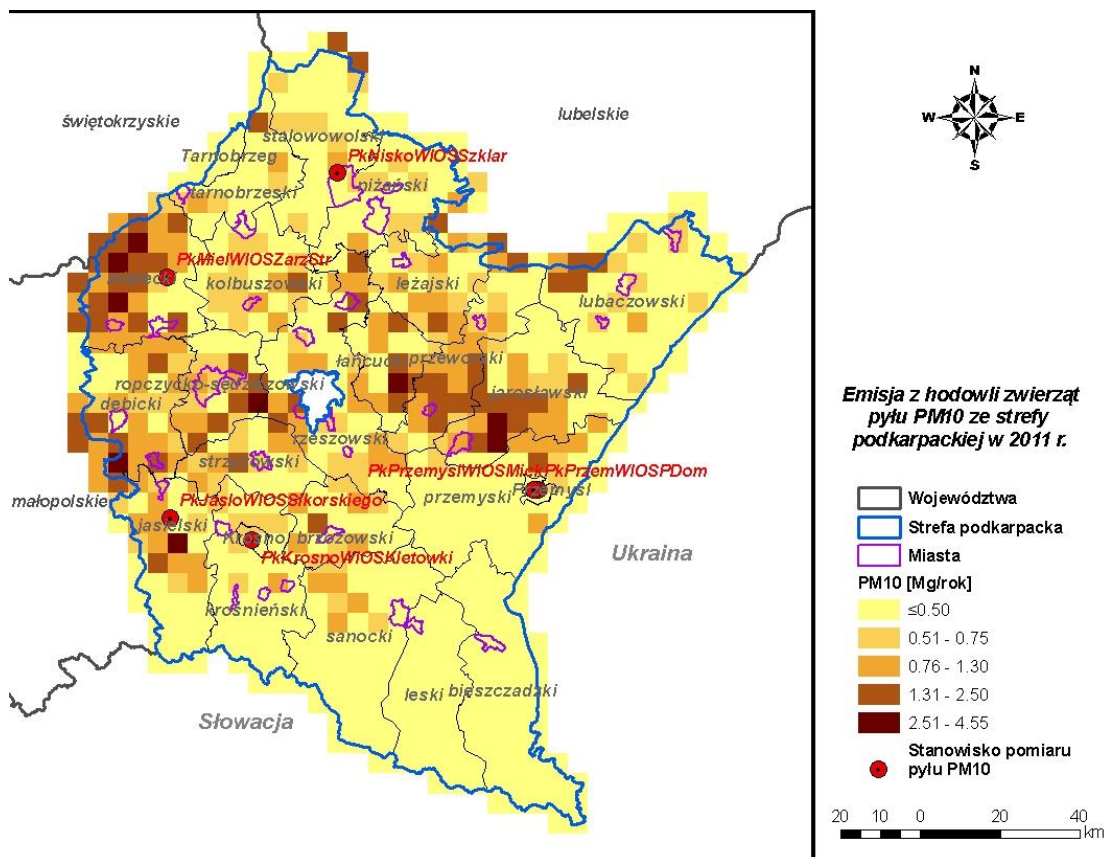

Rysunek 20 Emisja liniowa pyłu zawieszonego PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

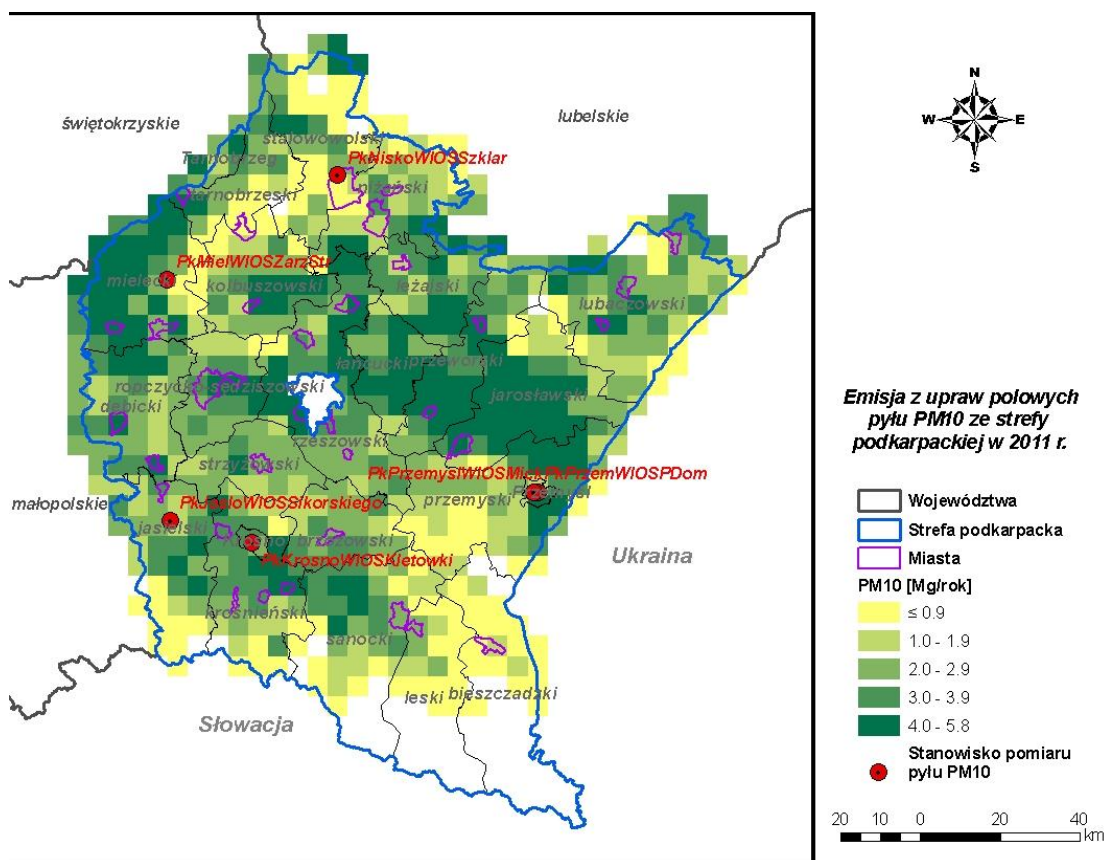
Emisja z rolnictwa pyłu PM10 z terenu strefy

Emisja z rolnictwa ze strefy podkarpackiej została oszacowana na poziomie 2,1 tys. Mg, co stanowi około 5% emisji całkowitej z terenu strefy. Na poniższych rysunkach przedstawiono przestrzenny rozkład emisji z hodowli zwierząt gospodarskich oraz z upraw polowych.

Rysunek 21 Emisja pyłu zawieszonego PM10 z hodowli zwierząt w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 22 Emisja pyłu zawieszonego PM10 z upraw polowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

3.2.5.3. Emisja pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

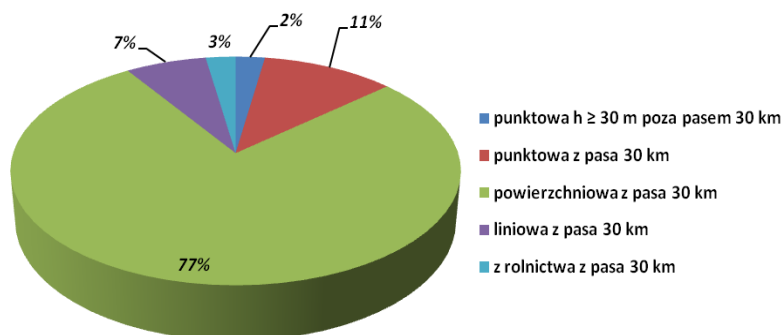
Emisja napływowa pyłu PM2,5

Roczny ładunek emisji napływowej pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej wynosi około 14,3 tys. Mg. Największy udział przypada na emisję powierzchniową z pasa 30 km wokół strefy – ponad 11 tys. Mg (77%). Emisja ze źródeł punktowych z pasa 30 km wokół strefy stanowi 11%, najmniejszy udział mają emisja z wysokich źródeł punktowych oraz emisja z rolnictwa.

Tabela 21 Bilans emisji napływowej pyłu zawieszonego PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Typ emisji	PM2,5 [Mg/rok]
punktowa h ≥ 30 m poza pasem 30 km	348,0
punktowa z pasa 30 km	1 586,6
powierzchniowa z pasa 30 km	11 048,6
liniowa z pasa 30 km	965,9
z rolnictwa z pasa 30 km	356,3
SUMA	14 305,5

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

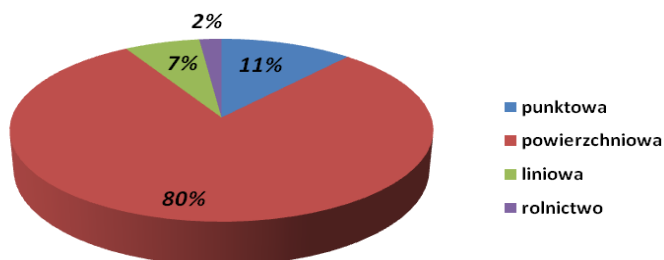
Rysunek 23 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji napływowej pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Emisja pyłu PM2,5 z terenu strefy podkarpackiej

Roczny ładunek emisji pyłu zawieszonego PM2,5 ze strefy podkarpackiej wyniósł 20,4 tys. Mg. Największy udział (80%) ma emisja z indywidualnych systemów grzewczych, oszacowana na poziomie 16,3 tys. Mg pyłu. Najmniej pyłu PM2,5 jest wprowadzanych do powietrza w wyniku działalności rolniczej – około 2%.

Tabela 22 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM2,5 ze strefy podkarpackiej w 2011 r.

Typ emisji	PM2,5 [Mg/rok]
punktowa	2 365,0
powierzchniowa	16 346,2
liniowa	1 346,1
z rolnictwa	395,5
SUMA	20 452,7

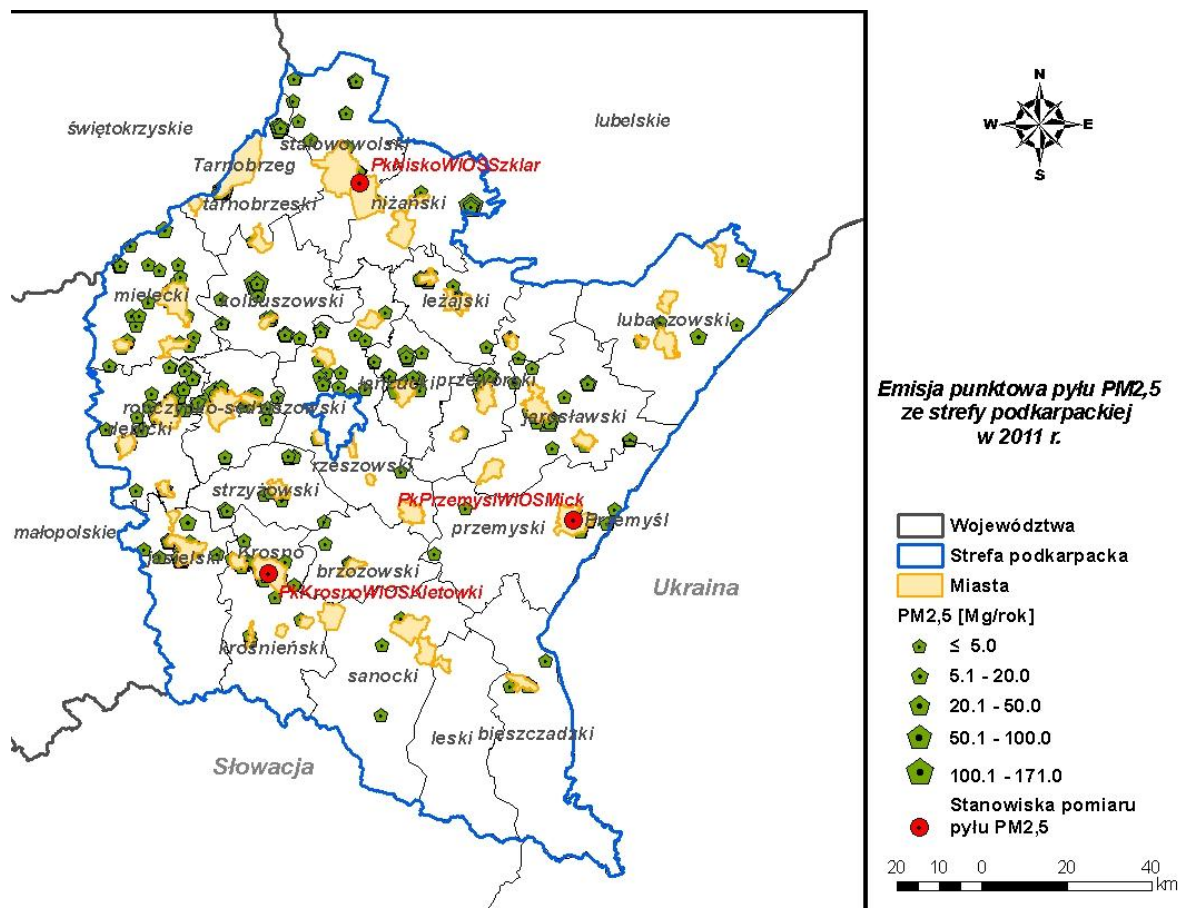

Rysunek 24 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji pyłu PM2,5 ze strefy podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja punktowa pyłu PM2,5 z terenu strefy

Emisja punktowa pyłu PM2,5 została oszacowana na poziomie blisko 2,4 Mg, co odpowiada 11% emisji całkowitej ze strefy.

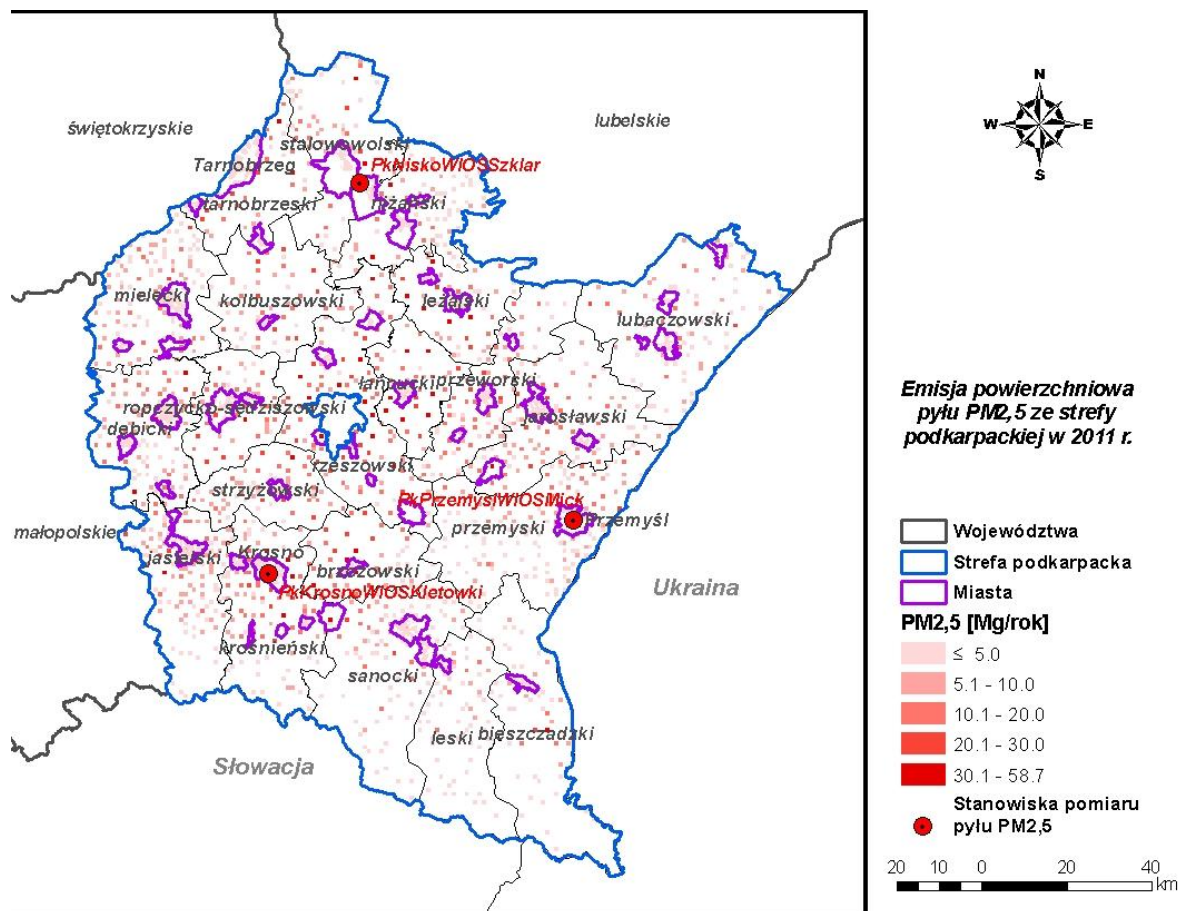

Rysunek 25 Emisja pyłu zawieszonego PM2,5 ze źródeł punktowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja powierzchniowa pyłu PM2,5 z terenu strefy

Emisja pyłu zawieszonego PM2,5 z ogrzewania indywidualnego z terenu strefy podkarpackiej została oszacowana na poziomie 16,3 tys. Mg, co stanowi aż 80% emisji łącznej.

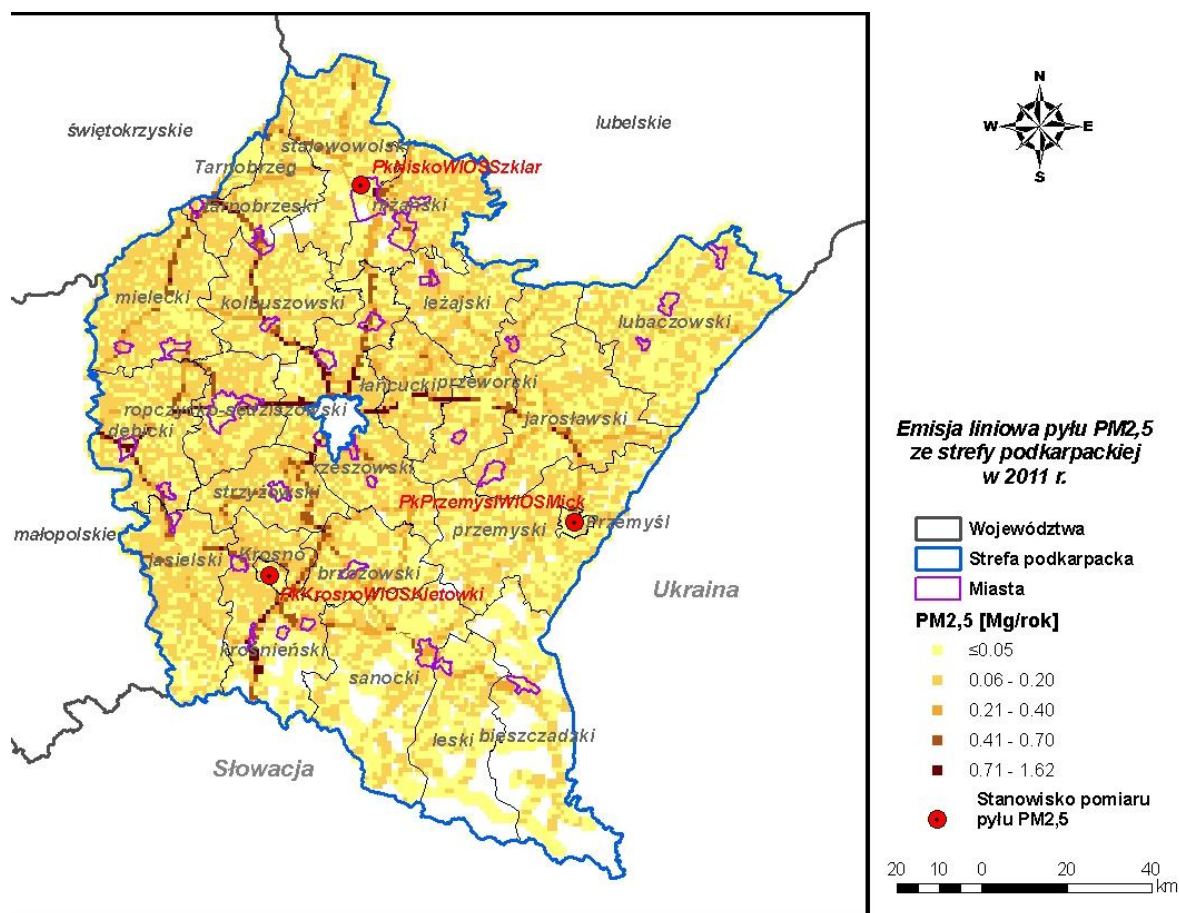

Rysunek 26 Emisja powierzchniowa pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja liniowa pyłu PM2,5 z terenu strefy

Emisja pyłu PM2,5 z transportu w strefie podkarpackiej wyniosła 1,3 tys. Mg, co stanowi 7% emisji łącznej. Na mapie rozkładu emisji wyraźnie zaznacza się przebieg głównych arterii komunikacyjnych w strefie.

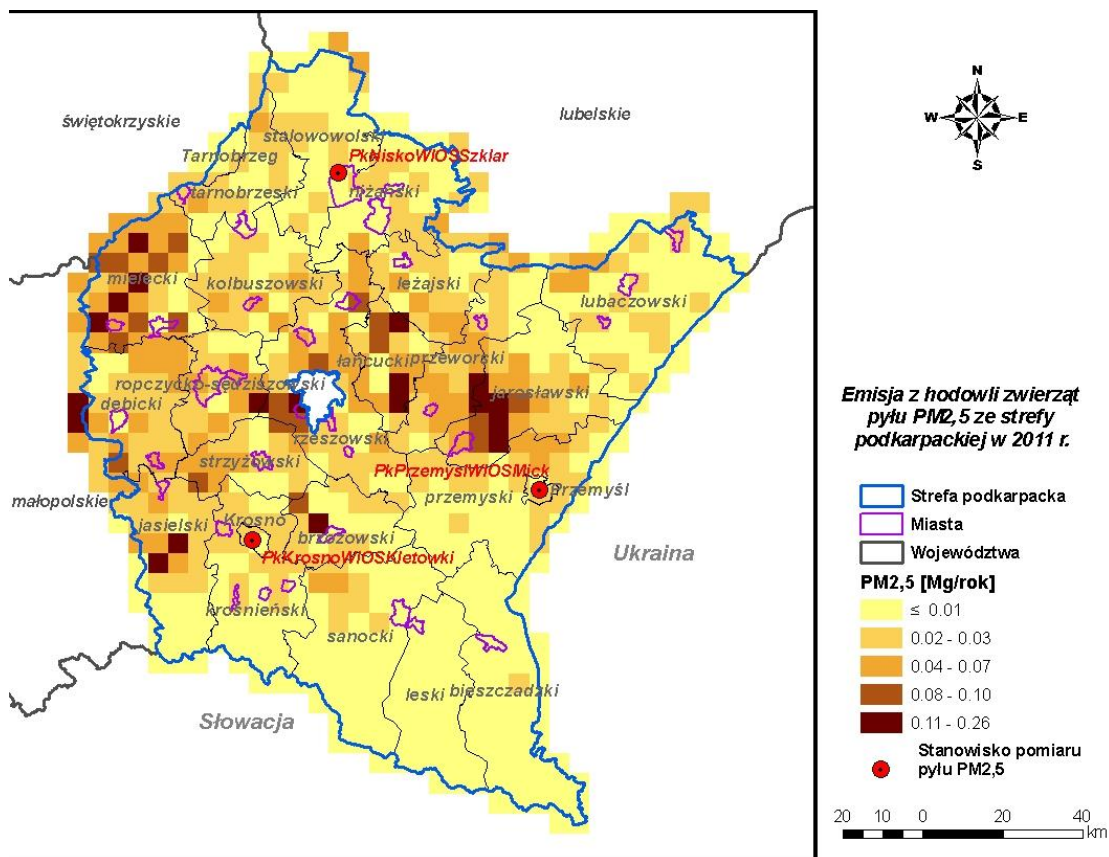

Rysunek 27 Emisja liniowa pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

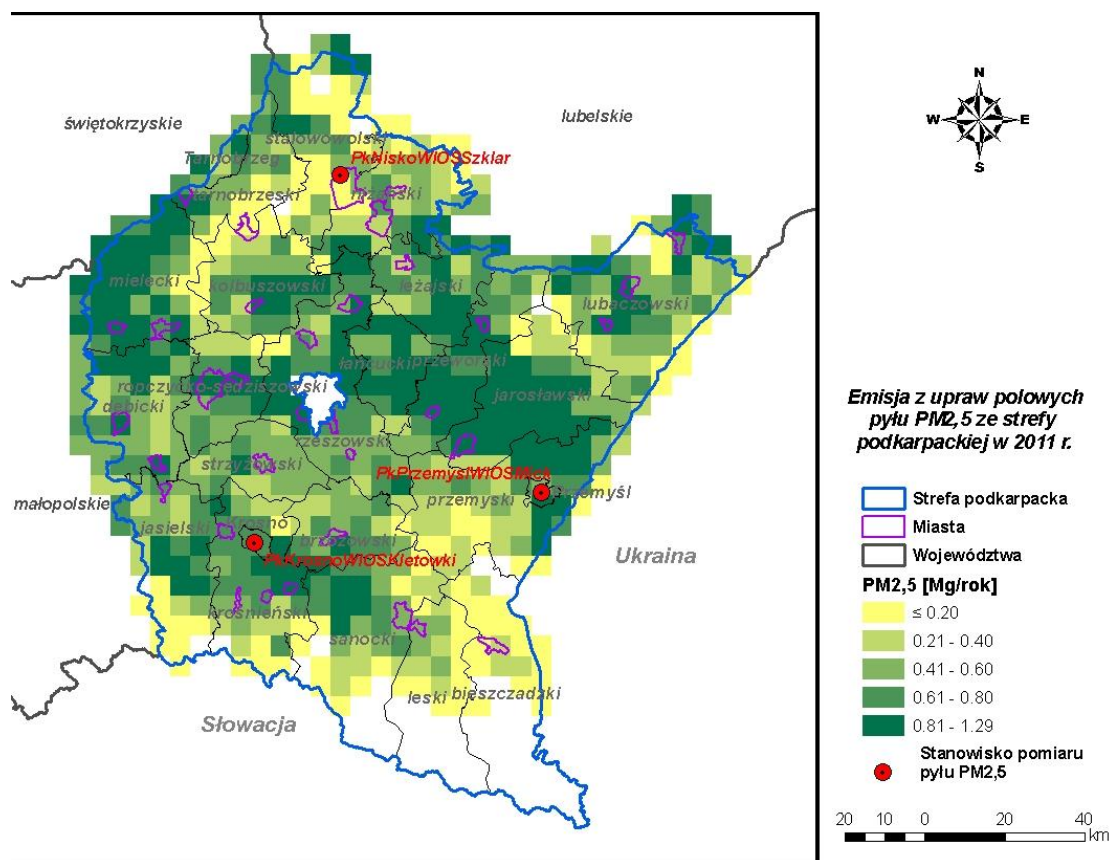
Emisja z rolnictwa pyłu PM2,5 z terenu strefy

Emisja pyłu PM2,5 z rolnictwa ze strefy podkarpackiej została oszacowana na 395,5 Mg, co stanowi około 2% emisji całkowitej z terenu strefy. Na poniższych rysunkach przedstawiono przestrzenny rozkład emisji z hodowli zwierząt gospodarskich oraz z upraw polowych.

Rysunek 28 Emisja pyłu zawieszonego PM2,5 z hodowli zwierząt w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 29 Emisja pyłu zawieszonego PM2,5 z upraw polowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

3.2.5.4. Emisja B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

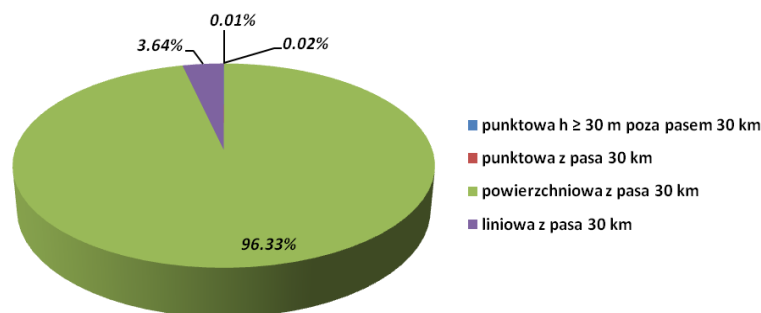
Emisja napływowa B(a)P

Roczny ładunek emisji napływowej benzo(a)pirenu dla strefy podkarpackiej wynosi około 2,2 tys. kg. Największy udział przypada na emisję powierzchniową z pasa 30 km wokół strefy – ponad 2,1 tys. kg (96,3%). Emisja z transportu z pasa 30 km wokół strefy stanowi 3,6%, a udział pozostałych źródeł stanowi łącznie około 0,03% emisji napływowej.

Tabela 23 Bilans emisji napływowej B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Typ emisji	B(a)P [kg/rok]
punktowa $h \geq 30$ m poza pasem 30 km	0,4
punktowa z pasa 30 km	0,3
powierzchniowa z pasa 30 km	2 128,4
liniowa z pasa 30 km	80,5
SUMA	2 209,5

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

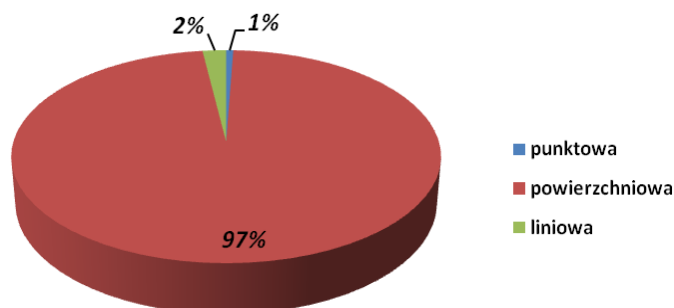
Rysunek 30 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji napływowej B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Emisja B(a)P z terenu strefy podkarpackiej

Roczny ładunek emisji benzo(a)pirenu ze strefy podkarpackiej wyniósł 5,9 tys. kg. Największy udział (97%) ma emisja z indywidualnych systemów grzewczych, oszacowana na poziomie prawie 5,8 tys. kg B(a)P.

Tabela 24 Bilans emisji B(a)P ze strefy podkarpackiej w 2011 r.

Typ emisji	B(a)P [kg/rok]
punktowa	36,2
powierzchniowa	5 753,6
liniowa	119,7
SUMA	5 909,5

Rysunek 31 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji B(a)P ze strefy podkarpackiej w 2011 r.

Emisja punktowa B(a)P z terenu strefy

Wykonywane w BSiPP „Ekometria” analizy zanieczyszczenia B(a)P w oparciu o uzyskaną emisję z danych pochodzących z bazy opłatowej Urzędu Marszałkowskiego dawały niewiarygodne wyniki. Były one bowiem wielokrotnie zawyżone, a porównanie ich z pomiarami wskazywało na znaczne przeszacowanie emisji. Równocześnie charakter zanieczyszczenia jakim jest B(a)P oraz stosowane w przemyśle techniki ochrony atmosfery wskazywały, iż przeszacowanie emisji leży po

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

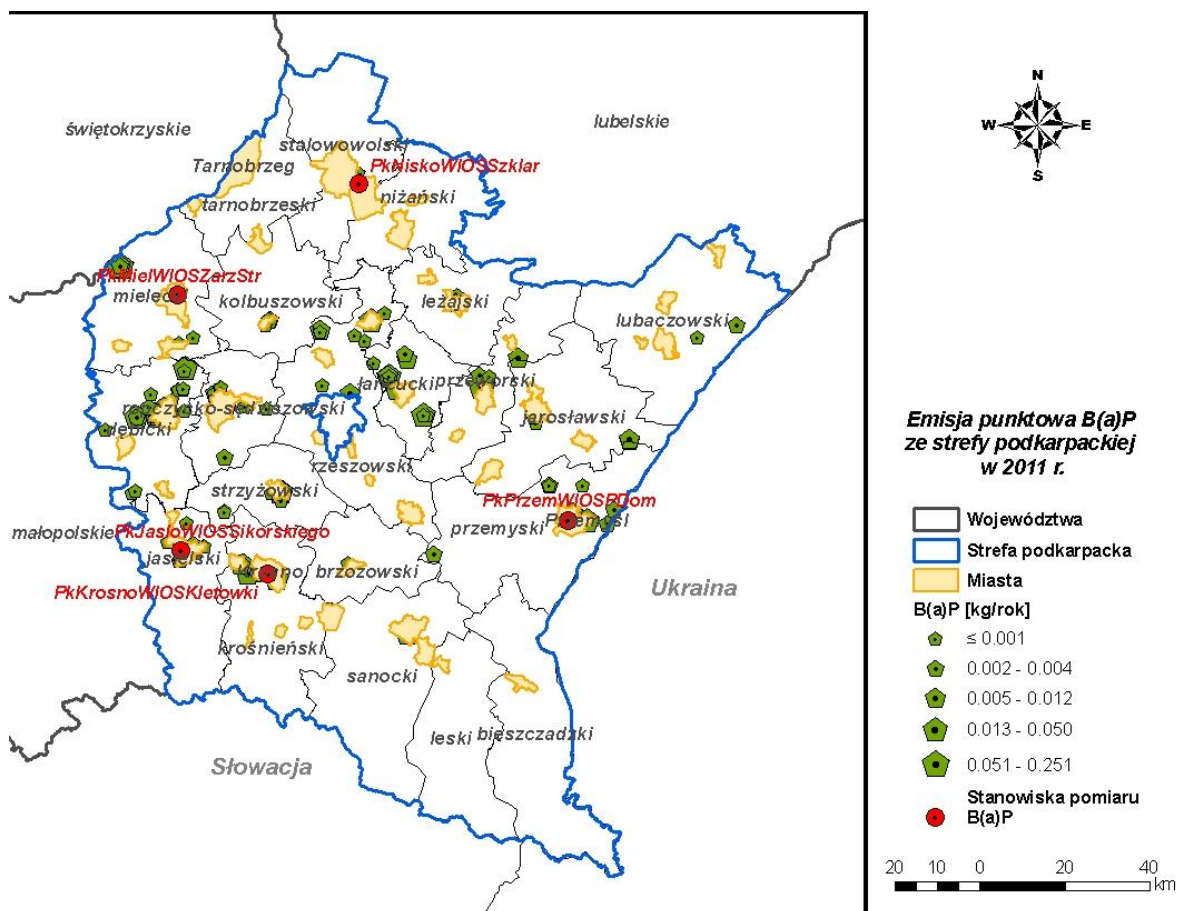
stronie przemysłu. Dlatego przeanalizowano szereg źródeł zawierających wskaźniki emisji dla B(a)P, w szczególności ze źródeł energetycznego spalania paliw, które udowodniły postawioną tezę.

Obecnie przy inwentaryzacji emisji B(a)P pochodzącej ze źródeł przemysłowych, dla potrzeb modelowania w Programie Ochrony Powietrza, wykorzystywane są wskaźniki z rocznych inwentaryzacji wykonywanych przez KOBiZE lub z Poradnika metodycznego w zakresie PRTR dla instalacji spalania paliw. Dla porównania, według wskaźników, z których liczone są emisje raportowane do bazy opłatowej z 1 Mg węgla kamiennego uzyskuje się $4 \cdot 10^{-4}$ do $2 \cdot 10^{-2}$ kg B(a)P, natomiast wg PRTR (wskaźniki stosowane przez KOBiZE oraz dla potrzeb modelowania w POP) emisje dla węgla kamiennego wynoszą od $3,52 \cdot 10^{-9}$ do $5,86 \cdot 10^{-7}$ kg/Mg, czyli są wielokrotnie niższe.

Ponadto baza opłatowa nie zamieszcza parametrów technologicznych źródeł, co uniemożliwia pozyskanie informacji o emisji dla potrzeb modelowania. Dodatkowo, uzyskanie wielkości emisji B(a)P z pozwoleń na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza jest bardzo trudne, gdyż nie ma obowiązku podawania w nich ładunku tego zanieczyszczenia.

Emisja B(a)P w strefie podkarpackiej została oszacowana na 36,2 kg, co stanowi 1% emisji z terenu strefy. Tak niski udział emisji B(a)P w emisji ze strefy wynika z następujących głównych czynników:

- źródła przemysłowe wyposażone są w urządzenia odpylające, znacznie ograniczające wprowadzenie do powietrza benzo(a)pirenu, będącego istotnym składnikiem pyłu,
- spalanie w źródłach przemysłowych jest zdecydowanie bardziej efektywne od spalania w systemach indywidualnych,
- brak danych o wielkości emisji benzo(a)pirenu w pozwoleniach na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza oraz w pozwoleniach zintegrowanych.

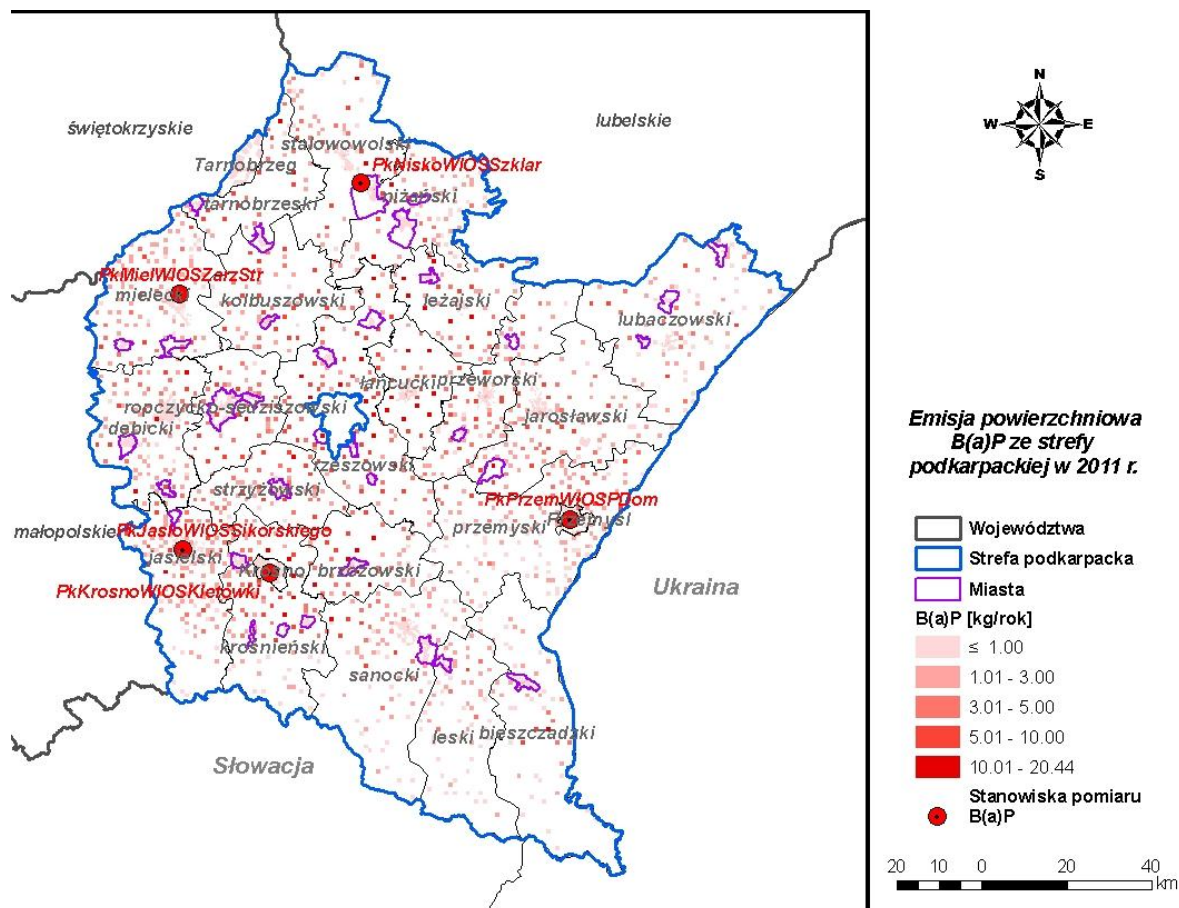

Rysunek 32 Emisja B(a)P ze źródeł punktowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja powierzchniowa B(a)P z terenu strefy

Emisja powierzchniowa B(a)P stanowi aż 97% całkowitej emisji z terenu strefy podkarpackiej.

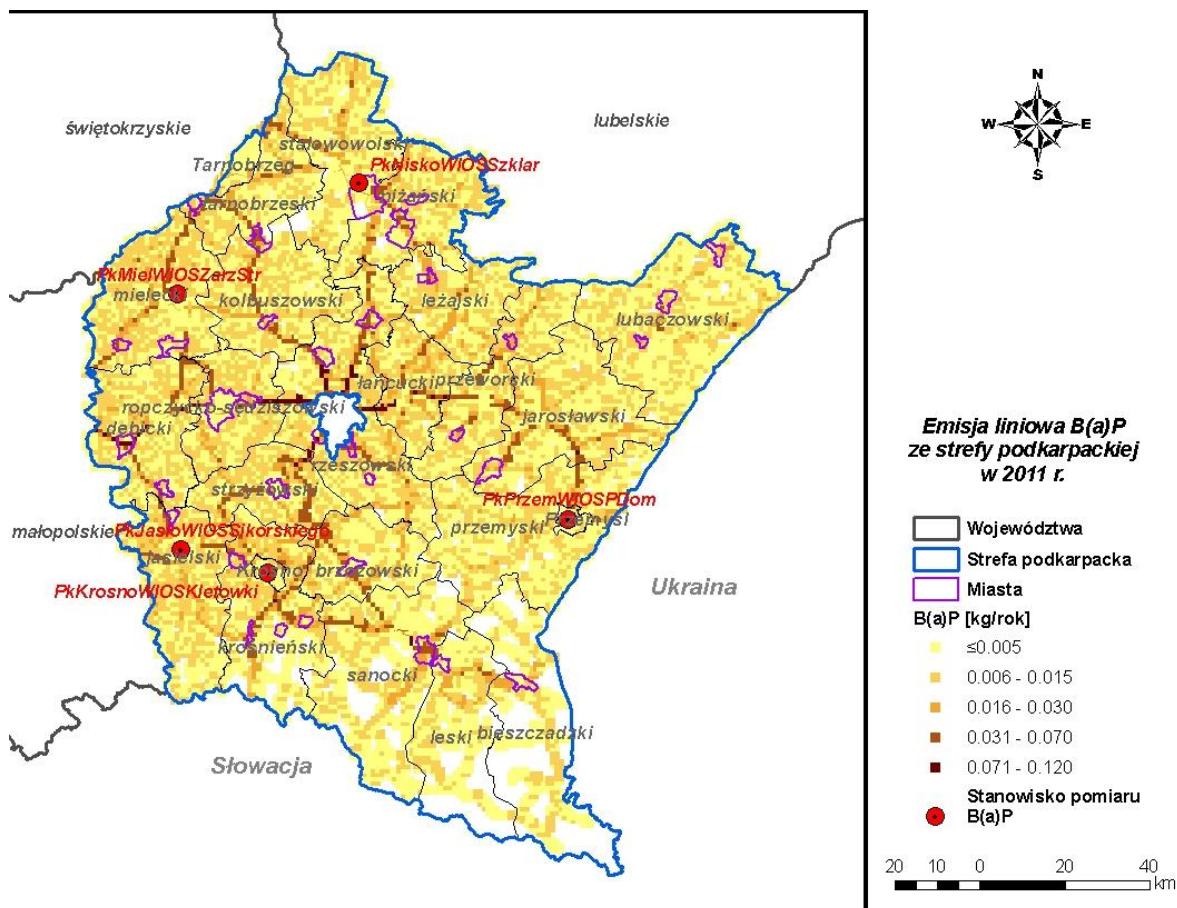

Rysunek 33 Emisja powierzchniowa B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja komunikacyjna B(a)P z terenu strefy

Emisja komunikacyjna B(a)P w strefie podkarpackiej stanowi 2% całkowitej emisji z terenu strefy. W rozkładzie emisji wyraźnie zaznacza się podwyższona emisja z głównych arterii komunikacyjnych.

Rysunek 34 Emisja liniowa B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.

3.2.6. Poziom tła uwzględnionych w Programie substancji

W Programie Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej uwzględniono stężenia ze źródeł położonych poza strefą, kształtujących tło pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu.

Tło ponadregionalne na terenie strefy dla odpowiednich zanieczyszczeń wynosi:

- PM10: 18,9-26,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- PM2,5: 8,87-12 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- B(a)P: 0,27-0,48 ng/m^3 ,

tło regionalne:

- PM10: 1,8-25,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- PM2,5: 0,29-5,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- B(a)P: 0,02-1,0 ng/m^3 ,

tło całkowite:

- PM10: 19,2-43,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,
- PM2,5: 9,4-16,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

– B(a)P: 0,29-1,4 ng/m³.

Szczegółowy opis wymienionych typów tła oraz przestrzenne ich rozkłady na terenie strefy zostały zamieszczone w rozdziale 6.3.

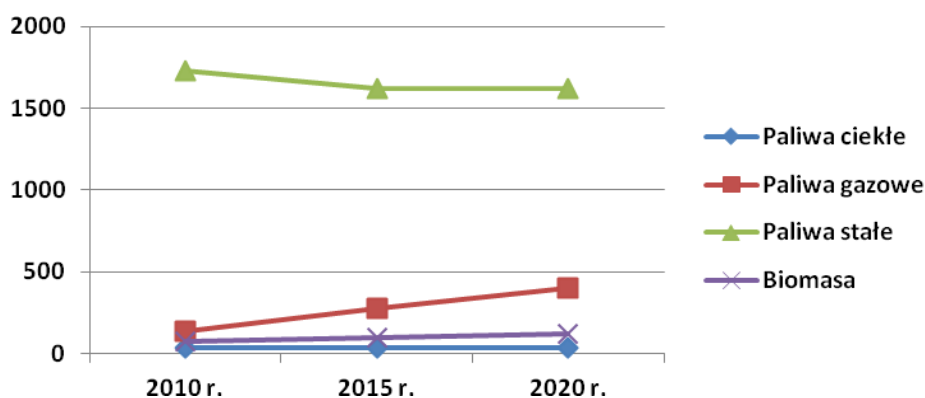
3.2.7. Przewidywany poziom substancji w roku prognozowanym

Tabela 4 w załączniku nr 5 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1034), umożliwia analizę sytuacji, jaka wystąpiłaby, gdyby nie podjęto żadnych działań naprawczych. Prognozowany jest poziom bazowy – poziom zanieczyszczeń, jaki byłby w roku zakończenia realizacji Programu Ochrony Powietrza w sytuacji niepodjęcia żadnych dodatkowych działań poza tymi, których podjęcie wynika z przepisów. Podstawą prognozy stężeń jest tutaj prognoza emisji. W niniejszej pracy oparto się na opracowaniu „Dane służące do opracowania dla Polski prognoz emisji zanieczyszczeń do powietrza do roku 2020 w tym prognoz emisji gazów cieplarnianych” przygotowanym przez Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji (usytuowane w Instytucie Ochrony Środowiska) wykonane na zlecenie Ministerstwa Środowiska w lutym 2006 r.

Zgodnie z opracowaniem prognoza emisji tworzona jest przede wszystkim na bazie oficjalnych prognoz aktywności określonych przez zużycie paliw, produkcję wyrobów przemysłowych itp. Poniżej pokazano tendencje zmian spalania paliw w rozbiciu na paliwa ciekłe, gazowe i stałe dla trzech podstawowych, z punktu widzenia emisji zanieczyszczeń rodzajów aktywności: produkcji energii elektrycznej i ciepła, produkcji przemysłowej i budownictwa oraz transportu

Tabela 25. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji energii elektrycznej i ciepła do roku 2020

Rodzaj paliwa	2010 r.	2015 r.	2020 r.
Paliwa ciekłe	35,85	34,93	34,38
Paliwa gazowe	135,91	277,17	400,15
Paliwa stałe	1 725,36	1 618,13	1 623,02
Biomasa	76,47	100,76	120,6

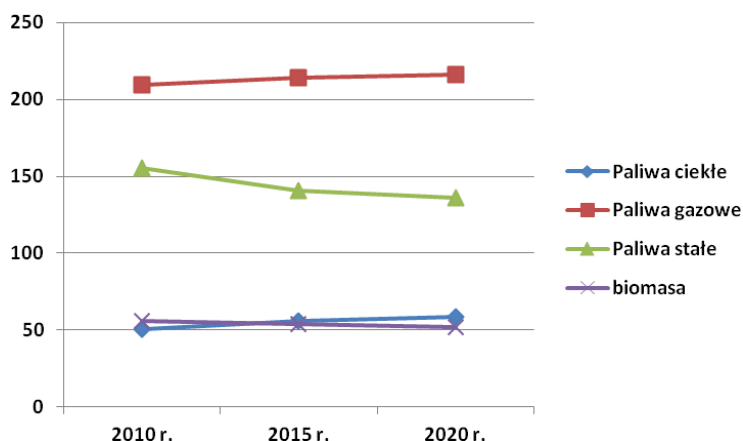

Rysunek 35. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji energii elektrycznej i ciepła do roku 2020

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 26. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji przemysłowej i budownictwie do roku 2020

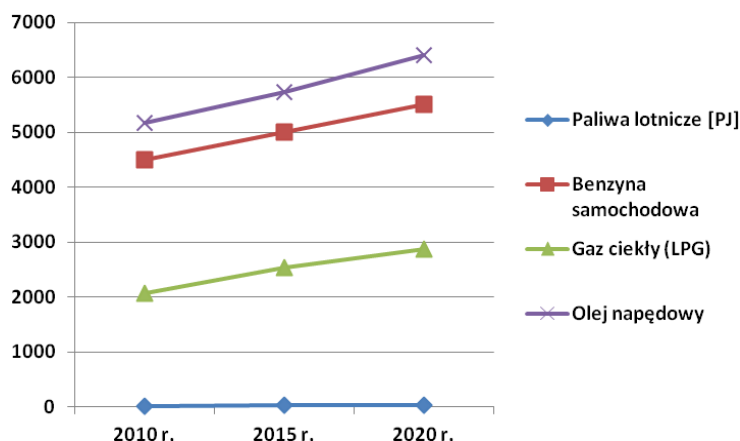
Rodzaj paliwa	2010 r.	2015 r.	2020 r.
Paliwa ciekłe	50,35	55,84	58,41
Paliwa gazowe	209,65	214,24	215,8
Paliwa stałe	155,2	140,46	135,94
Biomasa	55,68	53,73	52,22

Rysunek 36. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji przemysłowej i budownictwie do roku 2020

Tabela 27. Prognoza spalania paliw [Gg] w transporcie do roku 2020

Rodzaj paliwa	2010 r.	2015 r.	2020 r.
Paliwa lotnicze [PJ]	19,2	24,5	31,6
Benzyna samochodowa	4 500	5 000	5 500
Gaz ciekły (LPG)	2 070	2 530	2 870
Olej napędowy	5 173,1	5 735,8	6 397,8

Rysunek 37. Prognoza spalania paliw [Gg] w transporcie do roku 2020

Na podstawie zmian w emisji określono szacunkowe wartości średnie dla roku poziomu prognozowanego tła regionalnego (poziom zanieczyszczeń, jaki może być powodowany przez źródła

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

zlokalizowane w odległości do 30 km od granic strefy) oraz tła całkowitego (poziom zanieczyszczeń kształtowany przez łączne oddziaływanie tła regionalnego i istotnych źródeł położonych w odległości ponad 30 km od granic obszaru) pyłu zawieszonego PM2,5 oraz B(a)P w strefie podkarpackiej:

– Poziom prognozowany pyłu PM2,5 w 2015 r.

tło regionalne: 0,3-5,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,

tło całkowite: 9,9-17,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,

– Poziom prognozowany B(a)P w 2013 r.

tło regionalne: 0,02-1,1 ng/m^3 ,

tło całkowite: 0,3-1,3 ng/m^3 ,

– Poziom prognozowany pyłu PM2,5 w 2022 r.

tło regionalne: 0,32-6,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,

tło całkowite: 10,3-17,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$,

– Poziom prognozowany B(a)P w 2022 r.

tło regionalne: 0,022-1,1 ng/m^3 ,

tło całkowite: 0,32-1,5 ng/m^3 .

Średnie roczne stężenia w obszarach przekroczeń, w przypadku nie podejmowania dodatkowych działań naprawczych oprócz tych wymaganych przez przepisy prawa oraz po realizacji zaproponowanych działań przedstawiać się będą następująco:

- Poziomy pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i B(a)P przy założeniu niepodjęcia żadnych dodatkowych działań ponad te, których konieczność podjęcia wynika z istniejących przepisów, z uwzględnieniem poziomu tła.

Tabela 28 Poziomy pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 i B(a)P przy założeniu niepodjęcia żadnych dodatkowych działań ponad te, których konieczność podjęcia wynika z istniejących przepisów, z uwzględnieniem poziomu tła

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2011 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2011 roku	Stężenia średnie roczne w roku 2013/2015* w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia średnie roczne w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 24h					
[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
Pk11sPkPM10d01	-	48	-	-	42
Pk11sPkPM10d02	-	47	-	-	41
Pk11sPkPM10d03	-	98	-	-	85
Pk11sPkPM10d04	-	134	-	-	116
Pk11sPkPM10d05	-	62	-	-	54
Pk11sPkPM10d06	-	48	-	-	42
Pk11sPkPM10d07	-	203	-	-	176
Pk11sPkPM10d08	-	48	-	-	42

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2011 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2011 roku	Stężenia średnie roczne w roku 2013/2015* w przypadku niepodejmowania dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia średnie roczne w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodejmowania dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodejmowania dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa
Pk11sPkPM10d09	-	39	-	-	34
Pk11sPkPM10d10	-	115	-	-	100
Pk11sPkPM10d11	-	44	-	-	38
Pk11sPkPM10d12	-	65	-	-	56
Pk11sPkPM10d13	-	39	-	-	34
Pk11sPkPM10d14	-	149	-	-	129
Pk11sPkPM10d15	-	88	-	-	76
Pk11sPkPM10d16	-	44	-	-	38
Pk11sPkPM10d17	-	47	-	-	41
Pk11sPkPM10d18	-	62	-	-	54
Pk11sPkPM10d19	-	128	-	-	111
Pk11sPkPM10d20	-	40	-	-	35
Pk11sPkPM10d21	-	128	-	-	111
Pk11sPkPM10d22	-	190	-	-	165
Pk11sPkPM10d23	-	158	-	-	137
Pk11sPkPM10d24	-	142	-	-	123
Pk11sPkPM10d25	-	177	-	-	153
Pk11sPkPM10d26	-	154	-	-	133
Pk11sPkPM10d27	-	72	-	-	62
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 rok					
[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
Pk11sPkPM10a01	56,6	-	-	49,4	-
Pk11sPkPM10a02	47,8	-	-	41,7	-
Pk11sPkPM10a03	46,4	-	-	40,5	-
Pk11sPkPM10a04	47,0	-	-	41,0	-
Pk11sPkPM10a05	46,6	-	-	40,6	-
Pk11sPkPM10a06	56,6	-	-	49,4	-
Pk11sPkPM10a07	56,6	-	-	49,4	-
Pk11sPkPM10a08	48,4	-	-	42,2	-
Pk11sPkPM10a09	56,6	-	-	49,4	-
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM2,5 rok					
[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]					
Pk11sPkPM2,5a01	25,9	-	25,3	23,2	-
Pk11sPkPM2,5a02	29,5	-	28,8	26,4	-
Pk11sPkPM2,5a03	38,1	-	37,2	34,1	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2011 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2011 roku	Stężenia średnie roczne w roku 2013/2015* w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia średnie roczne w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa
Pk11sPkPM2,5a04	34,4	-	33,6	30,8	-
Pk11sPkPM2,5a05	38,1	-	37,2	34,1	-
Pk11sPkPM2,5a06	26,7	-	26,1	23,9	-
Pk11sPkPM2,5a07	38,1	-	37,2	34,1	-
Pk11sPkPM2,5a08	36,4	-	35,5	32,6	-
Pk11sPkPM2,5a09	38,1	-	37,2	34,1	-
Pk11sPkPM2,5a10	37,9	-	25,3	23,2	-
Pk11sPkPM2,5a11	37,1	-	28,8	26,4	-
Pk11sPkPM2,5a12	38,1	-	37,2	34,1	-
Obszary z przekroczonym poziomem docelowym B(a)P rok					
<i>[ng/m³]</i>					
Pk11sPkB(a)Pa01	1,2	-	1,2	1,0	-
Pk11sPkB(a)Pa02	1,4	-	1,4	1,2	-
Pk11sPkB(a)Pa03	2,4	-	2,3	2,1	-
Pk11sPkB(a)Pa04	2,5	-	2,4	2,2	-
Pk11sPkB(a)Pa05	1,3	-	1,3	1,1	-
Pk11sPkB(a)Pa06	1,4	-	1,4	1,2	-
Pk11sPkB(a)Pa07	2	-	1,9	1,7	-
Pk11sPkB(a)Pa08	1,7	-	1,7	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa09	3,9	-	3,8	3,4	-
Pk11sPkB(a)Pa10	1,7	-	1,7	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa11	5,4	-	5,2	4,7	-
Pk11sPkB(a)Pa12	1,6	-	1,6	1,4	-
Pk11sPkB(a)Pa13	1,1	-	1,1	1,0	-
Pk11sPkB(a)Pa14	5	-	4,9	4,4	-
Pk11sPkB(a)Pa15	3,8	-	3,7	3,3	-
Pk11sPkB(a)Pa16	3,1	-	3,0	2,7	-
Pk11sPkB(a)Pa17	1,8	-	1,7	1,6	-
Pk11sPkB(a)Pa18	1,3	-	1,3	1,1	-
Pk11sPkB(a)Pa19	2,6	-	2,5	2,3	-
Pk11sPkB(a)Pa20	1,8	-	1,7	1,6	-
Pk11sPkB(a)Pa21	5,4	-	5,2	4,7	-
Pk11sPkB(a)Pa22	5,4	-	5,2	4,7	-
Pk11sPkB(a)Pa23	2,3	-	2,2	2,0	-
Pk11sPkB(a)Pa24	5,4	-	5,2	4,7	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2011 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2011 roku	Stężenia średnie roczne w roku 2013/2015* w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia średnie roczne w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej w roku 2022 (w roku zakończenia realizacji POP) w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa
Pk11sPkB(a)Pa25	4,5	-	4,4	3,9	-
Pk11sPkB(a)Pa26	3,8	-	3,7	3,3	-

*2013 r. dla B(a)P; 2015 r. dla PM_{2,5}

Prognoza stężeń zanieczyszczeń wykonana została w oparciu o opracowanie „Aktualizacja prognoz pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} dla lat 2015, 2020 na podstawie modelowania z wykorzystaniem nowych wskaźników emisyjnych Etap II” wykonane na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska przez BSiPP „Ekometria” w 2012 r., gdzie w oparciu o założony scenariusz emisyjny wykonano obliczenia stężeń zanieczyszczeń dla lat 2015 i 2020.

- Prognoza poziomów pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i B(a)P w roku zakończenia programu ochrony powietrza, przy założeniu, że wszystkie działania zostaną podjęte.

Tabela 29 Prognoza poziomów pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} i B(a)P w roku zakończenia programu ochrony powietrza, przy założeniu, że wszystkie działania zostaną podjęte

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2022 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2022 roku
<i>Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM₁₀ 24h</i>		
<i>[µg/m³]</i>		
Pk11sPkPM10d01	-	48
Pk11sPkPM10d02	-	47
Pk11sPkPM10d03	-	34
Pk11sPkPM10d04	-	34
Pk11sPkPM10d05	-	62
Pk11sPkPM10d06	-	48
Pk11sPkPM10d07	-	97
Pk11sPkPM10d08	-	48
Pk11sPkPM10d09	-	39
Pk11sPkPM10d10	-	34
Pk11sPkPM10d11	-	44
Pk11sPkPM10d12	-	32
Pk11sPkPM10d13	-	39
Pk11sPkPM10d14	-	75
Pk11sPkPM10d15	-	88
Pk11sPkPM10d16	-	44

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2022 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2022 roku
Pk11sPkPM10d17	-	30
Pk11sPkPM10d18	-	62
Pk11sPkPM10d19	-	34
Pk11sPkPM10d20	-	28
Pk11sPkPM10d21	-	33
Pk11sPkPM10d22	-	101
Pk11sPkPM10d23	-	76
Pk11sPkPM10d24	-	65
Pk11sPkPM10d25	-	33
Pk11sPkPM10d26	-	63
Pk11sPkPM10d27	-	33
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 rok		
<i>[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]</i>		
Pk11sPkPM10a01	35,0	-
Pk11sPkPM10a02	31,1	-
Pk11sPkPM10a03	36,9	-
Pk11sPkPM10a04	35,7	-
Pk11sPkPM10a05	31,4	-
Pk11sPkPM10a06	36,3	-
Pk11sPkPM10a07	33,9	-
Pk11sPkPM10a08	30,5	-
Pk11sPkPM10a09	34,5	-
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM2,5 rok		
<i>[$\mu\text{g}/\text{m}^3$]</i>		
Pk11sPkPM2,5a01	27,2	-
Pk11sPkPM2,5a02	21,7	-
Pk11sPkPM2,5a03	20,6	-
Pk11sPkPM2,5a04	20,1	-
Pk11sPkPM2,5a05	21,5	-
Pk11sPkPM2,5a06	21,5	-
Pk11sPkPM2,5a07	24,1	-
Pk11sPkPM2,5a08	21,6	-
Pk11sPkPM2,5a09	23,0	-
Pk11sPkPM2,5a10	23,0	-
Pk11sPkPM2,5a11	19,7	-
Pk11sPkPM2,5a12	21,5	-
Obszary z przekroczonym poziomem docelowym B(a)P rok		
<i>[ng/m^3]</i>		
Pk11sPkB(a)Pa01	1,2	-
Pk11sPkB(a)Pa02	1,4	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar przekroczeń	Stężenia średnie roczne w 2022 roku	Liczba dni z przekroczeniami wartości dopuszczalnej/docelowej w 2022 roku
Pk11sPkB(a)Pa03	1,6	-
Pk11sPkB(a)Pa04	2,1	-
Pk11sPkB(a)Pa05	1,3	-
Pk11sPkB(a)Pa06	1,4	-
Pk11sPkB(a)Pa07	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa08	1,7	-
Pk11sPkB(a)Pa09	3,9	-
Pk11sPkB(a)Pa10	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa11	5,4	-
Pk11sPkB(a)Pa12	1,3	-
Pk11sPkB(a)Pa13	1,1	-
Pk11sPkB(a)Pa14	3,8	-
Pk11sPkB(a)Pa15	3,8	-
Pk11sPkB(a)Pa16	3,1	-
Pk11sPkB(a)Pa17	1,53	-
Pk11sPkB(a)Pa18	1,3	-
Pk11sPkB(a)Pa19	2,21	-
Pk11sPkB(a)Pa20	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa21	1,5	-
Pk11sPkB(a)Pa22	2,69	-
Pk11sPkB(a)Pa23	2,0	-
Pk11sPkB(a)Pa24	2,5	-
Pk11sPkB(a)Pa25	1,7	-
Pk11sPkB(a)Pa26	1,6	-

3.2.8. Przewidywane zmiany emisji do powietrza ze źródeł zlokalizowanych poza strefą

Prognozowane zmiany emisji do powietrza pyłu PM10 związane są przede wszystkim z obowiązkiem wdrażania przez państwa członkowskie szeregu Dyrektyw Unijnych.

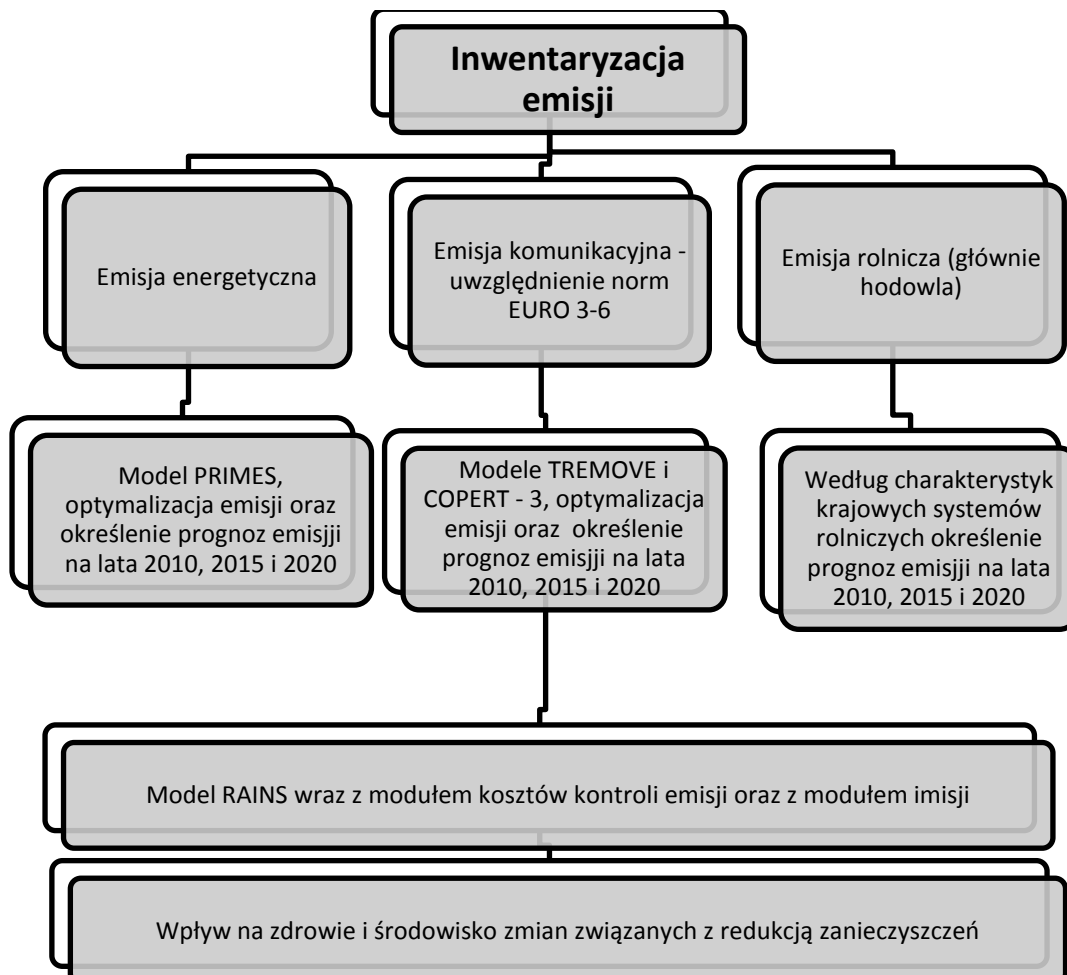
Dyrektywa Rady 2008/50/WE z 21 maja 2008r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy (CAFE);

Dyrektywa CAFE odnosi się do opracowania „Baseline Scenarios for the Clean Air for Europe (CAFE) Programme” analizującego szereg scenariuszy redukcji emisji (w tym tlenków azotu) wynikających z rozwoju krajów UE, istniejącego prawa oraz technicznych rozwiązań.

W niniejszym opracowaniu przedstawiony został scenariusz redukcji emisji opierający się o rozwiązania wynikające z istniejącego prawa (CLE) oraz maksymalne technicznie możliwe redukcje

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

(MTFR) bez uwzględnienia zmian klimatu. Poniżej, na wykresie zaprezentowano założenia scenariusza prognozy CAFE.

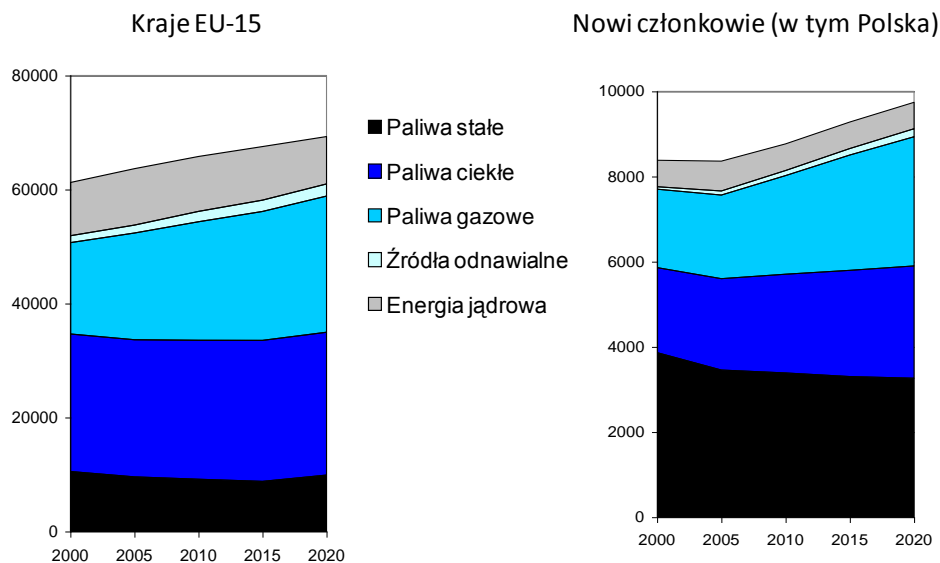

Rysunek 38 Założenia wykorzystane przy tworzeniu scenariusza prognozy CAFE

Scenariusz prognozy CAFE rozpatrywano w dwóch płaszczyznach, według konsumpcji paliwa oraz według sektorów. Zamieszczone poniżej rysunki oparto o prezentację **Draft Baseline Scenarios for CAFE** wykonaną przez IASA.

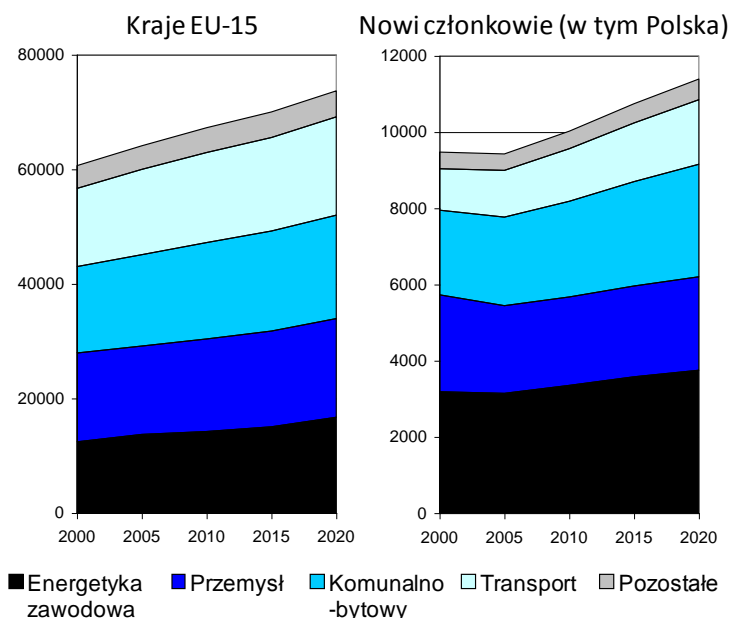
Generalnie w latach 2000–2020 zakłada się kilkunastoprocentowy wzrost zużycia energii. W krajach EU-15 („Starzy członkowie” UE) wzrost ten ma charakter liniowy o stosunkowo małym gradiencie przyrostu, natomiast w krajach „Nowych członków” do 2005 r. zużycie energii pozostanie na mało zmiennym poziomie, a po 2005 r. nastąpi wzrost zużycia energii o dużym gradiencie.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 39 Zużycie energii [PJ] według paliwa w prognozie CAFE

Najmniejsze zmiany planuje się w zużyciu energii jądrowej oraz energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Równocześnie jak widać kraje tzw. „starej Unii” stawiają na paliwa ciekłe i gazowe, dla których prognozuje się wzrost zużycia. W krajach „Nowych członków” podstawowym nośnikiem energii pozostają paliwa stałe, jednak zakłada się spadek ich zużycia na korzyść wzrostu zużycia paliw płynnych i gazowych.

Rysunek 40 Zużycie energii [PJ] według sektorów w prognozie CAFE

W odniesieniu do zużycia energii według sektorów w krajach EU-15 zakłada się równomierny wzrost dla transportu oraz energetyki zawodowej. W krajach nowych członków dodatkowo zaznacza

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

się wzrost zużycia energii dla sektora komunalno-bytowego. Równocześnie obserwuje się spadek znaczenia przemysłu jako odbiorcy energii.

W oparciu o powyższe założenia wyznaczono prognozy emisji dla Polski w latach 2010-2020.

Tabela 30 Prognozowane zmiany emisji w Polsce w latach 2010-2020

Substancja	2010	2015	2020
SO ₂ [kt]	1046	883	723
NO ₂ [kt]	616	542	390

Źródło: Baseline Scenarios for the Clean Air for Europe (CAFE)

W opracowaniu „Baseline Scenarios for the Clean Air for Europe (CAFE) Programme”, podane zostały emisje zanieczyszczeń oraz ich redukcje wyliczone modelem energetycznym PRIMES. Opracowanie podaje zmiany konsumpcji energii oraz zmiany emisji w rozbiciu na paliwa oraz gałęzie gospodarki według kategorii SNAP.

Poniżej podano zmiany emisji poszczególnych zanieczyszczeń w 15 „starych” krajach Unii Europejskiej oraz w krajach „nowych”.

Tabela 31. Emisja NO_x, wg sektorów gospodarki, w krajach „15” UE [kt/rok]

Sektory gospodarki		PRIMES ze zmianami klimatycznymi			PRIMES bez zmian klimatycznych			Prognozy krajowe		
rok	2000	2010	2015	2020	2010	2015	2020	2010	2015	2020
Produkcja energii	1 502	846	717	620	927	805	689	996	863	630
Przemysł (spalanie)	947	753	743	739	775	769	755	812	831	837
Komunalno-bytowy	541	522	518	511	549	546	537	551	549	548
Transport	6 365	4 148	3 240	2 760	4 333	3 358	2 843	4 188	3 329	2 848
Rolnictwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Procesy produkcyjne	558	532	529	536	561	561	565	546	542	547
SUMA	9 913	6 802	5 747	5 165	7 145	6 039	5 388	7 094	6 115	5 410

Źródło: Baseline Scenarios for the Clean Air for Europe (CAFE) Programme

Tabela 32. Emisja NO_x, wg sektorów gospodarki, w krajach „nowych” UE [kt/rok]

Sektory gospodarki		PRIMES ze zmianami klimatycznymi			PRIMES bez zmian klimatycznych			Prognozy krajowe		
rok	2000	2010	2015	2020	2010	2015	2020	2010	2015	2020
Produkcja energii	563	364	293	181	407	364	218	389	323	212
Przemysł (spalanie)	163	119	117	117	123	121	121	122	121	122
Komunalno-bytowy	96	90	87	85	94	93	91	92	90	87
Transport	732	457	326	254	462	330	257	479	439	274
Rolnictwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Sektory gospodarki		PRIMES ze zmianami klimatycznymi			PRIMES bez zmian klimatycznych			Prognozy krajowe		
rok	2000	2010	2015	2020	2010	2015	2020	2010	2015	2020
Procesy produkcyjne	116	84	84	87	86	85	87	85	84	87
SUMA	1 670	1 113	907	724	1 171	993	774	1 167	966	783

Źródło: Baseline Scenarios for the Clean Air for Europe (CAFE)

Szereg dyrektyw wdrażających stopniowo normy jakości spalin EURO

Przepisy prawne są coraz ostrzejsze: Parlament Europejski ustanawia stale nowe wartości maksymalne dla emisji substancji szkodliwych przez samochody osobowe. Norma Euro 5 weszła w życie 1 września 2009. Jednocześnie UE przygotowuje przemysł samochodowy na normę Euro 6, która będzie obowiązywać w 2014 r. Stale zmniejszana jest dopuszczalna emisja cząstek stałych (PM) i innych zanieczyszczeń, która zależy od kategorii pojazdu.

Tabela 33 Wartości emisji dla nowych pojazdów z silnikiem benzynowym (normy Euro)

Norma Euro (klasy emisji szkodliwych)	Ważne od	CO [g/km]	NO _x [g/km]	PM [g/km]
Euro 1	12/92	2,72	-	-
Euro 2	01/97	2,20	-	-
Euro 3	01/00	2,30	0,15	-
Euro 4	01/05	1,00	0,08	-
Euro 5	09/09	1,00	0,06	0,005
Euro 6	08/14	1,00	0,06	0,005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dyrektyw

Tabela 34 Wartości emisji dla nowych pojazdów z silnikiem wysokoprężnym (normy Euro)

Norma Euro (klasy emisji szkodliwych)	Ważne od	CO [g/km]	NO _x [g/km]	PM [g/km]
Euro 1	01/92	3,16	-	0,14
Euro 2	01/96	1,00	0,55	0,08
Euro 3	01/00	0,64	0,50	0,05
Euro 4	01/05	0,50	0,25	-
Euro 5	09/09	0,50	0,18	0,005
Euro 6	08/14	0,50	0,08	0,005

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dyrektyw

Pomimo zakładanej redukcji emisji w związku z wprowadzaniem kolejnych, coraz ostrzejszych norm emisji spalin, należy spodziewać się wzrostu emisji zanieczyszczeń w efekcie prognozowanego przez Główną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad ogólnego wzrostu ruchu pojazdów na drogach. Zgodnie z tą prognozą do 2022 r. ruch samochodów osobowych w strefie podkarpackiej wzrośnie o 29,7%, natomiast ruch samochodów ciężarowych do 2022 r. wzrośnie o 11,6%.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 35 Prognoza wskaźnik wzrostu ruchu w strefie podkarpackiej do 2022 r.

Kategoria pojazdów	Wzrost ruchu w latach 2012-2022
Samochody osobowe	1,297
Samochody dostawcze	1,109
Samochody ciężarowe bez przyczep i naczep	1,116
Samochody ciężarowe z przyczepami i naczepami	1,116

Źródło: Opracowanie własne

Dyrektywa odnosząca się do emisji przemysłowej (IED)

Od 6 stycznia 2011 r. obowiązuje Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych (zintegrowane zapobieganie zanieczyszczeniom i ich kontrola), zwana IED.

- Dyrektywa IED nie jest całkowicie nowym aktem prawnym, powstała z przekształcenia i połączenia w jedną całość obowiązujących już dyrektyw:
- 2008/1/WE (wcześniej 96/61/WE) w sprawie zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli (IPPC),
- 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania (LCP),
- 2000/76/WE w sprawie spalania odpadów (WI),
- 1999/13/WE w sprawie ograniczenia emisji lotnych związków organicznych spowodowanej użyciem organicznych rozpuszczalników podczas niektórych czynności i w niektórych urządzeniach,
- 78/176/EWG, 82/883/EWG i 92/112/EWG związane z produkcją dwutlenku tytanu,

które **stracą ważność** z chwilą wdrożenia przepisów nowej dyrektywy, tj., **7 stycznia 2014 r.** Wyjątkiem jest Dyrektywa LCP, która wygaśnie 1 stycznia 2016 r.

Dyrektywa znacznie zaostrza standardy dla tzw. dużych obiektów energetycznego spalania (moc cieplna doprowadzona w paliwie ≥ 50 MW), które na chwilę obecną określa rozporządzenie MŚ z dnia 22 kwietnia 2011 w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (Dz. U. nr 95, poz. 558).

Obecnie standardy emisje określane są dla pojedynczych źródeł emisji (np. kotła), natomiast w momencie wdrożenia dyrektywy IED standardy te będą dotyczyły emitorów (np. całego komina), co niewątpliwie w znaczący sposób wpłynie na spadek emisji przemysłowej.

1. Dopuszczalne wielkości emisji dla obiektów energetycznego spalania, którym udzielono pozwolenia przed dniem 7 stycznia 2013 r. lub których operatorzy złożyli kompletny wniosek o wydanie pozwolenia przed tym dniem, pod warunkiem, że zostały one oddane do eksploatacji nie później niż dnia 14 stycznia 2014.

Tabela 36 Dopuszczalne wielkości emisji SO₂ dla obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub płynne

Całkowita minimalna moc dostarczona w paliwie (MW)	Węgiel kamienny i brunatny i inne paliwa stałe [mg/Nm ³]	Biomasa [mg/Nm ³]	Torf [mg/Nm ³]	Paliwa płynne [mg/Nm ³]
50 – 100	400	200	300	350
100 – 300	250	200	300	250
> 300	200	200	200	200

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 37 Dopuszczalne wielkości emisji SO₂ dla obiektów wykorzystujących paliwa gazowe

	SO₂ [mg/Nm³]
Ogółem	35
Gaz skroplony	5
Gazy niskokaloryczne z pieców koksowniczych	400
Niskokaloryczne gazy wielkopieczowe	200

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Tabela 38 Dopuszczalne wielkości emisji NO_x dla instalacji wykorzystujących paliwa stałe lub płynne

Całkowita minimalna moc dostarczona w paliwie (MW)	Węgiel kamienny i brunatny i inne paliwa stałe [mg/Nm³]	Biomasa i torf [mg/Nm³]	Paliwa płynne [mg/Nm³]
50 – 100	300-450	300	450
100 – 300	200	250	200
> 300	200	200	150

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Tabela 39 Dopuszczalne wielkości emisji NO_x oraz CO dla obiektów opalanych gazem

	NO_x [mg/Nm³]	CO [mg/Nm³]
Obiekty energetycznego spalania opalane gazem ziemnym z wyjątkiem turbin gazowych i silników gazowych	100	100
Obiekty energetycznego spalania opalane gazem wielkopieczowym gazem koksowniczym lub niskokalorycznymi gazami pochodzącymi ze zgazowania pozostałości porafinacyjnych, z wyjątkiem turbin gazowych i silników gazowych	200	-
Obiekty energetycznego spalania opalane innymi gazami z wyjątkiem turbin gazowych i silników gazowych	200	-
Turbiny gazowe wykorzystujące jako paliwo gaz ziemny	50	100
Turbiny gazowe wykorzystujące jako paliwo inne gazy	120	-
Silniki gazowe	100	100

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Tabela 40 Dopuszczalne wielkości emisji pyłu dla obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub płynne

Całkowita minimalna moc dostarczona w paliwie (MW)	Węgiel kamienny i brunatny i inne paliwa stałe [mg/Nm³]	Biomasa i torf [mg/Nm³]	Paliwa płynne [mg/Nm³]
50 – 100	30	30	30
100 – 300	25	20	25
> 300	20	20	20

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 41 Dopuszczalne wielkości emisji pyłu dla obiektów wykorzystujących paliwa gazowe

	Pył [mg/Nm ³]
Ogółem	5
Gaz wielkopieczowy	10
Gazy produkowane w przemyśle stalowym, które mogą być wykorzystywane gdzie indziej	30

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

2. Dopuszczalne wielkości emisji dla pozostałych obiektów energetycznego spalania.

Tabela 42 Dopuszczalne wielkości SO₂ dla obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub płynne

Całkowita minimalna moc dostarczona w paliwie (MW)	Węgiel kamienny i brunatny i inne paliwa stałe [mg/Nm ³]	Biomasa [mg/Nm ³]	Torf [mg/Nm ³]	Paliwa płynne [mg/Nm ³]
50 – 100	400	200	300	350
100 – 300	200	200	250-300	200
> 300	150-200	150	150-200	150

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Tabela 43 Dopuszczalne wielkości emisji SO₂ dla obiektów wykorzystujących paliwa gazowe

	SO ₂ [mg/Nm ³]
Ogółem	35
Gaz skroplony	5
Gazy niskokaloryczne z pieców koksowniczych	400
Niskokaloryczne gazy wielkopieczowe	200

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Tabela 44 Dopuszczalne wielkości emisji NO_x dla instalacji wykorzystujących paliwa stałe lub płynne

Całkowita minimalna moc dostarczona w paliwie (MW)	Węgiel kamienny i brunatny i inne paliwa stałe [mg/Nm ³]	Biomasa i torf [mg/Nm ³]	Paliwa płynne [mg/Nm ³]
50 – 100	300-400	250	300
100 – 300	200	200	150
> 300	150	150	100

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Tabela 45 Dopuszczalne wielkości emisji NO_x oraz CO dla obiektów opalanych gazem

	NO _x [mg/Nm ³]	CO [mg/Nm ³]
Obiekty energetycznego spalania inne niż turbiny gazowe i silniki gazowe	100	100
Turbiny gazowe	50	100
Silniki gazowe	75	100

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 46 Dopuszczalne wielkości emisji pyłu dla obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub płynne

Całkowita minimalna moc dostarczona w paliwie (MW)	Pył [mg/Nm ³]
50 – 300	20
> 300	10 20 dla biomasy i torfu

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Tabela 47 Dopuszczalne wielkości emisji pyłu dla obiektów wykorzystujących paliwa gazowe

	Pył [mg/Nm ³]
Ogółem	5
Gaz wielkopiecowy	10
Gazy produkowane w przemyśle stalowym, które mogą być wykorzystywane gdzie indziej	30

Źródło: Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/75/UE z dnia 24 listopada 2010 r. w sprawie emisji przemysłowych

Ponadto dyrektywa IED wskazuje na istotną rolę BAT (*Best Available Technique*). Do tej chwili dokumenty referencyjne opisujące BAT (*BREF-BAT Reference Document*) stanowiły jedynie wytyczne i wskazówki, mające wspierać organy właściwe do wydawania pozwoleń w procesie określania parametrów funkcjonowania instalacji, zapisywanych w pozwoleniu zintegrowanym. Po wdrożeniu dyrektywy IED będą wprost obowiązujące prawnie. Oznacza to, iż wielkości emisji tam określone mają stanowić normę prawną, która nie powinna być przekroczona w pozwoleniu zintegrowanym. Zależnie od rodzaju działalności gospodarczej może to spowodować istotne zaostrzenie wymagań ochrony środowiska.

Zakłada się, iż w Polsce od 2005 r. w ciągu najbliższych 15 lat zużycie energii wzrośnie z 3800 PJ do 4614 PJ. Równocześnie zmieni się znacząco struktura paliw - spadnie udział paliw stałych, a nastąpi wzrost zużycia gazu oraz źródeł odnawialnych. Natomiast nadal w produkcji energii węgiel kamienny będzie podstawowym nośnikiem.

Tabela 48. Zużycie energii [PJ] w latach 2010-2020, w Polsce, w podziale na typ nośników

Rodzaj nośnika	2010	2015	2020
węgiel brunatny	1 125	861	807
węgiel kamienny	1 945	2 118	2 140
inne paliwa stałe	318	338	327
oleje ciężkie	548	545	533
oleje lekkie	841	917	976
benzyna	928	1031	1126
gazy naturalne	2 284	2 652	3 008
ogniwa wodorowe	0	1	1
źródła odnawialne	36	65	99
elektrownie wodne	84	88	89

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rodzaj nośnika	2010	2015	2020
energia nuklearna	626	622	621

Źródło: Opracowanie prognozy zanieczyszczenia powietrza pyłem drobnym w Polsce na lata 2010, 2015, 2020 wraz z analizą uwarunkowań i oceną kosztów osiągnięcia standardów dla pyłu określonych projektowaną dyrektywą w sprawie jakości powietrza atmosferycznego i czystsze powietrza dla Europy, GIOŚ, Warszawa, 2008

3.2.9. Działania kierunkowe zmierzające do przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie PM10, PM2,5 oraz B(a)P

Działania kierunkowe są to wszelkie działania, których wdrażanie spowoduje obniżenie emisji pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym, będące przykładem dobrej praktyki w zagospodarowaniu przestrzennym, działalności gospodarczej oraz życiu codziennym społeczeństwa, które w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych powinny być wdrażane do codziennej praktyki. Ze względu na fakt, iż ww. zanieczyszczenia pochodzą z tej samej działalności, to można wskazać wspólne działania kierunkowe (działania 1-6). Działania 7-9 odnoszą się przede wszystkim do ograniczenia emisji benzo(a)pirenu.

1. W zakresie ograniczania emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno – bytowej i technologicznej) – pierwotnej i wtórnej w zakresie aerozoli:
 - rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą,
 - zmiana paliwa na inne o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej, względnie indywidualnych źródeł energii odnawialnej,
 - zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez ograniczanie strat ciepła – termomodernizacja budynków,
 - ograniczanie emisji z niskich rozproszonych źródeł technologicznych,
 - zmiana technologii i surowców stosowanych w rzemiośle, usługach i drobnej wytwórczości wpływająca na ograniczanie emisji pyłu zawieszonego i B(a)P.

2. W zakresie ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej) – pierwotnej i wtórnej:
 - całościowe zintegrowane planowanie rozwoju systemu transportu w mieście,
 - zintegrowany system kierowania ruchem ulicznym z uwzględnieniem priorytetu dla komunikacji zbiorowej,
 - kierowanie ruchu tranzytowego z ominięciem miasta lub jego części centralnych,
 - tworzenie stref z zakazem ruchu samochodów,
 - rozwój systemu transportu publicznego,
 - polityka cenowa opłat za przejazdy i zsynchronizowanie rozkładów jazdy transportu zbiorowego zachęcające do korzystania z systemu transportu zbiorowego,
 - organizacja systemu bezpiecznych parkingów na obrzeżach miasta łącznie z systemem taniego transportu zbiorowego do centrum miasta (system Park & Ride),
 - tworzenie systemu ścieżek rowerowych,
 - tworzenie systemu płatnego parkowania w centrum miasta,
 - wprowadzanie nowych niskoemisyjnych paliw i technologii, szczególnie w systemie transportu publicznego i służb miejskich
 - intensyfikacja okresowego czyszczenia ulic (szczególnie w okresach bezdeszczowych).

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3. W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – energetyczne spalanie paliw:
 - ograniczenie wielkości emisji pyłu zawieszonego i B(a)P poprzez optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii,
 - stosowanie technik gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza,
 - stosowanie technik odpylania spalin o dużej efektywności [B(a)P jest niesione w pyle],
 - stosowanie oprócz spalania paliw odnawialnych źródeł energii,
 - zmniejszenie strat przesyłu energii.
4. W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – źródła technologiczne:
 - stosowanie efektywnych technik odpylania gazów odlotowych.
5. W zakresie edukacji ekologicznej i reklamy:
 - kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości,
 - prowadzenie akcji edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa o szkodliwości spalania odpadów (śmieci) połączonych z ustanawianiem mandatów za spalanie odpadów (śmieci), nakładanych przez policję lub straż miejską na terenie miasta,
 - uświadamianie społeczeństwa o korzyściach płynących z użytkowania scentralizowanej sieci cieplnej, termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej,
 - promocja nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła,
 - wspieranie przedsięwzięć polegających na reklamie oraz innych rodzajach promocji towaru i usług propagujących model konsumpcji zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym w zakresie ochrony powietrza,
 - działania promocyjne zachęcające do korzystania z transportu publicznego.
6. W zakresie planowania przestrzennego:
 - uwzględnianie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sposobów zabudowy i zagospodarowania terenu umożliwiających ograniczenie emisji pyłów i B(a)P poprzez działania polegające na:
 - wprowadzaniu zieleni ochronnej i urządzonej oraz niekubaturowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych miast (place, skwery),
 - wprowadzaniu obszarów zielonych i wolnych od zabudowy celem lepszego przewietrzania miasta,
 - w przypadku stosowania w nowych budynkach indywidualnych systemów grzewczych zakaz stosowania paliw stałych.
7. W zakresie przetwórstwa mięsnego na skalę komercyjną (fast-foody, restauracje, itp.)
 - stosowanie metod smażenia mięsa (np. z konwerterem katalitycznym), zapewniających obniżenie emisji benzo(a)pirenu,
 - stosowanie zachęt finansowych dla restauracji, które są skłonne wymienić systemy wentylacyjne,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- promocja w lokalnych społecznościach obiektów przetwórstwa mięsa stosujących metody smażenia zapewniające obniżenie emisji benzo(a)pirenu;
8. W zakresie ograniczania emisji powstającej w czasie pożarów lasów i wypalania łąk, ściernisk, pól:
- zapobieganie pożarom w lasach (uświadamianie społeczeństwa, zakazy wchodzenia w trakcie suszy, sprzątanie lasów),
 - użytkowanie terenów publicznych z wykorzystaniem bezpiecznych praktyk wykorzystujących użycie ognia,
 - skuteczne egzekwowanie zakazu wypalania łąk, ściernisk i pól.
9. W zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi:
- wprowadzanie odpowiednich regulacji prawnych, uniemożliwiających spalanie śmieci na terenach prywatnych posesji,
 - usprawnianie infrastruktury recyklingu, w celu ułatwienia zbiórki odpadów,
 - zachęcenie do stosowania kompostowników,
 - stworzenie specjalnego systemu programów zbiórki odpadów zielonych pochodzących z ogrodów,
 - zbiórka makulatury,
 - prowadzenie kampanii edukacyjnych, informujących społeczeństwo o zagrożeniach dla zdrowia płynących z „otwartego” spalania śmieci.

3.2.10. Wytyczne do prowadzenia edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza

W edukacji ekologicznej należy kłaść szczególny nacisk na motywowanie i aktywizowanie społeczeństwa w zakresie działań proekologicznych. Powinno się w ten sposób kształtować wrażliwość oraz świadomość ekologiczną, a także propagować konkretne wzorce działań korzystne dla środowiska.

Cele edukacji ekologicznej

1. Podniesienie stanu świadomości ekologicznej społeczności lokalnej z uwzględnieniem wszystkich grup wiekowych, społecznych oraz środowiskowych.
2. Ukształtowanie racjonalnej i zaangażowanej postawy mieszkańców wobec działań gminy na rzecz sozologii (ochrony środowiska).
3. Przygotowanie społeczeństwa do praktycznego wdrażania zasad ekorozwoju.
4. Popularyzacja wiedzy przyrodniczej.
5. Propagowanie zdrowego stylu życia oraz postaw przyjaznych środowisku.
6. Rozpowszechnianie prawnych, ekonomicznych i organizacyjnych aspektów ochrony środowiska.
7. Promowanie działalności kulturalno - artystycznej inspirowanej pięknem przyrody i potrzebą ochrony środowiska.

Grupy odbiorców

Edukację ekologiczną należy dostosować do wieku i wiedzy odbiorców. Dlatego proponuje się wyróżnić następujące grupy odbiorców:

- Dzieci przedszkolne;
- Dzieci w klasach 1-3 szkoły podstawowej;
- Dzieci w klasach 4-6 szkoły podstawowej;

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Dzieci gimnazjalne i ponadgimnazjalne;
- Dorośli pracujący lub studiujący;
- Dorośli bezrobotni oraz w wieku emerytalnym.

Formy edukacji ekologicznej

- Filmy edukacyjne;
- Warsztaty;
- Lekcje;
- Pogadanki prowadzone przez pracowników wydziałów ochrony środowiska urzędów gminnych, pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, przeszkolonych nauczycieli lub ekologów;
- Akcje proekologiczne (sadzenie drzew, budowa ścieżki ekologicznej, segregacja odpadów w gospodarstwach domowych itp.)
- Zajęcia w terenie (wizyty na stacjach monitoringu powietrza, wizyty w zakładzie utylizacji odpadów, w dzielnicach opalanych węglem w okresie zimowym);
- Konkursy – wiedzy, artystyczny, teatralny, fotograficzny;
- Spotkania;
- Festyny;
- Szkolenia i konferencje dla nauczycieli – jak uczyć o ekologii;
- Ulotki;
- Materiały promocyjne;
- Plakaty;
- Folder informacyjny o programach ochrony powietrza uchwalonych w województwie;
- Strony informacyjno-edukacyjne w Internecie;
- Informacje i zachęcanie do udziału w ogólnopolskich akcjach, konkursach.

Propozycje haseł ekologicznych

- Czyste powietrze naszym priorytetem
- Czyste powietrze – pomóż nam to osiągnąć
- Oddychaj śmiało – kampania Czyste Powietrze
- Czyste powietrze – nasza przyszłość
- Dbaj o powietrze – żyj zdrowo
- Czyste powietrze – zdrowe płuca
- Chroniąc powietrze – chronisz siebie
- Nie emituj! Daj odetchnąć
- Czyste powietrze – to ma sens
- Spójrz w niebo – stop emisji!
- Co spalamy to wdychamy!
- Czyste powietrze – czysty zysk
- Dbajmy o powietrze – będziemy zdrowsi
- Popraw klimat swojej miejscowości (miasta)
- Działaj ekologicznie i bądź zdrow

Proponowana tematyka i sposób realizacji edukacji ekologicznej:

1. *Ogrzewanie mieszkań.* Akcja mająca na celu popularyzowanie wśród mieszkańców ekologicznego sposobu ogrzewania (z sieci miejskiej, elektryczne, gazowe).
 - Pikniki dla mieszkańców wybranych dzielnic – rozdawanie ulotek, materiałów promocyjnych, pogadanki, konkursy wiedzy.
 - Lekcje uświadamiające dzieciom jak ogrzewanie węglowe zanieczyszcza powietrze.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Organizacja wycieczki do najbliższej elektrociepłowni, oprowadzanie przez pracownika elektrociepłowni – pogadanka.
2. *Oszczędzanie energii.* Akcja mająca na celu uświadomienie społeczeństwu w jaki sposób oszczędzać energię, jak to wpływa na jakość powietrza, a także na koszty funkcjonowania gospodarstwa domowego.
- „Szkoły pełne energii”, akcja której celem będzie zwiększenie działań szkół i przedszkoli na rzecz zrównoważonego rozwoju, podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności praktycznych w zakresie racjonalnego gospodarowania energią, rezultatem czego powinno być zmniejszenie zużycia energii w placówkach. W klasach można wyznaczyć specjalne dyżury do gaszenia światła w pomieszczeniach, wyłączania sprzętu elektronicznego, odpowiedniego wentrowania pomieszczeń.
 - Organizacja wycieczek rowerowych w miejsce, gdzie znajdują się wiatraki prądotwórcze, elektrownie wodne lub budynki zasilane energią słoneczną.
 - Organizacja konkursu min. na stworzenie plakatu zachęcającego do oszczędzania energii. Konkurs plastyczny „Energia wokół nas”. Celem konkursu ma być pokazanie sposobu jak chronić zasoby energii i jej nie marnować.
 - Organizacja kompleksowej akcji edukacyjno-promocyjnej (pogadanki, lekcje) dotyczącej gospodarowania energią i pozyskiwania jej z odnawialnych źródeł.
 - Szkolenie dla nauczycieli i przedstawicieli społeczności lokalnej na temat „Zielone szkoły – racjonalnie gospodarujemy energią”.
3. *Zielone miasto/gmina.* Akcja mająca na celu popularyzowanie wśród mieszkańców/uczniów roli zieleni w kształtowaniu klimatu lokalnego, estetycznego zagospodarowania posesji i pobudzenie wśród nich inicjatyw proekologicznych.
- „Kwiatki na rabatki” – sadzenie przez dzieci kwiatów i krzewów na wybranym kwietniku w mieście/gminie. Dzieci same wybierają miejsce na rabatki podczas spaceru, a następnie z pomocą pracowników urzędu gminy sadzą rośliny i tworzą klomby.
 - Zabawa w małych ogrodników na terenie przedszkoli. Sadzenie kwiatów cebulowych (tulipanów, narcyzów itp.) i krzewów. Wiosną maluchy obserwują swoje dzieło i tworzą prace plastyczne nim zainspirowane.
 - „Drzewko za oponę” – festyn rodzinny, na którym można wymienić odpady (np. opony, baterie, butelki plastikowe) na rośliny ogrodowe lub zabawki i gry dla dzieci oraz wziąć udział w licznych konkursach z nagrodami.
 - Akcja „Posadźmy drzewa, bez nich żyć się nie da” – szkoły i przedszkola otrzymują bezpłatnie sadzonki.
4. *Dzień bez Samochodu.* Akcja mająca popularyzować środki transportu inne niż samochód osobowy – rower, komunikację miejską, spacer, oraz uświadomić jak poruszanie się samochodem wpływa na zanieczyszczenia powietrza.
- „Nie jeżdżę samochodem do kiosku”, „Popraw klimat swojego miasta”, „Nie podwoź mnie do szkoły, pojedę rowerem”
 - konkurs na plakat promujący akcję,
 - rajd rowerowy do miejsca atrakcyjnego krajoznawczo zakończony piknikiem i konkurencjami sportowymi,
 - pieszy rajd krajoznawczy,
 - pogadanka, a następnie konkurs na temat zrównoważonego transportu.
5. *Nie pal śmieci.* Akcje mające uświadomić społeczeństwu szkodliwy wpływ palenia śmieci na zdrowie ludzkie i jakość powietrza. Znowelizowana ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obowiązuje gminy do prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, a w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Zachęcenie i przekonanie dorosłych do segregacji odpadów nie jest łatwe. Dlatego, też najskuteczniej jest edukować dzieci, które swoim zapałem i wrażliwością na stan środowiska naturalnego przekonają rodziców czy dziadków do zmiany przyzwyczajzeń. Jak wiadomo, dzieci uczą się najszybciej i najchętniej przez zabawę, również tego, jak należy prawidłowo segregować odpady.

- Kolportowanie ulotek – m.in. „Wypalanie Zabijanie”, „Kochasz dzieci, nie pal śmieci”;
- Zbiórki surowców wtórnych i odpadów, takich jak baterie i zużyte opony, makulatura;
- Happening „Stop spalaniu śmieci w domach!”;
- Edukacja najmłodszych pod hasłem: „Czego Jaś się nauczy, to Jan będzie umiał”;
- Projekcje filmów związanych z segregacją odpadów;
- Edukacja z zakresu segregacji odpadów – dzieci biorą czynny udział w ich sortowaniu – sprawdzając puszki magnesami i zgniatając je przed wrzuceniem do pojemników. Starsze dzieci segregują różne odpady i tworzą z nich ekologiczne dzieła sztuki np. puszko – motylki.
- Zbiórka puszek, baterii, makulatury. Dzieci angażują do akcji rodziców i najbliższych prosząc ich o przynoszenie puszek (baterii, makulatury) jako bilet wstępu na wszystkie organizowane przez nie imprezy takie jak Dzień Babci, Mamy.
- Organizacja „Gwiazdki Eko-przedszkolaka”, w grudniu, której główną atrakcją będzie tworzenie ozdób świątecznych i instrumentów z surowców wtórnych.
- Współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, którego domownicy w ramach terapii zajęciowej wykonywali drobne prace np. szycie płóciennych ekotoreb, tworzenie pocztówek z surowców wtórnych czy porządkowanie wyznaczonego obszaru.
- Ulotki o segregacji odpadów i ekologicznym zachowaniu, które będą rozdawane mieszkańcom.
- Konkurs na wykonanie projektu kalendarza szkolnego z wykorzystaniem tematu „Zbieraj i segreguj przez cały rok”.
- Partol Ekologiczny – czyli obserwacja terenu, w celu zlokalizowania przykładów dbania o środowisko i szkodliwego działania, oraz spotkania z leśnikami.
- Certyfikaty Ekospecjalisty w dziedzinie „już wiem jak segregować odpady”.
- Akcja segregacji biomasy na terenie kolonii ogrodów działkowych.

Strony internetowe pomocne przy realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej:

- <http://www.zielonalekcja.pl>
- <http://www.zrodla.org>
- <http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/edukacja-ekologiczna/>
- <http://wiedza.ekologia.pl/>
- <http://www.ine-isd.org.pl/>
- <http://www.ciee-gda.pl>

Informacje możliwe do zamieszczenia w folderach

MAMY OGROMNY WPŁYW NA JAKOŚĆ POWIETRZA, KTÓRYM ODDYCHAMY!!!

Dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa domowego niezbędne są ciągle dostawy odpowiedniej ilości energii cieplnej, zużywanej przede wszystkim na ogrzewanie budynku

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

mieszkalnego oraz podgrzewanie wody użytkowej. Towarzyszy temu emisja zanieczyszczeń do powietrza.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza jest zróżnicowana ze względu na rodzaj używanego paliwa.

Do ekologicznych, tzw. czystych źródeł ogrzewania zaliczamy:

- Ogrzewanie centralne (miejska, gminna sieć ciepłna);
- Ogrzewanie tzw. paliwami ekologicznymi – gazem, olejem opałowym, prądem;
- Ogrzewanie węglem wysokiej jakości w piecach retortowych, o wysokiej sprawności;
- Ogrzewanie z odnawialnych źródeł energii – np. geotermia, panele słoneczne.

Niebezpieczne dla ludzi i środowiska sposoby ogrzewania to:

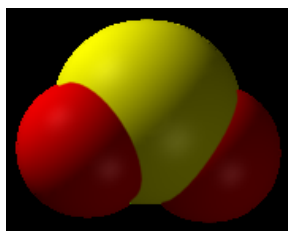
- Ogrzewanie pomieszczeń piecami węglowymi o niskiej sprawności;
- Wykorzystywanie węgla o niskiej jakości, czyli mokrego lub z dużą zawartością popiołu i siarki, miazgi i pyłu węglowego;
- Wykorzystywanie mokrego drewna lub odpadów drewnianych z impregnatami;
- Spalanie odpadów komunalnych: resztek jedzenia, papieru, opakowań papierowych i plastikowych po napojach i innych;

Powodują one, że do powietrza, w bliskiej odległości od źródła spalania, dostaje się szereg niebezpiecznych dla zdrowia i środowiska substancji między innymi: pył wraz z metalami ciężkimi, benzo(a)pirenem i innymi substancjami rakotwórczymi, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla.

Spalanie śmieci, szczególnie wszystkich z zawartością plastiku (butelki PET, kartony po napojach, siatki i woreczki, pudełka po produktach spożywczych, zużyte opony, itp.) powoduje emisję szeregu zanieczyszczeń, w tym głównie rakotwórczych DIOKSYN.

Jakie zagrożenia niosą nam substancje emitowane do powietrza?

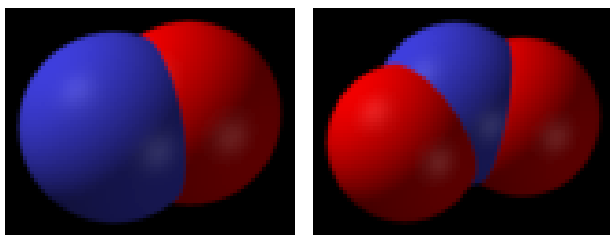
Dwutlenek siarki (SO₂)

Ma działanie toksyczne, atakuje najczęściej drogi oddechowe i struny głosowe. Po wnikięciu do ścianek dróg oddechowych przenika do krwi i dalej do całego organizmu. Kumuluje się w ściankach tchawicy i oskrzelach oraz w wątrobie, śledzionie, mózgu i węzłach chłonnych. Duże stężenie SO₂ może prowadzić również do zmian w rogówce oka. Po utlenieniu w obecności pary wodnej, mają również udział w tworzeniu kwaśnych deszczów i ich niszczącym działaniu.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tlenki azotu (NO i NO₂)

Mają działanie toksyczne, obniża odporność organizmu na infekcje bakteryjne, działa drażniąco na oczy i drogi oddechowe, jest przyczyną zaburzeń w oddychaniu, powoduje choroby alergiczne (m.in. astmę). Tlenki azotu są prekursorami powstających w glebie związków rakotwórczych i mutagennych. Po utlenieniu w obecności pary wodnej, mają również udział w tworzeniu kwaśnych deszczy i ich niszczącym działaniu.

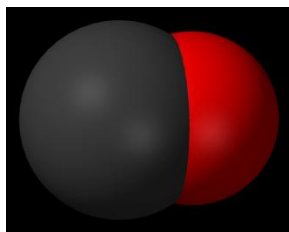
Pyły – powodują podrażnienia naskórka i śluzówki. Najniebezpieczniejsze są pyły najdrobniejsze o wielkości cząstki do 10 μm , które z łatwością przenikają do organizmu (głównie płuc, a stamtąd do układu krążenia) wywołując jego zatrucie, zapalenia górnych dróg oddechowych, pylicę, nowotwory płuc, choroby alergiczne i astmę.

Pyły naturalne nieorganiczne powstają w wyniku takich zjawisk przyrody, jak: wietrzenie skał, wybuchy wulkanów.

Pyły pierwotne są emitowane bezpośrednio ze źródeł, powstają głównie podczas spalania, mogą składać się z kurzu, małych płatków sadzy, pyłku kwiatowego itp.

Pyły wtórne powstają w wyniku przemian chemicznych w atmosferze prekursorów pyłu: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), lotnych związków organicznych (LZO), amoniaku (NH₃). Znaczna ilość pyłów w powietrzu jest pochodzenia wtórnego.

Tlenek węgla (CO)

Jest niezwykle groźny, silnie toksyczny. Powoduje ciężkie zatrucia (zaczadzenie). Najbardziej wrażliwy na jego działanie jest mózg. Około 80% zawartego w powietrzu CO jest wiązana z hemoglobina we krwi, tworząc karboksyhemoglobinę (HbCO), niezdolną do przenoszenia tlenu, co prowadzi do niedotlenienia tkanek. Przy zawartości ok. 20% HbCO we krwi mówimy o tzw. "ostrym zespole mózgowym" charakteryzującym się spadkiem czujności i rozróżniania, sennością, dezorientacją, w końcu może dojść do śpiączki i śmierci. Po długiej ekspozycji w warunkach wysokiego stężenia CO może nastąpić również uszkodzenie mięśnia sercowego.

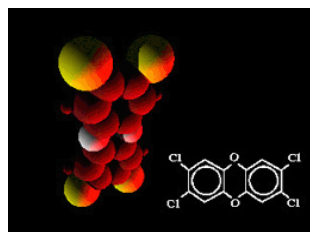
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Benzo(a)piren

Jest głównym przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), jest kancerogenem chemicznym, wykazuje toksyczność układową, powodując uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego. Substancja toksyczna, rakotwórcza, mutagenna, działająca na rozrodczość i niebezpieczna dla środowiska. Może powodować raka. Może powodować dziedziczne wady genetyczne. Może upośledzać płodność. Może działać szkodliwie na dziecko w łonie matki. Działa bardzo toksycznie na organizmy wodne; może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

Dioksyiny

Są to związki należące do grupy trwałych związków organicznych. Są niskolotnymi (pozostają w zasięgu układu oddechowego człowieka) ciałami stałymi, bezbarwnymi i bezwonnymi. SĄ SILNIE TOKSYCZNE, A JEDNOCZEŚNIE CHARAKTERYZUJĄ SIĘ DŁUGIM CZASEM PRZEBYWANIA W ŚRODOWISKU. PODLEGAJĄ BIOAKUMULACJI W ŁAŃCUCIE POKARMOWYM, CO OZNACZA, ŻE CZŁOWIEK KUMULUJE W SOBIE WSZYSTKIE DIOKSYNY WCHŁONIĘTE PRZEZ ZWIERZĘTA I ROŚLINY, KTÓRE SPOŻYWA. Dioksyiny dobrze rozpuszczają się w tłuszczach, natomiast są prawie nierozpuszczalne w wodzie. Rozkładowi ulegają dopiero w temperaturach powyżej 500°C (są to temperatury osiągane w zawodowych elektrowniach i spalarniach, ale nie do osiągnięcia w domowych kotłowniach). Są podatne na fotodegradację pod wpływem słonecznym. DIOKSYNY UWAŻANE SĄ ZA NAJSILNIEJ TOKSYCZNE ZE ZNANYCH ZWIĄZKÓW CHEMICZNYCH. Zatrucie dioksynami powoduje: alergie, bóle głowy, chroniczną słabość, obniżenie odporności, zaburzenia w tworzeniu się hemoglobiny, uszkodzenia wątroby, trzustki, nerek i układu pokarmowego, zmiany neurologiczne, uszkodzenie płodu oraz choroby kancerogenne. Związki te są trucizną o powolnym działaniu, ale bardzo szkodliwym działaniu.

Jakie działania każdy z nas może podjąć, aby zmniejszyć emisję zanieczyszczeń do powietrza?

- NIE PALMY ŚMIECI W PALENISKACH DOMOWYCH! NIE NARAŻAJMY SIEBIE, RODZINY, SĄSIADÓW NA WDYCHANIE ZWIĄZKÓW TOKSYCZNYCH POWSTAŁYCH W PROCESACH NIEWŁAŚCIWEGO SPALANIA! NIE TRUJMY ŚRODOWISKA ORAZ SIEBIE NAWZAJEM!
SPALANIE ODPADÓW Z NARUSZENIEM PRZEPISÓW OCHRONY ŚRODOWISKA JEST WYKROCZENIEM ZAGROŻONYM GRZYWNĄ, A W SKRAJNYCH

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

PRZYPADKACH MOŻE BYĆ NAWET PRZESTĘPSTWEM, ZA KTÓRE GROZI KARA POZBAWIENIA WOLNOŚCI OD 3 MIESIĘCY DO LAT 5.

- PODŁĄCZENIE MIESZKANIA (DOMU) DO CENTRALNEGO (MIEJSKIEGO, GMINNEGO) SYSTEMU ZAOPATRYWANIA W ENERGIĘ CIEPLNĄ;
- ZMIANA PALIWA NA „EKOLOGICZNE” – GAZ, OLEJ OPAŁOWY LUB ZASTOSOWANIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ ORAZ INDYWIDUALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII ODNAWIALNEJ;
- ZMNIEJSZANIE ZAPOTRZEBOWANIA NA ENERGIĘ CIEPLNĄ POPRZEZ OGRANICZANIE STRAT CIEPŁA – TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW;
- WYKORZYSTYWANIE W BUDOWNICTWIE MATERIAŁÓW ENERGOOSZCZĘDNYCH;
- OSZCZĘDZANIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ I CIEPŁA;
- NIE PALENIE ODPADÓW BIOLOGICZNYCH (LIŚCI, GAŁĘZI) – LEPIEJ ZAŁOŻYĆ KOMPOSTOWNIK;
- ZAPOBIEGANIE POŻAROM W LASACH - NIE WCHODZENIE DO LASÓW W TRAKCIE SUSZY, NIEZAŚMIECANIE LASÓW;
- NIE WYPALANIE ŁĄK, ŚCIERNISK I PÓL,
- CZĘSTSZE KORZYSTANIE Z KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ LUB ROWERU;
- OGRANICZANIE PRĘDKOŚCI NA DROGACH O PYLĄCEJ NAWIERZCHNI;
- „EKOLOGICZNY” SPOSÓB JAZDY – JAZDA PŁYNNA, BEZ NADMIERNEJ PRĘDKOŚCI;
- NIE KORZYSTANIE Z SAMOCHODU NA KRÓTKICH ODCINKACH – MOŻEMY SOBIE ZROBIĆ SPACER.

Gdzie możemy uzyskać dofinansowanie na działania proekologiczne?

- Z systemu funduszy ekologicznych – z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (www.nfosigw.gov.pl) oraz WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W Rzeszowie (<http://www.bip.wfosigw.rzeszow.pl/>; adres: 35-025 Rzeszów, ul. Zygmuntowska 9, tel. 17 852-23-44, 17 853-63-61; fax 17 853-63-81
- Z BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A. (www.bosbank.pl), infolinia: 0-801-355-455, +48 22 543-34-34, Oddział w Bydgoszczy - ul. Bernardyńska 13), który część kredytów o charakterze preferencyjnym przeznaczają na dofinansowanie działań w zakresie ochrony środowiska;
- Z URZĘDU MIASTA LUB GMINY, właściwego dla miejsca zamieszkania.

GLÓWNYMI ŹRÓDŁAMI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO ATMOSFERY SĄ:

PYŁU PM10, PYŁU PM2,5 ORAZ BENZO(a)PIRENU

1. Niepełne spalanie paliw stałych (węgla i drewna). Niepełne spalanie zachodzi przy niskich temperaturach spalania oraz niskiej sprawności kotłów – w piecach o niskiej sprawności
2. Reakcje spalania przebiegające w ruchomych lub stacjonarnych silnikach spalinowych napędzanych olejem napędowym – środki transportu.
3. W trakcie spalania odpadów – występuje bardzo duża emisja benzo(a)pirenu przy spalaniu odpadów w kotłach indywidualnych (w domach) oraz w sposób niezorganizowany (ogniska), znacznie mniejsza jest emisja ze spalarni odpadów.
4. Przemysł koksowniczy - produkcja koksu.
5. Pożary lasów.
6. Palenie papierosów (zarówno czynne, jak i bierne).

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

7. Wszelkie procesy rozkładu termicznego związków organicznych przebiegające przy niewystarczającej ilości tlenu.

B(a)P jest „niesiony” w pyłe, a więc jego emisji sprzyja brak urządzeń odpylających.

Podkreślić należy, że w dużych i średnich elektrociepłowniach i elektrowniach, gdzie spalanie odbywa się w bardzo wysokich temperaturach, a sprawność urządzeń redukujących emisję pyłów dochodzi do 95% praktycznie nie występuje emisja B(a)P.

BENZENU

Spalanie paliw stałych (drewna, węgla, koksu), ciekłych (oleju opałowego) i gazowych lub ich mieszanin, w rezultacie, których otrzymuje się energię cieplną – **energetyka przemysłowa**.

Reakcje spalania przebiegające w ruchomych lub stacjonarnych silnikach spalinowych – **środki transportu**. Obecnie zawartość benzenu w benzynach została restrykcyjnie ograniczona.

Transport, magazynowanie i rozlewanie benzyny.

Przemysł koksowniczy – proces pozyskiwania benzolu koksowniczego i smoły koksowniczej;

Produkcja pestycydów.

Ekstrakcji tłuszczów i olejów roślinnych, w czasie której stosuje się benzen.

Przemysł chemiczny – produkt w syntezie organicznej, w zakładach produkujących farby i lakiery – zanieczyszczenie rozcieńczalników do farb poliwinylowych, chlorokauczukowych, lakierów poliuretanowych, ftalowych i polichlorowinylnych (możliwa zawartość benzenu w produkcji 0,01%).

Przemysł metalowy, meblarski, poligraficzny – używanie farb i lakierów zawierających benzen.

W przyrodzie występuje jako składnik ropy naftowej i smoły węglowej.

Palenie papierosów (zarówno czynne, jak i bierne).

DWUTLENKU AZOTU

1. Spalanie paliw stałych, ciekłych i gazowych lub ich mieszanin, w rezultacie, których otrzymuje się energię cieplną – energetyka przemysłowa.
2. Reakcje spalania przebiegające w ruchomych lub stacjonarnych silnikach spalinowych – środki transportu.
3. Procesy, w których wysoka temperatura jest niezbędnym warunkiem prawidłowego przebiegu operacji technologicznych – proces wielkopicowy w hutnictwie żelaza i stali, proces martenowski i konwertorowy, proces realizowany w elektrycznych łukowych piecach hutniczych, spawanie elektryczne i gazowe.
4. Techniki, które emitują tlenki azotu w następstwie reakcji chemicznych – **przemysł syntezy chemicznej**.
 - procesy technologiczne wymagające zastosowania kwasu azotowego w syntezie organicznej,
 - podczas produkcji kwasów: siarkowego, azotowego, chromowego, pikrynowego, adypinowego, szczawowego,
 - w wytwarzaniu toluenu, nitrocelulozy, nitrogliceryny, dynamitu,
 - przy produkcji nawozów sztucznych, leków, barwników, celulozy.
5. Reakcje pełnego lub powierzchniowego roztwarzania metali lub ich stopów w kwasie azotowym, dla otrzymywania odpowiednich soli – **przemysł odczynnikowy** lub obróbki gotowych detali.
6. Wydzielanie do atmosfery w sposób okresowy lub ciągły, o stałym lub zmieniającym się w czasie natężeniu emisji:
 - materiały wybuchowe,
 - gazy postrzałowe, występujące w kopalniach,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- odpadki rolnicze – tlenki azotu są emitowane do powietrza atmosferycznego w wyniku szybkiego rozkładu materiału roślinnego, zachodzącego w zielonych silosach,
- palenie papierosów i fajki.

3.2.11. Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM10, pyłem zawieszonym PM2,5 oraz benzo(a)pirenem

Poniżej w tabeli zestawiono **działania naprawcze niezbędne i możliwe do realizacji**, które mają na celu przywrócenie standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz B(a)P. Ze względu na fakt, iż główne źródła pochodzenia wszystkich ww. zanieczyszczeń są takie same, można wskazać wspólne działania naprawcze. Przy czym należy mieć na uwadze, że efekt ekologiczny tych działań dla każdej substancji będzie inny.

Obniżenie stężeń PM10 o okresie uśredniania wyników 24h poniżej poziomu dopuszczalnego w strefie możliwe jest wyłącznie po obniżeniu emisji z ogrzewania indywidualnego o ponad 85% w większości większych miast strefy podkarpackiej. Niestety, działania te są niemożliwe do zrealizowania. Nie ma technicznej możliwości praktycznie całkowitej likwidacji ogrzewania piecowego oraz nie można zmusić mieszkańców do wymiany wszystkich wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Założenia takiego scenariusza są także ekonomicznie nieopłacalne – ich realizacja pociągałaby za sobą zbyt wysokie koszty.

W związku z powyższym, w celu redukcji stężeń pyłu zawieszonego PM10 zaproponowano scenariusz realny, na który składają się działania o kodach: PksPkZSO i PksPkMMU wraz z działaniami dodatkowymi.

Ze względu na swą specyfikę oraz na uwarunkowania głównie ekonomiczne, również obniżenie stężeń B(a)P poniżej wartości docelowej jest w realiach polskich na chwilę obecną niemożliwe. Dlatego najważniejsze jest stopniowe wprowadzanie wszelkich działań jak i stosowanie się do kierunków zmierzających do obniżenia emisji szczególnie z ogrzewania indywidualnego. Równocześnie należy pamiętać, że wszelkie działania polegające na zmianie sposobów ogrzewania powinny być wykonywane w miarę możliwości finansowych i technicznych zarówno samorządów terytorialnych jak i osób fizycznych.

Badanie skuteczności przedstawionych poniżej działań naprawczych jest zamieszczone w rozdziale od 6.1 do 6.3.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE PIERWSZE	
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PksPkZSO
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PROGRAM OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI
Opis działania naprawczego	Opracowanie i wdrożenie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji, obejmującego: <ul style="list-style-type: none"> - w zabudowie wielorodzinnej: 529 090 m² - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne; - w zabudowie jednorodzinnej: 1 043 370 m² - wymiana na piece gazowe lub 1 147 000 m² wymiana na piece retortowe/peletowe.
Lokalizacja działań	Miasta: Stalowa Wola, Nisko, Mielec, Kolbuszowa, Leżajsk, Łańcut, Tyczyn, Boguchwała, Dębica, Pilzno, Strzyżów, Jasło, Krosno, Brzozów, Sanok, Przemyśl, Jarosław
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Właściwy organ samorządu gminnego oraz osoby prawne w tym jednostki organizacyjne realizujące zadania wskazane w Programie w tym w szczególności zarządzający budynkami w miastach, dostawcy ciepła, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
Rodzaj środka	Techniczny
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe
Planowany termin wykonania	<p>2013 - 2015 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 26 455 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe w ok. 52 169 m² lub piece retortowe/peletowe w ok. 57 350 m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym</p> <p>2016 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 37 036 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe w ok. 73 036 m² lub piece retortowe w ok. 80 290 m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym</p> <p>2017 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 42 327 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe w ok. 83 470 m² lub piece retortowe/peletowe w ok. 91 760 m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym</p> <p>2018 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 84 654 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe w ok. 166 939 m² lub piece retortowe w ok. 183 520 m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym</p> <p>2019 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 84 654 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe w ok. 166 939 m² lub piece retortowe/peletowe w ok. 183 520 m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym</p> <p>2020 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 84 654 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece</p>

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE PIERWSZE										
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PksPkZSO									
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PROGRAM OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI									
	starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe w ok. 166 939 m ² lub piece retortowe/peletowe w ok. 183 520 m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym									
	2021 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 84 654 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe w ok. 166 939 m ² lub piece retortowe/peletowe w ok. 183 520 m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym									
	2022 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 84 654 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe w ok. 166 939 m ² lub piece retortowe/peletowe w ok. 183 520 m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym									
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Źródła związane z mieszkalnictwem i usługami									
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	32,8 – podłączenie do sieci ciepłej lub 45 – ogrzewanie elektryczne; 84,9 – ogrzewanie gazowe lub 93,4 – wymiana na kotły retortowe									
Szacowany efekt ekologiczny PM10 [Mg/rok]	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	0	0	68,5	96,0	109,7	219,3	219,3	219,3	219,3	219,3
PM2,5 [Mg/rok]	0	0	39,7	55,6	63,6	127,2	127,2	127,2	127,2	127,2
B(a)P [kg/rok]	0	0	8,0	11,2	12,8	25,6	25,6	25,6	25,6	25,6
Źródła finansowania	Własne samorządów, właściciele budynków, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne fundusze (w tym europejskie), Bank Ochrony Środowiska									
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Właściwy organ samorządu gminnego								
	Organ odbierający	Zarząd województwa								
	Wskaźniki	- sprawozdanie z realizacji poszczególnych zadań na podstawie poniższej ankietv								
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym								

Poniżej przedstawiono wielkość powierzchni lokali proponowaną do zmiany sposobu ogrzewania w poszczególnych miastach:

- 1) Podłączenie do sieci ciepłej lub zastosowanie do ogrzewania energii elektrycznej w zabudowie wielorodzinnej: Kolbuszowa - 53 000 m², Leżajsk - 60 300 m², Łańcut - 26 690 m², Tyczyn - 16 500 m², Dębica - 47 900 m², Pilzno - 14 300 m², Strzyżów - 14 000 m², Krosno – 53 400 m², Brzozów – 89 000 m², Sanok - 60 000 m², Przemyśl - 34 000 m², Jarosław – 10 000 m², Jasło – 50 000 m².
- 2) Wymiana niskosprawnych kotłów na paliwa stałe (gł. węgiel) na piece gazowe w zabudowie jednorodzinnej: Stalowa Wola - 84 500 m², Nisko – 70 150 m², Mielec – 201 040 m², Kolbuszowa - 30 000 m², Łańcut - 100 900 m², Dębica - 195 000 m²,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Strzyżów - 43 000 m², Jasło - 67 700 m², Krosno - 130 180 m², Brzozów - 2 000 m², Sanok - 40 900 m², Boguchwała: 54 000 m², Jarosław 24 000 m².

- 3) lub wymiana nieefektywnego ogrzewania na paliwa stałe na nowoczesne piece retortowe/peletowe, w zabudowie jednorodzinnej: Stalowa Wola - 92 200 m², Nisko - 77 100 m², Mielec – 221 200 m², Kolbuszowa - 33 000 m², Łańcut - 111 000 m², Dębica - 214 500 m², Strzyżów - 47 300 m², Jasło - 75 000 m², Krosno - 143 200 m², Brzozów - 2 200 m², Sanok - 45 000 m², Boguchwała - 58 900 m², Jarosław 26 400 m².

Ankieta monitorowania realizacji działań zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych

Miasto/ dzielnica lub gmina/Adres	Długość nowo położonych gazociągów [m]	Długość nowo położonej sieci ciepłej [m]	Liczba zlikwidowanych tradycyjnych kotłów węglowych [szt.]	W tym wymienione na źródła: [szt./powierzchnia użytkowa lokal [m ²]							Termomodernizacje ilości budynków [szt./powierzchnia lokal [m ²]	Koszty [PLN]	Źródło finansowania	Efekt ekologiczny [Mg/rok]	Kod działania
				Misc	gaz	elektryczne	olej	biomasa	Węglowe retortowe	Inne (jakie)					
.....															
LĄCZNIE															

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE DRUGIE										
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PksPkMMU									
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	OBNIŻENIE EMISJI KOMUNIKACYJNEJ									
Opis działania naprawczego	Czyszczenie ulic na mokro w okresie wiosna-jesień z częstotliwością najlepiej 1 raz w tygodniu w Nisku, Mielcu, Łańcucie, Jaśle, Krośnie i Sanoku									
Lokalizacja działań	Główne ulice miast oraz ulice drugorzędne									
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny									
Jednostka realizująca zadanie	Zarządzający drogami w miastach									
Rodzaj środka	Techniczny									
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Krótkoterminowe									
Planowany termin wykonania	Zadanie realizowane ciągle									
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Transport									
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania PLN/km	200 – 800									
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	104,9	107,8	110,9	113,6	116,4	119,2	121,9	124,6	127,5	130,3
Źródła finansowania	Własne samorządu									
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Zarządzający drogami w miastach								
	Organ odbierający	Prezydenci, burmistrzowie miast, następnie zarząd województwa								
	Wskaźniki	– nazwa i długość [km] ulic objętych działaniem – częstotliwość czyszczenia [ilość razy w tygodniu]								
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym								

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE TRZECIE		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PksPkEEk	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	EDUKACJA EKOLOGICZNA	
Opis działania naprawczego	Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocja nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne.	
Lokalizacja działań	Strefa podkarpacka	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny, regionalny	
Jednostka realizująca zadanie	Prezydenci, burmistrzowie miast, marszałek województwa, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	
Rodzaj środka	Oświatowy lub informacyjny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Średnioterminowe	
Planowany termin wykonania	Zadanie realizowane ciągle	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Inne	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	0,3	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	Własne samorządu, WFOŚiGW, NFOŚiGW, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Prezydenci, burmistrzowie miast, marszałek województwa, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- sprawozdanie z przeprowadzonych akcji edukacyjnych (rodzaj akcji, czas przeprowadzenia, ilość osób uczestniczących)
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE CZWARTE		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PksPkpZP	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	ZAPISY W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	
Opis działania naprawczego	<p>1) Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji pyłów PM10 i PM2,5 oraz B(a)P, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia zakazu stosowania paliw stałych, w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne.</p> <p>2) Uchwalenie planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach przekroczeń wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (jeżeli nie ma obowiązujących) oraz zawarcie w nich zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne.</p>	
Lokalizacja działań	Strefa podkarpacka	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Rady miast	
Rodzaj środka	Prawny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe	
Planowany termin wykonania	-	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Inne	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Środek o charakterze regulacyjnym	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	-	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Prezydenci, burmistrzowie miast
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- ilość przyjętych uchwał, - lokalizacja obszaru, którego dotyczy uchwała
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE PIĄTE		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PksPkUCP	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	ZAPISY W REGULAMINIE UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU NA TERENIE MIAST	
Opis działania naprawczego	Stosowanie odpowiednich zapisów, zakazujących spalania odpadów ulegających biodegradacji na terenach ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych i na terenach zielonych miast	
Lokalizacja działań	Strefa podkarpacka	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Rady miast	
Rodzaj środka	Prawny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe	
Planowany termin wykonania	-	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Inne	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Środek o charakterze regulacyjnym	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	-	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Prezydenci, burmistrzowie miast
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- ilość przyjętych uchwał, - lokalizacja obszaru, którego dotyczy uchwała
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonoego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonoego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działan Krótkoterminowych

DZIAŁANIE SZÓSTE		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PksPkPSC	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PODŁĄCZENIE DO SIECI CIEPLNEJ	
Opis działania naprawczego	Podłączenie do sieci ciepłej zakładów przemysłowych i spółek miejskich (likwidacja ogrzewania węglowego)	
Lokalizacja działań	Strefa podkarpacka	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Odpowiednie podmioty	
Rodzaj środka	Techniczny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe	
Planowany termin wykonania	Według indywidualnych harmonogramów	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Przemysł, w tym wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Według indywidualnych kosztorysów	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	Własne podmiotów, WFOŚiGW, NFOŚiGW, samorząd lokalny w przypadku spółek miejskich	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Odpowiednie podmioty
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- wielkość zredukowanej emisji [Mg/rok], - sprawozdanie z realizacji inwestycji
	Termin sprawozdania	W ciągu 3 miesięcy po zakończeniu inwestycji

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE SIÓDME		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PksPksSIM	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	SYSTEM INFORMOWANIA MIESZKAŃCÓW	
Opis działania naprawczego	Stworzenie i utrzymywanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie	
Lokalizacja działań	Strefa podkarpacka	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Marszałek województwa, wojewódzki inspektor ochrony środowiska	
Rodzaj środka	Techniczny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	-	
Planowany termin wykonania	Zadanie realizowane ciągle	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Inne	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN/rok	0,11	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	-	
Źródła finansowania	WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki własne samorządu, budżet państwa	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Marszałek województwa, wojewódzki inspektor ochrony środowiska
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- sprawozdanie z realizacji zadania
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Wszystkie sprawozdania należy wykonywać z wykorzystaniem zaproponowanych dla każdego działania wskaźników monitorowania oraz projektów ankiet zawartych w tabelach 50-53.

Termin realizacji Programu Ochrony Powietrza ustala się na 31.12.2022 r.

Termin realizacji Programu ustala się na 10 lat, ze względu na szeroko zakrojone działania naprawcze, szczególnie w zakresie redukcji emisji z ogrzewania indywidualnego (PksPkZSO). Działania te wymagają wysokich nakładów finansowych oraz rozległych prac, wykonanie których nie jest możliwe w krótszym czasie.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH

Finansowanie działań naprawczych może być prowadzone ze środków krajowych lub zagranicznych. Obecnie największe możliwości uzyskania dofinansowania istnieją z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Fundusze europejskie na lata 2007-2013 w większości są rozdysponowane. Kolejny okres finansowania rozpocznie się w 2014 roku. Wówczas będzie wiadomo, na jakie cele zostaną przeznaczone te fundusze europejskie oraz ile środków będzie można wykorzystać na realizację Programów Ochrony Powietrza.

Jest to bardzo istotne, gdyż opracowywane pod koniec 2012 r. Programy Ochrony Powietrza dla poszczególnych stref zostaną uchwalone w 2013 r., a ich realizacja rozpocznie się w drugiej połowie 2013 r. lub na początku 2014 r. Tak więc jednostki realizujące Programy będą się mogły ubiegać o nowo rozdysponowywane środki przeznaczone na lata 2014-2020.

Program LIFE+

LIFE+ jest instrumentem finansowym wspierającym politykę ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej, który jest realizowany w latach 2007-2013.

Program LIFE+ składa się z trzech części:

- LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna,
- LIFE+ polityka i zarządzanie w zakresie środowiska,
- LIFE+ informacja i komunikacja.

Działania z zakresu ochrony powietrza, jakie mogą uzyskać wsparcie finansowe z programu LIFE+, to:

1. Niska emisja:
 - wymiana kotłów/pieców na: podłączenie do sieci ciepłowniczej, ogrzewanie gazowe, olejowe, elektryczne lub kotły retortowe na paliwo stałe,
 - odnawialne, niskoemisyjne źródła energii – np. kolektory słoneczne, pompy ciepła,
 - termoizolacja/termomodernizacja budynków.
2. Transport/komunikacja:
 - systemy Park&Ride,
 - wymiana/modernizacja taboru komunikacji autobusowej,
 - rozwój innych rodzajów komunikacji zbiorowej (tramwaje),
 - promocja komunikacji rowerowej (budowa tras rowerowych, bezpłatne wypożyczalnie rowerów),
 - czyszczenie ulic.

Instytucją, która koordynuje przydzielanie środków z programu LIFE+ w Polsce jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wszelkie informacje związane z programem LIFE+ znajdują się na stronie internetowej NFOŚiGW, który jest jednocześnie Krajowym Punktem Kontaktowym. NFOŚiGW prowadzi konsultacje podczas przygotowania wniosków, przeprowadza nabór wniosków oraz przekazuje je do Komisji Europejskiej. Nabór wniosków odbywa się raz do roku. Na stronie internetowej, pod adresem: <http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-zagraniczne/instrument-finansowy-life/kalendarium-naboru-life/> znajduje się kalendarium naboru wniosków, gdzie można sprawdzić aktualnie prowadzone nabory. Finansowanie mogą otrzymywać jednostki, podmioty i instytucje publiczne lub prywatne. Beneficjenci tworzyć mogą partnerstwa w ramach poszczególnych projektów.

Obecnie przygotowywane są nowe zasady funkcjonowania Funduszu LIFE, które zastosowane będą w realizacji nowej Wieloletniej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Środki Europejskiego Obszaru Gospodarczego („norweskie”)

<http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-norweskie>

Bezwrotna pomoc finansowa dla Polski w postaci dwóch instrumentów pod nazwą:

- Mechanizm Finansowy EOG;
- Norweski Mechanizm Finansowy

w Polsce odbywa się na podstawie Programu Operacyjnego, przy uwzględnieniu wytycznych przygotowanych przez państwa – darczyńców.

Środki finansowe, przyznane Polsce w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, są wykorzystywane na projekty realizowane w ramach następujących obszarów priorytetowych:

- ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
- promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami,
- ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast,
- opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem,
- badania naukowe,
- ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych,
- polityka regionalna i działania transgraniczne.

W czerwcu 2011 roku została podpisana umowa na nowy okres finansowania w ramach nowej edycji Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Zgodnie z systemem wdrażania, ustalonym przez państwa – darczyńców, dla każdego obszaru tematycznego zostanie przygotowany program operacyjny przez tzw. operatora programu. Programy operacyjne będą precyzować m.in.: szczegółowy opis obszarów priorytetowych, katalog beneficjentów, zasady naboru i oceny wniosków, koszty kwalifikowane itd.

Zakres wsparcia w ramach nowej perspektywy będzie bardzo szeroki. Największe środki przeznaczono na ochronę środowiska – 247 mln euro, z czego 110 mln euro zostanie przekazane na działania na rzecz różnorodności biologicznej i ekosystemów, na przedsięwzięcia służące wzmocnieniu monitoringu środowiska i działań kontrolnych oraz na wsparcie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, których operatorem będzie Ministerstwo Środowiska we współpracy z NFOŚiGW. Natomiast 137 mln euro będzie przeznaczony na program wsparcia rozwoju technologii wychwytywania oraz składowania CO₂, którego operatorem będzie Ministerstwo Gospodarki.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej z 21 grudnia 2011 r. zaakceptowano listę zadań priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a 14 sierpnia 2012 roku zmieniony został Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Infrastruktura i Środowisko. W zakresie ochrony powietrza są to następujące osie priorytetowe:

Oś priorytetowa IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska, której celami w zakresie poprawy jakości powietrza są:

- rozpowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego objętych certyfikacją,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- zapobieganie powstawaniu i redukcja zanieczyszczeń różnych komponentów środowiska poprzez dostosowanie istniejących instalacji do wymogów najlepszych dostępnych technik (BAT),
- poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających z obiektów spalania paliw, priorytetowo traktowane będą projekty dotyczące instalacji o mocy większej od 50 MW.

Oś priorytetowa V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.

W zakresie V osi priorytetowej realizowane będą projekty szkoleniowe lub programy aktywnej edukacji dla wybranych grup społecznych i zawodowych mające na celu podnoszenie kwalifikacji i kształtowanie świadomości w zakresie zrównoważonego rozwoju, kampanie informacyjno-promocyjne dotyczące wybranych aspektów środowiska i jego ochrony prowadzone z udziałem środków masowego przekazu, społecznych organizacji ekologicznych i innych podmiotów, w tym badania opinii publicznej budowanie sieci partnerstwa na rzecz ochrony środowiska.

Oś priorytetowa VI: Drogowa i lotnicza sieć TEN-T.

Poprawa dostępności komunikacyjnej Polski i połączeń międzyregionalnych poprzez rozwój drogowej i lotniczej sieci TEN-T oraz poprawa połączeń komunikacyjnych głównych miast województw wschodniej Polski z pozostałą częścią kraju poprzez rozwój sieci drogowej na terenie tych województw. Zgodnie z mapą drogowych odcinków TEN-T oraz kolejowych odcinków trakcyjnych, w województwie podkarpackim powstanie sieć drogową o znacznie wyższych niż obecnie parametrach użytkowych, w tym stworzony zostanie zasadniczy szkielet dróg o dużej przepustowości, stanowiący sieć połączeń pomiędzy największymi ośrodkami gospodarczymi kraju. W rezultacie nastąpi redukcja natężenia ruchu w rejonach dużych miast oraz znaczące skrócenie czasu przejazdu pomiędzy poszczególnymi miastami. Zapewniona zostanie też płynność przebiegającego przez Polskę ruchu tranzytowego.

Oś priorytetowa VII: Transport przyjazny środowisku.

Głównym celem VII osi priorytetowej jest zwiększenie udziału przyjaznych środowisku gałęzi transportu w ogólnym przewozie osób i ładunków. Szczegółowe cele, których realizacja przyczyni się do poprawy jakości powietrza to:

- poprawa stanu połączeń kolejowych wchodzących w skład sieci TEN-T, a także wybranych odcinków znajdujących się poza tą siecią, oraz poprawa obsługi pasażerów w międzynarodowym i międzyregionalnym transporcie kolejowym,
- zwiększenie udziału przyjaznego środowisku transportu publicznego w obsłudze mieszkańców obszarów metropolitalnych,
- zwiększenie udziału transportu intermodalnego w ogólnych przewozach ładunków.

Oś priorytetowa VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe.

Jednym z zadań VIII osi priorytetowej mającym związek z jakością powietrza jest poprawa stanu dróg krajowych położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią.

Oś priorytetowa IX: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.

Głównymi celami tej osi są:

- podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania i, dystrybucji energii oraz wzrost efektywności energetycznej w procesie użytkowania energii,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw.

Oś priorytetowa X: Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Cele X osi priorytetowej:

- budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji,
- rozwój przemysłu produkującego urządzenia służące do produkcji paliw i energii ze źródeł odnawialnych lub zmniejszenie uzależnienia kraju od konwencjonalnych źródeł energii poprzez realizację projektów służących zwiększeniu efektywności energetycznej lub rozwojowi energetyki odnawialnej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej określa, w drodze uchwały Rady Nadzorczej Funduszu, listy priorytetowych programów planowanych do finansowania.

Lista priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2013 rok została przyjęta Uchwałą RN nr 175/12 z dnia 20.11.2012 r.

Lista obejmuje programy unijne realizowane przez NFOŚiGW oraz programy finansowane ze środków krajowych.

Programy pomocne w realizacji celów zawartych w Programie ochrony powietrza dla stref w województwie podkarpackim wymienione są w obszarze piątym „Ochrona klimatu i atmosfery”. Programy te finansowane są głównie ze środków krajowych.

Są to:

1. Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji.
2. Współfinansowanie opracowania programów ochrony powietrza i planów działania.
3. System zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme).
4. Efektywne wykorzystanie energii.
5. Współfinansowanie IX osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.
6. Realizacja przedsięwzięć finansowanych ze środków pochodzących z darowizny rządu Królestwa Szwecji.
7. Inteligentne sieci energetyczne.
8. **Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii.**

W innych obszarach można starać się o dofinansowanie działań w ramach następujących celów:

- 3.5. Rekultywacja terenów zdegradowanych i likwidacja źródeł szczególnie negatywnego oddziaływania na środowisko.
- 4.2. Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych.
7. Edukacja ekologiczna
- 9.9. Ekologiczne formy transportu.

System Zielonych Inwestycji – GIS

(<http://www.nfosigw.gov.pl/system-zielonych-inwestycji---gis/>)

System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) jest pochodną mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Idea i cel GIS sprowadzają się do stworzenia i wzmocnienia proekologicznego efektu wynikającego ze zbywania nadwyżek jednostek AAU¹. Krajowy system zielonych inwestycji jest związany ze „znakowaniem środków finansowych pozyskanych ze zbycia nadwyżki jednostek emisji w celu zagwarantowania przeznaczenia ich na realizację ściśle określonych celów związanych z ochroną środowiska w państwie zbywcy jednostek”.

Środki Rachunku klimatycznego są przeznaczane na dofinansowanie zadań związanych ze wspieraniem przedsięwzięć realizowanych w ramach programów i projektów objętych Krajowym systemem zielonych inwestycji.

Zgodnie z listą programów priorytetowych Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej działający jako Krajowy operator systemu zielonych inwestycji dofinansowuje przedsięwzięcia w ramach V konkursu programu priorytetowego p.n.: System zielonych inwestycji.

W zakresie ochrony powietrza dofinansowanie można uzyskać w ramach następujących osi priorytetowych:

1. Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej (z dniem 25.10.2012 r. weszła w życie aktualizacja programu).
2. Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę (z dniem 21.03.2012 r. weszła w życie aktualizacja programu).
3. Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu przyłączenia źródeł wytwarzających energetyki wiatrowej (OZE) (z dniem 13.02.2012 r. weszła w życie nowa treść programu).
4. Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych (z dniem 14.12.2011 r. weszła w życie aktualizacja programu).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przygotował nowy program priorytetowy „**KAWKA - Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii**”.

Wdrożenie programu jest wynikiem przyjęcia zmian w ustawie Prawo ochrony środowiska związanych z Dyrektywą 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy „CAFE”. Dyrektywa wprowadza nowe zasady zarządzania jakością powietrza w strefach i aglomeracjach oraz podjęcie niezbędnych działań naprawczych tam, gdzie pomiary wykażą przekroczenia.

Głównym celem programu jest zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie pyłów PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu zagrażających zdrowiu i życiu ludzi w strefach, w których występują znaczące przekroczenia dopuszczalnych i docelowych poziomów stężeń tych zanieczyszczeń i dla których opracowane zostały programy ochrony powietrza, poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń.

Beneficjentami programu będą podmioty wskazane w programach ochrony powietrza, które planują albo realizują już przedsięwzięcia mogące być przedmiotem dofinansowania przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW.

Program wdrażany będzie przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W ramach programu planuje się trzy nabory. **Termin I naboru wniosków o dofinansowanie upływa 28 sierpnia 2013 r.**

Z treścią programu można zapoznać się na stronie <http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/kawka/>.

¹ Jednostka AAU - *Assigned Amount Unit*, jednostki przyznanej emisji w systemie ONZ; 1 AAU = ekwiwalent 1 tony CO₂

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (www.wfosigw.rzeszow.pl) działa na podstawie Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.). Celem działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie związanym z ochroną powietrza jest finansowanie działań obejmujących obszar województwa podkarpackiego. Zgodnie z listą przedsięwzięć priorytetowych przyjętych na 2013 rok w zakresie ochrony atmosfery (<http://www.bip.wfosigw.rzeszow.pl/pliki/lpp-2013-opis.pdf>; <http://www.bip.wfosigw.rzeszow.pl/index.php/programy/programy-wfosigw/93-ochrona-atmosfery>), Wojewódzki Fundusz udziela pomocy na:

1. Likwidację tzw. „niskich” źródeł emisji na terenach miast, w szczególności w strefach i aglomeracjach, dla których opracowane zostały programy ochrony powietrza.
2. Realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii lub wysokosprawnej kogeneracji.
3. Realizację zadań mających na celu poprawę stanu czystości powietrza w miejscowościach uzdrowiskowych woj. podkarpackiego.
4. Racjonalizację gospodarki energią, wdrażanie technologii i przedsięwzięć ograniczających zużycie energii w przemyśle i gospodarce komunalnej.

Poza dofinansowaniem działań związanych z ochroną powietrza, a istotnymi z punktu widzenia działań naprawczych zaproponowanych w Programie, Wojewódzki Fundusz udziela pomocy na: współfinansowanie programów edukacyjnych o zasięgu regionalnym.

O dofinansowanie w formie dotacji mogą ubiegać się:

- jednostki sektora finansów publicznych,
- kościoły i inne związki wyznaniowe,

podejmujące się realizacji kompleksowych przedsięwzięć termomodernizacyjnych obiektów użyteczności publicznej, w szczególności związanych z likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła, których nośnikiem energii były paliwa stałe typu węgiel, koks lub realizacją nowych z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii.

Wysokość dotacji na modernizację źródeł energii cieplnej obiektów i dla budowy nowych wykorzystujących energię odnawialną ustalana jest w zależności od zastosowanego rodzaju nośnika energii jako iloczyn mocy instalowanego źródła ciepła w kW i stawki jednostkowej.

Przyznanie dotacji na inne elementy termomodernizacji obiektu uzależnione jest od wcześniejszego lub jednoczesnego wykonywania ulepszeń cieplnych obiektu wg pełnego audytu energetycznego i może wynosić do 70% kosztów tych elementów.

Pożyczki

Na realizację tych i innych zadań z zakresu ochrony atmosfery lub realizowanych przez inne niż wymienione wyżej podmioty Fundusz udziela pożyczek. Dotacje mogą być udzielane jedynie w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.

3.2.11.1. Lista działań niewynikających z Programu

Poniżej przedstawiono listę działań niewynikających z Programu Ochrony Powietrza, planowanych lub już przygotowanych, poddanych analizie i przewidzianych do realizacji oraz będących w trakcie realizacji.

1. Zakaz spalania odpadów komunalnych w indywidualnych źródłach ciepła,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszanego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Termomodernizacje budynków wykonywane zgodnie z programami gospodarowania zasobem mieszkaniowym w gminach,
3. Zmniejszenie strat przesyłu energii przez modernizację sieci ciepłej w technologii preizolowanej,
4. Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej strefy,
5. Dokończenie inwestycji drogowych – rozbudowa układu drogowego obejmującego autostradę A4 oraz drogi ekspresowe S19 i S74,
6. Budowa obwodnic w miastach o dużym natężeniu ruchu – Ropczyce, Przeworsk, Jarosław, Leżajsk, Stalowa Wola, Nisko, Wschodnia Obwodnica Przemysła łącząca DK nr 77 z DK nr 28, Jasło,
7. Modernizacja kotłowni węglowych z równoczesną zmianą czynnika grzewczego na bardziej przyjazny środowisku,
8. Rozwój transportu proekologicznego w komunikacji miejskiej oraz modernizacja systemów komunikacyjnych i ich właściwe utrzymanie.

3.2.12. Lista działań krótkoterminowych

1. Działania informacyjne:
 - a) Informacje na stronie internetowej o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości alarmowej, dopuszczalnej, docelowej zanieczyszczeń
 - b) Informacje dla osób starszych, dzieci i osób z chorobami układu oddechowego – zalecenia do:
 - pozostania w domu,
 - unikania obszarów występowania wysokich stężeń zanieczyszczeń,
 - ograniczenia wysiłku fizycznego na otwartej przestrzeni,
 - ograniczenia lub całkowitego zaniechania (wystąpienie stężeń alarmowych) wietrzenia mieszkań.
 - c) informowanie dyrektorów jednostek oświatowych (szkół, przedszkoli i żłobków) oraz innych opiekuńczych
 - ograniczenie lub zakaz (wystąpienie stężeń alarmowych) przebywania dzieci na otwartej przestrzeni
 - d) Informowanie dyrektorów szpitali i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej oraz komendantów straży pożarnej o możliwości wystąpienia większej ilości przypadków nagłych chorób górnych dróg oddechowych oraz niewydolności krążenia.
2. Zalecenia:
 - a) jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości
 - b) korzystania z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej
3. Działania nakazowe i zakazowe:
 - a) zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego i grilli,
 - b) zakaz palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy),
 - c) zakaz palenia w kominkach (nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła)
 - d) zakaz spalania odpadów w paleniskach domowych,
 - e) zakaz wjazdu samochodów ciężarowych do centrum miasta jeżeli wystąpiły stężenia alarmowe,
 - f) zakaz przebywania dzieci na otwartej przestrzeni (w przypadku wystąpienia stężeń alarmowych).

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3.3. Przykłady dobrych praktyk – Program Ograniczenia Niskiej Emisji

Podstawowym celem opracowania i wdrożenia Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE), mogącego być programem wykonawczym POP, jest systemowe zaplanowanie i realizacja działań prowadzących do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery na obszarze danej gminy z wielu indywidualnych źródeł ciepła niezależnie od formy własności lokalu mieszkalnego.

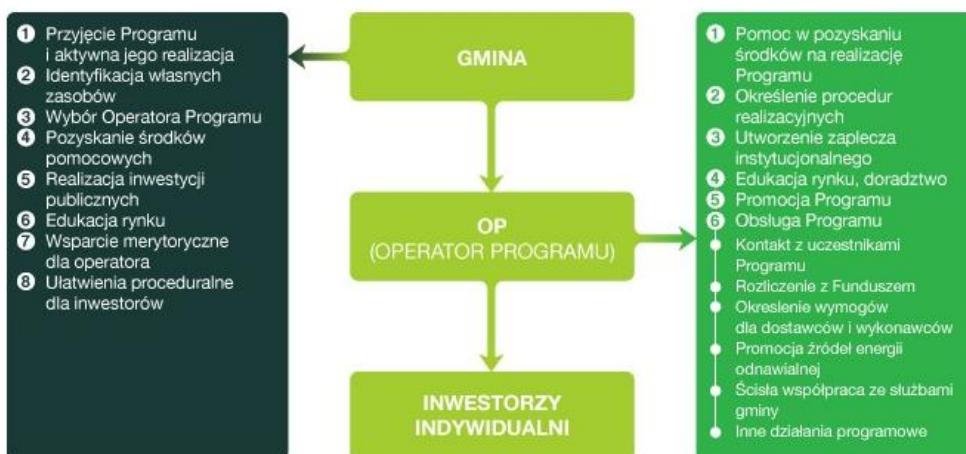
Poniżej przedstawiono przykład dobrej praktyki odnoszący się do modelowego ujęcia PONE, który to program może znacznie ułatwić realizację zadań związanych z ograniczaniem „niskiej emisji”:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

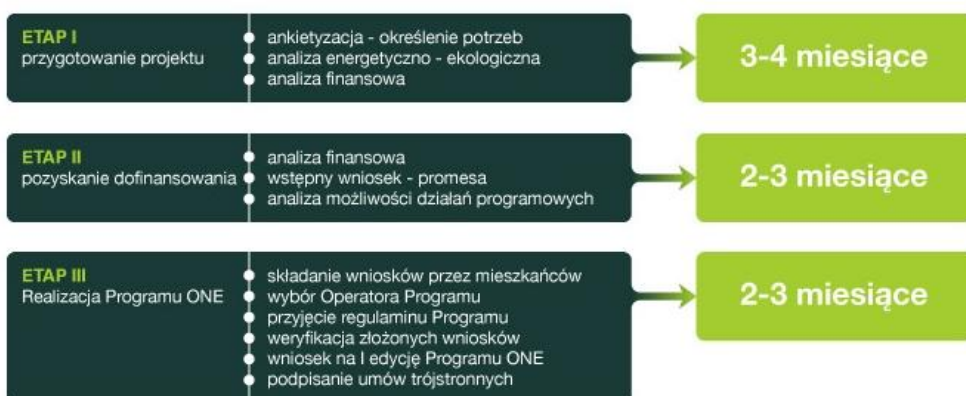
PROGRAM OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI (MODEL DZIAŁANIA)

PROGRAM OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI (ZAKRES DZIAŁANIA)

ETAPY REALIZACJI PROGRAMU ONE

Rysunek 41 Struktura organizacyjna PONE

Źródło: <http://www.niskaemisja.pl/o-programach/struktura-organizacyjna.html>

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Modelowy Program Ograniczenia Niskiej Emisji zawiera:

- szczegółową inwentaryzację źródeł emisji komunalnej – ogrzewania indywidualnego węglowego i na drewno:
 - lokalizacja,
 - stan techniczny,
 - audyt energetyczny budynków,
 - preferencje właścicieli co do ewentualnych zmian,
 - własność lokali,
- podział miasta na obszary według najbardziej racjonalnych, z punktu widzenia rozwiązań techniczno-finansowych sposobów zmiany typu ogrzewania,
- niezbędne działania i hierarchię potrzeb inwestycyjnych i remontowych – szczegółowy harmonogram działań, z uwzględnieniem obszarów przekroczeń wartości dopuszczalnych PM10 i PM2,5 oraz docelowych stężeń B(a)P wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (działania powinny być w pierwszej kolejności skierowane na te obszary),
- określenie sposobu dokonania modernizacji – tzw. „ścieżka działania”:
 - możliwości dofinansowania,
 - wzory niezbędnych dokumentów potrzebnych do przeprowadzenia zamiany typu ogrzewania,
 - kolejne działania, które osoba zmieniająca sposób ogrzewania powinna wykonać,
- prognozowany efekt ekologiczny potrzebny do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu,
- wskazanie ewentualnych wykonawców,
- Wskazanie „operatora”, którego zadaniem będzie wdrażanie PONE, pomoc techniczna, prawna i merytoryczna dla ludności,
- Wskazanie metod kontroli trwałości wprowadzanych zmian.

Źródłem finansowania dla opracowania i realizacji Programu będzie Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zgodnie z art. 401 c ust. 9a Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, środki własne miasta oraz środki własne osób fizycznych uczestniczących w programie.

Podstawowym kryterium udziału w programie jest **likwidacja istniejącego kotła węglowego oraz:**

- **podłączenie do sieci ciepłej,**
- **montaż innego źródła ciepła węglowego, które ma wyższą sprawność cieplną, a dzięki temu powoduje niższą emisję, a równocześnie, którego konstrukcja uniemożliwia spalanie odpadów,**
- **montaż innego źródła ciepła: gazowego lub na olej opałowy, lub montaż ogrzewania elektrycznego.**

Aby w maksymalnym stopniu ograniczyć ładunek emitowanych zanieczyszczeń w pierwszej kolejności powinno się rozważyć dofinansowaną zmianę ogrzewania węglowego na następujące źródła ciepła:

- ogrzewanie z sieci ciepłowniczej,
- kotły na paliwa gazowe,

w przypadku braku technicznych możliwości przyłączenia do systemu ciepłowniczego lub gazowniczego:

- źródła ciepła zasilane energią elektryczną (piece, kotły wodne, inne),
- kotły na paliwa płynne (olejowe lub na gaz LPG),

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- kotły do spalania biomasy (peletu, brykietów drzewnych, słomy, i innych),
- pompy ciepła lub kotły węglowe z automatycznym dozowaniem paliwa tzw. retorty, pod warunkiem, że posiadają aktualne świadectwo na „znak bezpieczeństwa ekologicznego” przyznawanego przez uprawnione do tego instytucje lub laboratoria.

W szczególnych przypadkach powinno możliwe być również dofinansowanie w ramach PONE wymiany nie węglowych źródeł ciepła pod warunkiem zamiany na technologie wykorzystujące odnawialne źródła energii lub w przypadku całkowitej likwidacji niskiej emisji (przyłączenie do sieci ciepłowniczej, ogrzewanie budynku za pomocą energii elektrycznej).

Dofinansowanie powinno również dotyczyć kosztów montażu modernizowanych źródeł ciepła, a wymienione w ramach PONE źródło ciepła musi być głównym źródłem. Warunkiem dofinansowania źródła ciepła musi być całkowita likwidacja źródła wysokoemisyjnego i możliwość kontroli tego stanu w ciągu np. kolejnych 5 lat. Dlatego po wymianie źródeł ciepła w ciągu kilku kolejnych lat Urząd Miasta powinien mieć zastrzeżoną możliwość niezapowiedzianych kontroli w obiektach, w których dokonano modernizacji źródła ciepła dofinansowanego w ramach PONE.

Natomiast możliwe powinno zostać stosowanie źródeł pomocniczych np. dogrzewanie za pomocą kominka, energii elektrycznej, itp.

Dla zapewnienia sprawnego przebiegu inwestycji zapisanych w PONE konieczne jest powołanie Operatora, którym może być osoba fizyczna lub osoba prawna np. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej.

Zakres obowiązków Operatora powinien obejmować:

- przygotowanie dokumentacji Programu, wraz z audytem energetycznym budynków,
- przygotowanie harmonogramów rzeczowo - finansowych,
- przygotowanie harmonogramów rozliczeniowych,
- pozyskanie środków na wykonanie programu,
- uruchomienie Punktu Obsługi Klienta,
- szeroko zakrojona akcja informacyjna dla potencjalnych odbiorców programu, obejmująca zarówno informacje na temat programu, jak i porady merytoryczne i techniczne,
- stworzenie list osób chętnych do wzięcia udziału w programie,
- wyłonienie firm, które zajęłyby się techniczną realizacją programu,
- kontrolę i egzekwowanie od firm instalatorskich wykonania zleconych prac.

PROGRAM OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI POWINIEN BYĆ DŁUGOTERMINOWYM NARZĘDZIEM REALIZACJI POLITYKI EKOLOGICZNEJ GMINY.

Ma on pomagać tak władzom gminy jak i jego mieszkańcom w taki sposób, aby niezbędne dla poprawy jakości powietrza działania przeprowadzić w sposób jak najbardziej ekonomiczny, technicznie racjonalny, sprawnie, bez zbędnych formalności i jak najbardziej efektywny.

Pokazanie „ścieżki działań”, wskazanie możliwości dofinansowania, doradztwo techniczne, wskazanie solidnego wykonawcy zapewne pomoże właścicielom lokali w podjęciu decyzji o wymianie źródła ciepła, z którą często zwlekają, mając na uwadze problemy techniczno-finansowe wiążące się z taką decyzją.

Ważnym czynnikiem, dla którego korzystne jest przystąpienie do PONE jest zwiększenie komfortu użytkowania urządzeń grzewczych.

Jednocześnie szeroka kampania informacyjno-edukacyjna powinna wskazać mieszkańcom nie tylko efekt ekologiczny, który można osiągnąć poprzez realizację PONE, ale przede wszystkim efekt

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

zdrowotny, jaki osiąga się poprzez obniżenie stężeń nie tylko benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego, ale i wszystkich innych substancji zanieczyszczających będących efektem spalania węgla, czyli: SO₂, NO₂, metali ciężkich, i innych węglowodorów rakotwórczych.

Dodatkowe korzyści z opracowania i wdrażania PONE:

1. PONE jest Programem wieloletnim – przyczyni się do poprawy stanu aerosanitarne miast strefy, wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców miasta.
2. Zaktywizuje lokalne firmy – więcej pieniędzy zostanie w regionie.
3. Przyczyni się do stosowania na szeroką skalę nowatorskich rozwiązań technicznych: niższe koszty eksploatacji systemów grzewczych, niskie koszty realizacji inwestycji.
4. Zmniejszenie emisji B(a)P, pyłu PM10 i PM2,5, dwutlenku węgla i innych substancji szkodliwych:
 - wymierne efekty w zakresie ochrony środowiska w regionie,
 - poprawa jakości życia i zdrowia mieszkańców,
 - zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu.

Przykłady opracowanych i wdrażanych Programów Ograniczania Niskiej Emisji:

1. Województwo śląskie - <http://www.niskaemisja.pl/dokumenty-i-statystyki/dokumentacja/Archiwum/>
2. Województwo mazowieckie
 - Żyrardów – uchwalony -http://www.zyrardow.pl/aktualizacja/data/pliki/5192_Program_obnizenia_niskiej_emisji_na_terenie_Miasta_zyrardowa.pdf
 - Płock – uchwalony - http://dane.plock.eu/bip//dane/uchwaly/v/675_z.pdf
 - Otwock – uchwalony - <http://www.bip.otwock.pl/prawol.asp?IDk=10>
 - Radom – uchwalony -http://bip.radom.pl/portal/ra/27/7969/Uchwala_nr_5102009_w_sprawie_uchwalenia_Programu_obnizania_niskiej_emisji_na_ter.htm?search=1286588
 - Piaseczno – projekt - <http://piaseczno.eu/index.php?mnu=283&app=docs&action=get&iid=8384>

Problematyka ograniczenia „niskiej emisji” z sektora komunalno-bytowego – w tym sposoby ograniczenia „niskiej emisji” oraz skutki podejmowanych działań, została szeroko omówiona w opracowaniu pt. „Analiza możliwości ograniczenia niskiej emisji ze szczególnym uwzględnieniem sektora bytowo-komunalnego”, zamieszczonym na stronie Ministerstwa Środowiska (http://www.mos.gov.pl/g2/big/2012_02/0d3c8810e4fbedd2f6c45491993fd25.pdf).

4. Obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Programu

Realizacja Programu Ochrony Powietrza wymaga współpracy wielu stron oraz bieżącej oceny postępów prac. W tym celu określone zostały zakresy kompetencji dla poszczególnych organów administracji i instytucji, bariery prawne inne związane z polityką Państwa uniemożliwiające skuteczne realizowanie Programu oraz obowiązki najwyższych organów władzy w Państwie, a także władz lokalnych.

4.1. Zadania wynikające z realizacji Programu

Obowiązki Rządu Rzeczypospolitej Polskiej:

1. Opracowanie polityki energetycznej państwa uwzględniającej problemy ochrony powietrza.
2. Likwidacja utrudnień prawnych uniemożliwiających skuteczne realizowanie Programów Ochrony Powietrza, w tym w szczególności:
 - utrudniających prowadzenie przez gminy Programów Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE), poprzez dofinansowanie wymiany kotłów grzewczych u osób fizycznych,
 - umożliwiających wprowadzanie w miastach stref ograniczonej emisji komunikacyjnej,
 - umożliwiających dofinansowanie eksploatacji proekologicznych systemów grzewczych.
3. Uwzględnienie w polityce fiskalnej, szczególnie dotyczącej płatników podatku dochodowego od osób fizycznych, ulg związanych z instalacją urządzeń powodujących wprowadzanie mniejszych ilości zanieczyszczeń do środowiska.

Głównie władze lokalne mają kompetencje i mogą efektywnie przeciwdziałać naruszeniom standardów jakości środowiska, w tym powietrza, poprzez plany zagospodarowania przestrzennego, oceny oddziaływania na środowisko, pozwolenia na emisje, pozwolenia na budowę oraz lokalne uregulowania prawne, np. zachęty finansowe skierowane do osób fizycznych.

Istotnym elementem umożliwiającym realizację postanowień Programu Ochrony Powietrza jest przeniesienie podstawowych założeń i kierunków działania do wszystkich strategicznych dokumentów i polityk na szczeblu województwa, powiatów i gmin. Pozwoli to na efektywne i sprawne współdziałanie odpowiedzialnych za jego realizację jednostek organizacyjnych oraz planowe realizowanie przyszłych inwestycji.

Zarząd województwa, w związku z realizacją Programu Ochrony Powietrza, jest odpowiedzialny za zbieranie informacji o stopniu realizacji zadań zapisanych w Programie oraz przekazywanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska informacji o realizacji POP (Art. 94 ust. 2a POŚ).

Organy samorządu gminnego (miasto na prawach powiatu) i powiatowego są zobowiązane do przekazywania organowi przyjmującemu Program informacji o:

- wydawanych decyzjach, w szczególności: decyzjach administracyjnych zawierających informacje o emisji zanieczyszczeń do powietrza, pozwoleniach na wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, pozwoleniach zintegrowanych oraz informacji o przyjmowanych w trybie art. 152 ustawy POŚ - zgłoszeniach eksploatacji instalacji,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- podejmowanych decyzjach dotyczących realizacji działań wynikających z podstawowych kierunków i zakresów działań mających na celu w szczególności ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł bytowo-komunalnych,
- działaniach podjętych w celu wdrożenia zadań wynikających z realizacji Programu Ochrony Powietrza,
- realizacji i przekazywania informacji dotyczących inwestycji w zakresie drogownictwa oraz edukacji ekologicznej.

Organy samorządu gminnego są zobowiązane do przekazywania organowi przyjmującemu Program informacji o:

- podejmowanych decyzjach dotyczących realizacji działań wynikających z podstawowych kierunków i zakresów działań mających na celu w szczególności ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł bytowo-komunalnych,
- działaniach podjętych w celu wdrożenia zadań wynikających z realizacji Programu Ochrony Powietrza.

Organ przyjmujący Program wyda uchwałę w sprawie określenia Programu Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej.

Kontrolę wykonania zadań zapisanych w Programie Ochrony Powietrza, wobec wójta, burmistrza, prezydenta miasta, starosty i innych podmiotów sprawuje Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska (art. 96a POŚ).

Bazy danych emisyjnych (szczególnie wprowadzanie zmian w emisji komunikacyjnej i powierzchniowej), które mogłyby być prowadzone i corocznie uaktualniana przez Urząd Marszałkowski na podstawie informacji uzyskiwanych z samorządów oraz coroczne oceny jakości powietrza wykonywane przez WIOŚ w Rzeszowie pozwolą na bieżącą kontrolę stanu aerosanitarne w województwie podkarpackim.

4.2. Ograniczenia wynikające z realizacji Programu

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska (art. 91 ust. 1) na Zarządzie Województwa Podkarpackiego spoczywa obowiązek opracowania Programu Ochrony Powietrza, natomiast realizacja Programu znajduje się głównie w zakresie działań władz samorządowych.

Art. 96 POŚ daje możliwość sejmikowi województwa, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub na zabytki określić dla terenu województwa bądź jego części rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania, a także sposób realizacji i kontroli tego obowiązku, co umożliwi wpływ na wielkość i strukturę emisji niskiej. Wydaje się jednak, iż zapis ten jest niekonstytucyjny. Wprowadzenie takiego prawa spowodowałoby, iż części społeczeństwa (ze względów ekonomicznych lub technicznych) nie miałyby możliwości ogrzania mieszkań oraz wody, a także przygotowania posiłków. Tak więc pozbawiono by część mieszkańców województwa lub jego części możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

Diagnoza istniejącego stanu w zakresie jakości powietrza na terenie Polski wskazuje, że główną przyczyną przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszzonego PM10 i PM2,5 oraz docelowych B(a)P jest tzw. „niska emisja” czyli emisja pochodząca ze spalania paliw stałych w piecach, kotłach domowych, natomiast pozostałe rodzaje emisji mają minimalny udział.

Należy podkreślić, że zarówno stan techniczny dużej ilości kotłów, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych jest zły, także jakość paliw (węgla i drewna) jest wysoce niezadowolająca. Często dochodzi również do tego spalanie w piecach odpadów z gospodarstw domowych (między innymi butelek PET, kartonów po napojach, odpadków organicznych i innych). Czynniki te, w połączeniu z niekorzystnymi warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

w powietrzu, jakie często występują w okresie zimowym (grzewczym) tj. inwersje temperatur, niskie prędkości wiatrów, decydują o występowaniu przekroczeń poziomów normatywnych.

Istotną barierę dla wyboru przez mieszkańców niskoemisyjnych systemów ogrzewania stanowi obecna, niestabilna polityka paliwowa państwa oraz wysokie ceny tych paliw (np. gazu).

Ponadto nie ma w polskim prawie mechanizmów umożliwiających wyegzekwowanie od osób fizycznych użytkownika urządzeń grzewczych spełniających określone wymogi w zakresie wielkości emisji substancji do powietrza.

Istotnym problemem w warunkach polskich jest ustalona wartość poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu. Z wykonanych analiz wynika, iż stosunek emisji B(a)P oraz emisji pyłu PM10 zinwentaryzowanej na terenie Polski wynosi około 0,00016, podobnie ma się to dla emisji zinwentaryzowanych w poszczególnych strefach. Równocześnie stosunek wartości średniorocznej poziomu docelowego B(a)P i poziomu dopuszczalnego PM10 wynosi 0,000025. Oznacza to, że wartości normatywne dla B(a)P są około 6-cio krotnie ostrzejsze niż dla pyłu zawieszonego PM10. Przyjęcie tak ostrej wartości odniesienia wiąże się głównie ze szczególnie szkodliwym oddziaływaniem B(a)P na zdrowie człowieka. Równocześnie należy stwierdzić, iż w warunkach polskich dotrzymanie powyższej normy jest praktycznie nierealne. W celu osiągnięcia poziomu docelowego B(a)P w powietrzu w większości miast w Polsce należałoby zlikwidować znaczną część niskiej emisji występującej na tych obszarach, co jest niewykonalne technicznie i niemożliwe ekonomicznie.

Równie istotnym aspektem, stanowiącym o powodzeniu wdrożenia Programu jest zapewnienie źródeł finansowania wskazanych działań.

W związku z reformą przeprowadzoną przez Ministra Finansów i likwidacją powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska (Ustawą z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy Prawo Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, DZ. U. nr 215, poz. 1664) od 1 stycznia 2010 r. dofinansowanie dla osób fizycznych z tych funduszy nie jest udzielane. **W wyniku kolejnej zmiany ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 21 grudnia 2010 r. zaistniała możliwość udzielania dotacji celowej z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji ekologicznych również dla osób fizycznych lub wspólnot mieszkaniowych.**

Do barier w realizacji działań naprawczych zapisanych w POP-ach, które najczęściej się wymienia należą:

- niestabilność polityki paliwowej państwa,
- wysokie ceny paliw (gazu, oleju opałowego),
- wysokie ceny energii elektrycznej,
- brak jednoznacznych zachęt ze strony państwa dla stosowania paliw ekologicznych (niskoemisyjnych),
- brak środków finansowych na realizację POP,
- likwidacja gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska,
- brak kooperacji pomiędzy jednostkami wdrażającymi Programy Ochrony Powietrza, co przyczynia się do zmniejszenia efektywności prowadzonych działań,
- mała skuteczność narzędzi prawnych w zakresie możliwości ograniczania „niskiej emisji”, w tym brak instrumentów umożliwiających nakładanie obowiązków na osoby fizyczne (np. wymiany kotła) i ich egzekwowania,
- problem podziału odpowiedzialności pomiędzy powiatem a gminą, starosta nie ma uprawnień do faktycznej realizacji głównych zapisów Programu i nie może zlecić tych zadań gminom,
- znikomy udział źródeł odnawialnych w pokrywaniu zapotrzebowania na ciepło,
- niekorzystna struktura cen paliw i małe dochody społeczeństwa, co skutkuje spalaniem odpadów w piecach,
- przyzwolenie społeczne na spalanie odpadów w piecach domowych,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- niska świadomość społeczeństwa w zakresie zanieczyszczenia powietrza i skutków zdrowotnych z tym związanych,
- brak wpływu lokalnych samorządów na lokalne źródła energii odnawialnej (geotermalnej, wodnej).

Realizacja Programów Ochrony Powietrza bez wsparcia ze strony państwa (legislacyjnego, organizacyjnego i finansowego) jest znacznie utrudniona.

Dlatego warto wskazać pewne wnioski, które ułatwiłyby realizację Programów oraz rozwiązały istniejące problemy:

- nadanie wyższego priorytetu zagadnieniom ochrony powietrza w działalności funduszy ochrony środowiska i programów finansujących działania w zakresie ochrony środowiska;
- możliwości dofinansowywania ze źródeł funduszy ochrony środowiska inwestycji w zakresie poprawy jakości powietrza różnej skali (również realizowanych przez osoby fizyczne) oraz uproszczenie procedur przyznawania dotacji,
- poparcie państwa dla zachowań proekologicznych poprzez odpowiednią politykę fiskalną (np. możliwość odliczeń podatkowych dla stosujących paliwa proekologiczne do ogrzewania),
- uwzględnienie w polityce ekologicznej państwa zagadnień ochrony powietrza w powiązaniu z warunkami społeczno-ekonomicznymi,
- zmiany legislacyjne umożliwiające kontrolę i egzekwowanie działań w zakresie ograniczania niskiej emisji,
- ustalenie priorytetowego zadania w polityce energetycznej Państwa – obniżenie cen ekologicznych nośników energii cieplnej,
- wprowadzenie zakazu sprzedaży odpadów (pyłu, mułu) powstających przy wydobyciu węgla, stosowanych do opalania budynków,
- uwzględnienie w prawodawstwie polskim możliwości wprowadzenia w mieście strefy ograniczonej emisji komunikacyjnej.

4.3. Monitoring realizacji Programu

Zagadnienia dotyczące monitorowania realizacji Programów Ochrony Powietrza oraz przekazywania informacji na ten temat do odpowiednich organów administracji zostały zapisane w Ustawie Prawo Ochrony Środowiska oraz w Rozporządzeniu MŚ z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych § 5 pkt 1 mówi, że w części wyszczególniającej ograniczenia i zadania wynikające z realizacji programu wskazuje się organy administracji właściwe w sprawach:

- przekazywania organowi określającemu program informacji o wydawanych decyzjach, których ustalenia zmierzają do osiągnięcia celów programu ochrony powietrza;
- wydania aktów prawa miejscowego;
- monitorowania realizacji programu ochrony powietrza lub jego poszczególnych zadań.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W każdym z Programów powinna zatem znaleźć się informacja i wskazanie, których organów administracji dotyczy określony zakres obowiązków oraz jakie informacje powinny być przekazywane w związku z realizacją Programów Ochrony Powietrza.

Ponadto, w Ustawie Prawo Ochrony Środowiska w Art. 94 ust. 2 mówi się, iż: zarząd województwa przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska informację o programach ochrony powietrza, o których mowa w art. 91.

2a. Zarząd województwa, co 3 lata, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdanie z realizacji programów ochrony powietrza, o których mowa w art. 91, począwszy od dnia wejścia w życie rozporządzenia w sprawie określenia programu ochrony powietrza do dnia zakończenia realizacji tego programu.

2b. Jeżeli realizacja programu ochrony powietrza jest zaplanowana na okres krótszy niż 3 lata, sprawozdanie, o którym mowa w ust. 2a, zarząd województwa przedkłada najpóźniej 6 miesięcy po zakończeniu realizacji tego programu.

Aby zarząd województwa mógł przekazać ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdanie z realizacji Programów, musi otrzymać odpowiednie informacje. Dane te muszą być rzetelne, sprawdzone i odpowiednio usystematyzowane, tak, aby można było stwierdzić, czy podejmowane działania przynoszą pozytywny efekt ekologiczny oraz aby można było oszacować jego wielkość.

Istotnym elementem umożliwiającym realizację postanowień Programu Ochrony Powietrza jest przeniesienie podstawowych założeń i kierunków działania wskazanych w Programie do wszystkich strategicznych dokumentów i polityk na szczeblu województwa, powiatów i gmin. Pozwala to na efektywne i sprawne współdziałanie odpowiedzialnych za jego realizację jednostek organizacyjnych oraz planowe i zachowawcze realizowanie przyszłych inwestycji.

Zbieranie i przekazywanie informacji na temat zadań zrealizowanych w celu poprawy jakości powietrza jest bardzo ważne dla:

- oceny uzyskanego efektu ekologicznego;
- kontroli, jak zamiany w emisji zanieczyszczeń wpływają na zmiany stężeń ponadnormatywnych, w tym wypadku stężeń pyłu PM10, PM2,5, B(a)P;
- kontroli, czy zaproponowane działania naprawcze są wystarczająco skuteczne w obszarach ponadnormatywnych stężeń, w tym wypadku stężeń pyłu PM10, PM2,5, B(a)P;
- przekazywania informacji do Unii Europejskiej o działaniach podjętych w celu zapobiegania nadmiernym zanieczyszczeniom;
- sporządzania bilansów emisji zanieczyszczeń powietrza w skali lokalnej jak i ogólnopolskiej.

Głównie władze lokalne mają kompetencje i mogą efektywnie przeciwdziałać naruszeniom standardów jakości środowiska, w tym powietrza, poprzez plany zagospodarowania przestrzennego, oceny oddziaływania na środowisko, pozwolenia na emisje, pozwolenia na budowę oraz lokalne uregulowania prawne np. zachęty finansowe skierowane do osób fizycznych.

W strefach, dla których zostały wykonane Programy Ochrony Powietrza, na większej ich części, nie występują przekroczenia stężeń zanieczyszczeń, ale tam również są wykonywane różne działania (termomodernizacje, remonty dróg i inne), których jednym z pozytywnych skutków jest obniżenie stężeń na danym obszarze. Również w strefach, w których normy zanieczyszczeń powietrza są dotrzymanywane i nie ma wymogu opracowywania Programu Ochrony Powietrza, są realizowane różnorodne działania, inwestycje, które wpływają na poprawę jakości powietrza.

Informacja o tych pracach również powinna być zbierana i przekazywana odpowiednim organom, gdyż obniżenie emisji, a co za tym idzie obniżenie stężeń zanieczyszczeń (w tym przypadku

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

stężeń benzo(a)pirenu) na obszarach, na których normy stężeń zanieczyszczeń są dotrzymywane, wpływa także na obniżanie stężeń w obszarach przekroczeń. Informacje takie są również niezbędne dla aktualizacji baz emisji.

Wszystkie samorządy powiatowe i gminne powinny być zatem objęte obowiązkiem przekazywania marszałkowi województwa informacji o działaniach i inwestycjach mających wpływ na jakość powietrza w strefie podkarpackiej.

Sprawozdania przedkładane przez prezydentów lub burmistrzów miast oraz starostów będą podstawą do monitorowania przez marszałka województwa osiągniętego efektu ekologicznego w zakresie redukcji wielkości emisji w strefach i w województwie.

W ramach realizacji Programu Ochrony Powietrza:

Zarząd województwa, jest odpowiedzialny za:

- zbieranie i analizowanie informacji składanych przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast oraz starostów powiatów o stopniu realizacji zadań zapisanych w Programie;
- opracowywanie i przekazywanie co 3 lata informacji o realizacji Programu ministrowi właściwemu do spraw środowiska;
- wystąpienia poprzez Konwent Marszałków Województw RP oraz Związek Województw RP do Marszałka Sejmu, Kancelarii Rządu lub odpowiednich ministrów w sprawie wprowadzenia stosownych uregulowań prawnych, pozwalających na egzekwowanie działań zawartych w Programach Ochrony Powietrza (np. dotyczących zmiany systemu grzewczego w gospodarstwach domowych, obowiązku zmywania ulic przez zarządzającego drogą, wytyczenie stref ograniczonej emisji komunikacyjnej, określenie sposobu poboru opłat i kar) oraz opiniowanie projektów aktów prawnych;
- aktualizację Programów Ochrony Powietrza, ewentualną korektę kierunków działań i zadań;
- prowadzenie edukacji ekologicznej i promocji w zakresie:
 - korzystania z transportu publicznego, ścieżek rowerowych, ruchu pieszego,
 - wykorzystania ogrzewania proekologicznego, w tym alternatywnych źródeł energii, poszanowania energii,
 - uświadamiania o zagrożeniach dla zdrowia, jakie niesie ze sobą spalanie odpadów w kotłowniach domowych.

Organ samorządu powiatowego (gminnego dla miast na prawach powiatu) jest zobowiązany do przekazywania organowi przyjmującemu Program informacji o wydawanych decyzjach administracyjnych zawierających informacje o emisji zanieczyszczeń do powietrza:

- pozwoleniach na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza,
- pozwoleniach zintegrowanych,
- decyzjach zobowiązujących do wykonywania pomiarów emisji,
- informacji o przyjmowanych w trybie art. 152 ustawy POŚ zgłoszeniach eksploatacji instalacji.

Ponadto jest zobowiązany do realizacji i przekazywania informacji dotyczących:

- inwestycji w zakresie drogownictwa,
- edukacji ekologicznej.

Zarządzający drogami w ramach realizacji Programu Ochrony Powietrza są zobowiązani do:

- realizacji zadań w zakresie inwestycji komunikacyjnych,
- przekazywania informacji o zrealizowanych inwestycjach,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- przekazywania prezydentowi miasta wyników przeprowadzanych w danym roku pomiarów natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach dróg (jeżeli są wykonywane).

Poniżej wskazano jaki powinien być zakres sprawozdań kierowanych do marszałka oraz jakie stosować wskaźniki.

Oprócz wykazania efektu ekologicznego, takie usystematyzowane informacje mogą w przyszłości służyć do wyboru najbardziej optymalnych (z punktu widzenia ekonomii i efektywności) działań naprawczych.

Sprawozdania przedkładane przez organ samorządu gminnego będą podstawą do monitorowania przez marszałka województwa osiągniętego efektu ekologicznego w zakresie redukcji wielkości emisji w strefie.

Realizacja Programu Ochrony Powietrza wymaga współpracy wielu organów administracji i instytucji. Konieczna jest, zatem możliwość bieżącej oceny realizacji Programu. W tym celu należy ściśle określić zakres kompetencji i zadań, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 49 Zakres kompetencji i zadań organów administracji w ramach realizacji Programu Ochrony Powietrza

Zadanie	Organ administracji	Przekazywana informacja	Dokument, z którego wynika zadanie	Organ odbiorczy	
Program Ochrony Powietrza	Zarząd województwa	Informacja o uchwaleniu Programu Ochrony Powietrza	POŚ	Przekazanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref	
	Sejmik województwa	-		-	
	Organy samorządu powiatowego i gminnego	Opinia o Programie Ochrony Powietrza w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały	POŚ	Zarząd województwa	
Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Powietrza przekazywane przez organy samorządu gminnego*	Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego	Organ samorządu gminnego	Sprawozdania z realizacji działań zmierzających do obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego	Program Ochrony Powietrza	Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym
		Organ samorządu gminnego	Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego o włączaniu nowych inwestycji (budownictwo, przemysł) do sieci ciepłych, tam gdzie to możliwe, w innych przypadkach zapisy o ustalaniu zakazu stosowania paliw stałych, w indywidualnych stałych źródłach ciepła w projektowanej zabudowie	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Zadanie		Organ administracji	Przekazywana informacja	Dokument, z którego wynika zadanie	Organ odbiorczy
Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji z komunikacji		Zarządzający drogami	Roczny raport o zmianach w zakresie układu komunikacyjnego, wykonywanych pomiarach ruchu na terenie strefy	Program Ochrony Powietrza	Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym
	Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji punktowej	Organ samorządu powiatowego	Roczny raport o nowych i zmienianych decyzjach i zgłoszeniach dla instalacji na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, decyzjach zobowiązujących do pomiarów emisji	Program Ochrony Powietrza	Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym
	Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji punktowej	WIOŚ	Informacja o nakładanych na podmioty gospodarcze karach za przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji substancji objętych Programem Ochrony Powietrza	POŚ	Zgodnie z uprawnieniami ustawowymi
Raport z realizacji Programu Ochrony Powietrza		Zarząd województwa	Okresowa analiza przebiegu realizacji Programu Ochrony Powietrza i sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Powietrza	POŚ	Minister właściwy do spraw środowiska, co 3 lata
Ocena skutków podjętych działań		WIOŚ	Coroczny raport: Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim	Obowiązki ustawowe	Informacja publiczna

* Roczny raport z realizacji POP należy wykonywać z wykorzystaniem poniższych wskaźników i ankiet dla poszczególnych rodzajów emisji

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W CELU PRZEKAZYWANIA INFORMACJI O PROGRAMIE NALEŻY WYKORZYSTAĆ NASTĘPUJĄCE WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU W CIĄGU ROKU (W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM):

Oдноśnie emisji punktowej:

- liczba i rodzaj wybudowanych nowych źródeł technologicznych [szt.],
- liczba i rodzaj wybudowanych nowych źródeł energetycznych [szt.],
- liczba [szt.] i rodzaj obiektów energetycznych zmodernizowanych w celu poprawy sprawności cieplnej źródeł, zakres modernizacji [% ograniczenia emisji poszczególnych zanieczyszczeń],
- liczba [szt.] i rodzaj zainstalowanych, nowych urządzeń redukujących wielkość emisji pyłu [% redukcji, emisji pyłu],
- liczba [szt.] i rodzaj instalacji, z których wielkość emisji zanieczyszczeń została zredukowana wskutek zastosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) [% redukcji emisji pyłu],
- liczba podmiotów gospodarczych, dla których wydano nowe pozwolenia na emisję [szt.],
- sumaryczna wielkość emisji zanieczyszczeń z nowo uruchomionych instalacji [Mg/rok],
- liczba skontrolowanych emitorów przemysłowych opalanych paliwem stałym (węgiel, drewno, koks) [szt.],

Oдноśnie emisji powierzchniowej:

- długość wybudowanych lub zmodernizowanych ciepłociągów [m],
- ilość nowych węzłów cieplnych [szt.],
- powierzchnia budynków (w podziale na nowo budowane i istniejące – jeżeli możliwe) podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej [m²],
- długość wybudowanych gazociągów [m],
- liczba nowych stacji redukcyjnych gazu [szt.],
- liczba przyłączy gazowych podłączonych dla celów grzewczych i bytowych [szt.],
- powierzchnia nowych budynków i lokali mieszkalnych ogrzewanych ze źródeł ciepła opalanych paliwem gazowym [m²],
- liczba zlikwidowanych kotłowni, palenisk domowych opalanych paliwem stałym (węgiel, koks) [szt.],
- powierzchnia oraz rodzaj obiektów (jednorodzinny, wielorodzinny, bloki) poddanych termomodernizacji (w tym wymiana stolarki okiennej) [m²],

Oдноśnie emisji liniowej:

- długość dróg wybudowanych celem przeniesienia ruchu komunikacyjnego poza obszary miast lub ich centra [km],
- liczba [szt.] i rodzaj zmian w organizacji ruchu komunikacyjnego zwiększających płynność ruchu (przebudowy dróg, skrzyżowań, wprowadzanie osobnych pasów dla komunikacji miejskiej, skrzyżowania włączone do systemu sterownia ruchem),
- długość dróg poddanych modernizacji (naprawy, utwardzenia) [km],
- długość wybudowanych tras tramwajowych [km],
- długość wybudowanych ścieżek rowerowych [m],
- ilość i rodzaj modernizacji dokonanych w taborze komunikacji miejskiej (np. wymiana taboru, wprowadzanie paliw niskoemisyjnych itp.) [szt.].

Na podstawie przekazywanych sprawozdań z realizacji działań naprawczych, a także w oparciu o wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza prowadzonych przez Podkarpackiego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Marszałek Województwa Podkarpackiego powinien dokonywać co 3 lata szczegółowej oceny wdrożenia Programu Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej, która powinna sugerować ewentualną korektę kierunków działań i poszczególnych zadań. Ocena powinna być poparta wynikami modelowania matematycznego, jako metody wspomagającej i uzupełniającej techniki pomiarowe.

W CELU USYSTEMATYZOWANEGO PRZEKAZYWANIA INFORMACJI PONIŻEJ ZAMIESZCZONO PROPOZYCJE ANKIET DLA POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW EMISJI.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej

z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu

wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 50 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej

Miasto/ dzielnica lub gmina/Adres	Długość nowo położonych gazociągów [m]	Długość nowo położonej sieci cieplnej [m]	Liczba zlikwidowanych kotłów węglowych [szt.]	W tym wymienione na źródła: [szt./powierzchnia użytkowa lokal [m ²)]							Termomoderni- zacje ilość budynków [szt.]/ powierzchnia lokali [m ²]	Koszty [PLN]	Źródło finansowania	Efekt ekologiczny [Mg/rok]	Kod działania
				m. s. c.	gaz	elektryczne	olej	biomasa	Węglowe retortowe	Inne (jakie)					
.....															
ŁĄCZ-NIE															

Tabela 51 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji liniowej

Miasto/gmina/ Adres	Nr drogi/nazwa ulicy	Długość nowo wybudowanych odcinków [km]	Długość zmodernizowanych/ wymontowanych odcinków [km]	Długość utwardzonych odcinków [km]	Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych [m]	Długość nowo uruchomionych linii autobusowych [km]	Wymieniony tabor [szt.]	Długość ulic objętych strefą ograniczonego ruchu pojazdów [km]	Procent sygnalizacji świecnych podłączonych do systemu sterowania ruchem [%]	Koszty [PLN]	Źródło finansowania	Efekt ekologiczny [Mg/rok]	Kod działania
.....													
ŁĄCZ-NIE													

Tabela 52 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji punktowej

Miasto/ gmina	Nazwa jednostki/ Adres	Filtiry odpylające		Likwidacja kotłów węglowych [szt.]	W tym wymienione na źródła [szt.]							Wdrożenie BAT	Koszty [PLN]	Źródło finansowania	Efekt ekologiczny [Mg/rok]	Kod działania
		Liczba [szt.]	Redukcja [%]		Msc	gaz	elektryczne	olej	biomasa	Węglowe retortowe	Inne (jakie)					
.....																
ŁĄCZ-NIE																

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 53 Ankieta sprawozdawcza w zakresie innych działań wynikających z harmonogramów działań

Miejscowość/ Gmina/Adres	Kod działania	Opis działania	Opis realizacji w roku sprawozdawczym	Wskaźniki ilościowe dla realizacji działania	Wykonanie działania w roku sprawozdawczym [%]	Łączne koszty [PLN]	Źródło finansowania	Kod działania
.....								

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

4.3.1. Efekt ekologiczny działań naprawczych

1. Efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu możliwy do osiągnięcia po zastosowaniu wymiany pieca węglowego starego typu na piec nowszego typu na niskoemisyjne paliwo:

Tabela 54 Efekt ekologiczny wymiany pieca i zmiany paliwa

Efekt ekologiczny na 100 m ² ogrzewanej powierzchni mieszkalnej	Węgiel [kg PM10/rok]	Drewno [kg PM10/rok]	Węgiel [kg PM2,5/rok]	Drewno [kg PM2,5/rok]	Węgiel [kg B(a)P/rok]	Drewno [kg B(a)P/rok]
Zastosowanie koksu	105.47	55.87	59.34	55.14	20.22	33.43
Wymiana na piec olejowy	112.98	63.38	66.79	61.35	20.22	33.43
Wymiana na piec gazowy - gaz ziemny	114.58	64.98	68.71	62.95	20.22	33.43
Wymiana na piec gazowy - LPG	114.56	64.96	68.68	62.92	20.22	33.43
Wymiana na piec retortowy - ekogroszek	110.86	61.26	67.61	59.42	17.9	31.11
Wymiana na piec retortowy - pelety	114.24	64.64	68.31	62.62	20.22	33.43
Wymiana na ogrzewanie elektryczne	114.60	65.00	68.73	62.97	20.22	33.43
Przyłączenie do ciepła sieciowego	114.60	65.00	68.73	62.97	20.22	33.43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wskazówek dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza, Warszawa, 2003

2. Oszczędność energii cieplnej możliwe do uzyskania przez poszczególne elementy termorenowacji i modernizacji

Termomodernizacja budynków stanowi istotny element ograniczania zanieczyszczeń pochodzących z ogrzewania zarówno indywidualnego jak i zbiorowego. Wynika to ze zwiększenia izolacyjności budynku, dzięki czemu spada ilość ciepła koniecznego do ogrzania budynku. W przypadku budynków ogrzewanych indywidualnie termomodernizacja bezpośrednio wpływa na redukcję emisji proporcjonalnie do spadku zużycia ciepła.

Efekt ekologiczny przy wymianie stolarki okiennej związany z redukcją zanieczyszczeń szacowany jest na poziomie 10-15%, natomiast w przypadku ocieplenia ścian na 15-20%.

Poniżej w tabeli zebrano szacunkowy efekt ekologiczny wynikający z termomodernizacji budynków w zależności od stosowanego paliwa wyznaczony w oparciu o posiadane wskaźniki. Należy wziąć pod uwagę, iż efekt ten zależy również od sprawności źródła oraz wartości opałowej stosowanego w źródle paliwa i w niektórych przypadkach może być zawyżony.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 55 Efekt ekologiczny termomodernizacji

Paliwo	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)
	PM ₁₀ [kg/100 m ²]			PM _{2,5} [kg/100 m ²]			B(a)P [g/100 m ²]		
Węgiel	11,460	17,190	32,088	5,728	8,591	16,037	2,02	3,03	5,66
Koks	0,913	1,370	2,558	0,783	1,175	2,192	-	-	-
Olej	0,162	0,243	0,454	0,162	0,243	0,454	-	-	-
Gaz	0,002	0,003	0,005	0,002	0,003	0,005	-	-	-
Drewno	6,500	9,750	18,200	6,297	9,445	17,631	3,34	5,01	9,36
LPG	0,004	0,007	0,012	0,004	0,007	0,012	-	-	-
Ekogroszek	0,374	0,561	1,047	0,355	0,533	0,995	0,23	0,35	0,65
Pelety	0,036	0,054	0,102	0,035	0,053	0,098	-	-	-

3. Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni dla obniżenia emisji PM₁₀

Tabela 56 Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji PM₁₀

Technika kontroli	Typ ulicy	skuteczność (obniżenie emisji PM ₁₀)	Uwagi
Zamiatanie ulic na sucho, bez odkurzania z częstotliwością raz na 14 dni	Ulice lokalne	7%	Średnio po 5,5 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zanieczyszczenia przed zamiataniem
	Główne arterie	11%	
Zamiatanie ulic na sucho, z odkurzaniem PM ₁₀ z częstotliwością raz na 14 dni	Ulice lokalne	16%	Średnio po 8,6 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zanieczyszczenia przed zamiataniem
	Główne arterie	26%	
Zamiatanie ulic na sucho, bez odkurzania z częstotliwością raz na miesiąc	Ulice lokalne	4%	Średnio po 5,5 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zanieczyszczenia przed zamiataniem
	Główne arterie	4%	
Zamiatanie ulic na sucho, z odkurzaniem PM ₁₀ z częstotliwością raz na miesiąc	Ulice lokalne	9%	Średnio po 8,6 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zanieczyszczenia przed zamiataniem
	Główne arterie	9%	
Mycie na mokro	Wszystkie ulice	do 100%	W celu uzyskania skuteczności 100% zakłada się całkowite wysuszenie drogi przed wznowieniem ruchu*

Źródło: Wrap Fugitive Dust Handbook

* W praktyce niemożliwe jest uzyskanie całkowitej redukcji emisji z unosu, ze względu na brak praktyki zamykania dróg na czas mycia na mokro.

W poniższej tabeli zamieszczono szacunkowo wyznaczone (przez BSiPP „Ekometria”) efektywności mycia jezdni w zależności od średniego dobowego ruchu i częstotliwości mycia. Wielkość spadku emisji dotyczy całego mytego odcinka jezdni, w ciągu miesiąca.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 57 Miesięczne obniżenie emisji pyłu PM10 w zależności od częstości mycia jezdni

Częstotliwość mycia <i>SDR</i>	1/m-c	2/m-c	3/m-c	4/m-c	Liczba dni, po których emisja wraca do stanu początkowego
	<i>obniżenie emisji (%)</i>				
do 500	8	16	24	32	5
500 - 5 000	7	11	17	23	3
5 000- 10 000	3	7	11	15	2
> 10 000	2	3	5	7	1

Zamieszczone w powyższej tabeli współczynniki redukcji emisji określono dla 4 grup ulic, w zależności od wielkości średniego dobowego ruchu.

5. Uzasadnienie zakresu określonych i ocenionych zagadnień

5.1. Uwarunkowania wynikające z dokumentów, planów i programów krajowych, wojewódzkich oraz miejscowych

Program Ochrony Powietrza jest jednym z elementów polityki ekologicznej danego obszaru, tak, więc zaproponowane w nim działania muszą być zintegrowane z istniejącymi krajowymi, wojewódzkimi i lokalnymi planami, programami, strategiami. Program powinien wpisywać się w realizację celów makroskalowych oraz celów regionalnych i lokalnych. Konieczne jest przy tym uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

Na stan aerosanitarny danego obszaru, strefy (tworzenie się lokalnych obszarów przekroczeń) oddziałuje nie tylko emisja zanieczyszczeń, ale również sposób zagospodarowania przestrzennego obszaru, pokrycie terenu, lokalne możliwości przewietrzania itp. Natomiast możliwości zmian w wielkości i rodzaju emisji (np. z indywidualnych palenisk domowych, czy z komunikacji) są silnie uzależnione od istniejących zapisów w strategii rozwoju miasta (powiatu), w planach zagospodarowania przestrzennego, a także od planów rozwoju komunikacji, możliwości rozwoju sieci energetycznych, czy gazowych, od rodzaju i skali planowanych inwestycji oraz możliwości finansowych władz lokalnych, podmiotów gospodarczych i osób fizycznych.

W ramach tworzenia Programu Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej przeanalizowano poniższe dokumenty krajowe, wojewódzkie i miejscowe. Przedstawiono te informacje z poszczególnych dokumentów i planów, które są znaczące dla wniosków zawartych w POP.

5.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej państwa

Główną zasadą polityki ekologicznej państwa polskiego jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, której podstawowym założeniem jest takie prowadzenie działań we wszystkich dziedzinach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w jak najlepszym stanie, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej.

Zaktualizowana Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju opracowana przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych (Warszawa, październik 2005 r.) jest aktualizacją „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” wykonanej przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych pod kierunkiem prof. Jerzego Kołodziejskiego, przyjętej w dniu 5 października 1999 r. przez Radę Ministrów oraz w dniu 17 listopada 2000 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. nr 26, poz.432). Aktualnie obowiązującym krajowym dokumentem planistycznym jest „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (KPPZK) opracowana przez nieistniejące już Rządowe Centrum Studiów Strategicznych. Koncepcja ukazała się drukiem w 2001 roku (Monitor Polski z 2001 r., Nr 26, poz. 432), lecz prace nad dokumentem rozpoczęły się jeszcze przed rokiem 1995. Wprawdzie horyzont czasowy KPPZK wynosi teoretycznie 25 lat, ale faktycznie przedstawiła ona stan planowania dla 1999 roku (publikacja w 2001 roku nastąpiła bez bieżącej aktualizacji). „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” nie uwzględnia zatem wielu uwarunkowań zaistniałych później, takich choćby jak uzyskanie przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej.

W latach 2004-2005 w Rządowym Centrum Studiów Strategicznych podjęto próbę aktualizacji KPPZK. Opracowana „Zaktualizowana koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju” (wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko do Zaktualizowanej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”), została zaakceptowana przez Radę Ministrów 6 września 2005 r. i skierowana do Sejmu RP 19 października 2005 r. (druk sejmowy nr 4). Sejm nie podjął prac nad tym

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

dokumentem i 9 października 2006 r. na wniosek Ministra Rozwoju Regionalnego, Rada Ministrów postanowiła o wycofaniu z Sejmu RP projektu „Zaktualizowanej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”. Jednocześnie Rada Ministrów podjęła postanowienie o rozpoczęciu przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego prac nad nową koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju, zgodnie z zaproponowanym przez Ministra Rozwoju Regionalnego harmonogramem.

Koncepcja jest podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzennego zagospodarowania państwa, w perspektywie najbliższych 20 lat (w horyzoncie 2025 r.). Określa wymagania z zakresu ochrony środowiska i zabytków, z uwzględnieniem obszarów podlegających ochronie.

Narodowa Strategia Spójności 2007-2013 określa priorytety, obszary i system wdrażania funduszy unijnych – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności na lata 2007-2013. Cel strategiczny NSS to zapewnienie warunków do wzrostu konkurencyjności gospodarki. Jego realizacja odbywa się poprzez Programy Operacyjne (zarządzane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego) oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (zarządzanych przez zarządy województw).

Celem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko jest wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski poprzez rozwój infrastruktury przy uwzględnianiu zasad ochrony środowiska, zdrowia społeczeństwa, zachowania tożsamości kulturowej i rozwoju spójności terytorialnej. W programie tym określono 14 osi priorytetowych:

- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi;
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska;
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych;
- Transeuropejskie sieci transportowe;
- Transport przyjazny środowisku;
- Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe;
- Infrastruktura drogowa w Polsce wschodniej;
- Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku;
- Bezpieczeństwo energetyczne;
- Kultura i dziedzictwo kulturowe;
- Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia;
- Pomoc techniczna dla wsparcia procesu zarządzania programem upowszechniania wiedzy na temat wsparcia ze środków UE;
- Pomoc techniczna dla wsparcia zdolności instytucjonalnych w instytucjach uczestniczących we wdrażaniu priorytetów współfinansowania z funduszu spójności.

Istotne znaczenie dla działań na rzecz ochrony powietrza mają dokumenty strategiczne zatwierdzone przez Radę Ministrów i Sejm Rzeczypospolitej Polskiej:

II Polityka ekologiczna państwa (przyjęta przez RM 13 czerwca 2000 r., a przez Sejm 23 sierpnia 2001r.). Podstawowym celem nowej polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych), przy założeniu, że strategia zrównoważonego rozwoju Polski pozwoli na wdrażanie takiego modelu tego rozwoju, który zapewni na tyle skuteczną regulację i reglamentację korzystania ze środowiska, aby rodzaj i skala tego korzystania realizowane przez wszystkich użytkowników nie stwarzały zagrożenia dla jakości i trwałości przyrodniczych zasobów. Cele polityki ekologicznej:

1. W sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:
 - racjonalizacja użytkowania wody;
 - zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji;

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;
 - ochrona gleb;
 - wzbogacanie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych;
 - ochrona zasobów kopalin.
2. W zakresie jakości środowiska:
- gospodarowanie odpadami;
 - stosunki wodne i jakość wód;
 - jakość powietrza, zmiany klimatu;
 - stres miejski, hałas i promieniowanie;
 - bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne;
 - nadzwyczajne zagrożenia środowiska;
 - różnorodność biologiczna i krajobrazowa.

Cechami charakterystycznymi nowej polityki w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami są:

1. Zwiększenie liczby zanieczyszczeń objętych przeciwdziałaniem mającym zmniejszyć lub ograniczyć ich emisję i niekorzystne oddziaływanie na środowisko (do głównych należą substancje bezpośrednio zagrażające życiu i zdrowiu ludzi, takie jak metale ciężkie i trwałe zanieczyszczenia organiczne, substancje degradujące środowisko i pośrednio wpływające na zdrowie i warunki życia, takie jak dwutlenek siarki, tlenki azotu, amoniak, lotne związki organiczne i ozon przyziemny, substancje wpływające na zmiany klimatyczne, takie jak dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu, HFCs, SF6, PFCs, a także substancje niszczące warstwę ozonową, kontrolowane przez Protokół Montrealski);
2. Konsekwentne przechodzenie na likwidację zanieczyszczeń u źródła, poprzez zmiany nośników energii (ze szczególnym uwzględnieniem źródeł energii odnawialnej), stosowanie czystszych surowców i technologii (zgodnie z zasadą korzystania z najlepszych dostępnych technik i dostępnych metod) oraz minimalizację zużycia energii i surowców;
3. Coraz szersze normowanie emisji w przemyśle, energetyce i transporcie;
4. Coraz szersze wprowadzanie norm produktowych, ograniczających emisję do powietrza zanieczyszczeń w rezultacie pełnego cyklu życia produktów i wyrobów - od wydobycia surowców, poprzez ich przetwarzanie, wytwarzanie nowych produktów i wyrobów oraz ich użytkowanie, aż do przejścia w formę odpadów.

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016² jest dokumentem strategicznym, który przez określenie celów i priorytetów ekologicznych wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu.

Wśród priorytetów polityki ekologicznej znajdują się następujące działania:

1. Wspieranie platform technologicznych i ekoinnowacyjności w ochronie środowiska,
2. Przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji,
3. Zwiększenie retencji wody,
4. Opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
5. Promocja wykorzystania metanu z pokładu węgla,
6. Ochrona atmosfery,
7. Ochrona wód,
8. Gospodarka odpadami,
9. Modernizacja systemu energetycznego.

²

Dokument rządowy

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Polityka ekologiczna państwa podejmuje wyzwania, w tym dotyczące:

1. Realizacji założeń dyrektywy unijnej CAFE, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów i o konieczności redukcji o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych,
2. Sporządzania map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania planów walki z hałasem,
3. Prac nad dokumentem dotyczącym nadzoru nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek, czyli o wdrażaniu rozporządzenia REACH.

Cele średniookresowe wyznaczone w zakresie ochrony powietrza do 2016 r.:

Głównym zadaniem jest dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych: Dyrektywy LCP, z której wynika, że limity emisji z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 MWc, w 2010 r. mają wynieść dla SO₂ - 426 tys., dla NO_x - 251 tys. ton, a dla roku 2012 dla SO₂ - 358 tys. ton, dla NO_x - 239 tys. ton oraz Dyrektywy CAFE, dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM10) oraz 2,5 mikrometra (PM2,5).

Do roku 2016 zakłada się także całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

Kierunki działań w latach 2009-2012

- dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii; zadanie to jest szczególnie trudne dlatego, że struktura przemysłu energetycznego Polski jest głównie oparta na spalaniu węgla i nie można jej zmienić w ciągu kilku lat,
- możliwie szybkie uchwalenie nowej polityki energetycznej Polski do 2030 r., w której zawarte będą mechanizmy stymulujące zarówno oszczędność energii, jak i promujące rozwój odnawialnych źródeł energii; te dwie metody bowiem w najbardziej radykalny sposób zmniejszają emisję wszelkich zanieczyszczeń do środowiska, jak też są efektywne kosztowo i akceptowane społecznie; Polska zobowiązała się do tego, aby udział odnawialnych źródeł energii w 2010 r. wynosił nie mniej niż 7,5%, a w 2020 r. - 14% (wg Komisji Europejskiej udział powinien być nie mniejszy niż 15%); tylko przez szeroką promocję korzystania z tych źródeł, wraz z zachętami ekonomicznymi i organizacyjnymi Polska może wypełnić te cele,
- modernizacja systemu energetycznego, która musi być podjęta jak najszybciej nie tylko ze względu na ochronę środowiska, ale przede wszystkim ze względu na zapewnienie dostaw energii elektrycznej; decyzje o modernizacji bloków energetycznych i całych elektrowni powinny zapadać przed rokiem 2010 ze względu na długi okres realizacji inwestycji w tym sektorze; może tak się stać jedynie przez szybką prywatyzację sektora energetycznego i związanym z nią znacznym dopływem kapitału inwestycyjnego,
- podjęcie działań związanych z gazyfikacją węgla (w tym także z gazyfikacją podziemną) oraz z techniką podziemnego składowania dwutlenku węgla; dopiero dzięki uruchomieniu pełnego pakietu ww. działań można liczyć na wypełnienie przez Polskę zobowiązań wynikających z ww. dyrektyw,
- opracowanie i wdrożenie przez właściwych marszałków województw programów naprawczych w 161 strefach miejskich, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM10 i PM2,5 zawartych w Dyrektywie CAFE. Za programy te, polegające głównie na eliminacji niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu, odpowiedzialne są władze samorządowe.

10 listopada 2009 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie **Polityki Energetycznej Polski do roku 2030**, która zastąpiła dotychczasową Politykę Energetyczną Polski do roku 2025.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszony PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Jest to dokument, który zawiera pakiet działań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska.

Za najistotniejsze zasady polityki energetycznej uważa się: zasadę harmonijnego gospodarowania energią w warunkach społecznej gospodarki rynkowej, pełną integrację polskiej energetyki z europejską i światową, wypełnianie zobowiązań traktatowych Polski, zasadę rynku konkurencyjnego z niezbędną administracyjną regulacją w obszarach, w których mechanizmy rynkowe nie działają oraz wspomaganie rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).

W nowej Polityce Energetycznej Polski do 2030 roku wskazano podstawowe kierunki polskiej polityki energetycznej, opisując je, jako następujące priorytety:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Głównym celem polityki energetycznej w obszarze wytwarzania i przesyłania energii elektrycznej oraz ciepła jest zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.

W zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko nowa polityka energetyczne identyfikuje główne celami jako:

- ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Strategia rozwoju energetyki odnawialnej (przyjęta przez RM 5 września 2000 r., a przez Sejm 23 sierpnia 2001 r.) zakłada wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 r. i do 14% w 2020 r. w strukturze zużycia nośników pierwotnych.

Krajowy Program Zwiększania Lesistości Aktualizacja 2003 r., Warszawa, maj 2003 r. jest modyfikacją KPZL, przyjętego przez Radę Ministrów RP w dniu 23 czerwca 1995 r. Jest to dokument strategiczny, będący instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju. Jego głównym celem jest stworzenie warunków do zwiększenia lesistości Polski do 30% w r. 2020 i 33% w 2050 r., zapewnienie optymalnego przestrzenno-czasowego rozmieszczenia zalesień oraz ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz preferencji zalesieniowych gmin. Dokument ten zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości.

Strategia Rozwoju Transportu na lata 2007-2013 (projekt) ukierunkowuje działania na zapewnienie sprawnych połączeń transportowych dla intensyfikacji wymiany handlowej w ramach europejskiego rynku, poprawę dostępności głównych aglomeracji miejskich kraju, wspomaganie

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

rozwoju regionów, poprawę bezpieczeństwa w transporcie, redukowanie niekorzystnych oddziaływań transportu na środowisko.

5.1.2. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki dotyczącej ochrony środowiska w województwie podkarpackim

Aktualizacja Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr L/932/10 z dnia 23 sierpnia 2010 r. Cel główny *Strategii*: „Podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności.

Znacząca dla poprawy jakości powietrza na Podkarpaciu jest realizacja następujących, wskazanych w *Strategii* priorytetów rozwojowych:

1. Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa.
 - Wspieranie inwestycji komunikacyjnych: drogowych, kolejowych i lotniczych.
 - Rozbudowa układu drogowego, w tym A4, S19, S74.
 - Budowa obwodnic w miastach o dużym natężeniu ruchu: Ropczyce, Przeworsk, Jarosław, Leżajsk, Stalowa Wola, Nisko, wschodnia obwodnica miasta Przemyśla łącząca drogę krajową nr 77 z drogą krajową nr 28,
 - Rozwój transportu publicznego oraz multimodalnego;
 - budowa systemu integrującego transport publiczny miasta Rzeszowa i okolic.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu.
 - Modernizacja i rozbudowa układu rozdzielczego średniego i niskiego napięcia.
 - Budowa i rozbudowa infrastruktury związanej z energią odnawialną.
 - Racjonalizacja zużycia energii cieplnej i ograniczenie „niskiej emisji”.
 - Rozbudowa i modernizacja układów gazowniczych.
3. Ochrona środowiska naturalnego w przestrzeni rolniczej
 - wspieranie działań na rzecz typowania obszarów gdzie warto dokonać np. bilansu odpadów organicznych pochodzenia rolniczego i komunalnego (z możliwością produkcji lokalnego ciepła i prądu elektrycznego),
 - wspieranie działań zmierzających do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych,
4. Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych.
 - Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.
 - Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu.
 - ✓ ograniczaniu tzw. niskiej emisji poprzez modernizację i rozbudowę systemów ciepłowniczych i centralizację źródeł ciepła oraz modernizację kotłowni węglowych z równoczesną zamianą czynnika grzewczego na bardziej przyjazny środowisku,
 - ✓ wspieranie projektów służących ograniczeniu emisji pyłów i gazów do powietrza, w tym projektów związanych z realizacją zadań wynikających z Programów ochrony powietrza oraz dostosowania do wymogów najlepszych dostępnych technik,
 - ✓ wspierania projektów z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
 - ✓ ograniczanie emisji ze źródeł mobilnych poprzez rozwój transportu proekologicznego w komunikacji miejskiej, oraz modernizację systemów komunikacyjnych i ich właściwe utrzymanie,
 - Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
 - Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów.
 - Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Rozwój bazy i wspieranie programów edukacji ekologicznej.
- Promocja działań prośrodowiskowych.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego został uchwalony Uchwałą Nr XLVIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r. Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 29 listopada 2004 r. podjął Uchwałę Nr XXXI/340/04 w sprawie przystąpienia do zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Zmiana Planu jest obecnie w toku.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, wyznacza cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym, zawiera uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa podkarpackiego, cele oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Cele polityki przestrzennej województwa w dziedzinie środowiska naturalnego obejmują:

1. Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania.
2. Poprawę jakości życia i równoważenie rozwoju, w tym:
 - Tworzenie warunków do podnoszenia jakości życia mieszkańców i lokalizacji inwestycji poprzez poprawę standardów jakości środowiska do poziomu zgodnego z regulacjami prawa Unii Europejskiej i dostosowanie do struktur europejskich;
 - Racjonalne, gospodarcze wykorzystanie zasobów naturalnych dla pozyskiwania wody, energii elektrycznej i ciepłej oraz środków terapeutycznych i leczniczych;
 - Poprawę i utrzymanie norm czystości powietrza, racjonalne wykorzystanie występujących na terenie Podkarpacia kopaliny;
3. Zwiększenie konkurencyjności województwa.

Cele polityki przestrzennej województwa w dziedzinie komunikacji i infrastruktury obejmują:

1. Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, w tym:
 - Zwiększenie sprawności funkcjonowania układów komunikacyjnych poprzez rozbudowę i modernizację.
2. Poprawę jakości życia i równoważenie rozwoju, w tym:
 - Osiągnięcie poziomu dystrybucji energii elektrycznej, zapewniające bezpieczeństwo energetyczne regionu i przewidywane perspektywiczne obciążenia;
 - Zapewnienie możliwości dostaw gazu do każdego miejsca na terenie województwa;
 - Wprowadzenie ekologicznych źródeł zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą.
3. Zwiększenie konkurencyjności województwa, w tym:
 - Zapewnienie niezawodności funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i komunikacji;
 - Efektywne wykorzystanie paneuropejskiego korytarza transportowego poprzez budowę autostrad i dróg ekspresowych;
 - Promowanie energetyki odnawialnej opartej na zasobach lokalnych.

W Planie przyjęto następujące zasady zagospodarowania przestrzennego odnośnie środowiska naturalnego i kulturowego, mające wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w województwie:

1. Współistnienie środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego ze szczególnym uwzględnieniem różnych form ochrony środowiska naturalnego oraz tworzenie warunków do racjonalnego wykorzystania tego środowiska;
2. Zasada maksymalnej integracji działań na rzecz ochrony środowiska, w szczególności walorów krajobrazowych, przyrody, ochrony bioróżnorodności przyrody i krajobrazu kulturowego w sferze badawczej, społeczno-gospodarczej i ekonomicznej oraz

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- w wojewódzkich programach sektorowych, na obszarach trans granicznych i na obszarach stykowych z sąsiednimi województwami;
3. Przeznaczenie obszarów predysponowanych do ochrony przyrodniczej i krajobrazowej oraz obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe o różnym reżimie ochronnym, oparte o dokładne rozpoznanie zasobów, waloryzację terenu i określenie odporności środowiska na antropopresję;
 4. Ograniczenie negatywnych skutków działalności urządzeń infrastruktury technicznej, społecznej i gospodarczej oraz różnych form aktywności społecznej na środowisko naturalne i kulturowe;
 5. Restytucja obszarów zdegradowanych i zdewastowanych

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, przyjęty w dniu 10.01.2012 r. jest jednym z 16 programów regionalnych, dzięki którym realizowana ma być Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013. Jest to również najważniejszy instrument realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2020 i polityki rozwoju realizowanej przez samorząd województwa.

Uchwałą Nr 168/3936/12 z dnia 11 września 2012 r. Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie przyjęto zaktualizowany Szczegółowy Opis Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Celem nadrzędnym RPO WP jest wzrost krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki oraz poprawa dostępności przestrzennej Podkarpacia. Osiągnięcie tego celu będzie następować poprzez inwestycje strukturalne służące m.in. wzmocnieniu dostępności regionu, podnoszeniu jego konkurencyjności, wspieraniu innowacyjności, poprawie stanu środowiska naturalnego, kulturowego i podnoszeniu poziomu edukacji. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 wyznaczono 8 osi priorytetowych.

Kluczowe dla poprawy stanu aerosanitarne województwa będzie wdrożenie

- Osi 2. *Infrastruktura techniczna*, co przyczyni się do poprawy dostępności i atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez realizację przedsięwzięć w sferze komunikacyjnej i energetycznej.

Cele szczegółowe wyznaczone w ramach osi 2. obejmują:

- poprawę powiązań komunikacyjnych i systemu komunikacji publicznej w województwie,
- poprawę stanu i efektywności wykorzystania infrastruktury energetycznej.

W zakresie infrastruktury komunikacyjnej podstawowym wyzwaniem w okresie najbliższych lat będzie poprawa powiązań komunikacyjnych, jak również zapewnienie komplementarności i spójności regionalnego układu komunikacyjnego z istniejącymi oraz nowymi szlakami transportowymi, w szczególności autostradą A4 i drogami ekspresowymi S19 i S74, modernizowaną linią kolejową nr 71 Rzeszów-Ocice, portem lotniczym Rzeszów-Jasionka, a także dostępność do przejść granicznych w regionie.

Integralnym elementem rozwijania regionalnej infrastruktury technicznej będą także przedsięwzięcia w dziedzinie energetyki i ciepłownictwa. Podstawowym celem tych działań, stosownie do założeń „Polityki energetycznej Polski do 2025 r.”, będzie zaspokojenie potrzeb odbiorców komunalnych i podmiotów gospodarczych, przy zachowaniu ekonomiki przyjmowanych rozwiązań oraz potrzebie lepszego wykorzystania dostępnych zasobów i zachowania zasad ochrony środowiska. Podejmowane działania zmierzać będą ponadto do zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie energetycznym województwa.

- Osi 4. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom, mającej na celu zapobieganie degradacji środowiska oraz zagrożeniom naturalnym i technologicznym, a także efektywną gospodarkę zasobami naturalnymi.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Realizacja tego celu przyczyni się do:

- ograniczenia ilości zanieczyszczeń, w tym odpadów przedostających się do środowiska, a także poprawy zaopatrzenia w wodę,
- poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz racjonalnego zagospodarowania zasobów wodnych,
- ograniczenia degradacji środowiska oraz ochrony zasobów różnorodności biologicznej,
- poprawy poziomu bezpieczeństwa w regionie pod względem zagrożeń naturalnych i technologicznych

Podjęwane działania będą zmierzać do spełnienia standardów ekologicznych wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej z uwzględnieniem obszarów realizacji programów redukcji zanieczyszczeń.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011, z uwzględnieniem lat 2012-2015 przyjęty Uchwałą nr XXII/379/08 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie przyjęcia projektu aktualizacji dokumentu i uchwalenia: Programu ochrony środowiska wraz z Planem Gospodarki odpadami dla Województwa Podkarpackiego.

Program wyznacza **cele i kierunki działań o charakterze systemowym**, w tym takie, które są zbieżne z celami Programu Ochrony Powietrza:

CEL STRATEGICZNY: Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- edukacja ekologiczna w zakresie kształtowania postaw konsumentów sprzyjających osiągnięciu efektów ekologicznych;
- rozwijanie edukacji ekologicznej na wszystkich poziomach szkolnictwa;
- współpraca instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi;
- propagowanie zagadnień ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm i zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej;
- szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie: informacji o środowisku oraz udziału społeczeństwa w zakresie podejmowania decyzji o działaniach inwestycyjnych (procedury ocen oddziaływania na środowisko);
- doskonalenie baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu;
- wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- szkolenia obejmujące zagadnienia środowiskowe: szkolenia organizowane przez pracodawców, instytucje publiczne, i organizacje społeczne (praca ciągła);
- szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie informacji i komunikacji społecznej i udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych (procedury ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, planów i programów);
- współpraca samorządów wszystkich szczebli w zakresie prezentacji o treściach ekologicznych w ramach oferty programowej regionalnych i lokalnych ośrodków telewizyjnych, radiowych i prasowych (praca ciągła);
- wspieranie rynkowej konkurencyjności produktów i usług przyjaznych środowisku poprzez uaktywnienie ich marketingu i reklamy, a w uzasadnionych przypadkach także ograniczone subsydiowanie ich cen (praca ciągła);
- szkolenia dla zarządów zakładów przemysłowych w zakresie nowych możliwości technologicznych oraz możliwości korzystnego finansowania lub dofinansowania

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- przez fundacje, lisingowania urządzeń i linii produkcyjnych lub kredytowania, przez wskazane banki, przedsięwzięć i technologii o charakterze proekologicznym;
- wspieranie jednostek zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi w zakresie: organizowania wystaw o charakterze edukacyjnym; działalności w zakresie muzealnictwa o charakterze przyrodniczym; rozwoju ścieżek edukacyjnych w terenie;
 - organizacji wykładów i prelekcji; współpracy z innymi placówkami naukowo - dydaktycznymi na terenie kraju i zagranicą; działalności wydawniczej (biuletyny, broszury i inne).

CEL STRATEGICZNY: Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju gospodarczego województwa, w tym właściwa lokalizacja przestrzenna inwestycji.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- integracja problematyki środowiskowej i planowania przestrzennego wraz z koniecznym wsparciem struktur i instytucji wspierających oraz realizujących tę integrację;
- dalsze rozpoznanie środowiska przyrodniczego województwa w zakresie niezbędnym do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapewniających optymalne relacje pomiędzy terenami zainwestowania, a terenami otwartymi oraz wykorzystanie lokalnego potencjału w zakresie zaopatrzenia w energię i surowce;
- identyfikacja obszarów problemowych, konfliktów przestrzennych i środowiskowych oraz systemowe zarządzanie w tym zakresie (w tym na obszarach Natura 2000);
- wdrożenie wytycznych dotyczących wyznaczenia korytarzy ekologicznych dla potrzeb opracowań fizjograficznych i zagospodarowanie, zgodnie z wymogami ochrony różnorodności biologicznej;
- współpraca instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska i jednostek w zakresie zagospodarowania przestrzennego na różnych szczeblach.

W Programie Ochrony Środowiska przyjęto następujące priorytety ekologiczne:

Priorytet 1. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych.

Priorytet 2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (w tym ochrona przed powodzią, poważne awarie, ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych i chemicznych).

Priorytet 3. Gospodarka odpadami.

Priorytet 4. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Priorytet 5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów.

Priorytet 6. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej.

Priorytet 7. Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb.

Priorytet 8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

Priorytet 9. Ochrona zasobów kopalin.

W obrębie każdego priorytetu, wyszczególnione zostały cele krótkookresowe (na okres najbliższych 4 lat od uchwalenia programu) i średniookresowe (na okres najbliższych 8 lat od uchwalenia programu), a w ich obrębie kierunki działań.

Priorytetowe działania proekologiczne w województwie podkarpackim, których realizacja wpłynie na poprawę stanu aerosanitarnego województwa:

POZYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH I ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ – wspieranie działań związanych z wykorzystaniem wód geotermalnych, energii słonecznej i wodnej oraz biomasy i energii wiatrowej;

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonoego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonoego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Cele średniookresowe:

Cel nr 1 - Wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnych w województwie (do 2020 roku 14%).

Cel nr 2 - Zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno w zakresie procesów wytwórczych, jak i świadczenia usług oraz konsumpcji.

Kierunki działań:

Działania inwestycyjne:

1. budowa instalacji wykorzystujące energię wiatru (budowa elektrowni wiatrowych, farm wiatrowych);
2. budowa nowych ciepłowni na biomasę oraz modernizacja istniejących sieci ciepłowniczych;
3. budowa urządzeń i instalacji do produkcji energii opartych na źródłach odnawialnych:
 - a. energetyczne wykorzystanie biogazu (zagospodarowanie odpadów poprzez produkcję biogazu);
 - b. budowa instalacji do estryfikacji;
 - c. budowa małych elektrowni wodnych.
4. inwestycje podnoszące efektywność energetyczną:
 - a. budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
 - b. montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltanicznych,
 - c. termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, bloków, domów – wymiana wyposażenia na energooszczędne.

Działania nieinwestycyjne:

1. wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych oraz pomoc dla wprowadzenia bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii oraz nowych rozwiązań technologicznych;
2. włączenie problematyki energii odnawialnej do planów zagospodarowania przestrzennego i planów rozwoju regionalnego;
3. systematyczne zwiększanie zaangażowania środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) w realizację programów efektywności energetycznej;
4. podnoszenie świadomości z zakresu energetyki odnawialnej na poziomie lokalnym i regionalnym poprzez programy szkoleniowe w ramach systemu edukacyjnego;
5. promowanie korzyści wynikających z wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy finansowej oraz technicznej.

OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO, KLIMATU I WARSTWY OZONOWEJ - wspieranie projektów przedsiębiorstw (zwłaszcza dużych i średnich) dotyczących redukcji zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery; projekty na rzecz ograniczania emisji niskiej (w tym oddziaływania komunikacji);

Cele średniookresowe

Cel nr 1 - Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego.

Cel nr 2. - Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

1. ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem poprzez budowę obejść drogowych miast i miejscowości, modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty dróg, rozwój i modernizację transportu kolejowego i zbiorowego w miastach, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego;
2. redukcja niskiej emisji poprzez: centralizację zaopatrzenia w ciepło w miastach, modernizację istniejących źródeł ciepła – poprawę sprawności w procesach spalania

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonoego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonoego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

i stosowanie ekologicznych nośników energii, modernizację linii przesyłowych, termomodernizację budynków;

3. ograniczanie emisji z dużych źródeł spalania paliw celem wypełnienia wymagań dyrektywy IPPC z wykorzystaniem najlepszych dostępnych technik BAT poprzez m.in.:
 - modernizację technologii w celu prowadzenia mniej energochłonnej produkcji,
 - zastosowanie ekologicznych nośników energii w instalacjach wykorzystujących węgiel,
 - udoskonalanie procesów spalania paliw prowadzące do zmniejszenia zużycia paliw,
 - modernizację urządzeń ochrony środowiska.

Działania nieinwestycyjne:

1. monitoring i ocena jakości powietrza w strefach zgodnie z wymogami ustawowymi;
2. opracowywanie naprawczych programów ochrony powietrza w miarę zaistniałych potrzeb dla stref, gdzie zostały stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych i docelowych poziomów substancji w powietrzu;
3. wszelkie działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;
4. stymulowanie władz lokalnych - miejskich do opracowania planów cyrkulacji ruchu drogowego;
5. promowanie proekologicznych środków zbiorowego transportu (transport kolejowy);
6. promowanie komunikacji zbiorowej i ruchu rowerowego szczególnie na terenach miejskich;
7. stymulowanie zakładów do wprowadzania systemów zarządzania środowiskiem;
8. kontrola wypełniania obowiązku pozwoleń zintegrowanych w jednostkach eksploatujących instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego, będące dużymi źródłami spalania paliw.

Cele krótkookresowe

Cel nr 1 - Poprawa stanu jakości powietrza w strefach zaliczonych do klasy C w oparciu o dotychczasowe wyniki oceny.

Cel nr 2 - Modernizacja i rozbudowa systemu monitoringu powietrza, zgodnie z wymogami prawa.

Cel nr 3 - Ograniczenie emisji niskiej ze źródeł komunalnych i ogrzewnictwa indywidualnego oraz emisji z transportu i jej oddziaływanie.

Cel nr 4 - Ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych i energetyki.

Cel nr 5 - Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Działania inwestycyjne:

1. realizacja naprawczego programu ochrony powietrza dla strefy miasta Przemyśl;
2. realizacja zadań przewidzianych dla poprawy infrastruktury drogowej, a w szczególności:
 - a. budowy autostrady A-4 na odcinku Węzeł Krzyż – Rzeszów,
 - b. przebudowy drogi krajowej nr 4,
 - c. budowy drogi ekspresowej S – 19,
 - d. budowy odcinka drogi krajowej nr 19 w Rzeszowie,
 - e. budowy obwodnic w ciągach dróg krajowych m.in. Niska, Stalowej Woli, Łańcuta, Jarosławia, Leżajska,
 - f. budowy innych obejść drogowych oraz remonty nawierzchni i przebudowy dróg o małej przepustowości;
3. kompleksowe rozwiązania problemów komunikacji miejskiej w dużych miastach, w tym modernizacja taboru;
4. wprowadzenia alternatywnych środków komunikacji zbiorowej m.in. uruchomienie kursowania szynobusa na trasie Dębica – Mielec;
5. tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego w miastach poprzez budowę ścieżek rowerowych;

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6. redukcja niskiej emisji poprzez:
 - modernizację układów technologicznych kotłowni komunalnych i w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem paliw ekologicznych oraz linii przesyłu ciepła,
 - budowę sieci gazowej celem umożliwienia wykorzystania gazu w indywidualnych systemach grzewczych,
 - termomodernizację budynków,
 - wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w szczególności na terenach cennych pod względem przyrodniczym, turystycznym oraz na terenach uzdrowisk;
7. ograniczenie emisji z procesów przemysłowych, energetyki i elektrociepłowni poprzez:
 - modernizację i hermetyzację procesów technologicznych,
 - modernizację układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni,
 - wprowadzanie nowoczesnych technik spalania paliw,
 - zastosowanie paliw ekologicznych w instalacjach wykorzystujących jako paliwo węgiel kamienny,
 - zwiększanie w produkcji energii udziału energii wyprodukowanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych np. biomasa rolnicza, odpady z przemysłu drzewnego, meblarskiego,
 - wdrażanie technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń specyficznych,
 - instalowanie nowych oraz poprawa sprawności funkcjonujących urządzeń do redukcji zanieczyszczeń.

Działania nieinwestycyjne:

1. opracowanie programu ochrony powietrza dla strefy miasta Rzeszów i miasta Jasło zaliczonej do klasy C ze względu na przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu PM10;
2. wzmocnienie systemu monitoringu i dalsza kontrola stężeń PM10 w strefie powiatu jasielskiego i NO₂ w strefie powiatu niżańskiego (klasa B) celem ustalenia potrzeby opracowania programu ochrony powietrza;
3. wdrożenie systemu monitoringu zawartości metali i benzo(a)pirenu w pyłe PM10 oraz wykonanie pierwszej rocznej (rok 2007-2008) oceny w oparciu o nowy podział stref w województwie, ustalony na podstawie oceny wstępnej (w roku 2006) dla tych zanieczyszczeń, (przy uwzględnieniu nowych regulacji prawnych), co wiąże się z koniecznością uzupełnienia wyposażenia WIOŚ i WSSE w odpowiednią, nowoczesną aparaturę pomiarową;
4. coroczne oceny jakości powietrza w województwie (WIOŚ w Rzeszowie) zgodnie z wymogami obowiązującego prawa;
5. kontrola wdrażania opracowanych programów ochrony powietrza;
6. propagowanie zwiększania wykorzystania paliw alternatywnych (np. biopaliwa);
7. promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii;
8. działania kontrolne WIOŚ w zakładach przemysłowych w zakresie realizacji programów naprawczych wynikających z pozwoleń zintegrowanych, głównie w odniesieniu do podmiotów, w których funkcjonują instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego, będące dużymi źródłami spalania paliw.

5.2. Charakterystyka techniczno-ekologiczna najważniejszych instalacji i urządzeń emitujących pył PM10, pył PM2,5 oraz benzo(a)piren na terenie strefy

Zmiana struktury oraz spadek znaczenia przemysłu na rzecz wzrostu znaczenia sektora usług w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku spowodowała istotne obniżenie emisji ze źródeł przemysłowych. Głównymi przyczynami tych zmian było:

- zmniejszenie produkcji,
- modernizacja technologii przemysłowych i wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań,
- instalowanie urządzeń redukujących emisje,
- poprawa jakości paliwa używanego w dużych elektrociepłowniach,
- zaostrzanie przepisów związanych z emisją zanieczyszczeń z dużych instalacji energetycznych i przemysłowych.

Do największych **instalacji** emitujących pył PM10 i pył PM2,5 na terenie strefy podkarpackiej należą: Elektrociepłownia Stalowa Wola, Krono-Wood Sp. z o.o. w Mielcu oraz Pektowin Sp. z o.o. w Jaśle. Do największych **instalacji** emitujących B(a)P na terenie strefy należą: Sanockie Zakłady Przemysłu Gumowego STOMIL SANOK S.A., Elektrociepłownia Stalowa Wola oraz Geyer&Hosaja Sp. z o.o. Zakład Przemysłu Gumowego Przeworsk. Ze względu na charakter emisji (emisja zorganizowana, wysoki emitator, zastosowanie technik odpylania), stężenia zanieczyszczeń od nich pochodzące są jednak nieznaczne.

W większości przypadków w Polsce i tak jest również w województwie podkarpackim ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10 oraz pyłu PM2,5 związane są z tzw. niską emisją, pochodzącą z ogrzewania indywidualnego, gdzie, jako podstawowe paliwo używany jest węgiel, szczególnie ten o niskiej jakości – dużej zawartości popiołu i siarki, a jako źródło grzewcze używane są kotły o niskiej sprawności. Ze względu na rosnące ceny gazu oraz ciepła sieciowego obserwuje się tendencję do powrotu na ogrzewanie paliwem stałym. W wielu gospodarstwach domowych gazem ogrzewa się, gdy temperatury na zewnątrz nie spadają poniżej 0°C, a poniżej tej temperatury przechodzi się na ogrzewanie węglowe. Równie częste jest tzw. „dogrzewanie” coraz bardziej popularnymi kominkami opalanymi drewnem, nawet w kamienicach.

Również emisja B(a)P występuje głównie przy niepełnym spalaniu paliw stałych (węgla i drewna). Niepełne spalanie zachodzi przy niskich temperaturach spalania oraz niskiej sprawności kotłów. Ponadto B(a)P jest „niesiony” w pyłe, a więc jego emisji sprzyja brak urządzeń odpylających.

W energetyce zawodowej (w dużych i średnich elektrociepłowniach i elektrowniach), gdzie spalanie odbywa się w bardzo wysokich temperaturach, a sprawność urządzeń redukujących emisję pyłów dochodzi do 95% praktycznie nie występuje emisja B(a)P.

Bardzo dynamicznie narasta problem z zanieczyszczeniami transportowymi. W ciągu ostatnich 5 lat tj. w okresie 2005-2010 natężenie ruchu na sieci dróg krajowych zwiększyło się o 22%, w tym wzrost na drogach międzynarodowych wyniósł 21%, zaś na pozostałych drogach krajowych 23%. W województwie podkarpackim wskaźnik wzrostu ruchu w latach 2005-2010 na drogach międzynarodowych wyniósł 1,20, a na pozostałych drogach krajowych 1,15. W 2010 roku wraz ze wzrostem znaczenia dróg w układzie funkcjonalnym wzrastał procentowy udział w ruchu samochodów ciężarowych z przyczepami i bez przyczep. Pozytywnym działaniem dla województwa podkarpackiego będzie dokończenie budowy autostrady A4, do granicy z Ukrainą, co zwiększa jej atrakcyjność i powinno się w większym stopniu przyczynić do przeniesienia ruchu tranzytowego z dróg lokalnych.

Wzrost liczby samochodów, a co za tym idzie częstsze migracje ludności, zły stan nawierzchni oraz powstawanie nowych odcinków dróg wiążą się ze wzrostem emisji pyłu, w szczególności emisji z zabrudzenia jezdni. Stężenia pochodzące od tego typu emisji zależą od

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

jakości nawierzchni jezdni, ilości pojazdów, ich wagi, sposobu utrzymania jezdni. Natomiast komunikacja nie jest znaczącym źródłem emisji benzo(a)pirenu.

Źródłem emisji pyłu PM10 i PM2,5 z rolnictwa są uprawy oraz hodowla. Bezpośrednio wpływ rolnictwa na stężenia nie jest istotny, stanowi jednak element tła. Równocześnie jest to element, który jest najtrudniej zredukować, ze względu na brak możliwości technicznych oraz na charakter emisji (emisja okresowa). Natomiast praktycznie nie występuje emisja B(a)P z rolnictwa.

Zgodnie z rozporządzeniem MŚ z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028) §6 pkt 7, bazy emisji dla strefy podkarpackiej zostały opracowane na podstawie analizy następujących dokumentów:

- a) pozwoleń zintegrowanych oraz na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
 - b) wykazów rodzajów i ilości substancji wprowadzanych do powietrza, sporządzanych w ramach systemu opłat za korzystanie ze środowiska,
 - c) opisów technik i technologii dotyczących ograniczania wprowadzania substancji do powietrza
 - d) danych znajdujących się w Krajowym Rejestrze Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń,
 - e) obowiązujących i zakończonych powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska,
 - f) raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko,
 - g) polityk, strategii, planów i programów o charakterze ogólnokrajowym.
- W Programie zastosowano także dodatkową ankietyzację podmiotów.

Konstruując Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej wzięto pod uwagę ładunki emisji ze wszystkich możliwych źródeł antropogenicznych i naturalnych, również tych zlokalizowanych poza obszarem strefy. W celu stworzenia baz emisji wykorzystano szereg dokumentów (pozwoleń zintegrowanych, pozwoleń na emisje pyłów i gazów do powietrza, zgłoszeń instalacji, informacji o średnim dobowym ruchu, o liczbie i rozmieszczeniu ludności, o użytkowaniu terenu) uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, starostw powiatowych oraz urzędów miast w województwie oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Ze względu na rodzaj i zasięg wpływu oraz na wykonywane obliczenia modelowe utworzono następujące bazy emisji za 2011 r., dla poszczególnych zanieczyszczeń – pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz benzo(a)pirenu :

- emisji punktowej – pochodząca ze źródeł przemysłowych technologicznych i energetycznych,
- emisji powierzchniowej – niska emisja z ogrzewania mieszkań i domów,
- emisji liniowej – związanej z komunikacją samochodową,
- emisji z rolnictwa (bez B(a)P).

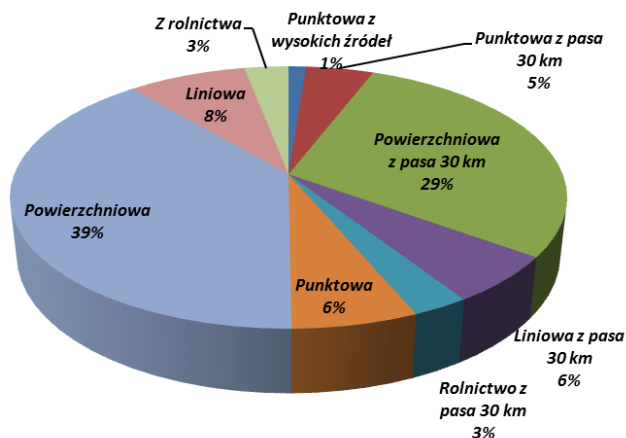
Wyżej wymienione bazy emisji zostały utworzone przez Wykonawcę i przekazane Zamawiającemu w formie elektronicznej. Bazy te zostały utworzone w celu wykorzystania ich do obliczenia rozkładów stężeń zanieczyszczeń i wykonania bilansów emisji. Bilanse zanieczyszczeń benzo(a)pirenem, pochodzące od podmiotów korzystających ze środowiska, podano w podziale na emisję napływową oraz emisję ze strefy.

Wpływ emisji powierzchniowej i komunikacyjnej oraz niskiej emisji punktowej (o wysokości emitora do 30 m), a co za tym idzie zasięg emisji od nich pochodzących, ogranicza się do kilku lub kilkunastu kilometrów od źródła. Z tego względu emisję ze wszystkich typów źródeł analizowano wewnątrz strefy oraz w pasie 30 km wokół niej. Poza tym pasem brano pod uwagę wpływ emisji z pozostałej części kraju oraz Europy w postaci warunków brzegowych.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 58 Bilans emisji pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej, w 2011 r.

Typ emisji		Mg/rok	%
Ze względu na lokalizację źródła	Ze względu na typ źródła		
Napływowa	Punktowa z wysokich źródeł	835,7	1
	Punktowa z pasa 30 km	3 207,50	5
	Powierzchniowa z pasa 30 km	20 083,10	29
	Liniowa z pasa 30 km	4 039,20	6
	Rolnictwo z pasa 30 km	1 935,60	3
Z terenu strefy	Punktowa	4 295,40	6
	Powierzchniowa	26 867,20	39
	Liniowa	5 629,20	8
	Z rolnictwa	2 098,20	3
Razem		68 991,1	100

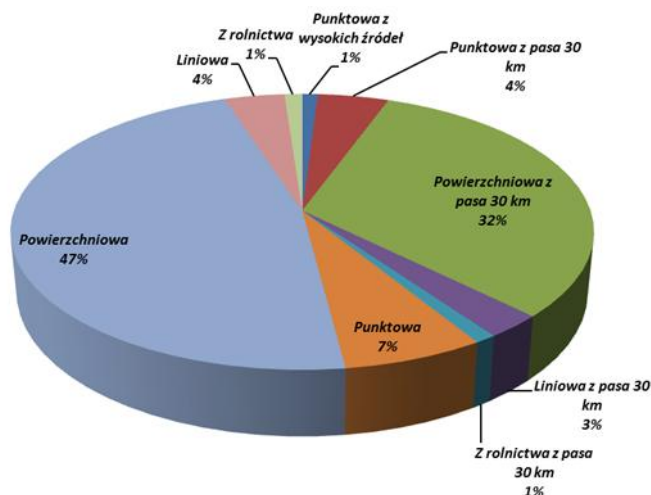

Rysunek 42 Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Tabela 59 Bilans emisji pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej, w 2011 r.

Typ emisji		Mg/rok	%
Ze względu na lokalizację źródła	Ze względu na typ źródła		
Napływowa	Punktowa z wysokich źródeł	348	1
	Punktowa z pasa 30 km	1 586,60	5
	Powierzchniowa z pasa 30 km	11 048,60	32
	Liniowa z pasa 30 km	965,9	3
	Rolnictwo z pasa 30 km	356,3	1
Z terenu strefy	Punktowa	2 365,00	7
	Powierzchniowa	16 346,20	47
	Liniowa	1 346,10	4
	Z rolnictwa	395,5	1
Razem		34 758,2	100

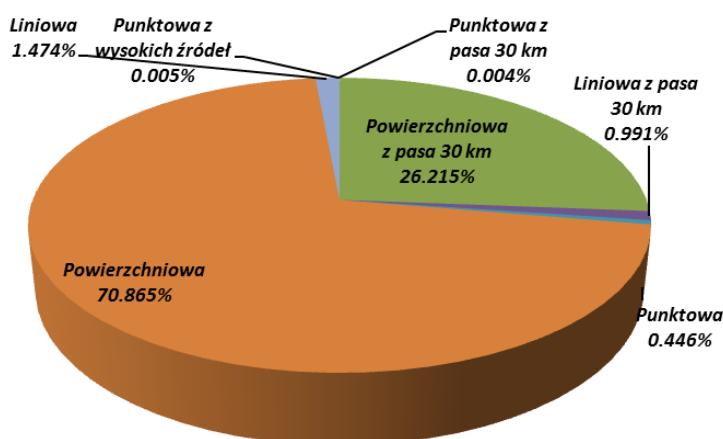
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 43 Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

Tabela 60 Bilans emisji B(a)P dla strefy podkarpackiej

Typ emisji		kg/rok	%
Ze względu na lokalizację źródła	Ze względu na typ źródła		
Napływowa	Punktowa z wysokich źródeł	0,4	0,005
	Punktowa z pasa 30 km	0,3	0,004
	Powierzchniowa z pasa 30 km	2 128,40	26,2
	Liniowa z pasa 30 km	80,5	1,0
Z terenu strefy	Punktowa	36,2	0,4
	Powierzchniowa	5 753,60	70,9
	Liniowa	119,7	1,5
Razem		8 119.1	100

Rysunek 44 Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.

5.3. Działania naprawcze możliwe do zastosowania, które nie zostały wytypowane do wdrożenia

Działania wytypowane do wdrożenia w ramach Programu Ochrony Powietrza są rezultatem licznych analiz zmierzających do wskazania najlepszych skutecznych rozwiązań mających na celu obniżenie stężeń zanieczyszczeń w strefie. Rozpatrywane koncepcje pozwoliły na sformułowanie szeregu wniosków, z których część nie została przyjęta do realizacji, ponieważ analizy modelowe, ale również analizy społeczne i gospodarcze wykazały, iż niektóre przedsięwzięcia okazałyby się nieopłacalne lub trudne do zrealizowania. Poniżej przedstawiono przykłady tego typu działań:

1. Ograniczenie węglowego ogrzewania indywidualnego w czasie niekorzystnych sytuacji meteorologicznych – odrzucone ze względów logistycznych;
2. Całkowity zakaz stosowania paliwa stałego w indywidualnych systemach ogrzewania – odrzucone ze względów społecznych;
3. Wprowadzenie odpowiednich uregulowań prawnych związanych z zamieszkiwaniem na terenach miejskich ogródków działkowych. Zabudowania znajdujące się na terenach ogródków działkowych coraz częściej są zamieszkiwane przez cały rok i muszą być w jakiś sposób ogrzewane. Można przypuszczać, iż najczęściej są ogrzewane za pomocą niskiej jakości paliw stałych (w tym odpadów) w paleniskach o niskiej sprawności, a taki sposób ogrzewania jest podstawową przyczyną wysokiej emisji zanieczyszczeń. – odrzucone ze względu na brak podstaw prawnych;
4. Podwyższenie podatków na paliwa stałe – możliwe do wykonania na szczeblu krajowym, a nie na lokalnym.
5. Zakaz wjazdu samochodów ciężarowych przejeżdżających tranzytem do centrów miast – zakaz taki można wprowadzić tylko w miastach i miejscowościach posiadających obwodnice.

5.4. Środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, w tym dzieci

Podstawowym środkiem służącym ochronie wrażliwych grup ludności jest dotrzymanie standardów jakości powietrza określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031). Tak więc, jeśli standardy te nie są dotrzymane należy podjąć wszelkie możliwe działania aby poprawić jakość powietrza w strefie.

Środkami służącymi ochronie wrażliwych grup ludności są:

- przyjęcie i realizacja Programu Ochrony Powietrza;
- tworzenie miejsc odpoczynku i zabaw wraz z zielenią miejską na obszarach (dzielnicach) miasta, gdzie nie występują przekroczenia stężeń zanieczyszczeń;
- tworzenie sieci monitoringu powietrza w mieście wraz z systemem ostrzegawczym dla ludności;
- tworzenie systemu prognoz dla zanieczyszczeń w powietrzu wraz z systemem alertowym dla ludności;
- informowanie i przestrzeganie ludności, w tym szczególnie dzieci, gdzie i kiedy zanieczyszczenia powietrza (np. szczególnie ruchliwe ulice w godzinach szczytu komunikacyjnego) są groźne dla ich zdrowia tak, aby mogli tych miejsc unikać;
- tworzenie obszarów poprawiających lokalny klimat – parki, zieleńce ze zbiornikami wodnymi;

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- wzmożenie kontroli stanu technicznego pojazdów;
- tworzenie pasów zieleni wzdłuż ruchliwych ciągów komunikacyjnych;
- edukacja ekologiczna ludności.

Podstawowy środkiem służącym ochronie wrażliwych grup ludności jest opracowanie i wdrożenie systemu działań krótkoterminowych, który służyłby powiadamianiu poszczególnych grup ludzi o występującym zagrożeniu ze strony nadmiernych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

System taki wymaga:

- funkcjonowania punktów monitoringu powietrza,
- funkcjonowania systemu prognoz,
- funkcjonowania systemu powiadamiania ludności
- współpracy władz lokalnych, służb mundurowych, służb ochrony środowiska, mediów publicznych.

Wdrożenie takiego systemu jest czasochłonne i kosztowne, ale nieuniknione na obszarach, gdzie przekraczane są progi alarmowe stężeń zanieczyszczeń.

Bardzo ważne jest, aby mieszkańcy poszczególnych gmin (szczególnie ci najmłodsi i najstarsi) mieli dostęp do publicznych miejsc odpoczynku i rekreacji, takich, które mogą zapewnić komfort przebywania, to znaczy zlokalizowanych poza strefami z nadmiernymi stężeniami zanieczyszczeń w powietrzu czy z nadmiernym hałasem, odpowiednio urządzonych (zieleń, zbiorniki wodne, możliwość rekreacji) i łatwo dostępnych komunikacją zbiorową. W większości miast istnieją takie strefy zieleni (parki, lasy), jednak często wymagają one rewitalizacji i poprawy dostępności.

Niezwykle istotne w ochronie wrażliwych grup ludności jest odpowiednia edukacja ekologiczna, szczególnie skierowana do osób starszych. Edukacja taka jest często zapewniana najmłodszym w przedszkolach i szkołach, natomiast nie dociera do osób starszych, mających kłopot z poruszaniem się czy korzystaniem z nowoczesnych form komunikacji.

Edukacja taka powinna się skupić nie tylko na tym jakie zachowania są ekologiczne, a jakie nie, ale również jak, gdzie i kiedy należy odpoczywać, jakie formy aktywności fizycznej oferują władze lokalne dzieciom i osobom starszym, jak należy reagować na ostrzeżenia o nadmiernych stężeniach itp.

5.5. Analiza kosztów zewnętrznych złej jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego

Zanieczyszczenia powietrza powodują znaczne, negatywne skutki w zdrowiu człowieka, a także mają ujemny wpływ na aktywność środowiska przyrodniczego. Przyczyniają się również do strat w ekonomice. Jak wykazały badania prowadzone w ramach Programu CAFE (Czyste Powietrze dla Europy), jakość powietrza ma istotny wpływ na zdrowie mieszkańców. W sposób wymierny możliwe jest oszacowanie tego wpływu w postaci tak zwanych kosztów zewnętrznych, które obejmują m.in. koszty leczenia chorób powodowanych zanieczyszczeniem powietrza, czas niezdolności do pracy itp. Zarówno w przypadku gazów cieplarnianych, jak i innych zanieczyszczeń powietrza (w tym mających działanie kancerogenne) ich emisja pochodzi w przeważającym stopniu z gospodarki energetycznej, duży udział ma również transport, w tym miejski. Pojęcie kosztów zewnętrznych ważne jest dla dobra społeczeństwa i dla gospodarki.

Skutki zanieczyszczeń powietrza, a co za tym idzie koszty złej jakości powietrza występują w następujących obszarach:

1. Zdrowia człowieka – pojawienie się krótkotrwałych ostrych objawów (kaszel, katar, zaczerwienienie oczu), chorób przewlekłych – spowodowanych zanieczyszczeniami pyłowymi i gazowymi, wywołującymi mnogie schorzenia i choroby, stanowiące istotnie zagrożenie wobec zdrowia oraz życia człowieka (astma, obturacyjna choroba płuc). Chroniczne schorzenia wywoływane są najczęściej przez małe dawki zanieczyszczonego powietrza, za to na drodze systematycznej. Zdarzają się również przypadki ostrych

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- dolegliwości związanych z poszczególnych zanieczyszczeniami powietrza atmosferycznego. Choroby śmiertelne – choroby nowotworowe spowodowane długotrwałym narażeniem na nadmierne stężenia substancji kancerogennych w powietrzu (benzo(a)piren i inne węglowodory oraz dioksyne).
2. Klimatu – powstawanie kwaśnych deszczy, dziury ozonowej, wzmożonego efektu cieplarnianego, co z kolei negatywnie wpływa na człowieka, florę, faunę.
 3. Rolnictwa – zakwaszenie gleby, utrata plonów – zmniejszenie plonów w rolnictwie jest powodowane zakwaszeniem gleby, ponadto zanieczyszczone powietrze atmosferyczne bezpośrednio działa niszczyliście na rośliny uprawne. Negatywne oddziaływanie na istotne ekosystemy roślinne i wodne, powodowane globalnymi zmianami klimatycznymi. Związane jest to z najistotniejszym z procesów polegającym na wymianie gazów pomiędzy atmosferą a biosferą i hydrosferą, mianowicie z procesem asymilacji CO₂.
 4. Lasów – uszkodzenie drzew, zmniejszenie produktywności lasów.
 5. Gospodarki – drastyczny wzrost kosztów leczenia, koszty związane dbałością o jakość powietrza, odbudową zniszczonych budynków, koszty obejmują stratę surowców.

Wyróżniamy cztery grupy strat będących udziałem zanieczyszczeń powietrza:

- wydatki ponoszone na rzecz ochrony powietrza atmosferycznego,
- straty odnoszone na skutek obniżenia stanu zdrowia obywateli,
- wydatki ponoszone z racji straty surowców, które jako część lotna wydzielone zostają do atmosfery,
- wydatki związane ze zjawiskami korozji narzędzi, materiałów i wyrobów gotowych oraz wydatki przeznaczone na renowację zniszczonych budynków, budowli i zabytków kultury.

Dokładna ocena strat ekonomicznych jakie ponosi społeczeństwo i gospodarka nie jest możliwa, ze względu na trudność zarówno w identyfikacji szkód, jak i ich zasięgu. Jest sprawą bezdyskusyjną, że zanieczyszczenie środowiska odbija się niekorzystnie na zdrowiu społeczeństwa, jednak dokładne określenie rozmiarów wpływu zanieczyszczeń i skażeń środowiska na stan zdrowia określonych populacji jest bardzo trudne, wręcz niemożliwe. Nie można zmierzyć, w jakim stopniu zanieczyszczone środowisko przyrodnicze jest bezpośrednią przyczyną chorób cywilizacyjnych, a jak dalece decydują o tym warunki

życiowe. Nie wszystkie schorzenia środowiskowe są już w pełni opisane teoretycznie i terminologicznie. Na ogół rozwijają się w ciągu miesięcy lub nawet lat. W ich patogenezie występuje uszkodzenie układu odpornościowego, w tym wywołanie stanów nadwrażliwości na bodźce środowiskowe, uszkodzenia genetyczne często przy udziale nowotworów oraz uszkodzenia układu oddechowego i krążenia. Wpływu na stan zdrowia tak wielu czynników jednocześnie nie można rozdzielić, a następnie oddzielnie zmierzyć. Można jedynie porównawczo wykazać, że zanieczyszczenie środowiska w rejonach katastrof ekologicznych prowadzi do wzrostu zachorowalności na określone choroby. Przepuszczalnie w tych regionach dochodzi do takiego wzrostu zachorowalności na niektóre choroby przewlekłe oraz wzrostu zatruc i urazów, jak to szacunkowo przedstawiono poniżej.

Choroby przewlekłe, zatrucia i urazy - szacunkowa wielokrotność wzrostu:

- Nowotworowe 2,5 – 5,0
- Układu oddechowego 2,0 – 4,0
- Układu krążenia 2,0 – 4,0
- Infekcyjne 1,5 – 2,0
- Układu nerwowego 2,0 – 3,0
- Zatrucia i urazy 1,5 – 3,0

Współcześnie 20% ludności świata jest bezpośrednio narażonych na zanieczyszczenia przemysłowe i inne skutki technologii, które degradują środowisko. Jednak aż 80% ludzi cierpi

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

z powodu zanieczyszczeń środowiska – odpadów przemysłowych, śmieci, zanieczyszczeń wody, gleby, powietrza, nie czerpiąc korzyści z uprzemysłowienia.

W poszczególnych krajach Unii Europejskiej są prowadzone prace nad oszacowaniem kosztów zewnętrznych złej jakości powietrza, ale zazwyczaj dotyczą one poszczególnych gałęzi działalności człowieka, a nie zanieczyszczeń globalnych. Są to rozważania dotyczące poszczególnych państw. Natomiast w Polsce prac tego typu jest znikoma ilość.

W Niemczech, w 2001 roku sporządzono wycenę kosztów społecznych związanych z emisją poszczególnych związków chemicznych zanieczyszczających powietrze³. Zidentyfikowano następujące oddziaływanie emisji:

- **efekt cieplarniany: 135 euro/t CO₂,**
- smog: w Niemczech w wyniku smogu dochodzi do około 4 tys. zgonów rocznie; na podstawie oszacowania utraconych zarobków przeciętna wartość życia ludzkiego została wyceniona na 831 tys. euro. Zatem **szkodliwe działanie smogu w dużych aglomeracjach powoduje w rezultacie koszt 3 mld 320 mln euro rocznie,**
- rak płuc: szacuje się, iż zanieczyszczenie powietrza wywołuje raka płuc u około 8 tys. osób rocznie; wychodząc z założenia, iż 90 procent przypadków raka płuc jest śmiertelnych, otrzymano **koszt społeczny zachorowania na raka płuc w Niemczech na 6648 euro rocznie,**
- **zniszczenie budynków: 1944 euro/t NO_x, 2919 euro/t HC oraz 1944 euro/t SO₂.**

Wyniki badań opublikowanych przez brytyjskie czasopismo medyczne Lancet we wrześniu 2008 r. są następujące:

- Więcej ludzi umiera na skutek zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu drogowego, niż ginie w wypadkach drogowych
- Szacowana **liczba śmiertelnych ofiar zanieczyszczeń pochodzących z transportu drogowego w Austrii, Francji oraz Szwajcarii, to 40 tys. rocznie.**
- **Koszty związane z leczeniem ludzi, których zdrowie cierpi na skutek tych zanieczyszczeń, sięgają 1,7% PKB** tych państw.
- Emisja pyłów do atmosfery w wyżej wymienionych krajach powoduje rocznie 25 tys. nowych przypadków przewlekłego zapalenia oskrzeli u dorosłych, 290 tys. przypadków zapalenia oskrzeli u dzieci oraz ponad pół miliona ataków astmy.

Zanieczyszczenia można podzielić na lokalne i regionalne⁴, każde z nich generują inne koszty zewnętrzne

Lokalne zanieczyszczenia oddziałują negatywnie na najbliższe otoczenie źródła emisji. W przypadku transportu najgorzej przedstawia się sytuacja w tym zakresie w dużych aglomeracjach miejskich i na głównych szlakach komunikacyjnych. Regionalna skala zanieczyszczeń jest znacznie szersza z uwagi na dystans, jaki mogą one przebyć zanim zaobserwuje się negatywny efekt przez nie wywołany.

Poniżej przedstawiono koszty zewnętrzne lokalnej emisji zanieczyszczeń jako procent PKB pochodzące z różnych badań prowadzonych w niektórych krajach europejskich.

³ „Bewertung von Umweltwirkungen – Entwicklung einer Methode für Variantenvergleiche” Ch. Schmid, Universität Stuttgart, 2001

⁴http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Tm5BiITr6BYJ:manhaz.cyf.gov.pl/zpr/ETAP_2/VII_KOSZTY%2520ZEWNETRZNE_PRACACIOP_final_1.htm+zanieczyszczenie+powietrza+koszty+leczenia&cd=9&hl=pl&ct=clnk

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 61 Koszty lokalnych zanieczyszczeń w wybranych krajach europejskich, jako procent PKB

Projekt badawczy (rok)	Kraj	Koszty efektów zdrowotnych	Straty materialne	Straty w roślinności	Razem koszt	
Grupp (1986)		0,1 1-0,42	0,05-0,06	0,03-0,15	0,19-0,63	
Planco (1990)	Niemcy	0,07-0,18	0,05-0,09	0,13-0,21	0,25-0,48	
UPI (1991)		0,59	0,07	0,26-0,41	0,92-1,05	
Marburger (1986)		0,06-0,14				
Henz&Klassen-Mielke (1990)		0,05-0,25				
Isecke (1990)			0,05-0,08			
Henz (1986)			0,06			
Ewers (1986)					0,13-0,21	
Pillet (1988)		Szwajcaria	0,02-0,06	0,21	0,18-0,41	0,41-0,68
Infras (1992)	0,01-0,03		0,07-0,16	0,16-0,45	0,24-0,64	
ECOPLAN (1992)	Berno	0,14	0,13	0,15	0,42	
Gunnarson&Lecksell (1987)	Szwecja	0,02-0,06	0,00-0,03	0,00-0,02	0,03-0,11	
Hasund at al. (1990)				0,06-0,2		
Vrom (1985)	Holandia	0,16-0,29	0,08-0,13	0,14-0,18	0,38-0,6	
Fin RA (1992)	Finlandia				0,4	
Himane (1989)					0,23-0,7	
Mautynen (1988)					0,2-1,2	
Bouladon (1991)	Wielka Brytania				0,15-0,35	

Według wyceny przeprowadzonej w Niemczech na podstawie metody kosztów strat, **koszty zanieczyszczeń lokalnych w Niemczech oszacowano na 0,6-1,1% PKB**. Na całość kosztów złożyły się straty związane ze zdrowiem społeczeństwa wycenione na 2,3-2,5 mld DEM, straty związane z niszczeniem budynków oszacowane na 2,0 mld DEM oraz straty związane z niszczeniem lasów ocenione na 5,5-8,8 mld DEM. Ogólny koszt zewnętrzny zanieczyszczenia powietrza w skali lokalnej i regionalnej wyniósł 9,8-13,3 mld DEM. Przeprowadzono również wycenę kosztów zanieczyszczenia powietrza przy użyciu metody bezpośredniej i oszacowano, ile skłonne jest zapłacić społeczeństwo za obniżenie poziomu zanieczyszczenia - według tych badań **całkowity koszt zewnętrzny zanieczyszczenia powietrza wyniósł 0,9-3,0% PKB w Niemczech**.

Z analiz wysokości jednostkowych kosztów zewnętrznych lokalnych zanieczyszczeń powietrza wysunięto następujące wnioski:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- **stosunkowo niskie są jednostkowe koszty żeglugi śródlądowej i transportu kolejowego, które należy przeciwstawić wysokim kosztom generowanym przez transport drogowy i lotniczy;**
- **porównywalny jest jednostkowy koszt zanieczyszczeń przypadający na pasażerokilometr w transporcie drogowym i lotniczym;**
- **koszt jednego tonokilometra jest w stosunku do kosztu jednego pasażerokilometra jak 2:1 zarówno w transporcie drogowym, jak i w transporcie kolejowym.**

Szacowana wysokość kosztów zanieczyszczeń lokalnych i regionalnych zależy w dużej mierze od metody przyjętej do wyceny. Przedział, w którym zamyka się oszacowany koszt w Niemczech, można określić jako 0,25-0,65% PKB.

Na uwagę również zasługuje fakt, iż w tym przedziale znajduje się **oficjalnie przyjęta przez Komisję UE wycena kosztów zewnętrznych zanieczyszczeń lokalnych (0,4% PKB) podana w Zielonej Księdze Komisji *Towards Fair and Efficient Pricing of Road Transport*.**

Transport i jego koszty zewnętrzne

Koszty emisji zanieczyszczeń do powietrza z transportu są kosztami zewnętrznymi – nie są uwzględnione w podatkach drogowych czy cenach paliwa, nie są płacone przez ich faktycznych sprawców czyli użytkowników dróg i właścicieli samochodów. Najbardziej dotyczą one ludzi biednych, którym niskie dochody nie pozwalają na zabezpieczenie się przed skutkami zanieczyszczeń transportowych. Ludzie ci nie mają możliwości wyboru mieszkania w otoczeniu bardziej przyjaznym dla ich zdrowia i życia. Jeśli chodzi o paliwa, to społeczeństwo bezpośrednio nie odczuwa negatywnych konsekwencji ich użycia i nie jest w pełni świadome kosztów, jakie ono za sobą pociąga. W przeciwieństwie do na przykład takich używek jak papierosy, nie prowadzi się kampanii informacyjnej mówiącej, iż użycie paliwa wywołuje choroby nowotworowe, powoduje ataki astmy i choroby serca. Tankując paliwo na stacji nie widzimy etykietek podobnych do tych z opakowań papierosów, które ostrzegają nas o negatywnych skutkach.

W poniższej tabeli zestawiono pochodzące z różnych źródeł szacunki średnich jednostkowych kosztów zewnętrznych lokalnych zanieczyszczeń według gałęzi transportu.

Tabela 62 Jednostkowe koszty zewnętrzne lokalnych zanieczyszczeń powietrza (w centach).

Źródło	Rok	Kraj	Transport drogowy			Transport kolejowy		Lotniczy	Żegluga śródlądowa	
			Paskm/samochód osobowy	Paskm/autobus	Tonokm/cieżarówkę	Paskm	Tonokm	Paskm	Tonokm	
Grupp	1986	Szwecja	0,15-0,68	0,05-0,21	0,18-0,82	0,04-0,15	0,05-0,20	0,16-0,72	0,06-0,25	
Marburger	1985	Niemcy	0,07-0,19	0,02-0,04	0,05-0,12	0,0-0,01	0,01-0,02	0,03-0,07	0,01-0,02	
Flanco	1986	Niemcy	0,11-0,27	0,02-0,05	0,07-0,17	0,01	0,01-0,02	0,04-0,10	0,01-0,02	
Henz et al.	1984	Niemcy	0,06-0,31	0,01-0,06	0,04-0,2	0,0-0,01	0,01-0,03	0,02-0,12	0,01-0,03	
Pilet	1985	Szwajcaria	0,52-0,85	0,26-0,53	0,78-1,25	0	0	0,26-0,54	0	
Infras	1990	Szwajcaria	0,33-0,63	0,07-0,21	0,55-1,53	0	0	0,76-2,10	0	
ECOPLAN	1989	Szwajcaria	1,67	1,9	4,66	-	-	-	-	
Planco92	1985	Niemcy	1,94	0,4	1,33	0,1	0,06	-	0,16	

W Polsce koszty zewnętrzne transportu kształtują się następująco:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 63 Koszty zewnętrzne eksploatacji dróg w Polsce

Koszt zewnętrzny transportu w Polsce [PLN/1000 tkm]			
	Drogowy	Kolejowy	Wodny
Zanieczyszczenia powietrza	33,22	8,16	9,77
Ochrona klimatu	7,62	4,04	3,66
Razem	39,84	12,20	13,43

(Źródło: Prezentacja – „Koszty zewnętrzne, a realizacja inwestycji infrastruktury drogowej” T. Żylicz, Uniwersytet Warszawski)

Tabela 64 Koszty zewnętrzne oszacowane dla transportu w 1991 roku

Wyszczególnienie szkód (elementy kosztów zewnętrznych)	Transport drogowy ¹			Transport kolejowy		
	ogółem mld zł	na jednostkę pracy przewozowej ²	% PKB ³	ogółem mld zł	na jednostkę pracy przewozowej ²	% PKB ³
Bezpieczeństwo ruchu	2474,0	14,3 zł	0,30	6,9	0,06 zł	0,0008
Skażenie powietrza	1570,0	9,0 zł	0,19	38,0	0,36 zł	0,004
Hałas	1434,0	8,5 zł	0,18	198,0	1,97 zł	0,02
OGÓLEM	5478,0	31,6 zł	0,66	242,9	2,30 zł	0,03

Źródło: "Koszty zewnętrzne transportu" część II, "Szacunek kosztów zewnętrznych transportu w Polsce", A. Tylutki, J. Wronka, Ośrodek Badawczy Ekonomiki Transportu, Zakład Ekonomiki Transportu Międzynarodowego w Szczecinie, Szczecin, wrzesień 1993

1. łącznie z prywatnymi pojazdami osobowymi
2. suma pasażero-kilometrów i tono-kilometrów
3. Produkt Krajowy Brutto

Substancją odpowiedzialną w największym stopniu za zagrożenie w skali globalnej jest dwutlenek węgla. Gazy cieplarniane mają długi czas życia, więc można założyć równomierne mieszanie w całej atmosferze, i w konsekwencji brak zależności szkód od lokalizacji źródła emisji. Wielkość emisji CO₂ pochodzenia transportowego jest bezpośrednio skorelowana z wielkością przewozów i zużyciem paliwa przez pojazdy. Podjęte działania mające na celu obniżenie energochłonności transportu przyniosły pewne efekty. Jednak działania te jak się okazuje są niewystarczające. Podniesienie efektywności zużycia paliwa powoduje obniżenie poziomu emisji CO₂, jednak wzrost ciężaru pojazdów (podnoszący poziom bezpieczeństwa pojazdu) i wzrost średniej mocy silników stosowanych w pojazdach drogowych zmniejszają uzyskane efekty redukcji zanieczyszczeń. Dołączyć należy do powyższego stały wzrost popytu na transport, zwłaszcza na transport drogowy.

Poniżej przedstawiono wyniki badań nad wyceną zewnętrznych kosztów emisji (zmian klimatycznych) pochodzące z różnych źródeł oraz metody zastosowane do ich wyceny.

Tabela 65 Wycena kosztów zewnętrznych emisji CO₂ według różnych źródeł z podziałem na poszczególne gałęzie transportu.

Źródło	Rok	Kraj	Metoda	Procent PKB		
				Drogowy	Kolej	Lotnictwo
Kageson/TeE	1993	Austria	metoda oparta na europejskiej propozycji wprowadzenia podatku dotyczącego emisji CO ₂	0,25	0,03	0,02
Kageson/TeE	1993	Niemcy	metoda oparta na europejskiej propozycji wprowadzenia podatku dotyczącego emisji CO ₂	0,3	0,02	0,02
Kageson/TeE	1993		metoda oparta na europejskiej propozycji wprowadzenia podatku dotyczącego emisji CO ₂	0,22	0,03	0,14

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Źródło	Rok	Kraj	Metoda	Procent PKB		
				Drogowy	Kolej	Lotnictwo
ECOPLAN	1992	Szwajcaria	metoda kosztów unikania/kosztów strat oparta na doświadczeniach USA (dla Berna)	0,21	<0,01	
Infras	1992		poziom podatku CO ₂ niezbędnego do osiągnięcia 20% redukcji emisji do roku 2005 (dla Zurichu)	0,46	0,01	
Infras	1994	Europa	metoda kosztów prewencyjnych przy ujednoczeniu poziomu redukcji emisji CO ₂	0,23	<0,01	0,02

Tabela 66 Koszty 40% redukcji emisji CO₂ do roku 2025 w 17 krajach europejskich

Kraj	% PKB
Niemcy	0,67
Austria	0,58
Belgia	0,68
Dania	0,88
Hiszpania	0,48
Finlandia	0,92
Francja	0,85
Grecja	0,49
Irlandia	0,77
Włochy	0,56
Luksemburg	0,80
Norwegia	0,69
Holandia	1,00
Portugalia	0,66
Wielka Brytania	1,03
Szwecja	0,75
Szwajcaria	0,75
17 krajów europejskich	0,74

Choroby cywilizacyjne i ich koszt

Unia Europejska coraz większy nacisk kładzie na skutki jakie zanieczyszczenie środowiska niesie ze sobą dla zdrowia ludzi. Wynikiem zmian w sposobie patrzenia na ochronę środowiska, nie tylko pod względem zmniejszenia zanieczyszczeń wód, gleby i powietrza, był „Plan Działania na rzecz Środowiska i Zdrowia na lata 2004-2010.”, Czerwiec, 2004, Bruksela. W przeprowadzanych badaniach udowodniono, że zanieczyszczenie środowiska (wody, powietrza, gleby) ma negatywny wpływ na zdrowie ludzkie. Oszacowano, że ponad 15% liczby zachorowań i przypadków śmiertelnych wśród dzieci jest spowodowana czynnikami środowiskowymi.

Poza podstawowym obowiązkiem rządów wszystkich krajów, zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, by ci żyli w warunkach niezagrażających ich zdrowiu i życiu, jest również dbanie o interesy ekonomiczne kraju. Te ostatnie mogą znacznie ucierpieć, gdy mowa jest o zanieczyszczeniach środowiska, gdyż negatywny ich wpływ na nasze zdrowie powoduje choroby,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

a te tworzą koszty związane z opieką medyczną, lekami, zwolnieniami chorobowymi pracowników. Spada produktywność, a wzmaga się niezdolność do pracy oraz wcześniejsze przejścia na emeryturę.

Mimo przedsięwzięcia prób zapobiegania emisji szkodliwych substancji do środowiska częstotliwość występowania chorób wywołanych przez czynniki środowiskowe stale rośnie.

Konieczna jest więc nieustanna kontynuacja badań związanych z wzajemnym oddziaływaniem pomiędzy różnymi substancjami dostarczonymi do środowiska a ich wpływem na zdrowie ludzi.

Poniżej przedstawiono tabelę z szacunkiem kosztów związanych z utratą zdrowia spowodowaną zanieczyszczeniem środowiska.

Tabela 67 Przyjęte koszty zdrowotne zanieczyszczenia powietrza (EUR/t emitowanego zanieczyszczenia)

Kraj	SO ₂	NO _x	Pyły PM
Austria	9 000	9 000-16 800	16 800
Belgia	11 388-12 141	11 536-12 296	24 536-24 537
Francja	7 500-15 300	10 800-18 000	6 100-57 000
Holandia	6 205-7 581	5 480-6 085	15 006-16 830
Niemcy	1 800-13 688	10 945-15 100	19 500-23 415
Wielka Brytania	6 027-10 025	5 736-9 612	8 000-22 917
Włochy	5 700-12 000	4 600-13 567	5 700-20 700

Źródło: Prezentacja – „Wpływ Produkcji Energii Elektrycznej na Zdrowie i Środowisko”, A. Strupczewski, VII Sesja Naukowa im. Rolanda Maze, Luty 2008, Łódź

Tabela 68 Koszty (€) związane z utratą zdrowia na tonę emisji NO_x w 2010 roku, 3 scenariusze wrażliwości.

Pył PM śmiertelność	VOLY* - mediana	VSL* - mediana	VOLY - średnia	VSL - średnia
O ₃ śmiertelność	VOLY - mediana	VOLY - mediana	VOLY - średnia	VOLY - średnia
Wrażliwość na zdrowie	Nie	Nie	Tak	Tak
Uprawy O ₃ /miara zdrowia	Tak SOMO 35*	Tak SOMO 35	Tak SOMO 0*	Tak SOMO 0
Niemcy	€ 9 600	€ 15 000	€ 18 000	€ 26 000
Polska	€ 3 900	€ 5 800	€ 7 100	€ 10 000
Republika Czeska	€ 7 300	€ 11 000	€ 13 700	€ 20 000
Wielka Brytania	€ 3 900	€ 6 000	€ 6 700	€ 10 000

Źródło: "Damages per tonne emission of PM2,5, NH₃, SO₂, NO_x, and VOC from each EU25 Member State (excluding Cyprus) and surrounding seas", Marzec 2005, Komisja Europejska

*SOMO 35 dla ozonu, suma średnich z wyników pomiarów, przekraczająca 35 ppb (maksimum dobowe, 8-godzinne)

SOMO 0 dla ozonu, suma średnich z wyników pomiarów, przekraczająca 0 ppb (maksimum dobowe, 8-godzinne)

VSL- wycena statystycznego życia

VOLY - wycena dodatkowego roku przeżycia

Natomiast szacunkowe zewnętrzne koszty zdrowotne wytwarzania energii elektrycznej są następujące:

Tabela 69 Szacunkowe wartości jednostkowych zewnętrznych kosztów zdrowotnych

Kategorie kosztów	Wartość [euro]
Wartość statystycznego życia człowieka	1 mln
Skrócenie życia o jeden rok przeliczone według stopy dyskonta 3% (narażenie chroniczne długookresowe)	50 000
Skrócenie życia o jeden rok przeliczone według stopy dyskonta 3% (narażenie krótkookresowe)	75 000
Dni o ograniczonej aktywności	46 euro na dzień
Koszt zwolnienia chorobowego	308 euro na miesiąc
Pobyty w szpitalu na oddziale układu oddechowego	40 euro na dzień

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Pobyty w szpitalu na chorób układu krążenia	105 euro na dzień
Użycie substancji po ataku astmy	16-33 euro/przypadek
Kaszel dziecięcy	38,5 euro na dzień

Źródło: A. Strupczewski, U. Radović, Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej, Biuletyn Miesięczny PSE, styczeń 2006, str. 14-29

Astma oskrzelowa⁵ jest obecnie najczęstszą chorobą przewlekłą u dzieci i młodzieży i bardzo częstą chorobą u dorosłych. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) szacuje, że cierpi na nią 100-150 milionów osób. Koszty związane z astmą przewyższają na całym świecie łączne koszty gruźlicy oraz zakażenia HIV/AIDS. Astma jest czwartą z kolei przyczyną nieobecności w pracy. Powoduje więcej nieobecności dzieci i młodzieży w szkole niż jakakolwiek inna chroniczna choroba. Co trzeci dorosły pacjent był w ciągu ostatnich 3 miesięcy na zwolnieniu z powodu astmy. Dwóch na trzech chorych na astmę odczuwa objawy choroby przynajmniej 2-3 razy w tygodniu. Dwóch na pięciu odczuwa je codziennie.

Astma jest bardzo częstą przyczyną leczenia szpitalnego w wieku dziecięcym. Niepokojący jest szybki wzrost zachorowań na astmę, prowadzi on do podwajania się liczby chorych co 10-15 lat. W ostatnich latach zakończono 2 duże badania epidemiologiczne dotyczące astmy. Pierwsze z nich nazwane ISAAC (International Study of Asthma and Allergies in Childhood) – międzynarodowe badania nad występowaniem astmy i alergii u dzieci, prowadzone było w kilkudziesięciu krajach u dzieci do 14. roku życia. Badania były prowadzone w 155 ośrodkach w 56 krajach świata. Stwierdzono, że pomiędzy badanymi krajami istnieją nawet 15-krotne różnice w częstości występowania astmy. Najczęściej astma występuje u dzieci w: Australii, Nowej Zelandii, Irlandii, Wielkiej Brytanii – sięgając nawet 29,1 proc. do 32,2 proc. W grupie dzieci młodszych najczęściej objawy astmy występują w Australii, Brazylii, Nowej Zelandii, Kostaryce i Panamie, sięgając nawet 32,1 proc.

W badaniach epidemiologicznych prowadzonych w Klinice Pneumonologii i Alergologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi astmę wykryto u 24,2 proc. dzieci mieszkających w centrum miasta Łodzi i u 7,1 proc. dzieci mieszkających na wsi. W grupie osób dorosłych objawy astmy miało około 14 proc. mieszkańców centrum miasta i zaledwie 3,5 proc. mieszkańców wsi. Tak więc w regionach wiejskich w Polsce częstość astmy jest blisko 4-krotnie mniejsza niż w zanieczyszczonym centrum dużego miasta. Podobnie wysoką częstość zachorowań na astmę obserwowano także w Gdańsku, Warszawie i Krakowie.

Analizując czynniki, które mogą być odpowiedzialne za ten gwałtowny rozwój astmy, bierze się pod uwagę: zanieczyszczenie powietrza spalinami silników samochodowych (zwłaszcza silniki Diesla), narażenie na dym tytoniowy, pochodzenie społeczne, miesiąc urodzenia, stopień narażenia na alergeny, wielkość rodziny, sposób odżywiania, szczepienia zapobiegające chorobom zakaźnym. **Niewątpliwie astma występuje częściej w krajach o wysokiej stopie życiowej i często mówi się, że jej rozwojowi sprzyja zachodni styl życia, czyli cywilizacja.**

Roczne całkowite koszty leczenia astmy oskrzelowej w Unii Europejskiej i krajach stowarzyszonych oszacowano na ponad 20 miliardów euro, czyli około 80 miliardów złotych, z czego 6,5 miliardów euro to koszty bezpośrednie (2,1 miliardy euro – hospitalizacje; 2,7 – leczenie ambulatoryjne; 1,7 – immuno- i farmakoterapia), a aż 13,9 miliardów to koszty pośrednie związane z absencją chorobową w pracy i w szkole, inwalidztwem i zgonami z powodu astmy.

Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce

Koszty zewnętrzne w elektroenergetyce⁶ obejmują określenie szkód zdrowotnych, środowiskowych i materialnych, które nie są rekompensowane przez producentów energii elektrycznej. Unia Europejska podkreśla, że o ile koszty własne produkcji energii elektrycznej są uwzględnione w jej cenach rynkowych, to koszty zewnętrzne powinny być uwzględniane przez

⁵ <http://www.lekarka.pl/astma-plaga-cywilizacji/zdrowie/>

⁶ A. Strupczewski i U. Radović Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce, Biuletyn Miesięczny PSE, styczeń 2006, s. 14-29, Cykl: Energetyka atomowa

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

decydentów ustalających zasady polityki energetycznej, jeśli celem jest optymalne wykorzystanie zasobów naturalnych oraz zapewnienie największych korzyści dla społeczeństwa.

Program zwany jako ExternE – (*External costs of Energy*) prowadzony przez Komisję Europejską (w których uczestniczyli polscy specjaliści) pozwolił na ocenę liczbowa kosztów zewnętrznych wytwarzania energii.

Koszty zdrowotne i efektu cieplarnianego wyraźnie dominują nad innymi efektami dając wkład około 98%. Koszty efektu cieplarnianego, z którymi związany jest największy stopień niepewności, pozostają nadal przedmiotem żywej dyskusji.

Porównanie różnych skutków zdrowotnych zanieczyszczeń atmosfery i ich ocen finansowych wykazało, że największy wpływ na łączne koszty zdrowotne ma wzrost umieralności wskutek narażenia chronicznego.

Koszty zewnętrzne w warunkach polskich są wyższe niż w krajach Europy Zachodniej, ponieważ emisje na jednostkę energii produkowanej w Polsce są większe niż np. we Francji czy w Niemczech. Przy czym należy zdać sobie sprawę, jakie korzyści dla człowieka niesie ze sobą energia elektryczna – szacuje się, że udział energii elektrycznej w przedłużeniu życia człowieka wynosi około 10%.

Tylko uwzględniając oba efekty - korzyści zdrowotnych płynących ze zużycia energii elektrycznej i strat zdrowotnych związanych z jej wytwarzaniem - można dojść do rozsądnej oceny globalnego wpływu elektroenergetyki na zdrowie człowieka.

Dodatkowym elementem, o którym trzeba pamiętać oceniając korzyści płynące z użycia energii elektrycznej jest fakt, że w Polsce około 12 mln ton węgla spala się w piecach domowych w celach grzewczych i gospodarczych, bez jakichkolwiek filtrów i urządzeń redukujących emisje zanieczyszczeń. Wskaźniki emisji ciężkich metali są od 10 do 15 razy większe dla indywidualnych palenisk domowych niż dla elektrowni i elektrociepłowni. Emisje SO₂ i pyłów są również większe ze względu na brak filtrów i bardziej groźne ze względu na małą wysokość emisji. Powoduje to wielkie zagrożenie dla zdrowia człowieka i zanieczyszczenie środowiska.

Poniżej przedstawiono oszacowane koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce obliczone na tonę zanieczyszczenia oraz na kWh wytwarzanej energii elektrycznej. W obliczeniach uwzględniono tylko koszty zdrowotne w wyniku emisji zanieczyszczeń powietrza (PM10, SO₂, NO_x) oraz koszty ocieplenia klimatu na skutek emisji CO₂.

Tabela 70 Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce w 2004 r. wg rodzaju obiektu i zanieczyszczeń (tylko obiekty zawodowe)

Zanieczyszczenie	Elektrownie na węgiel brunatny		Elektrownie na węgiel kamienny		Elektrociepłownie zawodowe		Ogółem	
	€/t	m€/kWh	€/t	m€/kWh	€/t	m€/kWh	€/t	m€/kWh
Pyły - PM10	8085	1,6	11422	3,5	11595	3,9	10547	3,1
SO ₂	4514	27,5	4576	18,3	4544	13,6	4541	20,5
NO _x	2080	3,2	2102	3,8	2059	2,4	2085	3,3
Razem	-	32,3	-	25,7	-	19,9	-	26,9
CO ₂	20	23,5	20	19,2	20	13,9	20	19,6
Łącznie	-	55,7	-	44,86	-	33,8	-	46,6

6. Stężenia substancji w powietrzu wyznaczone na podstawie modelowania

6.1. Modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń

Do obliczeń rozkładu stężeń zanieczyszczenia pyłem zawieszonym PM₁₀ na obszarze strefy podkarpackiej użyto modelu CALMET/CALPUFF. W ramach opracowania Programu, obliczenia rozkładów stężeń wykonano w oparciu o uzupełnioną bazę emisji i dane meteorologiczne za 2011 rok. Uzupełnieniom i uszczegółowieniu podlegały informacje dotyczące wszystkich typów emisji.

Obliczenia modelem CALPUFF wykonano w podziale na typy źródeł: punktowe, powierzchniowe, liniowe oraz związane z działalnością rolniczą. Dodatkowo źródła podzielono na te zlokalizowane na terenie strefy i poza nią (pas 30 km dla źródeł wszystkich typów, obszar objęty polem meteorologicznym poza strefą wraz z pasem 30 km wokół strefy dla źródeł punktowych o wysokości powyżej 30 m oraz napływ spoza województwa).

Takie rozwiązanie umożliwia niezależne wyznaczenie stężeń pochodzących od dowolnego typu emisji, a w konsekwencji do wyznaczenia udziałów imisji pochodzącej od każdego typu źródeł w imisji całkowitej oraz powierzchni przekroczeń i liczby ludności narażonej na ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń, w całości i dla różnych typów źródeł.

Model CALMET/CALPUFF został opracowany w Earth Tech, Inc. w Kalifornii i jest modelem obłoku ostatniej generacji uwzględniającym rzeźbę terenu oraz czasową i przestrzenną zmienność warunków meteorologicznych w trzech wymiarach. Jest to wielowarstwowy, niestacjonarny model w układzie Lagrange'a, przygotowany do obliczania stężeń wielu substancji, który może wyznaczać wpływ pól meteorologicznych zmiennych w czasie i w przestrzeni na transport, przemiany i depozycję zanieczyszczeń. CALPUFF może wykorzystywać informacje z trójwymiarowych pól meteorologicznych lub z pojedynczej stacji naziemnej w formacie zgodnym z modelem ISC3 lub CTDM. Zawiera moduły umożliwiające opcjonalnie uwzględnienie transportu zanieczyszczeń nad obszarami wodnymi, wpływu dużych zbiorników wodnych (morza), obmywania budynków, suchej i mokrej depozycji oraz prostych przemian chemicznych. Ponadto odznacza się dużą wrażliwością na przestrzenne charakterystyki środowiska oraz zmienność pola meteorologicznego.

Model CALPUFF przyjmuje informacje o emisji ze źródeł:

- punktowych (o stałej bądź zmiennej emisji),
- liniowych (o stałej bądź zmiennej emisji),
- powierzchniowych (o stałej bądź zmiennej emisji).

Model uwzględnia niestacjonarną (o parametrach zmiennych w czasie) emisję i warunki meteorologiczne – trójwymiarowe pola meteorologiczne (wiatr, temperatura, ciśnienie, itp.), przestrzenną zmienność wysokości warstwy mieszania, szorstkości, prędkości konwekcyjnej, długości Monina-Obuchowa, opadu, pionowej i poziomej turbulencji.

Zdolność uwzględniania czasowej i przestrzennej zmienności pól meteorologicznych decyduje o zasięgu modelu określanym od kilkudziesięciu metrów do kilkuset kilometrów odległości źródło – receptor. Waga zasięgu modelu (powyżej 300 km) jest silnie podkreślona w podstawowym dokumencie dla Programów Ochrony Powietrza, jakim są „Zasady sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”, opracowanym w 2003 r. przez Ministerstwo Środowiska.

W rozdziale 7, na str. 12 autorzy piszą: „Źródła emisji odpowiedzialne za występowanie stężeń o wartościach wyższych niż ustalone kryteria mogą być zlokalizowane w granicach danej strefy, na terenie poza strefą z występującymi przekroczeniami, ale w województwie obejmującym daną strefę lub znajdować się poza granicami województwa. W każdym przypadku niezbędne będzie

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

ustalenie przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w strefie. Zasięg przestrzenny analiz, w wielu sytuacjach, nie będzie mógł być ograniczony jedynie do strefy ze stwierdzonymi obszarami przekroczeń stężeń zanieczyszczeń. Niezbędne będzie wówczas dokonanie analiz w skali całego województwa, a niekiedy, szczególnie gdy obszar przekroczeń położony jest w pobliżu granic województwa, niezbędne będzie dokonanie analiz obejmujących źródła położone w innych województwach.” Z kolei w rozdziale 11: „Inwentaryzacją emisji należy objąć przy analizie przekroczeń stężeń średnich rocznych **SO₂**, **NO₂/NO_x**, i **PM₁₀** – wszystkie źródła zlokalizowane na terenie województwa „obejmującego” analizowaną strefę (ZW).”

Podobne wymagania wobec modelu stosowanego w obliczeniach dla Programów Ochrony Powietrza, określa opublikowane w 2008 roku, przez Ministerstwo Środowiska opracowanie pt. „Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”.

W pracy „Wskazówki dotyczące modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza” przygotowanej na zlecenie GIOŚ i Ministerstwa Środowiska, w 2003 r., autor wskazuje model CALPUFF jako podstawowy model dla opracowań w skali regionalnej, a więc dla, jak pokazano powyżej, dla Programów Ochrony Powietrza.

Podobnie jak w przypadku innych modeli rekomendowanych przez EPA, dokładność modelu jest obwarowana wieloma zastrzeżeniami i jest szacowana na 70%÷80% dla wartości średniorocznych różnych zanieczyszczeń (błąd oszacowania definiowany, jako maksymalne odchylenie mierzonych i obliczanych poziomów substancji wynosi 20%-30%), czyli spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 6 czerwca 2002 roku w sprawie oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 87 poz. 798). Zależy ona przede wszystkim od jakości dostarczanych danych wejściowych o emisji, meteorologii i szczegółowości informacji o terenie oraz od wdrożenia systemów zapewnienia jakości pomiarów, z których wynikami porównywane są rezultaty obliczeń.

W obliczeniach wykorzystano informację meteorologiczną pochodzącą z modelu ARW-WRF.

Model ARW-WRF jest mezoskalowym modelem meteorologicznym zaprojektowanym do symulacji i prognozowania cyrkulacji atmosferycznej. Jako dane wejściowe można zastosować informację pochodzącą z ogólnodostępnego projektu NCEP/NCAR Reanalysis, które to dane uwzględniają wszelkie dane pomiarowe z sieci pomiarów naziemnych, aerologicznych i opadowych oraz dane z sondazy i obserwacji satelitarnych. Zakres parametrów meteorologicznych z modelu WRF w pełni pokrywa potrzeby modelu CALMET/CALPUFF i jest następujący:

na poziomach:

- składowa U, V i W wiatru,
- temperatura,
- współczynnik mieszania pary wodnej, chmur, deszczu, śniegu,
- wilgotność względna,
- grad, koncentracja lodu,
- ciśnienie,
- prędkość pionowa,

na powierzchni:

- temperatura na 2 m,
- temperatura na powierzchni mórz,
- współczynnik mieszania 2 m,
- składowa U i V wiatru na 10 m,
- temperatura, wilgotność i nawodnienie gleby,
- pokrycie śniegu i wysokość pokrywy śnieżnej,
- opad konwekcyjny i niekonwekcyjny,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Model CALMET/CALPUFF w badaniach mających na celu wyznaczenie zmienności przestrzennej i czasowej stężeń zanieczyszczeń w skalach: miejskiej, regionalnej i ponadregionalnej jest znakomitym narzędziem pozwalającym na uwzględnienie nie tylko dużej ilości, zróżnicowanych emitorów, ale i charakterystyk środowiska przyrodniczego.

W pakiecie CALMET/CALPUFF obliczenia są prowadzone w kilku wzajemnie powiązanych siatkach prostokątnych. Wielkość boku pola podstawowego każdej z siatek może być każdorazowo ustalona przez użytkownika i zależy od wielkości obszaru i zróżnicowania jego fizjografii (rzeźba i użytkowanie terenu) oraz od przyjętej skali badań. W 2003 roku w USA znowelizowano regulacje prawne w zakresie zmian statusu modeli transportu zanieczyszczeń, stosowanych przy sporządzaniu stanowych planów wdrożeniowych (SIP), operatów dla nowych źródeł (NSR) z włączeniem zapobiegania istotnemu pogorszeniu jakości powietrza (PSD). W rezultacie model CALPUFF został przesunięty z grupy modeli alternatywnych do grupy modeli preferowanych, również dla zastosowań związanych z transportem na odległości powyżej 50 km.

W modelu CALMET/CALPUFF na każdym etapie przetwarzania wykorzystywane są czasowe serie godzinne obliczane dla każdego pola siatki. Oznacza to, że w każdym polu siatki określone są godzinne szeregi czasowe parametrów meteorologicznych i stężeń zanieczyszczeń. Szeregi te są następnie zapisywane do plików wyjściowych i mogą być wielokrotnie przetwarzane przy użyciu specjalnego postprocesora CALPOST lub wielofunkcyjnego programu przygotowanego w firmie „Ekometria”, ułatwiającego wyznaczenie wszystkich niezbędnych charakterystyk.

Model pozwala na uwzględnienie wszystkich emitorów znajdujących się w ramach siatki obliczeniowej, tzn. np. emitorów punktowych z całego województwa przy receptorach ustawionych tylko na terenie badanej strefy.

Proces modelowania rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń przebiega w trzech fazach:

Faza 1 - przygotowanie danych wejściowych do modelu. Jest to faza najbardziej czasochłonna. Wymaga zebrania lub uzupełnienia danych meteorologicznych i emisyjnych o roku, dla którego mają zostać wykonane obliczenia.

Faza 2 - proces modelowania. Czas trwania tej fazy zależy od powierzchni obszaru, dla którego przeprowadzane jest modelowanie, skali odwzorowania (dokładności), od ilości emitorów oraz od ilości receptorów. Przebiega ona dwuetapowo - w pierwszym etapie preprocesorem CALMET modeluje się rozkład pól meteorologicznych dla danego obszaru; w etapie drugim korzystając z tych obliczeń oraz z danych emisyjnych oblicza się rozkłady stężeń zanieczyszczeń przy użyciu modelu CALPUFF.

Faza 3 – przetworzenie, wizualizacja i analiza uzyskanych danych obliczeniowych. Narzędzia przygotowane przez firmę "Ekometria" pozwalają na sprawną obsługę wszystkich danych, tak wejściowych jak i wyjściowych. Natomiast Zleceniodawca uzyskuje tak duże i różnorodne dane wynikowe, iż można je wykorzystywać do różnych zadań, w różnym czasie. Wszystkie obliczenia po przetworzeniu przygotowanymi przez firmę "Ekometria" narzędziami są wizualizowane przy pomocy programów GIS.

Pliki wejściowe przygotowywane są w oparciu o wzorce proponowane przez twórców pakietu. Pliki te zawierają bardzo dużo komentarzy ułatwiających osobom zainteresowanym zrozumienie zasady pracy modelu jak i organizacji zbiorów wejściowych i wynikowych (wyjściowych). Podobnie jak w przypadku receptorów, dla każdego rodzaju emisji, przygotowano w firmie „Ekometria” specjalne programy przetwarzające zbiory baz danych emisyjnych na odpowiednie pliki tekstowe przygotowane w postaci umożliwiającej bezpośrednie przeniesienie zawartości do plików wejściowych do modelu.

Obliczenia przeprowadzono osobno dla każdego rodzaju emisji z dodatkowym podziałem na źródła wewnątrz i na zewnątrz badanego obszaru, a następnie wyniki sumowano programem Calculator, który sumuje i skaluje stężenia wyznaczone z dwóch lub więcej grup źródeł z różnych przebiegów CALPUFF’a.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Bardzo duży wpływ na jakość powietrza w danej strefie ma emisja napływowa. Ważną rolę w rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń spoza granic strefy odgrywają czynniki meteorologiczne oraz fizyczno-geograficzne. Czynniki te zostały ujęte w procesie obliczeń rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń dla emisji spoza strefy. Obliczenia wykonano dla emisji punktowej dla źródeł o wysokości, co najmniej 30 m, zlokalizowanej w polu meteorologicznym, poza strefą podkarpacką wraz z pasem 30 km wokół niej oraz dla emisji ze wszystkich typów źródeł zlokalizowanych w pasie 30 km wokół strefy. Podział taki wynika z ograniczonego zasięgu oddziaływania emisji niskiej. Uwzględniono również wpływ emisji spoza strefy podkarpackiej w postaci warunków brzegowych, wyznaczonych na podstawie wyników modelu EMEP, obejmującej źródła w obrębie siatki meteorologicznej.

W emisji napływowej wyróżnia się trzy typy emisji, tzw. tło:

- **Tło ponadregionalne**, w skład, którego wchodzi stężenia zanieczyszczeń pochodzące z wysokich źródeł punktowych zlokalizowanych poza pasem 30 km od strefy wraz z warunkami brzegowymi.
- **Tło regionalne**, w skład, którego wchodzi stężenia zanieczyszczeń pochodzące ze źródeł zlokalizowanych w pasie 30 km wokół danej strefy.
- **Tło całkowite**, obejmujące stężenia zanieczyszczeń zarówno z pasa 30 km wokół strefy jak i stężenia pochodzące z istotnych źródeł zlokalizowanych poza pasem 30 km od granic strefy.

W skład emisji z terenu strefy w zależności od rodzaju emisji wyróżnia się następujące typy:

- **emisję powierzchniową** – w jej skład wchodzi stężenia zanieczyszczeń pochodzące z emisji powierzchniowej tj. z ogrzewania indywidualnego;
- **emisję komunikacyjną**, którą tworzy emisja komunikacyjna;
- **emisję punktową** w skład, której wchodzi emitery zaklasyfikowane, jako punktowe (energetyczne i technologiczne) położone na terenie strefy;
- **emisję z rolnictwa**, którą tworzy łączna emisja z hodowli zwierząt, upraw polowych oraz maszyn rolniczych.

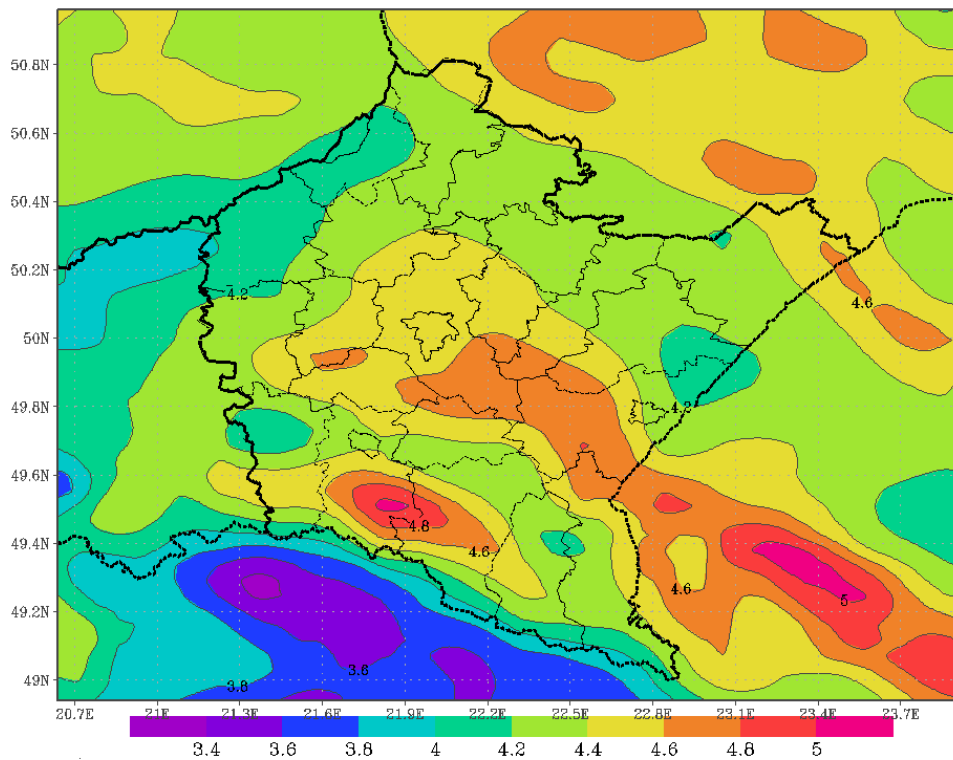
6.2. Warunki meteorologiczne w strefie podkarpackiej w 2011 r. mające wpływ na poziom substancji i wyniki uzyskiwane z modelowania

Poniższą analizę podstawowych elementów i zjawisk meteorologicznych wykonano dla pól meteorologicznych uzyskanych za pomocą modeli WRF/CALMET obejmujących obszar strefy podkarpackiej.

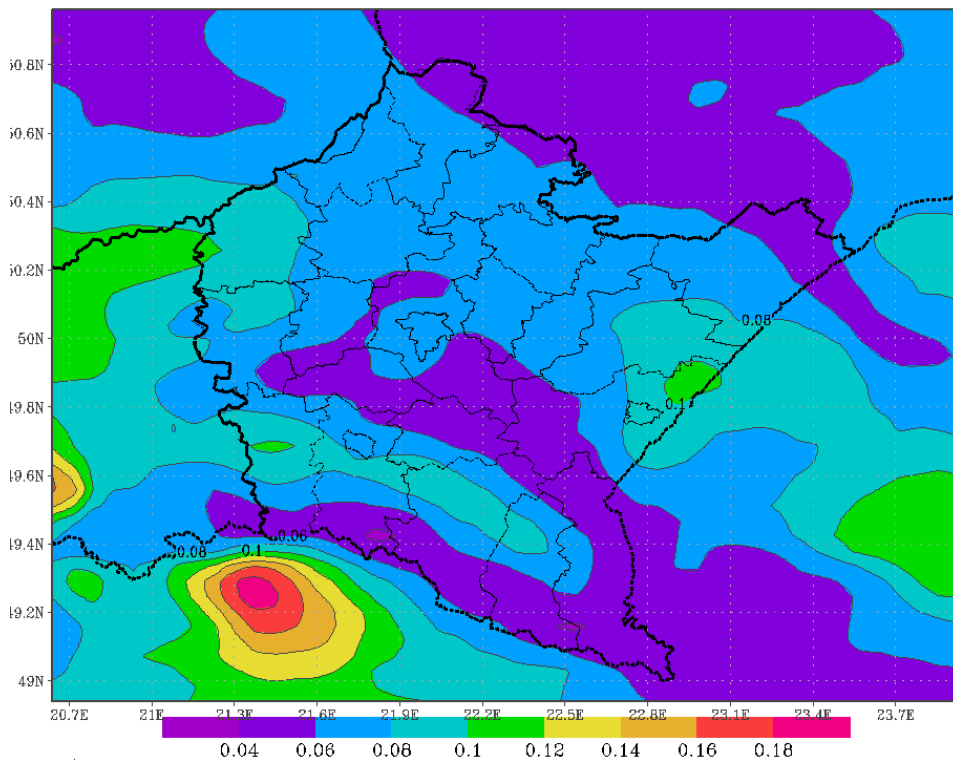
6.2.1. Warunki wietrzne

W roku 2011 na terenie województwa podkarpackiego średnia prędkość wiatru na poziomie 10 m wynosiła 5 m/s na terenach górskich, 4,5 m/s wzdłuż Doliny Sanu i 4 m/s w pozostałej części województwa. Prawdopodobieństwo występowania ciszy atmosferycznych, tj. prędkości wiatru mniejszych niż 1,5 m/s, wzdłuż Doliny Sanu i na terenach górskich wyniosło jedynie 4%. Reszta obszaru województwa charakteryzuje się nieco większym prawdopodobieństwem występowania ciszy, dochodzącym do 8%.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 45 Rozkład średniej prędkość wiatru w województwie podkarpackim w 2011 roku

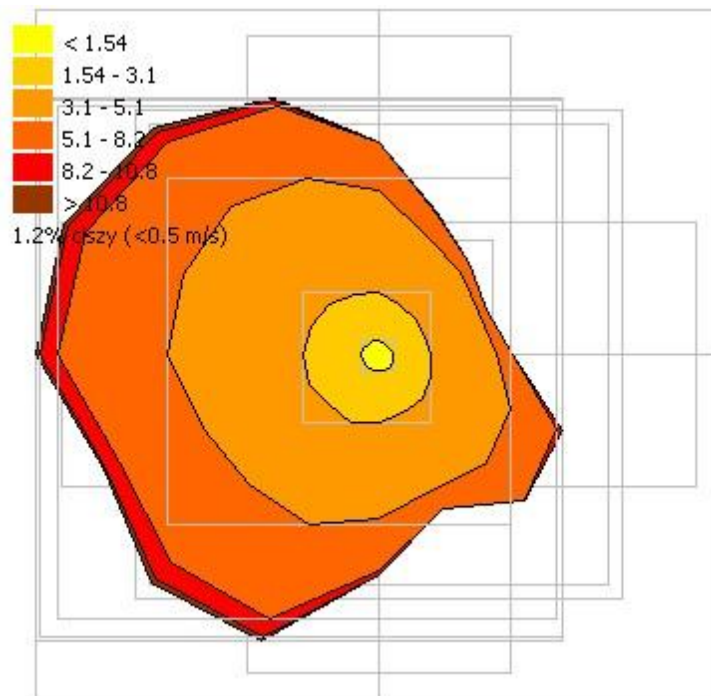

Rysunek 46 Rozkład częstości występowania ciszy atmosferycznej w województwie podkarpackim w 2011 roku

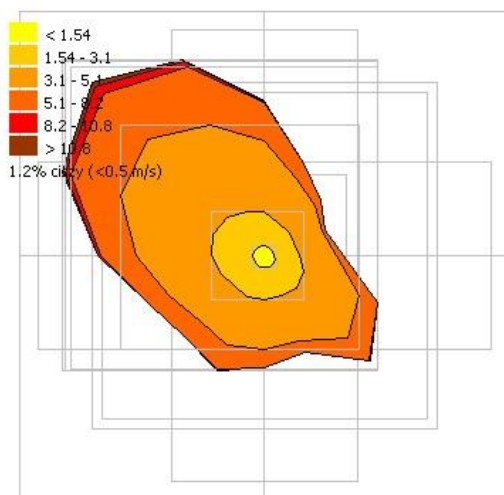
Obszar Europy środkowej znajduje się w strefie cyrkulacji zachodniej. Mimo okresowych zaburzeń ponad 60% czasu stanowią tu wiatry z kierunków zachodnich (SW, W, NW). W sezonie

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

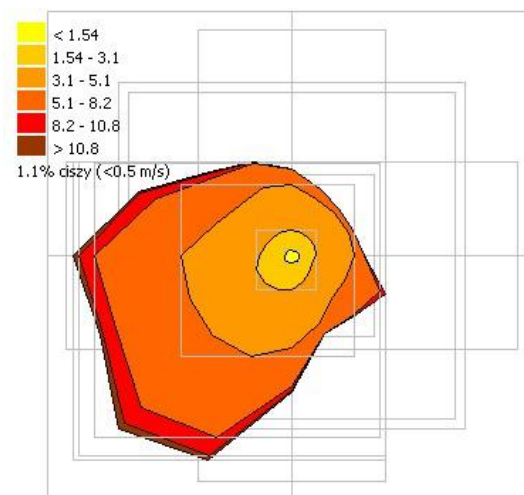
zimowym wyraźnie dominującymi kierunkami wiatru na obszarze województwa podkarpackiego są SW i W, zaś w okresie letnim NW i W.

Rysunek 47 Róża wiatrów dla województwa podkarpackiego w 2011 roku

Rysunek 48 Róża wiatrów dla województwa podkarpackiego – okres letni w 2011 roku

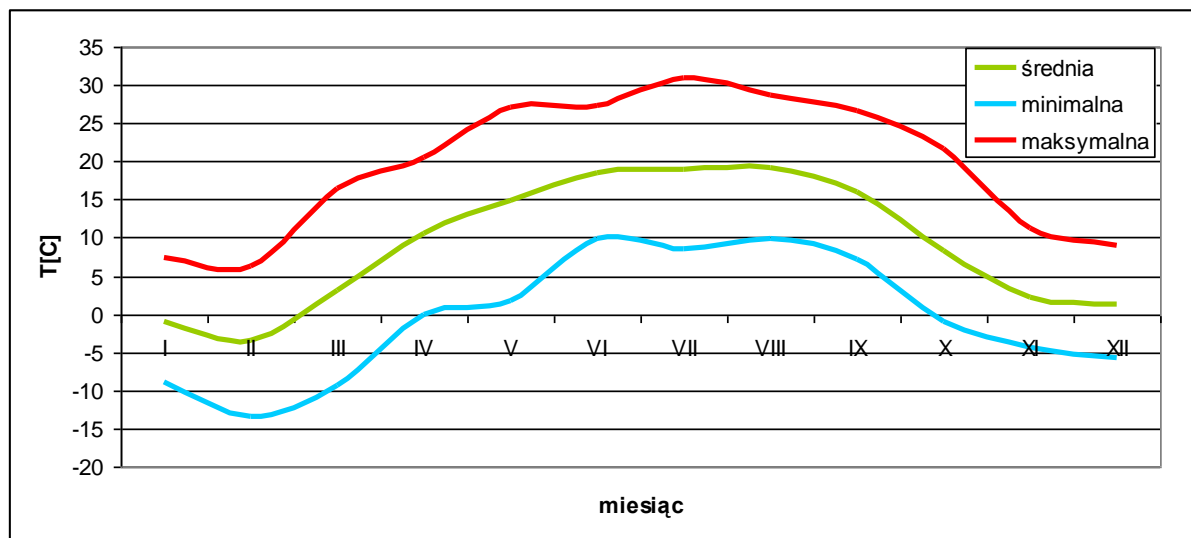

Rysunek 49 Róża wiatrów dla województwa podkarpackiego – okres zimowy w 2011 roku

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

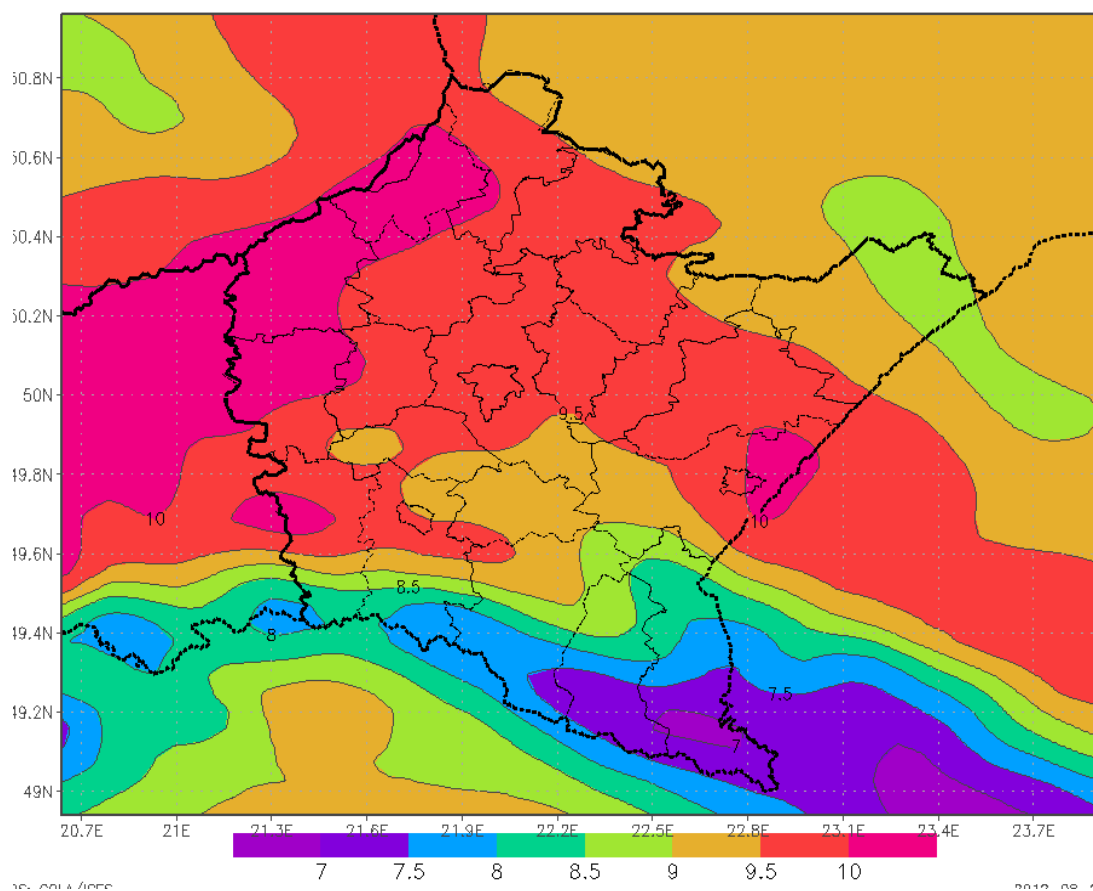
6.2.2. Temperatura powietrza

Średnia roczna wartość temperatury powietrza w województwie podkarpackim w 2011 roku, na obszarze nizinnym, wyniosła ponad 9,5 °C. Na terenach górskich i podgórszych średnia roczna wartość temperatury była niższa, wyniosła odpowiednio 7°C i 8°C. Rok 2011 został uznany przez IMGW za ciepły, zaś miesiące kwiecień i czerwiec zostały sklasyfikowane jako anomalnie ciepłe. Najcieplejszymi miesiącami były lipiec i sierpień ze średnią temperaturą przekraczającą 19°C. Najchłodniejszym miesiącem był luty, w którym średnia temperatura wyniosła poniżej -4°C.

Rysunek 50 Przebieg średnich miesięcznych wartości temperatury powietrza w województwie podkarpackim w 2011 roku

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 51 Rozkład średniej rocznej wartości temperatury powietrza w województwie podkarpackim w 2011 roku

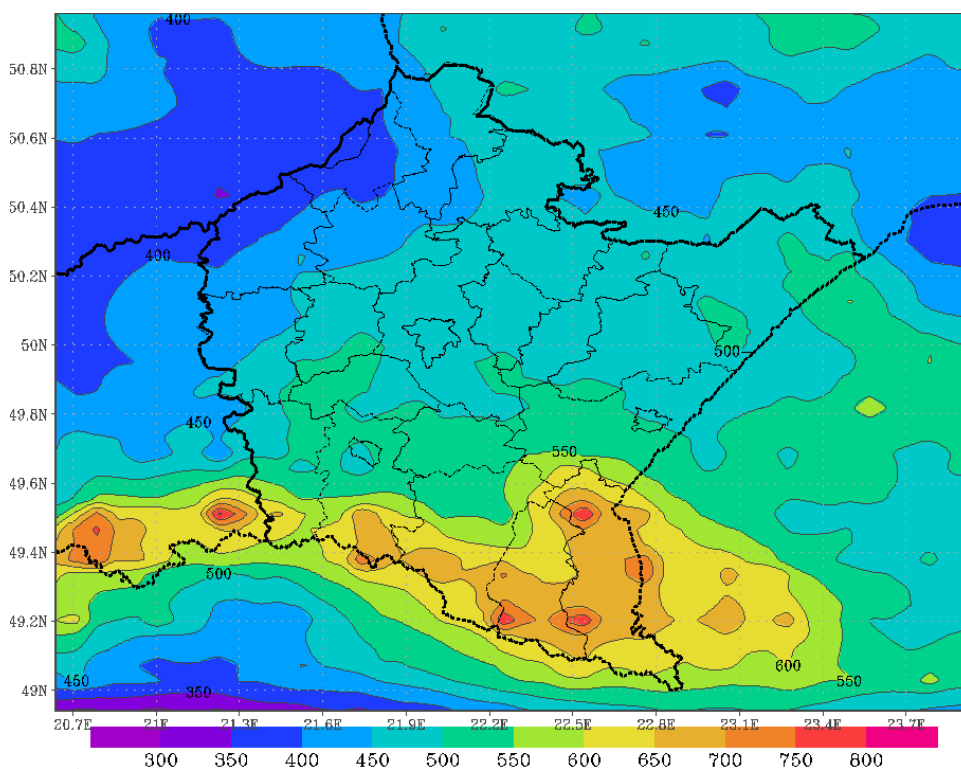
6.2.3. Opad atmosferyczny

W 2011 roku za skrajnie wilgotne zostały uznane miesiące: styczeń i lipiec, skrajnie suche były miesiące: marzec, wrzesień, październik i listopad.

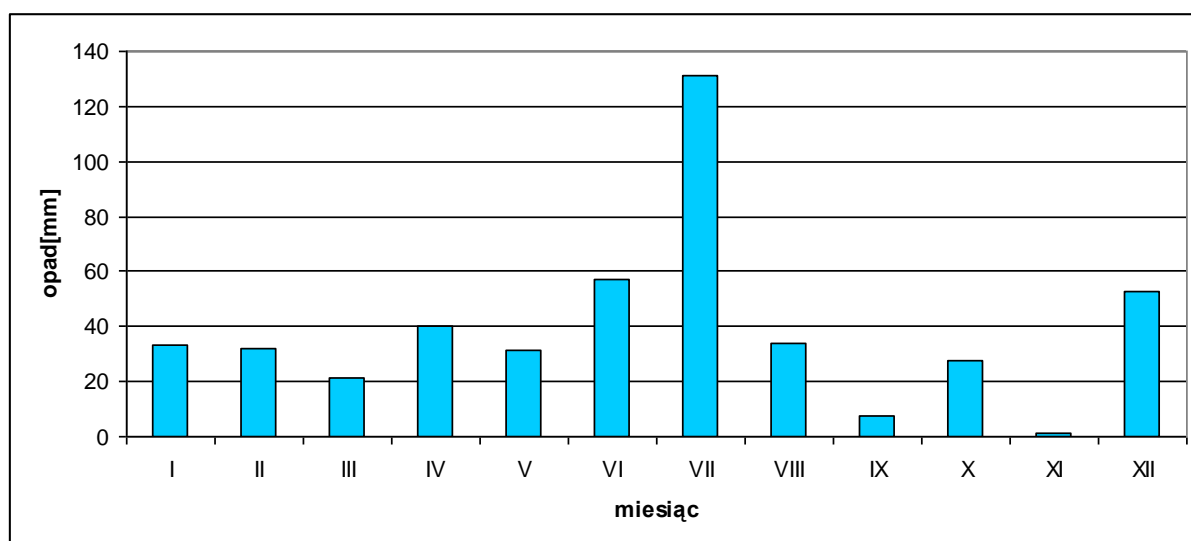
Przeciętna ilość opadów wg „Atlasu Klimatu Polski” w województwie podkarpackim waha się od 500 mm na terenach nizinnych do 1 000 mm w Bieszczadach Zachodnich. W roku 2011 suma roczna opadu atmosferycznego w przeważającej części województwa utrzymywała się na poziomie 500 mm. Na obszarach podgórskich i górskich wystąpiły najwyższe sumy opadu atmosferycznego dochodzące do 800 mm.

Najwyższe sumy opadu atmosferycznego wystąpiły w lipcu (130 mm), w pozostałych miesiącach wartości rzadko przekraczały 40 mm.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 52 Rozkład rocznych sum opadu atmosferycznego w województwie podkarpackim w roku 2011

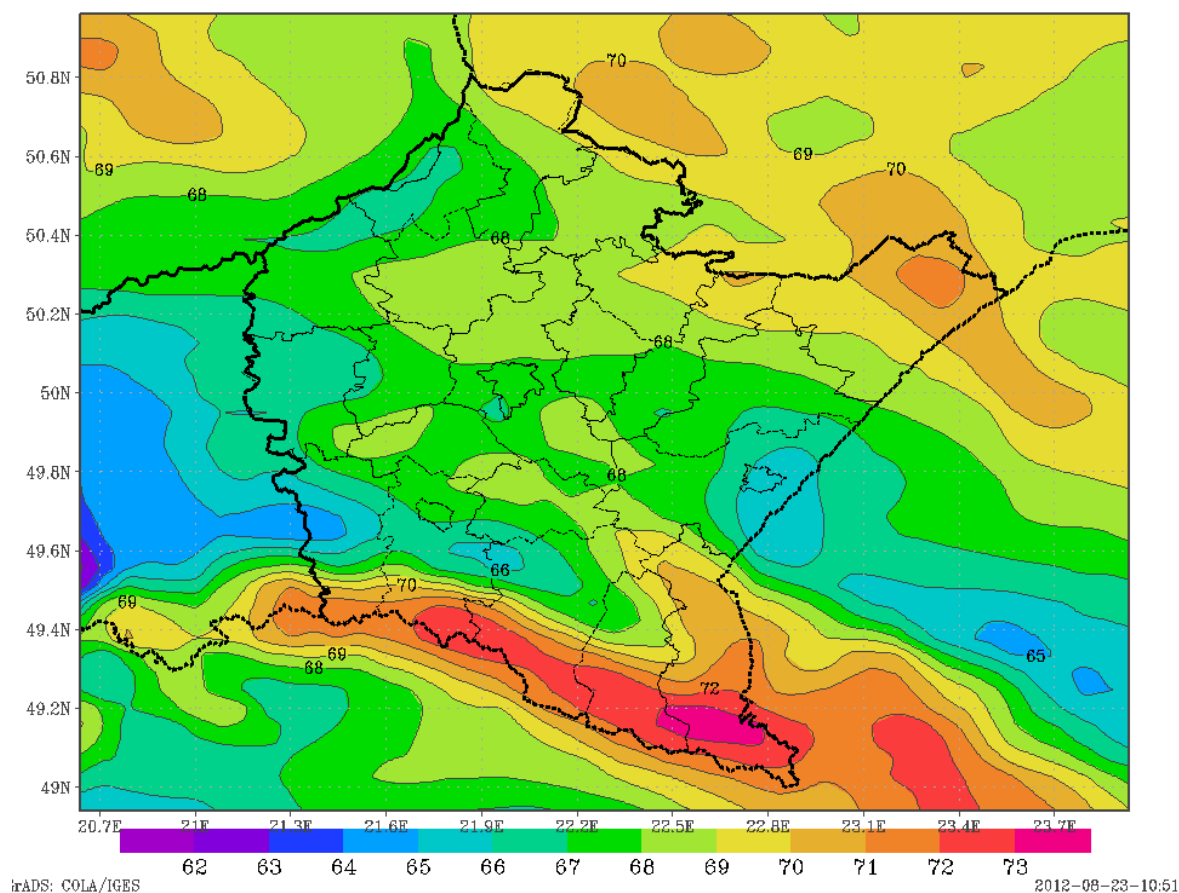

Rysunek 53 Miesięczne sumy opadu atmosferycznego w województwie podkarpackim w roku 2011

6.2.4. Wilgotność względna powietrza atmosferycznego

Wilgotność względna powietrza atmosferycznego w województwie podkarpackim w roku 2011 wyniosła średnio nieco ponad 68%. W Polsce średnia wartość tego parametru oscyluje na poziomie 78% do 84%, dlatego klimat w Polsce uznawany jest za wilgotny. Wilgotność względna powietrza w 2011 roku jest niższa od typowych wartości, co jest spowodowane niskimi opadami jakie odnotowano w tym roku.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

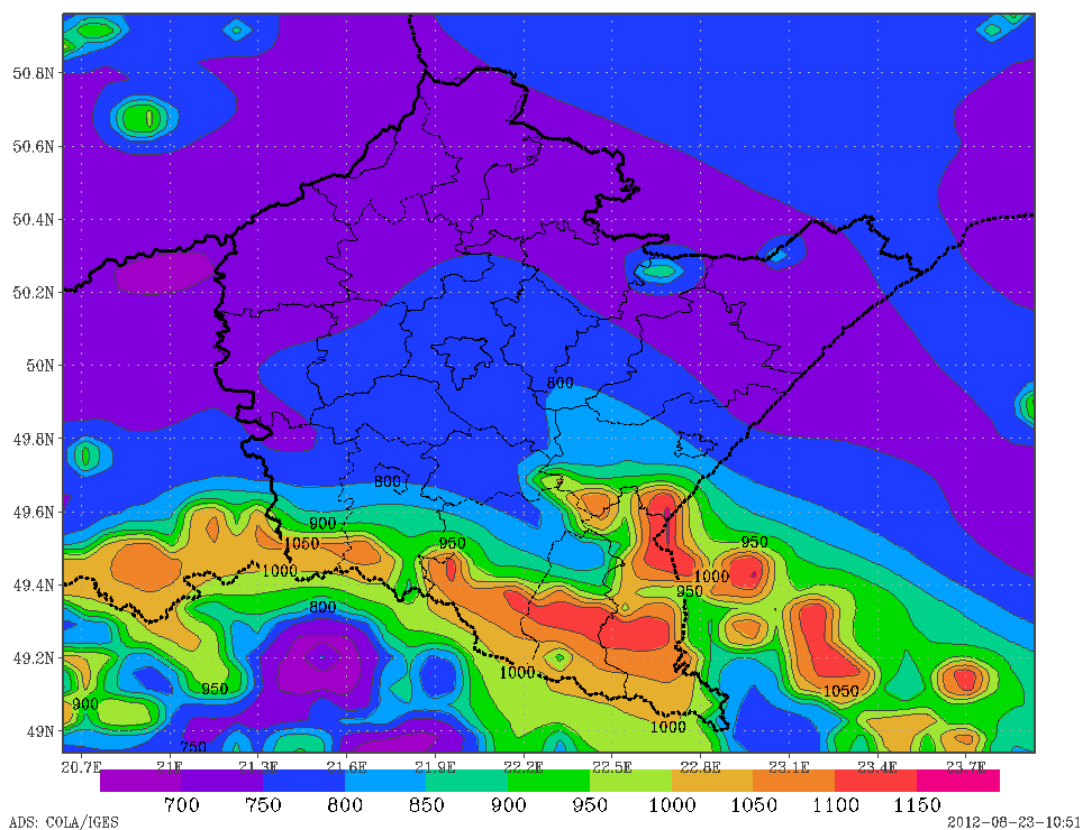
Rysunek 54 Średnia wilgotność względna dla województwa podkarpackiego w roku 2011

6.2.5. Miąższość warstwy mieszanania

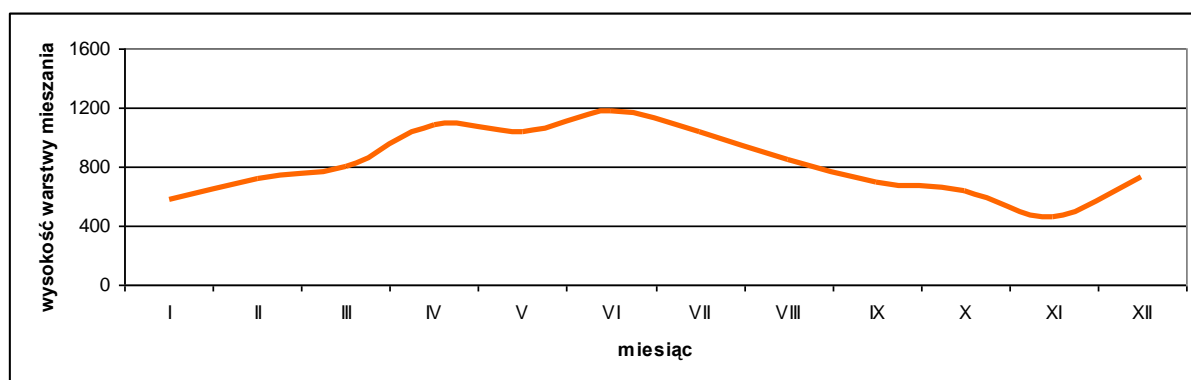
Warstwa mieszanania to objętość atmosfery, w której substancje zanieczyszczające ulegają rozprzestrzenianiu. Niskie położenie warstwy inwersyjnej utrudnia dyspersję zanieczyszczeń.

Na terenach nizinnych województwa podkarpackiego średnia roczna miąższość warstwy mieszanania utrzymuje się na poziomie 770 m. Tereny górskie mają znacznie podniesioną wysokość warstwy inwersyjnej w stosunku do pozostałej części. Według przebiegu rocznego średniej miesięcznej miąższości warstwy mieszanania najgorsze warunki do rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń (niskie położenie warstwy inwersyjnej) występują w miesiącach zimowych.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 55 Średnia wysokość warstwy mieszania dla województwa podkarpackiego w 2011 roku.

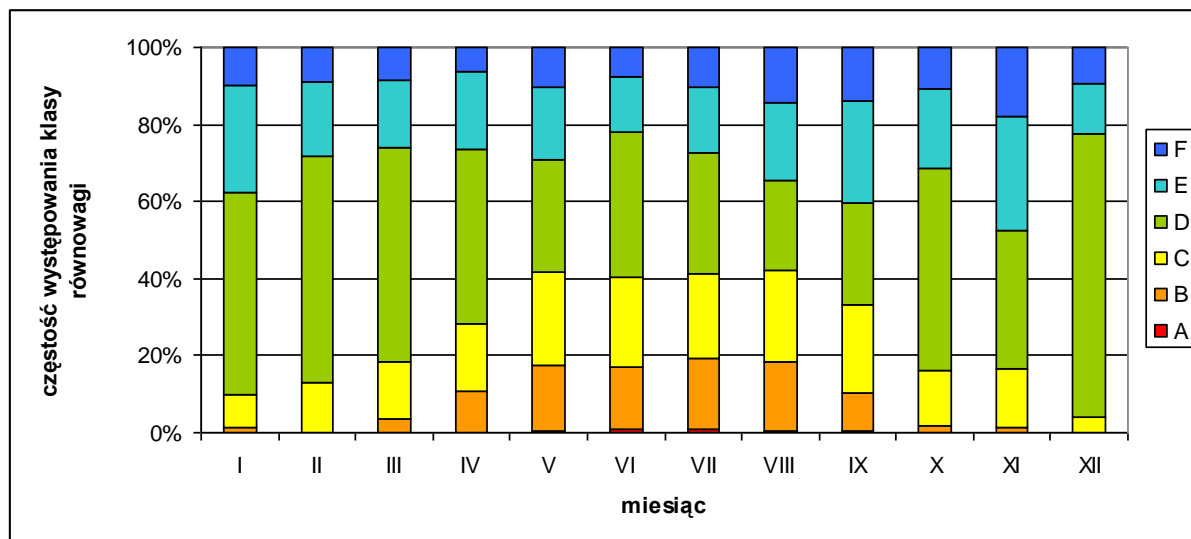
Rysunek 56 Przebieg roczny średniej wysokości mieszania dla województwa podkarpackiego w 2011 roku.

6.2.6. Klasa równowagi atmosfery

Bardzo istotnym parametrem dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń jest klasa równowagi atmosfery Pasquilla, która opisuje pionowe ruchy powietrza związane z gradientem temperatury i prędkością wiatru. Występuje 6 klas równowagi atmosfery, z których najmniej korzystne są – A i B oraz E i F.

W województwie podkarpackim najczęściej występuje klasa równowagi atmosfery D, która jest zdecydowanie najkorzystniejsza dla rozpraszania zanieczyszczeń. Na przełomie drugiego i trzeciego kwartału (okres letni) widoczny jest znaczny wzrost częstości występowania klasy B i zmniejszenie częstości występowania klasy D.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 57 Częstość występowania klas równowagi atmosfery w województwie podkarpackim w roku 2011.

6.3. Stężenia pyłu PM10 w strefie podkarpackiej, w 2011 r.

6.3.1. Stężenia PM10 w strefie pochodzące z napływu

Jakość powietrza na danym obszarze kształtowana jest nie tylko poprzez emisję tam występującą, ale również duże znaczenie mają zanieczyszczenia napływowe. Ważną rolę w rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń spoza granic strefy odgrywiają czynniki meteorologiczne oraz fizycznogeograficzne. Czynniki te zostały ujęte w procesie obliczeń rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń dla emisji spoza strefy. Obliczenia wykonano dla emisji punktowej dla źródeł o wysokości co najmniej 30 m zlokalizowanej w województwie podkarpackim poza pasem 30 km od strefy oraz dla emisji ze wszystkich typów źródeł zlokalizowanych w pasie 30 km wokół strefy. Podział taki wynika z ograniczonego zasięgu oddziaływania emisji niskiej. Uwzględniono również wpływ emisji spoza województwa w postaci warunków brzegowych, wyznaczonych na podstawie wyników modelu EMEP, obejmującej źródła w obrębie siatki meteorologicznej.

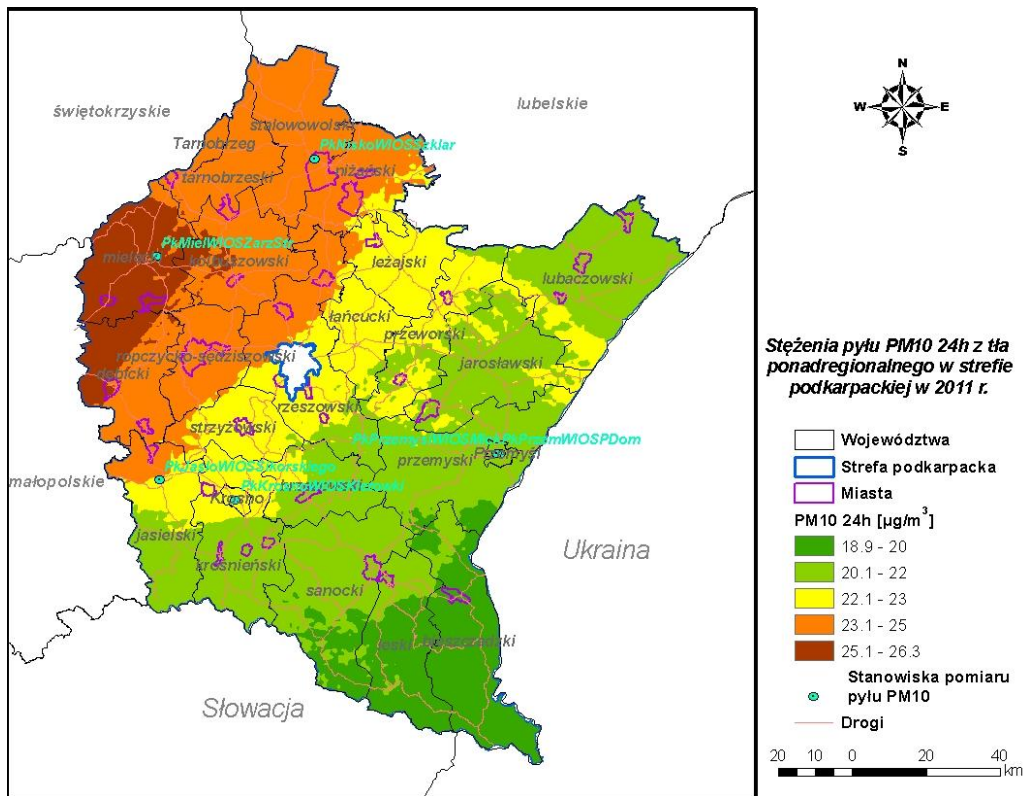
W stężeniach pochodzących z napływu wyróżniono stężenia stanowiące tło ponadregionalne, tło regionalne oraz tło całkowite.

Tło ponadregionalne

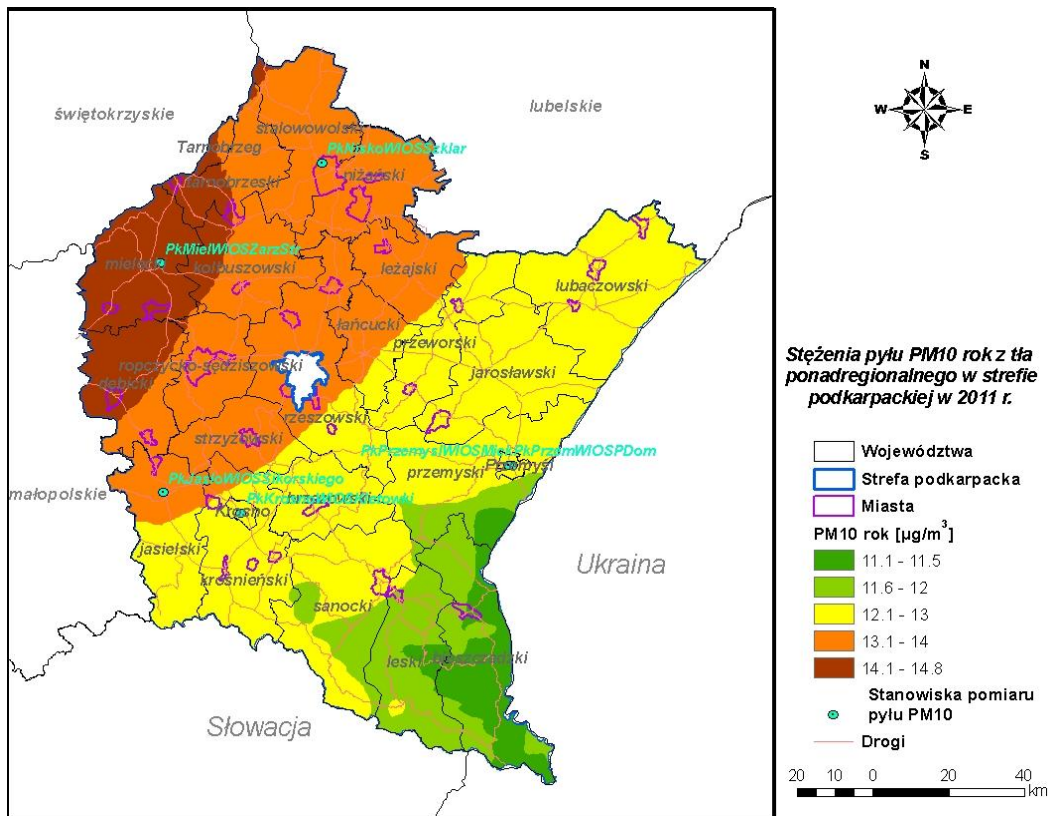
Tło ponadregionalne kształtowane jest przez emisję z wysokich źródeł spoza strefy podkarpackiej i pasa 30 km wokół niej, emisję z terenu Ukrainy i Słowacji poza pasem 30 km wokół strefy oraz stężenia stanowiące warunki brzegowe.

Tło ponadregionalne pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h mieści się w zakresie od 18,9 do 26,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a PM10 o okresie uśredniania rok od 11,1 do 14,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy czym najwyższe wartości występują w zachodniej części strefy, w powiatach dębickim i mieleckim, a najniższe w południowo-wschodniej części strefy - w powiecie bieszczadzkim.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 58 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.

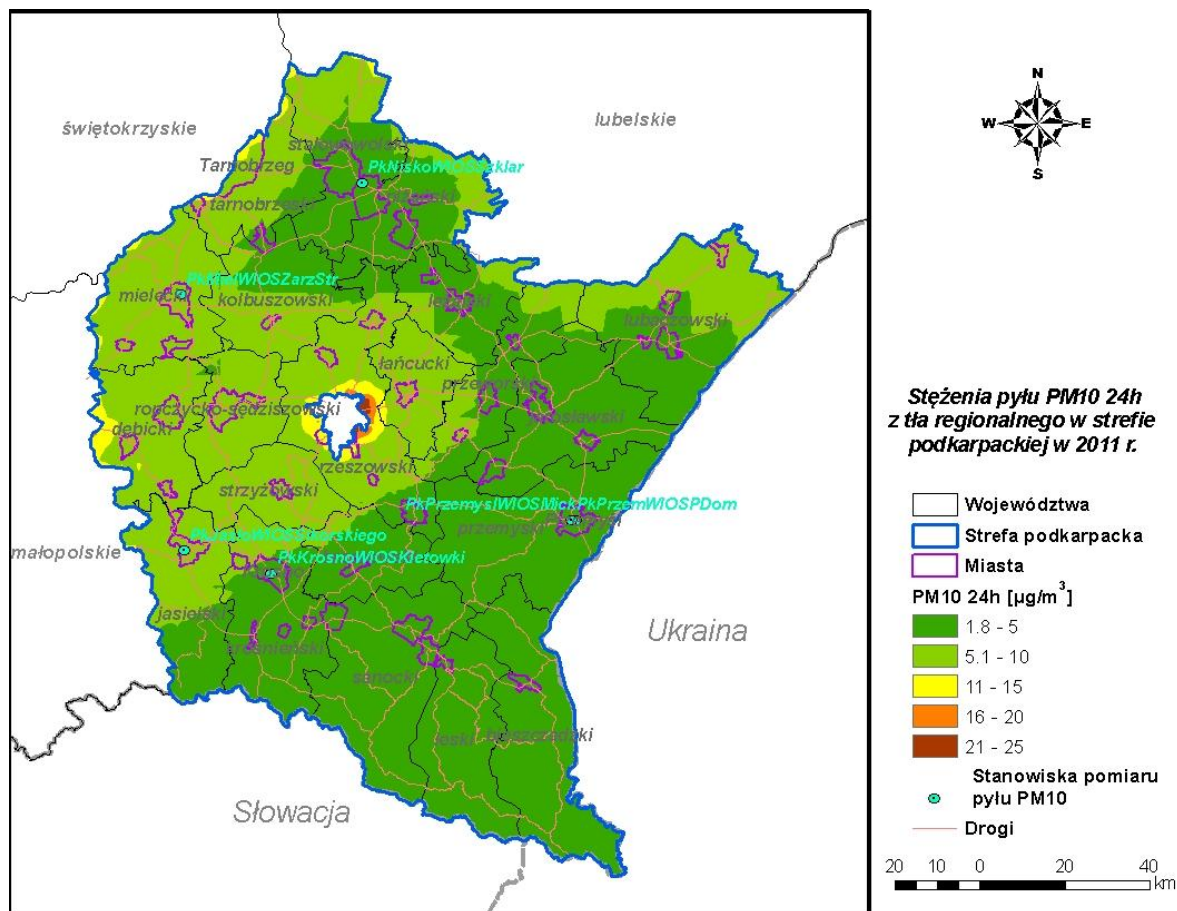
Rysunek 59 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tło regionalne

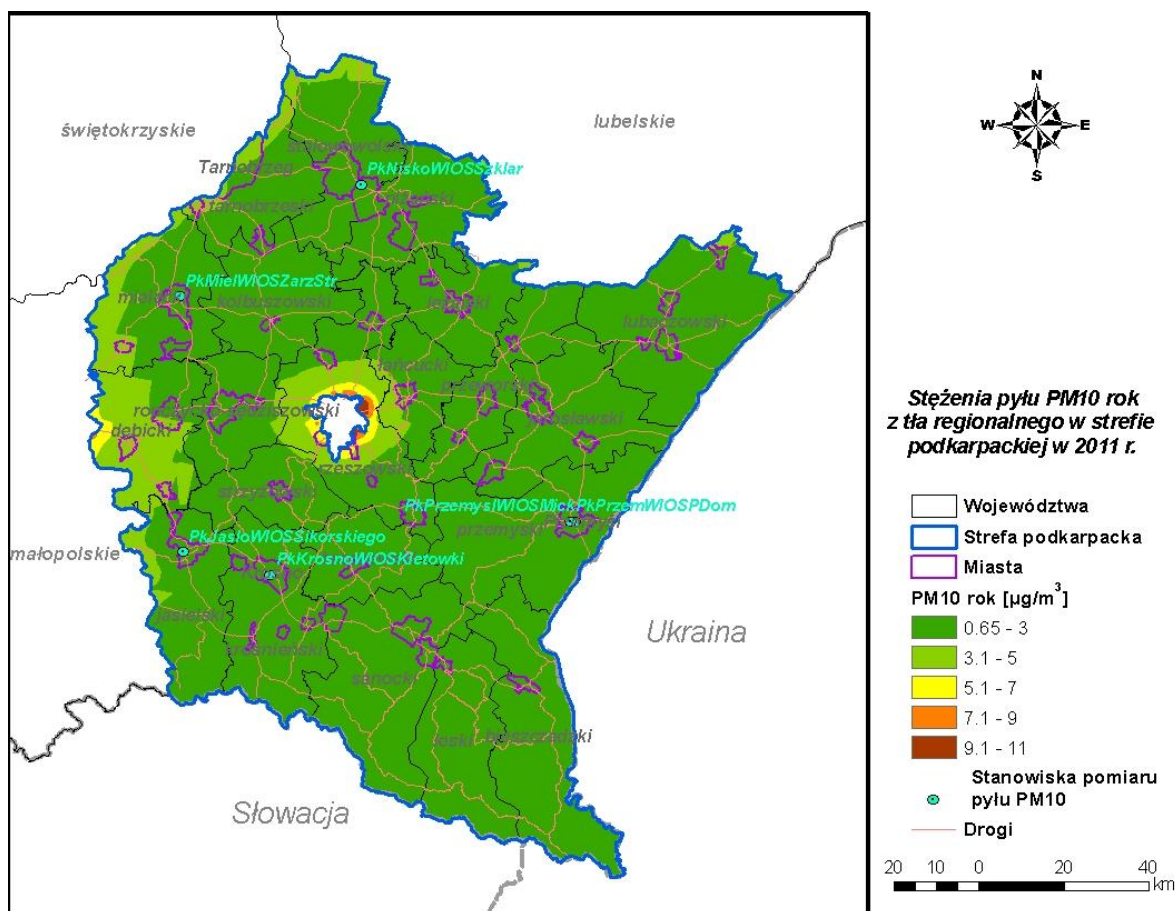
Tło regionalne obejmuje emisję ze wszystkich typów źródeł położonych w pasie 30 km wokół strefy podkarpackiej z uwzględnieniem emisji z terenu Ukrainy i Słowacji, w tym również emisję z miasta Rzeszowa.

Tło regionalne pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h mieści się w zakresie od 1,8 do 25,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy czym najwyższe wartości występują wokół granicy z Rzeszowem. Tło regionalne pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania rok mieści się natomiast w zakresie od 0,65 do 11,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a najwyższe wartości występują również wokół granicy z Rzeszowem.

Rysunek 60 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

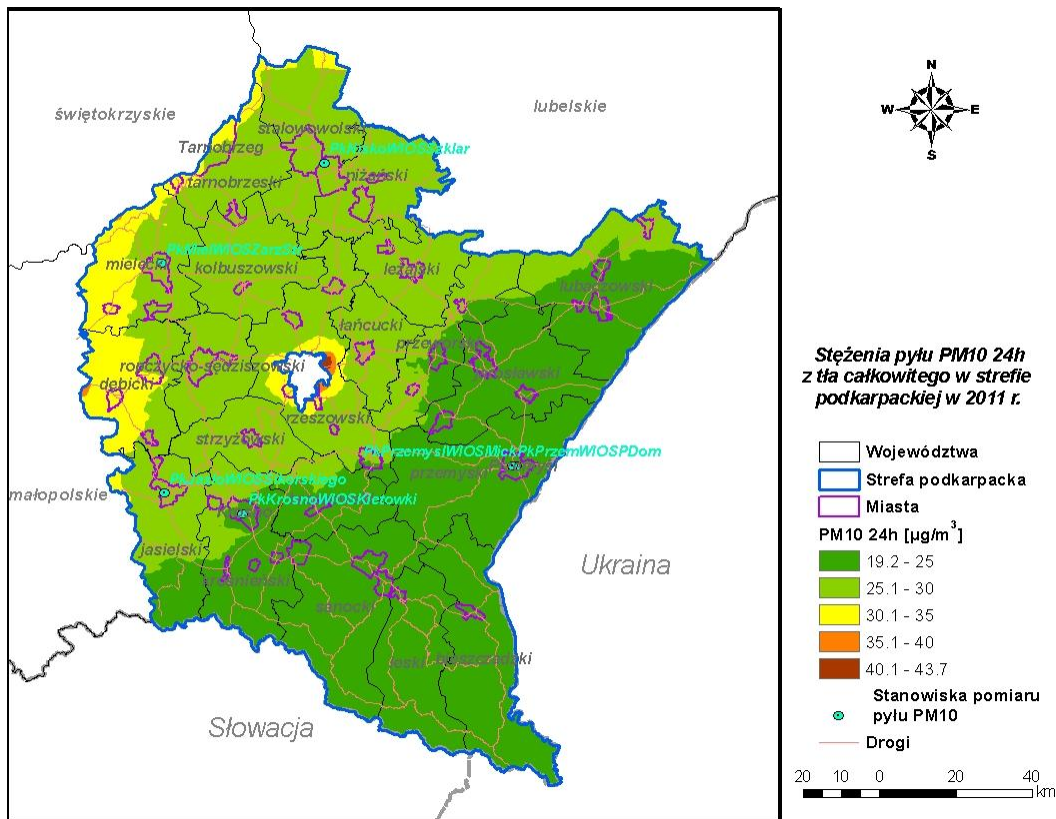

Rysunek 61 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.

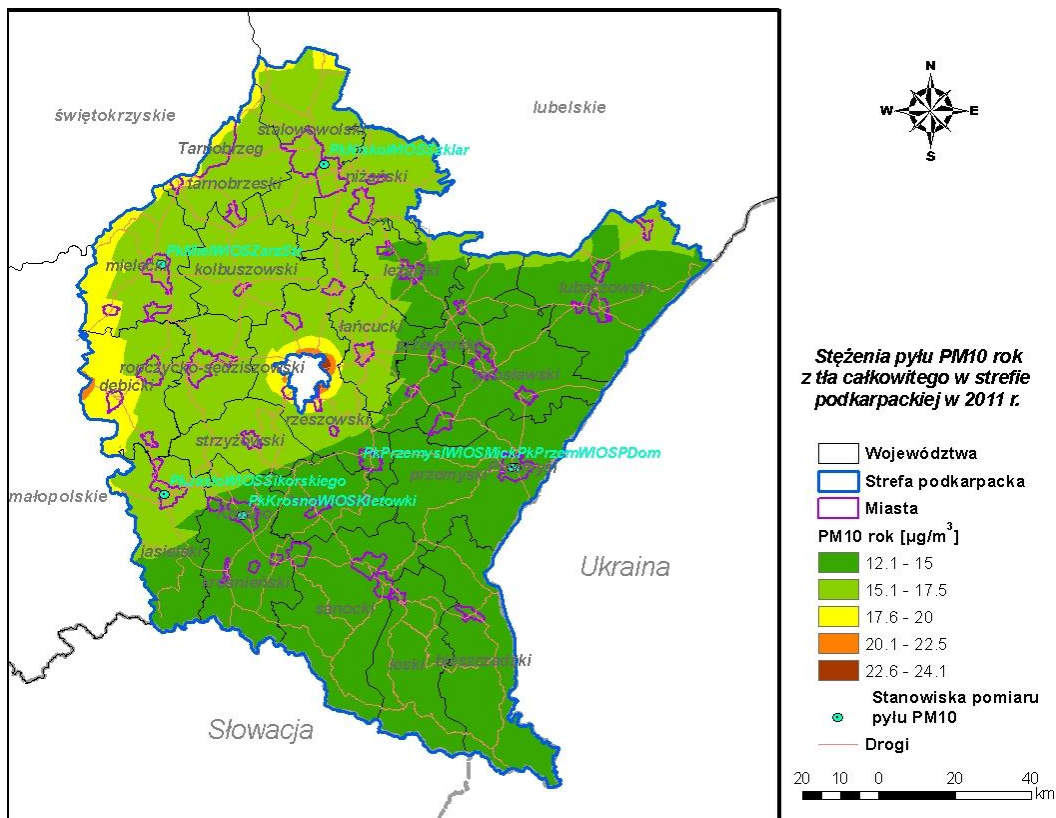
Tło całkowite

Tło całkowite, czyli łączne stężenia wszystkich typów źródeł spoza strefy podkarpackiej, wynosi od 19,2 do 43,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h oraz od 12,1 do 24,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok. Jak widać wpływ tła pochodzącego spoza strefy podkarpackiej jest bardzo duży, gdyż maksymalnie osiąga aż 87,4% poziomu dopuszczalnego PM10 24h oraz 60,25% poziomu dopuszczalnego PM10 rok.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 62 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.

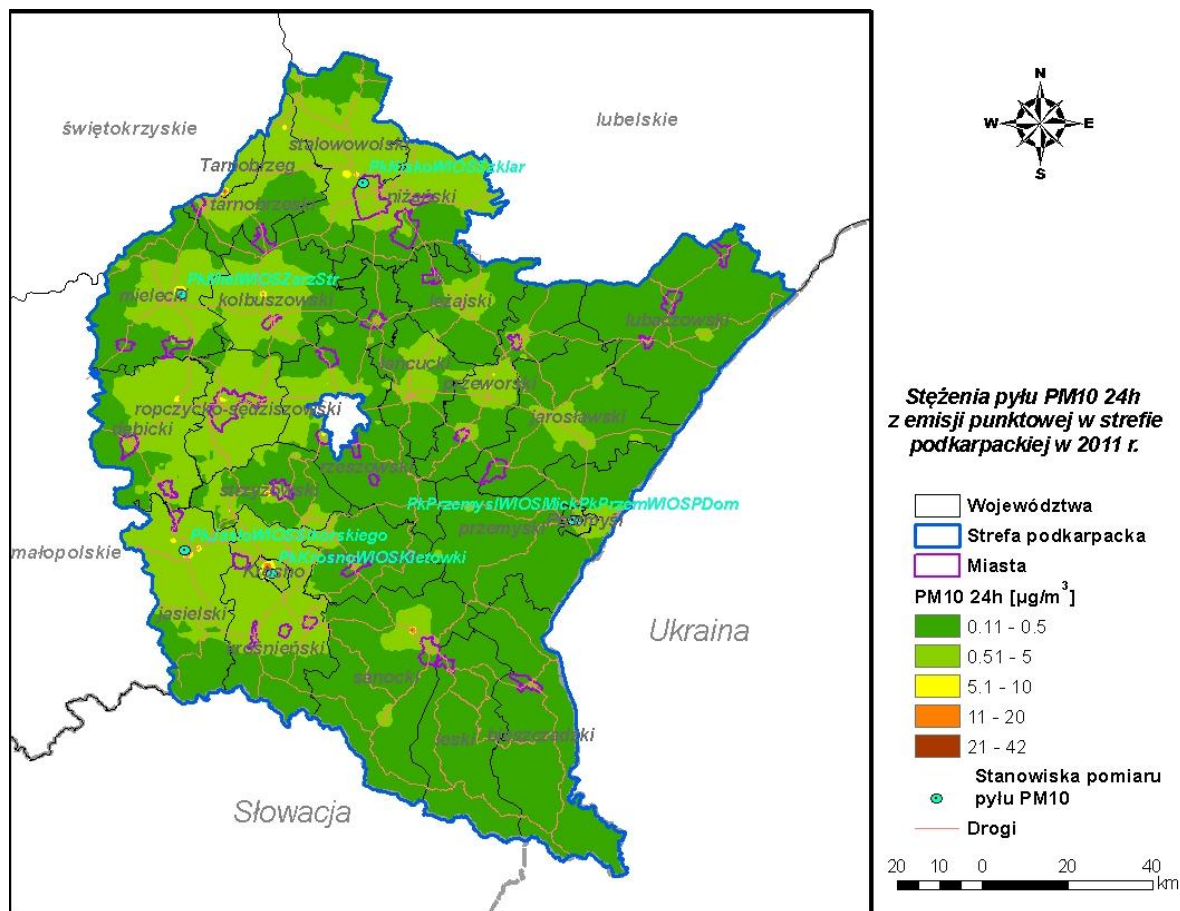
Rysunek 63 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.3.2. Stężenia PM10 pochodzące z emisji z terenu strefy

Stężenia pochodzące z emisji punktowej (przemysłowej i energetycznej)

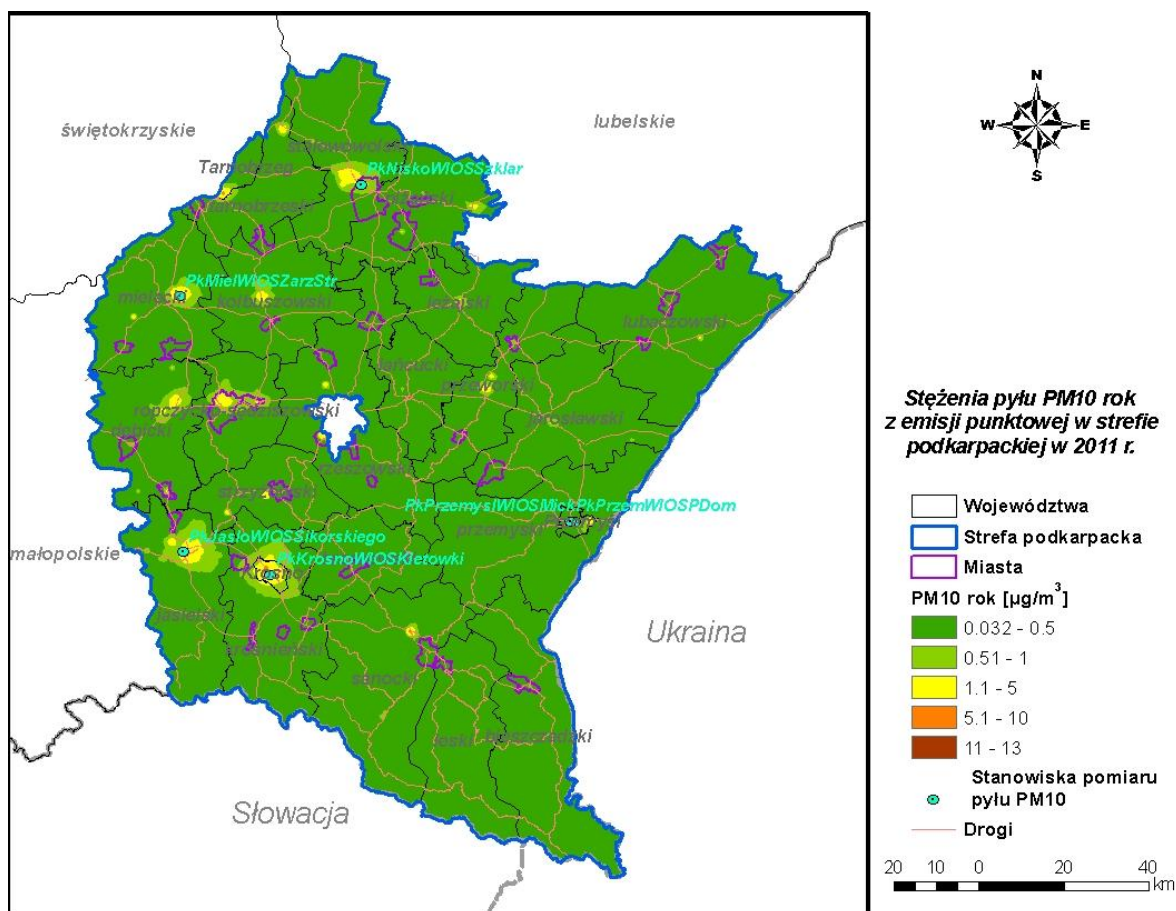
Stężenia pyłu zawieszonego PM10 24h pochodzące z emisji punktowej, na większości obszaru strefy podkarpackiej znajdują się w zakresie od 0,11 do 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast wokół niektórych źródeł położonych na terenach przemysłowych przyjmują wyższe wartości, dochodząc maksymalnie do 42 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 64 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.

Stężenia średnie roczne pyłu PM10 na terenie strefy wynoszą około 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe stężenia występują w pobliżu źródeł, na terenach przemysłowych, gdzie dochodzą do 13 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

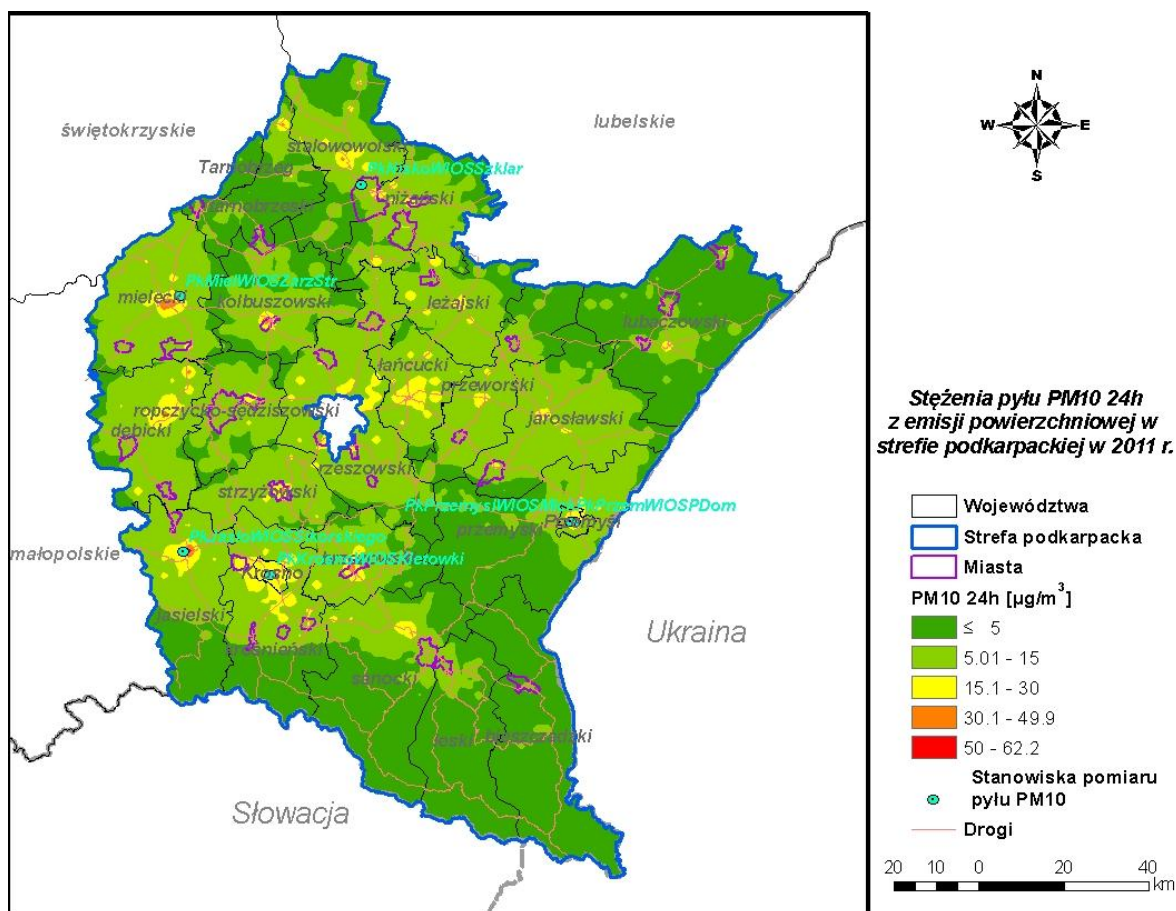

Rysunek 65 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.

Stężenia pochodzące z emisji z ogrzewania indywidualnego

Stężenia 24-godzinne pyłu zawieszonego PM10 pochodzące z emisji z ogrzewania indywidualnego wskazują na wystąpienie obszaru przekroczeń w Jasle, gdzie stężenia maksymalnie dochodzą do $62,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przekraczając poziom dopuszczalny o 24,4%. Rozkład stężeń wskazuje, że ogólnie najwyższe stężenia pyłu PM10 związane z emisją powierzchniową występują wokół większych miast strefy.

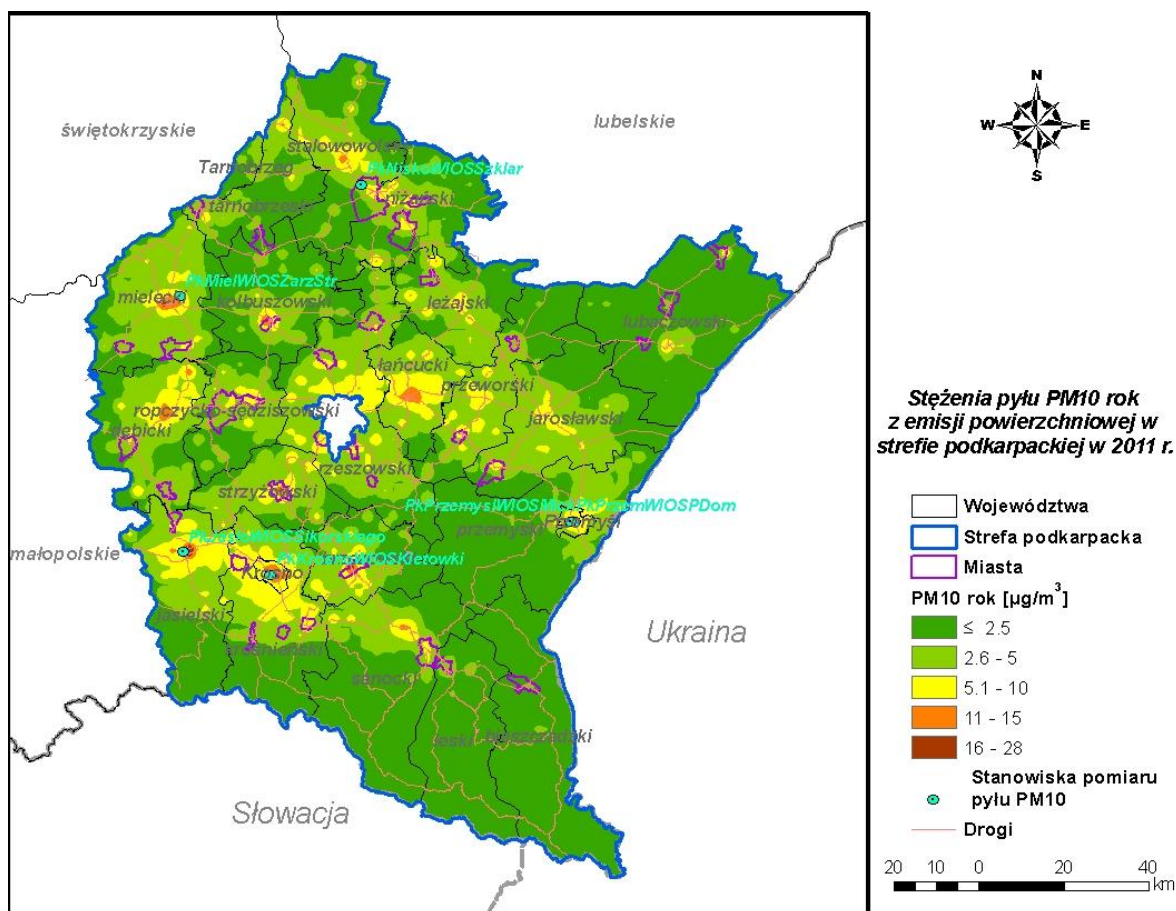
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 66 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.

Stężenia średnie roczne pyłu PM10 związane z ogrzewaniem indywidualnym nie wykazują przekroczeń na terenie strefy, a najwyższe wartości występują w większych miastach, gdzie maksymalnie dochodzą do $19 \mu\text{g}/\text{m}^3$ (47,5% poziomu dopuszczalnego).

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

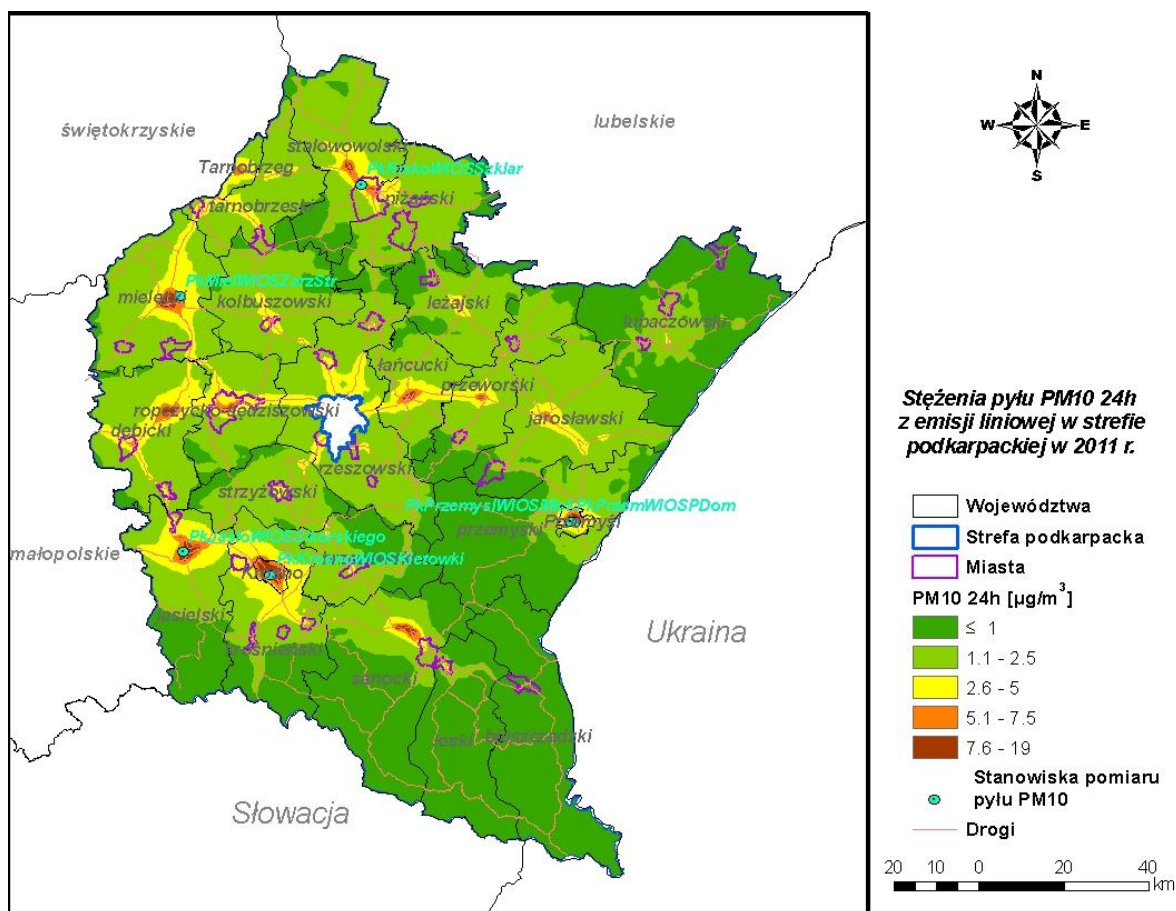

Rysunek 67 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.

Stężenia pochodzące z emisji komunikacyjnej

Stężenia pyłu zawieszonego PM10 24h pochodzące z emisji komunikacyjnej na większości obszaru strefy zmieniają się w zakresie od $1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $5 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe wartości występują na terenach miejskich dochodząc maksymalnie do $19 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

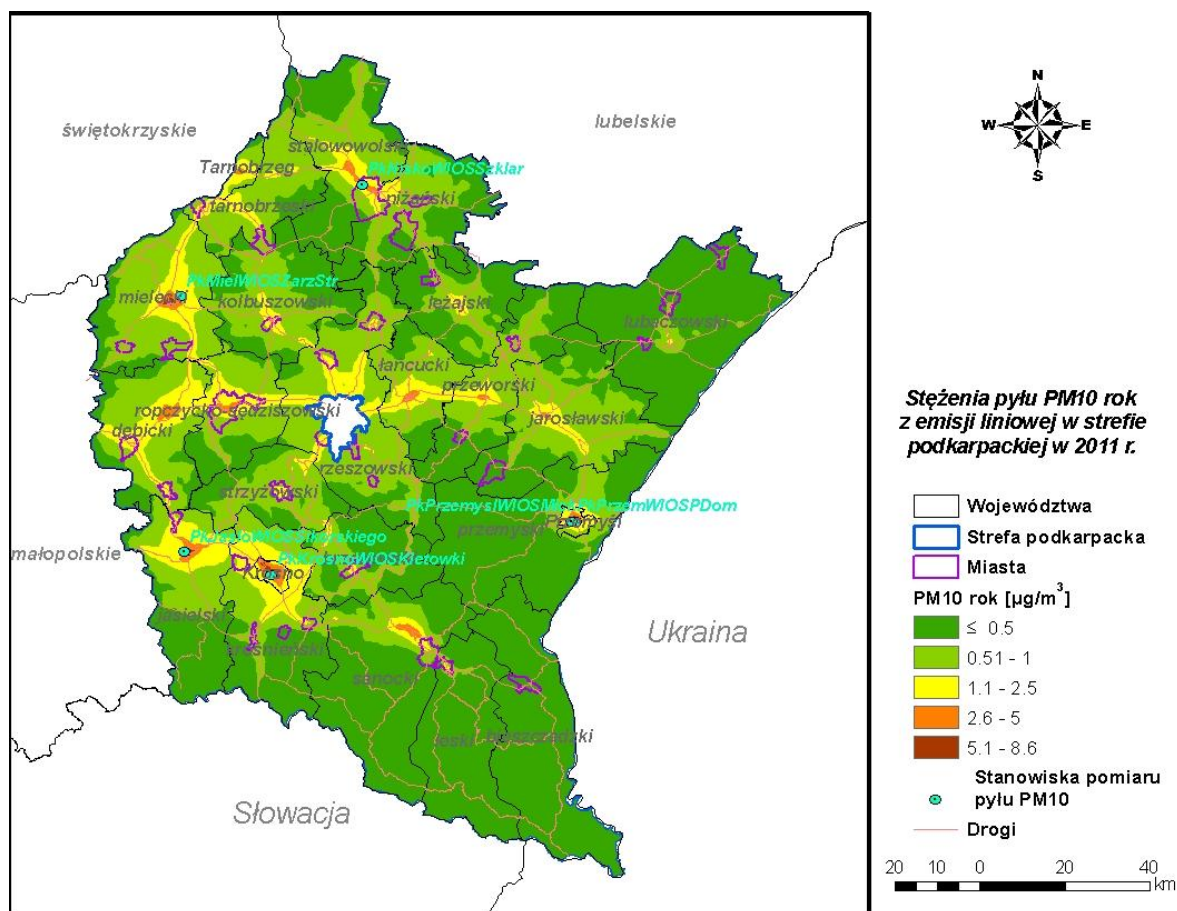
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 68 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011r.

Stężenia średnie roczne pochodzące od komunikacji zmieniają się w zakresie od 0,5 do 8,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy czym najwyższe stężenia występują na terenach miejskich.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

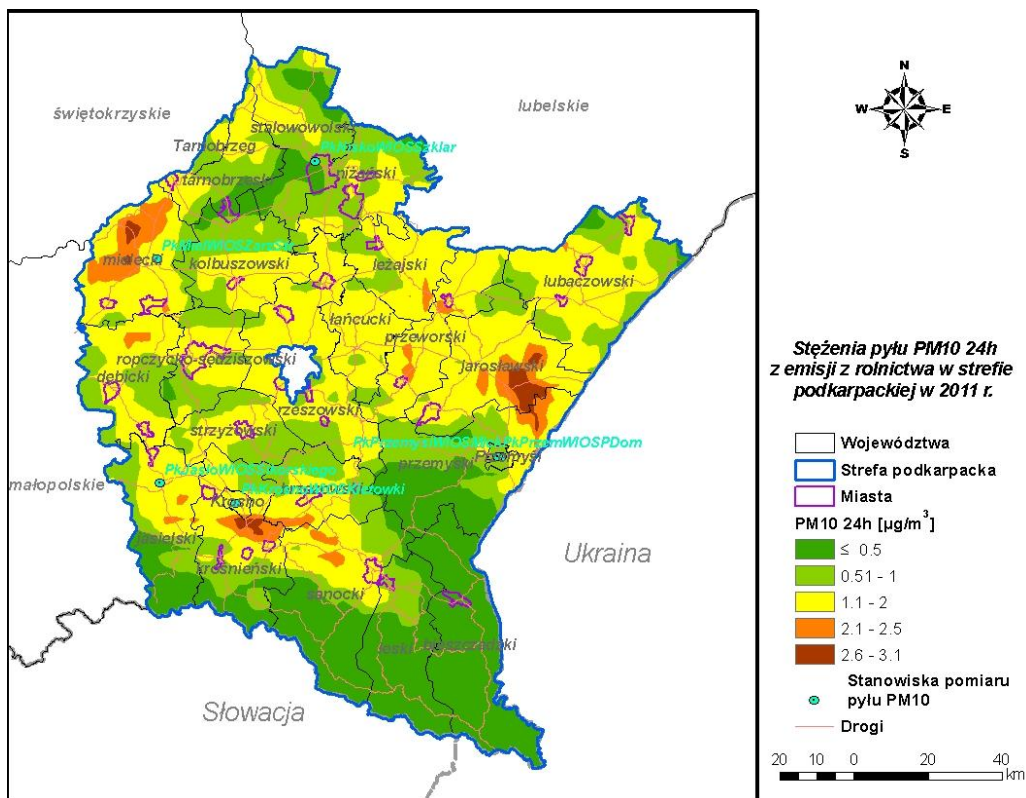

Rysunek 69 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.

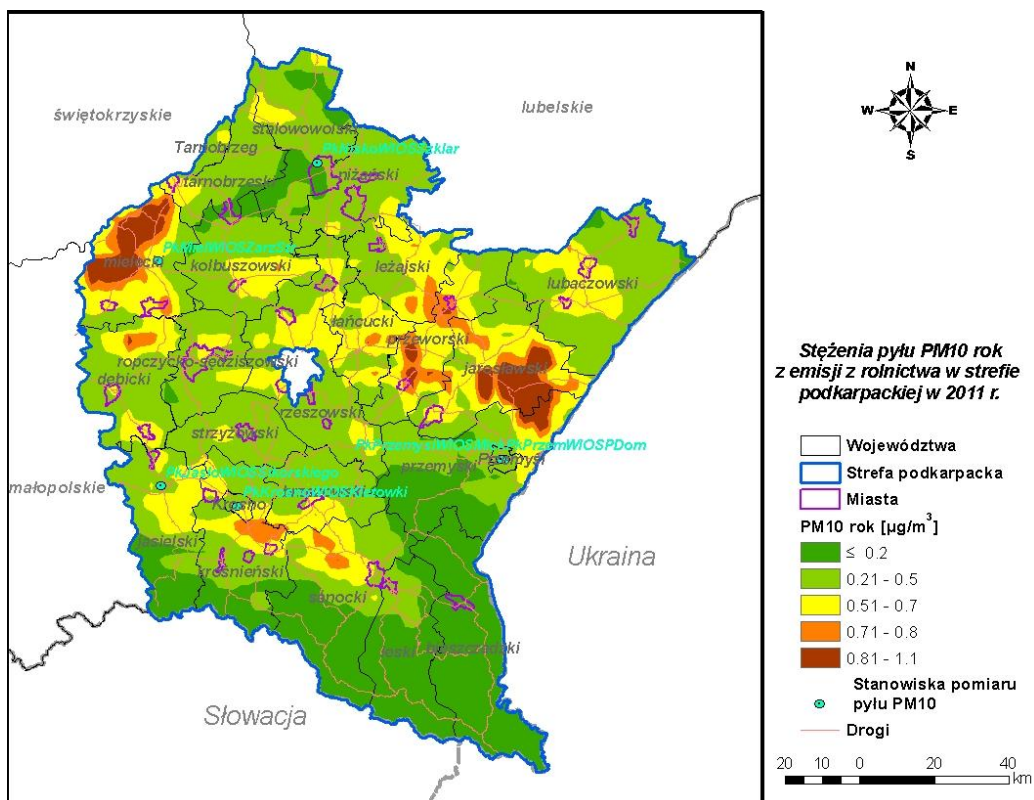
Stężenia pochodzące z emisji z rolnictwa

Stężenia pyłu zawieszonego PM10 pochodzące z emisji z rolnictwa nie uzyskują wysokich wartości na terenie strefy – stężenia średnie dobowe dochodzą do 6,2% poziomu dopuszczalnego, a stężenia średnie roczne do 2,75%.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 70 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji z rolnictwa w 2011 r.

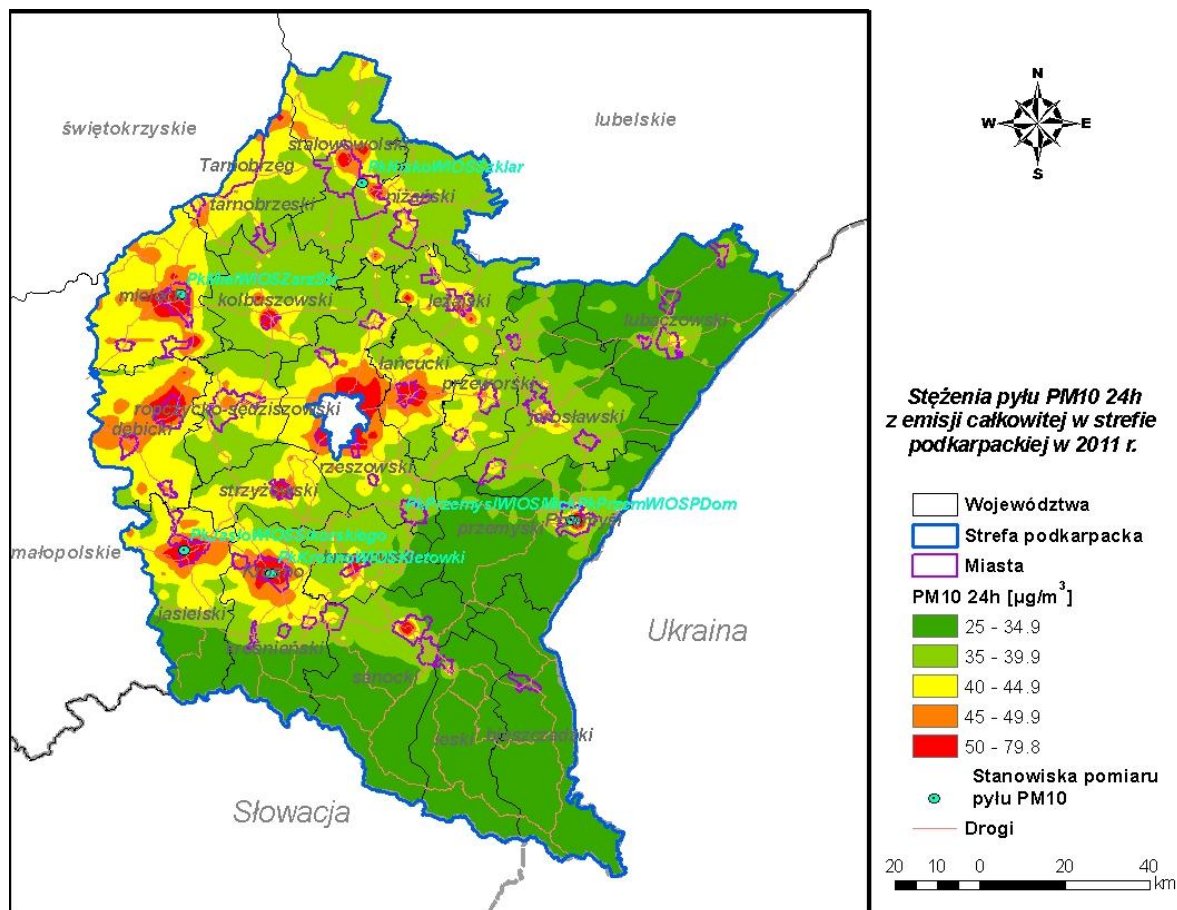

Rysunek 71 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji z rolnictwa w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Stężenia całkowite PM10 w strefie podkarpackiej

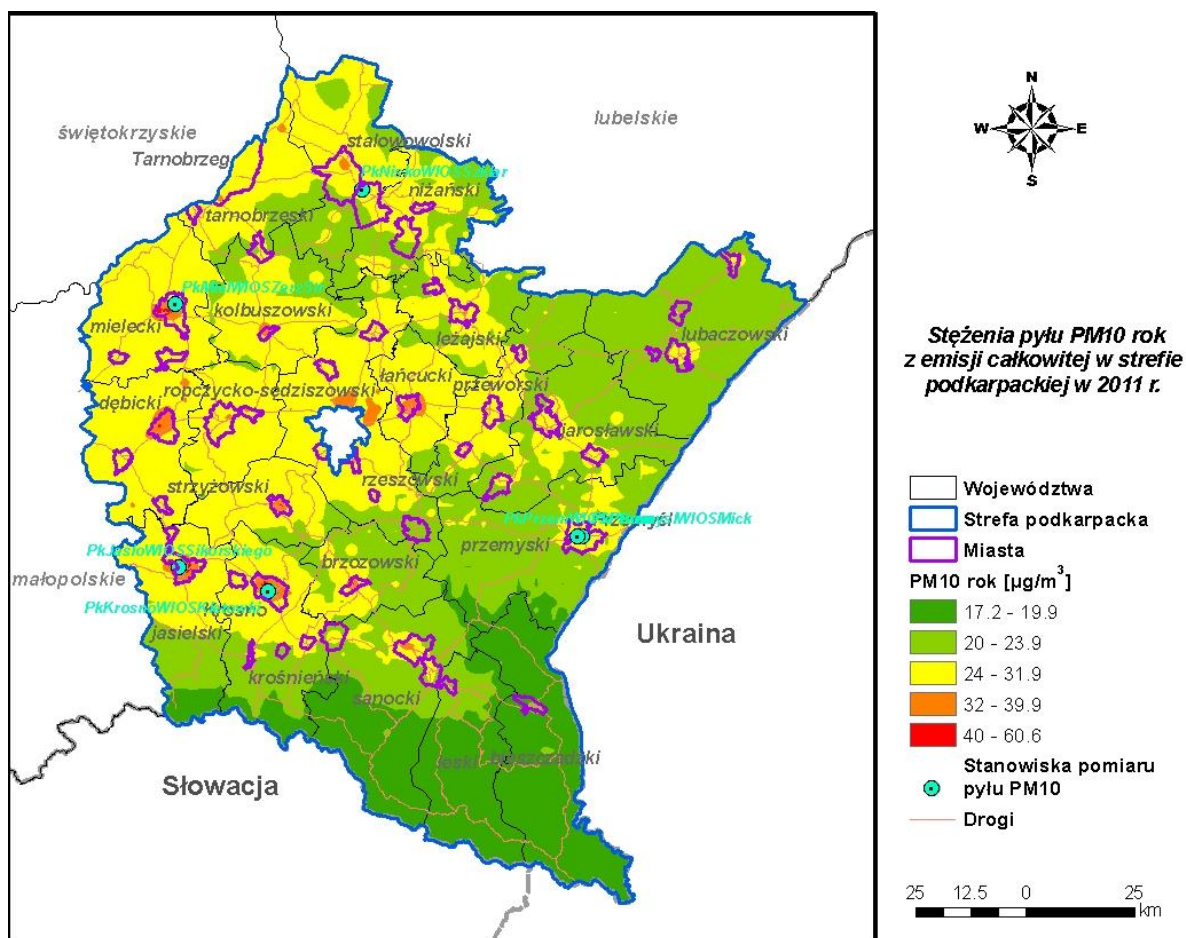
Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów wskazują na występowanie obszarów przekroczeń obejmujących większą część miejscowości na terenie strefy podkarpackiej. Najwyższe stężenia występują w Kolbuszowej gdzie osiągają ponad $79 \mu\text{g}/\text{m}^3$, przekraczając poziom dopuszczalny o 58%.

Rysunek 72 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.

Stężenia średnie roczne pyłu PM10 pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów, na terenie strefy podkarpackiej, osiągają wartości w przedziale od $17,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$ do $60,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i wskazują na występowanie obszarów przekroczeń poziomu dopuszczalnego. Obszary przekroczeń istnieją m.in. miast: Krosna, Jasła, Mielca, Łańcuta, Brzozowa i Przemyśla.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 73 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.

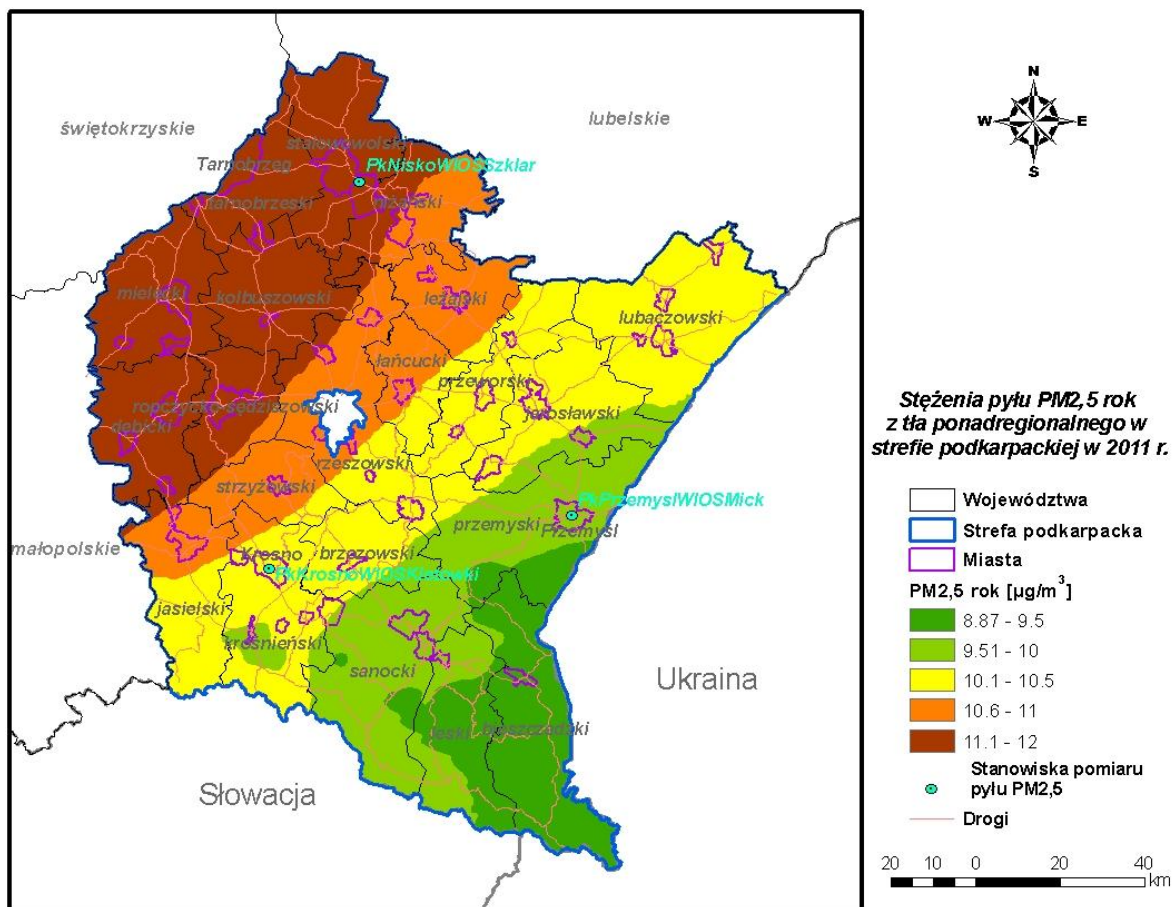
6.4. Stężenia pyłu PM2,5 w strefie podkarpackiej, w 2011 r.

6.4.1. Stężenia PM2,5 w strefie pochodzące z napływu

Tło ponadregionalne

Tło ponadregionalne pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania rok mieści się w zakresie od 8,87 do 12 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy czym najwyższe wartości występują w północno-zachodniej i zachodniej części strefy, a najniższe w południowo-wschodniej części strefy - w powiecie bieszczadzkiem.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

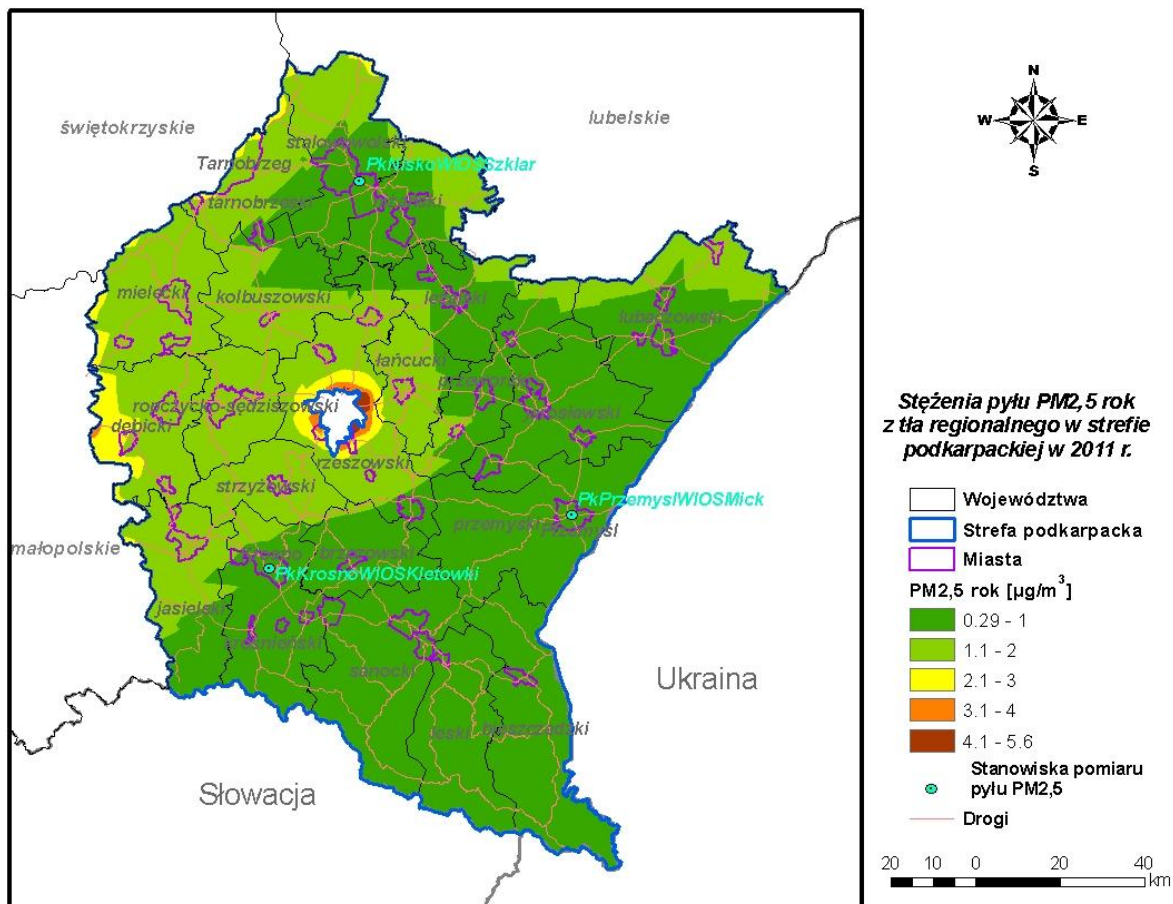

Rysunek 74 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tło regionalne

Tło regionalne pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania rok mieści się w zakresie od 0,29 do 5,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, a najwyższe wartości występują wokół granicy z Rzeszowem.

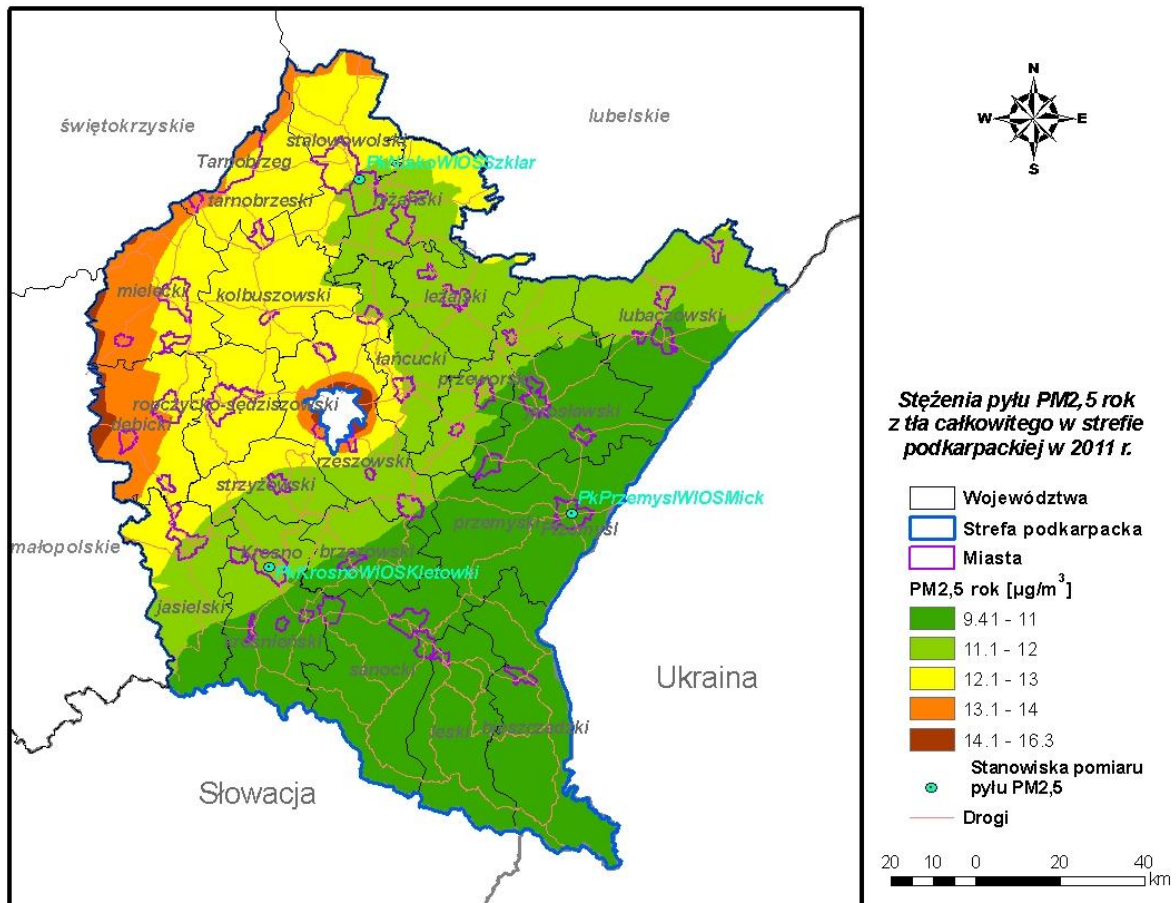

Rysunek 75 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tł0 całkowite

Tł0 całkowite, czyli łączne stężenia wszystkich typów źródeł spoza strefy podkarpackiej, wynosi od 9,41 do 16,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Jak widać wpływ tła pochodzącego spoza strefy podkarpackiej jest duży, gdyż maksymalnie osiąga ponad 65% poziomu dopuszczalnego PM2,5 rok.

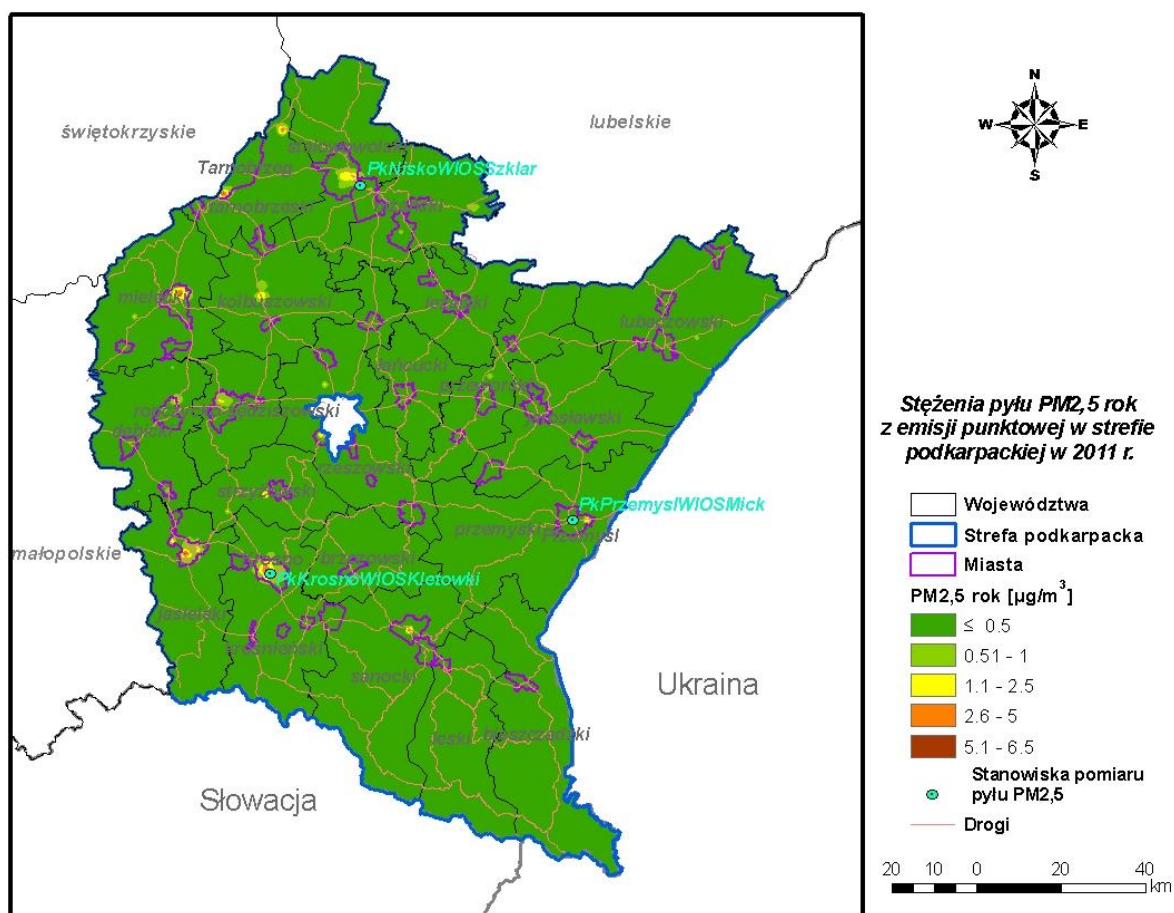
Rysunek 76 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.4.2. Stężenia PM2,5 pochodzące z emisji z terenu strefy

Stężenia pochodzące z emisji punktowej (przemysłowej i energetycznej)

Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 pochodzące z emisji punktowej, na większości obszaru strefy podkarpackiej osiągają wartości poniżej 0,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Natomiast wokół niektórych źródeł położonych na terenach przemysłowych przyjmują wyższe wartości, dochodząc maksymalnie do 6,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

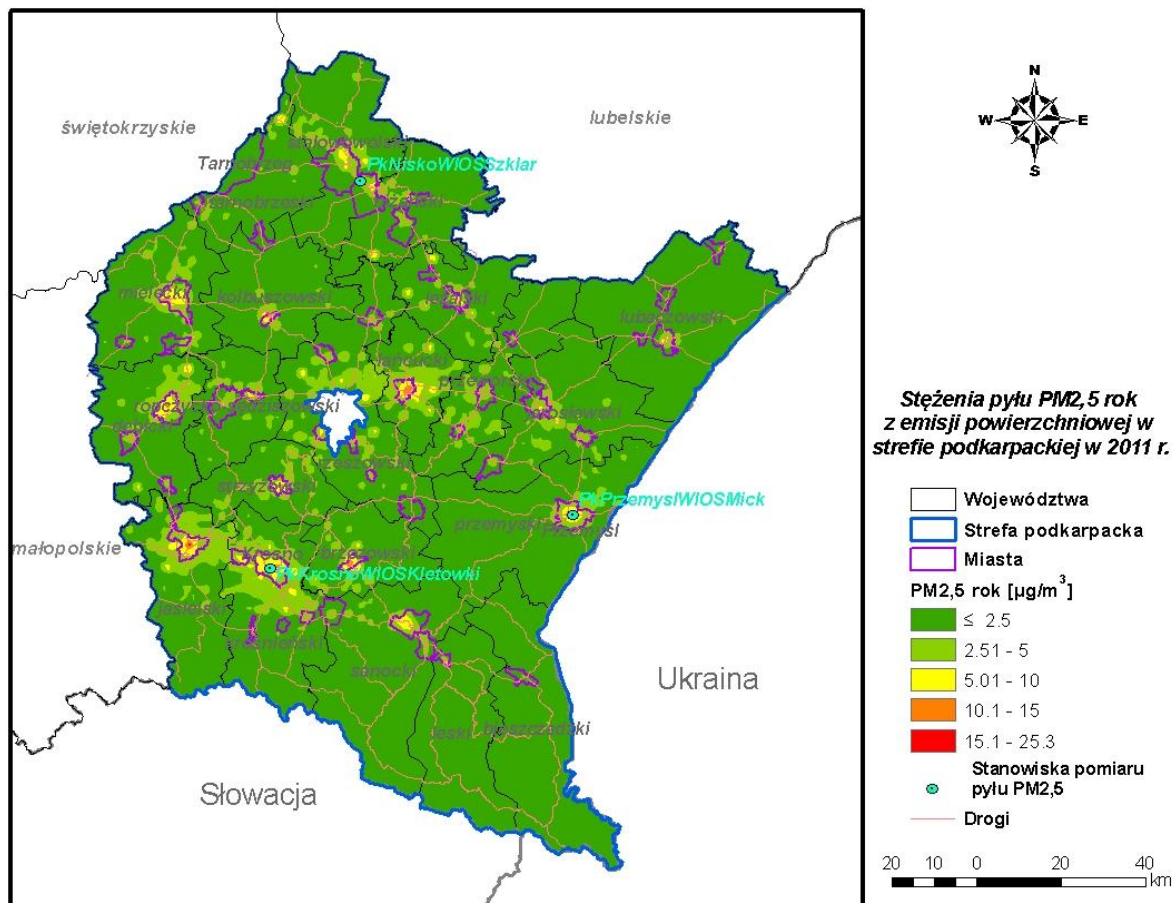

Rysunek 77 Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Stężenia pochodzące z emisji z ogrzewania indywidualnego

Stężenia średnie roczne pyłu PM2,5 związane z ogrzewaniem indywidualnym wykazują niewielkie przekroczenia w Przemyślu, gdzie dochodzą do 25,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Ponadto wyższe stężenia występują w większości miast strefy podkarpackiej.

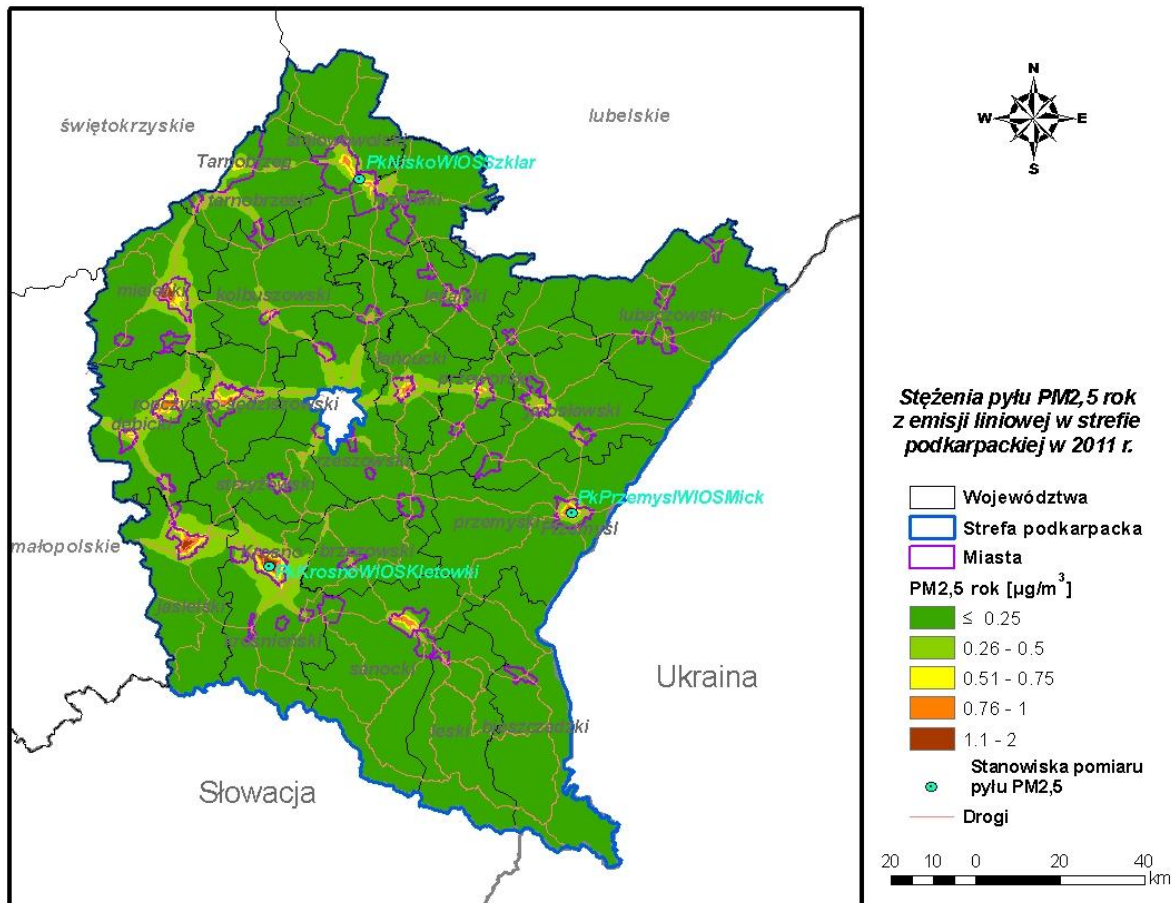

Rysunek 78 Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Stężenia pochodzące z emisji komunikacyjnej

Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 rok pochodzące z emisji komunikacyjnej na większości obszaru strefy zmieniają się w zakresie od 0,25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 0,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Najwyższe wartości występują na terenach miejskich dochodząc maksymalnie do 2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

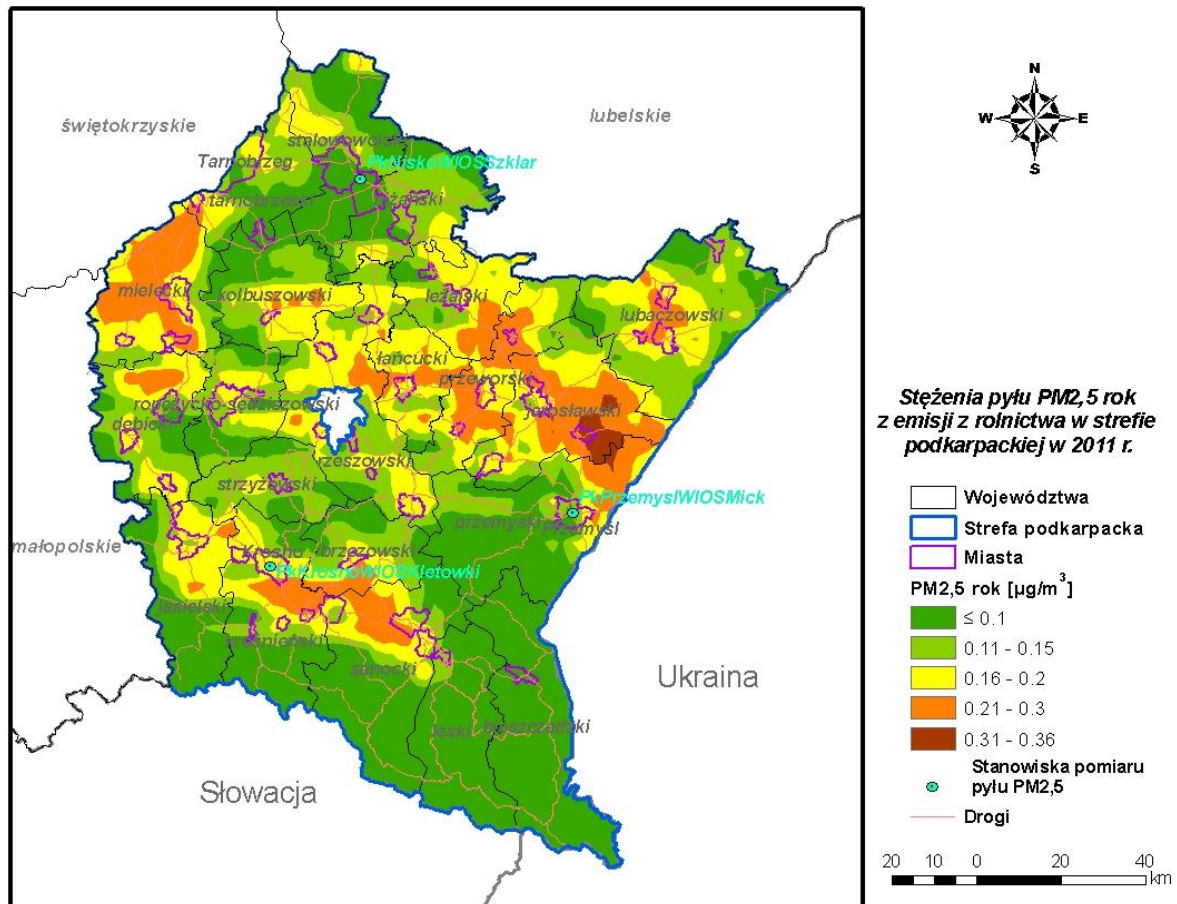

Rysunek 79 Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Stężenia pochodzące z emisji z rolnictwa

Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 pochodzące z emisji z rolnictwa nie uzyskują wysokich wartości na terenie strefy – dochodzą do 1,44% poziomu dopuszczalnego.

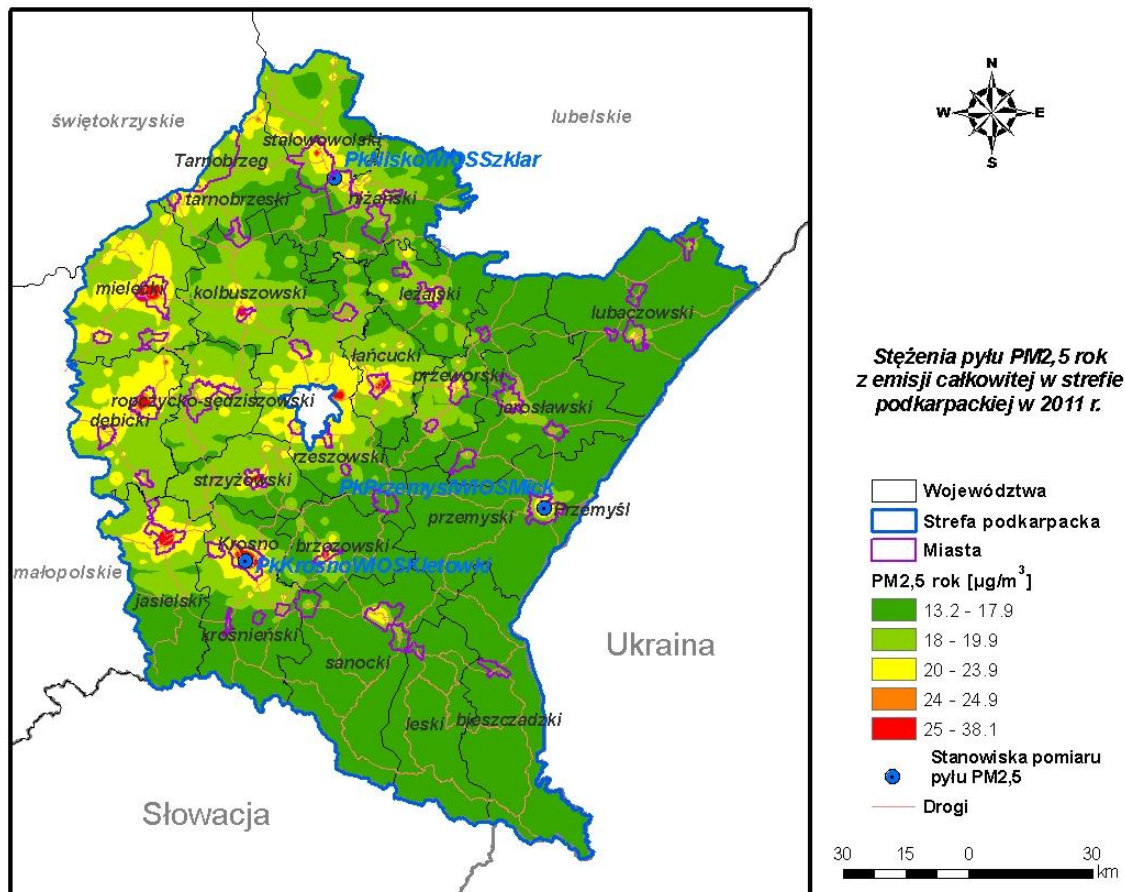

Rysunek 80 Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji z rolnictwa w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Stężenia całkowite PM2,5 w strefie podkarpackiej

Stężenia średnie roczne pyłu PM2,5 pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów, na terenie strefy podkarpackiej, osiągają wartości w przedziale od 13,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ do 38,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ i wskazują na występowanie obszarów przekroczeń średniego rocznego poziomu dopuszczalnego. Obszary przekroczeń dotyczą m.in. miast: Krosna, Jasła, Mielca, Łańcuta, Przemyśla, Dębicy i Niska.

Rysunek 81 Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.

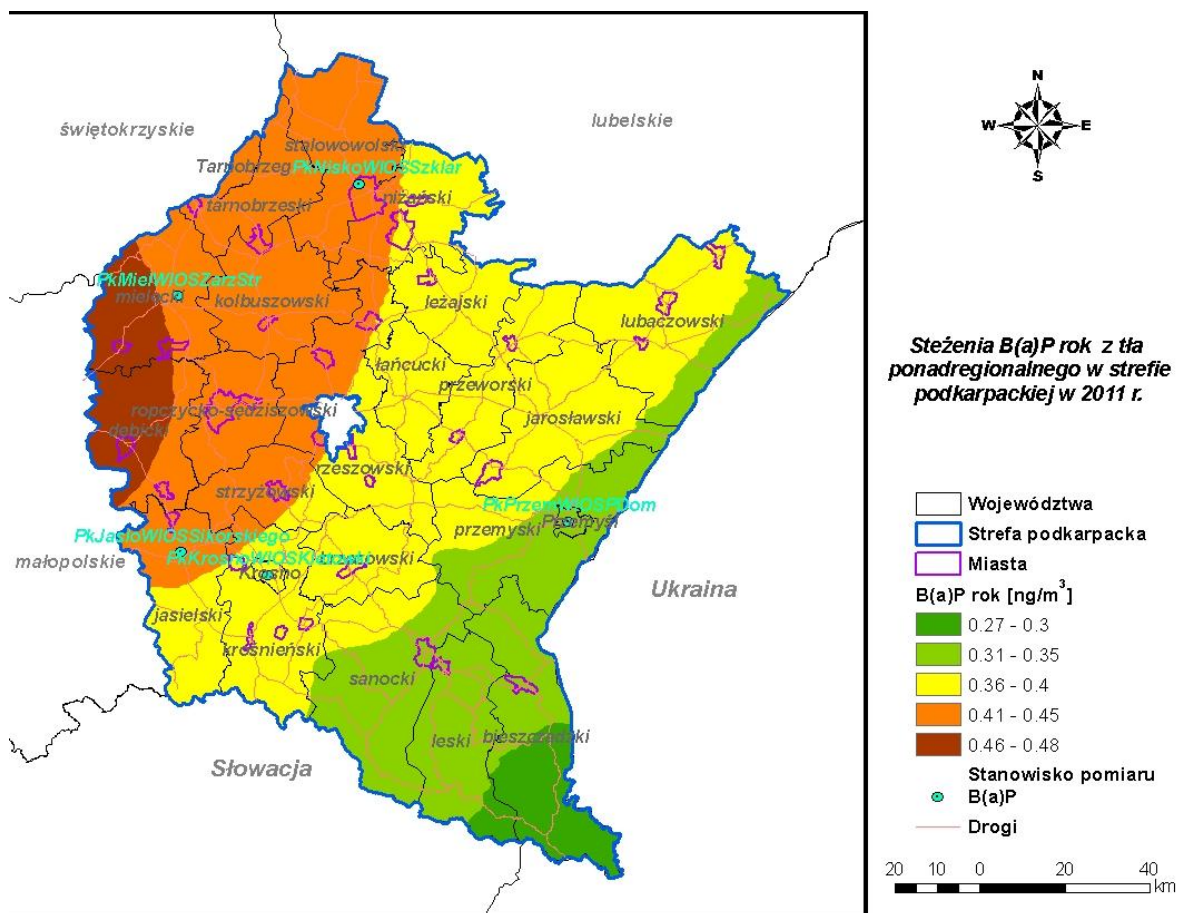
6.5. Stężenia B(a)P w strefie podkarpackiej, w 2011 r.

6.5.1. Stężenia B(a)P w strefie pochodzące z napływu

Tło ponadregionalne

W skład tła ponadregionalnego wchodzi stężenia zanieczyszczeń pochodzące z emitorów wysokich zlokalizowanych poza pasem 30 km od strefy podkarpackiej wraz z warunkami brzegowymi. Poniżej przedstawiono rozkłady stężeń B(a)P dla wartości rocznych tła ponadregionalnego.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 82 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.

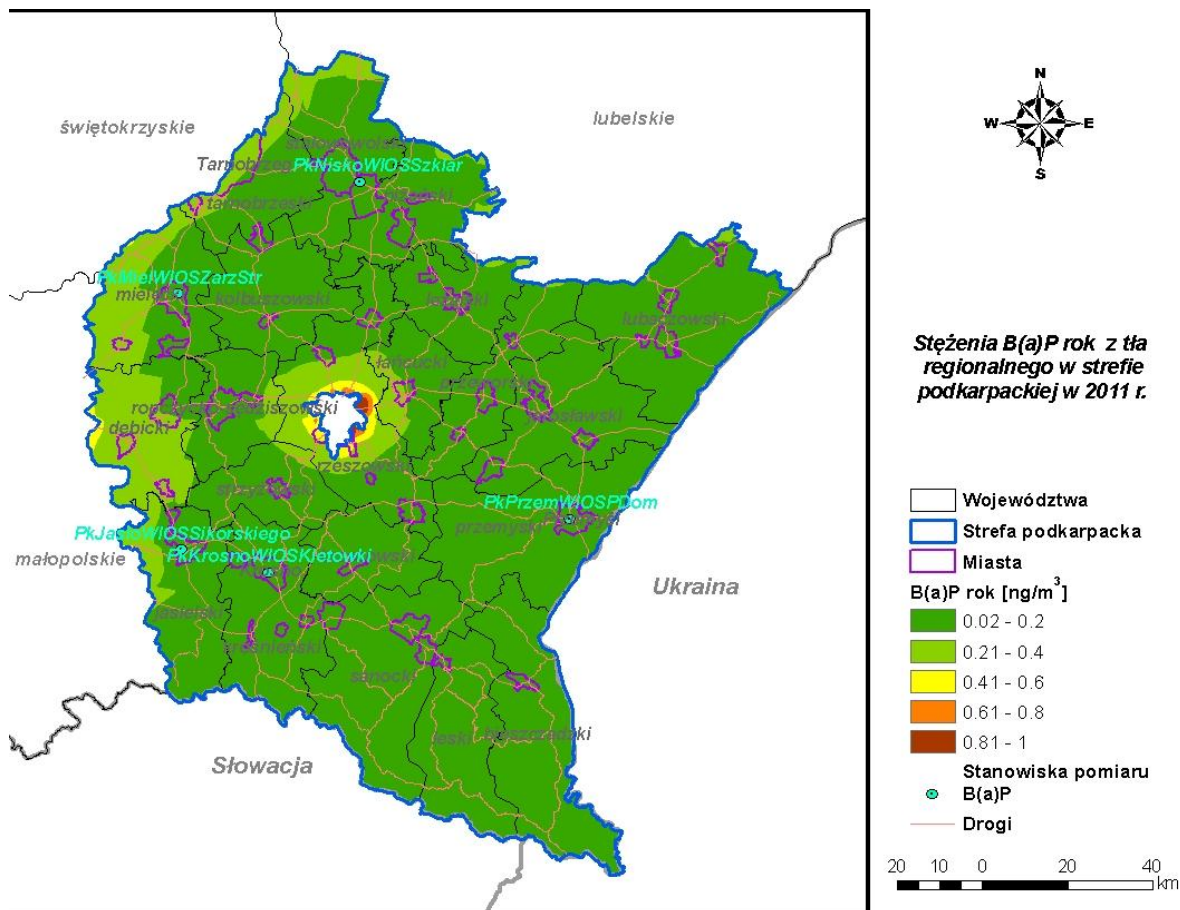
Tło ponadregionalne na terenie strefy podkarpackiej kształtuje się w zakresie od 0,27 do 0,48 ng/m³ (27 - 48% poziomu docelowego), przy czym najwyższe wartości tła występują w zachodniej części województwa w powiatach mieleckim i dębickim, a najniższe w południowo-wschodniej części województwa: w powiatach bieszczadzkim i leskim.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tło regionalne

Tło regionalne tworzą stężenia B(a)P ze wszystkich źródeł zlokalizowane w pasie 30 km wokół strefy podkarpackiej.

Stężenia średnie roczne tła regionalnego kształtują się w zakresie od 0,02 ng/m³ do 1 ng/m³ na granicy z Rzeszowem.

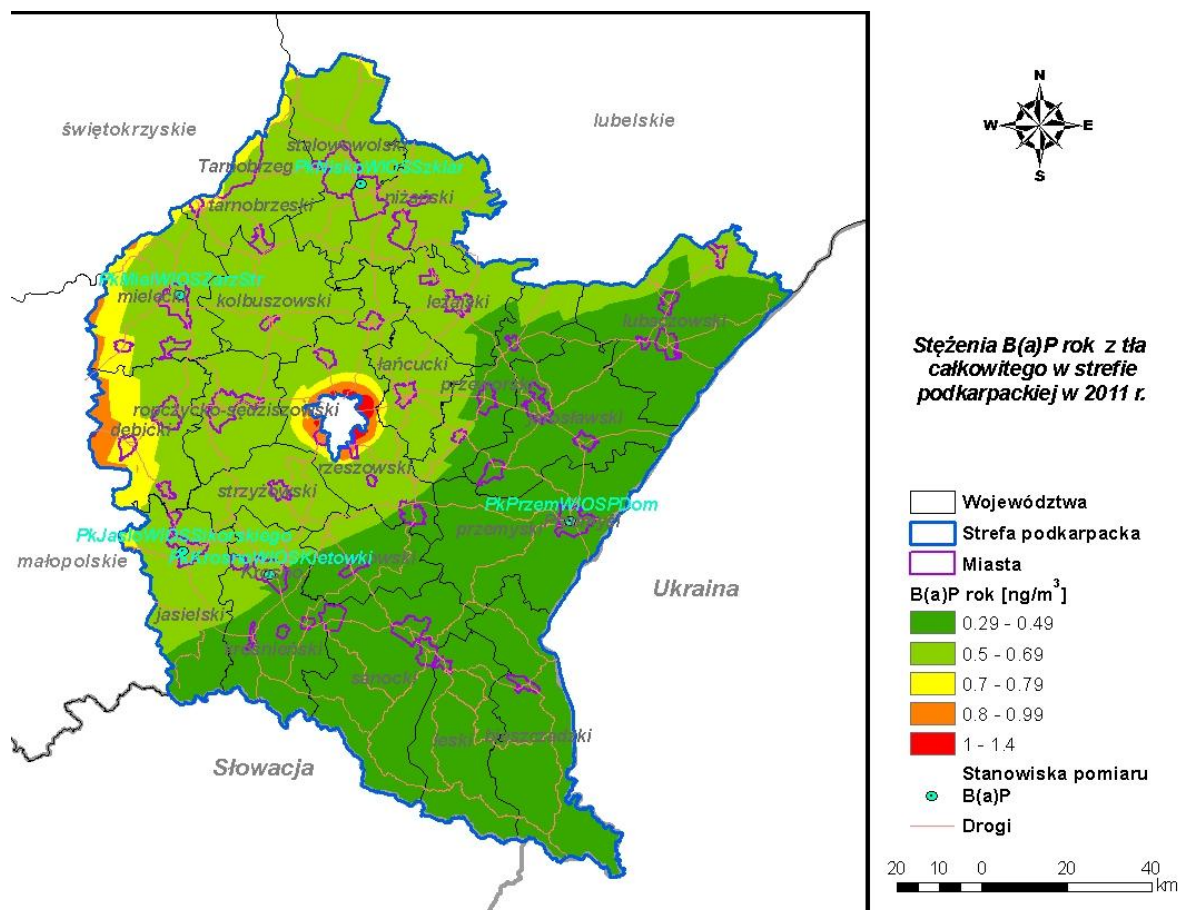

Rysunek 83 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

TłO całkowite

Stężenia średnie roczne kształtujące tło całkowite na terenie strefy kształtują się w zakresie od 0,29 do 1,4 ng/m³ (29 - 140% poziomu docelowego). Najwyższe wartości występują na granicy z Rzeszowem.

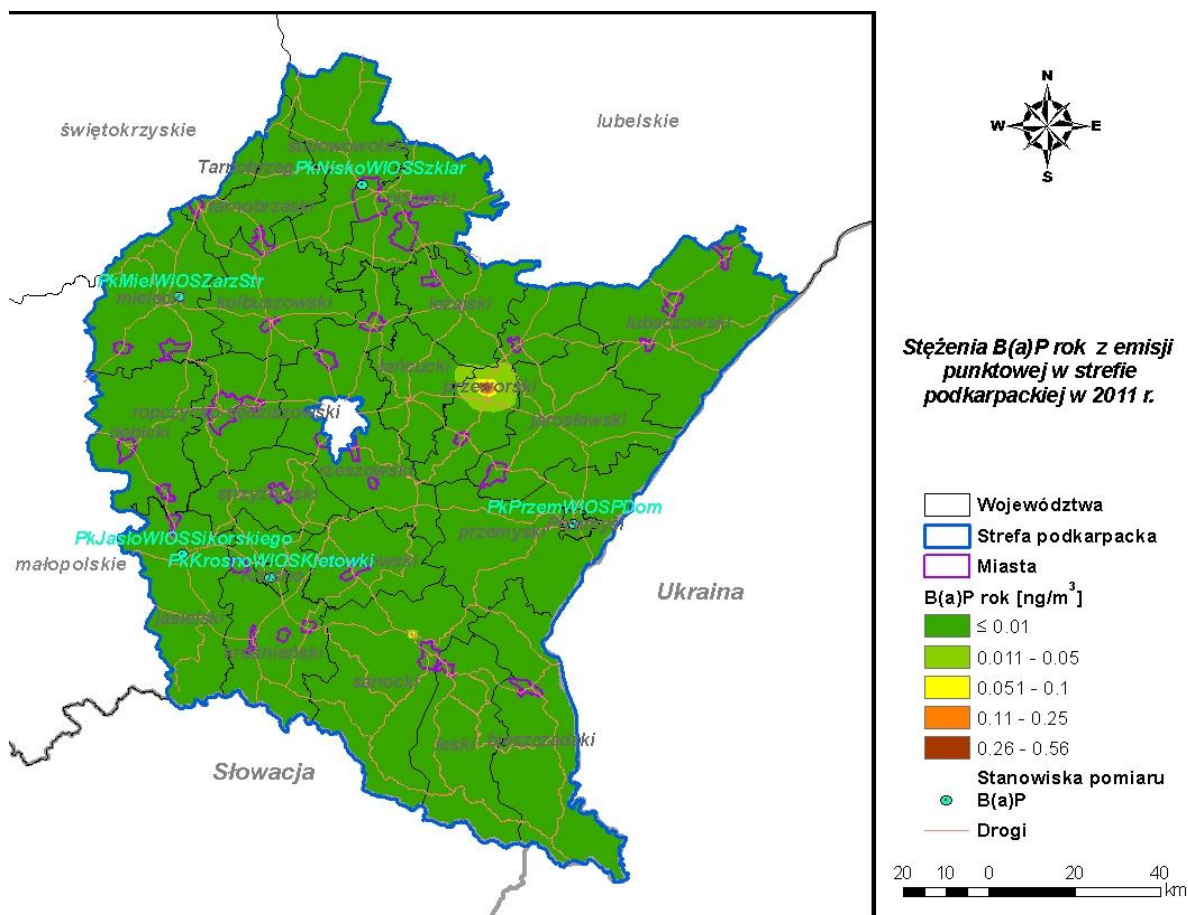
Rysunek 84 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.5.2. Stężenia B(a)P pochodzące z emisji z terenu strefy

Stężenia pochodzące z emisji punktowej (przemysłowej i energetycznej)

Najwyższe stężenia B(a)P występują w pobliżu źródeł, na terenach przemysłowych, gdzie dochodzą do 0,56 ng/m³. Na pozostałym obszarze strefy stężenia są niskie i wynoszą poniżej 0,01 ng/m³.

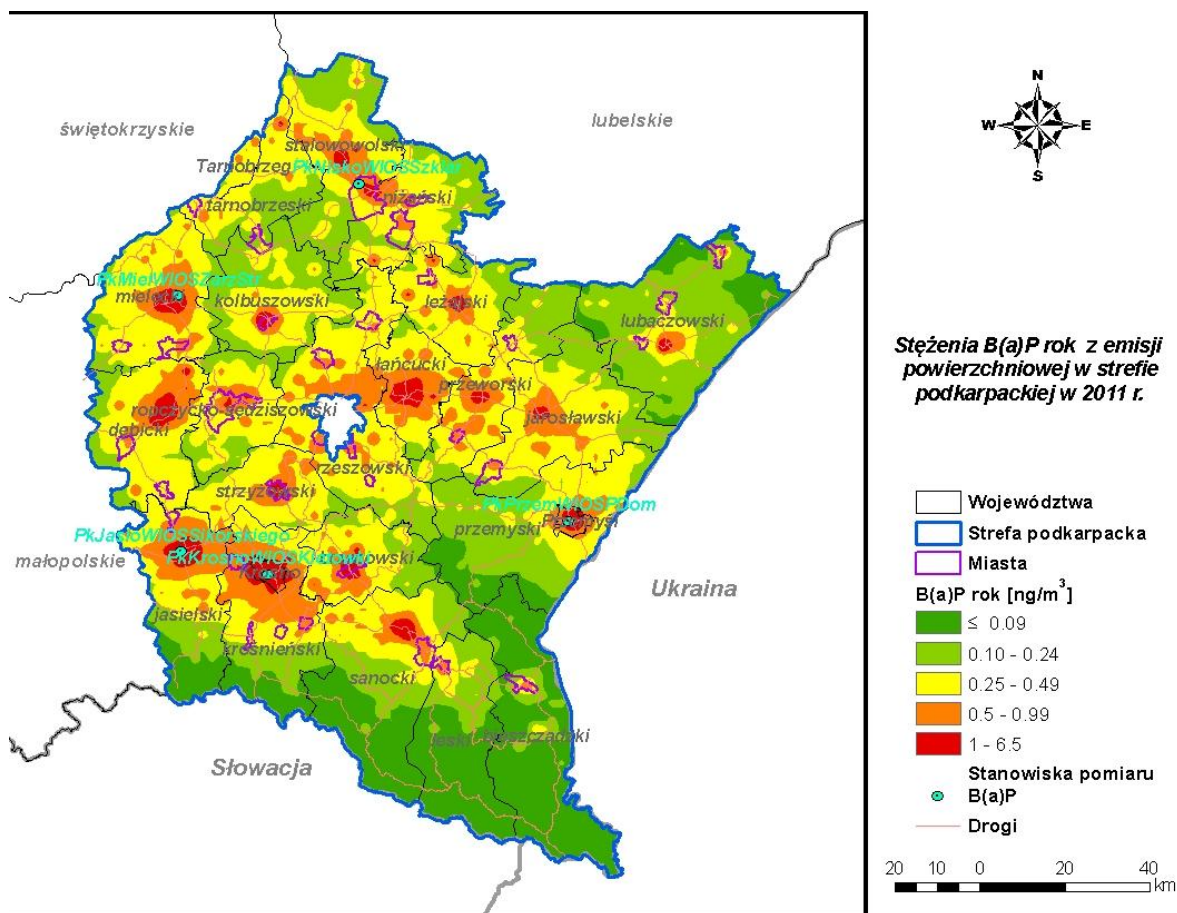

Rysunek 85 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Stężenia pochodzące z emisji z ogrzewania indywidualnego

Stężenia średnie roczne B(a)P związane z ogrzewaniem indywidualnym maksymalne wartości uzyskują w większości miast powiatowych oraz w większych miejscowościach strefy, gdzie przekraczają poziom docelowy. Na rysunku odznacza się również szereg mniejszych obszarów związanych z terenami zabudowanymi, gdzie stężenia pochodzące z emisji komunalnej dochodzą do prawie 99% poziomu docelowego.

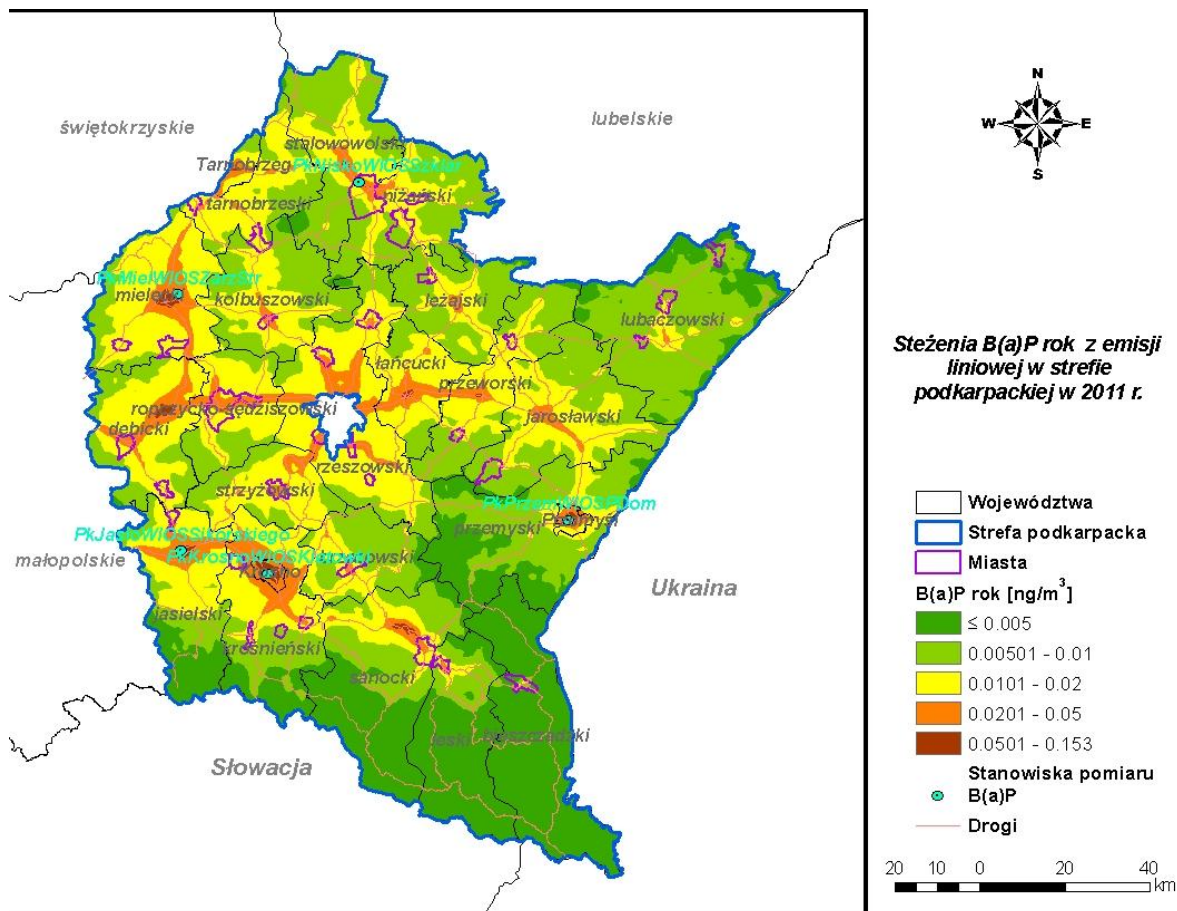

Rysunek 86 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Stężenia pochodzące z emisji komunikacyjnej

Stężenia średnie roczne pochodzące od komunikacji są niewielkie i maksymalnie dochodzą do 0,157 ng/m³ na głównych ciągach komunikacyjnych strefy. Na pozostałym przeważającym obszarze stężenia wynoszą poniżej 0,05 ng/m³.

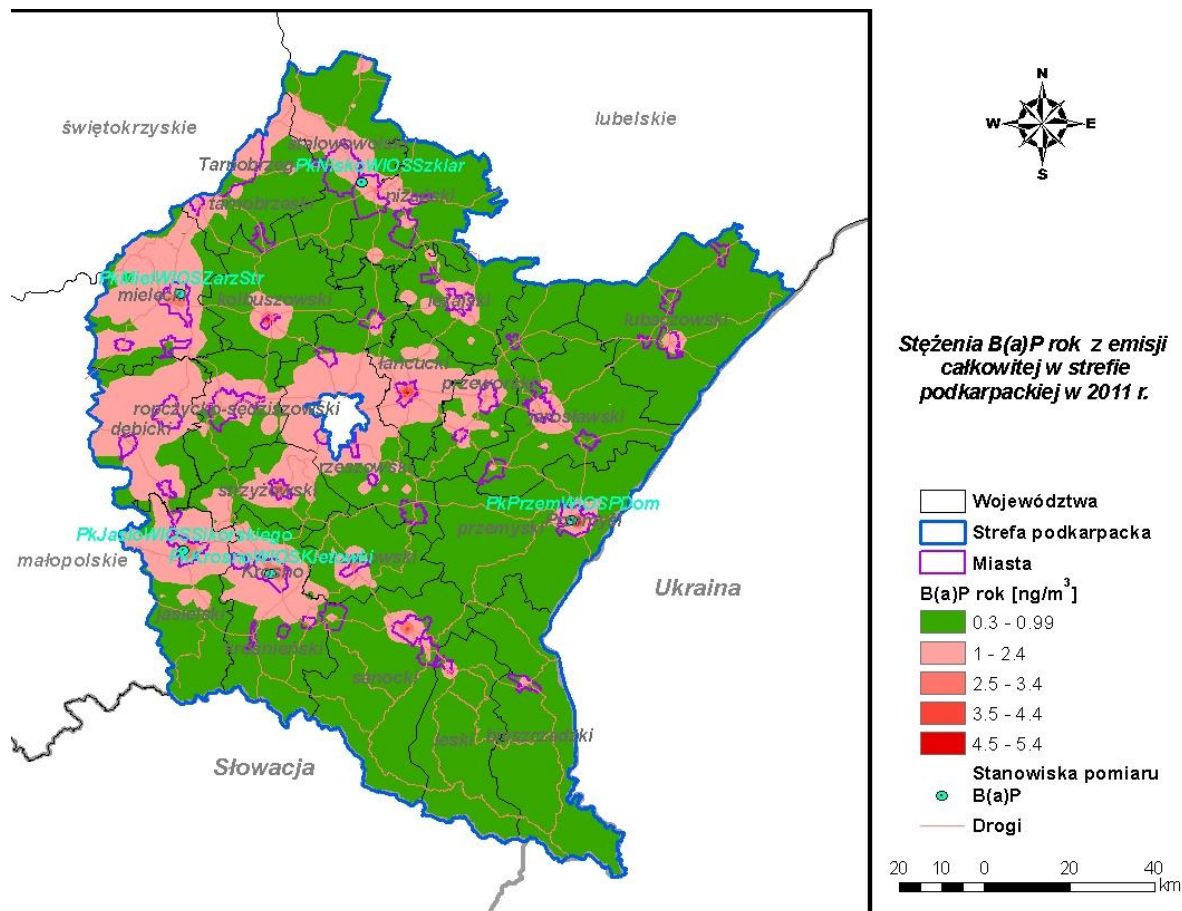

Rysunek 87 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Stężenia całkowite B(a)P w strefie podkarpackiej

Stężenia średnie roczne B(a)P pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów, na terenie strefy podkarpackiej, osiągają wartości w przedziale od 0,3 ng/m³ do 5,4 ng/m³ i wskazują na występowanie obszarów przekroczeń średniego rocznego poziomu docelowego. Obszary przekroczeń występują w każdym powiecie strefy, łącznie jest ich 26.

Rysunek 88 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.

6.6. Ocena wiarygodności przeprowadzonych obliczeń modelowych

Zgodnie z prawem polskim i Unii Europejskiej podstawą do oceny jakości powietrza w strefach jest pomiar stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłowych na terenie strefy.

Modelowanie, będące metodą uzupełniającą w ramach systemu oceny, jest wykorzystywane przede wszystkim do oceny w „czystych” strefach klasy A. W trakcie realizacji Programów Ochrony Powietrza modelowanie staje się natomiast podstawowym narzędziem analitycznym. Dotyczy to zarówno etapu diagnozy stanu w całym obszarze strefy, ale przede wszystkim etapu wskazania źródeł odpowiedzialnych za przekroczenia i konstruowania wariantów działań naprawczych oraz oceny ich skuteczności.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1032) określa wymagania, jakie spełnić mają wyniki modelowania:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 71. Dopuszczalna niepewność modelowania

Niepewność	SO ₂ , NO ₂ , NO _x	Pył zawieszony PM10, PM2,5 i Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	B(a)P	As, Cd, NI, WWA, Hg, całkowita depozycja
Stężenie średnie godzinowe	50%	-	-	50%	50%	-	-
Stężenie średnie ośmiogodzinne	50%	-	-	50%	50%	-	-
Stężenie średnie dobowe	50%	-	-	50%	-	-	-
Stężenie średnie roczne	30%	50%	50%	30%	-	60%	60%

Stosowana w powyższym Rozporządzeniu miara niepewności modelowania jest wyrażana poprzez błąd względny (B_w):

$$B_w = (S_p - S_m) / S_p,$$

gdzie:

S_p – poziom substancji na podstawie pomiaru,

S_m – poziom substancji wyznaczona modelowo,

Tabela 72 Niepewność modelowania w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Kod stacji	PM10						PM2,5 rok			B(a)P rok		
	24h			rok			S _p	S _m	B _w	S _p	S _m	B _w
	S _p	S _m	B _w	S _p	S _m	B _w						
	[μg/m ³]			[μg/m ³]			[μg/m ³]			[ng/m ³]		
PkJasloWIOSSikorskiego	77,8	72,6	6,7	40,6	41,8	3,0	-	-	-	5,5	4	27,3
PkPrzemWIOSPDom	81	80,3	0,9	41,4	42,2	1,9	-	-	-	7,5	6,2	17,3
PkPrzemyslWIOSMick	83,2	85,8	3,1	48,7	49,9	2,5	36,6	37	1,1	-	-	-
PkMielWIOSZarzStr	74	61,1	17,4	41,3	38,1	7,7	-	-	-	5,5	2,7	50,9
PkKrosnoWIOSKletowki	72	71	1,4	41,4	41,2	0,5	31,6	27,6	12,7	4,5	3,5	22,2
PkNiskoWIOSSzklar	61	56,9	6,7	35,1	35	0,3	30,6	22,8	25,5	4,1	2,4	41,5

Analiza błędu względnego wskazuje na bardzo dobrą zgodność wyników modelowania z pomiarami. Błąd względny dla stężeń średnich rocznych pyłu PM10 waha się w granicach 0,3-3%, pyłu PM2,5 w granicach 1,1-25,5, a B(a)P w granicach 17,3-50,9. Dla wszystkich zanieczyszczeń został spełniony wymagany prawem dopuszczalny poziom błędu. Dla stężeń średnich dobowych pyłu PM10 nie ma ustalonego dopuszczalnego poziomu błędu – w strefie podkarpackiej wskaźnik ten przyjmował wartości od 0,9 do 17,4%.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.7. Obszary zagrożeń

Przedstawiona w poprzednich rozdziałach diagnoza stanu aerosanitarnej strefy podkarpackiej wskazuje na występowanie obszarów z naruszonymi standardami jakości powietrza atmosferycznego:

- 1) Dla pyłu zawieszonego PM10 24h: 26
- 2) Dla pyłu zawieszonego PM10 rok: 9
- 3) Dla pyłu zawieszonego PM2,5: 12
- 4) Dla benzo(a)pirenu: 26

Każdemu obszarowi przekroczeń nadano unikatowy kod, który skonstruowano zgodnie z wytycznymi tabeli nr 2 załącznika nr 5 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1034):

- kod województwa (dwa znaki);
- rok referencyjny (dwie cyfry);
- skrót nazwy strefy (trzy znaki);
- symbol zanieczyszczenia;
- symbol czasu uśredniania;
- numer kolejny obszaru przekroczeń w strefie.

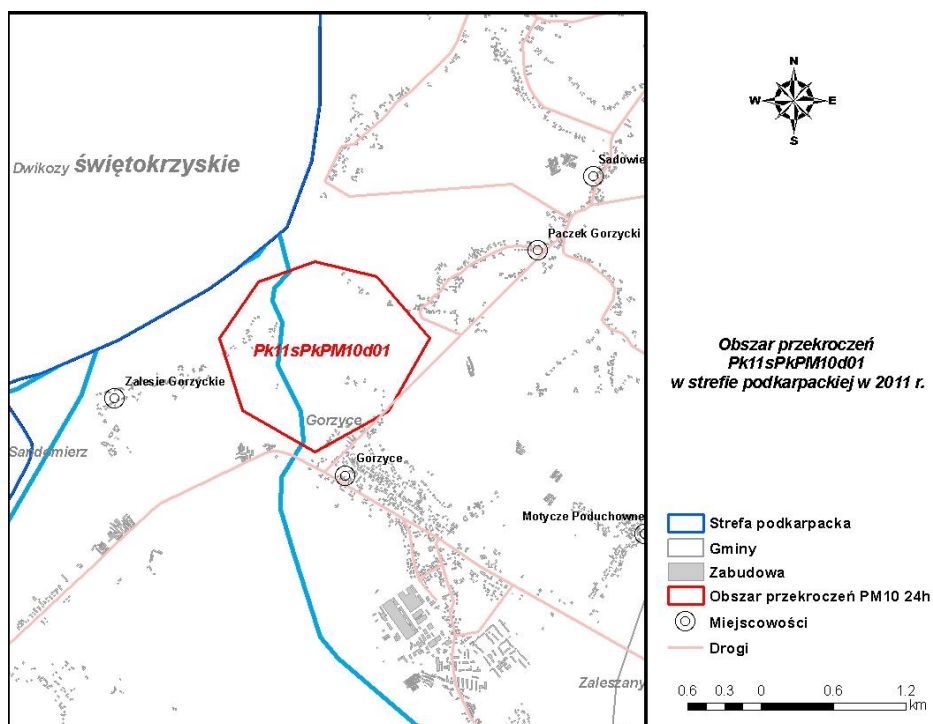
6.7.1. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężeń pyłu PM10

6.7.1.1. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężeń średnich dobowych pyłu PM10

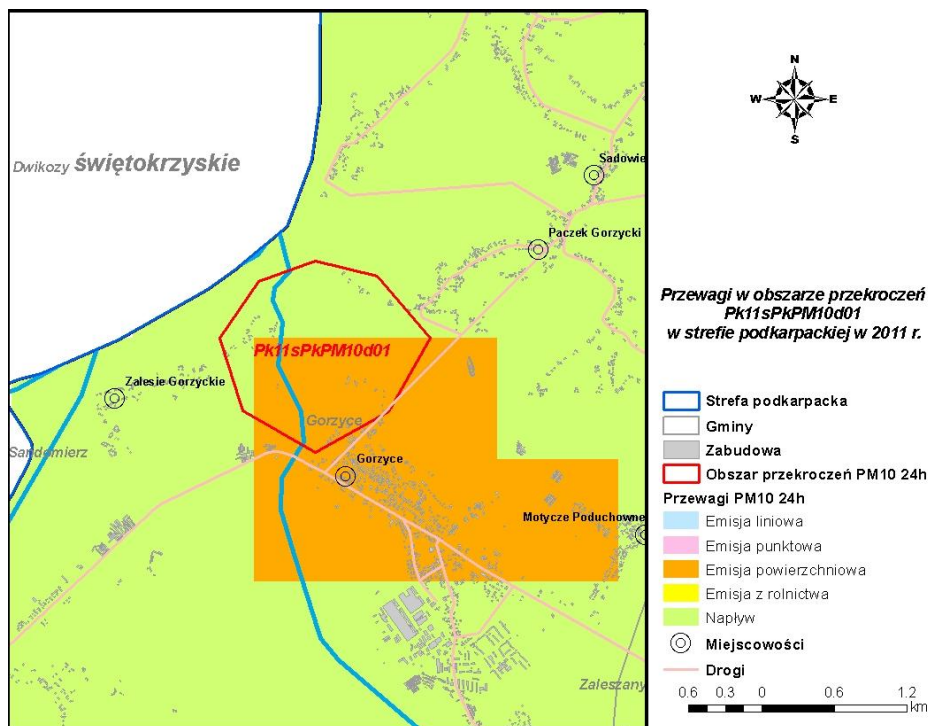
Na terenie strefy podkarpackiej stwierdzono występowanie 27 obszarów z przekroczonym poziomem dopuszczalnym stężeń średnich dobowych pyłu zawieszonego PM10.

1. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d01** zlokalizowany jest na terenie gminy Gorzyce; zajmuje powierzchnię 181,4 ha, zamieszkiwany jest przez 350 osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 11,4 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 61,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 35,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 48; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
 z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

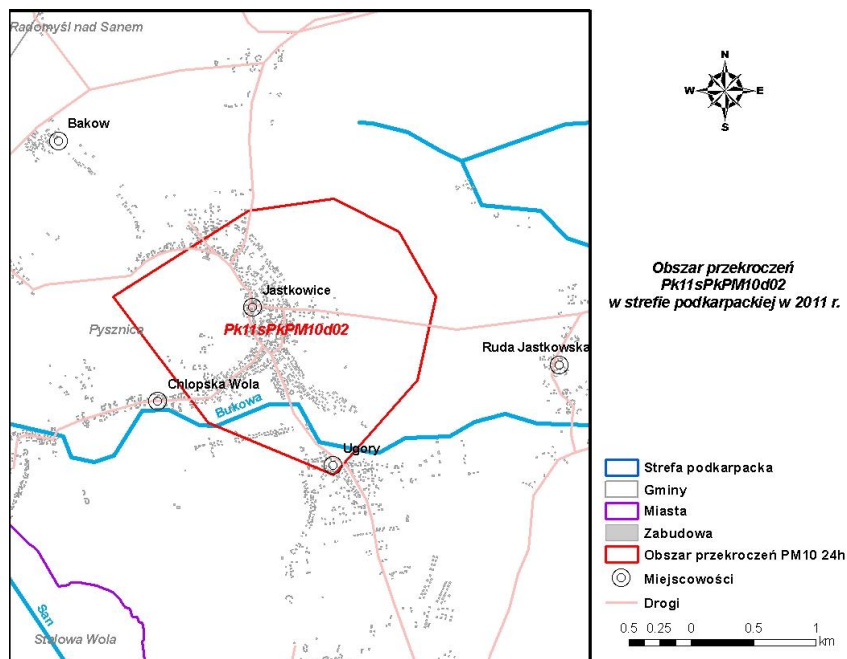
Rysunek 89 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h Pk11sPkPM10d01 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

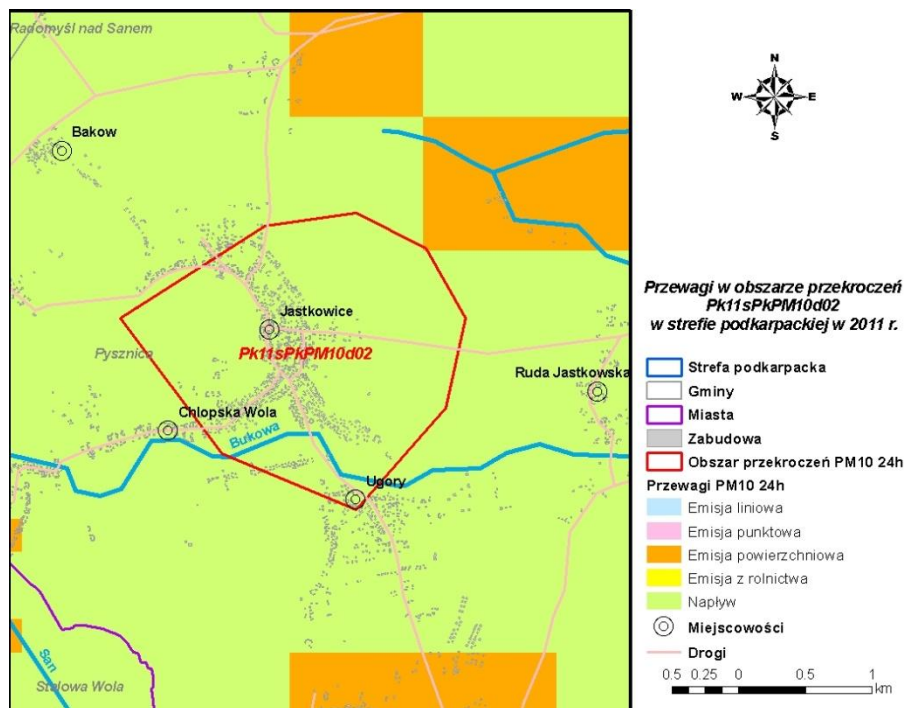
Rysunek 90 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń Pk11sPkPM10d01 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d02** zlokalizowany jest na terenie gminy Pysznica; zajmuje powierzchnię 366,7 ha, zamieszkiwany jest przez 2,35 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 48,4 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $55,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $31,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 47; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

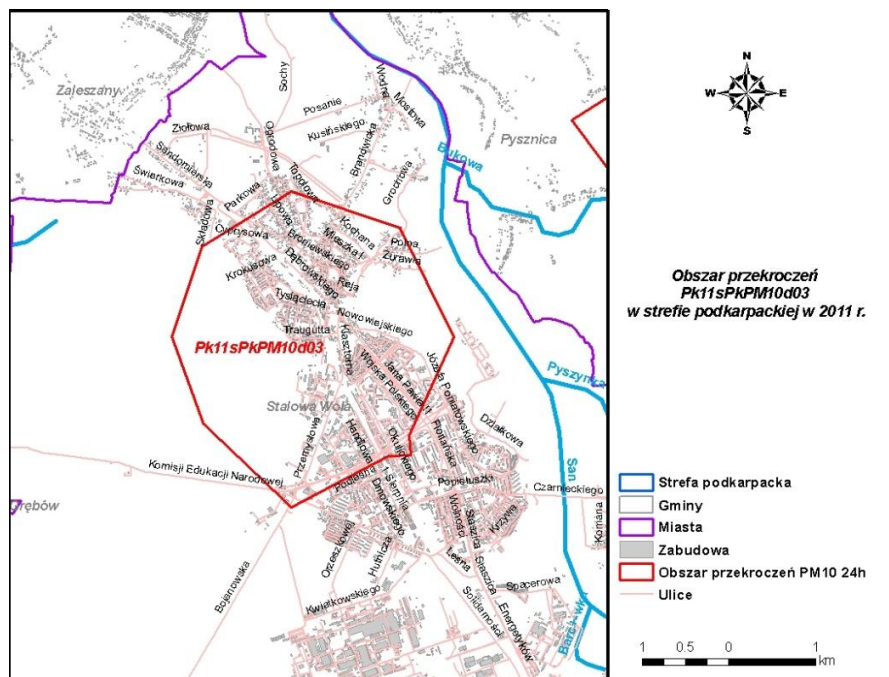
Rysunek 91 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d02* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

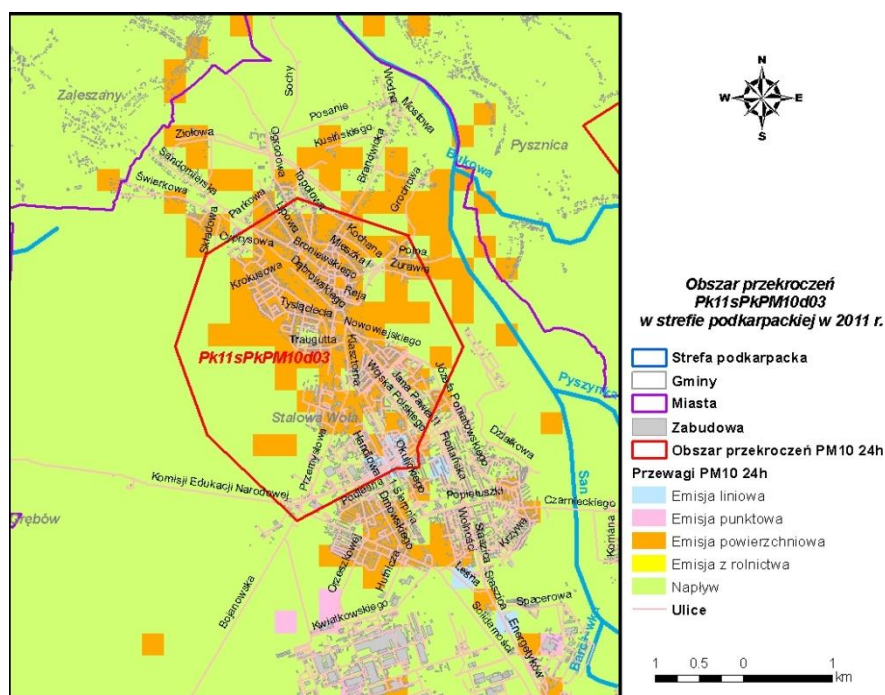
Rysunek 92 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d02* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d03** zlokalizowany jest na terenie miasta Stalowa Wola; zajmuje powierzchnię 799,1 ha, zamieszkiwany jest przez 43,4 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 107,2 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $78,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $39,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 98; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

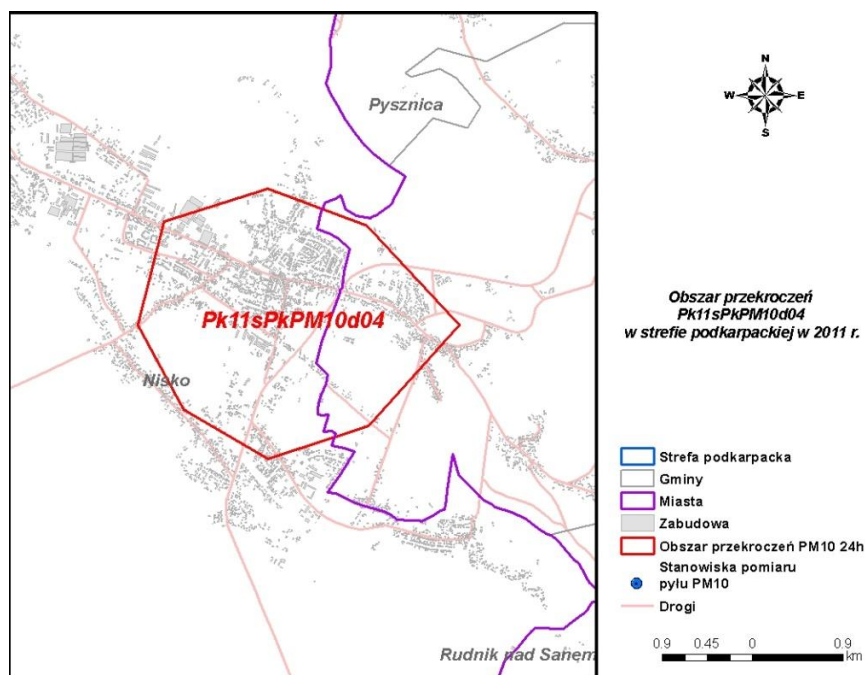
Rysunek 93 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d03* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

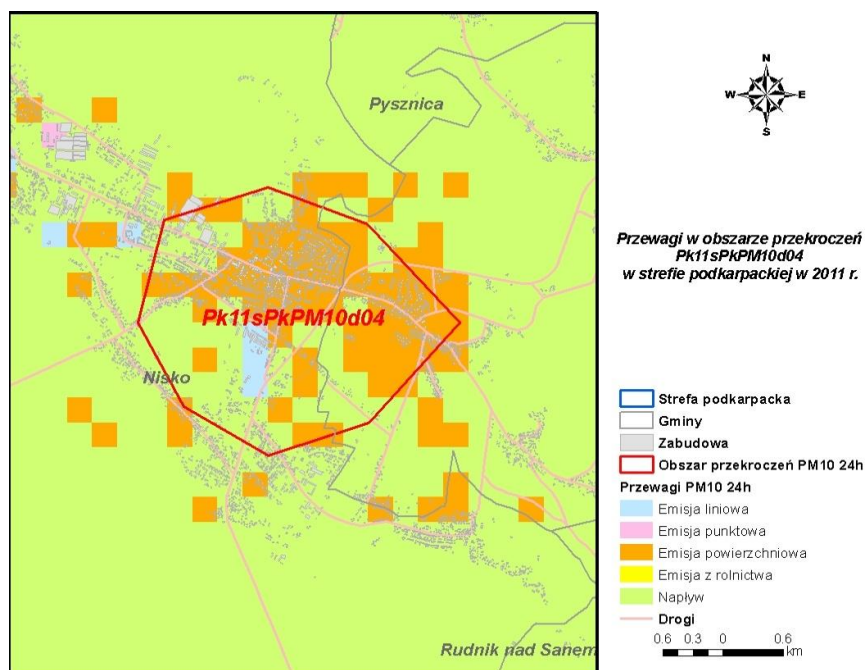
Rysunek 94 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d03* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

4. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d04** zlokalizowany jest na terenie miasta Niska i wsi Raclawice; zajmuje powierzchnię 181,4 ha, zamieszkiwany jest przez 11,8 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 112 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $79,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $39,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 134; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

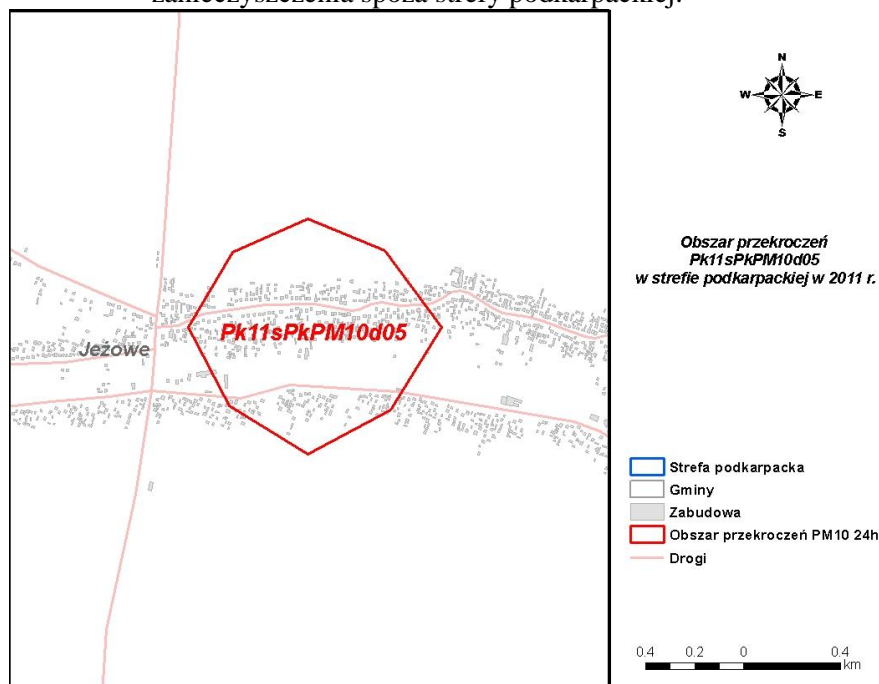
Rysunek 95 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d04* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

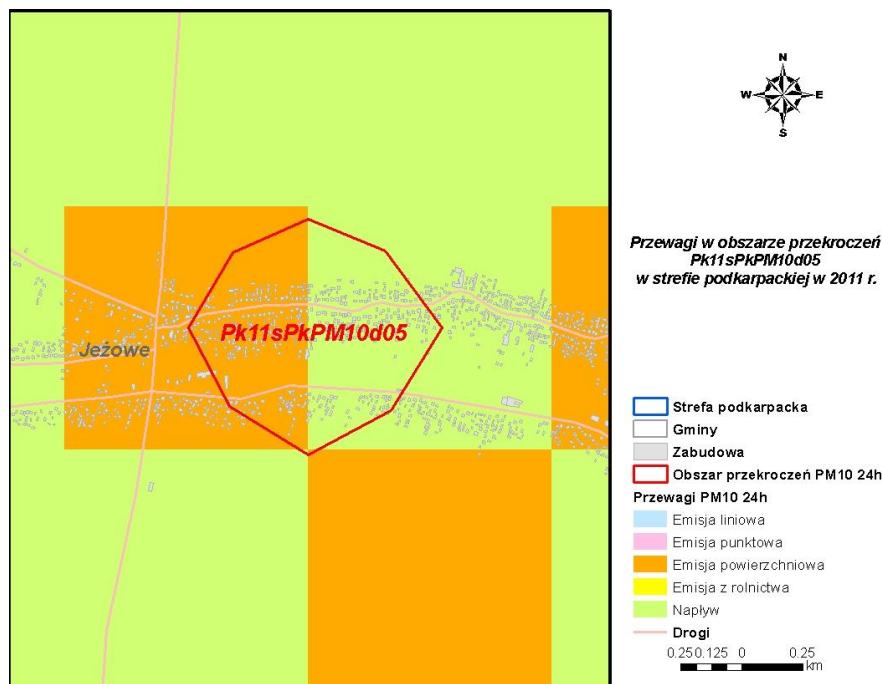
Rysunek 96 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d04* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

5. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d05** zlokalizowany jest na terenie wsi Jeżowe; zajmuje powierzchnię 64,8 ha, zamieszkiwany jest przez 5,273 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 32,6 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 61,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 35,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 62; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

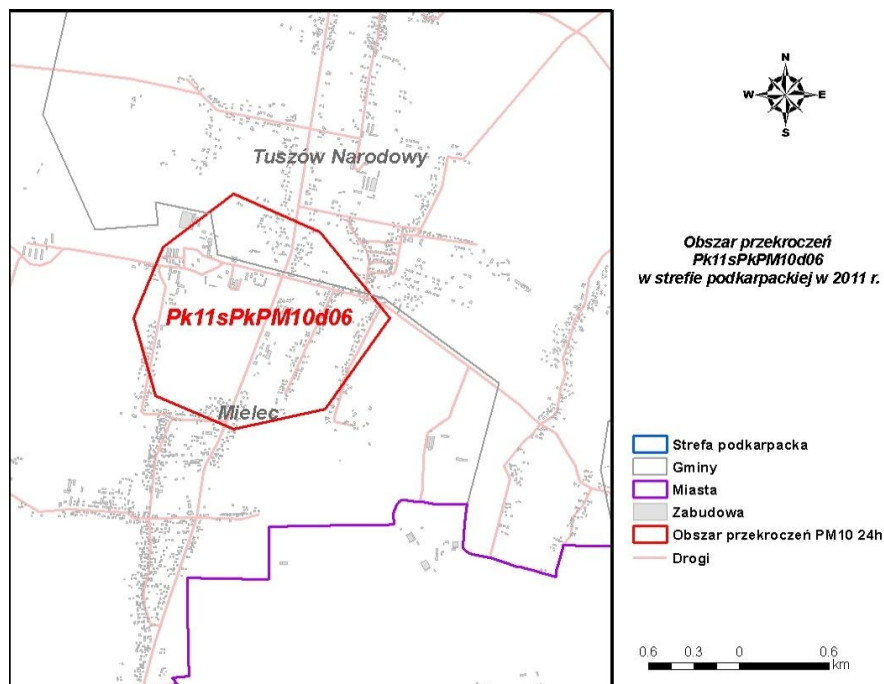
Rysunek 97 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d05* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

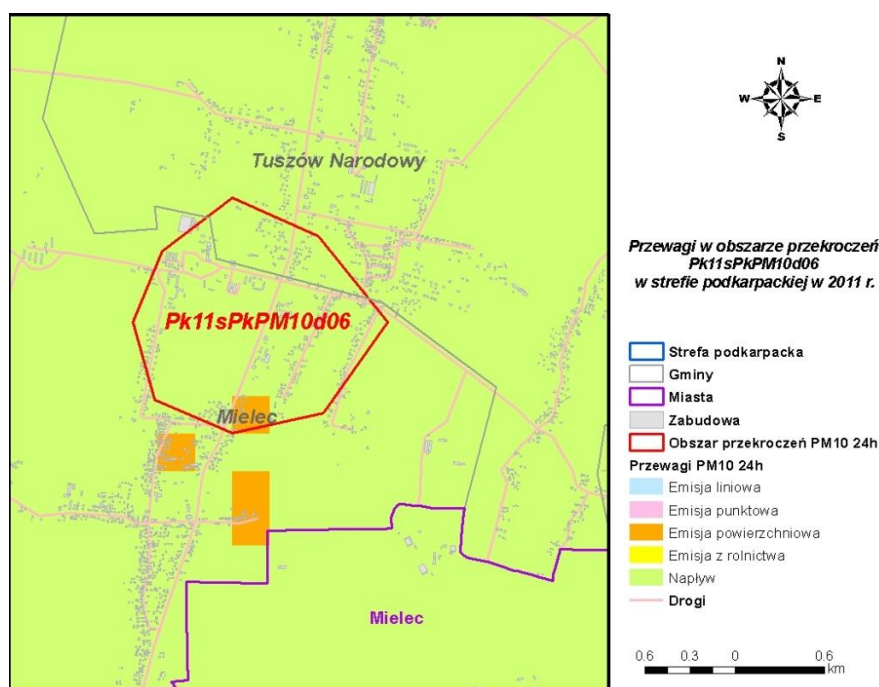
Rysunek 98 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d05* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d06** zlokalizowany jest na terenie gmin: Mielec i Tuszów Narodowy; zajmuje powierzchnię 179,5 ha, zamieszkiwany jest przez 1 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 17,9 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $57,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $33,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 48; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

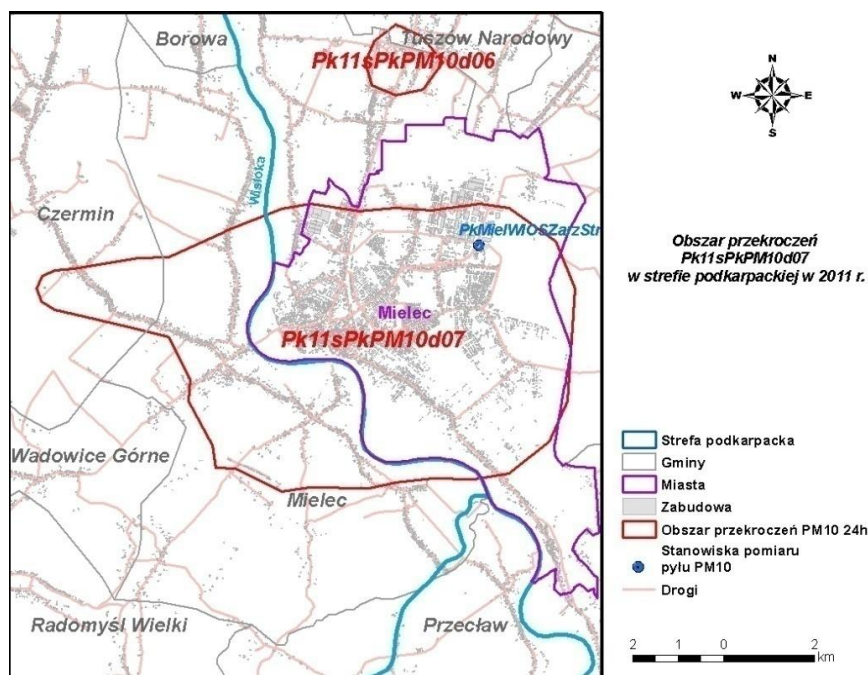
Rysunek 99 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d06* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

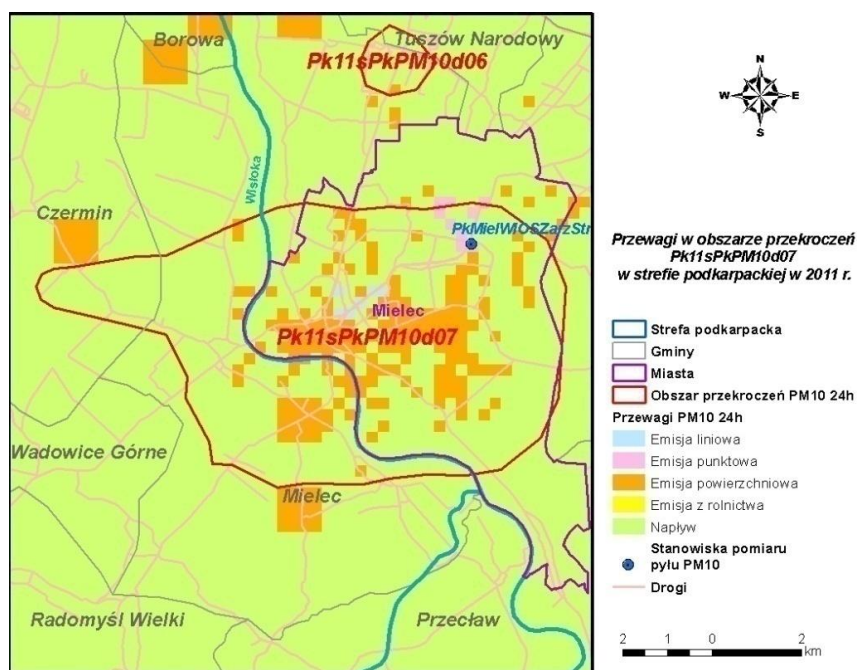
Rysunek 100 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d06* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

7. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d07** zlokalizowany jest na terenie miasta Mielec, gminy Mielec, gminy Czermin; zajmuje powierzchnię 5203,4 ha, zamieszkiwany jest przez 66,4 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 604,3 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 56,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 203; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa i liniowa.

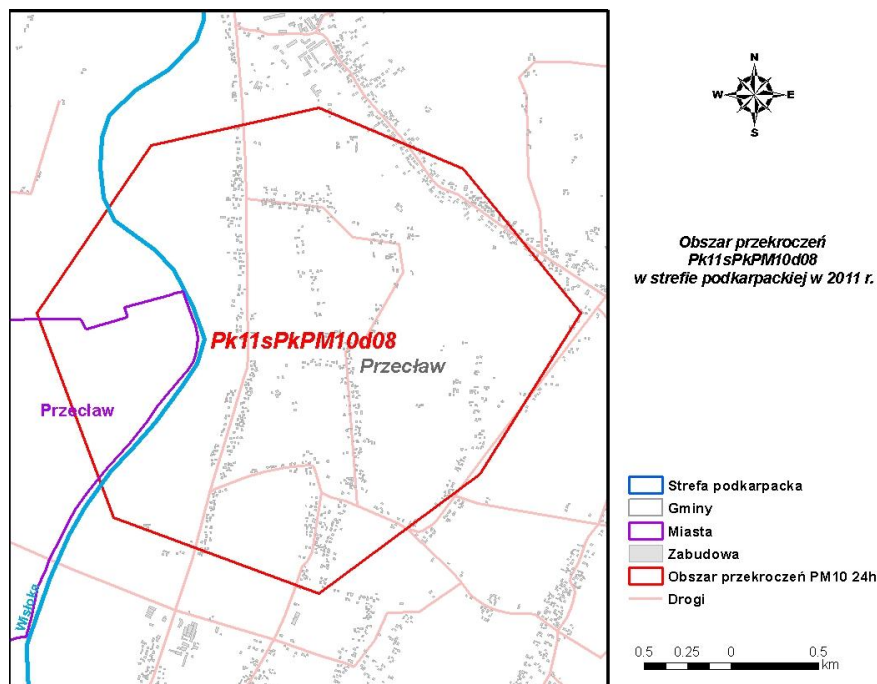
Rysunek 101 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d07** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

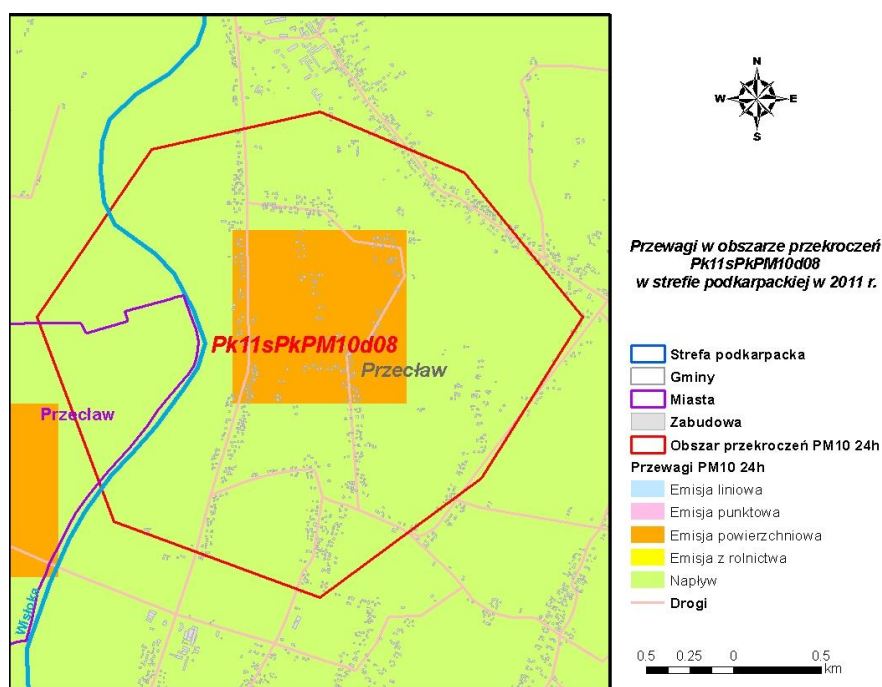
Rysunek 102 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d07** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d08** zlokalizowany jest na terenie gminy Przeclaw; zajmuje powierzchnię 584,3 ha, zamieszkiwany jest przez 3 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 63,1 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 58,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 33,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 48; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

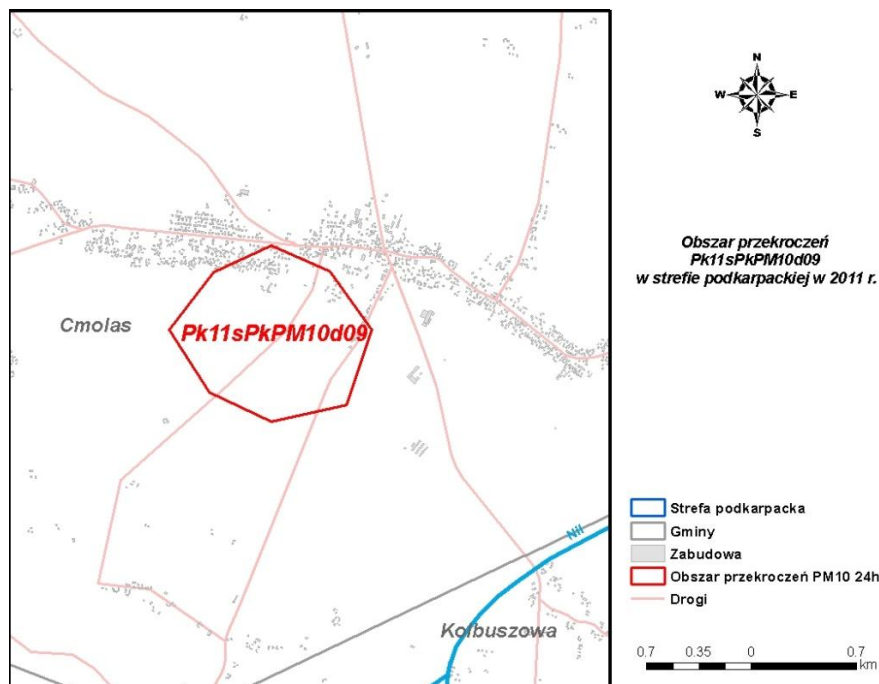
Rysunek 103 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d08* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

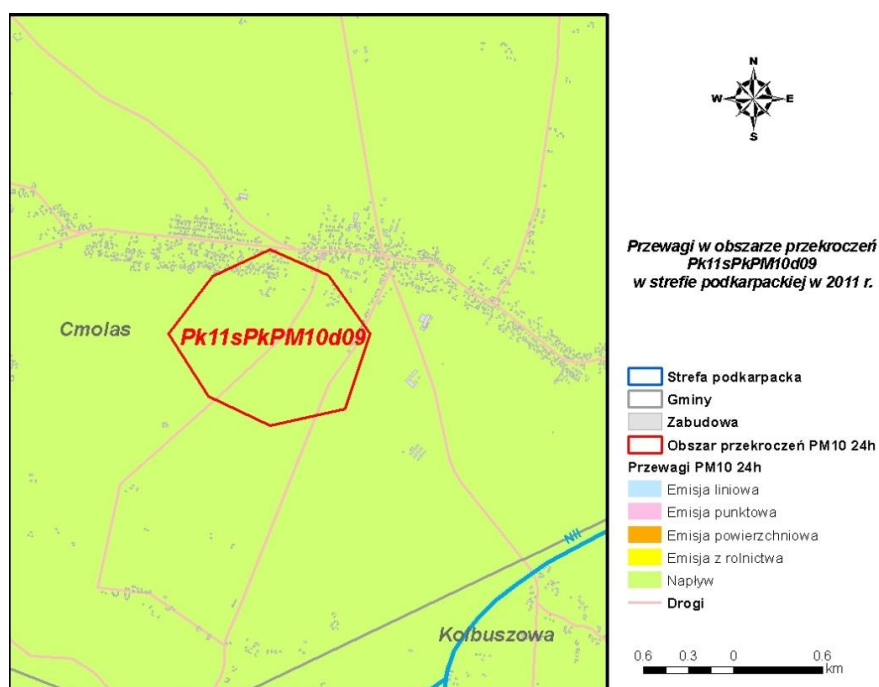
Rysunek 104 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d08* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

9. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d09** zlokalizowany jest na terenie gminy Cmolas; zajmuje powierzchnię 107,8 ha, zamieszkiwany jest przez 65 osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 12,5 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 53,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 29,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 39; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

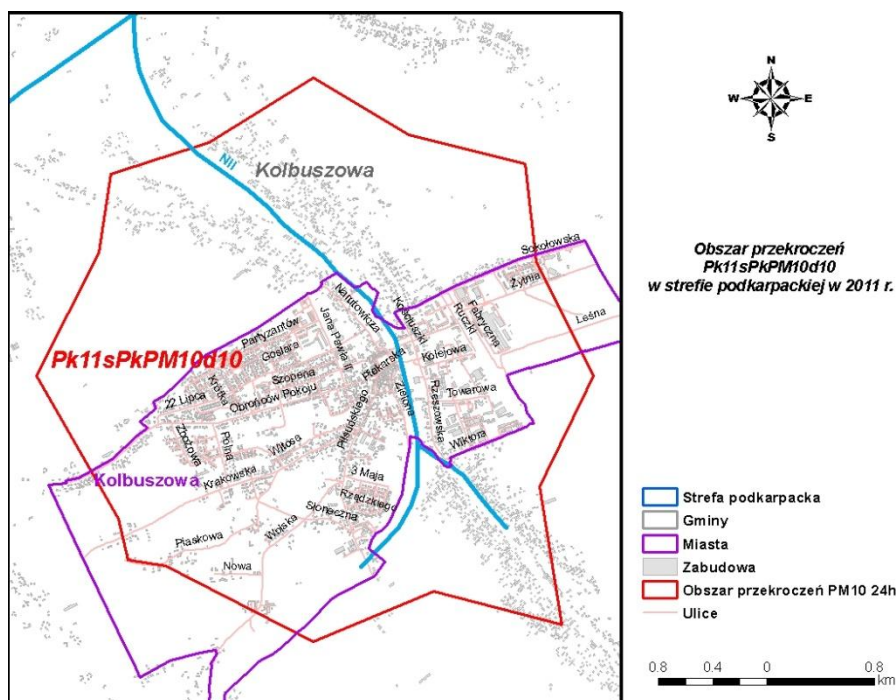
Rysunek 105 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d09* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

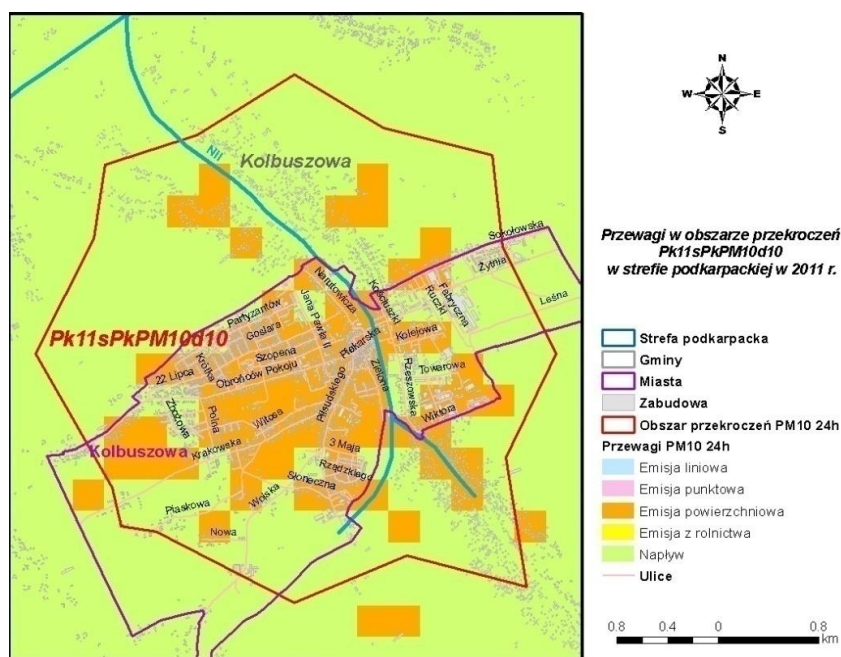
Rysunek 106 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d09* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

10. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d10** zlokalizowany jest na terenie miasta Kolbuszowa i gminy Kolbuszowa; zajmuje powierzchnię 1198,4 ha, zamieszkiwany jest przez 14,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM₁₀ ze wszystkich typów źródeł wynosi 226,1 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 µg/m³, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 47,8 µg/m³; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 115; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

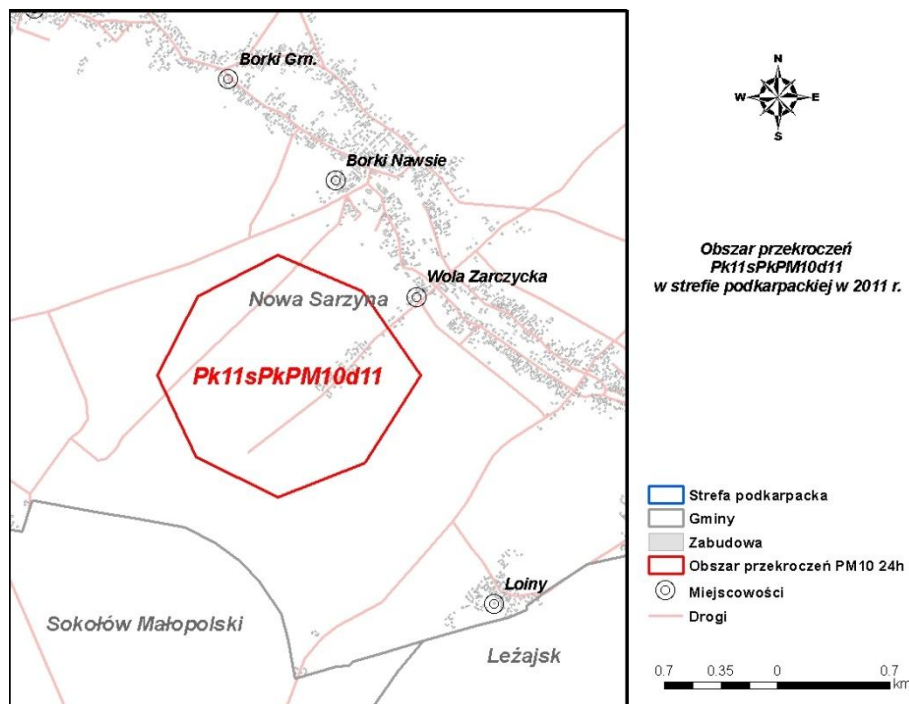
Rysunek 107 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM₁₀ 24h **Pk11sPkPM10d10** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

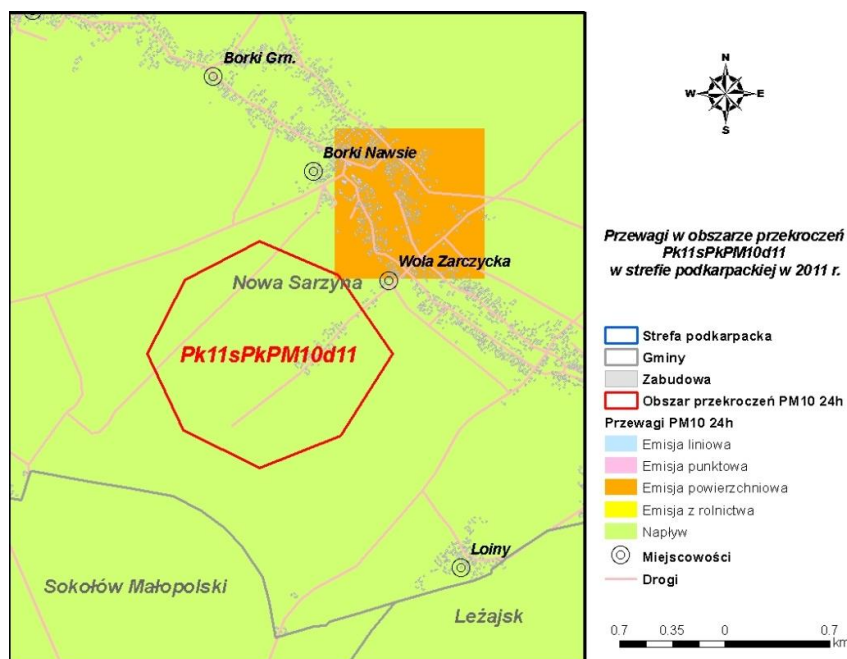
Rysunek 108 Przewagi typów emisji w stężeniach PM₁₀ 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d10** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

11. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d11** zlokalizowany jest na terenie gminy Nowa Sarzyna; zajmuje powierzchnię 162,6 ha, zamieszkiwany jest przez 250 osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM₁₀ ze wszystkich typów źródeł wynosi 30,9 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 55,5 µg/m³, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 29,8 µg/m³; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 44; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

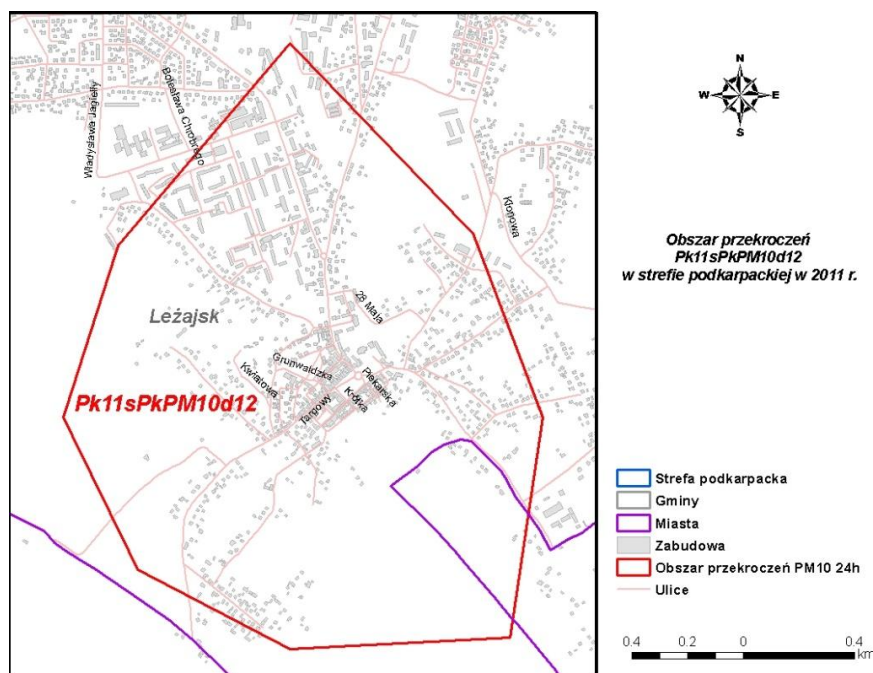
Rysunek 109 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM₁₀ 24h **Pk11sPkPM10d11** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

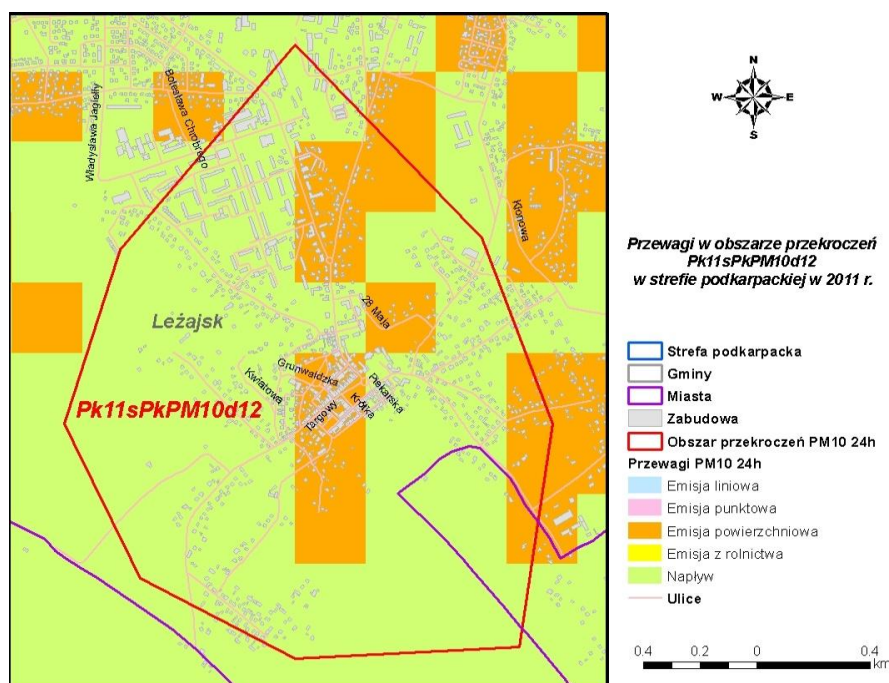
Rysunek 110 Przewagi typów emisji w stężeniach PM₁₀ 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d11** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

12. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d12** zlokalizowany jest na terenie miasta Leżajsk; zajmuje powierzchnię 255,8 ha, zamieszkiwany jest przez 1,78 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 55 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $62,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $37,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 65; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

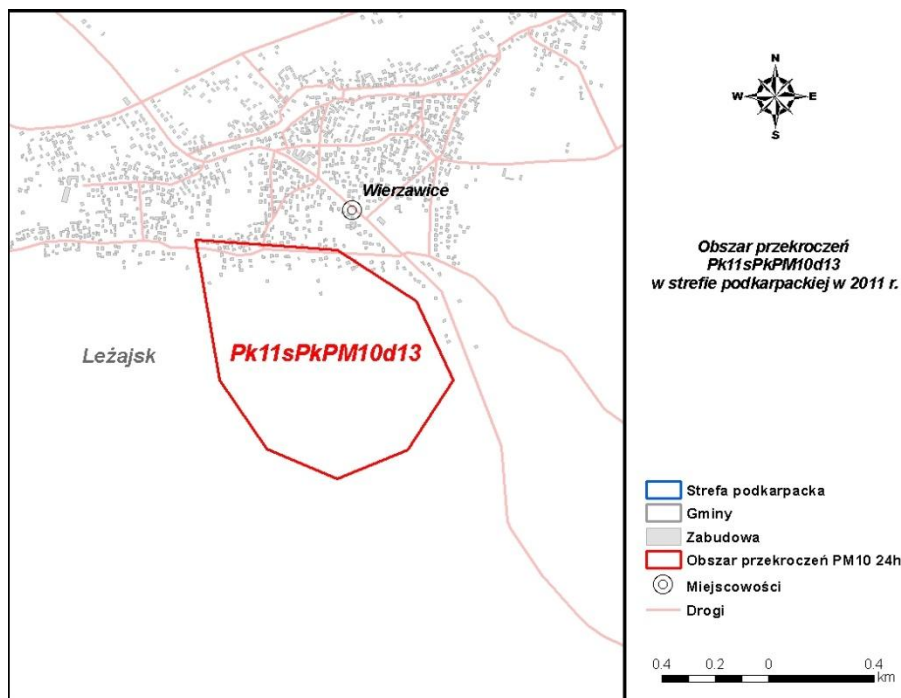
Rysunek 111 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d12** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

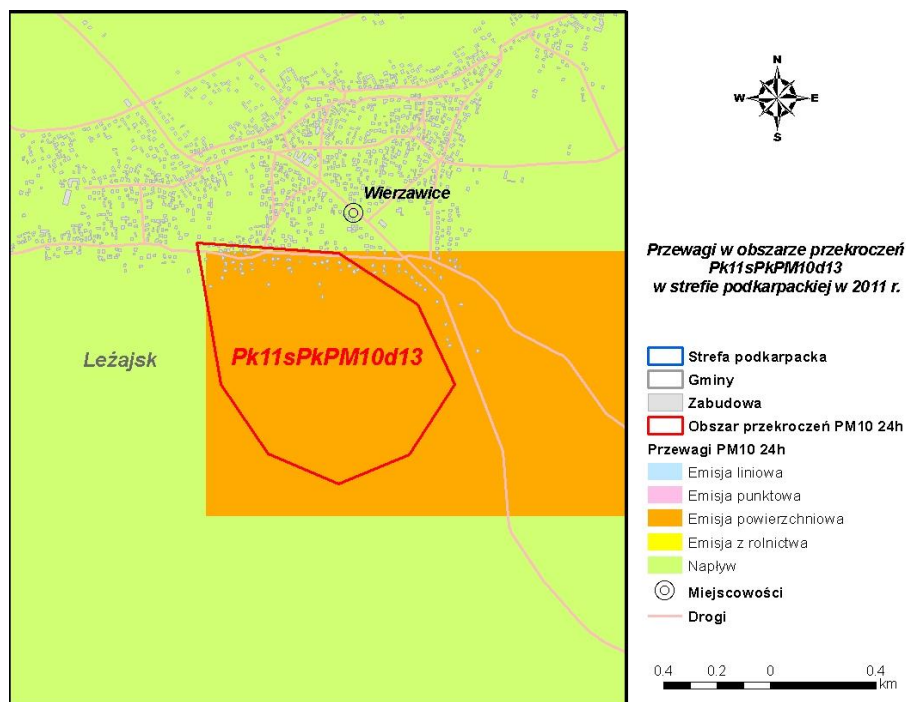
Rysunek 112 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d12** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

13. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d13** zlokalizowany jest na terenie gminy Leżajsk; zajmuje powierzchnię 52,3 ha, zamieszkiwany jest przez 50 osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 11 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 52,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 28,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 39; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa.

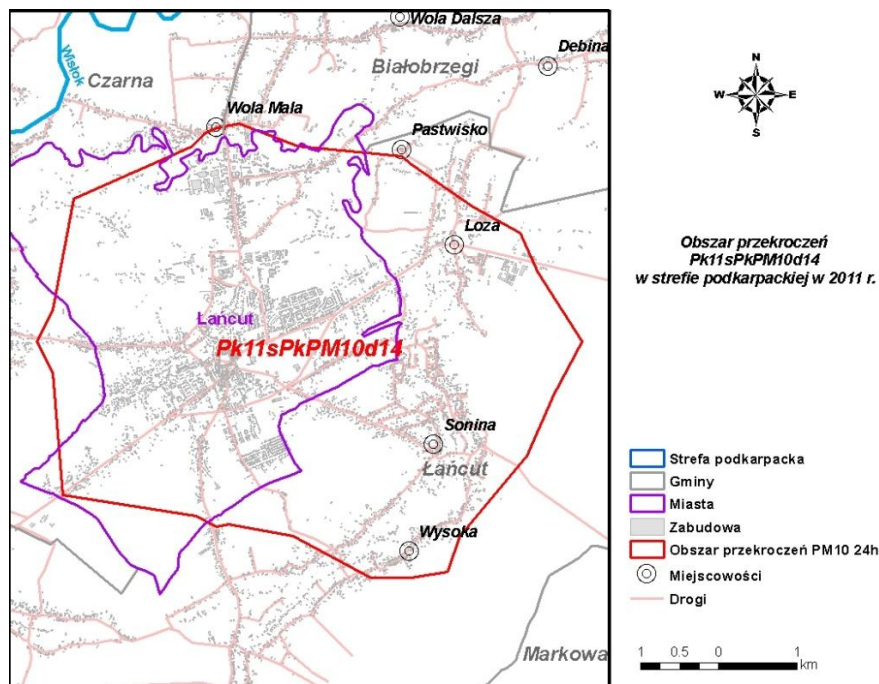
Rysunek 113 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d13* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

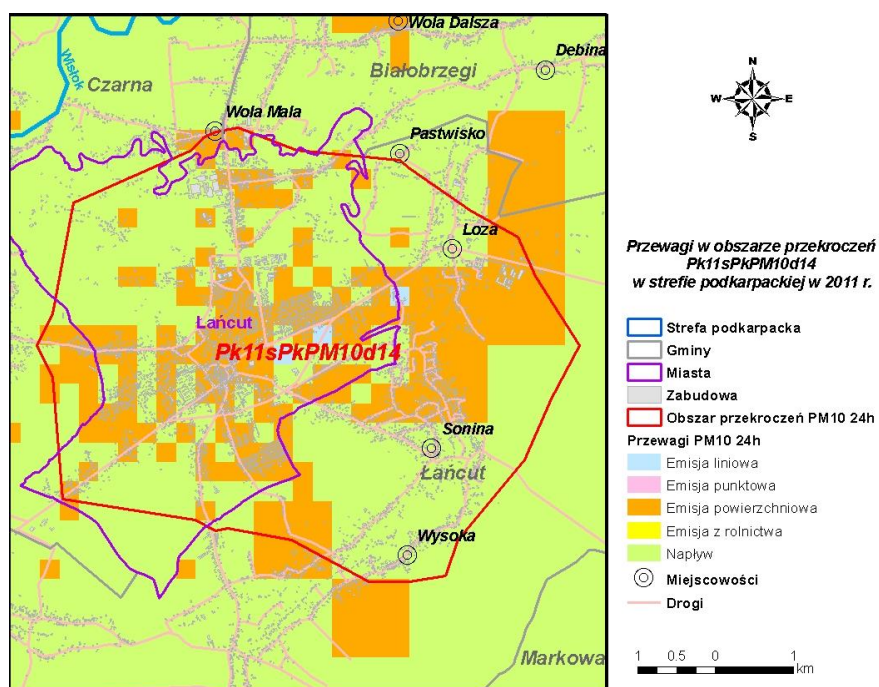
Rysunek 114 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d13* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

14. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d14** zlokalizowany jest na terenie miasta i gminy Łańcut; zajmuje powierzchnię 2883,5 ha, zamieszkiwany jest przez 24,8 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 567,4 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 46,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 149; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa.

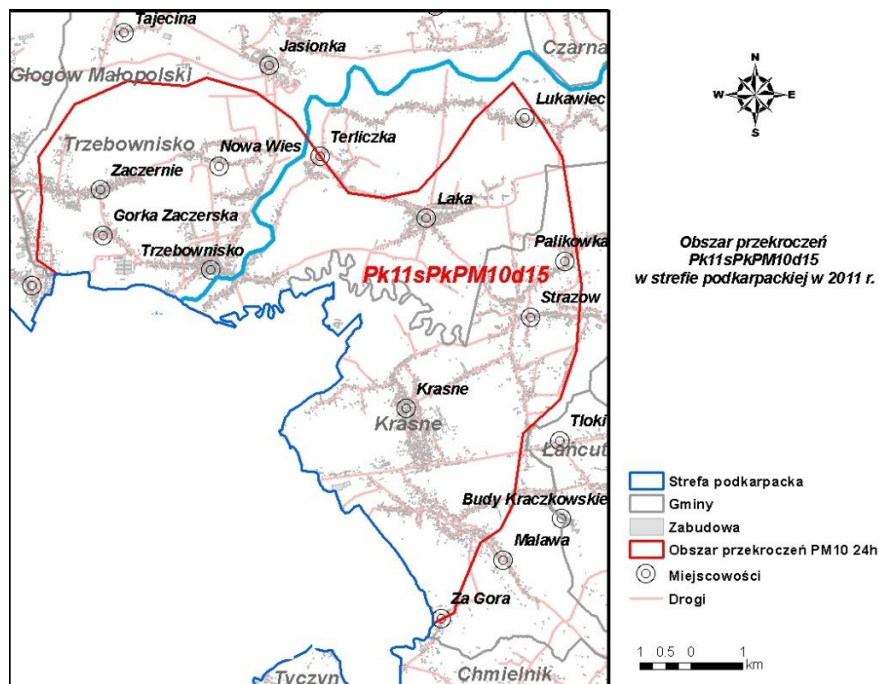
Rysunek 115 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d14* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

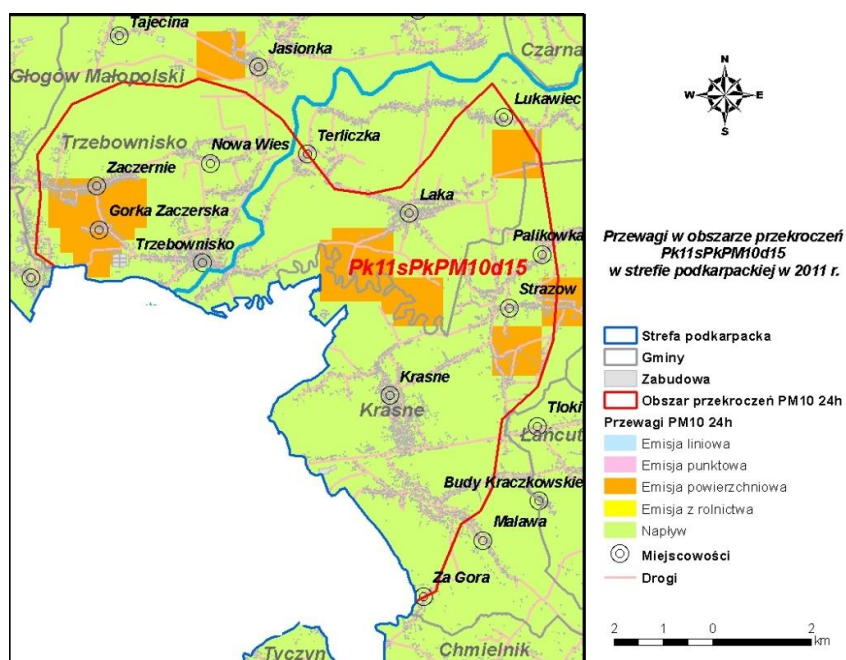
Rysunek 116 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d14* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

15. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d15** zlokalizowany jest na terenie gmin Krasne i Trzebownisko; zajmuje powierzchnię 5578,8 ha, zamieszkiwany jest przez 1,2 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 370,1 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $77,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $39,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 88; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

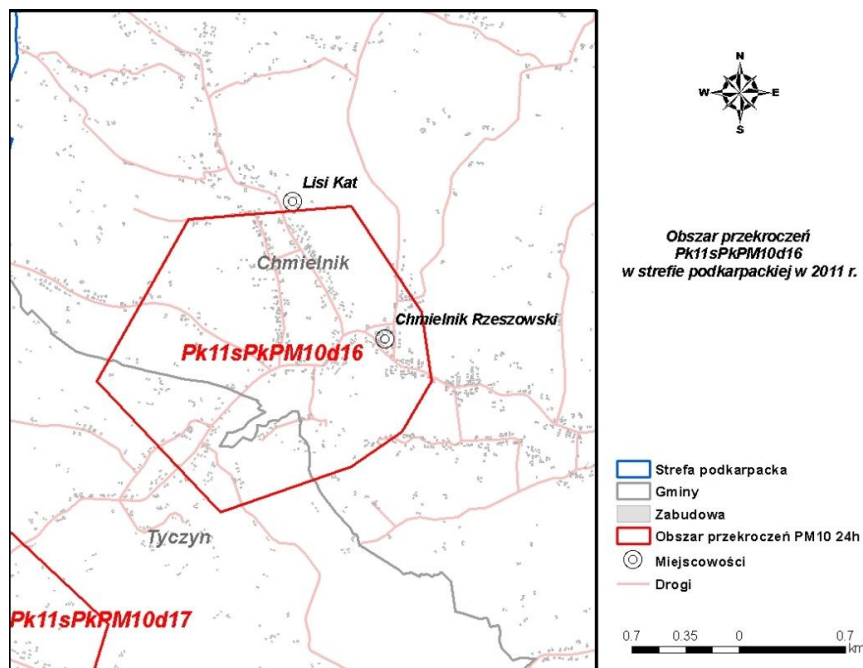
Rysunek 117 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d15** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

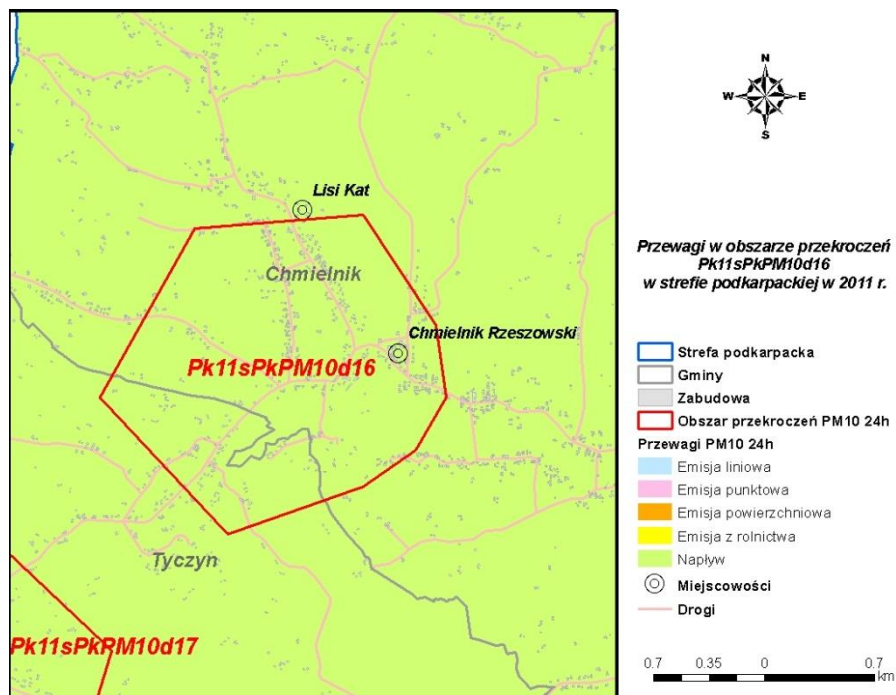
Rysunek 118 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d15** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

16. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d16** zlokalizowany jest na terenie gmin Chmielnik i Tyczyn; zajmuje powierzchnię 305,2 ha, zamieszkiwany jest przez 4 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 59,6 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $55,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $32,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 44; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

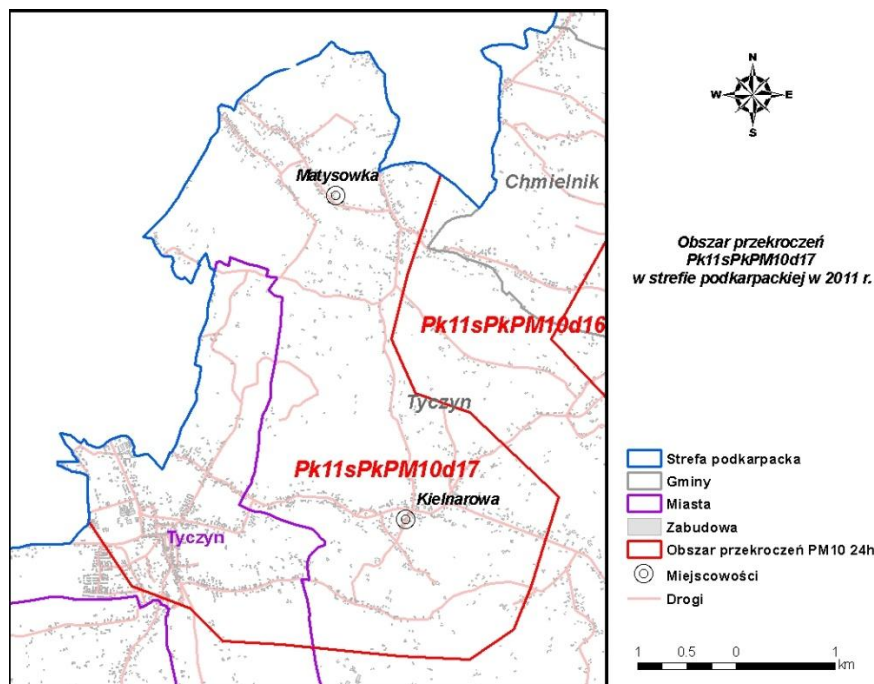
Rysunek 119 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d16* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

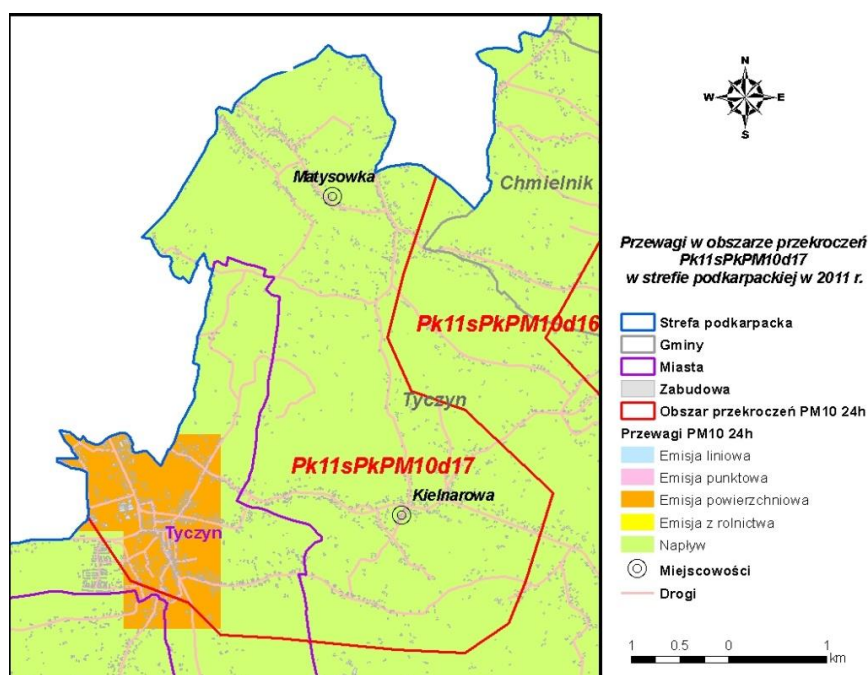
Rysunek 120 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d16* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

17. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d17** zlokalizowany jest na terenie miasta i gminy Tyczyn; zajmuje powierzchnię 1704,2 ha, zamieszkiwany jest przez 8,8 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 130,3 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 55,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 33,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 47; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

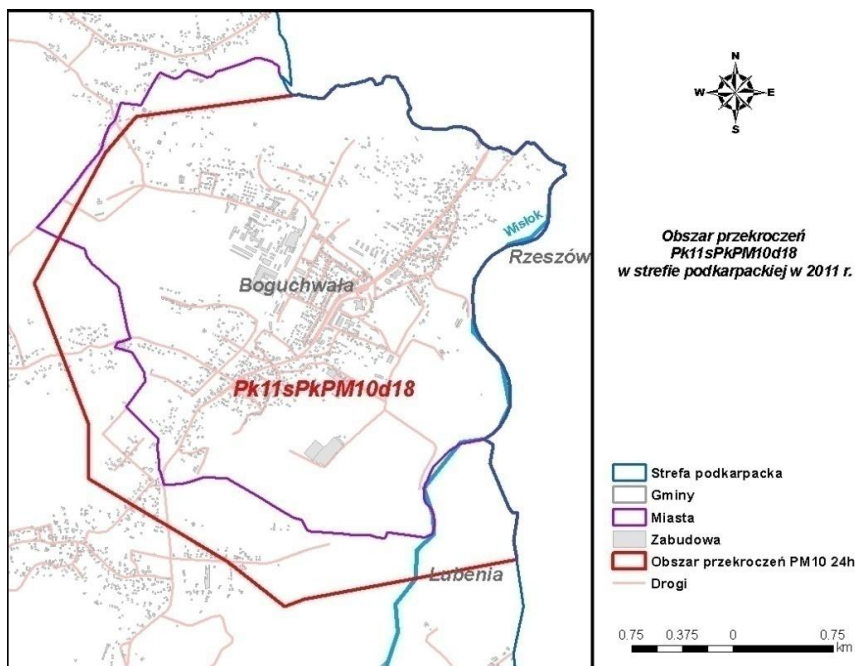
Rysunek 121 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d17** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

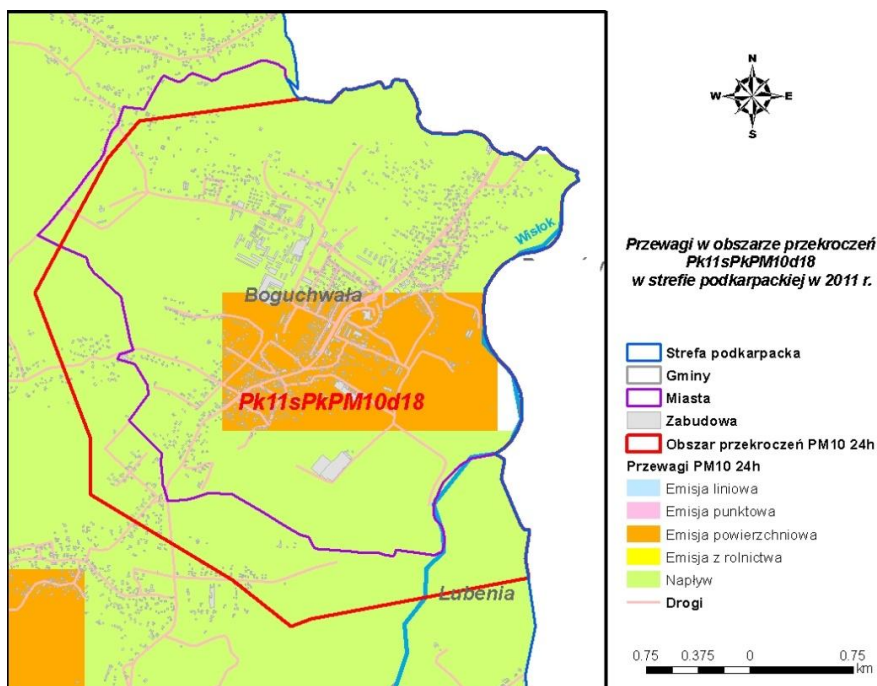
Rysunek 122 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d17** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

18. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d18** zlokalizowany jest na terenie gminy Boguchwała; zajmuje powierzchnię 118,4 ha, zamieszkiwany jest przez 20,9 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 118,4 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $69,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $39,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 62; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

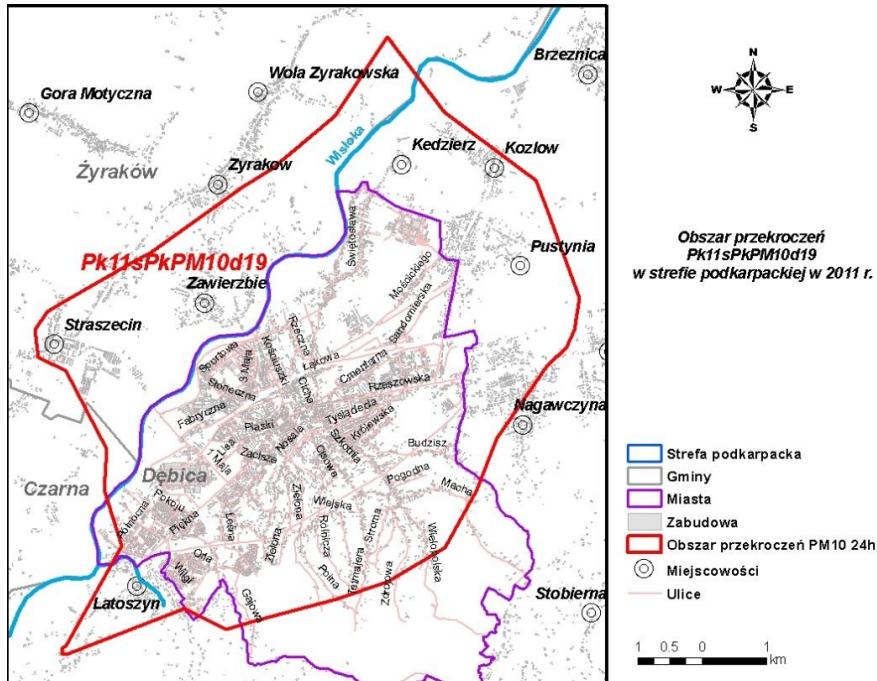
Rysunek 123 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d18** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

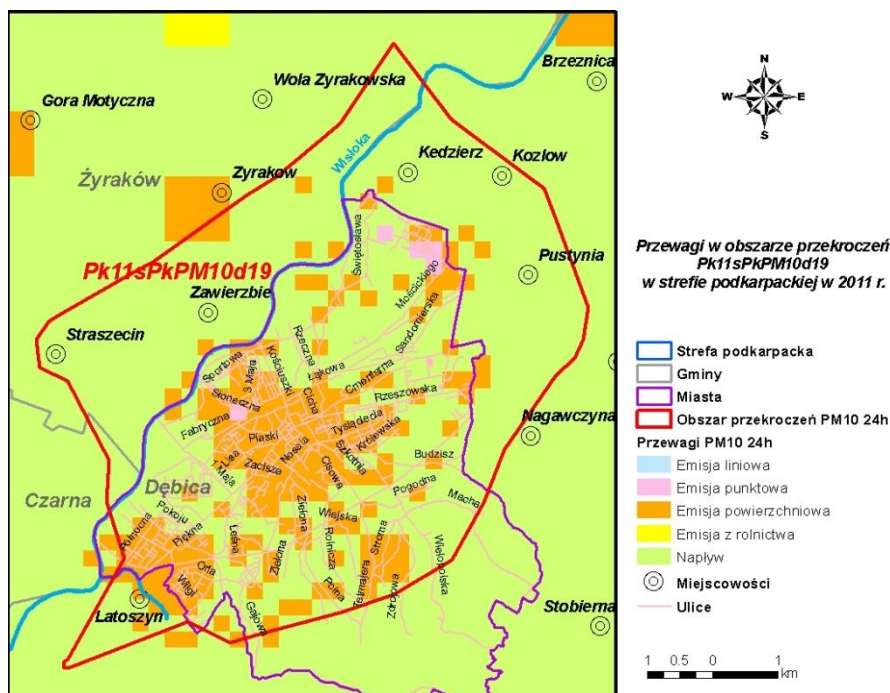
Rysunek 124 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d18** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

19. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d19** zlokalizowany jest na terenie miasta i gminy Dębica, gminy Żyraków; zajmuje powierzchnię 4627,8 ha, zamieszkiwany jest przez 50,3 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM₁₀ ze wszystkich typów źródeł wynosi 752,6 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 µg/m³, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 47,0 µg/m³; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 128; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa oraz punktowa.

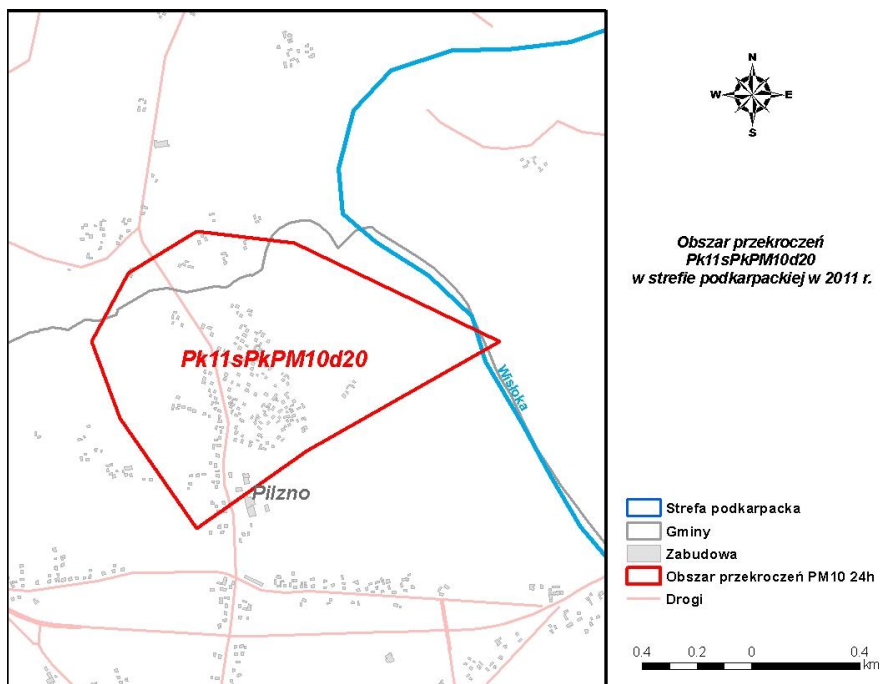
Rysunek 125 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM₁₀ 24h **Pk11sPkPM10d19** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

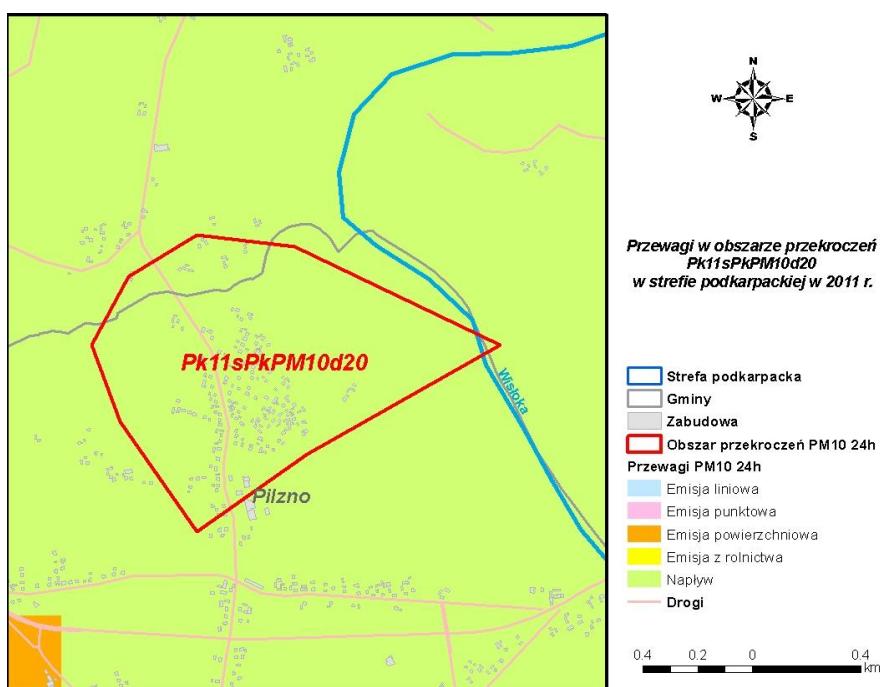
Rysunek 126 Przewagi typów emisji w stężeniach PM₁₀ 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d19** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

20. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d20** zlokalizowany jest na terenie miasta Pilzno; zajmuje powierzchnię 89,4 ha, zamieszkiwany jest przez 270 osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 4,25 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 52,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 31,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 40; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

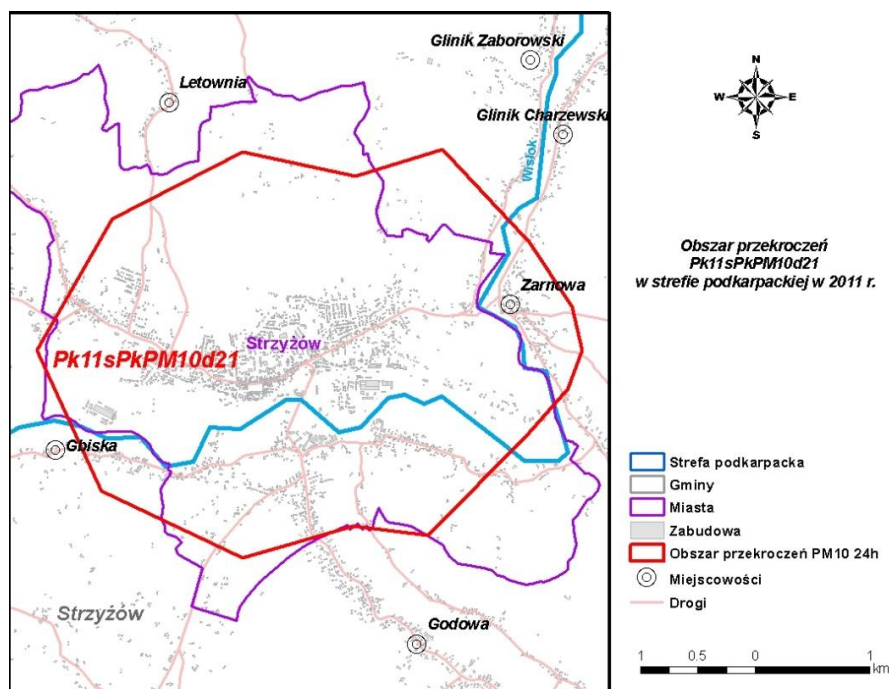
Rysunek 127 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d20* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

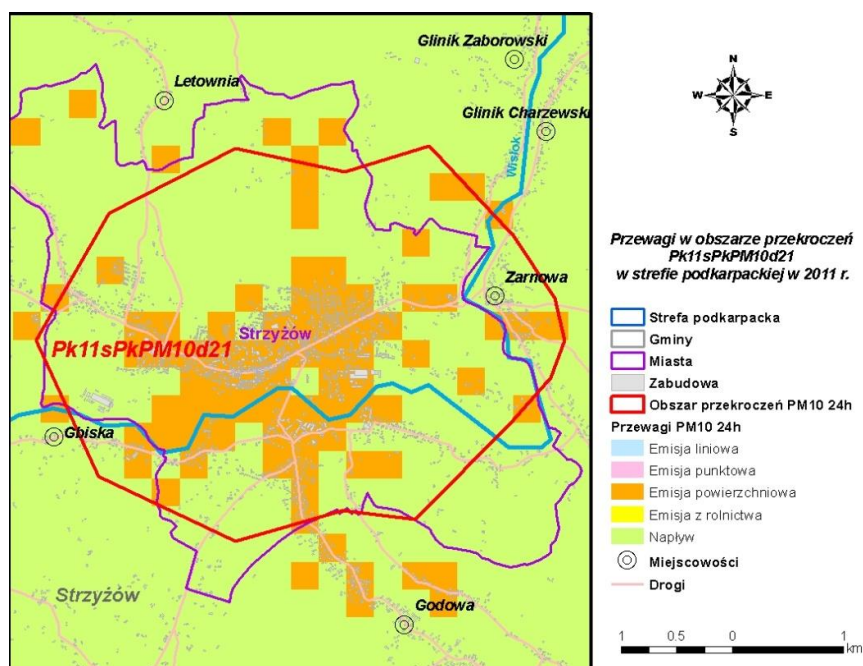
Rysunek 128 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d20* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

21. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d21** zlokalizowany jest na terenie miasta Strzyżów i wsi Żarnowa; zajmuje powierzchnię 1222,3 ha, zamieszkiwany jest przez 9,78 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 277,9 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 46,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 128; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

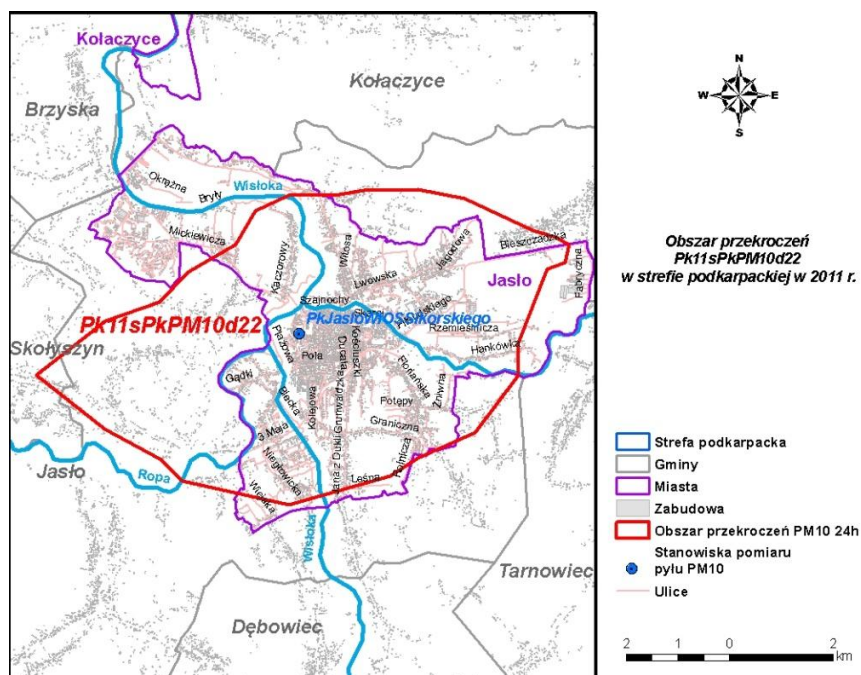
Rysunek 129 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d21* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

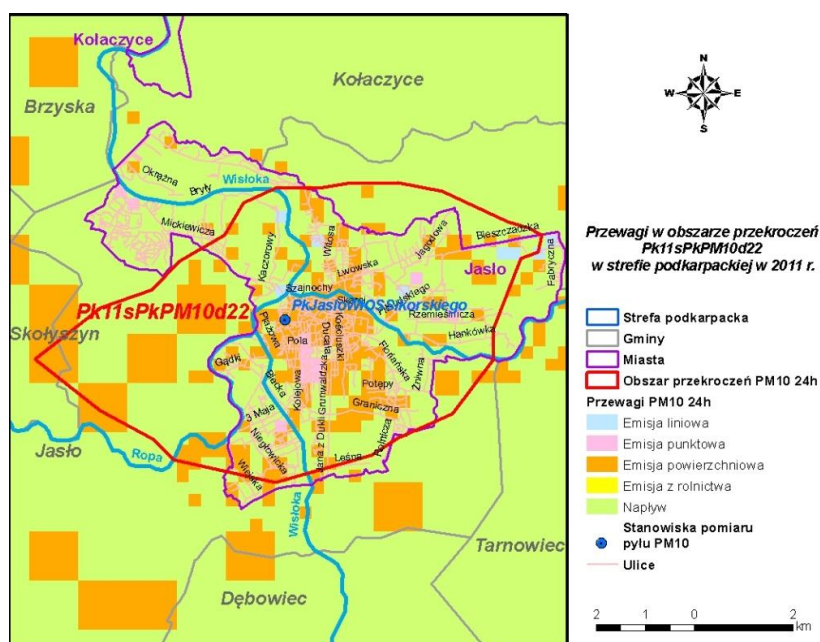
Rysunek 130 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d21* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

22. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d22** zlokalizowany jest na terenie miasta i gminy Jasło; zajmuje powierzchnię 3928,3 ha, zamieszkiwany jest przez 42,3 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 772,1 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 56,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 190; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz emisja punktowa.

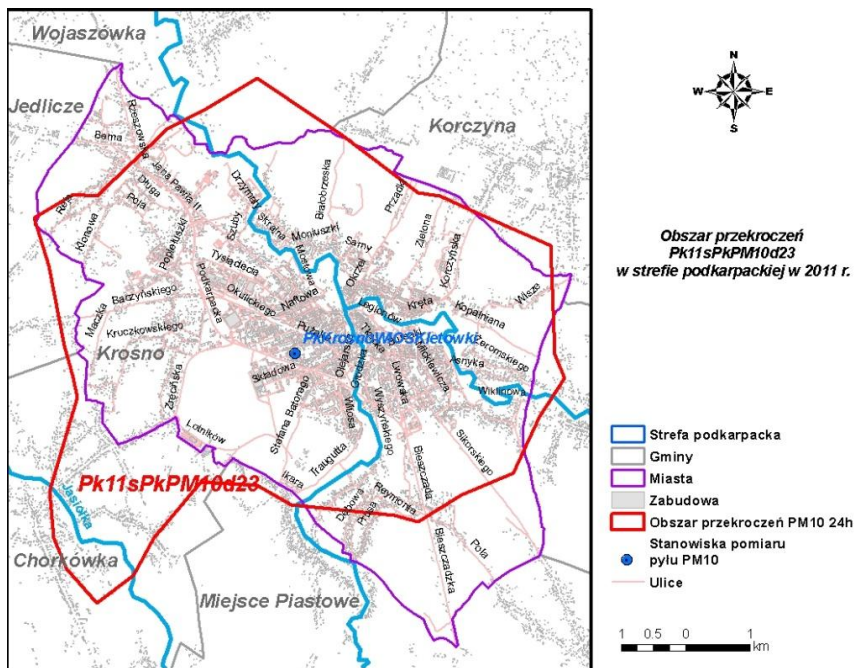
Rysunek 131 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d22** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

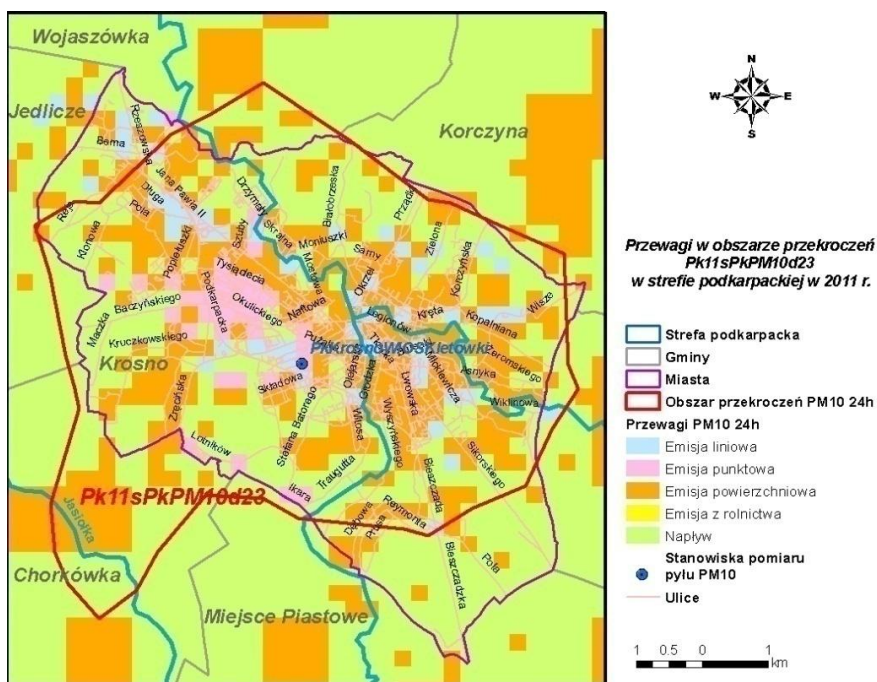
Rysunek 132 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d22** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

23. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d23** zlokalizowany jest na terenie miasta Krosna i gminy Chorkówka; zajmuje powierzchnię 4226,73 ha, zamieszkiwany jest przez 48,9 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 933,2 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $79,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $56,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 158; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz emisja punktowa.

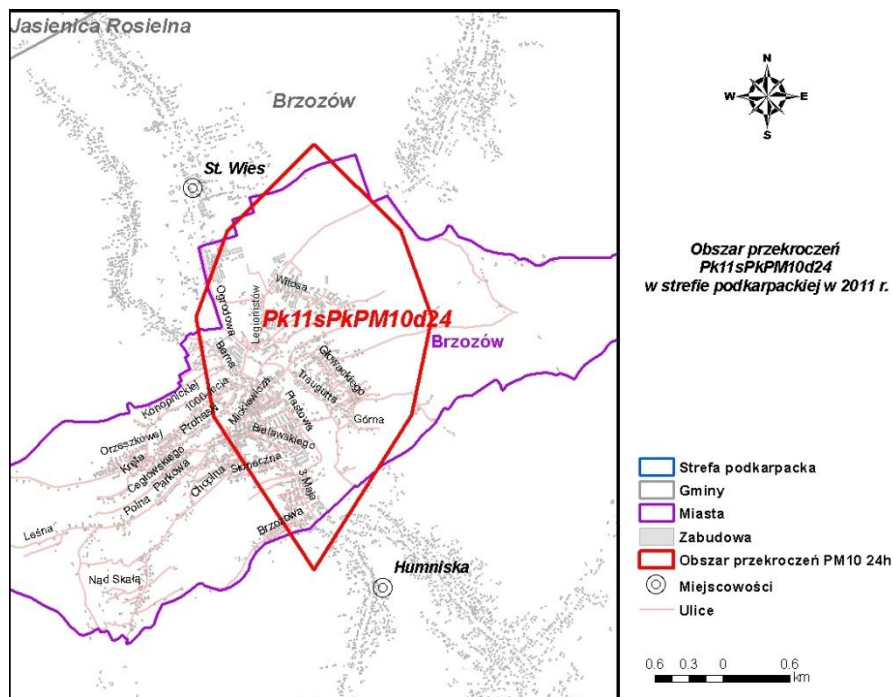
Rysunek 133 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d23** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

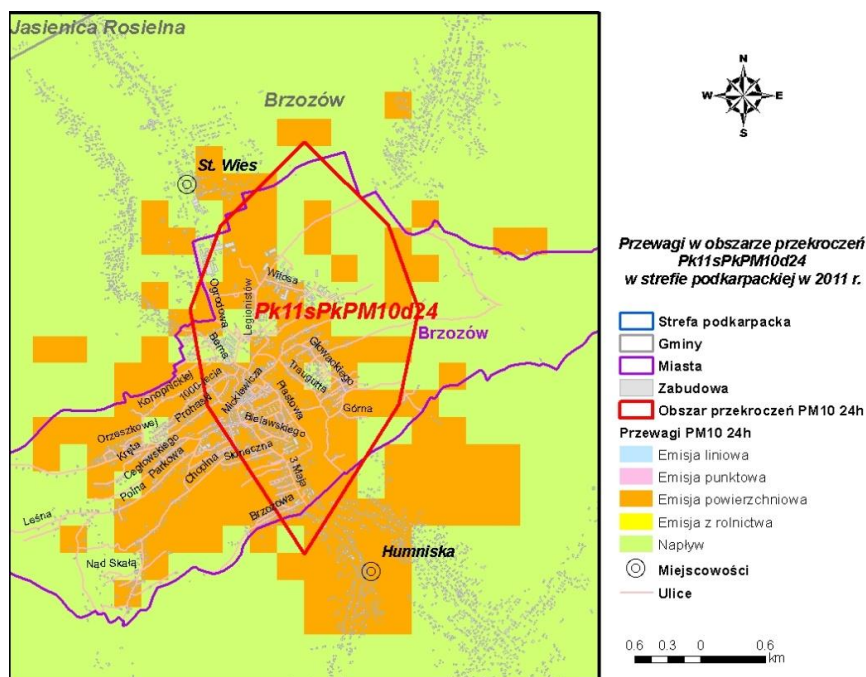
Rysunek 134 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d23** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

24. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d24** zlokalizowany jest na terenie miasta Brzozów; zajmuje powierzchnię 492,9 ha, zamieszkiwany jest przez 7,8 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 134,8 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 48,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 142; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

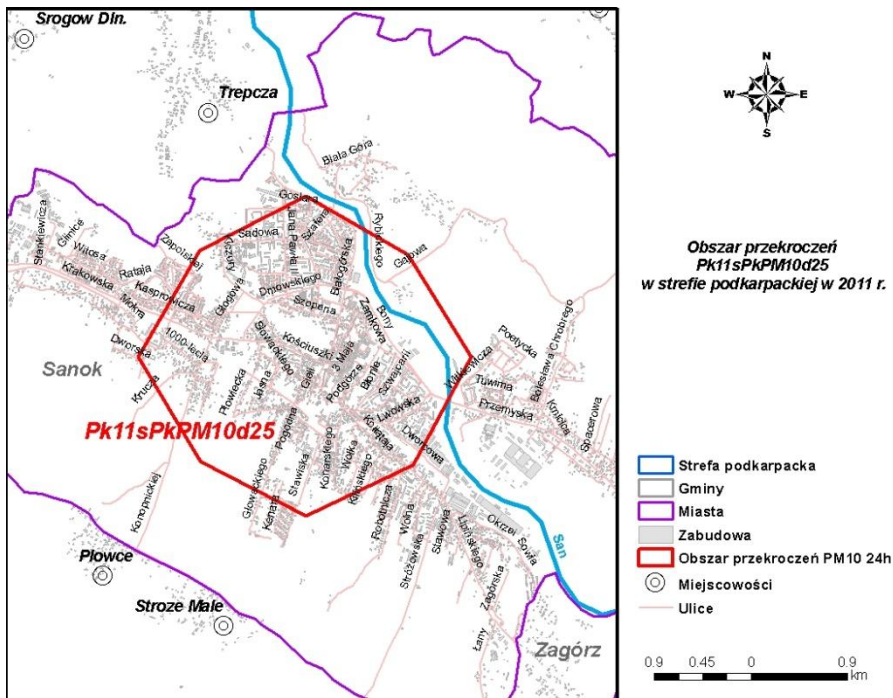
Rysunek 135 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d24** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

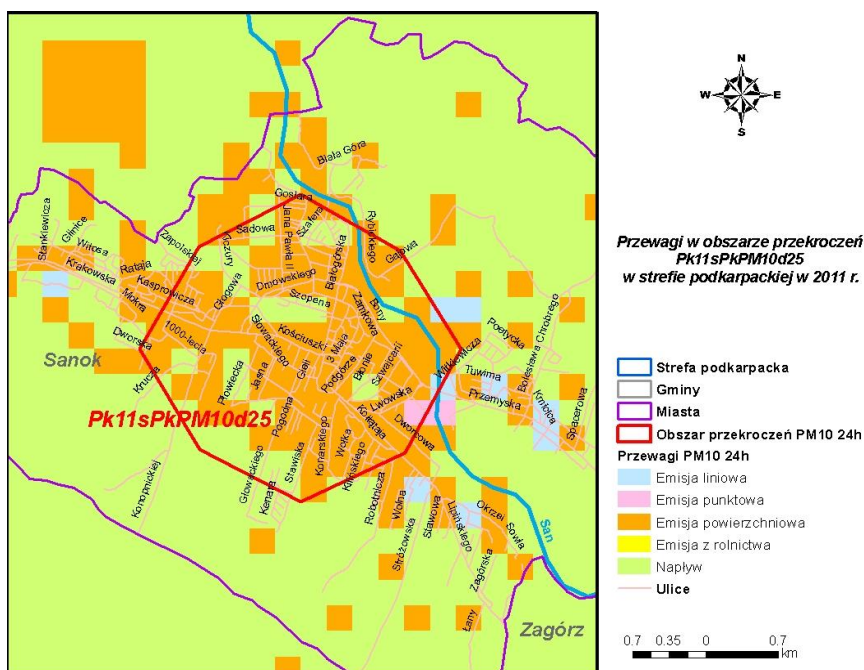
Rysunek 136 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d24** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

25. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d25** zlokalizowany jest na terenie miasta Sanok; zajmuje powierzchnię 600,1 ha, zamieszkiwany jest przez 6,2 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 210,7 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 39,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 177; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz emisja punktowa.

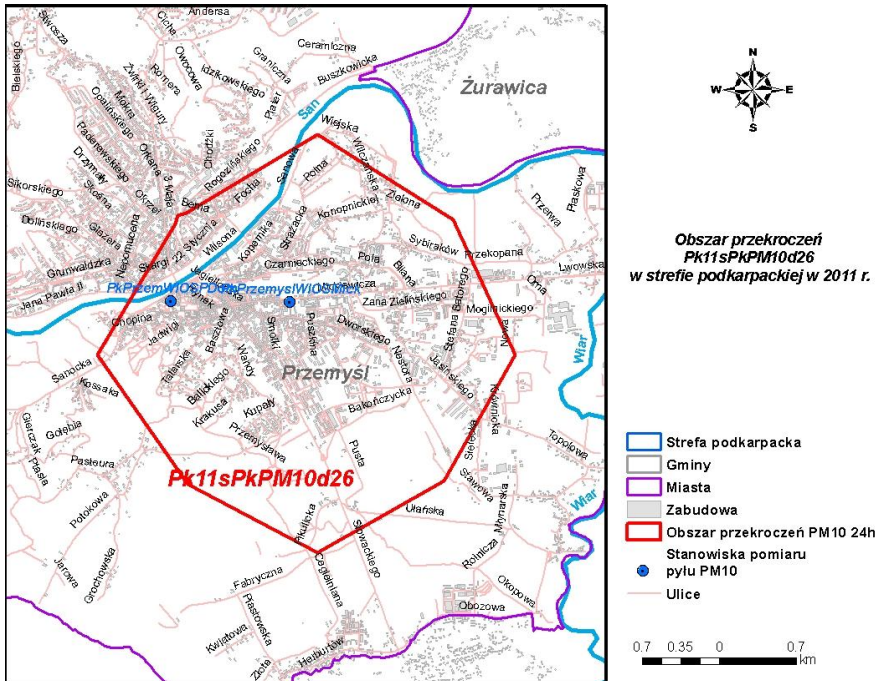
Rysunek 137 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h **Pk11sPkPM10d25** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

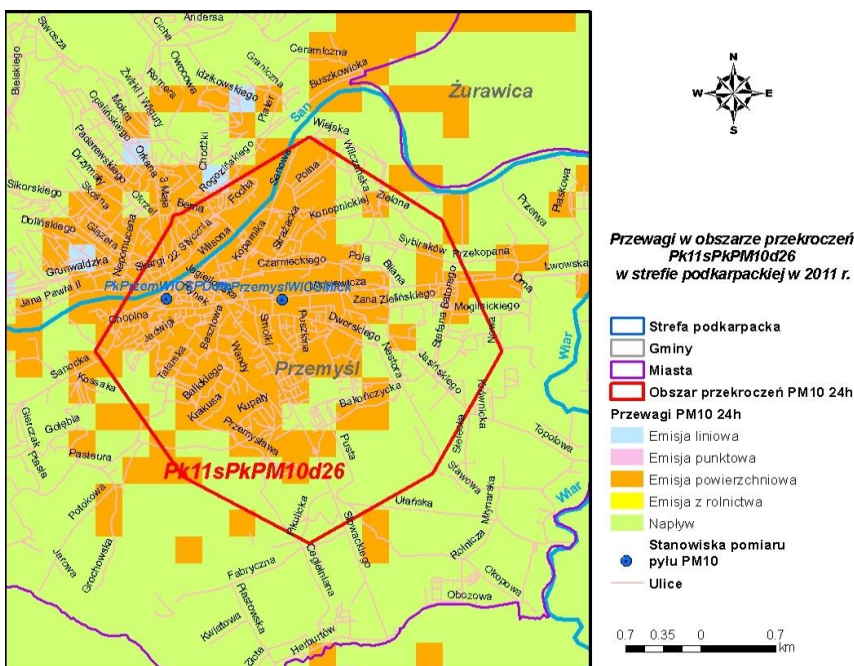
Rysunek 138 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM10d25** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

26. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d26** zlokalizowany jest na terenie miasta Przemyśl; zajmuje powierzchnię 924,7 ha, zamieszkiwany jest przez 42,9 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 312,9 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 39,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 154; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

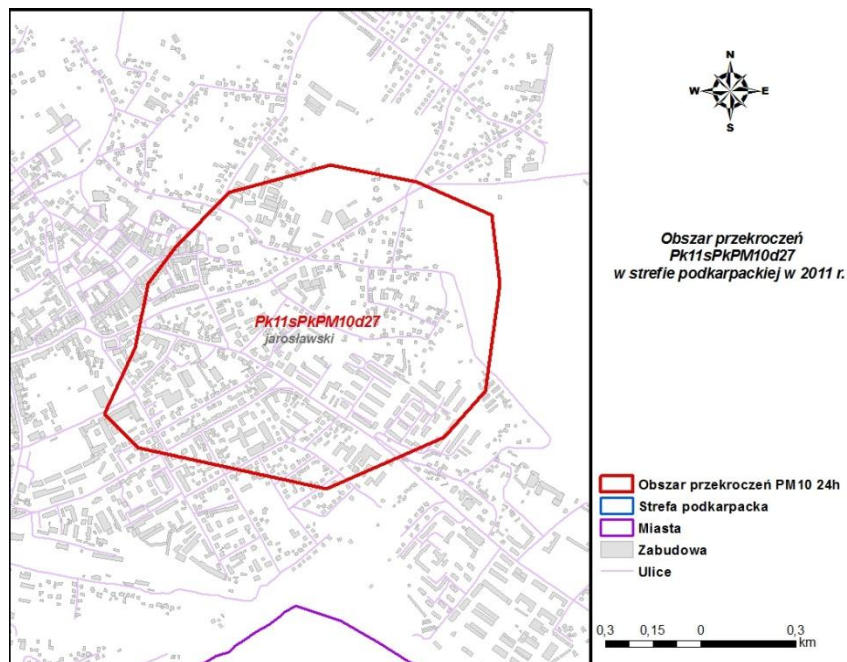
Rysunek 139 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d26* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

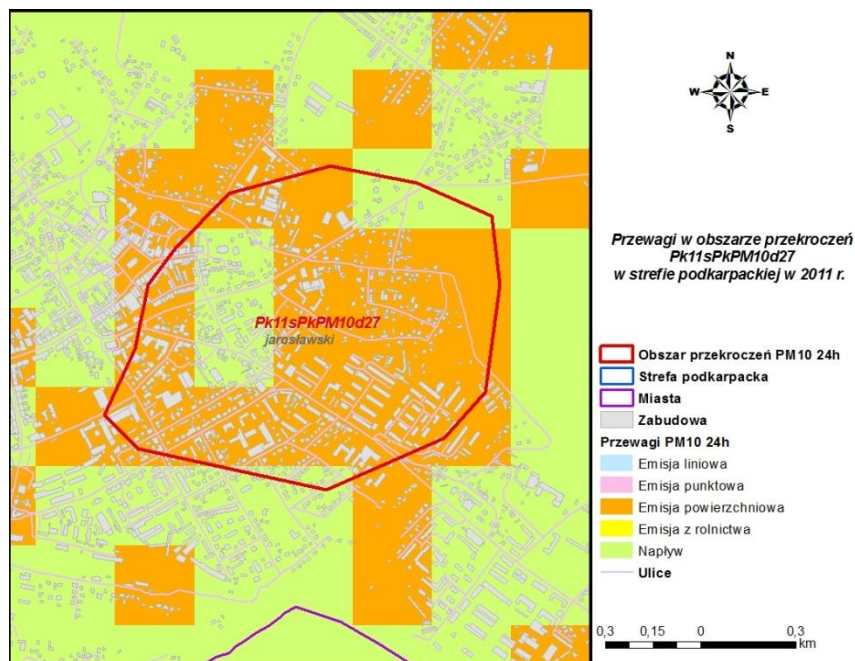
Rysunek 140 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d26* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

27. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10d27** zlokalizowany jest na terenie miasta Jarosławia; zajmuje powierzchnię 93,8 ha, zamieszkiwany jest przez 7,8 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 38,8 Mg; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $62,7 \mu\text{g}/\text{m}^3$, stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $36,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 72; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa.

Rysunek 141 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h *Pk11sPkPM10d27* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

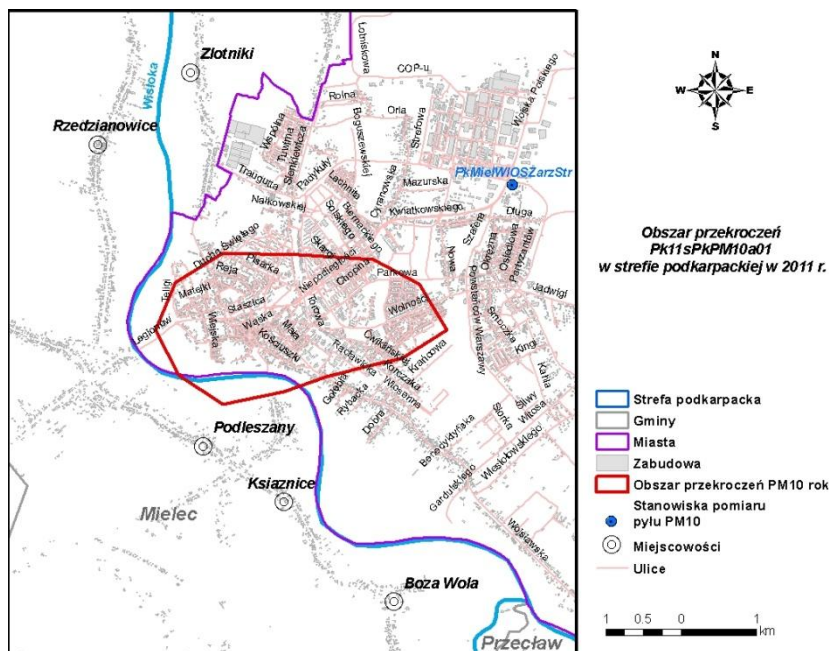

Rysunek 142 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10d27* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

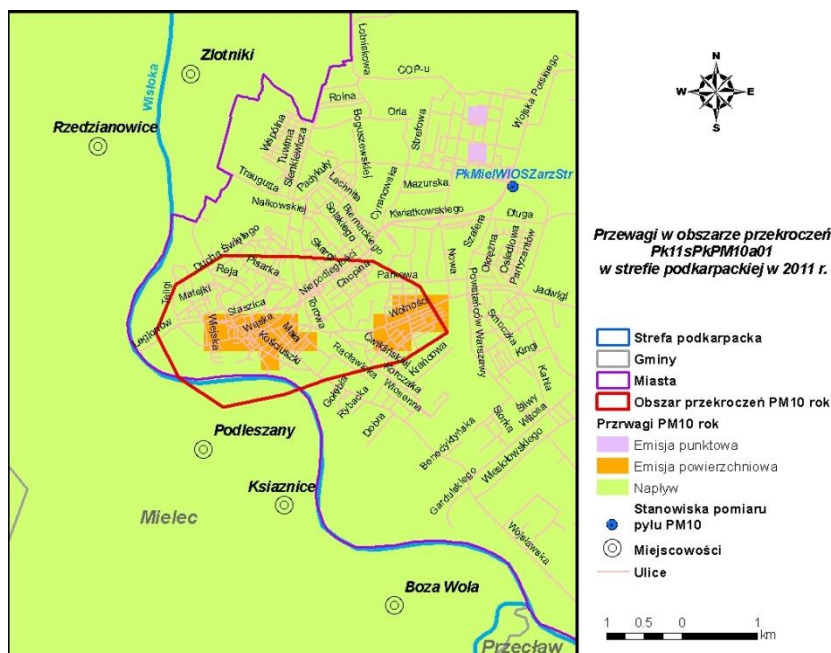
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.7.1.2. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężeń średniorocznych pyłu PM10

1. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a01** zlokalizowany jest na terenie miasta Mielec; zajmuje powierzchnię 549,2 ha, zamieszkiwany jest przez 25,8 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 178,4 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $56,6 \mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $79,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 144; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

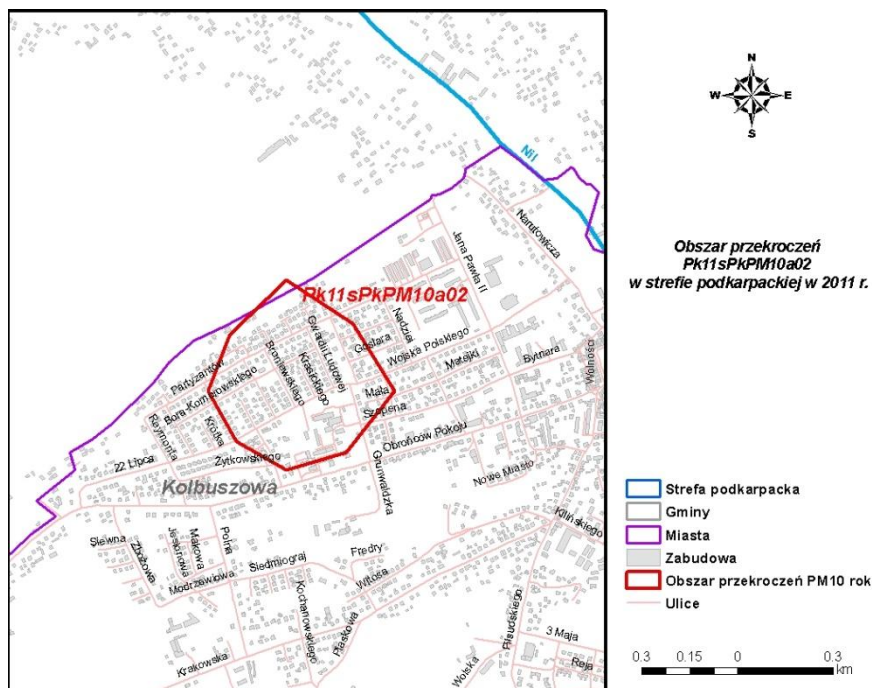
Rysunek 143 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a01* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

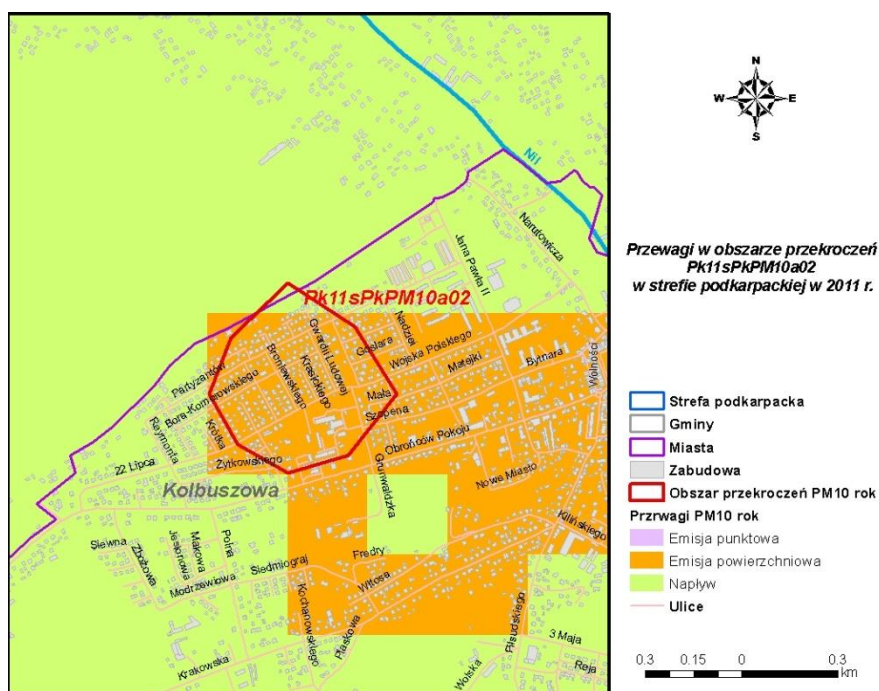
Rysunek 144 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a01* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a02** zlokalizowany jest na terenie miasta Kolbuszowa; zajmuje powierzchnię 21,8 ha, zamieszkiwany jest przez 25,8 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 21,8 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $47,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $79,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 112; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa.

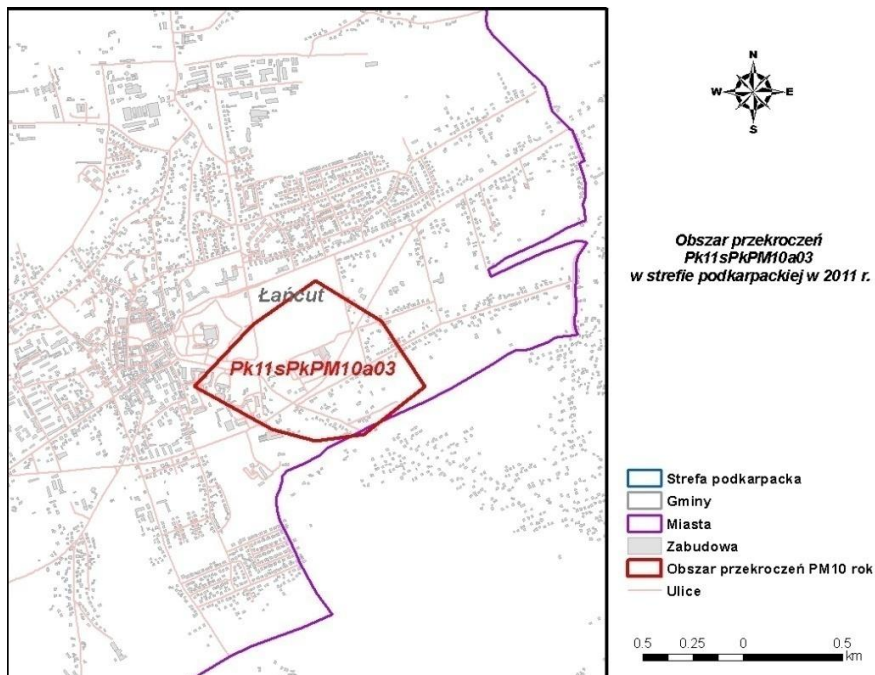
Rysunek 145 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a02* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

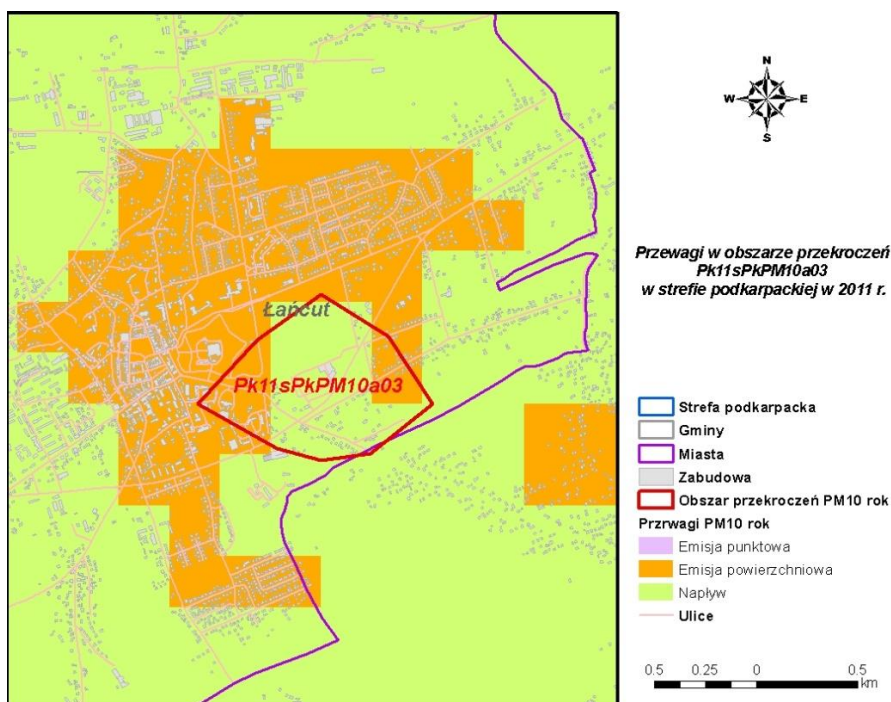
Rysunek 146 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a02* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a03** zlokalizowany jest na terenie miasta Łańcut; zajmuje powierzchnię 17,7 ha, zamieszkiwany jest przez 600 osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 17,7 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie $46,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie $77,8 \mu\text{g}/\text{m}^3$, maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 96; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

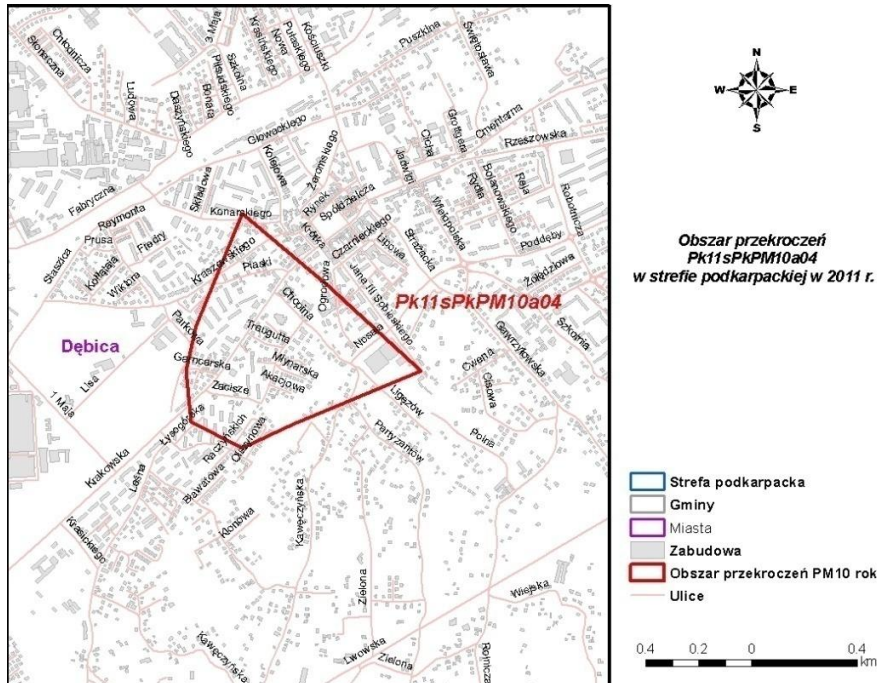
Rysunek 147 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a03* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

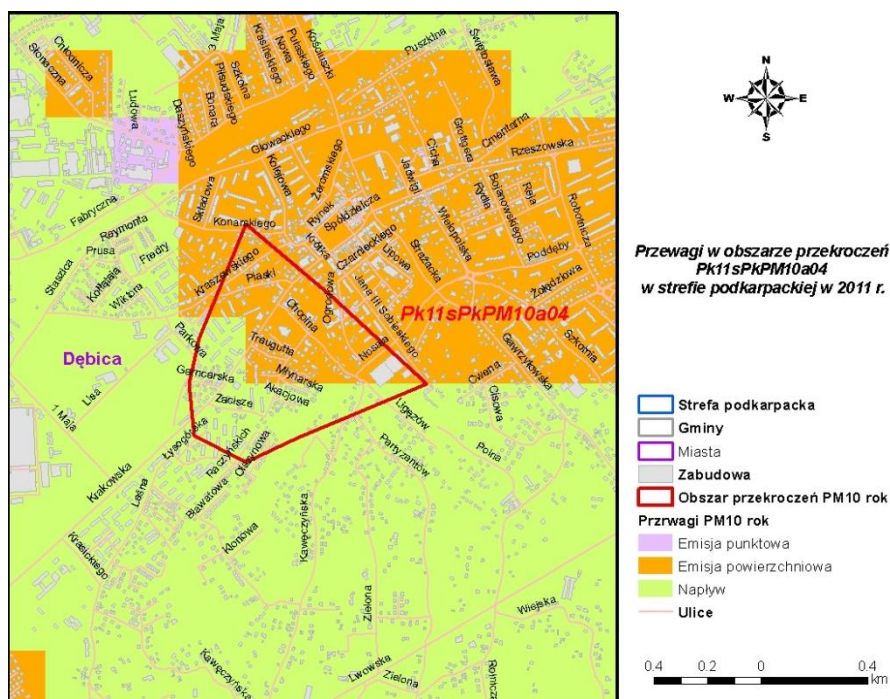
Rysunek 148 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a03* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

4. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a04** zlokalizowany jest na terenie miasta Dębica; zajmuje powierzchnię 42,4 ha, zamieszkiwany jest przez 600 osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 20 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalną 47,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 91; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

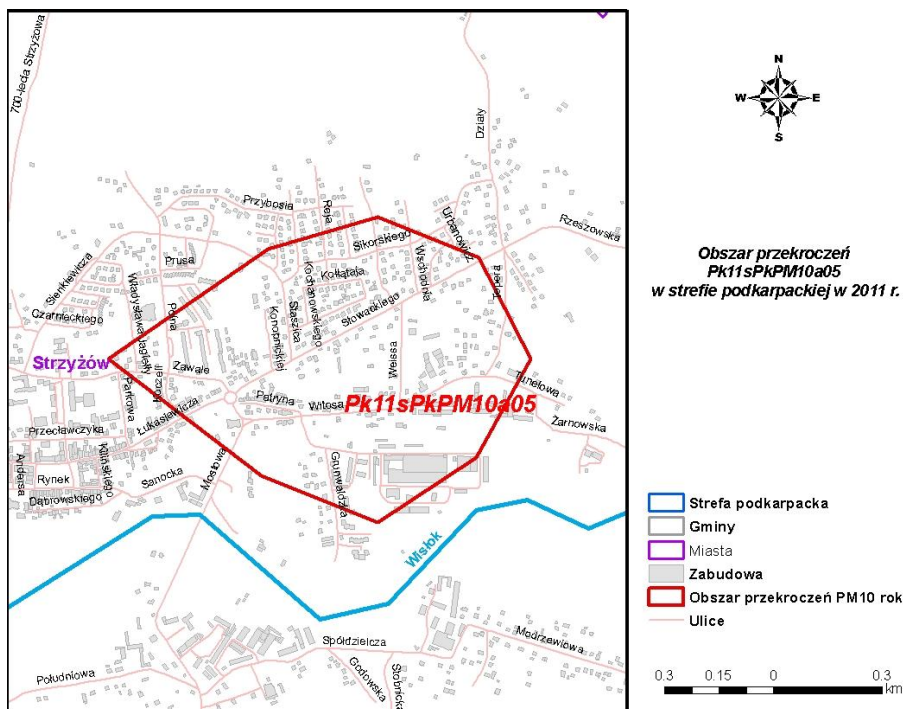
Rysunek 149 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a04* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

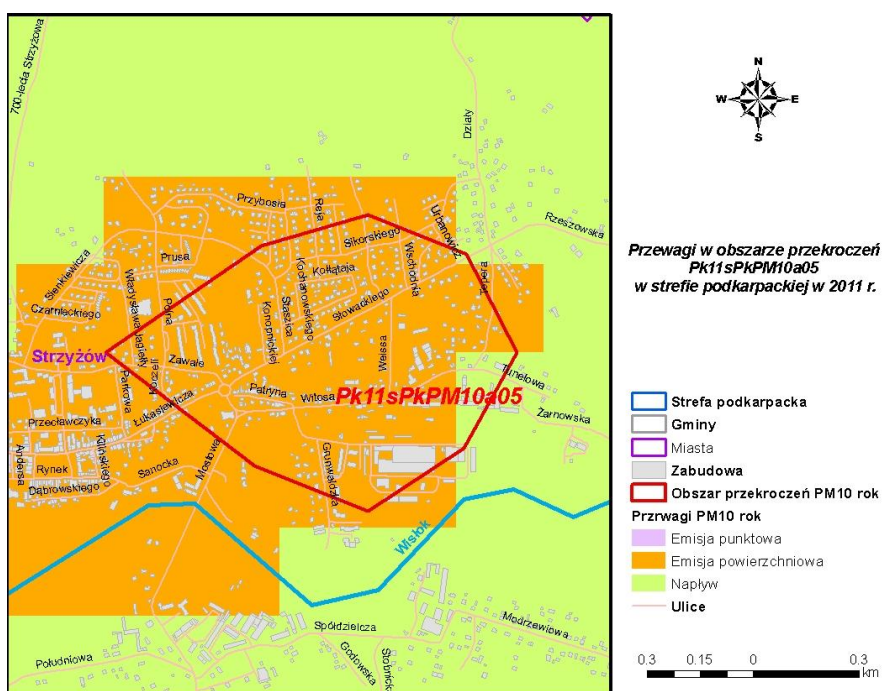
Rysunek 150 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a04* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

5. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a05** zlokalizowany jest na terenie miasta Strzyżów; zajmuje powierzchnię 59,8 ha, zamieszkiwany jest przez 2,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 30,2 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 46,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 105; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa.

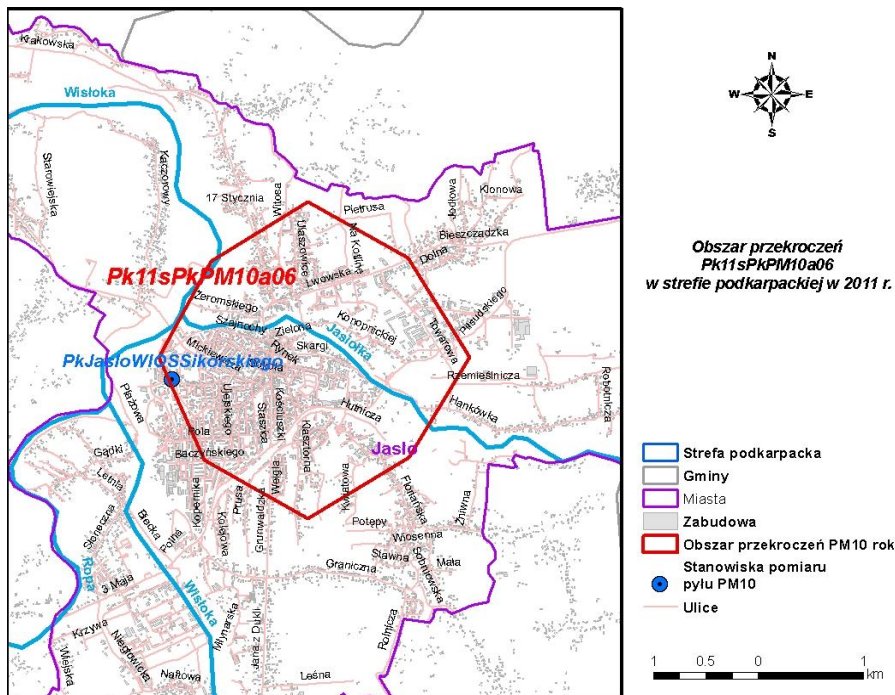
Rysunek 151 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a05* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

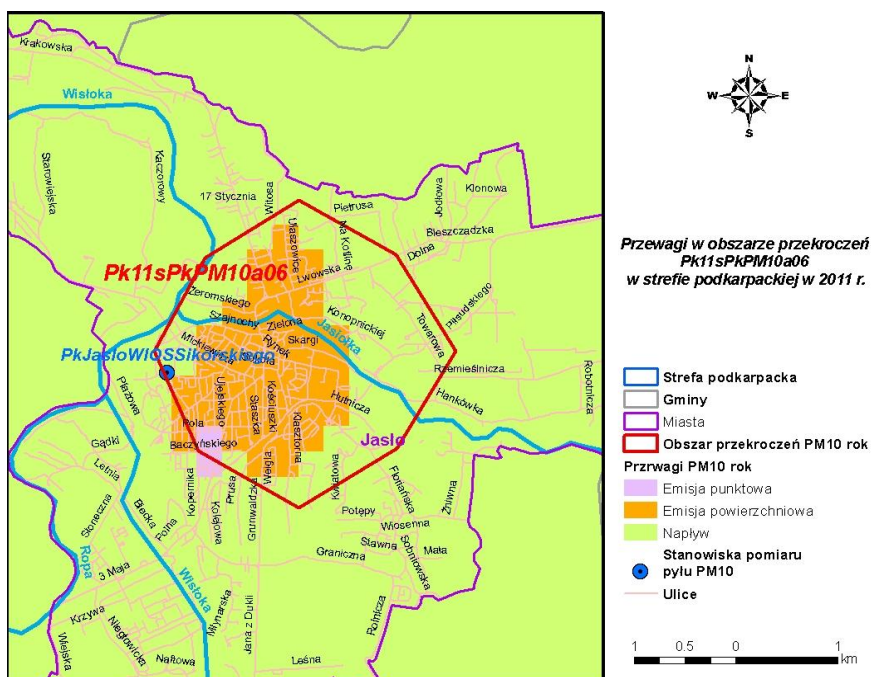
Rysunek 152 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a05* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a06** zlokalizowany jest na terenie miasta Jasło; zajmuje powierzchnię 577,6 ha, zamieszkiwany jest przez 18,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 264,4 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalni 56,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 190; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa oraz emisja punktowa.

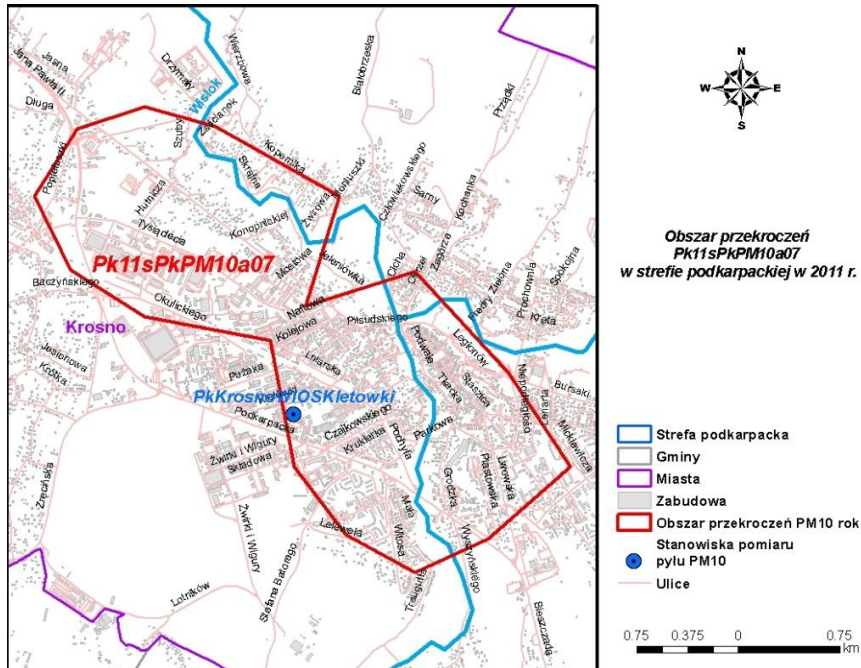
Rysunek 153 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a06* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

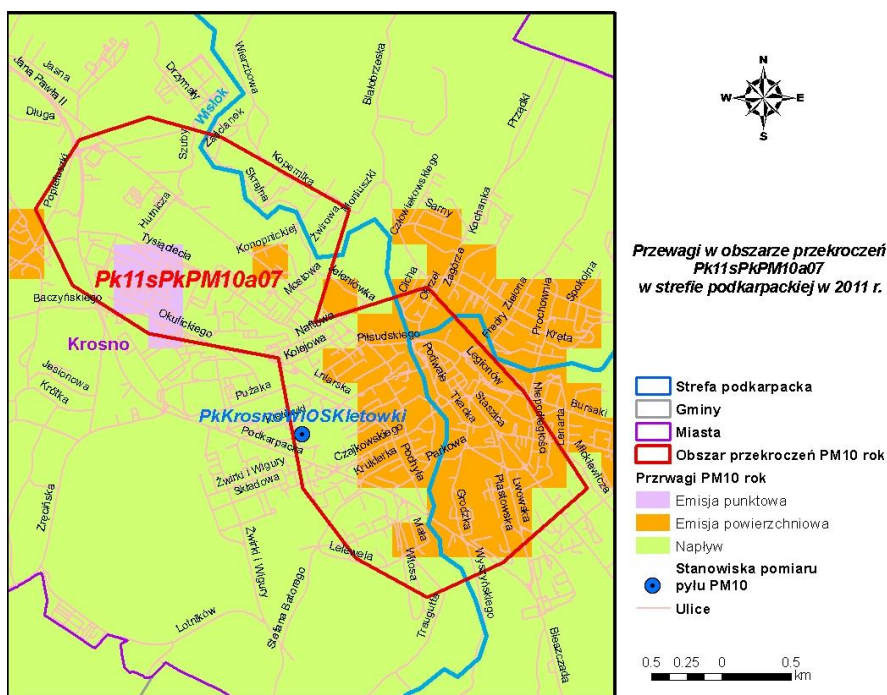
Rysunek 154 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a06* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

7. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a07** zlokalizowany jest na terenie miasta Krosna; zajmuje powierzchnię 574 ha, zamieszkiwany jest przez 14,6 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 410,8 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalni 56,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 158; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa oraz emisja punktowa.

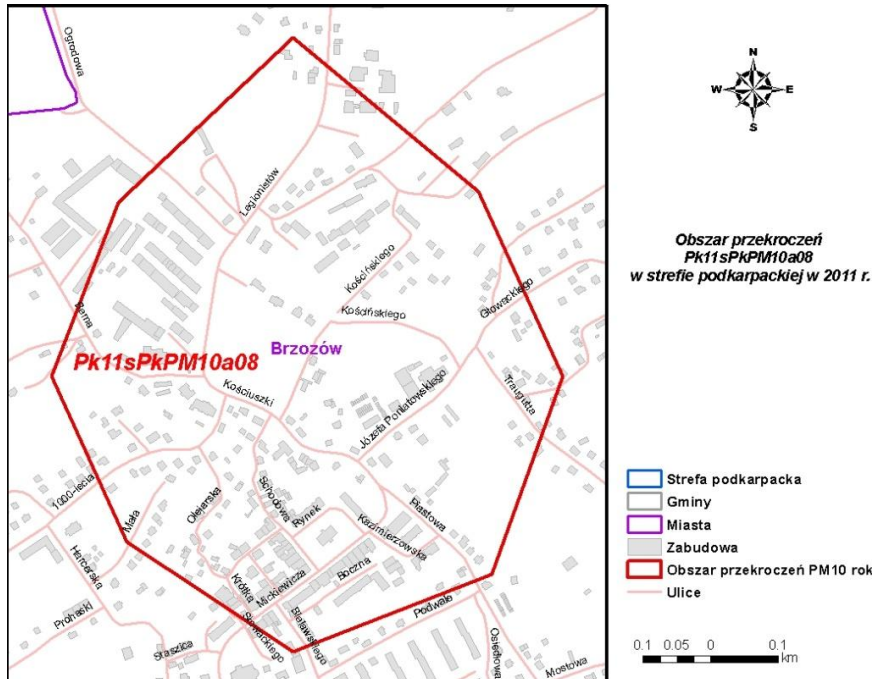
Rysunek 155 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a07* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

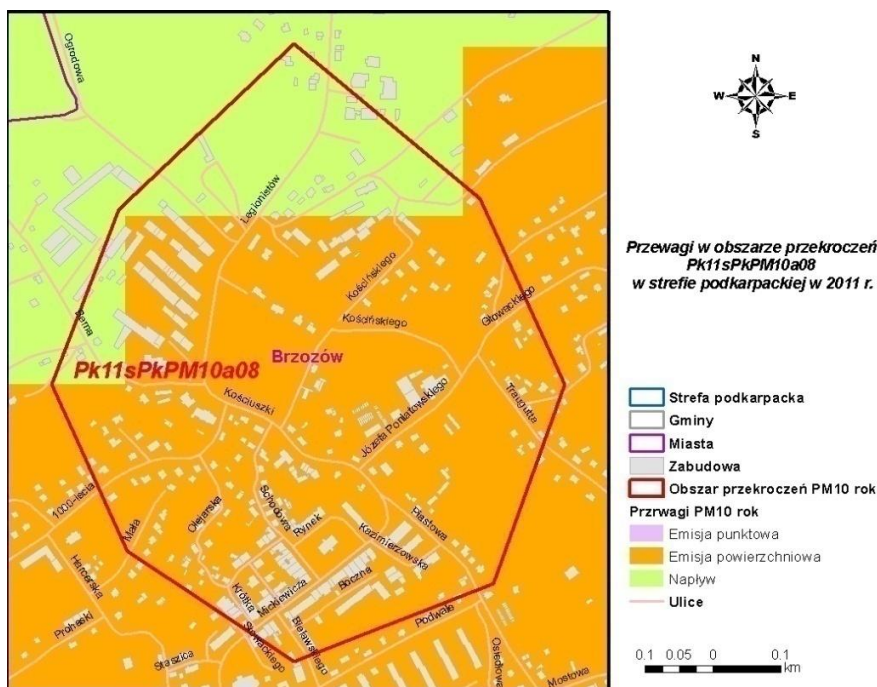
Rysunek 156 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a07* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a08** zlokalizowany jest na terenie miasta Brzozów; zajmuje powierzchnię 45,2 ha, zamieszkiwany jest przez 1,3 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 17,8 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 48,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 117; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

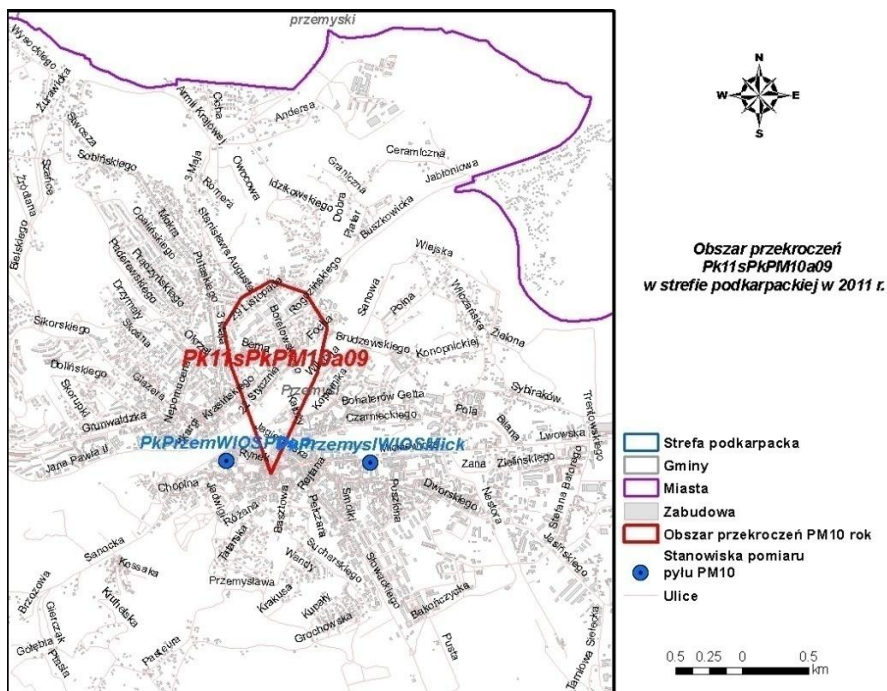
Rysunek 157 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a08* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

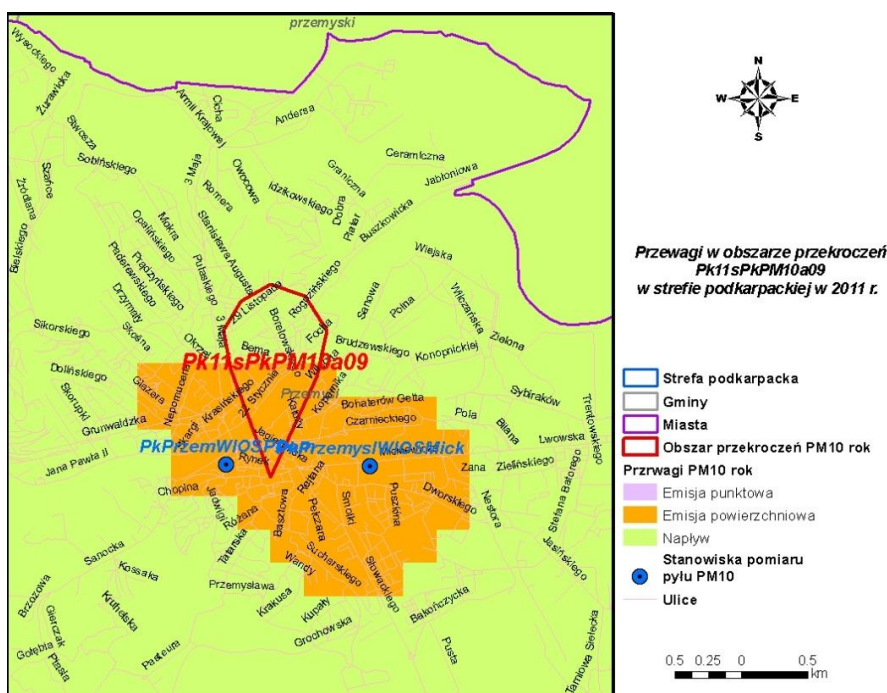
Rysunek 158 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a08* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

9. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM10a09** zlokalizowany jest na terenie miasta Przemyśla; zajmuje powierzchnię 66,5 ha, zamieszkiwany jest przez 1,0 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM10 ze wszystkich typów źródeł wynosi 24,5 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 56,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; stężenia średnie dobowe osiągają maksymalnie 79,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; maksymalna liczba przekroczeń poziomu dopuszczalnego wynosi 86; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

Rysunek 159 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok *Pk11sPkPM10a09* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

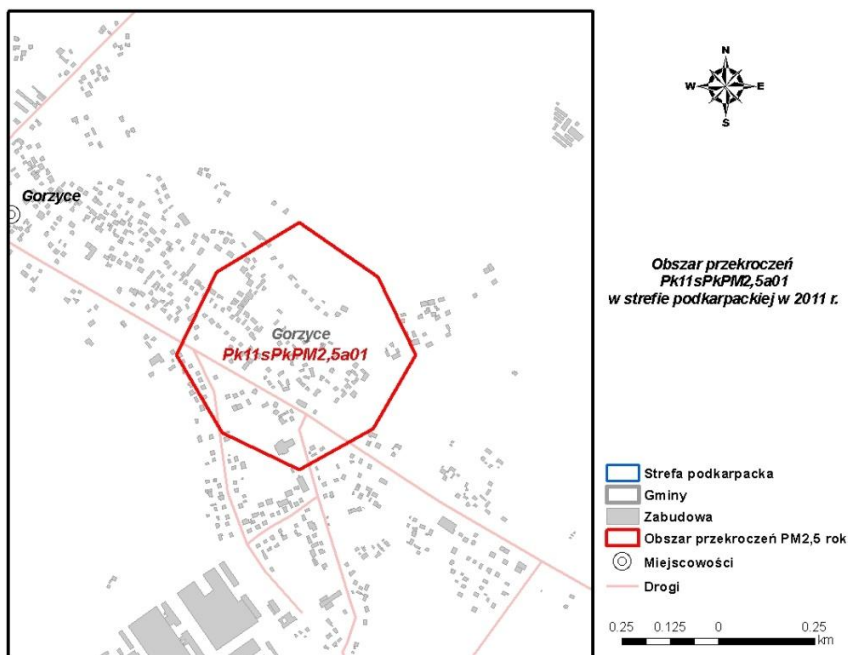

Rysunek 160 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM10a09* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

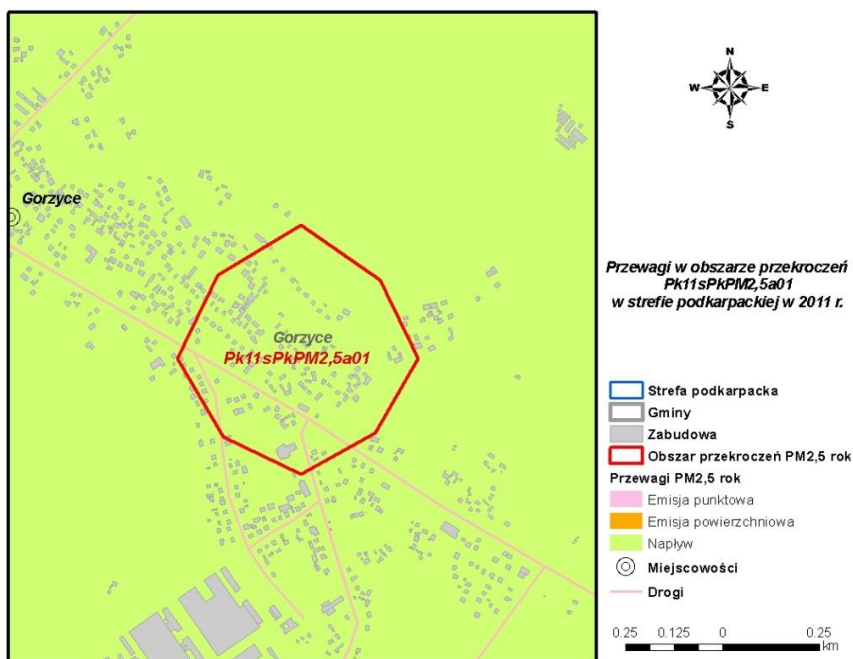
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.7.2. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego stężeń średniorocznych pyłu PM2,5

1. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a01** zlokalizowany jest na terenie gminy Gorzyce; zajmuje powierzchnię 25,7 ha, zamieszkiwany jest przez 50 osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 3,3 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 25,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej.

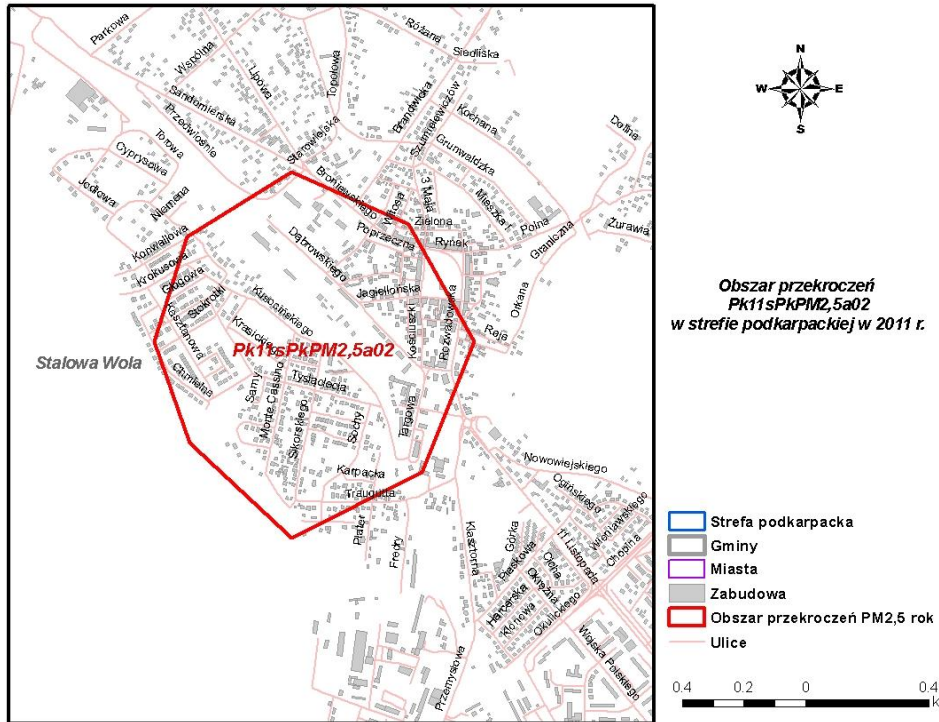
Rysunek 161 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok Pk11sPkPM2,5a01 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

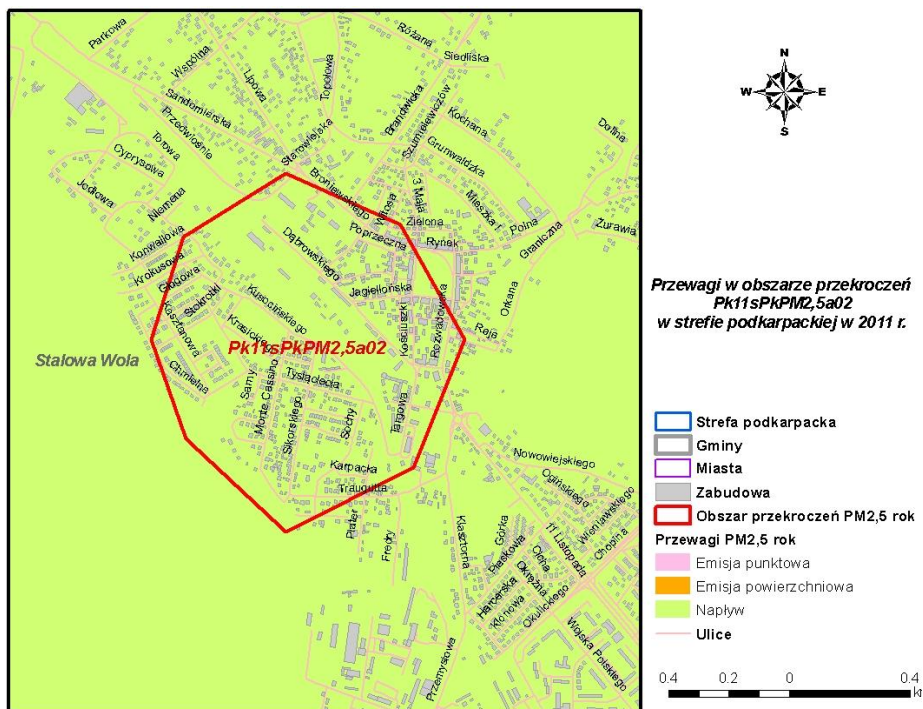
Rysunek 162 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń Pk11sPkPM2,5a01 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a02** zlokalizowany jest na terenie miasta Stalowa Wola; zajmuje powierzchnię 82,8 ha, zamieszkiwany jest przez 1,6 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 21,0 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalni 29,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej.

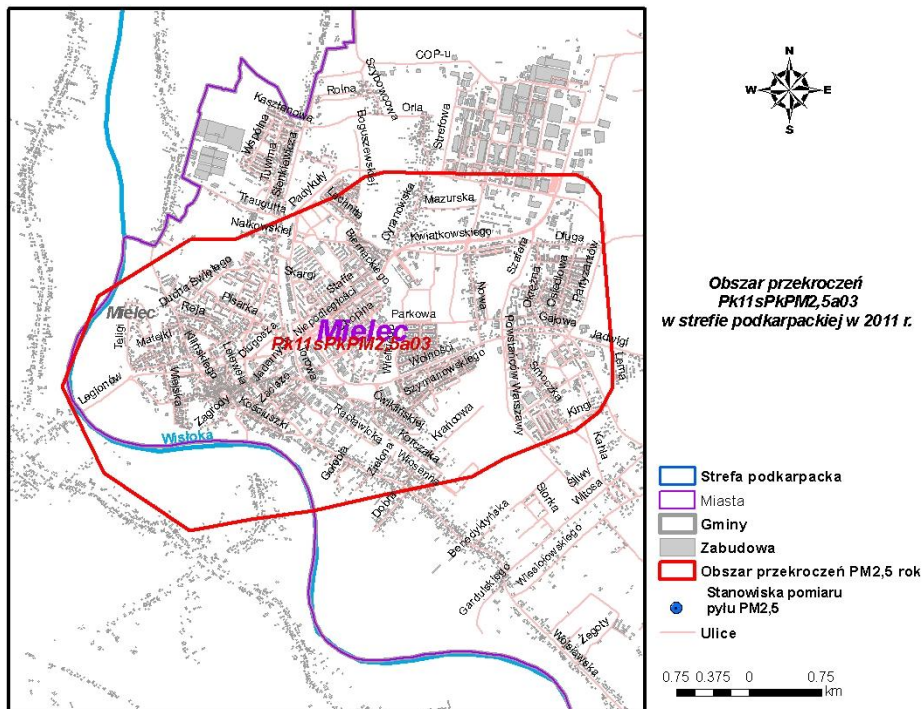
Rysunek 163 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok **Pk11sPkPM2,5a02** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

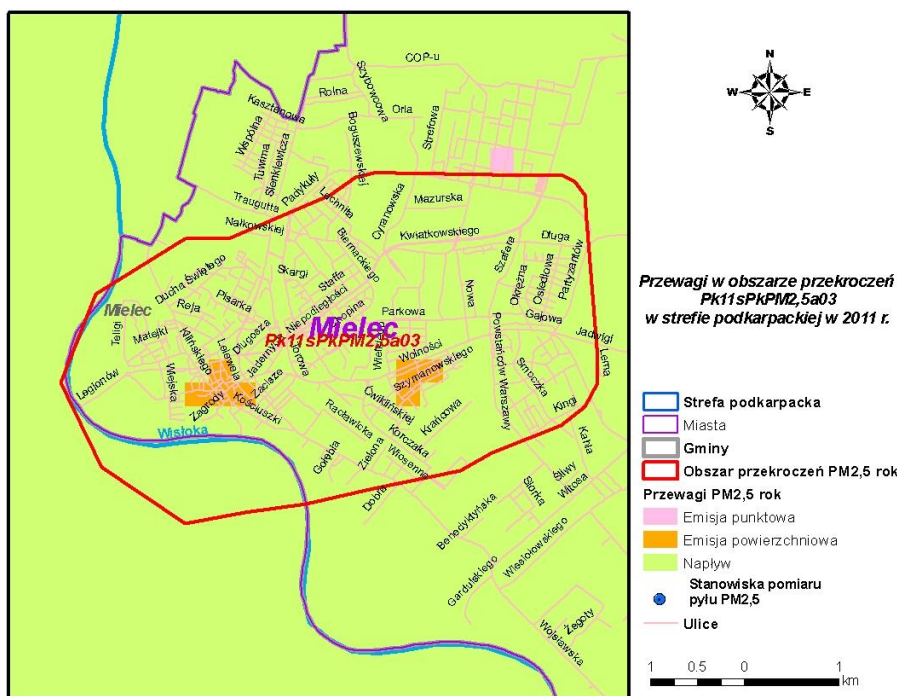
Rysunek 164 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a02** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a03** zlokalizowany jest na terenie miasta Mielec; zajmuje powierzchnię 1578,9 ha, zamieszkiwany jest przez 55,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 196,2 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalni 38,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

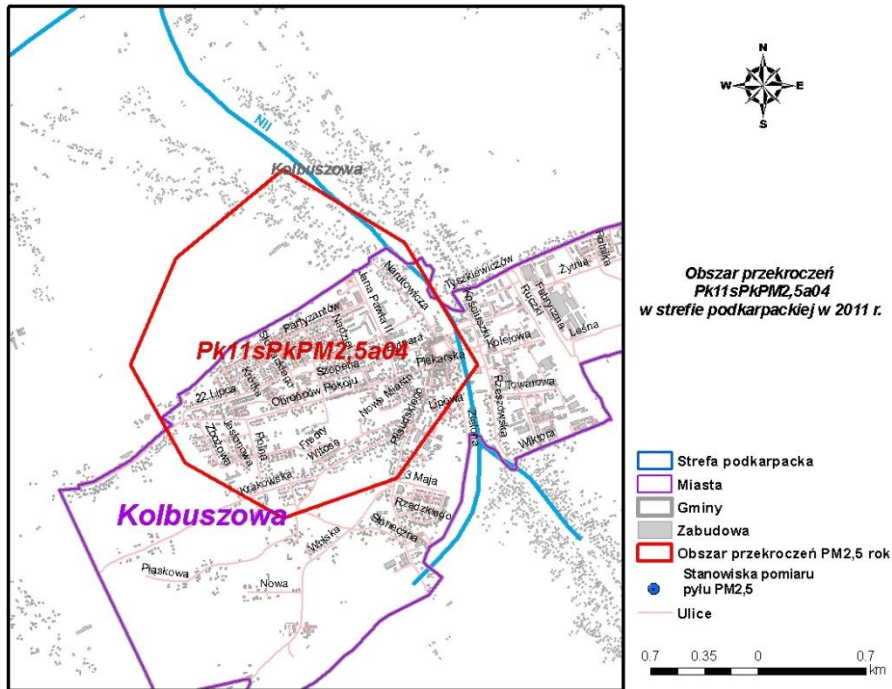
Rysunek 165 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok **Pk11sPkPM2,5a03** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

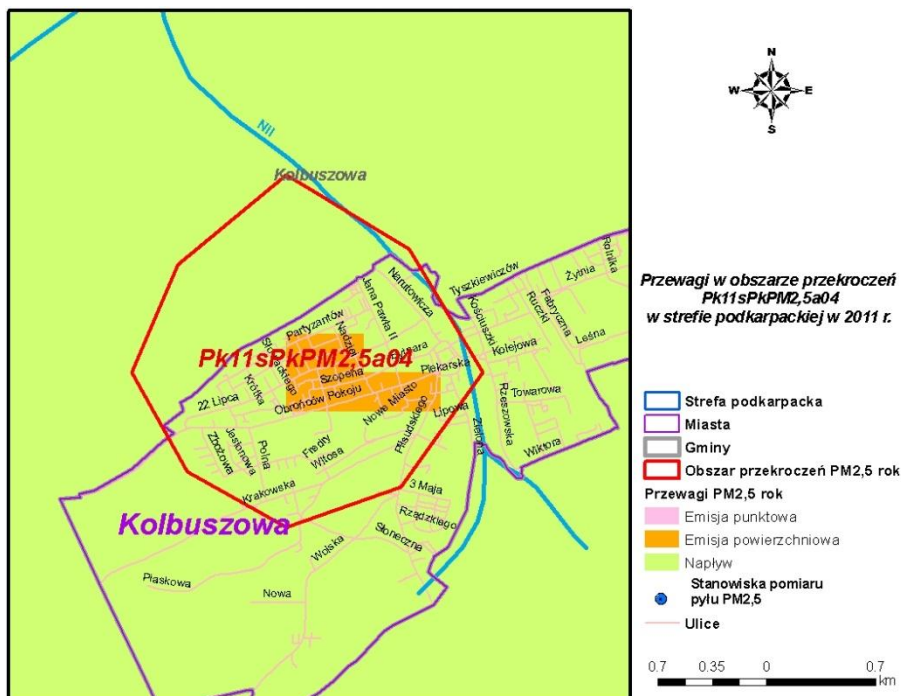
Rysunek 166 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a03** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

4. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a04** zlokalizowany jest na terenie miasta Kolbuszowa; zajmuje powierzchnię 325,7 ha, zamieszkiwany jest przez 4,1 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 79,3 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 34,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

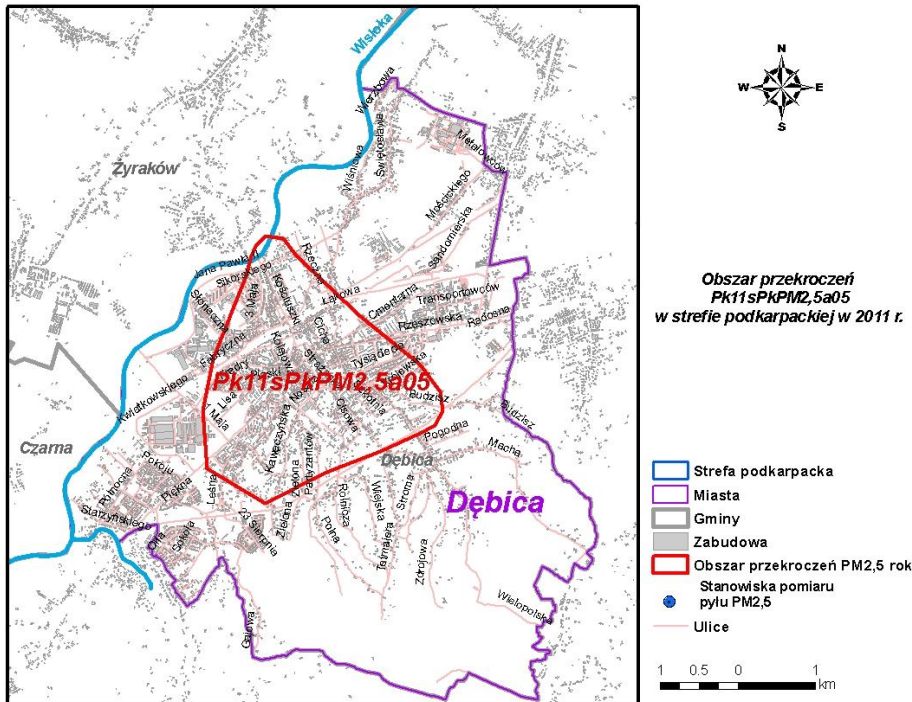
Rysunek 167 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok Pk11sPkPM2,5a04 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

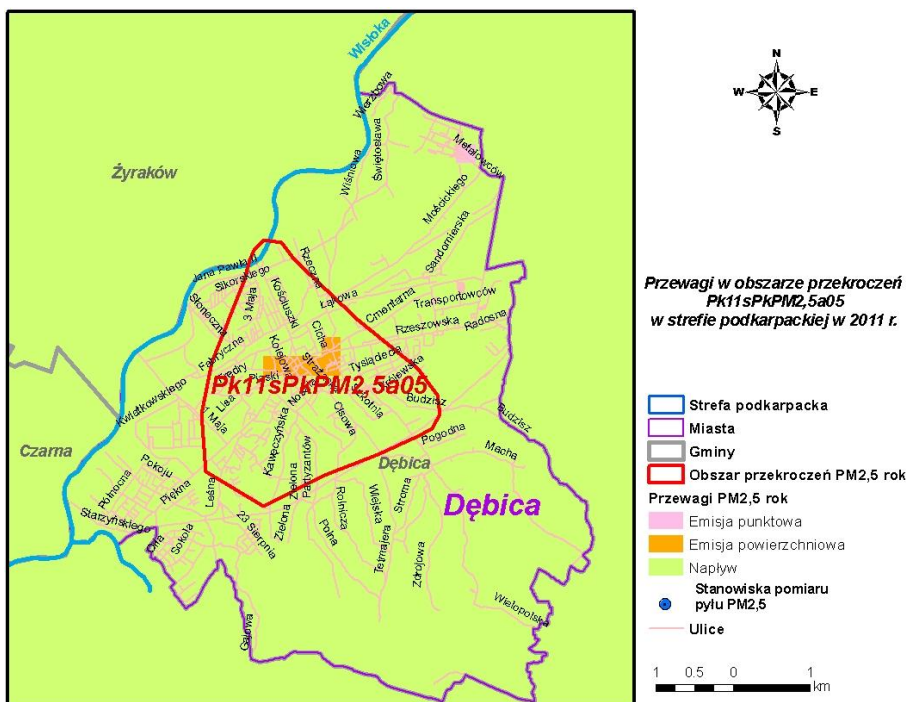
Rysunek 168 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń Pk11sPkPM2,5a04 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

5. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a05** zlokalizowany jest na terenie miasta Dębica zajmuje powierzchnię 634,7 ha, zamieszkiwany jest przez 29,4 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 135,0 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalni 38,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

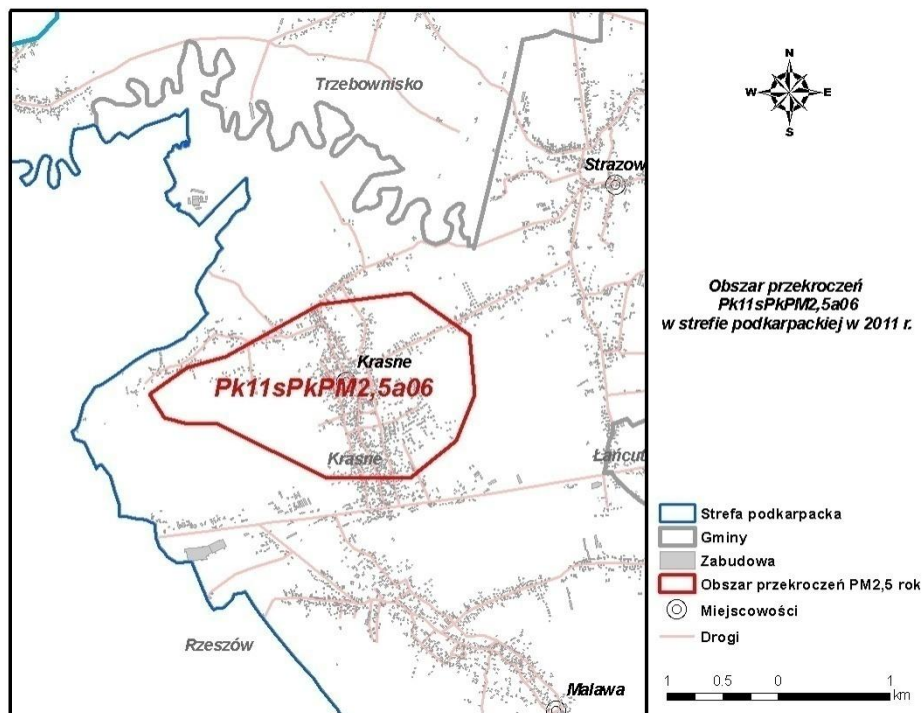
Rysunek 169 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok Pk11sPkPM2,5a05 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

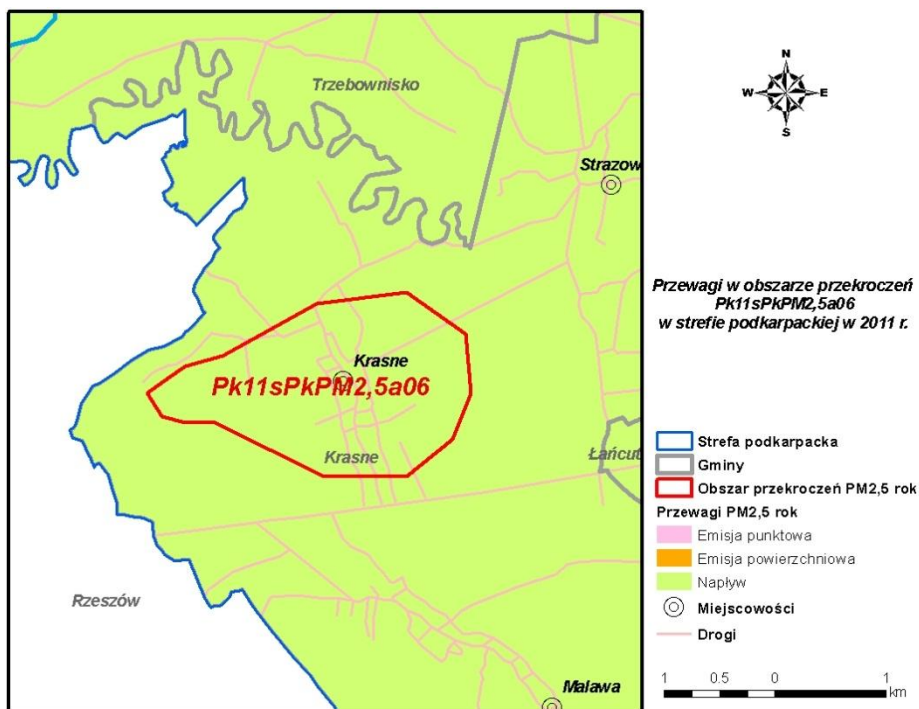
Rysunek 170 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń Pk11sPkPM2,5a05 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a06** zlokalizowany jest na terenie gminy Krasne; zajmuje powierzchnię 321,0 ha, zamieszkiwany jest przez 780 osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 38,2 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalną 26,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej.

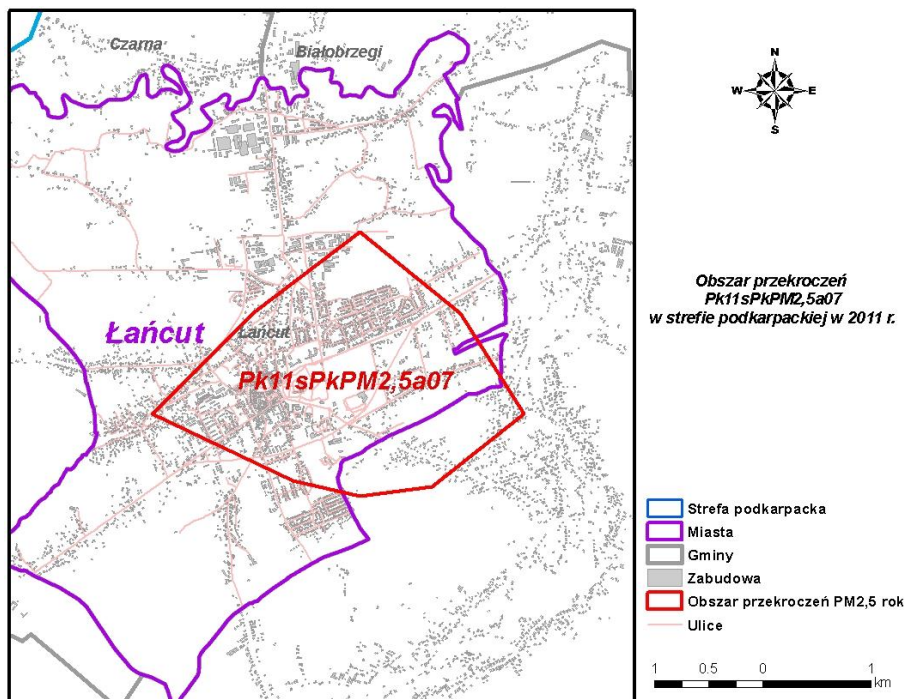
Rysunek 171 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok *Pk11sPkPM2,5a06* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

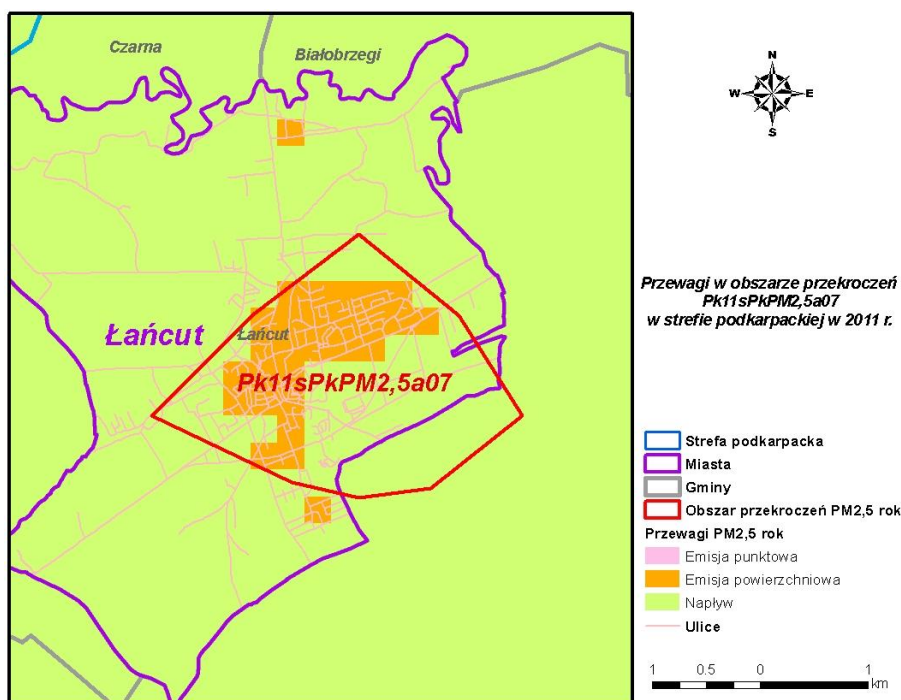
Rysunek 172 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM2,5a06* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

7. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a07** zlokalizowany jest na terenie miasta Łańcut; zajmuje powierzchnię 481,1 ha, zamieszkiwany jest przez 10,0 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM_{2,5} ze wszystkich typów źródeł wynosi 110,0 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalną 38,1 µg/m³; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

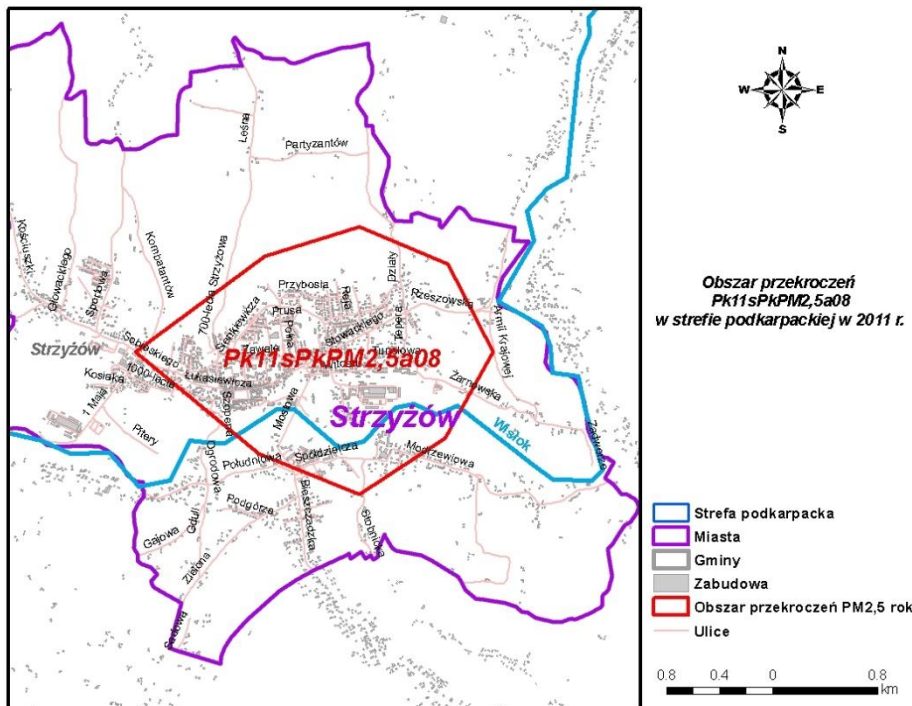
Rysunek 173 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} rok Pk11sPkPM2,5a07 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

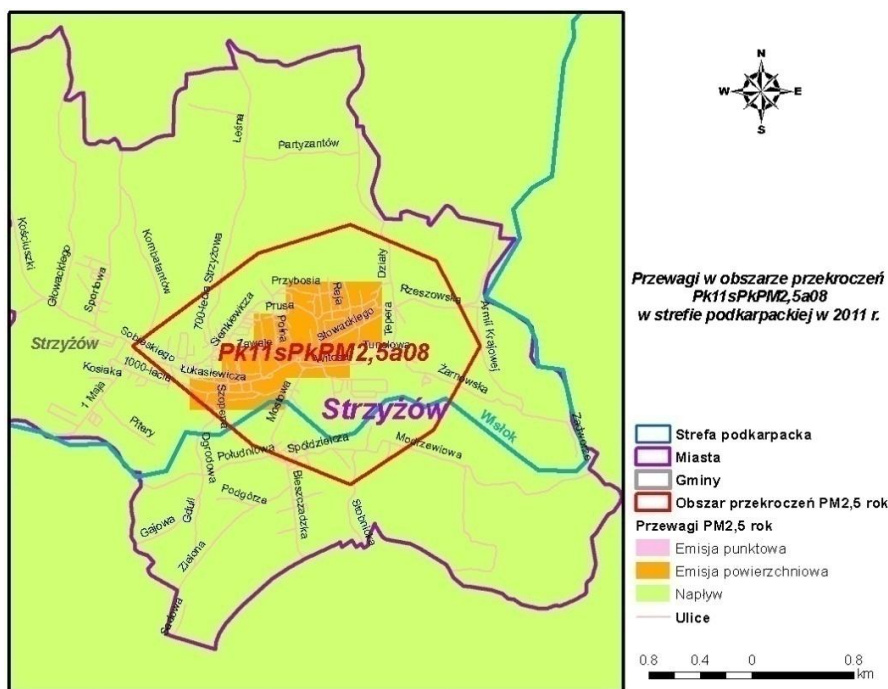
Rysunek 174 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM_{2,5} rok w obszarze przekroczeń Pk11sPkPM2,5a07 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a08** zlokalizowany jest na terenie miasta Strzyżów; zajmuje powierzchnię 335,1 ha, zamieszkiwany jest przez 6,3 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 91,5 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 36,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

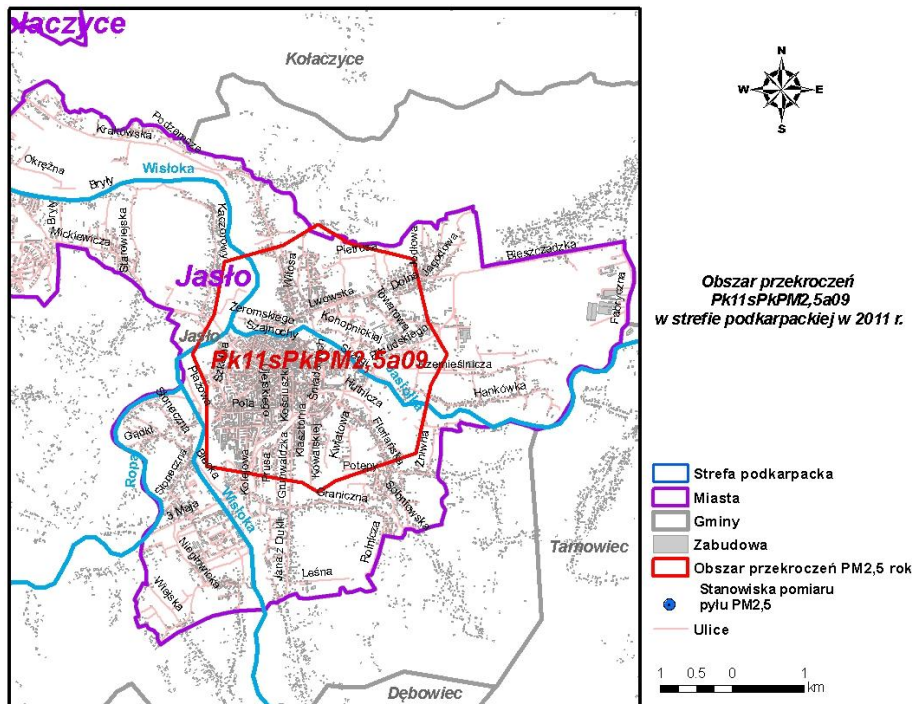
Rysunek 175 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok Pk11sPkPM2,5a08 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

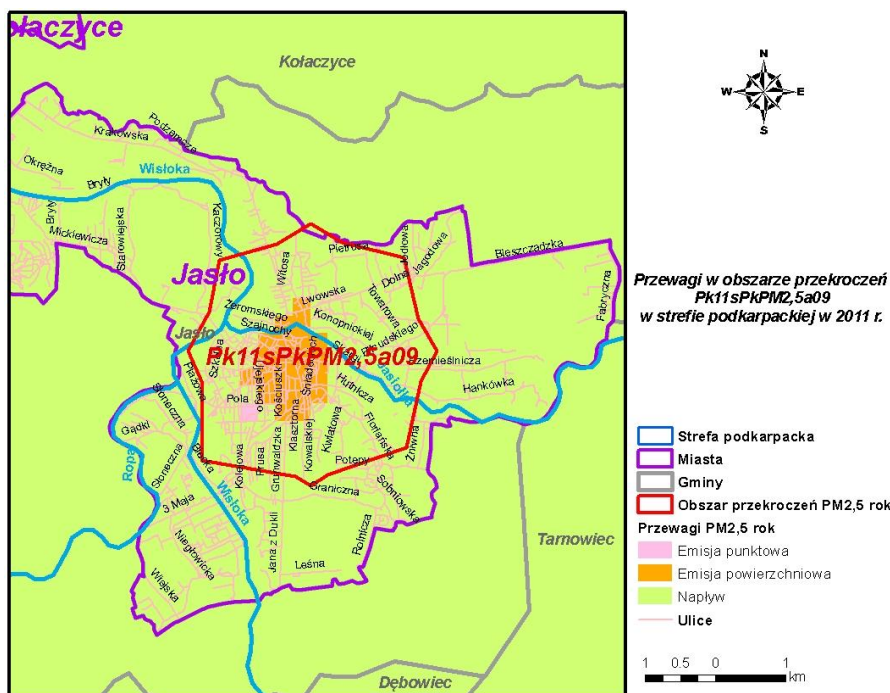
Rysunek 176 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń Pk11sPkPM2,5a08 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

9. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a09** zlokalizowany jest na terenie miasta Jasło; zajmuje powierzchnię 954,4 ha, zamieszkiwany jest przez 25,0 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 216,8 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalni 38,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa oraz emisja punktowa.

Rysunek 177 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok *Pk11sPkPM2,5a09* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

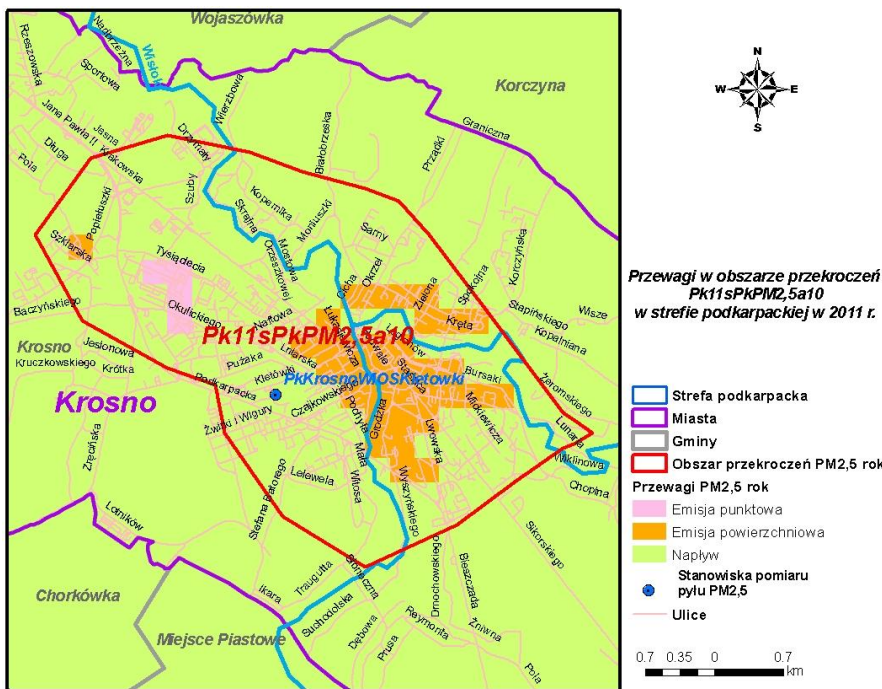
Rysunek 178 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM2,5a09* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

10. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a10** zlokalizowany jest na terenie miasta Krosno; zajmuje powierzchnię 1309,9 ha, zamieszkiwany jest przez 33,3 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 328,8 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalni 37,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa oraz emisja punktowa.

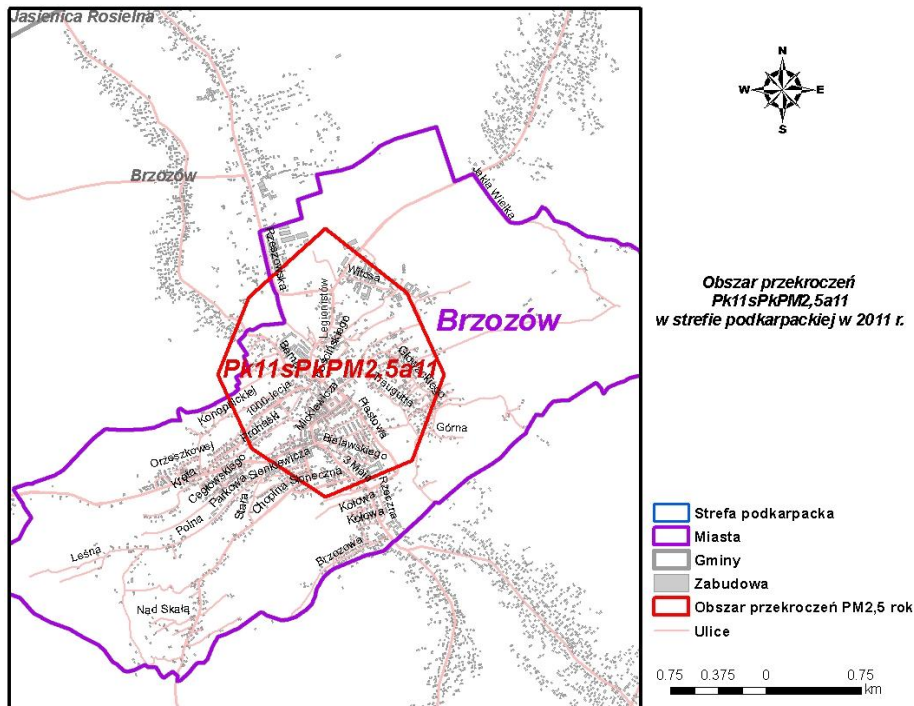
Rysunek 179 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok **Pk11sPkPM2,5a10** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

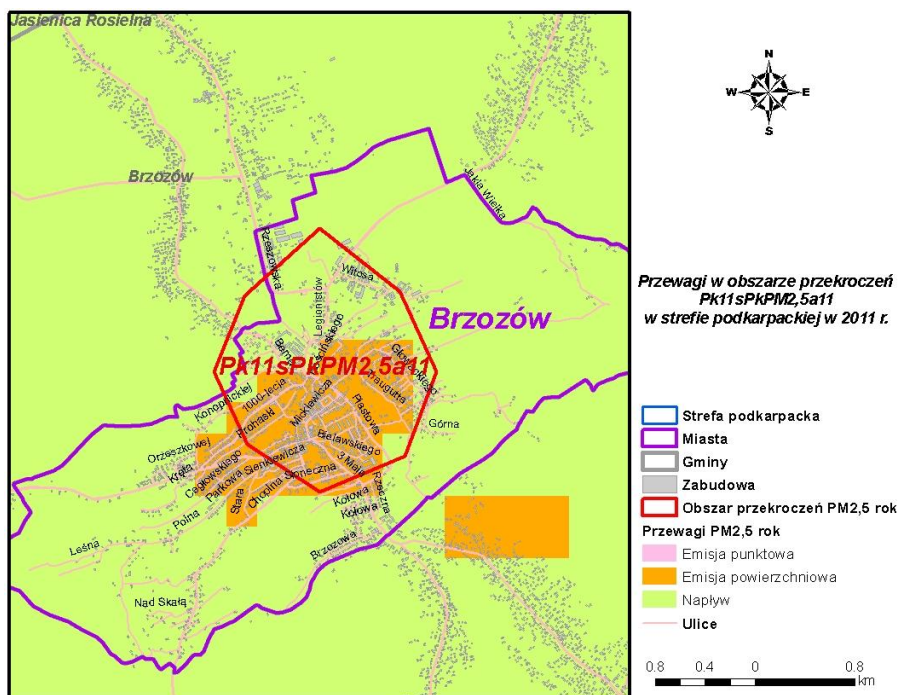
Rysunek 180 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a10** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

11. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a11** zlokalizowany jest na terenie miasta Brzozów; zajmuje powierzchnię 244,9 ha, zamieszkiwany jest przez 4,6 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 69,6 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalną 37,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

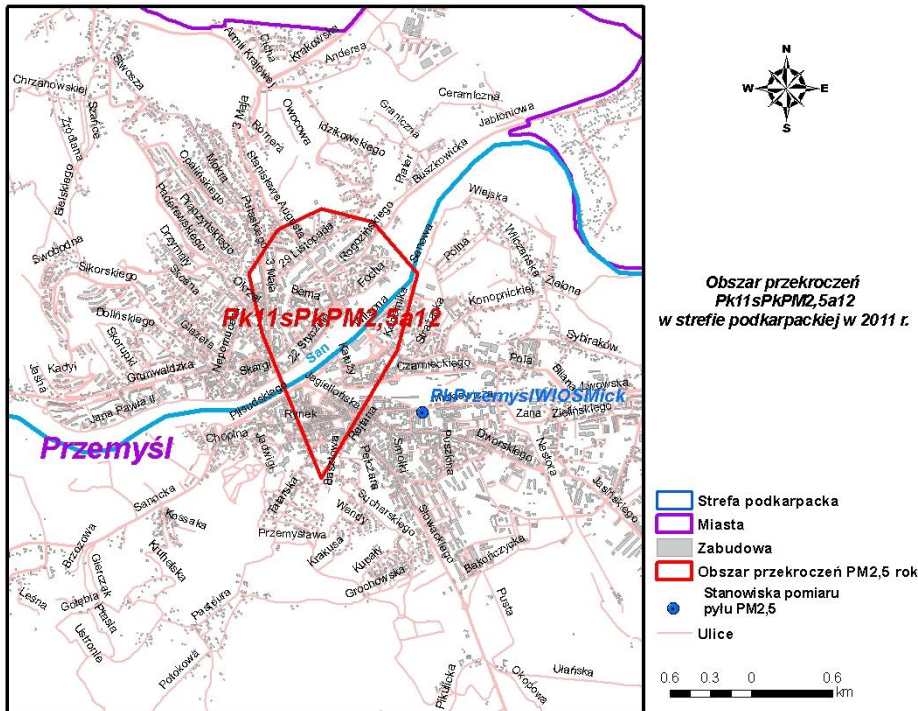
Rysunek 181 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok *Pk11sPkPM2,5a11* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

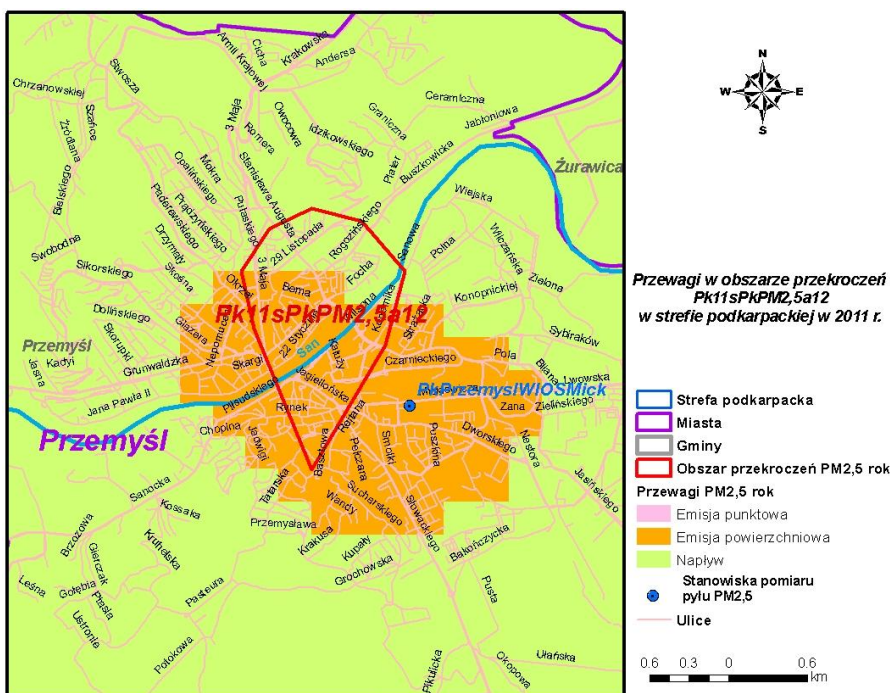
Rysunek 182 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkPM2,5a11* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

12. Obszar przekroczeń **Pk11sPkPM2,5a12** zlokalizowany jest na terenie miasta Przemysł; zajmuje powierzchnię 200,8 ha, zamieszkiwany jest przez 2,8 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany ładunek PM2,5 ze wszystkich typów źródeł wynosi 56,0 Mg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalni 38,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa.

Rysunek 183 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok Pk11sPkPM2,5a12 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

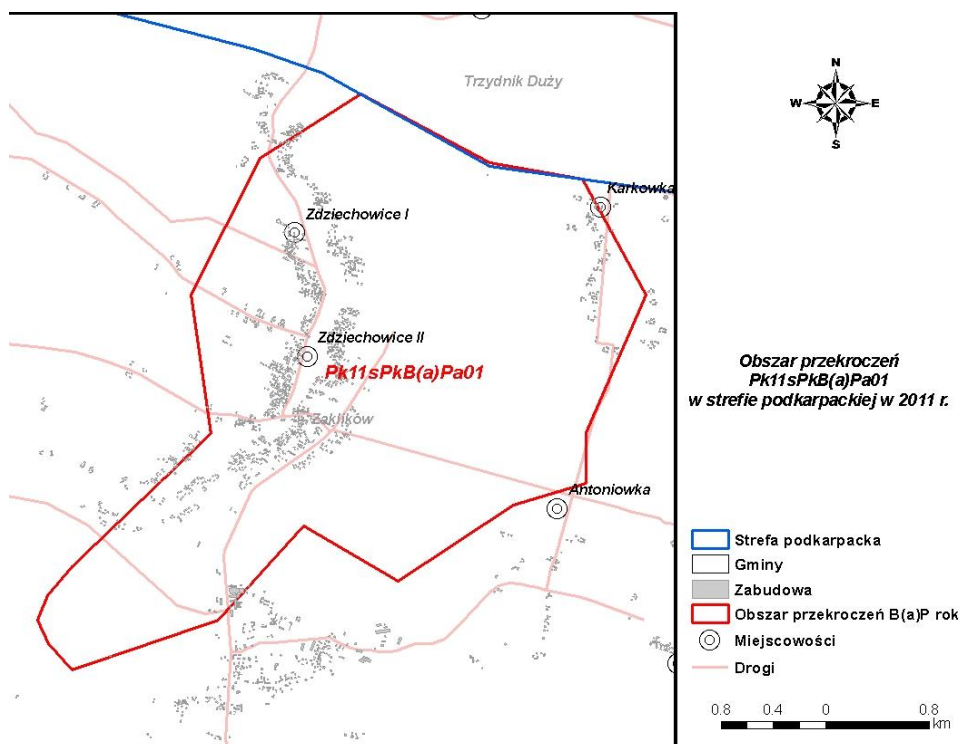
Rysunek 184 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń Pk11sPkPM2,5a12 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.7.3. Przekroczenia poziomu docelowego stężeń średniorocznych B(a)P

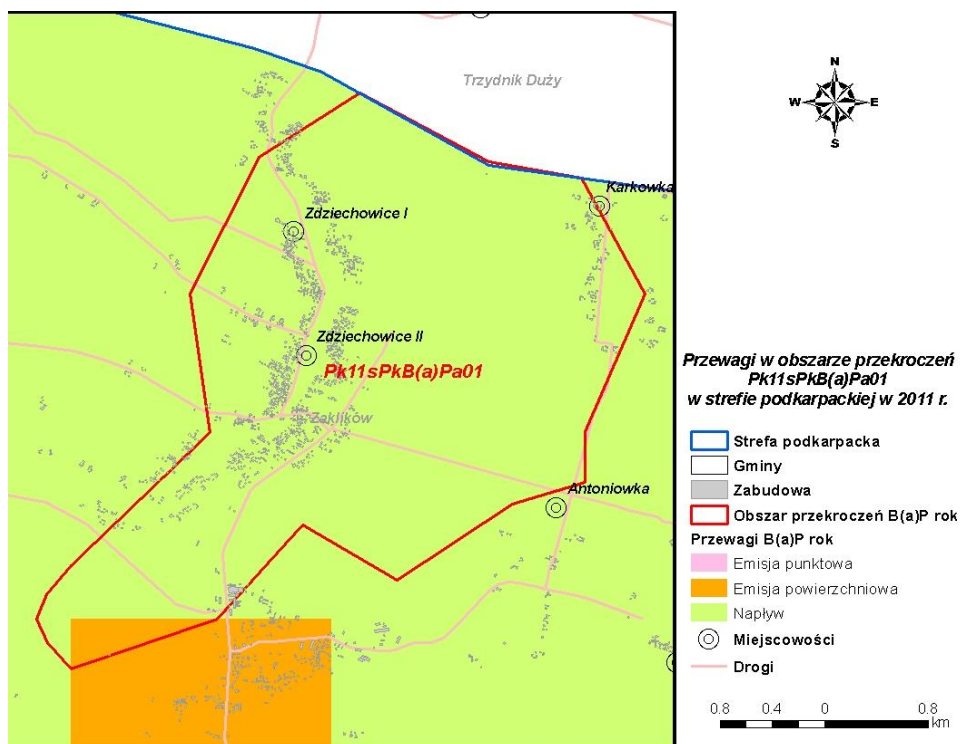
Na terenie strefy podkarpackiej stwierdzono występowanie 26 obszarów z przekroczonym poziomem docelowym stężeń średniorocznych B(a)P.

1. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa01** zlokalizowany jest na terenie gminy Zaklików; zajmuje powierzchnię 1 075 ha, zamieszkiwany jest przez 1 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 7,8 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,2 ng/m³; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

Rysunek 185 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa01* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

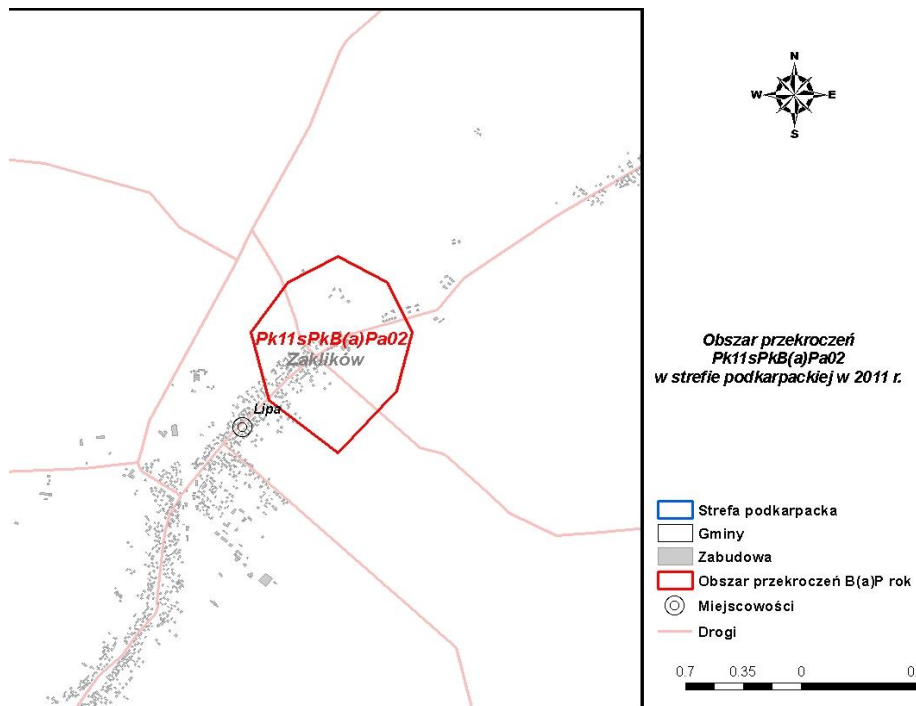
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

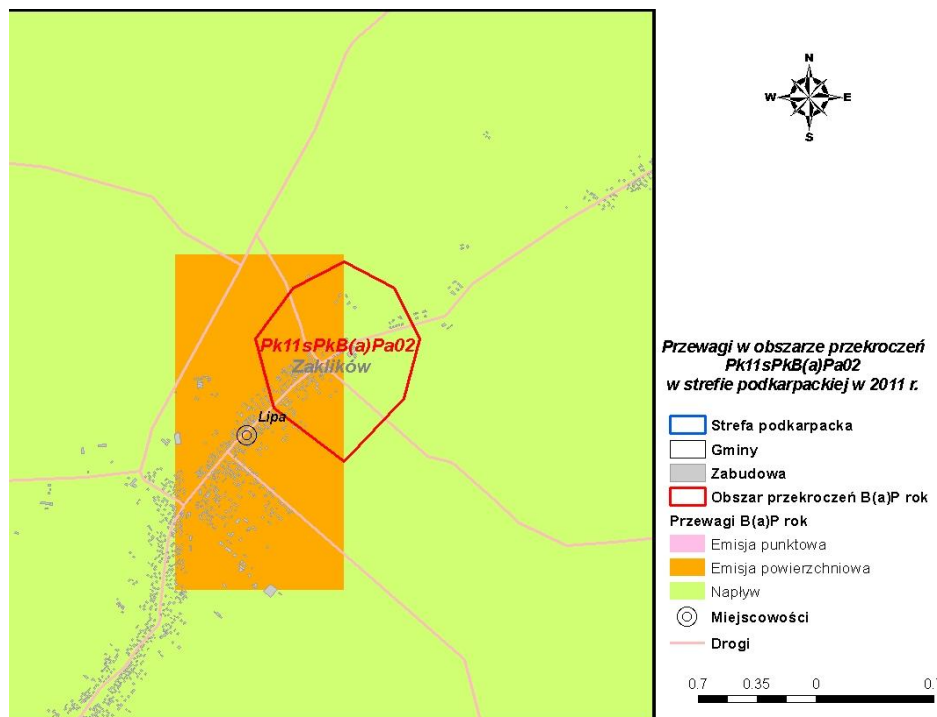
Rysunek 186 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń Pk11sPKB(a)Pa01 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa02** zlokalizowany jest na terenie gminy Zaklików; zajmuje powierzchnię 76 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 150 osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 0,5 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,4 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

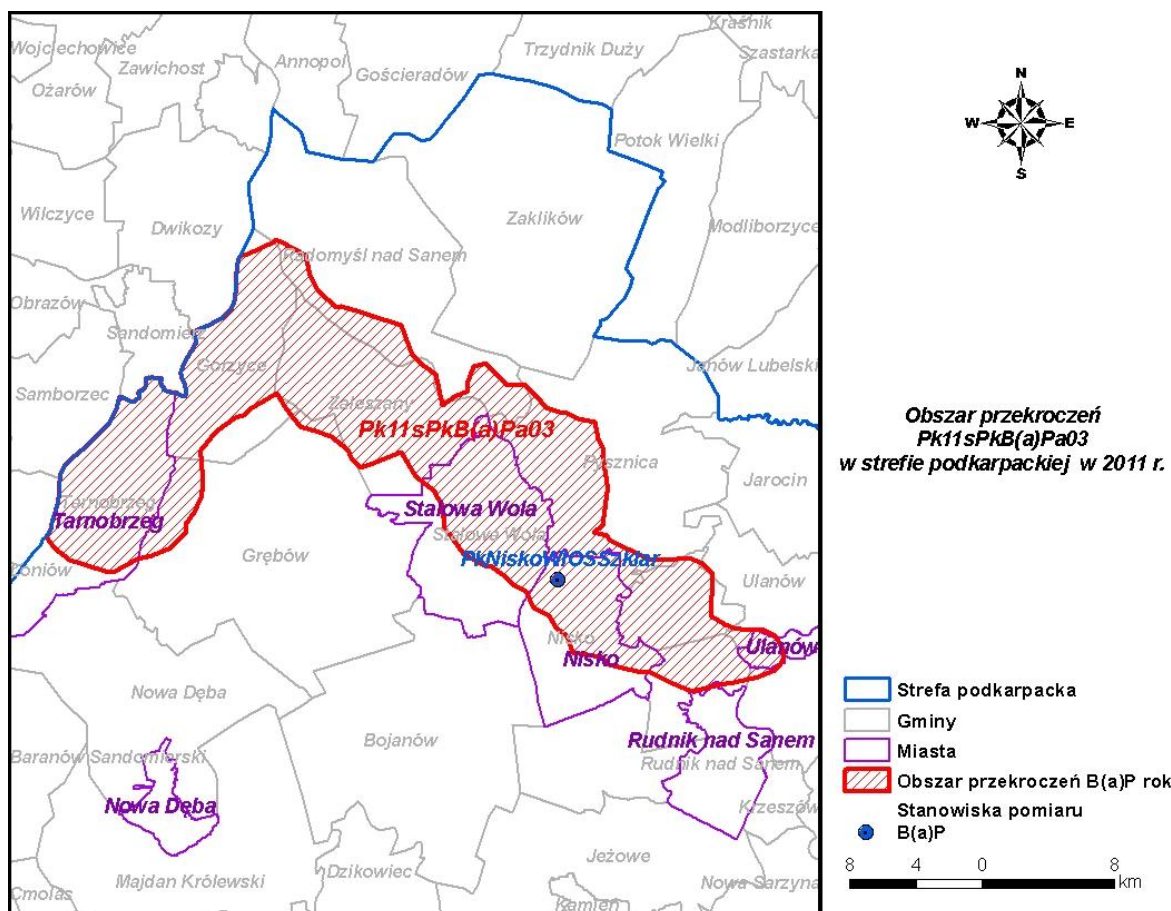
Rysunek 187 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa02* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Rysunek 188 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa02* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

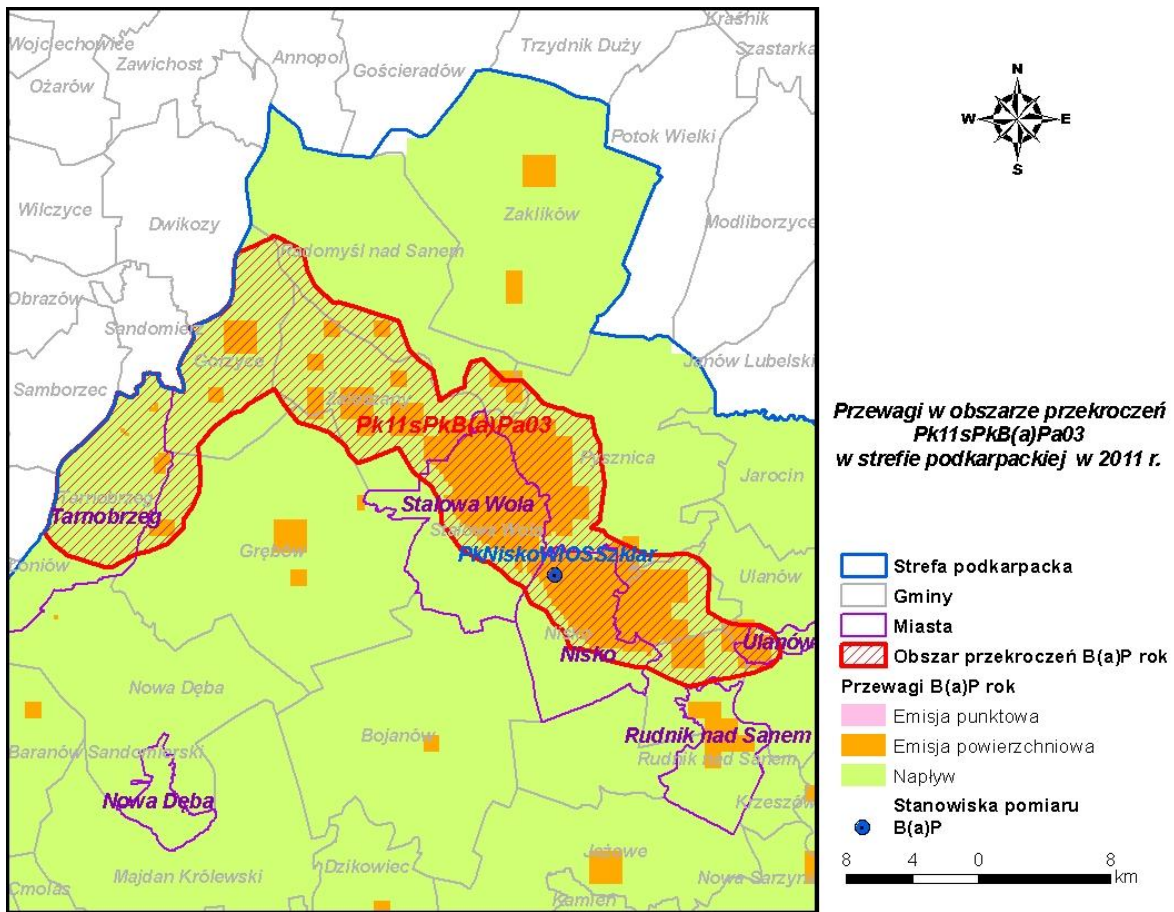
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa03** obejmuje swoim zasięgiem miasta: Tarnobrzeg, Stalową Wołę, Nisko i Ulanów oraz gminy lub ich części: Nisko, Rudnik nad Sanem, Ulanów, Pysznica, Radomyśl nad Sanem, Zaleszany, Gorzyce oraz Grębów; zajmuje powierzchnię 37 622 ha, zamieszkiwany jest przez 103 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 280,8 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 2,4 ng/m³; w stężeniach w obszarach miejskich przeważa emisja powierzchniowa, a w obszarach wiejskich napływ spoza strefy podkarpackiej.

Rysunek 189 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa03* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

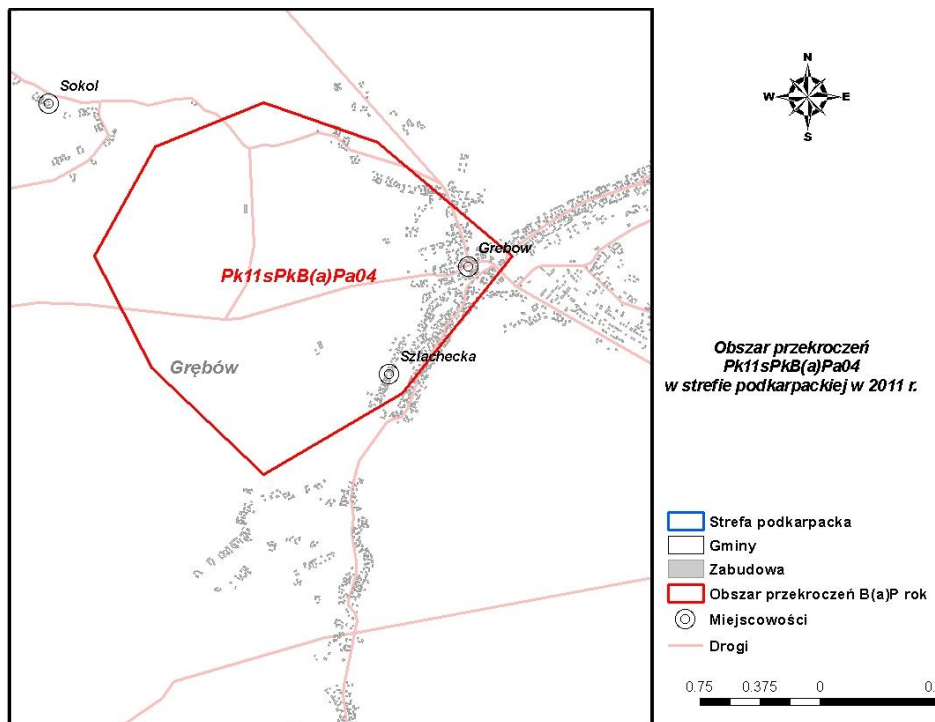
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
 z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

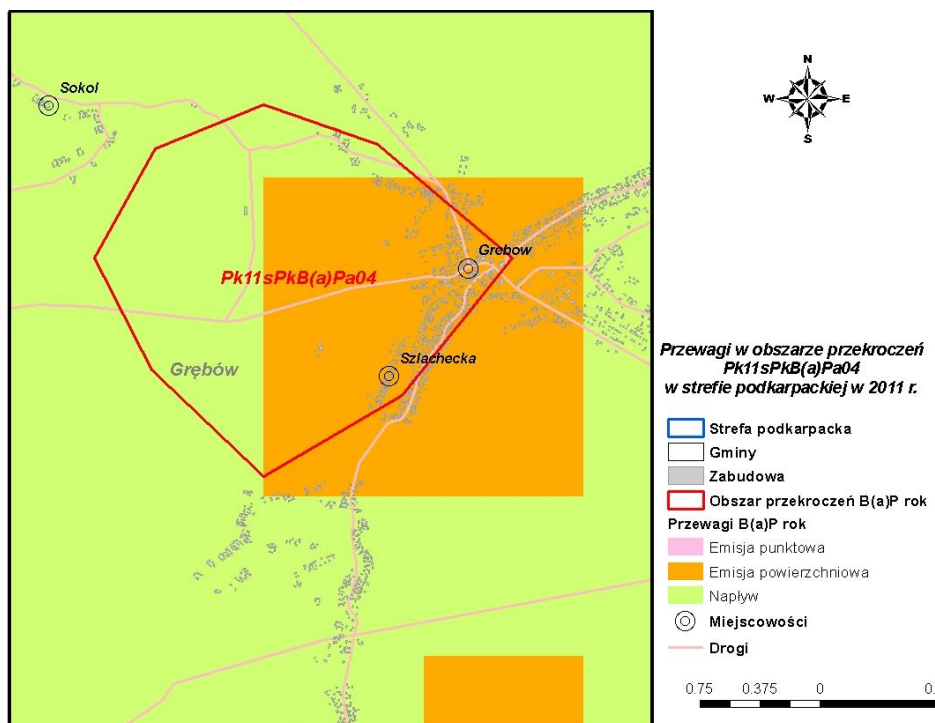
Rysunek 190 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń Pk11sPkB(a)Pa03 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

4. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa04** zlokalizowany jest na terenie gminy Grębów; zajmuje powierzchnię 370 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 2 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 8,8 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 2,5 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja powierzchniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

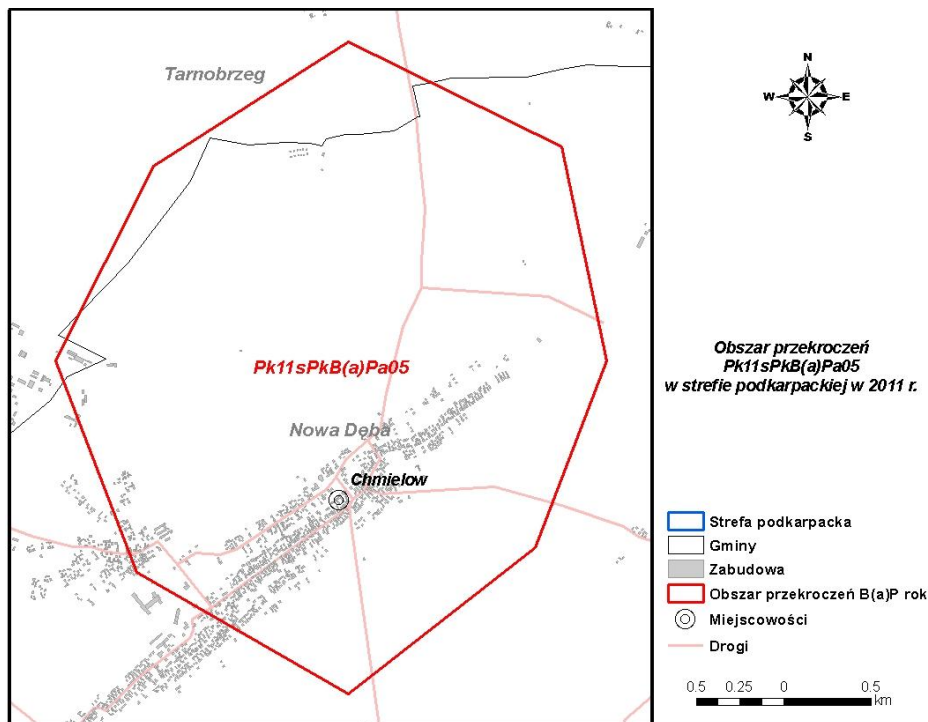
Rysunek 191 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa04* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

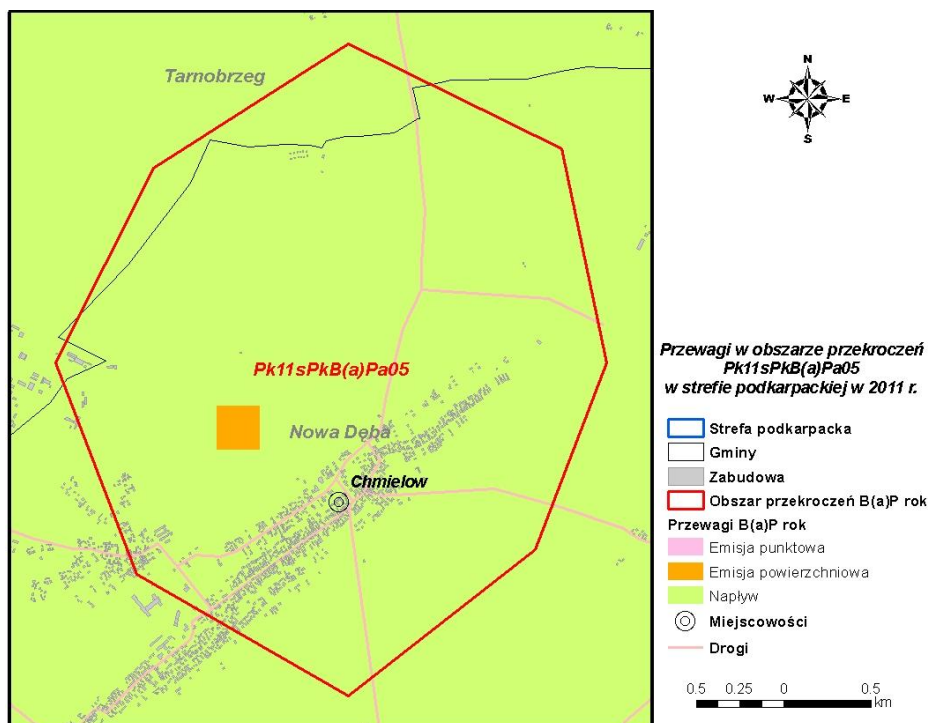
Rysunek 192 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa04* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

5. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa05** zlokalizowany jest na terenie miasta Tarnobrzeg oraz gminy Nowa Dęba; zajmuje powierzchnię 792 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 1 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 8,4 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,6 ng/m³; w stężeniach przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej.

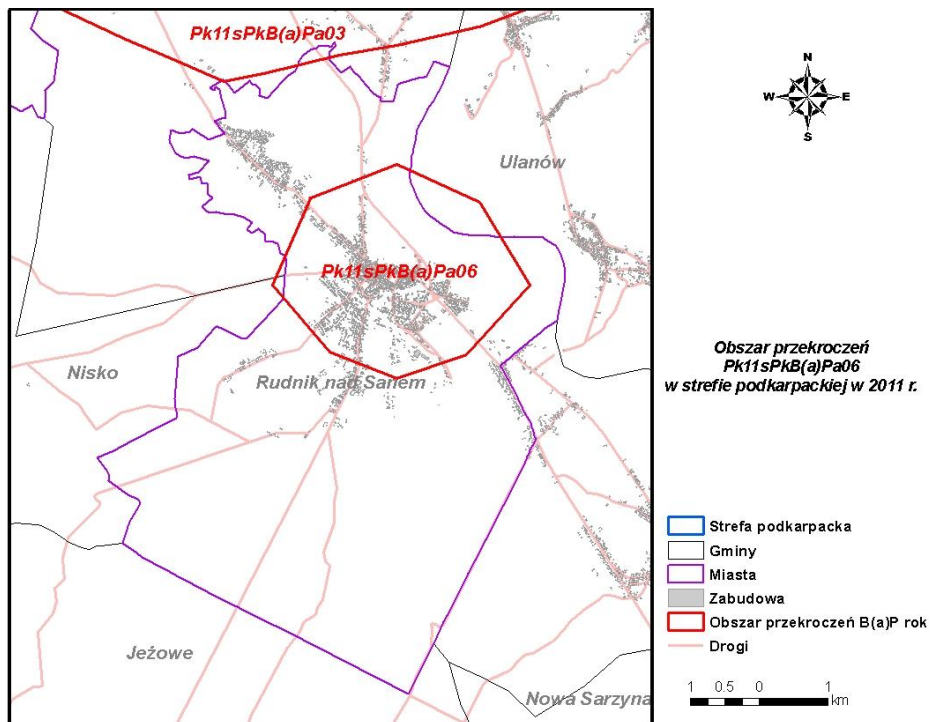
Rysunek 193 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa05* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

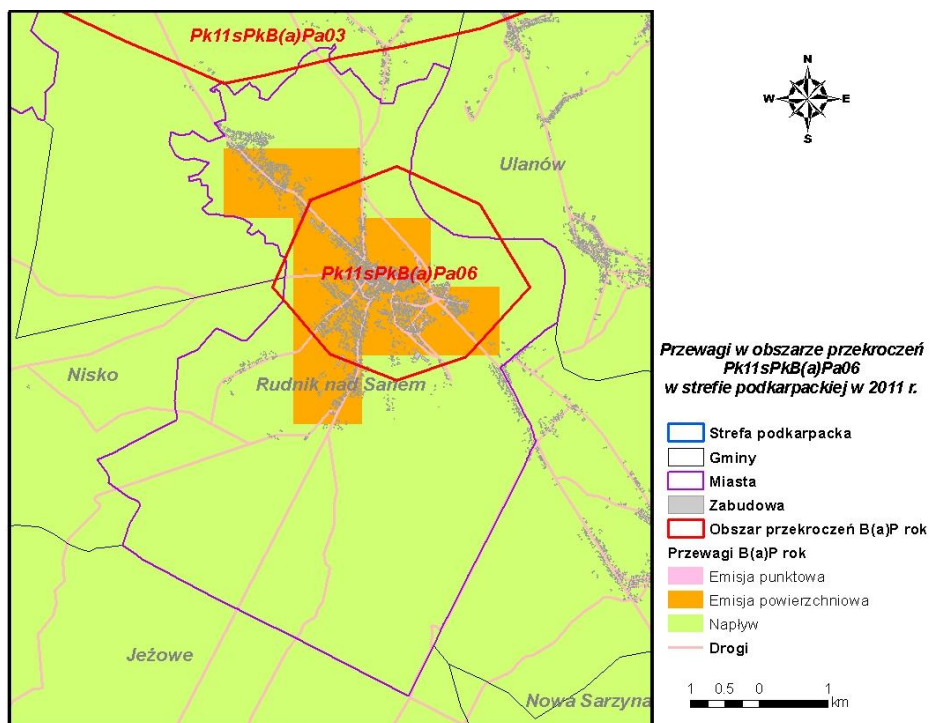
Rysunek 194 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa05* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa06** zlokalizowany jest na terenie miasta Rudnik nad Sanem oraz gminy wiejskiej Rudnik nad Sanem; zajmuje powierzchnię 766 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 5 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 16,9 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,4 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

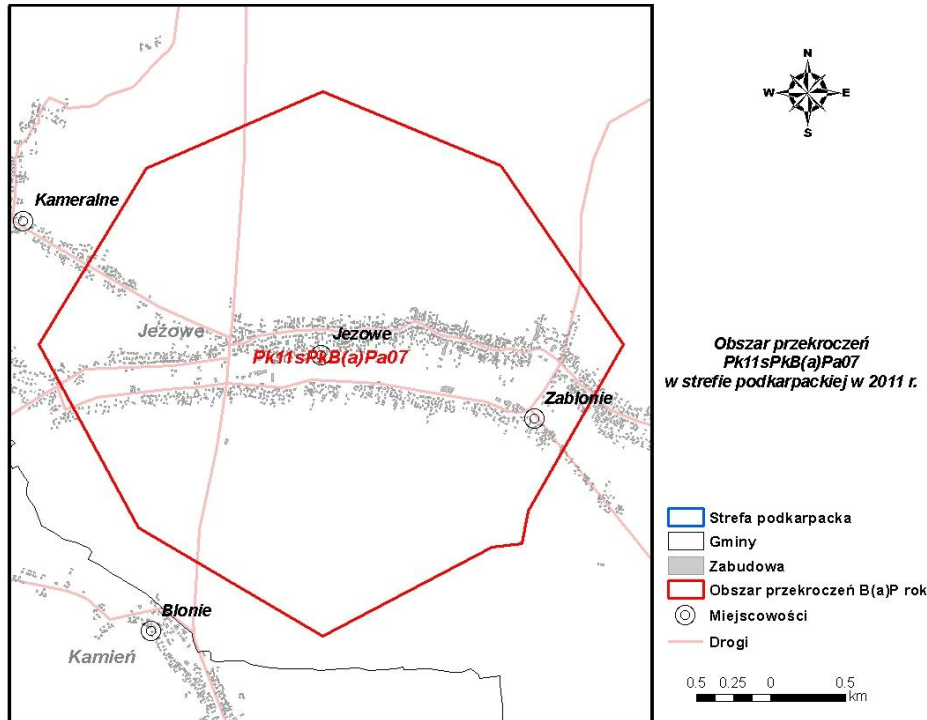
Rysunek 195 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa06* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

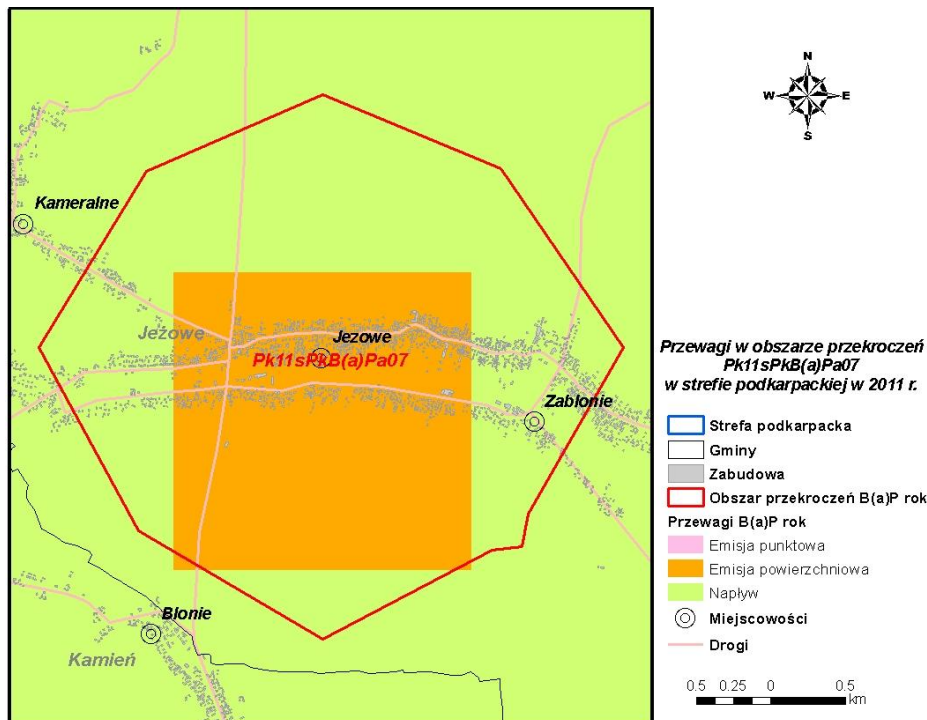
Rysunek 196 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa06* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

7. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa07** zlokalizowany jest na terenie gminy Jeżowe; zajmuje powierzchnię 929 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 5 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 18,2 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 2 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego oraz napływ.

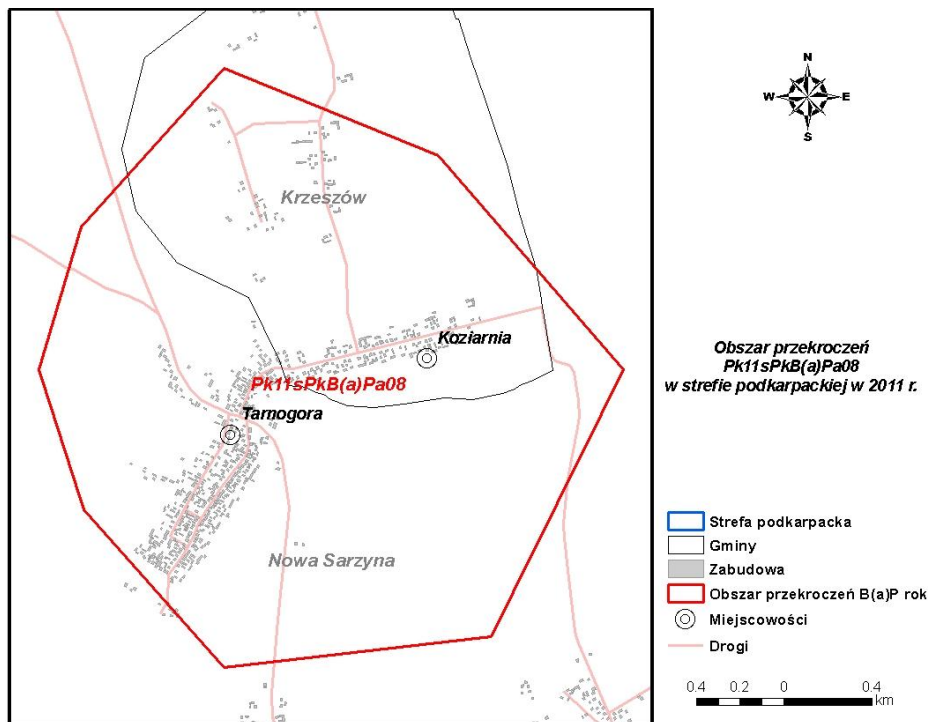
Rysunek 197 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa07* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

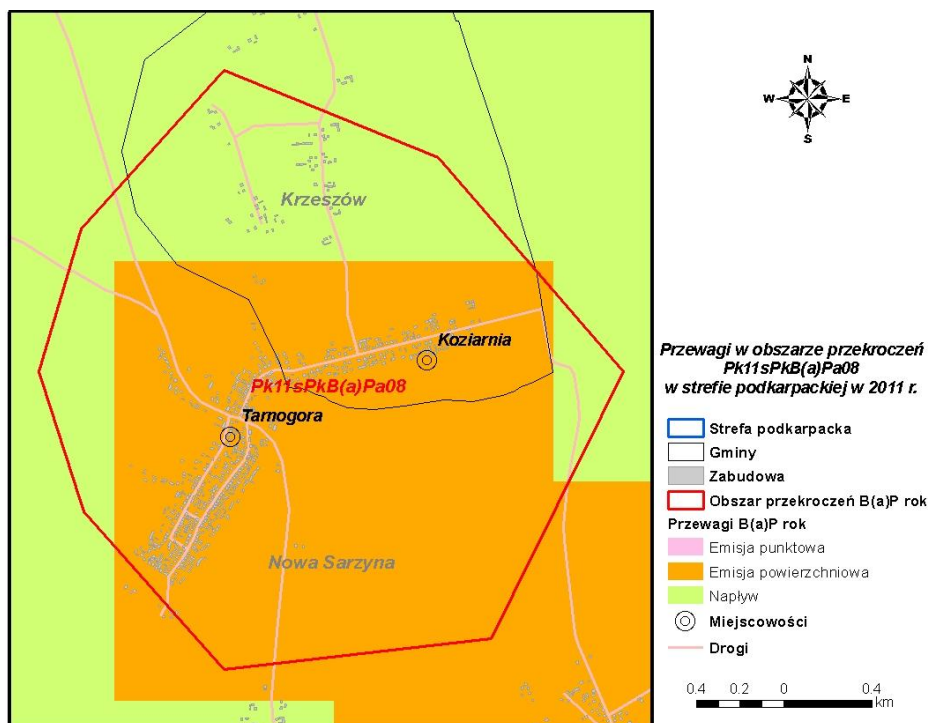
Rysunek 198 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa07* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa08** zlokalizowany jest na terenie gmin Nowa Sarzyna i Krzeszów; zajmuje powierzchnię 490 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 1,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 7,8 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,7 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

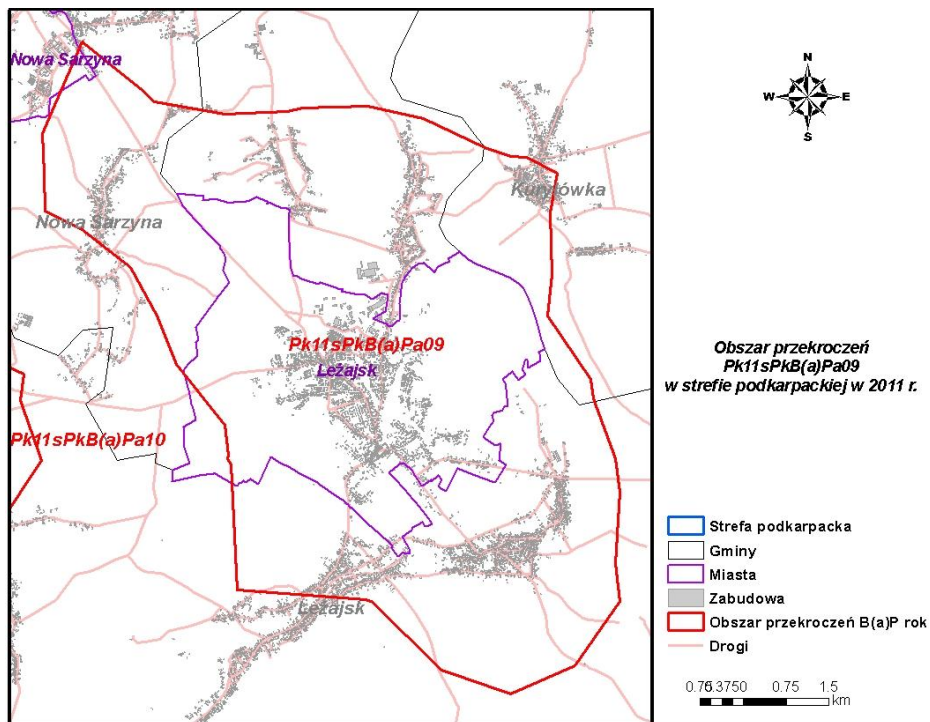
Rysunek 199 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa08* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

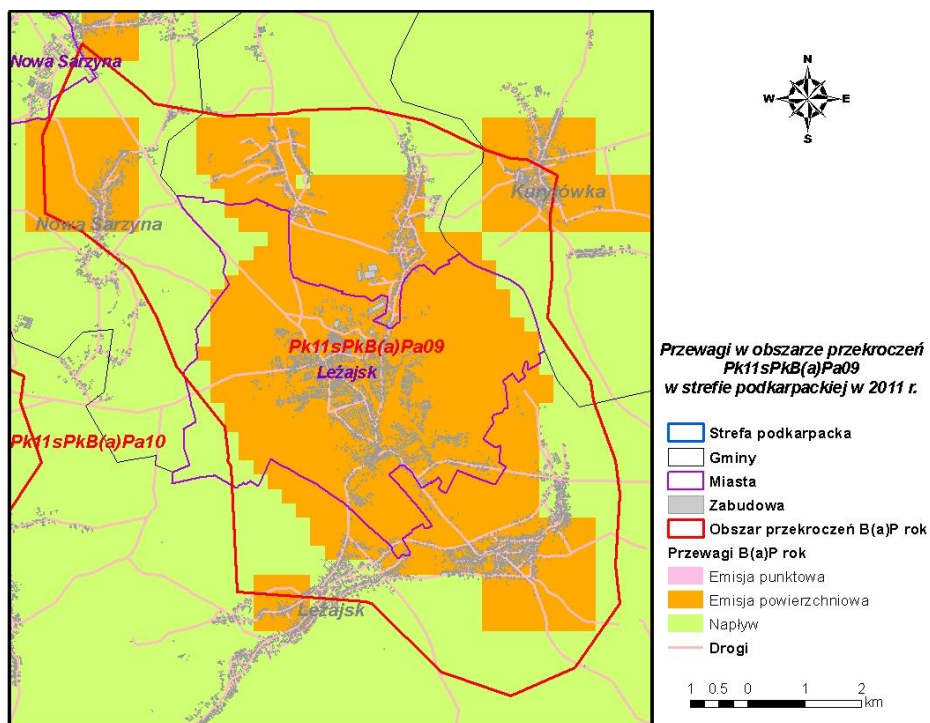
Rysunek 200 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa08* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

9. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa09** zlokalizowany jest na terenie miasta Leżajsk oraz gmin: Leżajsk, Nowa Sarzyna i Kuryłówka; zajmuje powierzchnię 6 761 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 26 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 65,5 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 3,9 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

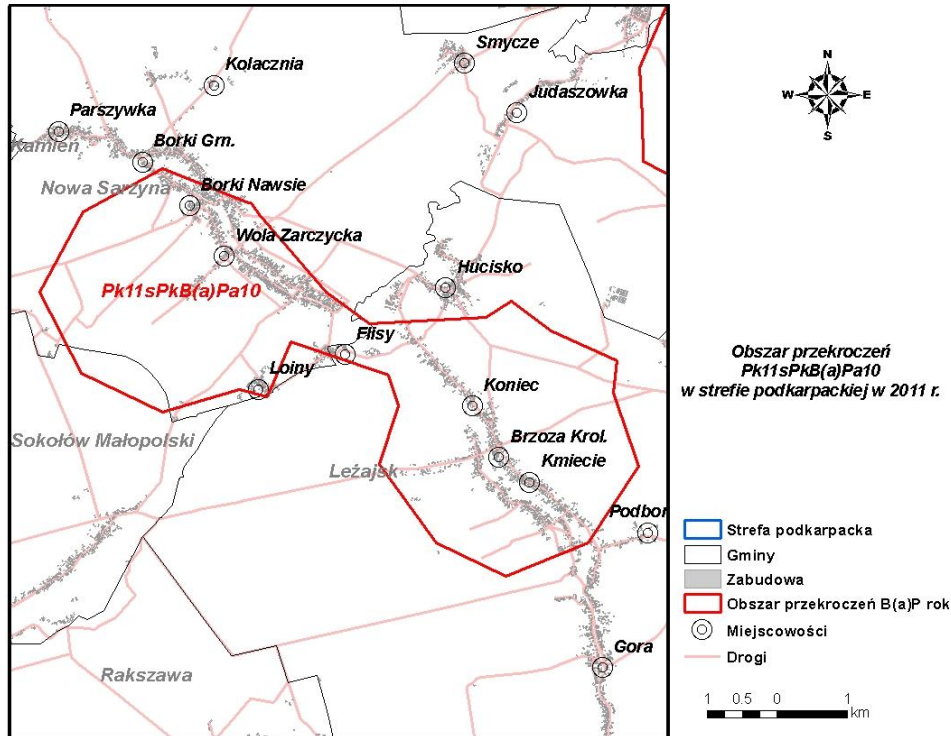
Rysunek 201 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa09* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

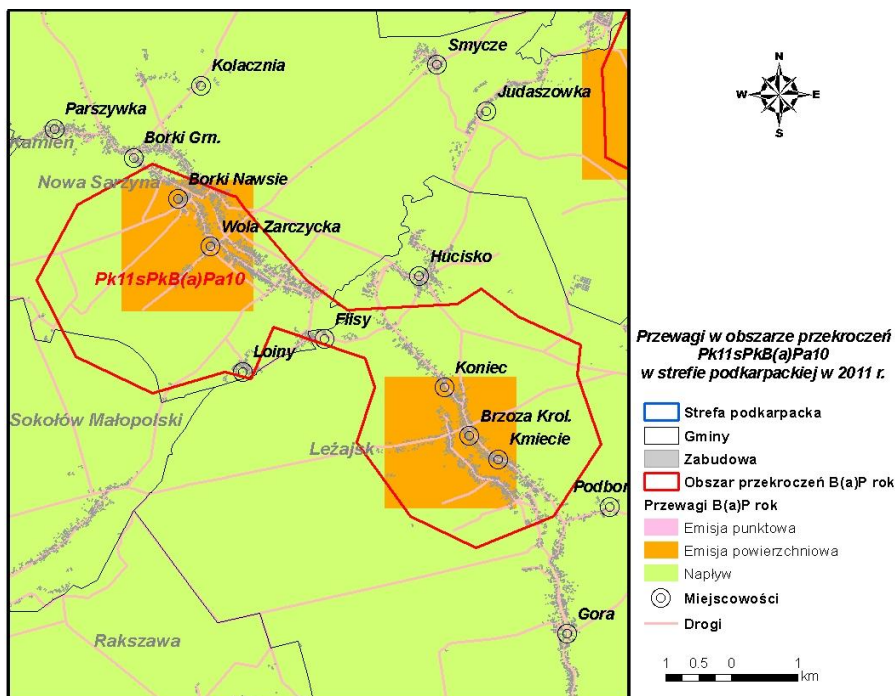
Rysunek 202 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa09* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

10. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa10** zlokalizowany jest na terenie gmin Leżajsk i Nowa Sarzyna; zajmuje powierzchnię 2 080 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 8,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 27,2 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,7 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego oraz napływ.

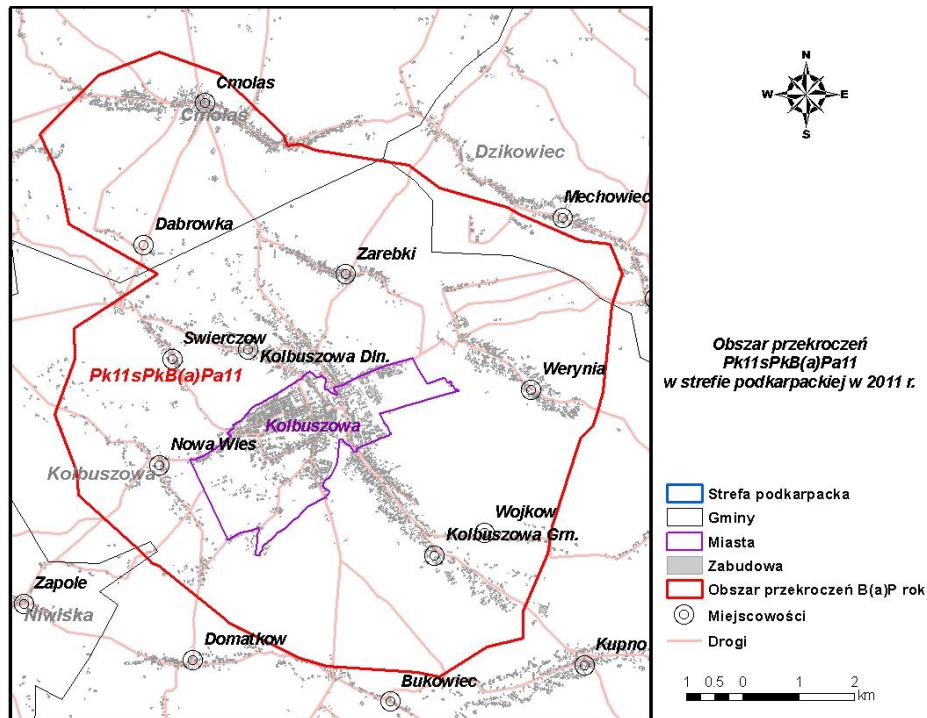
Rysunek 203 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa10* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

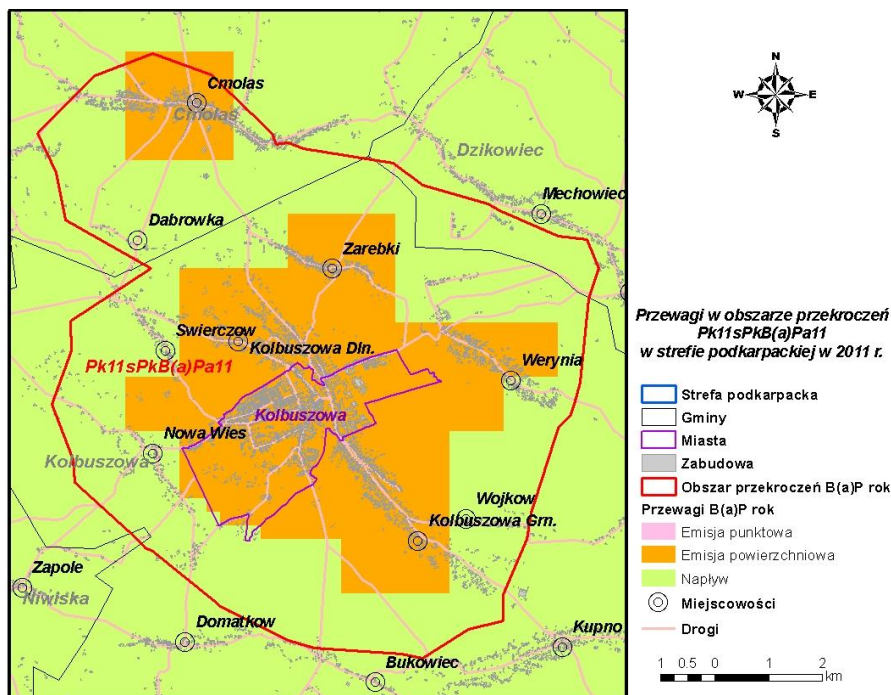
Rysunek 204 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa10* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

11. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa11** zlokalizowany jest na terenie miasta Kolbuszowa oraz gmin: Kolbuszowa, Cmolas i Dzikowiec; zajmuje powierzchnię 7 751 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 14 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 78,5 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 5,4 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

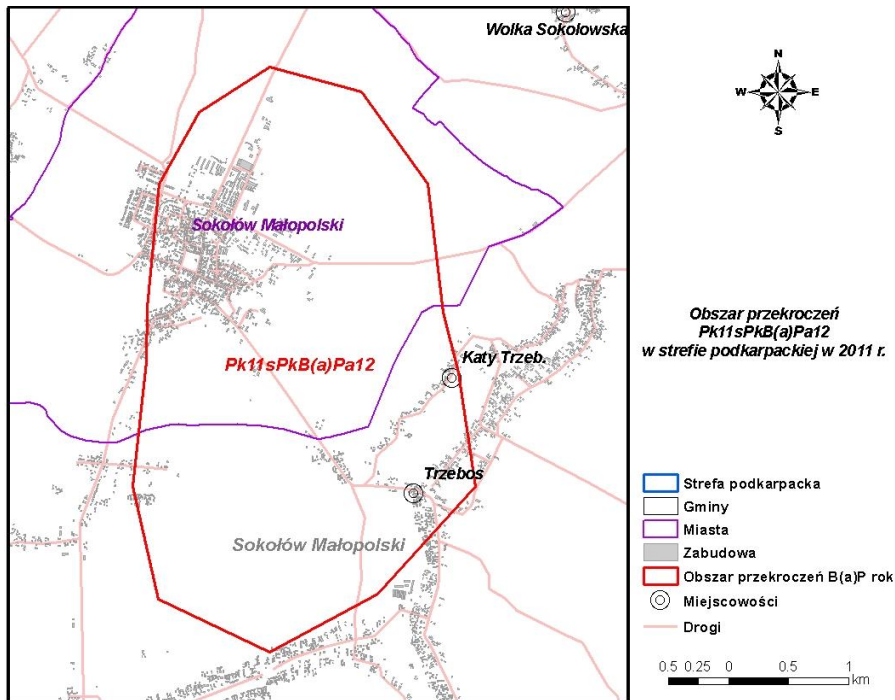
Rysunek 205 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa11* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

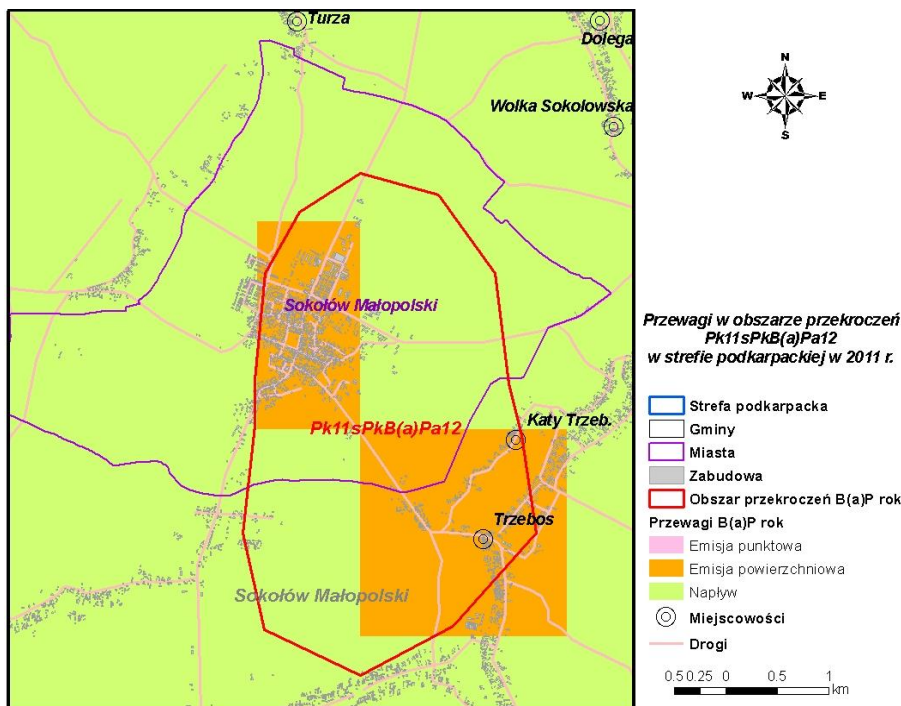
Rysunek 206 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa11* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

12. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa12** zlokalizowany jest na terenie gmin miejskiej i wiejskiej Sokołów Małopolski; zajmuje powierzchnię 1 027 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 2,3 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 19,1 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,6 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego oraz napływ.

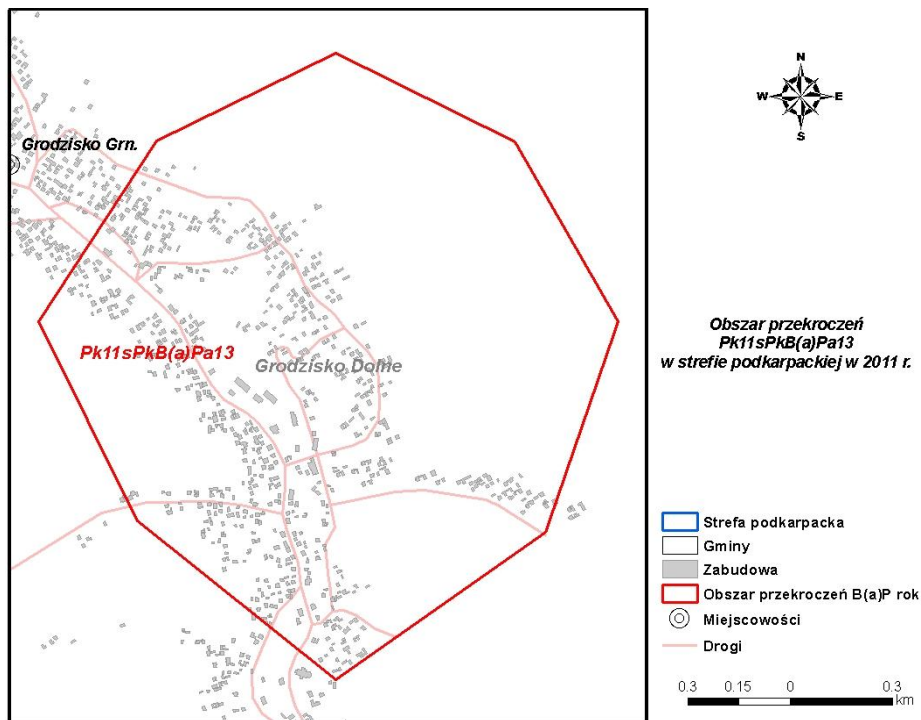
Rysunek 207 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa12* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

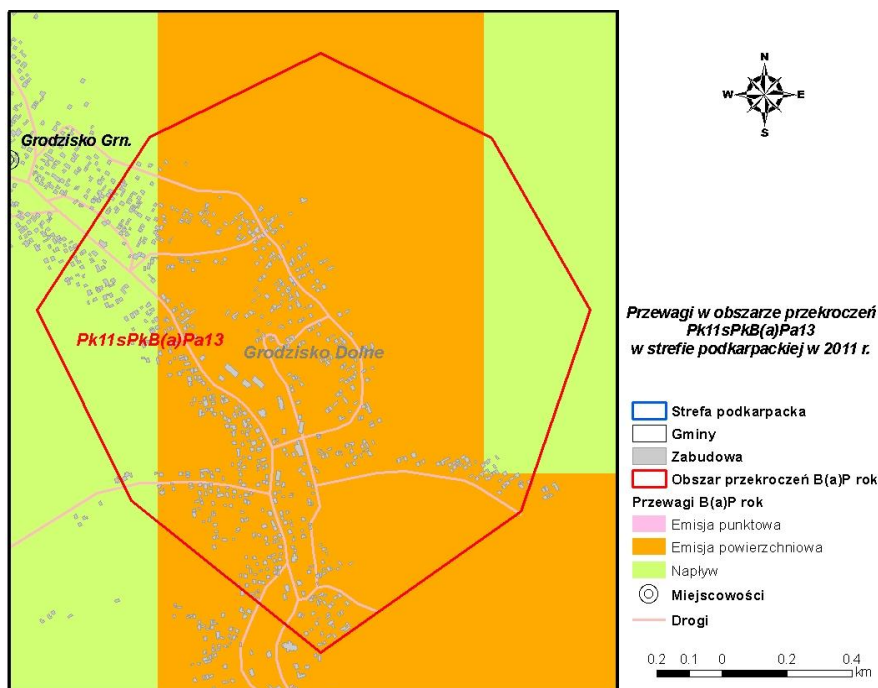
Rysunek 208 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa12* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

13. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa13** zlokalizowany jest na terenie gminy Grodzisko Dolne; zajmuje powierzchnię 198 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 750 osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 3,2 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,1 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

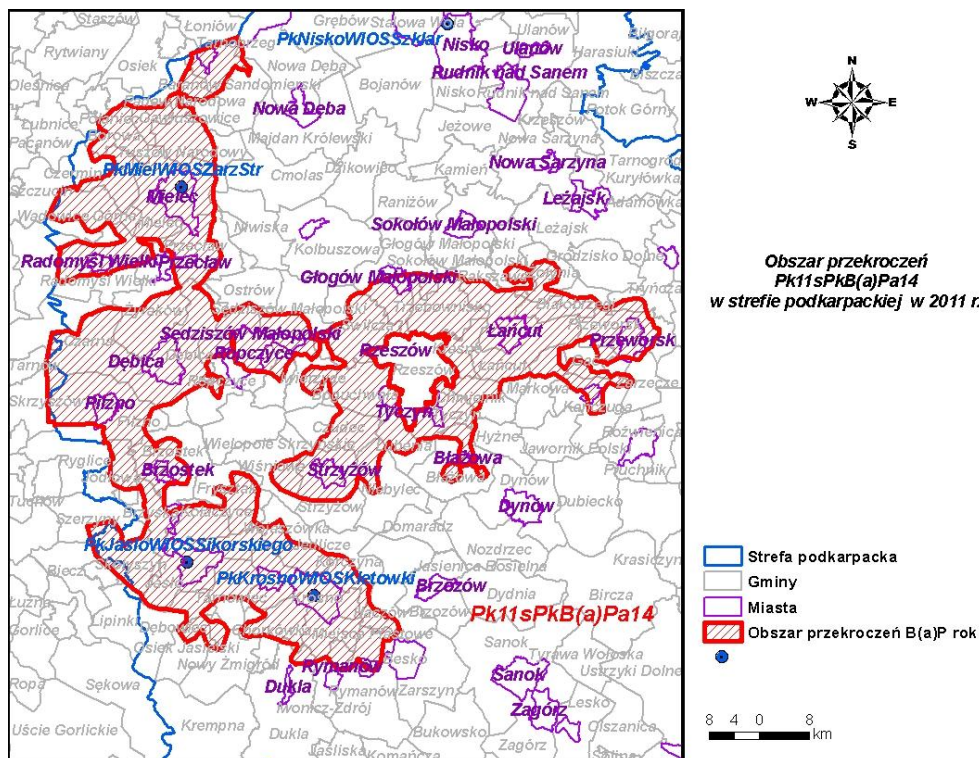
Rysunek 209 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa13* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Rysunek 210 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa13* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

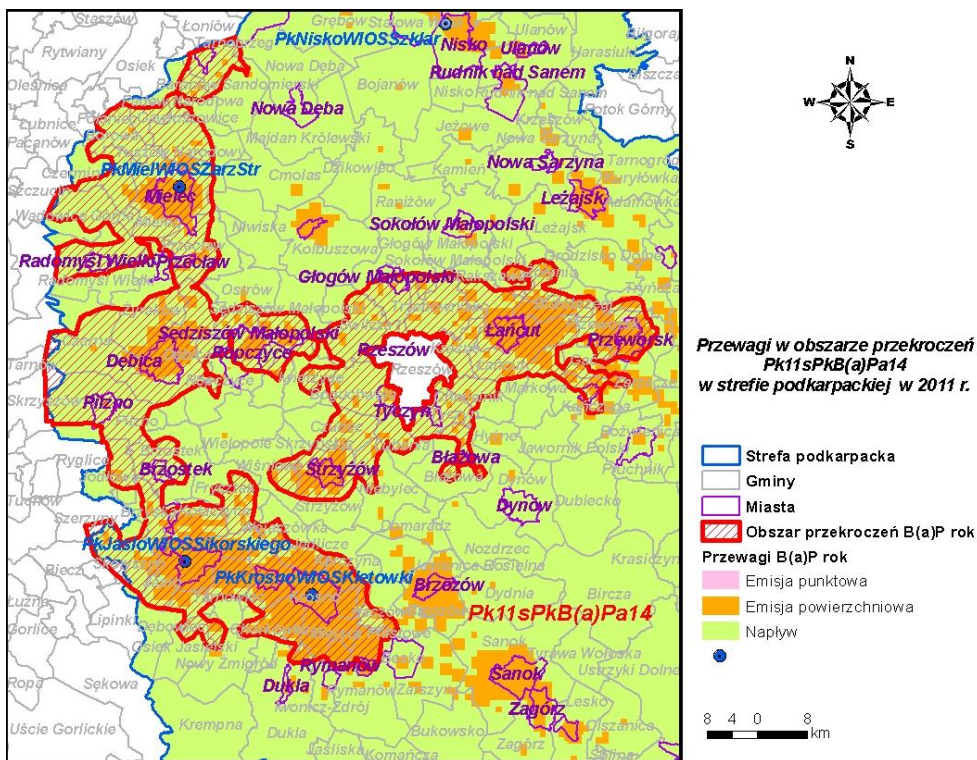
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

14. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa14** jest największym obszarem na terenie strefy podkarpackiej, zlokalizowany jest na terenie miast: Dębicy, Brzostka, Pilzna, Jasła, Kołaczyc, Jedlicz, Rymanowa, Łańcuta, Mielca, Przecławia, Radomyśla Wielkiego, Przeworska, Kańczugi, Ropczyc, Sędziszowa Małopolskiego, Błażowej, Boguchwały, Głogowa Małopolskiego, Tyczyna, Strzyżowa, Baranowa Sandomierskiego, Krosna i Tarnobrzega, oraz gmin: Haczów, Dębica, Brzostek, Czarna, Jodłowa, Pilzno, Żyraków, Jasło, Brzyska, Dębowiec, Kołaczyce, Nowy Żmigród, Osiek Jasielski, Skołyszyn, Tarnowiec, Niwiska, Chorkówka, Dukła, Iwonicz-Zdrój, Jedlicze, Korczyna, Krościenko Wyżne, Miejsce Piastowe, Rymanów, Wojaszówka, Łańcut, Białobrzegi, Czarna, Markowa, Rakszawa, Żołynia, Mielec, Borowa, Czermin, Gawłuszowice, Padew Narodowa, Przecław, Radomyśl Wielki, Tuszów Narodowy, Wadowice Górne, Przeworsk, Gać, Kańczuga, Tryńcza, Zarzecze, Iwierzycy, Ostrów, Ropczyce, Sędziszów Małopolski, Błażowa, Boguchwała, Chmielnik, Głogów Małopolski, Hyżne, Krasne, Lubenia, Świlcza, Trzebownisko, Tyczyn, Czudec, Frysztak, Niebylec, Strzyżów, Wiśniowa, Baranów Sandomierski, Nowa Dęba, Krosno, Rzeszów i Tarnobrzeg; zajmuje powierzchnię 307 025 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 675 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 2 389,8 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 5,0 ng/m³; w stężeniach w obszarach miejskich przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego, w obszarach pozamiejskich przeważa napływ.

Rysunek 211 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok **Pk11sPkB(a)Pa14** w strefie podkarpackiej w 2011 r.

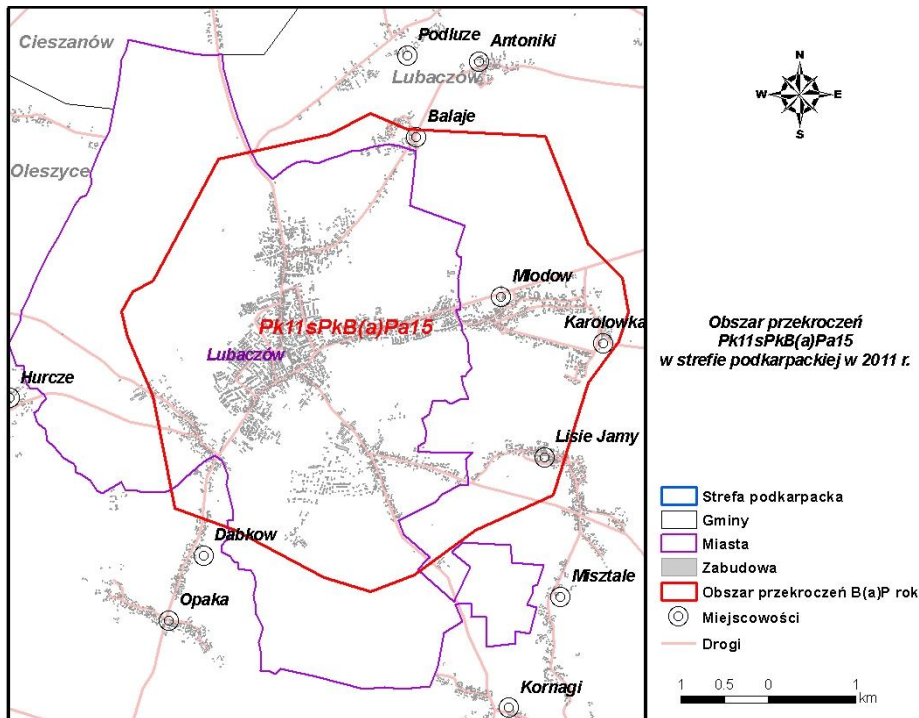
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
 z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

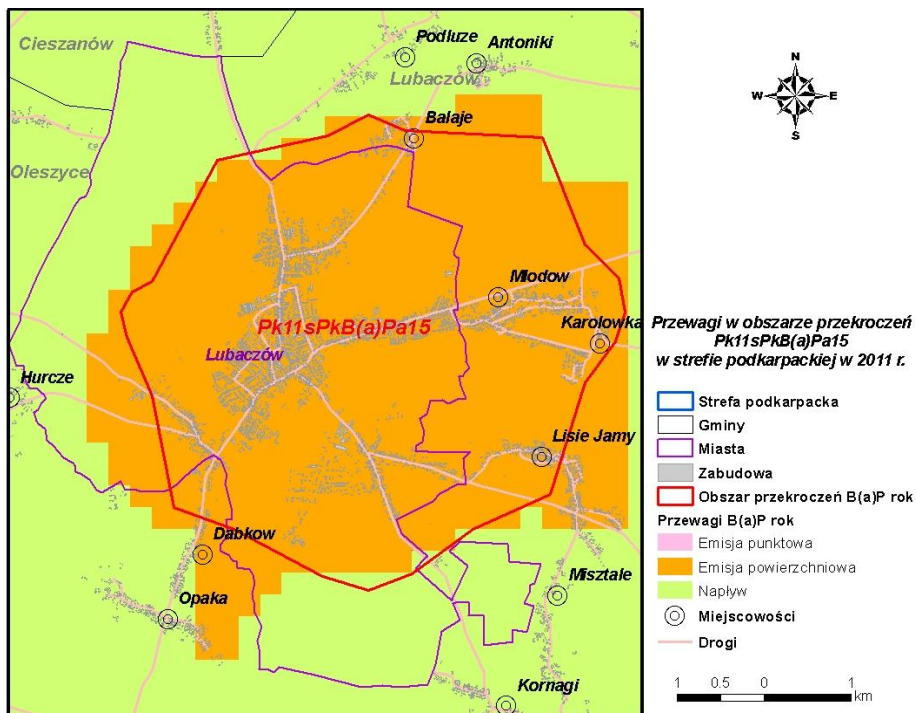
Rysunek 212 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń Pk11sPkB(a)Pa14 w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

15. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa15** zlokalizowany jest na terenie gminy miejskiej i wiejskiej Lubaczów; zajmuje powierzchnię 2 264 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 13 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 37 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 3,8 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

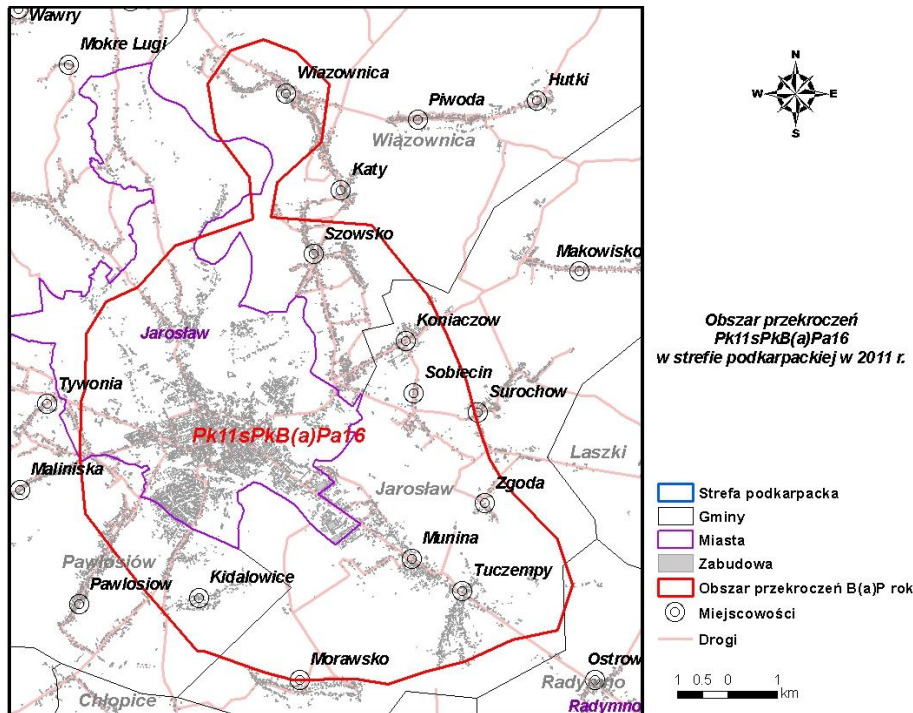
Rysunek 213 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa15* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

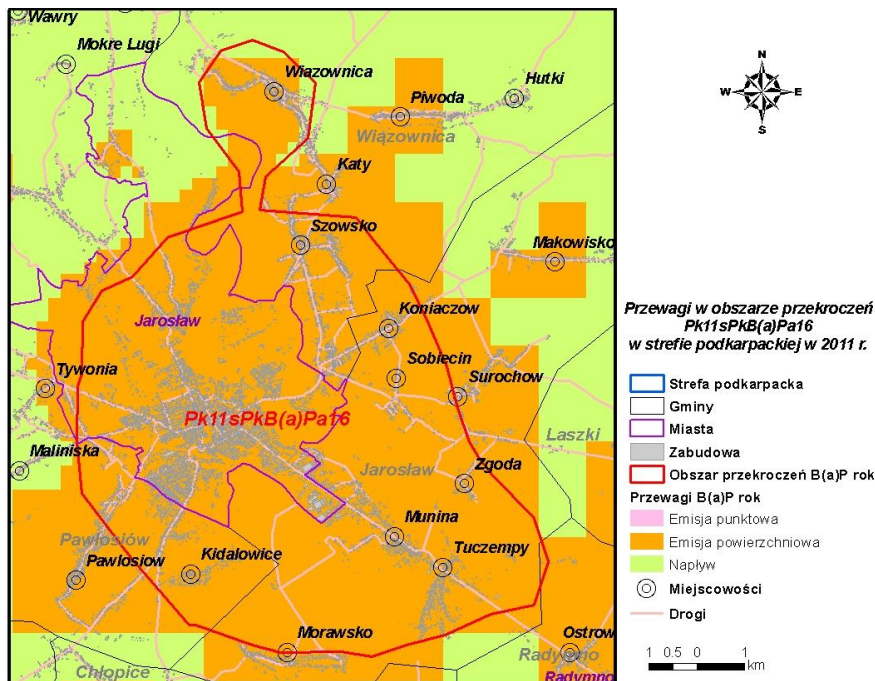
Rysunek 214 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa15* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
 z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

16. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa16** zlokalizowany jest na terenie miasta Jarosławia oraz gmin: Jarosław, Pawłosiów i Wiązownica; zajmuje powierzchnię 7 093 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 45 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 120,5 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 3,1 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

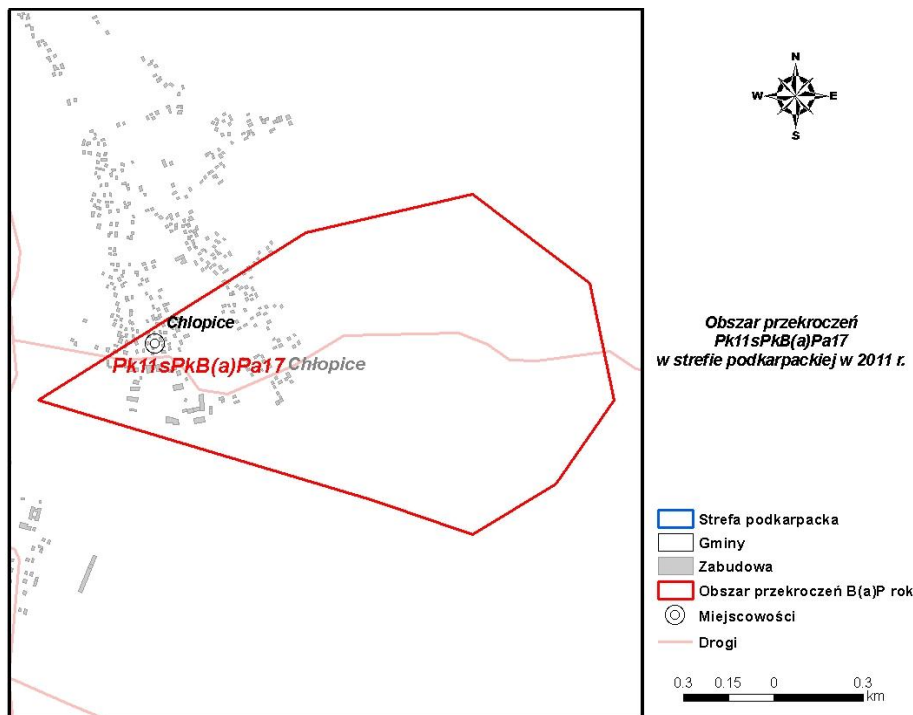
Rysunek 215 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa16* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

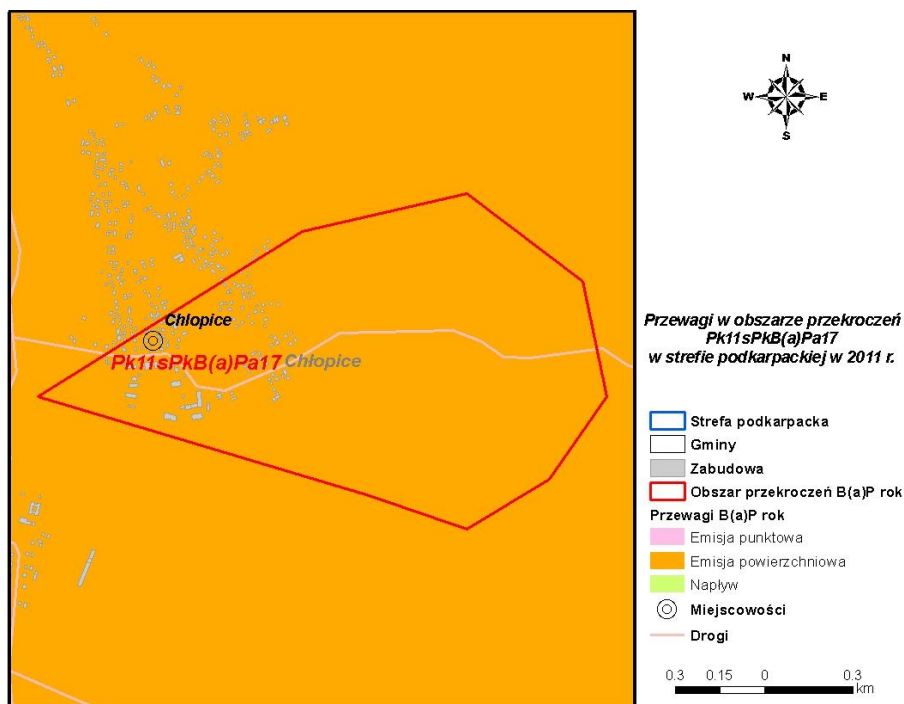
Rysunek 216 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa16* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

17. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa17** zlokalizowany jest na terenie gminy Chłopice; zajmuje powierzchnię 125 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 350 osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 1,7 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,8 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

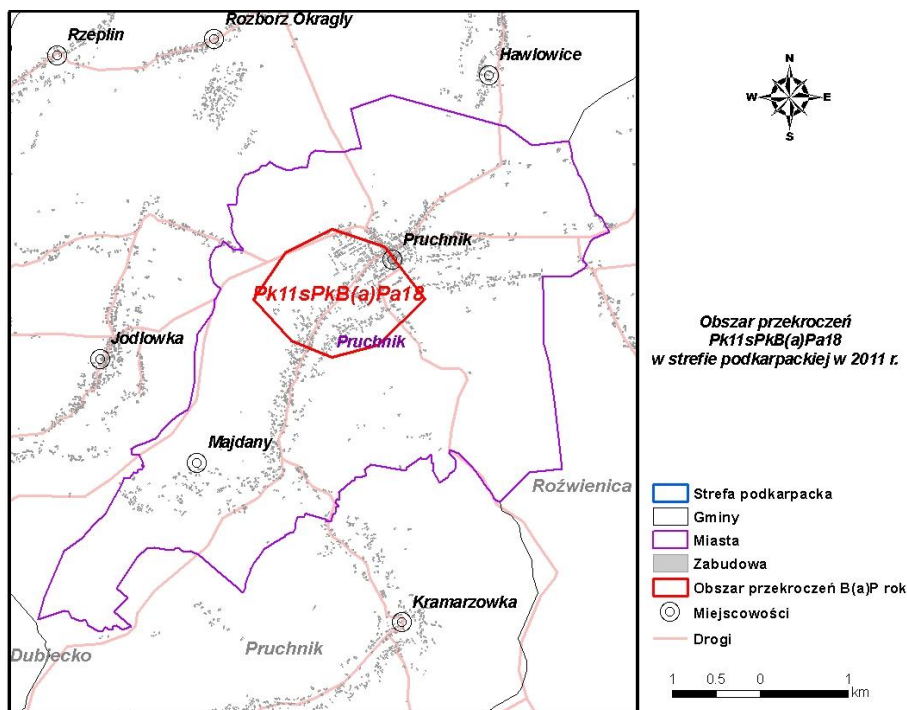
Rysunek 217 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa17* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

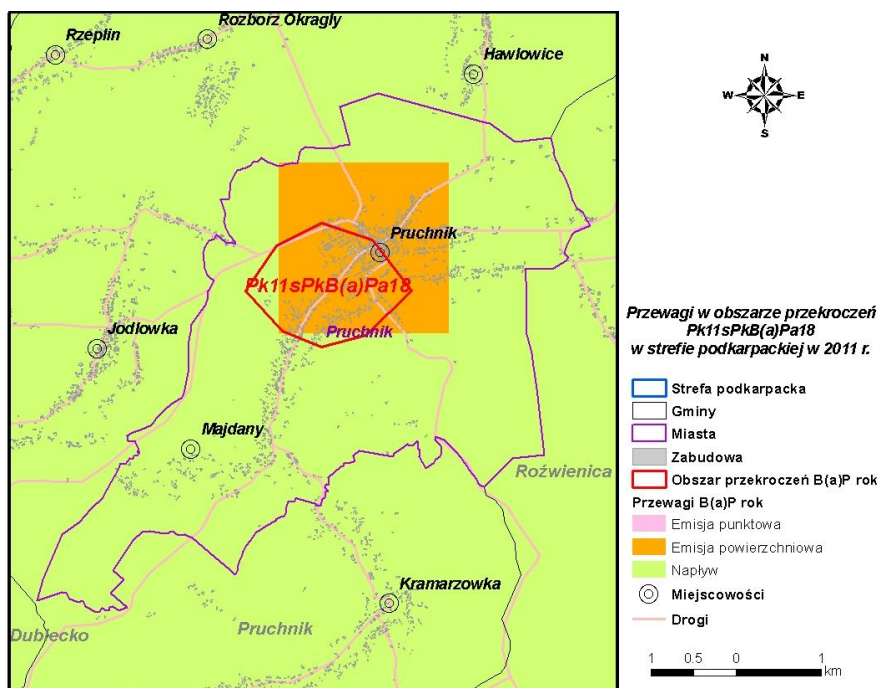
Rysunek 218 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa17* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

18. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa18** zlokalizowany jest na terenie miasta Pruchnik; zajmuje powierzchnię 180 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 1,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 8,1 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,3 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

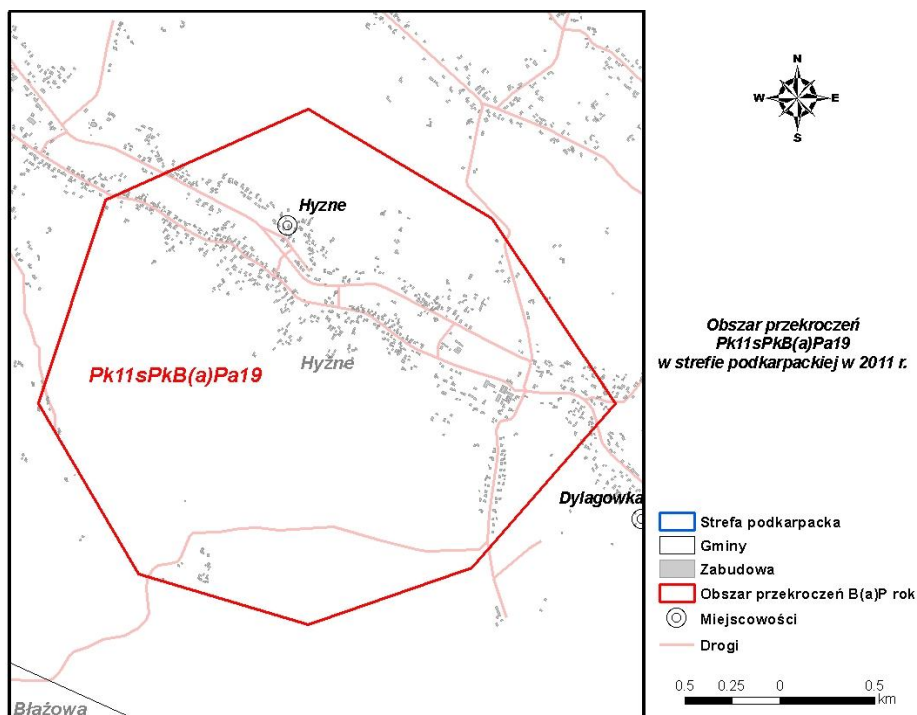
Rysunek 219 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa18* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

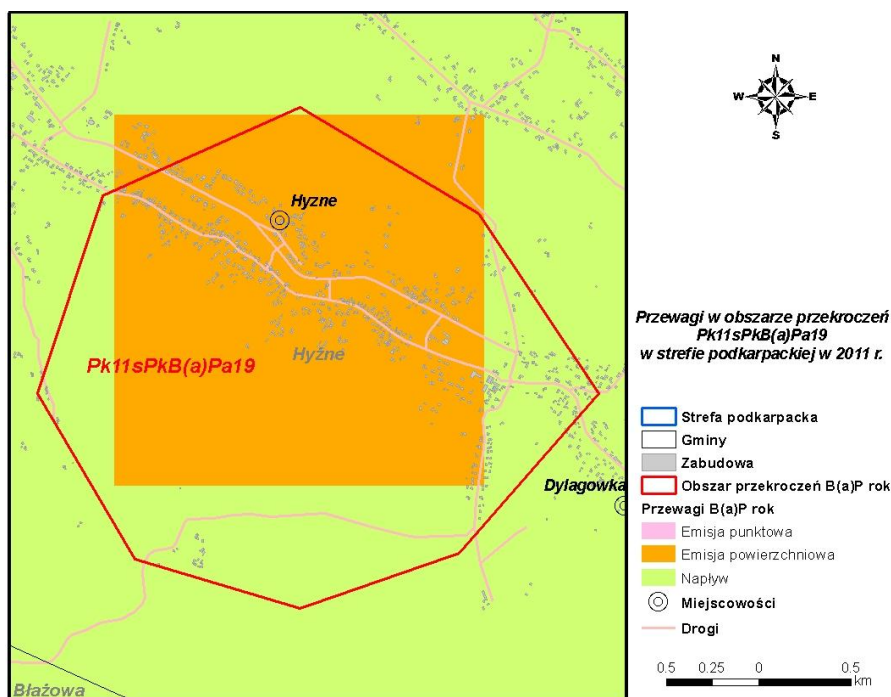
Rysunek 220 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa18* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

19. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa19** zlokalizowany jest na terenie gminy Hyżne; zajmuje powierzchnię 544 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 1,3 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 11,1 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 2,6 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

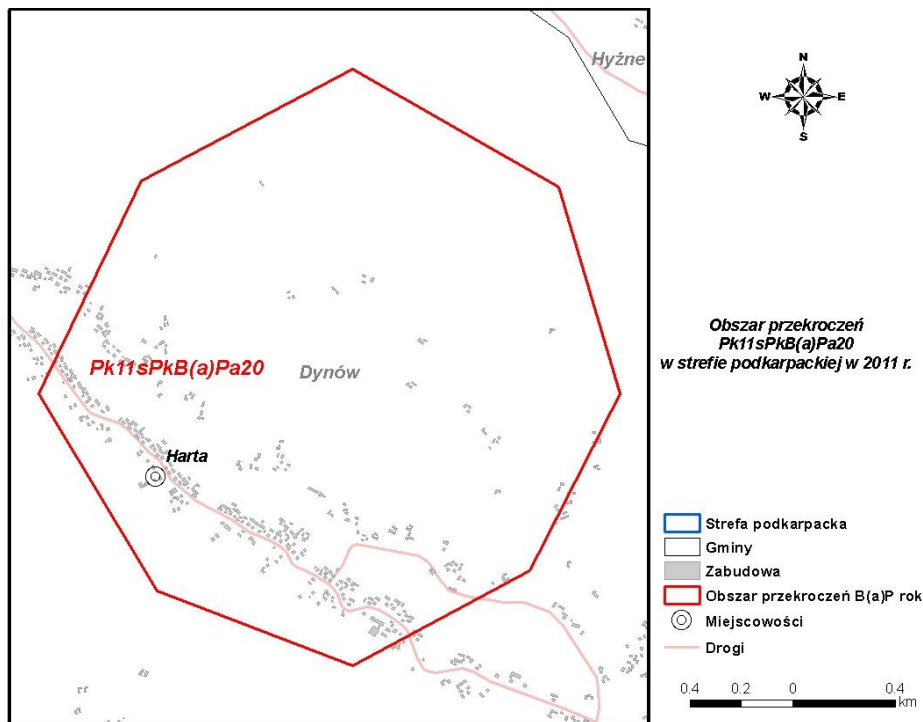
Rysunek 221 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa19* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

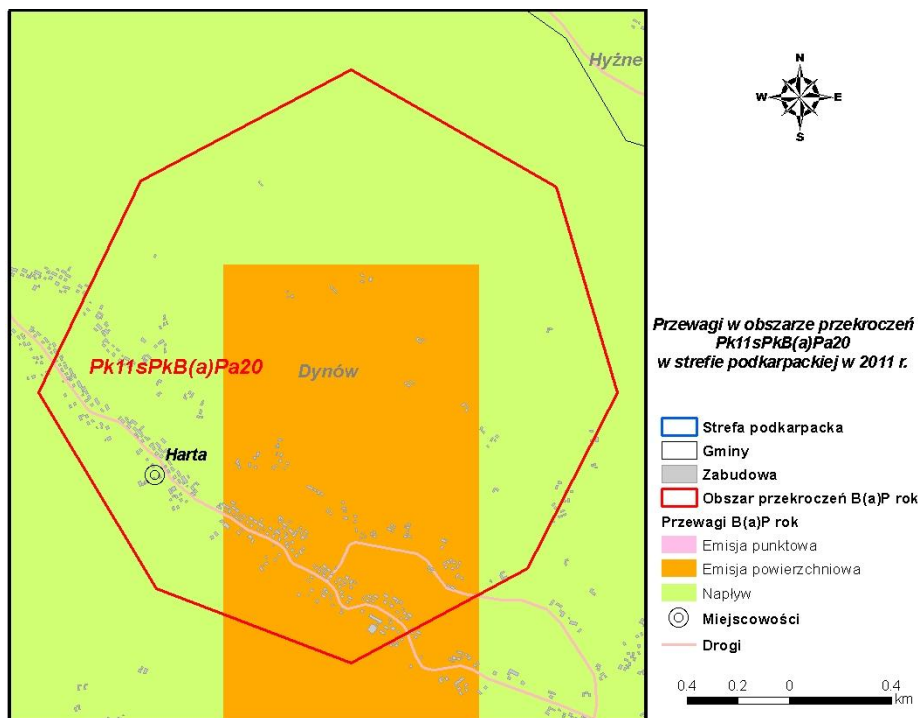
Rysunek 222 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa19* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

20. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa20** zlokalizowany jest na terenie gminy Dynów; zajmuje powierzchnię 354 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 1 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 7,9 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 1,8 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego oraz napływ.

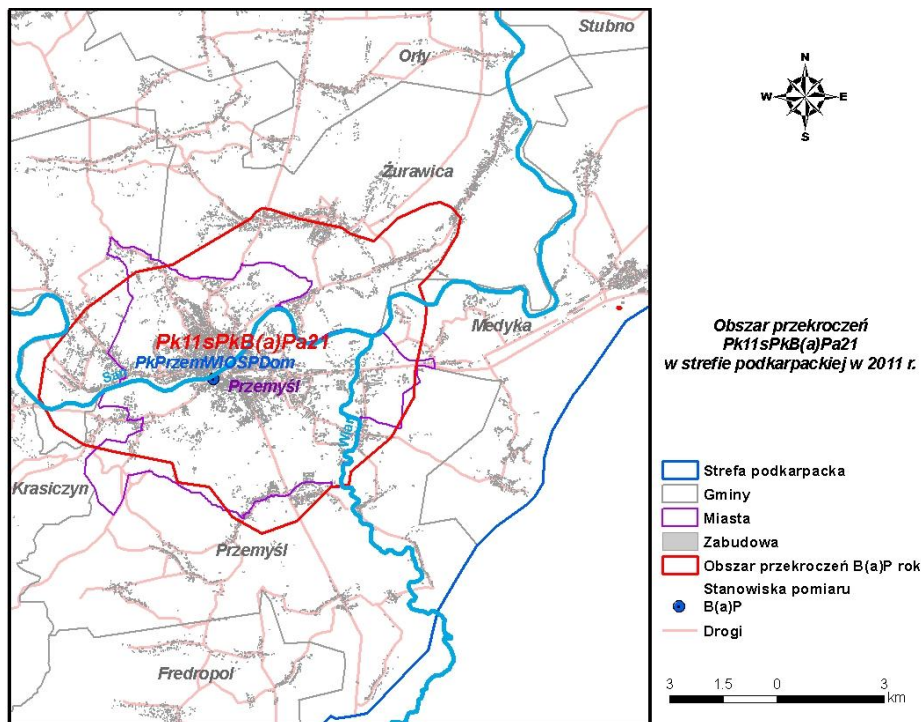
Rysunek 223 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa20* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

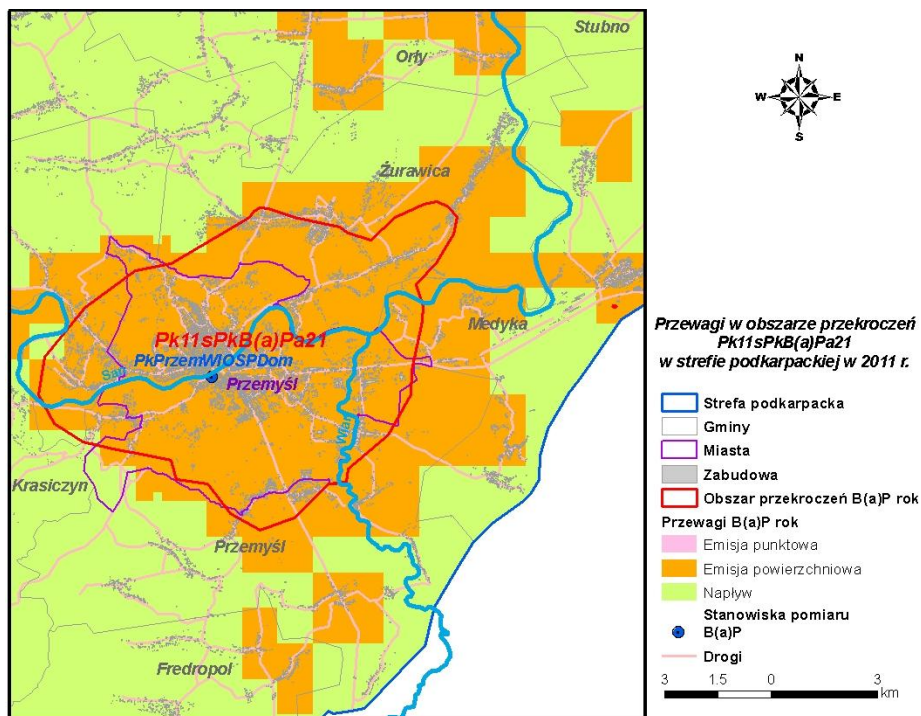
Rysunek 224 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa20* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
 z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

21. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa21** zlokalizowany jest na terenie miasta Przemyśla oraz gmin: Przemyśl, Medyka, Krasiczyn i Żurawica; zajmuje powierzchnię 6 658 ha, zamieszkiwany jest przez ok.73 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 133,4 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 5,4 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

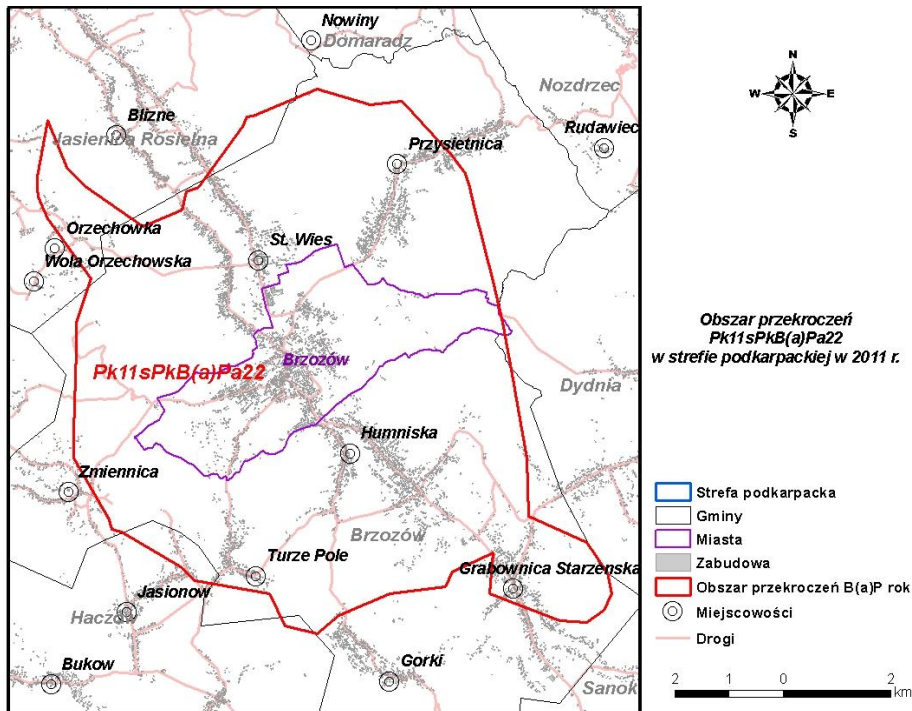
Rysunek 225 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa21* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

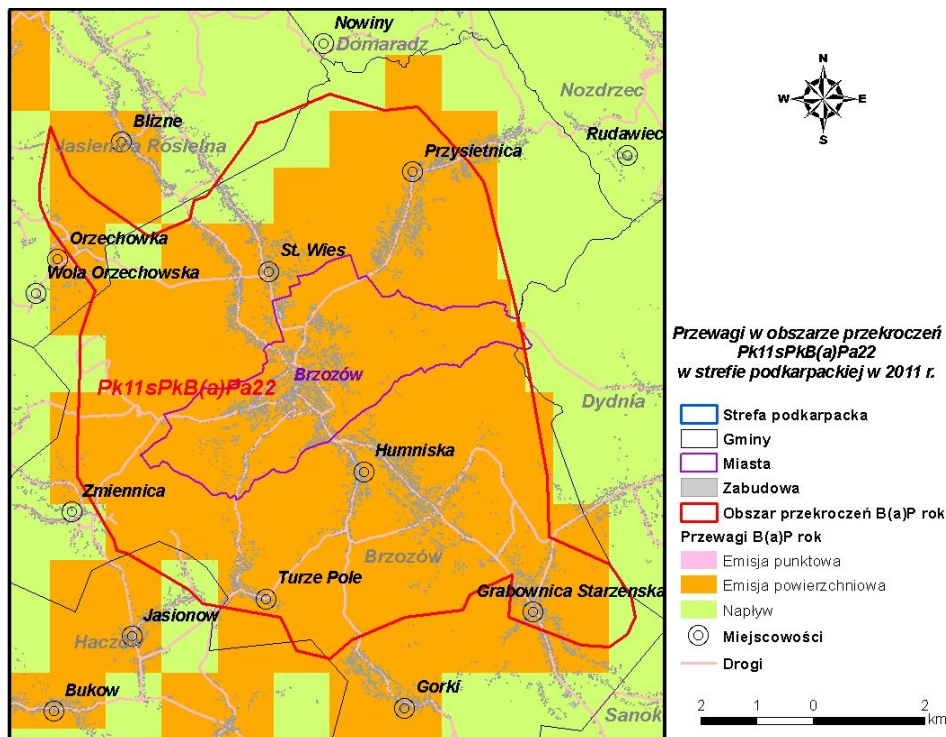
Rysunek 226 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa21* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

22. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa22** zlokalizowany jest na terenie miasta Brzozowa oraz gmin: Brzozów i Jasienica Rosielna; zajmuje powierzchnię 6 673 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 21 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 94,7 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 5,4 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

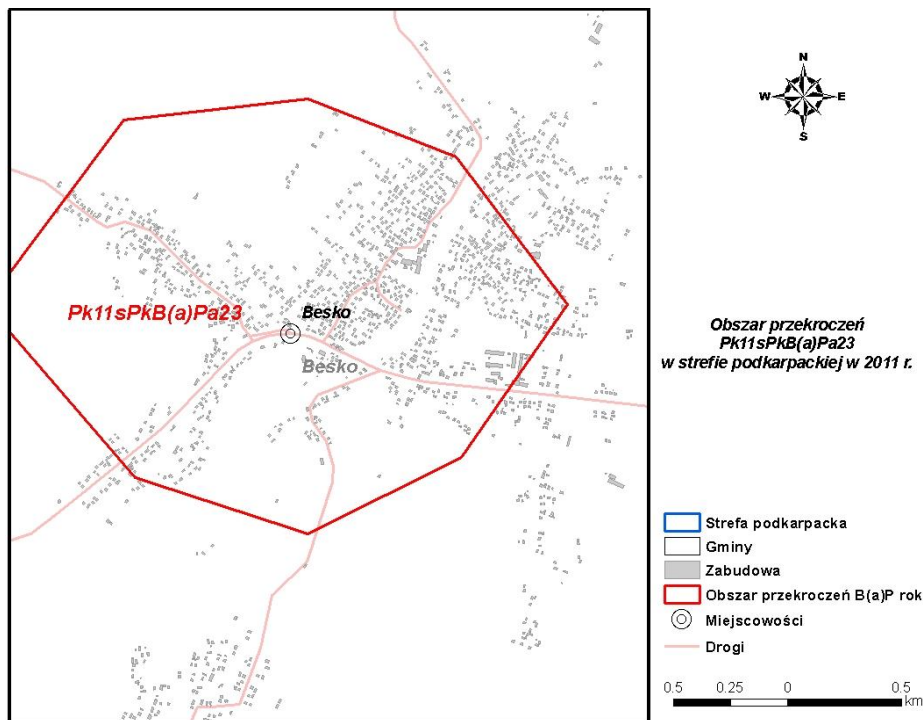
Rysunek 227 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa22* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

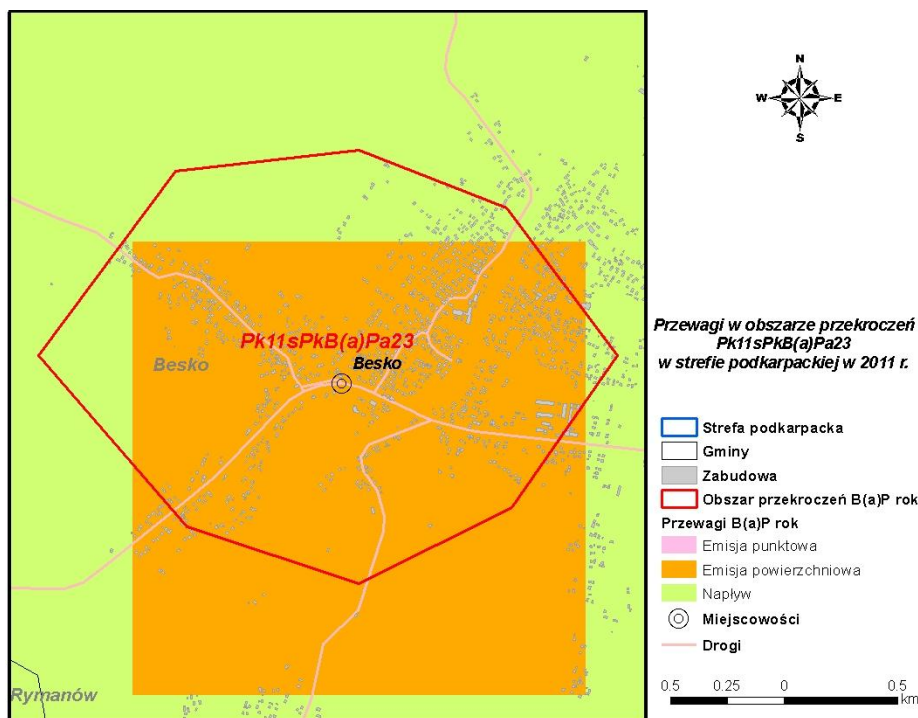
Rysunek 228 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa22* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

23. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa23** zlokalizowany jest na terenie gminy Besko; zajmuje powierzchnię 323 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 3,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 11,1 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 2,3 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

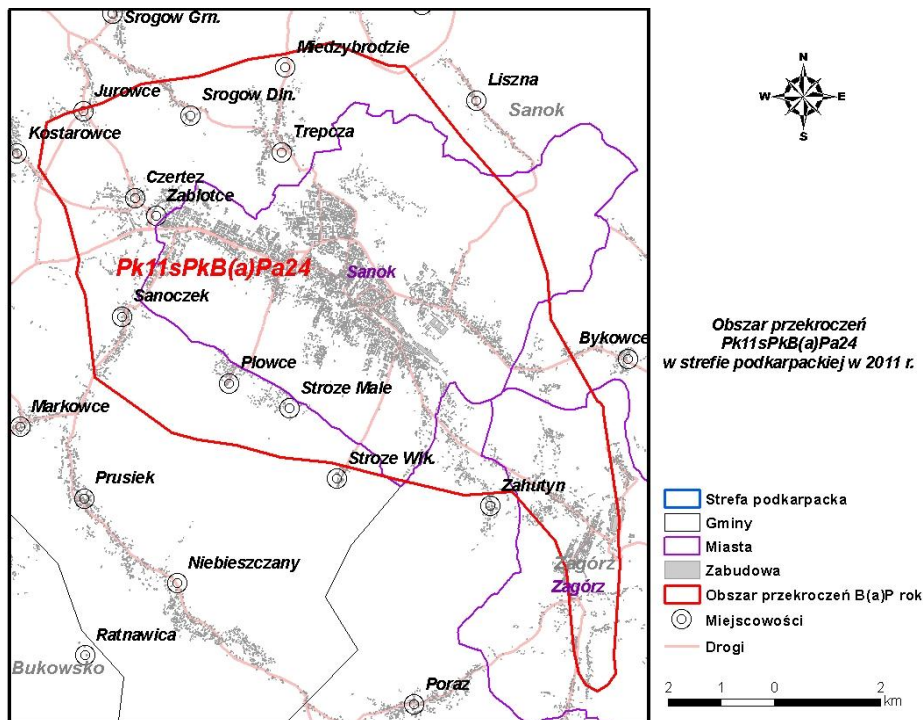
Rysunek 229 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa23* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

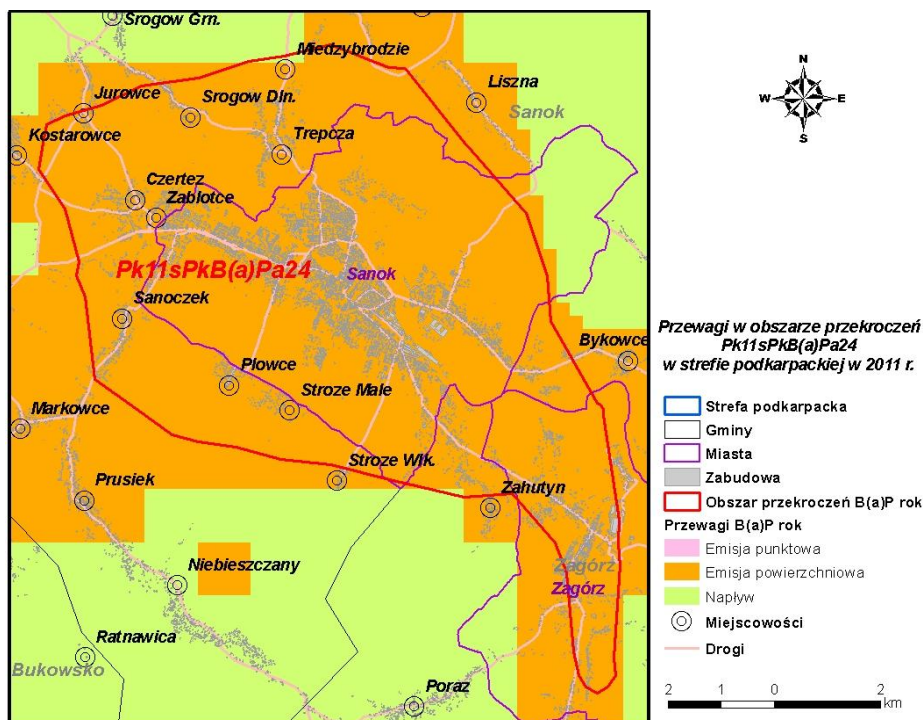
Rysunek 230 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa23* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

24. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa24** zlokalizowany jest na terenie miast Sanoka i Zagórza oraz gminy wiejskiej Sanok; zajmuje powierzchnię 6 696 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 47 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 93,3 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 5,4 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

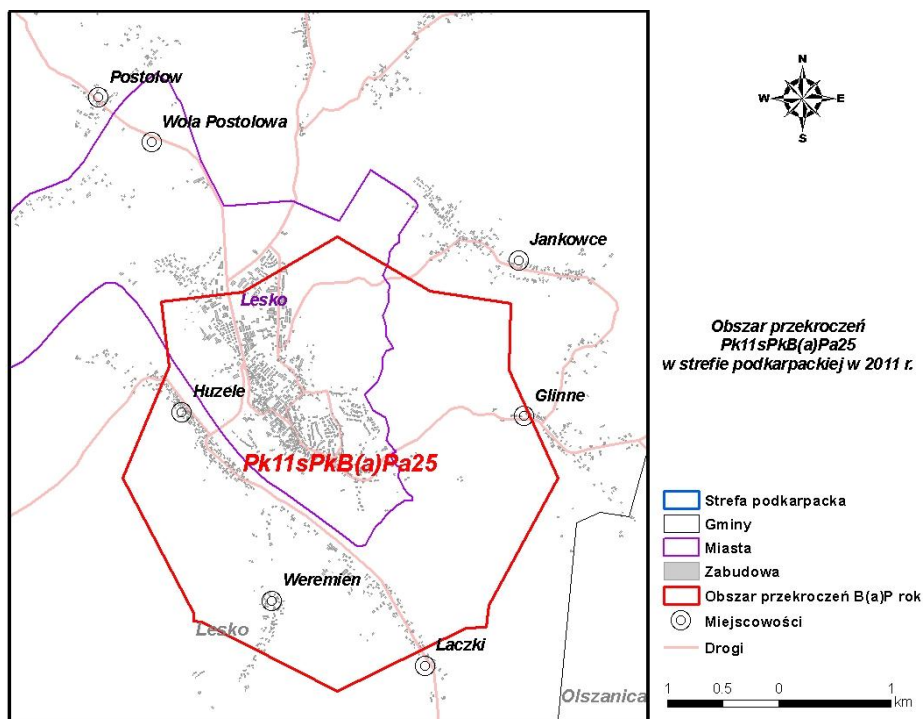
Rysunek 231 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa24* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

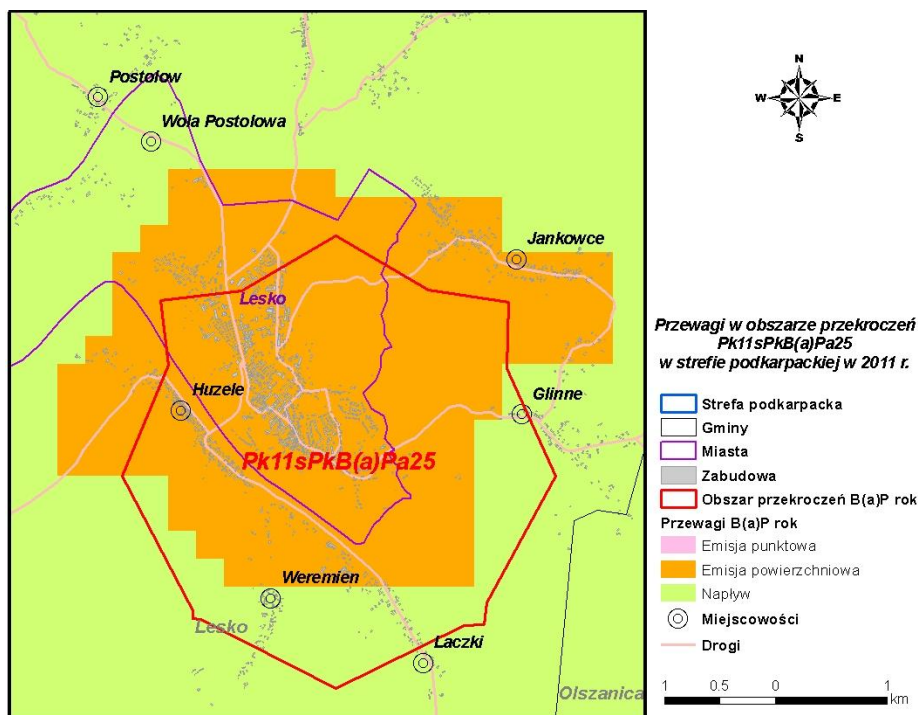
Rysunek 232 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa24* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

25. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa25** zlokalizowany jest na terenie gmin miejskiej i wiejskiej Lesko; zajmuje powierzchnię 1 076 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 5,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim i rolniczym; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 15,6 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 4,5 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

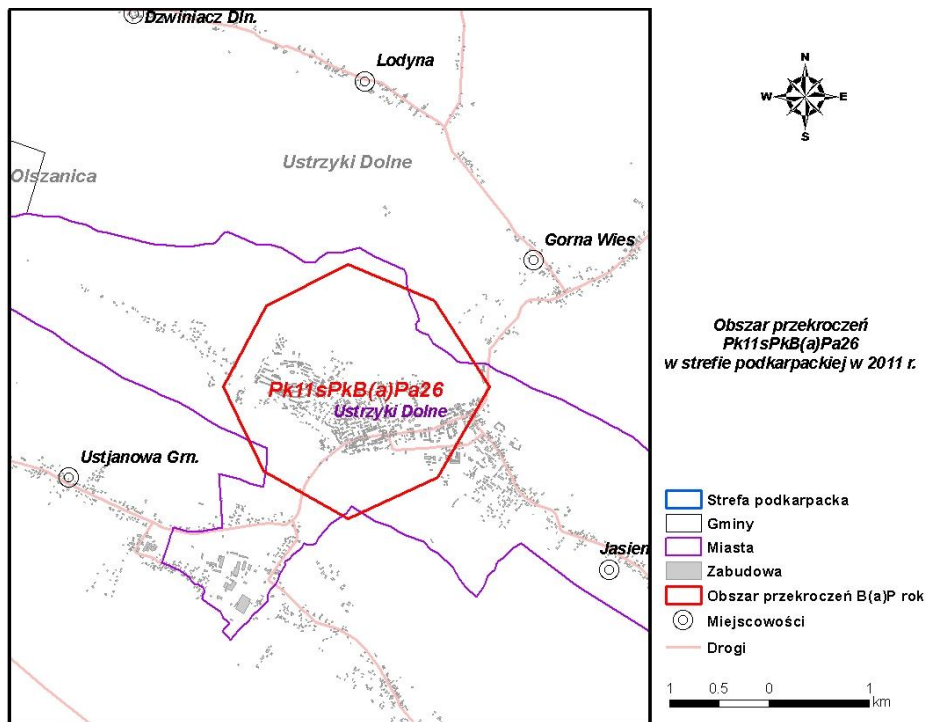
Rysunek 233 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa25* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

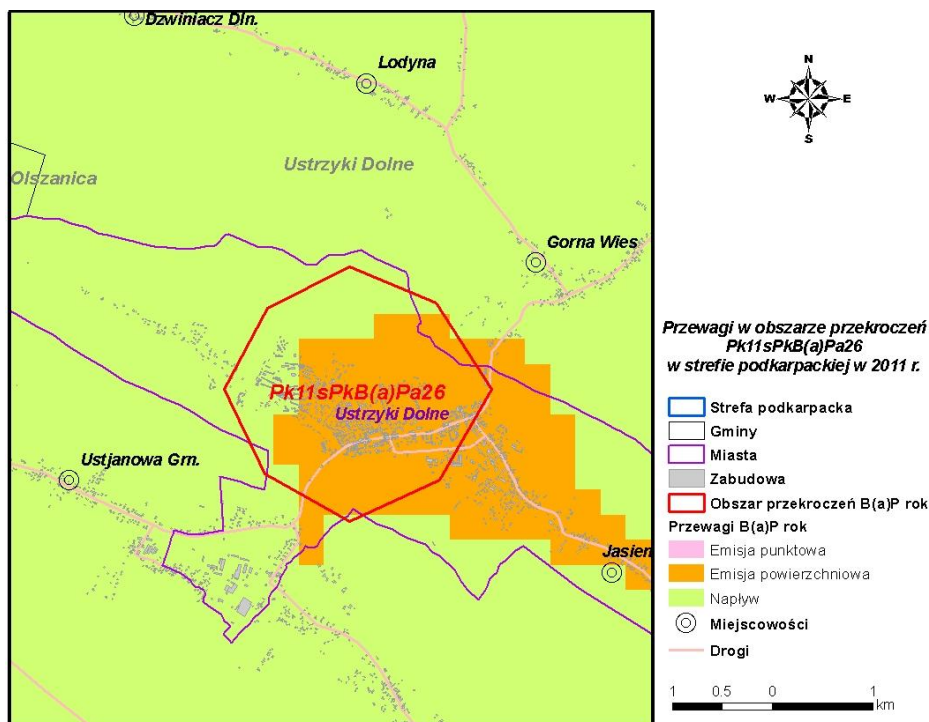
Rysunek 234 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa25* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

26. Obszar przekroczeń **Pk11sPkB(a)Pa26** zlokalizowany jest na terenie miasta Ustrzyki Dolne; zajmuje powierzchnię 443 ha, zamieszkiwany jest przez ok. 5,5 tys. osób; jest to obszar o charakterze miejskim; emitowany roczny ładunek B(a)P ze wszystkich typów źródeł wynosi 14,3 kg; stężenia średnie roczne osiągają maksymalnie 3,8 ng/m³; w stężeniach przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego.

Rysunek 235 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok *Pk11sPkB(a)Pa26* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

Rysunek 236 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń *Pk11sPkB(a)Pa26* w strefie podkarpackiej w 2011 r.

6.8. Scenariusze naprawcze dla strefy podkarpackiej w zakresie zanieczyszczenia pyłem PM10

Działania zmierzające do obniżenia emisji komunalnej:

Działaniom naprawczym poddano tylko obszary miejskie, gdyż brak jest możliwości zwłaszcza technicznych, ale też i finansowych do zmiany sposobu ogrzewania mieszkań na terenach wiejskich, gdzie nie ma scentralizowanych systemów grzewczych, a także w większości przypadków nie występuje sieć gazowa.

Podstawowe działania naprawcze zmierzające do obniżenia emisji komunalnej w strefie podkarpackiej:

- 1) Podłączenie do sieci ciepłej lub zastosowanie do ogrzewania energii elektrycznej w lokalach, w których jako czynnik grzewczy stosowane są niskosprawne kotły na paliwa stałe, zarówno w zabudowie wielo- jak i jednorodzinnej;
- 2) Wymiana nieefektywnego ogrzewania na paliwa stałe na nowoczesne piece gazowe, zarówno w zabudowie wielo- jak i jednorodzinnej;
- 3) Wymiana nieefektywnego ogrzewania na paliwa stałe na nowoczesne kotły retortowe/peletowe, w zabudowie wielo- jak i jednorodzinnej.

Wybór wyżej wymienionych działań podyktowany został najkorzystniejszym w stosunku do ceny zakładanym efektem ekologicznym. Działania tego typu są najczęściej stosowane w ramach wymiany sposobu ogrzewania mieszkań. Zrezygowano z wprowadzenia alternatywnych źródeł energii (solary oraz geotermia) ze względu na wysokie koszty inwestycyjne oraz ograniczenia techniczno-środowiskowe stosowalności tego typu rozwiązań. Zrezygowano również ze stosowania jako czynnika grzewczego oleju opałowego ze względu na wysokie koszty tego paliwa.

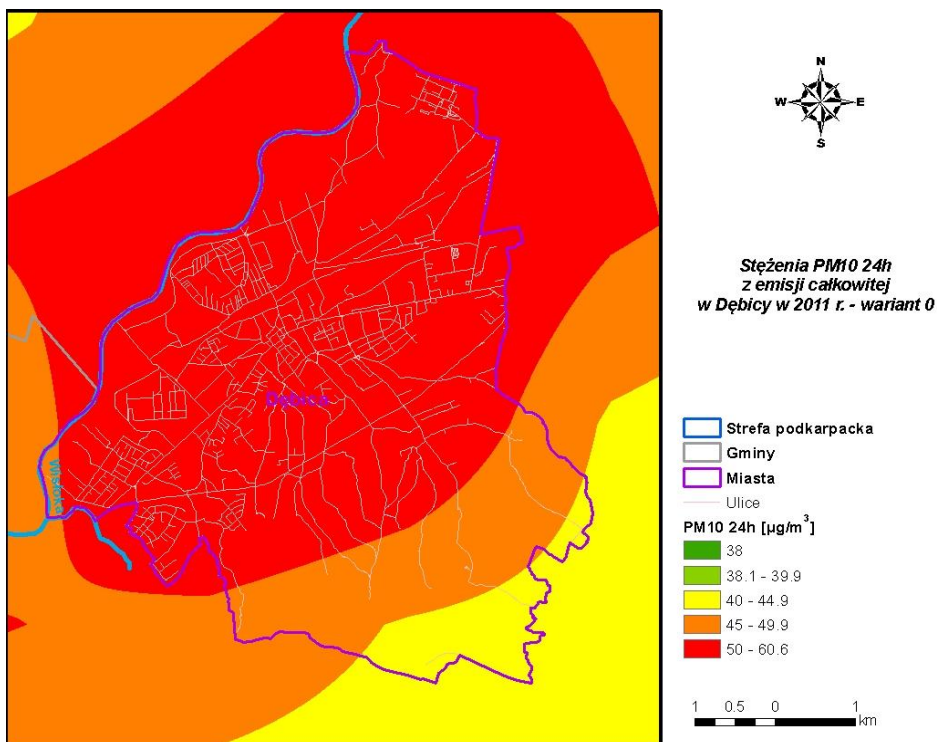
WARIANT 0

W pierwszej kolejności, w ramach zaproponowanych działań uwzględniono działania zawarte w uchwalonych programach ochrony powietrza dla Przemysłu oraz strefy jasielskiej (Rozporządzenie nr 49 Wojewody Podkarpackiego z dnia 22 sierpnia 2006 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy „Miasto Przemyśl”, Uchwała nr XLII/805/10 sejmiku województwa podkarpackiego z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy jasielskiej”) oraz w Programie Ograniczenia Niskiej Emisji dla miasta Dębica w zakresie budynków jednorodzinnych:

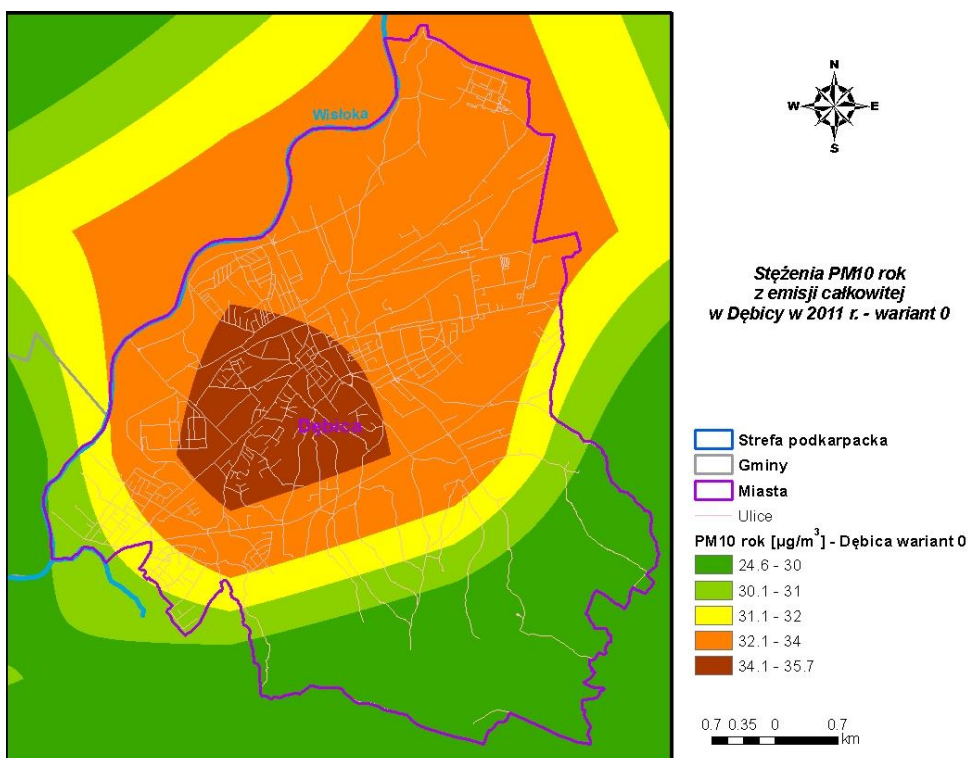
- Dębica: wymiana 150 niskosprawnych kotłowni węglowych na kotły retortowe/peletowe (redukcja emisji powierzchniowej PM10 o 9,3%);
- Jasło: Program Ograniczenia Niskiej Emisji – podłączenie do sieci ciepłej budynków ogrzewanych indywidualnie w Śródmieściu, Os. Mickiewicza, Os. Kopernika, Os. Górka Klasztorna (redukcja emisji powierzchniowej PM10 o 35%).
- Przemyśl: Zmiana sposobu pokrycia zapotrzebowania na ciepło w 456 budynkach o zróżnicowanej strukturze własnościowej na: system ciepłowniczy, energię elektryczną, brykiety drzewne lub węgiel o niskiej zawartości popiołu (redukcja emisji powierzchniowej PM10 o 37,6%);

Po przeliczeniu powyższych wariantów okazało się, że nadal pozostają w strefie obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny, natomiast zniknęły obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 rok w Dębicy, Jasle i Przemysłu, co przedstawiono na poniższych rysunkach.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

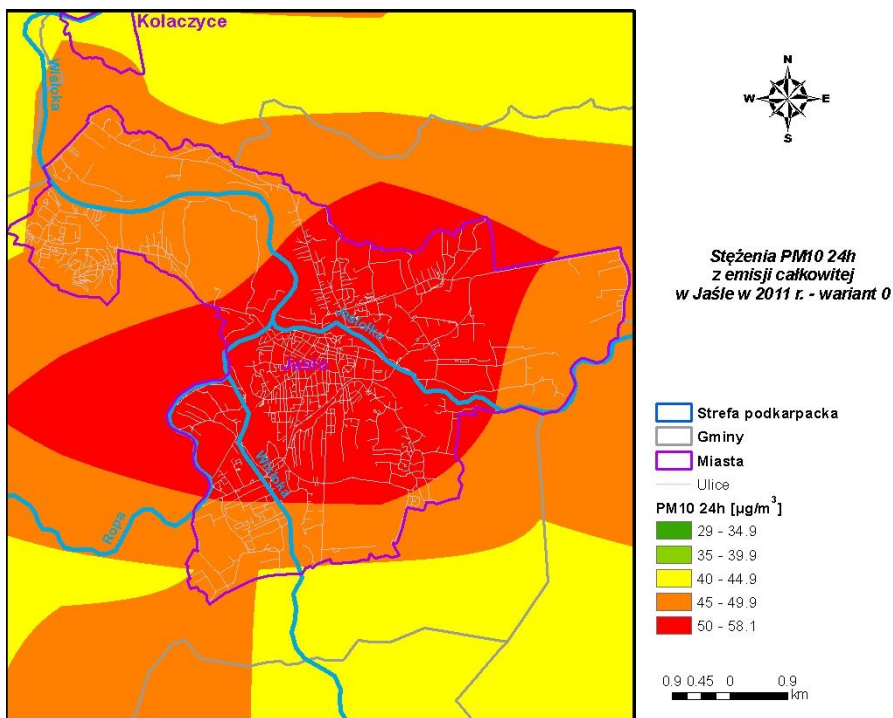

Rysunek 237 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 h w Dębicy w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w PONE

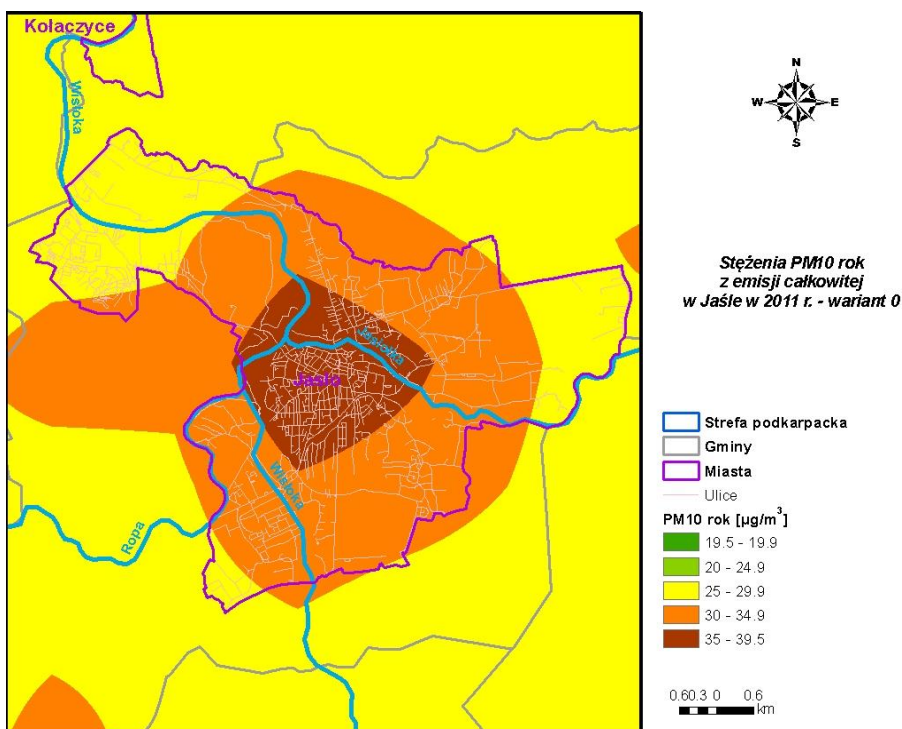

Rysunek 238 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Dębicy w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w PONE

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

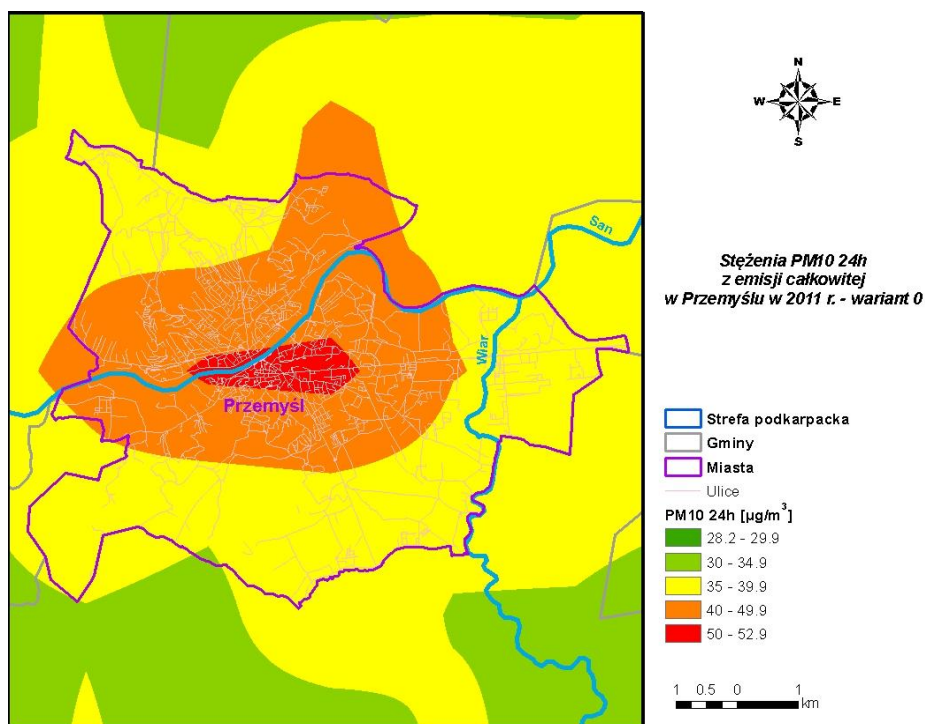

Rysunek 239 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 h w Jaśle w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w POP za 2008 rok

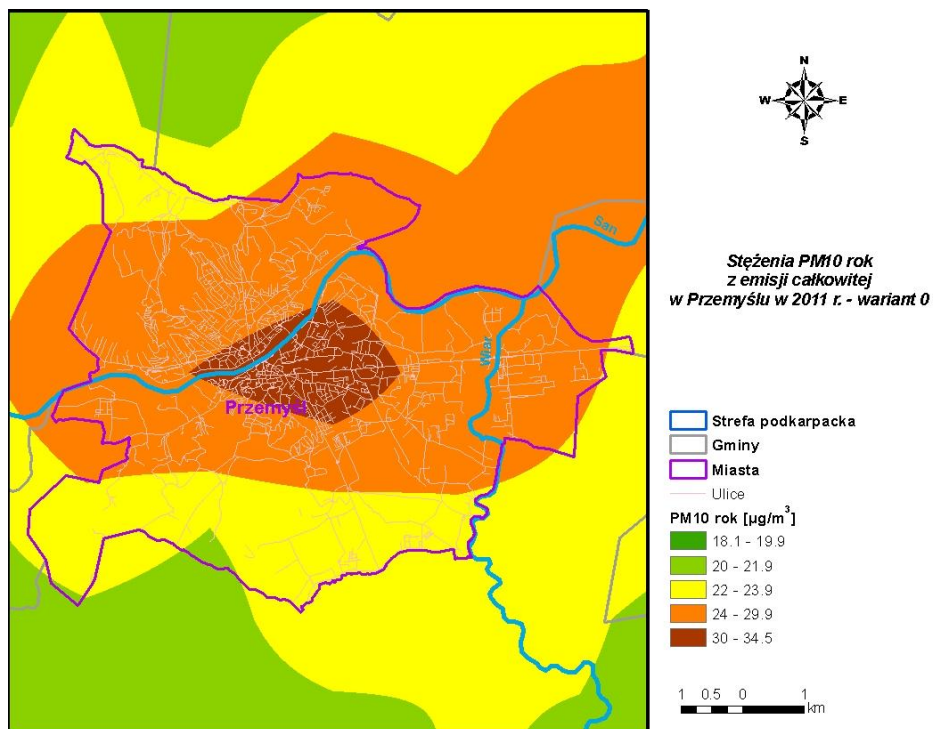

Rysunek 240 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 h w Jaśle w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w POP za 2008 rok

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 241 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w Przemyślu w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w POP za 2006 rok

Rysunek 242 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Przemyślu w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w POP za 2006 rok

WARIANT 1

W ramach dalszych działań naprawczych (uwzględniając zadania z wariantu 0) założono obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego o około 5,1%. Efekt taki uzyskano poprzez:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- 1) Podłączenie do sieci ciepłej lub zastosowanie do ogrzewania energii elektrycznej w zabudowie wielorodzinnej:
 - Kolbuszowa: 53 000 m²,
 - Leżajsk: 60 300 m²,
 - Łańcut: 26 690 m²,
 - Tyczyn: 16 500 m²,
 - Dębica: 47 900 m²,
 - Pilzno: 14 300 m²,
 - Strzyżów: 14 000 m²,
 - Krosno: 53 400 m²,
 - Brzozów: 89 000 m²,
 - Sanok: 60 000 m²,
 - Przemyśl: 34 000 m²,
 - Jarosław: 10 000 m²,
 - Jasło: 50 000 m².

- 2) Wymianę niskosprawnych kotłów na paliwa stałe (gł. węgiel) na piece gazowe w zabudowie jednorodzinnej:
 - Stalowa Wola: 84 500 m²,
 - Nisko: 70 150 m²,
 - Mielec: 201 040 m²,
 - Kolbuszowa: 30 000 m²,
 - Łańcut: 100 900 m²,
 - Dębica: 195 000 m²,
 - Strzyżów: 43 000 m²,
 - Jasło: 67 700 m²,
 - Krosno: 130 180 m²,
 - Brzozów: 2 000 m²,
 - Sanok: 40 900 m²,
 - Boguchwała: 54 000 m²,
 - Jarosław: 24 000 m².

- 3) lub wymianę nieefektywnego ogrzewania na paliwa stałe na nowoczesne piece retortowe/peletowe, w zabudowie jednorodzinnej:
 - Stalowa Wola: 92 200 m²,
 - Nisko: 77 100 m²,
 - Mielec: 221 200 m²,
 - Kolbuszowa: 33 000 m²,
 - Łańcut: 111 000 m²,
 - Dębica: 214 500 m²,
 - Strzyżów: 47 300 m²,
 - Jasło: 75 000 m²,
 - Krosno: 143 200 m²,
 - Brzozów: 2 200 m²,
 - Sanok: 45 000 m²,
 - Boguchwała: 58 900 m²,
 - Jarosław: 26 400 m².

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Zgodnie z podanym scenariuszem, sumaryczna powierzchnia użytkowa mieszkań podlegająca zamianie sposobu ogrzewania wynosi:

- w zabudowie wielorodzinnej: 529 090 m² - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne,
- w zabudowie jednorodzinnej: 1 043 370 m² – wymiana na piece gazowe lub 1 147 000 m² – wymiana na piece retortowe/peletowe.

W wyniku realizacji tego działania uzyska się redukcję emisji powierzchniowej PM₁₀ w strefie podkarpackiej o około 5,1% (1370,9 Mg).

Omówione działanie otrzymuje kod **PksPkZSO**.

Działania zmierzające do obniżenia emisji komunikacyjnej:

Podstawowym działaniem wpływającym na zmniejszenie emisji PM₁₀ jest częste czyszczenie jezdni, szczególnie w okresach bezdeszczowych. Poniższa tabela pokazuje skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni dla obniżenia emisji PM₁₀, zawartych w opracowaniu *Wrap Fugitive Dust Handbook*.

Tabela 73 Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji PM₁₀

Technika kontroli	Typ ulicy	skuteczność (obniżenie emisji PM ₁₀)	Uwagi
Zamiatanie ulic na sucho, bez odkurzania z częstotliwością raz na 14 dni	Ulice lokalne	7%	Średnio po 5,5 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	11%	
Zamiatanie ulic na sucho, z odkurzaniem PM ₁₀ z częstotliwością raz na 14 dni	Ulice lokalne	16%	Średnio po 8,6 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	26%	
Zamiatanie ulic na sucho, bez odkurzania z częstotliwością raz na miesiąc	Ulice lokalne	4%	Średnio po 5,5 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	4%	
Zamiatanie ulic na sucho, z odkurzaniem PM ₁₀ z częstotliwością raz na miesiąc	Ulice lokalne	9%	Średnio po 8,6 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	9%	
Mycie na mokro	Wszystkie ulice	100%	W celu uzyskania skuteczności 100% zakłada się całkowite wysuszenie drogi przed wznowieniem ruchu

Źródło: *Wrap Fugitive Dust Handbook*

W poniższej tabeli zamieszczono szacunkowo wyznaczone (przez BSIPP „Ekometria”) efektywności mycia jezdni w zależności od średniego dobowego ruchu i częstotliwości mycia. Wielkość spadku emisji dotyczy całego mytego odcinka jezdni, w ciągu miesiąca.

Tabela 74 Miesięczne obniżenie emisji pyłu PM₁₀ w zależności od częstości mycia jezdni

Częstotliwość mycia SDR	1/m-c	2/m-c	3/m-c	4/m-c	Liczba dni, po których emisja wraca do stanu początkowego
	obniżenie emisji (%)				
do 500	8	16	24	32	5
500 - 5 000	7	11	17	23	3
5 000- 10 000	3	7	11	15	2
> 10 000	2	3	5	7	1

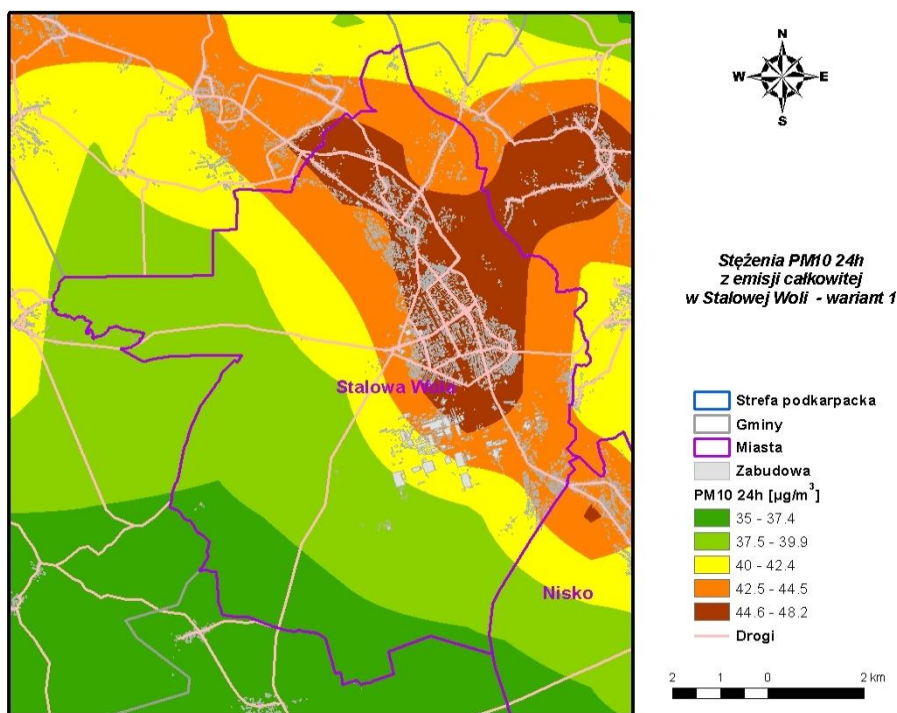
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Zamieszczone w powyższej tabeli (Tabela 73) współczynniki redukcji emisji określono dla 4 grup ulic, w zależności od wielkości średniego dobowego ruchu. W oparciu o wzory dotyczące wyznaczania emisji komunikacyjnej z rozdziału 3.2.5.1. dla poszczególnych ilości pojazdów określono przykładowe emisje jakie wystąpiłyby, gdyby zaniechano czyszczenia jezdni. Następnie uwzględniono efektywność mycia jezdni oraz czas, w którym emisja wraca do stanu początkowego. W tym celu wykorzystano opracowanie *Fugitive dust background dokument and technical information dokument for Best available controm measures* wydane przez US-EPA 1992 roku.

W zakresie ograniczenia emisji z transportu drogowego zakłada się redukcję ładunku pyłu unoszonego z jezdni w czasie ruchu samochodów. Zadanie to zostanie osiągnięte przez czyszczenie jezdni, najlepiej na mokro, z częstotliwością około raz w tygodniu, w zależności od możliwości finansowych.

W wyniku realizacji tego działania uzyska się redukcję emisji powierzchniowej PM10 w strefie podkarpackiej o około 0,97% (54,6 Mg). Omówione działanie otrzymuje kod **PksPkMMU**.

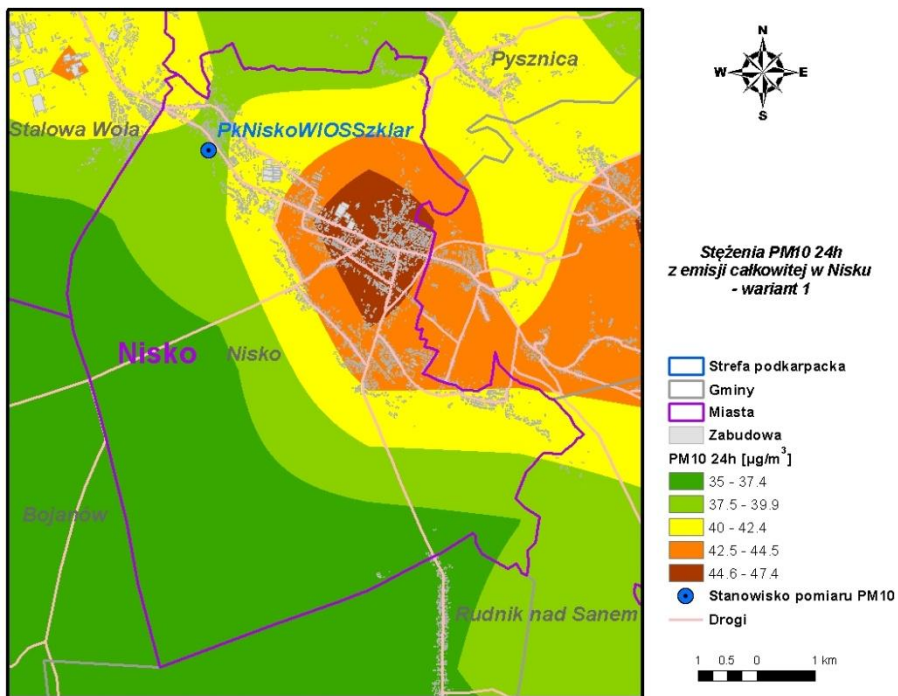
Poniżej przedstawiono skuteczność zaproponowanego scenariusza naprawczego.

Rysunek 243 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Stalowej Woli po zastosowaniu działania naprawczego

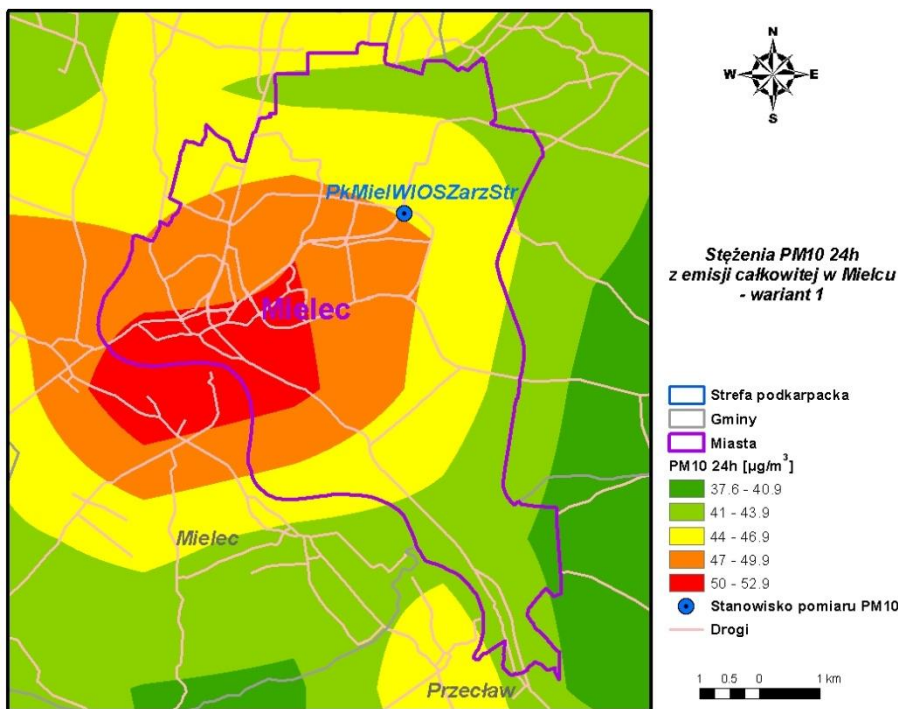
W Stalowej Woli stężenia pyłu PM10 24h obniżają się do poziomu maksymalnie $48,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$, nie przekraczają zatem poziomu dopuszczalnego.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

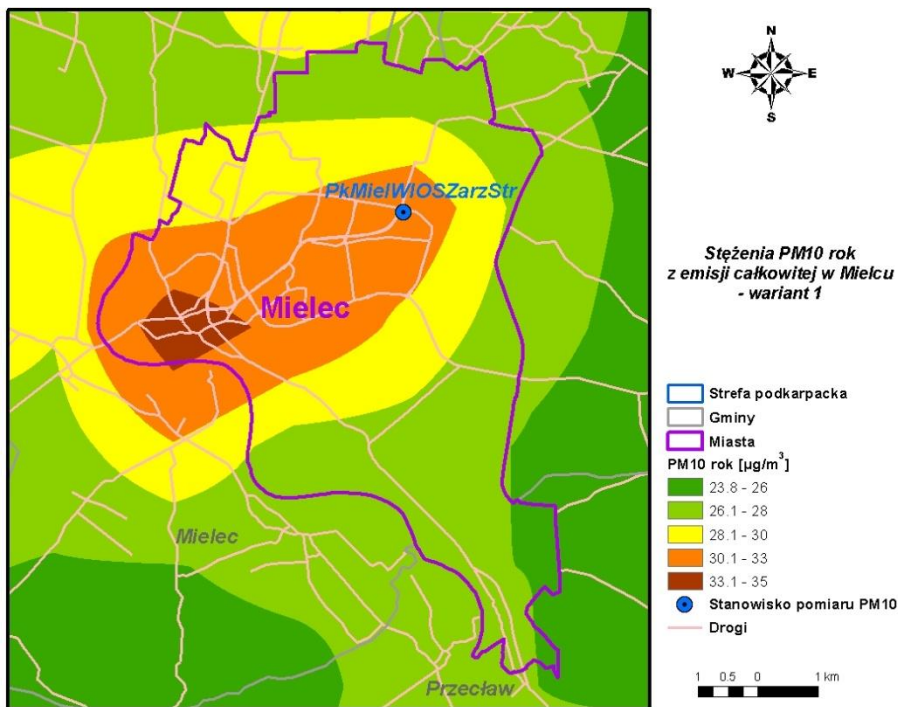
Rysunek 244 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Nisku po zastosowaniu działania naprawczego

Stężenia pyłu PM10 w Nisku, po zastosowaniu działań naprawczych, również będą poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 47,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

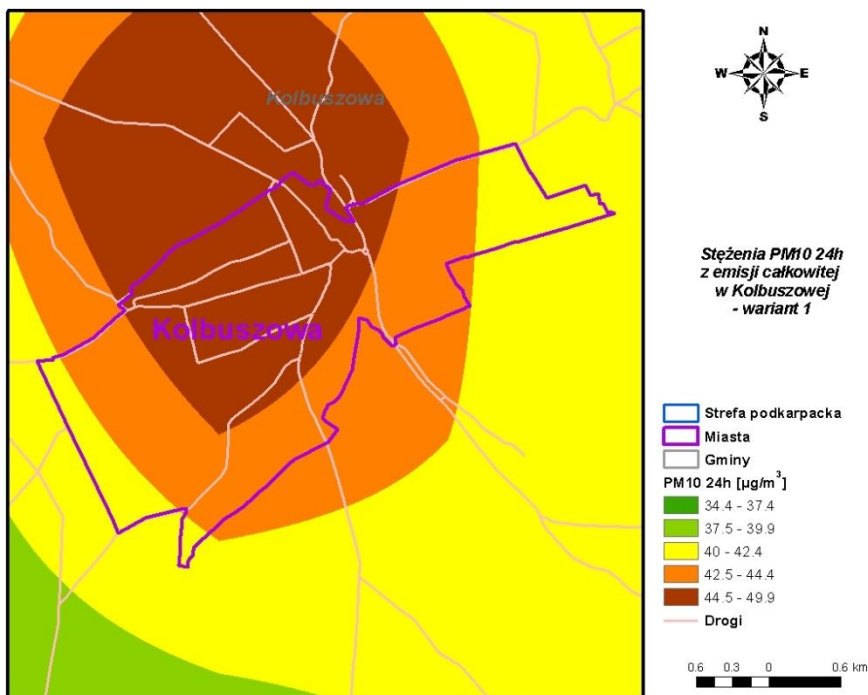
Rysunek 245 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Mielcu po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

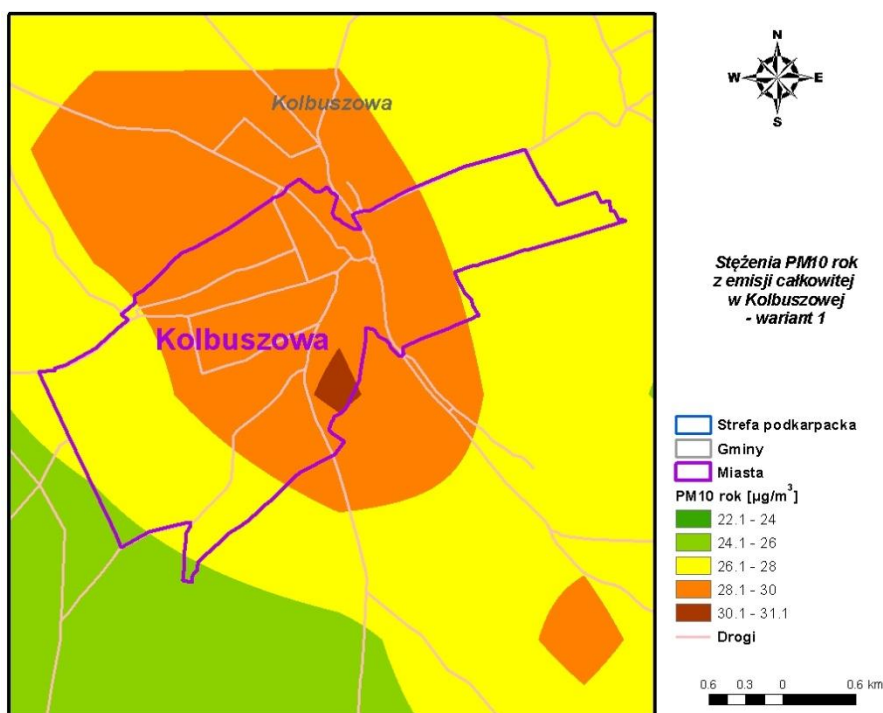
Rysunek 246 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Mielcu po zastosowaniu działania naprawczego

W Mielcu, po zastosowaniu działań naprawczych pozostał obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h (maksymalne stężenia wynoszą $52,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$) natomiast stężenia PM10 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do $35,0 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

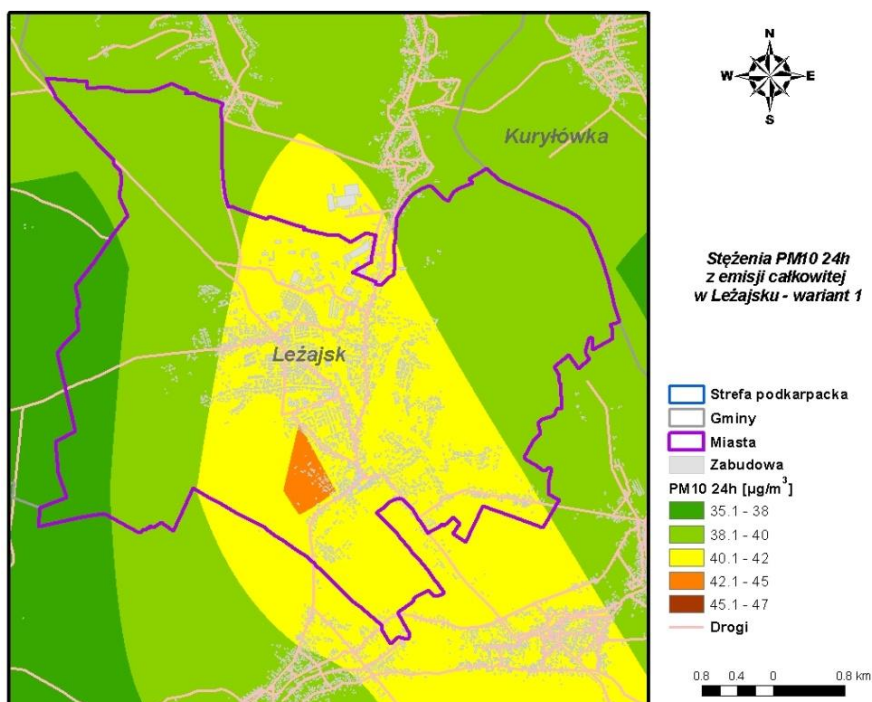
Rysunek 247 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Kolbuszowej po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 248 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Kolbuszowej po zastosowaniu działania naprawczego

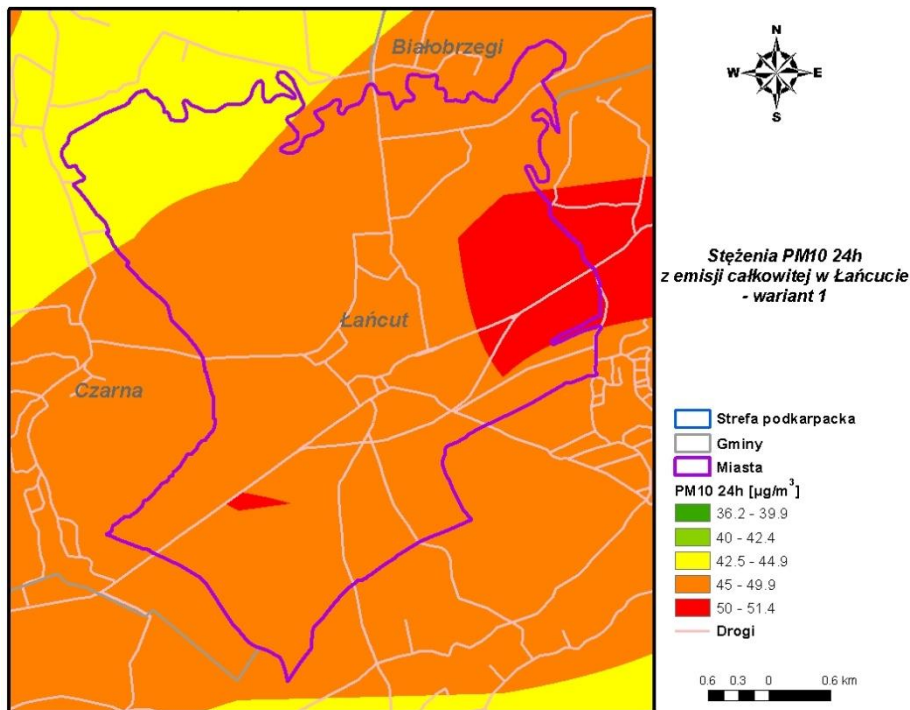
W Kolbuszowej, po zastosowaniu działań naprawczych zarówno stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h jak i rok będą poniżej poziomu dopuszczalnego i wynoszą maksymalnie - 49,9 i 31,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

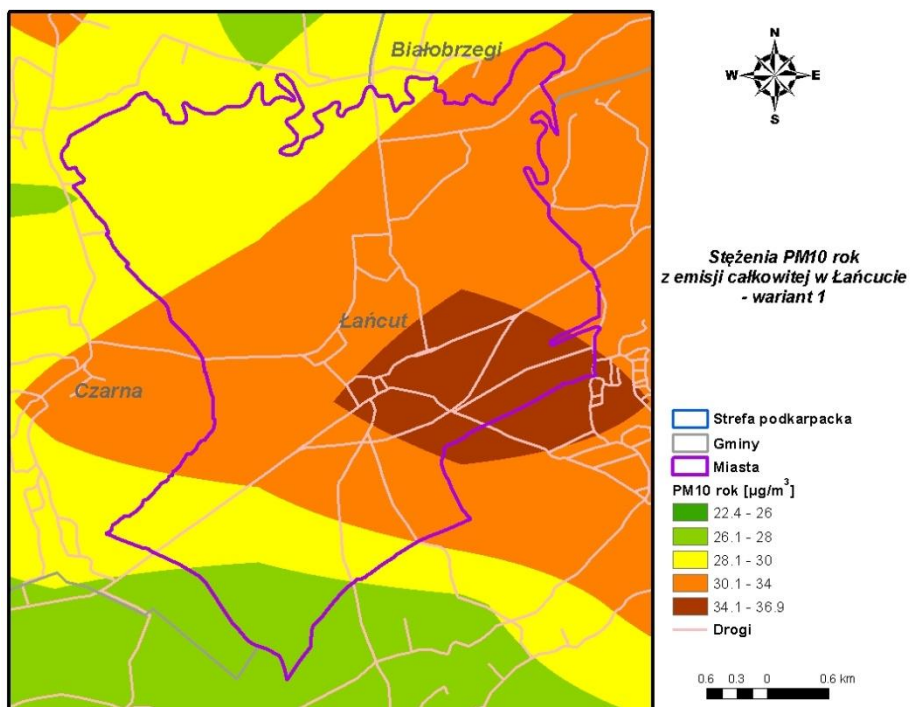
Rysunek 249 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Leżajsku po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Leżajsku, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h będą poniżej poziomu dopuszczalnego i wynoszą maksymalnie 47 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

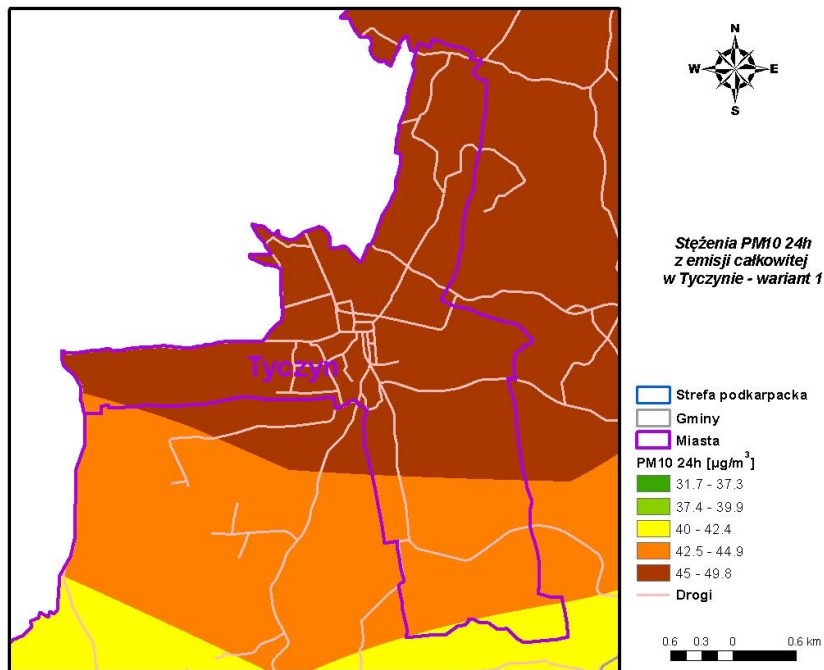
Rysunek 250 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Łańcutie po zastosowaniu działania naprawczego

Rysunek 251 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Łańcutie po zastosowaniu działania naprawczego

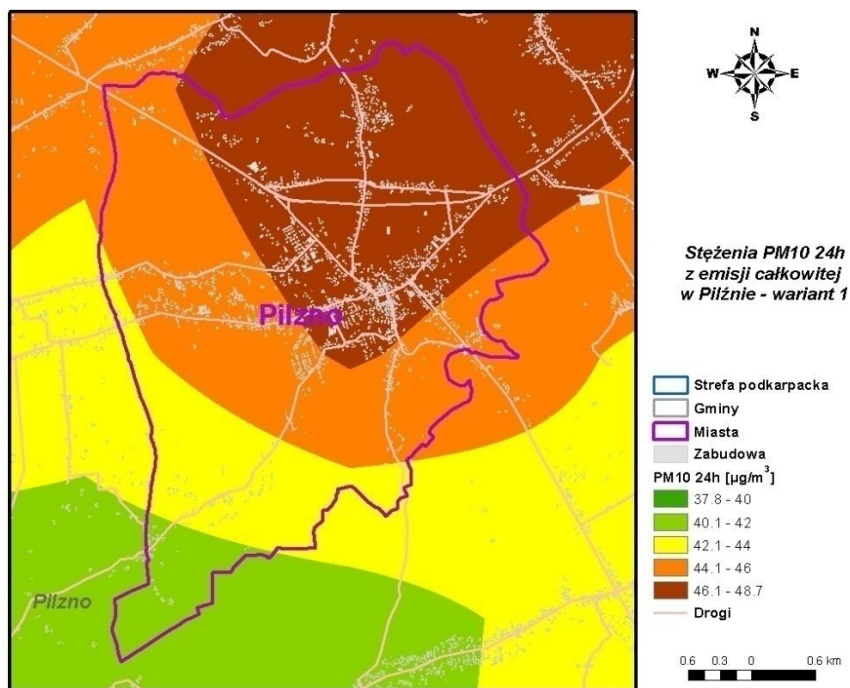
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Łąncucie, po zastosowaniu działań naprawczych pozostał niewielki obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h (maksymalne stężenia wynoszą 51,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) natomiast stężenia PM10 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 36,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 252 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Tyczynie po zastosowaniu działania naprawczego

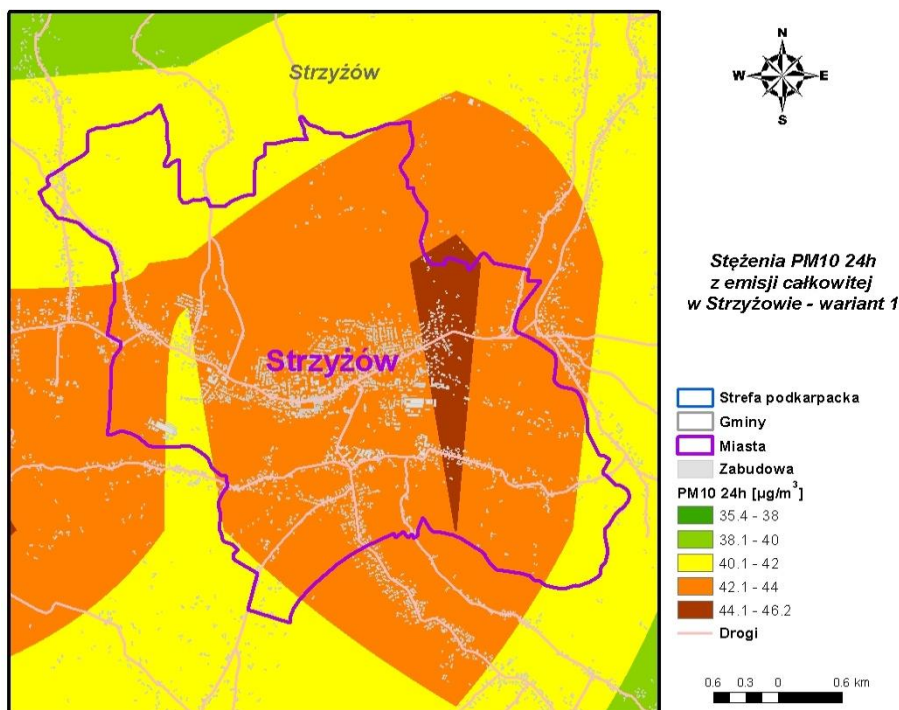
W Tyczynie, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h występują poniżej poziomu dopuszczalnego i wynoszą maksymalnie 49,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

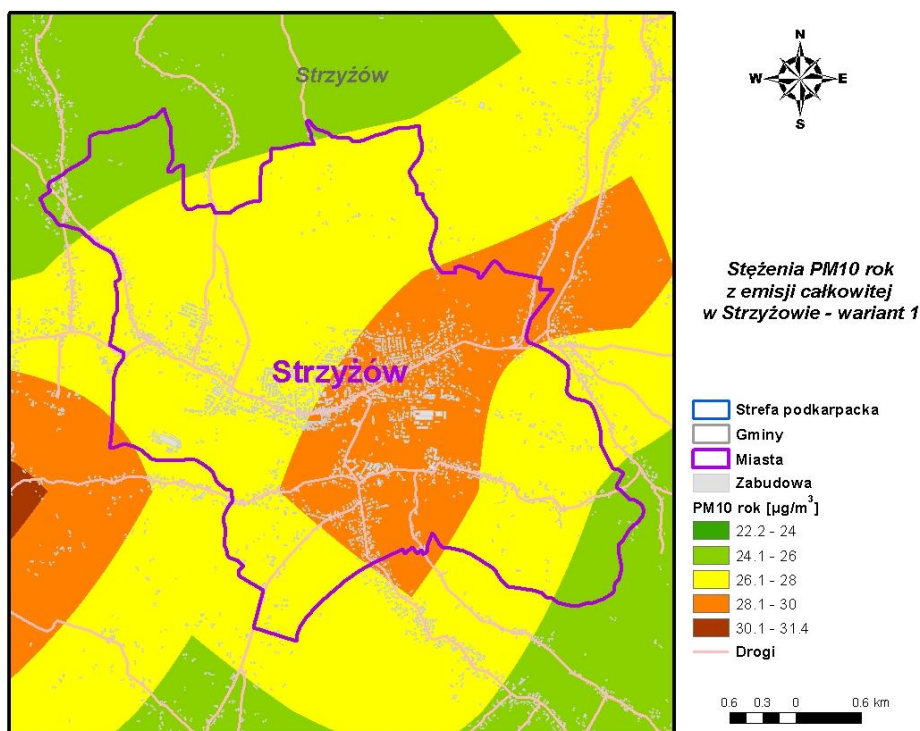
Rysunek 253 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Piłźnie po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Pilźnie, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h występują poniżej poziomu dopuszczalnego i wynoszą maksymalnie 48,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

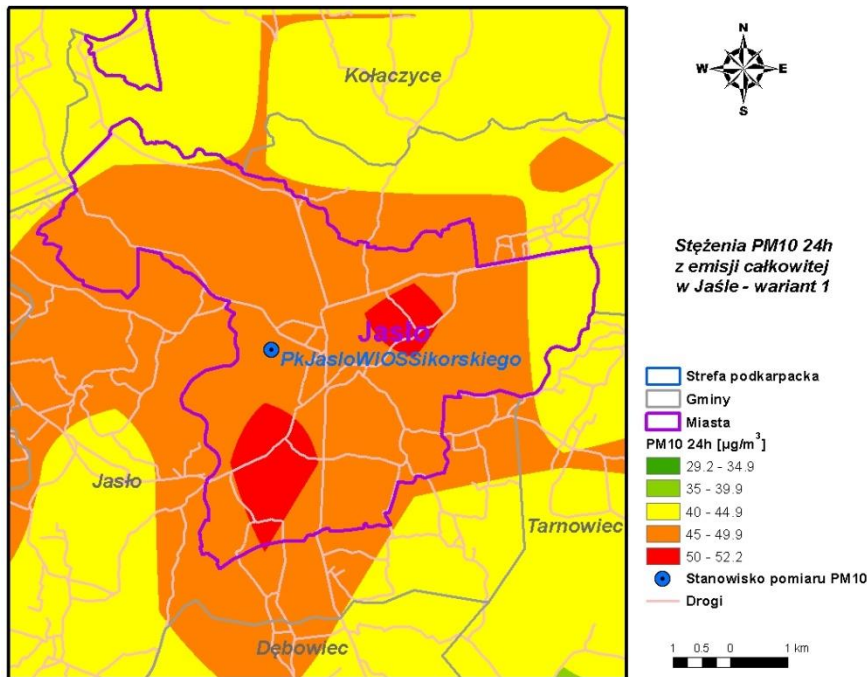
Rysunek 254 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Strzyżowie po zastosowaniu działania naprawczego

Rysunek 255 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Strzyżowie po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

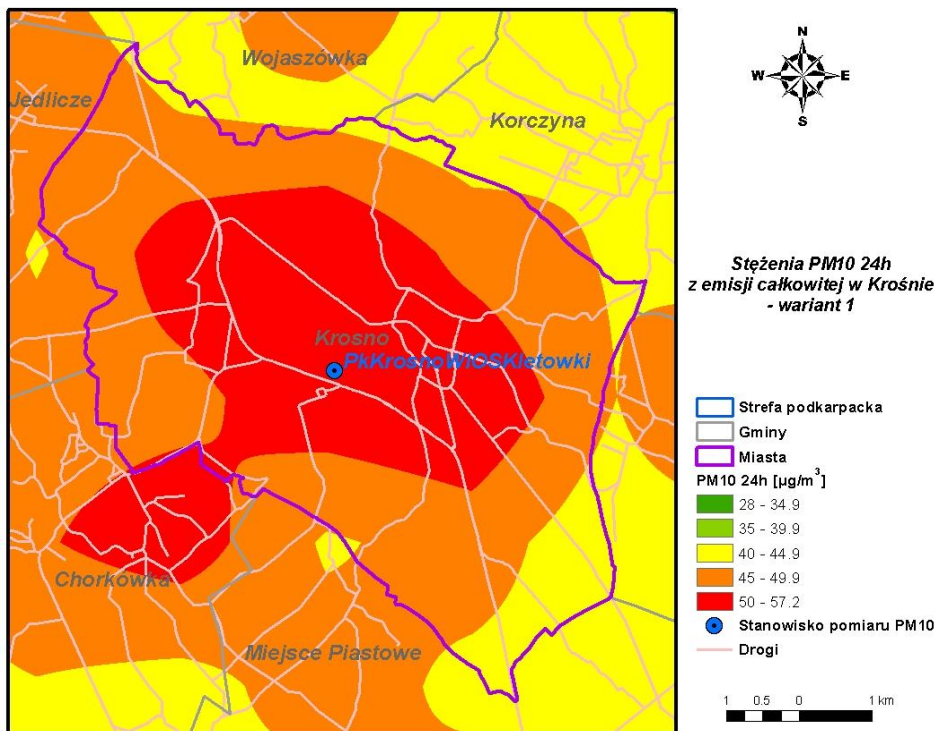
Również w Strzyżowie, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania 24h i rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego i wynoszą maksymalnie 46,2 i 31,4 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

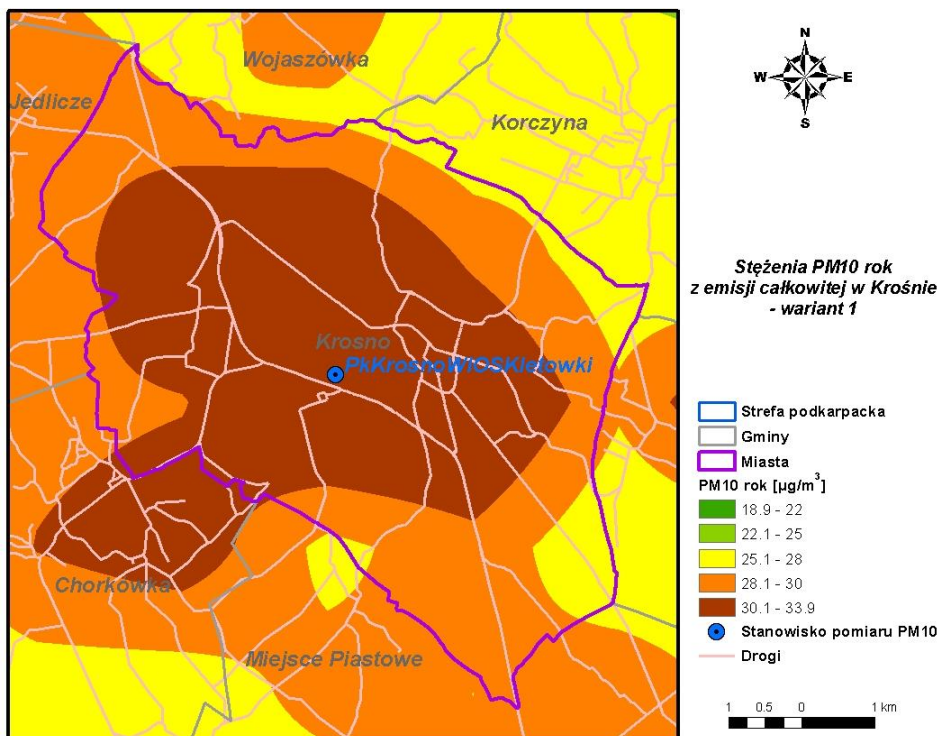
Rysunek 256 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Jasło po zastosowaniu działania naprawczego

W Jasło, po zastosowaniu działań naprawczych pozostały dwa niewielkie obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h (maksymalne stężenia wynoszą 52,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$).

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

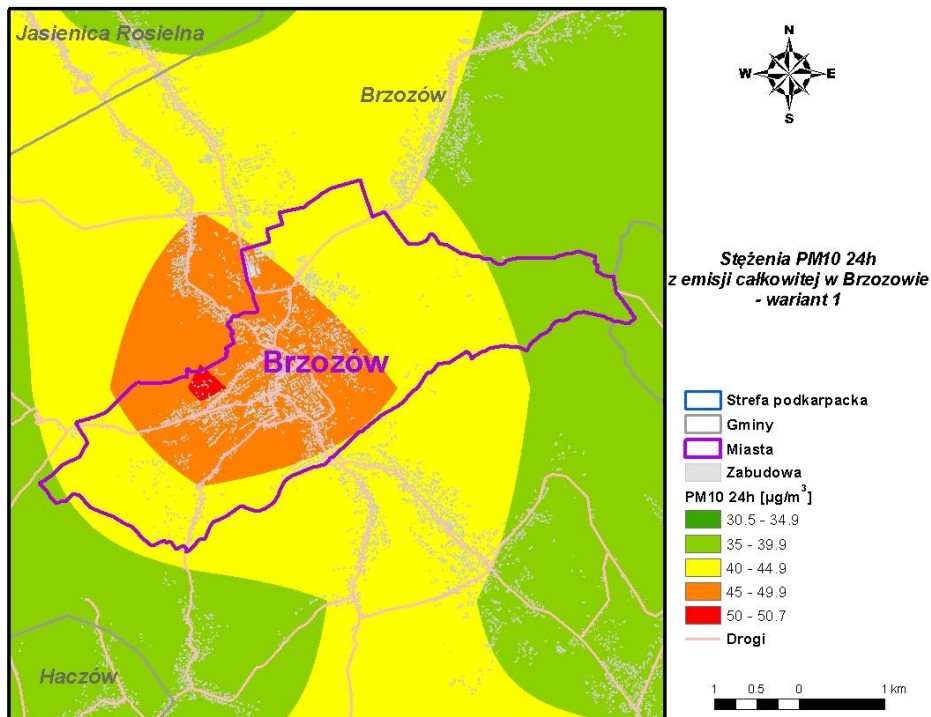
Rysunek 257 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Krośnie po zastosowaniu działania naprawczego

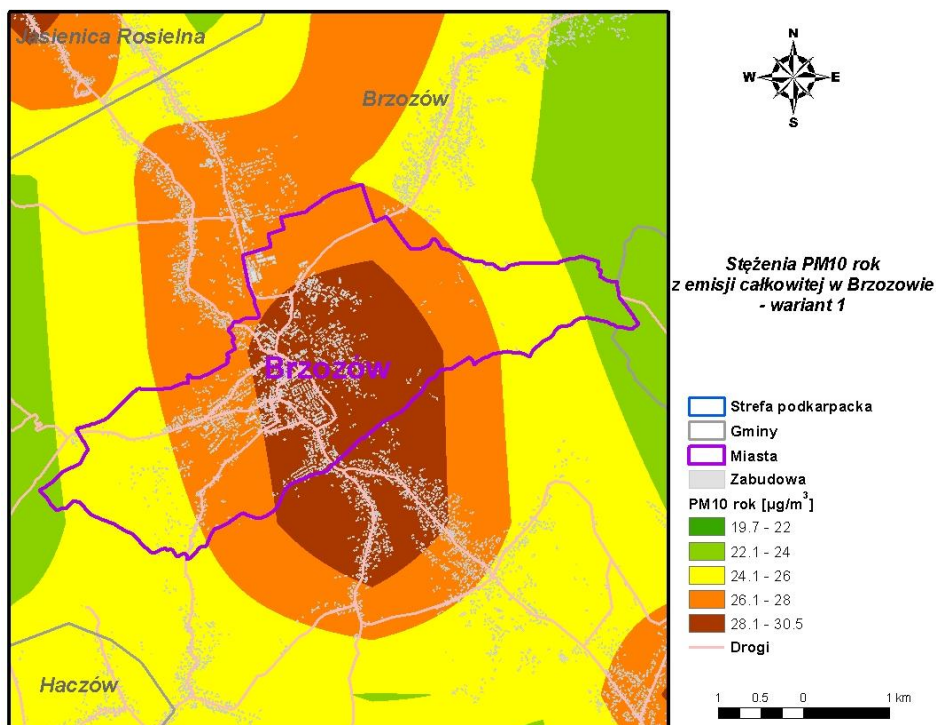
Rysunek 258 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Krośnie po zastosowaniu działania naprawczego

W Krośnie po zastosowaniu działań naprawczych pozostał obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h (maksymalne stężenia wynoszą $57,2 \mu\text{g}/\text{m}^3$) natomiast stężenia PM10 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do $33,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 259 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Brzozowie po zastosowaniu działania naprawczego

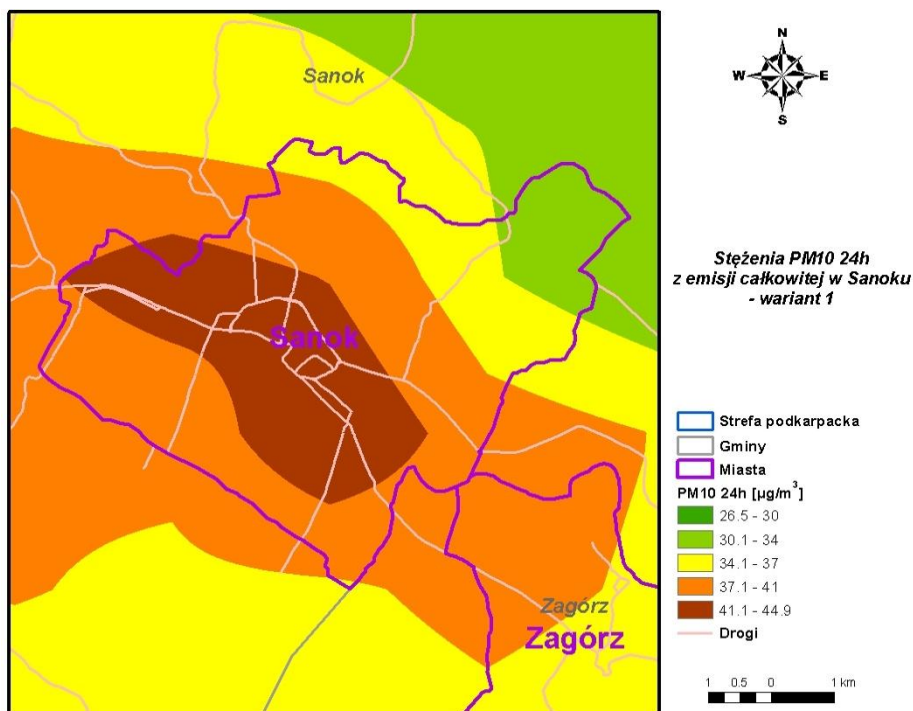

Rysunek 260 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Brzozowie po zastosowaniu działania naprawczego

W Brzozowie po zastosowaniu działań naprawczych pozostał niewielki obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h (maksymalne stężenia wynoszą 50,7

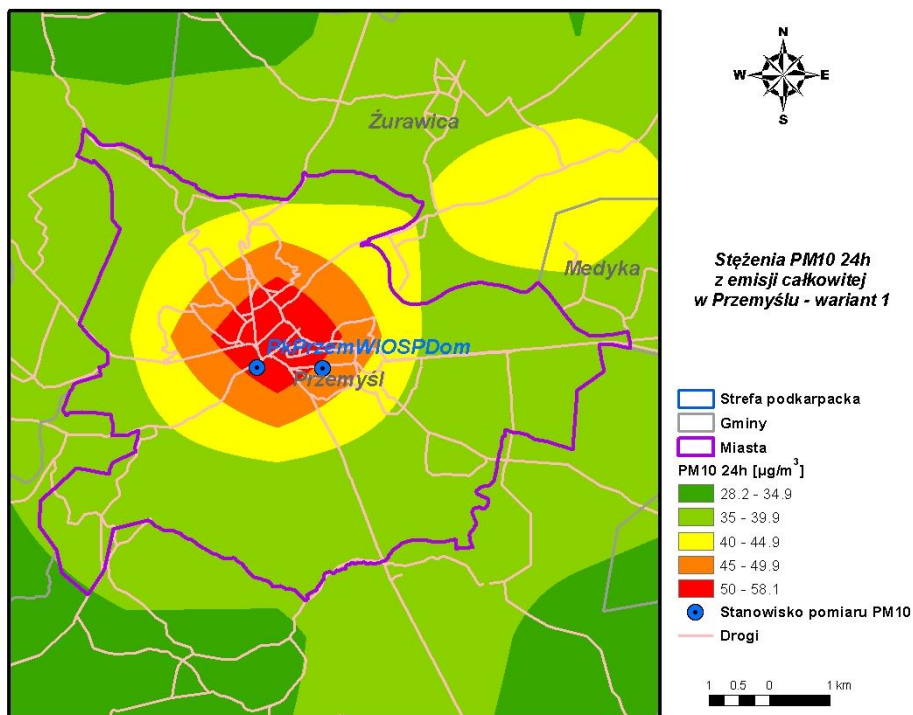
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

$\mu\text{g}/\text{m}^3$) natomiast stężenia PM10 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do $30,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 261 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Sanoku po zastosowaniu działania naprawczego

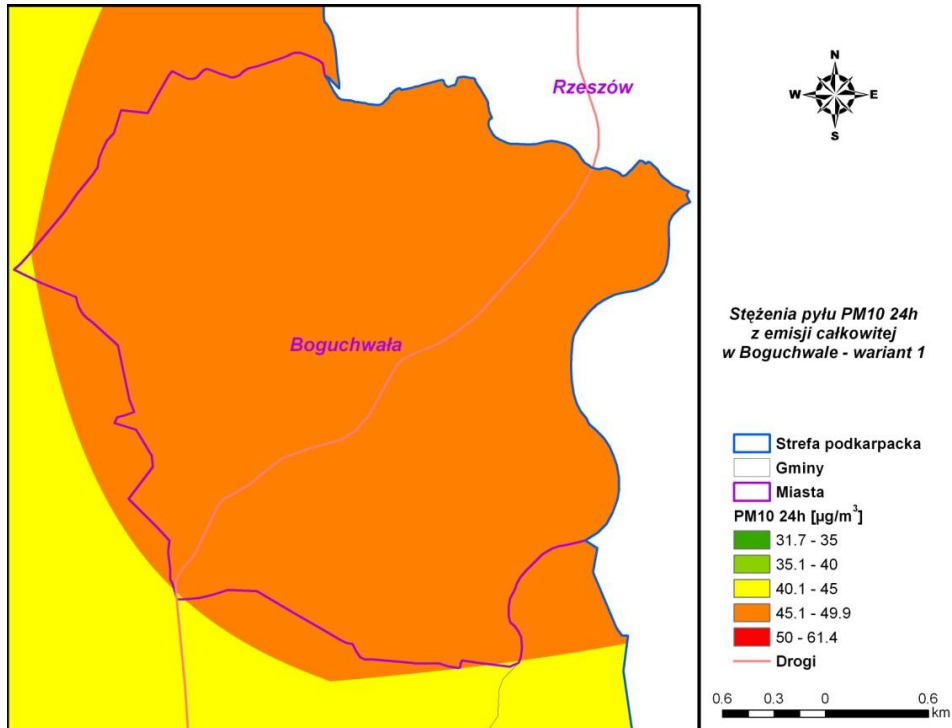
W Sanoku po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM10 24h występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do $44,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 262 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Przemyślu po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

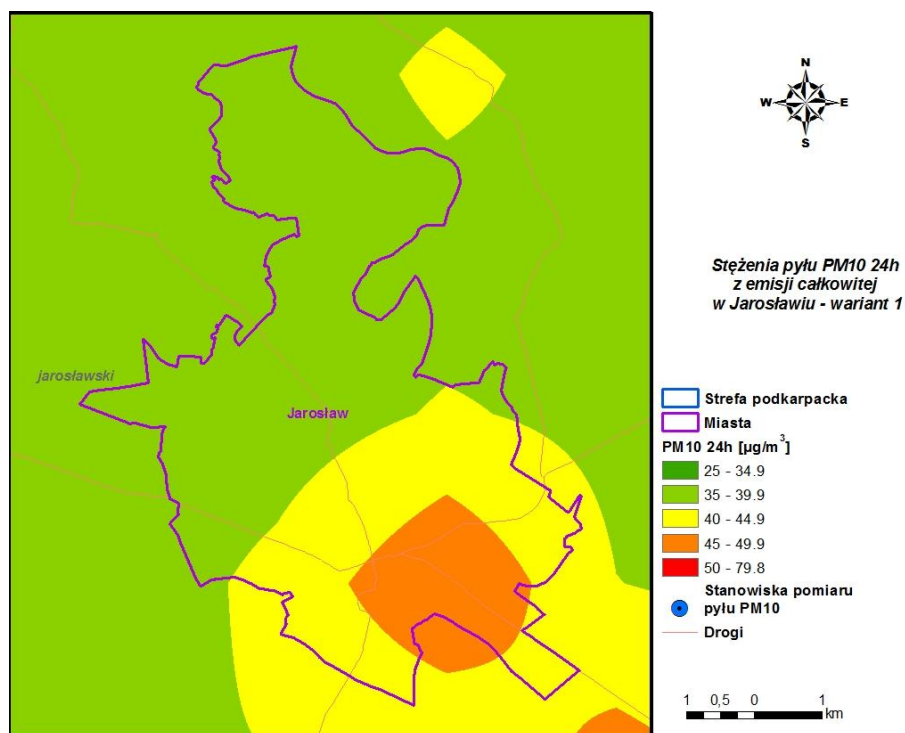
W Przemysłu po zastosowaniu działań naprawczych pozostał niewielki obszar przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h (maksymalne stężenia wynoszą 58,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Rysunek 263 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Boguchwale po zastosowaniu działania naprawczego

W Boguchwale po zastosowaniu działania naprawczego stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników pomiarów 24 godziny kształtują się poniżej poziomu dopuszczalnego.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 264 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Jarosławiu po zastosowaniu działania naprawczego

W Jarosławiu po zastosowaniu działania naprawczego stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników pomiarów 24 godziny kształtują się poniżej poziomu dopuszczalnego.

Rozkład stężeń pyłu zawieszonego PM10 po realizacji założeń wariantu 1 wskazuje, iż pozostały w strefie niewielkie obszary przekroczeń pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h (w Mielcu, Łąncucie, Jaśle, Krośnie, Brzozowie i Przemyślu), natomiast zniknęły obszary z przekroczeniem poziomu dopuszczalnego PM10 rok.

Obniżenie stężeń PM10 poniżej poziomu dopuszczalnego w strefie możliwe jest wyłącznie po obniżeniu emisji z ogrzewania indywidualnego o ponad 85% w większości większych miast strefy podkarpackiej (w Mielcu, Łąncucie, Jaśle, Krośnie, Brzozowie i Przemyślu). Niestety, działania te są bardzo trudne do zrealizowania. Nie ma technicznej możliwości praktycznie całkowitej likwidacji ogrzewania piecowego oraz nie można zmusić mieszkańców do wymiany wszystkich wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Założenia takiego scenariusza są także ekonomicznie nieopłacalne – ich realizacja pociągałaby za sobą zbyt wysokie koszty.

Uzyskanie obniżenia stężeń pyłu PM10 utrudnia również wysoka emisja napływowa w strefie, na której wielkość mieszkańcy nie mają wpływu. Jednak w związku z tym, iż w całym kraju prowadzone są działania mające na celu redukcję stężeń pyłowych, obniżenie stężeń w strefie podkarpackiej może być większe od zakładanego w scenariuszu naprawczym.

W związku z powyższym, w celu redukcji stężeń pyłu zawieszonego PM10 zaproponowano scenariusz realny, na który składają się działania o kodach: PksPkZSO i PksPkMMU wraz z działaniami dodatkowymi.

Działania dodatkowe wpływające na obniżenie stężeń substancji zanieczyszczających w sposób bezpośredni lub pośredni

Bardzo ważnym elementem związanym z działaniami długoterminowymi jest system promocji zachowań proekologicznych wśród obywateli. Konieczne jest uświadomienie ludzi jak

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

groźnym zanieczyszczeniem jest pył zawieszony oraz benzo(a)piren niesiony w pyłe zawieszonym (głównie poprzez jego kancerogenne działanie), jakie choroby może powodować, a przede wszystkim jak zmienić codzienne zachowania, aby jak najmniej przyczyniać się do jego powstawania. W tym celu konieczne jest organizowanie różnego rodzaju akcji informacyjnych, bezpośrednich, ale również w mediach czy w Internecie (ulotki informacyjne, happeningi, programy edukacyjne, ogłoszenia w mediach). Wyrobienie w ludziach dobrego nawyku można wówczas wykorzystać przy wdrażaniu działań krótkoterminowych. Działaniom edukacyjnym nadaje się kod **PksPkEEK**.

W ramach obniżenia emisji komunalno-bytowej, w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, należy stosować odpowiednie przepisy, umożliwiające ograniczenie emisji pyłów PM10 i PM2,5 oraz B(a)P. Przepisy te mogą dotyczyć min. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia zakazu stosowania paliw stałych, w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne. Ponadto należy uchwalić plany zagospodarowania przestrzennego na obszarach przekroczeń wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (jeżeli nie ma obowiązujących) oraz zawarcie w nich zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne. Działaniu nadaje się kod **PksPkPZP**.

Należy ponadto wprowadzić odpowiednie zapisy do regulaminów utrzymania czystości i porządku na terenie miast strefy, zakazujące spalania odpadów biodegradowalnych na terenie ogrodów działkowych oraz posesji – kod działania **PksPkUCP**.

W ramach działań naprawczych zaleca się likwidację ogrzewania węglowego i podłączenie do sieci ciepłej zakładów przemysłowych i spółek miejskich – kod działania **PksPkPSC**.

Do działań naprawczych włączono ponadto stworzenie i utrzymywanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie – kod działania **PksPkSIM**.

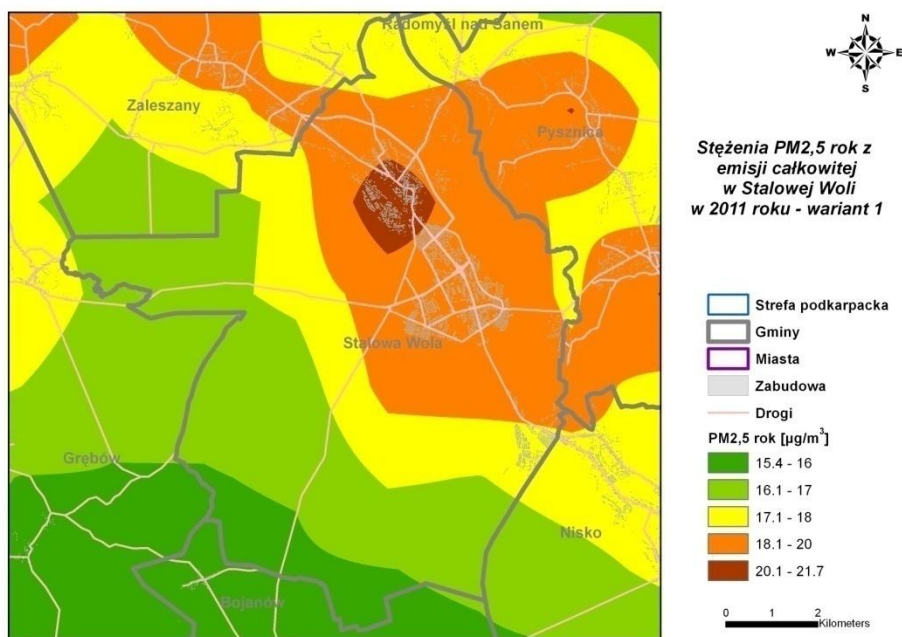
6.9. Scenariusze naprawcze dla strefy podkarpackiej w zakresie zanieczyszczenia pyłem PM2,5

Określając scenariusze naprawcze w zakresie zanieczyszczenia pyłem PM2,5, w pierwszej kolejności przeanalizowano wpływ działań naprawczych zaproponowanych dla obniżenia stężeń pyłu PM10 (działanie naprawcze o kodzie: **PksPkZSO i PksPkMMU**). Po przeliczeniu modelowym okazało się, że stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 w strefie podkarpackiej obniżyły się poniżej poziomu dopuszczalnego, czyli działania naprawcze w zakresie PM10 okazały się skuteczne w przypadku PM2,5.

W przypadku Przemysła oraz Dębicy, już po zastosowaniu wariantu 0, stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 obniżyły się poniżej poziomu dopuszczalnego.

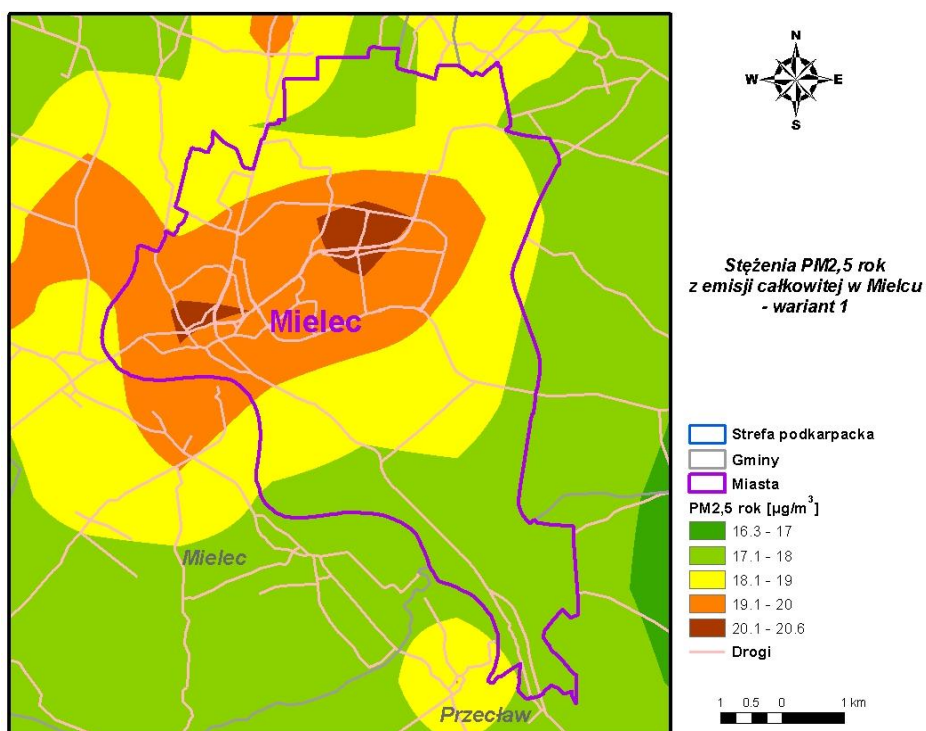
Efekt scenariusza pokazano na poniższych rysunkach.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 265 Stężenia PM_{2,5} o okresie uśredniania rok w Stalowej Woli po zastosowaniu działania naprawczego

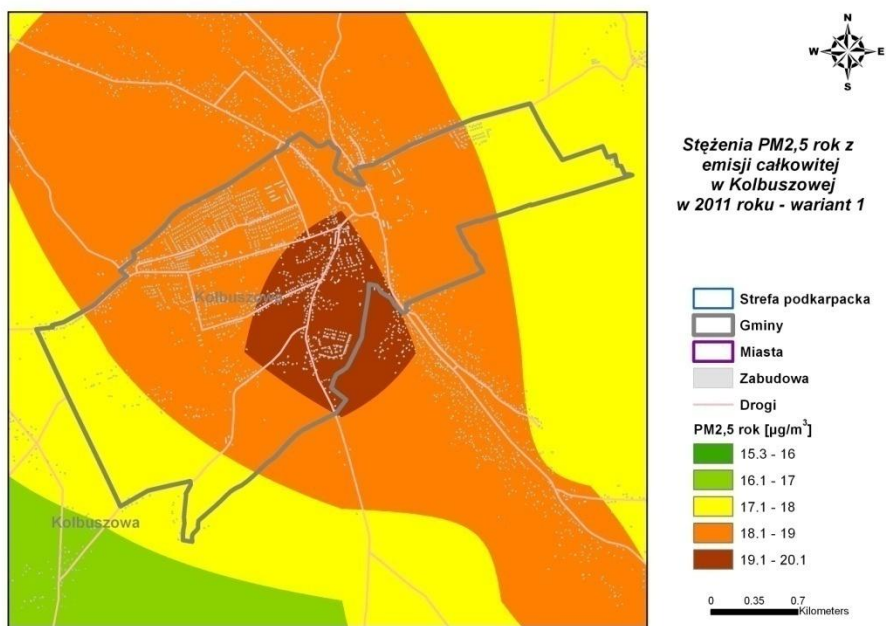
W Stalowej Woli, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM_{2,5} rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 21,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 266 Stężenia PM_{2,5} o okresie uśredniania rok w Mielcu po zastosowaniu działania naprawczego

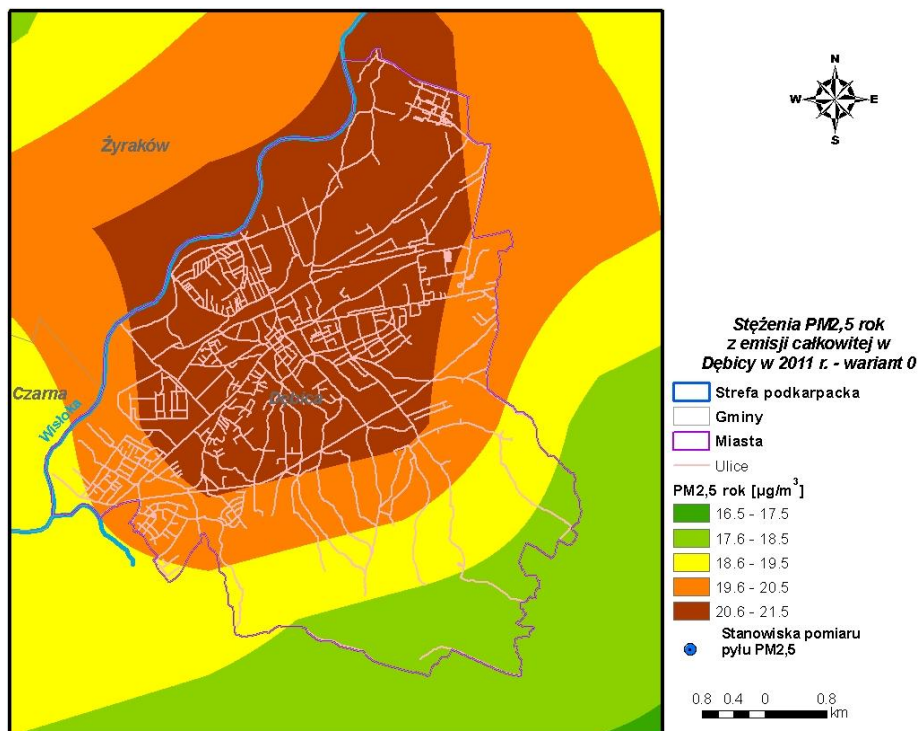
W Mielcu, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM_{2,5} rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 20,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 267 Stężenia PM_{2,5} o okresie uśredniania rok w Kolbuszowej po zastosowaniu działania naprawczego

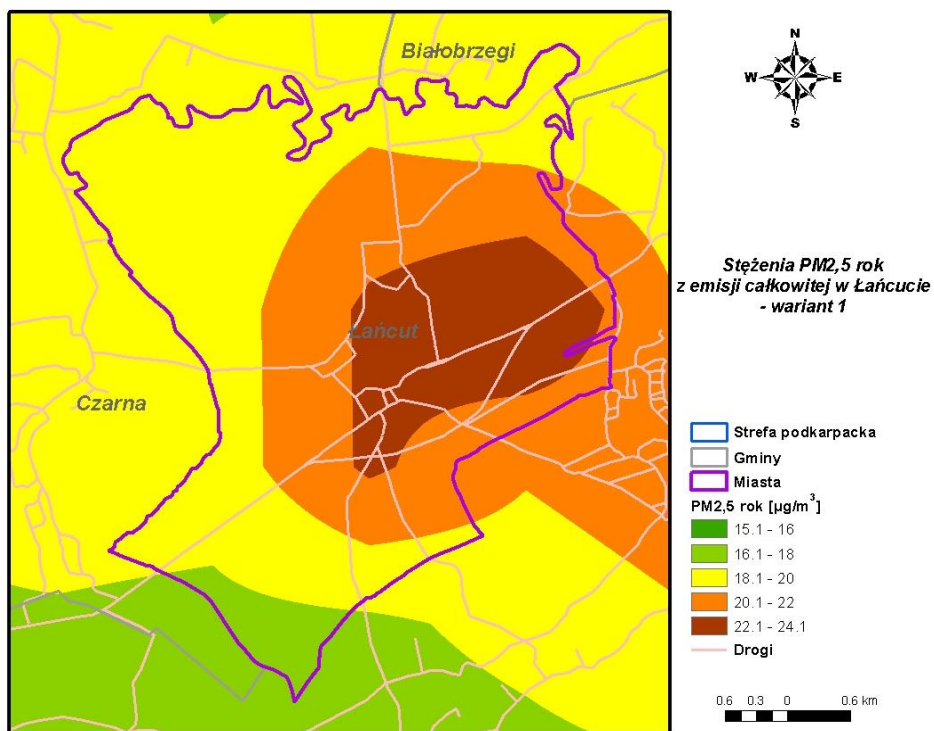
W Kolbuszowej, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM_{2,5} rok będą poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 20,1µg/m³.

Rysunek 268 Stężenia PM_{2,5} o okresie uśredniania rok w Dębicy po zastosowaniu działania naprawczego

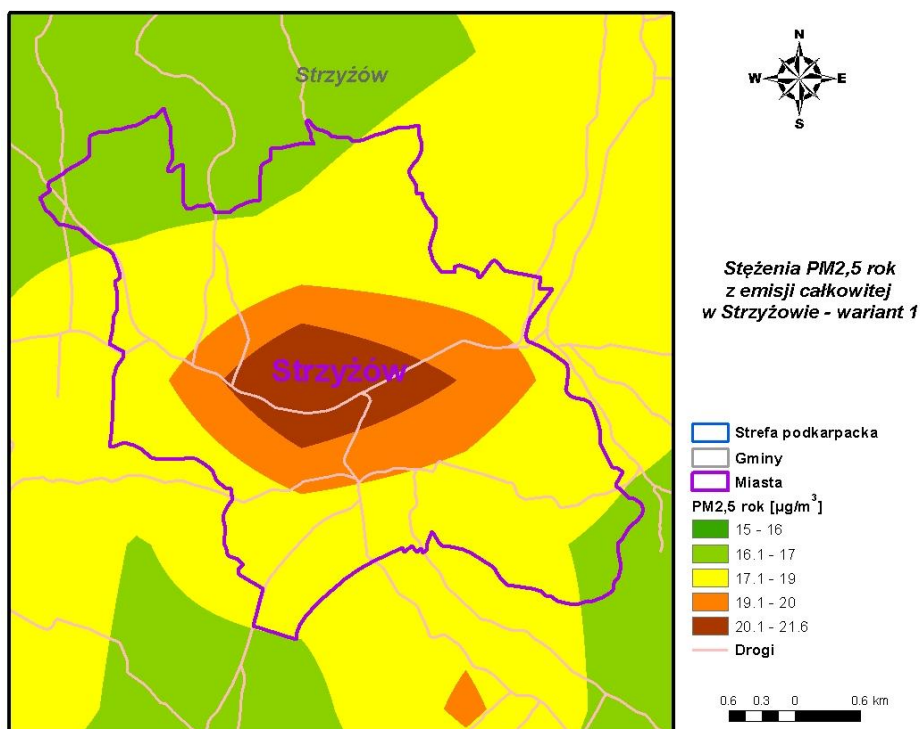
W Dębicy, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM_{2,5} rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 21,5 µg/m³.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 269 Stężenia PM_{2,5} o okresie uśredniania rok w Łańcucie po zastosowaniu działania naprawczego

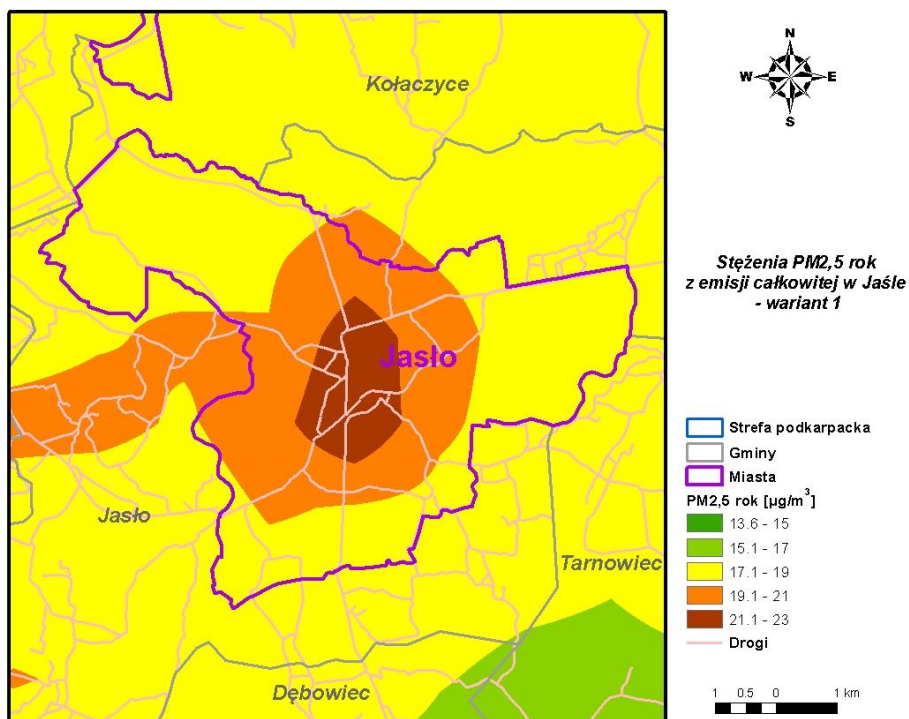
W Łańcucie, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM_{2,5} rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 24,1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 270 Stężenia PM_{2,5} o okresie uśredniania rok w Strzyżowie po zastosowaniu działania naprawczego

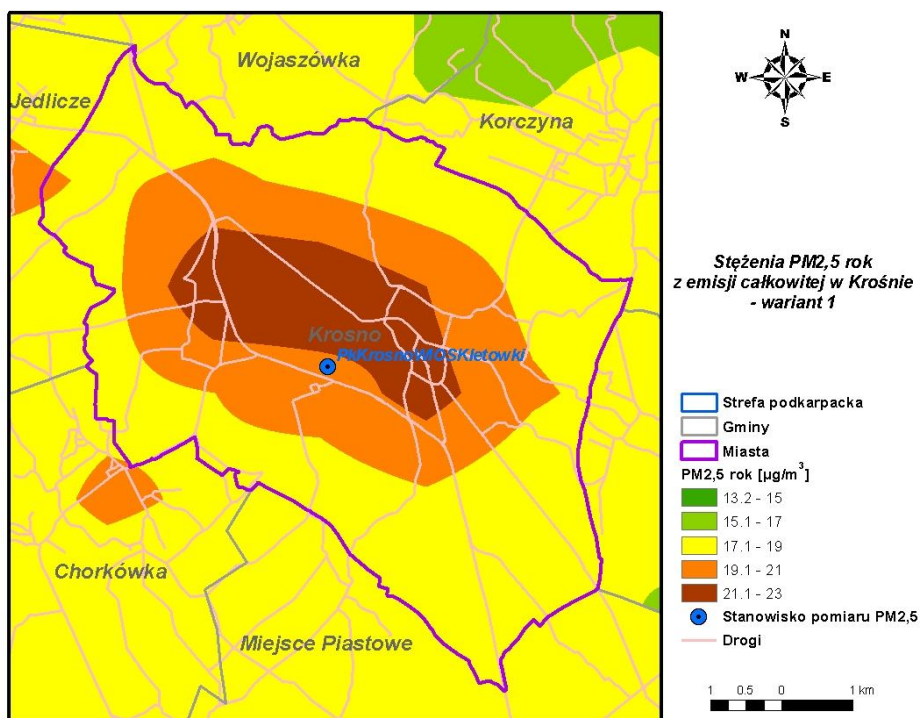
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Strzyżowie, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM2,5 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 21,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 271 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Jasle po zastosowaniu działania naprawczego

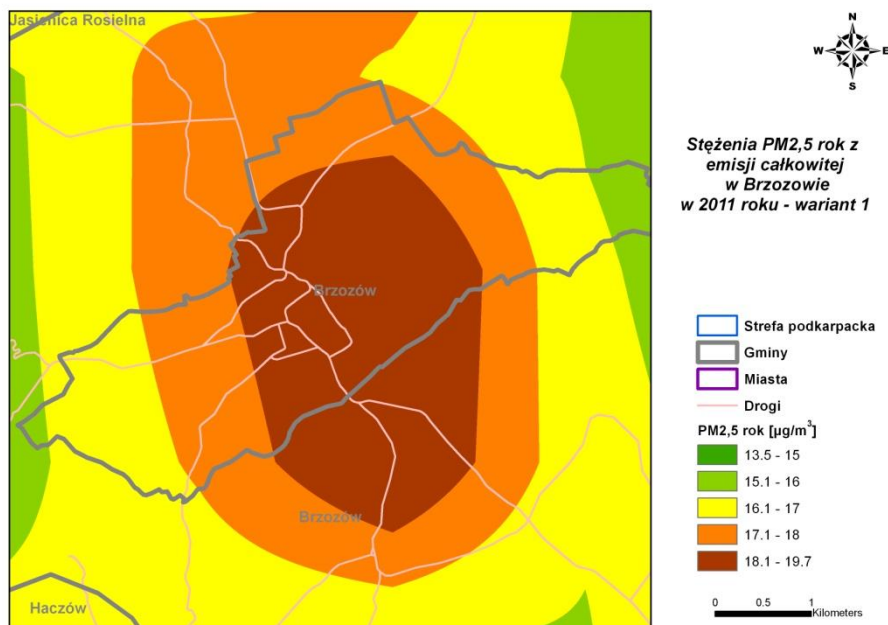
W Jaśle, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM2,5 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 23,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 272 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Krośnie po zastosowaniu działania naprawczego

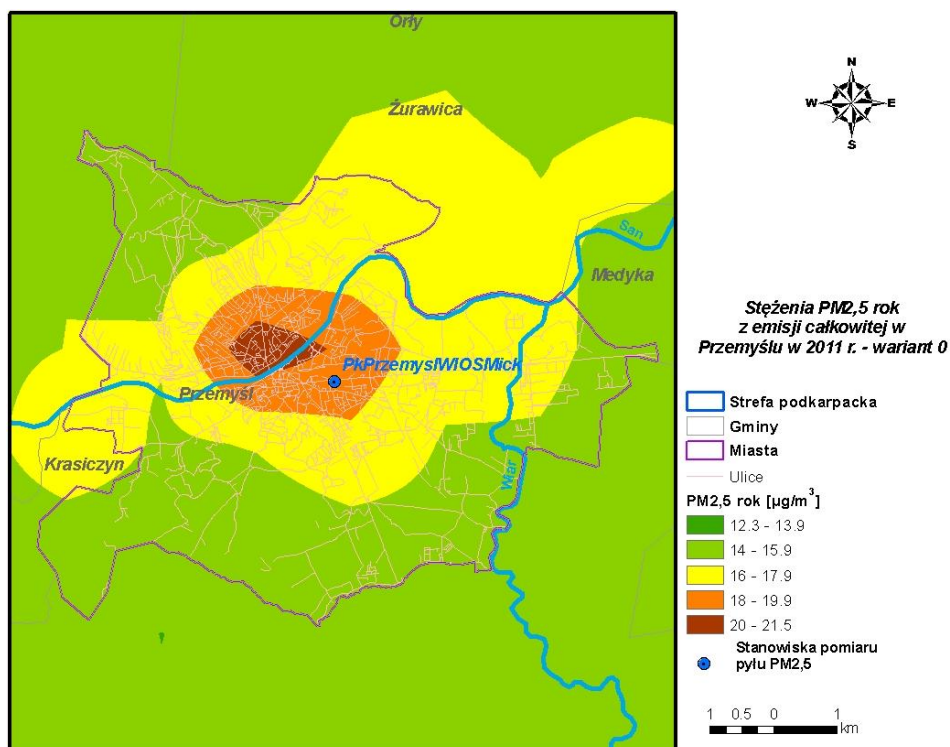
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Krośnie, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM2,5 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 23,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Rysunek 273 Stężenia PM_{2,5} o okresie uśredniania rok w Brzozowie po zastosowaniu działania naprawczego

W Brzozowie, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM2,5 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 19,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

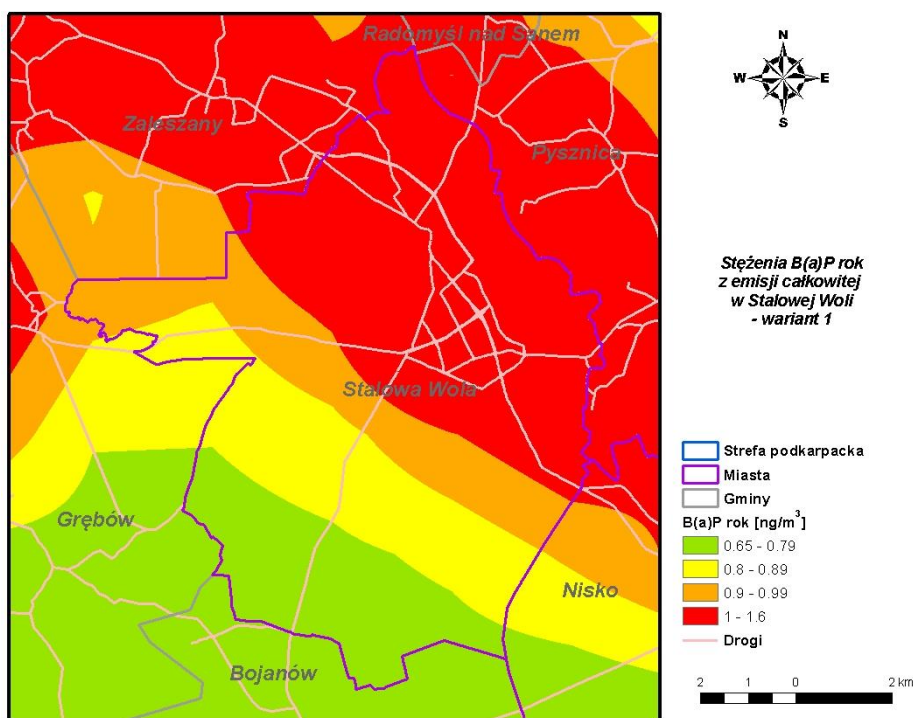
Rysunek 274 Stężenia PM_{2,5} o okresie uśredniania rok w Przemyślu po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Przemysłu, po zastosowaniu działań naprawczych stężenia PM2,5 rok występują poniżej poziomu dopuszczalnego – maksymalnie dochodzą do 21,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

6.10. Scenariusze naprawcze dla strefy w zakresie zanieczyszczenia B(a)P

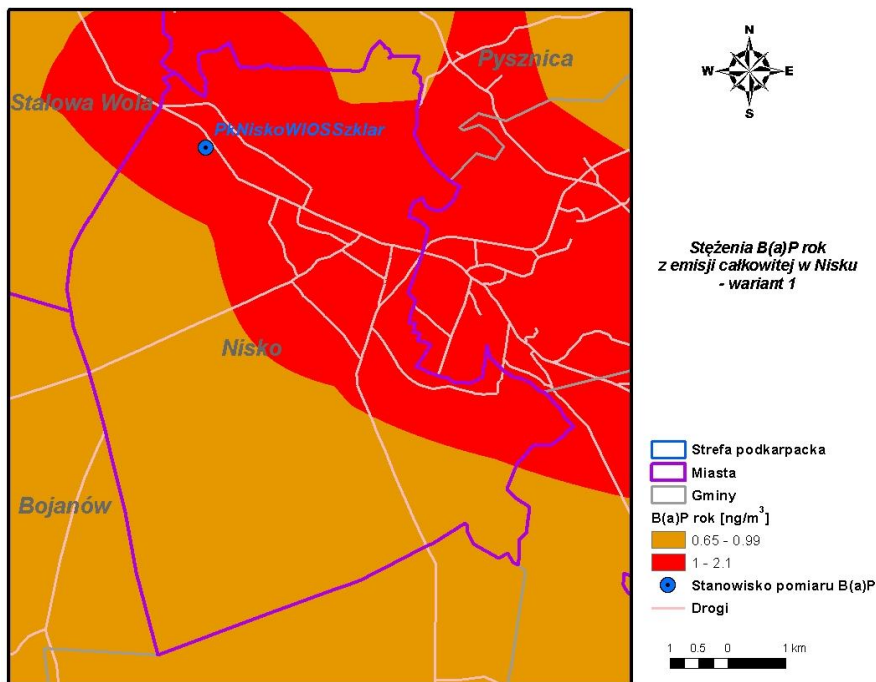
Określając scenariusze naprawcze w zakresie zanieczyszczenia B(a)P, również w pierwszej kolejności przeanalizowano wpływ działań naprawczych zaproponowanych dla obniżenia stężeń pyłu PM10 (działanie naprawcze o kodzie: **PkSPkZSO i PksPkMMU**). Po przeliczeniu modelowym okazało się, że stężenia B(a)P ulegną znacznej redukcji, jednak nadal będą występować w strefie przekroczenia poziomu docelowego. Zatem scenariusz naprawczy w zakresie pyłu PM10 okazał się nie dostatecznie skuteczny w przypadku zanieczyszczenia B(a)P, co pokazano na poniższych rysunkach.

Rysunek 275 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Stalowej Woli po zastosowaniu działania naprawczego

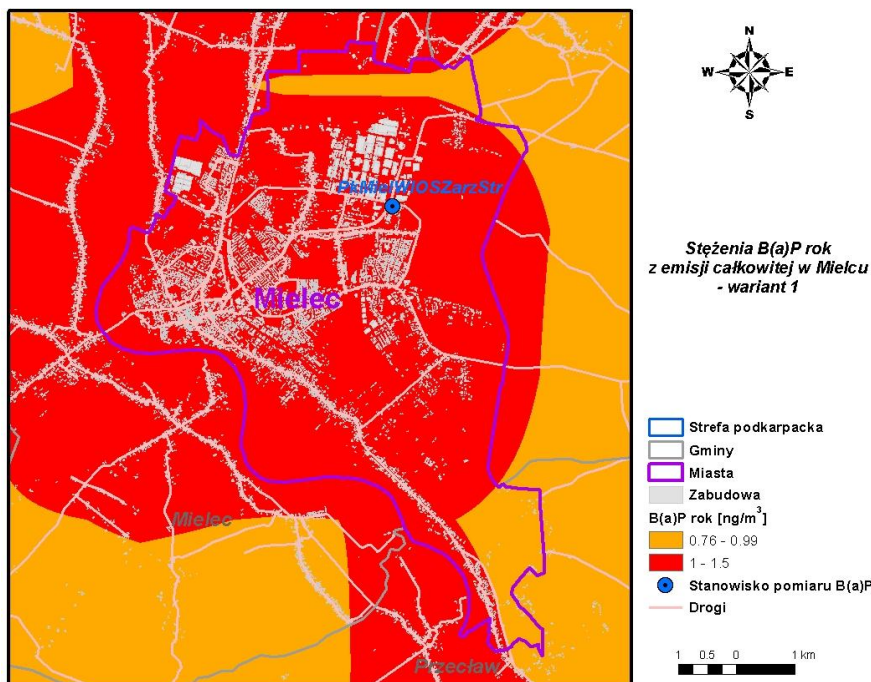
W Stalowej Woli, po zastosowaniu działań naprawczych pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia wynoszą 1,6 ng/m^3 .

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 276 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Nisku po zastosowaniu działania naprawczego

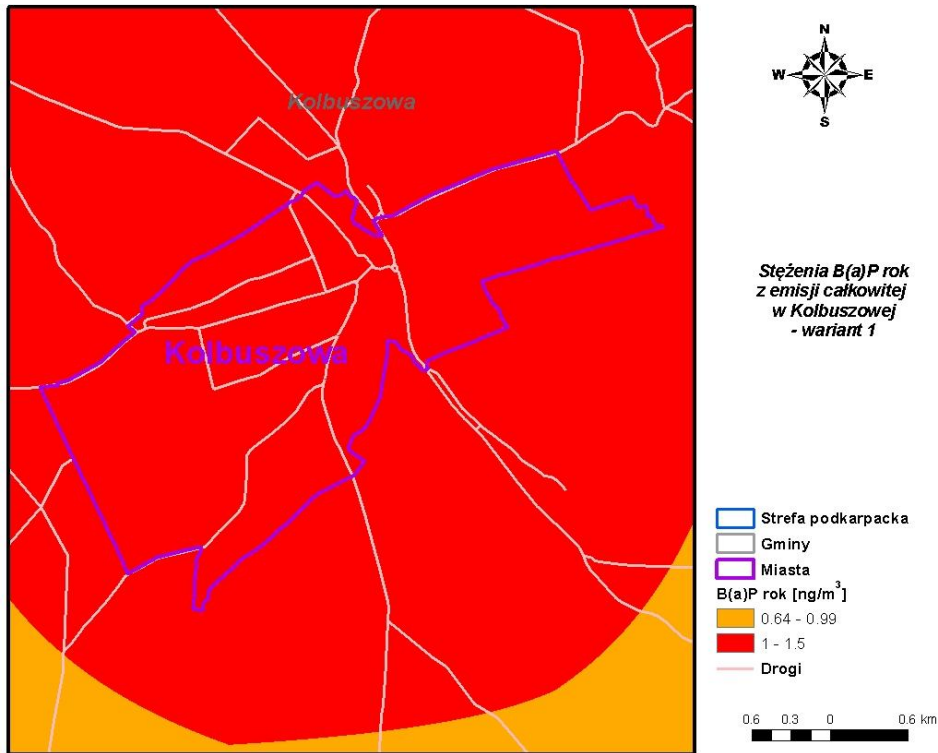
Podobna sytuacja wystąpiła w Mielcu, gdzie po zastosowaniu działań naprawczych również pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia dochodzą do $1,6 \text{ ng}/\text{m}^3$.

Rysunek 277 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Mielcu po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

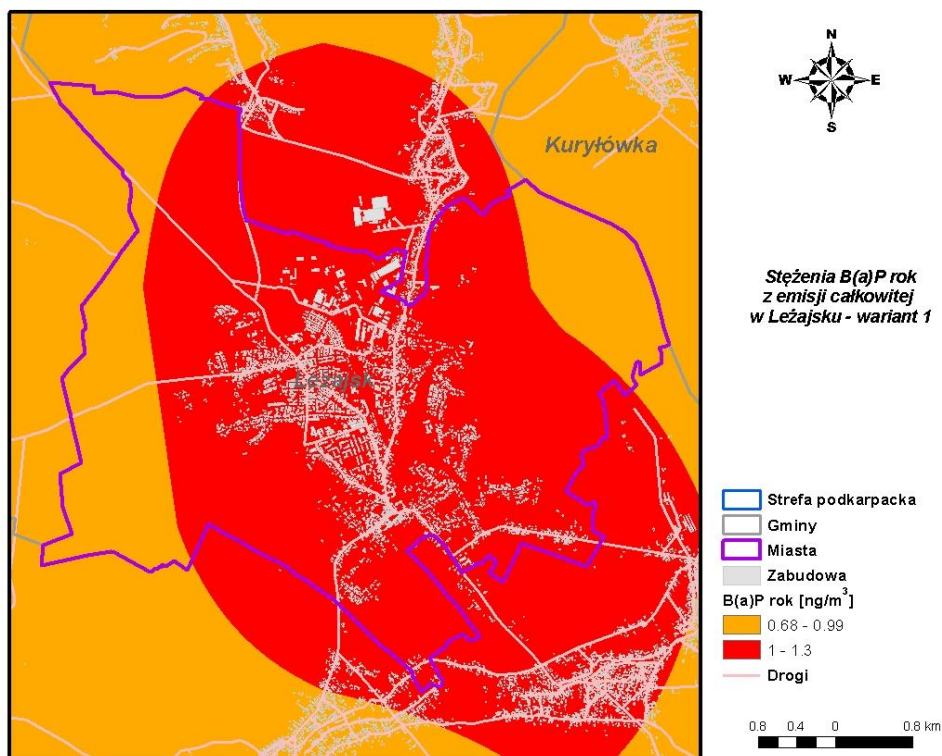
Podobnie jest w Mielcu, gdzie po zastosowaniu działań naprawczych również pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia dochodzą do 1,5 ng/m³.

Rysunek 278 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Kolbuszowej po zastosowaniu działania naprawczego

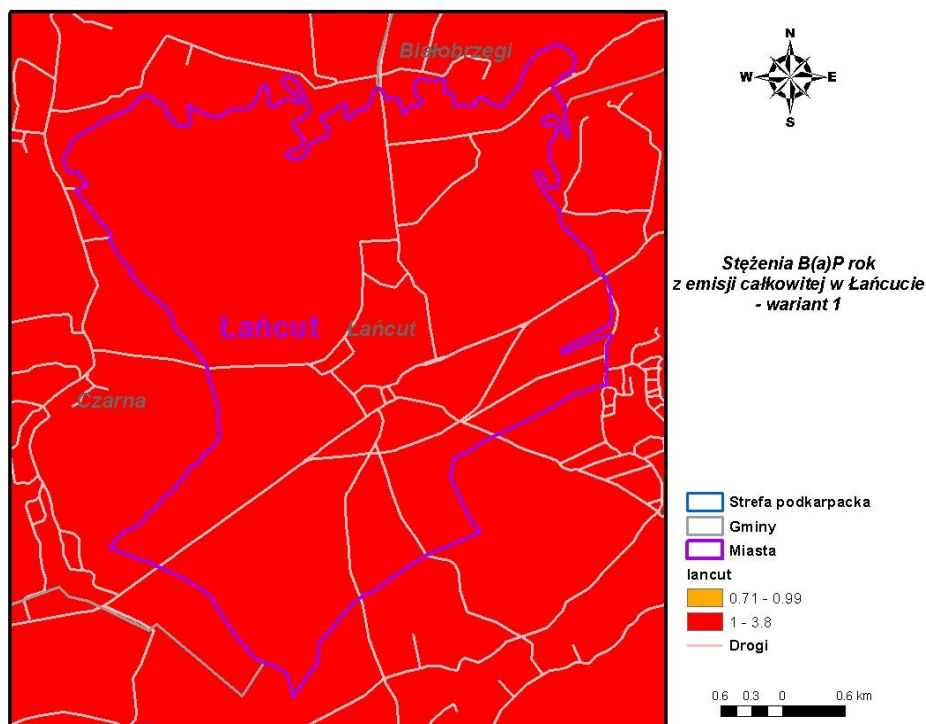
W Kolbuszowej, po zastosowaniu działań naprawczych pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia wynoszą 1,5 ng/m³.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 279 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Leżajsku po zastosowaniu działania naprawczego

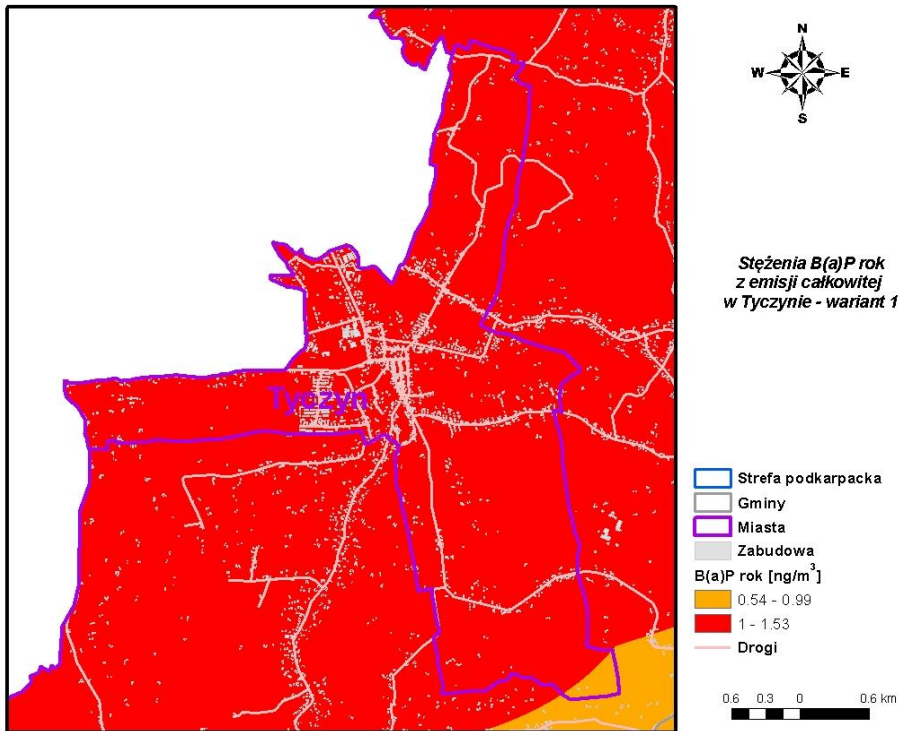
W Leżajsku, po zastosowaniu działań naprawczych pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia wynoszą 1,3 ng/m³.

Rysunek 280 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Łańcut po zastosowaniu działania naprawczego

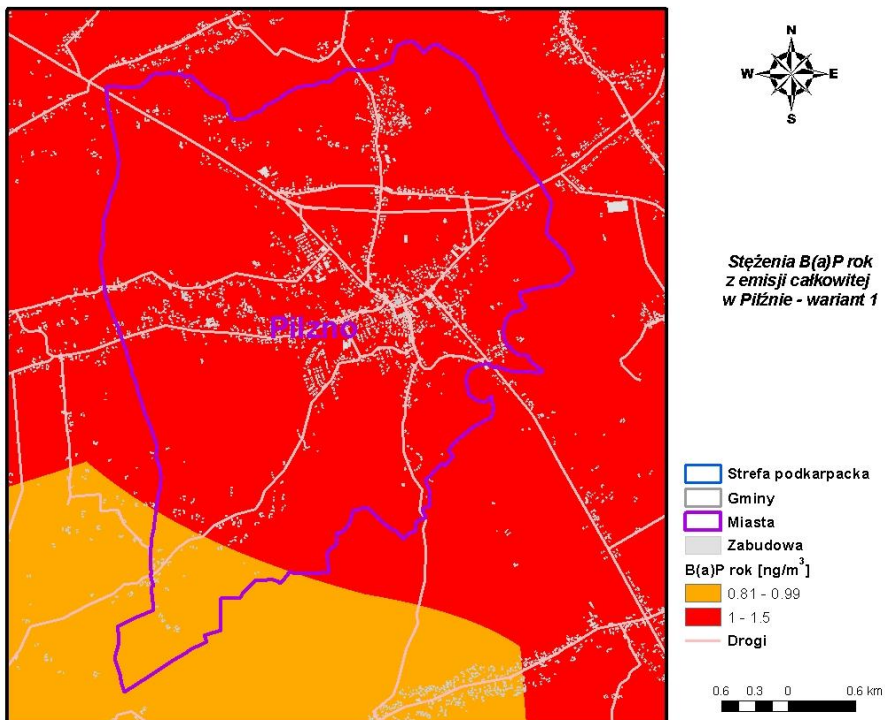
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Łąncucie, po zastosowaniu działań naprawczych pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia wynoszą 3,8 ng/m³.

Rysunek 281 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Tyczyń po zastosowaniu działania naprawczego

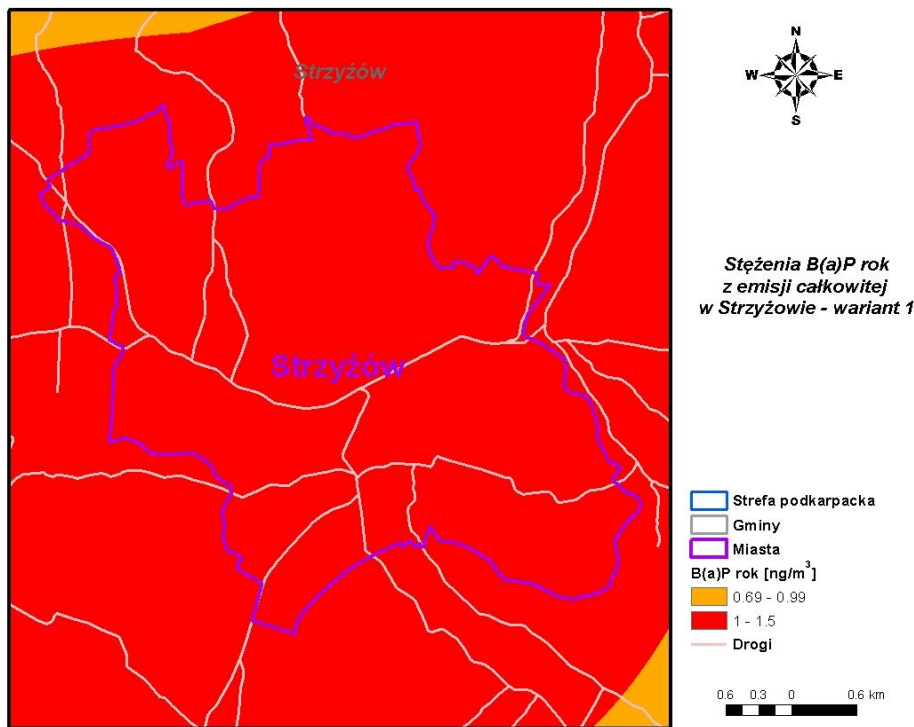
W Piłźnie również pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia wynoszą 1,53 ng/m³.

Rysunek 282 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Piłźno po zastosowaniu działania naprawczego

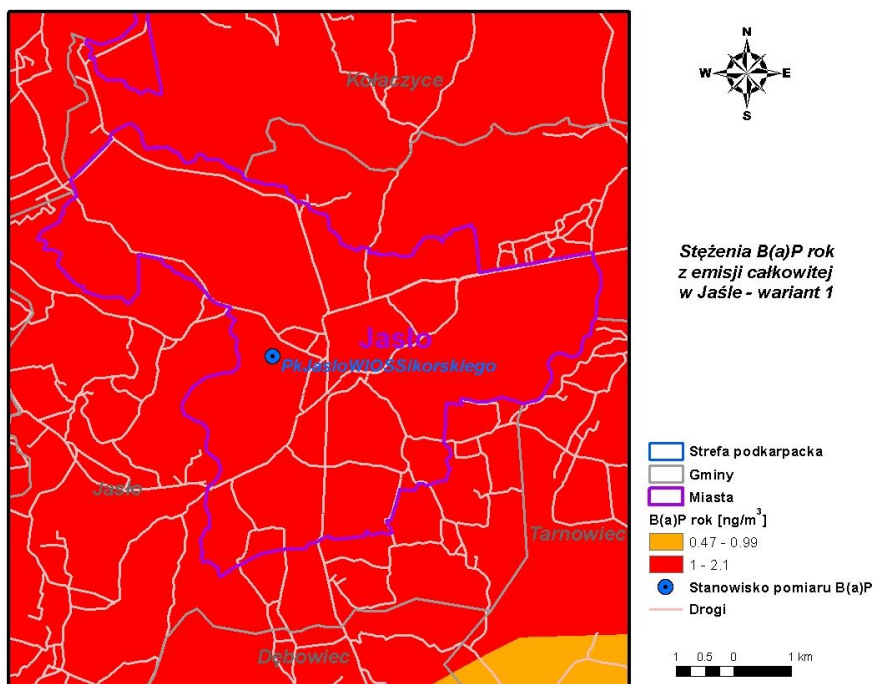
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Podobna sytuacja wystąpiła w Pilźnie, również pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia wynoszą 1,5 ng/m³.

Rysunek 283 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Strzyżowie po zastosowaniu działania naprawczego

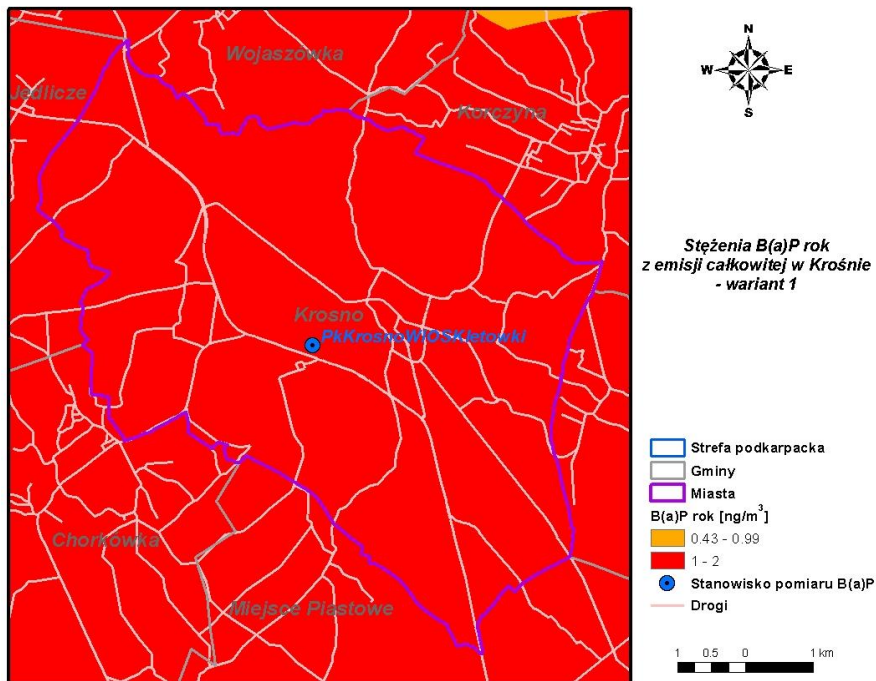
W Strzyżowie również pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia wynoszą 1,5 ng/m³.

Rysunek 284 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Jasle po zastosowaniu działania naprawczego

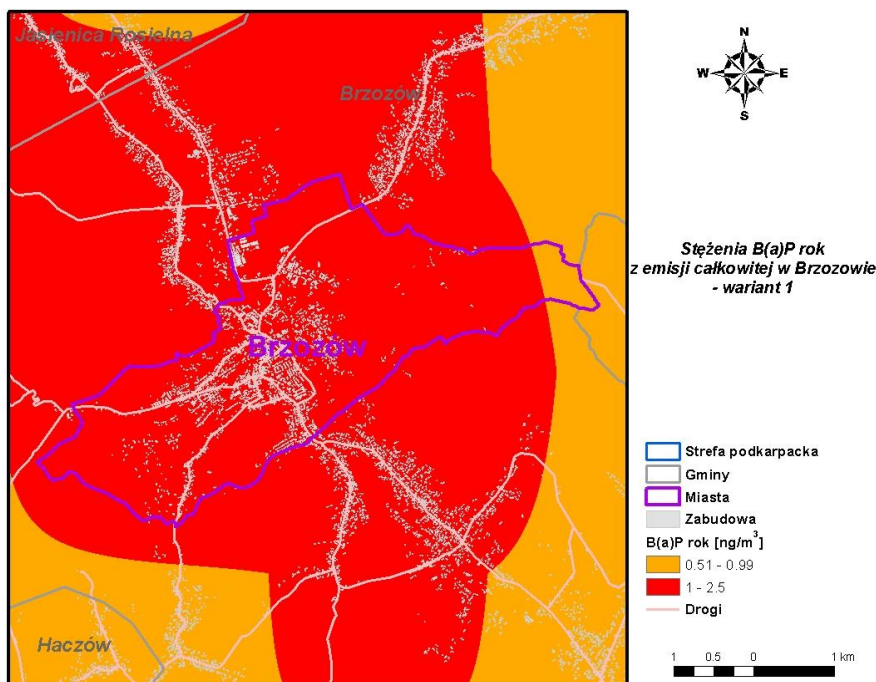
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Jaśle również pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok, a maksymalne stężenia wynoszą 2,1 ng/m³.

Rysunek 285 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Krośnie po zastosowaniu działania naprawczego

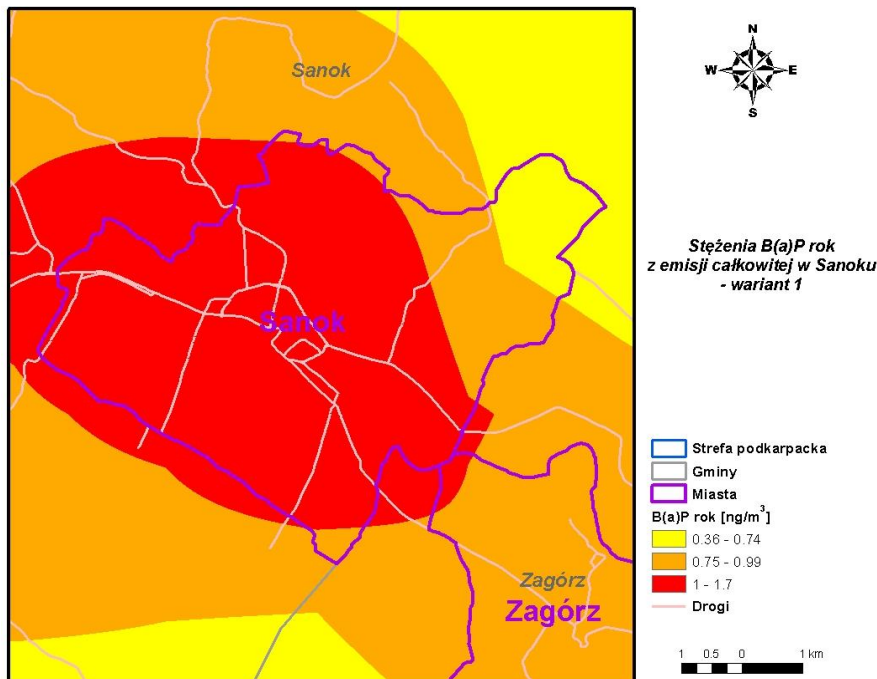
W Krośnie także pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok a maksymalne stężenia wynoszą 2,0 ng/m³.

Rysunek 286 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Brzozowie po zastosowaniu działania naprawczego

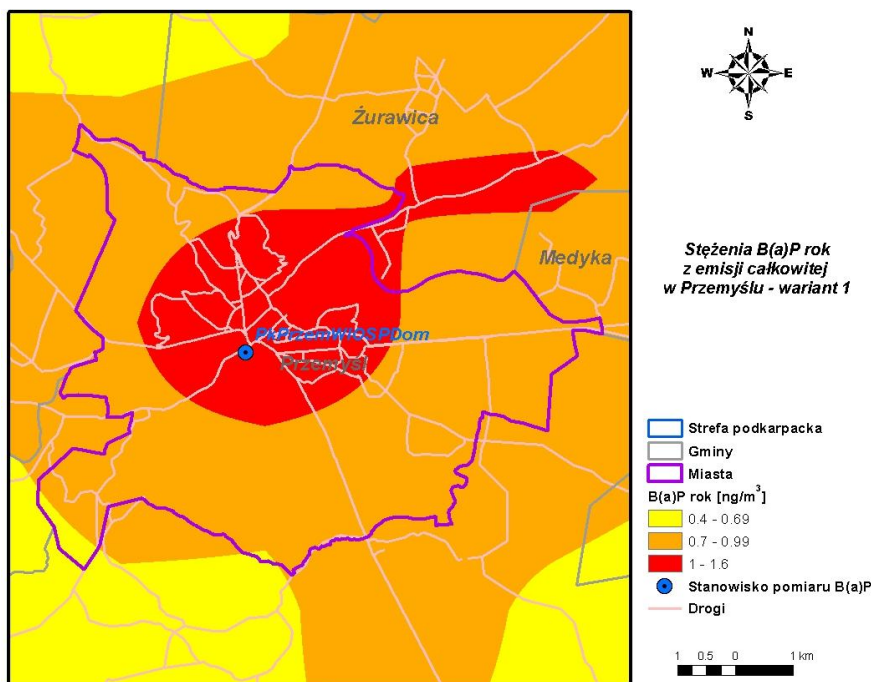
Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W Brzozowie także pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok a maksymalne stężenia wynoszą 2,5 ng/m³.

Rysunek 287 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Sanoku po zastosowaniu działania naprawczego

W Sanoku także pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok a maksymalne stężenia wynoszą 1,7 ng/m³.

Rysunek 288 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Przemyślu po zastosowaniu działania naprawczego

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Podobnie jak w innych miastach jest w Przemyślu - także pozostał obszar przekroczeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok a maksymalne stężenia wynoszą 1,6 ng/m³.

Obniżenie stężeń benzo(a)pirenu do poziomu docelowego możliwe jest wyłącznie po obniżeniu emisji z ogrzewania indywidualnego o ponad 95% w większości miast strefy podkarpackiej, a nawet wówczas mogą pozostawać obszary z przekroczeniami ze względu na wysoki udział emisji napływowej. Niestety, działania te są praktycznie niemożliwe do zrealizowania. Nie ma technicznej możliwości całkowitej likwidacji ogrzewania piecowego oraz nie można zmusić mieszkańców do wymiany wszystkich wysokoemisyjnych źródeł ciepła. Założenia takiego scenariusza są także ekonomicznie nieopłacalne – ich realizacja pociągałaby za sobą zbyt wysokie koszty.

Władze poszczególnych miast wchodzących w skład strefy podkarpackiej powinny jednak dążyć do wykonania wszystkich działań zapisanych w Programie Ochrony Powietrza dla pyłu zawieszonego PM10, a następnie, w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych prowadzić dalsze prace zmierzające do większej redukcji emisji B(a)P.

7. Podstawy działań krótkoterminowych

7.1. Sposób realizacji działań krótkoterminowych

Wdrożenie Planu (jako całego systemu) działań krótkoterminowych powinno składać się z kilku etapów:

1. Przyjęcie przez Zarząd Województwa uchwały w sprawie Planu Działań Krótkoterminowych
2. Uzgodnienia pomiędzy administracją rządową (Centrum Zarządzania Kryzysowego), a samorządową (marszałkiem, starostami, prezydentami miast, wójtami i burmistrzami), służbami miejskimi (straż miejska, zarządy dróg), służbami porządkowymi (policja, straż pożarna) zakresu odpowiedzialności przed i w trakcie realizacji działań krótkoterminowych oraz sposobu przepływu informacji.
3. Uzgodnienia pomiędzy WIOŚ a Centrum Zarządzania Kryzysowego i Zarządem Województwa w zakresie przekazywania informacji o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu poziomów stężeń, wymagających podjęcia działań krótkoterminowych.
4. Wdrożenie systemu informowania:
 - Przygotowanie i uruchomienie stron internetowych,
 - Przygotowanie komunikatów do radia, telewizji i prasy,
 - Uzgodnienie trybu i formy ogłaszania komunikatów w radio, telewizji i w prasie.
5. Ewentualne powiadomienie wytypowanych zakładów przemysłowych o możliwości wystąpienia sytuacji, w których będą zobowiązani do ograniczenia produkcji.
6. Pełne wdrożenie do pracy operacyjnej systemu prognozowania stężeń zanieczyszczeń.
7. Przeprowadzenie przez marszałka kampanii informacyjnej dla społeczeństwa o powstaniu planu działań krótkoterminowych, jego zakresie i sposobie informowania w ramach tego systemu. Uświadomienie społeczeństwu, iż podstawowym sposobem na ograniczenie przekroczeń stężeń substancji w powietrzu są świadome i odpowiedzialne działania obywateli w zakresie użytkowania własnych systemów ciepłych, samochodów.

Wszelkie działania krótkoterminowe są zarządzane (inicjowane, kontrolowane i kończone) przez **Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego**, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 16. ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.).

1. Tworzy się wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego, których obsługę zapewniają komórki organizacyjne właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego w urzędach wojewódzkich.
2. Do zadań wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego należą:
 - a) pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego;
 - b) współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
 - c) nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;
 - d) współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
 - e) współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
 - f) dokumentowanie działań podejmowanych przez centrum;
 - g) realizacja zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa;

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tak więc w Planie Działań Krótkoterminowych dla strefy podkarpackiej mówi się o Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Efektywny system działań krótkoterminowych musi uwzględniać prognozę stężeń średnich dobowych zanieczyszczeń pyłu PM10.

Dlatego należy w pełni wdrożyć **system krótkoterminowych prognoz stężeń**, aby móc uwzględniać rezultaty prognoz przy podejmowaniu decyzji, w szczególności na potrzeby określania ryzyka przekroczeń poziomów alarmowych. Tym bardziej, iż ustawodawca przewidział uruchamianie działań krótkoterminowych już w momencie, kiedy występuje możliwość wystąpienia przekroczenia stężeń zanieczyszczeń.

Ponadto system prognoz jest niezbędny do określenia obszaru i czasu trwania wysokich stężeń. Możliwość określenia obszaru i czasu trwania, w jakich należy prowadzić działania krótkoterminowe pozwoli na ograniczenie ich zasięgu czasowego i przestrzennego, co pozwoli na zminimalizowanie uciążliwości tych działań dla obywateli oraz kosztów ponoszonych przez społeczeństwo i administrację.

Proponowany moduł prognoz powinien pracować w skali województwa oraz wybranych miast i uwzględniać zarówno prognozę meteorologiczną jak i prognozę emisji.

Działania krótkoterminowe należy prowadzić na trzech poziomach:

POZIOM I – działania powinny być podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o ryzyku lub wystąpieniu przekroczenia stężenia dopuszczalnego lub docelowego danego zanieczyszczenia. Działania te opierają się głównie na zaleceniach i informacjach oraz prewencji. Zalecają takie zachowania obywateli, które sprzyjają obniżaniu emisji zanieczyszczeń. Działania z poziomu I można i należy wprowadzać na terenie całej strefy, w której wystąpiła możliwość wystąpienia przekroczenia wartości dopuszczalnej lub docelowej określonego zanieczyszczenia.

POZIOM II - działania powinny być podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o wystąpieniu przekroczenia progu informowania określonego dla zanieczyszczenia. Oprócz działań informacyjnych i zaleceń, podstawą na poziomie II są działania nakazowe i zakazowe oraz kontrola ich wykonania. Zasięg działań z poziomu II należy ograniczać do tych obszarów w strefie, w których wystąpiły przekroczenia stężenia dopuszczalnego lub docelowego danej substancji. Działania bezpośrednie niosą za sobą poważne skutki finansowe tak dla osób prawnych jak i fizycznych, więc ich wdrożenie i zasięg muszą być uzasadnione.

POZIOM III - działania powinny być podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o wystąpieniu przekroczenia stężenia alarmowego określonego zanieczyszczenia. Oprócz działań informacyjnych i zaleceń, podstawą na poziomie III są działania nakazowe i zakazowe oraz kontrola ich wykonania. Zasięg działań z poziomu III należy ograniczać do tych obszarów w strefie, w których wystąpiły przekroczenia stężenia alarmowego danej substancji. Działania bezpośrednie niosą za sobą poważne skutki finansowe tak dla osób prawnych jak i fizycznych, więc ich wdrożenie i zasięg muszą być uzasadnione.

W ramach działań z poziomu II i III należy przygotować niezbędne informacje dla ludności, ze szczególnym uwzględnieniem grup wrażliwych. Osoby starsze, dzieci oraz chorzy cierpiący na choroby układu oddechowego, w czasie alertu poziomu II nie powinni podejmować wysiłku fizycznego poza pomieszczeniami zamkniętymi, a w czasie alertu poziomu III bezwzględnie nie powinny przebywać poza pomieszczeniami zamkniętymi.

7.2. Podstawy prawne realizacji działań krótkoterminowych

Zakaz spalania odpadów w paleniskach domowych:

Wynika z Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z dnia 8 stycznia 2013 r., poz. 21):

Art. 155. Termiczne przekształcanie odpadów prowadzi się wyłącznie w spalarniach odpadów lub we współspalarniach odpadów, z zastrzeżeniem art. 31.

Art. 163. 1. Przepisów art. 155–162 nie stosuje się do instalacji termicznie przekształcających wyłącznie odpady:

- 1) roślinne z rolnictwa i leśnictwa; (...)

Art. 31 ust. 7 ustawy o odpadach dopuszcza spalanie pozostałości roślinnych z ogrodów: „Dopuszcza się spalanie zgromadzonych pozostałości roślinnych poza instalacjami i urządzeniami, chyba że są one objęte obowiązkiem selektywnego zbierania.”

Kara za spalanie odpadów np. w paleniskach domowych:

Wynika z Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z dnia 8 stycznia 2013 r., poz. 21):

Art. 175. Kto, będąc posiadaczem odpadów, zleca, wbrew przepisowi art. 27 ust. 2, gospodarowanie odpadami podmiotom, które nie uzyskały wymaganych decyzji lub wymaganego wpisu do rejestru podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 177. 1. Kto, nie mając zawartej umowy, o której mowa w art. 45 ust. 2, zbiera odpady podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 191. Kto, wbrew przepisowi art. 155, termicznie przekształca odpady poza spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów podlega karze aresztu albo grzywny.

Kontrole inspektorów WIOŚ i strażników straży gminnych zakazów ustawy o odpadach:

Uprawnienia do kontroli przestrzegania zakazów, określonych w ustawie o odpadach, mają inspektorzy WIOŚ i strażnicy straży gminnych.

Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287, z późn. zm.) inspektorzy WIOŚ mogą kontrolować „podmioty korzystające ze środowiska” w rozumieniu art. 3 pkt 20 POŚ. Tak więc kontrola WIOŚ nie obejmuje osób fizycznych za wyjątkiem:

- prowadzących działalność gospodarczą,
- prowadzących działalność wytwórczą w rolnictwie (w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego),
- wykonujących zawód medyczny (w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki),
- innych niż powyżej, ale korzystających ze środowiska w zakresie wymagającym pozwolenia.

Jednak nowelizacja ustawy Prawo ochrony środowiska art. 96a, ust.1 pkt 2 mówi, że:

„Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty”.

Ustawodawca nie określił co rozumie pod pojęciem „inne podmioty”. W świetle Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 nr 25, poz.150, z późniejszymi zmianami), art. 3, ust. 20 osoba fizyczna korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska nie wymaga pozwolenia, nie jest podmiotem korzystającym ze środowiska.

Zgodnie z art. 17 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, WIOŚ powinien współdziałać w wykonywaniu czynności kontrolnych m.in. z innymi organami kontroli, organami administracji,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

organami samorządu terytorialnego, a także powinien udzielać pomocy organom samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań kontrolnych w zakresie ochrony środowiska, a przeprowadzenie kontroli nieobjętej planem kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska mogą zarządzić wojewoda lub wojewódzki inspektor ochrony środowiska. Organy samorządu terytorialnego powinny zabezpieczyć środki finansowe na realizację tego zadania.

Natomiast na podstawie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia zostało wydane rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 września 2002 r. w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2002 r. Nr 151, poz. 1253, z późn. zm.), które pozwala inspektorom WIOŚ nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego m.in. za wykroczenia określone w art. 69a-78 ustawy o odpadach;

Gminy zobowiązane są do prowadzenia ewidencji umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach art. 3 ust. 3 pkt 3 (Dz. U. Nr 132, poz. 622 z dnia 13.09.1996 r.).

W tym celu gminy w regulaminach utrzymania czystości i porządku wpisują, że kontrolę przestrzegania zawartych w nim zapisów będzie prowadziła straż miejska oraz upoważnieni przez prezydenta miasta pracownicy magistratu. W takim wypadku kontrolujący mają prawo sprawdzić, czy właściciel nieruchomości posiada wszystkie wymagane regulaminem dokumenty. Mogą też wezwać zobowiązanych do stawienia się w siedzibie Urzędu Miejskiego w celu okazania ww. dokumentów.

Zgodnie z ustawą z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897) odpowiedzialność za gospodarkę odpadami przechodzi na gminy, jednocześnie opłata za wytwarzanie odpadów będzie pobierana nie na podstawie umów, a jako podatek liczony w zależności od sposobu przyjętego przez poszczególne gminy.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2003 r. Nr 208, poz. 2026, z późn. zm.), pozwala strażnikom straży gminnych (miejskich) nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w art. 71 ustawy o odpadach.

Ponadto art. 79d ust. 1 Ustawy o odpadach uprawnia WIOŚ do wymierza w drodze decyzji kary 10 000 zł na podstawie art. 79b ust. 2 tej ustawy, wg którego:

„2. Jeżeli posiadacz odpadów lub transportujący odpady:

1) pozbywa się odpadów wbrew przepisom dotyczącym gospodarowania odpadami lub (...)

5) prowadzi działalność w zakresie (...) odzysku lub unieszkodliwiania odpadów bez wymaganego zezwolenia lub z naruszeniem jego warunków (...), podlega karze pieniężnej w wysokości 10 000 zł.”

Natomiast ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) przewiduje surowe sankcje, jeżeli ktoś może spowodować albo spowoduje istotne pogorszenie jakości powietrza oraz gdy utrudnia kontrolę, m.in.:

„Art. 182. § 1. Kto zanieczyszcza wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

(...)

§ 3. Jeżeli czyn określony w § 1 został popełniony w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu, w zakresie korzystania ze środowiska, na które wymagane jest pozwolenie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

(...)

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Art. 183. § 1. Kto wbrew przepisom składa, usuwa, przetwarza, dokonuje odzysku, unieszkodliwia albo transportuje odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

(...)

Art. 185. § 1. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach lub istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

(...)

Art. 225. § 1. Kto osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”

Podkreślić należy, że równoległe z omawianymi działaniami kontrolnymi, powinna być prowadzona edukacja społeczności o szkodliwości spalania odpadów poza przystosowanymi do tego spalarniami i współspalarniami odpadów i o sposobach właściwego postępowania z odpadami.

Zakaz spalania zgromadzonych pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi, jeżeli zakaz ten wprowadzono do regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, w przypadku gmin, w których nie jest prowadzone selektywne zbieranie lub odbieranie odpadów ulegających biodegradacji:

Wprowadza art. 31 ust. 7 ustawy o odpadach dopuszcza spalanie pozostałości roślinnych z ogrodów: „Dopuszcza się spalanie zgromadzonych pozostałości roślinnych poza instalacjami i urządzeniami, chyba że są one objęte obowiązkiem selektywnego zbierania.”, jednak ze względu na złą jakość powietrza, szczególnie w określonych porach roku, czy w sytuacjach alarmowych wskazane jest czasowe wprowadzenie zakazu spalania zgromadzonych pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi.

Zarząd województwa odpowiedzialny jest za PDK (art. 92 ust. 1 ustawy POŚ), ale też za wojewódzki plan gospodarki odpadami (art. 36 ust. 2 ustawy o odpadach). Ma zatem możliwość, dla terenów zagrożonych złą jakością powietrza, wprowadzić do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami bezwzględny zakaz spalania zgromadzonych pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi. Wprowadzony zakaz może dotyczyć jedynie tych gmin, w których nie jest prowadzone selektywne zbieranie lub odbieranie odpadów ulegających biodegradacji, gdyż dla pozostałych gmin zakaz ten wynika wprost z art. 31 ust. 7 ustawy o odpadach. Wraz z uchwaleniem wojewódzkiego planu gospodarki odpadami sejmik województwa podejmuje uchwałę w sprawie jego wykonania, która jest aktem prawa miejscowego (art. 36 ust 2 ustawy o odpadach).

Rada gminy jest obowiązana dostosować regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w terminie 6 miesięcy od dnia uchwalenia tego planu, co od 1.01.2012 r. wynika z art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²¹.

Regulamin ten też jest aktem prawa miejscowego (art. 4 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach), a niewykonywanie obowiązków w nim określonych karane jest grzywną na podstawie art. 10:

„2. Kto nie wykonuje obowiązków wymienionych w art. 5 ust. 1 – podlega karze grzywny.

2a. Karze określonej w ust. 2 podlega także ten, kto nie wykonuje obowiązków określonych w regulaminie.

3. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, toczy się według przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.”

Podobnie jak w poprzednim przypadku równoległe z działaniami kontrolnymi powinna być prowadzona edukacja w zakresie postępowania z bioodpadami, w tym zachęty do selektywnego ich

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

zbierania w celu kompostowania oraz przetwarzania ich w sposób bezpieczny dla środowiska oraz życia i zdrowia ludzi.

Ograniczenie lub zaprzestanie emisji przez wytypowane podmioty korzystające ze środowiska:

Art. 6 ust. 1 i art. 7 POŚ przestrzega:

„Art. 6. 1. Kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.”

Art. 7. 1. Kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia.

2. Kto może spowodować zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu.”

Natomiast wg definicji POŚ:

„Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

49) zanieczyszczeniu – rozumie się przez to emisję, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska”.

Z definicji tej wynika, że nie każda emisja jest zanieczyszczeniem, a jedynie ta, która m.in. może być szkodliwa dla zdrowia ludzi. Niewątpliwie więc zanieczyszczeniem jest emisja mająca znaczący udział w emisji w trakcie ponadnormatywnych stężeń w powietrzu. Dlatego ten, kto ją powoduje musi się liczyć z ewentualnymi kosztami zapobiegania temu zanieczyszczeniu np. poprzez zwiększoną jego redukcję, albo poprzez zmniejszenie emisji w wyniku ograniczenia lub zaprzestania produkcji, pomimo eksploatacji instalacji zgodnej z posiadanym pozwoleniem na emisję gazów lub pyłów do powietrza bądź pozwoleniem zintegrowanym.

Będzie to konieczne w sytuacji podjęcia zadań określonych w PDK, gdy dany podmiot na mocy art. 92 ust. 2 POŚ znajduje się w PDK na liście podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do czasowego ograniczenia lub zaprzestania wprowadzania z instalacji gazów lub pyłów do powietrza.

Wygzekwowanie tego obowiązku będzie możliwe na mocy art. 332 POŚ „Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 92 ust. 1c, podlega karze grzywny.”

Ponadto dla takich podmiotów organ ochrony środowiska (marszałek województwa, starosta właściwy dla danego zakładu) ma możliwość po uchwaleniu PDK wydania niezwłocznie decyzji z mocy art. 362 POŚ, w której termin wykonania obowiązków nałożonych decyzją powinien odnieść do terminu podania podmiotowi informacji o rozpoczęciu dni alertowych tj. sytuacji podjęcia zadań określonych w PDK (przez Organ Zarządzania Kryzysowego) i terminu odwołania tych zadań:

„Art. 362. 1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek:

1) ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;

2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska może określić:

1) zakres ograniczenia oddziaływania na środowisko lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko;

1a) czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego;

2) termin wykonania obowiązku.”

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

7.3. Podstawy prawne uchwalenia i wdrożenia Planu Działań Krótkoterminowych

Potrzeba realizacji planów działań krótkoterminowych wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska, która transponuje ustalenia Dyrektywy CAFE do prawa polskiego.

Art. 92. ust. 1 otrzymał brzmienie:

W przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu, **zarząd województwa, w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska**, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, w którym ustala się działania mające na celu:

- 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń;
- 2) ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) i starosta są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, a nie wydanie opinii w tym terminie oznacza akceptację projektu (art. 92 pkt 1a i 1b powyższej ustawy).

Z kolei sejmik województwa, w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania informacji od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o ryzyku przekroczeń, określa w drodze uchwały plan działań krótkoterminowych (art. 92 pkt 1 c powyższej ustawy).

Nowelizacja ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 13 kwietnia 2012 r. wprowadziła zapisy, iż Plany Działań Krótkoterminowych mają być integralną częścią Programów Ochrony Powietrza. W myśl zmian w ustawie sporządzając obecnie Program Ochrony Powietrza konieczne jest także przygotowanie PDK. Zmiany w ustawie nakładają również kary finansowe w przypadku niedotrzymania terminów przyjęcia Planu.

Plan działań krótkoterminowych jest integralną częścią Programu Ochrony Powietrza i określa się go dla tych substancji dla których określany jest POP.

Plan działań krótkoterminowych wymaga podjęcia stosownej uchwały przez Sejmik Województwa.

Jednak art. 92 ustawy Prawo ochrony środowiska, zakłada, że PDK wymagany będzie zawsze w przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego (dla arsenu, benzo(a)pirenu, kadmu, niklu, ozonu) lub dopuszczalnego poziomu (dla benzenu, NO₂, NO_x, SO₂, ołowiu, pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, tlenku węgla). Zmiana ta nie jest jednak zgodna z art. 24 dyrektywy CAFE, wg którego PDK w przypadkach przekroczenia poziomów docelowych lub dopuszczalnych może, ale nie musi być sporządzony, a obowiązkowo PDK powinien być sporządzony zawsze wtedy, gdy „istnieje zagrożenie, że poziomy zanieczyszczeń w powietrzu przekroczą jeden lub kilka progów alarmowych, o których mowa w załączniku XII” tj. dla NO₂, SO₂ i ozonu, z tym że dla ozonu PDK wymagane jest tylko w przypadku możliwości znaczącego ograniczenia zagrożenia, czasu jego występowania lub stopnia przekroczenia, przy uwzględnieniu warunków geograficznych, klimatycznych i ekonomicznych.

Zapisy Dyrektywy CAFE dotyczące Planów Działań Krótkoterminowych

(19) Należy opracować plany działania określające, jakie środki krótkoterminowe mają być zastosowane w przypadku zagrożenia przekroczenia jednego lub kilku progów alarmowych w celu obniżenia czasu jego trwania. W przypadku, gdy zagrożenie dotyczy, co najmniej jednej wartości

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

dopuszczalnej lub wartości docelowej, państwa członkowskie mogą, w stosownych przypadkach, sporządzić plany działań krótkoterminowych. W odniesieniu do ozonu takie plany działań krótkoterminowych powinny uwzględniać przepisy decyzji Komisji 2004/279/WE z dnia 19 marca 2004 r. dotyczącej wskazówek do wprowadzania w życie dyrektywy 2002/3/WE Parlamentu Europejskiego i Rady odnoszącej się do ozonu w otaczającym powietrzu.

10) „**próg alarmowy**” oznacza poziom substancji w powietrzu, powyżej którego istnieje zagrożenie dla zdrowia całej ludności, wynikające z krótkotrwałego narażenia na działanie zanieczyszczeń i w przypadku, którego państwa członkowskie podejmują natychmiastowe działania.

Artykuł 19

Środki wymagane w przypadku przekroczenia progów informowania lub progów alarmowych

W przypadku przekroczenia progu informowania lub któregośkolwiek z progów alarmowych, określonych w załączniku XII, państwa członkowskie podejmują **odpowiednie kroki w celu informowania społeczeństwa za pośrednictwem radia, telewizji, prasy lub Internetu.**

Państwa członkowskie przekazują Komisji wstępne informacje dotyczące zarejestrowanych poziomów i okresów, w których próg alarmowy lub próg informowania został przekroczony.

Artykuł 24

Plany działań krótkoterminowych

1. W przypadku, gdy w określonej strefie lub aglomeracji istnieje zagrożenie, że poziomy zanieczyszczeń w powietrzu przekroczą jeden lub kilka progów alarmowych, o których mowa w załączniku XII, państwa członkowskie opracowują **plany określające krótkoterminowe działania, podejmowane w celu ograniczenia zagrożenia lub skrócenia czasu występowania przekroczenia.** W przypadku, gdy to zagrożenie dotyczy, co najmniej jednej wartości dopuszczalnej lub wartości docelowej określonej w załącznikach VII, XI i XIV, państwa członkowskie mogą w miarę potrzeby sporządzić plany działań krótkoterminowych.

Jednak w razie zagrożenia związanego z przekroczeniem progu alarmowego ustalonego dla ozonu w załączniku XII sekcja B państwa członkowskie opracowują plany działań krótkoterminowych tylko w przypadku gdy uznają, że istnieje znacząca możliwość ograniczenia zagrożenia, czasu jego występowania lub stopnia przekroczenia, przy uwzględnieniu warunków geograficznych, klimatycznych i ekonomicznych. Opracowując plany działań krótkoterminowych, państwa członkowskie biorą pod uwagę decyzję 2004/279/WE. L 152/10 PL Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 11.6.2008 Plany działań krótkoterminowych, o których mowa w ust. 1, mogą, w zależności od indywidualnych przypadków, **obejmować skuteczne działania niezbędne do kontrolowania i, w razie konieczności, ograniczania działalności, która przyczynia się do wystąpienia ryzyka przekroczenia wartości dopuszczalnych lub docelowych, lub progów alarmowych. Plany te mogą obejmować środki w odniesieniu do ruchu drogowego, prac budowlanych, statków na kotwicy oraz wykorzystywania zakładów i produktów przemysłowych oraz ogrzewania domowego. W ramach tych planów można również rozważać konkretne środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, w tym dzieci.**

3. Po sporządzeniu planu działań krótkoterminowych państwa członkowskie udostępniają je i informują odpowiednie organizacje, takie jak organizacje ochrony środowiska, organizacje konsumenckie oraz organizacje reprezentujące interesy wrażliwych grup ludności, inne właściwe instytucje zajmujące się ochroną zdrowia i odpowiednie federacje przemysłowe, zarówno o wynikach swoich badań w zakresie wykonalności i zakresie poszczególnych planów działań krótkoterminowych, jak i informują o ich wdrożeniu.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

4. Komisja po raz pierwszy przed dniem 11 czerwca 2010 r., a następnie w regularnych odstępach, publikuje przykłady najlepszych praktyk sporządzania planów działań krótkoterminowych, w tym przykłady najlepszych praktyk z zakresu ochrony wrażliwych grup ludności, w tym dzieci.

Mając na uwadze zapisy w ustawie Prawo Ochrony Środowiska należy zauważyć, że w przypadku niektórych substancji, np. B(a)P lub pyłu PM2,5, dla których określona jest jedynie średnia roczna wartość dopuszczalna lub docelowa, zachodzi wiele wątpliwości dotyczących utworzenia i wykonywania Planu Działań Krótkoterminowych.

1. Dla substancji dla których ustalona jest wartość docelowa, wszelkie działania powinny być wdrażane tylko jeśli mają uzasadnienie techniczne i finansowe.
2. Dla benzo(a)pirenu ustanowiono wartość średnią roczną, co wskazuje, iż oddziaływanie długookresowe jest szczególnie szkodliwe dla zdrowia. Tak więc czy działania krótkoterminowe mają uzasadnienie?
3. Należy również wskazać, w którym momencie i na jak długo powinno się wdrażać działania krótkoterminowe, które jak sama nazwa wskazuje mają być wdrażane szybko, trwać krótko i tylko wtedy, kiedy występują przekroczenia oraz być skuteczne. W momencie, kiedy otrzymywana jest informacja o ryzyku przekroczenia wartości średniej rocznej lub o przekroczeniu tej wartości, to wysokie stężenia substancji (które spowodowały przekroczenie tej wartości docelowej) wystąpiły dwa, pięć lub dwanaście miesięcy wcześniej. Czy wobec tego alert należy wprowadzać na czas kolejnych 3, 6 miesięcy, na całym obszarze strefy podkarpackiej (przy ryzyku przekroczenia wartości docelowej), czy na cały kolejny rok (przy stwierdzeniu przekroczenia wartości docelowej w poprzednim roku)? Ogłaszanie alertu na kilka miesięcy mija się z celem.

Powyższe problemy i wątpliwości proponuje się rozwiązać w następujący sposób:

W Planie Działań Krótkoterminowych dla strefy podkarpackiej uruchamianie działań krótkoterminowych będzie odbywało się po wystąpieniu ryzyka bądź przekroczeniu wartości dopuszczalnej średniej dobowej, informowania lub alarmowej pyłu zawieszonego PM10. Ponieważ przyczyna występowania bardzo wysokich stężeń pyłu PM10 oraz PM2,5 i benzo(a)pirenu jest jednakowa, to uruchomienie działań dla tego ostatniego zanieczyszczenia spowoduje jednocześnie obniżenie stężeń pozostałych zanieczyszczeń. A jednocześnie pomija się problem jak i kiedy dla wartości średnich rocznych (dopuszczalnej dla PM2,5 i docelowej dla B(a)P) uruchamiać działania krótkoterminowe.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska cały ciężar powiadamiania podmiotów oraz społeczeństwa spoczywa na wojewodzie, którego organem wykonawczym jest wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego:

„Art. 92 1d. W przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.4)), informuje właściwe organy o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych.”,

Art. 93. „1. **Wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego**, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, **niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty**, o których mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1, w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie, **o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu oraz o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji.”,**

Art. 93. 2. POŚ

Powiadomienie powinno zawierać w szczególności:

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- 1) datę, godzinę i obszar, na którym wystąpiło ryzyko przekroczenia albo przekroczenie, oraz przyczyny tego stanu;
- 2) prognozy zmian poziomów substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, obszaru, którego dotyczy, oraz czasu trwania przekroczenia albo ryzyka jego wystąpienia;
- 3) wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
- 4) informację o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych.

Z kolei w art. 94:

„1b. W przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego lub dopuszczalnego substancji w powietrzu w danej strefie wojewódzki inspektor ochrony środowiska powiadamia o tym właściwy zarząd województwa.

1c. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska powiadamia wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, o przekroczeniu poziomów zobowiązujących do podjęcia działań określonych w planach działań krótkoterminowych.

Plan Działań Krótkoterminowych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych z dnia 11 września 2012 r. (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028), § 9, powinien składać się z trzech części:

- opisowej;
- wyszczególniającej obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji planów;
- uzasadnienia zakresu określonych i ocenionych zagadnień.

7.4. Obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Planu

Realizacja Planu Działań Krótkoterminowych wymaga współpracy wielu stron oraz bieżącej oceny postępów prac. W tym celu określone zostały zakresy kompetencji dla poszczególnych organów administracji i instytucji, bariery prawne inne związane z polityką Państwa uniemożliwiające skuteczne realizowanie Programu oraz obowiązki najwyższych organów władzy w Państwie, a także władz lokalnych.

7.4.1. Obowiązki organów administracji wynikające z realizacji Planu

Od 1 stycznia 2008 roku przerzucono na samorządy województw i przez to pośrednio na samorządy lokalne odpowiedzialność (w tym finansową) za złą jakość powietrza w kraju, gdyż kompetencje w zakresie opracowywania programów ochrony powietrza, o których mowa w art. 91 POŚ, oraz od 15.11.2008 r. kompetencje w zakresie PDK, o których mowa w art. 92 POŚ, zostały przeniesione od wojewodów do samorządów województw i są to obecnie zadania zlecone z zakresu administracji rządowej na podstawie art. 378 ust. 4 ustawy POŚ:

„4. Zadania samorządu województwa, o których mowa w (...) art. 91 ust. 1, 3 i 4, art. 92 ust. 1, art. 94 ust. 2, art. 95 ust. 1, art. 96 (...) są zadaniami z zakresu administracji rządowej.”

Przy tworzeniu POP i PDK na poziomie samorządu województwa należy mieć na uwadze nie tylko możliwości ich realizacji na szczeblu samorządu lokalnego, ale również to, aby były spójne m.in. z zadaniami własnymi gminy, nałożonymi przez art. 18 Prawa energetycznego, w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe. Do zadań tych należy m.in.:

„planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy”,

a od 1.01.2012 r. do zadań tych należy też:

„planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy”.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Gmina musi realizować te zadania (art. 18 ust. 2 Prawa energetycznego) zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku takiego planu – z kierunkami rozwoju gminy zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a od 11.03.2010 r. - również zgodnie z odpowiednim programem ochrony powietrza przyjętym na podstawie art. 91 POŚ.

Obowiązki kontrolne inspektorów WIOŚ oraz kary pieniężne za niewykonanie zadań określonych w PDK (również w POP) przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę oraz inne podmioty zostały wprowadzone znowelizowaną ustawą Prawo ochrony środowiska w art. 96a oraz 315a, 315b i 315c.

Jednak ustawa nie doprecyzowuje, jakie to (oprócz organów takich jak wójt, burmistrz, prezydent miasta i starosta) „inne podmioty” wskazuje art. 96a ust. 1.

Działania ochronne polegające na informowaniu społeczeństwa, a szczególnie grup ludności wrażliwych na przekroczenia norm dla powietrza.

Działania takie są możliwe na mocy art. 93 POŚ

„1. Wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty, o których mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1, w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie, o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu oraz o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji.,

2. Powiadomienie powinno zawierać w szczególności:

- 1) datę, godzinę i obszar, na którym wystąpiło ryzyko przekroczenia albo przekroczenie, oraz przyczyny tego stanu;
- 2) prognozy zmian poziomów substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, obszaru, którego dotyczy, oraz czasu trwania przekroczenia albo ryzyka jego wystąpienia;
- 3) wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
- 4) informację o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych.”

Wojewoda podkarpacki poprzez WCZK powinien przygotować odpowiednią stronę internetową, na której będzie zamieszczać pisemne komunikaty alertowe. Na stronie będą zamieszczane również zalecenia dla ludności. Strona taka powinna być stroną interaktywną, tzn. powinna istnieć możliwość komunikacji społeczeństwa z WCZK.

Informacje o powstaniu takiej strony muszą trafić do wszystkich powiatów, gmin i miast na terenie województwa, a poprzez te organy oraz poprzez informacje w mediach do społeczeństwa.

Zarządzanie ruchem drogowym:

Według § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem (Dz. U. Nr 177, poz. 1729) podstawą do wprowadzenia organizacji ruchu na nowo wybudowanej drodze lub jej zmiany na drodze istniejącej jest zatwierdzenie organizacji ruchu przez organ zarządzający ruchem.

Zarządzającym ruchem wg art. 10 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.) jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (drogi krajowe, z tym że GDDKiA może powierzyć zadania w zakresie zarządzania ruchem na drogach krajowych marszałkowi województwa), marszałek województwa (drogi wojewódzkie), starosta (drogi powiatowe i gminne), z tym że prezydent miasta zarządza ruchem na drogach publicznych położonych w miastach na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych. Natomiast zarządzanie ruchem na drogach wewnętrznych, w tym w strefie ruchu i strefie zamieszkania, należy do podmiotu zarządzającego tymi drogami.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach krajowych sprawuje obecnie Minister właściwy ds. transportu, a nadzór nad zarządzaniem ruchem na pozostałych drogach sprawuje wojewoda. Mogą oni nakazać zmianę organizacji ruchu m.in. ze względu na ważny interes ogólnospołeczny, którym niewątpliwie może być konieczność ograniczenia emisji liniowej w ramach PDK.

Według § 6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem:

- projekt organizacji ruchu może przedstawić do zatwierdzenia m.in. zarząd drogi, organ zarządzający ruchem lub inwestor;
- organizację ruchu zatwierdza na podstawie tego projektu organ zarządzający ruchem właściwy dla danej drogi; na skrzyżowaniu dróg o różnych organach zarządzających ruchem - organizację ruchu zatwierdza organ zarządzający ruchem właściwy dla drogi wyższej kategorii; w przypadku zamknięcia drogi dla ruchu lub wprowadzenia na drodze ograniczenia ruchu powodującego konieczność prowadzenia objazdów drogami różnej kategorii - czasową organizację ruchu zatwierdza organ zarządzający ruchem właściwy dla drogi, na której wprowadzono ograniczenia;

Uczestnik ruchu lub inna osoba znajdująca się na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, a także właściciel lub posiadacz pojazdu, który wykracza przeciwko przepisom Prawa o ruchu drogowym lub przepisom wydanym na jego podstawie, podlega karze grzywny do 3 000 złotych albo karze nagany na podstawie art. 97 Kodeksu wykroczeń.

7.4.2. Obowiązki podmiotów korzystających ze środowiska wynikające z realizacji Planu

Niezwykle ważnym zagadnieniem, a jednocześnie ograniczeniem w realizacji działań krótkoterminowych jeżeli nie zostanie odpowiednio przeprowadzone, jest uświadomienie społeczeństwu w jak dużą rolę ma do wypełnienia w systemie działań krótkoterminowych. Praktycznie w całej Polsce, w tym w strefie podkarpackiej, główną przyczyną notowania wysokich stężeń pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P (dla benzo(a)pirenu przekraczających wielokrotnie średnią roczną wartość docelową) jest ogrzewanie indywidualne oparte na paliwie stałym (węglu i drewnie). Sytuacje wysokiej emisji tych zanieczyszczeń, a co za tym idzie incydenty bardzo wysokich stężeń, wzmacniają specyficzne dla naszego kraju warunki meteorologiczne: mroźne zimy (które wymuszają zwiększenie zużycia paliwa), cisze i słabe wiatry oraz inwersje temperatury (które powodują zaleganie powietrza i kumulację zanieczyszczeń) oraz specyfika zagospodarowania przestrzennego miast – dzielnice ogrzewane węglem, to zazwyczaj dzielnice starych, gęsto zabudowanych kamienic w centrach z bardzo słabym przewietrzaniem. Ponadto wielu mieszkańców jako paliwo „alternatywne”, bo bezpłatne, używa odpadów komunalnych (butelek PET, kartonów po napojach, starych mebli i innych), które choć bardzo kaloryczne, spalane w warunkach domowych, pod względem emisji B(a)P i dioksyn (substancji rakotwórczych) wielokrotnie przewyższają spalanie węgla lub drewna.

NA WARUNKI METEOROLOGICZNE NIE MA MOŻLIWOŚCI WPŁYWANIA, A ZMIANA SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA POSZCZEGÓLNYCH DZIELNIC JEST PROCESEM DŁUGOTRWAŁYM, DLATEGO NAJWIĘKSZY WPŁYW NA POPRAWĘ JAKOŚCI POWIETRZA W RAMACH DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH MA SPOŁECZEŃSTWO, POPRZEZ NP. UŻYWANIE LEPSZEGO PALIWA, OGRANICZANIE O ILE TO MOŻLIWE ILOŚCI SPALANEGO PALIWA, ZMIANĘ SPOSOBU PRZEMIESZCZANIA SIĘ.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

7.4.3. Ograniczenia wynikające z realizacji Planu

Wdrażanie systemu działań krótkoterminowych oraz każdorazowe ogłaszanie alertów i uruchamianie działań może napotkać szereg problemów i ograniczeń.

Podstawowym ograniczeniem dla wdrażania działań krótkoterminowych jest rodzaj emisji powodujący przekroczenia stężeń normatywnych pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P. W większości miejscowości w Polsce za przekroczenia stężeń tych trzech zanieczyszczeń odpowiada spalanie paliw stałych (węgla, drewna) w indywidualnych źródłach ciepła, które są jedynym, możliwym sposobem dostarczenia energii cieplnej dla osób eksploatujących takie źródło ciepła. Nie ma żadnych możliwości prawnych, aby osobom, których jedynym źródłem ciepła jest piec węglowy, piec na drewno itp. zabronić jego używania w okresach, w których występuje zła jakość powietrza. Spalanie oprócz węgla również odpadów z gospodarstw domowych, co jest częstą praktyką, tym częstsza, im niższe temperatury powietrza, powoduje, że emisja różnorodnych zanieczyszczeń, w tym B(a)P i pyłów jest jeszcze większa. Z kolei im lepsza jakość paliwa, tym mniejsza emisja B(a)P i pyłów.

Tak więc działania krótkoterminowe mogą być skierowane jedynie na bezwzględny zakaz spalania odpadów (który jednak obowiązuje cały czas) i jego egzekucję oraz na apele skierowane do społeczeństwa z prośbą (ale nie nakazem), aby w miarę możliwości stosować w czasie alertu paliwo lepszej jakości.

Jednak w warunkach polskich działania te nie będą najprawdopodobniej wystarczająco skuteczne, a obniżenie stężeń pyłów i B(a)P będzie jak do tej pory wynikiem zmian pogodowych (zwiększenia prędkości wiatru, podwyższenia temperatury czy zaniku warstwy inwersyjnej), co jednak nie znaczy, aby z tych działań rezygnować.

Natomiast szybsza realizacja działań naprawczych z Programów Ochrony Powietrza oraz intensywna edukacja ekologiczna społeczeństwa powinna spowodować, że również działania krótkoterminowe będą skuteczniejsze.

Kolejnym problemem w systemie działań krótkoterminowych jest pojęcie „ryzyka wystąpienia przekroczeń”, które pojawia się w znowelizowanej ustawie Prawo ochrony środowiska.

Art. 92 ust. 1c mówi, że sejmik województwa określa, w drodze uchwały plan działań krótkoterminowych w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania informacji o **ryzyku**...

oraz

ust. 1d: „w **przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego** substancji powietrza w danej strefie wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego,..., informuje właściwe organy o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych”

A także zgodnie z art. 93 ust 1 „...niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty,..., o ryzyku wystąpienia przekroczeń alarmowych lub dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu...”

Prawodawstwo polskie nie określa jak interpretować i ustalać ryzyko przekroczeń wartości normatywnych zanieczyszczeń.

Wspomagającym sposobem określania ryzyka wystąpienia określonych stężeń zanieczyszczeń jest **wdrożenie w pełni skalibrowanego modelu prognozy zanieczyszczeń**, opartego o prognozę meteorologiczną oraz modelowanie matematyczne stężeń. Jednak wdrożenie i obsługa takiego systemu wymaga określonego czasu i finansowania. W celu jednolitego określenia ryzyka Główny Inspektorat Ochrony Środowiska opracował „Wytyczne dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska do określania ryzyka przekroczeń poziomów dopuszczalnych, docelowych lub alarmowych zanieczyszczeń w powietrzu oraz przekazywania informacji o stwierdzonym ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu tych poziomów”, które weszły w życie w lutym 2013 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

System prognoz (oparty na skalibrowanym modelu matematycznym) może w znacznym stopniu ograniczyć koszty materialne i niematerialne wdrażania działań krótkoterminowych poprzez ograniczenie:

Zasięgu tych działań – modelowanie matematyczne pozwala na wskazanie obszaru, w którym występują przekroczenia, co może pozwolić na ograniczenie alertu do określonego powiatu, miasta czy dzielnicy, natomiast pomiary wskazują tylko punkt w którym występują przekroczenia i w związku z tym zmuszają do ogłoszenia alertu dla całej strefy;

Czasu trwania działań – prognozy mogą określić jak długo będą utrzymywać się stany przekroczeń i jak długo w związku z tym będą trwać działania.

Każdorazowe wdrożenie działań krótkoterminowych niesie za sobą konsekwencje finansowe, prawne i społeczne, a więc informowanie o ryzyku przekroczenia wartości normatywnych stężeń powinno być każdorazowo poparte doświadczeniem, wiedzą i jak najlepszymi metodami określania tych ryzyk.

Kolejnym ograniczeniem może być sprzeciw społeczeństwa w stosunku do pewnych ograniczeń, nawet jeżeli będą one miały uzasadnienie prawne i będą uzasadnione dbałością o zdrowie ludności. Za takie ograniczenia „swobód obywatelskich” jest powszechnie uważany:

- Zakaz poruszania się samochodami osobowymi w określonych strefach, czy określonych dniach.
- Zakaz palenia w kominkach.
- Zakaz używania grilli czy spalinowego sprzętu ogrodniczego.

Z tego względu wdrożenie planu działań krótkoterminowych musi być poprzedzone szeroką kampanią informacyjną oraz edukacją społeczeństwa.

Również nakładanie ograniczeń na zakłady przemysłowe może się spotkać z gwałtownym sprzeciwem, gdyż ograniczenie produkcji niesie za sobą konsekwencje finansowe oraz technologiczne (zakłócenie reżimu technologicznego). Z tego względu ograniczenia dla przemysłu powinny być nakładane tylko w wypadku, gdy wystąpienia stężeń ponadnormatywnych są spowodowane przez dane przedsiębiorstwo i tylko w obszarach i na czas gdzie te sytuacje rzeczywiście występują.

Przy obecnych ograniczeniach nakładanych na energetykę i przemysł (standardy emisyjne) oraz powszechnym stosowaniu urządzeń redukujących w ponad 90% emisją pyłów (a więc i emisję B(a)P) stężenia pochodzące z tej działalności są tak niskie, że nakładanie ograniczeń na poszczególne zakłady nie ma uzasadnienia.

Przy obszarze tak dużym i zróżnicowanym jakim jest strefa podkarpacka, w której większość obszarów nie jest objęta monitoringiem stężeń, jedynie system modelowania matematycznego może dać odpowiedź, na jakim konkretnie obszarze (bądź obszarach) występują ponadnormatywne lub wysokie wartości zanieczyszczeń.

8. Plan działań krótkoterminowych dla strefy podkarpackiej

8.1. Część opisowa

8.1.1. Analiza stanu jakości powietrza w strefie

Zadaniem Planu działań krótkoterminowych (PDK), w myśl art. 92 ust. 1 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, jest zmniejszenie ryzyka wystąpienia przekroczeń stężeń zanieczyszczeń oraz ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Dla strefy podkarpackiej (kod strefy PL.1802) Plan Działań Krótkoterminowych uchwała się dla następujących zanieczyszczeń:

- pyłu zawieszonego PM10,
- pyłu zawieszonego PM2,5,
- benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym.

Poziomy stężeń zanieczyszczeń dla tych substancji zostały określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031) i wynoszą:

5. Dla pyłu zawieszonego PM10

POZIOM DOPUSZCZALNY

- Pył zawieszony PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny - **50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** ,
Dopuszczalna częstość przekraczania w ciągu roku – 35 dni;
- Pył zawieszony PM10 o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy – **40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** .

POZIOM ALARMOWY

- Pył zawieszony PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny - **300 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** ,

6. Dla pyłu zawieszonego PM2,5

POZIOM DOPUSZCZALNY dla wartości średniorocznej, ze względu na ochronę zdrowia ludzi – **25 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** , do osiągnięcia do 2015 roku oraz **20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$** do 2020 r. Do 2015 poziom dopuszczalny może być powiększany o margines tolerancji:

Tabela 75 Wartości marginesu tolerancji dla pyłu zawieszonego PM2,5

Nazwa/Rok		2010	2011	2012	2013	2014	2015
Margines tolerancji	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	4	3	2	1	1	0
Poziom dopuszczalny wraz z marginesem tolerancji	$\mu\text{g}/\text{m}^3$	29	28	27	26	26	25

7. Dla benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10

POZIOM DOCELOWY

- Benzo(a)piren o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy – **1 ng/m^3** .

W strefie podkarpackiej w roku 2011 zanotowano przekroczenie wartości:

- Średniego dobowego poziomu dopuszczalnego (50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) pyłu zawieszonego PM10;
- Średniego rocznego poziomu dopuszczalnego (40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) pyłu zawieszonego PM10;

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Średniego rocznego poziomu dopuszczalnego ($25 \mu\text{g}/\text{m}^3$) pyłu zawieszonego PM2,5;
- Średniego rocznego poziomu docelowego ($1 \text{ ng}/\text{m}^3$) stężenia benzo(a)pirenu.

Zadaniem PDK ma być czasowe zmniejszenie stężeń tych zanieczyszczeń oraz czasu ich trwania.

Obszary strefy podkarpackiej, na których występują niekorzystne warunki jakościowe powietrza, sytuacje smogowe i wysokie stężenia:

- 1) Dla pyłu zawieszonego PM10 24h: 26
- 2) Dla pyłu zawieszonego PM10 rok: 9
- 3) Dla pyłu zawieszonego PM2,5: 12
- 4) Dla benzo(a)pirenu: 26

Obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz wartości docelowej B(a)P w strefie podkarpackiej wraz z powodem wystąpienia przekroczeń:

Tabela 76 Obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz wartości docelowej B(a)P w strefie podkarpackiej wraz z powodem wystąpienia przekroczeń:

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Powód wystąpienia przekroczeń
<i>Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 24h</i>				
1	Pk11sPkPM10d01	gm. Gorzyce	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
2	Pk11sPkPM10d02	gm. Pysznica	miejski i rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
3	Pk11sPkPM10d03	m. Stalowa Wola	miejski	przeważa emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
4	Pk11sPkPM10d04	m. Nisko, wieś Raclawice	miejski i rolniczy	przeważa emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
5	Pk11sPkPM10d05	wieś Jeżowe	rolniczy	przeważa emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
6	Pk11sPkPM10d06	gm. Mielec, gm. Tuszów Narodowy	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
7	Pk11sPkPM10d07	m. Mielec, gm. Mielec, gm. Czermin	miejski	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa i liniowa
8	Pk11sPkPM10d08	gm. Przecław	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
9	Pk11sPkPM10d09	gm. Cmolas	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
10	Pk11sPkPM10d010	m. Kolbuszowa, gm. Kolbuszowa	miejski i rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Powód wystąpienia przekroczeń
11	Pk11sPkPM10d011	gm. Nowa Sarzyna	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
12	Pk11sPkPM10d012	m. Leżajsk	miejski	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
13	Pk11sPkPM10d013	gm. Leżajsk	rolniczy	przeważa emisja powierzchniowa
14	Pk11sPkPM10d014	m. Łańcut, gm. Łańcut	miejski	przeważa emisja powierzchniowa
15	Pk11sPkPM10d015	gm. Krasne, gm. Trzebownisko	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
16	Pk11sPkPM10d016	gm. Chmielnik, gm. Tyczyn	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
17	Pk11sPkPM10d017	m. Tyczyn, gm. Tyczyn	miejski i rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
18	Pk11sPkPM10d018	Gm. Boguchwała	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
19	Pk11sPkPM10d019	m. Dębica, gm. Dębica, gm. Żyraków	miejski i rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa oraz punktowa
20	Pk11sPkPM10d020	m. Pilzno	miejski	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
21	Pk11sPkPM10d021	m. Strzyżów, wieś Żarnowa	miejski i rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
22	Pk11sPkPM10d022	m. Jasło, gm. Jasło	miejski i rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz emisja punktowa
23	Pk11sPkPM10d023	m. Krosno, gm. Chorkówka	miejski i rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz emisja punktowa
24	Pk11sPkPM10d024	m. Brzozów	miejski	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
25	Pk11sPkPM10d025	m. Sanok	miejski	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa, emisja liniowa oraz emisja punktowa
26	Pk11sPkPM10d026	m. Przemyśl	miejski	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
27	Pk11sPkPM10d027	m. Jarosław	miejski	przeważa emisja powierzchniowa, a w dalszej kolejności napływ spoza strefy
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM10 rok				
1	Pk11sPkPM10a01	m. Mielec	miejski	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej oraz

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Powód wystąpienia przekroczeń
				emisja powierzchniowa
2	Pk11sPkPM10a02	m. Kolbuszowa	miejski	przeważa emisja powierzchniowa
3	Pk11sPkPM10a03	m. Łańcut	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
4	Pk11sPkPM10a04	m. Dębica	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
5	Pk11sPkPM10a05	m. Strzyżów	miejski	przeważa emisja powierzchniowa
6	Pk11sPkPM10a06	m. Jasło	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa oraz emisja punktowa
7	Pk11sPkPM10a07	m. Krosno	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej, emisja powierzchniowa oraz emisja punktowa
8	Pk11sPkPM10a08	m. Brzozów	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
9	Pk11sPkPM10a09	m. Przemyśl	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
Obszary z przekroczonym poziomem dopuszczalnym pyłu PM2,5 rok				
1	Pk11sPkPM2,5a01	gm. Gorzyce	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej
2	Pk11sPkPM2,5a02	m. Stalowa Wola	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej
3	Pk11sPkPM2,5a03	m. Mielec	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
4	Pk11sPkPM2,5a04	m. Kolbuszowa	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
5	Pk11sPkPM2,5a05	m. Dębica	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
6	Pk11sPkPM2,5a06	gm. Krasne	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej
7	Pk11sPkPM2,5a07	m. Łańcut	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
8	Pk11sPkPM2,5a08	m. Strzyżów	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
9	Pk11sPkPM2,5a09	m. Jasło	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej, emisja punktowa oraz emisja powierzchniowa
10	Pk11sPkPM2,5a10	m. Krosno	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej, emisja

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Powód wystąpienia przekroczeń
				punktowa oraz emisja powierzchniowa
11	Pk11sPkPM2,5a11	m. Brzozów	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
12	Pk11sPkPM2,5a12	m. Przemyśl	miejski	przeważa napływ zanieczyszczeń spoza strefy podkarpackiej oraz emisja powierzchniowa
Obszary z przekroczonym poziomem docelowym B(a)P rok				
1	Pk11sPkB(a)Pa01	gm. Zaklików	rolniczy	napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
2	Pk11sPkB(a)Pa02	gm. Zaklików	rolniczy	przeważa emisja powierzchniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
3	Pk11sPkB(a)Pa03	m. Tarnobrzeg, m. Stalowa Wola, m. Nisko, gm. Nisko, gm. Rudnik nad Sanem, m. Ulanów, gm. Ulanów, gm. Pysznica, gm. Radomyśl nad Sanem, gm. Zaleszany, gm. Gorzyce, gm. Grębów,	miejski i rolniczy	przeważa emisja powierzchniowa, a w obszarach wiejskich napływ spoza strefy podkarpackiej
4	Pk11sPkB(a)Pa04	gm. Grębów	rolniczy	przeważa emisja powierzchniowa oraz napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
5	Pk11sPkB(a)Pa05	m. Tarnobrzeg, gm. Nowa Dęba	rolniczy	przeważa napływ zanieczyszczenia spoza strefy podkarpackiej
6	Pk11sPkB(a)Pa06	m. Rudnik nad Sanem, gm. Rudnik nad Sanem	miejski	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
7	Pk11sPkB(a)Pa07	gm. Jeżowe	rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego oraz napływ
8	Pk11sPkB(a)Pa08	gm. Nowa Sarzyna, gm. Krzeszów	rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
9	Pk11sPkB(a)Pa09	m. Leżajsk, gm. Leżajsk, gm. Nowa Sarzyna, gm. Kuryłówka	miejski i rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
10	Pk11sPkB(a)Pa10	gm. Leżajsk, gm. Nowa Sarzyna	rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego oraz napływ
11	Pk11sPkB(a)Pa11	m. Kolbuszowa, gm. Kolbuszowa, gm. Cmolasy, gm. Dzikowiec	miejski i rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
12	Pk11sPkB(a)Pa12	m. Sokółów małopolski, gm. Sokółów Małopolski	miejski	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego oraz napływ
13	Pk11sPkB(a)Pa13	gm. Grodzisko Dolne	rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
14	Pk11sPkB(a)Pa14	m. Dębica, m. Brzostek, m. Pilzno, m. Jasło, m. Kołaczyce, m. Jedlicze, m. Rymanów, m. Łańcut, m. Mielec, m. Przecław, m. Radomyśl Wielki, m.	miejski i rolniczy	w obszarach miejskich przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego, w obszarach pozamiejskich przeważa napływ

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Powód wystąpienia przekroczeń
		<p style="text-align: center;">Przeworsk, m. Kańczuga, m. Ropczyce, m. Sędziszów Małopolski, m. Błażowa, m. Boguchwała, m. Głogów Małopolski, m. Tyczyn, m. Strzyżów, m. Baranów Sandomierski, m. Krosno, m. Tarnobrzeg, gm. Haczów, gm. Dębica, gm. Brzostek, gm. Czarna, gm. Jodłowa, gm. Pilzno, gm. Żyraków, gm. Jasło, gm. Brzyska, gm. Dębowiec, gm. Kołaczyce, gm. Nowy Żmigród, gm. Osiek Jasielski, gm. Skołyszyn, gm. Tarnowiec, gm. Niwiska, gm. Chorkówka, gm. Dukla, gm. Iwonicz- Zdrój, gm. Jedlicze, gm. Korczyna, gm. Krościenko Wyżne, gm. Miejsce Piastowe, gm. Rymanów, gm. Wojaszówka, gm. Łańcut, gm. Białobrzegi, gm Czarna, gm. Markowa, gm. Rakszawa, gm Żołyńia, gm. Mielec, gm. Borowa, gm. Czermin, gm. Gawłuszowice, gm. Padew Narodowa, gm. Przeclaw, gm. Radomyśl Wielki, gm. Tuszów Narodowy, gm. Wadowice Górne, gm. Przeworsk, gm. Gać, gm. Kańczuga, gm. Tryńcza, gm. Zarzecze, gm. Iwierzyce, gm. Ostrów, gm. Ropczyce, gm. Sędziszów Małopolski, gm. Błażowa, gm Boguchwała, gm. Chmielnik, gm. Głogów Małopolski, gm. Hyżne, gm. Krasne, gm. Lubenia, gm. Świlcza, gm. Trzebownisko, gm. Tyczyn, gm. Czudec, gm. Fryszak, gm. Niebylec, gm. Strzyżów, gm. Wiśniowa, gm. Baranów</p>		

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Nr	Kod	Gminy objęte obszarem	Charakter	Powód wystąpienia przekroczeń
		Sandomierski, gm. Nowa Dęba, gm. Krosno, gm. Rzeszów, gm. Tarnobrzeg		
15	Pk11sPkB(a)Pa15	m. Lubaczów , gm. Lubaczów	miejski i rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
16	Pk11sPkB(a)Pa16	m. Jarosław , gm. Jarosław, gm. Pawłosiów, gm. Wiązownica	miejski i rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
17	Pk11sPkB(a)Pa17	gm. Chłopice	rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
18	Pk11sPkB(a)Pa18	m. Pruchnik	miejski	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
19	Pk11sPkB(a)Pa19	gm. Hyżne	rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
20	Pk11sPkB(a)Pa20	gm. Dynów	rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego oraz napływ
21	Pk11sPkB(a)Pa21	m. Przemyśl , gm. Przemyśl, gm. Medyka, gm. Krasieczyn, gm. Żurawica	miejski i rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
22	Pk11sPkB(a)Pa22	m. Brzozów , gm. Brzozów, gm. Jasienica Rosielna	miejski i rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
23	Pk11sPkB(a)Pa23	gm. Besko	rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
24	Pk11sPkB(a)Pa24	m. Sanok, m. Zagórz , gm. Sanok	miejski i rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
25	Pk11sPkB(a)Pa25	m. Lesko , gm. Lesko	miejski i rolniczy	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego
26	Pk11sPkB(a)Pa26	m. Ustrzyki Dolne	miejski	przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego

* kg dla B(a)P

** ng/m³ dla B(a)P

Głównym i znacząco przeważającym powodem występowania obszarów z przekroczonymi wartościami dopuszczalnymi pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz docelową dla B(a)P na terenach zamieszkałych jest ogrzewanie indywidualne, stąd bardzo dużym problemem jest zaproponowanie i zastosowanie takich działań krótkoterminowych, które byłyby skuteczne w ograniczaniu wysokich zanieczyszczeń powietrza i redukcji obszaru przekroczeń. Aby działania krótkoterminowe były skuteczne, konieczne jest przede wszystkim efektywne wdrożenie działań długoterminowych.

Tabela 77 Uwarunkowania czasowo-przestrzenne możliwości występowania wysokich wartości stężeń pyłu zawieszonego i B(a)P

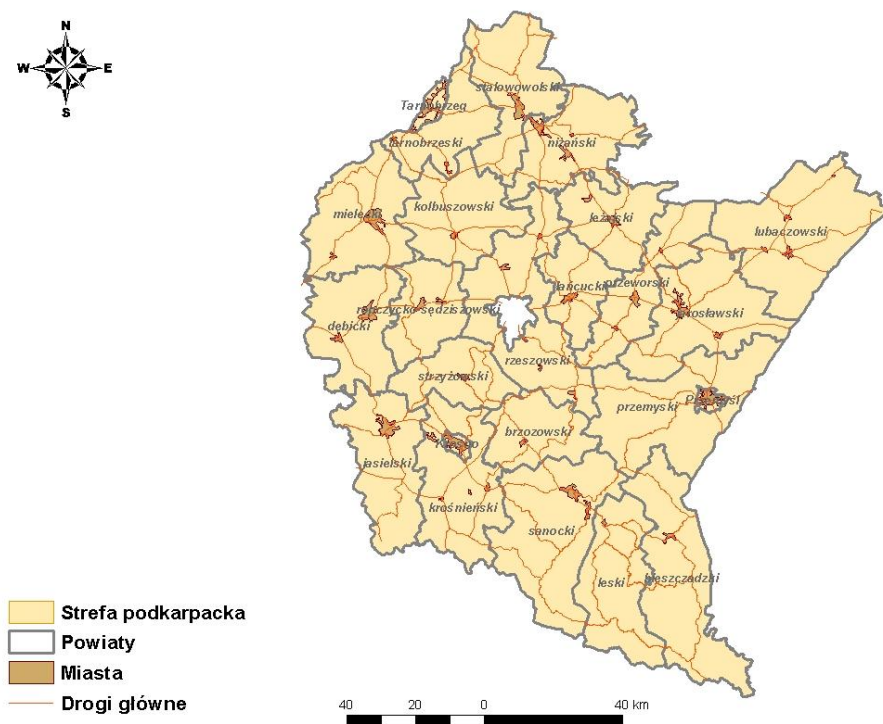
Substancja zanieczyszczająca	Okres w roku	Warunki meteorologiczne sprzyjające kumulacji zanieczyszczeń	Obszar zagrożeń
PM10, PM2,5, B(a)P	okres grzewczy (październik – kwiecień)	występowanie warstwy inwersyjnej, niskie temperatury (poniżej -10 st.	miasta, aglomeracje, w szczególności dzielnice z ogrzewaniem indywidualnym,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

		C), niskie prędkości wiatru oraz cisze	węglowym
PM10, PM2,5	okres letni (maj - wrzesień)	Długie okresy bez opadów, niskie prędkości wiatru oraz cisze	miasta i aglomeracje, obszary rolnicze
PM2,5	Cały rok	niskie prędkości wiatru oraz cisze	Kaniony uliczne o bardzo dużym natężeniu ruchu
B(a)P	okres letni (maj - wrzesień)	niskie prędkości wiatru oraz cisze, wysokie temperatury powietrza	obszary rolnicze, lasy, łąki, ogrody działkowe na terenie miasta - wypalanie łąk, ściernisk, pożary, ogniska

Plan Działań Krótkoterminowych opracowywany jest dla strefy podkarpackiej (kod strefy PL1802), obejmującej obszar całego województwa za wyjątkiem miasta Rzeszowa.

Województwo podkarpackie zajmuje powierzchnię 17,9 tys. km², co stanowi 5,7% powierzchni kraju. Rozciągłość województwa z południa na północ wynosi 201 km, a z zachodu na wschód 172 km. Ogólna długość granic wynosi 904 km. Wschodnią granicę województwa stanowi granica państwa z Ukrainą, południową granicę państwową ze Słowacją, od zachodu województwo graniczy z województwem małopolskim, od północnego zachodu z województwem świętokrzyskim i od północnego wschodu z województwem lubelskim.

Rysunek 289 Strefa podkarpacka

Monitorowanie stanu jakości powietrza ma charakter ciągły i wykonywane jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Od 2010 r. nadzór nad wszystkimi stacjami pomiarowymi sprawuje WIOŚ. Wyniki pomiarów są weryfikowane, analizowane i archiwizowane w wojewódzkiej bazie JPOAT.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Na terenie strefy podkarpackiej funkcjonuje:

- Sześć stanowisk pomiaru stężeń pyłu PM10;
- Cztery stanowiska pomiaru stężeń pyłu PM2,5;
- Pięć stanowisk pomiaru stężeń benzo(a)pirenu.

W poniższych tabelach podano kody i lokalizacje stacji pomiarowych pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P.

Tabela 78 Stanowiska pomiarowe pyłu zawieszonego PM10 w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Typ pomiaru	Współrzędne geograficzne	PM10 24h			PM10 rok	
					[µg/m ³]	Liczba przekr.	% przekr.	[µg/m ³]	% przekr.
1.	Jasło, Sikorskiego	PkJasloWIOSSikorskiego	man.	21°27'36" E 49°44'44" N	77,8	90	56	40,6	1,5
2.	Przemysł Pl. Dominikański	PkPrzemWIOSPDom	man.	22°45'60" E 49°46'58" N	81,0	89	62	41,4	3,5
3.	Przemysł, Mickiewicza	PkPrzemyslWIOSMick	aut.	22°46'56" E 49°46'56" N	83,2	106	66	48,7	22
4.	Mielec, Partyzantów (Zarząd Strefy)	PkMielWIOSZarzStr	man.	21°28'16" E 50°18'14" N	74,0	84	48	41,3	3
5.	Krosno, Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	man.	21°44'59" E 49°41'24" N	72,0	91	44	41,4	3,5
6.	Nisko, Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	man.	22°06'05" E 50°32'05" N	61,0	47	22	35,1	-

Pomiary stężeń pyłu w 2011 roku prowadzone były metodą automatyczną na stanowisku w Przemysłu przy ul. Mickiewicza, a na pozostałych stanowiskach metodą manualną.

Tabela 79 Stanowiska pomiarowe pyłu zawieszonego PM2,5 w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne	PM2,5 rok [µg/m ³]	% przekroczeń	
					PD	PD+MT
1.	Jasło, ul. Sikorskiego	PkJasloWIOSSikorskiego	21°27'36" E 49°44'44" N	Nie uwzględnione w ocenie	-	-
2.	Przemysł, ul. Mickiewicza	PkPrzemyslWIOSMick	22°46'56" E 49°46'56" N	36,6	46,4	30,7
3.	Krosno, ul. Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	21°44'59" E 49°41'24" N	31,6	24,6	12,9
4.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	22°06'05" E 50°32'05" N	30,6	22,4	9,3

Pomiary stężeń pyłu w 2011 roku prowadzone były metodą automatyczną na 2 stanowiskach oraz na dwóch metodą manualną.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 80 Stanowiska pomiarowe B(a)P w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne	B(a)P rok [ng/m ³]	% przekroczeń
1.	Przemyśl, Pl. Dominikański	PkPrzemWIOSDom	22°45'60" E 49°46'58" N	7,5	650
2.	Mielec ul. Partyzantów (Zarząd Strefy)	PkMielWIOSZarzStr	21°28'16" E 50°18'14" N	5,5	450
3.	Jasło, ul. Sikorskiego	PkJasłoWIOSSikorskiego	21°27'36" E 49°44'44" N	5,5	450
4.	Nisko, ul. Szklarniowa	PkNiskoWIOSSzklar	22°06'05" E 50°32'05" N	4,1	310
5.	Krosno, ul. Kletówki	PkKrosnoWIOSKletowki	21°44'59" E 49°41'24" N	4,5	350

Pomiary stężeń B(a)P prowadzone są metodą manualną.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8.1.2. Kierunki i zakresy działań krótkoterminowych

Tabela 81. Działania krótkoterminowe w strefie podkarpackiej dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
1	2	3	4	5	6
POZIOM I (ryzyko lub wystąpienie przekroczenia wartości dopuszczalnej/docelowej)					
PodIIInf	Informacja o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości dopuszczalnej	Informacje na stronie internetowej o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości dopuszczalnej pyłu	-	WCZK	-
POZIOM II (wystąpienie przekroczenia progu informowania)					
PodIISsg	zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego i grilli	należy realizować w okresie od wiosny do jesieni	emisja niezorganizowana	obywatele	Straż Miejska Policja
PodIIPo	Całkowity zakaz palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy)	należy realizować w okresie od wiosny do jesieni	emisja niezorganizowana	obywatele	Straż Miejska Policja
PodIIPk	Zakaz palenia w kominkach	nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
PodIIOm	Ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem	zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości	emisja powierzchniowa	obywatele	-
PodIIKw	Zakaz używania kotłów węglowych/na drewno jeżeli pozwolenie na użytkowanie lub miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wskazują inny	nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej

z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu

wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
1	2	3	4	5	6
	sposób ogrzewania pomieszczeń				
POZIOM III (wystąpienie przekroczenia wartości alarmowej)					
PodIIIKm	korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej	zalecenie dla ludności w celu ograniczenia natężenia ruchu samochodowego, wprowadzenie bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską dla posiadaczy samochodów osobowych, w dniach alertowych	emisja liniowa	obywatele	-
PodIIISs	zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego	należy realizować w okresie wiosennym i jesiennym	emisja niezorganizowana	obywatele	Straż Miejska Policja
PodIIIPo	Całkowity zakaz palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy)	należy realizować w okresie jesiennym i wiosennym	emisja niezorganizowana	obywatele	Straż Miejska Policja
PodIIIPk	Zakaz palenia w kominkach	nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
PodIIIOm	ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem	zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości	emisja powierzchniowa	obywatele	-
PodIIISo	zakaz spalania odpadów w paleniskach domowych	nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
PodIIIZw	Bezwzględny zakaz wjazdu samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t, do miast w	Ustanowienie czasowego zakazu wjazdu do wybranych miast	Emisja liniowa	Odpowiednie Zarządy Dróg Miejskich – właściwe	Straż Miejska, Policja, Inspekcja

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej

z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu

wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
1	2	3	4	5	6
	których wystąpiły stężenia alarmowe			oznakowanie dróg, przedsiębiorstwa przewozowe	Transportu Drogowego
PodIIIMy	Mycie ulic na mokro	Należy zmyć na mokro wszystkie główne ulice w mieście, jeżeli nie występują opady (nie należy realizować jeżeli temperatura powietrza jest niższa niż 3oC)	Emisja liniowa	Zarządzający drogami	Straż Miejska Policja
PodIIIDzi	Zakaz przebywania dzieci na otwartej przestrzeni	informowanie dyrektorów jednostek oświatowych (szkół, przedszkoli i żłobków) oraz opiekuńczych	-	Dyrektorzy jednostek oświatowych i opiekuńczych	Straż Miejska
DZIAŁANIA INFORMACYJNE					
PodInOb	zalecenia: - pozostania w domu, - unikania obszarów występowania wysokich stężeń zanieczyszczeń, - ograniczenia wysiłku fizycznego na otwartej przestrzeni, - ograniczenia lub całkowitego zaniechania (wystąpienie stężeń alarmowych) wietrzenia mieszkań	Informacje dla osób starszych, dzieci i osób z chorobami układu oddechowego	-	obywatele	-
PodInDy	ograniczenie lub zakaz (wystąpienie stężeń alarmowych) przebywania dzieci na otwartej przestrzeni	informowanie dyrektorów jednostek oświatowych (szkół, przedszkoli i żłobków) oraz opiekuńczych	-	Dyrektorzy jednostek oświatowych i opiekuńczych	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
1	2	3	4	5	6
PodInSt	wzmożenie czujności służb ratowniczych (pogotowia ratunkowego, oddziałów ratunkowych, straży pożarnej)	Informowanie dyrektorów szpitali i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej oraz komendantów straży pożarnej o możliwości wystąpienia większej ilości przypadków nagłych chorób górnych dróg oddechowych oraz niewydolności krążenia	-	Dyrektorzy szpitali i przychodni, komendanci straży pożarnej	-

8.2. Lista podmiotów korzystających ze środowiska

Podstawowym źródłem emisji powodującej przekroczenia wartości dopuszczalnej pyłu PM10 oraz PM2,5, a także docelowej benzo(a)pirenu w obszarach zamieszkałych jest ogrzewanie indywidualne oparte o paliwa stałe, wykorzystywane przez osoby fizyczne w celu dostarczenia ciepła do pomieszczeń mieszkalnych oraz ciepłej wody.

Pozostałe źródła emisji, tj. emisja punktowa (energetyczna i technologiczna) oraz emisja komunikacyjna, w strefie podkarpackiej, przeważają w wydzielonych rejonach kilku obszarów przekroczeń, jednak są to rejon zabudowy przemysłowej lub pasa drogowego, gdzie działania krótkoterminowe nie mają racji bytu.

W świetle Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 nr 25, poz.150, z późniejszymi zmianami), art. 3, ust. 20 osoba fizyczna korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska nie wymaga pozwolenia, nie jest podmiotem korzystającym ze środowiska, a w związku z tym w Planie Działań Krótkoterminowych dla strefy podkarpackiej NIE OKREŚLA SIĘ PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA.

8.3. Sposób organizacji i ograniczeń ruchu pojazdów w strefie

Podstawowym źródłem emisji powodującej przekroczenia wartości dopuszczalnych pyłu PM10 oraz PM2,5, a także docelowej benzo(a)pirenu jest ogrzewanie indywidualne oparte o paliwa stałe, wykorzystywane przez osoby fizyczne w celu dostarczenia ciepła do pomieszczeń mieszkalnych oraz ciepłej wody.

Emisja komunikacyjna (emisja pochodząca ze spalania paliw płynnych – benzyny, oleju napędowego w pojazdach i innych urządzeniach napędzanych silnikami spalinowymi), w strefie podkarpackiej, w ogólnej emisji ww. zanieczyszczeń ma niski udział. **Jednak w związku dość wysokim udziałem pyłu unoszonego w ogólnej ilości pyłu emitowanego z komunikacji w Planie Działań Krótkoterminowych dla strefy podkarpackiej OKREŚLA SIĘ iż w sytuacji wystąpienia stężenia alarmowego pyłu PM10:**

- stosuje się bezwzględny zakaz wjazdu samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t, do miast w których wystąpiły stężenia alarmowe.

8.4. Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli

Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska określa w zakresie:

- Przepływu informacji – rozdział 8.5 niniejszego opracowania „Tryb i sposób ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń”;
- Realizacji działań krótkoterminowych – rozdział 8.1.2. niniejszego opracowania „Kierunki i zakresy działań krótkoterminowych”;
- Obowiązków w trakcie realizacji działań – rozdziały 8.6.1 niniejszego opracowania: „Obowiązki organów administracji i podmiotów w celu realizacji zadań planu”;
- Sprawozdawania – rozdział 8.6.2 niniejszego opracowania: „Informacje i dokumenty wykorzystane do kontroli i dokumentacji realizacji planu”.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Dyrektorzy placówek szkolno-opiekuńczych zobowiązani są do:

- Powiadomienia swoich wychowanków o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zalecanym postępowaniu w czasie trwania alertu;
- Dopilnowaniu, aby na terenie placówek wychowankowie postępowali zgodnie z zaleceniami.

Sposób zachowania się obywateli w przypadku ogłoszenia alertu:

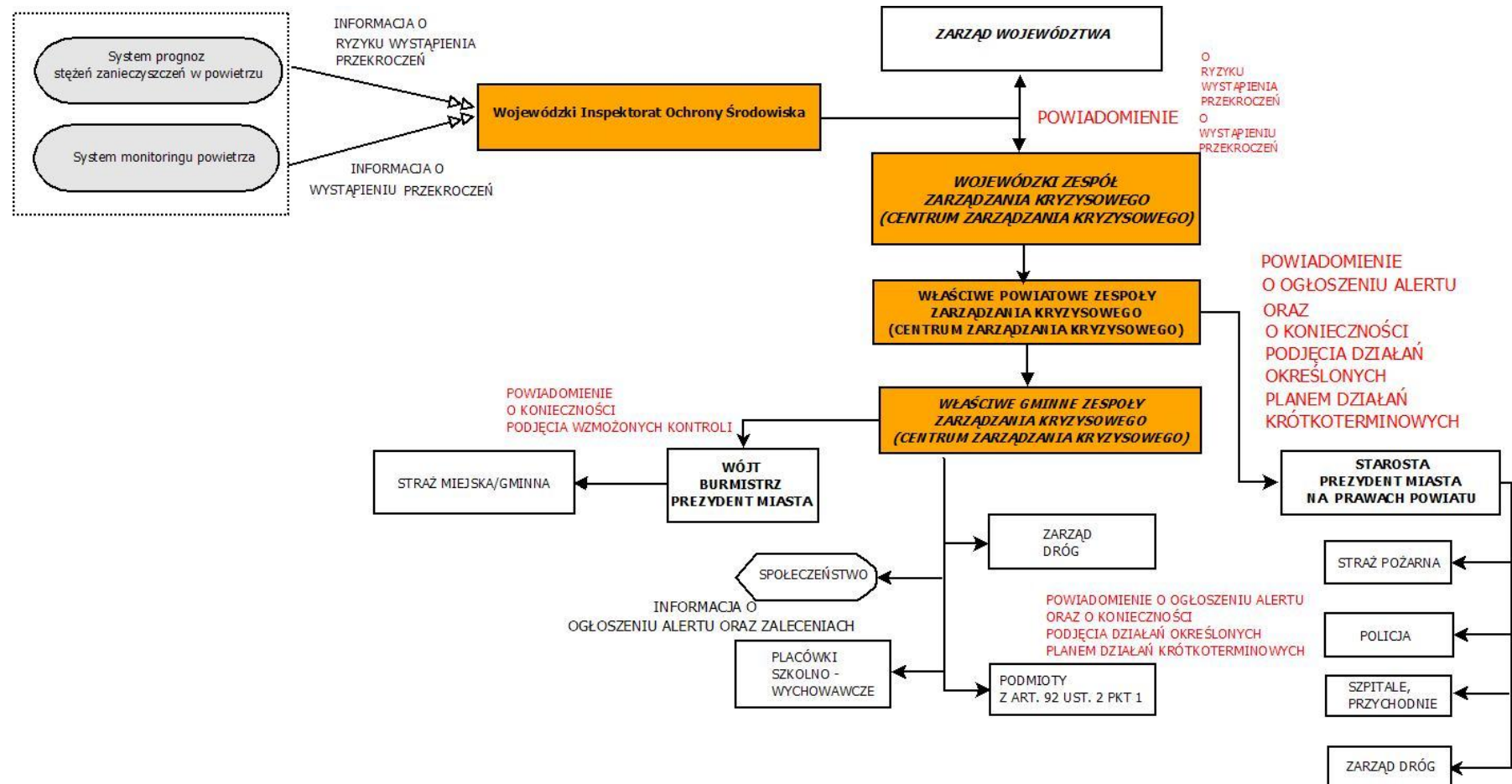
- stosować się do zaleceń i nakazów organów samorządowych oraz instytucji porządkowych,
- przestrzegać zakazów i nakazów wprowadzonych w związku z realizacją działań krótkoterminowych,
- starać się nie przebywać na powietrzu oraz nie wietrzyć mieszkań, w obszarach, gdzie występują nadmierne stężenia,
- dzieci przedszkolne i żłobkowe nie powinny być wyprowadzane na spacer w dniach i na terenach, gdzie występują nadmierne stężenia zanieczyszczeń,
- ograniczyć swoją aktywność fizyczną na otwartej przestrzeni,
- w miarę możliwości należy ograniczyć własną emisję zanieczyszczeń, poprzez:
 - zaniechanie korzystania z samochodów osobowych,
 - ograniczenie spalania węgla i drewna w piecach,
 - nie używanie otwartych kominków,
 - nie palenie ognisk w ogrodach,
 - nie używanie grilli,
 - nie używanie kosiarek spalinowych i innego ogrodowego sprzętu spalinowego.

Biorąc pod uwagę wysoce negatywny wpływ pyłów zawieszonych oraz benzo(a)pirenu na zdrowie w dniach, w których występują wysokie wartości tych zanieczyszczeń, zaleca się ograniczanie czasu przebywania na powietrzu zwłaszcza przez kobiety w ciąży, dzieci i osoby starsze oraz przez osoby z astmą, chorobami alergicznymi skóry, oczu i chorobami krążenia.

8.5. Tryb i sposób ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej

z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 290 Schemat przepływu informacji w PDK

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 82 Procedury do zgłaszania alertów

POZIOM I	
WARUNEK	Działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu o ryzyku bądź wystąpieniu przekroczenia stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 / ryzyku lub wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu
Działanie	Ogłoszenie alertu poziomu I – informacja na stronie internetowej WCZK bezpośrednio po przekazaniu przez WIOŚ informacji Informacja zawiera rodzaj i poziom alertu, datę i obszar, na jakim istnieje ryzyko bądź przekroczenie stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, pyłu PM2,5 ryzyko bądź przekroczenie stężenia docelowego benzo(a)pirenu, przyczyny tego stanu, kontaktowy numer telefonu do informowania
POZIOM II	
WARUNEK	Działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu i systemu prognoz o wystąpieniu przekroczenia progu informowania określonego dla pyłu zawieszonego PM10, stężenie 24-godz pyłu zawieszonego PM10 > 200 µg/m ³
Działanie	Ogłoszenie alertu poziomu II - komunikat na stronie internetowej WCZK bezpośrednio po przekazaniu przez WIOŚ informacji oraz automatyczne przekazanie informacji przez WCZK (drogą e-mailową i telefoniczną) do właściwego Powiatowego/Gminnego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Zarządu Województwa Podkarpackiego Komunikat zawiera rodzaj i poziom alertu, datę i obszar, na jakim wystąpiło przekroczenie progu informowania określonego dla pyłu zawieszonego PM10, przyczyny tego stanu, przewidywany czas trwania przekroczenia, wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte, informacje o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych, możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych – jakich i u kogo, kontaktowy numer telefonu do informowania o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi Niezwłoczne przekazanie przez PCZK informacji o sytuacji do właściwych prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań Odwołanie alertu poziomu II następuje po informacji WIOŚ, gdy w oparciu o wyniki monitoringu wykazane zostaną stężenia 24-godz pyłu zawieszonego poniżej progu informowania. W sytuacji wzrostu stężeń 24-godz pyłu zawieszonego powyżej progu alarmowego na podstawie informacji WIOŚ alert poziomu II zostaje zastąpiony alertem poziomu III
POZIOM III	
WARUNEK	Działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu i systemu prognoz o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego określonego dla pyłu zawieszonego PM10, stężenie 24-godz pyłu zawieszonego PM10 ≥ 300 µg/m ³
Działanie	Ogłoszenie alertu poziomu III - komunikat na stronie internetowej WCZK bezpośrednio po przekazaniu przez WIOŚ informacji oraz automatyczne przekazanie informacji przez WCZK (drogą e-mailową i telefoniczną) do właściwych Powiatowych/Gminnych Centrum Zarządzania Kryzysowego, Zarządu Województwa Podkarpackiego Komunikat zawiera rodzaj i poziom alertu, datę i obszar, na jakim wystąpiło przekroczenie poziomu alarmowego określonego dla pyłu zawieszonego PM10, przyczyny tego stanu, przewidywany czas trwania przekroczenia, wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte, informacje o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych, możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych – jakich i u kogo, kontaktowy numer telefonu do informowania o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

	Niezwłoczne przekazanie przez PCZK informacji o sytuacji do właściwych prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań
	Odwołanie alertu poziomu III następuje na podstawie informacji WIOŚ, gdy w oparciu o wyniki monitoringu wykazane zostaną stężenia 24-godz pyłu zawieszzonego poniżej progu alarmowego. W sytuacji występowania stężeń 24-godz pyłu zawieszzonego na poziomie powyżej progu informowania na podstawie informacji WIOŚ alert poziomu III zostaje zastąpiony alertem poziomu II

Powyższe procedury powinny być uszczegółowione przez wewnętrzne procedury wypracowane przez WCZK.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8.5.1. Tryb ogłaszania alarmów

System informowania społeczeństwa należy oprzeć na trzech poziomach alertów według następujących kryteriów:

Poziom I - wystąpiło ryzyko lub przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu PM10, pyłu PM2,5 lub docelowej benzo(a)pirenu

Poziom II - wystąpiło przekroczenie progu informowania dla pyłu PM10,

Poziom III - wystąpiło przekroczenie poziomu alarmowego pyłu PM10.

Ogłaszanie alarmu wyższego stopnia nie musi być poprzedzone alarmem niższego stopnia.

Alert Poziomu I

Jeżeli w trakcie prowadzonych przez WIOŚ obserwacji oraz prognoz stężeń zanieczyszczeń odnotowane zostanie ryzyko lub przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu PM10, pyłu PM2,5 lub docelowej benzo(a)pirenu przekazuje on informację do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Na podstawie informacji z WIOŚ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego informuje właściwe miejscowo ze względu na obszar przekroczeń Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego informuje właściwe miejscowo ze względu na obszar przekroczeń Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego, a to z kolei odpowiednie organy i służby oraz inicjuje podjęcie działań zapisanych w Tabeli 81. Działania krótkoterminowe w strefie podkarpackiej dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P w na obszarze całej strefy bądź na wybranych obszarach w tej strefie.

Tryb i zakres działań w przypadku ogłaszania alertu poziomu I

1. Warunek wymagany do ogłoszenia alarmu:

- Wystąpiło ryzyko przekroczenia wartości dopuszczalnej dla pyłu PM10, pyłu PM2,5 lub docelowej B(a)P,
- Wystąpiło przekroczenie wartości dopuszczalnej dla pyłu PM10, pyłu PM2,5 lub docelowej B(a)P.

2. Termin ogłoszenia alertu:

Alert ogłasza się natychmiast po przekazaniu przez WIOŚ informacji o ryzyku bądź przekroczeniu wartości dopuszczalnej dla pyłu PM10, pyłu PM2,5 bądź docelowej B(a)P.

3. Podejmowane działania informacyjne:

- Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o ryzyku lub przekroczeniu poziomu dopuszczalnego/docelowego odpowiedniego zanieczyszczenia przez WIOŚ do WCZK.
- Informacja na stronie internetowej WCZK bezpośrednio po przekazaniu przez WIOS informacji o ryzyku lub przekroczeniu poziomu dopuszczalnego/ docelowego odpowiedniego zanieczyszczenia.

4. Rodzaj przekazywanych informacji:

- rodzaj i stopień alertu, data, godzina i obszar, na którym wystąpiło ryzyko lub przekroczenie poziomu dopuszczalnego/docelowego odpowiedniego zanieczyszczenia wraz z podaniem przyczyny tego stanu,
- prognoza zmian poziomu substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, czas trwania albo ryzyka wystąpienia przekroczenia,
- wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte,
- informacja o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Alert Poziomu II

Jeżeli w trakcie prowadzonego przez WIOŚ monitoringu stężeń pyłu zawieszonego PM10 odnotowane zostanie przekroczenie poziomu informowania przekazuje on niezwłocznie informację do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Jednocześnie na podstawie prognoz stężeń tego zanieczyszczenia oraz prognoz meteorologicznych określa przypuszczalny czas trwania alertu poziomu II.

Na podstawie informacji z WIOŚ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego informuje właściwe miejscowo ze względu na obszar przekroczeń Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego informuje właściwe miejscowo ze względu na obszar przekroczeń Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego, a to z kolei odpowiednie organy i służby oraz inicjuje podjęcie działań zapisanych w Tabeli 81. Działania krótkoterminowe w strefie podkarpackiej dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P w na obszarze całej strefy bądź na wybranych obszarach w tej strefie.

Tryb i zakres działań w przypadku ogłaszania alertu poziomu II

1. Warunek wymagany do ogłoszenia alertu:
Pomiar stężenia średniego dobowego pyłu PM10 > 200 µg/m³
2. Termin ogłoszenia alertu:
Alert ogłasza się niezwłocznie po przekazaniu przez WIOŚ informacji o wystąpieniu poziomu informowania, średniej dobowej pyłu PM10.
3. Podejmowane środki informacyjne:
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o wystąpieniu poziomu informowania dla pyłu PM10 do przez WIOŚ do WCZK;
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o wystąpieniu poziomu informowania dla PM10 przez WCZK do właściwych miejscowo ze względu na obszar przekroczenia powiatowych centrów zarządzania kryzysowego, Zarządu Województwa Podkarpackiego,
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o wystąpieniu poziomu informowania dla PM10 przez PCZK do GCZK, właściwych organów samorządu gminnego (miasta na prawach powiatu) oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań,
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o wystąpieniu poziomu informowania dla PM10 przez GCZK do właściwych urzędów gmin strefy podkarpackiej oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań.
4. Rodzaj przekazywanych informacji:
 - rodzaj i stopień alertu;
 - data, godzina i obszar, na którym wystąpiło przekroczenie poziomu informowania pyłu dla PM10 wraz z podaniem przyczyny tego stanu;
 - przewidywany czas trwania sytuacji przekroczenia;
 - wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
 - informacja o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych;
 - możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych – jakich i u kogo;
 - kontaktowy numer telefonu do informacji o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi.
5. Wykaz powiadamianych instytucji:
 - a) Przez WCZK:
 - właściwe miejscowo ze względu na obszar przekroczenia powiatowe centra zarządzania kryzysowego,
 - Zarząd Województwa Podkarpackiego,

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- a) Przez PCZK:
 - Właściwe ze względu na obszar przekroczeń Gminne Centra Zarządzania Kryzysowego,
- b) Przez GCZK⁷:
 - Właściwy organ samorządu gminnego,
 - Lokalne rozgłoszenie radiowe i telewizyjne, lokalne gazety,
 - Lokalne służby ratownicze, szpitale, szkoły,
 - Podmioty i instytucje zobowiązane do podjęcia działań,
 - Społeczeństwo.

Odwołanie alertu poziomu II

Odwołanie następuje, gdy:

- Wartość mierzona oraz prognozowana wartość tego zanieczyszczenia jest poniżej $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$;
- Mierzona wartość średniego dobowego stężenia pyłu PM10 jest poniżej $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$, ale nadal powyżej $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$, wówczas alert poziomu II zostaje zamieniony na alert poziomu I;
- Mierzona wartość średniego dobowego stężenia pyłu PM10 jest powyżej lub jest równa $300 \mu\text{g}/\text{m}^3$, wówczas alert poziomu II zostaje zamieniony na alert poziomu III.

Alert Poziomu III

Jeżeli w trakcie prowadzonego przez WIOŚ monitoringu stężeń pyłu zawieszonego PM10 odnotowane zostanie przekroczenie wartości alarmowej stężenia 24-godzinnego przekazuje on niezwłocznie informację do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Jednocześnie na podstawie prognoz stężeń tego zanieczyszczenia oraz prognoz meteorologicznych określa przypuszczalny czas trwania alertu poziomu III.

Na podstawie informacji z WIOŚ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego informuje właściwe miejscowo ze względu na obszar przekroczeń Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego. Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego informuje właściwe miejscowo ze względu na obszar przekroczeń Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego, a to z kolei odpowiednie organy i służby oraz inicjuje podjęcie działań zapisanych w Tabeli 81. Działania krótkoterminowe w strefie podkarpackiej dla pyłu zawieszonego PM10 w na obszarze całej strefy bądź na wybranych obszarach w tej strefie.

Tryb i zakres działań w przypadku ogłaszania alertu poziomu III

1. Warunek wymagany do ogłoszenia alertu:
 - Pomiar stężenia średniego dobowego pyłu PM10 jest powyżej lub jest równy $300 \mu\text{g}/\text{m}^3$.
2. Termin ogłoszenia alertu:
 - Alert ogłasza się niezwłocznie po przekazaniu przez WIOŚ informacji o przekroczeniu wartości alarmowej, średniej dobowej pyłu PM10.
3. Podejmowane środki informacyjne:
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie przez WIOŚ informacji o przekroczeniu średniego dobowego stężenia alarmowego pyłu PM10 do WCZK;
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie przez WCZK informacji o przekroczeniu średniego dobowego stężenia alarmowego pyłu PM10 do właściwych miejscowo ze względu na obszar przekroczenia Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego i Zarządu Województwa Podkarpackiego,
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o przekroczeniu średniego dobowego stężenia alarmowego PM10 przez PCZK do GCZK, właściwych

⁷ Dla powiatów grodzkich są to kompetencje PCZK

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

organów samorządu gminnego (miasta na prawach powiatu) oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań,

- Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o przekroczeniu średniego dobowego stężenia alarmowego PM10 przez GCZK do właściwych urzędów gmin strefy podkarpackiej oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań.

4. Rodzaj przekazywanych informacji:

- rodzaj i stopień alertu;
- data, godzina i obszar, na którym wystąpiło przekroczenie średniej dobowej wartości alarmowej pyłu PM10 wraz z podaniem przyczyny tego stanu;
- przewidywany czas trwania sytuacji przekroczenia;
- wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
- informacja o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych;
- możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych – jakich i u kogo;
- kontaktowy numer telefonu do informacji o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi.

5. Wykaz powiadamianych instytucji:

a) Przez WCZK:

- właściwe miejscowo ze względu na obszar przekroczenia Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego,
- Zarząd Województwa Podkarpackiego,

c) Przez PCZK:

- Właściwe ze względu na obszar przekroczeń Gminne Centra Zarządzania Kryzysowego,

d) Przez GCZK⁸:

- Właściwy organ samorządu gminnego,
- Lokalne rozgłośnie radiowe i telewizyjne, lokalne gazety,
- Lokalne służby ratownicze, szpitale, szkoły,
- Podmioty i instytucje zobowiązane do podjęcia działań,
- Społeczeństwo.

Odwołanie alertu poziomu III

Odwołanie następuje, gdy:

- Mierzona wartość średnia dobowa pyłu PM10 jest powyżej 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, ale poniżej 300 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, wówczas alert poziomu III zostaje zamieniony na alert poziomu II;
- Mierzona wartość średnia dobowa pyłu PM10 jest poniżej 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, ale prognozowana wartość tego zanieczyszczenia nadal jest powyżej 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, wówczas alert poziomu III zostaje zamieniony na alert poziomu I.
- Wartość mierzona oraz wartość prognozowana tego zanieczyszczenia są poniżej 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

WCZK odpowiedzialne jest za powiadomienie właściwych miejscowo ze względu na obszar przekroczeń Powiatowych Centrów Zarządzania Kryzysowego, w czasie jednej godziny od otrzymania z WIOŚ informacji o sytuacji arosanitarnej na określonym obszarze. Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego odpowiedzialne są za powiadomienie właściwych miejscowo ze względu na obszar przekroczeń Gminnych Centrów Zarządzania Kryzysowego, a w przypadku powiatów grodzkich instytucji i podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzane działań w czasie jednej godziny od otrzymania z WCZK informacji o sytuacji arosanitarnej na określonym obszarze. Gminne Centra Zarządzania Kryzysowego odpowiedzialne są za powiadomienie grodzkich instytucji i podmiotów

⁸ Dla powiatów grodzkich są to kompetencje PCZK

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszzonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

odpowiedzialnych za wprowadzane działań w czasie jednej godziny od otrzymania z PCZK informacji o sytuacji aerosanitarnej na określonym obszarze.

Do instytucji, które muszą zastosować określone środki zaradcze należą w szczególności: szkoły, przedszkola, żłobki i domy opieki dla dzieci oraz inne ośrodki edukacyjne.

Natomiast obiekty służby zdrowia i opieki zdrowotnej muszą przygotować się na ewentualne zwiększenie liczby pacjentów.

Powiatowe Centra Zarządzania Kryzysowego w powiatach grodzkich oraz Gminne Centra Zarządzania Kryzysowego w pozostałych powiatach monitorują wprowadzanie działań w odpowiedzialnych jednostkach poprzez informacje zwrotne od tych instytucji (m.in. straży miejskiej, policji, zarządców dróg, przychodni lekarskich i szpitali, szkół i przedszkoli, organów samorządu gminnego).

8.6. Część wyszczególniająca obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Planu

8.6.1. Obowiązki organów administracji i podmiotów w celu realizacji zadań Planu

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego jest zobowiązane do:

1. Uzupełnienia planów zarządzania kryzysowego (o których mowa w art. 5 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.) o zadania określone planami działań krótkoterminowych;
2. Podejmowania decyzji o ogłoszeniu alertu poziomów I, II lub III;
3. Podejmowania decyzji o odwołaniu alertu poziomu I, II lub III lub o zmianie poziomu alertu;
4. Powiadamiania właściwych miejscowo ze względu na obszar przekroczeń powiatowych centrów zarządzania kryzysowego o ogłoszeniu, odwołaniu bądź zmianie poziomu alertu.
5. Zamieszczania powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej WCZK.

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego jest zobowiązane do:

1. Powiadamiania odpowiednich organów samorządu powiatowego i gminnego (miasta na prawach powiatu) oraz służb (policji, pogotowia) o ogłoszeniu, odwołaniu bądź zmianie poziomu alertu oraz o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych;
2. Przekazania komunikatu o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności do lokalnego radia, telewizji i prasy;
3. Koordynowania wdrażania działań i wspomaganie służb lokalnych.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska jest zobowiązany do:

1. Bieżącego monitoringu jakości powietrza w zakresie pyłu PM10 w strefie podkarpackiej;
2. Wdrożenia systemu prognoz stężeń średnich dobowych pyłu PM10 (w miarę możliwości);
3. Powiadamiania zarządu województwa oraz WCZK o ryzyku wystąpienia przekroczenia średniej dobowej wartości dopuszczalnej pyłu PM10, wraz z obszarem tego przekroczenia oraz przewidywanym czasem trwania oraz o ustąpieniu tego ryzyka;
4. Powiadamiania zarządu województwa oraz WCZK o wystąpieniu przekroczenia średniej dobowej wartości dopuszczalnej pyłu PM10, wraz z obszarem tego przekroczenia oraz przewidywanym czasem trwania oraz o zaniku wystąpienia przekroczenia (spadku stężeń poniżej wartości dopuszczalnej);
5. Powiadamiania zarządu województwa oraz WCZK o wystąpieniu przekroczenia średniej dobowej wartości alarmowej pyłu PM10, wraz z obszarem tego przekroczenia oraz przewidywanym czasem trwania oraz o zaniku wystąpienia przekroczenia (spadku stężeń poniżej wartości alarmowej);
6. Sprawowania nadzoru wykonywania działań określonych w planie działań krótkoterminowych przez właściwe miejscowo organy samorządowe oraz inne podmioty;
7. Nakładania zaleceń pokontrolnych oraz kar pieniężnych w zakresie realizacji planu działań krótkoterminowych.

Organy samorządowe obszarów objętych alertem są zobligowane do:

1. Określenia obszarów, w których przeważa ogrzewanie indywidualne, węglowe, w których w razie potrzeby należy nasilić kontrole jakości spalanego paliwa;
2. Określenia obszarów, w których występuje duża ilość kominków, które nie są podstawowym sposobem ogrzewania mieszkań i w których w razie potrzeby należy nasilić kontrole zakazu dogrzewania kominkami;
3. Uzgodnienia z lokalnymi zarządcami transportu miejskiego możliwości bezpłatnego przewozu pasażerów w dniach alertowych;
4. Powiadamiania lokalnego zarządu dróg o uruchomieniu działań krótkoterminowych;
5. Powiadamiania lokalnych służb (straży miejskiej, policji) o uruchomieniu działań krótkoterminowych oraz o uruchomieniu wzmożonych kontroli;
6. Powiadamiania dyrektorów placówek szkolno-opiekuńczych o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o konieczności podjęcia działań z planu działań krótkoterminowych.
7. Zamieszczania powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej powiatu/miasta.

Dyrektorzy szpitali, oddziałów ratunkowych, pogotowia oraz przychodni na obszarach objętych alertem zobowiązani są do:

1. Powiadomienia personelu o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zalecanym postępowaniu w czasie trwania alertu;
2. Zapewnienia odpowiedniej obsady koniecznej do podjęcia ewentualnych wzmożonych działań w związku z możliwą, większą zachorowalnością.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8.6.2. Informacje i dokumenty wykorzystane do kontroli i dokumentacji realizacji Planu

Organy oraz instytucje uczestniczące w realizacji PDK są zobowiązane do przekazywania do zarządu województwa podkarpackiego wszelkich informacji i dokumentów wykorzystywanych do kontroli i dokumentacji realizacji planu, w celu wykonania i przekazania przez zarząd sprawozdania z realizacji planu działań krótkoterminowych zgodnie z art. 94, pkt 2a ustawy Prawo ochrony środowiska oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczeń powietrza (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1034).

Wykonanie działań krótkoterminowych musi być dokumentowane przez podmioty i instytucje zobowiązane do ich realizacji w formie sprawozdań, które będą każdorazowo przekazywane do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz zarządu województwa w ciągu miesiąca od zakończenia działań.

Pozostałe dokumenty wykorzystywanych do kontroli i dokumentacji realizacji planu powinny być przekazywane do zarządu województwa w ciągu miesiąca od zakończenia roku kalendarzowego.

Wszystkie informacje powinny być przekazywane drogą mailową lub faxem w celu ich archiwizowania oraz dokumentowania terminu uruchomienia i zatrzymania działań krótkoterminowych.

Informacje przesyłane drogą mailową powinny być archiwizowane na wydzielonych dyskach komputerowych.

Informacje przesyłane faxem powinny być archiwizowane w formie papierowej.

W celu usprawnienia gromadzenia i przekazywania informacji należy na bieżąco wypełniać poniższy formularz:

Tabela 83 Wzór formularza rejestracji otrzymywanych informacji

Data wysłania/otrzymania pisma	Godzina wysłania/otrzymania pisma	Numer pisma	Czego dotyczy informacja
			<i>informacja o ryzyku przekroczenia wartości dopuszczalne informacja o przekroczeniu wartości dopuszczalnej, informacja o wdrożeniu/zaniechaniu działań krótkoterminowych.....</i>

Sprawozdania z realizacji działań krótkoterminowych powinny zawierać:

1. Termin wdrożenia działań (datę),
2. Termin zakończenia działań (datę),
3. Źródło(a) emisji wraz z odniesieniem przestrzennym,
4. Obszar jaki obejmują działania (np. ulice, dzielnice, nr szkoły, itp.),
5. Rodzaj podejmowanych działań i sposób ich wykonania,
6. Ograniczenia, sytuacje problemowe w trakcie realizacji działań,
7. Ilość osób, których te działania dotyczą (liczba wychowanków w placówce, liczba przyjętych pacjentów z chorobami dróg oddechowych i układu krążenia, liczba mieszkańców miasta(dzielnicy) objętego działaniami),
8. W przypadku wykonywanych kontroli – ilość odbytych wizyt kontrolnych,
9. Ilość wystawionych pouczeń oraz mandatów.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

10. Prawdopodobny wpływ realizowanych działań krótkoterminowych na poziomy zanieczyszczeń.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska jest zobowiązany do dokumentowania i archiwizowania wyników pomiarów średnich dobowych stężeń pyłu PM10 oraz codziennych wyników prognoz stężeń tych zanieczyszczeń.

W razie ryzyka przekroczenia poziomu średnio dobowego dopuszczalnego lub alarmowego pyłu zawieszonego PM10 lub przekroczenia tych poziomów WIOŚ informuje zarząd województwa oraz Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego drogą mailową lub faksem oraz dokumentuje fakt takiego powiadomienia w sposób następujący:

Tabela 84 Wzór formularza rejestracji wystąpienia stężenia dopuszczalnego lub alarmowego pyłu PM10

Data/godzina	Wystąpienie przekroczenia/ryzyka przekroczenia	Miejsce wystąpienia/obszar wystąpienia	Sposób powiadomienia (fax, mail – numer)
	<i>P – przekroczenie RP – ryzyko przekroczenia</i>	<i>lokalizacja stacji pomiarowej na której wystąpiło przekroczenie obszar dla którego wystąpiło ryzyko przekroczenia</i>	

8.7. Uzasadnienie zakresu określonych zagadnień

Wdrażanie systemu działań krótkoterminowych oraz każdorazowe ogłaszanie alertów i uruchamianie działań może napotkać szereg problemów i ograniczeń.

Podstawowym ograniczeniem dla wdrażania działań krótkoterminowych jest rodzaj emisji powodujący przekroczenia stężeń normatywnych pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P. W większości miejscowości w Polsce za przekroczenia stężeń tych trzech zanieczyszczeń odpowiada spalanie paliw stałych (węgla, drewna) w indywidualnych źródłach ciepła, które są jedynym, możliwym sposobem dostarczenia energii cieplnej dla osób eksploatujących takie źródło ciepła. Nie ma żadnych możliwości prawnych, aby osobom, których jedynym źródłem ciepła jest piec węglowy, piec na drewno itp. zabronić jego używania w okresach, w których występuje zła jakość powietrza. Spalanie oprócz węgla również odpadów z gospodarstw domowych, co jest częstą praktyką, tym częstszą, im niższe temperatury powietrza, powoduje, że emisja różnorodnych zanieczyszczeń, w tym B(a)P i pyłów jest jeszcze większa. Z kolei im lepsza jakość paliwa, tym mniejsza emisja B(a)P i pyłów.

Tak więc działania krótkoterminowe mogą być skierowane jedynie na bezwzględny zakaz spalania odpadów (który jednak obowiązuje cały czas) i jego egzekucję oraz na apele skierowane do społeczeństwa z prośbą (ale nie nakazem), aby w miarę możliwości stosować w czasie alertu paliwo lepszej jakości.

Jednak w warunkach polskich działania te nie będą najprawdopodobniej wystarczająco skuteczne, a obniżenie stężeń pyłów i B(a)P będzie jak do tej pory wynikiem zmian pogodowych (zwiększenia prędkości wiatru, podwyższenia temperatury czy zaniku warstwy inwersyjnej), co jednak nie znaczy, aby z tych działań rezygnować.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Natomiast szybsza realizacja działań naprawczych z Programów Ochrony Powietrza oraz intensywna edukacja ekologiczna społeczeństwa powinna spowodować, że również działania krótkoterminowe będą skuteczniejsze.

Kolejnym problemem w systemie działań krótkoterminowych jest pojęcie „ryzyka wystąpienia przekroczeń”, które pojawia się w znowelizowanej ustawie Prawo ochrony środowiska.

Art. 92 ust. 1c mówi, że sejmik województwa określa, w drodze uchwały plan działań krótkoterminowych w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania informacji o **ryzyku**...

oraz

ust. 1d: „w **przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego** substancji powietrza w danej strefie wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego,..., informuje właściwe organy o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych”

A także zgodnie z art. 93 ust 1 „...niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty,..., o ryzyku wystąpienia przekroczeń alarmowych lub dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu...”

Prawodawstwo polskie nie określa jak interpretować i ustalać ryzyko przekroczeń wartości normatywnych zanieczyszczeń.

Najpewniejszym sposobem określania ryzyka wystąpienia określonych stężeń zanieczyszczeń jest **wdrożenie w pełni skalibrowanego modelu prognozy zanieczyszczeń**, opartego o prognozę meteorologiczną oraz modelowanie matematyczne stężeń. Jednak wdrożenie i obsługa takiego systemu wymaga określonego czasu i finansowania. Za opracowanie Planu działań krótkoterminowych odpowiada sejmik województwa, jednak za powiadamianie zarządu województwa oraz wojewódzkiego zespołu zarządzania kryzysowego odpowiada wojewódzki inspektorat ochrony środowiska, a więc system prognoz powinien funkcjonować w WIOŚ.

System prognoz (oparty na skalibrowanym modelu matematycznym) może w znacznym stopniu ograniczyć koszty materialne i niematerialne wdrażania działań krótkoterminowych poprzez ograniczenie:

Zasięgu tych działań – modelowanie matematyczne pozwala na wskazanie obszaru w którym występują przekroczenia, co może pozwolić na ograniczenie alertu do określonego powiatu, miasta czy dzielnicy, natomiast pomiary wskazują tylko punkt w którym występują przekroczenia i w związku z tym zmuszają do ogłoszenia alertu dla całej strefy;

Czasu trwania działań – prognozy mogą określić jak długo będą utrzymywać się stany przekroczeń i jak długo w związku z tym będą trwać działania.

Każdorazowe wdrożenie działań krótkoterminowych niesie za sobą konsekwencje finansowe, prawne i społeczne, a więc informowanie o ryzyku przekroczenia wartości normatywnych stężeń powinno być każdorazowo poparte doświadczeniem, wiedzą i jak najlepszymi metodami określania tych ryzyk.

Kolejnym ograniczeniem może być sprzeciw społeczeństwa w stosunku do pewnych ograniczeń, nawet jeżeli będą one miały uzasadnienie prawne i będą uzasadnione dbałością o zdrowie ludności. Za takie ograniczenia „swobód obywatelskich” jest powszechnie uważany:

- Zakaz poruszania się samochodami osobowymi w określonych strefach, czy określonych dniach.
- Zakaz palenia w kominkach.
- Zakaz używania grilli czy spalinowego sprzętu ogrodniczego.

Z tego względu wdrożenie planu działań krótkoterminowych musi być poprzedzone szeroką kampanią informacyjną oraz edukacją społeczeństwa. Edukacja ekologiczna społeczeństwa we wszystkich grupach wiekowych powinna być prowadzona w sposób ciągły, przez wiele lat.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Również nakładanie ograniczeń na zakłady przemysłowe może się spotkać z gwałtownym sprzeciwem, gdyż ograniczenie produkcji niesie za sobą konsekwencje finansowe oraz technologiczne (zakłócenie reżimu technologicznego). Z tego względu ograniczenia dla przemysłu powinny być nakładane tylko w wypadku, gdy wystąpienia stężeń ponadnormatywnych są spowodowane przez dane przedsiębiorstwo i tylko w obszarach i na czas gdzie te sytuacje rzeczywiście występują.

Przy obecnych ograniczeniach nakładanych na energetykę i przemysł (standardy emisyjne) oraz powszechnym stosowaniu urządzeń redukujących w ponad 90% emisją pyłów (a więc i emisję B(a)P) stężenia pochodzące z tej działalności są tak niskie, że nakładanie ograniczeń na poszczególne zakłady nie ma uzasadnienia.

Przy obszarze tak dużym i zróżnicowanym jakim jest strefa podkarpacka, w której większość obszarów nie jest objęta monitoringiem stężeń, jedynie system modelowania matematycznego może dać odpowiedź, na jakim konkretnie obszarze (bądź obszarach) występują ponadnormatywne lub wysokie wartości zanieczyszczeń.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Spis ilustracji

Rysunek 1 Położenie strefy podkarpackiej	27
Rysunek 2 Lokalizacja stacji pomiarowych pyłu zawieszono PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	28
Rysunek 3 Lokalizacja stacji pomiarowych pyłu zawieszono PM2,5 w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	29
Rysunek 4 Lokalizacja stacji pomiarowych B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.	30
Rysunek 5 Udziały poszczególnych rodzajów emitentów w emisji pyłu PM2,5	46
Rysunek 6 Schemat źródeł pyłu PM2,5	47
Rysunek 7 Roczny przebieg średnich dobowych wartości pyłu zawieszono PM10 na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.	52
Rysunek 8 Roczny przebieg średnich dobowych wartości pyłu zawieszono PM2,5 na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.	54
Rysunek 9 Roczny przebieg średnich dobowych wartości B(a)P na stanowiskach pomiarowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	56
Rysunek 10 Schemat modelowania emisji zanieczyszczeń	57
Rysunek 11 Procesy utleniania dwutlenku siarki w atmosferze wykorzystane w mechanizmie MESOPUFF II w modelu CALPUFF	58
Rysunek 12 Procesy utleniania tlenków azotu w atmosferze wykorzystane w mechanizmie MESOPUFF II w modelu CALPUFF	59
Rysunek 13 Warunki brzegowe pyłu zawieszono PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.....	60
Rysunek 14 Warunki brzegowe pyłu zawieszono PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.....	60
Rysunek 15 Warunki brzegowe B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.....	61
Rysunek 16 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji napływowej pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.....	70
Rysunek 17 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji pyłu PM10 ze strefy podkarpackiej w 2011 r.	71
Rysunek 18 Emisja pyłu zawieszono PM10 ze źródeł punktowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.	71
Rysunek 19 Emisja powierzchniowa pyłu zawieszono PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 r.	72
Rysunek 20 Emisja liniowa pyłu zawieszono PM10 w strefie podkarpackiej w 2011 r.	73
Rysunek 21 Emisja pyłu zawieszono PM10 z hodowli zwierząt w strefie podkarpackiej w 2011 r.	74
Rysunek 22 Emisja pyłu zawieszono PM10 z upraw polowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.	75
Rysunek 23 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji napływowej pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.....	76
Rysunek 24 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji pyłu PM2,5 ze strefy podkarpackiej w 2011 r.	76
Rysunek 25 Emisja pyłu zawieszono PM2,5 ze źródeł punktowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.	77
Rysunek 26 Emisja powierzchniowa pyłu zawieszono PM2,5 w strefie podkarpackiej w 2011 r.	78
Rysunek 27 Emisja liniowa pyłu zawieszono PM2,5 w strefie podkarpackiej w 2011 r.	79
Rysunek 28 Emisja pyłu zawieszono PM2,5 z hodowli zwierząt w strefie podkarpackiej w 2011 r.	80
Rysunek 29 Emisja pyłu zawieszono PM2,5 z upraw polowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	81
Rysunek 30 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji napływowej B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.	82
Rysunek 31 Udział poszczególnych typów emisji w bilansie emisji B(a)P ze strefy podkarpackiej w 2011 r.....	82
Rysunek 32 Emisja B(a)P ze źródeł punktowych w strefie podkarpackiej w 2011 r.	83
Rysunek 33 Emisja powierzchniowa B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	84
Rysunek 34 Emisja liniowa B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.	85
Rysunek 35. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji energii elektrycznej i ciepła do roku 2020	86
Rysunek 36. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji przemysłowej i budownictwie do roku 2020	87
Rysunek 37. Prognoza spalania paliw [Gg] w transporcie do roku 2020.....	87
Rysunek 38 Założenia wykorzystane przy tworzeniu scenariusza prognozy CAFE.....	94
Rysunek 39 Zużycie energii [PJ] według paliwa w prognozie CAFE	95
Rysunek 40 Zużycie energii [PJ] według sektorów w prognozie CAFE	95
Rysunek 41 Struktura organizacyjna PONE	131
Rysunek 42 Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.	166
Rysunek 43 Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej w 2011 r.	167
Rysunek 44 Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.....	167
Rysunek 45 Rozkład średniej prędkości wiatru w województwie podkarpackim w 2011 roku.....	183

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 46 Rozkład częstości występowania ciszy atmosferycznej w województwie podkarpackim w 2011 roku	183
Rysunek 47 Róża wiatrów dla województwa podkarpackiego w 2011 roku	184
Rysunek 48 Róża wiatrów dla województwa podkarpackiego – okres letni w 2011 roku	184
Rysunek 49 Róża wiatrów dla województwa podkarpackiego – okres zimowy w 2011 roku	184
Rysunek 50 Przebieg średnich miesięcznych wartości temperatury powietrza w województwie podkarpackim w 2011 roku	185
Rysunek 51 Rozkład średniej rocznej wartości temperatury powietrza w województwie podkarpackim w 2011 roku	186
Rysunek 52 Rozkład rocznych sum opadu atmosferycznego w województwie podkarpackim w roku 2011	187
Rysunek 53 Miesięczne sumy opadu atmosferycznego w województwie podkarpackim w roku 2011	187
Rysunek 54 Średnia wilgotność względna dla województwa podkarpackiego w roku 2011	188
Rysunek 55 Średnia wysokość warstwy mieszania dla województwa podkarpackiego w 2011 roku	189
Rysunek 56 Przebieg roczny średniej wysokości mieszania dla województwa podkarpackiego w 2011 roku. .	189
Rysunek 57 Częstość występowania klas równowagi atmosfery w województwie podkarpackim w roku 2011.	190
Rysunek 58 Stężenia PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.	191
Rysunek 59 Stężenia PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.	191
Rysunek 60 Stężenia PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.	192
Rysunek 61 Stężenia PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.	193
Rysunek 62 Stężenia PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.	194
Rysunek 63 Stężenia PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.	194
Rysunek 64 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.	195
Rysunek 65 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.	196
Rysunek 66 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.	197
Rysunek 67 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.	198
Rysunek 68 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.	199
Rysunek 69 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.	200
Rysunek 70 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji z rolnictwa w 2011 r.	201
Rysunek 71 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji z rolnictwa w 2011 r.	201
Rysunek 72 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników 24h w strefie podkarpackiej pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.	202
Rysunek 73 Stężenia pyłu zawieszonego PM ₁₀ o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.	203
Rysunek 74 Stężenia PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.	204
Rysunek 75 Stężenia PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.	205
Rysunek 76 Stężenia PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.	206
Rysunek 77 Stężenia pyłu zawieszonego PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.	207
Rysunek 78 Stężenia pyłu zawieszonego PM _{2,5} o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.	208

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 79 Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.....	209
Rysunek 80 Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji z rolnictwa w 2011 r.	210
Rysunek 81 Stężenia pyłu zawieszonego PM2,5 o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.	211
Rysunek 82 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.....	212
Rysunek 83 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.....	213
Rysunek 84 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.....	214
Rysunek 85 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.....	215
Rysunek 86 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.....	216
Rysunek 87 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.....	217
Rysunek 88 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie podkarpackiej pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.	218
Rysunek 89 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d01</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	221
Rysunek 90 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d01</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	221
Rysunek 91 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d02</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	222
Rysunek 92 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d02</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	222
Rysunek 93 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d03</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	223
Rysunek 94 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d03</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	223
Rysunek 95 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d04</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	224
Rysunek 96 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d04</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	224
Rysunek 97 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d05</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	225
Rysunek 98 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d05</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	225
Rysunek 99 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d06</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	226
Rysunek 100 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d06</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	226
Rysunek 101 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d07</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	227
Rysunek 102 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d07</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	227
Rysunek 103 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d08</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	228
Rysunek 104 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d08</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	228
Rysunek 105 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d09</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	229
Rysunek 106 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d09</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	229
Rysunek 107 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d10</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	230

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 108 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d10</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	230
Rysunek 109 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d11</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	231
Rysunek 110 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d11</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	231
Rysunek 111 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d12</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	232
Rysunek 112 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d12</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	232
Rysunek 113 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d13</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	233
Rysunek 114 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d13</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	233
Rysunek 115 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d14</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	234
Rysunek 116 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d14</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	234
Rysunek 117 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d15</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	235
Rysunek 118 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d15</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	235
Rysunek 119 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d16</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	236
Rysunek 120 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d16</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	236
Rysunek 121 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d17</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	237
Rysunek 122 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d17</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	237
Rysunek 123 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d18</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	238
Rysunek 124 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d18</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	238
Rysunek 125 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d19</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	239
Rysunek 126 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d19</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	239
Rysunek 127 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d20</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	240
Rysunek 128 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d20</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	240
Rysunek 129 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d21</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	241
Rysunek 130 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d21</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	241
Rysunek 131 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d22</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	242
Rysunek 132 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d22</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	242
Rysunek 133 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d23</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	243
Rysunek 134 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d23</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	243
Rysunek 135 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d24</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	244
Rysunek 136 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d24</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	244

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 137 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d25</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	245
Rysunek 138 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d25</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	245
Rysunek 139 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d26</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	246
Rysunek 140 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d26</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	246
Rysunek 141 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 24h <i>Pk11sPkPM10d27</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	247
Rysunek 142 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 24h w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10d27</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	247
Rysunek 143 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a01</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	248
Rysunek 144 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a01</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	248
Rysunek 145 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a02</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	249
Rysunek 146 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a02</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	249
Rysunek 147 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a03</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	250
Rysunek 148 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a03</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	250
Rysunek 149 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a04</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	251
Rysunek 150 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a04</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	251
Rysunek 151 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a05</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	252
Rysunek 152 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a05</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	252
Rysunek 153 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a06</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	253
Rysunek 154 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a06</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	253
Rysunek 155 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a07</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	254
Rysunek 156 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a07</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	254
Rysunek 157 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a08</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	255
Rysunek 158 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a08</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	255
Rysunek 159 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM10 rok <i>Pk11sPkPM10a09</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	256
Rysunek 160 Przewagi typów emisji w stężeniach PM10 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM10a09</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	256
Rysunek 161 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok <i>Pk11sPkPM2,5a01</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	257
Rysunek 162 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a01</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	257
Rysunek 163 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok <i>Pk11sPkPM2,5a02</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	258
Rysunek 164 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM2,5 rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a02</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	258
Rysunek 165 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 rok <i>Pk11sPkPM2,5a03</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	259

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 166 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a03</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	259
Rysunek 167 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a04</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	260
Rysunek 168 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a04</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	260
Rysunek 169 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a05</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	261
Rysunek 170 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a05</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	261
Rysunek 171 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a06</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	262
Rysunek 172 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a06</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	262
Rysunek 173 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a07</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	263
Rysunek 174 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a07</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	263
Rysunek 175 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a08</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	264
Rysunek 176 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a08</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	264
Rysunek 177 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a09</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	265
Rysunek 178 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a09</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	265
Rysunek 179 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a10</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	266
Rysunek 180 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a10</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	266
Rysunek 181 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a11</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	267
Rysunek 182 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a11</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	267
Rysunek 183 Obszar przekroczeń poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok <i>Pk11sPkPM2,5a12</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	268
Rysunek 184 Przewagi typów emisji w stężeniach pyłu zawieszonego PM _{2,5} rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkPM2,5a12</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	268
Rysunek 185 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa01</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	269
Rysunek 186 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa01</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	270
Rysunek 187 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa02</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	271
Rysunek 188 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa02</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	271
Rysunek 189 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa03</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	272
Rysunek 190 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa03</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	273
Rysunek 191 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa04</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	274
Rysunek 192 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa04</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	274
Rysunek 193 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa05</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	275
Rysunek 194 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa05</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.....	275

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 195 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa06</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	276
Rysunek 196 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa06</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	276
Rysunek 197 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa07</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	277
Rysunek 198 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa07</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	277
Rysunek 199 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa08</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	278
Rysunek 200 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa08</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	278
Rysunek 201 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa09</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	279
Rysunek 202 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa09</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	279
Rysunek 203 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa10</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	280
Rysunek 204 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa10</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	280
Rysunek 205 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa11</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	281
Rysunek 206 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa11</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	281
Rysunek 207 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa12</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	282
Rysunek 208 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa12</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	282
Rysunek 209 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa13</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	283
Rysunek 210 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa13</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	283
Rysunek 211 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa14</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	284
Rysunek 212 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa14</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	285
Rysunek 213 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa15</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	286
Rysunek 214 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa15</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	286
Rysunek 215 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa16</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	287
Rysunek 216 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa16</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	287
Rysunek 217 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa17</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	288
Rysunek 218 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa17</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	288
Rysunek 219 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa18</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	289
Rysunek 220 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa18</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	289
Rysunek 221 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa19</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	290
Rysunek 222 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa19</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	290
Rysunek 223 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa20</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	291

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 224 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa20</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	291
Rysunek 225 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa21</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	292
Rysunek 226 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa21</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	292
Rysunek 227 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa22</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	293
Rysunek 228 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa22</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	293
Rysunek 229 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa23</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	294
Rysunek 230 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa23</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	294
Rysunek 231 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa24</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	295
Rysunek 232 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa24</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	295
Rysunek 233 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa25</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	296
Rysunek 234 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa25</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	296
Rysunek 235 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P rok <i>Pk11sPkB(a)Pa26</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	297
Rysunek 236 Przewagi typów emisji w stężeniach B(a)P rok w obszarze przekroczeń <i>Pk11sPkB(a)Pa26</i> w strefie podkarpackiej w 2011 r.	297
Rysunek 237 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 h w Dębicy w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w PONE	299
Rysunek 238 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Dębicy w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w PONE	299
Rysunek 239 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 h w Jaśle w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w POP za 2008 rok	300
Rysunek 240 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24 h w Jaśle w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w POP za 2008 rok	300
Rysunek 241 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników 24h w Przemysłu w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w POP za 2006 rok	301
Rysunek 242 Stężenia pyłu zawieszonego PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Przemysłu w wyniku realizacji działań naprawczych zawartych w POP za 2006 rok	301
Rysunek 243 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Stalowej Woli po zastosowaniu działania naprawczego	304
Rysunek 244 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Nisku po zastosowaniu działania naprawczego	305
Rysunek 245 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Mielcu po zastosowaniu działania naprawczego	305
Rysunek 246 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Mielcu po zastosowaniu działania naprawczego	306
Rysunek 247 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Kolbuszowej po zastosowaniu działania naprawczego	306
Rysunek 248 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Kolbuszowej po zastosowaniu działania naprawczego	307
Rysunek 249 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Leżajsku po zastosowaniu działania naprawczego	307
Rysunek 250 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Łąncucie po zastosowaniu działania naprawczego	308
Rysunek 251 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Łąncucie po zastosowaniu działania naprawczego	308
Rysunek 252 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Tyczynie po zastosowaniu działania naprawczego	309

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 253 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Pilźnie po zastosowaniu działania naprawczego	309
Rysunek 254 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Strzyżowie po zastosowaniu działania naprawczego	310
Rysunek 255 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Strzyżowie po zastosowaniu działania naprawczego	310
Rysunek 256 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Jaśle po zastosowaniu działania naprawczego	311
Rysunek 257 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Krośnie po zastosowaniu działania naprawczego	312
Rysunek 258 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Krośnie po zastosowaniu działania naprawczego	312
Rysunek 259 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Brzozowie po zastosowaniu działania naprawczego	313
Rysunek 260 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników rok w Brzozowie po zastosowaniu działania naprawczego	313
Rysunek 261 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Sanoku po zastosowaniu działania naprawczego	314
Rysunek 262 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Przemyślu po zastosowaniu działania naprawczego	314
Rysunek 263 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Boguchwale po zastosowaniu działania naprawczego	315
Rysunek 264 Stężenia PM10 o okresie uśredniania wyników 24 godziny w Jarosławiu po zastosowaniu działania naprawczego	316
Rysunek 265 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Stalowej Woli po zastosowaniu działania naprawczego	318
Rysunek 266 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Mielcu po zastosowaniu działania naprawczego	318
Rysunek 267 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Kolbuszowej po zastosowaniu działania naprawczego	319
Rysunek 268 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Dębicy po zastosowaniu działania naprawczego	319
Rysunek 269 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Łańcucie po zastosowaniu działania naprawczego	320
Rysunek 270 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Strzyżowie po zastosowaniu działania naprawczego	320
Rysunek 271 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Jaśle po zastosowaniu działania naprawczego	321
Rysunek 272 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Krośnie po zastosowaniu działania naprawczego ..	321
Rysunek 273 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Brzozowie po zastosowaniu działania naprawczego	322
Rysunek 274 Stężenia PM2,5 o okresie uśredniania rok w Przemyślu po zastosowaniu działania naprawczego	322
Rysunek 275 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Stalowej Woli po zastosowaniu działania naprawczego	323
Rysunek 276 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Nisku po zastosowaniu działania naprawczego	324
Rysunek 277 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Mielcu po zastosowaniu działania naprawczego	324
Rysunek 278 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Kolbuszowej po zastosowaniu działania naprawczego	325
Rysunek 279 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Leżajsku po zastosowaniu działania naprawczego	326
Rysunek 280 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Łańcucie po zastosowaniu działania naprawczego	326
Rysunek 281 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Tyczynie po zastosowaniu działania naprawczego	327
Rysunek 282 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Pilźnie po zastosowaniu działania naprawczego	327
Rysunek 283 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Strzyżowie po zastosowaniu działania naprawczego	328
Rysunek 284 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Jaśle po zastosowaniu działania naprawczego	328
Rysunek 285 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Krośnie po zastosowaniu działania naprawczego	329

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonyego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 286 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Brzozowie po zastosowaniu działania naprawczego	329
Rysunek 287 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Sanoku po zastosowaniu działania naprawczego.....	330
Rysunek 288 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania rok w Przemyślu po zastosowaniu działania naprawczego	330
Rysunek 289 Strefa podkarpacka.....	353
Rysunek 290 Schemat przepływu informacji w PDK.....	362

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Spis tabel

Tabela 1 Stanowiska pomiaru pyłu zawieszonego PM ₁₀ w strefie podkarpackiej w 2011 r.	28
Tabela 2 Stanowiska pomiaru pyłu zawieszonego PM _{2,5} w strefie podkarpackiej w 2011 r.	29
Tabela 3 Stanowiska pomiaru B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.	29
Tabela 4 Liczba ludności w strefie podkarpackiej	30
Tabela 5 Użytkowanie gruntów w strefie podkarpackiej	32
Tabela 6 Obszary specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 w województwie podkarpackim	33
Tabela 7 Specjalne obszary siedlisk Natura 2000 w województwie podkarpackim	34
Tabela 8 Obszary przekroczeń poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM ₁₀ i pyłu PM _{2,5} oraz poziomu docelowego B(a)P w strefie podkarpackiej w 2011 r.	40
Tabela 9 Wartości marginesu tolerancji dla pyłu zawieszonego PM _{2,5}	45
Tabela 10 Pomiary stężeń pyłu zawieszonego PM ₁₀ w strefie podkarpackiej w latach 2007-2010.	50
Tabela 11 Stanowiska pomiarowe, z których wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM ₁₀ zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2011 r.	51
Tabela 12 Stacje pomiarowe, z których wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM _{2,5} zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2010 r.	53
Tabela 13 Stanowiska pomiarowe, z których wyniki pomiarów pyłu zawieszonego PM _{2,5} zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2011 r.	53
Tabela 14 Pomiary stężeń benzo(a)pirenu w strefie podkarpackiej w latach 2007-2010.	54
Tabela 15 Stanowiska pomiarowe, z których wyniki pomiarów B(a)P zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2011 r.	55
Tabela 16 Struktura bazy emisji punktowej B(a)P, PM ₁₀ i PM _{2,5}	62
Tabela 17 Przyjęte prędkości pojazdów	67
Tabela 18 Wartości współczynnika k dla poszczególnych wielkości cząstki pyłu	67
Tabela 19 Bilans emisji napływowej pyłu zawieszonego PM ₁₀ dla strefy podkarpackiej w 2011 r.	70
Tabela 20 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM ₁₀ ze strefy podkarpackiej w 2011 r.	70
Tabela 21 Bilans emisji napływowej pyłu zawieszonego PM _{2,5} dla strefy podkarpackiej w 2011 r.	75
Tabela 22 Bilans emisji pyłu zawieszonego PM _{2,5} ze strefy podkarpackiej w 2011 r.	76
Tabela 23 Bilans emisji napływowej B(a)P dla strefy podkarpackiej w 2011 r.	81
Tabela 24 Bilans emisji B(a)P ze strefy podkarpackiej w 2011 r.	82
Tabela 25. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji energii elektrycznej i ciepła do roku 2020	86
Tabela 26. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji przemysłowej i budownictwie do roku 2020	87
Tabela 27. Prognoza spalania paliw [Gg] w transporcie do roku 2020	87
Tabela 28 Poziomy pyłu zawieszonego PM ₁₀ , PM _{2,5} i B(a)P przy założeniu niepodejmowania żadnych dodatkowych działań ponad te, których konieczność podjęcia wynika z istniejących przepisów, z uwzględnieniem poziomu tła	88
Tabela 29 Prognoza poziomów pyłu zawieszonego PM ₁₀ , PM _{2,5} i B(a)P w roku zakończenia programu ochrony powietrza, przy założeniu, że wszystkie działania zostaną podjęte	91
Tabela 30 Prognozowane zmiany emisji w Polsce w latach 2010-2020	96
Tabela 31. Emisja NO _x , wg sektorów gospodarki, w krajach „15” UE [kt/rok]	96
Tabela 32. Emisja NO _x , wg sektorów gospodarki, w krajach „nowych” UE [kt/rok]	96
Tabela 33 Wartości emisji dla nowych pojazdów z silnikiem benzynowym (normy Euro)	97
Tabela 34 Wartości emisji dla nowych pojazdów z silnikiem wysokoprężnym (normy Euro)	97
Tabela 35 Prognoza wskaźnik wzrostu ruchu w strefie podkarpackiej do 2022 r.	98
Tabela 36 Dopuszczalne wielkości emisji SO ₂ dla obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub płynne	98
Tabela 37 Dopuszczalne wielkości emisji SO ₂ dla obiektów wykorzystujących paliwa gazowe	99
Tabela 38 Dopuszczalne wielkości emisji NO _x dla instalacji wykorzystujących paliwa stałe lub płynne	99
Tabela 39 Dopuszczalne wielkości emisji NO _x oraz CO dla obiektów opalanych gazem	99
Tabela 40 Dopuszczalne wielkości emisji pyłu dla obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub płynne	99
Tabela 41 Dopuszczalne wielkości emisji pyłu dla obiektów wykorzystujących paliwa gazowe	100
Tabela 42 Dopuszczalne wielkości SO ₂ dla obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub płynne	100
Tabela 43 Dopuszczalne wielkości emisji SO ₂ dla obiektów wykorzystujących paliwa gazowe	100
Tabela 44 Dopuszczalne wielkości emisji NO _x dla instalacji wykorzystujących paliwa stałe lub płynne	100
Tabela 45 Dopuszczalne wielkości emisji NO _x oraz CO dla obiektów opalanych gazem	100
Tabela 46 Dopuszczalne wielkości emisji pyłu dla obiektów wykorzystujących paliwa stałe lub płynne	101
Tabela 47 Dopuszczalne wielkości emisji pyłu dla obiektów wykorzystujących paliwa gazowe	101
Tabela 48. Zużycie energii [PJ] w latach 2010-2020, w Polsce, w podziale na typ nośników	101

Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10, poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 49 Zakres kompetencji i zadań organów administracji w ramach realizacji Programu Ochrony Powietrza	142
Tabela 50 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej.....	146
Tabela 51 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji liniowej	146
Tabela 52 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji punktowej	146
Tabela 53 Ankieta sprawozdawcza w zakresie innych działań wynikających z harmonogramów działań.....	147
Tabela 54 Efekt ekologiczny wymiany pieca i zmiany paliwa	148
Tabela 55 Efekt ekologiczny termomodernizacji.....	149
Tabela 56 Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji PM10	149
Tabela 57 Miesięczne obniżenie emisji pyłu PM10 w zależności od częstości mycia jezdni.....	150
Tabela 58 Bilans emisji pyłu PM10 dla strefy podkarpackiej, w 2011 r.....	166
Tabela 59 Bilans emisji pyłu PM2,5 dla strefy podkarpackiej, w 2011 r.....	166
Tabela 60 Bilans emisji B(a)P dla strefy podkarpackiej	167
Tabela 61 Koszty lokalnych zanieczyszczeń w wybranych krajach europejskich, jako procent PKB	172
Tabela 62 Jednostkowe koszty zewnętrzne lokalnych zanieczyszczeń powietrza (w centach)	173
Tabela 63 Koszty zewnętrzne eksploatacji dróg w Polsce	174
Tabela 64 Koszty zewnętrzne oszacowane dla transportu w 1991 roku	174
Tabela 65 Wycena kosztów zewnętrznych emisji CO ₂ według różnych źródeł z podziałem na poszczególne gałęzie transportu	174
Tabela 66 Koszty 40% redukcji emisji CO ₂ do roku 2025 w 17 krajach europejskich.....	175
Tabela 67 Przyjęte koszty zdrowotne zanieczyszczenia powietrza (EUR/t emitowanego zanieczyszczenia)	176
Tabela 68 Koszty (€) związane z utratą zdrowia na tonę emisji NO _x w 2010 roku, 3 scenariusze wrażliwości.	176
Tabela 69 Szacunkowe wartości jednostkowych zewnętrznych kosztów zdrowotnych	176
Tabela 70 Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce w 2004 r. wg rodzaju obiektu i zanieczyszczeń (tylko obiekty zawodowe)	178
Tabela 71. Dopuszczalna niepewność modelowania	219
Tabela 72 Niepewność modelowania w strefie podkarpackiej w 2011 r.	219
Tabela 73 Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji PM10	303
Tabela 74 Miesięczne obniżenie emisji pyłu PM10 w zależności od częstości mycia jezdni.....	303
Tabela 75 Wartości marginesu tolerancji dla pyłu zawieszonego PM2,5	346
Tabela 76 Obszary przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz wartości docelowej B(a)P w strefie podkarpackiej wraz z powodem wystąpienia przekroczeń:	347
Tabela 77 Uwarunkowania czasowo-przestrzenne możliwości występowania wysokich wartości stężeń pyłu zawieszonego i B(a)P.....	352
Tabela 78 Stanowiska pomiarowe pyłu zawieszonego PM10 w 2011 r.	354
Tabela 79 Stanowiska pomiarowe pyłu zawieszonego PM2,5 w 2011 r.	354
Tabela 80 Stanowiska pomiarowe B(a)P w 2011 r.	355
Tabela 81. Działania krótkoterminowe w strefie podkarpackiej dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz B(a)P	356
Tabela 82 Procedury do zgłaszania alertów	363
Tabela 83 Wzór formularza rejestracji otrzymywanych informacji	371
Tabela 84 Wzór formularza rejestracji wystąpienia stężenia dopuszczalnego lub alarmowego pyłu PM10	372

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia.....

w sprawie określenia
„Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów z uwagi na stwierdzone
przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu” wraz z Planem Działań
Krótkoterminowych.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r., Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.), art. 84 ust. 1 oraz art. 91 ust. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008r., Nr 25, poz. 150 z późn. zm.) Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwala, co następuje:

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się „Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu” wraz z Planem Działań Krótkoterminowych, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

UZASADNIENIE

Konieczność opracowania „Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów” powstała w związku ze stwierdzonymi w „Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie podkarpackim”, przekroczeniami poziomu docelowego benzo(a)pirenu i zaliczeniu w związku z powyższym strefy miasto Rzeszów do klasy C, na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 grudnia 2008r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. 2009., Nr 5, poz. 31). „Strefa miasto Rzeszów” obejmuje obszar administracyjny miasta i została ustanowiona rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza.

W takiej sytuacji zgodnie z art. 91 ust. 3a i 5 ustawy Prawo ochrony środowiska, po wprowadzonej nowelizacji ustawą z dnia 13 kwietnia 2012r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska i innych ustaw (Dz. U. z dnia 27 kwietnia 2012r., poz. 460), Zarząd Województwa jest zobowiązany do opracowania programu ochrony powietrza wraz z planem działań krótkoterminowych, który w drodze uchwały jest przyjmowany przez Sejmik Województwa.

Minister Środowiska, rozporządzeniem z dnia 11 września 2012r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012r., poz. 1028) określił szczegółowe wymagania jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza, plany działań krótkoterminowych oraz ich zakres tematyczny.

Zgodnie z dyrektywą nr 2004/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 grudnia 2004r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w otaczającym powietrzu, poziom docelowy benzo(a)pirenu wynoszący 1 ng/m^3 , winien być osiągnięty do 2013r.

Obszar przekroczeń wartości docelowej benzo(a)pirenu w Rzeszowie, wg projektu Programu, zajmuje $108,79 \text{ km}^2$, co stanowi około 93,5% powierzchni miasta zamieszkiwanej przez 180 tys. osób. Najwyższe stężenia występują w rejonie Śródmieścia, gdzie dochodzą do $8,3 \text{ ng/m}^3$ oraz na terenie Osiedla Zalesie, gdzie osiągają 5 ng/m^3 .

Program Ochrony Powietrza koncentruje się na istotnych powodach występowania przekroczeń zanieczyszczeń powietrza benzo(a)pirenem

oraz na znalezieniu skutecznych i możliwych do zrealizowania działań, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomu zanieczyszczeń co najmniej do poziomu docelowego, przy czym działania te powinny być uzasadnione finansowo i technicznie.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w mieście.

Oprócz diagnozy Program wskazuje działania naprawcze - niezbędne i możliwe do realizacji, które mają na celu ograniczenie emisji B(a)P. Okres działań naprawczych ustalono do 31.12.2022r.

Zgodnie z art. 91 ustawy Prawo ochrony środowiska w dniach 26.10.2012r. – 16.11.2012r. projekt programu został udostępniony społeczeństwu w oparciu o procedurę wynikającą z ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziału społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Ponadto w trybie art. 91 ust 5 przedstawiono go do zaopiniowania Prezydentowi Miasta Rzeszowa . Po dokonanych korektach ponownie projekt programu został udostępniony społeczeństwu w okresie od dnia 05 marca do 26 marca 2013r. Zebrane uwagi i wnioski w ww. procedurach zostały zestawione w tabelach uwag i wniosków i udostępnione na stronie internetowej.

Ostateczna wersja Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów *z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu* wraz z Planem Działań Krótkoterminowych stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Na terenie miasta Rzeszowa obowiązuje przyjęty przez Sejmik Województwa Podkarpackiego w dniu 25 stycznia 2010r. uchwałą Nr XIII/804/10 „*Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów*” (określony *z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10*). Program ten został opracowany w 2009r. i zawiera harmonogram rzeczowo-finansowy zadań koniecznych do realizacji w mieście Rzeszowie w celu zmniejszenia ponadnormatywnego poziomu stężenia pyłu zawieszonego PM 10.

Z uwagi na powiązane występowanie w powietrzu pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu, który jest niesiony w pyle, działania naprawcze ujęte w obydwu programach są spójne, a ich realizacja będzie przynosić efekty w postaci ograniczenia emisji tych zanieczyszczeń do powietrza.

Ustanowiony uchwałą Sejmiku Województwa program jest podstawą formalną do pozyskania środków w ramach programów pomocowych, takich jak np. Program Priorytetowy NFOŚiGW pt „*Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii*” – tzw. KAWKA.

Projektowana uchwała nie zwiększy dotychczasowych wydatków z budżetu województwa w zakresie ochrony powietrza. Obecnie obowiązujące na terenie województwa podkarpackiego programy ochrony powietrza zawierają w harmonogramie rzeczowo-finansowym dwa zadania, za realizację których odpowiedzialny jest m.in. Marszałek Województwa Podkarpackiego:

1. Uświadamianie mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą spalanie odpadów w piecach, kotłach domowych - szacunkowy koszt 100 tyś. zł (zadanie ujęte jednocześnie w Pop dla strefy miasto Rzeszów i Pop dla strefy powiat jasielski);
2. Stworzenie i utrzymanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenie powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie - szacunkowy koszt 200 tyś. zł (zadanie ujęte jednocześnie w Pop dla strefy miasto Rzeszów i Pop dla strefy powiat jasielski).

Od 2011 roku na realizację powyższych zadań z budżetu województwa wykorzystane zostały środki w wysokości:

- w 2011r. – 82 362,17 zł;
- w 2012r. – 129 039,13 zł

W ramach tych środków, Samorząd Województwa wdrożył system, który ma na celu prognozowanie jakości powietrza na dzień bieżący i dwa kolejne oraz ostrzeżenie mieszkańców przed ponadnormatywnym zanieczyszczeniem powietrza tzw. „EkoPrognoza dla województwa podkarpackiego”, zrealizował Kampanię Edukacyjną w ramach której zorganizowano dwie konferencje, a także na zlecenie Zarządu Województwa, Telewizja Rzeszów wyprodukowała i wyemitowała dwa filmy edukacyjne, uświadamiające mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą spalanie odpadów w piecach, kotłach domowych.

W roku bieżącym na realizacje zadań z zakresu ochrony powietrza zarezerwowano łączną kwotę w wys. 119 700,00 zł.

Opracowany projekt programu uwzględnia również te zadania, a koszty ich realizacji nie przekroczą dotychczasowych wydatków.

ZARZĄD
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów

z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu

wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Publikacja dofinansowana przez
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie

Narodowy Fundusz Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej
**Dofinansowano ze środków
Narodowego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej**

Gdańsk, kwiecień 2013

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

OPRACOWANIE WYKONANE PRZEZ:

Biuro Studiów i Pomiarów Proekologicznych
„EKOMETRIA” Sp. z o.o.
80-299 Gdańsk, ul. Orfeusza 2
tel. (058) 301-42-53, fax (058) 301-42-52

Zespół autorski Biura Studiów i Pomiarów Proekologicznych „Ekometria” Sp. z o.o.

Główny Projektant: Mariola Fijołek

Małgorzata Paciorek
Wojciech Trapp
Maciej Paciorek
Małgorzata Studzińska
Magdalena Balun
Agnieszka Bemka
Daniel Kałdonek
Łukasz Knapik

Prezes Zarządu: Wojciech Trapp

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Spis skrótów i pojęć

- BAT – Najlepsza dostępna technika/technologia, z ang. *Best Available Technique*
- B(a)P – benzo(a)piren – przedstawiciel wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)
- CALMET – model meteorologiczny
- CALPUFF – Model symulacji atmosferycznej dyspersji cząstek na danym obszarze
- CALPOST – Program do odczytywania wyników z programu CALPUFF
- CO – Tlenek węgla
- c.o. – Centralne ogrzewanie
- CTDM – Model do oceny jakości powietrza w złożonym terenie geograficznym, z ang. *Complex Terrain Dispersion Model*
- c.w.u. – Ciepła woda użytkowa
- Dyrektywa CAFÉ - Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy
- Działanie długoterminowe – działanie realizowane w czasie powyżej 1 roku
- Działanie krótkoterminowe - działanie realizowane w czasie do 1 roku
- Działanie średnioterminowe - działanie realizowane w czasie około 1 roku
- Earth Tech Inc. – Earth Tech Incorporated (nazwa własna firmy)
- EC – Elektrociepłownia
- EMEP – Model meteorologiczny transportu zanieczyszczeń w powietrzu, z ang. *European Monitoring and Evaluation Program*
- EMISJA substancji do powietrza - wprowadzanie w sposób zorganizowany (poprzez emitory) lub niezorganizowany (z dróg, z hałd, składowisk, w wyniku pożarów lasów) substancji gazowych lub pyłowych do powietrza na skutek działalności człowieka lub ze źródeł naturalnych
- EMISJA WTÓRNA – zanieczyszczenia pyłowe powstające w wyniku reakcji i procesów zachodzących podczas transportu na duże odległości gazów (SO₂, NO_x, NH₃, oraz lotnych związków organicznych) oraz reemisja tj. unoszenie pyłu z podłoża (szczególnie na terenie miast)
- GCZK – Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego
- GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
- Gg – Giga gram, 10⁹ g
- GIS – System Informacji Geograficznej, z ang. *Geographic Information System*
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- HNO₃ – Kwas azotowy (V)
- IMGW – Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
- ISC3 – Model służący do oszacowywania stężeń zanieczyszczeń pochodzących głównie z przemysłu, z ang. *Industrial Source Complex*
- LPG – Gaz naturalny, z ang. *Liquified Petroleum Gas*
- Mg – Megagram (1 Mg = 1 tona), 10⁶ g
- MŚ – Ministerstwo Środowiska
- MT – Margines tolerancji
- MW – Mega watt
- NFOŚiGW w Warszawie – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej; od 1.01.2010 r. - państwowa osoba prawna w rozumieniu art. 9 pkt. 14 Ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240)
- ng – Nanogram, 10⁹ g
- NH₃ – Amoniak
- NH₄⁺ – Jon amonowy
- NH₄NO₃ – Azotan amonu
- NO₂ – Dwutlenek azotu
- NO₃ – Jon azotowy (V)
- NO_x – Tlenki azotu
- O₃ – Ozon
- Pb – Ołów

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- PCZK – Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego
PD – Poziom dopuszczalny
PDK – Plan Działań Krótkoterminowych
PJ – Peta dżul
PM – Pył drobny, z ang. *Particulate Matter*
POP – Program Ochrony Powietrza
POŚ – Prawo Ochrony Środowiska
PONE – Program Ograniczania Niskiej Emisji, polegający na wymianie starych kotłów, pieców węglowych na nowoczesne kotły węglowe, retortowe, gazowe, ogrzewanie elektryczne, zastosowanie alternatywnych źródeł energii lub podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej
POZIOM CEŁÓW DŁUGOTERMINOWYCH - poziom substancji, poniżej którego, zgodnie ze stanem współczesnej wiedzy, bezpośredni szkodliwy wpływ na zdrowie ludzi lub środowisko jako całość jest mało prawdopodobny; poziom ten ma być osiągnięty w długim okresie czasu, z wyjątkiem sytuacji, gdy nie może być osiągnięty za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych
POZIOM DOPUSZCZALNY – poziom substancji, który ma być osiągnięty w określonym terminie i po tym terminie nie powinien być przekraczany. Poziom dopuszczalny jest standardem jakości powietrza.
POZIOM DOCELOWY – poziom substancji w powietrzu ustalony w celu unikania, zapobiegania lub ograniczania szkodliwego oddziaływania na zdrowie ludzkie i środowisko jako całość, który ma być osiągnięty tam, gdzie to możliwe w określonym czasie, za pomocą ekonomicznie uzasadnionych działań technicznych i technologicznych
POZIOM SUBSTANCJI W POWIETRZU (imisja zanieczyszczeń) – ilość zanieczyszczeń pyłowych lub gazowych w środowisku; jest miarą stopnia jego zanieczyszczenia definiowaną jako stężenie zanieczyszczeń w powietrzu (wyrażane w jednostkach masy danego zanieczyszczenia, np. dwutlenku siarki, na jednostkę objętości powietrza lub w ppm, ppb) oraz jako opad (depozycja) zanieczyszczeń - ilość danego zanieczyszczenia osiadającego na powierzchni ziemi
RPO – Regionalny Program Operacyjny
SDR – Średni Dobowy Ruch
SO₂ – Dwutlenek siarki
SO₄²⁻ – Jon siarczanowy (VI)
Środek o charakterze regulacyjnym – środek wynikający z powszechnie obowiązujących aktów prawnych (ustawa, rozporządzenie) lub aktów prawa miejscowego
TERMOMODERNIZACJA – przedsięwzięcie mające na celu zmniejszenie zapotrzebowania i zużycia energii cieplnej w danym obiekcie budowlanym
WCZK – Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego
WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
Władza lokalna – instytucja polityczna, która dysponuje możliwością wpływania na tworzenie regulacji obowiązujących w danej społeczności, ograniczonej terytorialnie (powiat, gmina, miasto)
WRF – mezoskalowy model meteorologiczny, z ang. *Weather Research & Forecasting Model*
WSSE – Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WZZK – **Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego**, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.).
Zadanie realizowane ciągle – zadanie, dla którego nie określa się czasu trwania
µg – Mikrogram, 10⁻⁶ g
(NH₄)₂SO₄ – Siarczan amonu

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Spis treści

Streszczenie programu	8
1. Cel, zakres, horyzont czasowy	14
2. Podstawy prawne.....	15
3. Część opisowa	18
3.1. Charakterystyka strefy.....	18
3.1.1. Położenie, ukształtowanie powierzchni.....	18
3.1.2. Lokalizacja punktu pomiarowego	19
3.1.3. Powierzchnia i ludność.....	21
3.1.4. Użytkowanie terenu, obszary chronione na mocy odrębnych przepisów.....	21
3.1.5. Czynniki klimatyczne mające wpływ na poziom substancji w powietrzu	24
3.1.6. Obszary przekroczeń w 2011 r.	25
3.2. Stan jakości powietrza w strefie	25
3.2.1. Substancje, dla których opracowano Program Ochrony Powietrza.....	25
3.2.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem w strefie miasto Rzeszów w latach 2007-2010.....	26
3.2.3. Pomiary zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem w strefie miasto Rzeszów w 2011 roku.....	27
3.2.4. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu docelowego B(a)P	27
3.2.5. Emisja substancji zanieczyszczających do powietrza	29
3.2.5.1. Emisja napływowa B(a)P dla strefy miasto Rzeszów w 2011 r.	30
3.2.5.2. Emisja benzo(a)pirenu z terenu miasta Rzeszowa w 2011 r.	37
3.2.6. Poziom tła uwzględnionych w Programie substancji	46
3.2.7. Przewidywany poziom substancji w roku prognozowanym	46
3.2.8. Działania kierunkowe zmierzające do przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie B(a)P.....	49
3.2.9. Wytyczne do prowadzenia edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza	51
3.2.10. Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem.....	59
3.2.11. Lista działań niewynikających z Programu	72
3.2.12. Lista działań krótkoterminowych	73
3.3. Przykłady dobrych praktyk – Program Ograniczenia Niskiej Emisji.....	73
4. Obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Programu.....	78
4.1. Zadania wynikające z realizacji Programu	78
4.2. Ograniczenia wynikające z realizacji Programu.....	79
4.3. Monitoring realizacji Programu.....	81
4.3.1. Efekt ekologiczny działań naprawczych	90
5. Uzasadnienie zakresu określonych i ocenionych zagadnień	93
5.1. Uwarunkowania wynikające z dokumentów, planów i programów krajowych, wojewódzkich oraz miejscowych.....	93
5.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej państwa.....	93
5.1.2. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki dotyczącej ochrony środowiska w województwie podkarpackim	98
5.1.3. Uwarunkowania wynikające z planów miejscowych	105
5.2. Charakterystyka techniczno-ekologiczna najważniejszych instalacji i urządzeń emitujących benzo(a)piren na terenie strefy	108

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

5.3.	Działania naprawcze możliwe do zastosowania, które nie zostały wytypowane do wdrożenia	110
5.4.	Środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, w tym dzieci.....	111
5.5.	Analiza kosztów zewnętrznych złej jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego.....	112
6.	Stężenia substancji w powietrzu wyznaczone na podstawie modelowania.....	122
6.1.	Modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń	122
6.2.	Warunki meteorologiczne w mieście Rzeszowie w 2011 r. mające wpływ na poziom substancji i wyniki uzyskiwane z modelowania.....	125
6.2.1.	Warunki wietrzne	125
6.2.2.	Temperatura powietrza	127
6.2.3.	Opad atmosferyczny	128
6.2.4.	Wilgotność względna powietrza.....	129
6.2.5.	Miaższość warstwy mieszania.....	130
6.2.6.	Klasa równowagi atmosfery	131
6.3.	Stężenia B(a)P w strefie pochodzące z napływu	132
6.3.1.	Tło ponadregionalne	133
6.3.2.	Tło regionalne.....	134
6.3.3.	Tło całkowite	135
6.4.	Stężenia B(a)P pochodzące z emisji z terenu strefy	136
6.4.1.	Stężenia pochodzące z emisji punktowej (przemysłowej i energetycznej)	136
6.4.2.	Stężenia pochodzące z emisji z ogrzewania indywidualnego	137
6.4.3.	Stężenia pochodzące z emisji komunikacyjnej.....	138
6.4.4.	Stężenia całkowite B(a)P w strefie miasto Rzeszów	139
6.5.	Ocena wiarygodności przeprowadzonych obliczeń modelowych	139
6.6.	Obszary zagrożeń	140
6.7.	Scenariusze naprawcze dla strefy w zakresie zanieczyszczenia B(a)P	142
7.	Podstawy działań krótkoterminowych	148
7.1.	Sposób realizacji działań krótkoterminowych.....	148
7.2.	Podstawy prawne realizacji działań krótkoterminowych	150
7.3.	Podstawy prawne uchwalenia i wdrożenia PDK	153
7.4.	Obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji planu.....	157
7.4.1.	Obowiązki organów administracji wynikające z realizacji planu	157
7.4.2.	Obowiązki podmiotów korzystających ze środowiska wynikające z realizacji Planu ...	159
7.4.3.	Ograniczenia wynikające z realizacji planu	159
8.	Plan Działań Krótkoterminowych dla strefy miasto Rzeszów	162
8.1.	Część opisowa	162
8.1.1.	Analiza stanu jakości powietrza w strefie	162
8.1.2.	Kierunki i zakres działań krótkoterminowych.....	165
8.2.	Lista podmiotów korzystających ze środowiska	169
8.3.	Sposób organizacji i ograniczeń ruchu pojazdów w strefie.....	169
8.4.	Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli	169
8.5.	Tryb i sposób ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń.....	171
8.5.1.	Tryb ogłaszania alarmów	173
8.6.	Część wyszczególniająca obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Planu	176
8.6.1.	Obowiązki organów administracji i podmiotów w celu realizacji zadań Planu	176

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8.6.2.	Informacje i dokumenty wykorzystane do kontroli i dokumentacji realizacji Planu	178
8.7.	Uzasadnienie zakresu określonych zagadnień.....	179

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Streszczenie programu

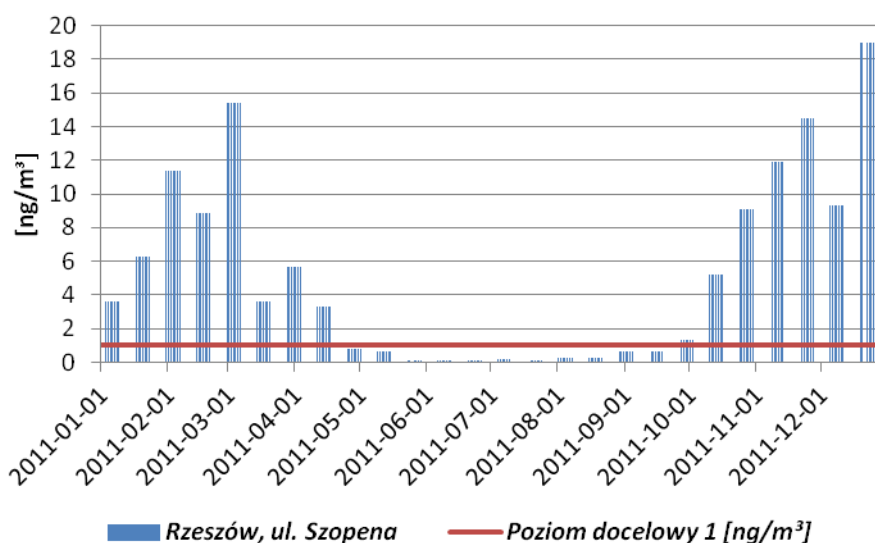
„Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów” – kod strefy: PL1801, opracowany został w związku z przekroczeniem poziomu docelowego jakości powietrza w zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w 2011 r.

Podstawowym dokumentem wskazującym na konieczność wykonania Programu Ochrony Powietrza w tej strefie, w zakresie zanieczyszczeń benzo(a)pirenem, jest bieżąca ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za 2011 rok, wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w której strefa miasto Rzeszów została zakwalifikowana do klasy C pod względem ochrony zdrowia mieszkańców.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031) **poziom średniej rocznej wartości benzo(a)pirenu** do osiągnięcia i utrzymania **wynosi 1 ng/m³**.

Powyższy standard dla B(a)P jest wiążący dla władz samorządowych i powinien być osiągnięty i dotrzymany we wszystkich strefach do roku 2013.

Stężenie średnie roczne benzo(a)pirenu w 2011 r. w Rzeszowie pomierzone na stanowisku na ul. Szopena (kod stacji PkRzeszWIOSSzop) wyniosło 5,05 ng/m³, czyli przekroczyło poziom docelowy tego zanieczyszczenia o 405%.

Roczny przebieg średnich dobowych wartości B(a)P mierzonych na stanowisku pomiarowym w Rzeszowie w 2011 r.

Analiza przebiegu wartości wskazuje, że stężenia benzo(a)pirenu były zdecydowanie wyższe w okresie zimowym, kiedy to kilkakrotnie przekraczały poziom docelowy ustalony dla roku, najwięcej w grudniu – 19 ng/m³, w marcu – 15,5 ng/m³ oraz w listopadzie – 14,5 ng/m³. W okresie od maja do września poziom stężenia tego zanieczyszczenia był bardzo niski.

Taki rozkład stężeń mierzonych w ciągu roku wskazuje na przeważający udział sektora komunalnego (ogrzewania indywidualnego) w emisji łącznej B(a)P do powietrza.

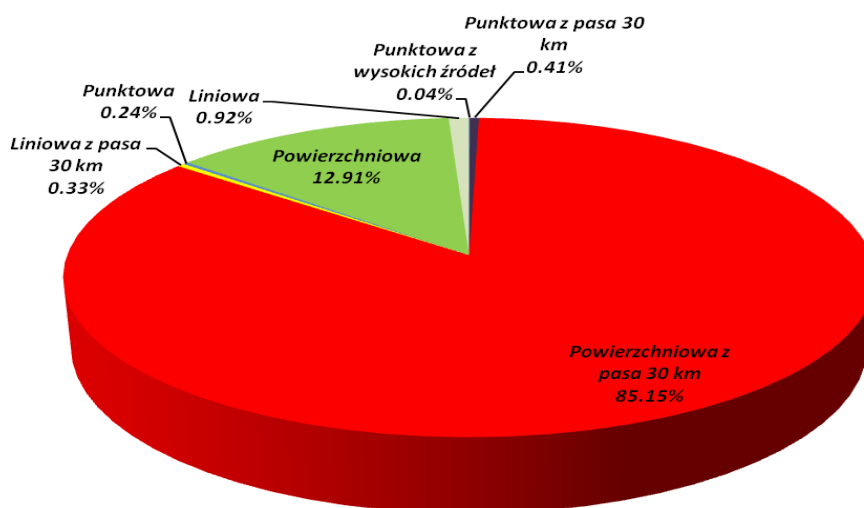
Emisja napływowa benzo(a)pirenu dla miasta Rzeszowa wynosi 1 165,5 kg, z czego zdecydowanie największy udział – prawie 96%, ma tzw. emisja niska związana z indywidualnym sposobem ogrzewania w miejscowościach leżących w pasie 30 km wokół miasta.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja benzo(a)pirenu z obszaru strefy miasto Rzeszów została zinwentaryzowana na poziomie 184,5 kg, z czego około 92% stanowi emisja powierzchniowa związana z ogrzewaniem indywidualnym mieszkań w Rzeszowie.

Bilans emisji B(a)P dla strefy miasto Rzeszów

Typ emisji		kg/rok	%
Ze względu na lokalizację źródła	Ze względu na typ źródła		
NAPŁYWOWA	Punktowa z wysokich źródeł	0,5	0,04
	Punktowa z pasa 30 km	5,4	0,41
	Powierzchniowa z pasa 30 km	1 116,6	85,15
	Liniowa z pasa 30 km	4,3	0,33
Z TERENU STREFY	Punktowa	3,1	0,24
	Powierzchniowa	169,3	12,91
	Liniowa	12,1	0,92
Razem		1 311,3	1311,3

Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji dla strefy miasto Rzeszów w 2011 r.

W ramach opracowania Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów **obliczenia rozkładów stężeń B(a)P** wykonane zostały w oparciu o uzupełnioną bazę emisji i dane meteorologiczne za 2011 rok. Uzupełnieniom i uszczegółowieniu podlegały informacje dotyczące wszystkich typów emisji.

Obliczenia modelem CALPUFF wykonane zostały w podziale na typy źródeł:

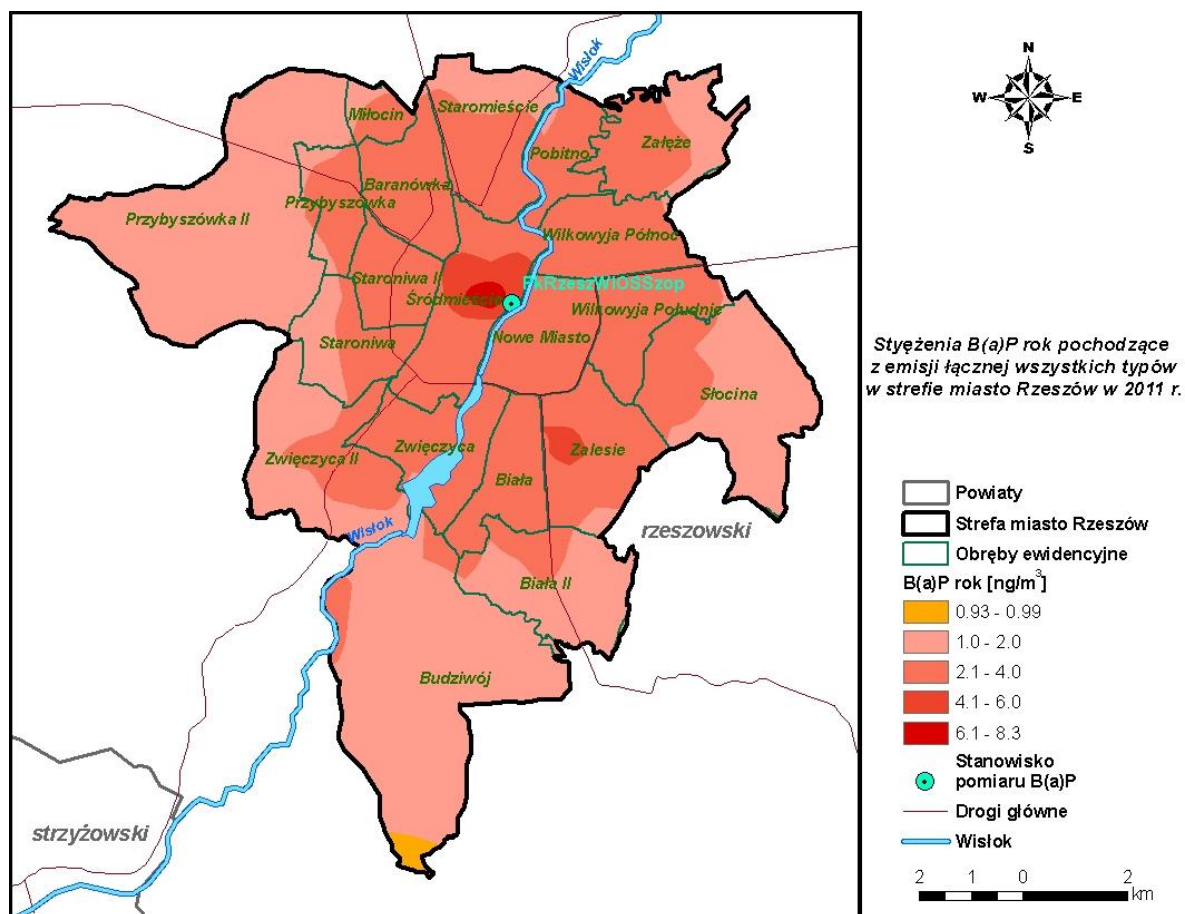
- punktowe,
- powierzchniowe,
- liniowe.

Dodatkowo źródła podzielone zostały na te zlokalizowane na terenie strefy i poza nią (pas 30 km dla źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych oraz całe województwo dla źródeł punktowych o wysokości powyżej 30 m oraz napływ spoza województwa).

Wyniki modelowania wskazują, że na terenie Rzeszowa występują wysokie stężenia benzo(a)pirenu, powodujące przekroczenia poziomu docelowego dla tego zanieczyszczenia,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

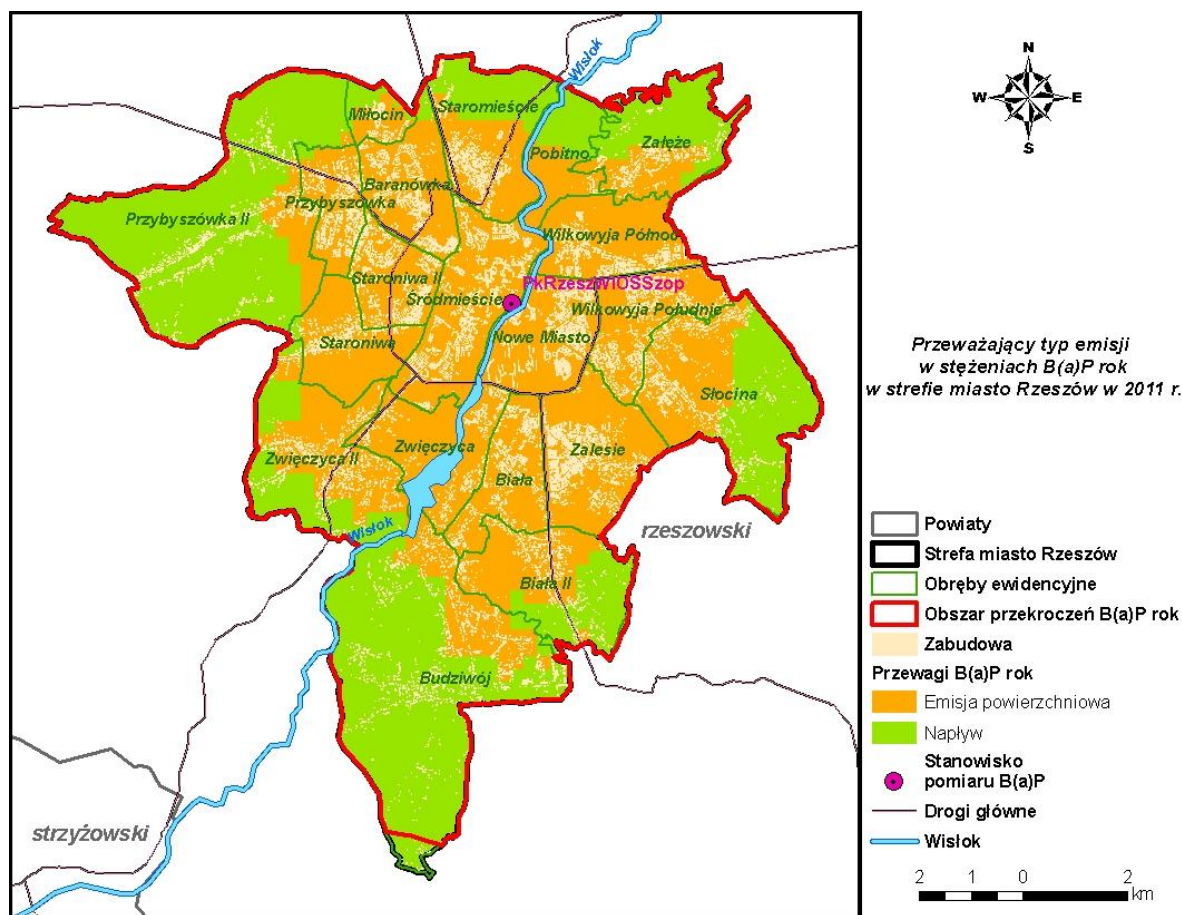
wynoszącego 1 ng/m^3 . Stężenia ponadnormatywne występują na niemal całym obszarze miasta, wolny od przekroczeń jest tylko niewielki obszar na południowym krańcu. Najwyższe stężenia występują w rejonie Śródmieścia, gdzie dochodzą do $8,3 \text{ ng/m}^3$ oraz na terenie Osiedla Zalesie, gdzie osiągają 5 ng/m^3 .

Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.

Obszar przekroczeń **Pk11mRzB(a)Pa01** wartości docelowej benzo(a)pirenu w Rzeszowie zajmuje $108,79 \text{ km}^2$, co stanowi około 93,5% powierzchni miasta a zamieszkiwany jest przez 180 tys. osób.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Przeważający typ emisji w stężeniach B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie miasto Rzeszów w 2011 r.

W stężeniach B(a)P w centralnej części obszaru przekroczeń przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego, w pasie zewnętrznym natomiast przeważa napływ stężeń spoza strefy.

Działania naprawcze niezbędne i możliwe do realizacji, które mają na celu przywrócenie standardów jakości powietrza w zakresie stężeń B(a)P. Ze względu na swą specyfikę oraz na uwarunkowania głównie ekonomiczne, obniżenie stężeń B(a)P poniżej wartości docelowej jest w realiach polskich na chwilę obecną niemożliwe. Dlatego najważniejsze jest stopniowe wprowadzanie wszelkich działań jak i stosowanie się do kierunków zmierzających do obniżenia emisji szczególnie z ogrzewania indywidualnego. Równocześnie należy pamiętać, że wszelkie działania polegające na zmianie sposobów ogrzewania powinny być wykonywane w miarę możliwości finansowych i technicznych zarówno samorządów terytorialnych jak i osób fizycznych.

Działanie pierwsze (kod działania PkRzeZSO)

Opracowanie i wdrożenie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji, obejmującego:

- podłączenie do sieci ciepłej lub wymianę na ogrzewanie elektryczne ok. 90 tys. m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum;
- podłączenie do sieci ciepłej lub wymianę na ogrzewanie elektryczne ok. 7 tys. m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinny w Centrum;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- likwidację źródeł na paliwa stałe i wymianę na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 45 tys. m² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum;
- likwidację źródeł na paliwa stałe i wymianę na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 558 tys. m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum.

Szacunkowy koszt – 55,3 mln PLN

Działanie drugie (kod działania PkRzeEEk)

Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocja nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne.

Szacunkowy koszt – 0,2 mln PLN

Działanie trzecie (kod działania PkRzePZP)

- 1) Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji B(a)P, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia zakazu stosowania paliw stałych, w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), a także zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne,
- 2) Uchwalenie planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach przekroczeń wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (jeżeli nie ma obowiązujących) oraz zawarcie w nich zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne.

Szacunkowy koszt – Środek o charakterze regulacyjnym

Działanie czwarte (kod działania PkRzeUCP)

Stosowanie odpowiednich zapisów, zakazujących spalania odpadów ulegających biodegradacji na terenach ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych i na terenach zielonych miasta.

Szacunkowy koszt – Środek o charakterze regulacyjnym

Działanie piąte (kod działania PkRzeSIM)

Stworzenie i utrzymywanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie

Szacunkowy koszt – 0,04 mln PLN.

Termin realizacji Programu ustala się na 31.12.2022 r.

Średnie roczne stężenia B(a)P w obszarze przekroczeń, w przypadku nie podejmowania dodatkowych działań naprawczych oprócz tych wymaganych przez przepisy prawa, oraz w przypadku realizacji zaproponowanych działań przedstawiać się będą następująco:

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Poziom stężenie B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w obszarze przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w strefie miasto Rzeszów w roku bazowym i roku prognozowanym

Kod obszaru	Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w 2011 r. [ng/m³]	Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w 2013 r. w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w 2022 roku po realizacji działań naprawczych [ng/m³]
Pk11mRzB(a)Pa01	8,3	8,72	4,2

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

1. Cel, zakres, horyzont czasowy

„Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów” – kod strefy: PL1801, opracowany został w związku z przekroczeniem poziomu docelowego jakości powietrza w zakresie benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10 w 2011 r.

Podstawowym dokumentem wskazującym na konieczność wykonania Programu Ochrony Powietrza w tej strefie, w zakresie zanieczyszczeń benzo(a)pirenem, jest bieżąca ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim za 2011 rok, wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, w której strefa miasto Rzeszów została zakwalifikowana do klasy C pod względem ochrony zdrowia mieszkańców.

Program Ochrony Powietrza koncentruje się na istotnych powodach występowania przekroczeń zanieczyszczeń powietrza benzo(a)pirenem oraz na znalezieniu skutecznych i możliwych do zrealizowania działań, których wdrożenie spowoduje obniżenie poziomu zanieczyszczeń co najmniej do poziomu docelowego, przy czym działania te powinny być uzasadnione finansowo i technicznie.

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia Programu Ochrony Powietrza jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w mieście.

Realizacja zadań wynikających z Programu Ochrony Powietrza ma na celu zmniejszenie stężenia substancji zanieczyszczającej w powietrzu w danej strefie do poziomu docelowego i utrzymywania go na takim poziomie.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Podstawy prawne

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów, został sporządzony w oparciu o następujące akty prawne:

Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 nr 25, poz.150, z późn. zm.)

Zgodnie z art. 91 ust. 5 zarząd województwa, **w terminie 15 miesięcy** od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref (o których mowa w art. 89 ust.1 pkt 4), **przedstawia do zaopiniowania** właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie programu ochrony powietrza, a wójt, burmistrz lub prezydent miasta i starosta są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie programu ochrony powietrza. Program ten ma na celu osiągnięcie dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu dla stref, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny. Dla stref, w których został przekroczony poziom więcej niż jednej substancji, sporządza się wspólny Program Ochrony Powietrza dotyczący wszystkich tych substancji.

Zarząd województwa zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie programu ochrony powietrza.

Zgodnie z art. 91 ust. 3 sejmik województwa, **w terminie 18 miesięcy** od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref **określa w drodze uchwały**, program ochrony powietrza.

Według powyższej Ustawy, art. 87 ust 2, strefę stanowi:

- 1) aglomeracja o liczbie mieszkańców większej niż 250 tysięcy,
- 2) miasto o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy,
- 3) pozostały obszar województwa, niewchodzący w skład miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz aglomeracji.

Zgodnie z art. 7 ust 2 ustawy z dnia 13 kwietnia 2013r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (która weszła w życie w dniu 28 maja 2012r.) - dla stref dla których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy nie opracowano programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych właściwe organy opracują i przyjmują programy ochrony powietrza oraz plany działań krótkoterminowych w terminie 18 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. **w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych** (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028).

Minister Środowiska, w drodze rozporządzenia określił szczegółowe wymagania jakim powinny odpowiadać Programy Ochrony Powietrza oraz ich zakres tematyczny.

„Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów” składa się z trzech podstawowych części:

- Części opisowej, która zawiera główne założenia Programu, przyczynę jego stworzenia wraz z podaniem, jakich substancji dotyczy oraz analizą wyników pomiarów dla obszaru objętego Programem. Uzasadnia się tu występowanie problemu (przekroczenia stężeń normatywnych) poprzez wyniki modelowania rozkładu stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy, wyniki pomiarów ze stacji pomiarowych, na których zanotowano ponadnormatywne stężenia. Najważniejszym elementem tej części jest wykaz działań naprawczych, niezbędnych do poprawy jakości powietrza,
- Części wyszczególniającej obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji programu ochrony powietrza, określa wykaz organów administracji publicznej oraz podmiotów odpowiedzialnych za realizację Programu wraz ze wskazaniem zakresu ich kompetencji i obowiązków. Ponadto w tej części zamieszczony jest metodologia monitorowania postępów realizacji prac i związanych z nimi ograniczeń,
- Uzasadnienia zakresu określonych i ocenionych przez zarząd województwa zagadnień, zawiera uwarunkowania Programu wynikające z analizowanych

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

dokumentów strategicznych, z charakterystyki instalacji i urządzeń występujących na analizowanym terenie, mających znaczący udział w poziomach substancji w powietrzu oraz innych dokumentów, materiałów i publikacji. Część ta zawiera załączniki graficzne do Programu.

zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028).

Termin realizacji Programu, w tym terminy realizacji poszczególnych zadań, ustala się uwzględniając:

- wielkość przekroczenia,
- rozkład gęstości zaludnienia,
- możliwości finansowe, społeczne i gospodarcze,
- uwarunkowania wynikające z funkcjonowania form ochrony przyrody na podstawie odrębnych przepisów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031).

Rozporządzenie określa:

- 1) poziomy dopuszczalne dla niektórych substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi i ochronę roślin;
- 2) poziomy docelowe dla niektórych substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin;
- 3) poziomy celów długoterminowych dla niektórych substancji w powietrzu, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin;
- 4) alarmowe poziomy dla niektórych substancji w powietrzu;
- 5) poziomy informowania dla niektórych substancji w powietrzu;
- 6) pułap stężenia ekspozycji;
- 7) warunki, w jakich ustala się poziom substancji, takie jak temperatura i ciśnienie;
- 8) oznaczenie numeryczne substancji, pozwalające na jednoznaczną jej identyfikację;
- 9) okresy, dla których uśrednia się wyniki pomiarów;
- 10) dopuszczalną częstość przekraczania poziomów dopuszczalnych i docelowych;
- 11) terminy osiągnięcia poziomów dopuszczalnych, docelowych i celów długoterminowych oraz pułapu dla niektórych substancji w powietrzu;
- 12) marginesy tolerancji dla niektórych poziomów dopuszczalnych, wyrażone jako malejąca wartość procentowa w stosunku do dopuszczalnego poziomu substancji w powietrzu w kolejnych latach.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1034).

Zgodnie z § 6. 1. Informacja o uchwaleniu programu ochrony powietrza obejmuje:

- opracowanie tekstowe programu ochrony powietrza
- uchwałę sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza;
- zestawienie informacji o programie ochrony powietrza.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. z dnia 10 sierpnia 2012 r., poz. 914) określa strefy oraz ich nazwy i kody.

Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy, ustanawiającą środki mające na celu:

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- zdefiniowanie i określenie celów dotyczących jakości powietrza, wyznaczonych w taki sposób, aby unikać, zapobiegać lub ograniczać szkodliwe oddziaływanie na zdrowie ludzi i środowiska jako całości,
- ocenę jakości powietrza w państwach członkowskich na podstawie wspólnych metod i kryteriów,
- uzyskiwanie informacji na temat jakości powietrza i uciążliwości oraz monitorowania długoterminowych trendów i poprawy stanu powietrza wynikających z realizacji środków krajowych i wspólnotowych,
- zapewnienie, że informacja na temat jakości powietrza była udostępniana społeczeństwu,
- utrzymanie jakości powietrza, tam gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawę w pozostałych przypadkach,
- promowanie ścisłej współpracy pomiędzy państwami członkowskimi w zakresie ograniczania zanieczyszczenia powietrza.

Ponadto w trakcie realizacji Programu Ochrony Powietrza uwzględniono następujące dokumenty:

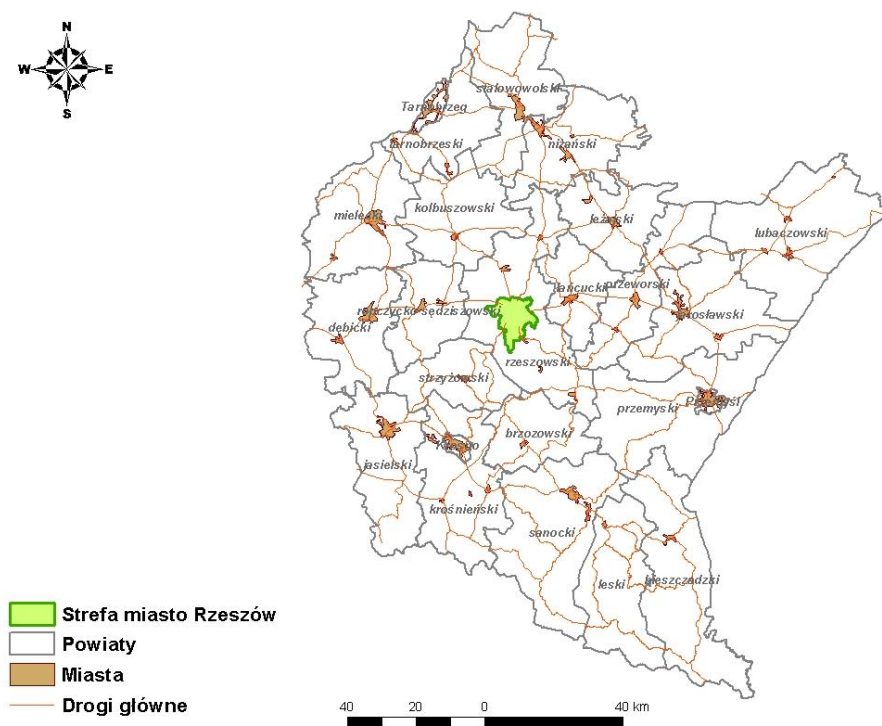
- **„Zasady sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”**, opracowane w Zakładzie Ochrony Atmosfery Instytutu Ochrony Środowiska w 2003 r., które jest materiałem pomocniczym przy opracowywaniu Programów Ochrony Powietrza.
- **„Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”**, Ministerstwo Środowiska, lipiec 2008 r.
- **„Wskazówki dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza”**, wydane przez Ministerstwo Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w 2003 r.
- **„Wskazówki metodyczne dotyczące modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza”** wydane przez Ministerstwo Środowiska i Głównego Inspektora Ochrony Środowiska w 2003 r.
- Wyniki bieżącej oceny jakości powietrza za rok 2011, wykonanych przez WIOŚ w Rzeszowie.
- Uchwała nr XLII/804/10 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów”.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3. Część opisowa

3.1. Charakterystyka strefy

3.1.1. Położenie, ukształtowanie powierzchni

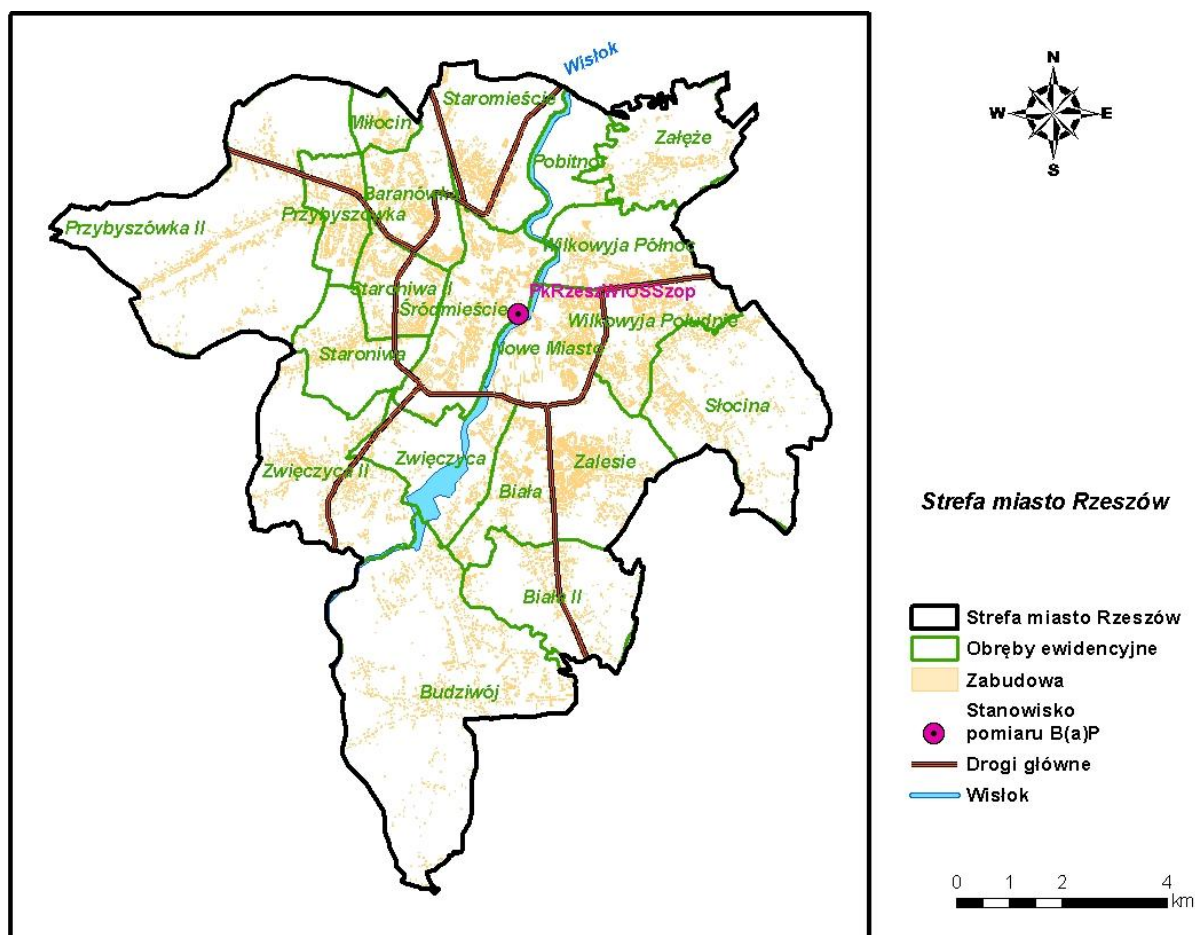

Rysunek 1 Położenie strefy miasto Rzeszów na tle województwa podkarpackiego

Program opracowywany jest dla strefy miasto Rzeszów o kodzie PL1801. Rzeszów położony jest w centrum regionu Polski południowo-wschodniej, w obszarze Euroregionu Karpaty oraz w rozwijającym się z zachodu na wschód paśmie europejskiej przestrzeni infrastrukturalnej i komunikacyjnej, w odległości około 90-100 km od przejść granicznych z Ukrainą i Słowacją.

Rzeszów jest miastem na prawach powiatu, stolicą województwa podkarpackiego. Jest największym z 45 miast tego województwa.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 2 Strefa miasto Rzeszów

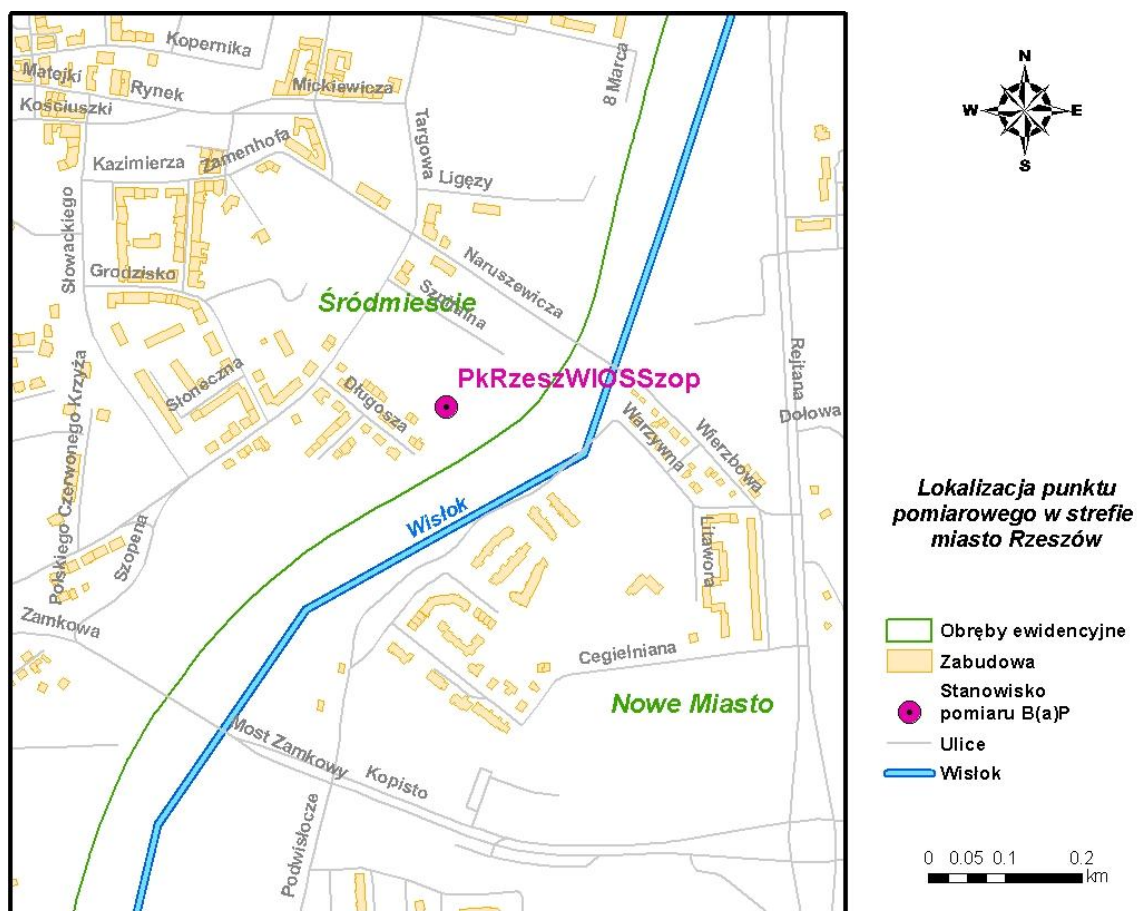
3.1.2. Lokalizacja punktu pomiarowego

Monitoring zanieczyszczeń powietrza w 2011 roku w Rzeszowie realizowany był w oparciu o 1 stację pomiaru tła miejskiego prowadzoną przez WIOŚ w Rzeszowie, zlokalizowaną przy ul. Szopena.

Tabela 1 Stanowisko pomiaru B(a)P w Rzeszowie w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne
1.	Rzeszów, ul. Szopena	PkRzeszWIOSSzop	22°00'52" E 50°02'03" N

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 3 Lokalizacja stanowiska pomiaru B(a)P w strefie miasto Rzeszów

Rysunek 4 Otoczenie stanowiska pomiaru B(a)P w Rzeszowie

Źródło: www.wios.rzeszow.pl

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3.1.3. Powierzchnia i ludność

Miasto Rzeszów zajmuje 117 km², liczba ludności w 2011 roku wynosiła 180 031 osób, a gęstość zaludnienia 1 539 osoby/km². W stolicy województwa podkarpackiego, Rzeszowie mieszka około 8,5% ludności regionu.

Tabela 2 Liczba ludności w mieście Rzeszowie

Ogółem osób	Kobiety		Mężczyźni	
	osób	%	osób	%
180 031	95 000	53	85 031	47

Źródło: GUS, 2011 r.

3.1.4. Użytkowanie terenu, obszary chronione na mocy odrębnych przepisów

Miasto Rzeszów usytuowane jest na granicy dwóch głównych jednostek morfologicznych Polski południowej, makroregionu Karpat i Kotliny Sandomierskiej. Granica zasięgu między nimi przebiega w rejonie południowo-wschodniego fragmentu terytorium miasta. Część Zalesia, powierzchniowo niewielki teren leżący na południowym wschodzie miasta, zaliczana jest do Pogórza Dynowskiego, wchodzącego w skład Karpat. Centralna część miasta leży w obrębie Podgórze Rzeszowskiego, a tereny północne i północno-wschodnie są w zasięgu Pradoliny Podkarpackiej. Obie te jednostki należą do makroregionu Kotliny Sandomierskiej. Stosunkowo najmniej urozmaiconą rzeźbę terenu prezentują, nieco nachylone na północny wschód, północne fragmenty miasta, obejmujące obszary należące do Pradoliny Podkarpackiej. Lessowe tereny w środkowej części miasta, na obszarach należących do Podgórze Rzeszowskiego, posiadają urozmaiconą rzeźbę terenu. Wyraźny próg terenowy w południowo - wschodniej części miasta, nad doliną Wisłoka, wyznacza granicę zasięgu terenów górskich Pogórza Dynowskiego, wyróżniający się najwyższymi wzniesieniami w tej okolicy. Na południu miasta, przy granicy z Białą, lokalna kulminacja wynosi 258 m n.p.m., a tuż poza miastem, w Lasach Matysowskich, osiąga 353,8 m n.p.m. Ważnymi elementami rzeźby terenu w mieście jest dolina Wisłoka i jego dopływów. Trasa zalewowa Wisłoka, stanowiąca element krajobrazu miasta, położona jest na poziomie 193-200 m n.p.m. i leży 3-5 m ponad poziom średniego stanu wód w korycie rzeki.

Wg danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, w 2011 roku użytki rolne w granicach administracyjnych miasta stanowiły 62%, z czego najwięcej (71%) zajmowały grunty orne.

Tabela 3 Użytkowanie gruntów w Rzeszowie

Ogółem	Użytki rolne					Grunty leśne	Pozostałe grunty
	razem	w tym					
		grunty orne	sady	łąki trwałe	pastwiska		
<i>w ha</i>							
11 636	7 242	5 156	215	618	857	496	3 898

Źródło: US w Rzeszowie, 2011 r.

Na obszarze miasta, w obrębie wysoczyzny lessowej Podgórze Rzeszowskiego, wytworzyły się gleby brunatne właściwe, gleby brunatne kwaśne i wylugowane oraz czarnoziemy deluwialne, czarnoziemy zdegradowane i gleby bielcowe. W dolinie Wisłoka, z utworów aluwialnych, powstały mady oraz czarnoziemy deluwialne. W granicach miasta przeważają gleby zaliczane do I, II i III klasy

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

użytków rolnych, czyli gleby o wysokich wartościach dla rolnictwa i objęte ochroną przed nierolniczym wykorzystaniem. Zajmują około 26 % ogólnej powierzchni miasta. Lokalnie występują gleby klasy IV a i IV b. Znikome powierzchnie zajmują gleby należące do V klasy użytków rolnych.

Szata roślinna na obszarze Rzeszowa zachowała liczne fragmenty reprezentujące wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe. Dotyczy to przede wszystkim terenów:

- doliny Wisłoka, w tym szczególnie w jego części północnej, w okolicach Pobitnego, z głębokimi wąwozami i jarami rozcinającymi skarpe porośniętą typową murawą kserotermiczną,
- fragmentu Pogórza Dynowskiego, z licznymi zadrzewieniami, usytuowanymi w południowo-wschodnim skraju miasta, tzw. Lasów Matysowskich, gdzie na powierzchni ok. 16 ha występują niewielkie obszary leśne.

Szacuje się, że w Rzeszowie tereny zajęte przez zieleni nieurządzoną i urządzoną wynoszą łącznie ok. 1 300 ha powierzchni, co stanowi ok. 24 % terytorium miasta.

Najrozleglejsze tereny zieleni nieurządzonej znajdują się w dolinie Wisłoka i są związane z dolinami jego dopływów; Młynówki, Matysówki, Przyrwy i Mikołki. Tworzą je liczne, chociaż często powierzchniowo drobne, zadrzewienia oraz łąki i pastwiska. Niska zieleni tego rodzaju zajmuje liczne tereny, zwłaszcza w południowej i południowo - wschodniej części miasta.

Zbiorowiska leśne w mieście związane są przede wszystkim z dolinami Wisłoka i jego dopływów. Większe płaty roślinności leśnej zlokalizowane są na zachodnim jego brzegu – Lisia Góra, przy WSK PZL „Rzeszów” oraz w południowo - wschodniej części miasta, na granicy Zalesia z Białą i Matysówką (gm. Tyczyn). Niewielkie fragmenty resztek lasów łąkowych, wierzbowo-topolowych występują w dolinie Przyrwy. Nad Zalewem Rzeszowskim, nad Wisłokiem, w specyficznych warunkach siedliskowych, rozwijają się łągi wierzbowo - topolowe. Florystycznie cenny i bogaty jest teren południowej części miasta, obejmujący m.in. zabagnienia w Zalewie Rzeszowskim na Wisłoku.

Na terenie miasta zlokalizowane są także pola uprawne, sady owocowe, a także tereny upraw ogrodniczych.

Tereny zieleni miejskiej obejmują: parki, zieleńce miejskie, zieleni publiczną, zieleni cmentarną, zieleni towarzyszącą obiektom sportowym, lasy i ogrody działkowe.

Na terenie Rzeszowa znajduje się dziewięć parków miejskich oraz tereny zieleni urządzonej nad zalewem. Łączna powierzchnia tych terenów wynosi około 68 ha. Powierzchnie parków, szczególnie tych znajdujących się w śródmieściu są zbyt małe, łatwo ulegają dewastacji. Jedyny park o większej powierzchni – Park Sybiraków, znajduje się w znacznej odległości od śródmieścia.

Zieleńce miejskie i przyuliczne zajmują powierzchnię około 116 ha. Natomiast tereny zieleni osiedlowej zajmują około 218 ha. Zieleni towarzysząca obiektom sportowym zajmuje około 29 ha. Ogrody działkowe zajmują stosunkowo znaczną powierzchnię ponad 218 ha.

Do najważniejszych obszarów zieleni nieleśnej na terenie miasta zaliczyć należy:

- Park Jedności Polonii z Macierzą, który powstał na terenach dawnego gospodarstwa rolnego OO. Bernardynów.
- Ogród Miejski przy ul. Dąbrowskiego to przekształcony ogród OO. Reformatów. Dominują w nim drzewa liściaste (ponad 900 szt.), których wiek waha się od kilku do 200 lat. Na terenie ogrodu rośnie szereg okazów egzotycznych drzew, m.in.: kasztan jadalny, orzech czarny, katalpa, świerk (odmiana węzowa), wiśnie kuliste, platan klonolistny, wiąz górski. Jest w nim również piękna aleja grabowa oraz niezwykle dekoracyjne okazy wierzby płaczącej. Obydwa parki, położone w obrębie Śródmieścia, mają bardzo duży wpływ na walory estetyczne i kształtowanie mikroklimatu tej części miasta,
- Park Dominikański zajmuje niewielką powierzchnię, zaledwie 1,7 ha, i jest to raczej skwer, otoczony zabudową mieszkaniową.
- W Staromieściu, przy ul. Rycerskiej, znajduje się zespół parkowo - pałacowy, należący niegdyś do rodziny Jędrzejowiczów. Obecnie na terenie parku mieszczą się

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Szpital: Miejski oraz Przeciwgruźliczy. W wyniku budowy oraz rozbudowy Szpitala Miejskiego, powierzchnia parku uległa radykalnemu zmniejszeniu. Roślinność jest zaniedbana, wymaga uporządkowania i uzupełnienia. Park ten pełni także niezwykle ważną rolę, izolując obiekty szpitala od ul. Lubelskiej.

- Park na osiedlu Kmity oraz park Sybiraków na osiedlu Baranówka są terenami spacerowo-wypoczynkowymi o znaczeniu dzielnicowym, ze względu na swoje położenie w stosunku do terenów osiedlowych.
- Park Kultury i Wypoczynku oraz tereny nad Zalewem stanowią zagospodarowany fragment doliny Wisłoka.
- W południowo-wschodniej części Rzeszowa znajdują się dwa parki wchodzące w skład zespołów dworsko-pałacowych w Zalesiu i Słocinie, objęte ochroną zabytków i wpisane do rejestru zabytków środowiska kulturowego i krajobrazu. Park w Zalesiu położony jest około 6 km od centrum miasta. Jest to park krajobrazowy, z przewagą krajowych gatunków drzew liściastych. Przepływający potok „Zalesiański” dzieli park na część północną i południową. Park im. Wł. Szafera znajduje się w Słocinie. Jest to pozostałość dawnego zespołu parkowo-dworskiego. Starodrzew parku tworzą: jesiony, lipy drobnolistne, buki, dęby szypułkowe, klony zwyczajne, platan klonolistny i tulipanowiec amerykański. Park ten spełnia niezwykle ważną rolę w kształtowaniu krajobrazu tej części miasta.
- Dzisiejszy Stary Cmentarz został założony pod koniec XVIII w. W 1968 r. cmentarz został w całości uznany za obiekt zabytkowy. Stary Cmentarz zajmuje obecnie powierzchnię 3,65 ha; sięga od ul. Targowej do Wisłoka, a od północy i południa ograniczony jest ul. M.S. Ligęzy i placem targowym. Na cmentarzu, głównie w jego frontowej części, zachowało się jeszcze około 200 nagrobków, z których najstarsze sięgają końca XVIII w.
- W 2005 r. rozpoczęto budowę Parku Papieskiego – na 17 hektarowym terenie położonym w pobliżu Katedry.

Przez Rzeszów przepływa Wisłok, największy lewobrzeżny dopływ Sanu. Płyne on łagodnie meandrując. Tworzy dolinę o kierunku zbliżonym do południkowego. Przy północnej granicy miasta, wypływając na obszar Pradoliny Podkarpackiej, Wisłok zmienia kierunek na równoleżnikowy. Widoczny w tym rejonie cały ciąg starorzeczy wskazuje na częste zmiany hydrograficzne rzeki. Na terenie miasta do Wisłoka wpadają następujące dopływy: Przyrwa, Mikośka i Rudka (dopływy lewoboczne) oraz Strug i Młynówka (dopływy prawoboczne). W południowej części miasta został wybudowany zbiornik retencyjny „Rzeszów”, który miał na celu poprawę warunków wodnych ujęcia wody pitnej w rejonie Zwiężycy.

Do obszarów chronionych na terenie Rzeszowa zaliczyć należy **rezerwat przyrody Lisia Góra** (Dz. U. Nr 166, poz. 1223). Utworzony 23.12.1998 r. Jest to rezerwat typu krajobrazowego, utworzony na powierzchni 8,11 ha, usytuowany na zachodnim brzegu Zalewu Rzeszowskiego. Na terenie rezerwatu są zbiorowiska leśne (dąbrowa i grąd) oraz łąkowe, a także stanowiska bobra.

Na terenie miasta, w centrum Rzeszowa, znajduje się 27 pomników przyrody ożywionej. Łącznie jest to 66 drzew należących do 12 gatunków, w tym jeden gatunek iglasty (modrzew).

Częściowo na terenie Rzeszowa utworzony został **jeden obszar NATURA 2000 - Wisłok Środkowy z Dopływami (kod obszaru PLH18003)**, o całkowitej powierzchni 1 064,6 ha.

Wisłok jest największym dopływem Sanu. Ma 204 km długości i zlewnię o powierzchni 3 528 km². Wypływa na wysokości 770 m n.p.m. w Beskidzie Niskim. Odcinek górski kończy się na zaporze w Besku. Od tego miejsca rzeka ma charakter ciek podgórskiego i przepływa przez płaską Kotlinę Jasielsko-Krośnieńską, a następnie przez Pogórze Strzyżowskie i Dynowskie. Krótki fragment powyżej Rzeszowa przebiega przez teren Podgórze Rzeszowskiego. Wisłok zaliczany jest do małych rzek fliszowych. W Rzeszowie na Wisłoku wybudowano stopień wodny. Większość zlewni Wisłoka to region o charakterze rolniczo - przemysłowym, o średnim natężeniu czynników zagrażających

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

środowisku. W wielu miejscach bezpośrednio do rzeki dochodzą pola uprawne. Brzegi Wisłoka są porośnięte wąskim pasem zadrzewień. Niezajęte pod pola uprawne powierzchnie pokryte są łąkami. Szerokość koryta waha się od 5 do 10 m w górnej części, do około 20 metrów części dolnej. Głębokość jest również zmienna i waha się od 0,15 do 3 m. Przebieg rzeki jest urozmaicony, na przemian występują długie odcinki z szybszym prądem wody i odcinki głębsze, wolno płynące. W korycie rzeki występują nieliczne pasy roślinności zanurzonej, głównie rdestnic. Stobnica jest największym dopływem środkowego Wisłoka. Płyynie rozległą, podmokłą i częściowo zmeliorowaną doliną.

3.1.5. Czynniki klimatyczne mające wpływ na poziom substancji w powietrzu

Lokalne stosunki klimatyczne miasta Rzeszów, jak wszystkich wielkich miast, kształtowane są nie tylko w wyniku frontów atmosferycznych, ale również w wyniku wielu innych czynników, do których zalicza się między innymi: dopływ do atmosfery sztucznie wytwarzanego ciepła, dopływ zanieczyszczeń czy zmiany charakteru podłoża. W wyniku tego w mieście częściej niż na obszarach pozamiejskich obserwuje się wyższe sumy opadów, częstsze występowanie mgieł, zmniejszenie siły wiatrów oraz występowanie silnych turbulencji powietrza.

Warunki pogodowe na danym obszarze bardzo silnie wpływają na kumulację bądź rozpraszanie zanieczyszczeń. Niskie temperatury, a zwłaszcza jej spadek poniżej 0°C, z czym wiąże się większa emisja na skutek wzmożonego zapotrzebowania na ciepło, okresy bezwietrzne lub o małych prędkościach wiatrów (brak przewietrzania miasta), dni z mgłą, wskazujące często na przyziemną inwersję temperatury, hamującą dyspersję zanieczyszczeń (występujące najczęściej w okresie jesienno-zimowym), okresy następujących po sobie kilku, a nawet kilkunastu dni bez opadów (brak wymywania zanieczyszczeń) są warunkami sprzyjającymi kumulowaniu się zanieczyszczeń. Natomiast warunki pogodowe, które sprzyjają rozpraszaniu zanieczyszczeń, to: duże prędkości wiatrów (lepsze przewietrzanie), opad, który zapewnia wymywanie zanieczyszczeń, dni ciepłe, słoneczne, sprzyjające powstawaniu pionowych prądów powietrza (konwekcja), zapewniając wynoszenie zanieczyszczeń.

Miasto Rzeszów położone na pograniczu dwóch regionów fizyczno-geograficznych charakteryzują warunki klimatyczne strefy przejściowej: cieplejszej Kotliny Sandomierskiej i chłodniejszego Pogórza Karpackiego. Rzeszów położony jest w „Sandomiersko-Rzeszowskiej” dzielnicy rolniczo-klimatycznej, charakteryzującej się najniższą temperaturą w miesiącu styczniu wynoszącą -5,3°C, najwyższą w lipcu wynoszącą 17,7°C. Średnia roczna amplituda wynosi około 23°C. Okres wegetacyjny trwa około 220 dni. Notuje się około 122 dni z przymrozkami, około 57 dni mroźnych oraz 37 dni gorących. Największa liczba dni gorących występuje w lipcu i wynosi około 11,4 dnia.

Okres letni (średnia temperatura dobowa powyżej 15°C) trwa 90-100 dni w roku. Liczba dni mroźnych wynosi około 18 w styczniu oraz od 3 do 13 w grudniu, do około 5 w marcu. Ogółem notuje się średnio w roku 51 dni mroźnych. Dni przymrozkowe obserwuje się średnio 121 razy w roku. Warunki wilgotnościowe nie odbiegają od średnich krajowych. Najbardziej wilgotnymi miesiącami są listopad i grudzień (86-88% wilgotności względnej), najmniej maj i czerwiec. Z przebiegiem temperatury i wilgotności powietrza związane jest występowanie mgieł i zamglań, których największa ilość przypada na ostatnie miesiące roku. Ruch powietrza w makroskali rejonu Rzeszowa, zdominowany jest napływem z kierunków zachodniego i wschodniego oraz modyfikującą rolę doliny Wisłoka i gór. Przeważającymi wiatrami są wiatry z kierunku zachodniego (19%) i południowo-zachodniego (15%). Cisze i wiatry do 1 m/s występują przez około 8,6% czasu w roku. Ilość dni pogodnych wynosi 45, pochmurnych ok. 150. Rejon, w którym położony jest Rzeszów otrzymuje około 700 mm opadu na rok. Najwyższe w ciągu roku są opady letnie. Średnio wynoszą one 90 - 98 mm miesięcznie.

W obszarach zabudowanych Rzeszowa występują charakterystyczne odstępstwa właściwe dla dużych zespołów miejsko-przemysłowych. Wiążą się one z powstaniem miejskiej wyspy ciepła,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

obejmującej zasadniczo centrum miasta, ze wzrostem temperatur minimalnych o 1-2°C i temperatury średniej o około 0,5°C, ograniczoną wentylacją naturalną zabudowy w centrum lub też hiperwentylacją w obrzeżnych osiedlach wielorodzinnych. Zmniejszona jest też częstość występowania mgieł lub zamglań. Z kolei w terenach najniżej położonych, o podłożu naturalnym, lecz wilgotnym, mogą pojawiać się ze zwiększoną częstością warunki wysokiej wilgotności powietrza, prowadzące do tworzenia się mgieł i radiacyjnych spływów powietrza chłodnego z wyżej położonych miejsc.

Dolina Wisłoka wraz z systemem dolin jego dopływów tworzy w układzie miasta system terenów biologicznie czynnych i stanowi system wentylacyjny miasta, zapewniający korzystne warunki klimatyczne i odgrywa decydującą rolę w przewietrzaniu miasta. System ten w układzie miasta nie spełnia swojej roli w sposób prawidłowy. Zakłócenia w jego działaniu zostały spowodowane działalnością człowieka, poprzez nadmierne zabudowanie niektórych fragmentów dolin, a także zmianę warunków hydrograficznych i morfologicznych w wyniku skanalizowania niektórych dopływów Wisłoka.

3.1.6. Obszary przekroczeń w 2011 r.

Poniżej w syntetyczny sposób przedstawiono charakterystykę obszaru przekroczeń wartości dopuszczalnej B(a)P. Szczegółowy opis obszaru przekroczeń zamieszczono w rozdziale 6.6.

Tabela 4 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P wyznaczony na podstawie modelowania w mieście Rzeszowie w 2011 roku

Nr	Kod	Charakter	Emisja łączna B(a)P ze strefy	Powierzchnia przekroczeń poziomu docelowego [ha] / liczba ludności / wartość z obliczeń [ng/m ³] / wartość z pomiaru [ng/m ³]
1	Pk11mRzB(a)Pa01	miejski	183 kg	10 879 / 180 tys. / 8,3 / 5,05

3.2. Stan jakości powietrza w strefie

3.2.1. Substancje, dla których opracowano Program Ochrony Powietrza

„Program ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów” został opracowany ze względu na naruszenie standardu jakości powietrza – przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031) **poziom średniej rocznej wartości benzo(a)pirenu do osiągnięcia i utrzymania wynosi 1 ng/m³**.

Powyższy standard dla B(a)P jest wiążący dla władz samorządowych i powinien być osiągnięty i dotrzymany we wszystkich strefach do roku 2013.

Benzo(a)piren jest głównym przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), których źródłem mogą być silniki spalinyowe, spalarnie odpadów, liczne procesy przemysłowe (np. produkcja koksu), pożary lasów, dym tytoniowy, a także wszelkie procesy rozkładu termicznego związków organicznych przebiegające przy niewystarczającej ilości tlenu. Nośnikiem benzo(a)pirenu w powietrzu jest pył, dlatego jego szkodliwe oddziaływanie jest ściśle związane z oddziaływaniem pyłu oraz jego specyficznymi właściwościami fizycznymi i chemicznymi.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Benzo(a)piren oddziałuje szkodliwie nie tylko na zdrowie ludzkie ale także na roślinność, gleby i wodę. Wykazuje on małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Podobnie, jak inne WWA, jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny, co oznacza, że reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej. W wyniku przemian metabolicznych benzo(a)pirenu w organizmie człowieka dochodzi do powstania i gromadzenia hydroksypochodnych benzo(a)pirenu o bardzo silnym działaniu rakotwórczym. Przeciętny okres między pierwszym kontaktem z czynnikiem rakotwórczym, a powstaniem zmian nowotworowych wynosi ok. 15 lat, ale może być krótszy. Benzo(a)piren, podobnie jak inne WWA wykazuje toksyczność układową, powodując uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego.

Poza wymienionymi na wstępie źródłami powstawania WWA, w tym benzo(a)pirenu, podkreślić należy również, że mogą się one tworzyć podczas obróbki kulinarnej, kiedy topiący się tłuszcz (ulegający pirolizie) ścieka na źródło ciepła. Do pirolizy dochodzi także podczas obróbki żywności w temperaturze powyżej 200°C. Ilość tworzących się podczas obróbki szkodliwych związków (WWA) zależy od czasu trwania procesu, źródła ciepła i odległości pomiędzy żywnością a źródłem ciepła.

Benzo(a)piren jest zanieczyszczeniem powietrza, wody i gleby. Jego stężenie jest normowane w każdym z tych komponentów:

- w powietrzu normowane jest stężenie benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10 – norma – 1 ng/m³,
- w wodzie pitnej – norma – 10 ng/dm³,
- w glebie – norma – 0,02 mg/kg suchej masy (gleby klasy A), 0,03 mg/kg suchej masy (gleby klasy B).

W powietrzu WWA ulegają, pod wpływem działania promieni słonecznych, zjawisku fotoindukcji, które powoduje wzrost podatności do tworzenia się połączeń z materiałem genetycznym – DNA. Badania toksykologiczne i epidemiologiczne wskazują na wyraźną zależność pomiędzy ekspozycją na te związki, a wzrostem ryzyka powstawania nowotworów. Skrócenie statystycznej długości życia ludzkiego w Europie wynosi średnio 8,6 miesiąca (od ok. 3 miesięcy w Finlandii do ponad 13 miesięcy w Belgii, w Polsce ok. 8,5 miesiąca) (wg oszacowań programu CAFE).

Podsumowując wpływ zanieczyszczeń na zdrowie ludzi warto podkreślić również fakt, że większe stężenia zanieczyszczeń oznaczają też wymierne, policzalne straty ekonomiczne, spowodowane większą absencją pracowników. Wywołuje to straty w przedsiębiorstwach, mniejsze wpływy z podatków, większe obciążenia budżetu państwa i samorządów oraz zakładów opieki zdrowotnej.

3.2.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem w strefie miasto Rzeszów w latach 2007-2010

Benzo(a)piren po raz pierwszy podlegał ocenie w 2007 roku. Od momentu rozpoczęcia pomiarów notowano przekroczenie poziomu docelowego w każdym roku. Najwyższe wartość średniego rocznego stężenia wystąpiła w 2010 roku – 4,8 ng/m³.

Tabela 5 Poziomy stężenie B(a)P w strefie miasto Rzeszów w latach 2007-2010

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Rok	B(a)P rok [ng/m ³]
1.	Rzeszów, ul. Szopena	PkRzeszWIOSSzop	2007	4,2
			2008	3,1
			2009	3,3
			2010	4,8

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3.2.3. Pomiary zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem w strefie miasto Rzeszów w 2011 roku

Od 1 stycznia 2010 roku wszystkie pomiary zanieczyszczeń powietrza na terenie całego województwa podkarpackiego wykonywane są przez WIOŚ w Rzeszowie.

W wyniku oceny jakości powietrza przeprowadzonej za rok 2011, biorąc pod uwagę kryterium ochrony zdrowia, strefę miasto Rzeszów zakwalifikowano do klasy C pod względem zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem, gdyż stwierdzono przekroczenie poziomu docelowego tego zanieczyszczenia o okresie uśredniania wyników rok kalendarzowy na stanowisku pomiarowym zlokalizowanym przy ul. Szopena.

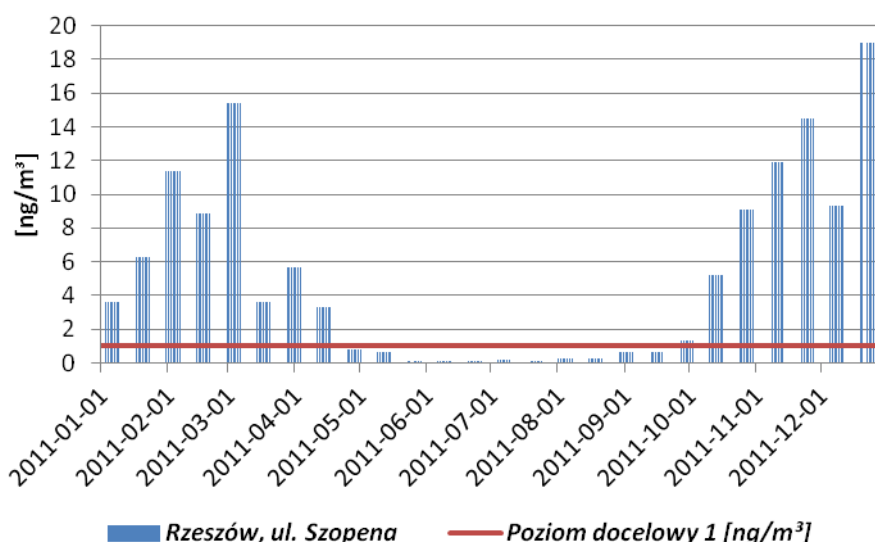
Tabela 6 Stanowisko pomiarowe, z którego wyniki pomiarów B(a)P zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	Współrzędne geograficzne	B(a)P rok [ng/m ³]	% przekroczenia
1.	Rzeszów, ul. Szopena	PkRzeszWIOSSzop	22°00'52" E 50°02'03" N	5,05	405

3.2.4. Czynniki powodujące przekroczenie poziomu docelowego B(a)P

B(a)P jest zanieczyszczeniem, które nie ulega przemianom fizyko-chemicznym.

Na poniższym wykresie przedstawiono przebieg średnich dobowych wartości stężeń benzo(a)pirenu na stanowisku pomiarowym w Rzeszowie:

Rysunek 5 Roczny przebieg średnich dobowych wartości B(a)P mierzonych na stanowisku pomiarowym w Rzeszowie w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Analiza przebiegu wartości wskazuje, że stężenia benzo(a)pirenu były zdecydowanie wyższe w okresie zimowym, kiedy to kilkakrotnie przekraczały poziom docelowy ustalony dla roku, najwięcej w grudniu – 19 ng/m³, w marcu – 15,5 ng/m³ oraz w listopadzie – 14,5 ng/m³. W okresie od maja do września poziom stężenia tego zanieczyszczenia był bardzo niski.

Taki rozkład stężeń mierzonych w ciągu roku wskazuje na przeważający udział sektora komunalnego (ogrzewania indywidualnego) w emisji łącznej B(a)P do powietrza.

Warunki meteorologiczne są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na jakość powietrza, decydującym o tempie rozpraszania się zanieczyszczeń. Niekorzystne scenariusze meteorologiczne mogą wpływać na długotrwałe utrzymywanie się substancji na danym terenie i powodować ich wysokie kumulacje. Najmniej korzystne warunki wiążą się z niską temperaturą powietrza, która skutkuje wzmożoną emisją z systemów grzewczych, niską prędkością wiatru, uniemożliwiającą dyspersję zanieczyszczeń oraz niskim położeniem warstwy mieszania i stanem stałym równowagi atmosfery, co oznacza stagnację lub niewielki ruch mas powietrza.

Poniżej, w tabeli, przedstawiono zestawienie wybranych parametrów meteorologicznych w dniach, w których wystąpiły maksymalne wartości B(a)P w 2011 roku, na stanowisku przy ul. Szopena.

Tabela 7 Wybrane parametry meteorologiczne w dniach wystąpienia przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w Rzeszowie w 2011 roku

Data	B(a)P rok [ng/m ³]	Temperatura [C]	Prędkość wiatru [m/s]	Wysokość warstwy mieszania [m]	Dominująca klasa stabilności atmosfery
2011-01-03	3,6	-2,2	4,4	451	5
2011-01-04	3,6	-3,9	4,5	430	4
2011-01-05	3,6	-5,9	6,0	658	4
2011-01-06	3,6	-3,3	9,3	1375	4
2011-01-07	3,6	0,9	9,4	1450	4
2011-01-08	3,6	3,6	7,2	964	4
2011-01-09	3,6	5,4	7,1	864	4
2011-01-17	6,3	4,8	4,7	447	5
2011-01-18	6,3	4,0	4,8	437	5
2011-01-19	6,3	4,2	3,4	381	4
2011-01-20	6,3	0,0	4,0	425	5
2011-01-21	6,3	-0,3	3,4	365	5
2011-01-22	6,3	-1,9	3,2	345	5
2011-01-23	6,3	-2,6	4,9	498	4, 5
2011-01-31	11,4	-4,7	1,7	174	6
2011-02-01	11,4	-3,2	4,6	387	5
2011-02-02	11,4	-3,3	5,6	515	4
2011-02-03	11,4	-0,7	5,6	595	4
2011-02-04	11,4	0,2	7,0	880	4
2011-02-05	11,4	5,1	10,7	1718	4
2011-02-06	11,4	6,3	7,9	1283	4
2011-02-14	8,9	-7,3	2,5	263	6
2011-02-15	8,9	-9,6	4,3	484	4
2011-02-16	8,9	-6,1	6,0	684	4
2011-02-17	8,9	-2,6	5,3	554	4
2011-02-18	8,9	-1,4	3,7	405	5
2011-02-19	8,9	-2,1	2,5	286	6
2011-02-20	8,9	-6,0	3,6	445	5

Data	B(a)P rok [ng/m ³]	Temperatura [C]	Prędkość wiatru [m/s]	Wysokość warstwy mieszania [m]	Dominująca klasa stabilności atmosfery
2011-04-13	3,3	5,9	5,7	1099	4
2011-04-14	3,3	6,0	3,7	762	5
2011-04-15	3,3	8,0	4,6	952	3
2011-04-16	3,3	8,6	1,9	764	2
2011-04-17	3,3	10,1	2,8	902	6
2011-09-27	1,37	16,8	3,1	530	5
2011-09-28	1,37	14,0	3,8	485	5
2011-09-29	1,37	14,1	5,0	538	4
2011-09-30	1,37	15,7	4,0	450	5
2011-10-01	1,37	16,2	5,3	636	4
2011-10-02	1,37	13,5	3,0	401	5
2011-10-10	5,2	8,8	4,4	632	3
2011-10-11	5,2	13,0	7,2	1066	4
2011-10-12	5,2	11,3	6,8	985	4
2011-10-13	5,2	8,3	6,1	857	4
2011-10-14	5,2	5,7	4,8	703	4
2011-10-15	5,2	5,0	5,4	748	4
2011-10-16	5,2	3,3	2,3	347	6
2011-10-24	9,1	5,6	5,8	659	4
2011-10-25	9,1	6,5	5,4	642	4
2011-10-26	9,1	9,0	4,9	522	5
2011-10-27	9,1	10,0	4,1	444	5
2011-10-28	9,1	10,1	3,7	412	5
2011-10-29	9,1	8,5	2,0	260	6
2011-10-30	9,1	9,2	3,0	349	6
2011-11-08	11,9	9,3	4,3	445	5
2011-11-09	11,9	6,2	3,4	290	5
2011-11-10	11,9	1,1	3,9	361	5

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Data	B(a)P rok [ng/m ³]	Temperatura [C]	Prędkość wiatru [m/s]	Wysokość warstwy mieszanania [m]	Dominująca klasa stabilności atmosfery
2011-02-28	15,4	-6,7	5,4	555	4
2011-03-01	15,4	-5,2	3,9	384	5
2011-03-02	15,4	-5,3	4,0	368	4
2011-03-03	15,4	-3,7	3,6	335	5
2011-03-04	15,4	-2,0	2,2	295	2
2011-03-05	15,4	1,6	7,1	835	4
2011-03-06	15,4	-1,3	6,1	991	4
2011-03-14	3,6	10,3	7,7	1216	4
2011-03-15	3,6	10,1	3,8	679	4
2011-03-16	3,6	6,1	7,2	1014	4
2011-03-17	3,6	4,6	9,5	1585	4
2011-03-18	3,6	6,7	5,6	893	4
2011-03-19	3,6	1,5	5,0	646	4
2011-03-20	3,6	2,2	3,3	555	5
2011-03-28	5,7	6,5	4,8	832	4
2011-03-29	5,7	6,7	3,6	611	3
2011-03-30	5,7	11,0	3,6	685	5
2011-03-31	5,7	13,0	3,8	883	4
2011-04-01	5,7	12,0	5,6	858	4
2011-04-02	5,7	11,2	3,6	765	4
2011-04-03	5,7	10,7	5,3	916	4
2011-04-11	3,3	5,2	5,1	870	4
2011-04-12	3,3	10,7	6,9	1239	4

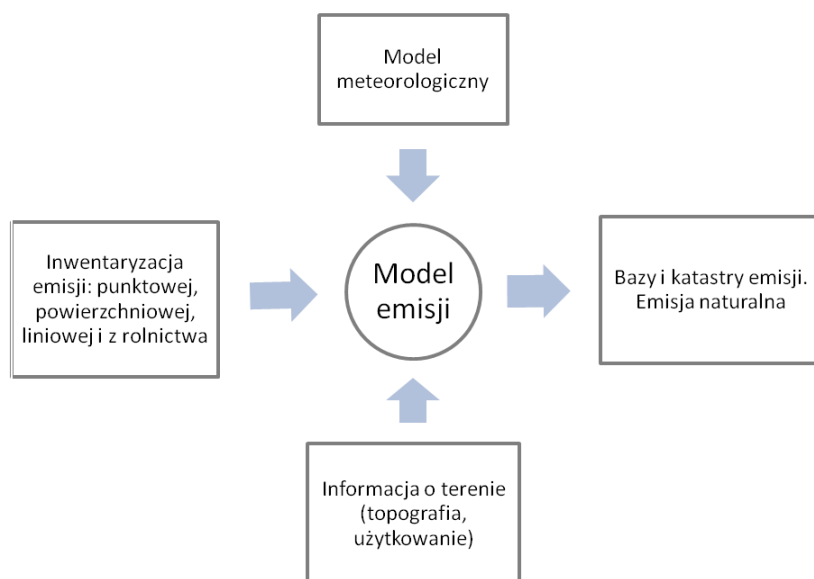
Data	B(a)P rok [ng/m ³]	Temperatura [C]	Prędkość wiatru [m/s]	Wysokość warstwy mieszanania [m]	Dominująca klasa stabilności atmosfery
2011-11-11	11,9	-0,3	4,3	435	5
2011-11-12	11,9	0,0	1,5	154	6
2011-11-13	11,9	-0,4	1,8	184	6
2011-11-22	14,5	-0,1	2,1	232	6
2011-11-23	14,5	-0,9	2,9	209	6
2011-11-24	14,5	0,3	3,5	293	5
2011-11-25	14,5	1,2	5,6	579	4
2011-11-26	14,5	1,5	6,9	802	4
2011-11-27	14,5	0,7	8,2	1085	4
2011-12-05	9,3	6,4	9,1	1294	4
2011-12-06	9,3	2,8	5,6	587	4
2011-12-07	9,3	1,4	7,0	930	4
2011-12-08	9,3	1,9	8,9	1344	4
2011-12-09	9,3	1,4	8,4	1127	4
2011-12-10	9,3	2,3	6,0	727	4
2011-12-11	9,3	2,0	4,7	440	5
2011-12-19	19	1,3	3,7	467	4
2011-12-20	19	-0,4	3,2	267	6
2011-12-22	19	-1,6	2,2	224	6
2011-12-23	19	-2,6	2,8	262	6
2011-12-24	19	-0,6	6,5	774	4
2011-12-25	19	0,9	5,9	640	4

Analiza danych z tabeli wskazuje, że w dniach występowania najwyższych stężeń B(a)P, przekraczających 10 ng/m³, często występowały niskie prędkości wiatru oraz warunki inwersyjne, co znacznie utrudniało dyspersję zanieczyszczenia. Ponadto wysokie stężenia występowały przy niskich temperaturach, skutkujących wzmożoną emisją z indywidualnych systemów grzewczych.

3.2.5. Emisja substancji zanieczyszczających do powietrza

Zgodnie ze schematem przedstawionym na poniższym rysunku wyróżnić można trzy główne elementy decydujące o jakości modelowania, a mianowicie: dane meteorologiczne, dane emisyjne i sam model jakości powietrza. Wydaje się, że najslabiej rozpoznane są zagadnienia związane z szacowaniem emisji. Szereg prac, w tym raporty Europejskiej Agencji Środowiska (EEA – European Environment Agency) wskazują, że mimo ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, stężenia substancji gazowych maleją nieproporcjonalnie wolno, a zanieczyszczeń pyłowych rosną. Przypuszczalną najistotniejszą przyczyną jest niedoszacowanie emisji, a nawet nieuwzględnianie niektórych typów źródeł. Przykładem jest emisja pyłu unoszonego w czasie ruchu pojazdów, lub spalanie śmieci względnie niskiej jakości paliw stałych (np. mokre drewno) w paleniskach indywidualnych. Równie istotne jest właściwe określenie zmienności emisji w funkcji zmienności warunków meteorologicznych. Z tego względu w nowoczesnych systemach modelowania wprowadzono modele emisji uwzględniające zmienność czasową, przestrzenną i związaną ze zmiennością parametrów meteorologicznych.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 6 Schemat modelowania emisji zanieczyszczeń

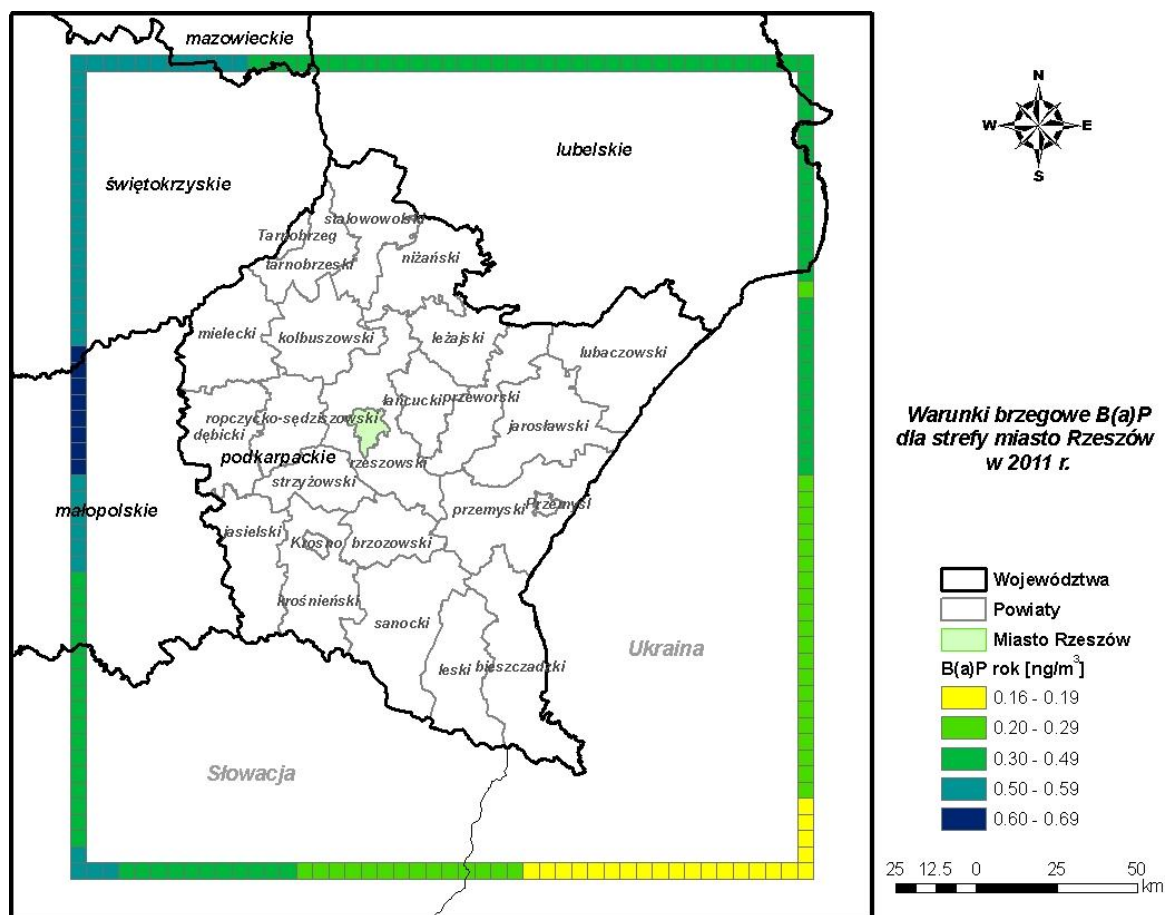
W miejsce inwentaryzacji emisji, z reguły rocznej i określenia wskaźników zmienności czasowej: sezonowej, miesięcznej, w dniach tygodnia lub w ciągu dnia, model emisji umożliwia wyznaczenie baz i katastrów emisji na ogół o zmienności w funkcji: czasu, przestrzeni i warunków meteorologicznych.

3.2.5.1. Emisja napływowa B(a)P dla strefy miasto Rzeszów w 2011 r.

Dla potrzeb opracowania Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów przeprowadzono analizę obejmującą źródła emisji położone poza województwem podkarpackim. W tym celu włączono w modelu CALPUFF moduł stężeń brzegowych, dzięki któremu wprowadza się czasową i przestrzenną zmienność tła. Tło dla benzo(a)pirenu (warunki brzegowe) wyznaczono zgodnie z procedurą, według której w polach pasa zewnętrznego pola meteorologicznego określa się wartości średnioroczne substancji, jak pokazano na poniższym rysunku, oraz ich comiesięczną zmienność. Od jakości dostępnej informacji zależy jej zróżnicowanie: maksymalnie można uwzględnić tyle różnych wartości stężeń ile jest pól w pasie zewnętrznym. Do wyznaczenia wartości w polu zewnętrznym wykorzystano wyniki z Meteorological Synthesizing Centre-East (Międzynarodowego Wschodniego Centrum Meteorologicznego) będącego częścią Cooperative Programme for Monitoring and Evaluation of Long-Range Transmission of Air Pollutants in Europe (Programu Monitoringu i Oceny Przenoszenia Zanieczyszczeń Powietrza na Dłkie Odległości w Europie) – EMEP¹.

¹ Msc-e – <http://www.msceast.org>

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 7 Napływ B(a)P spoza obszaru województwa podkarpackiego

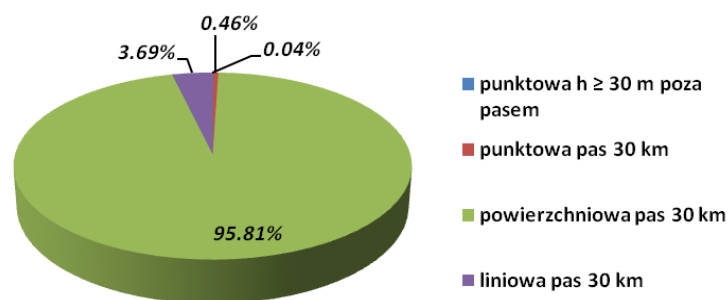
Emisja napływowa benzo(a)pirenu dla miasta Rzeszowa wynosi 1 165,5 kg, z czego zdecydowanie największy udział – prawie 96%, ma tzw. emisja niska związana z indywidualnym sposobem ogrzewania w miejscowościach leżących w pasie 30 km wokół miasta.

Tabela 8 Bilans emisji napływowej dla miasta Rzeszowa w 2011 r.

Typ emisji	B(a)P [kg/rok]
punktowa $h \geq 30$ m poza pasem	0,5
punktowa pas 30 km	5,4
powierzchniowa pas 30 km	1 116,6
liniowa pas 30 km	43,0
SUMA	1 165,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie baz emisji użytych do modelowania

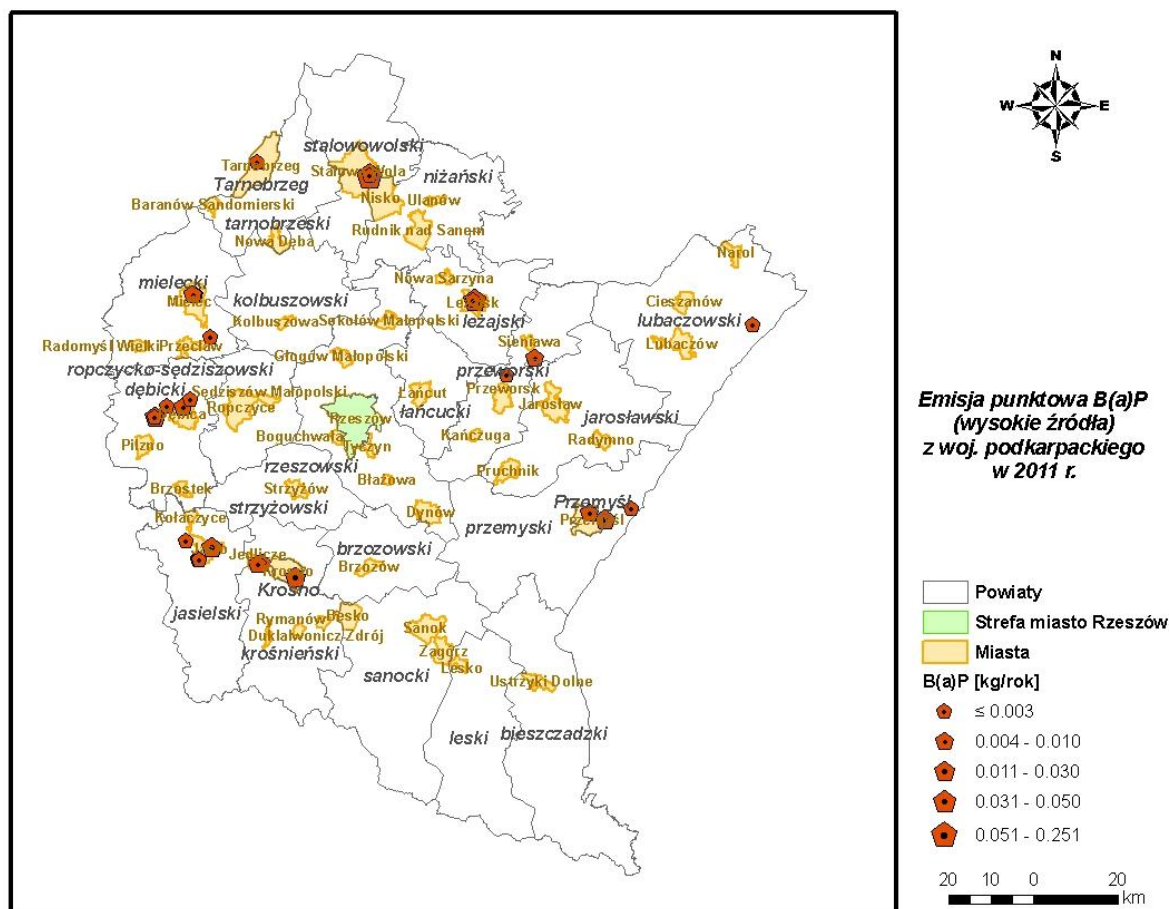
Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 8 Udział procentowy emisji B(a)P poszczególnych typów poza miastem Rzeszowem w 2011 r.

Emisja punktowa z wysokich źródeł

Emisja benzo(a)pirenu z wysokich źródeł punktowych zlokalizowanych poza strefą miasto Rzeszów oraz pasem 30 km wokół niej wynosi 0,5 kg, co stanowi zaledwie 0,04% całkowitej emisji napływowej. Tak niski udział emisji z wysokich źródeł, związanych z energetyką zawodową, wynika z faktu, iż w instalacjach tych stosowane są skuteczne techniki odpylania, niemal zupełnie eliminujące emisję B(a)P do powietrza oraz dobrej jakości paliwa.

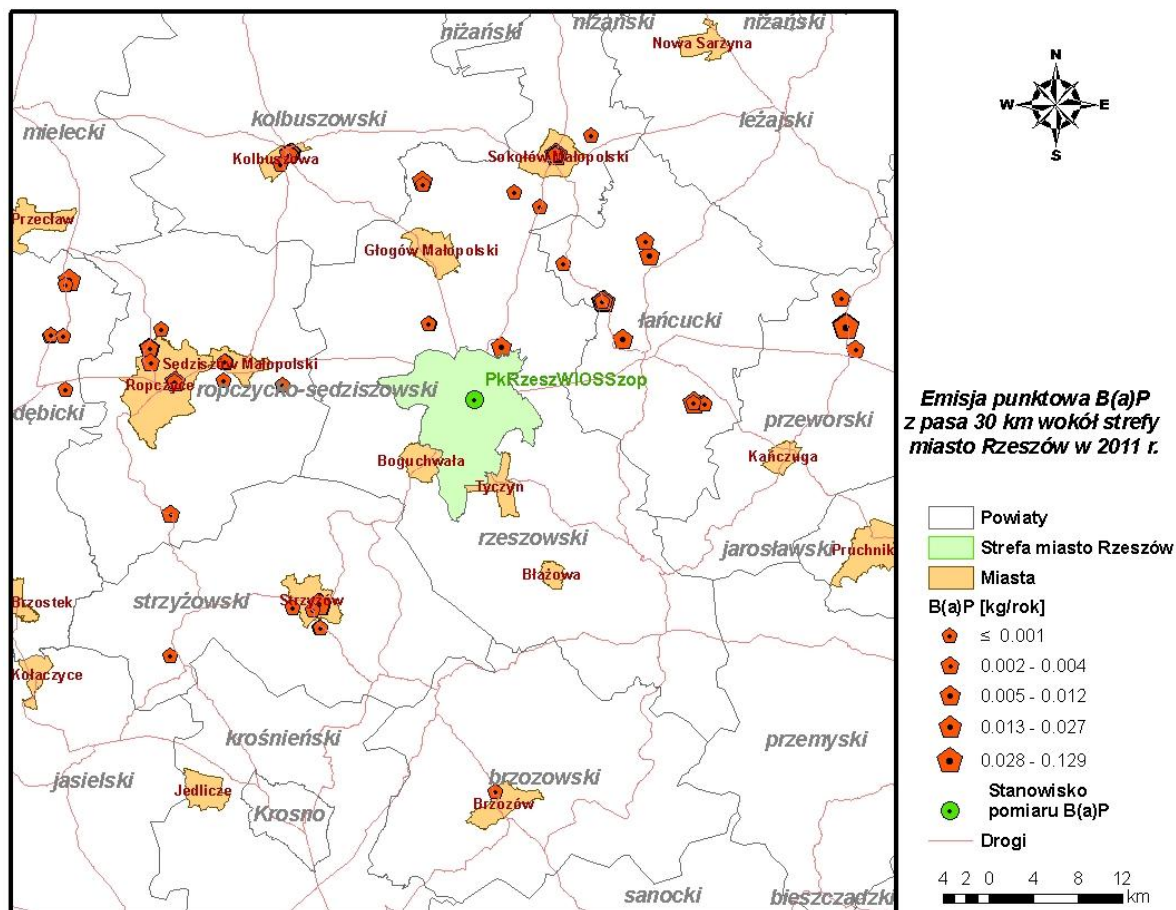
Rysunek 9 Emisja B(a)P z wysokich źródeł punktowych z terenu województwa podkarpackiego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Emisja punktowa z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa

Emisja punktowa z obszaru województwa podkarpackiego została oszacowana na podstawie pozwoleń zintegrowanych dla instalacji, które takich pozwoleń wymagają oraz pozwoleń na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, udostępnionych przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego oraz starostwa powiatowe.

Emisja punktowa benzo(a)pirenu z obszaru pasa 30 km wokół strefy miasto Rzeszów została oszacowana na poziomie 5,4 kg, co stanowi prawie 0,5% całkowitej emisji zewnętrznej.

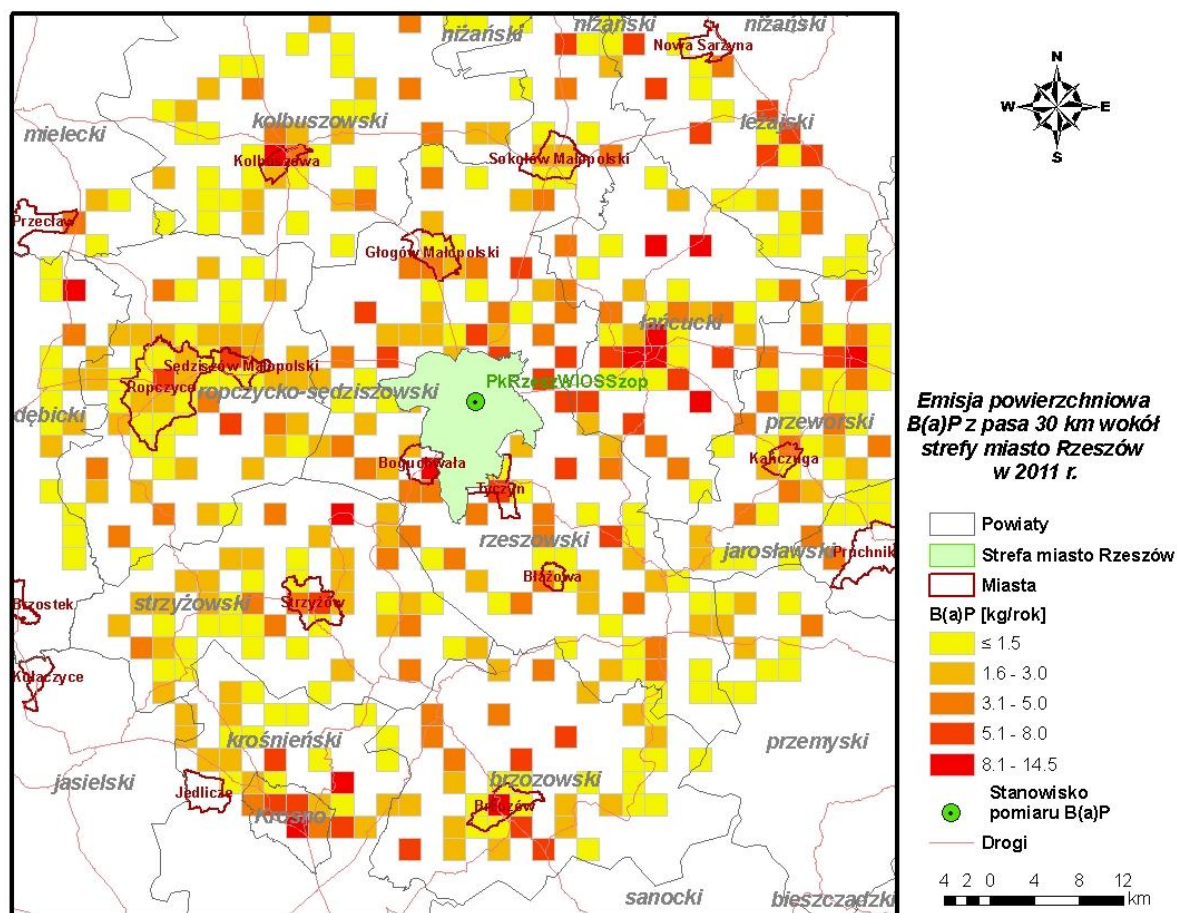
Rysunek 10 Emisja punktowa B(a)P z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa w 2011 r.

Emisja powierzchniowa z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa

Emisja powierzchniowa benzo(a)pirenu z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa, w miastach powiatowych, została wyznaczona na podstawie informacji o sposobie ogrzewania, bilansie paliw pozyskanych z bazy danych statystycznych GUS, informacji o rozmieszczeniu ludności oraz dostępnych dokumentów, m.in. planów zaopatrzenia w ciepło, map sieci cieplnych i gazowych oraz studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Ponadto została przeprowadzona wizja lokalna, umożliwiającą identyfikację obszarów o określonych typach ogrzewania. Emisja w pozostałych miejscowościach została wyznaczona na podstawie liczby ludności oraz informacji o sposobach ogrzewania mieszkań w poszczególnych powiatach i gminach, uzyskanej z Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie, zaktualizowanej dla roku 2011.

Emisja powierzchniowa B(a)P z pasa 30 km wokół Rzeszowa została oszacowana na poziomie 1 116,6 kg, co stanowi aż 95,8% emisji zewnętrznej.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 11 Emisja powierzchniowa B(a)P z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa w 2011 r.

Emisja komunikacyjna z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa

Dane dotyczące emisji komunikacyjnej (liniowej) dla dróg krajowych i wojewódzkich pozyskano z opracowań wykonanych przez „Transprojekt – Warszawa”: „Generalny pomiar ruchu w 2010 r.” – pomiar ruchu na drogach krajowych oraz „Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 roku”. Opracowania te zawierają wartości średnie dobowe natężenia ruchu (SDR) z uwzględnieniem struktury pojazdów oraz zamieszczają wskaźniki ilustrujące dotychczasową oraz prognozowaną zmienność parametrów ruchu w kolejnych latach. Wykorzystano także wyniki pomiaru natężenia ruchu w miastach objętych pasem 30 km wokół Rzeszowa.

Do wyznaczenia emisji na poszczególnych odcinkach dróg wykorzystano kilka zestawów wskaźników, które konstruowane są w oparciu o wartości wskaźnika SDR, będącego miarą aktywności pojazdów na drogach w ciągu doby. Pierwszy z nich to wskaźniki emisji pochodzącej ze spalania paliw w silniku opracowane przez prof. Z. Chłopka. Wskaźniki te są zatwierdzone przez Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji. Po dodaniu informacji o prędkości poszczególnych typów pojazdów otrzymujemy emisje. Założono następujące prędkości:

Tabela 9 Przyjęte prędkości pojazdów

Typ pojazdu	Prędkość poza miastem [m/s]	Prędkość w mieście [m/s]
Osobowe	70	35
Dostawcze	60	30
Ciężarowe	45	30

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Typ pojazdu	Prędkość poza miastem [m/s]	Prędkość w mieście [m/s]
Ciężarowe z przyczepą	45	30
Autobusy	50	25
Motocykle	70	50

Kolejny zestaw wskaźników pochodzi z systemu RAINS, a są to wskaźniki dotyczące pyłu pochodzącego ze ścierania opon, okładzin hamulcowych oraz nawierzchni jezdni. Wskaźniki te są uzależnione od typu pojazdów i podawane są w [g/km] drogi.

Ostatni zestaw wskaźników dotyczy emisji pochodzącej z zabrudzenia jezdni. Metodyka szacowania pyłu została oparta o opracowanie „WRAP Fugitive Dust Handbook”, 2004, Denver wykorzystujące między innymi założenia modelu emisji komunikacyjnej Mobile 6.2 (EPA). W opracowaniu tym zaproponowano równanie empiryczne wiążące wskaźnik emisji pyłu PM10 z ruchem pojazdów:

$$E = \left[k \left(\frac{sL}{2} \right)^{0.65} \left(\frac{W}{3} \right)^{1.5} - C \right]$$

gdzie,

E – wskaźnik emisji pyłu o dowolnym rozmiarze cząstki, w g/km

k – współczynnik zależny od wielkości cząstki (tab. 1)

sL – wskaźnik nanosu (brudu) na powierzchnię jezdni w g/m²

W – średnia waga pojazdu w tonach, wyznaczana dla danego odcinka drogi (emitora)

C – suma wskaźników emisji z rury wydechowej (ze spalania paliw) oraz pyłu z tarcia opon, okładzin hamulcowych i jezdni

Tabela 10 Wartości współczynnika k dla poszczególnych wielkości cząstki pyłu

Rozmiar cząstki pyłu	k [g/km/pojazd]
PM _{2,5}	1,1
PM ₁₀	4,6
PM ₁₅	5,5
PM ₃₀	24

Wskaźnik nanosu brudu na powierzchnię jezdni sL zmienia się w bardzo szerokich granicach: od 0,03 do 400 g/m². Badania przeprowadzone przez California Air Resources Board (CARB) umożliwiły wyznaczenie wartości wskaźnika sL dla trzech kategorii dróg: 0,02 g/m² dla autostrad, 0,035 g/m² dla głównych dróg oraz 0,32 g/m² dla dróg lokalnych. Biorąc pod uwagę nie najlepszy stan czystości polskich dróg i ulic miejskich w dalszych obliczeniach przyjęto **sL = 0,16 g/m² w miastach** oraz **sL = 0,08 g/m² na pozostałych drogach**.

Ponadto założono uśrednioną wagę pojazdów (W):

- samochody osobowe: 1,3 tony
- samochody dostawcze: 3,6 tony
- autobusy i samochody ciężarowe: 10 ton.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Bardzo istotny wpływ na emisje pyłu związanego z zabrudzeniem jezdni ma wysokość opadu. W opracowaniu „WRAP Fugitive Dust Handbook” zaproponowane zostało uzależnienie wskaźnika emisji od opadu zgodnie z poniższym wzorem:

$$E = \left[k \left(\frac{sL}{2} \right)^{0.65} \left(\frac{W}{3} \right)^{1.5} - C \right] \left(1 - \frac{P}{4N} \right)$$

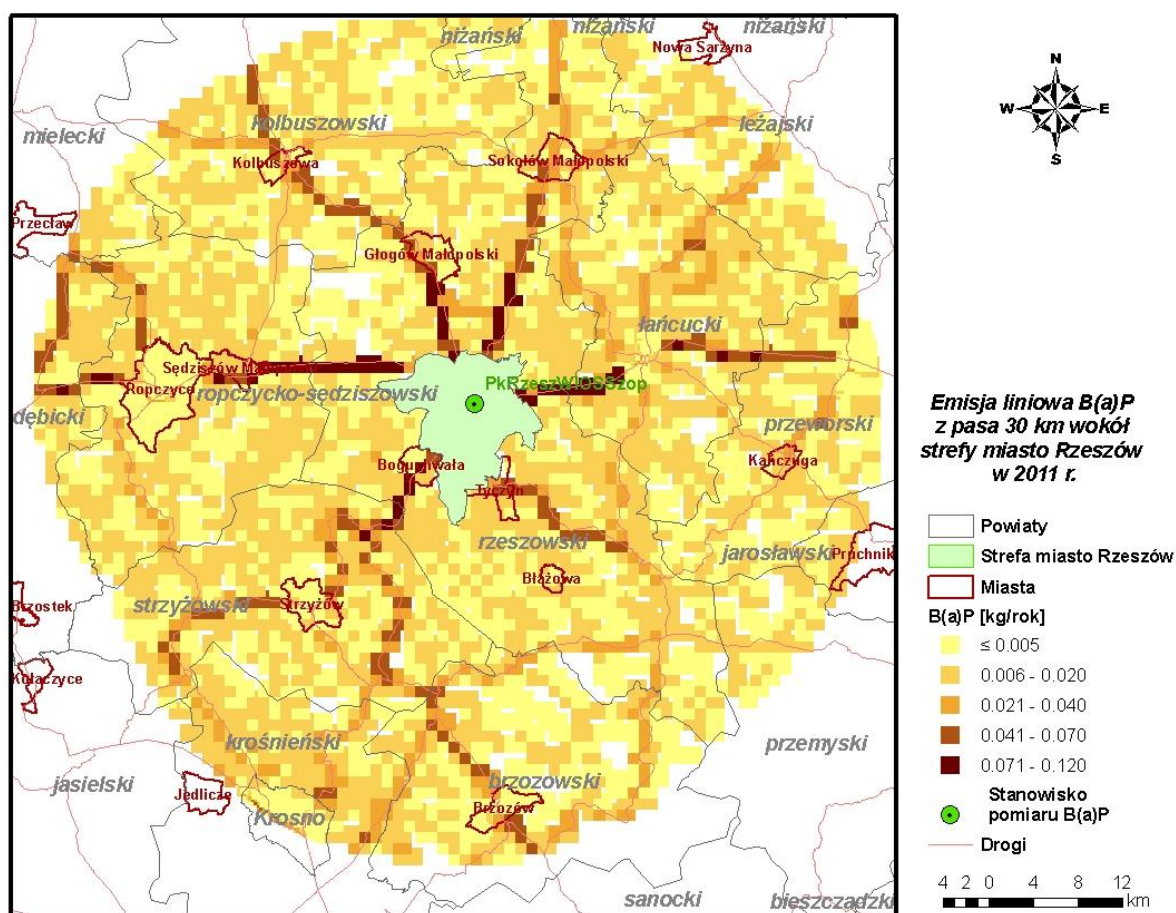
P – liczba dni z opadem o wysokości co najmniej 0,254 mm, w badanym okresie

N – liczba dni w badanym okresie np. 365 (366) dla roku.

Po wyznaczeniu emisji na odcinkach opomiarowanych kolejnym krokiem było wyznaczenie emisji na pozostałych odcinkach dróg, na podstawie wartości emisji wyznaczonych przez Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji. Poza miastem Rzeszowem przyjęto wskaźnik emisji na kilometr drogi.

Wykonano kataster emisji komunikacyjnej w polach siatki o oczku 1 000 m x 1 000 m, a dla większych miast w polach siatki o oczku 250 m x 250 m.

Emisja komunikacyjna benzo(a)pirenu z pasa 30 km wokół Rzeszowa została oszacowana na poziomie 43 kg, co stanowi 3,7% emisji napływowej.

Rysunek 12 Emisja komunikacyjna B(a)P z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

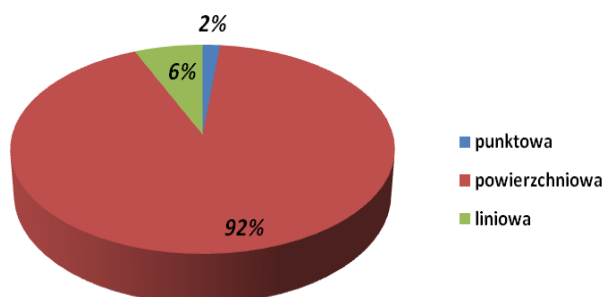
3.2.5.2. Emisja benzo(a)pirenu z terenu miasta Rzeszowa w 2011 r.

Emisja benzo(a)pirenu z obszaru strefy miasto Rzeszów została zinwentaryzowana na poziomie 184,5 kg, z czego około 92% stanowi emisja powierzchniowa związana z ogrzewaniem indywidualnym mieszkań.

Tabela 11 Bilans emisji B(a)P z obszaru miasta Rzeszowa w 2011 r.

Typ emisji	B(a)P [kg/rok]
punktowa	3,1
powierzchniowa	169,3
liniowa	12,1
SUMA	184,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie baz emisji użytych do modelowania

Rysunek 13 Udział procentowy emisji B(a)P poszczególnych typów z miasta Rzeszowa w 2011 r.

Emisja punktowa B(a)P

Emisja punktowa B(a)P z terenu Rzeszowa została oszacowana w analogiczny sposób do emisji z terenu pozostałej części województwa.

Wielkość emisji oszacowano na 3,1 kg, co stanowi 2% emisji ze strefy. Sumy emisji benzo(a)pirenu z emitorów punktowych na terenie strefy są bardzo niskie. Składa się na to szereg trudności z uzyskaniem danych oraz z ich wiarygodnością.

Wykonywane w BSiPP „Ekometria” analizy zanieczyszczenia B(a)P w oparciu o uzyskaną emisję z danych pochodzących z bazy opłatowej Urzędu Marszałkowskiego dawały niewiarygodne wyniki. Były one bowiem wielokrotnie zawyżone, a porównanie ich z pomiarami wskazywało na znaczne przeszacowanie emisji. Równocześnie charakter zanieczyszczenia jakim jest B(a)P oraz stosowane w przemyśle techniki ochrony atmosfery wskazywały, iż przeszacowanie emisji leży po stronie przemysłu. Dlatego przeanalizowano szereg dokumentów źródłowych zawierających wskaźniki emisji dla B(a)P, w szczególności ze źródeł energetycznego spalania paliw.

Dla inwentaryzacji emisji B(a)P pochodzącej ze źródeł przemysłowych, na potrzeby modelowania, wykorzystywane są wskaźniki z rocznych inwentaryzacji wykonywanych przez KOBIZE lub z Poradnika metodycznego w zakresie PRTR dla instalacji spalania paliw.

Wskaźniki wykorzystywane dla obliczania opłat za korzystanie ze środowiska, z których liczone są emisje raportowane do bazy opłatowej zakładają, iż z 1 Mg węgla kamiennego uzyskuje się $4 \cdot 10^{-4}$ do $2 \cdot 10^{-2}$ kg B(a)P, natomiast wg PRTR (wskaźniki stosowane przez KOBIZE) emisja B(a)P dla węgla kamiennego wynosi od $3,52 \cdot 10^{-9}$ do $5,86 \cdot 10^{-7}$ kg/Mg, czyli jest kilkaset razy niższa.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Ponadto baza opłatowa nie zawiera parametrów technologicznych źródeł, co uniemożliwia pozyskanie informacji o emisji z tych źródeł dla potrzeb modelowania. Stąd praktycznie nie ma możliwości wykorzystania bazy opłatowej dla potrzeb bazy emisji do modelowania. Nie ma również możliwości porównania sum emisji w jednej i drugiej bazie.

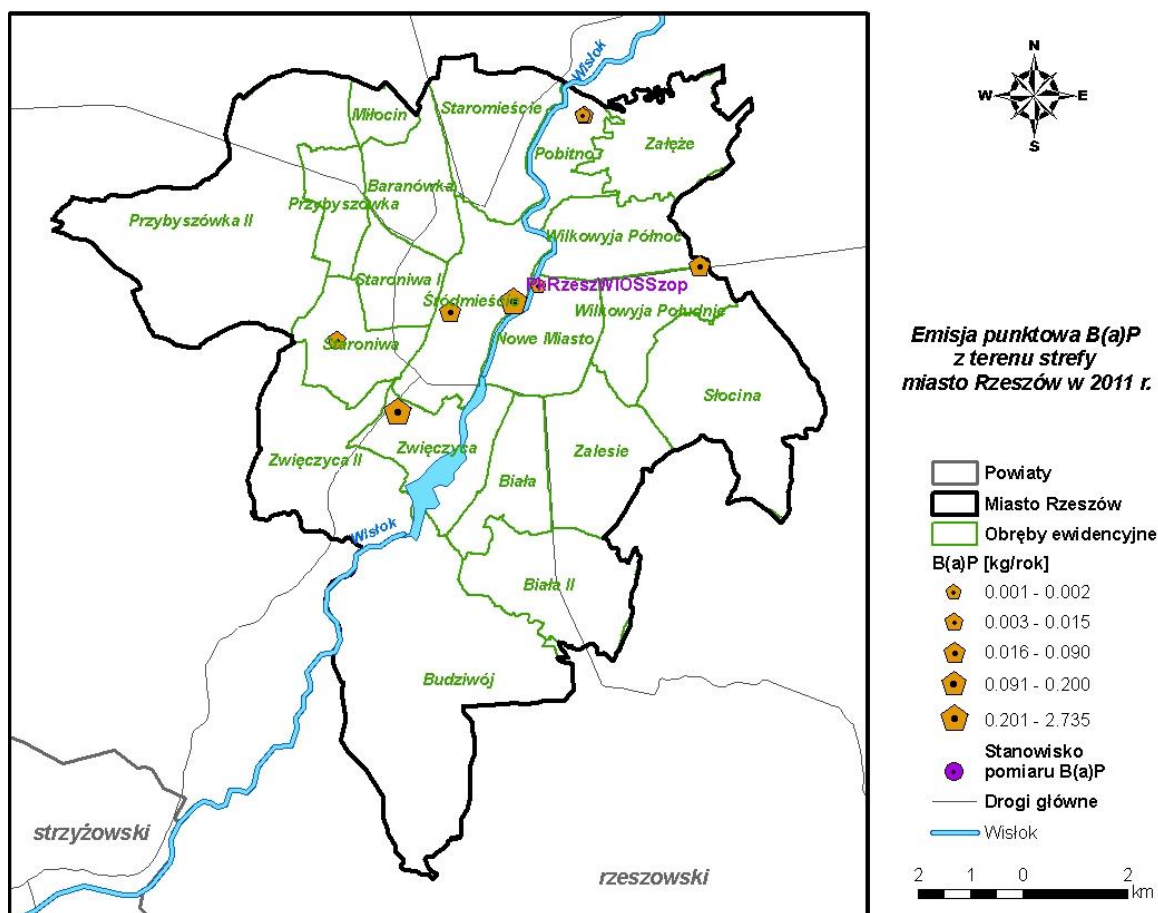
Dodatkowo, uzyskanie danych o emisji B(a)P z pozwoleń na wprowadzanie pyłów i gazów do powietrza lub pozwoleń zintegrowanych jest bardzo ograniczone, gdyż nie ma prawnego obowiązku określania wielkości dopuszczalnej emisji B(a)P z instalacji.

Jednak należy przyjąć, iż emisja benzo(a)pirenu z emitorów punktowych z terenu miasta Rzeszowa nie jest dużo wyższa od oszacowanej. B(a)P pochodzi głównie ze spalania paliw stałych i jest niesiony w pyłe. Obecnie wszystkie instalacje posiadające pozwolenia zintegrowane lub pozwolenia na emisję gazów i pyłów podlegają rygorystycznym, prawnym ograniczeniom co do ilości emitowanego pyłu, co również w bardzo dużym stopniu ogranicza emisję B(a)P.

Tabela 12 Główni emitenci B(a)P w Rzeszowie

Lp.	Jednostka	Adres jednostki	Emisja B(a)P [kg/rok]
1	Poczta Polska S.A Centrum Infrastruktury Oddział Regionalny w Krakowie, Centrum Logistyki Oddział Terenowy w Rzeszowie	Matuszczaka 5	0,210
2	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrociepłownia Rzeszów	Ciepłownicza 8	0,014
3	Oddział Elektrociepłownia Rzeszów	Staroniwska 81	0,008
4	Miejskie Przedsiębiorstwo dróg i Mostów Sp. z o.o.	Rejtana 6	0,002
5	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny	Szopena 2	2,735
6	"KON-BIT" Sp. z o.o.	Lwowska 3	0,056
7	JEDNOSTKA WOJSKOWA NR 3489	Langiewicza 4	0,089

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 14 Emisja punktowa B(a)P z terenu miasta Rzeszowa w 2011 r.

Emisja powierzchniowa B(a)P

Zabudowa Rzeszowa

Miejscowy Plan Ogólny dzieli Rzeszów na cztery główne grupy użytkowania z podziałem na:

- strefę śródmiejską, o powierzchni około 246 ha – tj. 5% powierzchni miasta,
- 11 stref mieszkaniowo - usługowych, o łącznej powierzchni około 2100 ha – tj. 44% powierzchni miasta,
- 14 stref ekologicznych, o łącznej powierzchni około 1875 ha, - tj. 39% powierzchni miasta,
- 6 stref produkcyjno - usługowych, o łącznej powierzchni około 600 ha – tj. 12% powierzchni miasta

STREFA ŚRÓDMIEJSKA C.1

Powierzchnia obszaru wynosi około 246 ha. W śródmieściu znajduje się zwarta zabudowa mieszkalno-usługowa, która systematycznie ustępuje miejsca usługom centrotwórczym. Niewielka powierzchnia wolnych terenów oraz tereny, które uzyskuje się w drodze wyburzeń i przekształceń są przeznaczane głównie pod obiekty publiczne, parkingi i zielen. W tej strefie dopuszcza się tylko uzupełnienia istniejącej zabudowy ze stopniową zmianą funkcji mieszkaniowej na usługową. Teren posiada zagęszczoną, istniejącą infrastrukturę techniczną, którą pozostawia się do dalszego użytkowania. Nie ma możliwości terenowych do dalszej rozbudowy układów magistralnych. Dopuszcza się jedynie przebudowę, wymianę lub modernizację istniejących sieci i urządzeń.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Obszar Śródmieścia jest w większości objęty ochroną konserwatorską – co warunkuje określony sposób zagospodarowania, wymagający uzgodnień z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

STREFY MIESZKANIOWO - USŁUGOWE M - U

Strefa: Hetmańska – Dąbrowskiego MU – 1

Powierzchnia strefy wynosi około 88 ha, na terenie strefy zamieszkałej przez około 23 tys. mieszkańców dopuszcza się tylko przekształcenia i uzasadnione potrzebami uzupełnienia istniejącej zabudowy i urządzeń. Ten obszar nie posiada rezerw na dogęszczenie dodatkową zabudową, niezbędne jest natomiast zwiększenie ilości zieleni i miejsc parkingowo-garażowych. Istniejące układy magistralne uzbrojenia pozostawia się w dalszym użytkowaniu, dopuszczając jedynie przebudowę, wymianę bądź modernizację.

Strefa: Staroniwa MU – 2

Powierzchnia około 111 ha,

Strefa: Staroniwa – Kmity MU – 3

Powierzchnia wynosi około 133 ha, na terenie obu stref zamieszkuje 10,4 tys. mieszkańców. W części zachodniej zainwestowanej zabudową wielorodzinną, na osiedlach Kmity i Wita Stwosza wyczerpane są rezerwy terenów mieszkaniowych. Na pozostałym terenie istnieją rezerwy pod zabudowę mieszkaniową niskiej intensywności i wysokiej intensywności. Realizacja nowej zabudowy na nich uzależniona jest od uprzedniego wykonania obiektów i urządzeń obsługi komunalnej i komunikacji. Na tym terenie istnieje niedostateczne uzbrojenie dotyczące wszystkich systemów infrastruktury technicznej. Na części stref obowiązują ustalenia Miejscowego Planu Szczegółowego Zagospodarowania Przestrzennego „Staroniwa – Nad Potokiem”.

Strefa: Baranówka – Krakowska Południe MU – 4

Powierzchnia około 285 ha, na terenie tej strefy zamieszkuje około 29 tysięcy mieszkańców, głównie w zabudowie wielorodzinnej. Nie przewiduje się przyrostu liczby mieszkańców, ani zagęszczenia zabudowy wielorodzinnej, natomiast na terenach wolnych przewiduje się zabudowę mieszkaniową niskiej intensywności. W tej strefie znajdują się tereny upraw rolnych, które po spełnieniu uwarunkowań związanych z ich udostępnieniem mogą być wykorzystane jako rezerwy rozwojowe miasta. Istniejący układ uzbrojenia inżynierskiego zaspokaja bieżące potrzeby.

Strefa: Baranówka MU – 5

Powierzchnia około 121 ha, na terenie strefy zamieszkuje około 10,8 tysięcy mieszkańców. Na terenach zabudowanych dopuszcza się możliwość uzupełnienia zabudowy. Na terenach nowych przewiduje się zabudowę mieszkaniową wielorodzinną i jednorodziną. Urządzenia infrastruktury technicznej pozostawia się do dalszej eksploatacji, przy zachowaniu dotychczasowej lokalizacji.

Strefa: Staromieście – Północ (Ogrody) MU – 6

Powierzchnia około 239 ha, na terenie tej strefy, w stanie istniejącym, w zabudowie jednorodzinnej zamieszkuje około 200 osób. W perspektywie przewiduje się zabudowę wielorodzinną i jednorodziną. Docelowo, przewiduje się dzielnicę mieszkaniową wielkości około 30 tysięcy mieszkańców. Ponadto rezerwuje się tereny pod lokalizację obiektów publiczno-społecznych dla potrzeb przyszłej dzielnicy i całego miasta oraz tereny przewidziane pod działalność gospodarczą. Realizacja zabudowy uwarunkowana jest wykonaniem magistralnych układów uzbrojenia inżynierskiego i komunikacji.

Strefa: Staromieście MU – 7

Powierzchnia około 81 ha, na terenie tej strefy mieszka około 2 tysiące osób w zabudowie jednorodzinnej. Na nowych terenach przewiduje się zabudowę mieszkaniową niskiej i średniej intensywności. Nie przewiduje się wprowadzenia w obręb tego obszaru nowych, magistralnych urządzeń sieciowych. Dla zaopatrzenia istniejącej i projektowanej zabudowy w odpowiednie media należy dowiązać się do istniejącego uzbrojenia w ul. Warszawskiej i Lubelskiej. Teren ten posiada plan szczegółowy MPSZP „Staromieście”.

Strefa: Osiedla Tysiąclecia MU – 8

Powierzchnia około 55 ha, na terenie tej strefy mieszka około 11,3 tysiąca mieszkańców, głównie w zabudowie wielorodzinnej. Brak rezerw terenowych, w związku z tym nie przewiduje się zwiększenia liczby mieszkańców. Dopuszcza się uzasadnione potrzebami uzupełnienia zabudowy

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

i urządzeń. Teren uzbrojony (znaczne zagęszczenie uzbrojenia). Istniejące, główne sieci pozostawia się w dalszym użytkowaniu, z dotychczasową lokalizacją. Dopuszcza się możliwość przebudowy lub wymiany urządzeń sieciowych.

Strefa: Pobitno – Wilkowyja MU – 9

Powierzchnia około 372 ha, na terenie strefy zamieszkuje około 4,4 tysięcy mieszkańców w zabudowie jedno i wielorodzinnej, z przewagą zabudowy jednorodzinnej. Istniejące rezerwy terenu pod zabudowę mieszkaniową pozwalają na wzrost liczby mieszkańców. Teren posiada magistralne sieci uzbrojenia technicznego, jednak dla potrzeb nowopowstającej zabudowy – winny być rozbudowane. W tej strefie obowiązują 4 plany szczegółowe: MPSZP „Wilkowyja Południe”, MPSZP „Wilkowyja Północ”, MPSZP „Pobitno Północ” i MPSZP „Nowe Miasto”.

Strefa: Nowe Miasto – Słocina MU – 10

Powierzchnia około 290 ha, na terenie strefy zamieszkuje około 27 tysięcy mieszkańców, w tym na osiedlach:

- Nowe Miasto - 17,0 tys.
- Paderewskiego - 4,4 tys.
- Mieszka I A - 2,1 tys.
- Mieszka I B - 2,5 tys.
- Słocina - 1,0 tys.

Przeważają tereny zabudowy wielorodzinnej wraz z usługami podstawowymi i dzielnicowymi. Dla potrzeb zabudowy wielorodzinnej wyczerpane są rezerwy terenowe. Dla zabudowy jednorodzinnej istnieją rezerwy terenu objęte opracowaniem MPSZP „Słocina”. Teren jest uzbrojony, z możliwością dalszej rozbudowy układów magistralnych uzbrojenia, głównie dla potrzeb zabudowy jednorodzinnej i wschodniej części miasta – rejon Alei Armii Krajowej.

Strefa: Drabinianka – Zalesie MU – 11

Powierzchnia około 326 ha, na terenie strefy zamieszkuje około 8 tysięcy mieszkańców. Jest to obszar koncentracji zabudowy niskiej - wysokiej intensywności. Wyczerpane są już rezerwy terenu pod zabudowę wielorodzinną. Istnieją tutaj rezerwy terenu dla potrzeb usług dla ludności – obiektów publiczno-społecznych, zwłaszcza: oświaty, nauki, rekreacji i wypoczynku. Dotychczasowa realizacja zabudowy odbywała się na podstawie planów szczegółowych: MPSZP „Zimowit” i MPSZP „Zimowit II”. Duże rezerwy terenu pod zabudowę jednorodziną objęte są kolejnymi planami szczegółowymi zagospodarowania przestrzennego: „Drabinianka – Zagrody” i „Zalesie – J. Kiepur”. Istniejące, magistralne uzbrojenie jest przewidziane do dalszej eksploatacji i rozbudowy.

Zaopatrzenie w ciepło i gaz i energię elektryczną w Rzeszowie

System ciepłowniczy Rzeszowa jest scentralizowany i rozprowadza energię cieplną z dwóch źródeł:

- EC Rzeszów,
- EC WSK, zaopatrującej południową część miasta,

pokrywając łącznie ok. 60% zapotrzebowania mocy. Pozostałe 40% zapotrzebowania na ciepło zabezpieczają kotłownie lokalne i inne źródła ciepła.

Obie sieci grzewcze są ze sobą połączone, co pozwala na zmiany stanu zasilania przez poszczególne źródła, a w okresie letnim na zasilanie w ciepłą wodę grzewczą przez jedno źródło. Długość sieci ciepłowniczej w systemie centralnym wynosi 172 km (w tym 151 km jest własnością MPEC). Z ogólnej długości sieci prawie 44 km to sieci preizolowane.

W Elektrociepłowni Rzeszów gazowo-parowy blok BGP-100 pełni funkcję podstawowej jednostki wytwórczej elektrociepłowni. W okresie letnim pokrywa on całkowite zapotrzebowanie odbiorców w zakresie ciepłej wody użytkowej, wytwarzając jednocześnie dodatkową ilość energii elektrycznej. W sezonie grzewczym, w celu pełnego zabezpieczenia potrzeb cieplnych miasta, wspomagany jest on przez kotły WR-25 i WP-120, pełniące rolę jednostek wytwórczych podszczytowych i szczytowych.

Z EC Rzeszów wprowadzone są 2 główne magistrale:

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- 2 Ø 700 mm do północno-zachodnich rejonów miasta,
- 2 Ø 800 mm, zasilające centrum i wschodnie części miasta.

Centralny system ciepłowniczy zabezpiecza 70% potrzeb ciepłych miasta, które szacuje się na ok. 400 MW. Pozostałe ciepło pozyskiwane jest z kotłowni lokalnych opalanych węglem i gazem oraz z pieców domowych.

Przesyłaniem i dystrybucją oraz obrotem ciepła na terenie miasta Rzeszowa, częściowo gminy Boguchwała i gminy Trzebownisko, a także wytwarzaniem pary technologicznej dla Szpitala Wojewódzkiego nr 2 w Rzeszowie, zajmuje się Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Rzeszów Sp. z o.o. Ilość obsługiwanych przez MPEC węzłów ciepłych to 1 160 szt. Wszystkie węzły ciepłownicze będące własnością MPEC są zmodernizowane (co stanowi ok. 80% sieci ciepłowniczej miasta) – wymiennikownie posiadają automatyczną regulację, a wszyscy odbiorcy mają opomiarowaną dostawę ciepła.

Szacuje się, że ponad 50% budynków w mieście jest docieplonych, w tym głównie obiektów spółdzielczych.

EC WSK Rzeszów posiada 3 kotły parowe OR-16 i OSR -16 (jako rezerwowo-awaryjne) oraz 2 turbiny AP- 6 i AT- 6, wszystkie pochodzące z lat pięćdziesiątych, produkujące 12 MWe energii w systemie skojarzonym, i 2 kotły wodne: WLM-38 i WPG-40 zainstalowane na początku lat siedemdziesiątych. Łączna wydajność cieplna EC-160 MWt. Spaliny z obu części EC odprowadzane są oddzielnie do atmosfery przez 2 emitory o wysokości 30 m (kotły parowe) i 100 m (kotły wodne). Część parowa EC jest po remoncie i modernizacji, dlatego znajduje się w dobrym stanie technicznym. Dostawa ciepła do miejskiego systemu ciepłowniczego wyniosła 70 MWt.

Roczna produkcja energii dla WSK i miejskiej sieci ciepłowniczej wynosi ok. 870 TJ/rok.

Źródłem zaopatrzenia miasta w gaz są gazociągi wysokoprężne $2 \times D_n 700$ mm i $D_n 400$ mm, w północnej części miasta. Zasilanie odbywa się poprzez 3 stacje redukcyjno-pomiarowe, w tym jedną kopalnianą w Drabiniance, wyprowadzające rurociągi średnioprężne, tworzące pierścień miejski. Do odbiorców przemysłowych i indywidualnych, poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe, biegną 2 gazociągi niskoprężne. W konsekwencji takiego rozwiązania istnieją dogodne warunki poboru gazu dla potrzeb bytowych, grzewczych i przemysłowych. Dzięki temu realizowana jest również budowa bloku parowo-gazowego w EC Rzeszów. Część osiedli zabudowy jednorodzinnej (np. Pobitno, Słocina, Drabinianka) zasilana jest gazem średnioprężnym. Według danych US w Rzeszowie z dostaw gazu korzysta około 125 tys. mieszkańców, co stanowi wskaźnik ok. 77% – jeden z najwyższych w Polsce:

- długość sieci gazowej ponad 419 km,
- zużycie gazu na jednego mieszkańca ponad 187 m³ (najwyższe w województwie).

Rejon Rzeszowa jest ważnym węzłem energetycznym w krajowym systemie wysokich napięć. Tworzą je:

- 3 linie energetyczne 400 kV,
- 1 linia energetyczna 220 kV.

Obszar miejski zasilany jest z ogólnokrajowego systemu przez dwa punkty podstawowego zasilania (PPZ) w Widelce i Boguchwale, skąd energia transformowana na wysokie napięcie liniami napowietrznymi dostarczana jest do 8 głównych punktów zasilania (GPZ). Rozesłanie energii liniami średniego napięcia 6 kV, 15 kV i 30 kV do stacji SN/nn. odbywa się liniami kablowymi i napowietrznymi. Źródłem energii na terenie miasta jest EC Rzeszów, w której zakończono budowę bloku gazowo-parowego, pozwalającego w przyszłości na produkcję energii o mocy 100 MWe.

Łączna moc zainstalowana w GPZ wynosi 275 MVA przy ok. 50% rezerwie w normalnych warunkach.

Emisja powierzchniowa w Rzeszowie została wyznaczona na podstawie liczby ludności na ulicach miasta podanej przez Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Rzeszowa oraz informacji o sposobach ogrzewania mieszkań w mieście uzyskanej z Głównego Urzędu Statystycznego

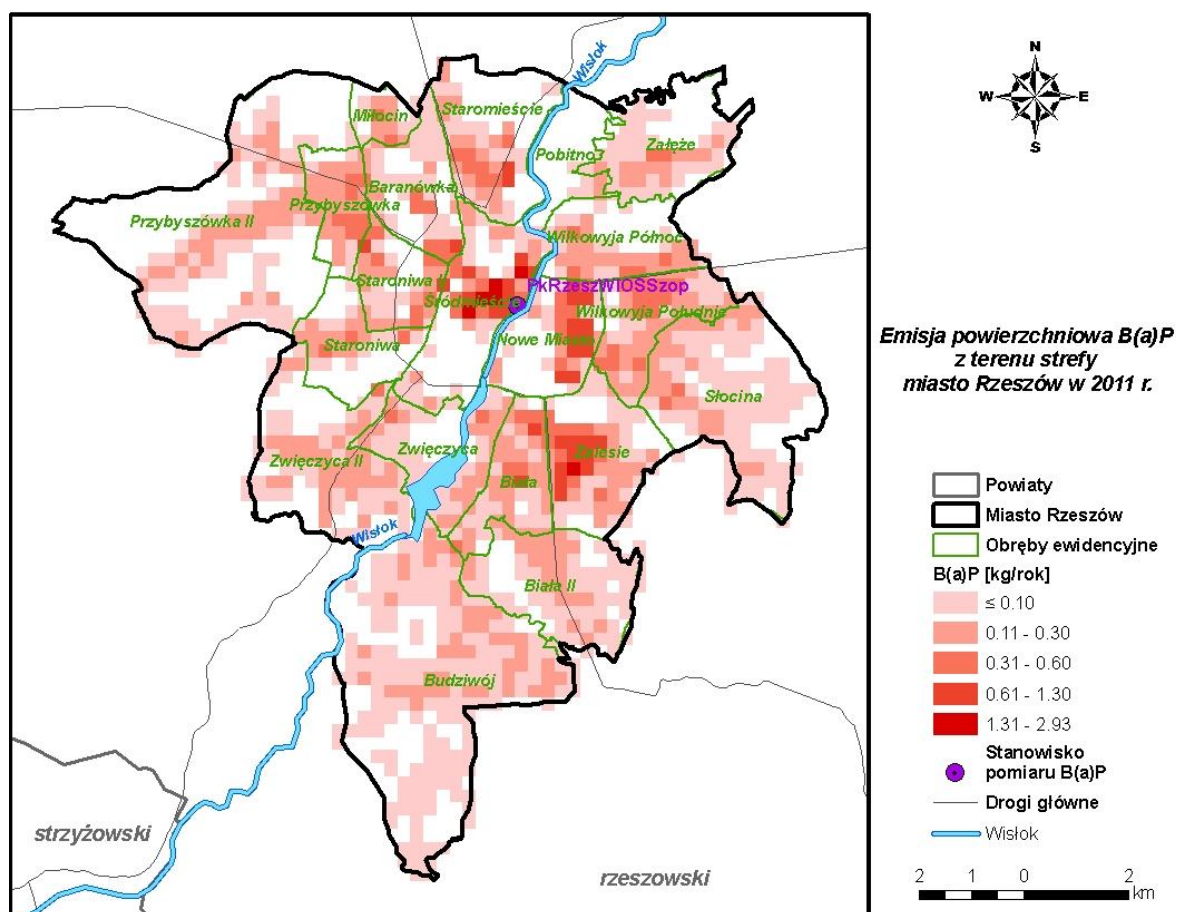
Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

w Warszawie. Ponadto zostały wykorzystane dokumenty: „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla miasta Rzeszów”, „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Rzeszowa” i inne dostępne dokumenty, które zawierają informację o ogrzewaniu w mieście. Ponadto przez pracowników BSiPP „Ekometria” Sp. z o.o. przeprowadzona została wizja lokalna na terenie miasta, która pomogła w przestrzennym rozmieszczeniu typów zabudowy o określonym sposobie ogrzewania.

Rzeszów podzielono na fragmenty (rejonów bilansowe), dla których określono typ ogrzewania, w tym powierzchnię ogrzewaną indywidualnie. Dostępne dokumenty oraz wizja lokalna pozwoliły zlokalizować powierzchnie ogrzewane z miejskiej sieci ciepłowniczej, ogrzewane indywidualnie piecami oraz ogrzewane centralnie indywidualnie. Ogólnie na terenie Rzeszowa dominuje ogrzewanie zbiorowe – system ciepłowniczy zaspokaja 65% potrzeb cieplnych budownictwa mieszkaniowego. W indywidualnym typie ogrzewania głównym medium są węgiel kamienny oraz gaz ziemny.

Zdecydowanie najwięcej B(a)P jest emitowane przede wszystkim w starych dzielnicach miasta, w których dominują lub stanowią istotną część wielorodzinne kamienice ogrzewane węglem lub gazem. Dodatkowym czynnikiem jest duże zagęszczenie budynków, bez pierzei i bez udziału zieleni.

Emisja powierzchniowa z obszaru Rzeszowa została oszacowana na poziomie 169,3 kg, co stanowi 92% całkowitej emisji z miasta.

Rysunek 15 Emisja powierzchniowa B(a)P z terenu miasta Rzeszowa w 2011 r.

Wyznaczona emisja powierzchniowa jest niestety szacunkowa. Ponadto opiera się o wskaźniki dla standardowego paliwa, nieuwzględniająca gorszego jakościowo węgla, drewna czy spalania odpadów. Nie ma również żadnej inwentaryzacji kominków opalanych drewnem lub biopaliwem,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

które obecnie są instalowane nie tylko w zabudowie jednorodzinnej, ale również w zabudowie wielorodzinnej (kamienicach). Jest to coraz popularniejszy sposób, jeśli nie na pełne ogrzewanie to na tzw. dogrzewanie, a emisja B(a)P ze spalania drewna, szczególnie nieszonowanego, jest wyższa niż z węgla. Ponadto, biorąc pod uwagę fakt ubożenia mieszkańców oraz wysoką cenę gazu, notuje się przechodzenie na gorszy jakościowo, ale tańszy węgiel oraz spalanie odpadów. Dodatkowo na terenie miasta znajduje się kilka terenów ogródków działkowych, częściowo zamieszkiwanych przez cały rok, z których emisja zanieczyszczeń nie jest ujmowana w żadnych bilansach i raportach. Biorąc powyższe pod uwagę rzeczywista emisja powierzchniowa pyłu może być niedoszacowana.

Emisja komunikacyjna B(a)P

Układ komunikacyjny Rzeszowa

Rzeszów spełnia ważną funkcję jako węzeł komunikacyjny w południowo-wschodnim rejonie kraju. Przez miasto przebiegają międzynarodowe trasy komunikacji kolejowej wschód – zachód i drogowej północ – południe:

- magistrala kolejowa E-30 relacji Niemcy (Drezno) – granica państwa – Wrocław – Kraków – Medyka – granica państwa – Ukraina (Lwów),
- droga krajowa nr 4, międzynarodowa E-40: Drezno – Kijów,
- droga krajowa nr 9 (międzynarodowa E-371), relacji Radom – Rzeszów – granica państwa – Bukareszt,
- droga krajowa nr 19 relacji Lublin – granica województwa – Rzeszów.

Układ ten uzupełniają regionalne linie kolejowe:

- Ocice – Rzeszów,
- Rzeszów – Jasło,

oraz droga wojewódzka nr 878: Rzeszów – Dynów.

W perspektywie układy te zostaną wzmocnione autostradą A-4 Drezno – Lwów i drogą ekspresową S-19 Grodno – Barwinek – Preszow.

Autostrada A-4, Drezno – Lwów będzie przebiegać po stronie północnej miasta w odległości około 8 km od centrum i 4 km do 5 km od granic miasta powyżej Rudnej Małej i Zaczernia, a droga ruchu szybkiego S-19 po zachodniej stronie miasta w odległości ok. 6 km od centrum. Rzeszów posiadać będzie trzy węzły autostradowe – wschodni, centralny i zachodni (w budowie). Węzeł Rzeszów Zachodni powstaje na skrzyżowaniach tych tras, w Mrowli, z którym miasto połączy się poprzez ul. Krakowską i fragment drogi ekspresowej. Licząc od granicy miasta łączna długość tego połączenia wyniesie ok. 6 km. Drugie podwiązanie Rzeszowa do autostrady, węzeł Rzeszów Wschodni, powstał w miejscowości Terliczka, na przecięciu z projektowaną drogą S19 będącą przedłużeniem ul. Konfederatów Barskich w kierunku północnym, stanowiącą jednocześnie powiązanie autostrady i miasta z portem lotniczym w Jasionce. Węzeł Rzeszów Centralny powstał na przecięciu A4 z DK nr 9. We wrześniu 2012 roku oddano do ruchu część autostradowej obwodnicy Rzeszowa – odcinek autostrady A4 węzeł Rzeszów Centralny – węzeł Rzeszów Wschód oraz odcinek drogi ekspresowej S19 Stobierna – węzeł Rzeszów Wschód (łącznie 15 km).

Miasto Rzeszów wspólnie z Generalną Dyрекcją Dróg Krajowych i Autostrad realizują budowę drogi łączącej wschodni węzeł autostrady A4 i drogi ekspresowej S19 z drogą krajową nr 4.

Układ promienisty ulic w mieście otoczony jest układem obwodnicowym. Ruch tranzytowy i ciężarowy przebiega obwodnicą, poza obszarem śródmieścia, kumulując się w zachodniej i południowej części miasta, z braku „domknięcia” obwodnicy w części północno-wschodniej. Przebiegające przez miasto linie kolejowe i rzeka Wisłok stanowią pewnego rodzaju bariery dla komunikacji drogowej. Niedostateczna ilość przepraw mostowych i obiektów dwupoziomowych na przecięciu z liniami kolejowymi, oraz brak obwodnic, jest przyczyną nadmiernego obciążenia ruchem istniejących obiektów: Wiaduktu Tarnobrzeskiego i Śląskiego oraz mostów na ul. Lwowskiej i Powstańców Warszawy. Brak jest północno-wschodniego domknięcia układu drogowego.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Dane dotyczące emisji komunikacyjnej pozyskano w analogiczny sposób jak dla emisji z pasa 30 km wokół miasta – dla dróg krajowych i wojewódzkich wykorzystano informacje podane w opracowaniach: pozyskano z opracowań wykonanych przez „Transprojekt – Warszawa”: „Generalny pomiar ruchu w 2010 r.” – pomiar ruchu na drogach krajowych oraz „Pomiar ruchu na drogach wojewódzkich w 2010 roku”, a ponadto informację emisyjną uzupełniono o dane dotyczące średniego dobowego ruchu (SDR) pozyskane z pomiaru natężenia ruchu na wybranych odcinkach dróg i skrzyżowaniach z 2009 r. (zaktualizowane do roku 2011) oraz o dane z mapy hałasu z 2011 r. Wykorzystano te same wskaźniki co w przypadku wyznaczania emisji napływowej z komunikacji.

W dalszym etapie wyznaczono emisje z pozostałych dróg. W mieście Rzeszów wykorzystano metodykę opracowaną w BSiPP „Ekometria” Sp. z o.o. opartą o uzupełnienie samego katastru. Wyróżniono dwa rodzaje pól katastru wymagające uzupełnienia:

- pola, w których emisja pyłu związana z natężeniem i strukturą ruchu określona jest na części odcinków ulic, lub na wszystkich ulicach,
- pola, w których brak jest jakiegokolwiek informacji o emisji pyłu (natężeniu i strukturze ruchu).

W pierwszym przypadku odcinkom ulic, na których nie określono emisji przypisano emisję równą 20% wcześniej wyznaczonej emisji na pozostałych odcinkach w danym polu katastru (wskaźnik na 1 km ulicy).

W drugim przypadku założono, że natężenie ruchu, a więc i emisja maleje wraz z odległością od drogi, na której znany jest ruch pojazdów (emisja) zgodnie z zależnością:

$$E_{\text{wyn}} = 0,2 * E_{\text{znana}} * L_k / L$$

gdzie:

E_{wyn} – emisja w badanym polu

E_{znana} – emisja określona w polu najbliższym w stosunku do pola badanego

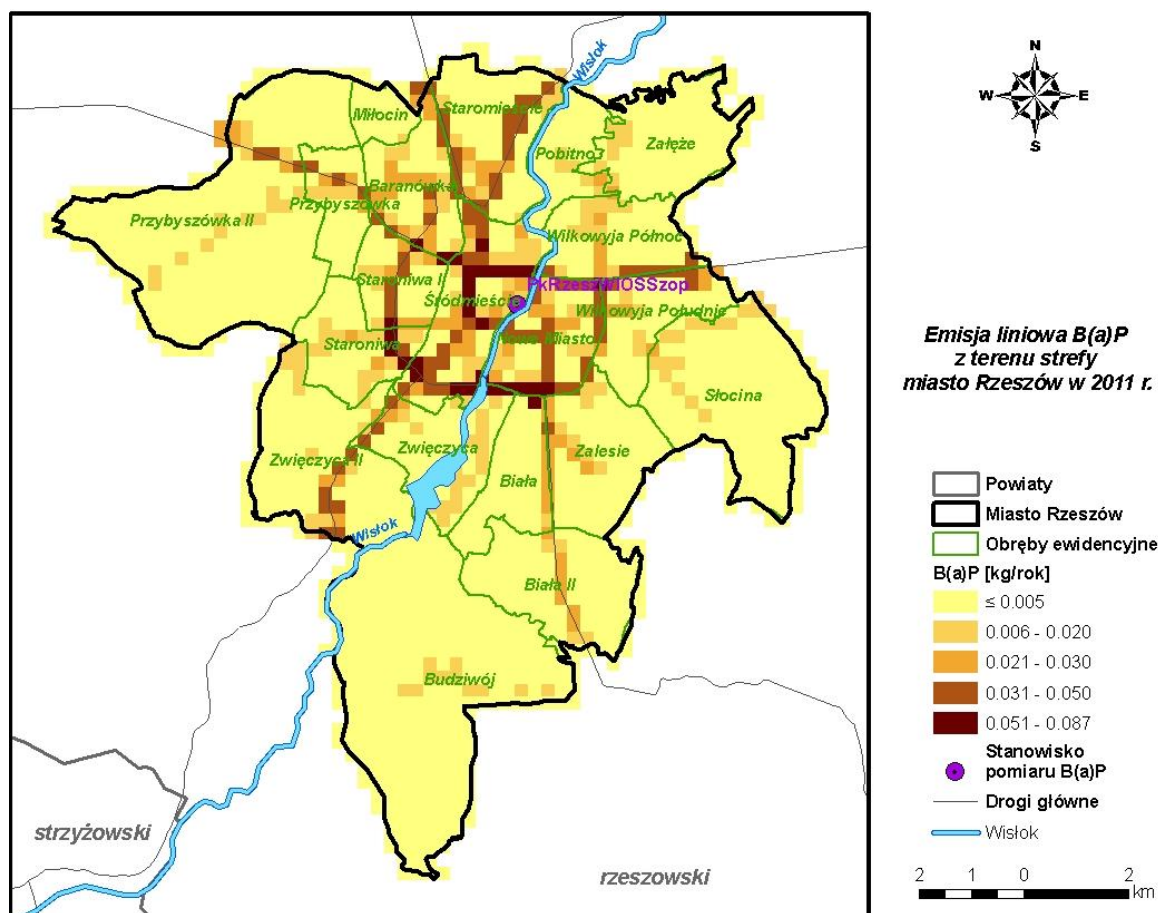
L_k – bok kwadratu (pola) – 500 m

L – odległość pola badanego od najbliższego pola z emisją.

Oszacowana emisja obejmuje nie tylko główne drogi miasta, ale również drogi niższej kategorii, dzięki czemu uzyskana informacja jest dokładna.

Emisja komunikacyjna wynosi 12,1 kg, co stanowi 6% rocznej emisji z terenu strefy miasto Rzeszów.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 16 Emisja komunikacyjna B(a)P z terenu miasta Rzeszowa w 2011 r.

3.2.6. Poziom tła uwzględnionych w Programie substancji

W POP dla strefy miasto Rzeszów uwzględniono stężenia ze źródeł położonych poza strefą, kształtujących tło benzo(a)pirenu.

Tło ponadregionalne na terenie strefy w 2011 r. wynosi 0,39-0,41 ng/m³.

Tło regionalne na terenie strefy w 2011 r. wynosi 0,37-1,4 ng/m³.

Tło całkowite na terenie strefy w 2011 r. wynosi 0,77-1,8 ng/m³.

Szczegółowy opis wymienionych typów tła oraz przestrzenne ich rozkłady na terenie strefy zostały zamieszczone w rozdziale 6.3.

3.2.7. Przewidywany poziom substancji w roku prognozowanym

Tabela 4 w załączniku nr 5 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczenia powietrza (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1034), umożliwia analizę sytuacji, jaka wystąpiłaby, gdyby nie podjęto żadnych działań naprawczych. Prognozowany jest poziom bazowy – poziom zanieczyszczeń, jaki byłby w roku zakończenia realizacji Programu Ochrony Powietrza w sytuacji niepodejmowania żadnych dodatkowych działań poza tymi, których podjęcie wynika z przepisów. Podstawą prognozy stężeń jest tutaj prognoza emisji. W niniejszej pracy oparto się na opracowaniu „Dane służące do opracowania dla Polski prognoz emisji zanieczyszczeń do powietrza

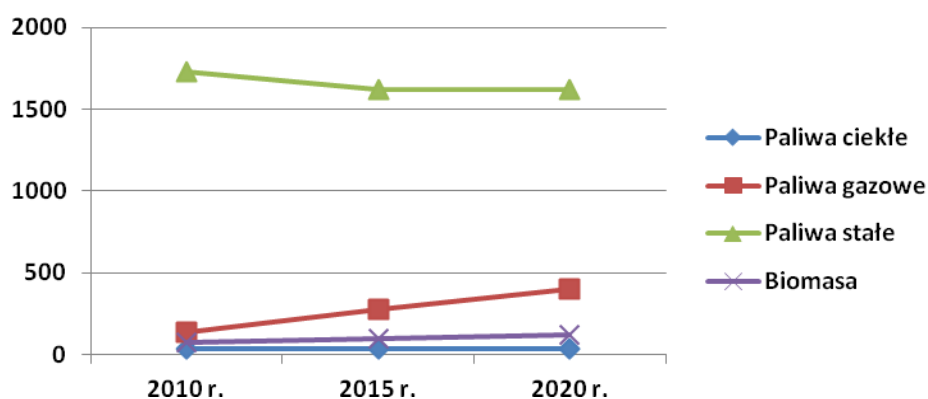
Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

do roku 2020 w tym prognoz emisji gazów cieplarnianych” przygotowanym przez Krajowe Centrum Inwentaryzacji Emisji (usytuowane w Instytucie Ochrony Środowiska) wykonane na zlecenie Ministerstwa Środowiska w lutym 2006 r.

Zgodnie z opracowaniem prognoza emisji tworzona jest przede wszystkim na bazie oficjalnych prognoz aktywności określonych przez zużycie paliw, produkcję wyrobów przemysłowych itp. Poniżej pokazano tendencje zmian spalania paliw w rozbiciu na paliwa ciekłe, gazowe i stałe dla trzech podstawowych, z punktu widzenia emisji zanieczyszczeń rodzajów aktywności: produkcji energii elektrycznej i ciepła, produkcji przemysłowej i budownictwa oraz transportu

Tabela 13. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji energii elektrycznej i ciepła do roku 2020

Rodzaj paliwa	2010 r.	2015 r.	2020 r.
Paliwa ciekłe	35,85	34,93	34,38
Paliwa gazowe	135,91	277,17	400,15
Paliwa stałe	1 725,36	1 618,13	1 623,02
Biomasa	76,47	100,76	120,6

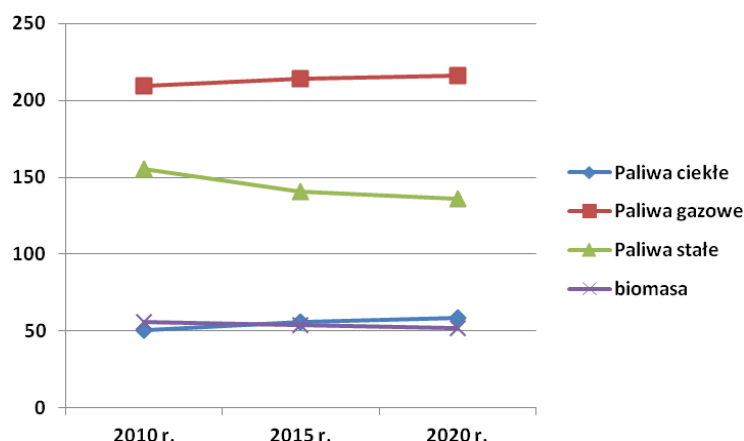

Rysunek 17. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji energii elektrycznej i ciepła do roku 2020

Tabela 14. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji przemysłowej i budownictwie do roku 2020

Rodzaj paliwa	2010 r.	2015 r.	2020 r.
Paliwa ciekłe	50,35	55,84	58,41
Paliwa gazowe	209,65	214,24	215,8
Paliwa stałe	155,2	140,46	135,94
Biomasa	55,68	53,73	52,22

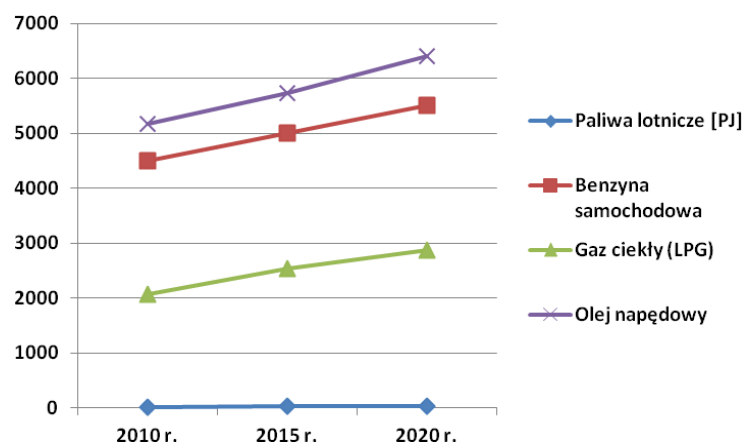
Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 18. Progniza spalania paliw [PJ] w produkcji przemysłowej i budownictwie do roku 2020

Tabela 15. Progniza spalania paliw [Gg] w transporcie do roku 2020

Rodzaj paliwa	2010 r.	2015 r.	2020 r.
Paliwa lotnicze [PJ]	19,2	24,5	31,6
Benzyna samochodowa	4 500	5 000	5 500
Gaz ciekły (LPG)	2 070	2 530	2 870
Olej napędowy	5 173,1	5 735,8	6 397,8

Rysunek 19. Progniza spalania paliw [Gg] w transporcie do roku 2020

Jak widać, stałą tendencją wzrostu wykazuje jedynie zużycie paliw w transporcie. Wzrost ten jednak będzie niewątpliwie rekompensowany przez ciągłą poprawę technologii silników.

Na podstawie zmian w emisji określono szacunkowe wartości średnie dla roku poziomu prognozowanego² tła regionalnego (poziom zanieczyszczeń, jaki może być powodowany przez źródła zlokalizowane w odległości do 30 km od granic strefy) oraz prognozowanego tła całkowitego (poziom zanieczyszczeń kształtowany przez łączne oddziaływanie tła regionalnego i istotnych źródeł położonych w odległości ponad 30 km od granic obszaru) benzo(a)pirenu w strefie miasto Rzeszów:

² 2013 r. – rok prognozy dla benzo(a)pirenu

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

tło regionalne w 2013 r.: 0,43-1,47 ng/m³

tło całkowite w 2013 r.: 0,81-1,89 ng/m³

Średnie roczne stężenia B(a)P w obszarze przekroczeń, w przypadku nie podejmowania dodatkowych działań naprawczych oprócz tych wymaganych przez przepisy prawa, oraz w przypadku realizacji zaproponowanych działań przedstawiać się będą następująco:

Tabela 16 Poziom stężeń B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w obszarze przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w strefie miasto Rzeszów w roku bazowym i roku prognozowanym

Kod obszaru	Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w 2011 r. [ng/m ³]	Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w 2013 r. w przypadku niepodjęcia dodatkowych działań oprócz wymaganych przepisami prawa	Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w 2022 roku po realizacji działań naprawczych [ng/m ³]
Pk11mRzB(a)Pa01	8,3	8,72	4,2

3.2.8. Działania kierunkowe zmierzające do przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie B(a)P

Działania kierunkowe są to wszelkie działania, których wdrażanie spowoduje obniżenie emisji benzo(a)pirenu, będące przykładem dobrej praktyki w zagospodarowaniu przestrzennym, działalności gospodarczej oraz życiu codziennym społeczeństwa, które w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych powinny być wdrażane do codziennej praktyki.

- W zakresie ograniczania emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno – bytowej i technologicznej) – pierwotnej i wtórnej w zakresie aerozoli:
 - rozbudowa centralnych systemów zaopatrywania w energię ciepłą,
 - zmiana paliwa na inne o mniejszej zawartości popiołu lub zastosowanie energii elektrycznej, względnie indywidualnych źródeł energii odnawialnej,
 - zmniejszanie zapotrzebowania na energię ciepłą poprzez ograniczanie strat ciepła – termomodernizacja budynków,
 - ograniczanie emisji z niskich rozproszonych źródeł technologicznych,
 - zmiana technologii i surowców stosowanych w rzemiośle, usługach i drobnej wytwórczości wpływająca na ograniczanie emisji benzo(a)pirenu;
- W zakresie przetwórstwa mięsnego na skalę komercyjną (fast-foody, restauracje, itp.)
 - stosowanie metod smażenia mięsa (np. z konwerterem katalitycznym), zapewniających obniżenie emisji benzo(a)pirenu,
 - stosowanie zachęt finansowych dla restauracji, które są skłonne wymienić systemy wentylacyjne,
 - promocja w lokalnych społecznościach obiektów przetwórstwa mięsa stosujących metody smażenia zapewniające obniżenie emisji benzo(a)pirenu;
- W zakresie ograniczania emisji powstającej w czasie pożarów lasów i wypalania łąk, ściernisk, pól:
 - zapobieganie pożarom w lasach (uświadamianie społeczeństwa, zakazy wchodzenia w trakcie suszy, sprzątanie lasów),

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- użytkowanie terenów publicznych z wykorzystaniem bezpiecznych praktyk wykorzystujących użycie ognia,
 - skuteczne egzekwowanie zakazu wypalania łąk, ściernisk i pól.
4. W zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi:
- wprowadzanie odpowiednich regulacji prawnych, uniemożliwiających spalanie śmieci na terenach prywatnych posesji,
 - usprawnianie infrastruktury recyklingu, w celu ułatwienia zbiórki odpadów,
 - zachęcenie do stosowania kompostowników,
 - stworzenie specjalnego systemu programów zbiórki odpadów zielonych pochodzących z ogrodów,
 - zbiórka makulatury,
 - prowadzenie kampanii edukacyjnych, informujących społeczeństwo o zagrożeniach dla zdrowia płynących z „otwartego” spalania śmieci.
5. W zakresie ograniczania emisji liniowej (komunikacyjnej) – pierwotnej i wtórnej:
- kontynuacja modernizacji taboru komunikacji miejskiej,
 - wprowadzenie nowych niskoemisyjnych paliw i technologii, szczególnie w systemie transportu publicznego i służb miejskich,
 - szkolenia kierowców i obsługi maszyn dotyczące zmniejszenia emisji poprzez odpowiednie użytkowanie pojazdów,
 - stosowanie zachęt finansowych do wymiany pojazdów na bardziej przyjazne środowisku;
6. W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – energetyczne spalanie paliw:
- ograniczenie wielkości emisji B(a)P poprzez optymalne sterowanie procesem spalania i podnoszenie sprawności procesu produkcji energii,
 - stosowanie technik gwarantujących zmniejszenie emisji substancji do powietrza,
 - stosowanie technik odpylania spalin o dużej efektywności (B(a)P jest niesione w pyle),
 - stosowanie oprócz spalania paliw odnawialnych źródeł energii,
 - zmniejszenie strat przesyłu energii.
7. W zakresie ograniczania emisji z istotnych źródeł punktowych – źródła technologiczne:
- stosowanie efektywnych technik odpylania gazów odlotowych.
8. W zakresie edukacji ekologicznej i reklamy:
- kształtowanie właściwych zachowań społecznych poprzez propagowanie konieczności oszczędzania energii cieplnej i elektrycznej oraz uświadamianie o szkodliwości spalania paliw niskiej jakości,
 - prowadzenie akcji edukacyjnych mających na celu uświadamianie społeczeństwa o szkodliwości spalania odpadów (śmieci) połączonych z ustanawianiem mandatów za spalanie odpadów (śmieci), nakładanych przez policję lub straż miejską na terenie miasta,
 - uświadamianie społeczeństwa o korzyściach płynących z użytkowania scentralizowanej sieci cieplnej, termomodernizacji i innych działań związanych z ograniczeniem emisji niskiej,
 - promocja nowoczesnych, niskoemisyjnych źródeł ciepła,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- wspieranie przedsięwzięć polegających na reklamie oraz innych rodzajach promocji towaru i usług propagujących model konsumpcji zgodny z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym w zakresie ochrony powietrza,
 - działania promocyjne zachęcające do korzystania z transportu publicznego.
9. W zakresie planowania przestrzennego:
- uwzględnianie w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego sposobów zabudowy i zagospodarowania terenu umożliwiających ograniczenie emisji B(a)P poprzez działania polegające na:
 - wprowadzaniu zieleni ochronnej i urządzonej oraz niekubaturowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych miasta (place, skwery),
 - wprowadzaniu obszarów zielonych i wolnych od zabudowy celem lepszego przewietrzania miasta,
 - w przypadku stosowania w nowych budynkach indywidualnych systemów grzewczych zakaz stosowania paliw stałych.

3.2.9. Wytyczne do prowadzenia edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza

W edukacji ekologicznej należy kłaść szczególny nacisk na motywowanie i aktywizowanie społeczeństwa w zakresie działań proekologicznych. Powinno się w ten sposób kształtować wrażliwość oraz świadomość ekologiczną, a także propagować konkretne wzorce działań korzystne dla środowiska.

Cele edukacji ekologicznej

1. Podniesienie stanu świadomości ekologicznej społeczności lokalnej z uwzględnieniem wszystkich grup wiekowych, społecznych oraz środowiskowych.
2. Ukształtowanie racjonalnej i zaangażowanej postawy mieszkańców wobec działań gminy na rzecz sozologii (ochrony środowiska).
3. Przygotowanie społeczeństwa do praktycznego wdrażania zasad ekorozwoju.
4. Popularyzacja wiedzy przyrodniczej.
5. Propagowanie zdrowego stylu życia oraz postaw przyjaznych środowisku.
6. Rozpowszechnianie prawnych, ekonomicznych i organizacyjnych aspektów ochrony środowiska.
7. Promowanie działalności kulturalno - artystycznej inspirowanej pięknem przyrody i potrzebą ochrony środowiska.

Grupy odbiorców

Edukację ekologiczną należy dostosować do wieku i wiedzy odbiorców. Dlatego proponuje się wyróżnić następujące grupy odbiorców:

- Dzieci przedszkolne;
- Dzieci w klasach 1-3 szkoły podstawowej;
- Dzieci w klasach 4-6 szkoły podstawowej;
- Dzieci gimnazjalne i ponadgimnazjalne;
- Dorośli pracujący lub studiujący;
- Dorośli bezrobotni oraz w wieku emerytalnym.

Formy edukacji ekologicznej

- Filmy edukacyjne;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Warsztaty;
- Lekcje;
- Pogadanki prowadzone przez pracowników wydziałów ochrony środowiska urzędów gminnych, pracowników Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, przeszkolonych nauczycieli lub ekologów;
- Akcje proekologiczne (sadzenie drzew, budowa ścieżki ekologicznej, segregacja odpadów w gospodarstwach domowych itp.)
- Zajęcia w terenie (wizyty na stacjach monitoringu powietrza, wizyty w zakładzie utylizacji odpadów, w dzielnicach opalanych węglem w okresie zimowym);
- Konkursy – wiedzy, artystyczny, teatralny, fotograficzny;
- Spotkania;
- Festyny;
- Szkolenia i konferencje dla nauczycieli – jak uczyć o ekologii;
- Ulotki;
- Materiały promocyjne;
- Plakaty;
- Folder informacyjny o programach ochrony powietrza uchwalonych w województwie;
- Strony informacyjno-edukacyjne w Internecie;
- Informacje i zachęcanie do udziału w ogólnopolskich akcjach, konkursach.

Propozycje haseł ekologicznych

- Czyste powietrze naszym priorytetem
- Czyste powietrze – pomóż nam to osiągnąć
- Oddychaj śmiało - kampania Czyste Powietrze
- Czyste powietrze – nasza przyszłość
- Dbaj o powietrze – żyj zdrowo
- Czyste powietrze – zdrowe płuca
- Chroniąc powietrze – chronisz siebie
- Nie emituj! Daj odetchnąć
- Czyste powietrze – to ma sens
- Spójrz w niebo – stop emisji!
- Co spalamy to wdychamy!
- Czyste powietrze – czysty zysk
- Dbajmy o powietrze – będziemy zdrowsi
- Popraw klimat swojej miejscowości (miasta)
- Działaj ekologicznie i bądź zdrow

Proponowana tematyka i sposób realizacji edukacji ekologicznej:

1. *Ogrzewanie mieszkań.* Akcja mająca na celu popularyzowanie wśród mieszkańców ekologicznego sposobu ogrzewania (z sieci miejskiej, elektryczne, gazowe).
 - Pikniki dla mieszkańców wybranych dzielnic – rozdawanie ulotek, materiałów promocyjnych, pogadanki, konkursy wiedzy.
 - Lekcje uświadamiające dzieciom jak ogrzewanie węglowe zanieczyszcza powietrze.
 - Organizacja wycieczki do najbliższej elektrociepłowni, oprowadzanie przez pracownika elektrociepłowni – pogadanka.
2. *Oszczędzanie energii.* Akcja mająca na celu uświadomienie społeczeństwu w jaki sposób oszczędzać energię, jak to wpływa na jakość powietrza, a także na koszty funkcjonowania gospodarstwa domowego.
 - „Szkoły pełne energii”, akcja której celem będzie zwiększenie działań szkół i przedszkoli na rzecz zrównoważonego rozwoju, podniesienie poziomu wiedzy

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów

z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

i umiejętności praktycznych w zakresie racjonalnego gospodarowania energią, rezultatem czego powinno być zmniejszenie zużycia energii w placówkach. W klasach można wyznaczyć specjalne dyżury do gaszenia światła w pomieszczeniach, wyłączania sprzętu elektronicznego, odpowiedniego wietrzenia pomieszczeń.

- Organizacja wycieczek rowerowych w miejsce, gdzie znajdują się wiatraki prądotwórcze, elektrownie wodne lub budynki zasilane energią słoneczną.
 - Organizacja konkursu min. na stworzenie plakatu zachęcającego do oszczędzania energii. Konkurs plastyczny „Energia wokół nas”. Celem konkursu ma być pokazanie sposobu jak chronić zasoby energii i jej nie marnować.
 - Organizacja kompleksowej akcji edukacyjno-promocyjnej (pogadanki, lekcje) dotyczącej gospodarowania energią i pozyskiwania jej z odnawialnych źródeł.
 - Szkolenie dla nauczycieli i przedstawicieli społeczności lokalnej na temat „Zielone szkoły – racjonalnie gospodarujemy energią”.
3. *Zielone miasto/gmina.* Akcja mająca na celu popularyzowanie wśród mieszkańców/uczniów roli zieleni w kształtowaniu klimatu lokalnego, estetycznego zagospodarowania posesji i pobudzenie wśród nich inicjatyw proekologicznych.
- „Kwiatki na rabatki” – sadzenie przez dzieci kwiatów i krzewów na wybranym kwietniku w mieście/gminie. Dzieci same wybierają miejsce na rabatki podczas spaceru, a następnie z pomocą pracowników urzędu gminy sadzą rośliny i tworzą klomby.
 - Zabawa w małych ogrodników na terenie przedszkoli. Sadzenie kwiatów cebulowych (tulipanów, narcyzów itp.) i krzewów. Wiosną maluchy obserwują swoje dzieło i tworzą prace plastyczne nim zainspirowane.
 - „Drzewko za oponę” – festyn rodzinny, na którym można wymienić odpady (np. opony, baterie, butelki plastikowe) na rośliny ogrodowe lub zabawki i gry dla dzieci oraz wziąć udział w licznych konkursach z nagrodami.
 - Akcja „Posadzimy drzewa, bez nich żyć się nie da” – szkoły i przedszkola otrzymują bezpłatnie sadzonki.
4. *Dzień bez Samochodu.* Akcja mająca popularyzować środki transportu inne niż samochód osobowy – rower, komunikację miejską, spacer, oraz uświadomić jak poruszanie się samochodem wpływa na zanieczyszczenia powietrza.
- „Nie jeżdżę samochodem do kiosku”, „Popraw klimat swojego miasta”, „Nie podwoź mnie do szkoły, pojedę rowerem”
 - konkurs na plakat promujący akcję,
 - rajd rowerowy do miejsca atrakcyjnego krajoznawczo zakończony piknikiem i konkurencjami sportowymi,
 - pieszy rajd krajoznawczy,
 - pogadanka, a następnie konkurs na temat zrównoważonego transportu.
5. *Nie pal śmieci.* Akcje mające uświadomić społeczeństwu szkodliwy wpływ palenia śmieci na zdrowie ludzkie i jakość powietrza. Znowelizowana ustawa z dnia 1 lipca 2011 roku o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, obliuguje gminy do prowadzenia działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, a w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych. Zachęcenie i przekonanie dorosłych do segregacji odpadów nie jest łatwe. Dlatego, też najskuteczniej jest edukować dzieci, które swoim zapałem i wrażliwością na stan środowiska naturalnego przekonają rodziców czy dziadków do zmiany przyzwyczajeń. Jak wiadomo, dzieci uczą się najszybciej i najchętniej przez zabawę, również tego, jak należy prawidłowo segregować odpady.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Kolportowanie ulotek – m.in. „Wypalanie Zabijanie”, „Kochasz dzieci, nie pal śmieci”;
- Zbiórki surowców wtórnych i odpadów, takich jak baterie i zużyte opony, makulatura;
- Happening „Stop spalaniu śmieci w domach!”;
- Edukacja najmłodszych pod hasłem: „Czego Jaś się nauczył, to Jan będzie umiał”;
- Projekcje filmów związanych z segregacją odpadów;
- Edukacja z zakresu segregacji odpadów – dzieci biorą czynny udział w ich sortowaniu – sprawdzając puszki magnesami i zgniatając je przed wrzuceniem do pojemników. Starsze dzieci segregują różne odpady i tworzą z nich ekologiczne dzieła sztuki np. puszko – motylki.
- Zbiórka puszek, baterii, makulatury. Dzieci angażują do akcji rodziców i najbliższych prosząc ich o przynoszenie puszek (baterii, makulatury) jako bilet wstępu na wszystkie organizowane przez nie imprezy takie jak Dzień Babci, Mamy.
- Organizacja „Gwiazdki Eko-przedszkolaka”, w grudniu, której główną atrakcją będzie tworzenie ozdób świątecznych i instrumentów z surowców wtórnych.
- Współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, którego domownicy w ramach terapii zajęciowej wykonywali drobne prace np. szycie płóciennych ekotoreb, tworzenie pocztówek z surowców wtórnych czy porządkowanie wyznaczonego obszaru.
- Ulotki o segregacji odpadów i ekologicznym zachowaniu, które będą rozdawane mieszkańcom.
- Konkurs na wykonanie projektu kalendarza szkolnego z wykorzystaniem tematu „Zbieraj i segreguj przez cały rok”.
- Partol Ekologiczny – czyli obserwacja terenu, w celu zlokalizowania przykładów dbania o środowisko i szkodliwego działania, oraz spotkania z leśnikami.
- Certyfikaty Ekospecjalisty w dziedzinie „już wiem jak segregować odpady”.
- Akcja segregacji biomasy na terenie kolonii ogrodów działkowych.

Strony internetowe pomocne przy realizacji zadań z zakresu edukacji ekologicznej:

- <http://www.zielonalekcja.pl>
- <http://www.zrodla.org>
- <http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/edukacja-ekologiczna/>
- <http://wiedza.ekologia.pl/>
- <http://www.ine-isd.org.pl/>
- <http://www.ciee-gda.pl>

Informacje możliwe do zamieszczenia w folderach

MAMY OGROMNY WPŁYW NA JAKOŚĆ POWIETRZA, KTÓRYM ODDYCHAMY!!!

Dla prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa domowego niezbędne są ciągle dostawy odpowiedniej ilości energii cieplnej, zużywanej przede wszystkim na ogrzewanie budynku mieszkalnego oraz podgrzewanie wody użytkowej. Towarzyszy temu emisja zanieczyszczeń do powietrza.

Emisja zanieczyszczeń do powietrza jest zróżnicowana ze względu na rodzaj używanego paliwa.

Do ekologicznych, tzw. czystych źródeł ogrzewania zaliczamy:

- Ogrzewanie centralne (miejska, gminna sieć ciepłna);
- Ogrzewanie tzw. paliwami ekologicznymi – gazem, olejem opałowym, prądem;
- Ogrzewanie węglem wysokiej jakości w piecach retortowych, o wysokiej sprawności;
- Ogrzewanie z odnawialnych źródeł energii – np. geotermia, panele słoneczne.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Niebezpieczne dla ludzi i środowiska sposoby ogrzewania to:

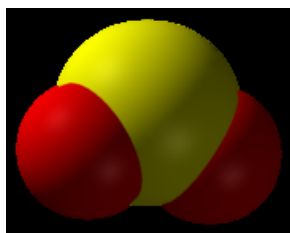
- Ogrzewanie pomieszczeń piecami węglowymi o niskiej sprawności;
- Wykorzystywanie węgla o niskiej jakości, czyli mokrego lub z dużą zawartością popiołu i siarki, miazgi i pyłu węglowego;
- Wykorzystywanie mokrego drewna lub odpadów drewnianych z impregnatami;
- Spalanie odpadów komunalnych: resztek jedzenia, papieru, opakowań papierowych i plastikowych po napojach i innych;

Powodują one, że do powietrza, w bliskiej odległości od źródła spalania, dostaje się szereg niebezpiecznych dla zdrowia i środowiska substancji między innymi: pył wraz z metalami ciężkimi, benzo(a)pirenem i innymi substancjami rakotwórczymi, dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla.

Spalanie śmieci, szczególnie wszystkich z zawartością plastiku (butelki PET, kartony po napojach, siatki i woreczki, pudełka po produktach spożywczych, zużyte opony, itp.) powoduje emisję szeregu zanieczyszczeń, w tym głównie rakotwórczych DIOKSYN.

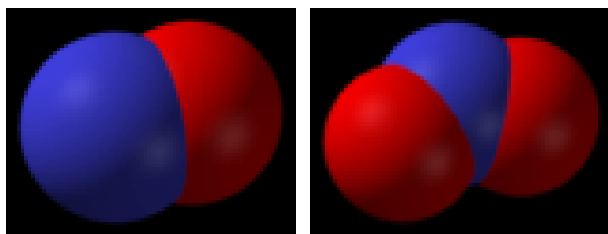
Jakie zagrożenia niosą nam substancje emitowane do powietrza?

Dwutlenek siarki (SO₂)

Ma działanie toksyczne, atakuje najczęściej drogi oddechowe i struny głosowe. Po wnikięciu do ścianek dróg oddechowych przenika do krwi i dalej do całego organizmu. Kumuluje się w ściankach tchawicy i oskrzelach oraz w wątrobie, śledzionie, mózgu i węzłach chłonnych. Duże stężenie SO₂ może prowadzić również do zmian w rogówce oka. Po utlenieniu w obecności pary wodnej, mają również udział w tworzeniu kwaśnych deszczów i ich niszczącym działaniu.

Tlenki azotu (NO i NO₂)

Mają działanie toksyczne, obniża odporność organizmu na infekcje bakteryjne, działa drażniąco na oczy i drogi oddechowe, jest przyczyną zaburzeń w oddychaniu, powoduje choroby alergiczne (m.in. astmę). Tlenki azotu są prekursorami powstających w glebie związków rakotwórczych i mutagennych. Po utlenieniu w obecności pary wodnej, mają również udział w tworzeniu kwaśnych deszczy i ich niszczącym działaniu.

Pyły – powodują podrażnienia naskórki i śluzówki. Najniebezpieczniejsze są pyły najdrobniejsze o wielkości cząstki do 10 µm, które z łatwością przenikają do organizmu (głównie płuc, a stamtąd do

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

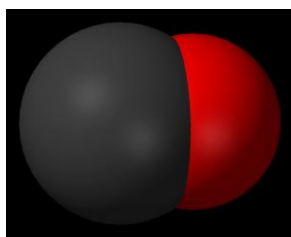
układu krążenia) wywołując jego zatrucie, zapalenia górnych dróg oddechowych, pylicę, nowotwory płuc, choroby alergiczne i astmę.

Pyły naturalne nieorganiczne powstają w wyniku takich zjawisk przyrody, jak: wietrzenie skał, wybuchy wulkanów.

Pyły pierwotne są emitowane bezpośrednio ze źródeł, powstają głównie podczas spalania, mogą składać się z kurzu, małych płatków sadzy, pyłku kwiatowego itp.

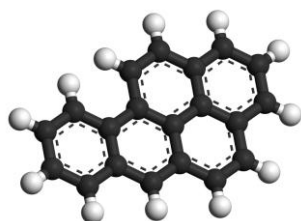
Pyły wtórne powstają w wyniku przemian chemicznych w atmosferze prekursorów pyłu: dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu (NO_x), lotnych związków organicznych (LZO), amoniaku (NH₃). Znaczna ilość pyłów w powietrzu jest pochodzenia wtórnego.

Tlenek węgla (CO)

Jest niezwykle groźny, silnie toksyczny. Powoduje ciężkie zatrucia (zaczadzenie). Najbardziej wrażliwy na jego działanie jest mózg. Około 80% zawartego w powietrzu CO jest wiązana z hemoglobina we krwi, tworząc karboksyhemoglobinę (HbCO), niezdolną do przenoszenia tlenu, co prowadzi do niedotlenienia tkanek. Przy zawartości ok. 20% HbCO we krwi mówimy o tzw. "ostrym zespole mózgowym" charakteryzującym się spadkiem czujności i rozróżniania, sennością, dezorientacją, w końcu może dojść do śpiączki i śmierci. Po długiej ekspozycji w warunkach wysokiego stężenia CO może nastąpić również uszkodzenie mięśnia sercowego.

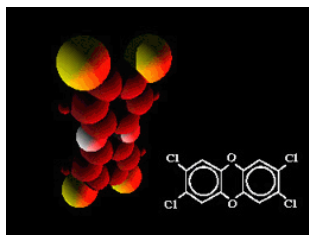
Benzo(a)piren

Jest głównym przedstawicielem wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), jest kancerogenem chemicznym, wykazuje toksyczność układową, powodując uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego. Substancja toksyczna, rakotwórcza, mutagenna, działająca na rozrodczość i niebezpieczna dla środowiska. Może powodować raka. Może powodować dziedziczne wady genetyczne. Może upośledzać płodność. Może działać szkodliwie na dziecko w łonie matki. Działa bardzo toksycznie na organizmy wodne; może powodować długo utrzymujące się niekorzystne zmiany w środowisku wodnym.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Dioksyny

Są to związki należące do grupy trwałych związków organicznych. Są niskolotnymi (pozostają w zasięgu układu oddechowego człowieka) ciałami stałymi, bezbarwnymi i bezwonnymi. SĄ SILNIE TOKSYCZNE, A JEDNOCZEŚNIE CHARAKTERYZUJĄ SIĘ DŁUGIM CZASEM PRZEBYWANIA W ŚRODOWISKU. PODLEGAJĄ BIOAKUMULACJI W ŁAŃCUCIE POKARMOWYM, CO OZNACZA, ŻE CZŁOWIEK KUMULUJE W SOBIE WSZYSTKIE DIOKSYNY WCHŁONIĘTE PRZEZ ZWIERZĘTA I ROŚLINY, KTÓRE SPOŻYWA. Dioksyny dobrze rozpuszczają się w tłuszczach, natomiast są prawie nierozpuszczalne w wodzie. Rozkładowi ulegają dopiero w temperaturach powyżej 500°C (są to temperatury osiągane w zawodowych elektrowniach i spalarniach, ale nie do osiągnięcia w domowych kotłowniach). Są podatne na fotodegradację pod wpływem słonecznym. DIOKSYNY UWAŻANE SĄ ZA NAJSILNIEJ TOKSYCZNE ZE ZNANYCH ZWIĄZKÓW CHEMICZNYCH. Zatrucie dioksynami powoduje: alergie, bóle głowy, chroniczną słabość, obniżenie odporności, zaburzenia w tworzeniu się hemoglobiny, uszkodzenia wątroby, trzustki, nerek i układu pokarmowego, zmiany neurologiczne, uszkodzenie płodu oraz choroby nowotworowe. Związki te są trucizną o powolnym działaniu, ale bardzo szkodliwym działaniu.

Jakie działania każdy z nas może podjąć, aby zmniejszyć emisję zanieczyszczeń do powietrza?

- NIE PALMY ŚMIECI W PALENISKACH DOMOWYCH! NIE NARAŻAJMY SIEBIE, RODZINY, SĄSIADÓW NA WDYCHANIE ZWIĄZKÓW TOKSYCZNYCH POWSTAŁYCH W PROCESACH NIEWŁAŚCIWEGO SPALANIA! NIE TRUJMY ŚRODOWISKA ORAZ SIEBIE NAWZAJEM!
SPALANIE ODPADÓW Z NARUSZENIEM PRZEPISÓW OCHRONY ŚRODOWISKA JEST WYKROCZENIEM ZAGROŻONYM GRZYWNĄ, A W SKRAJNYCH PRZYPADKACH MOŻE BYĆ NAWET PRZESTĘPSTWEM, ZA KTÓRE GROZI KARA POZBAWIENIA WOLNOŚCI OD 3 MIESIĘCY DO LAT 5.
- PODŁĄCZENIE MIESZKANIA (DOMU) DO CENTRALNEGO (MIEJSKIEGO, GMINNEGO) SYSTEMU ZAOPATRYWANIA W ENERGIĘ CIEPLNĄ;
- ZMIANA PALIWA NA „EKOLOGICZNE” – GAZ, OLEJ OPAŁOWY LUB ZASTOSOWANIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ ORAZ INDYWIDUALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII ODNAWIALNEJ;
- ZMNIEJSZANIE ZAPOTRZEBOWANIA NA ENERGIĘ CIEPLNĄ POPRZEZ OGRANICZANIE STRAT CIEPŁA – TERMOMODERNIZACJA BUDYNKÓW;
- WYKORZYSTYWANIE W BUDOWNICTWIE MATERIAŁÓW ENERGOOSZCZĘDNYCH;
- OSZCZĘDZANIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ I CIEPŁA;
- NIE PALENIE ODPADÓW BIOLOGICZNYCH (LIŚCI, GAŁĘZI) – LEPIEJ ZAŁOŻYĆ KOMPOSTOWNIK;
- ZAPOBIEGANIE POŻAROM W LASACH - NIE WCHODZENIE DO LASÓW W TRAKCIE SUSZY, NIEZAŚMIECANIE LASÓW;
- NIE WYPALANIE ŁĄK, ŚCIERNISK I PÓL,
- CZĘSTSZE KORZYSTANIE Z KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ LUB ROWERU;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- OGRANICZANIE PRĘDKOŚCI NA DROGACH O PYLĄCEJ NAWIERZCHNI;
- „EKOLOGICZNY” SPOSÓB JAZDY – JAZDA PŁYNNA, BEZ NADMIERNEJ PRĘDKOŚCI;
- NIE KORZYSTANIE Z SAMOCHODU NA KRÓTKICH ODCINKACH – MOŻEMY SOBIE ZROBIĆ SPACER.

Gdzie możemy uzyskać dofinansowanie na działania proekologiczne?

- Z systemu funduszy ekologicznych – z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (www.nfosigw.gov.pl) oraz WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W Rzeszowie (<http://www.bip.wfosigw.rzeszow.pl/>; adres: 35-025 Rzeszów, ul. Zygmuntowska 9, tel. 17 852-23-44, 17 853-63-61; fax 17 853-63-81
- Z BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A. (www.bosbank.pl), infolinia: 0-801-355-455, +48 22 543-34-34, Oddział w Bydgoszczy - ul. Bernardyńska 13), który część kredytów o charakterze preferencyjnym przeznacza na dofinansowanie działań w zakresie ochrony środowiska;
- Z URZĘDU MIASTA LUB GMINY, właściwego dla miejsca zamieszkania.

GLÓWNYMI ŹRÓDŁAMI EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ DO ATMOSFERY SĄ:

PYŁU PM10, PYŁU PM2,5 ORAZ BENZO(a)PIRENU

1. Niepełne spalanie paliw stałych (węgla i drewna). Niepełne spalanie zachodzi przy niskich temperaturach spalania oraz niskiej sprawności kotłów – w piecach o niskiej sprawności
2. Reakcje spalania przebiegające w ruchomych lub stacjonarnych silnikach spalinowych napędzanych olejem napędowym – środki transportu.
3. W trakcie spalania odpadów – występuje bardzo duża emisja benzo(a)pirenu przy spalaniu odpadów w kotłach indywidualnych (w domach) oraz w sposób niezorganizowany (ogniska), znacznie mniejsza jest emisja ze spalarni odpadów.
4. Przemysł koksowniczy - produkcja koksu.
5. Pożary lasów.
6. Palenie papierosów (zarówno czynne, jak i bierne).
7. Wszelkie procesy rozkładu termicznego związków organicznych przebiegające przy niewystarczającej ilości tlenu.

B(a)P jest „niesiony” w pyłe, a więc jego emisji sprzyja brak urządzeń odpylających.

Podkreślić należy, że w dużych i średnich elektrociepłowniach i elektrowniach, gdzie spalanie odbywa się w bardzo wysokich temperaturach, a sprawność urządzeń redukujących emisję pyłów dochodzi do 95% praktycznie nie występuje emisja B(a)P.

BENZENU

Spalanie paliw stałych (drewna, węgla, koksu), ciekłych (oleju opałowego) i gazowych lub ich mieszanin, w rezultacie, których otrzymuje się energię cieplną – **energetyka przemysłowa**.

Reakcje spalania przebiegające w ruchomych lub stacjonarnych silnikach spalinowych – **środki transportu**. Obecnie zawartość benzenu w benzynach została restrykcyjnie ograniczona.

Transport, magazynowanie i rozlewanie benzyny.

Przemysł koksowniczy – proces pozyskiwania benzolu koksowniczego i smoły koksowniczej;

Produkcja pestycydów.

Ekstrakcji tłuszczów i olejów roślinnych, w czasie której stosuje się benzen.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Przemysł chemiczny – produkt w syntezie organicznej, w zakładach produkujących farby i lakiery – zanieczyszczenie rozcieńczalników do farb poliwinylowych, chlorokauczukowych, lakierów poliuretanowych, ftalowych i polichlorowinyloowych (możliwa zawartość benzenu w produkcji 0,01%).

Przemysł metalowy, meblarski, poligraficzny – używanie farb i lakierów zawierających benzen.

W przyrodzie występuje jako składnik ropy naftowej i smoły węglowej.

Palenie papierosów (zarówno czynne, jak i bierne).

DWUTLENKU AZOTU

1. Spalanie paliw stałych, ciekłych i gazowych lub ich mieszanin, w rezultacie, których otrzymuje się energię cieplną – energetyka przemysłowa.
2. Reakcje spalania przebiegające w ruchomych lub stacjonarnych silnikach spalinowych – środki transportu.
3. Procesy, w których wysoka temperatura jest niezbędnym warunkiem prawidłowego przebiegu operacji technologicznych – proces wielkopiecowy w hutnictwie żelaza i stali, proces martenowski i konwertorowy, proces realizowany w elektrycznych łukowych piecach hutniczych, spawanie elektryczne i gazowe.
4. Techniki, które emitują tlenki azotu w następstwie reakcji chemicznych – **przemysł syntezy chemicznej**.
 - procesy technologiczne wymagające zastosowania kwasu azotowego w syntezie organicznej,
 - podczas produkcji kwasów: siarkowego, azotowego, chromowego, pikrynowego, adypinowego, szczawinowego,
 - w wytwarzaniu toluenu, nitrocelulozy, nitrogliceryny, dynamitu,
 - przy produkcji nawozów sztucznych, leków, barwników, celulozy.
5. Reakcje pełnego lub powierzchniowego roztwarzania metali lub ich stopów w kwasie azotowym, dla otrzymywania odpowiednich soli – **przemysł odczynnikowy** lub obróbki gotowych detali.
6. Wydzielanie do atmosfery w sposób okresowy lub ciągły, o stałym lub zmieniającym się w czasie natężeniu emisji:
 - materiały wybuchowe,
 - gazy postrzałowe, występujące w kopalniach,
 - odpadki rolnicze – tlenki azotu są emitowane do powietrza atmosferycznego w wyniku szybkiego rozkładu materiału roślinnego, zachodzącego w zielonych silosach,
 - palenie papierosów i fajki.

3.2.10. Harmonogram rzeczowo-finansowy działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza benzo(a)pirenem

Poniżej w tabeli zestawiono **działania naprawcze niezbędne i możliwe do realizacji**, które mają na celu przywrócenie standardów jakości powietrza w zakresie stężeń B(a)P. Wymienione działania powinny być realizowane w miarę możliwości finansowych.

Ze względu na swą specyfikę oraz na uwarunkowania głównie ekonomiczne, obniżenie stężeń B(a)P poniżej wartości docelowej jest w realiach polskich na chwilę obecną niemożliwe. Dlatego najważniejsze jest stopniowe wprowadzanie wszelkich działań jak i stosowanie się do kierunków zmierzających do obniżenia emisji szczególnie z ogrzewania indywidualnego. Równocześnie należy pamiętać, że wszelkie działania polegające na zmianie sposobów ogrzewania powinny być

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

wykonywane w miarę możliwości finansowych i technicznych zarówno samorządów terytorialnych jak i osób fizycznych.

Badanie skuteczności przedstawionych poniżej działań naprawczych jest zamieszczone w rozdziale 6.7.

DZIAŁANIE PIERWSZE	
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PkRzeZSO
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	OBNIŻENIE EMISJI Z OGRZEWANIA INDYWIDUALNEGO
Opis działania naprawczego	<p>Opracowanie i wdrożenie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji, obejmującego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 90 tys. m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 7 tys. m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; - likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 45 tys. m² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 558 tys. m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum;
Lokalizacja działań	Miasto Rzeszów
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Organ samorządu gminnego oraz osoby prawne w tym jednostki organizacyjne realizujące zadania wskazane w Programie w tym w szczególności zarządzający budynkami w mieście, dostawca ciepła, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
Rodzaj środka	Techniczny
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe
Planowany termin wykonania	<p>2013-2015 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 4 500 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 350 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 2 250 m² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 27,9 tys. m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum</p> <p>2016 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 6 300 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 490 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 3 150 m² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 39 tys. m² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum</p> <p>2017 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 7 200 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 560 m² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 3 600 m² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa</p>

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE PIERWSZE										
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PkRzeZSO									
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	OBNIŻENIE EMISJI Z OGRZEWANIA INDYWIDUALNEGO									
	stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 44,6 tys. m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum									
	2018 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 14,4 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 1 120 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 7 200 m ² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 89,3 tys. m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum									
	2019 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 14,4 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 1 120 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 7 200 m ² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 89,3 tys. m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum									
	2020 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 14,4 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 1 120 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 7 200 m ² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 89,3 tys. m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum									
	2021 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 14,4 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 1 120 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 7 200 m ² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 89,3 tys. m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum									
	2022 - podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 14,4 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum; podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne ok. 1 120 m ² lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 7 200 m ² lokali w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum; likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece gazowe, olejowe lub elektryczne w ok. 89,3 tys. m ² lokali w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum									
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Źródła związane z mieszkalnictwem i usługami									
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	55,3									
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	0	0	4,2	5,9	6,8	13,6	13,6	13,6	13,6	13,6
Źródła finansowania	Własne samorządu, właściciele budynków, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne fundusze (w tym europejskie), Bank Ochrony Środowiska									
Monitoring działania	Organ sprawozdający Organ samorządu gminnego									

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE PIERWSZE	
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PkRzeZSO
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	OBNIŻENIE EMISJI Z OGRZEWANIA INDYWIDUALNEGO
Organ odbierający	Zarząd województwa
Wskaźniki	- sprawozdanie z realizacji poszczególnych zadań na podstawie poniższej ankiety
Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Ankieta monitorowania realizacji działań zmierzających do ograniczenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych

Miasto/dzielnica lub gmina/Adres	Długość nowo położonych gazociągów [m]	Długość nowo położonej sieci ciepłej [m]	Liczba zlikwidowanych tradycyjnych kotłów węglowych [szt.]	W tym wymienione na źródła: [szt./powierzchnia użytkowa lokal [m ²]							Termomodernizacja ilość budynków [szt./powierzchnia lokal [m ²]	Koszty [PLN]	Źródło finansowania	Efekt ekologiczny [Mg/rok]	Kod działania
				Misc	gaz	elektryczne	olej	biomasa	Węglowe reaktorowe	Inne (jabłko)					
LĄCZNIE															

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE DRUGIE		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PkRzeEEk	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	EDUKACJA EKOLOGICZNA	
Opis działania naprawczego	Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocja nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła i inne.	
Lokalizacja działań	Miasto Rzeszów	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny, regionalny	
Jednostka realizująca zadanie	Organ samorządu gminnego, marszałek województwa, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	
Rodzaj środka	Oświatowy lub informacyjny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Średnioterminowe	
Planowany termin wykonania	Zadanie realizowane ciągle	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Inne	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	0,2	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	Własne samorządu, WFOŚiGW, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Organ samorządu gminnego, marszałek województwa, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- sprawozdanie z przeprowadzonych akcji edukacyjnych (rodzaj akcji, czas przeprowadzenia, ilość osób uczestniczących)
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE TRZECIE		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PkRzePZP	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	ZAPISY W PLANACH ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO	
Opis działania naprawczego	<p>1) Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie emisji B(a)P, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustalenia zakazu stosowania paliw stałych, w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), a także zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne,</p> <p>2) Uchwalenie planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach przekroczeń wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (jeżeli nie ma obowiązujących) oraz zawarcie w nich zapisów dotyczących zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne.</p>	
Lokalizacja działań	Miasto Rzeszów	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Rada miasta	
Rodzaj środka	Prawny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe	
Planowany termin wykonania	-	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Inne	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Środek o charakterze regulacyjnym	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	-	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Prezydent miasta
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- ilość przyjętych uchwał, - lokalizacja obszaru, którego dotyczy uchwała
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE CZWARTE		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PkRzeUCP	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	ZAPISY W REGULAMINIE UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I PORZĄDKU NA TERENIE MIASTA RZESZOWA	
Opis działania naprawczego	Stosowanie odpowiednich zapisów, zakazujących spalania odpadów ulegających biodegradacji na terenach ogrodów działkowych oraz ogrodów przydomowych i na terenach zielonych miasta	
Lokalizacja działań	Miasto Rzeszów	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Organ samorządu gminnego	
Rodzaj środka	Prawny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	Długoterminowe	
Planowany termin wykonania	-	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Inne	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Środek o charakterze regulacyjnym	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	Brak możliwości oszacowania	
Źródła finansowania	-	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Prezydent miasta
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- ilość przyjętych uchwał, - lokalizacja obszaru, którego dotyczy uchwała
	Termin sprawozdania	Do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

DZIAŁANIE PIĄTE		
KOD DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	PkRzeSIM	
TYTUŁ DZIAŁANIA NAPRAWCZEGO	SYSTEM INFORMOWANIA MIESZKAŃCÓW	
Opis działania naprawczego	Stworzenie i utrzymywanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie	
Lokalizacja działań	Miasto Rzeszów	
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny	
Jednostka realizująca zadanie	Marszałek województwa, wojewódzki inspektor ochrony środowiska	
Rodzaj środka	Techniczny	
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	-	
Planowany termin wykonania	Zadanie realizowane ciągle	
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Inne	
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN/rok	0,04	
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	-	
Źródła finansowania	WFOŚiGW, NFOŚiGW, środki własne samorządu, budżet państwa	
Monitoring działania	Organ sprawozdający	Marszałek województwa, wojewódzki inspektor ochrony środowiska
	Organ odbierający	Zarząd województwa
	Wskaźniki	- sprawozdanie z realizacji zadania
	Termin sprawozdania	W ciągu 3 miesięcy po zakończeniu inwestycji

Wszystkie sprawozdania należy wykonywać z wykorzystaniem zaproponowanych dla każdego działania wskaźników monitorowania oraz projektów ankiet zawartych w tabelach 18-21.

Termin realizacji Programu ustala się na 31.12.2022 r.

Termin realizacji Programu ustala się na 10 lat, ze względu na szeroko zakrojone działania naprawcze, szczególnie w zakresie redukcji emisji z ogrzewania indywidualnego (PkRzeZSO). Działania te wymagają wysokich nakładów finansowych oraz rozległych prac, wykonanie których nie jest możliwe w krótszym czasie.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA DZIAŁAŃ NAPRAWCZYCH

Finansowanie działań naprawczych może być prowadzone ze środków krajowych lub zagranicznych. Obecnie największe możliwości uzyskania dofinansowania istnieją z Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Fundusze europejskie na lata 2007-2013 w większości są rozdysponowane. Kolejny okres finansowania rozpocznie się w 2014

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

roku. wówczas będzie wiadomo, na jakie cele zostaną przeznaczone te fundusze europejskie oraz ile środków będzie można wykorzystać na realizację Programów Ochrony Powietrza.

Jest to bardzo istotne, gdyż opracowywane pod koniec 2012 r. Programy Ochrony Powietrza dla poszczególnych stref zostaną uchwalone w 2013 r., a ich realizacja rozpocznie się w drugiej połowie 2013 r. lub na początku 2014 r. Tak więc jednostki realizujące Programy będą się mogły ubiegać o nowo rozdysponowywane środki przeznaczone na lata 2014-2020.

Program LIFE+

LIFE+ jest instrumentem finansowym wspierającym politykę ochrony środowiska Wspólnoty Europejskiej, który jest realizowany w latach 2007-2013.

Program LIFE+ składa się z trzech części:

- LIFE+ przyroda i różnorodność biologiczna,
- LIFE+ polityka i zarządzanie w zakresie środowiska,
- LIFE+ informacja i komunikacja.

Działania z zakresu ochrony powietrza, jakie mogą uzyskać wsparcie finansowe z programu LIFE+, to:

1st Niska emisja:

- wymiana kotłów/pieców na: podłączenie do sieci ciepłowniczej, ogrzewanie gazowe, olejowe, elektryczne lub kotły retortowe na paliwo stałe,
- odnawialne, niskoemisyjne źródła energii – np. kolektory słoneczne, pompy ciepła,
- termoizolacja/termomodernizacja budynków.

2nd Transport/komunikacja:

- systemy Park&Ride,
- wymiana/modernizacja taboru komunikacji autobusowej,
- rozwój innych rodzajów komunikacji zbiorowej (tramwaje),
- promocja komunikacji rowerowej (budowa tras rowerowych, bezpłatne wypożyczalnie rowerów),
- czyszczenie ulic.

Instytucją, która koordynuje przydzielanie środków z programu LIFE+ w Polsce jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie. Wszelkie informacje związane z programem LIFE+ znajdują się na stronie internetowej NFOŚiGW, który jest jednocześnie Krajowym Punktem Kontaktowym. NFOŚiGW prowadzi konsultacje podczas przygotowania wniosków, przeprowadza nabór wniosków oraz przekazuje je do Komisji Europejskiej. Nabór wniosków odbywa się raz do roku. Na stronie internetowej, pod adresem: <http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-zagraniczne/instrument-finansowy-life/kalendarium-naboru-life/> znajduje się kalendarium naboru wniosków, gdzie można sprawdzić aktualnie prowadzone nabory. Finansowanie mogą otrzymywać jednostki, podmioty i instytucje publiczne lub prywatne. Beneficjenci tworzyć mogą partnerstwa w ramach poszczególnych projektów.

Obecnie przygotowywane są nowe zasady funkcjonowania Funduszu LIFE, które zastosowane będą w realizacji nowej Wieloletniej perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020.

Środki Europejskiego Obszaru Gospodarczego („norweskie”)

<http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-norweskie>

Bezwrotna pomoc finansowa dla Polski w postaci dwóch instrumentów pod nazwą:

- Mechanizm Finansowy EOG;
- Norweski Mechanizm Finansowy

w Polsce odbywa się na podstawie Programu Operacyjnego, przy uwzględnieniu wytycznych przygotowanych przez państwa – darczyńców.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Środki finansowe, przyznane Polsce w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, są wykorzystywane na projekty realizowane w ramach następujących obszarów priorytetowych:

- ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
- promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami,
- ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast,
- opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem,
- badania naukowe,
- ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych,
- polityka regionalna i działania transgraniczne.

W czerwcu 2011 roku została podpisana umowa na nowy okres finansowania w ramach nowej edycji Norweskiego Mechanizmu Finansowego. Zgodnie z systemem wdrażania, ustalonym przez państwa – darczyńców, dla każdego obszaru tematycznego zostanie przygotowany program operacyjny przez tzw. operatora programu. Programy operacyjne będą precyzować m.in.: szczegółowy opis obszarów priorytetowych, katalog beneficjentów, zasady naboru i oceny wniosków, koszty kwalifikowane itd.

Zakres wsparcia w ramach nowej perspektywy będzie bardzo szeroki. Największe środki przeznaczono na ochronę środowiska – 247 mln euro, z czego 110 mln euro zostanie przekazane na działania na rzecz różnorodności biologicznej i ekosystemów, na przedsięwzięcia służące wzmocnieniu monitoringu środowiska i działań kontrolnych oraz na wsparcie efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii, których operatorem będzie Ministerstwo Środowiska we współpracy z NFOŚiGW. Natomiast 137 mln euro będzie przeznaczony na program wsparcia rozwoju technologii wychwytywania oraz składowania CO₂, którego operatorem będzie Ministerstwo Gospodarki.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Zgodnie z decyzją Komisji Europejskiej z 21 grudnia 2011 r. zaakceptowano listę zadań priorytetowych Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, a 14 sierpnia 2012 roku zmieniony został Szczegółowy Opis Priorytetów Programu Infrastruktura i Środowisko. W zakresie ochrony powietrza są to następujące osie priorytetowe:

Oś priorytetowa IV: Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska, której celami w zakresie poprawy jakości powietrza są:

- rozpowszechnienie systemów zarządzania środowiskowego objętych certyfikacją,
- zapobieganie powstawaniu i redukcja zanieczyszczeń różnych komponentów środowiska poprzez dostosowanie istniejących instalacji do wymogów najlepszych dostępnych technik (BAT),
- poprawa jakości powietrza poprzez obniżenie wielkości emisji substancji zanieczyszczających z obiektów spalania paliw, priorytetowo traktowane będą projekty dotyczące instalacji o mocy większej od 50 MW.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Oś priorytetowa V: Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych.

W zakresie V osi priorytetowej realizowane będą projekty szkoleniowe lub programy aktywnej edukacji dla wybranych grup społecznych i zawodowych mające na celu podnoszenie kwalifikacji i kształtowanie świadomości w zakresie zrównoważonego rozwoju, kampanie informacyjno-promocyjne dotyczące wybranych aspektów środowiska i jego ochrony prowadzone z udziałem środków masowego przekazu, społecznych organizacji ekologicznych i innych podmiotów, w tym badania opinii publicznej budowanie sieci partnerstwa na rzecz ochrony środowiska.

Oś priorytetowa VI: Drogowa i lotnicza sieć TEN-T.

Poprawa dostępności komunikacyjnej Polski i połączeń międzyregionalnych poprzez rozwój drogową i lotniczą sieć TEN-T oraz poprawa połączeń komunikacyjnych głównych miast województw wschodniej Polski z pozostałą częścią kraju poprzez rozwój sieci drogową na terenie tych województw. Zgodnie z mapą drogowych odcinków TEN-T oraz kolejowych odcinków trakcyjnych, w województwie podkarpackim powstanie sieć drogową o znacznie wyższych niż obecnie parametrach użytkowych, w tym stworzony zostanie zasadniczy szkielet dróg o dużej przepustowości, stanowiący sieć połączeń pomiędzy największymi ośrodkami gospodarczymi kraju. W rezultacie nastąpi redukcja natężenia ruchu w rejonach dużych miast oraz znaczące skrócenie czasu przejazdu pomiędzy poszczególnymi miastami. Zapewniona zostanie też płynność przebiegającego przez Polskę ruchu tranzytowego.

Oś priorytetowa VII: Transport przyjazny środowisku.

Głównym celem VII osi priorytetowej jest zwiększenie udziału przyjaznych środowisku gałęzi transportu w ogólnym przewozie osób i ładunków. Szczegółowe cele, których realizacja przyczyni się do poprawy jakości powietrza to:

- poprawa stanu połączeń kolejowych wchodzących w skład sieci TEN-T, a także wybranych odcinków znajdujących się poza tą siecią, oraz poprawa obsługi pasażerów w międzynarodowym i międzyregionalnym transporcie kolejowym,
- zwiększenie udziału przyjaznego środowisku transportu publicznego w obsłudze mieszkańców obszarów metropolitalnych,
- zwiększenie udziału transportu intermodalnego w ogólnych przewozach ładunków.

Oś priorytetowa VIII: Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe.

Jednym z zadań VIII osi priorytetowej mającym związek z jakością powietrza jest poprawa stanu dróg krajowych położonych poza siecią TEN-T oraz wybranych odcinków dróg objętych tą siecią.

Oś priorytetowa IX: Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.

Głównymi celami tej osi są:

- podwyższenie sprawności wytwarzania, przesyłania i, dystrybucji energii oraz wzrost efektywności energetycznej w procesie użytkowania energii,
- wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw.

Oś priorytetowa X: Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii.

Cele X osi priorytetowej:

- budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji,
- rozwój przemysłu produkującego urządzenia służące do produkcji paliw i energii ze źródeł odnawialnych lub zmniejszenie uzależnienia kraju od konwencjonalnych źródeł energii poprzez realizację projektów służących zwiększeniu efektywności energetycznej lub rozwojowi energetyki odnawialnej.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej określa, w drodze uchwały Rady Nadzorczej Funduszu, listy priorytetowych programów planowanych do finansowania.

Lista priorytetowych programów Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na 2013 rok została przyjęta Uchwałą RN nr 175/12 z dnia 20.11.2012 r.

Lista obejmuje programy unijne realizowane przez NFOŚiGW oraz programy finansowane ze środków krajowych.

Programy pomocne w realizacji celów zawartych w Programie ochrony powietrza dla stref w województwie podkarpackim wymienione są w obszarze piątym „Ochrona klimatu i atmosfery”. Programy te finansowane są głównie ze środków krajowych.

Są to:

- 1st Program dla przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii i obiektów wysokosprawnej kogeneracji.
- 2nd Współfinansowanie opracowania programów ochrony powietrza i planów działania.
- 3rd System zielonych inwestycji (GIS - Green Investment Scheme).
- 4th Efektywne wykorzystanie energii.
- 5th Współfinansowanie IX osi priorytetowej Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna.
- 6th Realizacja przedsięwzięć finansowanych ze środków pochodzących z darowizny rządu Królestwa Szwecji.
- 7th Inteligentne sieci energetyczne.
- 8th **Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii.**

W innych obszarach można starać się o dofinansowanie działań w ramach następujących celów:

3.5. Rekultywacja terenów zdegradowanych i likwidacja źródeł szczególnie negatywnego oddziaływania na środowisko.

4.2. Energetyczne wykorzystanie zasobów geotermalnych.

7. Edukacja ekologiczna

9.9. Ekologiczne formy transportu.

System Zielonych Inwestycji – GIS

(<http://www.nfosigw.gov.pl/system-zielonych-inwestycji---gis/>)

System zielonych inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) jest pochodną mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji.

Idea i cel GIS sprowadzają się do stworzenia i wzmacniania proekologicznego efektu wynikającego ze zbywania nadwyżek jednostek AAU³. Krajowy system zielonych inwestycji jest związany ze „znakowaniem środków finansowych pozyskanych ze zbycia nadwyżki jednostek emisji w celu zagwarantowania przeznaczenia ich na realizację ściśle określonych celów związanych z ochroną środowiska w państwie zbywcy jednostek”.

Środki Rachunku klimatycznego są przeznaczane na dofinansowanie zadań związanych ze wspieraniem przedsięwzięć realizowanych w ramach programów i projektów objętych Krajowym systemem zielonych inwestycji.

³ Jednostka AAU - *Assigned Amount Unit*, jednostki przyznanej emisji w systemie ONZ; 1 AAU = ekwiwalent 1 tony CO₂

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Zgodnie z listą programów priorytetowych Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej działający jako Krajowy operator systemu zielonych inwestycji dofinansowuje przedsięwzięcia w ramach V konkursu programu priorytetowego p.n.: System zielonych inwestycji.

W zakresie ochrony powietrza dofinansowanie można uzyskać w ramach następujących osi priorytetowych:

1. Zarządzanie energią w budynkach użyteczności publicznej (z dniem 25.10.2012 r. weszła w życie aktualizacja programu).
2. Elektrociepłownie i ciepłownie na biomasę (z dniem 21.03.2012 r. weszła w życie aktualizacja programu).
3. Budowa, rozbudowa i przebudowa sieci elektroenergetycznych w celu przyłączenia źródeł wytwórczych energetyki wiatrowej (OZE) (z dniem 13.02.2012 r. weszła w życie nowa treść programu).
4. Zarządzanie energią w budynkach wybranych podmiotów sektora finansów publicznych (z dniem 14.12.2011 r. weszła w życie aktualizacja programu).

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej przygotował nowy program priorytetowy „**KAWKA - Likwidacja niskiej emisji wspierająca wzrost efektywności energetycznej i rozwój rozproszonych odnawialnych źródeł energii**”.

Wdrożenie programu jest wynikiem przyjęcia zmian w ustawie Prawo ochrony środowiska związanych z Dyrektywą 2008/50/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy „CAFE”. Dyrektywa wprowadza nowe zasady zarządzania jakością powietrza w strefach i aglomeracjach oraz podjęcie niezbędnych działań naprawczych tam, gdzie pomiary wykazują przekroczenia.

Głównym celem programu jest zmniejszenie narażenia ludności na oddziaływanie pyłów PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu zagrażających zdrowiu i życiu ludzi w strefach, w których występują znaczące przekroczenia dopuszczalnych i docelowych poziomów stężeń tych zanieczyszczeń i dla których opracowane zostały programy ochrony powietrza, poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń.

Beneficjentami programu będą podmioty wskazane w programach ochrony powietrza, które planują albo realizują już przedsięwzięcia mogące być przedmiotem dofinansowania przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW.

Program wdrażany będzie przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. W ramach programu planuje się trzy nabory. **Termin I naboru wniosków o dofinansowanie upływa 28 sierpnia 2013 r.**

Z treścią programu można zapoznać się na stronie <http://www.nfosigw.gov.pl/srodki-krajowe/programy-priorytetowe/kawka/>.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (www.wfosigw.rzeszow.pl) działa na podstawie Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150, z późn. zm.). Celem działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie związanym z ochroną powietrza jest finansowanie działań obejmujących obszar województwa podkarpackiego. Zgodnie z listą przedsięwzięć priorytetowych przyjętych na 2013 rok w zakresie ochrony atmosfery (<http://www.bip.wfosigw.rzeszow.pl/pliki/lpp-2013-opis.pdf>; <http://www.bip.wfosigw.rzeszow.pl/index.php/programy/programy-wfosigw/93-ochrona-atmosfery>), Wojewódzki Fundusz udziela pomocy na:

1. Likwidację tzw. „niskich” źródeł emisji na terenach miast, w szczególności w strefach i aglomeracjach, dla których opracowane zostały programy ochrony powietrza.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Realizację przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii lub wysokosprawnej kogeneracji.
3. Realizację zadań mających na celu poprawę stanu czystości powietrza w miejscowościach uzdrowiskowych woj. podkarpackiego.
4. Racjonalizację gospodarki energią, wdrażanie technologii i przedsięwzięć ograniczających zużycie energii w przemyśle i gospodarce komunalnej.

Poza dofinansowaniem działań związanych z ochroną powietrza, a istotnymi z punktu widzenia działań naprawczych zaproponowanych w Programie, Wojewódzki Fundusz udziela pomocy na współfinansowanie programów edukacyjnych o zasięgu regionalnym.

O dofinansowanie w formie dotacji mogą ubiegać się:

- jednostki sektora finansów publicznych,
- kościoły i inne związki wyznaniowe,

podejmujące się realizacji kompleksowych przedsięwzięć termomodernizacyjnych obiektów użyteczności publicznej, w szczególności związanych z likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła, których nośnikiem energii były paliwa stałe typu węgiel, koks lub realizacją nowych z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii.

Wysokość dotacji na modernizację źródeł energii cieplnej obiektów i dla budowy nowych wykorzystujących energię odnawialną ustalana jest w zależności od zastosowanego rodzaju nośnika energii jako iloczyn mocy instalowanego źródła ciepła w kW i stawki jednostkowej.

Przyznanie dotacji na inne elementy termomodernizacji obiektu uzależnione jest od wcześniejszego lub jednoczesnego wykonywania ulepszeń cieplnych obiektu wg pełnego audytu energetycznego i może wynosić do 70% kosztów tych elementów.

Pożyczki

Na realizację tych i innych zadań z zakresu ochrony atmosfery lub realizowanych przez inne niż wymienione wyżej podmioty Fundusz udziela pożyczek. Dotacje mogą być udzielane jedynie w formie dopłat do oprocentowania kredytów bankowych.

3.2.11. Lista działań niewynikających z Programu

Poniżej przedstawiono listę działań niewynikających z Programu Ochrony Powietrza, planowanych lub już przygotowanych, poddanych analizie i przewidzianych do realizacji oraz będących w trakcie realizacji.

1. Zakaz spalania odpadów komunalnych w indywidualnych źródłach ciepła,
2. Termomodernizacje budynków wykonywane zgodnie z Wieloletnim programem gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miasto Rzeszów na lata 2010-2015 (Uchwała nr LXXXII/1447/2010 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 26 października 2010 r.),
3. Zmniejszenie strat przesyłu energii przez modernizację sieci cieplnej w technologii preizolowanej,
4. Dokończenie budowy układu komunikacyjnego tras szybkiego ruchu (A4 i S19), który umożliwi odciążenie centrum Rzeszowa od ruchu tranzytowego nakładającego się na lokalny ruch miejski oraz usprawni przejazd przez miasto od strony północnej – zgodnie z harmonogramem prac GDDKiA.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3.2.12. Lista działań krótkoterminowych

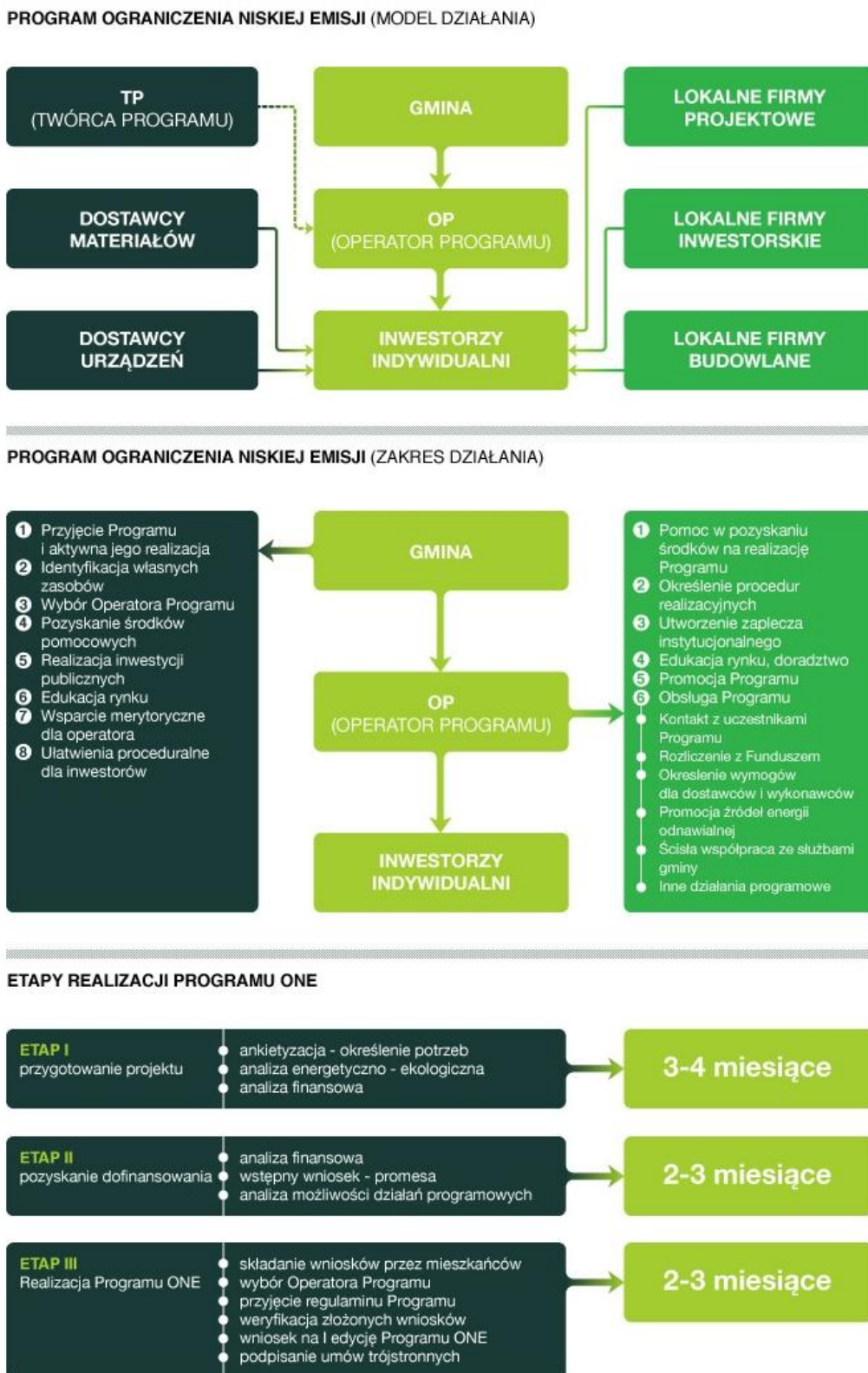
1. Działania informacyjne:
 - a) Informacje na stronie internetowej o możliwości wystąpienia przekroczenia wartości alarmowej, dopuszczalnej, docelowej zanieczyszczeń
 - b) Informacje dla osób starszych, dzieci i osób z chorobami układu oddechowego – zalecenia do:
 - pozostania w domu,
 - unikania obszarów występowania wysokich stężeń zanieczyszczeń,
 - ograniczenia wysiłku fizycznego na otwartej przestrzeni,
 - ograniczenia lub całkowitego zaniechania (wystąpienie stężeń alarmowych) wietrzenia mieszkań.
 - c) informowanie dyrektorów jednostek oświatowych (szkół, przedszkoli i żłobków) oraz innych opiekuńczych
 - ograniczenie lub zakaz (wystąpienie stężeń alarmowych) przebywania dzieci na otwartej przestrzeni
 - d) Informowanie dyrektorów szpitali i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej oraz komendantów straży pożarnej o możliwości wystąpienia większej ilości przypadków nagłych chorób górnych dróg oddechowych oraz niewydolności krążenia.
2. Zalecenia:
 - a) jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości
 - b) korzystania z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej
3. Działania nakazowe i zakazowe:
 - a) zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego i grilli,
 - b) zakaz palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy),
 - c) zakaz palenia w kominkach (nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła)
 - d) zakaz spalania odpadów w paleniskach domowych,
 - e) zakaz wjazdu samochodów ciężarowych do centrum miasta jeżeli wystąpiły stężenia alarmowe,
 - f) zakaz przebywania dzieci na otwartej przestrzeni (w przypadku wystąpienia stężeń alarmowych).

3.3. Przykłady dobrych praktyk – Program Ograniczenia Niskiej Emisji

Podstawowym celem opracowania i wdrożenia Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE), mogącego być programem wykonawczym POP, jest systemowe zaplanowanie i realizacja działań prowadzących do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery na obszarze miasta z wielu indywidualnych źródeł ciepła niezależnie od formy własności lokalu mieszkalnego.

Poniżej przedstawiono przykład dobrej praktyki odnoszący się do modelowego ujęcia PONE, który to program może znacznie ułatwić realizację zadań związanych z ograniczaniem „niskiej emisji”:

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 20 Struktura organizacyjna PONE

Źródło: <http://www.niskaemisja.pl/o-programach/struktura-organizacyjna.html>

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Modelowy Program Ograniczenia Niskiej Emisji zawiera:

- szczegółową inwentaryzację źródeł emisji komunalnej – ogrzewania indywidualnego węglowego i na drewno:
 - lokalizacja,
 - stan techniczny,
 - audyt energetyczny budynków,
 - preferencje właścicieli co do ewentualnych zmian,
 - własność lokali,
- podział miasta na obszary według najbardziej racjonalnych, z punktu widzenia rozwiązań techniczno-finansowych sposobów zmiany typu ogrzewania,
- niezbędne działania i hierarchię potrzeb inwestycyjnych i remontowych – szczegółowy harmonogram działań, z uwzględnieniem obszarów przekroczeń wartości docelowych stężeń B(a)P wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (działania powinny być w pierwszej kolejności skierowane na te obszary),
- określenie sposobu dokonania modernizacji – tzw. „ścieżka działania”:
 - możliwości dofinansowania,
 - wzory niezbędnych dokumentów potrzebnych do przeprowadzenia zamiany typu ogrzewania,
 - kolejne działania, które osoba zmieniająca sposób ogrzewania powinna wykonać,
- prognozowany efekt ekologiczny potrzebny do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych/docelowych substancji w powietrzu,
- wskazanie ewentualnych wykonawców,
- Wskazanie „operatora”, którego zadaniem będzie wdrażanie PONE, pomoc techniczna, prawna i merytoryczna dla ludności,
- Wskazanie metod kontroli trwałości wprowadzanych zmian.

Źródłem finansowania dla opracowania i realizacji Programu będzie Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zgodnie z art. 401 c ust. 9a Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, środki własne miasta oraz środki własne osób fizycznych uczestniczących w programie.

Podstawowym kryterium udziału w programie jest **likwidacja istniejącego kotła węglowego oraz:**

- **podłączenie do sieci ciepłej,**
- **montaż innego źródła ciepła, które ma wyższą sprawność cieplną, a dzięki temu powoduje niższą emisję, a równocześnie, którego konstrukcja uniemożliwia spalanie odpadów,**
- **montaż innego źródła ciepła: gazowego lub na olej opałowy, lub montaż ogrzewania elektrycznego.**

Aby w maksymalnym stopniu ograniczyć ładunek emitowanych zanieczyszczeń w pierwszej kolejności powinno się rozważyć dofinansowaną zmianę ogrzewania węglowego na następujące źródła ciepła:

- ogrzewanie z sieci ciepłowniczej,
- kotły na paliwa gazowe,

w przypadku braku technicznych możliwości przyłączenia do systemu ciepłowniczego lub gazowniczego:

- źródła ciepła zasilane energią elektryczną (piece, kotły wodne, inne),
- kotły na paliwa płynne (olejowe lub na gaz LPG),
- kotły do spalania biomasy (peletu, brykietów drzewnych, słomy, i innych),

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- pompy ciepła lub kotły węglowe z automatycznym dozowaniem paliwa tzw. retorty, pod warunkiem, że posiadają aktualne świadectwo na „znak bezpieczeństwa ekologicznego” przyznawanego przez uprawnione do tego instytuty lub laboratoria.

W szczególnych przypadkach powinno możliwe być również dofinansowanie w ramach PONE wymiany nie węglowych źródeł ciepła pod warunkiem zamiany na technologie wykorzystujące odnawialne źródła energii lub w przypadku całkowitej likwidacji niskiej emisji (przyłączenie do sieci ciepłowniczej, ogrzewanie budynku za pomocą energii elektrycznej).

Dofinansowanie powinno również dotyczyć kosztów montażu modernizowanych źródeł ciepła, a wymienione w ramach PONE źródło ciepła musi być głównym źródłem. Warunkiem dofinansowania źródła ciepła musi być całkowita likwidacja źródła wysokoemisyjnego i możliwość kontroli tego stanu w ciągu np. kolejnych 5 lat. Dlatego po wymianie źródeł ciepła w ciągu kilku kolejnych lat Urząd Miasta powinien mieć zastrzeżoną możliwość niezapowiedzianych kontroli w obiektach, w których dokonano modernizacji źródła ciepła dofinansowanego w ramach PONE.

Natomiast możliwe powinno zostać stosowanie źródeł pomocniczych np. dogrzewanie za pomocą kominka, energii elektrycznej, itp.

Dla zapewnienia sprawnego przebiegu inwestycji zapisanych w PONE konieczne jest powołanie Operatora, którym może być osoba fizyczna lub osoba prawna np. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej.

Zakres obowiązków Operatora powinien obejmować:

- przygotowanie dokumentacji Programu, wraz z audytem energetycznym budynków,
- przygotowanie harmonogramów rzeczowo - finansowych,
- przygotowanie harmonogramów rozliczeniowych,
- pozyskanie środków na wykonanie programu,
- uruchomienie Punktu Obsługi Klienta,
- szeroko zakrojona akcja informacyjna dla potencjalnych odbiorców programu, obejmująca zarówno informacje na temat programu, jak i porady merytoryczne i techniczne,
- stworzenie list osób chętnych do wzięcia udziału w programie,
- wyłonienie firm, które zajęłyby się techniczną realizacją programu,
- kontrolę i egzekwowanie od firm instalatorskich wykonania zleconych prac.

PROGRAM OGRANICZENIA NISKIEJ EMISJI POWINIEN BYĆ DŁUGOTERMINOWYM NARZĘDZIEM REALIZACJI POLITYKI EKOLOGICZNEJ MIASTA.

Ma on pomagać tak władzom miasta jak i jego mieszkańcom w taki sposób, aby niezbędne dla poprawy jakości powietrza działania przeprowadzić w sposób jak najbardziej ekonomiczny, technicznie racjonalny, sprawnie, bez zbędnych formalności i jak najbardziej efektywny.

Pokazanie „ścieżki działań”, wskazanie możliwości dofinansowania, doradztwo techniczne, wskazanie solidnego wykonawcy zapewne pomoże właścicielom lokali w podjęciu decyzji o wymianie źródła ciepła, z którą często zwlekają, mając na uwadze problemy techniczno-finansowe wiążące się z taką decyzją.

Ważnym czynnikiem, dla którego korzystne jest przystąpienie do PONE jest zwiększenie komfortu użytkowania urządzeń grzewczych.

Jednocześnie szeroka kampania informacyjno-edukacyjna powinna wskazać mieszkańcom nie tylko efekt ekologiczny, który można osiągnąć poprzez realizację PONE, ale przede wszystkim efekt zdrowotny, jaki osiąga się poprzez obniżenie stężeń nie tylko benzo(a)pirenu i pyłu zawieszonego, ale

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

i wszystkich innych substancji zanieczyszczających będących efektem spalania węgla, czyli: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, metali ciężkich, i innych węglowodorów rakotwórczych.

Dodatkowe korzyści z opracowania i wdrażania PONE:

1. PONE jest Programem wieloletnim – przyczyni się do poprawy stanu aerosanitarne go w Rzeszowie, wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców miasta.
2. Zaktywizuje lokalne firmy – więcej pieniędzy zostanie w regionie.
3. Przyczyni się do stosowania na szeroką skalę nowatorskich rozwiązań technicznych:
 - niższe koszty eksploatacji systemów grzewczych,
 - niskie koszty realizacji inwestycji.
4. Zmniejszenie emisji B(a)P, pyłu PM10, CO₂ i innych substancji szkodliwych:
 - wymierne efekty w zakresie ochrony środowiska w regionie,
 - poprawa jakości życia i zdrowia mieszkańców,
 - zwiększenie atrakcyjności turystycznej regionu.

Przykłady opracowanych i wdrażanych Programów Ograniczania Niskiej Emisji:

1. Województwo śląskie - <http://www.niskaemisja.pl/dokumenty-i-statystyki/dokumentacja/Archiwum/>
2. Województwo mazowieckie
 - Żyrardów – uchwalony -http://www.zyrardow.pl/aktualizacja/data/pliki/5192_Program_obnizenia_niskiej_emisji_na_terenie_Miasta_zyrardowa.pdf
 - Płock – uchwalony - http://dane.plock.eu/bip//dane/uchwaly/v/675_z.pdf
 - Otwock – uchwalony - <http://www.bip.otwock.pl/prawol.asp?IDk=10>
 - Radom – uchwalony -http://bip.radom.pl/portal/ra/27/7969/Uchwala_nr_5102009_w_sprawie_uchwalenia_Programu_obnizania_niskiej_emisji_na_ter.htm?search=1286588
 - Piaseczno – projekt - <http://piaseczno.eu/index.php?mnu=283&app=docs&action=get&iid=8384>

Problematyka ograniczenia „niskiej emisji” z sektora komunalno-bytowego – w tym sposoby ograniczenia „niskiej emisji” oraz skutki podejmowanych działań, została szeroko omówiona w opracowaniu pt. „*Analiza możliwości ograniczenia niskiej emisji ze szczególnym uwzględnieniem sektora bytowo-komunalnego*”, zamieszczonym na stronie Ministerstwa Środowiska (http://www.mos.gov.pl/g2/big/2012_02/0d3c8810e4fbedd2f6c45491993fd25.pdf).

4. Obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Programu

Realizacja Programu Ochrony Powietrza wymaga współpracy wielu stron oraz bieżącej oceny postępów prac. W tym celu określone zostały zakresy kompetencji dla poszczególnych organów administracji i instytucji, bariery prawne inne związane z polityką Państwa uniemożliwiające skuteczne realizowanie Programu oraz obowiązki najwyższych organów władzy w Państwie, a także władz lokalnych.

4.1. Zadania wynikające z realizacji Programu

Obowiązki Rządu Rzeczypospolitej Polskiej:

1. Opracowanie polityki energetycznej państwa uwzględniającej problemy ochrony powietrza.
2. Likwidacja utrudnień prawnych uniemożliwiających skuteczne realizowanie Programów Ochrony Powietrza, w tym w szczególności:
 - utrudniających prowadzenie przez gminy Programów Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE), poprzez dofinansowanie wymiany kotłów grzewczych u osób fizycznych,
 - umożliwiających wprowadzanie w miastach stref ograniczonej emisji komunikacyjnej,
 - umożliwiających dofinansowanie eksploatacji proekologicznych systemów grzewczych.
3. Uwzględnienie w polityce fiskalnej, szczególnie dotyczącej płatników podatku dochodowego od osób fizycznych, ulg związanych z instalacją urządzeń powodujących wprowadzanie mniejszych ilości zanieczyszczeń do środowiska.

Głównie władze lokalne mają kompetencje i mogą efektywnie przeciwdziałać naruszeniom standardów jakości środowiska, w tym powietrza, poprzez plany zagospodarowania przestrzennego, oceny oddziaływania na środowisko, pozwolenia na emisje, pozwolenia na budowę oraz lokalne uregulowania prawne, np. zachęty finansowe skierowane do osób fizycznych.

Istotnym elementem umożliwiającym realizację postanowień Programu Ochrony Powietrza jest przeniesienie podstawowych założeń i kierunków działania do wszystkich strategicznych dokumentów i polityk na szczeblu województwa, powiatów i gmin. Pozwoli to na efektywne i sprawne współdziałanie odpowiedzialnych za jego realizację jednostek organizacyjnych oraz planowe realizowanie przyszłych inwestycji.

Zarząd województwa, w związku z realizacją Programu Ochrony Powietrza, jest odpowiedzialny za zbieranie informacji o stopniu realizacji zadań zapisanych w Programie oraz przekazywanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska informacji o realizacji POP (Art. 94 ust. 2a POŚ).

Organ samorządu gminnego jest zobowiązany do przekazywania organowi przyjmującemu Program informacji o:

- wydawanych decyzjach, w szczególności: decyzjach administracyjnych zawierających informacje o emisji zanieczyszczeń do powietrza, pozwoleniach na wprowadzanie zanieczyszczeń do powietrza, pozwoleniach zintegrowanych, decyzjach zobowiązujących do wykonywania pomiarów emisji oraz informacji o przyjmowanych w trybie art. 152 ustawy POŚ - zgłoszeniach eksploatacji instalacji,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- podejmowanych decyzjach dotyczących realizacji działań wynikających z podstawowych kierunków i zakresów działań mających na celu w szczególności ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł bytowo-komunalnych,
- działaniach podjętych w celu wdrożenia zadań wynikających z realizacji Programu Ochrony Powietrza.

Organ przyjmujący Program wyda uchwałę w sprawie określenia Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów.

Sprawozdania o wdrożonych działaniach na terenie strefy, w celu realizacji zadań wynikających z Programu Ochrony Powietrza, Prezydent miasta Rzeszowa powinien na bieżąco przekazywać do organu przyjmującego Program.

Kontrolę wykonania zadań zapisanych w Programie Ochrony Powietrza, wobec wójta, burmistrza, prezydenta miasta, starosty i innych podmiotów sprawuje Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska (art. 96a POŚ).

Corocznie uaktualniane bazy danych emisyjnych (szczególnie wprowadzanie zmian w emisji komunikacyjnej i powierzchniowej) oraz coroczne oceny jakości powietrza wykonywane przez WIOŚ w Rzeszowie pozwolą na bieżącą kontrolę stanu aerosanitarne w mieście Rzeszów.

4.2. Ograniczenia wynikające z realizacji Programu

Zgodnie z ustawą Prawo Ochrony Środowiska (art. 91 ust. 1) na Zarządzie Województwa Podkarpackiego spoczywa obowiązek opracowania Programu Ochrony Powietrza, natomiast realizacja Programu znajduje się głównie w zakresie działań władz samorządowych.

Art. 96 POŚ daje możliwość sejmikowi województwa, w drodze uchwały, w celu zapobieżenia negatywnemu oddziaływaniu na środowisko lub na zabytki określić dla terenu województwa bądź jego części rodzaje lub jakość paliw dopuszczonych do stosowania, a także sposób realizacji i kontroli tego obowiązku, co umożliwi wpływanie na wielkość i strukturę emisji niskiej. Wydaje się jednak, iż zapis ten jest niekonstytucyjny. Wprowadzenie takiego prawa spowodowałoby, iż części społeczeństwa (ze względów ekonomicznych lub technicznych) nie miałyby możliwości ogrzania mieszkań oraz wody, a także przygotowania posiłków. Tak więc pozbawiono by część mieszkańców województwa lub jego części możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.

Diagnoza istniejącego stanu w zakresie jakości powietrza na terenie Polski wskazuje, że główną przyczyną przekroczeń poziomu docelowego B(a)P jest tzw. „niska emisja” czyli emisja pochodząca ze spalania paliw stałych w piecach, kotłach domowych, natomiast pozostałe rodzaje emisji mają minimalny udział.

Należy podkreślić, że zarówno stan techniczny dużej ilości kotłów, w których odbywa się spalanie paliw w celach grzewczych jest zły, także jakość paliw (węgla i drewna) jest wysoce niezadowolająca. Często dochodzi również do tego spalanie w piecach odpadów z gospodarstw domowych (między innymi butelek PET, kartonów po napojach, odpadków organicznych i innych). Czynniki te, w połączeniu z niekorzystnymi warunkami rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakie często występują w okresie zimowym (grzewczym) tj. inwersje temperatur, niskie prędkości wiatrów, decydują o występowaniu przekroczeń poziomów normatywnych.

Istotną barierę dla wyboru przez mieszkańców niskoemisyjnych systemów ogrzewania stanowi obecna, niestabilna polityka paliwowa państwa oraz wysokie ceny tych paliw (np. gazu).

Ponadto nie ma w polskim prawie mechanizmów umożliwiających wyegzekwowanie od osób fizycznych użytkownika urządzeń grzewczych spełniających określone wymogi w zakresie wielkości emisji substancji do powietrza.

Istotnym problemem w warunkach polskich jest ustalona wartość poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu. Z wykonanych analiz wynika, iż stosunek emisji B(a)P oraz emisji pyłu PM10 zinwentaryzowanej na terenie Polski wynosi około 0,00016, podobnie ma się to dla emisji

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

zinwentaryzowanych w poszczególnych strefach. Równocześnie stosunek wartości średniorocznej poziomu docelowego B(a)P i poziomu dopuszczalnego PM10 wynosi 0,000025. Oznacza to, że wartości normatywne dla B(a)P są około 6-cio krotnie ostrzejsze niż dla pyłu zawieszzonego PM10. Przyjęcie tak ostrej wartości odniesienia wiąże się głównie ze szczególnie szkodliwym oddziaływaniem B(a)P na zdrowie człowieka. Równocześnie należy stwierdzić, iż w warunkach polskich dotrzymanie powyższej normy jest praktycznie nierealne. W celu osiągnięcia poziomu docelowego B(a)P w powietrzu w większości miast w Polsce należałoby zlikwidować znaczną część niskiej emisji występującej na tych obszarach, co jest niewykonalne technicznie i niemożliwe ekonomicznie.

Równie istotnym aspektem, stanowiącym o powodzeniu wdrożenia Programu jest zapewnienie źródeł finansowania wskazanych działań.

W związku z reformą przeprowadzoną przez Ministra Finansów i likwidacją powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska (Ustawą z dnia 20 listopada 2009 r. o zmianie ustawy Prawo Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw, DZ. U. nr 215, poz. 1664) od 1 stycznia 2010 r. dofinansowanie dla osób fizycznych z tych funduszy nie jest udzielane. **W wyniku kolejnej zmiany ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 21 grudnia 2010 r. zaistniała możliwość udzielania dotacji celowej z budżetu na finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji ekologicznych również dla osób fizycznych lub wspólnot mieszkaniowych.**

Do barier w realizacji działań naprawczych zapisanych w POP-ach, które najczęściej się wymienia należą:

- niestabilność polityki paliwowej państwa,
- wysokie ceny paliw (gazu, oleju opałowego),
- wysokie ceny energii elektrycznej,
- brak jednoznacznych zachęt ze strony państwa dla stosowania paliw ekologicznych (niskoemisyjnych),
- brak środków finansowych na realizację POP,
- likwidacja gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska,
- brak kooperacji pomiędzy jednostkami wdrażającymi Programy Ochrony Powietrza, co przyczynia się do zmniejszenia efektywności prowadzonych działań,
- mała skuteczność narzędzi prawnych w zakresie możliwości ograniczania „niskiej emisji”, w tym brak instrumentów umożliwiających nakładanie obowiązków na osoby fizyczne (np. wymiany kotła) i ich egzekwowania,
- problem podziału odpowiedzialności pomiędzy powiatem a gminą, starosta nie ma uprawnień do faktycznej realizacji głównych zapisów Programu i nie może zlecić tych zadań gminom,
- znikomy udział źródeł odnawialnych w pokrywaniu zapotrzebowania na ciepło,
- niekorzystna struktura cen paliw i małe dochody społeczeństwa, co skutkuje spalaniem odpadów w piecach,
- przyzwolenie społeczne na spalanie odpadów w piecach domowych,
- niska świadomość społeczeństwa w zakresie zanieczyszczenia powietrza i skutków zdrowotnych z tym związanych,
- brak wpływu lokalnych samorządów na lokalne źródła energii odnawialnej (geotermalnej, wodnej).

Realizacja Programów Ochrony Powietrza bez wsparcia ze strony państwa (legislacyjnego, organizacyjnego i finansowego) jest znacznie utrudniona.

Dlatego warto wskazać pewne wnioski, które ułatwiłyby realizację Programów oraz rozwiązały istniejące problemy:

- nadanie wyższego priorytetu zagadnieniom ochrony powietrza w działalności funduszy ochrony środowiska i programów finansujących działania w zakresie ochrony środowiska;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- możliwości dofinansowywania ze źródeł funduszy ochrony środowiska inwestycji w zakresie poprawy jakości powietrza różnej skali (również realizowanych przez osoby fizyczne) oraz uproszczenie procedur przyznawania dotacji,
- poparcie państwa dla zachowań proekologicznych poprzez odpowiednią politykę fiskalną (np. możliwość odliczeń podatkowych dla stosujących paliwa proekologiczne do ogrzewania),
- uwzględnienie w polityce ekologicznej państwa zagadnień ochrony powietrza w powiązaniu z warunkami społeczno-ekonomicznymi,
- zmiany legislacyjne umożliwiające kontrolę i egzekwowanie działań w zakresie ograniczania niskiej emisji,
- ustalenie priorytetowego zadania w polityce energetycznej Państwa – obniżenie cen ekologicznych nośników energii cieplnej,
- wprowadzenie zakazu sprzedaży odpadów (pyłu, mułu) powstających przy wydobyciu węgla, stosowanych do opalania budynków,
- uwzględnienie w prawodawstwie polskim możliwości wprowadzenia w mieście strefy ograniczonej emisji komunikacyjnej.

4.3. Monitoring realizacji Programu

Zagadnienia dotyczące monitorowania realizacji Programów Ochrony Powietrza oraz przekazywania informacji na ten temat do odpowiednich organów administracji zostały zapisane w Ustawie Prawo Ochrony Środowiska oraz w Rozporządzeniu MŚ z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych § 5 pkt 1 mówi, że w części wyszczególniającej ograniczenia i zadania wynikające z realizacji programu wskazuje się organy administracji właściwe w sprawach:

- przekazywania organowi określającemu program informacji o wydawanych decyzjach, których ustalenia zmierzają do osiągnięcia celów programu ochrony powietrza;
- wydania aktów prawa miejscowego;
- monitorowania realizacji programu ochrony powietrza lub jego poszczególnych zadań.

W każdym z Programów powinna zatem znaleźć się informacja i wskazanie, których organów administracji dotyczy określony zakres obowiązków oraz jakie informacje powinny być przekazywane w związku z realizacją Programów Ochrony Powietrza.

Ponadto, w Ustawie Prawo Ochrony Środowiska w Art. 94 ust. 2 mówi się, iż: zarząd województwa przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska informację o programach ochrony powietrza, o których mowa w art. 91.

2a. Zarząd województwa, co 3 lata, przekazuje ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdanie z realizacji programów ochrony powietrza, o których mowa w art. 91, począwszy od dnia wejścia w życie rozporządzenia w sprawie określenia programu ochrony powietrza do dnia zakończenia realizacji tego programu.

2b. Jeżeli realizacja programu ochrony powietrza jest zaplanowana na okres krótszy niż 3 lata, sprawozdanie, o którym mowa w ust. 2a, zarząd województwa przedkłada najpóźniej 6 miesięcy po zakończeniu realizacji tego programu.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Aby zarząd województwa mógł przekazać ministrowi właściwemu do spraw środowiska sprawozdanie z realizacji Programów, musi otrzymać odpowiednie informacje. Dane te muszą być rzetelne, sprawdzone i odpowiednio usystematyzowane, tak, aby można było stwierdzić, czy podejmowane działania przynoszą pozytywny efekt ekologiczny oraz aby można było oszacować jego wielkość.

Istotnym elementem umożliwiającym realizację postanowień Programu Ochrony Powietrza jest przeniesienie podstawowych założeń i kierunków działania wskazanych w Programie do wszystkich strategicznych dokumentów i polityk na szczeblu województwa, powiatów i gmin. Pozwala to na efektywne i sprawne współdziałanie odpowiedzialnych za jego realizację jednostek organizacyjnych oraz planowe i zachowawcze realizowanie przyszłych inwestycji.

Zbieranie i przekazywanie informacji na temat zadań zrealizowanych w celu poprawy jakości powietrza jest bardzo ważne dla:

- oceny uzyskanego efektu ekologicznego;
- kontroli, jak zamiany w emisji zanieczyszczeń wpływają na zmiany stężeń ponadnormatywnych, w tym wypadku stężeń B(a)P;
- kontroli, czy zaproponowane działania naprawcze są wystarczająco skuteczne w obszarach ponadnormatywnych stężeń, w tym wypadku stężeń B(a)P;
- przekazywania informacji do Unii Europejskiej o działaniach podjętych w celu zapobiegania nadmiernym zanieczyszczeniom;
- sporządzania bilansów emisji zanieczyszczeń powietrza w skali lokalnej jak i ogólnopolskiej.

Głównie władze lokalne mają kompetencje i mogą efektywnie przeciwdziałać naruszeniom standardów jakości środowiska, w tym powietrza, poprzez plany zagospodarowania przestrzennego, oceny oddziaływania na środowisko, pozwolenia na emisje, pozwolenia na budowę oraz lokalne uregulowania prawne np. zachęty finansowe skierowane do osób fizycznych.

W strefach, dla których zostały wykonane Programy Ochrony Powietrza, na większej ich części, nie występują przekroczenia stężeń zanieczyszczeń, ale tam również są wykonywane różne działania (termomodernizacje, remonty dróg i inne), których jednym z pozytywnych skutków jest obniżenie stężeń na danym obszarze. Również w strefach, w których normy zanieczyszczeń powietrza są dotrzymane i nie ma wymogu opracowywania Programu Ochrony Powietrza, są realizowane różnorodne działania, inwestycje, które wpływają na poprawę jakości powietrza.

Informacja o tych pracach również powinna być zbierana i przekazywana odpowiednim organom, gdyż obniżenie emisji, a co za tym idzie obniżenie stężeń zanieczyszczeń (w tym przypadku stężeń benzo(a)pirenu) na obszarach, na których normy stężeń zanieczyszczeń są dotrzymane, wpływa także na obniżanie stężeń w obszarach przekroczeń. Informacje takie są również niezbędne dla aktualizacji baz emisji.

Wszystkie strefy w województwie podkarpackim powinny być zatem objęte obowiązkiem przekazywania marszałkowi województwa informacji o działaniach i inwestycjach mających wpływ na jakość powietrza w strefach.

Sprawozdania przedkładane przez prezydentów lub burmistrzów miast oraz starostów będą podstawą do monitorowania przez marszałka województwa osiągniętego efektu ekologicznego w zakresie redukcji wielkości emisji w strefach i w województwie.

W ramach realizacji Programu Ochrony Powietrza:

Zarząd województwa, jest odpowiedzialny za:

- zbieranie i analizowanie informacji składanych przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast oraz starostów powiatów o stopniu realizacji zadań zapisanych w Programie;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- opracowywanie i przekazywanie co 3 lata informacji o realizacji Programu ministrowi właściwemu do spraw środowiska;
- wystąpienia poprzez Konwent Marszałków Województw RP oraz Związek Województw RP do Marszałka Sejmu, Kancelarii Rządu lub odpowiednich ministrów w sprawie wprowadzenia stosownych uregulowań prawnych, pozwalających na egzekwowanie działań zawartych w Programach Ochrony Powietrza (np. dotyczących zmiany systemu grzewczego w gospodarstwach domowych, obowiązku zmywania ulic przez zarządzającego drogą, wytyczenie stref ograniczonej emisji komunikacyjnej, określenie sposobu poboru opłat i kar) oraz opiniowanie projektów aktów prawnych;
- aktualizację Programów Ochrony Powietrza, ewentualną korektę kierunków działań i zadań;
- prowadzenie edukacji ekologicznej i promocji w zakresie:
 - korzystania z transportu publicznego, ścieżek rowerowych, ruchu pieszego,
 - wykorzystania ogrzewania proekologicznego, w tym alternatywnych źródeł energii, poszanowania energii,
 - uświadamiania o zagrożeniach dla zdrowia, jakie niesie ze sobą spalanie odpadów w kotłowniach domowych.

Prezydent miasta jest zobowiązany do przekazywania organowi przyjmującemu Program informacji o wydawanych decyzjach administracyjnych zawierających informacje o emisji zanieczyszczeń do powietrza:

- pozwoleniach na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza,
- pozwoleniach zintegrowanych,
- decyzjach zobowiązujących do wykonywania pomiarów emisji,
- informacji o przyjmowanych w trybie art. 152 ustawy POŚ zgłoszeniach eksploatacji instalacji.

Ponadto jest zobowiązany do realizacji i przekazywania informacji dotyczących:

- inwestycji w zakresie drogownictwa,
- edukacji ekologicznej.

Zarządcy dróg w ramach realizacji Programu Ochrony Powietrza są zobowiązani do:

- realizacji zadań w zakresie inwestycji komunikacyjnych,
- przekazywania informacji o zrealizowanych inwestycjach,
- przekazywania prezydentowi miasta wyników przeprowadzanych w danym roku pomiarów natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach dróg (jeżeli są wykonywane).

Poniżej wskazano jaki powinien być zakres sprawozdań kierowanych do marszałka oraz jakie stosować wskaźniki.

Oprócz wykazania efektu ekologicznego, takie usystematyzowane informacje mogą w przyszłości służyć do wyboru najbardziej optymalnych (z punktu widzenia ekonomii i efektywności) działań naprawczych.

Sprawozdania przedkładane przez prezydenta miasta będą podstawą do monitorowania przez marszałka województwa osiągniętego efektu ekologicznego w zakresie redukcji wielkości emisji w strefie.

Realizacja Programu Ochrony Powietrza wymaga współpracy wielu organów administracji i instytucji. Konieczna jest, zatem możliwość bieżącej oceny realizacji Programu. W tym celu należy ściśle określić zakres kompetencji i zadań, które przedstawiono w poniższej tabeli.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 17 Zakres kompetencji i zadań organów administracji w ramach realizacji Programu Ochrony Powietrza

Zadanie	Organ administracji	Przekazywana informacja	Dokument, z którego wynika zadanie	Organ odbiorczy	
Program Ochrony Powietrza	Zarząd województwa	Informacja o uchwaleniu Programu Ochrony Powietrza	POŚ	Przekazanie ministrowi właściwemu do spraw środowiska w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania wyników oceny poziomów substancji w powietrzu i klasyfikacji stref	
	Sejmik województwa	-		-	
	Organy samorządu gminnego	Opinia o Programie Ochrony Powietrza w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały	POŚ	Zarząd województwa	
Sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Powietrza przekazywane przez organy samorządu gminnego*	Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego	Organ samorządu gminnego	Sprawozdania z realizacji działań zmierzających do obniżenia emisji z ogrzewania indywidualnego	Program Ochrony Powietrza	Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym
		Organ samorządu gminnego	Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego o włączeniu nowych inwestycji (budownictwo, przemysł) do sieci ciepłych, tam gdzie to możliwe, w innych przypadkach zapisy o ustalaniu zakazu stosowania paliw stałych, w indywidualnych stałych źródłach ciepła w projektowanej zabudowie	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Zadanie	Organ administracji	Przekazywana informacja	Dokument, z którego wynika zadanie	Organ odbiorczy
Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji z komunikacji	Zarządzający drogami	Roczny raport o zmianach w zakresie układu komunikacyjnego, wykonywanych pomiarach ruchu na terenie strefy	Program Ochrony Powietrza	Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym
	Organ samorządu gminnego	Roczny raport o nowych i zmienianych decyzjach i zgłoszeniach dla instalacji na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, decyzjach zobowiązujących do pomiarów emisji	Program Ochrony Powietrza	Zarząd województwa, do 30 czerwca po zakończeniu roku objętego okresem sprawozdawczym
Realizacja działań zmierzających do obniżenia emisji punktowej	WIOŚ	Informacja o nakładanych na podmioty gospodarcze karach za przekroczenia dopuszczalnych wielkości emisji substancji objętych Programem Ochrony Powietrza	POŚ	Zgodnie z uprawnieniami ustawowymi
Raport z realizacji Programu Ochrony Powietrza	Zarząd województwa	Okresowa analiza przebiegu realizacji Programu Ochrony Powietrza i sprawozdanie z realizacji Programu Ochrony Powietrza	POŚ	Minister właściwy do spraw środowiska, co 3 lata
Ocena skutków podjętych działań	WIOŚ	Coroczny raport: Ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim	Obowiązki ustawowe	Informacja publiczna

* Roczny raport z realizacji POP należy wykonywać z wykorzystaniem poniższych wskaźników i ankiet dla poszczególnych rodzajów emisji

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W CELU PRZEKAZYWANIA INFORMACJI O PROGRAMIE NALEŻY WYKORZYSTAĆ NASTĘPUJĄCE WSKAŹNIKI REALIZACJI PROGRAMU W CIĄGU ROKU (W OKRESIE SPRAWOZDAWCZYM):

Oдноśnie emisji punktowej:

- liczba i rodzaj wybudowanych nowych źródeł technologicznych [szt.],
- liczba i rodzaj wybudowanych nowych źródeł energetycznych [szt.],
- liczba [szt.] i rodzaj obiektów energetycznych zmodernizowanych w celu poprawy sprawności cieplnej źródeł, zakres modernizacji [% ograniczenia emisji poszczególnych zanieczyszczeń],
- liczba [szt.] i rodzaj zainstalowanych, nowych urządzeń redukujących wielkość emisji pyłu [% redukcji, emisji pyłu],
- liczba [szt.] i rodzaj instalacji, z których wielkość emisji zanieczyszczeń została zredukowana wskutek zastosowania najlepszych dostępnych technik (BAT) [% redukcji emisji pyłu],
- liczba podmiotów gospodarczych, dla których wydano nowe pozwolenia na emisję [szt.],
- sumaryczna wielkość emisji zanieczyszczeń z nowo uruchomionych instalacji [Mg/rok],
- liczba skontrolowanych emitorów przemysłowych opalanych paliwem stałym (węgiel, drewno, koks) [szt.],

Oдноśnie emisji powierzchniowej:

- długość wybudowanych lub zmodernizowanych ciepłociągów [m],
- ilość nowych węzłów cieplnych [szt.],
- powierzchnia budynków (w podziale na nowo budowane i istniejące – jeżeli możliwe) podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej [m²],
- długość wybudowanych gazociągów [m],
- liczba nowych stacji redukcyjnych gazu [szt.],
- liczba przyłączy gazowych podłączonych dla celów grzewczych i bytowych [szt.],
- powierzchnia nowych budynków i lokali mieszkalnych ogrzewanych ze źródeł ciepła opalanych paliwem gazowym [m²],
- liczba zlikwidowanych kotłowni, palenisk domowych opalanych paliwem stałym (węgiel, koks) [szt.],
- powierzchnia oraz rodzaj obiektów (jednorodzinny, wielorodzinny, bloki) poddanych termomodernizacji (w tym wymiana stolarki okiennej) [m²],

Oдноśnie emisji liniowej:

- ilość i rodzaj modernizacji dokonanych w taborze komunikacji miejskiej (np. wymiana taboru, wprowadzanie paliw niskoemisyjnych itp.) [szt.].

Na podstawie przekazywanych sprawozdań z realizacji działań naprawczych, a także w oparciu o wyniki pomiarów zanieczyszczeń powietrza prowadzonych przez wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska, marszałek województwa powinien dokonywać co 3 lata szczegółowej oceny wdrożenia Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów, która powinna sugerować ewentualną korektę kierunków działań i poszczególnych zadań. Ocena powinna być poparta wynikami modelowania matematycznego, jako metody wspomagającej i uzupełniającej techniki pomiarowe.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

**W CELU USYSTEMATYZOWANEGO PRZEKAZYWANIA INFORMACJI PONIŻEJ
ZAMIESZCZONO PROPOZYCJE ANKIET DLA POSZCZEGÓLNYCH RODZAJÓW
EMISJI.**

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 18 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej

Miasto/ dzielnica lub gmina/Adres	Długość nowo położonych gazociągów [m]	Długość nowo położonej sieci cieplnej [m]	Liczba zlikwidowanych tradycyjnych kotłów węglowych [szt.]	W tym wymienione na źródła: [szt./powierzchnia użytkowa lokal [m ²]							Termomoderni- zacje ilość budynków [szt.]/ powierzchnia lokali [m ²]	Koszty [PLN]	Źródło finansowania	Efekt ekologiczny [Mg/rok]	Kod działania
				m. s. c.	gaz	elektryczne	olej	biomasa	Węglowe retortowe	Inne (jakie)					
.....															
ŁĄCZ-NIE															

Tabela 19 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji liniowej

Miasto/gmina/ Adres	Nr drogi/nazwa ulicy	Długość nowo wybudowanych odcinków [km]	Długość zmodernizowanych/ wyremontowanych odcinków [km]	Długość utwardzonych odcinków [km]	Długość nowo wybudowanych ścieżek rowerowych [m]	Długość nowo uruchomionych linii autobusowych [km]	Wymieniony tabor [szt.]	Długość ulic objętych strefą ograniczonego ruchu pojazdów [km]	Procent sygnalizacji świecnych podłączonych do systemu sterowania ruchem [%]	Koszty [PLN]	Źródło finansowania	Efekt ekologiczny [Mg/rok]	Kod działania
.....													
ŁĄCZ-NIE													

Tabela 20 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji punktowej

Miasto/ gmina	Nazwa jednostki/ Adres	Filtry odpylające		Likwidacja kotłów węglowych [szt.]	W tym wymienione na źródła [szt.]							Wdrożenie BAT	Koszty [PLN]	Źródło finansowania	Efekt ekologiczny [Mg/rok]	Kod działania
		Liczba [szt.]	Redukcja [%]		Msc	gaz	elektryczne	olej	biomasa	Węglowe retortowe	Inne (jakie)					
.....																
ŁĄCZ-NIE																

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 21 Ankieta sprawozdawcza w zakresie innych działań wynikających z harmonogramów działań

Miejscowość/ Gmina/Adres	Kod działania	Opis działania	Opis realizacji w roku sprawozdawczym	Wskaźniki ilościowe dla realizacji działania	Wykonanie działania w roku sprawozdawczym [%]	Łączne koszty [PLN]	Źródło finansowania	Kod działania
.....								

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

4.3.1. Efekt ekologiczny działań naprawczych

1. Efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji pyłu zawieszonego PM₁₀, PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenu możliwy do osiągnięcia po zastosowaniu wymiany pieca węglowego starego typu na piec nowszego typu na niskoemisyjne paliwo:

Tabela 22 Efekt ekologiczny wymiany pieca i zmiany paliwa

Efekt ekologiczny na 100 m ² ogrzewanej powierzchni mieszkalnej	Węgiel [kg PM ₁₀ /rok]	Drewno [kg PM ₁₀ /rok]	Węgiel [kg PM _{2,5} /rok]	Drewno [kg PM _{2,5} /rok]	Węgiel [kg B(a)P/rok]	Drewno [kg B(a)P/rok]
Zastosowanie koksu	105.47	55.87	59.34	55.14	20.22	33.43
Wymiana na piec olejowy	112.98	63.38	66.79	61.35	20.22	33.43
Wymiana na piec gazowy - gaz ziemny	114.58	64.98	68.71	62.95	20.22	33.43
Wymiana na piec gazowy - LPG	114.56	64.96	68.68	62.92	20.22	33.43
Wymiana na piec retortowy - ekogroszek	110.86	61.26	67.61	59.42	17.9	31.11
Wymiana na piec retortowy - pelety	114.24	64.64	68.31	62.62	20.22	33.43
Wymiana na ogrzewanie elektryczne	114.60	65.00	68.73	62.97	20.22	33.43
Przyłączenie do ciepła sieciowego	114.60	65.00	68.73	62.97	20.22	33.43

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wskazówek dla wojewódzkich inwentaryzacji emisji na potrzeby ocen bieżących i programów ochrony powietrza, Warszawa, 2003

2. Oszczędność energii cieplnej możliwe do uzyskania przez poszczególne elementy termorenowacji i modernizacji

Termomodernizacja budynków stanowi istotny element ograniczania zanieczyszczeń pochodzących z ogrzewania zarówno indywidualnego jak i zbiorowego. Wynika to ze zwiększenia izolacyjności budynku, dzięki czemu spada ilość ciepła koniecznego do ogrzania budynku. W przypadku budynków ogrzewanych indywidualnie termomodernizacja bezpośrednio wpływa na redukcję emisji proporcjonalnie do spadku zużycia ciepła.

Efekt ekologiczny przy wymianie stolarki okiennej związany z redukcją zanieczyszczeń szacowany jest na poziomie 10-15%, natomiast w przypadku ocieplenia ścian na 15-20%.

Poniżej w tabeli zebrano szacunkowy efekt ekologiczny wynikający z termomodernizacji budynków w zależności od stosowanego paliwa wyznaczony w oparciu o posiadane wskaźniki. Należy wziąć pod uwagę, iż efekt ten zależny jest również od sprawności źródła oraz wartości opałowej stosowanego w źródle paliwa i w niektórych przypadkach może być zawyżony.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 23 Efekt ekologiczny termomodernizacji

Paliwo	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)	Wymiana stolarki okiennej i drzwiowej (1)	Docieplenie ścian (2)	(1)+(2)
	PM10 [kg/100 m ²]			PM2,5 [kg/100 m ²]			B(a)P [g/100 m ²]		
Węgiel	11,460	17,190	32,088	5,728	8,591	16,037	2,02	3,03	5,66
Koks	0,913	1,370	2,558	0,783	1,175	2,192	-	-	-
Olej	0,162	0,243	0,454	0,162	0,243	0,454	-	-	-
Gaz	0,002	0,003	0,005	0,002	0,003	0,005	-	-	-
Drewno	6,500	9,750	18,200	6,297	9,445	17,631	3,34	5,01	9,36
LPG	0,004	0,007	0,012	0,004	0,007	0,012	-	-	-
Ekogroszek	0,374	0,561	1,047	0,355	0,533	0,995	0,23	0,35	0,65
Pelety	0,036	0,054	0,102	0,035	0,053	0,098	-	-	-

3. Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni dla obniżenia emisji PM10

Tabela 24 Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji PM10

Technika kontroli	Typ ulicy	skuteczność (obniżenie emisji PM ₁₀)	Uwagi
Zamiatanie ulic na sucho, bez odkurzania z częstotliwością raz na 14 dni	Ulice lokalne	7%	Średnio po 5,5 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	11%	
Zamiatanie ulic na sucho, z odkurzaniem PM ₁₀ z częstotliwością raz na 14 dni	Ulice lokalne	16%	Średnio po 8,6 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	26%	
Zamiatanie ulic na sucho, bez odkurzania z częstotliwością raz na miesiąc	Ulice lokalne	4%	Średnio po 5,5 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	4%	
Zamiatanie ulic na sucho, z odkurzaniem PM ₁₀ z częstotliwością raz na miesiąc	Ulice lokalne	9%	Średnio po 8,6 dniach od zamiatania osiągnięty zostaje stan zabrudzenia sprzed zamiatania
	Główne arterie	9%	
Mycie na mokro	Wszystkie ulice	do 100%	W celu uzyskania skuteczności 100% zakłada się całkowite wysuszenie drogi przed wznowieniem ruchu*

Źródło: *Wrap Fugitive Dust Handbook*

* W praktyce niemożliwe jest uzyskanie całkowitej redukcji emisji z unosu, ze względu na brak praktyki zamykania dróg na czas mycia na mokro.

W poniższej tabeli zamieszczono szacunkowo wyznaczone (przez BSiPP „Ekometria”) efektywności mycia jezdni w zależności od średniego dobowego ruchu i częstotliwości mycia. Wielkość spadku emisji dotyczy całego mytego odcinka jezdni, w ciągu miesiąca.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 25 Miesięczne obniżenie emisji pyłu PM10 w zależności od częstości mycia jezdni

Częstotliwość mycia <i>SDR</i>	1/m-c	2/m-c	3/m-c	4/m-c	Liczba dni, po których emisja wraca do stanu początkowego
	<i>obniżenie emisji (%)</i>				
do 500	8	16	24	32	5
500 - 5 000	7	11	17	23	3
5 000- 10 000	3	7	11	15	2
> 10 000	2	3	5	7	1

Zamieszczone w powyższej tabeli współczynniki redukcji emisji określono dla 4 grup ulic, w zależności od wielkości średniego dobowego ruchu.

5. Uzasadnienie zakresu określonych i ocenionych zagadnień

5.1. Uwarunkowania wynikające z dokumentów, planów i programów krajowych, wojewódzkich oraz miejscowych

Program Ochrony Powietrza jest jednym z elementów polityki ekologicznej danego obszaru, tak, więc zaproponowane w nim działania muszą być zintegrowane z istniejącymi krajowymi, wojewódzkimi i lokalnymi planami, programami, strategiami. Program powinien wpisywać się w realizację celów makroskalowych oraz celów regionalnych i lokalnych. Konieczne jest przy tym uwzględnienie uwarunkowań gospodarczych, ekonomicznych i społecznych.

Na stan aerosanitarny danego obszaru, strefy (tworzenie się lokalnych obszarów przekroczeń) oddziałuje nie tylko emisja zanieczyszczeń, ale również sposób zagospodarowania przestrzennego obszaru, pokrycie terenu, lokalne możliwości przewietrzania itp. Natomiast możliwości zmian w wielkości i rodzaju emisji (np. z indywidualnych palenisk domowych, czy z komunikacji) są silnie uzależnione od istniejących zapisów w strategii rozwoju miasta (powiatu), w planach zagospodarowania przestrzennego, a także od planów rozwoju komunikacji, możliwości rozwoju sieci energetycznych, czy gazowych, od rodzaju i skali planowanych inwestycji oraz możliwości finansowych władz lokalnych, podmiotów gospodarczych i osób fizycznych.

W ramach tworzenia Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów przeanalizowano poniższe dokumenty krajowe, wojewódzkie i miejscowe. Przedstawiono te informacje z poszczególnych dokumentów i planów, które są znaczące dla wniosków zawartych w POP.

5.1.1. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki ekologicznej państwa

Główną zasadą polityki ekologicznej państwa polskiego jest przyjęta w Konstytucji RP zasada zrównoważonego rozwoju, której podstawowym założeniem jest takie prowadzenie działań we wszystkich dziedzinach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w jak najlepszym stanie, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej.

Zaktualizowana Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju opracowana przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych (Warszawa, październik 2005 r.) jest aktualizacją „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” wykonanej przez Rządowe Centrum Studiów Strategicznych pod kierunkiem prof. Jerzego Kołodziejskiego, przyjętej w dniu 5 października 1999 r. przez Radę Ministrów oraz w dniu 17 listopada 2000 r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. nr 26, poz. 432). Aktualnie obowiązującym krajowym dokumentem planistycznym jest „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (KPPZK) opracowana przez nieistniejące już Rządowe Centrum Studiów Strategicznych. Koncepcja ukazała się drukiem w 2001 roku (Monitor Polski z 2001 r., Nr 26, poz. 432), lecz prace nad dokumentem rozpoczęły się jeszcze przed rokiem 1995. Wprawdzie horyzont czasowy KPPZK wynosi teoretycznie 25 lat, ale faktycznie przedstawiła ona stan planowania dla 1999 roku (publikacja w 2001 roku nastąpiła bez bieżącej aktualizacji). „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” nie uwzględnia zatem wielu uwarunkowań zaistniałych później, takich choćby jak uzyskanie przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej.

W latach 2004-2005 w Rządowym Centrum Studiów Strategicznych podjęto próbę aktualizacji KPPZK. Opracowana „Zaktualizowana koncepcję przestrzennego zagospodarowania kraju” (wraz z „Prognozą oddziaływania na środowisko do Zaktualizowanej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”), została zaakceptowana przez Radę Ministrów 6 września 2005 r. i skierowana do Sejmu RP 19 października 2005 r. (druk sejmowy nr 4). Sejm nie podjął prac nad tym

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

dokumentem i 9 października 2006 r. na wniosek Ministra Rozwoju Regionalnego, Rada Ministrów postanowiła o wycofaniu z Sejmu RP projektu „Zaktualizowanej koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”. Jednocześnie Rada Ministrów podjęła postanowienie o rozpoczęciu przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego prac nad nową koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju, zgodnie z zaproponowanym przez Ministra Rozwoju Regionalnego harmonogramem.

Koncepcja jest podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzennego zagospodarowania państwa, w perspektywie najbliższych 20 lat (w horyzoncie 2025 r.). Określa wymagania z zakresu ochrony środowiska i zabytków, z uwzględnieniem obszarów podlegających ochronie.

Narodowa Strategia Spójności 2007-2013 określa priorytety, obszary i system wdrażania funduszy unijnych – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności na lata 2007-2013. Cel strategiczny NSS to zapewnienie warunków do wzrostu konkurencyjności gospodarki. Jego realizacja odbywa się poprzez Programy Operacyjne (zarządzane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego) oraz 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (zarządzanych przez zarządy województw).

Celem Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko jest wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski poprzez rozwój infrastruktury przy uwzględnianiu zasad ochrony środowiska, zdrowia społeczeństwa, zachowania tożsamości kulturowej i rozwoju spójności terytorialnej. W programie tym określono 14 osi priorytetowych:

- Gospodarka wodno-ściekowa;
- Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi;
- Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska;
- Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych;
- Transeuropejskie sieci transportowe;
- Transport przyjazny środowisku;
- Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe;
- Infrastruktura drogowa w Polsce wschodniej;
- Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku;
- Bezpieczeństwo energetyczne;
- Kultura i dziedzictwo kulturowe;
- Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia;
- Pomoc techniczna dla wsparcia procesu zarządzania programem upowszechniania wiedzy na temat wsparcia ze środków UE;
- Pomoc techniczna dla wsparcia zdolności instytucjonalnych w instytucjach uczestniczących we wdrażaniu priorytetów współfinansowania z funduszu spójności.

Istotne znaczenie dla działań na rzecz ochrony powietrza mają dokumenty strategiczne zatwierdzone przez Radę Ministrów i Sejm Rzeczypospolitej Polskiej:

II Polityka ekologiczna państwa (przyjęta przez RM 13 czerwca 2000 r., a przez Sejm 23 sierpnia 2001 r.). Podstawowym celem nowej polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych), przy założeniu, że strategia zrównoważonego rozwoju Polski pozwoli na wdrażanie takiego modelu tego rozwoju, który zapewni na tyle skuteczną regulację i reglamentację korzystania ze środowiska, aby rodzaj i skala tego korzystania realizowane przez wszystkich użytkowników nie stwarzały zagrożenia dla jakości i trwałości przyrodniczych zasobów. Cele polityki ekologicznej:

1. W sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych:
 - racjonalizacja użytkowania wody;
 - zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji;
 - zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- ochrona gleb;
 - wzbogacanie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych;
 - ochrona zasobów kopalin.
2. W zakresie jakości środowiska:
- gospodarowanie odpadami;
 - stosunki wodne i jakość wód;
 - jakość powietrza, zmiany klimatu;
 - stres miejski, hałas i promieniowanie;
 - bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne;
 - nadzwyczajne zagrożenia środowiska;
 - różnorodność biologiczna i krajobrazowa.

Cechami charakterystycznymi nowej polityki w zakresie ochrony powietrza przed zanieczyszczeniami są:

1. Zwiększenie liczby zanieczyszczeń objętych przeciwdziałaniem mającym zmniejszyć lub ograniczyć ich emisję i niekorzystne oddziaływanie na środowisko (do głównych należą substancje bezpośrednio zagrażające życiu i zdrowiu ludzi, takie jak metale ciężkie i trwałe zanieczyszczenia organiczne, substancje degradujące środowisko i pośrednio wpływające na zdrowie i warunki życia, takie jak dwutlenek siarki, tlenki azotu, amoniak, lotne związki organiczne i ozon przyziemny, substancje wpływające na zmiany klimatyczne, takie jak dwutlenek węgla, metan, podtlenek azotu, HFCs, SF6, PFCs, a także substancje niszczące warstwę ozonową, kontrolowane przez Protokół Montrealski);
2. Konsekwentne przechodzenie na likwidację zanieczyszczeń u źródła, poprzez zmiany nośników energii (ze szczególnym uwzględnieniem źródeł energii odnawialnej), stosowanie czystszych surowców i technologii (zgodnie z zasadą korzystania z najlepszych dostępnych technik i dostępnych metod) oraz minimalizację zużycia energii i surowców;
3. Coraz szersze normowanie emisji w przemyśle, energetyce i transporcie;
4. Coraz szersze wprowadzanie norm produktowych, ograniczających emisję do powietrza zanieczyszczeń w rezultacie pełnego cyklu życia produktów i wyrobów - od wydobycia surowców, poprzez ich przetwarzanie, wytwarzanie nowych produktów i wyrobów oraz ich użytkowanie, aż do przejścia w formę odpadów.

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016⁴ jest dokumentem strategicznym, który przez określenie celów i priorytetów ekologicznych wskazuje kierunek działań koniecznych dla zapewnienia właściwej ochrony środowisku naturalnemu.

Wśród priorytetów polityki ekologicznej znajdują się następujące działania:

1. Wspieranie platform technologicznych i ekoinnowacyjności w ochronie środowiska,
2. Przywrócenie podstawowej roli miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego, jako podstawy lokalizacji inwestycji,
3. Zwiększenie retencji wody,
4. Opracowanie krajowej strategii ochrony gleb,
5. Promocja wykorzystania metanu z pokładu węgla,
6. Ochrona atmosfery,
7. Ochrona wód,
8. Gospodarka odpadami,
9. Modernizacja systemu energetycznego.

Polityka ekologiczna państwa podejmuje wyzwania, w tym dotyczące:

⁴

Dokument rządowy

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

1. Realizacji założeń dyrektywy unijnej CAFE, dotyczącej ograniczenia emisji pyłów i o konieczności redukcji o 75 % ładunku azotu i fosforu w oczyszczanych ściekach komunalnych,
2. Sporządzenia map akustycznych dla wszystkich miast powyżej 100 tysięcy mieszkańców i opracowania planów walki z hałasem,
3. Prac nad dokumentem dotyczącym nadzoru nad chemikaliami dopuszczonymi na rynek, czyli o wdrażaniu rozporządzenia REACH.

Cele średniookresowe wyznaczone w zakresie ochrony powietrza do 2016 r.:

Głównym zadaniem jest dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych: Dyrektywy LCP, z której wynika, że limity emisji z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 MWc, w 2010 r. mają wynieść dla SO₂ – 426 tys., dla NO_x – 251 tys. ton, a dla roku 2012 dla SO₂ - 358 tys. ton, dla NO_x – 239 tys. ton oraz Dyrektywy CAFE, dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM10) oraz 2,5 mikrometra (PM2,5).

Do roku 2016 zakłada się także całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

Kierunki działań w latach 2009-2012

- dalsza redukcja emisji SO₂, NO_x i pyłu drobnego z procesów wytwarzania energii; zadanie to jest szczególnie trudne dlatego, że struktura przemysłu energetycznego Polski jest głównie oparta na spalaniu węgla i nie można jej zmienić w ciągu kilku lat,
- możliwie szybkie uchwalenie nowej polityki energetycznej Polski do 2030 r., w której zawarte będą mechanizmy stymulujące zarówno oszczędność energii, jak i promujące rozwój odnawialnych źródeł energii; te dwie metody bowiem w najbardziej radykalny sposób zmniejszają emisję wszelkich zanieczyszczeń do środowiska, jak też są efektywne kosztowo i akceptowane społecznie; Polska zobowiązała się do tego, aby udział odnawialnych źródeł energii w 2010 r. wynosił nie mniej niż 7,5%, a w 2020 r. - 14% (wg Komisji Europejskiej udział powinien być nie mniejszy niż 15%); tylko przez szeroką promocję korzystania z tych źródeł, wraz z zachętami ekonomicznymi i organizacyjnymi Polska może wypełnić te cele,
- modernizacja systemu energetycznego, która musi być podjęta jak najszybciej nie tylko ze względu na ochronę środowiska, ale przede wszystkim ze względu na zapewnienie dostaw energii elektrycznej; decyzje o modernizacji bloków energetycznych i całych elektrowni powinny zapadać przed rokiem 2010 ze względu na długi okres realizacji inwestycji w tym sektorze; może tak się stać jedynie przez szybką prywatyzację sektora energetycznego i związanym z nią znacznym dopływem kapitału inwestycyjnego,
- podjęcie działań związanych z gazyfikacją węgla (w tym także z gazyfikacją podziemną) oraz z techniką podziemnego składowania dwutlenku węgla; dopiero dzięki uruchomieniu pełnego pakietu ww. działań można liczyć na wypełnienie przez Polskę zobowiązań wynikających z ww. dyrektyw,
- opracowanie i wdrożenie przez właściwych marszałków województw programów naprawczych w 161 strefach miejskich, w których notuje się przekroczenia standardów dla pyłu drobnego PM10 i PM2,5 zawartych w Dyrektywie CAFE. Za programy te, polegające głównie na eliminacji niskich źródeł emisji oraz zmniejszenia emisji pyłu ze środków transportu, odpowiedzialne są władze samorządowe.

10 listopada 2009 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie **Polityki Energetycznej Polski do roku 2030**, która zastąpiła dotychczasową Politykę Energetyczną Polski do roku 2025.

Jest to dokument, który zawiera pakiet działań, mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, konkurencyjności gospodarki, jej efektywności energetycznej oraz ochrony środowiska.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Za najistotniejsze zasady polityki energetycznej uważa się: zasadę harmonijnego gospodarowania energią w warunkach społecznej gospodarki rynkowej, pełną integrację polskiej energetyki z europejską i światową, wypełnianie zobowiązań traktatowych Polski, zasadę rynku konkurencyjnego z niezbędną administracyjną regulacją w obszarach, w których mechanizmy rynkowe nie działają oraz wspomaganie rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii (OZE).

W nowej Polityce Energetycznej Polski do 2030 roku wskazano podstawowe kierunki polskiej polityki energetycznej, opisując je, jako następujące priorytety:

- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii,
- dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej,
- rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw,
- rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii,
- ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko.

Głównym celem polityki energetycznej w obszarze wytwarzania i przesyłania energii elektrycznej oraz ciepła jest zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii.

W zakresie ograniczenia oddziaływania energetyki na środowisko nowa polityka energetyczne identyfikuje główne celami jako:

- ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego,
- ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych,
- ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych,
- minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce,
- zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych.

Strategia rozwoju energetyki odnawialnej (przyjęta przez RM 5 września 2000 r., a przez Sejm 23 sierpnia 2001 r.) zakłada wzrost udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 r. i do 14% w 2020 r. w strukturze zużycia nośników pierwotnych.

Krajowy Program Zwiększania Lesistości Aktualizacja 2003 r., Warszawa, maj 2003 r. jest modyfikacją KPZL, przyjętego przez Radę Ministrów RP w dniu 23 czerwca 1995 r. Jest to dokument strategiczny, będący instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju. Jego głównym celem jest stworzenie warunków do zwiększenia lesistości Polski do 30% w r. 2020 i 33% w 2050 r., zapewnienie optymalnego przestrzenno-czasowego rozmieszczenia zalesień oraz ustalenie priorytetów ekologicznych i gospodarczych oraz preferencji zalesieniowych gmin. Dokument ten zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości.

Strategia Rozwoju Transportu na lata 2007-2013 (projekt) ukierunkowuje działania na zapewnienie sprawnych połączeń transportowych dla intensyfikacji wymiany handlowej w ramach europejskiego rynku, poprawę dostępności głównych aglomeracji miejskich kraju, wspomaganie rozwoju regionów, poprawę bezpieczeństwa w transporcie, redukcję niekorzystnych oddziaływań transportu na środowisko.

5.1.2. Uwarunkowania zewnętrzne wynikające z polityki dotyczącej ochrony środowiska w województwie podkarpackim

Aktualizacja Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020 została przyjęta przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą Nr L/932/10 z dnia 23 sierpnia 2010 r. Cel główny *Strategii*: „Podniesienie krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki regionu poprzez wzrost jej innowacyjności, a tym samym efektywności, która stworzy warunki do zwiększenia zatrudnienia oraz wzrostu dochodów i poziomu życia ludności.

Znacząca dla poprawy jakości powietrza na Podkarpaciu jest realizacja następujących, wskazanych w *Strategii* priorytetów rozwojowych:

1. Poprawa dostępności komunikacyjnej i infrastruktury technicznej województwa.
 - Wspieranie inwestycji komunikacyjnych: drogowych, kolejowych i lotniczych.
 - Rozbudowa układu drogowego, w tym A 4, S 19, S 74.
 - Budowa obwodnic w miastach o dużym natężeniu ruchu: Ropczyce, Przeworsk, Jarosław, Leżajsk, Stalowa Wola, Nisko, wschodnia obwodnica miasta Przemyśla łącząca drogę krajową nr 77 z drogą krajową nr 28,
 - Rozwój transportu publicznego oraz multimodalnego;
 - budowa systemu integrującego transport publiczny miasta Rzeszowa i okolic.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu.
 - Modernizacja i rozbudowa układu rozdzielczego średniego i niskiego napięcia.
 - Budowa i rozbudowa infrastruktury związanej z energią odnawialną.
 - Racjonalizacja zużycia energii cieplnej i ograniczenie „niskiej emisji”.
 - Rozbudowa i modernizacja układów gazowniczych.
3. Ochrona środowiska naturalnego w przestrzeni rolniczej
 - wspieranie działań na rzecz typowania obszarów gdzie warto dokonać np. bilansu odpadów organicznych pochodzenia rolniczego i komunalnego (z możliwością produkcji lokalnego ciepła i prądu elektrycznego),
 - wspieranie działań zmierzających do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych,
4. Poprawa jakości środowiska oraz zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych.
 - Zapewnienie jak najlepszej jakości powietrza i gleb oraz ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko hałasu i promieniowania elektromagnetycznego.
 - Ograniczanie zanieczyszczeń powietrza i przeciwdziałanie zmianom klimatu.
 - ✓ ograniczaniu tzw. niskiej emisji poprzez modernizację i rozbudowę systemów ciepłowniczych i centralizację źródeł ciepła oraz modernizację kotłowni węglowych z równoczesną zamianą czynnika grzewczego na bardziej przyjazny środowisku,
 - ✓ wspieranie projektów służących ograniczeniu emisji pyłów i gazów do powietrza, w tym projektów związanych z realizacją zadań wynikających z Programów ochrony powietrza oraz dostosowania do wymogów najlepszych dostępnych technik,
 - ✓ wspierania projektów z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
 - ✓ ograniczanie emisji ze źródeł mobilnych poprzez rozwój transportu proekologicznego w komunikacji miejskiej, oraz modernizację systemów komunikacyjnych i ich właściwe utrzymanie,
 - Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
 - Wzbogacanie i racjonalne użytkowanie lasów.
 - Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.
 - Rozwój bazy i wspieranie programów edukacji ekologicznej.
 - Promocja działań prośrodowiskowych.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego został uchwalony Uchwałą Nr XLVIII/522/02 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r. Sejmik

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Województwa Podkarpackiego w dniu 29 listopada 2004 r. podjął Uchwałę Nr XXXI/340/04 w sprawie przystąpienia do zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego. Zmiana Planu jest obecnie w toku.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, wyznacza cele i kierunki rozwoju regionu w układzie przestrzennym, zawiera uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne rozwoju województwa podkarpackiego, cele oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego.

Cele polityki przestrzennej województwa w dziedzinie środowiska naturalnego obejmują:

1. Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania.
2. Poprawę jakości życia i równoważenie rozwoju, w tym:
 - Tworzenie warunków do podnoszenia jakości życia mieszkańców i lokalizacji inwestycji poprzez poprawę standardów jakości środowiska do poziomu zgodnego z regulacjami prawa Unii Europejskiej i dostosowanie do struktur europejskich;
 - Racjonalne, gospodarcze wykorzystanie zasobów naturalnych dla pozyskiwania wody, energii elektrycznej i ciepłej oraz środków terapeutycznych i leczniczych;
 - Poprawę i utrzymanie norm czystości powietrza, racjonalne wykorzystanie występujących na terenie Podkarpacia kopaliny;
3. Zwiększenie konkurencyjności województwa.

Cele polityki przestrzennej województwa w dziedzinie komunikacji i infrastruktury obejmują:

1. Efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania, w tym:
 - Zwiększenie sprawności funkcjonowania układów komunikacyjnych poprzez rozbudowę i modernizację.
2. Poprawę jakości życia i równoważenie rozwoju, w tym:
 - Osiągnięcie poziomu dystrybucji energii elektrycznej, zapewniające bezpieczeństwo energetyczne regionu i przewidywane perspektywiczne obciążenia;
 - Zapewnienie możliwości dostaw gazu do każdego miejsca na terenie województwa;
 - Wprowadzenie ekologicznych źródeł zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą.
3. Zwiększenie konkurencyjności województwa, w tym:
 - Zapewnienie niezawodności funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i komunikacji;
 - Efektywne wykorzystanie paneuropejskiego korytarza transportowego poprzez budowę autostrad i dróg ekspresowych;
 - Promowanie energetyki odnawialnej opartej na zasobach lokalnych.

W Planie przyjęto następujące zasady zagospodarowania przestrzennego odnośnie środowiska naturalnego i kulturowego, mające wpływ na jakość powietrza atmosferycznego w województwie:

1. Współistnienie środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego ze szczególnym uwzględnieniem różnych form ochrony środowiska naturalnego oraz tworzenie warunków do racjonalnego wykorzystania tego środowiska;
2. Zasada maksymalnej integracji działań na rzecz ochrony środowiska, w szczególności walorów krajobrazowych, przyrody, ochrony bioróżnorodności przyrody i krajobrazu kulturowego w sferze badawczej, społeczno-gospodarczej i ekonomicznej oraz w wojewódzkich programach sektorowych, na obszarach trans granicznych i na obszarach stykowych z sąsiednimi województwami;
3. Przeznaczanie obszarów predysponowanych do ochrony przyrodniczej i krajobrazowej oraz obiektów stanowiących dziedzictwo kulturowe o różnym reżimie ochronnym, oparte o dokładne rozpoznanie zasobów, waloryzację terenu i określenie odporności środowiska na antropopresję;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

4. Ograniczenie negatywnych skutków działalności urządzeń infrastruktury technicznej, społecznej i gospodarczej oraz różnych form aktywności społecznej na środowisko naturalne i kulturowe;
5. Restytucja obszarów zdegradowanych i zdewastowanych

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, przyjęty w dniu 10.01.2012 r. jest jednym z 16 programów regionalnych, dzięki którym realizowana ma być Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015 oraz Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013. Jest to również najważniejszy instrument realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego do roku 2020 i polityki rozwoju realizowanej przez samorząd województwa.

Uchwałą Nr 168/3936/12 z dnia 11 września 2012 r. Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie przyjęto zaktualizowany Szczegółowy Opis Priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Celem nadrzędnym RPO WP jest wzrost krajowej i międzynarodowej konkurencyjności gospodarki oraz poprawa dostępności przestrzennej Podkarpacia. Osiąganie tego celu będzie następować poprzez inwestycje strukturalne służące m.in. wzmocnieniu dostępności regionu, podnoszeniu jego konkurencyjności, wspieraniu innowacyjności, poprawie stanu środowiska naturalnego, kulturowego i podnoszeniu poziomu edukacji. W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 wyznaczono 8 osi priorytetowych.

Kluczowe dla poprawy stanu arosanitarne województwa będzie wdrożenie:

- Osi 2. *Infrastruktura techniczna*, co przyczyni się do poprawy dostępności i atrakcyjności inwestycyjnej regionu poprzez realizację przedsięwzięć w sferze komunikacyjnej i energetycznej.

Cele szczegółowe wyznaczone w ramach osi 2. obejmują:

- poprawę powiązań komunikacyjnych i systemu komunikacji publicznej w województwie,
- poprawę stanu i efektywności wykorzystania infrastruktury energetycznej.

W zakresie infrastruktury komunikacyjnej podstawowym wyzwaniem w okresie najbliższych lat będzie poprawa powiązań komunikacyjnych, jak również zapewnienie komplementarności i spójności regionalnego układu komunikacyjnego z istniejącymi oraz nowymi szlakami transportowymi, w szczególności autostradą A4 i drogami ekspresowymi S19 i S74, modernizowaną linią kolejową nr 71 Rzeszów-Ocice, portem lotniczym Rzeszów-Jasionka, a także dostępność do przejść granicznych w regionie.

Integralnym elementem rozwijania regionalnej infrastruktury technicznej będą także przedsięwzięcia w dziedzinie energetyki i ciepłownictwa. Podstawowym celem tych działań, stosownie do założeń „Polityki energetycznej Polski do 2025 r.”, będzie zaspokojenie potrzeb odbiorców komunalnych i podmiotów gospodarczych, przy zachowaniu ekonomiki przyjmowanych rozwiązań oraz potrzebie lepszego wykorzystania dostępnych zasobów i zachowania zasad ochrony środowiska. Podejmowane działania zmierzać będą ponadto do zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie energetycznym województwa.

- Osi 4. *Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom*, mającej na celu zapobieganie degradacji środowiska oraz zagrożeniom naturalnym i technologicznym, a także efektywną gospodarkę zasobami naturalnymi.

Realizacja tego celu przyczyni się do:

- ograniczenia ilości zanieczyszczeń, w tym odpadów przedostających się do środowiska, a także poprawy zaopatrzenia w wodę,
- poprawy bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz racjonalnego zagospodarowania zasobów wodnych,
- ograniczenia degradacji środowiska oraz ochrony zasobów różnorodności biologicznej,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- poprawy poziomu bezpieczeństwa w regionie pod względem zagrożeń naturalnych i technologicznych

Podjęmowane działania będą zmierzać do spełnienia standardów ekologicznych wynikających z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej z uwzględnieniem obszarów realizacji programów redukcji zanieczyszczeń.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego na lata 2008-2011, z uwzględnieniem lat 2012-2015 przyjęty Uchwałą nr XXII/379/08 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 maja 2008 r. w sprawie przyjęcia projektu aktualizacji dokumentu i uchwalenia: Programu ochrony środowiska wraz z Planem Gospodarki odpadami dla Województwa Podkarpackiego.

Program wyznacza **cele i kierunki działań o charakterze systemowym**, w tym takie, które są zbieżne z celami Programu Ochrony Powietrza:

CEL STRATEGICZNY: Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- edukacja ekologiczna w zakresie kształtowania postaw konsumentów sprzyjających osiągnięciu efektów ekologicznych;
- rozwijanie edukacji ekologicznej na wszystkich poziomach szkolnictwa;
- współpraca instytucji publicznych z pozarządowymi organizacjami ekologicznymi;
- propagowanie zagadnień ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm i zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej;
- szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie: informacji o środowisku oraz udziału społeczeństwa w zakresie podejmowania decyzji o działaniach inwestycyjnych (procedury ocen oddziaływania na środowisko);
- doskonalenie baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu;
- wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;
- szkolenia obejmujące zagadnienia środowiskowe: szkolenia organizowane przez pracodawców, instytucje publiczne, i organizacje społeczne (praca ciągła);
- szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie informacji i komunikacji społecznej i udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych (procedury ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, planów i programów);
- współpraca samorządów wszystkich szczebli w zakresie prezentacji o treściach ekologicznych w ramach oferty programowej regionalnych i lokalnych ośrodków telewizyjnych, radiowych i prasowych (praca ciągła);
- wspieranie rynkowej konkurencyjności produktów i usług przyjaznych środowisku poprzez uaktywnienie ich marketingu i reklamy, a w uzasadnionych przypadkach także ograniczone subsydiowanie ich cen (praca ciągła);
- szkolenia dla zarządów zakładów przemysłowych w zakresie nowych możliwości technologicznych oraz możliwości korzystnego finansowania lub dofinansowania przez fundacje, lisingowania urządzeń i linii produkcyjnych lub kredytowania, przez wskazane banki, przedsięwzięć i technologii o charakterze proekologicznym;
- wspieranie jednostek zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi w zakresie: organizowania wystaw o charakterze edukacyjnym; działalności w zakresie muzealnictwa o charakterze przyrodniczym; rozwoju ścieżek edukacyjnych w terenie;
- organizacji wykładów i prelekcji; współpracy z innymi placówkami naukowo-dydaktycznymi na terenie kraju i zagranicą; działalności wydawniczej (biuletyny, broszury i inne).

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

CEL STRATEGICZNY: Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju gospodarczego województwa, w tym właściwa lokalizacja przestrzenna inwestycji.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- integracja problematyki środowiskowej i planowania przestrzennego wraz z koniecznym wsparciem struktur i instytucji wspierających oraz realizujących tę integrację;
- dalsze rozpoznanie środowiska przyrodniczego województwa w zakresie niezbędnym do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapewniających optymalne relacje pomiędzy terenami zainwestowania, a terenami otwartymi oraz wykorzystanie lokalnego potencjału w zakresie zaopatrzenia w energię i surowce;
- identyfikacja obszarów problemowych, konfliktów przestrzennych i środowiskowych oraz systemowe zarządzanie w tym zakresie (w tym na obszarach Natura 2000);
- wdrożenie wytycznych dotyczących wyznaczenia korytarzy ekologicznych dla potrzeb opracowań fizjograficznych i zagospodarowanie, zgodnie z wymogami ochrony różnorodności biologicznej;
- współpraca instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska i jednostek w zakresie zagospodarowania przestrzennego na różnych szczeblach.

W Programie Ochrony Środowiska przyjęto następujące priorytety ekologiczne:

Priorytet 1. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych.

Priorytet 2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (w tym ochrona przed powodzią, poważne awarie, ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych i chemicznych).

Priorytet 3. Gospodarka odpadami.

Priorytet 4. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Priorytet 5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów.

Priorytet 6. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej.

Priorytet 7. Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb.

Priorytet 8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym.

Priorytet 9. Ochrona zasobów kopalin.

W obrębie każdego priorytetu, wyszczególnione zostały cele krótkookresowe (na okres najbliższych

4 lat od uchwalenia programu) i średniookresowe (na okres najbliższych 8 lat od uchwalenia programu), a w ich obrębie kierunki działań.

Priorytetowe działania proekologiczne w województwie podkarpackim, których realizacja wpłynie na poprawę stanu aerosanitarne województwa:

POZYYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH I ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ – wspieranie działań związanych z wykorzystaniem wód geotermalnych, energii słonecznej i wodnej oraz biomasy i energii wiatrowej;

Cele średniookresowe:

Cel nr 1 - Wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnych w województwie (do 2020 roku 14%).

Cel nr 2 - Zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno w zakresie procesów wytwórczych, jak i świadczenia usług oraz konsumpcji.

Kierunki działań:

Działania inwestycyjne:

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

1. budowa instalacji wykorzystujące energię wiatru (budowa elektrowni wiatrowych, farm wiatrowych);
2. budowa nowych ciepłowni na biomasę oraz modernizacja istniejących sieci ciepłowniczych;
3. budowa urządzeń i instalacji do produkcji energii opartych na źródłach odnawialnych:
 - a. energetyczne wykorzystanie biogazu (zagospodarowanie odpadów poprzez produkcję biogazu);
 - b. budowa instalacji do estryfikacji;
 - c. budowa małych elektrowni wodnych.
4. inwestycje podnoszące efektywność energetyczną:
 - a. budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
 - b. montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltanicznych,
 - c. termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, bloków, domów – wymiana wyposażenia na energooszczędne.

Działania nieinwestycyjne:

1. wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych oraz pomoc dla wprowadzenia bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii oraz nowych rozwiązań technologicznych;
2. włączenie problematyki energii odnawialnej do planów zagospodarowania przestrzennego i planów rozwoju regionalnego;
3. systematyczne zwiększanie zaangażowania środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) w realizację programów efektywności energetycznej;
4. podnoszenie świadomości z zakresu energetyki odnawialnej na poziomie lokalnym i regionalnym poprzez programy szkoleniowe w ramach systemu edukacyjnego;
5. promowanie korzyści wynikających z wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy finansowej oraz technicznej.

OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO, KLIMATU I WARSTWY OZONOWEJ - wspieranie projektów przedsiębiorstw (zwłaszcza dużych i średnich) dotyczących redukcji zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery; projekty na rzecz ograniczania emisji niskiej (w tym oddziaływania komunikacji);

Cele średniookresowe

Cel nr 1 - Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego.

Cel nr 2. - Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez skuteczną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

1. ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem poprzez budowę obejść drogowych miast i miejscowości, modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty dróg, rozwój i modernizację transportu kolejowego i zbiorowego w miastach, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego;
2. redukcja niskiej emisji poprzez: centralizację zaopatrzenia w ciepło w miastach, modernizację istniejących źródeł ciepła – poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii, modernizację linii przesyłowych, termomodernizację budynków;
3. ograniczanie emisji z dużych źródeł spalania paliw celem wypełnienia wymagań dyrektywy IPPC z wykorzystaniem najlepszych dostępnych technik BAT poprzez m.in.:
 - modernizację technologii w celu prowadzenia mniej energochłonnej produkcji,
 - zastosowanie ekologicznych nośników energii w instalacjach wykorzystujących węgiel,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- udoskonalanie procesów spalania paliw prowadzące do zmniejszenia zużycia paliw,
- modernizację urządzeń ochrony środowiska.

Działania nieinwestycyjne:

1. monitoring i ocena jakości powietrza w strefach zgodnie z wymogami ustawowymi;
2. opracowywanie naprawczych programów ochrony powietrza w miarę zaistniałych potrzeb dla stref, gdzie zostały stwierdzone przekroczenia dopuszczalnych i docelowych poziomów substancji w powietrzu;
3. wszelkie działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;
4. stymulowanie władz lokalnych - miejskich do opracowania planów cyrkulacji ruchu drogowego;
5. promowanie proekologicznych środków zbiorowego transportu (transport kolejowy);
6. promowanie komunikacji zbiorowej i ruchu rowerowego szczególnie na terenach miejskich;
7. stymulowanie zakładów do wprowadzania systemów zarządzania środowiskiem;
8. kontrola wypełniania obowiązku pozwoleń zintegrowanych w jednostkach eksploatujących instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego, będące dużymi źródłami spalania paliw.

Cele krótkookresowe

Cel nr 1 - Poprawa stanu jakości powietrza w strefach zaliczonych do klasy C w oparciu o dotychczasowe wyniki oceny.

Cel nr 2 - Modernizacja i rozbudowa systemu monitoringu powietrza, zgodnie z wymogami prawa.

Cel nr 3 - Ograniczenie emisji niskiej ze źródeł komunalnych i ogrzewnictwa indywidualnego oraz emisji z transportu i jej oddziaływania.

Cel nr 4 - Ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych i energetyki.

Cel nr 5 - Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Działania inwestycyjne:

1. realizacja naprawczego programu ochrony powietrza dla strefy miasta Przemyśl;
2. realizacja zadań przewidzianych dla poprawy infrastruktury drogowej, a w szczególności:
 - a. budowy autostrady A-4 na odcinku Węzeł Krzyż – Rzeszów,
 - b. przebudowy drogi krajowej nr 4,
 - c. budowy drogi ekspresowej S – 19,
 - d. budowy odcinka drogi krajowej nr 19 w Rzeszowie,
 - e. budowy obwodnic w ciągach dróg krajowych m.in. Niska, Stalowej Woli, Łącuta, Jarosławia, Leżajska,
 - f. budowy innych obejść drogowych oraz remonty nawierzchni i przebudowy dróg o małej przepustowości;
3. kompleksowe rozwiązania problemów komunikacji miejskiej w dużych miastach, w tym modernizacja taboru;
4. wprowadzenia alternatywnych środków komunikacji zbiorowej m.in. uruchomienie kursowania szynobusu na trasie Dębica – Mielec;
5. tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego w miastach poprzez budowę ścieżek rowerowych;
6. redukcja niskiej emisji poprzez:
 - modernizację układów technologicznych kotłowni komunalnych i w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem paliw ekologicznych oraz linii przesyłu ciepła,
 - budowę sieci gazowej celem umożliwienia wykorzystania gazu w indywidualnych systemach grzewczych,
 - termomodernizację budynków,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w szczególności na terenach cennych pod względem przyrodniczym, turystycznym oraz na terenach uzdrowisk;
- 7. ograniczenie emisji z procesów przemysłowych, energetyki i elektrociepłowni poprzez:
 - modernizacje i hermetyzacje procesów technologicznych,
 - modernizacje układów technologicznych ciepłowni i elektrociepłowni,
 - wprowadzanie nowoczesnych technik spalania paliw,
 - zastosowanie paliw ekologicznych w instalacjach wykorzystujących jako paliwo węgiel kamienny,
 - zwiększanie w produkcji energii udziału energii wyprodukowanej z wykorzystaniem źródeł odnawialnych np. biomasa rolnicza, odpady z przemysłu drzewnego, meblarskiego,
 - wdrażanie technologii ograniczających emisję zanieczyszczeń specyficznych,
 - instalowanie nowych oraz poprawa sprawności funkcjonujących urządzeń do redukcji zanieczyszczeń.

Działania nieinwestycyjne:

1. opracowanie programu ochrony powietrza dla strefy miasta Rzeszów i miasta Jasło zaliczonej do klasy C ze względu na przekroczenia dopuszczalnych poziomów pyłu PM10;
2. wzmocnienie systemu monitoringu i dalsza kontrola stężeń PM10 w strefie powiatu jasielskiego i NO₂ w strefie powiatu niżańskiego (klasa B) celem ustalenia potrzeby opracowania programu ochrony powietrza;
3. wdrożenie systemu monitoringu zawartości metali i benzo(a)pirenu w pyłe PM10 oraz wykonanie pierwszej rocznej (rok 2007-2008) oceny w oparciu o nowy podział stref w województwie, ustalony na podstawie oceny wstępnej (w roku 2006) dla tych zanieczyszczeń, (przy uwzględnieniu nowych regulacji prawnych), co wiąże się z koniecznością uzupełnienia wyposażenia WIOŚ i WSSE w odpowiednią, nowoczesną aparaturę pomiarową;
4. coroczne oceny jakości powietrza w województwie (WIOŚ w Rzeszowie) zgodnie z wymogami obowiązującego prawa;
5. kontrola wdrażania opracowanych programów ochrony powietrza;
6. propagowanie zwiększania wykorzystania paliw alternatywnych (np. biopaliwa);
7. promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii;
8. działania kontrolne WIOŚ w zakładach przemysłowych w zakresie realizacji programów naprawczych wynikających z pozwoleń zintegrowanych, głównie w odniesieniu do podmiotów, w których funkcjonują instalacje wymagające uzyskania pozwolenia zintegrowanego, będące dużymi źródłami spalania paliw.

5.1.3. Uwarunkowania wynikające z planów miejscowych

W Programie ochrony środowiska miasta Rzeszowa w latach 2008 – 2011 przyjęto następujące cele strategiczne dla ochrony środowiska przyrodniczego miasta Rzeszowa:

- poprawa jakości i ochrona zasobów środowiska przyrodniczego,
- rozwój i poprawa funkcjonowania infrastruktury technicznej mającej wpływ na jakość życia mieszkańców i środowisko,
- proekologiczne zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i skażonych,
- proekologiczne gospodarowanie zasobami terenów zielonych miasta,
- racjonalne gospodarowanie zasobami energii, wody i surowców,
- racjonalne gospodarowanie odpadami,
- przeciwdziałanie poważnym awariom i zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego,
- rozbudowa systemów monitorowania stanu środowiska,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- dalszy rozwój edukacji i informacji ekologicznej oraz poszerzanie dialogu społecznego.

W zależności od czasu pełnej realizacji (od rozpoczęcia zadania do osiągnięcia celu wg przyjętego miernika) przyjęto podział na zadania: krótkookresowe, na lata 2008-2011 oraz średniookresowe, do 2015 r. Jednak większość poniżej wymienionych zadań było krótkookresowych, a więc z terminem zakończenia do 2011 r.

CEL STRATEGICZNY 1

POPRAWA JAKOŚCI I OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

- 1. Ograniczanie emisji pyłów i gazów do poziomów standardów ustalonych w krajowych przepisach czystości powietrza dla źródeł energetycznych i przemysłowych, w tym:**
 - Modernizacja istniejących instalacji w EC Rzeszów zapewniających prawidłową eksploatację bloku gazowo-parowego:
 - modernizacja układu odpylenia kotłów WR-25,
 - budowa zasobnika ciepła dla układu kogeneracyjnego EC,
 - Modernizacja EC WSK Rzeszów:
 - budowa elektrofiltra WPG,
 - instalacje palników niskoemisyjnych na kotłach WPG i WLM.
 - Eliminowanie źródeł niskiej emisji komunalnej.
 - Likwidacja pieców i wprowadzenie centralnego zasilania w ciepło budynków w Śródmieściu.
 - Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł komunikacyjnych.
 - Kontynuacja wymiany taboru autobusów na niskopodłogowe i zasilanie gazem ziemnym.

CEL STRATEGICZNY 2

ROZWÓJ I POPRAWA FUNKCJONOWANIA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ MAJĄCEJ WPŁYW NA JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW I ŚRODOWISKO

- 1. Poprawa efektywności działania sieci ciepłej**
 - Zwiększenie efektywności systemu ciepłowniczego miasta:
 - magistrala Śródmieście Zachód 2 x \varnothing 600 - 1,2 km – etap II,
 - magistrala od Wiaduktu Tarnobrzeskiego do ROSiR, 2 x \varnothing 200 - 0,5 km,
 - sieć ciepła w centrum 2 x \varnothing 200 - 0,4 km.

CEL STRATEGICZNY 4

PROEKOLOGICZNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI TERENÓW ZIELONYCH MIASTA

- 1. Racjonalne użytkowanie i proekologiczne gospodarowanie zasobami zieleni nieurządzonej i terenami niezainwestowanymi miasta.**
- 2. Opracowanie i realizacja programu proekologicznego użytkowania terenów zieleni nieurządzonej oraz obszarów niezabudowanych miasta.**
- 3. Realizacja programu proekologicznego użytkowania terenów zieleni nieurządzonej oraz obszarów niezabudowanych miasta.**
- 4. Wdrażanie programów kompleksowej ochrony terenów zieleni w mieście.**
- 5. Zwiększenie atrakcyjności terenów rekreacyjnych nad Wisłokiem.**

CEL STRATEGICZNY 5

RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ENERGII WODY I SUROWCÓW

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

1. Zmniejszenie energochłonności procesów wytwórczych, usług i zużycia energii w gospodarstwach domowych i gospodarce komunalnej:

- Kontynuacja wymiany stolarki okiennej w gminnych lokalach mieszkalnych
- Kontynuacja docieplania ścian zewnętrznych
- Zmniejszenie strat ciepła na sieciach przesyłowych:
 - wymiana armatury sieciowej,
 - poprawa stanu izolacji termicznej w komorach ciepłowniczych, w węzłach cieplnych i liniach napowietrznych
- Opracowywanie wielowariantowej koncepcji techniczno – ekonomicznej modernizacji EC Rzeszów SA, w której zostaną wytyczone kierunki modernizacji i rozwoju ECR, z uwzględnieniem ewentualnej modernizacji kotła wodnego WR-25 na parowy do współspalania osadów ściekowych i biokomponentów

CEL STRATEGICZNY 9
EDUKACJA I INFORMACJA EKOLOGICZNA, POSZERZENIE DIALOGU
SPOŁECZNEGO

1. Propagowanie idei ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju w społeczeństwie.

Rzeszów Strategia Rozwoju miasta do roku 2015 została przyjęta UCHWAŁĄ Nr LXXV/62/98 Rady Miasta Rzeszowa z dnia 16 czerwca 1998 r. w sprawie Strategii Rozwoju Miasta Rzeszowa wskazuje na następujące strategiczne cele główne rozwoju miasta:

1. Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju Rzeszowa jako atrakcyjnego miejsca dla prowadzenia działalności gospodarczej oraz rozwoju szkolnictwa wyższego, nauki i kultury.
2. Poprawa warunków życia mieszkańców i stanu bezpieczeństwa publicznego.
3. Rozwój i poprawa funkcjonowania systemu komunikacji i infrastruktury technicznej.
4. Ochrona i zagospodarowywanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego.
5. Zagospodarowywanie terenu miasta w sposób racjonalny pod względem przestrzennym i architektonicznym.

Wybrane cele szczegółowe zbieżne z celami Programu Ochrony Powietrza:

1. Wykorzystanie energii odnawialnej dla potrzeb województwa obecnych i rozwojowych.
2. Określenie przebiegu i realizacja obwodnic miast, w szczególności Rzeszowa.
3. Opracowanie programu budowy obwodnic wokół miast i jego konsekwentna realizacja w celu zapewnienia sprawnego funkcjonowania transportu.
4. Zwiększenie nakładów finansowych na utrzymanie i rozwój dróg.
5. Utrzymanie dobrego stanu czystości powietrza i zmniejszanie emisji.
6. Racjonalne i proekologiczne gospodarowanie zasobami zieleni nieurządzonej i terenami niezainwestowanymi.
7. Dążenie do wykorzystania zasobów gazu dla potrzeb miasta i otoczenia.
8. Dążenie do wykorzystania zasobów wód mineralnych i geotermalnych dla potrzeb miasta i otoczenia.
9. Powiększenie zasobów zieleni urządzonej.
10. Realizacja programu rewitalizacji obszarów miejskich w zakresie budownictwa mieszkaniowego.
11. Wyznaczenie obszarów do opracowania planów miejscowych:
 - utrwalających i uzupełniających dotychczasową kompozycję urbanistyczną miasta,
 - gwarantujących poprawę warunków klimatycznych i ekologicznych miasta,
 - zabezpieczających tereny pod lokalne usługi publiczne,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

12. Realizacja programu zaopatrzenia miasta w energię ciepłą (po jego aktualizacji) w powiązaniu z innymi elementami programu rozwoju miasta.
13. Przeanalizowanie elementów wpływających na poziom cen i zapewnienia ciągłości odbioru energii cieplnej.
14. Realizacja programu rozwoju i modernizacji systemu zaopatrzenia miasta w gaz ziemny w powiązaniu z innymi elementami programu rozwoju miasta.
15. Stworzenie warunków do wykorzystania dużych zasobów gazu ziemnego w mieście.
16. Przeanalizowanie wpływu zasobów gazu ziemnego w Rzeszowie na poziom cen.
17. Realizacja „Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe m. Rzeszowa” w zakresie zaopatrzenia miasta w energię elektryczną oraz modernizacja oświetlenia ulicznego w powiązaniu z innymi elementami programu rozwoju
18. Realizacja „Zintegrowanego Planu Rozwoju Transportu Publicznego Rzeszowa” – budowa systemu integrującego transport publiczny miasta Rzeszowa i okolic.
19. Stworzenie programu modernizacji i rozwoju systemu transportowego w aspekcie przestrzennym w powiązaniu z systemem transportowym ponadlokalnym, a zwłaszcza ze stolicą.
20. Rozbudowa i modernizacja układu szlaków komunikacyjnych w nawiązaniu do modelu promienisto-obwodnicowego.

5.2. Charakterystyka techniczno-ekologiczna najważniejszych instalacji i urządzeń emitujących benzo(a)piren na terenie strefy

Zmiana struktury oraz spadek znaczenia przemysłu na rzecz wzrostu znaczenia sektora usług w latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku spowodowała istotne obniżenie emisji ze źródeł przemysłowych. Głównymi przyczynami tych zmian było:

- zmniejszenie produkcji,
- modernizacja technologii przemysłowych i wprowadzanie nowoczesnych rozwiązań,
- instalowanie urządzeń redukujących emisje,
- poprawa jakości paliwa używanego w dużych elektrociepłowniach,
- zaostrzenie przepisów związanych z emisją zanieczyszczeń z dużych instalacji energetycznych i przemysłowych.

Emisja B(a)P występuje głównie przy niepełnym spalaniu paliw stałych (węgla i drewna). Niepełne spalanie zachodzi przy niskich temperaturach spalania oraz niskiej sprawności kotłów. Ponadto B(a)P jest „niesiony” w pyłe, a więc jego emisji sprzyja brak urządzeń odpylających.

W energetyce zawodowej (w dużych i średnich elektrociepłowniach i elektrowniach), gdzie spalanie odbywa się w bardzo wysokich temperaturach, a sprawność urządzeń redukujących emisję pyłów dochodzi do 95% praktycznie nie występuje emisja B(a)P.

Do największych **instalacji** emitujących B(a)P na terenie strefy należą: Wojewódzki Szpital Specjalistyczny, Poczta Polska Centrum Logistyki – oddział w Rzeszowie, Jednostka Wojskowa nr 3489 oraz Kon-Bit Sp. z o.o. Ze względu na charakter emisji (emisja zorganizowana, wysoki emitator, zastosowanie technik odpylania), stężenia zanieczyszczeń pochodzące z tych źródeł są nieznaczne.

W większości przypadków w Polsce i tak jest również w mieście Rzeszowie ponadnormatywne stężenia B(a)P związane są z tzw. niską emisją, pochodzącą z ogrzewania indywidualnego, gdzie jako podstawowe paliwo używany jest węgiel, szczególnie ten o niskiej jakości, a jako źródło grzewcze używane są kotły o niskiej sprawności. Ze względu na rosnące ceny gazu oraz ciepła sieciowego obserwuje się tendencję do powrotu na ogrzewanie paliwem stałym. W wielu gospodarstwach domowych gazem ogrzewa się, gdy temperatury na zewnątrz nie spadają poniżej 0°C, a poniżej tej temperatury przechodzi się na ogrzewanie węglowe. Równie częste jest tzw.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

„dogrzewanie” coraz bardziej popularnymi kominkami opalonymi drewnem, nawet w kamienicach. Jest to szczególnie niekorzystne ze względu na wysoką emisję B(a)P z drewna i biomasy.

Bardzo dynamicznie narasta problem z zanieczyszczeniami transportowymi. W ciągu ostatnich kilku lat tj. w okresie 2008-2011 natężenie ruchu na sieci wszystkich dróg w województwie podkarpackim zwiększyło się o około 10%. Najwięcej wzrósł udział samochodów osobowych – o 12%. Wraz ze wzrostem znaczenia dróg w układzie funkcjonalnym wzrasta procentowy udział w ruchu samochodów ciężarowych z przyczepami i bez przyczep (po około 5% w latach 2008-2011). Pozytywnym działaniem dla województwa podkarpackiego będzie dokończenie budowy autostrady A4, do granicy z Ukrainą, co zwiększa jej atrakcyjność i powinno się w większym stopniu przyczynić do przeniesienia ruchu tranzytowego z dróg lokalnych. Komunikacja nie jest jednak znaczącym źródłem emisji benzo(a)pirenu.

Zgodnie z rozporządzeniem MŚ z dnia 11 września 2012 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028) §6 pkt 7, bazy emisji dla miasta Rzeszowa zostały opracowane na podstawie analizy następujących dokumentów:

- a) pozwoleń zintegrowanych oraz na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
 - b) wykazów rodzajów i ilości substancji wprowadzanych do powietrza, sporządzanych w ramach systemu opłat za korzystanie ze środowiska,
 - c) opisów technik i technologii dotyczących ograniczania wprowadzania substancji do powietrza
 - d) danych znajdujących się w Krajowym Rejestrze Uwalniania i Transferu Zanieczyszczeń,
 - e) obowiązujących i zakończonych powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska,
 - f) raportów o oddziaływaniu przedsięwzięć na środowisko,
 - g) polityk, strategii, planów i programów o charakterze ogólnokrajowym.
- W Programie zastosowano także dodatkową ankietyzację podmiotów.

Konstruując Program Ochrony Powietrza dla miasta Rzeszowa wzięto pod uwagę ładunki emisji ze wszystkich możliwych źródeł antropogenicznych i naturalnych, również tych zlokalizowanych poza obszarem strefy. W celu stworzenia baz emisji wykorzystano szereg dokumentów (pozwoleń zintegrowanych, pozwoleń na emisje pyłów i gazów do powietrza, zgłoszeń instalacji, informacji o średnim dobowym ruchu, o liczbie i rozmieszczeniu ludności, o użytkowaniu terenu) uzyskanych z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, starostw powiatowych oraz urzędów miast w województwie (dla określenia emisji napływowej spoza strefy), Urzędu Miasta w Rzeszowie oraz Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

Ze względu na rodzaj i zasięg wpływu oraz na wykonywane obliczenia modelowe utworzono następujące bazy emisji za 2011 r.:

- emisji punktowej – pochodząca ze źródeł przemysłowych technologicznych i energetycznych,
- emisji powierzchniowej – niska emisja z ogrzewania mieszkań i domów,
- emisji liniowej – związanej z komunikacją samochodową.

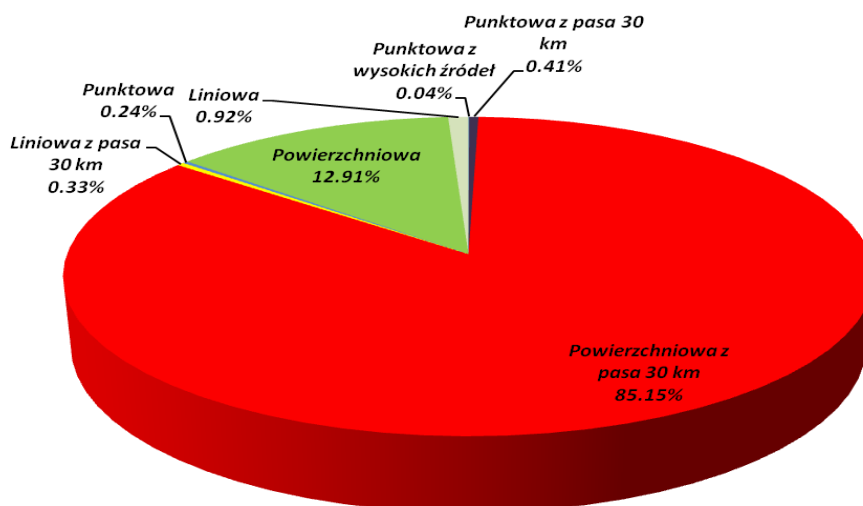
Wyżej wymienione bazy emisji zostały utworzone przez Wykonawcę i przekazane Zamawiającemu w formie elektronicznej. Bazy te zostały utworzone w celu wykorzystania ich do obliczenia rozkładów stężeń zanieczyszczeń i wykonania bilansów emisji. Bilanse zanieczyszczeń benzo(a)pirenem, pochodzące od podmiotów korzystających ze środowiska, podano w podziale na emisję napływową oraz emisję ze strefy.

Wpływ emisji powierzchniowej i komunikacyjnej oraz niskiej emisji punktowej (o wysokości źródła do 30 m), a co za tym idzie zasięg emisji od nich pochodzących, ogranicza się do kilku lub kilkunastu kilometrów od źródła. Z tego względu emisję ze wszystkich typów źródeł analizowano wewnątrz strefy oraz w pasie 30 km wokół niej. Poza tym pasem brano pod uwagę wpływ emisji punktowej ze źródeł o wysokości powyżej 30 m z całego terenu województwa podkarpackiego oraz emisję z terenu pozostałej części kraju oraz Europy w postaci warunków brzegowych.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 26 Bilans emisji B(a)P dla strefy miasto Rzeszów w 2011 r.

Typ emisji		kg/rok	%
Ze względu na lokalizację źródła	Ze względu na typ źródła		
NAPLYWOWA	Punktowa z wysokich źródeł	0,5	0.04
	Punktowa z pasa 30 km	5,4	0.41
	Powierzchniowa z pasa 30 km	1 116,6	85.15
	Liniowa z pasa 30 km	4,3	0.33
Z TERENU STREFY	Punktowa	3,1	0.24
	Powierzchniowa	169,3	12.91
	Liniowa	12,1	0.92
Razem		1 311,3	100

Rysunek 21 Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji dla strefy miasto Rzeszów w 2011 r.

5.3. Działania naprawcze możliwe do zastosowania, które nie zostały wytypowane do wdrożenia

Działania wytypowane do wdrożenia w ramach Programu Ochrony Powietrza są rezultatem licznych analiz zmierzających do wskazania najlepszych skutecznych rozwiązań mających na celu obniżenie stężeń benzo(a)pirenu w strefie. Rozpatrywane koncepcje pozwoliły na sformułowanie szeregu wniosków, z których część nie została przyjęta do realizacji, ponieważ analizy modelowe, ale również analizy społeczne i gospodarcze wykazały, iż niektóre przedsięwzięcia okazałyby się nieopłacalne lub trudne do zrealizowania. Poniżej przedstawiono przykłady tego typu działań:

1. Ograniczenie ogrzewania indywidualnego w czasie niekorzystnych sytuacji meteorologicznych – odrzucone ze względów logistycznych;
2. Całkowity zakaz stosowania paliwa stałego w indywidualnych systemach ogrzewania – odrzucone ze względów społecznych;
3. Wprowadzenie odpowiednich uregulowań prawnych związanych z zamieszkiwaniem na terenach miejskich ogródków działkowych. Zabudowania znajdujące się na terenach ogródków działkowych coraz częściej są zamieszkiwane przez cały rok i

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

muszą być w jakiś sposób ogrzewane. Można przypuszczać, iż najczęściej są ogrzewane za pomocą niskiej jakości paliw stałych (w tym odpadów) w paleniskach o niskiej sprawności, a taki sposób ogrzewania jest podstawową przyczyną wysokiej emisji zanieczyszczeń. – odrzucone ze względu na brak podstaw prawnych;

4. Podwyższenie podatków na paliwa stałe – możliwe do wykonania na szczeblu krajowym, a nie na lokalnym.

5.4. Środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, w tym dzieci

Podstawowym środkiem służącym ochronie wrażliwych grup ludności jest dotrzymanie standardów jakości powietrza określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031). Tak więc, jeśli standardy te nie są dotrzymane należy podjąć wszelkie możliwe działania aby poprawić jakość powietrza w strefie.

Środkami służącymi ochronie wrażliwych grup ludności są:

- przyjęcie i realizacja Programu Ochrony Powietrza;
- tworzenie miejsc odpoczynku i zabaw wraz z zielenią miejską na obszarach (dzielnicach) miasta, gdzie nie występują przekroczenia stężeń zanieczyszczeń;
- tworzenie sieci monitoringu powietrza w mieście wraz z systemem ostrzegawczym dla ludności;
- tworzenie systemu prognoz dla zanieczyszczeń w powietrzu wraz z systemem alertowym dla ludności;
- informowanie i przestrzeganie ludności, w tym szczególnie dzieci, gdzie i kiedy zanieczyszczenia powietrza (np. szczególnie ruchliwe ulice w godzinach szczytu komunikacyjnego) są groźne dla ich zdrowia tak, aby mogli tych miejsc unikać;
- tworzenie obszarów poprawiających lokalny klimat – parki, zieleńce ze zbiornikami wodnymi;
- wzmożenie kontroli stanu technicznego pojazdów;
- tworzenie pasów zieleni wzdłuż ruchliwych ciągów komunikacyjnych;
- edukacja ekologiczna ludności.

Podstawowy środkiem służącym ochronie wrażliwych grup ludności jest opracowanie i wdrożenie systemu działań krótkoterminowych, który służyłby powiadamianiu poszczególnych grup ludzi o występującym zagrożeniu ze strony nadmiernych stężeń zanieczyszczeń w powietrzu.

System taki wymaga:

- funkcjonowania punktów monitoringu powietrza,
- funkcjonowania systemu prognoz,
- funkcjonowania systemu powiadamiania ludności
- współpracy władz lokalnych, służb mundurowych, służb ochrony środowiska, mediów publicznych.

Wdrożenie takiego systemu jest czasochłonne i kosztowne, ale nieuniknione na obszarach, gdzie przekraczane są progi alarmowe stężeń zanieczyszczeń.

Bardzo ważne jest, aby mieszkańcy miasta (szczególnie ci najmłodsi i najstarsi) mieli dostęp do publicznych miejsc odpoczynku i rekreacji, takich, które mogą zapewnić komfort przebywania, to znaczy zlokalizowanych poza strefami z nadmiernymi stężeniami zanieczyszczeń w powietrzu czy z nadmiernym hałasem, odpowiednio urządzonych (zieleń, zbiorniki wodne, możliwość rekreacji) i łatwo dostępnych komunikacją miejską. W większości miast istnieją takie strefy zieleni (parki, lasy), jednak często wymagają one rewitalizacji i poprawy dostępności.

Niezwykle istotne w ochronie wrażliwych grup ludności jest odpowiednia edukacja ekologiczna, szczególnie skierowana do osób starszych. Edukacja taka jest często zapewniana

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

najmłodszym w przedszkolach i szkołach, natomiast nie dociera do osób starszych, mających kłopot z poruszaniem się czy korzystaniem z nowoczesnych form komunikacji.

Edukacja taka powinna się skupić nie tylko na tym jakie zachowania są ekologiczne, a jakie nie, ale również jak, gdzie i kiedy należy odpoczywać, jakie formy aktywności fizycznej oferują władze lokalne dzieciom i osobom starszym, jak należy reagować na ostrzeżenia o nadmiernych stężeniach itp.

5.5. Analiza kosztów zewnętrznych złej jakości powietrza na terenie województwa podkarpackiego

Zanieczyszczenia powietrza powodują znaczne, negatywne skutki w zdrowiu człowieka, a także mają ujemny wpływ na aktywność środowiska przyrodniczego. Przyczyniają się również do strat w ekonomice. Jak wykazały badania prowadzone w ramach Programu CAFE (Czyste Powietrze dla Europy), jakość powietrza ma istotny wpływ na zdrowie mieszkańców. W sposób wymierny możliwe jest oszacowanie tego wpływu w postaci tak zwanych kosztów zewnętrznych, które obejmują m.in. koszty leczenia chorób powodowanych zanieczyszczeniem powietrza, czas niezdolności do pracy itp. Zarówno w przypadku gazów cieplarnianych, jak i innych zanieczyszczeń powietrza (w tym mających działanie kancerogenne) ich emisja pochodzi w przeważającym stopniu z gospodarki energetycznej, duży udział ma również transport, w tym miejski. Pojęcie kosztów zewnętrznych ważne jest dla dobra społeczeństwa i dla gospodarki.

Skutki zanieczyszczeń powietrza, a co za tym idzie koszty złej jakości powietrza występują w następujących obszarach:

1. Zdrowia człowieka – pojawienie się krótkotrwałych ostrych objawów (kaszel, katar, zaczerwienienie oczu), chorób przewlekłych – spowodowanych zanieczyszczeniami pyłowymi i gazowymi, wywołującymi mnogie schorzenia i choroby, stanowiące istotnie zagrożenie wobec zdrowia oraz życia człowieka (astma, obturacyjna choroba płuc). Chroniczne schorzenia wywoływane są najczęściej przez małe dawki zanieczyszczonego powietrza, za to na drodze systematycznej. Zdarzają się również przypadki ostrych dolegliwości związanych z poszczególnymi zanieczyszczeniami powietrza atmosferycznego. Choroby śmiertelne – choroby nowotworowe spowodowane długotrwałym narażeniem na nadmierne stężenia substancji kancerogennych w powietrzu (benzo(a)piren i inne węglowodory oraz diksyny).
2. Klimatu – powstawanie kwaśnych deszczy, dziury ozonowej, wzmożonego efektu cieplarnianego, co z kolei negatywnie wpływa na człowieka, florę, faunę.
3. Rolnictwa – zakwaszenie gleby, utrata plonów – zmniejszenie plonów w rolnictwie jest powodowane zakwaszeniem gleby, ponadto zanieczyszczone powietrze atmosferyczne bezpośrednio działa niszczycielsko na rośliny uprawne. Negatywne oddziaływanie na istotne ekosystemy roślinne i wodne, powodowane globalnymi zmianami klimatycznymi. Związane jest to z najistotniejszym z procesów polegającym na wymianie gazów pomiędzy atmosferą a biosferą i hydrosferą, mianowicie z procesem asymilacji CO₂.
4. Lasy – uszkodzenie drzew, zmniejszenie produktywności lasów.
5. Gospodarki – drastyczny wzrost kosztów leczenia, koszty związane dbałością o jakość powietrza, odbudową zniszczonych budynków, koszty obejmują stratę surowców.

Wyróżniamy cztery grupy strat będących udziałem zanieczyszczeń powietrza:

- wydatki ponoszone na rzecz ochrony powietrza atmosferycznego,
- straty odnoszone na skutek obniżenia stanu zdrowia obywateli,
- wydatki ponoszone z racji straty surowców, które jako część lotna wydzielone zostają do atmosfery,
- wydatki związane ze zjawiskami korozji narzędzi, materiałów i wyrobów gotowych oraz wydatki przeznaczone na renowację zniszczonych budynków, budowli i zabytków kultury.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Dokładna ocena strat ekonomicznych jakie ponosi społeczeństwo i gospodarka nie jest możliwa, ze względu na trudność zarówno w identyfikacji szkód, jak i ich zasięgu. Jest sprawą bezdyskusyjną, że zanieczyszczenie środowiska odbija się niekorzystnie na zdrowiu społeczeństwa, jednak dokładne określenie rozmiarów wpływu zanieczyszczeń i skażeń środowiska na stan zdrowia określonych populacji jest bardzo trudne, wręcz niemożliwe. Nie można zmierzyć, w jakim stopniu zanieczyszczone środowisko przyrodnicze jest bezpośrednią przyczyną chorób cywilizacyjnych, a jak dalece decydują o tym warunki życiowe. Nie wszystkie schorzenia środowiskowe są już w pełni opisane teoretycznie i terminologicznie. Na ogół rozwijają się w ciągu miesięcy lub nawet lat. W ich patogenezie występuje uszkodzenie układu odpornościowego, w tym wywołanie stanów nadwrażliwości na bodźce środowiskowe, uszkodzenia genetyczne często przy udziale nowotworów oraz uszkodzenia układu oddechowego i krążenia. Wpływu na stan zdrowia tak wielu czynników jednocześnie nie można rozdzielić, a następnie oddzielnie zmierzyć. Można jedynie porównawczo wykazać, że zanieczyszczenie środowiska w rejonach katastrof ekologicznych prowadzi do wzrostu zachorowalności na określone choroby. Przepuszczalnie w tych regionach dochodzi do takiego wzrostu zachorowalności na niektóre choroby przewlekłe oraz wzrostu zatruc i urazów, jak to szacunkowo przedstawiono poniżej.

Choroby przewlekłe, zatrucia i urazy – szacunkowa wielokrotność wzrostu:

- Nowotworowe 2,5 – 5,0
- Układu oddechowego 2,0 – 4,0
- Układu krążenia 2,0 – 4,0
- Infekcyjne 1,5 – 2,0
- Układu nerwowego 2,0 – 3,0
- Zatrucia i urazy 1,5 – 3,0

Współcześnie 20% ludności świata jest bezpośrednio narażonych na zanieczyszczenia przemysłowe i inne skutki technologii, które degradują środowisko. Jednak aż 80% ludzi cierpi z powodu zanieczyszczeń środowiska – odpadów przemysłowych, śmieci, zanieczyszczeń wody, gleby, powietrza, nie czerpiąc korzyści z uprzemysłowienia.

W poszczególnych krajach Unii Europejskiej są prowadzone prace nad oszacowaniem kosztów zewnętrznych złej jakości powietrza, ale zazwyczaj dotyczą one poszczególnych gałęzi działalności człowieka, a nie zanieczyszczeń globalnych. Są to rozważania dotyczące poszczególnych państw. Natomiast w Polsce prac tego typu jest znikoma ilość.

W Niemczech, w 2001 roku sporządzono wycenę kosztów społecznych związanych z emisją poszczególnych związków chemicznych zanieczyszczających powietrze⁵. Zidentyfikowano następujące oddziaływanie emisji:

- **efekt cieplarniany: 135 euro/t CO₂,**
- smog: w Niemczech w wyniku smogu dochodzi do około 4 tys. zgonów rocznie; na podstawie oszacowania utraconych zarobków przeciętna wartość życia ludzkiego została wyceniona na 831 tys. euro. Zatem **szkodliwe działanie smogu w dużych aglomeracjach powoduje w rezultacie koszt 3 mld 320 mln euro rocznie,**
- rak płuc: szacuje się, iż zanieczyszczenie powietrza wywołuje raka płuc u około 8 tys. osób rocznie; wychodząc z założenia, iż 90 procent przypadków raka płuc jest śmiertelnych, otrzymano **koszt społeczny zachorowania na raka płuc w Niemczech na 6648 euro rocznie,**
- **zniszczenie budynków: 1944 euro/t NO_x, 2919 euro/t HC oraz 1944 euro/t SO₂.**

Wyniki badań opublikowanych przez brytyjskie czasopismo medyczne Lancet we wrześniu 2008 r. są następujące:

- Więcej ludzi umiera na skutek zanieczyszczeń powietrza pochodzących z transportu drogowego, niż ginie w wypadkach drogowych.

⁵ „Bewertung von Umweltwirkungen – Entwicklung einer Methode für Variantenvergleiche” Ch. Schmid, Universität Stuttgart, 2001

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Szacowana liczba śmiertelnych ofiar zanieczyszczeń pochodzących z transportu drogowego w Austrii, Francji oraz Szwajcarii, to 40 tys. rocznie.
- Koszty związane z leczeniem ludzi, których zdrowie cierpi na skutek tych zanieczyszczeń, sięgają 1,7% PKB tych państw.
- Emisja pyłów do atmosfery w wyżej wymienionych krajach powoduje rocznie 25 tys. nowych przypadków przewlekłego zapalenia oskrzeli u dorosłych, 290 tys. przypadków zapalenia oskrzeli u dzieci oraz ponad pół miliona ataków astmy.

Zanieczyszczenia można podzielić na lokalne i regionalne⁶, każde z nich generują inne koszty zewnętrzne.

Lokalne zanieczyszczenia oddziałują negatywnie na najbliższe otoczenie źródła emisji. W przypadku transportu najgorzej przedstawia się sytuacja w tym zakresie w dużych aglomeracjach miejskich i na głównych szlakach komunikacyjnych. Regionalna skala zanieczyszczeń jest znacznie szersza z uwagi na dystans, jaki mogą one przebyć zanim zaobserwuje się negatywny efekt przez nie wywołany.

Poniżej przedstawiono koszty zewnętrzne lokalnej emisji zanieczyszczeń jako procent PKB pochodzące z różnych badań prowadzonych w niektórych krajach europejskich.

Tabela 27 Koszty lokalnych zanieczyszczeń w wybranych krajach europejskich, jako procent PKB

Projekt badawczy (rok)	Kraj	Koszty efektów zdrowotnych	Straty materialne	Straty w roślinności	Razem koszt	
Grupp (1986)		0,1 1-0,42	0,05-0,06	0,03-0,15	0,19-0,63	
Planco (1990)	Niemcy	0,07-0,18	0,05-0,09	0,13-0,21	0,25-0,48	
UPI (1991)		0,59	0,07	0,26-0,41	0,92-1,05	
Marburger (1986)		0,06-0,14				
Henz&Klassen-Mielke (1990)		0,05-0,25				
Isecke (1990)			0,05-0,08			
Henz (1986)			0,06			
Ewers (1986)					0,13-0,21	
Pillet (1988)		Szwajcaria	0,02-0,06	0,21	0,18-0,41	0,41-0,68
Infras (1992)	0,01-0,03		0,07-0,16	0,16-0,45	0,24-0,64	
ECOPLAN (1992)	Berno	0,14	0,13	0,15	0,42	
Gunnarson&Lecksell (1987)	Szwecja	0,02-0,06	0,00-0,03	0,00-0,02	0,03-0,11	
Hasund at al. (1990)				0,06-0,2		

⁶http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Tm5BiITr6BYJ:manhaz.cyf.gov.pl/zpr/ETAP_2/VII_KOSZTY%2520ZEWNETRZNE_PRACACIOP_final_1.htm+zanieczyszczenie+powietrza+koszty+leczenia&cd=9&hl=pl&ct=clnk

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Projekt badawczy (rok)	Kraj	Koszty efektów zdrowotnych	Straty materialne	Straty w roślinności	Razem koszt
Vrom (1985)	Holandia	0,16-0,29	0,08-0,13	0,14-0,18	0,38-0,6
Fin RA (1992)	Finlandia				0,4
Himane (1989)					0,23-0,7
Mautynen (1988)					0,2-1,2
Bouladon (1991)	Wielka Brytania				0,15-0,35

Według wyceny przeprowadzonej w Niemczech na podstawie metody kosztów strat, **koszty zanieczyszczeń lokalnych w Niemczech oszacowano na 0,6-1,1% PKB**. Na całość kosztów złożyły się straty związane ze zdrowiem społeczeństwa wycenione na 2,3-2,5 mld DEM, straty związane z niszczeniem budynków oszacowane na 2,0 mld DEM oraz straty związane z niszczeniem lasów ocenione na 5,5-8,8 mld DEM. Ogólny koszt zewnętrzny zanieczyszczenia powietrza w skali lokalnej i regionalnej wyniósł 9,8-13,3 mld DEM. Przeprowadzono również wycenę kosztów zanieczyszczenia powietrza przy użyciu metody bezpośredniej i oszacowano, ile skłonne jest zapłacić społeczeństwo za obniżenie poziomu zanieczyszczenia - według tych badań **całkowity koszt zewnętrzny zanieczyszczenia powietrza wyniósł 0,9-3,0% PKB w Niemczech**.

Z analiz wysokości jednostkowych kosztów zewnętrznych lokalnych zanieczyszczeń powietrza wysunięto następujące wnioski:

- **stosunkowo niskie są jednostkowe koszty żeglugi śródlądowej i transportu kolejowego, które należy przeciwstawić wysokim kosztom generowanym przez transport drogowy i lotniczy;**
- **porównywalny jest jednostkowy koszt zanieczyszczeń przypadający na pasażerokilometr w transporcie drogowym i lotniczym;**
- **koszt jednego tonokilometra jest w stosunku do kosztu jednego pasażerokilometra jak 2:1 zarówno w transporcie drogowym, jak i w transporcie kolejowym.**

Szacowana wysokość kosztów zanieczyszczeń lokalnych i regionalnych zależy w dużej mierze od metody przyjętej do wyceny. Przedział, w którym zamyka się oszacowany koszt w Niemczech, można określić jako 0,25-0,65% PKB.

Na uwagę również zasługuje fakt, iż w tym przedziale znajduje się **oficjalnie przyjęta przez Komisję UE wycena kosztów zewnętrznych zanieczyszczeń lokalnych (0,4% PKB) podana w Zielonej Księdze Komisji *Towards Fair and Efficient Pricing of Road Transport***.

Transport i jego koszty zewnętrzne

Koszty emisji zanieczyszczeń do powietrza z transportu są kosztami zewnętrznymi – nie są uwzględnione w podatkach drogowych czy cenach paliwa, nie są płacone przez ich faktycznych sprawców czyli użytkowników dróg i właścicieli samochodów. Najbardziej dotyczą one ludzi biednych, którym niskie dochody nie pozwalają na zabezpieczenie się przed skutkami zanieczyszczeń transportowych. Ludzie ci nie mają możliwości wyboru mieszkania w otoczeniu bardziej przyjaznym dla ich zdrowia i życia. Jeśli chodzi o paliwa, to społeczeństwo bezpośrednio nie odczuwa negatywnych konsekwencji ich użycia i nie jest w pełni świadome kosztów, jakie ono za sobą pociąga. W przeciwieństwie do na przykład takich używek jak papierosy, nie prowadzi się kampanii informacyjnej mówiącej, iż użycie paliwa wywołuje choroby nowotworowe, powoduje ataki astmy i choroby serca. Tankując paliwo na stacji nie widzimy etykietek podobnych do tych z opakowań papierosów, które ostrzegają nas o negatywnych skutkach.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

W poniższej tabeli zestawiono pochodzące z różnych źródeł szacunki średnich jednostkowych kosztów zewnętrznych lokalnych zanieczyszczeń według gałęzi transportu.

Tabela 28 Jednostkowe koszty zewnętrzne lokalnych zanieczyszczeń powietrza (w centach)

Źródło	Rok	Kraj	Transport drogowy			Transport kolejowy		Lotniczy	Żegluga śródlądowa	
			Paskm/samochód osobowy	Paskm/autobus	Tonokm/cieżarówkę	Paskm	Tonokm	Paskm	Tonokm	
Grupp	1986	Szwecja	0,15-0,68	0,05-0,21	0,18-0,82	0,04-0,15	0,05-0,20	0,16-0,72	0,06-0,25	
Marburger	1 985	Niemcy	0,07-0,19	0,02-0,04	0,05-0,12	0,0-0,01	0,01-0,02	0,03-0,07	0,01-0,02	
Flanco	1986	Niemcy	0,11-0,27	0,02-0,05	0,07-0,17	0,01	0,01-0,02	0,04-0,10	0,01-0,02	
Henz et al.	1984	Niemcy	0,06-0,31	0,01-0,06	0,04-0,2	0,0-0,01	0,01-0,03	0,02-0,12	0,01-0,03	
Pilet	1985	Szwajcaria	0,52-0,85	0,26-0,53	0,78-1,25	0	0	0,26-0,54	0	
Infras	1990	Szwajcaria	0,33-0,63	0,07-0,21	0,55-1,53	0	0	0,76-2,10	0	
ECOPLAN	1989	Szwajcaria	1,67	1,9	4,66	-	-	-	-	
Planco92	1985	Niemcy	1,94	0,4	1,33	0,1	0,06	-	0,16	

W Polsce koszty zewnętrzne transportu kształtują się następująco:

Tabela 29 Koszty zewnętrzne eksploatacji dróg w Polsce

Koszt zewnętrzny transportu w Polsce [PLN/1000 tkm]			
	Drogowy	Kolejowy	Wodny
Zanieczyszczenia powietrza	33,22	8,16	9,77
Ochrona klimatu	7,62	4,04	3,66
Razem	39,84	12,20	13,43

Źródło: Prezentacja – „Koszty zewnętrzne, a realizacja inwestycji infrastruktury drogowej” T. Żylicz, Uniwersytet Warszawski

Tabela 30 Koszty zewnętrzne oszacowane dla transportu w 1991 roku

Wyszczególnienie szkód (elementy kosztów zewnętrznych)	Transport drogowy ¹			Transport kolejowy		
	ogółem mld zł	na jednostkę pracy przewozowej ²	% PKB ³	ogółem mld zł	na jednostkę pracy przewozowej ²	% PKB ³
Bezpieczeństwo ruchu	2474,0	14,3 zł	0,30	6,9	0,06 zł	0,0008
Skażenie powietrza	1570,0	9,0 zł	0,19	38,0	0,36 zł	0,004
Hałas	1434,0	8,5 zł	0,18	198,0	1,97 zł	0,02
Razem	5478,0	31,6 zł	0,66	242,9	2,30 zł	0,03

1. łącznie z prywatnymi pojazdami osobowymi
2. suma pasażero-kilometrów i tona-kilometrów
3. Produkt Krajowy Brutto

Źródło: "Koszty zewnętrzne transportu" część II, "Szacunek kosztów zewnętrznych transportu w Polsce", A. Tylutki, J. Wronka, Ośrodek Badawczy Ekonomiki Transportu, Zakład Ekonomiki Transportu Międzynarodowego w Szczecinie, Szczecin, wrzesień 1993

Substancją odpowiedzialną w największym stopniu za zagrożenie w skali globalnej jest dwutlenek węgla. Gazy cieplarniane mają długi czas życia, więc można założyć równomierne mieszanie w całej atmosferze, i w konsekwencji brak zależności szkód od lokalizacji źródła emisji. Wielkość emisji CO₂ pochodzenia transportowego jest bezpośrednio skorelowana z wielkością przewozów i zużyciem paliwa przez pojazdy. Podjęte działania mające na celu obniżenie

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

energochłonności transportu przyniosły pewne efekty. Jednak działania te jak się okazuje są niewystarczające. Podniesienie efektywności zużycia paliwa powoduje obniżenie poziomu emisji CO₂, jednak wzrost ciężaru pojazdów (podnoszący poziom bezpieczeństwa pojazdu) i wzrost średniej mocy silników stosowanych w pojazdach drogowych zmniejszają uzyskane efekty redukcji zanieczyszczeń. Dołączyć należy do powyższego stały wzrost popytu na transport, zwłaszcza na transport drogowy.

Poniżej przedstawiono wyniki badań nad wyceną zewnętrznych kosztów emisji (zmian klimatycznych) pochodzące z różnych źródeł oraz metody zastosowane do ich wyceny.

Tabela 31 Wycena kosztów zewnętrznych emisji CO₂ według różnych źródeł z podziałem na poszczególne gałęzie transportu.

Źródło	Rok	Kraj	Metoda	Procent PKB		
				Drogowy	Kolej	Lotnictwo
Kageson/T&E	1993	Austria	metoda oparta na europejskiej propozycji wprowadzenia podatku dotyczącego emisji CO ₂	0,25	0,03	0,02
Kageson/T&E	1993	Niemcy	metoda oparta na europejskiej propozycji wprowadzenia podatku dotyczącego emisji CO ₂	0,3	0,02	0,02
Kageson/T&E	1993	Szwajcaria	metoda oparta na europejskiej propozycji wprowadzenia podatku dotyczącego emisji CO ₂	0,22	0,03	0,14
ECOPLAN	1992		metoda kosztów unikania/kosztów strat oparta na doświadczeniach USA (dla Berna)	0,21	<0,01	
Infras	1992		poziom podatku CO ₂ niezbędnego do osiągnięcia 20% redukcji emisji do roku 2005 (dla Zurichu)	0,46	0,01	
Infras	1994	Europa	metoda kosztów prewencyjnych przy ujednoczeniu poziomu redukcji emisji CO ₂	0,23	<0,01	0,02

Tabela 32 Koszty 40% redukcji emisji CO₂ do roku 2025 w 17 krajach europejskich

Kraj	% PKB
Niemcy	0,67
Austria	0,58
Belgia	0,68
Dania	0,88
Hiszpania	0,48
Finlandia	0,92
Francja	0,85
Grecja	0,49
Irlandia	0,77
Włochy	0,56
Luksemburg	0,80
Norwegia	0,69

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Kraj	% PKB
Holandia	1,00
Portugalia	0,66
Wielka Brytania	1,03
Szwecja	0,75
Szwajcaria	0,75
17 krajów europejskich	0,74

Choroby cywilizacyjne i ich koszt

Unia Europejska coraz większy nacisk kładzie na skutki jakie zanieczyszczenie środowiska niesie ze sobą dla zdrowia ludzi. Wynikiem zmian w sposobie patrzenia na ochronę środowiska, nie tylko pod względem zmniejszenia zanieczyszczeń wód, gleby i powietrza, był „Plan Działania na rzecz Środowiska i Zdrowia na lata 2004-2010.”, Czerwiec, 2004, Bruksela. W przeprowadzanych badaniach udowodniono, że zanieczyszczenie środowiska (wody, powietrza, gleby) ma negatywny wpływ na zdrowie ludzkie. Oszacowano, że ponad 15% liczby zachorowań i przypadków śmiertelnych wśród dzieci jest spowodowana czynnikami środowiskowymi.

Poza podstawowym obowiązkiem rządów wszystkich krajów, zapewnienia bezpieczeństwa obywateli, by ci żyli w warunkach niezagrażających ich zdrowiu i życiu, jest również dbanie o interesy ekonomiczne kraju. Te ostatnie mogą znacznie ucierpieć, gdy mowa jest o zanieczyszczeniach środowiska, gdyż negatywny ich wpływ na nasze zdrowie powoduje choroby, a te tworzą koszty związane z opieką medyczną, lekami, zwolnieniami chorobowymi pracowników. Spada produktywność, a wzmagą się niezdolność do pracy oraz wcześniejsze przejścia na emeryturę.

Mimo przedsięwzięcia prób zapobiegania emisji szkodliwych substancji do środowiska częstotliwość występowania chorób wywołanych przez czynniki środowiskowe stale rośnie.

Konieczna jest więc nieustanna kontynuacja badań związanych z wzajemnym oddziaływaniem pomiędzy różnymi substancjami dostarczonymi do środowiska a ich wpływem na zdrowie ludzi.

Poniżej przedstawiono tabelę z szacunkiem kosztów związanych z utratą zdrowia spowodowaną zanieczyszczeniem środowiska.

Tabela 33 Przyjęte koszty zdrowotne zanieczyszczenia powietrza (EUR/t emitowanego zanieczyszczenia)

Kraj	SO ₂	NO _x	Pyły PM
Austria	9 000	9 000-16 800	16 800
Belgia	11 388-12 141	11 536-12 296	24 536-24 537
Francja	7 500-15 300	10 800-18 000	6 100-57 000
Holandia	6 205-7 581	5 480-6 085	15 006-16 830
Niemcy	1 800-13 688	10 945-15 100	19 500-23 415
Wielka Brytania	6 027-10 025	5 736-9 612	8 000-22 917
Włochy	5 700-12 000	4 600-13 567	5 700-20 700

Źródło: Prezentacja – „Wpływ Produkcji Energii Elektrycznej na Zdrowie i Środowisko”, A. Strupczewski, VII Sesja Naukowa im. Rolanda Maze, Luty 2008, Łódź

Tabela 34 Koszty (€) związane z utratą zdrowia na tonę emisji NO_x w 2010 roku, 3 scenariusze wrażliwości.

Pył PM śmiertelność	VOLY* - mediana	VSL* - mediana	VOLY - średnia	VSL - średnia
O ₃ śmiertelność	VOLY - mediana	VOLY - mediana	VOLY - średnia	VOLY - średnia
Wrażliwość na zdrowie	Nie	Nie	Tak	Tak
Uprawy O ₃ /miara zdrowia	Tak	Tak	Tak	Tak
	SOMO 35*	SOMO 35	SOMO 0*	SOMO 0
Niemcy	€ 9 600	€ 15 000	€ 18 000	€ 26 000

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Polska	€ 3 900	€ 5 800	€ 7 100	€ 10 000
Republika Czeska	€ 7 300	€ 11 000	€ 13 700	€ 20 000
Wielka Brytania	€ 3 900	€ 6 000	€ 6 700	€ 10 000

*SOMO 35 dla ozonu, suma średnich z wyników pomiarów, przekraczająca 35 ppb (maksimum dobowe, 8-godzinne)
SOMO 0 dla ozonu, suma średnich z wyników pomiarów, przekraczająca 0 ppb (maksimum dobowe, 8-godzinne)

VSL- wycena statystycznego życia

VOLY - wycena dodatkowego roku przeżycia

Źródło: "Damages per tonne emission of PM_{2,5}, NH₃, SO₂, NO_x, and VOC from each EU25 Member State (excluding Cyprus) and surrounding seas", Marzec 2005, Komisja Europejska.

Szacunkowe zewnętrzne koszty zdrowotne wytwarzania energii elektrycznej są następujące:

Tabela 35 Szacunkowe wartości jednostkowych zewnętrznych kosztów zdrowotnych

Kategorie kosztów	Wartość [euro]
Wartość statystycznego życia człowieka	1 mln
Skrócenie życia o jeden rok przeliczone według stopy dyskonta 3% (narażenie chroniczne długookresowe)	50 000
Skrócenie życia o jeden rok przeliczone według stopy dyskonta 3% (narażenie krótkookresowe)	75 000
Dni o ograniczonej aktywności	46 euro na dzień
Koszt zwolnienia chorobowego	308 euro na miesiąc
Pobyt w szpitalu na oddziale układu oddechowego	40 euro na dzień
Pobyt w szpitalu na chorób układu krążenia	105 euro na dzień
Użycie substancji po ataku astmy	16-33 euro/przypadek
Kaszel dziecięcy	38,5 euro na dzień

Źródło: A. Strupczewski, U. Radović, Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej, Biuletyn Miesięczny PSE, styczeń 2006, str. 14-29

Astma oskrzelowa⁷ jest obecnie najczęstszą chorobą przewlekłą u dzieci i młodzieży i bardzo częstą chorobą u dorosłych. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) szacuje, że cierpi na nią 100-150 milionów osób. Koszty związane z astmą przewyższają na całym świecie łączne koszty gruźlicy oraz zakażenia HIV/AIDS. Astma jest czwartą z kolei przyczyną nieobecności w pracy. Powoduje więcej nieobecności dzieci i młodzieży w szkole niż jakakolwiek inna chroniczna choroba. Co trzeci dorosły pacjent był w ciągu ostatnich 3 miesięcy na zwolnieniu z powodu astmy. Dwóch na trzech chorych na astmę odczuwa objawy choroby przynajmniej 2-3 razy w tygodniu. Dwóch na pięciu odczuwa je codziennie.

Astma jest bardzo częstą przyczyną leczenia szpitalnego w wieku dziecięcym. Niepokojący jest szybki wzrost zachorowań na astmę, prowadzi on do podwajania się liczby chorych co 10-15 lat. W ostatnich latach zakończono 2 duże badania epidemiologiczne dotyczące astmy. Pierwsze z nich nazwane ISAAC (International Study of Asthma and Allergies in Childhood) – międzynarodowe badania nad występowaniem astmy i alergii u dzieci, prowadzone było w kilkudziesięciu krajach u dzieci do 14. roku życia. Badania były prowadzone w 155 ośrodkach w 56 krajach świata. Stwierdzono, że pomiędzy badanymi krajami istnieją nawet 15-krotne różnice w częstości występowania astmy. Najczęściej astma występuje u dzieci w: Australii, Nowej Zelandii, Irlandii, Wielkiej Brytanii – sięgając nawet 29,1 proc. do 32,2 proc. W grupie dzieci młodszych najczęściej objawy astmy występują w Australii, Brazylii, Nowej Zelandii, Kostaryce i Panamie, sięgając nawet 32,1 proc.

W badaniach epidemiologicznych prowadzonych w Klinice Pneumonologii i Alergologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi astmę wykryto u 24,2 proc. dzieci mieszkających w centrum miasta Łodzi i u 7,1 proc. dzieci mieszkających na wsi. W grupie osób dorosłych objawy astmy miało około 14 proc. mieszkańców centrum miasta i zaledwie 3,5 proc. mieszkańców wsi. Tak więc w regionach wiejskich w Polsce częstość astmy jest blisko 4-krotnie mniejsza niż

⁷ <http://www.lekarka.pl/astma-plaga-cywilizacji/zdrowie/>

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

w zanieczyszczonym centrum dużego miasta. Podobnie wysoką częstość zachorowań na astmę obserwowano także w Gdańsku, Warszawie i Krakowie.

Analizując czynniki, które mogą być odpowiedzialne za ten gwałtowny rozwój astmy, bierze się pod uwagę: zanieczyszczenie powietrza spalinami silników samochodowych (zwłaszcza silniki Diesla), narażenie na dym tytoniowy, pochodzenie społeczne, miesiąc urodzenia, stopień narażenia na alergeny, wielkość rodziny, sposób odżywiania, szczepienia zapobiegające chorobom zakaźnym. **Niewątpliwie astma występuje częściej w krajach o wysokiej stopie życiowej i często mówi się, że jej rozwojowi sprzyja zachodni styl życia, czyli cywilizacja.**

Roczne całkowite koszty leczenia astmy oskrzelowej w Unii Europejskiej i krajach stowarzyszonych oszacowano na ponad 20 miliardów euro, czyli około 80 miliardów złotych, z czego 6,5 miliardów euro to koszty bezpośrednie (2,1 miliardy euro – hospitalizacje; 2,7 – leczenie ambulatoryjne; 1,7 – immuno- i farmakoterapia), a aż 13,9 miliardów to koszty pośrednie związane z absencją chorobową w pracy i w szkole, inwalidztwem i zgonami z powodu astmy.

Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce

Koszty zewnętrzne w elektroenergetyce⁸ obejmują określenie szkód zdrowotnych, środowiskowych i materialnych, które nie są rekompensowane przez producentów energii elektrycznej. Unia Europejska podkreśla, że o ile koszty własne produkcji energii elektrycznej są uwzględnione w jej cenach rynkowych, to koszty zewnętrzne powinny być uwzględniane przez decydentów ustalających zasady polityki energetycznej, jeśli celem jest optymalne wykorzystanie zasobów naturalnych oraz zapewnienie największych korzyści dla społeczeństwa.

Program zwany jako ExternE – (*External costs of Energy*) prowadzony przez Komisję Europejską (w których uczestniczyli polscy specjaliści) pozwolił na ocenę liczbą kosztów zewnętrznych wytwarzania energii.

Koszty zdrowotne i efektu cieplarnianego wyraźnie dominują nad innymi efektami dając wkład około 98%. Koszty efektu cieplarnianego, z którymi związany jest największy stopień niepewności, pozostają nadal przedmiotem żywej dyskusji.

Porównanie różnych skutków zdrowotnych zanieczyszczeń atmosfery i ich ocen finansowych wykazało, że największy wpływ na łączne koszty zdrowotne ma wzrost umieralności wskutek narażenia chronicznego.

Koszty zewnętrzne w warunkach polskich są wyższe niż w krajach Europy Zachodniej, ponieważ emisje na jednostkę energii produkowanej w Polsce są większe niż np. we Francji czy w Niemczech. Przy czym należy zdać sobie sprawę, jakie korzyści dla człowieka niesie ze sobą energia elektryczna – szacuje się, że udział energii elektrycznej w przedłużeniu życia człowieka wynosi około 10%.

Tylko uwzględniając oba efekty - korzyści zdrowotnych płynących ze zużycia energii elektrycznej i strat zdrowotnych związanych z jej wytwarzaniem - można dojść do rozsądnej oceny globalnego wpływu elektroenergetyki na zdrowie człowieka.

Dodatkowym elementem, o którym trzeba pamiętać oceniając korzyści płynące z użycia energii elektrycznej jest fakt, że w Polsce około 12 mln ton węgla spala się w piecach domowych w celach grzewczych i gospodarczych, bez jakichkolwiek filtrów i urządzeń redukujących emisje zanieczyszczeń. Wskaźniki emisji ciężkich metali są od 10 do 15 razy większe dla indywidualnych palenisk domowych niż dla elektrowni i elektrociepłowni. Emisje SO₂ i pyłów są również większe ze względu na brak filtrów i bardziej groźne ze względu na małą wysokość emisji. Powoduje to wielkie zagrożenie dla zdrowia człowieka i zanieczyszczenie środowiska.

Poniżej przedstawiono oszacowane koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce obliczone na tonę zanieczyszczenia oraz na kWh wytwarzanej energii elektrycznej. W obliczeniach uwzględniono tylko koszty zdrowotne w wyniku emisji zanieczyszczeń powietrza (PM10, SO₂, NO_x) oraz koszty ocieplenia klimatu na skutek emisji CO₂.

⁸ A. Strupczewski i U. Radović Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce, Biuletyn Miesięczny PSE, styczeń 2006, s. 14-29, Cykl: Energetyka atomowa

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 36 Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce w 2004 r. wg rodzaju obiektu i zanieczyszczeń (tylko obiekty zawodowe)

Zanieczyszczenie	Elektrownie na węgiel brunatny		Elektrownie na węgiel kamienny		Elektrociepłownie zawodowe		Ogółem	
	€/t	m€/kWh	€/t	m€/kWh	€/t	m€/kWh	€/t	m€/kWh
Pyły - PM10	8085	1,6	11422	3,5	11595	3,9	10547	3,1
SO ₂	4514	27,5	4576	18,3	4544	13,6	4541	20,5
NO _x	2080	3,2	2102	3,8	2059	2,4	2085	3,3
Razem	-	32,3	-	25,7	-	19,9	-	26,9
CO ₂	20	23,5	20	19,2	20	13,9	20	19,6
Łącznie	-	55,7	-	44,86	-	33,8	-	46,6

6. Stężenia substancji w powietrzu wyznaczone na podstawie modelowania

6.1. Modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń

Zgodnie z prawem polskim i Unii Europejskiej podstawą do oceny jakości powietrza w strefach jest pomiar stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłowych na terenie strefy.

Modelowanie, będące metodą uzupełniającą w ramach systemu oceny, jest wykorzystywane przede wszystkim do oceny w „czystych” strefach klasy A. W trakcie realizacji Programów Ochrony Powietrza modelowanie staje się natomiast podstawowym narzędziem analitycznym. Dotyczy to zarówno etapu diagnozy stanu w całym obszarze strefy, ale przede wszystkim etapu wskazania źródeł odpowiedzialnych za przekroczenia i konstruowania wariantów działań naprawczych oraz oceny ich skuteczności.

Modelowanie rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń jest potencjalnie znakomitym narzędziem do oceny jakości powietrza oraz do diagnozy i sprawdzania skuteczności działań w Programach Ochrony Powietrza. Podstawowe zalety modelowania w porównaniu do innych metod oceny, w tym pomiarów wynikają z możliwości:

- wyznaczenia stężeń zanieczyszczeń na całym badanym obszarze,
- wskazania udziału poszczególnych źródeł emisji w całkowitych stężeniach,
- zastosowania modelowania w systemach prognoz jakości powietrza,
- wyznaczenia krótkookresowych charakterystyk stężeń (ta własność charakteryzuje również metody pomiarów automatycznych).

Ponadto modelowanie charakteryzuje niski koszt, przede wszystkim w porównaniu z kosztami zakupu i funkcjonowania sieci automatycznego monitoringu jakości powietrza.

Mimo tak ogromnych zalet, modelowanie w dalszym ciągu jest, zwłaszcza w Polsce, stosowane zbyt rzadko. Jest to wynikiem wysokich wymagań wobec poszczególnych elementów systemów modelowania oraz przyzwyczajień znacznej części użytkowników, których wiedza i „odbiór” modelowania jest opóźniony o co najmniej kilka lat w stosunku do aktualnego poziomu rozwoju systemów modelowania. Tymczasem współczesne aplikacje modelowania, pod warunkiem zachowania staranności na wszystkich etapach, zazwyczaj z nadatkiem spełniają wymagania określone prawem.

Zastosowany w opracowaniu model CALMET/CALPUFF został opracowany w Earth Tech, Inc. w Kalifornii i jest modelem obłoku ostatniej generacji uwzględniającym rzeźbę terenu oraz czasową i przestrzenną zmienność warunków meteorologicznych w trzech wymiarach. Jest to wielowarstwowy, niestacjonarny model w układzie Lagrange’a, przygotowany do obliczania stężeń wielu substancji, który może wyznaczać wpływ pól meteorologicznych zmiennych w czasie i w przestrzeni na transport, przemiany i depozycję zanieczyszczeń. CALPUFF może wykorzystywać informacje z trójwymiarowych pól meteorologicznych lub z pojedynczej stacji naziemnej w formacie zgodnym z modelem ISC3 lub CTDM. Zawiera moduły umożliwiające opcjonalnie uwzględnienie transportu zanieczyszczeń nad obszarami wodnymi, wpływu dużych zbiorników wodnych (morza), obmywania budynków, suchej i mokrej depozycji oraz prostych przemian chemicznych. Ponadto odznacza się dużą wrażliwością na przestrzenne charakterystyki środowiska oraz zmienność pola meteorologicznego.

Model CALPUFF przyjmuje informacje o emisji ze źródeł:

- punktowych (o stałej bądź zmiennej emisji),
- liniowych (o stałej bądź zmiennej emisji),
- powierzchniowych (o stałej bądź zmiennej emisji).

W obliczeniach wykorzystana została informacja meteorologiczna pochodząca z modelu ARW-WRF, który od kilku lat operacyjnie pracuje w BSiPP „Ekometria”. Model ARW-WRF jest

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

mezoskalowym modelem meteorologicznym zaprojektowanym do symulacji i prognozowania cyrkulacji atmosferycznej. Jako dane wejściowe można zastosować informację pochodzącą z ogólnodostępnego projektu NCEP/NCAR Reanalysis, które to dane uwzględniają wszelkie dane pomiarowe z sieci pomiarów naziemnych, aerologicznych i opadowych oraz dane z sondazy i obserwacji satelitarnych. Zakres parametrów meteorologicznych z modelu WRF w pełni pokrywa potrzeby preprocesora CALMET i jest następujący:

na poziomach:

- składowa U, V i W wiatru,
- temperatura,
- współczynnik mieszania pary wodnej, chmur, deszczu, śniegu,
- wilgotność względna,
- grad, koncentracja lodu,
- ciśnienie,
- prędkość pionowa,

na powierzchni:

- temperatura na 2 m,
- temperatura na powierzchni mórz,
- współczynnik mieszania 2 m,
- składowa U i V wiatru na 10 m,
- temperatura, wilgotność i nawodnienie gleby,
- pokrycie śniegu i wysokość pokrywy śnieżnej,
- opad konwekcyjny i niekonwekcyjny.

Preprocesorem CALMET wyznaczone są zmienne w czasie pola parametrów meteorologicznych, które zapisane są w formacie wykorzystywanym przez model CALPUFF.

Zdolność uwzględniania czasowej i przestrzennej zmienności pól meteorologicznych decyduje o zasięgu modelu określanym od kilkudziesięciu metrów do kilkuset kilometrów odległości źródło – receptor. Waga zasięgu modelu (powyżej 300 km) jest silnie podkreślona w podstawowym dokumencie dla Programów Ochrony Powietrza, jakim są „Zasady sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”, opracowanym w 2003 r. przez Ministerstwo Środowiska.

W rozdziale 7, na str. 12 autorzy piszą: „Źródła emisji odpowiedzialne za występowanie stężeń o wartościach wyższych niż ustalone kryteria mogą być zlokalizowane w granicach danej strefy, na terenie poza strefą z występującymi przekroczeniami, ale w województwie obejmującym daną strefę lub znajdować się poza granicami województwa. W każdym przypadku niezbędne będzie ustalenie przyczyn występowania ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń w strefie. Zasięg przestrzenny analiz, w wielu sytuacjach, nie będzie mógł być ograniczony jedynie do strefy ze stwierdzonymi obszarami przekroczeń stężeń zanieczyszczeń. Niezbędne będzie wówczas dokonanie analiz w skali całego województwa, a niekiedy, szczególnie gdy obszar przekroczeń położony jest w pobliżu granic województwa, niezbędne będzie dokonanie analiz obejmujących źródła położone w innych województwach.” Z kolei w rozdziale 11: „Inwentaryzacją emisji należy objąć przy analizie przekroczeń stężeń średnich rocznych **SO₂**, **NO₂/NO_x** i **PM₁₀** – wszystkie źródła zlokalizowane na terenie województwa „obejmującego” analizowaną strefę (ZW).”

Podobne wymagania wobec modelu stosowanego w obliczeniach dla Programów Ochrony Powietrza, określa opublikowane w 2008 roku, przez Ministerstwo Środowiska opracowanie pt. „Aktualizacja zasad sporządzania naprawczych programów ochrony powietrza w strefach”.

W pracy „Wskazówki dotyczące modelowania matematycznego w systemie zarządzania jakością powietrza” przygotowanej na zlecenie GIOŚ i Ministerstwa Środowiska, w 2003 r., autor wskazuje model CALPUFF jako podstawowy model dla opracowań w skali regionalnej, a więc dla, jak pokazano powyżej, dla Programów Ochrony Powietrza.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Jako jeden z rekomendowanych przez EPA modeli, dokładność CALPUFF'a jest obwarowana wieloma zastrzeżeniami i jest szacowana na 70-80% dla wartości średniorocznych np. NO₂ (błąd oszacowania definiowany, jako maksymalne odchylenie mierzonych i obliczanych poziomów substancji wynosi 20-30%), czyli spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1032). Należy jednak pamiętać, iż dokładność modelowania zależy przede wszystkim od jakości dostarczanych danych wejściowych o emisji, meteorologii i szczegółowości informacji o terenie oraz od wdrożenia systemów zapewnienia jakości pomiarów, z których wynikami porównywane są rezultaty obliczeń.

W 2003 roku w USA znowelizowano regulacje prawne w zakresie zmian statusu modeli transportu zanieczyszczeń, stosowanych przy sporządzaniu stanowych planów wdrożeniowych (SIP), operatów dla nowych źródeł (NSR) z włączeniem zapobiegania istotnemu pogorszeniu jakości powietrza (PSD). W rezultacie model CALPUFF został przesunięty z grupy modeli alternatywnych do grupy modeli preferowanych, również dla zastosowań związanych z transportem na odległości powyżej 50 km.

W modelu CALMET/CALPUFF na każdym etapie przetwarzania wykorzystywane są czasowe serie godzinne obliczane dla każdego receptora. Oznacza to, że w każdym receptorze określone są godzinne szeregi czasowe parametrów meteorologicznych i stężeń zanieczyszczeń. Szeregi te są następnie zapisywane do plików wyjściowych i mogą być wielokrotnie przetwarzane. Równocześnie **pozwała on na uwzględnienie wszystkich emitorów znajdujących się w ramach siatki obliczeniowej, tzn. np. emitorów punktowych z całego województwa przy receptorach ustawionych tylko na terenie badanej strefy.**

W ramach opracowania Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów obliczenia rozkładów stężeń benzo(a)pirenu wykonane zostały w oparciu o uzupełnioną bazę emisji i dane meteorologiczne za 2011 rok. Uzupełnieniom i uszczegółowieniu podlegały informacje dotyczące wszystkich typów emisji.

Obliczenia modelem CALPUFF wykonane zostały w podziale na typy źródeł:

- punktowe,
- powierzchniowe,
- liniowe.

Dodatkowo źródła podzielone zostały na te zlokalizowane na terenie strefy i poza nią (pas 30 km dla źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych oraz całe województwo dla źródeł punktowych o wysokości powyżej 30 m oraz napływ spoza województwa).

Takie rozwiązanie umożliwia niezależne wyznaczenie stężeń pochodzących z dowolnego typu emisji, a w konsekwencji do wyznaczenia udziałów emisji pochodzącej z każdego typu źródeł w emisji całkowitej oraz powierzchni przekroczeń i liczby ludności narażonej na ponadnormatywne stężenia zanieczyszczeń, w całości i dla różnych typów źródeł.

W ostatnim etapie wyniki modelowania przetworzono z użyciem pakietu oprogramowania dedykowanego wykonanego w firmie BSiPP „Ekometria”.

Mając na uwadze powyższe można stwierdzić, iż model CALMET/CALPUFF, w badaniach mających na celu wyznaczenie zmienności przestrzennej i czasowej stężeń zanieczyszczeń w skalach: miejskiej, regionalnej i ponadregionalnej jest znakomitym narzędziem pozwalającym na uwzględnienie nie tylko dużej ilości, zróżnicowanych emitorów, ale i charakterystyk środowiska przyrodniczego.

6.2. Warunki meteorologiczne w mieście Rzeszowie w 2011 r. mające wpływ na poziom substancji i wyniki uzyskiwane z modelowania

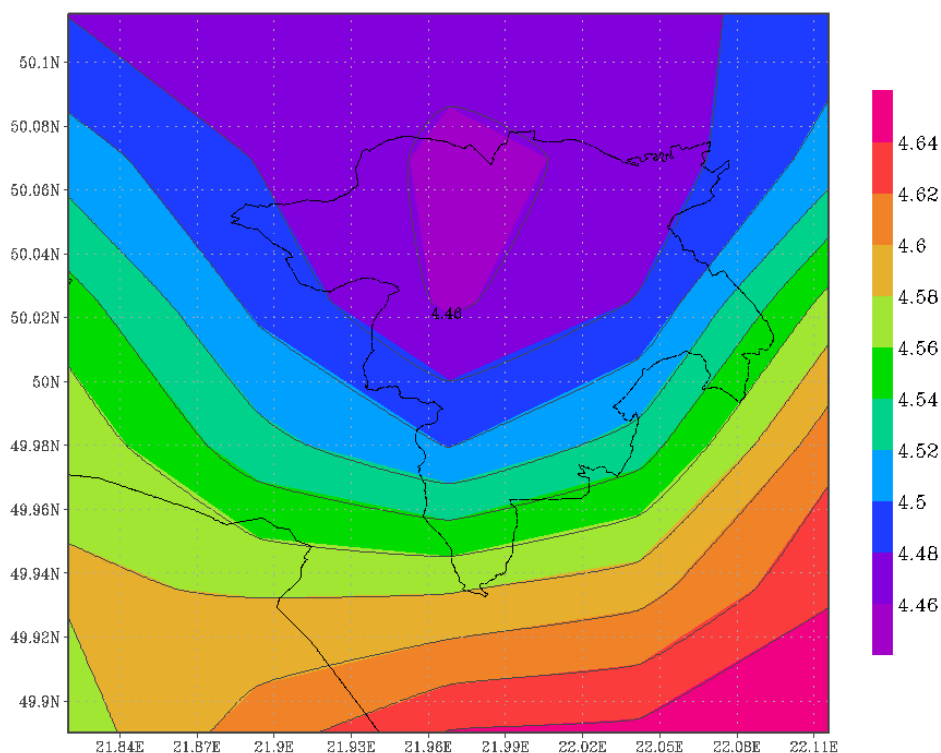
Poniższą analizę podstawowych elementów i zjawisk meteorologicznych wykonano dla pól meteorologicznych, uzyskanych za pomocą modeli WRF/CALMET i obejmujących obszar miasta Rzeszowa.

6.2.1. Warunki wietrzne

W roku 2011 na terenie strefy miasto Rzeszów średnia prędkość wiatru na poziomie 10 m wynosiła ok. 4,5 m/s. Analiza prędkości wiatrów z odpowiednich zakresów prędkości wskazuje, że najczęściej występowały wiatry o prędkości 3,1-5,1 m/s – ponad 41% przypadków w roku oraz wiatry o prędkościach z przedziału 5,1-8,2 m/s – 28% przypadków. Dla sezonu zimowego wartości te wynoszą odpowiednio 37% i 36%, a dla sezonu letniego 46% i 20%. W sezonie letnim zauważa się wyraźne zmniejszenie się przeciętnych prędkości wiatru oraz wzrost udziału stanu ciszy atmosferycznej.

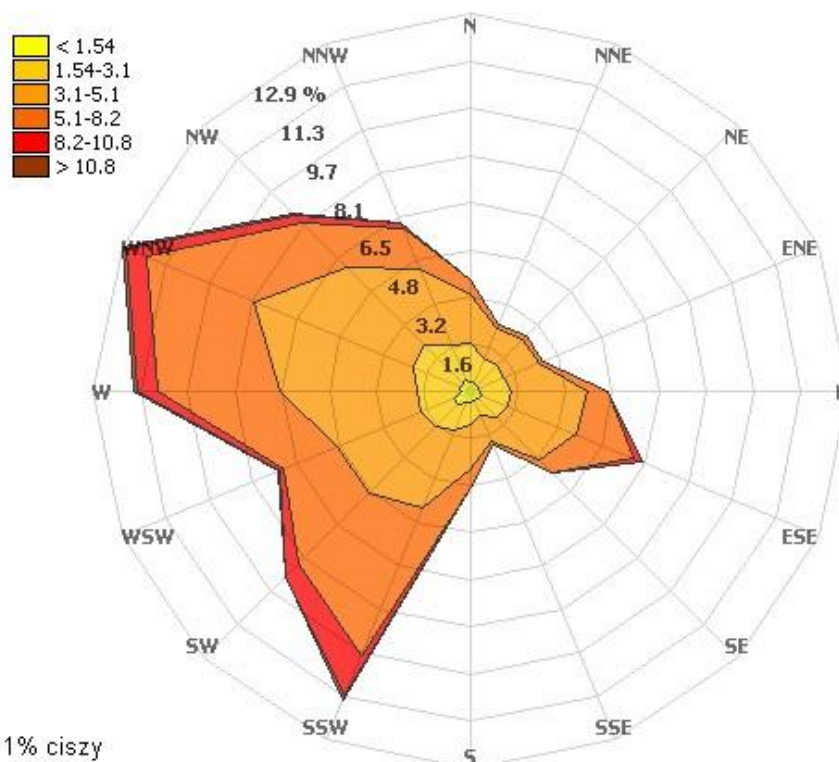
Róża wiatru wskazuje na dominację wiatru z sektora zachodniego – prawie 25% przypadków z kierunku W i WNE. Wysoka była również frekwencja wiatru z kierunku południowego (12% kierunku SSW) oraz południowo-wschodniego (6% z kierunku ESE). Zauważa się bardzo niską frekwencję wiatrów z sektora południowo-wschodniego oraz północno-wschodniego, co jest efektem warunków topograficznych miasta – położeniem w dolinie Wisłoka.

W sezonie letnim zdecydowanie zmniejszył się udział wiatru z sektora z południowego i zwiększył udział z sektora północno-wschodniego (16% z kierunku WNW). W sezonie zimowym natomiast najczęściej wiał wiatr z kierunku SSW – 16% oraz z kierunku zachodniego – 14%.

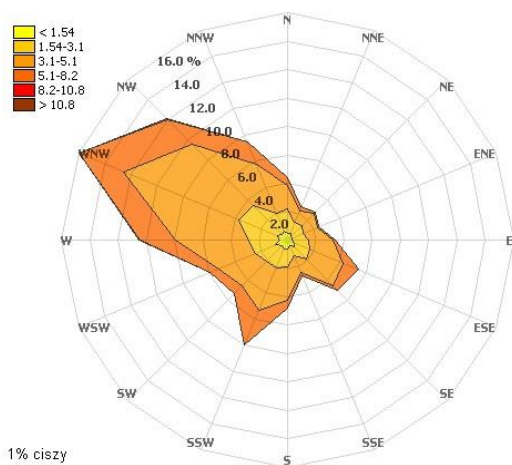

Rysunek 22 Rozkład średniej rocznej wartości prędkości wiatru w Rzeszowie w 2011 r.

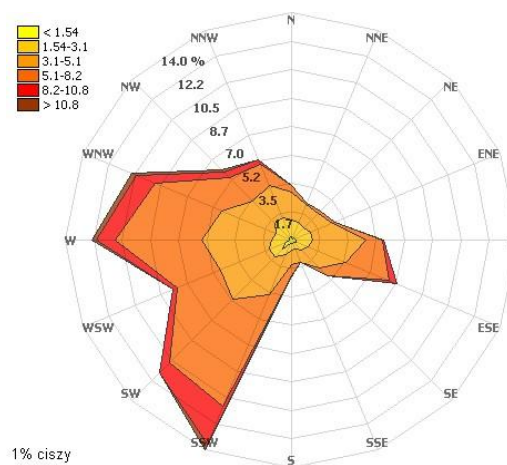
Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 23 Róża wiatrów dla Rzeszowa w 2011 r.

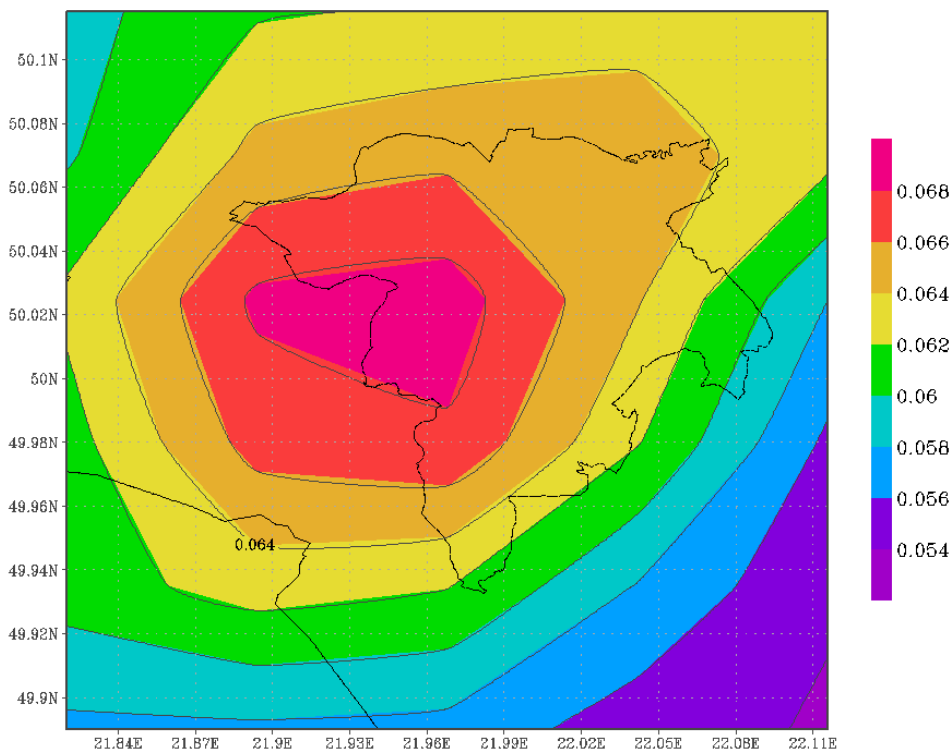
Rysunek 24 Róża wiatrów dla Rzeszowa – sezon letni w 2011 r.

Rysunek 25 Róża wiatrów dla Rzeszowa – sezon zimowy w 2011 r.

Prawdopodobieństwo występowania ciszy atmosferycznej i prędkości wiatru mniejszej niż 1,5 m/s, średnio wyniosło 6%.

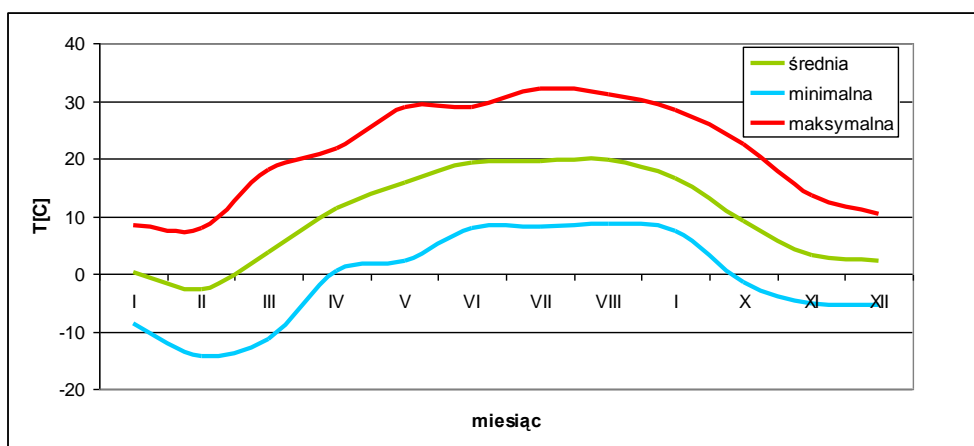
Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 26 Rozkład częstości występowania cząstki atmosferycznej i wiatrów o małej prędkości w Rzeszowie w 2011 r.

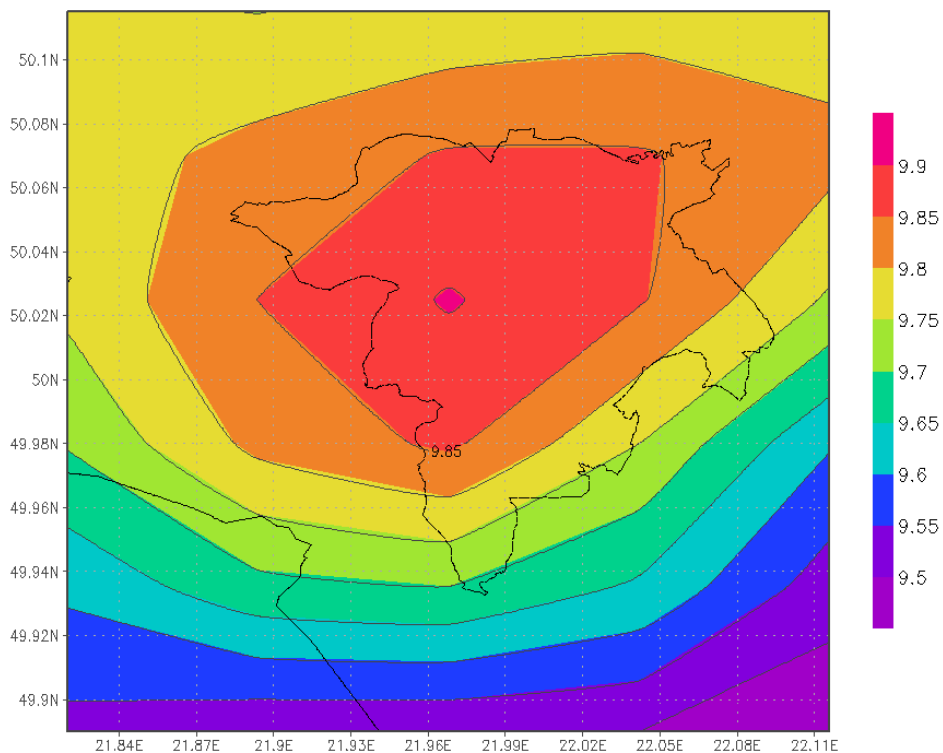
6.2.2. Temperatura powietrza

Średnia temperatura powietrza w Rzeszowie w 2011 roku wyniosła ponad 9,5°C. Rok 2011 został uznany przez IMGW za ciepły, zaś miesiące kwiecień i czerwiec są sklasyfikowane jako anomalnie ciepłe. Najcieplejszymi miesiącami były lipiec i sierpień z średnią temperaturą przekraczającą 19°C. Najchłodniejszym miesiącem był luty, w którym średnia temperatura wyniosła nieco poniżej -3°C.

Rysunek 27 Przebieg średnich miesięcznych wartości temperatury powietrza w Rzeszowie w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 28 Rozkład średniej rocznej wartości temperatury powietrza w Rzeszowie w 2011 r.

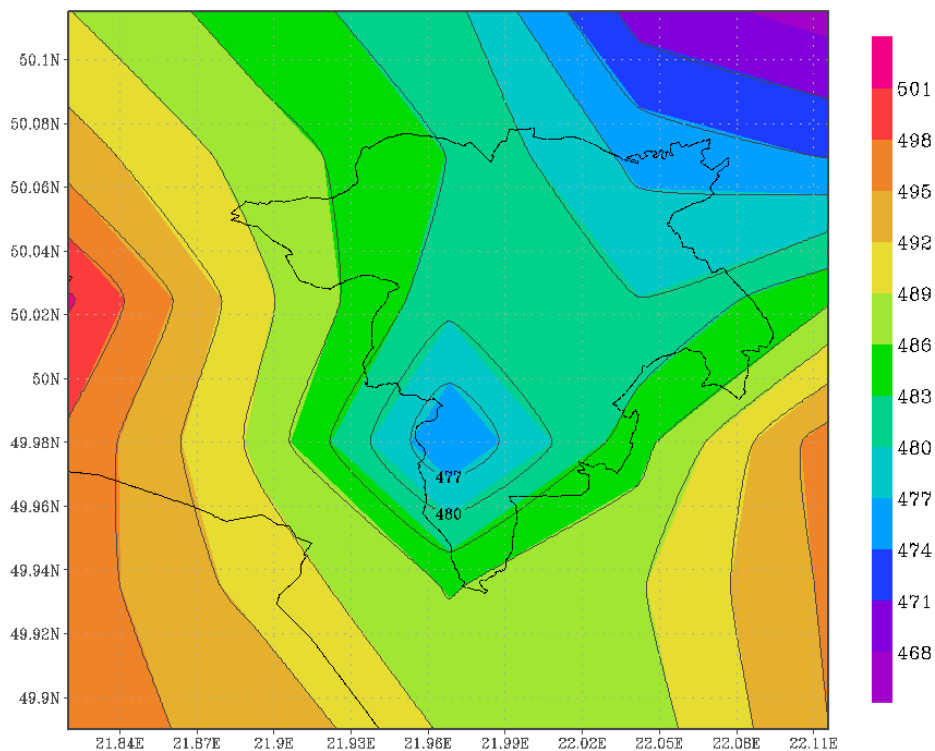
6.2.3. Opad atmosferyczny

Rok 2011 przez IMGW został sklasyfikowany jako wilgotny. Jako skrajnie wilgotne zostały uznane miesiące: styczeń i lipiec, skrajnie suche były miesiące: marzec, wrzesień, październik i listopad.

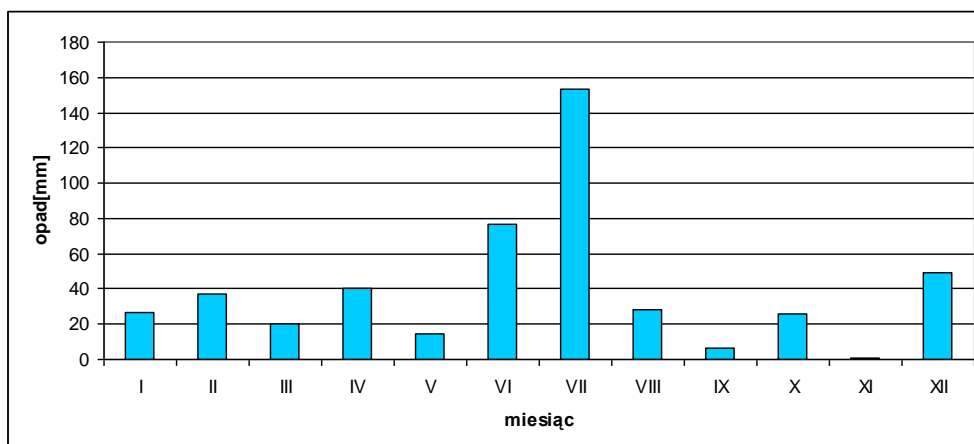
Według „Atlasu Klimatu Polski” średnia roczna wysokość opadu atmosferycznego na omawianym obszarze wynosi powyżej 550 mm. W roku 2011 suma roczna opadów wyniosła ponad 480 mm.

Najwyższe sumy opadu wystąpiły w lipcu (160 mm), w pozostałych miesiącach miesięczne sumy rzadko dochodziły do 40 mm.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 29 Rozkład rocznej sumy opadu atmosferycznego w Rzeszowie w 2011 r.

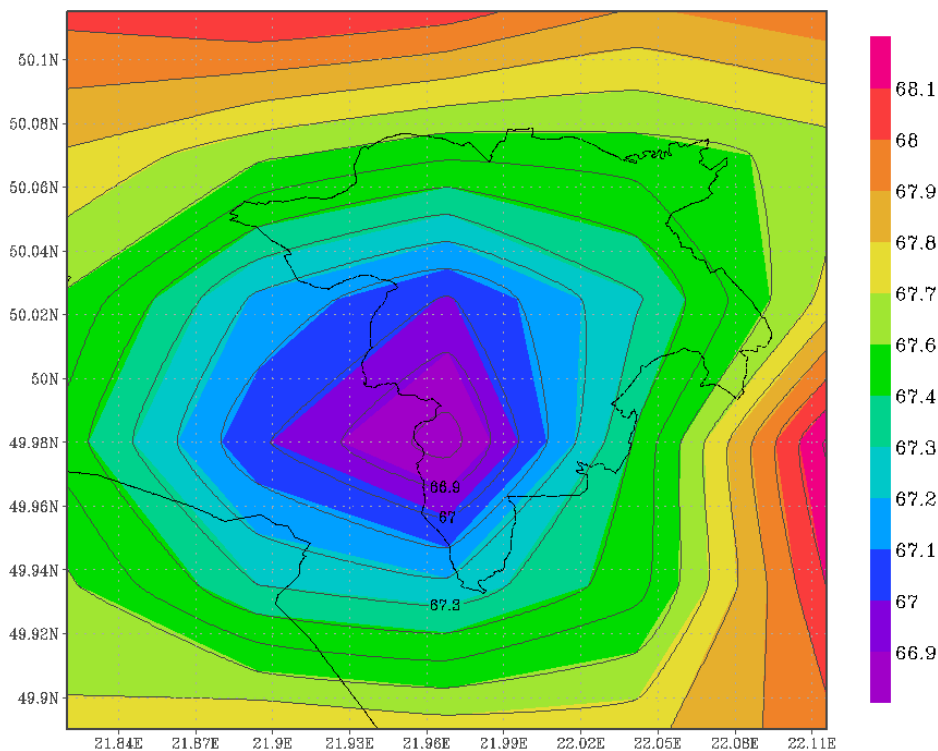

Rysunek 30 Miesięczne sumy opadu atmosferycznego w Rzeszowie w 2011 r.

6.2.4. Wilgotność względna powietrza

Wilgotność względna powietrza atmosferycznego w Rzeszowie w roku 2011 wyniosła średnio nieco ponad 67%. W Polsce średnia wilgotność powietrza oscyluje na poziomie 78% do 84%, dlatego klimat uznany jest za wilgotny. Wilgotność powietrza uzyskana w analizowanym roku jest nieco niższa od wartości typowych.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

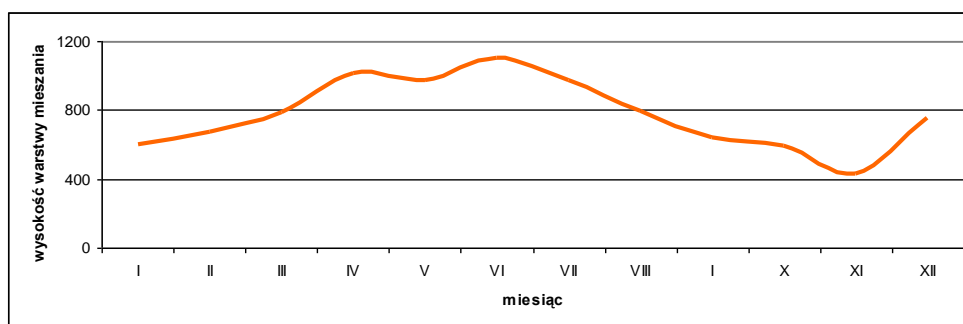

Rysunek 31 Rozkład średniej rocznej wartości wilgotności powietrza atmosferycznego w Rzeszowie w 2011 r.

6.2.5. Miąższość warstwy mieszanania

Warstwa mieszanana to objętość atmosfery, w której substancje zanieczyszczające ulegają rozprzestrzenianiu. Niewielka miąższość warstwy mieszanania wiąże się z niskim położeniem warstwy inwersyjnej atmosfery, co skutkuje utrudnieniem w dyspersji zanieczyszczeń.

Przebieg średnich miesięcznych wartości miąższości warstwy mieszanania wskazuje, że najmniej korzystne warunki rozprzestrzenienia zanieczyszczeń występują w miesiącach zimowych.

Rysunek 32 Przebieg średnich miesięcznych wartości miąższości warstwy mieszanania w Rzeszowie w 2011 r.

6.2.6. Klasa równowagi atmosfery

Bardzo istotnym parametrem dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń jest klasa równowagi atmosfery Pasquilla, która opisuje pionowe ruchy powietrza związane z gradientem temperatury i prędkością wiatru, a które z kolei decydują o ruchu zanieczyszczonego powietrza w smudze.

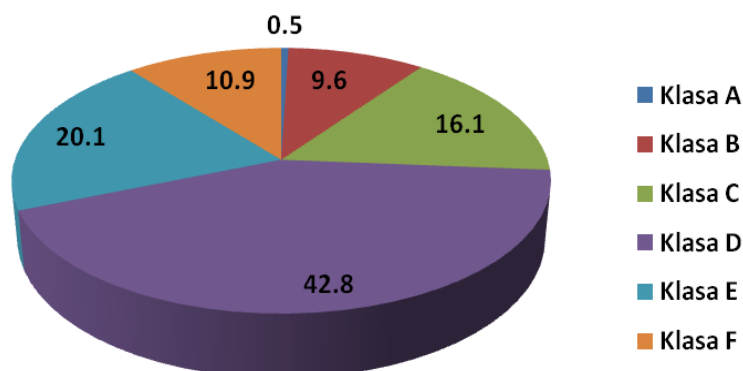
W zależności od różnicy temperatur powietrza wznoszącego się i powietrza otaczającego wyróżnia się w atmosferze trzy podstawowe stany równowagi: chwiejną, obojętną i stałą. Pomiedzy nimi wyróżnia się stany pośrednie.

W ochronie środowiska powszechnie przyjęty jest podział na 6 klas równowagi atmosfery:

- A – ekstremalnie niestabilne warunki (równowaga bardzo chwiejna)
- B – umiarkowanie niestabilne warunki (równowaga chwiejna)
- C – nieznacznie niestabilne warunki (równowaga nieznacznie chwiejna)
- D – neutralne warunki (równowaga obojętna)
- E – nieznacznie stabilne warunki (równowaga stała)
- F – umiarkowanie stabilne warunki (równowaga bardzo stała).

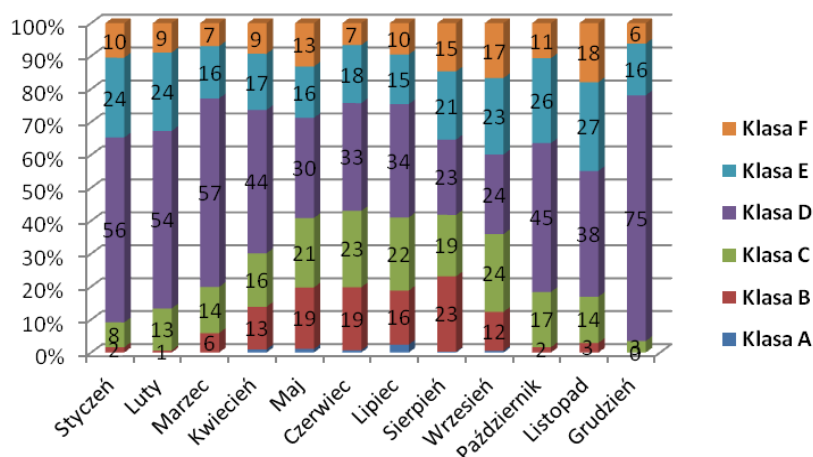
Spośród wymienionych klas niezbyt korzystne dla rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń są – A i B, ze względu na to, iż smuga spalin na skutek intensywnych ruchów powietrza to wznosi się to opada, a bardzo niekorzystne są E i F, przy których występują warunki inwersyjne i zanieczyszczenia utrzymują się na niskich wysokościach (nie mają warunków do rozproszenia).

Najczęściej w ciągu roku (42,8% przypadków) w Rzeszowie występowała klasa równowagi atmosfery D, która reprezentuje neutralne warunki. Bardzo rzadko (jedynie 0,5% przypadków) występowała klasa A, określana jako ekstremalnie niestabilna. W miesiącach zimowych wyraźnie dominuje klasa równowagi atmosfery D. Natomiast w miesiącach letnich zwiększa się udział klas niekorzystnych, zwłaszcza B i C, oznaczające warunki równowagi chwiejnej.

Rysunek 33 Częstość występowania klas równowagi atmosfery Pasquilla w Rzeszowie w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 34 Udział klas równowagi atmosfery Pasquilla w Rzeszowie w 2011 roku

6.3. Stężenia B(a)P w strefie pochodzące z napływu

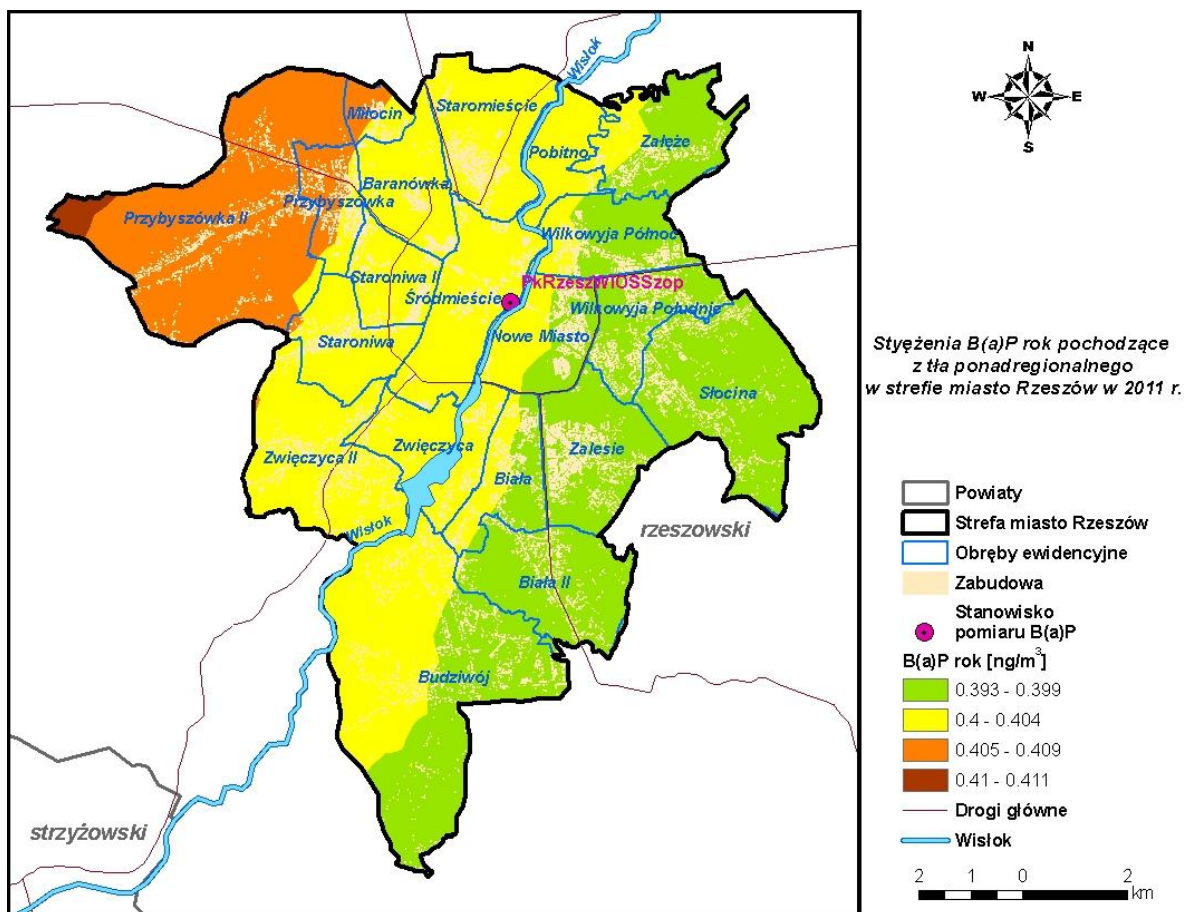
Jakość powietrza na danym obszarze kształtowana jest nie tylko poprzez emisję tam występującą, ale również duże znaczenie mają zanieczyszczenia napływowe. Ważną rolę w rozprzestrzenianiu się zanieczyszczeń spoza granic strefy odgrywają czynniki meteorologiczne oraz fizycznogeograficzne. Czynniki te zostały ujęte w procesie obliczeń rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń dla emisji spoza strefy. Obliczenia wykonano dla emisji punktowej, dla źródeł o wysokości co najmniej 30 m zlokalizowanych w województwie podkarpackim poza pasem 30 km od granic strefy, oraz dla emisji ze wszystkich typów źródeł zlokalizowanych w pasie 30 km wokół strefy. Podział taki wynika z ograniczonego zasięgu oddziaływania emisji niskiej. Uwzględniono również wpływ emisji spoza województwa w postaci warunków brzegowych, wyznaczonych na podstawie wyników modelu EMEP, obejmującej źródła poza polem meteorologicznym.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.3.1. Tło ponadregionalne

W skład tła ponadregionalnego wchodzi stężenia zanieczyszczeń pochodzące z emitorów wysokich zlokalizowanych poza pasem 30 km od strefy miasto Rzeszów wraz z warunkami brzegowymi. Poniżej przedstawiono rozkłady stężeń B(a)P dla wartości rocznych tła ponadregionalnego.

Stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu z tła ponadregionalnego na terenie strefy zmieniają się w niewielkim zakresie i wynoszą około $0,4 \text{ ng/m}^3$, co stanowi około 40% poziomu docelowego.

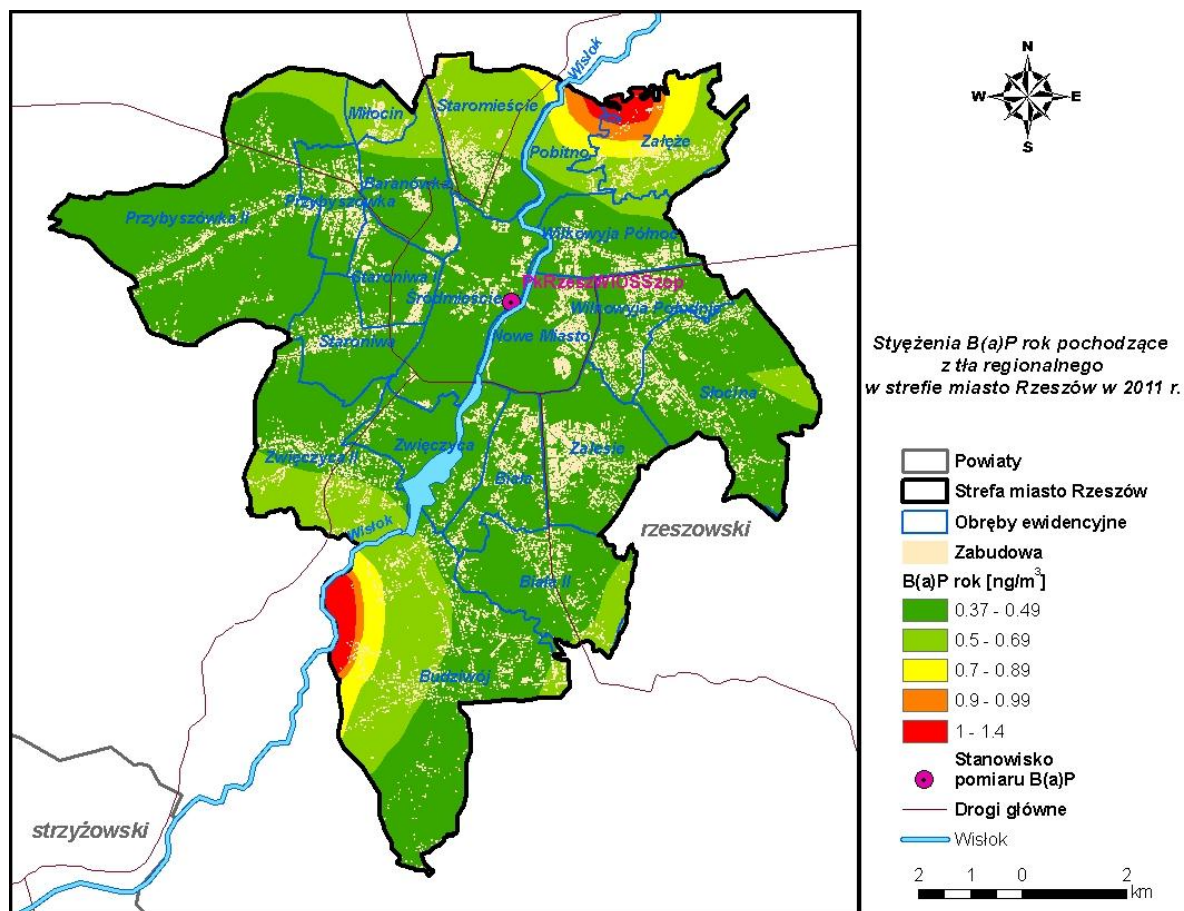
Rysunek 35 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.3.2. Tło regionalne

Tło regionalne tworzą stężenia B(a)P ze wszystkich źródeł zlokalizowane w pasie 30 km wokół miasta Rzeszowa, w tym także stężenia z terenu Ukrainy oraz Słowacji.

Stężenia średnie roczne B(a)P z tła regionalnego wynoszą od poniżej 0,5 ng/m³ na przeważającym terenie strefy do 1,4 ng/m³. Przekroczenia poziomu docelowego występują w północnym i południowo-zachodnim rejonach miasta.

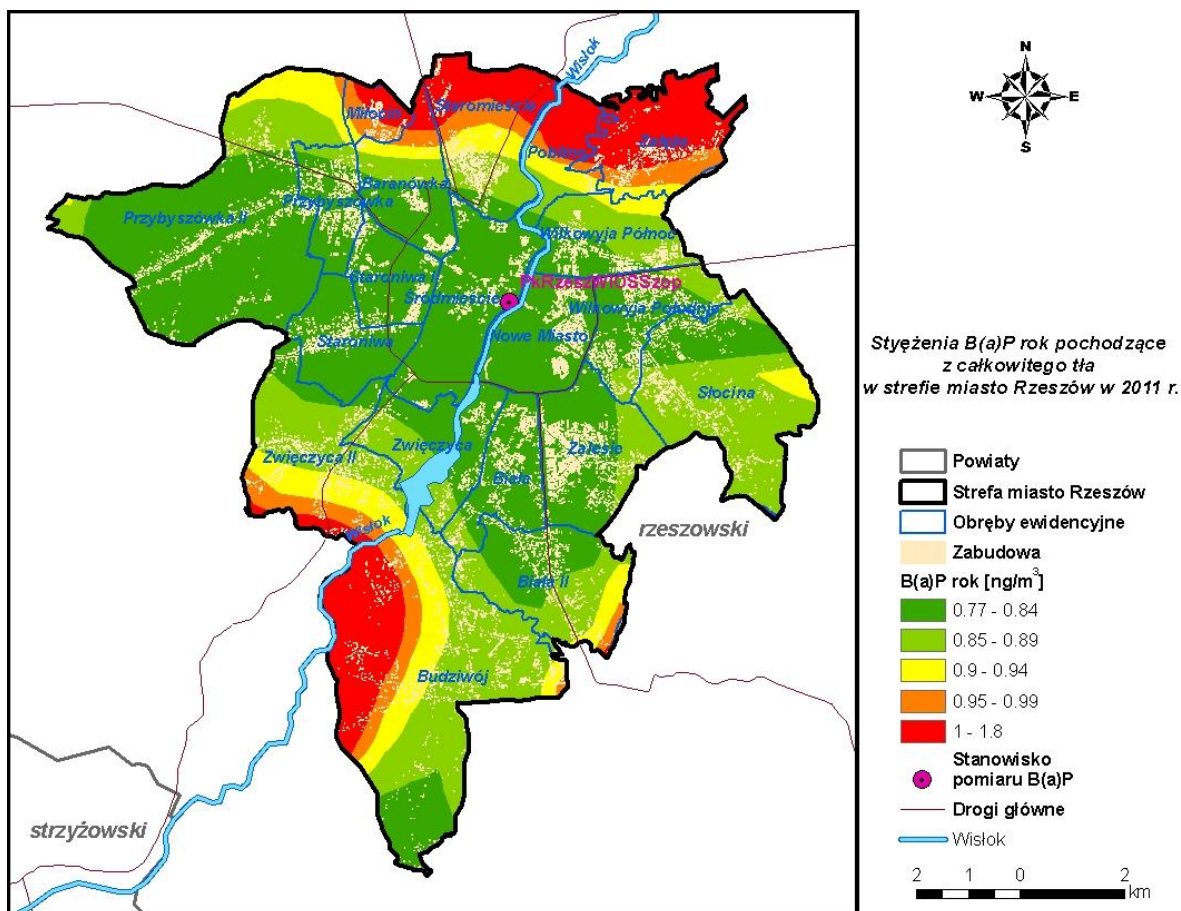

Rysunek 36 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.3.3. Tłó całkowite

W północnej oraz południowo-zachodniej części strefy stężenia B(a)P pochodzące ze źródeł spoza strefy miasto Rzeszów przekraczają poziom docelowy 1 ng/m^3 i osiągają nawet $1,8 \text{ ng/m}^3$ (180% poziomu docelowego). Najniższe stężenia występują w centralnej części miasta, gdzie kształtują się na poziomie około $0,8 \text{ ng/m}^3$ (80% poziomu docelowego). Analiza rozkładu stężeń tła pozwala sformułować wniosek, że bardzo trudno będzie osiągnąć, a następnie utrzymać w mieście normę jakości powietrza dla B(a)P przy tak znacznym oddziaływaniu źródeł położonych poza strefą.

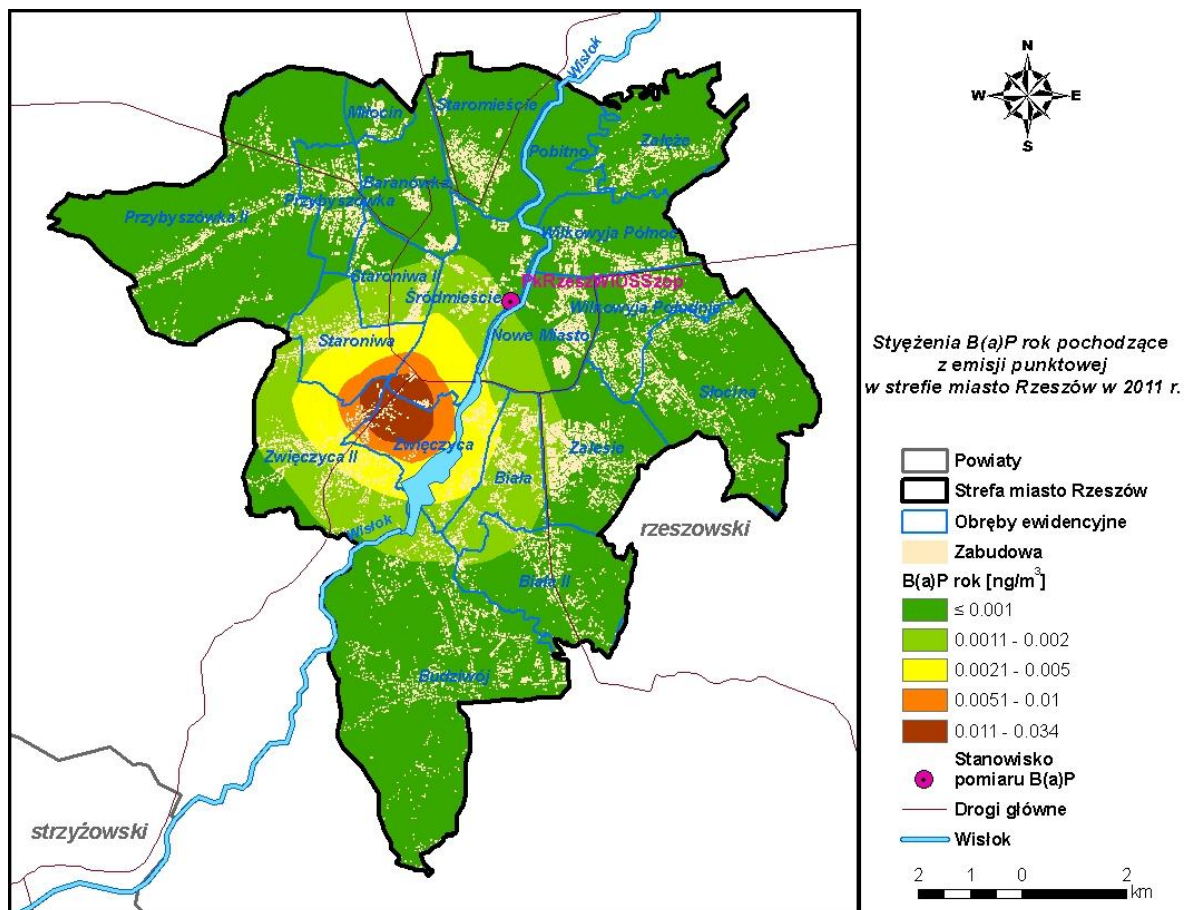
Rysunek 37 Stężenia B(a)P o okresie усреднения wyników rok w Rzeszowie pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.4. Stężenia B(a)P pochodzące z emisji z terenu strefy

6.4.1. Stężenia pochodzące z emisji punktowej (przemysłowej i energetycznej)

Stężenia średnie roczne benzo(a)pirenu na terenie Rzeszowa są bardzo niskie i wynoszą maksymalnie 3,4% poziomu docelowego. Na przeważającym obszarze miasta wynoszą do 0,1% poziomu docelowego.

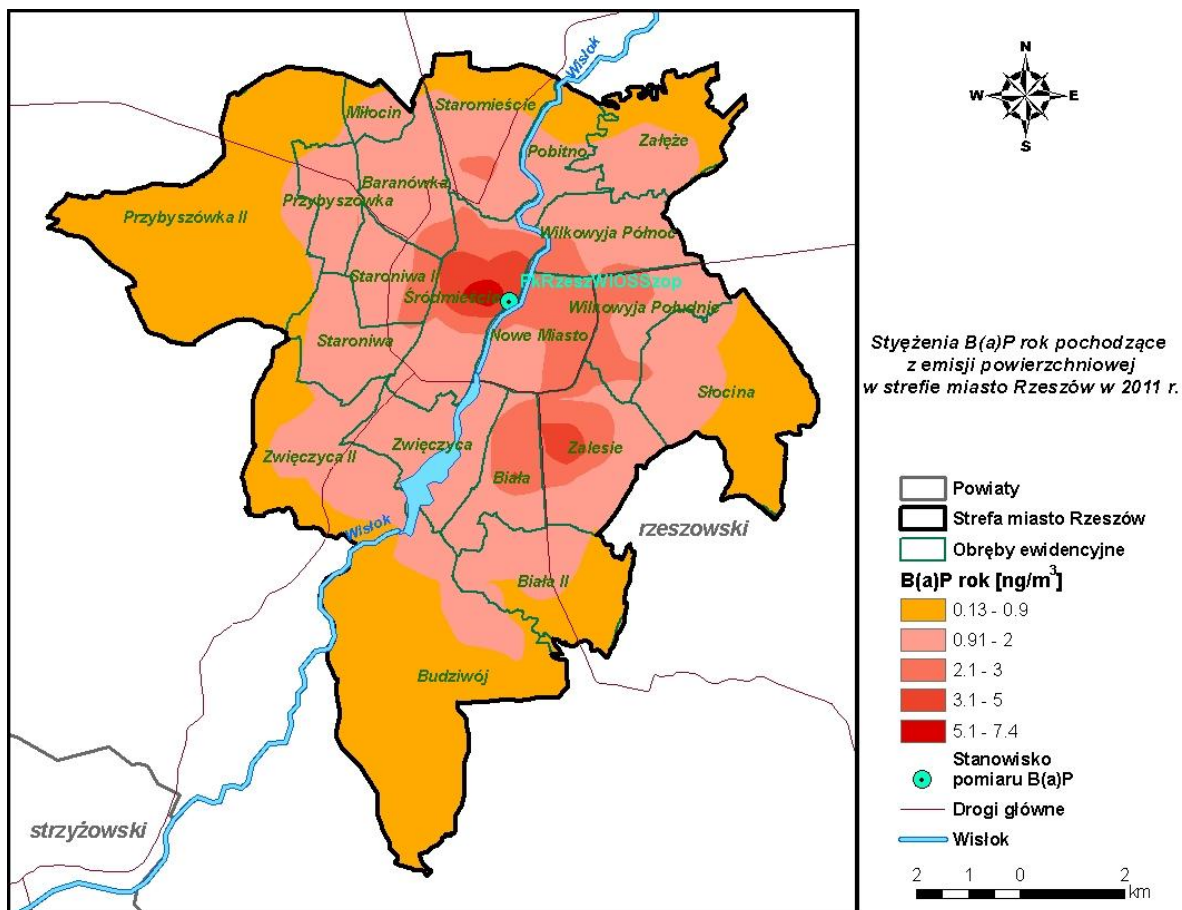

Rysunek 38 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.4.2. Stężenia pochodzące z emisji z ogrzewania indywidualnego

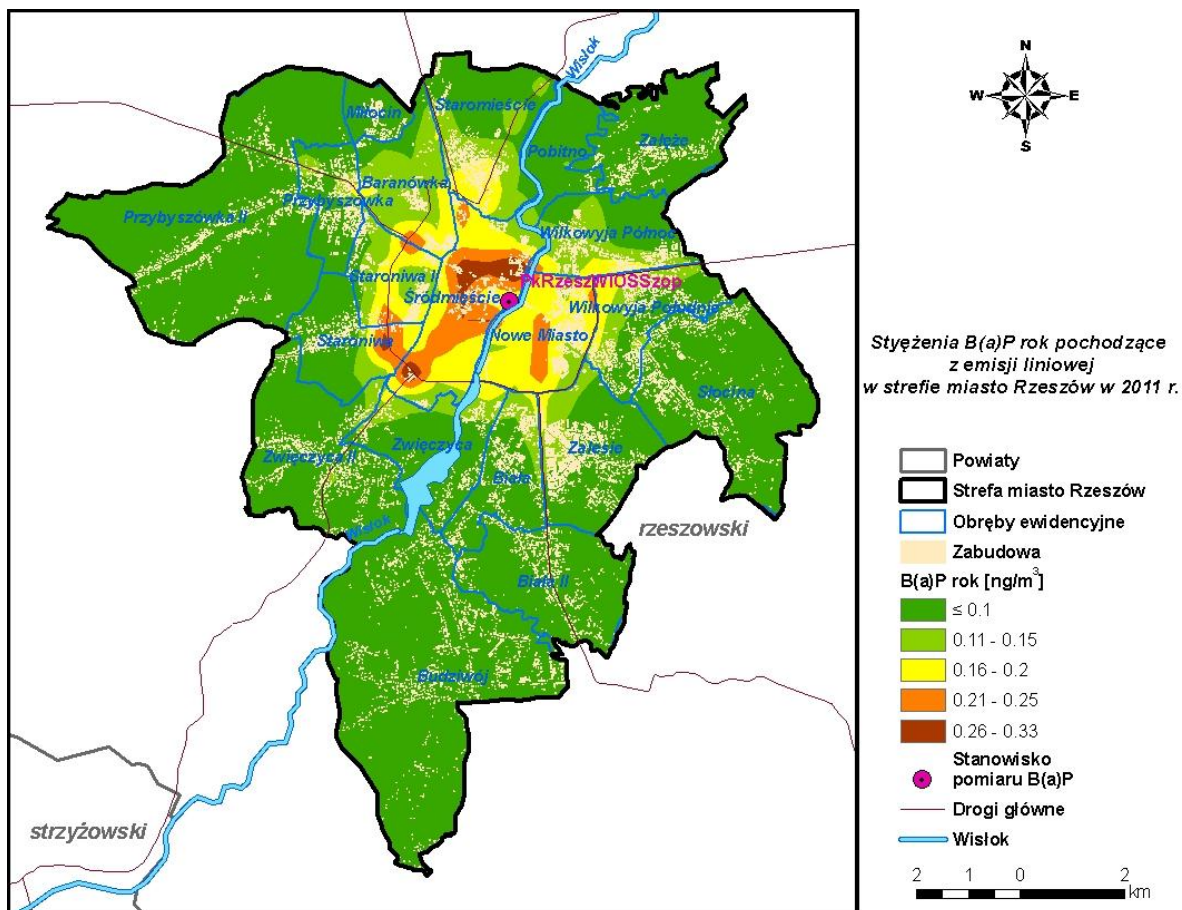
Rozkład średnich rocznych wartości stężeń B(a)P z emisji z ogrzewania wskazuje, że na znacznym obszarze miasta występują stężenia ponadnormatywne. Przekroczenia poziomu docelowego najwyższe są w Śródmieściu – do $7,4 \text{ ng/m}^3$ oraz na terenie Osiedla Zalesie – do 5 ng/m^3 . Na obrzeżach miasta stężenia obniżają się – maksymalnie do 13% poziomu docelowego.

Rysunek 39 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.

6.4.3. Stężenia pochodzące z emisji komunikacyjnej

Stężenia średnie roczne B(a)P z komunikacji na terenie Rzeszowa najwyższe wartości osiągają w Śródmieściu oraz na węzłach drogowych obwodnicy śródmiejskiej. Stężenia maksymalne dochodzą do 33% poziomu docelowego. Poza centrum miasta stężenia wynoszą poniżej 10% poziomu docelowego.

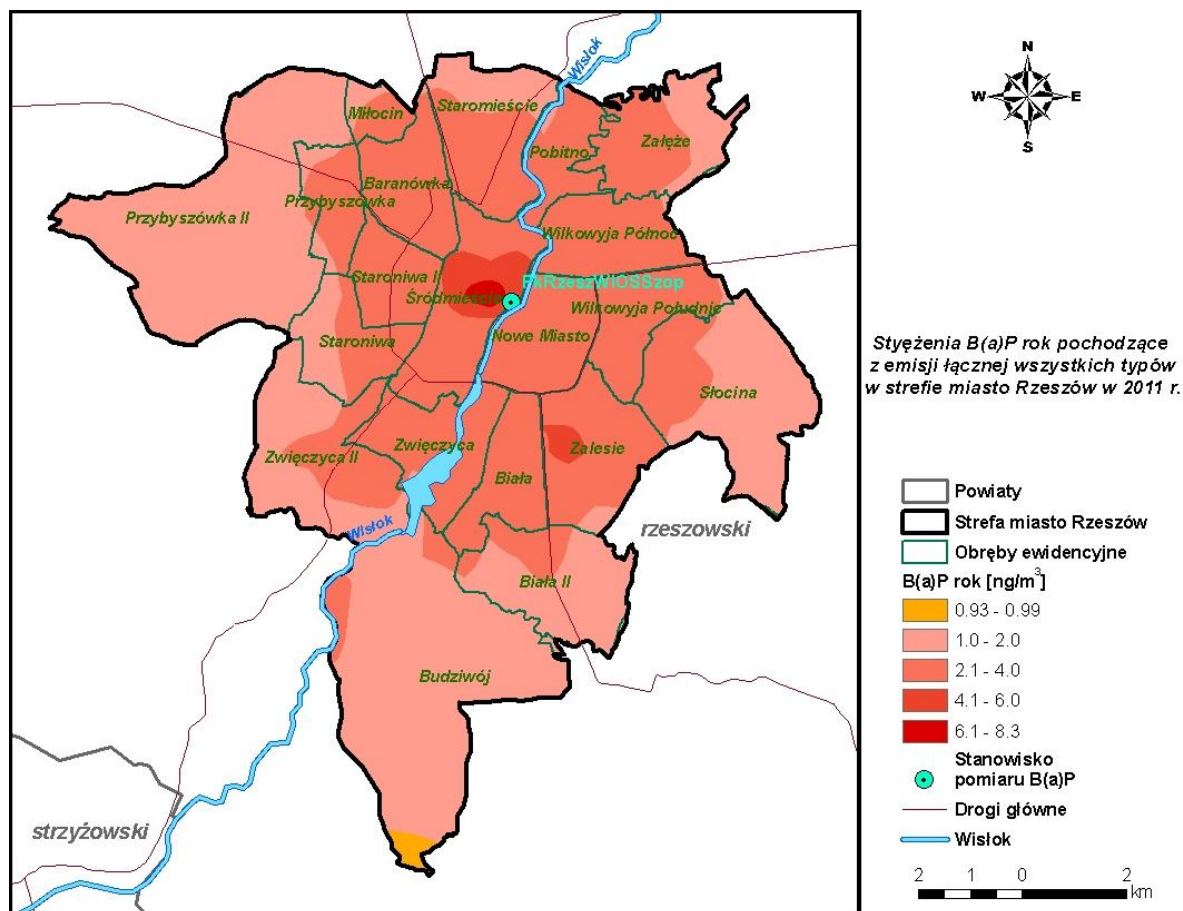

Rysunek 40 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

6.4.4. Stężenia całkowite B(a)P w strefie miasto Rzeszów

Wyniki modelowania wskazują, że na terenie Rzeszowa występują wysokie stężenia benzo(a)pirenu, powodujące przekroczenia poziomu docelowego dla tego zanieczyszczenia, wynoszącego 1 ng/m^3 . Stężenia ponadnormatywne występują na niemal całym obszarze miasta, wolny od przekroczeń jest tylko niewielki obszar na południowym krańcu. Najwyższe stężenia występują w rejonie Śródmieścia, gdzie dochodzą do $8,3 \text{ ng/m}^3$ oraz na terenie Osiedla Zalesie, gdzie osiągają 5 ng/m^3 .

Rysunek 41 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.

6.5. Ocena wiarygodności przeprowadzonych obliczeń modelowych

Zgodnie z prawem polskim i Unii Europejskiej podstawą do oceny jakości powietrza w strefach jest pomiar stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłowych na terenie strefy.

Modelowanie, będące metodą uzupełniającą w ramach systemu oceny, jest wykorzystywane przede wszystkim do oceny w „czystych” strefach klasy A. W trakcie realizacji Programów Ochrony Powietrza modelowanie staje się natomiast podstawowym narzędziem analitycznym. Dotyczy to zarówno etapu diagnozy stanu w całym obszarze strefy, ale przede wszystkim etapu wskazania źródeł odpowiedzialnych za przekroczenia i konstruowania wariantów działań naprawczych oraz oceny ich skuteczności.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1032) określa wymagania, jakie spełnić mają wyniki modelowania:

Tabela 37. Dopuszczalna niepewność modelowania

Niepewność	SO ₂ , NO ₂ , NO _x	Pył zawieszony PM10, PM2,5 i Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	B(a)P	As, Cd, NI, WWA, Hg, całkowita depozycja
Stężenie średnie godzinowe	50%	-	-	50%	50%	-	-
Stężenie średnie ośmiogodzinne	50%	-	-	50%	50%	-	-
Stężenie średnie dobowe	50%	-	-	50%	-	-	-
Stężenie średnie roczne	30%	50%	50%	30%	-	60%	60%

Stosowana w powyższym Rozporządzeniu miara niepewności modelowania jest wyrażana poprzez błąd względny (B_w):

$$B_w = (S_{pa} - S_{mg}) / S_{pa}$$

gdzie:

S_{pa} – wartość B(a)P wyznaczona pomiarowo,

S_{mg} – wartość B(a)P wyznaczona modelowo,

Tabela 38 Niepewność modelowania B(a)P w Rzeszowie w 2011 r.

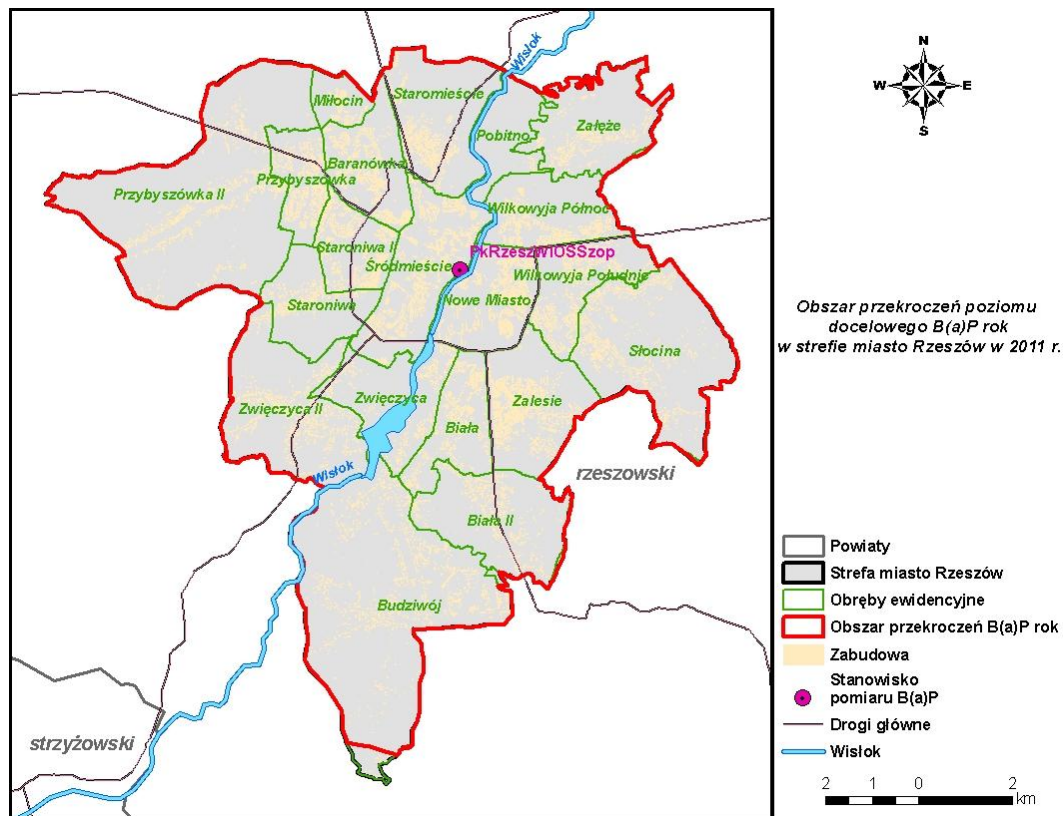
Kod stacji	B(a)P rok		
	pomiar [ng/m ³]	model [ng/m ³]	Błąd względny (B _w) [%]
PkRzeszWIOSSzop	5,05	4,55	9,9

Analiza błędu względnego wskazuje na bardzo dobrą zgodność wyników modelowania z pomiarami. Błąd względny wyniósł zaledwie 9,9%, przy dopuszczalnej wartości 60%.

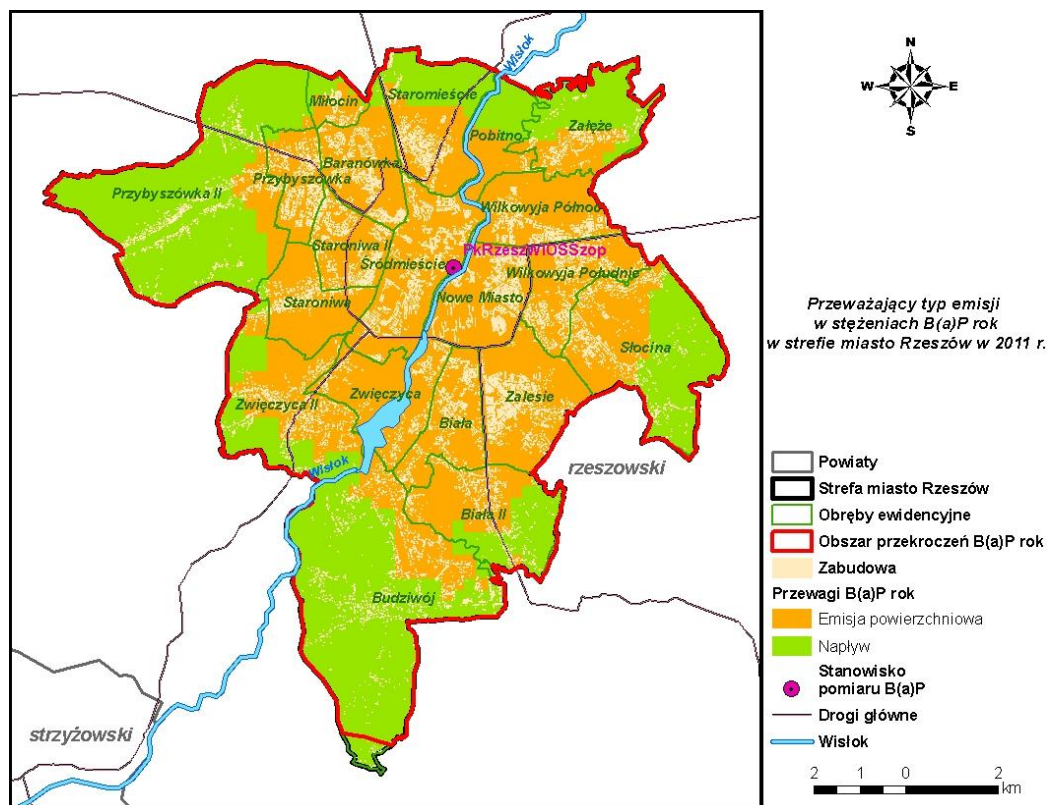
6.6. Obszary zagrożeń

Przedstawiona w poprzednich rozdziałach diagnoza stanu aerosanitarne miasto Rzeszowa wskazuje, iż cały niemal obszar miasta znajduje się w strefie występowania ponadnormatywnych stężeń B(a)P. Obszar przekroczeń **Pk11mRzB(a)Pa01** zajmuje 108,79 km², co stanowi około 93,5% powierzchni miasta a zamieszkiwany jest przez 180 tys. osób. W obszarze przekroczeń reprezentowane są wszystkie typy funkcjonalne obszarów – zabudowy mieszkaniowej niskiej i wysokiej, budynki użyteczności publicznej, usługowo-handlowe, biurowe, obszary przemysłowe i pozostałe. Maksymalne stężenie średnie roczne B(a)P wyniosło 8,3 ng/m³. Skala przestrzenna położenia źródeł emisji wynosi 7 km. W stężeniach w centralnej części obszaru przekroczeń przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego, w pasie zewnętrznym natomiast przeważa napływ stężeń spoza strefy.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 42 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie miasto Rzeszów w 2011 r.

Rysunek 43 Przeważający typ emisji w stężeniach B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie miasto Rzeszów w 2011 r.

6.7. Scenariusze naprawcze dla strefy w zakresie zanieczyszczenia B(a)P

Działania podstawowe zmierzające do ograniczenia stężeń B(a)P

Zbadano efekt ekologiczny trzech wariantów naprawczych zmierzające do obniżenia stężeń benzo(a)pirenu na terenie miasta Rzeszowa. Rozpatrywano przede wszystkim redukcję emisji z indywidualnych systemów grzewczych, które mają największy wpływ na poziom substancji w powietrzu. **Wariant 0** jest kontynuacją działań zaproponowanych w „Programie Ochrony Powietrza dla miasta Rzeszowa” za 2008 rok w celu obniżenia stężeń pyłu PM10, **warianty 1 i 2** natomiast powstały w oparciu o nowe założenia.

W wyniku poniższych analiz zostały wybrane najbardziej efektywne działania – zaproponowane do realizacji w rozdziale „Harmonogram rzeczowo – finansowy działań naprawczych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia”

WARIANT 0

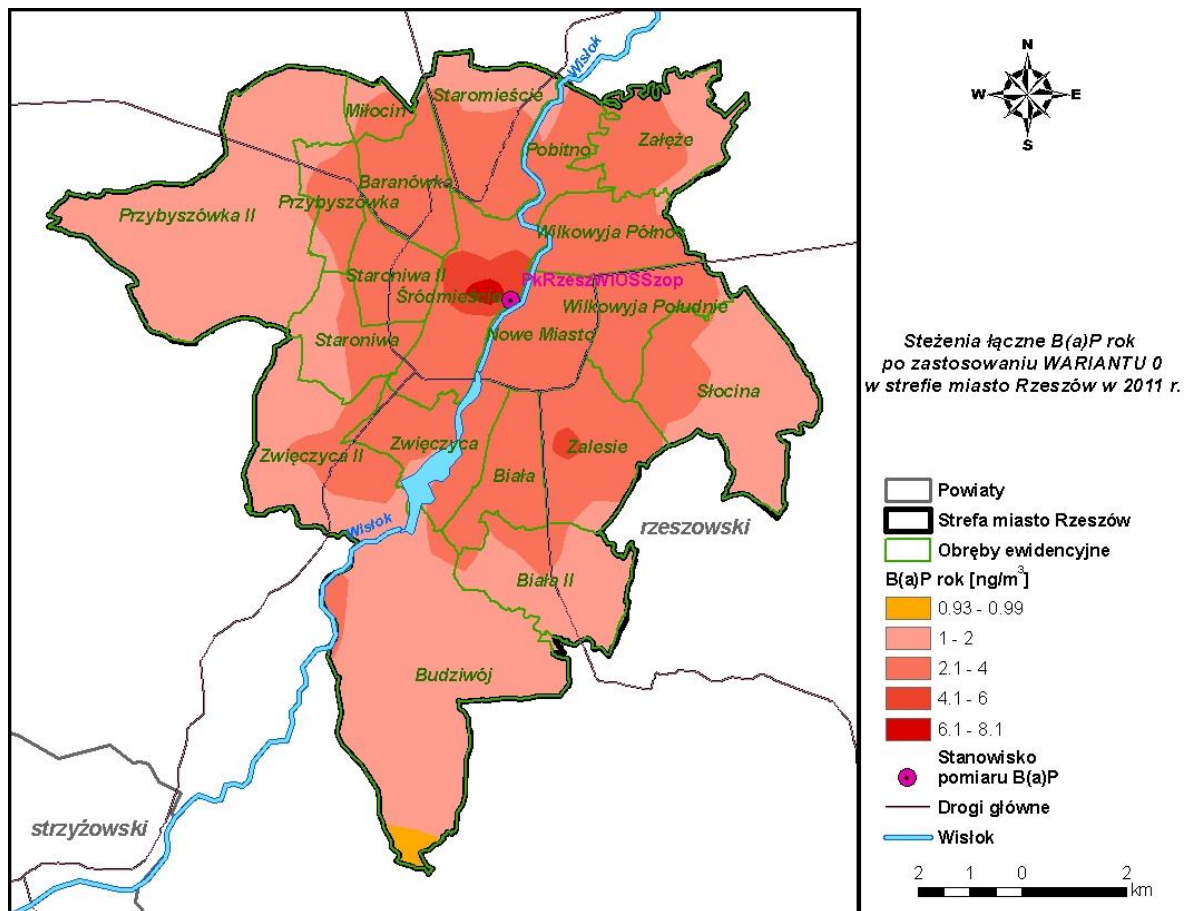
Podstawowym działaniem zmierzającym do obniżenia stężeń B(a)P na terenie miasta Rzeszowa jest ograniczenie emisji przez likwidację wysokoemisyjnego sposobu ogrzewania (gł. węglowego) i zamiana na typy mniej emisyjne. Zgodnie z POP dla pyłu PM10 za 2008 r. (Uchwała nr XLII/804/10 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 stycznia 2010 r. w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza dla strefy miasto Rzeszów”) do roku 2020 planuje się obniżyć emisję powierzchniową pyłu PM10 o około 45 Mg. W poniższej tabeli przedstawiono wielkość redukcji emisji w poszczególnych rejonach bilansowych:

Tabela 39 Wielkość redukcji emisji pyłu PM10 na podstawie POP dla pyłu PM10 za 2008 r.

Nr	Obszary bilansowe wyznaczone do redukcji emisji PM10 w Rzeszowie	Redukcja emisji pyłu PM10 [Mg]
1	Os. Gen. W. Andersa	3,381
2	Pobitno	2,986
3	Przybyszówka	4,906
4	Staromieście	5,868
5	Śródmieście	6,756
6	Wilkowyja	10,278
7	Zalesie	10,95
<i>SUMA</i>		<i>45,125</i>

Według przedstawionego scenariusza przeliczono jednoczesną redukcję B(a)P, która wyniosła w sumie 4,35 kg. Następnie wariant przeliczono modelowo, a wyniki przedstawiono na poniższym rysunku.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 44 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów po zastosowaniu założeń wariantu 0

Jak widać, o ile redukcja emisji powierzchniowej pyłu PM10 przyniosła efekty znacznej poprawy jakości powietrza (co jest zawarte w symulacjach w POPIe za 2008 rok), o tyle w przypadku stężeń B(a)P praktycznie nie widać żadnej poprawy. Wynika z tego, iż działania naprawcze muszą być przeprowadzone na znacznie większą skalę.

WARIANT 1

Wariant 1 jest wariantem maksymalnym – zakłada całkowitą likwidację w mieście źródeł, w których jako paliwo stosowane są węgiel kamienny oraz drewno. W ramach tego scenariusza założono likwidację 1,4 mln m² opalanych węglem oraz drewnem i wymianę na źródła bezemisyjne oraz oszacowano koszt przedsięwzięcia:

Tabela 40 Zestawienie działań i ich kosztów zaproponowanych w ramach wariantu 1

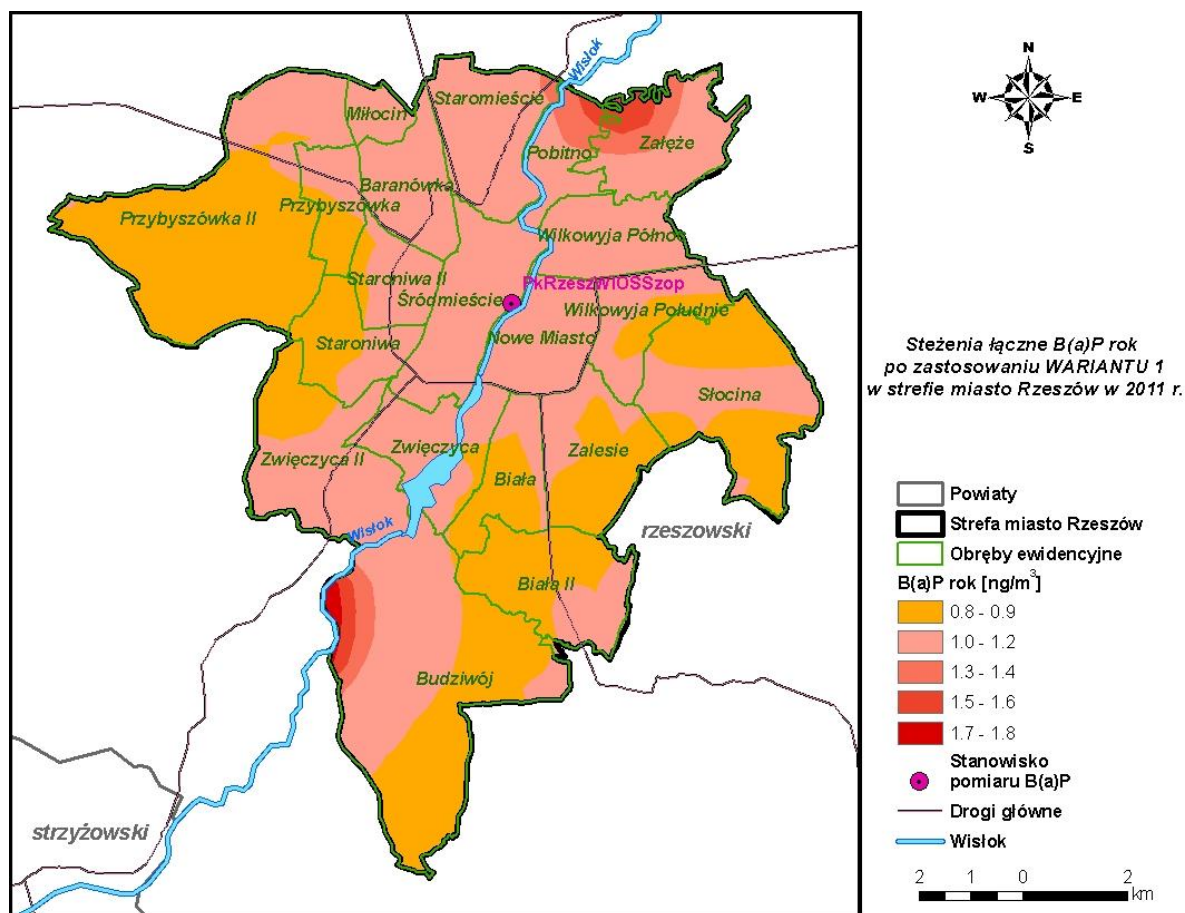
Lp.	Działanie	Powierzchnia lokali [m ²]	Koszt [mln zł.]
1	Podłączenie do sieci ciepłej lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum	180 000	12,5*
2	Podłączenie do sieci ciepłej lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinny w Centrum	14 000	1,4*
3	Likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece na gaz ziemny, olej lub elektryczne w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum.	90 000	3,6

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Lp.	Działanie	Powierzchnia lokali [m ²]	Koszt [mln zł.]
4	Likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece na gaz ziemny, olej lub elektryczne w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum.	1 116 000	93
RAZEM		<i>1 400 000</i>	<i>110,5</i>

* bez kosztów rozbudowy sieci ciepłej i przyłączy

Poniżej przedstawiono prognozowany rozkład stężeń B(a)P po zastosowaniu powyższego scenariusza.

Rysunek 45 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów po zastosowaniu założeń wariantu 1

Rozkład stężeń po zastosowaniu wariantu 1 wskazuje, że oczekiwany efekt ekologiczny w postaci obniżenia stężeń co najmniej do poziomu docelowego nie został osiągnięty, mimo zastosowania tak szeroko zakrojonych działań naprawczych. Na znacznym obszarze miasta stężenia będą przekraczać poziom docelowy – w rejonie Śródmieścia i innych obszarów zwartej zabudowy kształtować się będą w zakresie 1- 1,2 ng/m³. Przekroczenia te będą stosunkowo niewielkie. Stężenia poniżej wartości docelowej będą występować w obszary zachodniej i południowo-wschodniej części Rzeszowa, chociaż należy podkreślić, że stanowiąc one będą aż ponad 80% poziomu docelowego.

Powyższe analizy, w tym także analizy stężeń kształtowanych przez różne typy emisji, pozwalają sformułować wniosek, że obniżenie stężeń B(a)P w Rzeszowie co najmniej do poziomu docelowego jest bardzo trudne. Całkowite zlikwidowanie ogrzewania indywidualnego stosującego paliwa stałe spowoduje niemożliwe do udźwignięcia obciążenie finansowe dla samorządu i osób

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

fizycznych oraz może się okazać niewykonalne technicznie. Ponadto wysokie stężenia w znacznej mierze spowodowane są napływem spoza miasta.

WARIANT 2

Wariant 2 jest wariantem optymalnym – przedstawia rozwiązania możliwe do zastosowania i nie powodujące nadmiernych kosztów społecznych oraz ekonomicznych

Równoległe z opracowywaniem Programu Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów ze względu na przekroczenie poziomu docelowego B(a)P opracowywany jest Program Ochrony Powietrza dla strefy podkarpackiej ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz poziomu docelowego B(a)P. Zaproponowane w nim działania naprawcze będą miały niewątpliwie korzystny wpływ na jakość powietrza w strefie miasto Rzeszów, gdyż przyczynią się do obniżenia stężeń z emisji napływowej.

W ramach wariantu 2 założono opracowanie i wdrożenie Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (PONE), obejmującego likwidację połowy m² w lokalach ogrzewanych paliwem stałym na terenie miasta (700 000 m²) oraz wymianę na ogrzewanie bezemisyjne. Poniżej przedstawiono główne założenia PONE wraz z szacunkowym zestawieniem kosztów:

Tabela 41 Główne założenia PONE dla miasta Rzeszowa wraz z szacunkiem kosztów

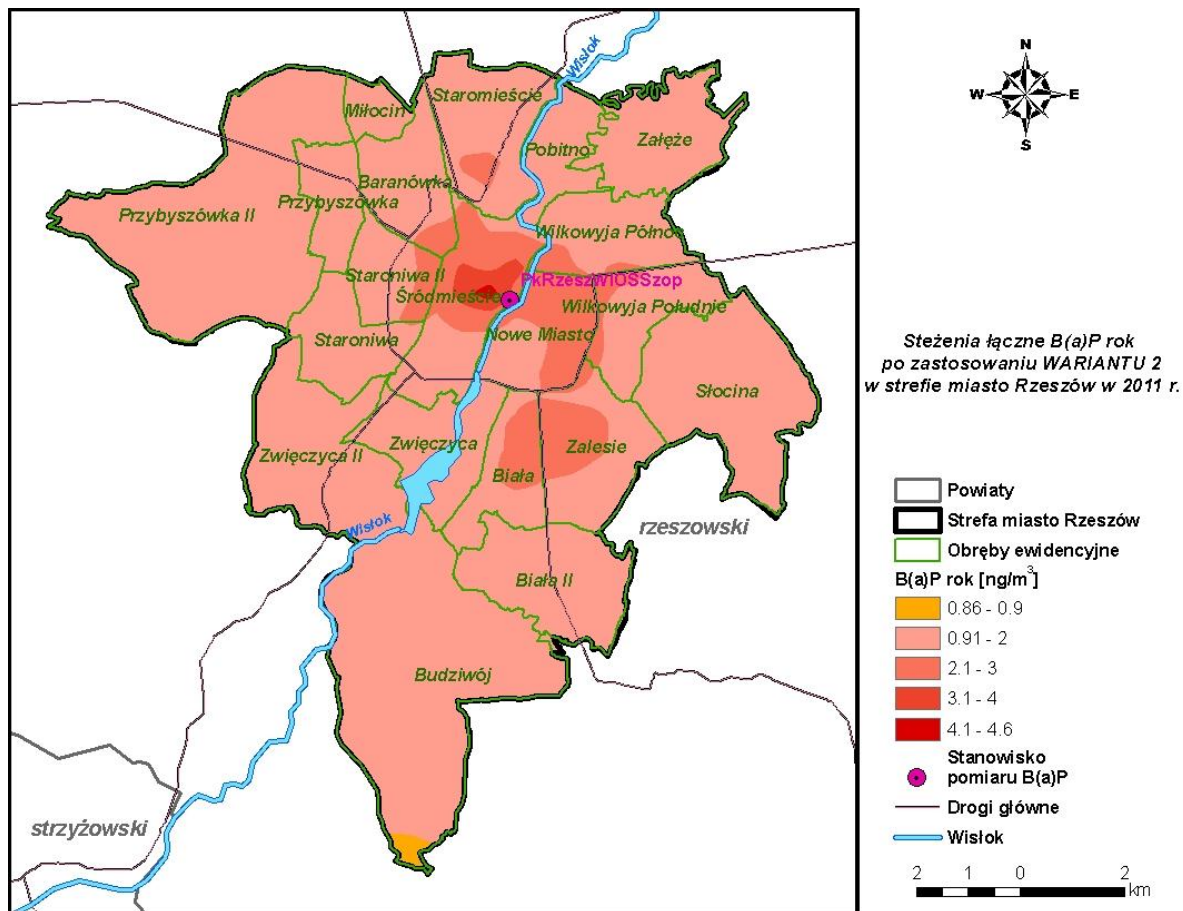
Lp.	Działanie	Powierzchnia lokali [m ²]	Koszt [mln zł.]
1	Podłączenie do sieci ciepłej lub wymiana na ogrzewanie elektryczne lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe (w tym piece starego typu) w mieszkalnictwie wielorodzinnym w Centrum	90 000	Podłączenie do sieci: 6,25* Zamiana na elektryczne: 15,6
2	Podłączenie do sieci ciepłej lub wymian na ogrzewanie elektryczne lokali ogrzewanych źródłami na paliwa stałe w mieszkalnictwie jednorodzinym w Centrum	7 000	Podłączenie do sieci: 0,7* Zamiana na elektryczne: 0,96
3	Likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece na gaz ziemny, olej lub elektryczne w mieszkalnictwie wielorodzinnym poza Centrum.	45 000	1,8
4	Likwidacja źródeł na paliwa stałe i wymiana na piece na gaz ziemny, olej lub elektryczne w mieszkalnictwie jednorodzinym poza Centrum.	558 000	46,5
<i>RAZEM</i>		<i>700 000</i>	<i>55,25</i>

* bez kosztów rozbudowy sieci ciepłej i przyłączy

Rezultatem realizacji powyższego scenariusza będzie obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego o 50% (ok. 84,7 Mg). Działaniu nadano kod **PkRzeZSO**.

Prognozuje się, że najwyższe wartości stężeń B(a)P po realizacji działań będą występować w Śródmieściu, gdzie osiągną 4,6 ng/m³.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 46 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów po zastosowaniu założeń wariantu 2

Działania dodatkowe wpływające na obniżenie stężeń B(a)P w sposób bezpośredni lub pośredni

Bardzo ważnym elementem związanym z działaniami długoterminowymi jest system promocji zachowań proekologicznych wśród obywateli. Konieczne jest uświadomienie ludzi jak groźnym zanieczyszczeniem jest benzo(a)piren niesiony w pyłe zawieszonym (głównie poprzez jego kancerogenne działanie), jakie choroby może powodować, a przede wszystkim jak zmienić codzienne zachowania, aby jak najmniej przyczynić się do jego powstawania. W tym celu konieczne jest organizowanie różnego rodzaju akcji informacyjnych, bezpośrednich, ale również w mediach czy w Internecie (ulotki informacyjne, happeningi, programy edukacyjne, ogłoszenia w mediach). Wyrobienie w ludziach dobrego nawyku można wówczas wykorzystać przy wdrażaniu działań krótkoterminowych. Działaniom edukacyjnym nadaje się kod **PkRzeEEk**.

W ramach obniżenia emisji komunalno-bytowej, w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, należy stosować odpowiednie przepisy, umożliwiające ograniczenie emisji B(a)P. Przepisy te mogą dotyczyć min. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miasta, wprowadzania zieleni izolacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz ustaleniu sposobu zaopatrzenia w ciepło (dla centrum miasta – zakaz instalowania kominków; dla nowych budynków jednorodzinnych – stosowanie ogrzewania proekologicznego; dla nowych budynków wielorodzinnych – włączenia do sieci ciepłej), a ponadto powinny dotyczyć zakazu likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne. Działanie to obejmuje ponadto uchwalenie planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach przekroczeń wskazanych w Programie Ochrony Powietrza (jeżeli nie ma obowiązujących) oraz zawarcie w nich zapisów dotyczących zakazu

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

likwidacji sieci ciepłej i przyłączy oraz zmiany ogrzewania zbiorowego (z sieci ciepłej) na indywidualne.

Działaniu nadaje się kod **PkRzePZP**.

W zakresie ograniczenia emisji komunalno-bytowej niezbędne jest także zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą przez ograniczenie strat ciepła w wyniku termomodernizacji budynków. Działania związane z termomodernizacją otrzymują kod **PkRzeTMB**.

W celu ograniczenia emisji z istotnych źródeł punktowych, w procesie energetycznego spalania paliw, należy zmniejszyć straty przesyłu energii przez modernizację sieci ciepłej w technologii preizolowanej – kod działania **PkRzeMSC**.

Należy ponadto wprowadzić odpowiednie zapisy do Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Rzeszowa, zakazujące spalania odpadów biodegradowalnych na terenie ogrodów działkowych oraz posesji – kod działania **PkRzeUCP**.

Do działań naprawczych włączono ponadto stworzenie i utrzymywanie systemu informowania mieszkańców o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz o jego wpływie na zdrowie – kod działania **PkRzeSIM**.

7. Podstawy działań krótkoterminowych

7.1. Sposób realizacji działań krótkoterminowych

Wdrożenie Planu (jako całego systemu) działań krótkoterminowych powinno składać się z kilku etapów:

1. Przyjęcie przez Zarząd Województwa uchwały w sprawie Planu Działań Krótkoterminowych
2. Uzgodnienia pomiędzy administracją rządową (Centrum Zarządzania Kryzysowego), a samorządową (marszałkiem, prezydentem miasta), służbami miejskimi (straż miejska, zarząd dróg), służbami porządkowymi (policja, straż pożarna) zakresu odpowiedzialności przed i w trakcie realizacji działań krótkoterminowych oraz sposobu przepływu informacji.
3. Uzgodnienia pomiędzy WIOŚ a Centrum Zarządzania Kryzysowego i Zarządem Województwa w zakresie przekazywania informacji o ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu poziomów stężeń, wymagających podjęcia działań krótkoterminowych.
4. Wdrożenie systemu informowania:
 - Przygotowanie i uruchomienie stron internetowych,
 - Przygotowanie komunikatów do radia, telewizji i prasy,
 - Uzgodnienie trybu i formy ogłaszania komunikatów w radio, telewizji i w prasie.
5. Ewentualne powiadomienie wytypowanych zakładów przemysłowych o możliwości wystąpienia sytuacji, w których będą zobowiązani do ograniczenia produkcji.
6. Pełne wdrożenie do pracy operacyjnej systemu prognozowania stężeń zanieczyszczeń.
7. Przeprowadzenie przez marszałka kampanii informacyjnej dla społeczeństwa o powstaniu planu działań krótkoterminowych, jego zakresie i sposobie informowania w ramach tego systemu. Uświadomienie społeczeństwu, iż podstawowym sposobem na ograniczenie przekroczeń stężeń substancji w powietrzu są świadome i odpowiedzialne działania obywateli w zakresie użytkowania własnych systemów ciepłych, samochodów.

Wszelkie działania krótkoterminowe są zarządzane (inicjowane, kontrolowane i kończone) przez **Wojewódzki Zespół Zarządzania Kryzysowego**, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 16. ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.).

1. Tworzy się wojewódzkie centra zarządzania kryzysowego, których obsługę zapewniają komórki organizacyjne właściwe w sprawach zarządzania kryzysowego w urzędach wojewódzkich.
2. Do zadań wojewódzkich centrów zarządzania kryzysowego należy:
 - a) pełnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji na potrzeby zarządzania kryzysowego;
 - b) współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
 - c) nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;
 - d) współpraca z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
 - e) współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
 - f) dokumentowanie działań podejmowanych przez centrum;
 - g) realizacja zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tak więc w Planie działań krótkoterminowych dla strefy miasto Rzeszów mówi się o Wojewódzkim Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Efektywny system działań krótkoterminowych powinien uwzględniać prognozę stężeń średnich dobowych zanieczyszczeń. Powinno się wdrożyć **system krótkoterminowych prognoz stężeń**, aby móc uwzględniać rezultaty prognoz przy podejmowaniu decyzji, w szczególności na potrzeby określania ryzyka przekroczeń poziomów alarmowych. Tym bardziej, iż ustawodawca przewidział uruchamianie działań krótkoterminowych już w momencie, kiedy występuje możliwość wystąpienia przekroczenia stężeń zanieczyszczeń.

Ponadto system prognoz jest niezbędny do określenia obszaru i czasu trwania wysokich stężeń. Możliwość określenia obszaru i czasu trwania, w jakich należy prowadzić działania krótkoterminowe pozwoli na ograniczenie ich zasięgu czasowego i przestrzennego, co pozwoli na zminimalizowanie uciążliwości tych działań dla obywateli oraz kosztów ponoszonych przez społeczeństwo i administrację.

Proponowany moduł prognoz powinien pracować w skali województwa oraz wybranych miast (w tym Rzeszowa) i uwzględniać zarówno prognozę meteorologiczną jak i prognozę emisji.

Działania krótkoterminowe należy prowadzić na trzech poziomach:

POZIOM I – działania powinny być podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o ryzyku lub wystąpieniu przekroczenia stężenia dopuszczalnego/docelowego zanieczyszczenia. Działania te opierają się głównie na zaleceniach i informacjach oraz prewencji. Zalecają takie zachowania obywateli, które sprzyjają obniżaniu emisji zanieczyszczeń. Działania z poziomu I można i należy wprowadzać na terenie całej strefy, w której wystąpiła możliwość wystąpienia przekroczenia wartości dopuszczalnej lub docelowej określonego zanieczyszczenia.

POZIOM II - działania powinny być podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o wystąpieniu przekroczenia progu informowania określonego dla zanieczyszczenia. Oprócz działań informacyjnych i zaleceń, podstawą na poziomie II są działania nakazowe i zakazowe oraz kontrola ich wykonania. Zasięg działań z poziomu II należy ograniczać do tych obszarów w strefie, w których wystąpiły przekroczenia stężenia dopuszczalnego lub docelowego danej substancji. Działania bezpośrednie niosą za sobą poważne skutki finansowe tak dla osób prawnych jak i fizycznych, więc ich wdrożenie i zasięg muszą być uzasadnione.

POZIOM III - działania powinny być podejmowane po uzyskaniu informacji z WIOŚ o wystąpieniu przekroczenia stężenia alarmowego określonego zanieczyszczenia. Oprócz działań informacyjnych i zaleceń, podstawą na poziomie III są działania nakazowe i zakazowe oraz kontrola ich wykonania. Zasięg działań z poziomu III należy ograniczać do tych obszarów w strefie, w których wystąpiły przekroczenia stężenia alarmowego danej substancji. Działania bezpośrednie niosą za sobą poważne skutki finansowe tak dla osób prawnych jak i fizycznych, więc ich wdrożenie i zasięg muszą być uzasadnione.

W ramach działań z poziomu II i III należy przygotować niezbędne informacje dla ludności, ze szczególnym uwzględnieniem grup wrażliwych. Osoby starsze, dzieci oraz chorzy cierpiący na choroby układu oddechowego, w czasie alertu poziomu II nie powinni podejmować wysiłku fizycznego poza pomieszczeniami zamkniętymi, a w czasie alertu poziomu III bezwzględnie nie powinny przebywać poza pomieszczeniami zamkniętymi.

7.2. Podstawy prawne realizacji działań krótkoterminowych

Zakaz spalania odpadów w paleniskach domowych:

Wynika z Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z dnia 8 stycznia 2013 r., poz. 21):

Art. 155. Termiczne przekształcanie odpadów prowadzi się wyłącznie w spalarniach odpadów lub we współspalarniach odpadów, z zastrzeżeniem art. 31.

Art. 163. 1. Przepisów art. 155–162 nie stosuje się do instalacji termicznie przekształcających wyłącznie odpady:

- 1) roślinne z rolnictwa i leśnictwa; (...)

Art. 31 ust. 7 ustawy o odpadach dopuszcza spalanie pozostałości roślinnych z ogrodów:

„Dopuszcza się spalanie zgromadzonych pozostałości roślinnych poza instalacjami i urządzeniami, chyba że są one objęte obowiązkiem selektywnego zbierania.”

Kara za spalanie odpadów np. w paleniskach domowych:

Wynika z Ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. z dnia 8 stycznia 2013 r., poz. 21):

Art. 175. Kto, będąc posiadaczem odpadów, zleca, wbrew przepisowi art. 27 ust. 2, gospodarowanie odpadami podmiotom, które nie uzyskały wymaganych decyzji lub wymaganego wpisu do rejestru podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 177. 1. Kto, nie mając zawartej umowy, o której mowa w art. 45 ust. 2, zbiera odpady podlega karze aresztu albo grzywny.

Art. 191. Kto, wbrew przepisowi art. 155, termicznie przekształca odpady poza spalarnią odpadów lub współspalarnią odpadów podlega karze aresztu albo grzywny.

Kontrole inspektorów WIOŚ i strażników straży gminnych zakazów ustawy o odpadach:

Uprawnienia do kontroli przestrzegania zakazów, określonych w ustawie o odpadach, mają inspektorzy WIOŚ i strażnicy straży gminnych.

Na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2007 r. Nr 44, poz. 287, z późn. zm.) inspektorzy WIOŚ mogą kontrolować „podmioty korzystające ze środowiska” w rozumieniu art. 3 pkt 20 POŚ. Tak więc kontrola WIOŚ nie obejmuje osób fizycznych za wyjątkiem:

- prowadzących działalność gospodarczą,
- prowadzących działalność wytwórczą w rolnictwie (w zakresie upraw rolnych, chowu lub hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego),
- wykonujących zawód medyczny (w ramach indywidualnej praktyki lub indywidualnej specjalistycznej praktyki),
- innych niż powyżej, ale korzystających ze środowiska w zakresie wymagającym pozwolenia.

Jednak nowelizacja ustawy Prawo ochrony środowiska art. 96a, ust.1 pkt 2 mówi, że:

„Wojewoda przy pomocy wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska sprawuje nadzór w zakresie wykonywania zadań określonych w programach ochrony powietrza i planach działań krótkoterminowych przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, starostę oraz inne podmioty”.

Ustawodawca nie określił co rozumie pod pojęciem „inne podmioty”. W świetle Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 nr 25, poz.150, z późniejszymi zmianami), art. 3, ust. 20 osoba fizyczna korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska nie wymaga pozwolenia, nie jest podmiotem korzystającym ze środowiska.

Zgodnie z art. 17 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, WIOŚ powinien współdziałać w wykonywaniu czynności kontrolnych m.in. z innymi organami kontroli, organami administracji, organami samorządu terytorialnego, a także powinien na prośbę tych organów udzielać pomocy

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

organom samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań kontrolnych w zakresie ochrony środowiska, a przeprowadzenie kontroli nieobjętej planem kontroli Inspekcji Ochrony Środowiska mogą zarządzić wojewoda lub wojewódzki inspektor ochrony środowiska. Organy samorządu terytorialnego powinny zabezpieczyć środki finansowe na realizację tego zadania.

Natomiast na podstawie Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia zostało wydane rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 września 2002 r. w sprawie nadania inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2002 r. Nr 151, poz. 1253, z późn. zm.), które pozwala inspektorom WIOŚ nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego m.in. za wykroczenia określone w art. 69a-78 ustawy o odpadach;

Gminy zobowiązane są do prowadzenia ewidencji umów zawartych na odbieranie odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w celu kontroli wykonywania obowiązków wynikających z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach art. 3 ust. 3 pkt 3 (Dz. U. Nr 132, poz. 622 z dnia 13 września 1996 r.).

W tym celu gminy w regulaminach utrzymania czystości i porządku wpisują, że kontrole przestrzegania zawartych w nim zapisów będzie prowadziła straż miejska oraz upoważnieni przez prezydenta miasta pracownicy magistratu. W takim wypadku kontrolujący mają prawo sprawdzić, czy właściciel nieruchomości posiada wszystkie wymagane regulaminem dokumenty. Mogą też wezwać zobowiązanych do stawienia się w siedzibie Urzędu Miejskiego w celu okazania ww. dokumentów.

Zgodnie z ustawą z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 152, poz. 897) odpowiedzialność za gospodarkę odpadami przechodzi na gminy, jednocześnie opłata za wytwarzanie odpadów będzie pobierana nie na podstawie umów, a jako podatek liczony w zależności od sposobu przyjętego przez poszczególne gminy.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie wykroczeń, za które strażnicy straży gminnych są uprawnieni do nakładania grzywnien w drodze mandatu karnego (Dz. U. z 2003 r. Nr 208, poz. 2026, z późn. zm.), pozwala strażnikom straży gminnych (miejskich) nałożyć grzywnę w drodze mandatu karnego za wykroczenia określone w art. 71 ustawy o odpadach.

Ponadto art. 79d ust. 1 Ustawy o odpadach uprawnia WIOŚ do wymierza w drodze decyzji kary 10 000 zł na podstawie art. 79b ust. 2 tej ustawy, wg którego:

„2. Jeżeli posiadacz odpadów lub transportujący odpady:

1) pozbywa się odpadów wbrew przepisom dotyczącym gospodarowania odpadami lub (...)

5) prowadzi działalność w zakresie (...) odzysku lub unieszkodliwiania odpadów bez wymaganego zezwolenia lub z naruszeniem jego warunków (...), podlega karze pieniężnej w wysokości 10 000 zł.”

Natomiast ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.) przewiduje surowe sankcje, jeżeli ktoś może spowodować albo spowoduje istotne pogorszenie jakości powietrza oraz gdy utrudnia kontrolę, m.in.:

„Art. 182. § 1. Kto zanieczyszcza wodę, powietrze lub powierzchnię ziemi substancją albo promieniowaniem jonizującym w takiej ilości lub w takiej postaci, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

(...)

§ 3. Jeżeli czyn określony w § 1 został popełniony w związku z eksploatacją instalacji działającej w ramach zakładu, w zakresie korzystania ze środowiska, na które wymagane jest pozwolenie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

(...)

Art. 183. § 1. Kto wbrew przepisom składowe, usuwa, przetwarza, dokonuje odzysku, unieszkodliwia albo transportuje odpady lub substancje w takich warunkach lub w taki sposób, że może to zagrozić życiu lub zdrowiu człowieka lub spowodować istotne obniżenie jakości wody,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

powietrza lub powierzchni ziemi lub zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

(...)

Art. 185. § 1. Jeżeli następstwem czynu określonego w art. 182 § 1 lub 3, art. 183 § 1 lub 3 lub w art. 184 § 1 lub 2 jest zniszczenie w świecie roślinnym lub zwierzęcym w znacznych rozmiarach lub istotne obniżenie jakości wody, powietrza lub powierzchni ziemi, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

(...)

Art. 225. § 1. Kto osobie uprawnionej do przeprowadzania kontroli w zakresie ochrony środowiska lub osobie przybranej jej do pomocy udaremnia lub utrudnia wykonanie czynności służbowej, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.”

Podkreślić należy, że równoległe z omawianymi działaniami kontrolnymi, powinna być prowadzona edukacja społeczności o szkodliwości spalania odpadów poza przystosowanymi do tego spalarniami i współspalarniami odpadów i o sposobach właściwego postępowania z odpadami.

Zakaz spalania zgromadzonych pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi, jeżeli zakaz ten wprowadzono do regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie gminy, w przypadku gmin, w których nie jest prowadzone selektywne zbieranie lub odbieranie odpadów ulegających biodegradacji:

Wprawdzie art. 31 ust. 7 ustawy o odpadach dopuszcza spalanie pozostałości roślinnych z ogrodów: „Dopuszcza się spalanie zgromadzonych pozostałości roślinnych poza instalacjami i urządzeniami, chyba że są one objęte obowiązkiem selektywnego zbierania.”, jednak ze względu na złą jakość powietrza, szczególnie w określonych porach roku, czy w sytuacjach alarmowych wskazane jest czasowe wprowadzenie zakazu spalania zgromadzonych pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi.

Samorząd województwa odpowiedzialny jest za PDK (art. 92 ust. 1 ustawy POŚ), ale też za wojewódzki plan gospodarki odpadami (art. 36 ust. 2 ustawy o odpadach). Ma zatem możliwość, dla terenów zagrożonych złą jakością powietrza, wprowadzić do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami bezwzględny zakaz spalania zgromadzonych pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi. Wprowadzony zakaz może dotyczyć jedynie tych gmin, w których nie jest prowadzone selektywne zbieranie lub odbieranie odpadów ulegających biodegradacji, gdyż dla pozostałych gmin zakaz ten wynika wprost z art. 31 ust. 7 ustawy o odpadach. Wraz z uchwaleniem wojewódzkiego planu gospodarki odpadami sejmik województwa podejmuje uchwałę w sprawie jego wykonania, która jest aktem prawa miejscowego (art. 36 ust 2 ustawy o odpadach).

Rada gminy jest obowiązana dostosować regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie gminy do wojewódzkiego planu gospodarki odpadami w terminie 6 miesięcy od dnia uchwalenia tego planu, co od 1.01.2012 r. wynika z art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach²¹.

Regulamin ten też jest aktem prawa miejscowego (art. 4 ust. 1 ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach), a niewykonywanie obowiązków w nim określonych karane jest grzywną na podstawie art. 10:

„2. Kto nie wykonuje obowiązków wymienionych w art. 5 ust. 1 – podlega karze grzywny.

2a. Karze określonej w ust. 2 podlega także ten, kto nie wykonuje obowiązków określonych w regulaminie.

3. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 1 i 2, toczy się według przepisów Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia.”

Podobnie jak w poprzednim przypadku równoległe z działaniami kontrolnymi powinna być prowadzona edukacja w zakresie postępowania z bioodpadami, w tym zachęty do selektywnego ich zbierania w celu kompostowania oraz przetwarzania ich w sposób bezpieczny dla środowiska oraz życia i zdrowia ludzi.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Ograniczenie lub zaprzestanie emisji przez wytypowane podmioty korzystające ze środowiska:

Art. 6 ust. 1 i art. 7 POŚ przestrzega:

„Art. 6. 1. Kto podejmuje działalność mogącą negatywnie oddziaływać na środowisko, jest obowiązany do zapobiegania temu oddziaływaniu.”

Art. 7. 1. Kto powoduje zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty usunięcia skutków tego zanieczyszczenia.

2. Kto może spowodować zanieczyszczenie środowiska, ponosi koszty zapobiegania temu zanieczyszczeniu.”

Natomiast wg definicji POŚ:

„Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

49) zanieczyszczeniu – rozumie się przez to emisję, która może być szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, może powodować szkodę w dobrach materialnych, może pogarszać walory estetyczne środowiska lub może kolidować z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska”.

Z definicji tej wynika, że nie każda emisja jest zanieczyszczeniem, a jedynie ta, która m.in. może być szkodliwa dla zdrowia ludzi. Niewątpliwie więc zanieczyszczeniem jest emisja mająca znaczący udział w imisji w trakcie ponadnormatywnych stężeń w powietrzu. Dlatego ten, kto ją powoduje musi się liczyć z ewentualnymi kosztami zapobiegania temu zanieczyszczeniu np. poprzez zwiększoną jego redukcję, albo poprzez zmniejszenie emisji w wyniku ograniczenia lub zaprzestania produkcji, pomimo eksploatacji instalacji zgodnej z posiadanym pozwoleniem na emisję gazów lub pyłów do powietrza bądź pozwoleniem zintegrowanym.

Będzie to konieczne w sytuacji podjęcia zadań określonych w PDK, gdy dany podmiot na mocy art. 92 ust. 2 POŚ znajduje się w PDK na liście podmiotów korzystających ze środowiska obowiązanych do czasowego ograniczenia lub zaprzestania wprowadzania z instalacji gazów lub pyłów do powietrza.

Wygzekwowanie tego obowiązku będzie możliwe na mocy art. 332 POŚ „Kto nie przestrzega ograniczeń, nakazów lub zakazów, określonych w uchwale sejmiku województwa przyjętej na podstawie art. 92 ust. 1c, podlega karze grzywny.”

Ponadto dla takich podmiotów organ ochrony środowiska (marszałek województwa, starosta właściwy dla danego zakładu) ma możliwość po uchwaleniu PDK wydania niezwłocznie decyzji z mocy art. 362 POŚ, w której termin wykonania obowiązków nałożonych decyzją powinien odnieść do terminu podania podmiotowi informacji o rozpoczęciu dni alertowych tj. sytuacji podjęcia zadań określonych w PDK (przez Organ Zarządzania Kryzysowego) i terminu odwołania tych zadań:

„Art. 362. 1. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, organ ochrony środowiska może, w drodze decyzji, nałożyć obowiązek:

1) ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia;

2) przywrócenia środowiska do stanu właściwego.

2. W decyzji, o której mowa w ust. 1, organ ochrony środowiska może określić:

1) zakres ograniczenia oddziaływania na środowisko lub stan, do jakiego ma zostać przywrócone środowisko;

1a) czynności zmierzające do ograniczenia oddziaływania na środowisko lub przywrócenia środowiska do stanu właściwego;

2) termin wykonania obowiązku.”

7.3. Podstawy prawne uchwalenia i wdrożenia PDK

Potrzeba realizacji planów działań krótkoterminowych wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska, która transponuje ustalenia Dyrektywy CAFE do prawa polskiego.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Art. 92. ust. 1 otrzymał brzmienie:

W przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu, **zarząd województwa, w terminie 15 miesięcy od dnia otrzymania informacji o tym ryzyku od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska**, opracowuje i przedstawia do zaopiniowania właściwym wójtom, burmistrzom lub prezydentom miast i starostom projekt uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, w którym ustala się działania mające na celu:

- 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia takich przekroczeń;
- 2) ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) i starosta są obowiązani do wydania opinii w terminie miesiąca od dnia otrzymania projektu uchwały w sprawie planu działań krótkoterminowych, a nie wydanie opinii w tym terminie oznacza akceptację projektu (art. 92 pkt 1a i 1b powyższej ustawy).

Z kolei sejmik województwa, w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania informacji od wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska o ryzyku przekroczeń, określa w drodze uchwały plan działań krótkoterminowych (art. 92 pkt 1 c powyższej ustawy).

Nowelizacja ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 13 kwietnia 2012 r. wprowadziła zapisy, iż Plany Działań Krótkoterminowych mają być integralną częścią Programów Ochrony Powietrza. W myśl zmian w ustawie sporządzając obecnie Program Ochrony Powietrza konieczne jest także przygotowanie PDK. Zmiany w ustawie nakładają również kary finansowe w przypadku niedotrzymania terminów przyjęcia Planu.

Plan działań krótkoterminowych jest integralną częścią Programu Ochrony Powietrza i określa się go dla tych substancji dla których określany jest POP.

Plan działań krótkoterminowych wymaga podjęcia stosownej uchwały przez Sejmik Województwa.

Jednak art. 92 ustawy Prawo ochrony środowiska, zakłada, że PDK wymagany będzie zawsze w przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego (dla arsenu, benzo(a)pirenu, kadmu, niklu, ozonu) lub dopuszczalnego poziomu (dla benzenu, NO₂, NO_x, SO₂, ołowiu, pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}, tlenku węgla). Zmiana ta nie jest jednak zgodna z art. 24 dyrektywy CAFE, wg którego PDK w przypadkach przekroczenia poziomów docelowych lub dopuszczalnych może, ale nie musi być sporządzony, a obowiązkowo PDK powinien być sporządzony zawsze wtedy, gdy „istnieje zagrożenie, że poziomy zanieczyszczeń w powietrzu przekroczą jeden lub kilka progów alarmowych, o których mowa w załączniku XII” tj. dla NO₂, SO₂ i ozonu, z tym że dla ozonu PDK wymagane jest tylko w przypadku możliwości znaczącego ograniczenia zagrożenia, czasu jego występowania lub stopnia przekroczenia, przy uwzględnieniu warunków geograficznych, klimatycznych i ekonomicznych.

Zapisy Dyrektywy CAFE dotyczące Planów Działań Krótkoterminowych

(19) Należy opracować plany działania określające, jakie środki krótkoterminowe mają być zastosowane w przypadku zagrożenia przekroczenia jednego lub kilku progów alarmowych w celu obniżenia czasu jego trwania. W przypadku, gdy zagrożenie dotyczy, co najmniej jednej wartości dopuszczalnej lub wartości docelowej, państwa członkowskie mogą, w stosownych przypadkach, sporządzić plany działań krótkoterminowych. W odniesieniu do ozonu takie plany działań krótkoterminowych powinny uwzględniać przepisy decyzji Komisji 2004/279/WE z dnia 19 marca 2004 r. dotyczącej wskazówek do wprowadzania w życie dyrektywy 2002/3/WE Parlamentu Europejskiego i Rady odnoszącej się do ozonu w otaczającym powietrzu.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

10) „**próg alarmowy**” oznacza poziom substancji w powietrzu, powyżej którego istnieje zagrożenie dla zdrowia całej ludności, wynikające z krótkotrwałego narażenia na działanie zanieczyszczeń i w przypadku, którego państwa członkowskie podejmują natychmiastowe działania.

Artykuł 19

Środki wymagane w przypadku przekroczenia progów informowania lub progów alarmowych

W przypadku przekroczenia progu informowania lub któregośkolwiek z progów alarmowych, określonych w załączniku XII, państwa członkowskie podejmują **odpowiednie kroki w celu informowania społeczeństwa za pośrednictwem radia, telewizji, prasy lub Internetu.**

Państwa członkowskie przekazują Komisji wstępne informacje dotyczące zarejestrowanych poziomów i okresów, w których próg alarmowy lub próg informowania został przekroczony.

Artykuł 24

Plany działań krótkoterminowych

1. W przypadku, gdy w określonej strefie lub aglomeracji istnieje zagrożenie, że poziomy zanieczyszczeń w powietrzu przekroczy jeden lub kilka progów alarmowych, o których mowa w załączniku XII, państwa członkowskie opracowują **plany określające krótkoterminowe działania, podejmowane w celu ograniczenia zagrożenia lub skrócenia czasu występowania przekroczenia.** W przypadku, gdy to zagrożenie dotyczy, co najmniej jednej wartości dopuszczalnej lub wartości docelowej określonej w załącznikach VII, XI i XIV, państwa członkowskie mogą w miarę potrzeby sporządzać plany działań krótkoterminowych.

Jednak w razie zagrożenia związanego z przekroczeniem progu alarmowego ustalonego dla ozonu w załączniku XII sekcja B państwa członkowskie opracowują plany działań krótkoterminowych tylko w przypadku gdy uznają, że istnieje znacząca możliwość ograniczenia zagrożenia, czasu jego występowania lub stopnia przekroczenia, przy uwzględnieniu warunków geograficznych, klimatycznych i ekonomicznych. Opracowując plany działań krótkoterminowych, państwa członkowskie biorą pod uwagę decyzję 2004/279/WE. L 152/10 PL Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej 11.6.2008 Plany działań krótkoterminowych, o których mowa w ust. 1, mogą, w zależności od indywidualnych przypadków, **obejmować skuteczne działania niezbędne do kontrolowania i, w razie konieczności, ograniczania działalności, która przyczynia się do wystąpienia ryzyka przekroczenia wartości dopuszczalnych lub docelowych, lub progów alarmowych. Plany te mogą obejmować środki w odniesieniu do ruchu drogowego, prac budowlanych, statków na kotwicy oraz wykorzystywania zakładów i produktów przemysłowych oraz ogrzewania domowego. W ramach tych planów można również rozważać konkretne środki służące ochronie wrażliwych grup ludności, w tym dzieci.**

3. Po sporządzeniu planu działań krótkoterminowych państwa członkowskie udostępniają je i informują odpowiednie organizacje, takie jak organizacje ochrony środowiska, organizacje konsumenckie oraz organizacje reprezentujące interesy wrażliwych grup ludności, inne właściwe instytucje zajmujące się ochroną zdrowia i odpowiednie federacje przemysłowe, zarówno o wynikach swoich badań w zakresie wykonalności i zakresie poszczególnych planów działań krótkoterminowych, jak i informują o ich wdrożeniu.

4. Komisja po raz pierwszy przed dniem 11 czerwca 2010 r., a następnie w regularnych odstępach, publikuje przykłady najlepszych praktyk sporządzania planów działań krótkoterminowych, w tym przykłady najlepszych praktyk z zakresu ochrony wrażliwych grup ludności, w tym dzieci.

Mając na uwadze zapisy w ustawie Prawo Ochrony Środowiska należy zauważyć, że w przypadku niektórych substancji, np. B(a)P lub pyłu PM_{2,5}, dla których określona jest jedynie średnia roczna wartość docelowa lub dopuszczalna, zachodzi wiele wątpliwości dotyczących utworzenia i wykonywania Planu Działań Krótkoterminowych.

1. Dla substancji dla których ustalona jest wartość docelowa, wszelkie działania powinny być wdrażane tylko jeśli mają uzasadnienie techniczne i finansowe.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

2. Dla benzo(a)pirenu ustanowiono wartość średnią roczną, co wskazuje, iż oddziaływanie długookresowe jest szczególnie szkodliwe dla zdrowia. Tak więc czy działania krótkoterminowe mają uzasadnienie?
3. Należy również wskazać, w którym momencie i na jak długo powinno się wdrażać działania krótkoterminowe, które jak sama nazwa wskazuje mają być wdrażane szybko, trwać krótko i tylko wtedy kiedy występują przekroczenia oraz być skuteczne. W momencie kiedy otrzymywana jest informacja o ryzyku przekroczenia wartości średniej rocznej lub o przekroczeniu tej wartości, to wysokie stężenia substancji (które spowodowały przekroczenie tej wartości docelowej) wystąpiły dwa, pięć lub dwanaście miesięcy wcześniej. Czy wobec tego alert należy wprowadzać na czas kolejnych 3, 6 miesięcy, na całym obszarze strefy miasto Rzeszów (przy ryzyku przekroczenia wartości docelowej), czy na cały kolejny rok (przy stwierdzeniu przekroczenia wartości docelowej w poprzednim roku)? Ogłaszanie alertu na kilka miesięcy mija się z celem.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska cały ciężar powiadamiania podmiotów oraz społeczeństwa spoczywa na wojewodzie, którego organem wykonawczym jest wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego:

„Art. 92 1d. **W przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego**, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.4)), **informuje właściwe organy o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych.**”

Art. 93. „1. **Wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego**, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, **niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty**, o których mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1, w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie, **o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu oraz o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji.**”

Art. 93. 2. POŚ

Powiadomienie powinno zawierać w szczególności:

- 1) datę, godzinę i obszar, na którym wystąpiło ryzyko przekroczenia albo przekroczenie, oraz przyczyny tego stanu;
- 2) prognozy zmian poziomów substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, obszaru, którego dotyczy, oraz czasu trwania przekroczenia albo ryzyka jego wystąpienia;
- 3) wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
- 4) informację o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych.

Z kolei w art. 94:

„1b. W przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego lub dopuszczalnego substancji w powietrzu w danej strefie wojewódzki inspektor ochrony środowiska powiadamia o tym właściwy zarząd województwa.

1c. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska powiadamia wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, o przekroczeniu poziomów zobowiązujących do podjęcia działań określonych w planach działań krótkoterminowych.

Plan Działań Krótkoterminowych, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie programów ochrony powietrza oraz planu działań krótkoterminowych z dnia 11 września 2012 r. (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1028), § 9, powinien składać się z trzech części:

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- opisowej;
- wyszczególniającej obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji planów;
- uzasadnienia zakresu określonych i ocenionych zagadnień.

7.4. Obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji planu

Realizacja Planu Działań Krótkoterminowych wymaga współpracy wielu stron oraz bieżącej oceny postępów prac. W tym celu określone zostały zakresy kompetencji dla poszczególnych organów administracji i instytucji, bariery prawne inne związane z polityką Państwa uniemożliwiające skuteczne realizowanie Programu oraz obowiązki najwyższych organów władzy w Państwie, a także władz lokalnych.

7.4.1. Obowiązki organów administracji wynikające z realizacji planu

Od 1 stycznia 2008 roku przerzucono na samorządy województw i przez to pośrednio na samorządy lokalne odpowiedzialność (w tym finansową) za złą jakość powietrza w kraju, gdyż kompetencje w zakresie opracowywania programów ochrony powietrza, o których mowa w art. 91 POŚ, oraz od 15.11.2008 r. kompetencje w zakresie PDK, o których mowa w art. 92 POŚ, zostały przeniesione od wojewodów do samorządów województw i są to obecnie zadania zlecone z zakresu administracji rządowej na podstawie art. 378 ust. 4 ustawy POŚ:

„4. Zadania samorządu województwa, o których mowa w (...) art. 91 ust. 1, 3 i 4, art. 92 ust. 1, art. 94 ust. 2, art. 95 ust. 1, art. 96 (...) są zadaniami z zakresu administracji rządowej.”

Przy tworzeniu POP i PDK na poziomie samorządu województwa należy mieć na uwadze nie tylko możliwości ich realizacji na szczeblu samorządu lokalnego, ale również to, aby były spójne m.in. z zadaniami własnymi gminy, nałożonymi przez art. 18 Prawa energetycznego, w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i paliwa gazowe. Do zadań tych należy m.in.:

„planowanie i organizacja zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe na obszarze gminy”

a od 1.01.2012 r. do zadań tych należy też:

„planowanie i organizacja działań mających na celu racjonalizację zużycia energii i promocję rozwiązań zmniejszających zużycie energii na obszarze gminy”.

Gmina musi realizować te zadania (art. 18 ust. 2 Prawa energetycznego) zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a w przypadku braku takiego planu – z kierunkami rozwoju gminy zawartymi w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a od 11.03.2010 r. - również zgodnie z odpowiednim programem ochrony powietrza przyjętym na podstawie art. 91 POŚ.

Obowiązki kontrolne inspektorów WIOŚ oraz kary pieniężne za niewykonanie zadań określonych w PDK (również w POP) przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę oraz inne podmioty zostały wprowadzone znowelizowaną ustawą Prawo ochrony środowiska w art. 96a oraz 315a, 315b i 315c.

Jednak ustawa nie doprecyzowuje, jakie to (oprócz organów takich jak wójt, burmistrz, prezydent miasta i starosta) „inne podmioty” wskazuje art. 96a ust. 1.

Działania ochronne polegające na informowaniu społeczeństwa, a szczególnie grup ludności wrażliwych na przekroczenia norm dla powietrza.

Działania takie są możliwe na mocy art. 93 POŚ

„1. Wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego, o którym mowa w art. 14 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty, o których mowa w art. 92 ust. 2 pkt 1, w sposób zwyczajowo przyjęty na danym terenie,

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

o ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu oraz o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji.,

2. Powiadomienie powinno zawierać w szczególności:

- 1) datę, godzinę i obszar, na którym wystąpiło ryzyko przekroczenia albo przekroczenie, oraz przyczyny tego stanu;
- 2) prognozy zmian poziomów substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, obszaru, którego dotyczy, oraz czasu trwania przekroczenia albo ryzyka jego wystąpienia;
- 3) wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
- 4) informację o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych.”

Wojewoda podkarpacki poprzez WCZK powinien przygotować odpowiednią stronę internetową, na której będzie zamieszczać pisemne komunikaty alertowe. Na stronie będą zamieszczane również zalecenia dla ludności. Strona taka powinna być stroną interaktywną, tzn. powinna istnieć możliwość komunikacji społeczeństwa z WCZK.

Informacje o powstaniu takiej strony muszą trafić do wszystkich powiatów, gmin i miast na terenie województwa, a poprzez te organy oraz poprzez informacje w mediach do społeczeństwa.

Zarządzanie ruchem drogowym:

Według § 4 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem (Dz. U. Nr 177, poz. 1729) podstawą do wprowadzenia organizacji ruchu na nowo wybudowanej drodze lub jej zmiany na drodze istniejącej jest zatwierdzenie organizacji ruchu przez organ zarządzający ruchem.

Zarządzającym ruchem wg art. 10 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908, z późn. zm.) jest Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad (drogi krajowe, z tym że GDDKiA może powierzyć zadania w zakresie zarządzania ruchem na drogach krajowych marszałkowi województwa), marszałek województwa (drogi wojewódzkie), starosta (drogi powiatowe i gminne), z tym że prezydent miasta zarządza ruchem na drogach publicznych położonych w miastach na prawach powiatu, z wyjątkiem autostrad i dróg ekspresowych. Natomiast zarządzanie ruchem na drogach wewnętrznych, w tym w strefie ruchu i strefie zamieszkania, należy do podmiotu zarządzającego tymi drogami.

Nadzór nad zarządzaniem ruchem na drogach krajowych sprawuje obecnie Minister właściwy ds. transportu, a nadzór nad zarządzaniem ruchem na pozostałych drogach sprawuje wojewoda. Mogą oni nakazać zmianę organizacji ruchu m.in. ze względu na ważny interes ogólnospołeczny, którym niewątpliwie może być konieczność ograniczenia emisji liniowej w ramach PDK.

Według § 6 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem:

- projekt organizacji ruchu może przedstawić do zatwierdzenia m.in. zarząd drogi, organ zarządzający ruchem lub inwestor;
- organizację ruchu zatwierdza na podstawie tego projektu organ zarządzający ruchem właściwy dla danej drogi; na skrzyżowaniu dróg o różnych organach zarządzających ruchem - organizację ruchu zatwierdza organ zarządzający ruchem właściwy dla drogi wyższej kategorii; w przypadku zamknięcia drogi dla ruchu lub wprowadzenia na drodze ograniczenia ruchu powodującego konieczność prowadzenia objazdów drogami różnej kategorii - czasową organizację ruchu zatwierdza organ zarządzający ruchem właściwy dla drogi, na której wprowadzono ograniczenia;

Uczestnik ruchu lub inna osoba znajdująca się na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub strefie ruchu, a także właściciel lub posiadacz pojazdu, który wykracza przeciwko przepisom

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Prawa o ruchu drogowym lub przepisom wydanym na jego podstawie, podlega karze grzywny do 3 000 złotych albo karze nagany na podstawie art. 97 Kodeksu wykroczeń.

7.4.2. Obowiązki podmiotów korzystających ze środowiska wynikające z realizacji Planu

Niezwykle ważnym zagadnieniem, a jednocześnie ograniczeniem w realizacji działań krótkoterminowych, jeżeli nie zostanie odpowiednio przeprowadzone, jest uświadomienie społeczeństwu jak dużą rolę ma do wypełnienia w systemie działań krótkoterminowych. Praktycznie w całej Polsce, w tym w strefie miasto Rzeszów, główną przyczyną notowania wysokich stężeń zanieczyszczeń w powietrzu jest ogrzewanie indywidualne oparte na paliwie stałym (węglu i drewnie). Sytuacje wysokiej emisji tych zanieczyszczeń, a co za tym idzie incydenty bardzo wysokich stężeń, wzmacniają specyficzne dla naszego kraju warunki meteorologiczne: mroźne zimy (które wymuszają zwiększenie zużycia paliwa), cisze i słabe wiatry oraz inwersje temperatury (które powodują zaleganie powietrza i kumulację zanieczyszczeń) oraz specyfika zagospodarowania przestrzennego miast – dzielnice ogrzewane węglem, to zazwyczaj dzielnice starych, gęsto zabudowanych kamienic w centrach z bardzo słabym przewietrzaniem. Ponadto wielu mieszkańców jako paliwo „alternatywne”, bo bezpłatne, używa odpadów komunalnych (butelek PET, kartonów po napojach, starych mebli i innych), które choć bardzo kaloryczne, spalane w warunkach domowych, pod względem emisji B(a)P i dioksyn (substancji rakotwórczych) wielokrotnie przewyższają spalanie węgla lub drewna.

NA WARUNKI METEOROLOGICZNE NIE MA MOŻLIWOŚCI WPŁYWANIA, A ZMIANA SPOSOBU ZAGOSPODAROWANIA POSZCZEGÓLNYCH DZIELNIC JEST PROCESEM DŁUGOTRWAŁYM, DLATEGO NAJWIĘKSZY WPŁYW NA POPRAWĘ JAKOŚCI POWIETRZA W RAMACH DZIAŁAŃ KRÓTKOTERMINOWYCH MA SPOŁECZEŃSTWO, POPRZEZ NP. UŻYWANIE LEPSZEGO PALIWA, OGRANICZANIE O ILE TO MOŻLIWE ILOŚCI SPALANEGO PALIWA, ZMIANĘ SPOSOBU PRZEMIESZCZANIA SIĘ.

7.4.3. Ograniczenia wynikające z realizacji planu

Wdrażanie systemu działań krótkoterminowych oraz każdorazowe ogłaszanie alertów i uruchamianie działań może napotkać szereg problemów i ograniczeń.

Podstawowym ograniczeniem dla wdrażania działań krótkoterminowych jest rodzaj emisji powodujący przekroczenia stężeń normatywnych zanieczyszczeń. W większości miejscowości w Polsce za przekroczenia stężeń zanieczyszczeń odpowiada spalanie paliw stałych (węgla, drewna) w indywidualnych źródłach ciepła, które są jedynym, możliwym sposobem dostarczenia energii cieplnej dla osób eksploatujących takie źródło ciepła. Nie ma żadnych możliwości prawnych, aby osobom, których jedynym źródłem ciepła jest piec węglowy, piec na drewno itp. zabronić jego używania w okresach, w których występuje zła jakość powietrza. Spalanie oprócz węgla również odpadów z gospodarstw domowych, co jest częstą praktyką, tym częstsza, im niższe temperatury powietrza, powoduje, że emisja różnorodnych zanieczyszczeń, w tym B(a)P i pyłów jest jeszcze większa. Z kolei im lepsza jakość paliwa, tym mniejsza emisja B(a)P i pyłów.

Tak więc działania krótkoterminowe mogą być skierowane jedynie na bezwzględny zakaz spalania odpadów (który jednak obowiązuje cały czas) i jego egzekucję oraz na apele skierowane do społeczeństwa z prośbą (ale nie nakazem), aby w miarę możliwości stosować w czasie alertu paliwo lepszej jakości.

Jednak w warunkach polskich działania te nie będą najprawdopodobniej wystarczająco skuteczne, a obniżenie stężeń pyłów i B(a)P będzie jak do tej pory wynikiem zmian pogodowych (zwiększenia prędkości wiatru, podwyższenia temperatury czy zaniku warstwy inwersyjnej), co jednak nie znaczy, aby z tych działań rezygnować.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Natomiast szybsza realizacja działań naprawczych z Programów Ochrony Powietrza oraz intensywna edukacja ekologiczna społeczeństwa powinna spowodować, że również działania krótkoterminowe będą skuteczniejsze.

Kolejnym problemem w systemie działań krótkoterminowych jest pojęcie „ryzyka wystąpienia przekroczeń”, które pojawia się w znowelizowanej ustawie Prawo ochrony środowiska.

Art. 92 ust. 1c mówi, że sejmik województwa określa, w drodze uchwały plan działań krótkoterminowych w terminie 18 miesięcy od dnia otrzymania informacji o **ryzyku**...

oraz

ust. 1d: „w **przypadku ryzyka wystąpienia przekroczenia poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego** substancji powietrza w danej strefie wojewódzki zespół zarządzania kryzysowego,..., informuje właściwe organy o konieczności podjęcia działań określonych planem działań krótkoterminowych”

A także zgodnie z art. 93 ust 1 „...niezwłocznie powiadamia społeczeństwo oraz podmioty,..., o ryzyku wystąpienia przekroczeń alarmowych lub dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu...”

Prawodawstwo polskie nie określa jak interpretować i ustalać ryzyko przekroczeń wartości normatywnych zanieczyszczeń.

Wspomagającym sposobem określania ryzyka wystąpienia określonych stężeń zanieczyszczeń jest **wdrożenie w pełni skalibrowanego modelu prognozy zanieczyszczeń**, opartego o prognozę meteorologiczną oraz modelowanie matematyczne stężeń. Jednak wdrożenie i obsługa takiego systemu wymaga określonego czasu i finansowania. W celu jednolitego określenia ryzyka Główny Inspektorat Ochrony Środowiska opracował „Wytyczne dla wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska do określania ryzyka przekroczeń poziomów dopuszczalnych, docelowych lub alarmowych zanieczyszczeń w powietrzu oraz przekazywania informacji o stwierdzonym ryzyku przekroczenia lub przekroczeniu tych poziomów”, które weszły w życie w lutym 2013r.

System prognoz (oparty na skalibrowanym modelu matematycznym) może w znacznym stopniu ograniczyć koszty materialne i niematerialne wdrażania działań krótkoterminowych poprzez ograniczenie:

Zasięgu tych działań – modelowanie matematyczne pozwala na wskazanie obszaru w którym występują przekroczenia, co może pozwolić na ograniczenie alertu do określonego powiatu, miasta czy dzielnicy, natomiast pomiary wskazują tylko punkt w którym występują przekroczenia i w związku z tym zmuszają do ogłoszenia alertu dla całej strefy;

Czasu trwania działań – prognozy mogą określić jak długo będą utrzymywać się stany przekroczeń i jak długo w związku z tym będą trwać działania.

Każdorazowe wdrożenie działań krótkoterminowych niesie za sobą konsekwencje finansowe, prawne i społeczne, a więc informowanie o ryzyku przekroczenia wartości normatywnych stężeń powinno być każdorazowo poparte doświadczeniem, wiedzą i jak najlepszymi metodami określania tych ryzyk.

Kolejnym ograniczeniem może być sprzeciw społeczeństwa w stosunku do pewnych ograniczeń, nawet jeżeli będą one miały uzasadnienie prawne i będą uzasadnione dbałością o zdrowie ludności. Za takie ograniczenia „swobód obywatelskich” jest powszechnie uważany:

- Zakaz poruszania się samochodami osobowymi w określonych strefach, czy określonych dniach.
- Zakaz palenia w kominkach.
- Zakaz używania grilli czy spalinowego sprzętu ogrodniczego.

Z tego względu wdrożenie planu działań krótkoterminowych musi być poprzedzone szeroką kampanią informacyjną oraz edukacją społeczeństwa.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Również nakładanie ograniczeń na zakłady przemysłowe może się spotkać z gwałtownym sprzeciwem, gdyż ograniczenie produkcji niesie za sobą konsekwencje finansowe oraz technologiczne (zakłócenie reżimu technologicznego). Z tego względu ograniczenia dla przemysłu powinny być nakładane tylko w wypadku, gdy wystąpienia stężeń ponadnormatywnych są spowodowane przez dane przedsiębiorstwo i tylko w obszarach i na czas gdzie te sytuacje rzeczywiście występują.

Przy obecnych ograniczeniach nakładanych na energetykę i przemysł (standardy emisyjne) oraz powszechnym stosowaniu urządzeń redukujących w ponad 90% emisją pyłów (a więc i emisję B(a)P) stężenia pochodzące z tej działalności są tak niskie, że nakładanie ograniczeń na poszczególne zakłady nie ma uzasadnienia.

8. Plan Działań Krótkoterminowych dla strefy miasto Rzeszów

8.1. Część opisowa

8.1.1. Analiza stanu jakości powietrza w strefie

Zadaniem Planu Działań Krótkoterminowych (PDK), w myśl art. 92 ust. 1 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, jest zmniejszenie ryzyka wystąpienia przekroczeń stężeń zanieczyszczeń oraz ograniczenie skutków i czasu trwania zaistniałych przekroczeń.

Dla strefy miasto Rzeszów (kod strefy PL1801) Plan Działań Krótkoterminowych uchwała się dla następującego zanieczyszczenia:

- benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10.

Według Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1031) poziom docelowy stężenia benzo(a)pirenu w powietrzu wynosi:

- Benzo(a)piren o okresie uśredniania wyników pomiarów rok kalendarzowy – **1 ng/m³**.

W strefie miasto Rzeszów w roku 2011 zanotowano przekroczenie wartości średniej rocznej poziomu docelowego (1 ng/m³) stężenia benzo(a)pirenu.

Zadaniem PDK ma być czasowe zmniejszenie stężenia tego zanieczyszczenia oraz czasu jego trwania.

Obszar, na których występują niekorzystne warunki jakościowe powietrza, sytuacje smogowe i wysokie stężenia B(a)P obejmuje jeden obszar przekroczeń.

Obszar przekroczeń średniej rocznej wartości docelowej benzo(a)pirenu w strefie miasto Rzeszów wraz z powodem wystąpienia przekroczeń

Nr	Kod obszaru	Miejscowość	Opis	Powód wystąpienia przekroczeń
1	Pk11mRzB(a)Pa01	Rzeszów	Powierzchnia obszaru wynosi 108,79 km ² , zamieszkiwany jest przez 180 tys. osób. W obszarze przekroczeń reprezentowane są wszystkie typy funkcjonalne obszarów – zabudowy mieszkaniowej niskiej i wysokiej, budynki użyteczności publicznej, usługowo-handlowe, biurowe, obszary przemysłowe i pozostałe. Maksymalne stężenia średnie roczne wynosi 8,3 ng/m ³ .	Przeważa emisja z ogrzewania indywidualnego

Głównym i znacząco przeważającym (udział w stężeniach do 88%) powodem występowania obszaru z przekrozoną wartością docelową dla B(a)P jest ogrzewanie indywidualne, stąd bardzo dużym problemem jest zaproponowanie i zastosowanie takich działań krótkoterminowych, które byłyby skuteczne w ograniczaniu wysokich zanieczyszczeń powietrza i redukcji obszaru przekroczeń. Aby działania krótkoterminowe były skuteczne, konieczne jest przede wszystkim efektywne wdrożenie działań długoterminowych.

Ponadto ze względu na wspólne źródła emisji wpływające istotnie na stan jakości powietrza w strefie, plan działań krótkoterminowy powinien być tożsamy dla pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 i benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM10.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Poziomy stężenie pyłu zawieszonego PM10 są najlepiej monitorowane a benzo(a)piren występuje w pyłe zawieszonym z tego względu przyjęto, że wdrażanie planu działań krótkoterminowych będzie odbywało się w oparciu o poziomy pyłu zawieszonego PM10.

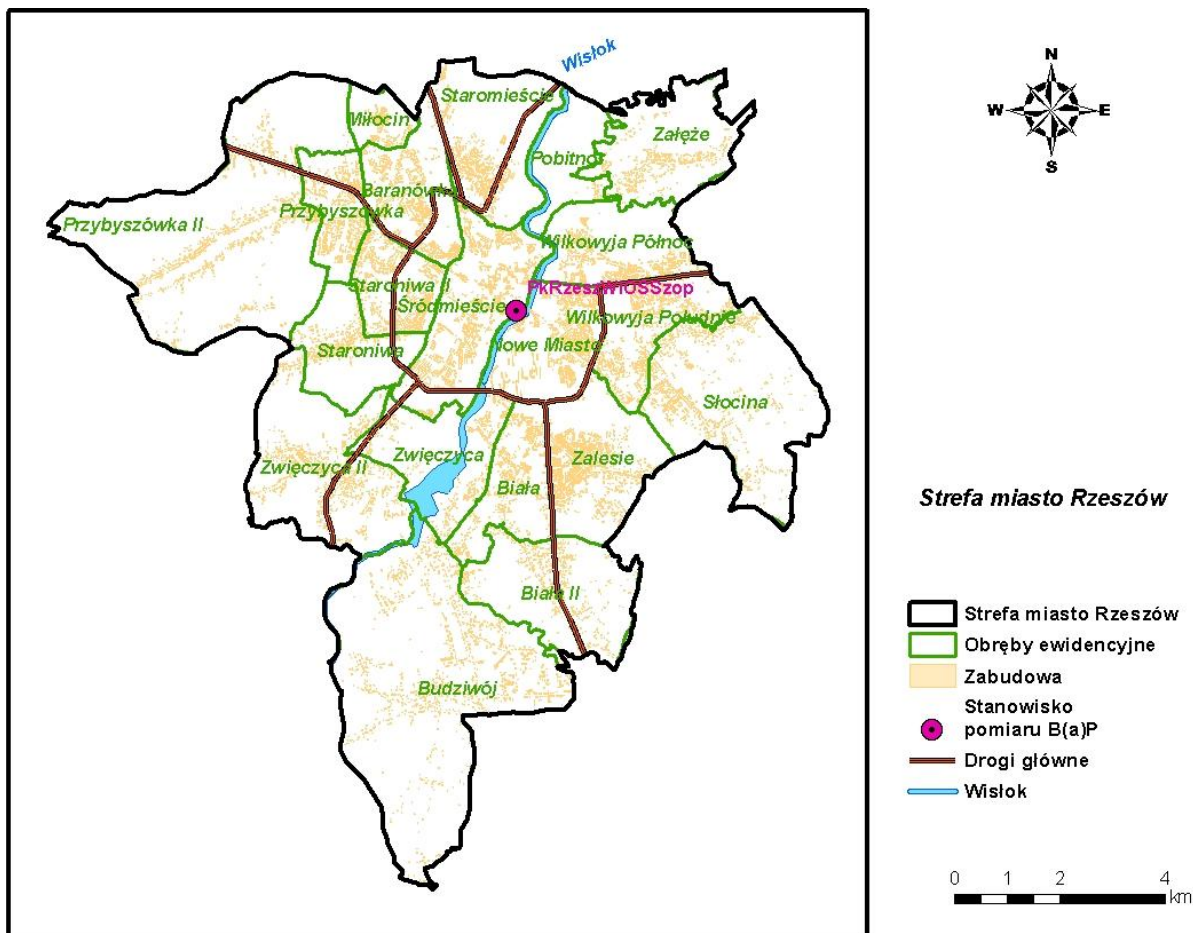
Tabela 42 Uwarunkowania czasowo-przestrzenne możliwości występowania wysokich wartości stężeń pyłu i B(a)P

Substancja zanieczyszczająca	Okres w roku	Warunki meteorologiczne sprzyjające kumulacji zanieczyszczeń	Obszar zagrożeń
PM10, PM2,5, B(a)P	okres grzewczy (październik – kwiecień)	występowanie warstwy inwersyjnej, niskie temperatury (poniżej - 10 st. C), niskie prędkości wiatru oraz cisze	miasta, aglomeracje, w szczególności dzielnice z ogrzewaniem indywidualnym, węglowym
PM10, PM2,5	okres letni (maj - wrzesień)	Długie okresy bez opadów, niskie prędkości wiatru oraz cisze	miasta i aglomeracje, obszary rolnicze
PM2,5	Cały rok	niskie prędkości wiatru oraz cisze	Kaniony uliczne o bardzo dużym natężeniu ruchu
B(a)P	okres letni (maj - wrzesień)	niskie prędkości wiatru oraz cisze, wysokie temperatury powietrza	obszary rolnicze, lasy, łąki, ogrody działkowe na terenie miasta - wypalanie łąk, ściernisk, pożary, ogniska

Plan Działań Krótkoterminowych opracowywany jest dla strefy miasto Rzeszów o kodzie PL1801. Rzeszów położony jest w centrum regionu Polski południowo-wschodniej, w obszarze Euroregionu Karpaty, w odległości około 90-100 km od przejść granicznych z Ukrainą i Słowacją.

Rzeszów jest miastem na prawach powiatu, stolicą województwa podkarpackiego. Jest największym z 45 miast tego województwa.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 47 Strefa miasto Rzeszów

Monitorowanie stanu jakości powietrza ma charakter ciągły i wykonywane jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie. Od 2010 r. nadzór nad wszystkimi stacjami pomiarowymi sprawuje WIOŚ. Wyniki pomiarów są weryfikowane, analizowane i archiwizowane w wojewódzkiej bazie JPOAT.

Na terenie strefy miasto Rzeszów funkcjonuje jedno stanowisko pomiaru stężeń B(a)P oraz pyłu zawieszonego PM₁₀ w powietrzu: PkRzeszWIOSSzop, zlokalizowane przy ul. Szopena (współrzędne geograficzne 22°00'52" E, 50°02'03" N)

Tabela 43 Wyniki pomiarów pyłu PM₁₀ oraz B(a)P na stanowisku pomiarowym w strefie miasto Rzeszów w 2011 r.

Lp.	Stanowisko	Kod krajowy stacji	B(a)P rok [ng/m ³]	% przekr.	PM ₁₀ 24h			PM ₁₀ rok	
					[µg/m ³]	Liczba przekr.	% przekr.	[µg/m ³]	% przekr.
1.	Rzeszów, ul. Szopena	PkRzeszWIOSSzop	5,05	405	74,1	102	48,2	42,2	5,5

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8.1.2. Kierunki i zakres działań krótkoterminowych

Tabela 44. Propozycje działań krótkoterminowych w strefie miasto Rzeszów dla pyłu PM10 oraz B(a)P

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
1	2	3	4	5	6
POZIOM I (ryzyko lub wystąpienie przekroczenia wartości dopuszczalne/docelowej)					
RzeIPk	Ograniczenie palenia w kominkach	zalecenie - nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła	emisja powierzchniowa	obywatele	-
RzeIOm	Ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem	zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości	emisja powierzchniowa	obywatele	-
POZIOM II (wystąpienie przekroczenia progu informowania)					
RzeIIPo	Całkowity zakaz palenia odpadów biogennych (liści, gałęzi, trawy)	należy realizować w okresie jesiennym i wiosennym	emisja niezorganizowana	obywatele	Straż Miejska
RzeIIPk	Zakaz palenia w kominkach	nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
RzeIIOm	Ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem	zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości	emisja powierzchniowa	obywatele	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
RzeIISo	Zakaz spalania odpadów w paleniskach domowych	nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
RzeIIKw	Zakaz używania kotłów węglowych/na drewno jeżeli pozwolenie na użytkowanie lub miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wskazują inny sposób ogrzewania pomieszczeń	nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
POZIOM III (wystąpienie przekroczenia wartości alarmowej)					
RzeIIKm	korzystanie z komunikacji miejskiej zamiast komunikacji indywidualnej	zalecenie dla ludności w celu ograniczenia natężenia ruchu samochodowego, wprowadzenie bezpłatnych przejazdów komunikacją miejską dla posiadaczy samochodów osobowych, w dniach alertowych	emisja liniowa	obywatele	-
RzeIIISs	zakaz używania spalinowego sprzętu ogrodniczego	należy realizować w okresie wiosennym i jesiennym	emisja niezorganizowana	obywatele	Straż Miejska Policja
RzeIIIPo	Całkowity zakaz palenia odpadów biogenych (liści, gałęzi, trawy)	należy realizować w okresie jesiennym i wiosennym	emisja niezorganizowana	obywatele	Straż Miejska Policja
RzeIIIPk	Zakaz palenia w kominkach	nie dotyczy, gdy jest to jedyne źródło ciepła	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
RzeIIOm	ogrzewanie mieszkań lepszym jakościowo paliwem	zalecenie – jeżeli jest to możliwe, aby nie ogrzewać węglem lub aby ogrzewać węglem lepszej jakości	emisja powierzchniowa	obywatele	-
RzeIIISo	zakaz spalania odpadów w paleniskach domowych	nasilenie kontroli palenisk domowych w tym zakresie	emisja powierzchniowa	obywatele	Straż Miejska
RzeIII Zw	Bezwzględny zakaz wjazdu samochodów ciężarowych powyżej 3,5 t, do miast w których wystąpiły stężenia alarmowe	Ustanowienie czasowego zakazu wjazdu do miasta	Emisja liniowa	Odpowiednie Zarządy Dróg Miejskich – właściwe oznakowanie dróg, przedsiębiorstwa przewozowe	Straż Miejska, Policja, Inspekcja Transportu Drogowego
RzeIIIMy	Mycie ulic na mokro	Należy zmyć na mokro wszystkie główne ulice w mieście, jeżeli nie występują opady (nie należy realizować jeżeli temperatura powietrza jest niższa niż 3°C)	Emisja liniowa	Zarządzający drogami	Straż Miejska Policja
RzeIIIDzi	Zakaz przebywania dzieci na otwartej przestrzeni	informowanie dyrektorów jednostek oświatowych (szkół, przedszkoli i żłobków) oraz opiekuńczych	-	Dyrektorzy jednostek oświatowych i opiekuńczych	Straż Miejska
DZIAŁANIA INFORMACYJNE					
RzeInOb	Zalecenia: - unikania obszarów występowania wysokich stężeń B(a)P, - ograniczenia wysiłku fizycznego na otwartej przestrzeni,	Informacje dla osób starszych, dzieci i osób z chorobami układu oddechowego	-	obywatele	-

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Kod działania	Działanie	Sposób działania	Rodzaj emisji	Wykonawca (podmiot realizujący zadanie)	Jednostka kontrolna
	- ograniczenia wietrzenia mieszkań				
RzeInDy	Ograniczenie przebywania dzieci na otwartej przestrzeni	informowanie dyrektorów jednostek oświatowych (szkół, przedszkoli i żłobków) oraz opiekuńczych	-	Dyrektorzy jednostek oświatowych i opiekuńczych	-
RzeInSł	Wzmożenie czujności służb ratowniczych (pogotowia ratunkowego, oddziałów ratunkowych, straży pożarnej)	Informowanie dyrektorów szpitali i przychodni podstawowej opieki zdrowotnej oraz komendantów straży pożarnej o możliwości wystąpienia większej ilości przypadków nagłych chorób górnych dróg oddechowych oraz niewydolności krążenia	-	Dyrektorzy szpitali i przychodni, komendanci straży pożarnej	-

8.2. Lista podmiotów korzystających ze środowiska

Podstawowym źródłem emisji powodującej przekroczenia wartości docelowej benzo(a)pirenu jest ogrzewanie indywidualne oparte o paliwa stałe, wykorzystywane przez osoby fizyczne w celu dostarczenia ciepła do pomieszczeń mieszkalnych oraz ciepłej wody.

Pozostałe źródła emisji, tj. emisja punktowa (energetyczna i technologiczna) oraz emisja komunikacyjna, w strefie miasto Rzeszów, w ww. zanieczyszczeniu mają niewielki udział.

W świetle Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2008 nr 25, poz.150, z późniejszymi zmianami), art. 3, ust. 20 osoba fizyczna korzystająca ze środowiska w zakresie, w jakim korzystanie ze środowiska nie wymaga pozwolenia, nie jest podmiotem korzystającym ze środowiska, a w związku z tym w Planie Działań Krótkoterminowych dla miasta Rzeszów NIE OKREŚLA SIĘ PODMIOTÓW KORZYSTAJĄCYCH ZE ŚRODOWISKA.

8.3. Sposób organizacji i ograniczeń ruchu pojazdów w strefie

Podstawowym źródłem emisji powodującej przekroczenia wartości docelowej benzo(a)pirenu jest ogrzewanie indywidualne oparte o paliwa stałe, wykorzystywane przez osoby fizyczne w celu dostarczenia ciepła do pomieszczeń mieszkalnych oraz ciepłej wody.

Emisja komunikacyjna (emisja pochodząca ze spalania paliw płynnych – benzyny, oleju napędowego w pojazdach i innych urządzeniach napędzanych silnikami spalinowymi), w strefie miasto Rzeszów, w ogólnej emisji benzo(a)pirenu ma znikomy udział, **a w związku z tym w Planie Działań Krótkoterminowych dla miasta Rzeszów NIE OKREŚLA SIĘ sposobu organizacji, ograniczeń lub zakazu ruchu pojazdów i innych urządzeń napędzanych silnikami spalinowymi.**

8.4. Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska oraz zachowania się obywateli

Sposób postępowania organów, instytucji, podmiotów korzystających ze środowiska określają:

- w zakresie przepływu informacji – rozdział 8.5 niniejszego opracowania „Tryb i sposób ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń”
- w zakresie realizacji działań krótkoterminowych – rozdział 8.1.2 niniejszego opracowania „Kierunki i zakres działań krótkoterminowych”
- w zakresie obowiązków w trakcie realizacji działań – rozdziały 8.6.1 „Obowiązki organów administracji i podmiotów w celu z realizacji zadań planu”.

Dyrektorzy placówek szkolno-opiekuńczych zobowiązani są do:

- Powiadomienia swoich wychowanków o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zalecanym postępowaniu w czasie trwania alertu;
- Dopilnowaniu, aby na terenie placówek wychowankowie postępowali zgodnie z zaleceniami.

Sposób zachowania się obywateli w przypadku ogłoszenia alertu:

- stosować się do zaleceń i nakazów organów samorządowych oraz instytucji porządkowych,

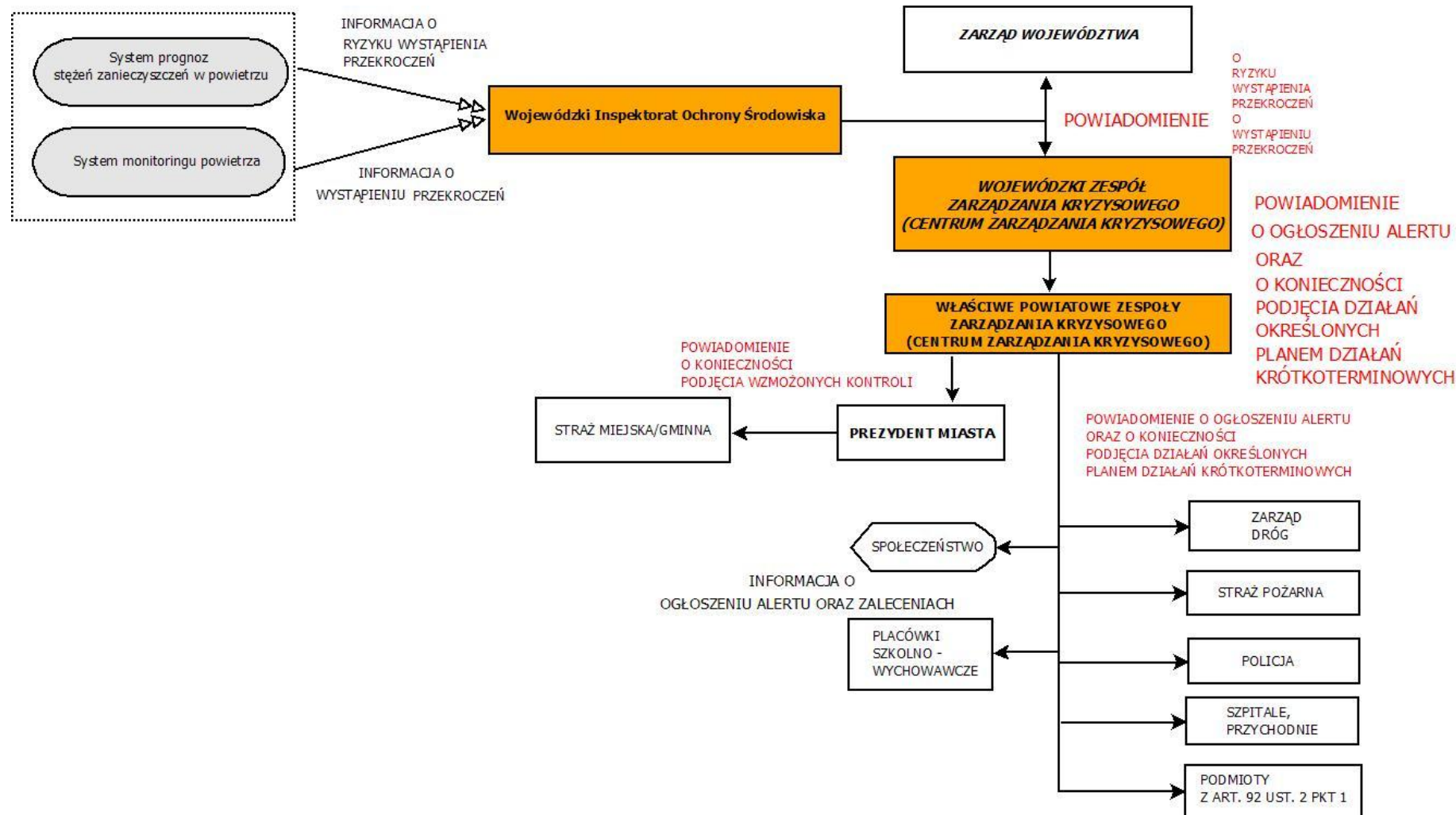
Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- przestrzegać zakazów i nakazów wprowadzonych w związku z realizacją działań krótkoterminowych,
- starać się nie przebywać na powietrzu oraz nie wietrzyć mieszkań, w obszarach, gdzie występują nadmierne stężenia,
- dzieci przedszkolne i żłobkowe nie powinny być wyprowadzane na spacer w dniach i na terenach, gdzie występują nadmierne stężenia zanieczyszczeń,
- ograniczyć swoją aktywność fizyczną na otwartej przestrzeni,
- w miarę możliwości należy ograniczyć własną emisję zanieczyszczeń, poprzez:
 - zaniechanie korzystania z samochodów osobowych,
 - ograniczenie spalania węgla w piecach,
 - nie palenie ognisk w ogrodach,
 - nie używanie grilli,
 - nie używanie kosiarek spalinowych.

Biorąc pod uwagę wpływ benzo(a)pirenu na zdrowie (jest to związek kancerogeny) w dniach, w których występują wysokie wartości tego zanieczyszczenia, zaleca się ograniczanie czasu przebywania na powietrzu zwłaszcza przez kobiety w ciąży, dzieci i osoby starsze oraz przez osoby z astmą, chorobami alergicznymi skóry, oczu i chorobami krążenia.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8.5. Tryb i sposób ogłaszania o zaistnieniu przekroczeń

Rysunek 48 Schemat przepływu informacji w PDK

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Tabela 45 Procedury do zgłaszania alertów

POZIOM I	
WARUNEK	Działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu o ryzyku bądź wystąpieniu przekroczenia stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 /ryzyku wystąpienia przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu
Działanie	Ogłoszenie alertu poziomu I – informacja na stronie internetowej WCZK bezpośrednio po przekazaniu przez WIOS informacji Informacja zawiera rodzaj i poziom alertu, datę i obszar, na jakim istnieje ryzyko bądź przekroczenie stężenia dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM10 ryzyko przekroczenia stężenia docelowego benzo(a)pirenu, przyczyny tego stanu, kontaktowy numer telefonu do informowania
POZIOM II	
WARUNEK	Działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu i systemu prognoz o wystąpieniu przekroczenia progu informowania określonego dla pyłu zawieszonego PM10 stężenie 24-godz pyłu zawieszonego PM10 > 200 µg/m ³
Działanie	Ogłoszenie alertu poziomu II - komunikat na stronie internetowej WCZK bezpośrednio po przekazaniu przez WIOS informacji oraz automatyczne przekazanie informacji przez WCZK (drogą e-mailową i telefoniczną) do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Zarządu Województwa Podkarpackiego Komunikat zawiera rodzaj i poziom alertu, datę i obszar, na jakim wystąpiło przekroczenie progu informowania określonego dla pyłu zawieszonego PM10, przyczyny tego stanu, przewidywany czas trwania przekroczenia, wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte, informacje o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych, możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych – jakich i u kogo, kontaktowy numer telefonu do informowania o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi Niezwłoczne przekazanie przez PCZK informacji o sytuacji do Prezydenta Miasta Rzeszowa oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań Odwołanie alertu poziomu II następuje po informacji WIOS, gdy w oparciu o wyniki monitoringu wykazane zostaną stężenia 24-godz pyłu zawieszonego poniżej progu informowania. W sytuacji wzrostu stężeń 24-godz pyłu zawieszonego powyżej progu alarmowego na podstawie informacji WIOŚ alert poziomu II zostaje zastąpiony alertem poziomu III
POZIOM III	
WARUNEK	Działanie powinno być podejmowane po uzyskaniu z WIOŚ informacji z systemu monitoringu i systemu prognoz o wystąpieniu przekroczenia poziomu alarmowego określonego dla pyłu zawieszonego PM10 stężenie 24-godz pyłu zawieszonego PM10 ≥ 300 µg/m ³
Działanie	Ogłoszenie alertu poziomu III - komunikat na stronie internetowej WCZK bezpośrednio po przekazaniu przez WIOS informacji oraz automatyczne przekazanie informacji przez WCZK (drogą e-mailową i telefoniczną) do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Zarządu Województwa Podkarpackiego Komunikat zawiera rodzaj i poziom alertu, datę i obszar, na jakim wystąpiło przekroczenie poziomu alarmowego określonego dla pyłu zawieszonego PM10, przyczyny tego stanu, przewidywany czas trwania przekroczenia, wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte, informacje o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych, możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych – jakich i u kogo, kontaktowy numer telefonu do informowania o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi Niezwłoczne przekazanie przez PCZK informacji o sytuacji do Prezydenta Miasta Rzeszowa oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań Odwołanie alertu poziomu III następuje na podstawie informacji WIOŚ, gdy w oparciu o wyniki monitoringu wykazane zostaną stężenia 24-godz pyłu zawieszonego poniżej progu alarmowego. W sytuacji występowania stężeń 24-godz pyłu zawieszonego na poziomie powyżej progu informowania na podstawie informacji WIOŚ alert poziomu III zostaje zastąpiony alertem poziomu II

Powyższe procedury powinny być uszczegółowione przez wewnętrzne procedury wypracowane przez WCZK.

8.5.1. Tryb ogłaszania alarmów

System informowania społeczeństwa o możliwości wystąpienia wysokich stężeń zanieczyszczeń proponuje się oprzeć na dwóch poziomach alertów według następujących kryteriów:

Poziom I - wystąpiło ryzyko lub przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu PM10, lub docelowej benzo(a)pirenu

Poziom II - wystąpiło przekroczenie progu informowania dla pyłu PM10,

Poziom III - wystąpiło przekroczenie poziomu alarmowego pyłu PM10.

Alert Poziomu I

Jeżeli w trakcie prowadzonych przez WIOŚ obserwacji oraz prognoz stężeń zanieczyszczeń odnotowane zostanie ryzyko lub przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu PM10 lub docelowej benzo(a)pirenu przekazuje informację o wystąpieniu takiego ryzyka do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Na podstawie informacji z WIOŚ WCZK informuje PCZK, a to z kolei odpowiednie organy i służby oraz inicjuje podjęcie działań zaproponowanych w Tabeli 44. Propozycje działań krótkoterminowych w strefie miasto Rzeszów dla pyłu PM10 i benzo(a)pirenu na obszarze strefy.

Tryb i zakres działań w przypadku ogłaszania alertu poziomu I

1. Warunek wymagany do ogłoszenia alarmu:
 - Wystąpiło ryzyko przekroczenia wartości dopuszczalnej dla pyłu PM10 lub docelowej B(a)P,
 - Wystąpiło przekroczenie wartości dopuszczalnej dla pyłu PM10 lub docelowej B(a)P.
2. Termin ogłoszenia alertu:

Alert ogłasza się natychmiast po przekazaniu przez WIOŚ informacji o ryzyku bądź przekroczeniu wartości dopuszczalnej dla pyłu PM10 bądź docelowej B(a)P.
3. Podejmowane środki informacyjne:
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o ryzyku lub przekroczeniu poziomu dopuszczalnego/docelowego odpowiedniego zanieczyszczenia przez WIOŚ do WCZK.
 - Informacja na stronie internetowej WCZK bezpośrednio po przekazaniu przez WIOŚ informacji o ryzyku lub przekroczeniu poziomu dopuszczalnego/docelowego odpowiedniego zanieczyszczenia.
4. Rodzaj przekazywanych informacji:
 - rodzaj i stopień alertu,
 - data i obszar, na którym wystąpiło o ryzyko lub przekroczenie poziomu dopuszczalnego/docelowego odpowiedniego zanieczyszczenia oraz przyczyny tego stanu,
 - prognoza zmian poziomu substancji w powietrzu łącznie z przyczynami tych zmian, czas trwania ryzyka wystąpienia przekroczenia,
 - kontaktowy numer telefonu do informowania o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Alert Poziomu II

Jeżeli w trakcie prowadzonego przez WIOŚ monitoringu stężeń pyłu zawieszonego PM10 odnotowane zostanie przekroczenie poziomu informowania niezwłocznie przekazuje informację do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

Na podstawie informacji z WIOŚ WCZK informuje PCZK, a to z kolei odpowiednie organy i służby oraz inicjuje podjęcie działań zaproponowanych w Tabeli 44. Propozycje działań krótkoterminowych w strefie miasto Rzeszów dla pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu na obszarze strefy.

Tryb i zakres działań w przypadku ogłaszania alertu poziomu II

1. Warunek wymagany do ogłoszenia alertu:
Pomiar stężenia średniego dobowego pyłu PM10 > 200 µg/m³
2. Termin ogłoszenia alertu:
Alert ogłasza się niezwłocznie po przekazaniu przez WIOŚ informacji o wystąpieniu poziomu informowania, średniej dobowej pyłu PM10.
3. Podejmowane środki informacyjne:
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie przez WIOŚ informacji o wystąpieniu poziomu informowania dla PM10 do WCZK,
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie przez WCZK informacji o wystąpieniu poziomu informowania dla PM10 do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Zarządu Województwa Podkarpackiego,
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o wystąpieniu poziomu informowania dla PM10 przez PCZK do Prezydenta Miasta Rzeszowa oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań.
4. Rodzaj przekazywanych informacji:
 - rodzaj i stopień alertu;
 - data i obszar, na którym zanotowano wystąpienie poziomu informowania dla PM10 oraz przyczyny tego stanu;
 - przewidywany czas trwania tego stanu;
 - wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
 - informacja o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych;
 - możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych – jakich i u kogo;
 - kontaktowy numer telefonu do informowania o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi.
5. Wykaz powiadamianych instytucji:
 - a) Przez WCZK:
 - Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego,
 - Zarząd Województwa Podkarpackiego,
 - b) Przez PCZK
 - Prezydent miasta,
 - Lokalne rozgłoszenie radiowe i telewizyjne, lokalne gazety,
 - Lokalne służby ratownicze, szpitale, szkoły,
 - Podmioty i instytucje zobowiązane do podjęcia działań,
 - Społeczeństwo.

Odwołanie alertu poziomu II

- Wartość mierzona oraz prognozowana wartość tego zanieczyszczenia jest poniżej 50 µg/m³;
- Mierzona wartość średniego dobowego stężenia pyłu PM10 jest poniżej 200 µg/m³, ale nadal powyżej 50 µg/m³, wówczas alert poziomu II zostaje zamieniony na alert poziomu I;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

- Mierzona wartość średniego dobowego stężeń pyłu PM10 jest powyżej lub jest równa $300 \mu\text{g}/\text{m}^3$, wówczas alert poziomu II zostaje zamieniony na alert poziomu III.

Alert Poziomu III

Jeżeli w trakcie prowadzonego przez WIOŚ monitoringu stężeń pyłu zawieszzonego PM10 odnotowane zostanie przekroczenie wartości alarmowej stężenia 24-godzinnego przekazuje on niezwłocznie informację do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego. Jednocześnie na podstawie prognoz stężeń tego zanieczyszczenia oraz prognoz meteorologicznych określa przypuszczalny czas trwania alertu poziomu III.

Na podstawie informacji z WIOŚ Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego informuje Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego. Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego odpowiednie organy i służby oraz inicjuje podjęcie działań zapisanych w Tabeli 44. Propozycje działań krótkoterminowych w strefie miasto Rzeszów dla pyłu PM10 oraz benzo(a)pirenu na obszarze strefy.

Tryb i zakres działań w przypadku ogłoszenia alertu poziomu III

1. Warunek wymagany do ogłoszenia alertu:
Pomiar stężenia średniego dobowego pyłu PM10 jest powyżej lub jest równy $300 \mu\text{g}/\text{m}^3$.
2. Termin ogłoszenia alertu:
Alert ogłasza się niezwłocznie po przekazaniu przez WIOŚ informacji o przekroczeniu wartości alarmowej, średniej dobowej pyłu PM10.
3. Podejmowane środki informacyjne:
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie przez WIOŚ informacji o przekroczeniu średniego dobowego stężenia alarmowego pyłu PM10 do WCZK;
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie przez WCZK informacji o przekroczeniu średniego dobowego stężenia alarmowego pyłu PM10 do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego i Zarządu Województwa Podkarpackiego,
 - Niezwłoczne (drogą e-mailową i telefoniczną) przekazanie informacji o przekroczeniu średniego dobowego stężenia alarmowego PM10 przez PCZK do właściwych organów samorządu gminnego (miasta na prawach powiatu) oraz podmiotów i instytucji zobowiązanych do podjęcia działań,
4. Rodzaj przekazywanych informacji:
 - rodzaj i stopień alertu;
 - data, godzina i obszar, na którym wystąpiło przekroczenie średniej dobowej wartości alarmowej pyłu PM10 wraz z podaniem przyczyny tego stanu;
 - przewidywany czas trwania sytuacji przekroczenia;
 - wskazanie grup ludności wrażliwych na przekroczenie oraz środki ostrożności, które mają być przez nie podjęte;
 - informacja o obowiązujących ograniczeniach i innych środkach zaradczych;
 - możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych – jakich i u kogo;
 - kontaktowy numer telefonu do informacji o innych zdarzeniach mających istotne znaczenie dla bezpieczeństwa ludzi.
5. Wykaz powiadamianych instytucji:
 - a) Przez WCZK:
 - Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego,
 - Zarząd Województwa Podkarpackiego,
 - a) Przez PCZK:
 - Lokalne rozgłoszenie radiowe i telewizyjne, lokalne gazety,
 - Lokalne służby ratownicze, szpitale, szkoły,
 - Podmioty i instytucje zobowiązane do podjęcia działań,
 - Społeczeństwo.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Odwołanie alertu poziomu III

Odwołanie następuje, gdy:

- Mierzona wartość średnia dobową pyłu PM10 jest powyżej 50 µg/m³, ale poniżej 300 µg/m³, wówczas alert poziomu III zostaje zamieniony na alert poziomu II;
- Mierzona wartość średnia dobową pyłu PM10 jest poniżej 50 µg/m³, ale prognozowana wartość tego zanieczyszczenia nadal jest powyżej 50 µg/m³, wówczas alert poziomu III zostaje zamieniony na alert poziomu I.
- Wartość mierzona oraz wartość prognozowana tego zanieczyszczenia są poniżej 50 µg/m³.

WCZK odpowiedzialne jest za powiadomienie Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego, w czasie jednej godziny od otrzymania z WIOŚ informacji o sytuacji aerosanitarnej na określonym obszarze. PCZK odpowiedzialne jest za powiadomienie instytucji i podmiotów odpowiedzialnych za wprowadzanie działań w czasie jednej godziny od otrzymania z WCZK informacji sytuacji aerosanitarnej na określonym obszarze.

Do instytucji, które muszą zastosować określone środki zaradcze należą w szczególności: szkoły, przedszkola, żłobki i domy opieki dla dzieci oraz inne ośrodki edukacyjne.

Natomiast obiekty służby zdrowia i opieki zdrowotnej muszą przygotować się na ewentualne zwiększenie liczby pacjentów.

PCZK monitoruje wprowadzanie działań w odpowiedzialnych jednostkach poprzez informacje zwrotne od odpowiedzialnych instytucji (m.in. straży miejskiej, policji, zarządców dróg, przychodni lekarskich i szpitali, szkół i przedszkoli, Prezydenta Miasta).

8.6. Część wyszczególniająca obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji Planu

8.6.1. Obowiązki organów administracji i podmiotów w celu realizacji zadań Planu

Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego jest zobowiązane do:

1. Uzupelnienia planów zarządzania kryzysowego (o których mowa w art. 5 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym, Dz. U. Nr 89, poz. 590, z późn. zm.) o zadania określone planami działań krótkoterminowych;
2. Podejmowania decyzji o ogłoszeniu alertu poziomów I bądź II;
3. Podejmowania decyzji o odwołaniu alertu poziomu I bądź II lub o zmianie poziomu alertu;
4. Powiadamiania PCZK o ogłoszeniu, odwołaniu bądź zmianie poziomu alertu.
5. Zamieszczania powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej WCZK,

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego jest zobowiązane do:

1. Powiadamiania odpowiednich organów (Prezydenta Miasta) oraz służb (policji, pogotowia ratunkowego) o ogłoszeniu, odwołaniu bądź zmianie poziomu alertu oraz o konieczności podjęcia działań określonych Planem Działań Krótkoterminowych;
2. Przekazania komunikatu o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności do lokalnego radia, telewizji i prasy;

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

3. Koordynowania wdrażania działań i wspomaganie służb lokalnych.

Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska jest zobowiązany do:

1. Bieżącego monitoringu jakości powietrza w zakresie B(a)P w mieście Rzeszowie;
2. Powiadamiania zarządu województwa oraz WCZK o ryzyku wystąpienia przekroczenia średniej progowej rocznej wartości docelowej B(a)P, wraz z obszarem tego przekroczenia oraz przewidywanym czasem trwania oraz o ustąpieniu tego ryzyka;
3. Powiadamiania zarządu województwa oraz WCZK o wystąpieniu przekroczenia średniej progowej rocznej wartości docelowej B(a)P, wraz z obszarem tego przekroczenia oraz przewidywanym czasem trwania;
4. Sprawowania nadzoru wykonywania działań określonych w planie działań krótkoterminowych przez prezydenta miasta oraz inne podmioty;
5. Nakładania zaleceń pokontrolnych oraz kar pieniężnych w zakresie realizacji planu działań krótkoterminowych.

Prezydent miasta Rzeszowa jest zobligowany do:

1. Określenia obszarów, w których przeważa ogrzewanie indywidualne, węglowe, w których w razie potrzeby należy nasilić kontrole jakości spalanego paliwa;
2. Określenia obszarów, w których występuje duża ilość kominków, które nie są podstawowym sposobem ogrzewania mieszkań i w których w razie potrzeby należy nasilić kontrole zakazu dogrzewania kominkami;
3. Uzgodnienia z lokalnymi zarządcami transportu miejskiego możliwości bezpłatnego przewozu pasażerów w dniach alertowych;
4. Powiadamiania lokalnego zarządu dróg, o uruchomieniu działań krótkoterminowych;
5. Powiadamiania lokalnych służb (straży miejskiej, policji) o uruchomieniu działań krótkoterminowych oraz o uruchomieniu wzmożonych kontroli;
6. Powiadamiania dyrektorów placówek szkolno-opiekuńczych o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o konieczności podjęcia działań z planu działań krótkoterminowych.
7. Zamieszczania powiadomienia o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zaleceniach dla ludności na stronie internetowej powiatu/miasta.

Dyrektorzy szpitali, oddziałów ratunkowych, pogotowia oraz przychodni zobowiązani są do:

1. Powiadomienia personelu o ogłoszeniu bądź odwołaniu alertu, jego obszarze, czasie trwania, powodach wystąpienia oraz o zalecanym postępowaniu w czasie trwania alertu;
2. Zapewnienia odpowiedniej obsady koniecznej do podjęcia ewentualnych wzmożonych działań w związku z możliwą, większą zachorowalnością.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

8.6.2. Informacje i dokumenty wykorzystane do kontroli i dokumentacji realizacji Planu

Organy oraz instytucje uczestniczące w realizacji PDK są zobowiązane do przekazywania do zarządu województwa podkarpackiego wszelkich informacji i dokumentów wykorzystywanych do kontroli i dokumentacji realizacji planu, w celu wykonania i przekazania przez zarząd sprawozdania z realizacji planu działań krótkoterminowych zgodnie z art. 94, pkt 2a ustawy Prawo ochrony środowiska oraz Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 10 września 2012 r. w sprawie zakresu i sposobu przekazywania informacji dotyczących zanieczyszczeń powietrza (Dz. U. z dnia 18 września 2012 r., poz. 1034).

Wykonanie działań krótkoterminowych musi być dokumentowane przez podmioty i instytucje zobowiązane do ich realizacji w formie sprawozdań, które będą każdorazowo przekazywane do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego oraz zarządu województwa w ciągu miesiąca od zakończenia działań.

Pozostałe dokumenty wykorzystywanych do kontroli i dokumentacji realizacji planu powinny być przekazywane do zarządu województwa w ciągu miesiąca od zakończenia roku kalendarzowego.

Wszystkie informacje powinny być przekazywane drogą mailową lub faxem w celu ich archiwizowania oraz dokumentowania terminu uruchomienia i zatrzymania działań krótkoterminowych. Informacje przesyłane drogą mailową powinny być archiwizowane na wydzielonych dyskach komputerowych. Informacje przesyłane faxem powinny być archiwizowane w formie papierowej.

W celu usprawnienia gromadzenia i przekazywania informacji należy na bieżąco wypełniać poniższy formularz:

Tabela 46 Wzór formularza rejestracji otrzymywanych informacji

Data wysłania/otrzymania pisma	Godzina wysłania/otrzymania pisma	Numer pisma	Czego dotyczy informacja
			informacja o ryzyku przekroczenia wartości docelowej informacja o przekroczeniu wartości docelowej, informacja o wdrożeniu/zaniechaniu działań krótkoterminowych.....

Sprawozdania z realizacji działań krótkoterminowych powinny zawierać:

1. Termin wdrożenia działań (datę),
2. Termin zakończenia działań (datę),
3. Źródło(a) emisji wraz z odniesieniem przestrzennym,
4. Obszar jaki obejmują działania (np. ulice, dzielnice, nr szkoły, itp.),
5. Rodzaj podejmowanych działań i sposób ich wykonania,
6. Ograniczenia, sytuacje problemowe w trakcie realizacji działań,
7. Ilość osób, których te działania dotyczą (liczba wychowanków w placówce, liczba przyjętych pacjentów z chorobami dróg oddechowych i układu krążenia, liczba mieszkańców miasta(dzielnicy) objętego działaniami),
8. W przypadku wykonywanych kontroli – ilość odbytych wizyt kontrolnych,
9. Ilość wystawionych pouczeń oraz mandatów.
10. Prawdopodobny wpływ realizowanych działań krótkoterminowych na poziomy zanieczyszczeń.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska jest zobowiązany do dokumentowania i archiwizowania wyników pomiarów stężeń zanieczyszczeń, dla których uchwalone jest PDK.

W razie ryzyka przekroczenia średniego rocznego poziomu docelowego B(a)P lub przekroczenia tego poziomu WIOŚ informuje zarząd województwa oraz Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego drogą mailową lub faksem oraz dokumentuje fakt takiego powiadomienia w sposób następujący:

Tabela 47 Wzór formularza rejestracji wystąpienia stężenia docelowego B(a)P

Data/godzina	Wystąpienie przekroczenia/ryzyka przekroczenia	Miejsce wystąpienia/obszar wystąpienia	Sposób powiadomienia (fax, mail – numer)
	P – przekroczenie RP – ryzyko przekroczenia	lokalizacja stacji pomiarowej, na której wystąpiło przekroczenie obszar, dla którego wystąpiło ryzyko przekroczenia	

8.7. Uzasadnienie zakresu określonych zagadnień

Wdrażanie systemu działań krótkoterminowych oraz każdorazowe ogłaszanie alertów i uruchamianie działań może napotkać szereg problemów i ograniczeń.

Podstawowym ograniczeniem dla wdrażania działań krótkoterminowych jest rodzaj emisji powodujący przekroczenie stężenia docelowego B(a)P. W większości miejscowości w Polsce za przekroczenia stężenia docelowego B(a)P odpowiada spalanie paliw stałych (węgla, drewna) w indywidualnych źródłach ciepła, które są jedynym, możliwym sposobem dostarczenia energii cieplnej dla osób eksploatujących takie źródło ciepła. Nie ma żadnych możliwości prawnych, aby osobom, których jedynym źródłem ciepła jest piec węglowy, piec na drewno itp. zabronić jego używania w okresach, w których występuje zła jakość powietrza. Spalanie oprócz węgla również odpadów z gospodarstw domowych, co jest częstą praktyką, tym częstsza, im niższe temperatury powietrza, powoduje, że emisja różnorodnych zanieczyszczeń, w tym B(a)P jest jeszcze większa. Z kolei im lepsza jakość paliwa, tym mniejsza emisja B(a)P i pyłu.

Tak więc działania krótkoterminowe mogą być skierowane jedynie na bezwzględny zakaz spalania odpadów (który obowiązuje cały czas) i jego egzekucję oraz na apele skierowane do społeczeństwa z prośbą (ale nie nakazem), aby w miarę możliwości stosować w czasie alertu paliwo lepszej jakości.

Jednak w warunkach polskich działania te nie będą najprawdopodobniej wystarczająco skuteczne, a obniżenie stężeń B(a)P będzie jak do tej pory wynikiem zmian pogodowych (zwiększenia prędkości wiatru, podwyższenia temperatury czy zaniku warstwy inwersyjnej), co nie znaczy, aby z tych działań rezygnować.

Natomiast szybsza realizacja działań naprawczych z Programów Ochrony Powietrza oraz intensywna edukacja ekologiczna społeczeństwa powinna spowodować, że również działania krótkoterminowe będą skuteczniejsze.

Kolejnym ograniczeniem może być sprzeciw społeczeństwa w stosunku do pewnych ograniczeń, nawet jeżeli będą one miały uzasadnienie prawne i będą uzasadnione dbałością o to społeczeństwo. Za takie ograniczenia „swobód obywatelskich” jest powszechnie uważany:

- Zakaz poruszania się samochodami osobowymi w określonych strefach, czy określonych dniach.
- Zakaz palenia w kominkach.
- Zakaz używania grilli czy spalinowego sprzętu ogrodniczego.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Z tego względu wdrożenie planu działań krótkoterminowych musi być poprzedzone szeroką kampanią informacyjną oraz szeroką edukacją społeczeństwa. Edukacja ekologiczna społeczeństwa we wszystkich grupach wiekowych powinna być prowadzona w sposób ciągły, przez wiele lat.

Również nakładanie ograniczeń na zakłady przemysłowe może się spotkać z gwałtownym sprzeciwem, gdyż ograniczenie produkcji niesie za sobą konsekwencje finansowe oraz technologiczne (zakłócenie reżimu technologicznego). Z tego względu ograniczenia dla przemysłu powinny być nakładane tylko w wypadku wystąpienia stężeń ponadnormatywnych i tylko w obszarach i na czas gdzie te wartości rzeczywiście występują. Emisja B(a)P z przemysłu oraz stężenia pochodzące z tej działalności są tak niskie, że nakładanie ograniczeń na poszczególne zakłady nie ma uzasadnienia.

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Spis ilustracji

Rysunek 1 Położenie strefy miasto Rzeszów na tle województwa podkarpackiego	18
Rysunek 2 Strefa miasto Rzeszów	19
Rysunek 3 Lokalizacja stanowiska pomiaru B(a)P w strefie miasto Rzeszów	20
Rysunek 4 Otoczenie stanowiska pomiaru B(a)P w Rzeszowie	20
Rysunek 5 Roczny przebieg średnich dobowych wartości B(a)P mierzonych na stanowisku pomiarowym w Rzeszowie w 2011 r.	27
Rysunek 6 Schemat modelowania emisji zanieczyszczeń	30
Rysunek 7 Napływ B(a)P spoza obszaru województwa podkarpackiego	31
Rysunek 8 Udział procentowy emisji B(a)P poszczególnych typów poza miastem Rzeszowem w 2011 r.	32
Rysunek 9 Emisja B(a)P z wysokich źródeł punktowych z terenu województwa podkarpackiego w 2011 r.	32
Rysunek 10 Emisja punktowa B(a)P z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa w 2011 r.	33
Rysunek 11 Emisja powierzchniowa B(a)P z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa w 2011 r.	34
Rysunek 12 Emisja komunikacyjna B(a)P z pasa 30 km wokół miasta Rzeszowa w 2011 r.	36
Rysunek 13 Udział procentowy emisji B(a)P poszczególnych typów z miasta Rzeszowa w 2011 r.	37
Rysunek 14 Emisja punktowa B(a)P z terenu miasta Rzeszowa w 2011 r.	39
Rysunek 15 Emisja powierzchniowa B(a)P z terenu miasta Rzeszowa w 2011 r.	43
Rysunek 16 Emisja komunikacyjna B(a)P z terenu miasta Rzeszowa w 2011 r.	46
Rysunek 17. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji energii elektrycznej i ciepła do roku 2020	47
Rysunek 18. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji przemysłowej i budownictwie do roku 2020	48
Rysunek 19. Prognoza spalania paliw [Gg] w transporcie do roku 2020.....	48
Rysunek 20 Struktura organizacyjna PONE	74
Rysunek 21 Procentowy udział typów źródeł w bilansie emisji dla strefy miasto Rzeszów w 2011 r.	110
Rysunek 22 Rozkład średniej rocznej wartości prędkości wiatru w Rzeszowie w 2011 r.	125
Rysunek 23 Róża wiatrów dla Rzeszowa w 2011 r.	126
Rysunek 24 Róża wiatrów dla Rzeszowa – sezon letni w 2011 r.	126
Rysunek 25 Róża wiatrów dla Rzeszowa – sezon zimowy w 2011 r.	126
Rysunek 26 Rozkład częstości występowania ciszy atmosferycznej i wiatrów o małej prędkości w Rzeszowie w 2011 r.	127
Rysunek 27 Przebieg średnich miesięcznych wartości temperatury powietrza w Rzeszowie w 2011 r.	127
Rysunek 28 Rozkład średniej rocznej wartości temperatury powietrza w Rzeszowie w 2011 r.	128
Rysunek 29 Rozkład rocznej sumy opadu atmosferycznego w Rzeszowie w 2011 r.	129
Rysunek 30 Miesięczne sumy opadu atmosferycznego w Rzeszowie w 2011 r.	129
Rysunek 31 Rozkład średniej rocznej wartości wilgotności powietrza atmosferycznego w Rzeszowie w 2011 r.	130
Rysunek 32 Przebieg średnich miesięcznych wartości miąższości warstwy mieszania w Rzeszowie w 2011 r.	130
Rysunek 33 Częstość występowania klas równowagi atmosfery Pasquilla w Rzeszowie w 2011 r.	131
Rysunek 34 Udział klas równowagi atmosfery Pasquilla w Rzeszowie w 2011 roku	132
Rysunek 35 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z tła ponadregionalnego w 2011 r.	133
Rysunek 36 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z tła regionalnego w 2011 r.	134
Rysunek 37 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z tła całkowitego w 2011 r.	135
Rysunek 38 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z emisji punktowej w 2011 r.	136
Rysunek 39 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z emisji komunalnej w 2011 r.	137
Rysunek 40 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z emisji komunikacyjnej w 2011 r.	138
Rysunek 41 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów w 2011 r.	139
Rysunek 42 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie miasto Rzeszów w 2011 r.	141
Rysunek 43 Przeważający typ emisji w stężeniach B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w strefie miasto Rzeszów w 2011 r.	141
Rysunek 44 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów po zastosowaniu założeń wariantu 0.....	143

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Rysunek 45 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów po zastosowaniu założeń wariantu 1.....	144
Rysunek 46 Stężenia B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w Rzeszowie pochodzące z łącznej emisji wszystkich typów po zastosowaniu założeń wariantu 2.....	146
Rysunek 47 Strefa miasto Rzeszów	164
Rysunek 48 Schemat przepływu informacji w PDK.....	171

Program Ochrony Powietrza dla strefy miasto Rzeszów
z uwagi na stwierdzone przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu
wraz z Planem Działań Krótkoterminowych

Spis tabel

Tabela 1 Stanowisko pomiaru B(a)P w Rzeszowie w 2011 r.....	19
Tabela 2 Liczba ludności w mieście Rzeszowie	21
Tabela 3 Użytkowanie gruntów w Rzeszowie	21
Tabela 4 Obszar przekroczeń poziomu docelowego B(a)P wyznaczony na podstawie modelowania w mieście Rzeszowie w 2011 roku	25
Tabela 5 Poziomy stężenie B(a)P w strefie miasto Rzeszów w latach 2007-2010	26
Tabela 6 Stanowisko pomiarowe, z którego wyniki pomiarów B(a)P zakwalifikowane zostały do oceny rocznej w 2011 r.	27
Tabela 7 Wybrane parametry meteorologiczne w dniach wystąpienia przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w Rzeszowie w 2011 roku	28
Tabela 8 Bilans emisji napływowej dla miasta Rzeszowa w 2011 r.	31
Tabela 9 Przyjęte prędkości pojazdów	34
Tabela 10 Wartości współczynnika k dla poszczególnych wielkości cząstki pyłu	35
Tabela 11 Bilans emisji B(a)P z obszaru miasta Rzeszowa w 2011 r.	37
Tabela 12 Główni emitenci B(a)P w Rzeszowie	38
Tabela 13. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji energii elektrycznej i ciepła do roku 2020	47
Tabela 14. Prognoza spalania paliw [PJ] w produkcji przemysłowej i budownictwie do roku 2020	47
Tabela 15. Prognoza spalania paliw [Gg] w transporcie do roku 2020	48
Tabela 16 Poziomy stężenie B(a)P o okresie uśredniania wyników rok w obszarze przekroczeń poziomu docelowego B(a)P w strefie miasto Rzeszów w roku bazowym i roku prognozowanym	49
Tabela 17 Zakres kompetencji i zadań organów administracji w ramach realizacji Programu Ochrony Powietrza	84
Tabela 18 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji powierzchniowej	88
Tabela 19 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji liniowej	88
Tabela 20 Ankieta sprawozdawcza dotycząca działań w zakresie ograniczania emisji punktowej	88
Tabela 21 Ankieta sprawozdawcza w zakresie innych działań wynikających z harmonogramów działań	89
Tabela 22 Efekt ekologiczny wymiany pieca i zmiany paliwa	90
Tabela 23 Efekt ekologiczny termomodernizacji	91
Tabela 24 Skuteczność poszczególnych metod czyszczenia jezdni w odniesieniu do emisji PM10	91
Tabela 25 Miesięczne obniżenie emisji pyłu PM10 w zależności od częstości mycia jezdni	92
Tabela 26 Bilans emisji B(a)P dla strefy miasto Rzeszów w 2011 r.	110
Tabela 27 Koszty lokalnych zanieczyszczeń w wybranych krajach europejskich, jako procent PKB	114
Tabela 28 Jednostkowe koszty zewnętrzne lokalnych zanieczyszczeń powietrza (w centach)	116
Tabela 29 Koszty zewnętrzne eksploatacji dróg w Polsce	116
Tabela 30 Koszty zewnętrzne oszacowane dla transportu w 1991 roku	116
Tabela 31 Wycena kosztów zewnętrznych emisji CO ₂ według różnych źródeł z podziałem na poszczególne gałęzie transportu	117
Tabela 32 Koszty 40% redukcji emisji CO ₂ do roku 2025 w 17 krajach europejskich	117
Tabela 33 Przyjęte koszty zdrowotne zanieczyszczenia powietrza (EUR/t emitowanego zanieczyszczenia)	118
Tabela 34 Koszty (€) związane z utratą zdrowia na tonę emisji NO _x w 2010 roku, 3 scenariusze wrażliwości.	118
Tabela 35 Szacunkowe wartości jednostkowych zewnętrznych kosztów zdrowotnych	119
Tabela 36 Koszty zewnętrzne wytwarzania energii elektrycznej w Polsce w 2004 r. wg rodzaju obiektu i zanieczyszczeń (tylko obiekty zawodowe)	121
Tabela 37. Dopuszczalna niepewność modelowania	140
Tabela 38 Niepewność modelowania B(a)P w Rzeszowie w 2011 r.	140
Tabela 39 Wielkość redukcji emisji pyłu PM10 na podstawie POP dla pyłu PM10 za 2008 r.	142
Tabela 40 Zestawienie działań i ich kosztów zaproponowanych w ramach wariantu 1	143
Tabela 41 Główne założenia PONE dla miasta Rzeszowa wraz z szacunkiem kosztów	145
Tabela 42 Uwarunkowania czasowo-przestrzenne możliwości występowania wysokich wartości stężeń pyłu i B(a)P	163
Tabela 43 Wyniki pomiarów pyłu PM10 oraz B(a)P na stanowisku pomiarowym w strefie miasto Rzeszów w 2011 r.	164
Tabela 44. Propozycje działań krótkoterminowych w strefie miasto Rzeszów dla pyłu PM10 oraz B(a)P	165
Tabela 45 Procedury do zgłaszania alertów	172
Tabela 46 Wzór formularza rejestracji otrzymanywanych informacji	178
Tabela 47 Wzór formularza rejestracji wystąpienia stężenia docelowego B(a)P	179

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2013 r.

w sprawie określenia zadań Samorządu Województwa Podkarpackiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w roku 2013 oraz w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umowy na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy, na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych

Na podstawie art.18 pkt.20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie wojewódzkim (Dz.U. z dnia 2001 Nr 142, poz.1590 z późn. zm.) oraz art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011r. Nr 127, poz.721 z późn. zm.), w związku z § 1 oraz § 9 ust. 2b Rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 6 sierpnia 2004 r. w sprawie określenia zadań samorządu województwa, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 187, poz.1940 z późn. zm.), Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (Dz.U. z 2012r. poz. 850), Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 lutego 2008r. w sprawie rodzajów zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zleczanych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym (Dz.U. Nr 29, poz.172), Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz.U. Nr 88, poz.808 z późn. zm.)

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwała, co następuje :

§ 1

Środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych określone Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym – dla Samorządu Województwa Podkarpackiego w wysokości **9 278 325,00 zł** przeznacza się w **2013 roku** na realizację następujących zadań:

- 1) dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, za wyjątkiem rozbiórki tych obiektów dla inwestycji planowanych do wykonania w 2013 roku, tj. jednym roku budżetowym oraz dla jednej inwestycji realizowanej w latach 2013-2014,
- 2) dofinansowanie kosztów działania zakładów aktywności zawodowej,
- 3) zlecenie fundacjom oraz organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

§ 2

Sejmik Województwa Podkarpackiego wyraża zgodę na zawarcie umowy na dofinansowanie robót budowlanych na okres dłuższy niż 1 rok budżetowy, tj. na dofinansowanie w latach 2013 i 2014, ze środków PFRON będących w dyspozycji Samorządu Województwa robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane, dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, za wyjątkiem rozbiórki tych obiektów, realizowanych przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Rymanowie ul. Dworska 40.

§ 3

W 2013r. dofinansowanie inwestycji realizowanej przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Rymanowie, 38-480 Rymanów ul. Dworska 40, pod nazwą „Przebudowa, nadbudowa, rozbudowa oraz zmiana sposobu użytkowania budynku starej szkoły we Wróbliku Królewskim z przeznaczeniem na rotacyjne mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych” - wynosić będzie nie więcej niż **1 341 212,00 zł**.

§ 4

W 2014r. dofinansowanie inwestycji realizowanej przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Rymanowie, 38-480 Rymanów ul. Dworska 40, pod nazwą „Przebudowa, nadbudowa, rozbudowa oraz zmiana sposobu użytkowania budynku starej szkoły we Wróbliku Królewskim z przeznaczeniem na rotacyjne mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych”- wynosić będzie nie więcej niż **336 877,00 zł**, pod warunkiem otrzymania wystarczających środków finansowych z PFRON do wydatkowania w 2014r.

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Na podstawie art.35 ust.2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2011r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych określone Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 maja 2003 r. w sprawie algorytmu przekazywania środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych samorządom wojewódzkim i powiatowym (Dz. U. Nr 88, poz.808 z późn.zm.), dla Samorządu Województwa Podkarpackiego, w wysokości **9 278 325 zł** wnioskuje się przeznaczyć w 2013r. na :

1. dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.), dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, za wyjątkiem rozbiórki tych obiektów.
2. dofinansowanie kosztów działania zakładów aktywności zawodowej.
3. zlecenie fundacjom oraz organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z art.35 ust.1 pkt.5,6 oraz art.36 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań Samorządu Województwa realizowanych w ramach tej ustawy należy:

1. dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz.U. z 2010 r. Nr 243, poz. 1623 z późn. zm.), dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, za wyjątkiem rozbiórki tych obiektów.
2. dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej.
3. zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Środki PFRON oddane do dyspozycji Samorządu Województwa na 2013r. są w wysokości **9 278 325 zł**. Jest to kwota większa o 48,7% od kwoty jaką dysponowało Województwo w 2012r. (tj. 6 238 808 zł).

Na 2013 rok złożono 7 kompletnych wniosków o dofinansowanie robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych. Jeden wnioskodawca, tj. Jarosławskie Katolickie Stowarzyszenie Charytatywne im. O. Pio, NZOZ, Ośrodek Profilaktyczno-Rehabilitacyjny z Radywy zrezygnował z ubiegania się o dofinansowanie. Natomiast we wniosku złożonym przez Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Koło w Rymanowie przewidziano termin zakończenia robót budowlanych na 2014r. **Zarząd Koła złożył oświadczenie, że w przypadku nie uzyskania środków PFRON w 2014r., Koło zobowiązuje się do zakończenia inwestycji w 2014r. ze środków własnych.** W 2013r. dofinansowaniem objęty będzie jedynie zakres robót budowlanych wykonanych w 2013r.

Komisja powołana zarządzeniem Dyr. ROPS oceniła i pozytywnie zaopiniowała 5 wniosków. Jeden – negatywnie zaopiniowany wniosek złożony przez MiG Głogów Małopolski, dotyczył realizacji robót budowlanych w budynku Urzędu MiG Głogów Młp., dla którego nie udokumentowano właściwie, że jest obiektem służącym rehabilitacji osób niepełnosprawnych, a ponadto zadanie dotyczyło likwidacji barier architektonicznych.

Natomiast zlecenie fundacjom i organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych odbywać się będzie (zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) na zasadzie ogłaszania otwartego konkursu ofert.

W związku z powyższym otrzymane środki PFRON planuje się przeznaczyć na realizację wszystkich trzech ustawowych zadań.

W chwili obecnej na terenie Województwa funkcjonuje osiem zakładów zatrudniających łącznie 248 osób niepełnosprawnych. Na dofinansowanie kosztów działania wszystkich zakładów ze środków PFRON zaciągnięto już zobowiązanie na kwotę 4 587 999 zł (tj. zgodnie z obowiązującymi przepisami Samorząd podpisał aneksy do umów na dofinansowanie zakładów w 2013r.). Wojewódzka Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych na posiedzeniu w dniu 3 kwietnia br. pozytywnie zaopiniowała podział środków oraz wniosek PSOUU w Jarosławiu o dofinansowanie w 2013r. zwiększenia stanu zatrudnienia o 2 osoby niepełnosprawne w Zakładzie w Starych Oleszycach i łącznie na dofinansowanie działalności zakładów aktywności zawodowej w 2013r. przeznaczy się 4 625 000 zł ze środków PFRON.

Uchwała Nr / /13
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2013 roku

w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości pomiędzy Województwem Podkarpackim a Skarbem Państwa.

Na podstawie art. 18 pkt. 19 lit a) ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.), art.13 ust. 1 i 14 ust. 3 i ust. 5 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r., Nr 102, poz. 651 z późn. zm.)

Sejmik Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
uchwała, co następuje:

§ 1

1. Postanawia się dokonać zamiany nieruchomości stanowiących własność Województwa Podkarpackiego położonych w Rymanowie oznaczonych w operacie ewidencji gruntów i budynków jako działki:
 - 1) nr 3231/7 o pow. 0,0219 ha powstałej z podziału działki nr 3231/4 o pow. 0,1103 ha, objętej KW Nr KS1K/00094630/3
 - 2) 3232/8 o pow. 0,0020 ha powstałej z podziału działki nr 3232/4 o pow. 0,3628 ha objętej KW Nr KS1K/00094630/3 na nieruchomości będące własnością Skarbu Państwa położone w Rymanowie oznaczone w operacie ewidencji gruntów i budynków jako działki:
 - 3) nr 3231/6 o pow. 0,0036 ha powstałej z podziału działki nr 3231/3 o pow. 0,2408 ha, objęte KW Nr KS1K/00053040/1
 - 4) nr 3232/6 o pow. 0,0216 ha powstałej z podziału działki nr 3232/3 o pow. 0,6314 ha, objętej KW Nr KS1K/00053040/1
2. Zamiany dokonuje się bez obowiązku dokonywania dopłat z tytułu różnej wartości zamienianych nieruchomości.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie zwrócił się z wnioskiem o uregulowanie stanu prawnego nieruchomości położonych w Rymanowie przy ul. Dworskiej 23.

Powierzchnia działek stanowiących własność Województwa Podkarpackiego i Skarbu Państwa nie opowiada rzeczywistemu użytkowaniu terenu przez ich zarządców tj.: Podkarpacki Zarząd Dróg w Rzeszowie i Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad w Rzeszowie.

W celu doprowadzenia do zgodności stanu prawnego ze stanem faktycznym wydzielono nowe działki zgodnie z rzeczywistym zagospodarowaniem i użytkowaniem terenu stanowiącego Bazę RDW Rymanów oraz GDDKiA w Rzeszowie.

Decyzją z dnia 01.10.2012r., znak: RF.6831.39.2012 Burmistrz Gminy Rymanów zatwierdził podział działek położonych w Rymanowie będących własnością Województwa Podkarpackiego oznaczonych w ewidencji gruntów i budynków jako działki nr 3231/4 i 3232/4 oraz działek będących własnością Skarbu Państwa oznaczonych jako działki nr 3231/3 i 3232/3.

W związku z powyższym niezbędne jest uregulowanie stanu prawnego ze stanem istniejącym poprzez zamianę działek nr 3231/7 i 3232/8 stanowiących własność Województwa Podkarpackiego na działki nr 3231/6 i 3232/6 stanowiących własność Skarbu Państwa.

Wartość księgowa działek stanowiących własność Województwa Podkarpackiego wynosi 2504,26 zł, natomiast działek stanowiących własność Skarbu Państwa 3024 zł.

Zamiana nastąpi bez dopłaty wynikającej z nierównej wartości zamienianych nieruchomości.

Koszty sporządzenia umowy notarialnej strony poniosą po połowie.

Uchwała Nr / /13
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2013 roku

w sprawie wyrażenia zgody na wydzierżawienie pomieszczeń o powierzchni 97,71 m² dla Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Transmed”.

Na podstawie art. 18 pkt 19 lit. a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.) oraz §19 ust. 3 Uchwały Nr XXVII/493/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 listopada 2012 r. w sprawie zasad gospodarowania mieniem Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. z 2012 r. poz. 2958)

Sejmik Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
uchwala, co następuje:

§ 1

Wyraża się zgodę na wydzierżawienie przez Wojewódzki Szpital im. Zofii z Zamoyskich Tarnowskiej w Tarnobrzegu, w drodze bezprzetargowej pomieszczeń znajdujących się w budynku K o łącznej powierzchni 97,74 m² dla Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Transmed” ul. Mokra 55, 25-707 Kielce, w celu prowadzenia działalności w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej- Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna.

§ 2

Umowa dzierżawy powierzchni wskazanej w §1 może być zawarta na czas nieoznaczony.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Wojewódzki Szpital im. Zofii z Zamoyskich Tarnowskiej w Tarnobrzegu zwrócił się z wnioskiem o wyrażenie zgody na wydzierżawienie w trybie bezprzetargowym na czas nieoznaczony wolnych pomieszczeń znajdujących się w budynku K o łącznej powierzchni 97,74 m² dla Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej „Transmed” ul. Mokra 55, 25-707 Kielce, w celu prowadzenia działalności leczniczej w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej- Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Transmed” od 01.03.2009r. na podstawie Uchwały Zarządu Nr 176/3227/09 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 04.03.2009r. wydzierżawia pomieszczenia w budynkach szpitalnych prowadząc działalność leczniczą w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej- Nocna i Świąteczna Opieka Zdrowotna. Obecnie wynajmowane pomieszczenia nie spełniają wymogów Narodowego Funduszu Zdrowia na świadczenie usług w tym zakresie.

W związku z powyższym „Transmed” zainteresowany jest wynajęciem nowych pomieszczeń znajdujących się w budynku K. W ramach umowy NZOZ zobowiązany będzie również do wyremontowania we własnym zakresie przedmiotowych pomieszczeń celem ich zaadaptowania na prowadzenie działalności leczniczej.

Wysokość czynszu wynosić będzie 79,90 zł netto za 1 m² miesięcznie (łącznie 7809,43 zł netto). Woda, centralne ogrzewanie oraz odpady komunalne w cenie czynszu. Energia elektryczna będzie naliczana wg wskazań licznika.

Departament Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej zaopiniował pozytywnie przedmiotowy wniosek.

Uzasadnienie

Wojewódzki Szpital im. Zofii z Zamoyskich Tarnowskiej w Tarnobrzegu zwrócił się z wnioskiem o wyrażenie zgody na wydzierżawienie w trybie bezprzetargowym wolnego pomieszczenia znajdującego się w budynku F3 o pow. 34 m² Panu Adamowi Chmiel zam. 39-400 Tarnobrzeg ul. Zwierzyniecka 24 lok.54 oraz Panu Wojciechowi Dryś zam. 39-400 Tarnobrzeg al. Warszawska 16B prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą MEDORTO- Adam Chmiel, Wojciech Dryś s.c. ul. Kopernika 19/68A, 39-400 Tarnobrzeg, z przeznaczeniem na sklep medyczny

Wysokość czynszu wraz z mediami wynosić będzie 55,00 zł netto za 1 m² miesięcznie (łącznie 1870 zł netto).

Wydierżawienie w/w powierzchni nie koliduje z działalnością statutową jednostki oraz pozwoli obniżyć koszty utrzymania całej nieruchomości.

Departament Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej pozytywnie zaopiniował wniosek Szpitala.

**UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2013 roku**

Projekt

Uchylająca uchwałę w sprawie przyjęcia zasad i kryteriów tworzenia „Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Podkarpackiego” dofinansowywanego ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej.

Na podstawie art.14 ust.1 pkt 11 i art.18 pkt 2 i 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz.1590 z późn. zm.), w związku z § 3 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 156 poz.1051),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Uchyla się uchwałę Nr XVII/288/12 z dnia 30 stycznia 2012 r.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

W związku z określeniem przez Ministerstwo Sportu i Turystyki nowych szczegółowych zasad realizacji „INWESTYCJI TERENOWYCH” ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej z dnia 11 lutego 2013 oraz zasad kwalifikowania zadań do „Wieloletnich programów rozwoju Bazy Sportowej” nie ma potrzeby uchwalania dodatkowych zasad, a istniejące zasady i kryteria tworzenia „Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Podkarpackiego” są nieaktualne.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
W RZESZOWIE

z dnia

w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium
Języków Obcych w Rzeszowie

Na podstawie art. 18 pkt 19 lit. f ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.) oraz § 22 ust. 1 i 3 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli (Dz.U. Nr 104, poz. 664 z późn. zm.),

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1.

1. Zaprzestaje się rekrutacji do Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Rzeszowie na rok szkolnego 2013/2014 oraz zamierza się zlikwidować wojewódzką jednostkę budżetową – Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Rzeszowie z dniem 30 września 2014 r.
2. Słuchaczom zlikwidowanego Kolegium zapewnia się możliwość kontynuowania nauki w Państwowej Wyższej Szkole Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu – po włączeniu Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Rzeszowie do Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu.

§ 2.

O zamiarze likwidacji, o której mowa w § 1 należy niezwłocznie zawiadomić słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Rzeszowie, Podkarpackiego Kuratora Oświaty, Ministra Edukacji Narodowej oraz odpowiednie władze statutowe związków zawodowych.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli organ prowadzący może zlikwidować kolegium, specjalność lub system kształcenia z końcem roku szkolnego. Organ prowadzący jest obowiązany co najmniej na 6 miesięcy przed terminem likwidacji zawiadomić słuchaczy, właściwego kuratora oświaty oraz ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania o zamiarze likwidacji. Jednostka samorządu terytorialnego może zlikwidować kolegium, specjalność lub system kształcenia po uzyskaniu pozytywnej opinii ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania. W przypadku kolegium publicznego likwidacja kolegium, specjalności lub systemu kształcenia może polegać na:

- likwidacji odpowiednio: kolegium, specjalności lub systemu kształcenia, po zapewnieniu słuchaczom możliwości kontynuowania nauki, albo
- zaprzestaniu rekrutacji na pierwszy rok i likwidacji odpowiednio: kolegium, specjalności lub systemu kształcenia, po zakończeniu przez słuchaczy cyklu kształcenia.

Nauczycielskie Kolegium Języków Obcych w Rzeszowie kształci w specjalności język angielski. Opiekę naukowo-dydaktyczną sprawuje Uniwersytet Rzeszowski. Siedziba Kolegium mieści się w budynku Samorządu Województwa Podkarpackiego.

Obecnie w Kolegium kształci się na I roku – 99 słuchaczy, na II – 80 a na III – 88.

Zgodnie z art. 261b ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dniem 30 września 2015 r. tracą moc porozumienia zawarte przez organy prowadzące kolegia z uczelniami w zakresie, w jakim umożliwiają one absolwentowi, po zdaniu egzaminu dyplomowego, ubieganie się o dopuszczenie do egzaminu w uczelni oraz uzyskanie dyplomu i tytułu zawodowego licencjata.

Wyżej wymienione przepisy uniemożliwiają uzyskanie tytułu licencjata przez absolwentów nauczycielskich kolegiów języków obcych po wrześniu 2015 r., natomiast wobec rozwiązań wdrożonych w nowym rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie standardów kształcenia nauczycieli nie będzie możliwe uzyskanie kwalifikacji do zajmowania stanowiska nauczyciela w jednostkach, których ukończenie nie daje możliwości uzyskania tytułu zawodowego licencjata. Począwszy od roku szkolnego 2013/14 nie jest możliwe kształcenia w dotychczasowym zakresie przyszłych nauczycieli z zakładach kształcenia nauczycieli, dlatego też podjęcie niniejszej uchwały znajduje uzasadnienie.

W ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym wprowadzono przepisy umożliwiające zmianę statusu zakładów kształcenia nauczycieli. W art. 261a ust. 1 tej ustawy przewidziano możliwość włączenia kolegiów do systemu szkolnictwa wyższego – poprzez włączenie kolegiów do istniejących uczelni publicznych, po uzyskaniu zgody senatu uczelni. Proponuje się skorzystanie z tej możliwości i włączenie Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych do Państwowej Wyższej

Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, gdzie słuchacze zlikwidowanego Kolegium będą mogli kontynuować naukę.

Senat Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu wyraził zgodę na włączenie do Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Rzeszowie.

Uchwała o zamiarze likwidacji jest aktem prawnym podejmowanym w sprawie objętej opiniowaniem przez odpowiednie władze statutowe związku zawodowego stosownie do przepisu art. 19 ust. 2 ustawy o związkach zawodowych.

UCHWAŁA NR ... / ... / 13
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 29 kwietnia 2013 r.

w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 r.

Na podstawie art. 18 pkt 6 i art. 61 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa /Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz.1590 z późn.zm./, art. 211 i art. 212 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych /Dz.U. nr 157 poz. 1240 z późn. zm./ oraz Uchwały Nr XXVIII/498/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r.

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

1. **Zmniejsza się plan dochodów** budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r. o kwotę **66.218.672,-zł**, w tym:
 - 1) dochodów bieżących o kwotę **100.000,-zł**,
 - 2) dochodów majątkowych o kwotę **66.118.672,-zł**.
2. W ramach zmniejszenia, o którym mowa w ust. 1 zmniejsza się plan dochodów :
 - 1) w dziale 600 – Transport i łączność o kwotę **31.774.444,-zł**, z tego:
 - a) w rozdziale 60001 – Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe o kwotę **1.623.850,-zł**, w tym z tytułu:
 - aa) dotacji otrzymanych z funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych o kwotę 100.000,-zł (dochody bieżące),
 - ab) dotacji otrzymanych z funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych o kwotę 1.523.850,-zł (dochody majątkowe),
 - b) w rozdziale 60013 – Drogi publiczne wojewódzkie z tytułu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej na realizację inwestycji drogowych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej o kwotę **30.150.594,-zł** (dochody majątkowe),

2) w dziale 758 – Różne rozliczenia w rozdziale 75861 – Regionalne Programy Operacyjne 2007-2013 o kwotę **34.444.228,-zł** (dochody majątkowe), w tym z tytułu:

- a) dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wydatków objętych Pomocą Techniczną Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego o kwotę 367.000,-zł,
- b) dotacji celowej z budżetu państwa na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego o kwotę 7.863.650,-zł,
- c) z tytułu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej na realizację projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego o kwotę 26.213.578,-zł.

3. Zwiększa się plan dochodów budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r. o kwotę **22.053.959,-zł**, w tym:

- 1) dochodów bieżących o kwotę **3.906.942,-zł**,
- 2) dochodów majątkowych o kwotę **18.147.017,-zł**.

4. W ramach zwiększenia, o którym mowa w ust. 3 zwiększa się plan dochodów:

- 1) w dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo w rozdziale 01042 – Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych z tytułu wpływów z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolnej o kwotę **2.561.776,-zł** (dochody bieżące),
- 2) w dziale 600 – Transport i łączność w rozdziale 60001 – Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe z tytułu dotacji otrzymanych z funduszy celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek sektora finansów publicznych o kwotę **500.000,-zł** (dochody majątkowe),
- 3) w dziale 758 – Różne rozliczenia w rozdziale 75861 - Regionalne Programy Operacyjne 2007-2013 o kwotę **18.916.065,-zł**, w tym z tytułu:
 - a) dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wydatków objętych Pomocą Techniczną Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego o kwotę 367.000,-zł (dochody bieżące),
 - b) dotacji celowej z budżetu państwa na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego o kwotę 902.048,-zł (dochody bieżące),

- c) środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej na realizację inwestycji drogowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego o kwotę 17.647.017,-zł (dochody majątkowe),
- 4) w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w rozdziale 85324 – Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z tytułu 2,5% odpisu na pokrycie kosztów obsługi PFRON o kwotę **76.118,-zł** (dochody bieżące).

5. Zmiany planu dochodów w szczególności dział, rozdział , paragraf określa załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

6. Zmniejsza się plan wydatków budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r. o kwotę **120.904.381,-zł, w tym:**

- 1) wydatków bieżących o kwotę **2.826.763,-zł**,
- 2) wydatków majątkowych o kwotę **118.077.618,-zł**.

7. W ramach zmniejszenia, o którym mowa w ust. 6 zmniejsza się plan wydatków :

- 1) w dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo o kwotę **23.082.872,-zł**, z tego:
 - a) w rozdziale 01004 – Biura geodezji i terenów rolnych o kwotę **58.418,-zł**, w tym:
 - aa) wydatki bieżące **58.418,-zł**
 - wydatki jednostek budżetowych **58.418,-zł**
 - z tego na:
 - wynagrodzenia i składki od nich naliczane **12.077,-zł**
 - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań **46.341,- zł**
 - ab) wydatki majątkowe -
 - b) w rozdziale 01005 – Prace geodezyjno – urządzeniowe na potrzeby rolnictwa o kwotę **20.000,-zł**, w tym:
 - ba) wydatki bieżące **20.000,-zł**
 - wydatki jednostek budżetowych **20.000,-zł**
 - z tego na:
 - wynagrodzenia i składki od nich naliczane -
 - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań **20.000,- zł**
 - bb) wydatki majątkowe -

c) w rozdziale 01008 – Melioracje wodne o kwotę 5.252.026,-zł , w tym:	
ca) wydatki bieżące	-
cb) wydatki majątkowe	5.252.026,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	5.252.026,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	5.084.006,-zł
d) w rozdziale 01042 – Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych o kwotę 174.000,-zł , w tym:	
da) wydatki bieżące	174.000,-zł
w tym:	
daa) wydatki jednostek budżetowych	115.000,-zł
z tego na:	
- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	-
- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	115.000,-zł
dab) dotacje na zadania bieżące	59.000,-zł
db) wydatki majątkowe	-
e) w rozdziale 01078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych o kwotę 17.578.428,-zł , w tym:	
ea) wydatki bieżące	-
eb) wydatki majątkowe	17.578.428,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	17.578.428,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	17.578.428,-zł
2) w dziale 400 – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę w rozdziale 40095 – Pozostała działalność o kwotę 465.505,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	465.505,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	465.505,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-
3) w dziale 600 – Transport i łączność o kwotę 93.364.669,-zł , z tego:	
a) w rozdziale 60001 – Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe o kwotę 10.259.000,-zł , w tym:	
aa) wydatki bieżące	100.000,-zł

w tym wydatki jednostek budżetowych	100.000,-zł
z tego na:	
- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	-
- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	100.000,-zł
ab) wydatki majątkowe	10.159.000,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	10.159.000,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem	
środków UE i źródeł zagranicznych	10.159.000,-zł
b) w rozdziale 60013 – Drogi publiczne wojewódzkie o kwotę	83.105.669,-zł,
w tym:	
ba) wydatki bieżące	-
bb) wydatki majątkowe	83.105.669,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	83.105.669,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem	
środków UE i źródeł zagranicznych	83.048.669,-zł
4) w dziale 710 – Działalność usługowa o kwotę 28.661,-zł , z tego:	
a) w rozdziale 71013 – Prace geodezyjne i kartograficzne (nieinwestycyjne)	
o kwotę 27.000,-zł , w tym:	
aa) wydatki bieżące	27.000,-zł
w tym wydatki jednostek budżetowych	27.000,-zł
z tego na:	
- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	-
- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	27.000,-zł
ab) wydatki majątkowe	-
b) w rozdziale 71095 – Pozostała działalność o kwotę 1.661,-zł , w tym:	
ba) wydatki bieżące	-
bb) wydatki majątkowe	1.661,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	1.661,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem	
środków UE i źródeł zagranicznych	-
5) w dziale 750 – Administracja publiczna o kwotę 467.000,-zł , z tego:	
a) w rozdziale 75018 – Urzędy marszałkowskie o kwotę 367.000,-zł , w tym:	
aa) wydatki bieżące	-
ab) wydatki majątkowe	367.000,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	367.000,-zł

z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	367.000,-zł
b) w rozdziale 75075 – Promocja jednostek samorządu terytorialnego o kwotę 100.000,- zł , w tym:	
ba) wydatki bieżące	100.000,-zł
w tym wydatki jednostek budżetowych	100.000,-zł
z tego na:	
- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	-
- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	100.000,- zł
bb) wydatki majątkowe	-
6) w dziale 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa w rozdziale 75406 – Straż Graniczna o kwotę 200.000,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	200.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	200.000,-zł
b) wydatki majątkowe	-
7) w dziale 757 – Obsługa długu publicznego w rozdziale 75704 – Rozliczenia z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego o kwotę 2.100.00,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	2.100.000,-zł
w tym wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	2.100.000,-zł
b) wydatki majątkowe	-
8) w dziale 801 – Oświata i wychowanie w rozdziale 80195 – Pozostała działalność o kwotę 31.463,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	31.463,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	31.463,-zł
b) wydatki majątkowe	-
9) w dziale 803 – Szkolnictwo wyższe w rozdziale 80306 – Działalność dydaktyczna o kwotę 711.786,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	711.786,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	711.786,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-
10) w dziale 852 – Pomoc społeczna w rozdziale 85226 – Ośrodki adopcyjno – opiekuńcze o kwotę 15.882,-zł , w tym:	

a) wydatki bieżące	15.882,-zł
w tym wydatki jednostek budżetowych	15.882,-zł
z tego na:	
- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	2.444,-zł
- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	13.438,-zł
b) wydatki majątkowe	-
11) w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w rozdziale 92120 – Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami o kwotę 436.543,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	436.543,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	436.543,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-

8. Zwiększa się plan wydatków budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r. o kwotę **77.297.117,-zł, w tym:**

- 1) wydatków bieżących o kwotę **3.360.811,-zł**,
- 2) wydatków majątkowych o kwotę **73.936.306,-zł**.

9. W ramach zwiększenia, o którym mowa w ust. 8 zwiększa się plan wydatków :

1) w dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo o kwotę 9.304.444,-zł , z tego:	
a) w rozdziale 01004 – Biura geodezji i terenów rolnych o kwotę 58.418,-zł , w tym:	
aa) wydatki bieżące	-
ab) wydatki majątkowe	58.418,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	58.418,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-
b) w rozdziale 01005 – Prace geodezyjno – urządzeniowe na potrzeby rolnictwa o kwotę 20.000,-zł , w tym:	
ba) wydatki bieżące	20.000,-zł
wydatki jednostek budżetowych	20.000,-zł
z tego na:	
- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	11.100,-zł
- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	8.900,-zł
bb) wydatki majątkowe	-

c) w rozdziale 01008 – Melioracje wodne o kwotę 5.252.026,-zł , w tym:	
ca) wydatki bieżące	-
cb) wydatki majątkowe	5.252.026,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	5.252.026,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	5.208.975,-zł
d) w rozdziale 01042 – Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych o kwotę 3.974.000,-zł , w tym:	
da) wydatki bieżące	1.408.300,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	1.408.300,-zł
db) wydatki majątkowe	2.565.700,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	2.565.700,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-
2) w dziale 600 – Transport i łączność o kwotę 63.911.501,-zł , z tego:	
a) w rozdziale 60001 – Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe o kwotę 500.000,-zł , w tym:	
aa) wydatki bieżące	-
ab) wydatki majątkowe	500.000,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	500.000,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-
b) w rozdziale 60013 – Drogi publiczne wojewódzkie o kwotę 63.180.501,-zł , w tym:	
ba) wydatki bieżące	-
bb) wydatki majątkowe	63.180.501,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	63.180.501,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	61.964.501,-zł
c) w rozdziale 60078 – Usuwanie skutków klęsk żywiołowych o kwotę 231.000,-zł , w tym:	
ca) wydatki bieżące	231.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	231.000,-zł
cb) wydatki majątkowe	-

- 3) w dziale 630 – Turystyka w rozdziale 63003 – Zadania w zakresie upowszechniania turystyki o kwotę **185.000,-zł**, w tym:
- a) wydatki bieżące **185.000,-zł**
 - w tym dotacje na zadania bieżące **185.000,-zł**
 - b) wydatki majątkowe -
- 4) w dziale 710 – Działalność usługowa o kwotę **28.661,-zł**, z tego:
- a) w rozdziale 71013 – Prace geodezyjne i kartograficzne (nieinwestycyjne) o kwotę **27.000,-zł**, w tym:
 - aa) wydatki bieżące **27.000,-zł**
 - w tym wydatki jednostek budżetowych **27.000,-zł**
 - z tego na:
 - wynagrodzenia i składki od nich naliczane **21.045,-zł**
 - wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań **5.955,- zł**
 - ab) wydatki majątkowe -
 - b) w rozdziale 71095 – Pozostała działalność o kwotę **1.661,-zł**, w tym:
 - ba) wydatki bieżące -
 - bb) wydatki majątkowe **1.661,-zł**
 - w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne **1.661,-zł**
 - z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych -
- 5) w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75018 – Urzędy marszałkowskie o kwotę **367.000,-zł**, w tym:
- a) wydatki bieżące **367.000,-zł**
 - w tym wydatki na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych **367.000,-zł**
 - b) wydatki majątkowe -
- 6) w dziale 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa w rozdziale 75406 – Straż Graniczna o kwotę **200.000,-zł**, w tym:
- a) wydatki bieżące -
 - b) wydatki majątkowe **200.000,-zł**
 - w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne **200.000,-zł**
 - z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych -
- 7) w dziale 801 – Oświata i wychowanie w rozdziale 80195 – Pozostała działalność o kwotę **3.422,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	3.422,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	3.422,-zł
b) wydatki majątkowe	-
8) w dziale 803 – Szkolnictwo wyższe w rozdziale 80306 – Działalność dydaktyczna o kwotę 3.869,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	3.869,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	3.869,-zł
b) wydatki majątkowe	-
9) w dziale 851 – Ochrona zdrowia o kwotę 2.250.000,-zł , z tego:	
a) w rozdziale 85111 – Szpitale ogólne o kwotę 2.200.000,-zł , w tym:	
aa) wydatki bieżące	150.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	150.000,-zł
ab) wydatki majątkowe	2.050.000,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	2.050.000,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-
b) w rozdziale 85121 – Lecznictwo ambulatoryjne o kwotę 50.000,-zł , w tym:	
ba) wydatki bieżące	50.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	50.000,-zł
bb) wydatki majątkowe	-
10) w dziale 852 – Pomoc społeczna w rozdziale 85226 – Ośrodki adopcyjno – opiekuńcze o kwotę 92.000,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	92.000,-zł
w tym wydatki jednostek budżetowych	92.000,-zł
z tego na:	
- wynagrodzenia i składki od nich naliczane	92.000,-zł
- wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	-
b) wydatki majątkowe	-
11) w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w rozdziale 85332 – Wojewódzkie urzędy pracy o kwotę 28.000,-zł , w tym:	
a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	28.000,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	28.000,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-

- 12) w dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza w rozdziale 85495 – Pozostała działalność o kwotę **28.041,-zł**, w tym:
a) wydatki bieżące	28.041,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	28.041,-zł
b) wydatki majątkowe	-
- 13) w dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska w rozdziale 90004 – Utrzymanie zieleni w miastach i gminach o kwotę **100.000,-zł**, w tym:
a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	100.000,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	100.000,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	-
- 14) w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego o kwotę **795.179,-zł**, z tego:
- a) w rozdziale 92106 – Teatry o kwotę **53.000,-zł**, w tym:
aa) wydatki bieżące	53.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	53.000,-zł
ab) wydatki majątkowe	-
- b) w rozdziale 92108 – Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele o kwotę **70.000,-zł**, w tym:
ba) wydatki bieżące	70.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	70.000,-zł
bb) wydatki majątkowe	-
- c) w rozdziale 92109 – Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby o kwotę **5.000,-zł**, w tym:
ca) wydatki bieżące	5.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	5.000,-zł
cb) wydatki majątkowe	-
- d) w rozdziale 92195 – Pozostała działalność o kwotę **667.179,-zł**, w tym:
da) wydatki bieżące	667.179,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	667.179,-zł
db) wydatki majątkowe	-

10. Zmiany planu wydatków w szczególności dział, rozdział, paragraf określa załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2

1. **Dotacje** określone w:

- 1) § 1 ust. 7 pkt 1 lit. d stanowią dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - powiatów na zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania niezbędnego do prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych w kwocie 59.000,-zł,
- 2) § 1 ust. 7 pkt 6 stanowią dotację celową dla jednostki sektora finansów publicznych – Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej w Przemyślu na wpłatę na Fundusz Wsparcia Straży Granicznej z przeznaczeniem na zakup sprzętu i wyposażenia specjalistycznego w kwocie 200.000,-zł,
- 3) § 1 ust. 7 pkt 8 stanowią dotacje celowe dla jednostek spoza sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w kwocie 31.463,-zł,
- 4) § 1 ust. 9 pkt 1 lit d stanowią dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - gmin z przeznaczeniem na modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych w kwocie 1.408.300,-zł,
- 5) § 1 ust. 9 pkt 2 lit c stanowią dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 231.000,-zł,
- 6) § 1 ust. 9 pkt 3 stanowią dotacje celowe dla jednostek spoza sektora finansów publicznych na zadania i cele publiczne z zakresu upowszechniania turystyki w kwocie 185.000,-zł,
- 7) § 1 ust. 9 pkt 7 stanowią dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w kwocie 3.422,-zł,
- 8) § 1 ust. 9 pkt 8 stanowią dotacje celowe dla jednostek spoza sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 3.869,-zł,
- 9) § 1 ust. 9 pkt 9 lit. a stanowią dotacje podmiotowe dla jednostek sektora finansów publicznych w kwocie 150.000,-zł, w tym dla:
 - a) Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie - 30.000,-zł,
 - b) Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemyślu - 50.000,-zł,

- c) Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie - 50.000,-zł,
- d) Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Rzeszowie - 20.000,-zł,,
- 10) § 1 ust. 9 pkt 9 lit. b stanowią dotację podmiotową dla jednostki sektora finansów publicznych - Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego w Rzeszowie w kwocie 50.000,-zł,
- 11) § 1 ust. 9 pkt 12 stanowią dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w kwocie 28.041,-zł,
- 12) § 1 ust. 9 pkt 14 lit. a stanowią dotację celową dla jednostki sektora finansów publicznych – Teatru im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie z przeznaczeniem na wkład własny do zadania pn. "Teatr e-misyjny" w kwocie 53.000,-zł,
- 13) § 1 ust. 9 pkt 14 lit. b stanowią dotację celową dla jednostki sektora finansów publicznych - Filharmonii Podkarpackiej im. A. Malawskiego w Rzeszowie z przeznaczeniem na organizację cyklu koncertów pt. "Fil-kameralia" w kwocie 70.000,-zł,
- 14) § 1 ust. 9 pkt 14 lit. c stanowią dotację podmiotową dla jednostki sektora finansów publicznych – Centrum Kulturalnego w Przemyśle w kwocie 5.000,-zł,
- 15) § 1 ust. 9 pkt 14 lit. d stanowią dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 667.179,-zł.

2. Wydatki bieżące na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych określone w § 1 ust. 9 pkt 5 stanowią wydatki w kwocie 367.000,-zł na realizację w ramach Pomocy Technicznej RPO WP projektów pn. :

- 1) „Obsługa procesu oceny i wdrażania projektów w ramach osi priorytetowych II-VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 w roku 2013" w kwocie 80.000,-zł,
- 2) „Podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie RPO WP w 2013 r." w kwocie 70.000,-zł,
- 3) „Wsparcie procesu wdrażania RPO WP poprzez działania o charakterze informacyjno - promocyjnym w 2013 roku" w kwocie 217.000,-zł.

3. Wydatki majątkowe na inwestycje i zakupy inwestycyjne określone w:

- 1) § 1 ust. 7 pkt 1 lit. c stanowią wydatki w kwocie 5.252.026,-zł przeznaczone na:

- a) realizację zadania pn. „Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje – teren województwa podkarpackiego” w kwocie 168.020,-zł,
 - b) inwestycje i zakupy inwestycyjne finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych w kwocie 5.084.006,-zł - opisane w § 2 ust. 4 pkt 1,
- 2) § 1 ust. 7 pkt 2 stanowią dotacje celowe dla jednostek spoza sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 465.505,-zł,
- 3) § 1 ust. 7 pkt 3 lit. b stanowią wydatki w kwocie 83.105.669,-zł przeznaczone na:
- a) realizację zadania pn. „Budowa wiaty na materiały do ZUD z wewnętrzną instalacją elektryczną i przebudową odcinka kanalizacji sanitarnej na bazie Rejonu Dróg Wojewódzkich w Łańcucie ul. Polna 3b III etap” w kwocie 57.000,-zł,
 - b) inwestycje i zakupy inwestycyjne finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych w kwocie 83.048.669,-zł - opisane zostały w § 2 ust. 4 pkt 4,
- 4) § 1 ust. 7 pkt 4 lit. b stanowią wydatki przeznaczone na realizację zadania pn. „Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje – teren województwa podkarpackiego” w kwocie 1.661,-zł,
- 5) § 1 ust. 7 pkt 9 stanowią dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 711.786,-zł,
- 6) § 1 ust. 7 pkt 11 stanowią dotacje celowe dla jednostek spoza sektora finansów publicznych - beneficjentów realizujących projekty w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 436.543,-zł,
- 7) § 1 ust. 9 pkt 1 lit. a stanowią wydatki na realizację zadania pn. „Przebudowa i remont instalacji w budynku biurowym przy ul. Targowej 1 w Rzeszowie” w kwocie 58.418,-zł,
- 8) § 1 ust. 9 pkt 1 lit. c stanowią wydatki w kwocie 5.252.026,-zł przeznaczone na:
- a) realizację zadań melioracyjnych w kwocie 43.051,-zł, w tym:
 - zadania pn. „Rozbudowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 119+309-120+125 na terenie Osieka Jasielskiego” w kwocie 1,-zł,
 - zadania pn. „Trześniówka III - rozbudowa lewostronnego wału rzeki Trześniówki w km 8+280-13+132 na dł. 4,852 km oraz prawego wału w km 7+678-12+942 na dł. 5,264 km, na terenie gm. Tarnobrzeg i gm. Grębów” w kwocie 18.450,-zł,

- zadania pn. „Łęg III - rozbudowa lewego wału rzeki Łęg w km 5+000-7+580 na dł. 2,58 km oraz prawego wału w km 5+200-11+000 na dł. 5,80 km na terenie gm. Gorzyce i Zaleszany" w kwocie 9.840,-zł,
 - zadania pn. „Zabezpieczenie przed powodzią osiedla Rzochów - budowa nowego prawego wału rzeki Wisłoki w km 26+533-28+639 na terenie miasta Mielca i gminy Przeclaw" w kwocie 14.760,-zł,
- b) inwestycje i zakupy inwestycyjne finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych w kwocie 5.208.975,-zł - opisane w § 2 ust. 4 pkt 6,
- 9) § 1 ust. 9 pkt 1 lit. d stanowią wydatki w kwocie 2.565.700,-zł przeznaczone na:
- a) zakup sprzętu informatycznego dla pracowników zajmujących się obsługą dochodów budżetu województwa związanych z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych kwocie 40.000,-zł ,
 - b) dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - gmin z przeznaczeniem na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych w kwocie 2.511.700,-zł,
 - c) dotacje celowe dla jednostek sektora finansów publicznych - powiatów z przeznaczeniem na zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do prowadzenia spraw związanych z ochroną gruntów rolnych w kwocie 14.000,-zł,
- 10) § 1 ust. 9 pkt 2 lit. a stanowią wydatki na zakup trójczłonowego zespołu trakcyjnego w ramach zadania pn. „Zakup pojazdów szynowych" w kwocie 500.000,-zł,
- 11) § 1 ust. 9 pkt 2 lit. b stanowią wydatki w kwocie 63.180.501,-zł przeznaczone na:
- a) wypłaty odszkodowań za nabyte grunty i składniki majątkowe na nabywanych gruntach oraz związane z tym wydatki na wypisy z rejestru gruntów, odpisy z ksiąg wieczystych, mapy i wykazy synchronizacyjne, koszty aktualizacji danych ewidencyjnych działek, opłaty sądowe od wniosków do ksiąg wieczystych oraz opłaty sądowe od wniosków o depozyt odszkodowań w kwocie 1.000.000,-zł,
 - b) realizację zadania pn. „Modernizacja ogrzewania dla potrzeb budynku administracyjnego oraz portierni na Rejonie Dróg Wojewódzkich Lubaczów baza w m. Lisie Jamy" w kwocie 57.000,-zł,
 - c) dotację celową dla jednostki sektora finansów publicznych - Gmina Miasto Rzeszów na powierzenie wykonania zadania własnego Województwa pn.

- „Przygotowanie i realizacja budowy drogi publicznej jako łącznika drogi wojewódzkiej Nr 878 Rzeszów-Dyłałówka w zakresie realizacji odcinka pozamiejskiego" w kwocie 159.000,-zł,
- d) inwestycje i zakupy inwestycyjne finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych w kwocie 61.964.501,-zł - opisane w § 2 ust. 4 pkt 7,
- 12) § 1 ust. 9 pkt 4 lit. b stanowią wydatki na realizację zadania pn. „Potok Fugas - zabezpieczenie przeciwpowodziowe obszarów zalewowych położonych wzdłuż potoku Fugas w km 0+000-0+350 w miejscowości Brzozów, woj. podkarpackie" w kwocie 1.661,-zł,
- 13) § 1 ust. 9 pkt 6 stanowią dotację celową dla jednostki sektora finansów publicznych – Bieszczadzki Oddział Straży Granicznej w Przemyśle na wpłatę na Fundusz Wsparcia Straży Granicznej z przeznaczeniem na zakup sprzętu i wyposażenia specjalistycznego w kwocie 200.000,-zł,
- 14) § 1 ust. 9 pkt 9 lit. a stanowią dotację celową dla jednostki sektora finansów publicznych – Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Rzeszowie z przeznaczeniem na realizację zadania pn. „Modernizacja pomieszczeń szpitala w celu utworzenia Oddziału Intensywnej opieki Medycznej wraz z zakupem wyposażenia" w kwocie 2.050.000,-zł,
- 15) § 1 ust. 9 pkt 11 stanowią wydatki na wykonanie inwestycji dotyczącej zagospodarowania pomieszczeń sali konferencyjnej po byłym Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w budynku przy ul. Lisa Kuli 20 w Rzeszowie na pomieszczenia biurowe w kwocie 28.000,-zł,
- 16) § 1 ust. 9 pkt 13 stanowią dotację celową z przeznaczeniem na pomoc finansową dla jednostki sektora finansów publicznych - Gminy Miasta Rzeszów na dofinansowanie zadania inwestycyjnego pn. „Budowa pomnika ppłk. Łukasza Cieplińskiego" w kwocie 100.000,-zł.

4. Wydatki majątkowe na inwestycje i zakupy inwestycyjne finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych określone w:

- 1) § 1 ust. 7 pkt 1 lit. c stanowią wydatki na inwestycje melioracyjne w kwocie **5.084.006,-zł**, w tym realizowane w ramach:
- a) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego zadanie pn. „Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. „Kańczuga” na rzece Mlecza Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga” w kwocie 83.600,-zł,

- b) Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w kwocie 5.000.406,-zł, w tym zadania pn.:
- ba) „Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udroźnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w mieście Rzeszów - Zwiężczyca II, oraz w miejscowościach: Raclawówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie" w kwocie 5.000.000,-zł,
 - bb) „Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Borowa Góra, woj. podkarpackie" w kwocie 406,-zł,
- 2) § 1 ust. 7 pkt 1 lit. e stanowią wydatki na realizację zadania pn. „Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. „Kańczuga” na rzece Mlecza Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 17.578.428,-zł,
- 3) § 1 ust. 7 pkt 3 lit. a stanowią wydatki na realizację projektu własnego pn. „Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów osób w województwie podkarpackim" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 10.159.000,-zł (w tym finansowane ze środków: z budżetu UE - 8.635.150,-zł, z Funduszu Kolejowego - 1.523.850,-zł),
- 4) § 1 ust. 7 pkt 3 lit. b stanowią wydatki na inwestycje drogowe w kwocie **83.048.669,-zł**, w tym realizowane w ramach:
- a) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 10.046.440,-zł, w tym zadania pn.:
 - aa) „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 855 Olbięciny - Zaklików - Stalowa Wola odc. Granica Województwa - Stalowa Wola” w kwocie 1.102.354,-zł (środki z budżetu UE),
 - ab) „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 880 Jarosław – Pruchnik” w kwocie 7.020.000,-zł (środki z budżetu państwa),
 - ac) „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 869 łączącej węzeł A4 Rzeszów - Zachodni z węzłem S-19 Jasionka połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi - Nr 9 Radom - Barwinek i Nr 19 Kuźnica - Rzeszów oraz linią kolejową L – 71” w kwocie 1.924.086,-zł (w tym: środki z budżetu UE - 1.455.289,-zł, środki

z budżetu państwa - 363.382,-zł, środki własne budżetu województwa - 105.415,-zł),

- b) Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na realizację zadania pn. „Budowa drogi obwodowej Mielca w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 985 Nagnajów - Dębica - przebiegającej od miejscowości Tuszów Narodowy w km 20+636 do ulicy Dębickiej w km 38+522 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi” w kwocie 73.002.229,-zł (w tym: środki z budżetu UE - 49.759.017,-zł, środki własne budżetu Województwa - 23.243.212,-zł),
- 5) § 1 ust. 7 pkt 5 lit. a stanowią wydatki w kwocie 367.000,-zł na realizację w ramach Pomocy Technicznej RPO WP projektów pn. :
- a) „Wykonywanie klimatyzacji pomieszczeń biurowych w budynku przy Al. Łukasza Ciepłińskiego w Rzeszowie na potrzeby wsparcia procesu zarządzania i wdrażania RPO WP w 2013r.” w kwocie 355.000,-zł,
- b) „Wsparcie procesu przygotowania RPO na lata 2014-2020 dla Województwa Podkarpackiego” w kwocie 12.000,-zł. Zadanie otrzymuje nazwę: „Wsparcie procesu przygotowania regionalnego programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego na lata 2014-2020 w 2013 roku”,
- 6) § 1 ust. 9 pkt 1 lit. c stanowią wydatki na inwestycje melioracyjne w kwocie **5.208.975,-zł**, w tym realizowane w ramach:
- a) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego zadanie pn. „Zaprojektowanie i budowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 53+800 – 55+600 w miejscowościach: Zawierzbie, Żyraków na terenie gminy Żyraków, województwo podkarpackie” w kwocie 2.400,-zł,
- b) Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w kwocie 5.146.554,-zł, w tym zadania pn.:
- ba) „Nowy Breń II - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Breń w km 2+487-4+319, na długości 1,832 km w miejscowościach: Słupiec, Ziempińów i Otałęż” w kwocie 51.168,-zł,
- bb) „San I Etap I - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki San w km 2+215-9+417, na długości 7,202 km, na terenie gminy Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie” w kwocie 55.350,-zł,

- bc) „Wisłoka-Boża Wola - rozbudowa lewego wału Wisłoki w km 4+115-6+737 oraz w km 0+000-0+230 wraz z budową obustronnych wałów cofkowych na potoku Kiełkowskim o długości 150 m" w kwocie 12.300,-zł,
- bd) „Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w mieście Rzeszów - Zwiężczyca II, oraz w miejscowościach: Raławówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie" w kwocie 1.500,-zł,
- be) „San II - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie lewego wału rzeki San w km 4+438-9+390, na długości 4,952 km, na terenie gminy Zaleszany" w kwocie 5.025.830,-zł,
- bf) „Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Borowa Góra, woj. podkarpackie" w kwocie 406,-zł,
- c) Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w kwocie 60.021,-zł, w tym zadania pn.:
- ca) „Wisłoka I – modernizacja, przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego obwałowania rzeki Wisłoki w km 8+800 – 16+074 wraz z budową dróg przywałowych w miejscowości Chrzastów – Złotniki gm. Mielec i w m. Brzyście gm. Gawłuszowice, woj. podkarpackie” w kwocie 21,-zł,
- cb) „Strug – etap I – odcinkowa przebudowa – kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Strug na długości 8,62 km na terenie miejscowości: Rzeszów, gm. Rzeszów, Tyczyn, gm. Tyczyn, woj. podkarpackie" w kwocie 60.000,-zł,
- 7) § 1 ust. 9 pkt 2 lit. b stanowią wydatki na inwestycje drogowe w kwocie **61.964.501,-zł**, w tym realizowane w ramach:
- a) Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w kwocie 23.079.632,-zł, w tym na zadania pn.:
- aa) „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 855 Olbięciny - Zaklików - Stalowa Wola odc. Granica Województwa - Stalowa Wola” w kwocie 1.217.946,-zł (w tym: środki z budżetu UE – 194.661,-zł, środki z budżetu państwa - 711.786,-zł, środki własne budżetu Województwa – 311.499,-zł),

- ab) „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 880 Jarosław – Pruchnik” w kwocie 7.020.000,-zł (środki z budżetu UE),
- ac) „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 985 Nagnajów - Baranów Sandomierski - Mielec- Dębica na odc. Mielec - Dębica etap II” w kwocie 374.847,-zł (w tym: środki z budżetu UE - 354.452,-zł, środki własne budżetu Województwa - 20.395,-zł),
- ad) „Rozbudowa drogi Nr 892 Zagórz - Komańcza i drogi wojewódzkiej Nr 897 Tylawa - Komańcza - Radoszyce - Cisna - Ustrzyki Górne - Wołosate - Granica państwa odcinek Komańcza – Radoszyce” w kwocie 12.421.994,-zł (w tym: środki z budżetu UE - 11.691.033,-zł, środki z budżetu państwa - 27.000,-zł środki własne budżetu Województwa - 703.961,-zł),
- ae) „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 869 łączącej węzeł A4 Rzeszów - Zachodni z węzłem S-19 Jasionka połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi - Nr 9 Radom - Barwinek i Nr 19 Kuźnica - Rzeszów oraz linią kolejową L – 71” w kwocie 100.000,-zł (środki własne budżetu Województwa),
- af) „Przygotowanie i realizacja budowy łącznika drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin - Gr. Woj. - Przeworsk - Kańczuga - Dynów - Grabownica Starzeńska” w kwocie 1.944.845,-zł (w tym: środki z budżetu UE - 944.514,-zł, środki z budżetu państwa - 394.780,-zł, środki własne budżetu Województwa - 605.551,-zł),
- b) Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej w kwocie 38.884.869,-zł zadania pn.:
- ba) „Likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką Nr 875” w kwocie 29.894.676,-zł (w tym: środki z budżetu UE - 18.488.271,-zł, środki własne budżetu Województwa - 11.406.405,-zł),
- bb) „Budowa drogi obwodowej Mielca w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 985 Nagnajów - Dębica - przebiegającej od miejscowości Tuszów Narodowy w km 20+636 do ulicy Dębickiej w km 38+522 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi” w kwocie 8.990.193,-zł (w tym: środki z budżetu UE - 1.120.152,-zł środki własne budżetu Województwa - 7.870.041,-zł).

§ 3

1. Zwiększa się planowany deficyt budżetu województwa na koniec 2013 r. o kwotę **557.449,- zł.**
2. Zwiększa się przychody na finansowanie planowanego deficytu budżetu województwa z tytułu wolnych środków, jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych o kwotę **2.484.295,-zł.**
3. Zmniejsza się przychody na finansowanie planowanego deficytu budżetu województwa z tytułu kredytu długoterminowego o kwotę **1.926.846,-zł.**
4. Określa się klasyfikację przychodów, o których mowa w ust. 2 w § 950 – Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy.
5. Określa się klasyfikację przychodów, o których mowa w ust. 3 w § 952 – Przychody z zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym.
6. Zmniejsza się limit zobowiązań zaciąganych z kredytów długoterminowych na finansowanie planowanego deficytu budżetu województwa o kwotę **1.926.846,-zł.**

§ 4

Dokonuje się zmiany nazw zadań ujętych w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 rok:

- 1) dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75018 – Urzędy marszałkowskie w planie wydatków bieżących przeznaczonych na realizację projektów realizowanych w ramach Pomocy Technicznej RPO WP, w tym:
 - a) zadanie pn. „Obsługa procesu ponownej oceny wniosków w związku ze złożonymi protestami dla projektów w ramach osi priorytetowych I-VII RPO WP 2007-2013 w 2013 r.”, otrzymuje nazwę „Obsługa procesu ponownej oceny wniosków w związku ze złożonymi protestami dla projektów w ramach osi priorytetowych I-VII RPO WP w 2013 r.”,
 - b) zadanie pn. „Wsparcie monitorowania, ewaluacji oraz systemu informowania o nieprawidłowościach RPO WP w roku 2013”, otrzymuje nazwę „Wsparcie procesu monitorowania, ewaluacji oraz systemu informowania o nieprawidłowościach RPO WP w roku 2013”,
- 2) dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w rozdziale 92106 – Teatry w planie dotacji podmiotowych dla Teatru im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie

zadanie pn. „Wymiana przyłącza wodociągowego do budynku Dużej Sceny dla celów przeciwpożarowych”, otrzymuje nazwę „Remont instalacji wodociągowej w budynku Dużej Sceny”.

§ 5

Upoważnia się Zarząd Województwa Podkarpackiego do dokonywania zmian w planie wydatków majątkowych budżetu w ramach działów klasyfikacji budżetowej.

§ 6

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa.

§ 7

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

UZASADNIENIE
do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 r.

Projekt uchwały został opracowany na podstawie wniosków złożonych przez Dyrektorów Departamentów zaakceptowanych przez Członków Zarządu nadzorujących realizację zadań budżetowych oraz na podstawie decyzji Zarządu Województwa

DOCHODY					
Dział	Rozdział	Zmniejszenia /kwota w zł/	Zwiększenia /kwota w zł/	Przeznaczenie	Uwagi
010	01042		2 561 776	zwiększenie planu dochodów z tytułu wyłączenia gruntów z produkcji rolnej (§ 0690)	wraz ze zmianą planu wydatków w dziale 01042
600	60001	-1 623 850	500 000	zmiany w planie dochodów z tytułu środków z Funduszu Kolejowego poprzez: 1) zmniejszenie dochodów majątkowych: § 6269 -1.523.850,-zł, 2) zmniejszenie dochodów bieżących: § 2440 -100.000,-zł 3) zwiększenie dochodów majątkowych - § 6260 - 500.000,-zł	wraz ze zmianami w planie wydatków w dziale 600, rozdziale 60001
600	60013	-30 150 594		zmniejszenie planu dochodów z tytułu środków z budżetu UE na realizację projektów drogowych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej (§ 6207)	wraz ze zmianą w WPF
758	75861	-8 635 150		zmniejszenie dochodów z tytułu środków z UE na realizację projektu pn. Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów osób w województwie podkarpackim w ramach RPO WP (§ 6207)	
		-6 961 602	17 647 017	zmiany w planie dochodów na realizację projektów drogowych realizowanych w ramach RPO WP poprzez: 1) zwiększenie dochodów z tytułu środków z budżetu UE o kwotę 17.647.017,-zł (§ 6207) 2) zmniejszenie dotacji celowej z budżetu państwa o kwotę 6.961.602,-zł (§ 6209)	
		-367 000	367 000	zmiana klasyfikacji budżetowej dochodów z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wydatków objętych Pomocą Techniczną Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego poprzez: 1) zmniejszenie planu dotacji majątkowej, 2) zwiększenie planu dotacji bieżącej	wraz ze zmianą planu wydatków w dziale 750 w rozdziale 75018
		-902 048	902 048	zmiana klasyfikacji budżetowej dochodów z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa na współfinansowanie projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego poprzez: 1) zmniejszenie planu dotacji majątkowej, 2) zwiększenie planu dotacji bieżącej	wraz ze zmianą planu wydatków w dziale 400 rozdziale 40095, 600 rozdziale 60078, 803 rozdziale 80306 i 921 rozdziale 92120 i 92195
		-17 578 428		zmniejszenie planu dochodów z tytułu środków pochodzących z budżetu UE na realizację inwestycji melioracyjnej pn. "Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. „Kańczuga” na rzece Mlecza Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga” (§ 6207)	wraz ze zmniejszeniem planu wydatków w dziale 010 w rozdziale 01078
853	85324		76 118	zwiększenie planu dochodów z tytułu 2,5% odpisu na koszty obsługi PFRON (§ 0970)	wraz ze zwiększeniem planu wydatków w dziale 852 w rozdziale 85226
Suma		-66 218 672	22 053 959		
Ogółem plan dochodów		-44 164 713			

WYDATKI

Dział	Rozdział	Zmniejszenia /kwota w zł/	Zwiększenia /kwota w zł/	Przeznaczenie	Uwagi
010	01004	-58 418	58 418	przeniesienia w planie finansowym Podkarpackiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie poprzez: 1) zmniejszenie planu wydatków bieżących związanych z funkcjonowaniem jednostki (§ 4040, 4140, 4350, 4390) - 58.418,- zł 2) zwiększenie planu wydatków inwestycyjnych z przeznaczeniem na kontynuację zadania pn. "Przebudowa i remont instalacji w budynku biurowym przy ul. Targowej 1 w Rzeszowie" - 58.418,-zł (§ 6050)	
	01005	-20 000	20 000	przeniesienie w planie wydatków bieżących Podkarpackiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie przeznaczonych na realizację zadania pn. " analiza zmian w strukturze agrarnej i monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów z uwzględnieniem ich położenia na terenach górskich i podgórskich łącznie z aktualizacją wykazów miejscowości położonych na tych terenach" poprzez: 1) zmniejszenie planu wydatków bieżących przeznaczonych na zakup usług pozostałych (§ 4300), 2) ustalenie planu wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz zakup materiałów (§ 4010, 4110, 4120, 4210)	zadanie finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej
	01008			przeniesienia w ramach posiadanych wydatków Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Rzeszowie	
010		-251 620		zmniejszenia planu wydatków przeznaczonych na realizację zadań: 1) pn. „Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. „Kańczuga” na rzece Mlecza Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga” w ramach RPO WP- 83.600,-zł (§ 6050), 2) pn.„Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje – teren województwa podkarpackiego” - 168.020,-zł (§ 6050)	wraz ze zmianą w WPF
					wraz ze zmianą w WPF
				zwiększenie planu wydatków z przeznaczeniem na realizację zadań: 1) pn. „Wisłoka I – modernizacja, przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego obwałowania rzeki Wisłoki w km 8+800 – 16+074 wraz z budową dróg przywałowych w miejscowości Chrzastów – Złotniki gm. Mielec i w m. Brzyście gm. Gawłuszowice, woj. podkarpackie” w ramach POIiŚ -21,-zł (§ 6050) 2) pn. "Strug – etap I – odcinkowa przebudowa – kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Strug na długości 8,62 km na terenie miejscowości: Rzeszów, gm. Rzeszów, Tyczyn, gm. Tyczyn, woj. podkarpackie" w ramach POIiŚ - 60.000,-zł (§ 6050) 3) pn. „Zaprojektowanie i budowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 53+800 – 55+600 w miejscowościach: Zawierzbie, Żyraków na terenie gminy Żyraków, województwo podkarpackie” w ramach RPO WP - 2.400,-zł (§ 6050) 4) pn. "Rozbudowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 119+309-120+125 na terenie Osieka Jasielskiego" - 1,-zł, (§ 6050) 5) pn. "Nowy Breń II - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Breń w km 2+487-4+319, na długości 1,832 km w miejscowościach: Słupiec, Ziempniów i Otałęż" w ramach PROW - 51.168,-zł (§ 6050) 6) pn. "San I Etap I - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki San w km 2+215-9+417, na długości 7,202 km, na terenie gminy Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie" w ramach PROW- 55.350,-zł (§ 6050) 7) pn. "Wisłoka-Boża Wola - rozbudowa lewego wału Wisłoki w km 4+115-6+737 oraz w km 0+000-0+230 wraz z budową obustronnych wałów cokołowych na potoku Kielkowskim o długości 150 m" w ramach PROW - 12.300,-zł (§ 6050) 8) pn. "Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w mieście Rzeszów - Zwięczyca II, oraz w miejscowościach: Raclawówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie" w ramach PROW - 1.500,-zł (§ 6050)	
			251 620		
					wraz ze zmianą w WPF
					wraz ze zmianą w WPF
					wraz ze zmianą w WPF
					wraz ze zmianą w WPF

010	01008			9) pn. "San II - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie lewego wału rzeki San w km 4+438-9+390, na długości 4,952 km, na terenie gminy Zaleszany" w ramach PROW - 25.830,-zł (§ 6050)			
				10) pn. "Trześniówka III - rozbudowa lewostronnego wału rzeki Trześniówki w km 8+280-13+132 na dt. 4,852 km oraz prawego wału w km 7+678-12+942 na dt. 5,264 km, na terenie gm. Tarnobrzeg i gm. Grębów" - 18.450,-zł (§ 6050)			
				11) pn. "Łęg III - rozbudowa lewego wału rzeki Łęg w km 5+000-7+580 na dt. 2,58 km oraz prawego wału w km 5+200-11+000 na dt. 5,80 km na terenie gm. Gorzyce i Zaleszany" - 9.840,-zł (§ 6050)			
				12) pn. "Zabezpieczenie przed powodzią osiedla Rzochów - budowa nowego prawego wału rzeki Wisłoki w km 26+533-28+639 na terenie miasta Mielca i gminy Przeclaw" - 14.760,-zł (§ 6050)			
		-5 000 406		zmniejszenia planu wydatków przeznaczonych na realizację zadań: 1) pn. "Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w mieście Rzeszów - Zwięczyca II, oraz w miejscowościach: Raclawówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie" w ramach PROW (§ 6050, 6057, 6059) - 5.000.000,-zł,	wraz ze zmianą w WPF		
			2) pn. "Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Borowa Góra, woj. podkarpackie" w ramach PROW - 406,-zł (§ 6050)	wraz ze zmianą w WPF			
			zwiększenie planu wydatków z przeznaczeniem na realizację zadań: 1) pn. "San II - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie lewego wału rzeki San w km 4+438-9+390, na długości 4,952 km, na terenie gminy Zaleszany w ramach PROW (§ 6050, 6057, 6059) 5.000.000,-zł				
		5 000 406	2) pn. "Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Borowa Góra, woj. podkarpackie" w ramach PROW - 406,-zł (§ 6057 - 365,-zł, § 6059 - 41,-zł)	wraz ze zmianą w WPF			
010	01042	-174 000	3 974 000	zmiana planu wydatków Urzędu Marszałkowskiego poprzez: 1) zmniejszenie planu wydatków przeznaczonych na: a) zakup sprzętu informatycznego oraz licencji dla prowadzących sprawy ochrony gruntów rolnych - 65.000,-zł (§ 4210), b) dotacje celowe dla powiatów na zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania niezbędnego do prowadzenia spraw ochrony gruntów rolnych - 59.000,-zł (§ 2320), c) przeciwdziałanie erozji gleb, wdrażanie i upowszechnianie wyników prac naukowo-badawczych związanych z ochroną gruntów rolnych, wykonywanie dokumentacji i ekspertyz - 50.000,-zł (§ 4300), 2) zwiększenie planu wydatków z przeznaczeniem na: a) dotacje celowe dla gmin z przeznaczeniem na modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych - 1.408.300,-zł (§ 2310), b) zakup sprzętu komputerowego dla pracowników zajmujących się obsługą dochodów budżetu województwa związanych z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych - 40.000,-zł (§ 6060), c) dotacje celowe dla gmin z przeznaczeniem na budowę i modernizację dróg dojazdowych do gruntów rolnych - 2.511.700,-zł (§ 6610), d) dotacje celowe dla powiatów na zakup sprzętu pomiarowego i informatycznego oraz oprogramowania niezbędnego do prowadzenia spraw związanych z ochroną gruntów rolnych -	wydatki finansowane z: 1) wolnych środków roku 2012 - 1.238.224,-zł, 2) dochodów zwiększonych w dziale 010 rozdziale 01042 w kwocie 2.561.776,-zł		
				01078	-17 578 428	zmniejszenie planu wydatków inwestycyjnych przeznaczonych na realizację zadania pn. „Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. „Kańczuga” na rzece Mleczka Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga” w ramach RPO WP (§ 6057)	wraz ze zmniejszeniem planu dochodów w dziale 758 rozdziale 75861 wraz ze zmianą w WPF
				400	40095	-465 505	zmniejszenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach RPO WP dla jednostek spoza sektora finansów publicznych (§ 6209)

600	60001	-10 159 000		zmniejszenie planu wydatków majątkowych Urzędu Marszałkowskiego przeznaczonych na realizację projektu własnego pn. "Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów osób w województwie podkarpackim" w ramach RPO WP, finansowanych ze środków: 1) budżetu UE - 8.635.150,-zł (§ 6067) 2) Funduszu Kolejowego - 1.523.850,-zł (§ 6069)	wraz ze zmianą w WPF
		-100 000		zmniejszenie planu wydatków bieżących Urzędu Marszałkowskiego przeznaczonych na utrzymanie zespołów trakcyjnych finansowanych ze środków Funduszu Kolejowego (§ 4270)	wraz ze zmianą w WPF
			500 000	zwiększenie planu wydatków majątkowych Urzędu Marszałkowskiego z przeznaczeniem na zakup trójczłonowego zespołu trakcyjnego w ramach zadania: "Zakup pojazdów szynowych" finansowanych ze środków Funduszu Kolejowego (§ 6060)	wraz ze zmianą w WPF
	60013			Zmiany w planie wydatków majątkowych Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie w tym na zadania:	
		-1 102 354	1 217 946	I. realizowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego 1) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 855 Olbięcín - Zaklików - Stalowa Wola odc. Granica Województwa - Stalowa Wola: - zmiana źródeł finansowania zadania poprzez zmniejszenie środków z UE o kwotę 907. 693,-zł (§ 6057), zwiększenie środków z budżetu państwa o kwotę 711.786,-zł, (§ 6059 - 682.881,-zł, § 6069 - 28.905,-zł) oraz środków własnych o kwotę 195.907,-zł (§ 6059) - przeniesienie z § 6057 na § 6067 kwoty 194.661,-zł (środki z UE) - zwiększenie planu wydatków o kwotę 115.592,-zł finansowanych ze środków własnych budżetu Województwa (§ 6059 - 96.731,-zł, § 6069 - 18.861,-zł). Ogółem zwiększa się finansowanie ze środków własnych budżetu Województwa o kwotę 311.499,-zł w tym środki niewykorzystane na ten cel z 2012 r. w kwocie 17.339,-zł.	wraz ze zmianą w WPF
		-7 020 000	7 020 000	2) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 880 Jarosław - Pruchnik: - zmiana źródeł finansowania zadania poprzez zmniejszenie środków z budżetu państwa o kwotę 7.020.000,-zł (§ 6059) - przesunięcie na 2014r. , zwiększenie środków z budżetu UE o kwotę 7.020.000,-zł (§ 6057).	wraz ze zmianą w WPF
			374 847	3)Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 985 Nagnajów - Baranów Sandomierski - Mielec- Dębica na odc. Mielec - Dębica etap II: - zwiększenie planu wydatków o kwotę 374.847,-zł z tego : finansowanych ze środków własnych budżetu Województwa w tym środki niewykorzystane na ten cel z 2012 r. o kwotę 20.395,-zł (§ 6050 - 10.000,-zł § 6059 - 6.320,-zł, § 6069 - 4.075,-zł), środków z UE o kwotę 354.452,-zł (§6057- 313.702,-zł, § 6067- 40.750 ,-zł	
			12 421 994	4) Rozbudowa drogi Nr 892 Zagórz - Komańcza i drogi wojewódzkiej Nr 897 Tylawa - Komańcza - Radoszyce - Cisna - Ustrzyki Górne - Wołosate - Granica państwa odcinek Komańcza - Radoszyce: - zwiększenie planu wydatków o kwotę 12.421.994,-zł, z tego: finansowanych ze środków własnych budżetu Województwa w tym środki niewykorzystane na ten cel z 2012 r. o kwotę 703.961,-zł (§ 6059 - 693.961,-zł, § 6069 - 10.000,-zł), budżetu państwa o kwotę 27.000,-zł (§ 6059 - 1.880,-zł, § 6069- 25.120,-zł) oraz środków z UE o kwotę 11.691.033,-zł (§ 6057- 11.526.153,-zł, § 6067 - 164.880,-zł)	

600	60013	-1 924 086	100 000	5) Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 869 łączącej węzeł A4 Rzeszów - Zachodni z węzłem S-19 Jasionka połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi - Nr 9 Radom - Barwinek i Nr 19 Kuźnica - Rzeszów oraz linią kolejową L - 71: - zmniejszenie planu wydatków o kwotę 1.924.086,- zł, z tego: finansowanych z budżetu UE o kwotę 1.455.289,-zł (§ 6057), środków z budżetu państwa o kwotę 363.382,-zł (§ 6059), środków własnych budżetu województwa o kwotę 105.415,-zł (§ 6059), - zwiększenie planu wydatków finansowanych ze środków własnych budżetu Województwa o kwotę 100.000,-zł (§ 6050) Ogółem zmniejsza się finansowanie ze środków własnych budżetu Województwa o kwotę 5.415,-zł	wraz ze zmianą w WPF
			1 944 845	6) Przygotowanie i realizacja budowy łącznika drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin - Gr. Woj. - Przeworsk - Kańczuga - Dynów - Grabownica Starzeńska: - zwiększenie planu wydatków o kwotę 1.944.845,-zł finansowanych ze środków własnych budżetu Województwa o kwotę 605.551,-zł w tym środki niewykorzystane na ten cel z 2012 r. w kwocie 504.376,- zł (§ 6059 - 570.552-zł, § 6069 - 34.999,-zł), budżetu państwa o kwotę 394.780,-zł (§ 6059 - 79.780,-zł, § 6069 - 315.000,-zł), środków z UE o kwotę 944.514,-zł (§ 6057- 594.515,-zł, § 6067 - 349.999,-zł)	
			29 894 676	II. realizowane w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej: 1) "Likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką Nr 875: - zwiększenie planu wydatków finansowanych ze środków własnych budżetu Województwa o kwotę 11.406.405,-zł (§ 6050 - 2.623.049,-zł, §6059 - 6.472.873, § 6069 - 2.310.483,-zł) oraz ze środków UE o kwotę 18.488.271,-zł (§ 6057 - 11.497.408,- zł, § 6067 - 6.990.863,-zł)	wraz ze zmianą w WPF
		-73 002 229	8 990 193	2) Budowa drogi obwodowej Mielca w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 985 Nagnajów - Dębica - przebiegającej od miejscowości Tuszów Narodowy w km 20+636 do ulicy Dębickiej w km 38+522 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi: - zmniejszenie planu wydatków finansowanych: z budżetu UE o kwotę 49.759.017,-zł (§ 6057) oraz środków własnych budżetu Województwa o kwotę 23.243.212,-zł (§ 6059) celem dostosowania do zawartych umów na realizację zadania, - zwiększenie planu wydatków finansowanych ze środków UE o kwotę 1.120.152,-zł (§ 6067), oraz ze środków własnych budżetu Województwa o kwotę 7.870.041,-zł (§ 6050 - 7.672.367,-zł, § 6069 197.674,-zł) Ogółem zmniejsza się finansowanie ze środków własnych budżetu Województwa o kwotę 15.373.171,-zł.	wraz ze zmianą w WPF
			1 000 000	Zwiększenie planu wydatków na wypłaty odszkodowań za nabyte grunty i składniki majątkowe na nabywanych gruntach oraz związane z tym wydatki na wypisy z rejestru gruntów, odpisy z ksiąg wieczystych, mapy i wykazy synchronizacyjne, koszty aktualizacji danych ewidencyjnych działek, opłaty sądowe od wniosków do ksiąg wieczystych oraz opłaty sądowe od wniosków o depozyt odszkodowań (§ 6050 - 500.000,-zł i § 6060 - 500.000,-zł)	
		-57 000		Zmniejszenie planu wydatków majątkowych przeznaczonych na zadanie pn. "Budowa wiaty na materiały do ZUD z wewnętrzną instalacją elektryczną i przebudową odcinka kanalizacji sanitarnej na bazie RDW w Łańcucie ul. Polna3b III etap" (§ 6050)	oszczędności poprzetargowe
			57 000	Ustalenie planu wydatków majątkowych z przeznaczeniem na zadanie pn. "Modernizacja ogrzewania dla potrzeb budynku administracyjnego oraz portierni na RDW Lubaczów baza w m. Lisie Jamy" (§ 6050)	
		60013		159 000	ustalenie planu wydatków majątkowych Urzędu Marszałkowskiego z przeznaczeniem na powierzenie Gminie Miastu Rzeszów wykonania zadania własnego Województwa pn. "Przygotowanie i realizacja budowy drogi publicznej jako łącznika drogi wojewódzkiej Nr 878 Rzeszów-Dyłałówka w zakresie realizacji odcinka pozamiejskiego"

	60078		231 000	zwiększenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach RPO WP dla jednostek sektora finansów publicznych (§ 2009)	przeniesienie wydatków z działu 400 rozdziału 40095 i działu 921 rozdziału 92120 wraz ze zmianą w WPF
630	63003		185 000	zwiększenie planu dotacji celowej dla jednostek spoza sektora finansów publicznych na zadania i cele publiczne z zakresu upowszechniania turystyki	
	71013	-27 000	27 000	przeniesienie w planie wydatków bieżących Podkarpackiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie przeznaczonych na realizację zadania pn. "ustalenie, aktualizacja i weryfikacja wykazów miejscowości położonych na terenach podgórskich i górskich na potrzeby oszacowania wysokości podatku rolnego" poprzez: 1) zmniejszenie planu wydatków bieżących przeznaczonych na zakup usług pozostałych (§ 4300), 2) ustalenie planu wydatków na wynagrodzenia wraz z pochodnymi oraz zakup materiałów (§ 4010, 4110, 4120, 4210)	zadanie finansowane z dotacji celowej z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej
	71095	-1 661	1 661	przeniesienia w planie wydatków inwestycyjnych Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie poprzez: 1) zmniejszenie planu wydatków przeznaczonych na realizację zadania pn. „Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje – teren województwa podkarpackiego” (§ 6050), 2) ustalenie planu wydatków na realizację zadania pn. "Potok Fugas - zabezpieczenie przeciwpowodziowe obszarów zalewowych położonych wzdłuż potoku Fugas w km 0+000-0+350 w miejscowości Brzozów, woj. podkarpackie" (nowe zadanie) (§ 6050)	wraz ze zmianą w WPF (dot. pkt 1)
750	75018	-367 000	367 000	zmiany w planie wydatków Urzędu Marszałkowskiego przeznaczonych na realizację projektów w ramach Pomocy Technicznej RPO WP, w tym: 1) zmniejszenie wydatków majątkowych na realizację projektów pn.: a) "Wykonywanie klimatyzacji pomieszczeń biurowych w budynku przy Al. Łukasza Ciepłińskiego w Rzeszowie na potrzeby wsparcia procesu zarządzania i wdrażania RPO WP w 2013r." o kwotę 355.000,-zł (§ 6058) (Dep. OR), b) "Wsparcie procesu przygotowania RPO na lata 2014-2020 dla Województwa Podkarpackiego" o kwotę 12.000,-zł (§ 6068) (Dep. RR). <u>Zadanie otrzyma nazwę "Wsparcie procesu przygotowania regionalnego programu operacyjnego dla województwa podkarpackiego na lata 2014-2020 w 2013 roku"</u> . 2) zwiększenie wydatków bieżących z przeznaczeniem na realizację projektów pn. : a) "Obsługa procesu oceny i wdrażania projektów w ramach osi priorytetowych II-VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 w roku 2013" o kwotę 80.000,-zł (§ 4118, 4128, 4178) (Dep. PI), b) "Podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w zarządzanie i wdrażanie RPO WP w 2013 r." o kwotę 70.000,-zł (§ 4708) (Dep. OR), c) Wsparcie procesu wdrażania RPO WP poprzez działania o charakterze informacyjno - promocyjnym w 2013 roku" o kwotę 217.000,-zł (§ 4308) (Dep. RR)	wraz ze zmianą w WPF
	75075	-100 000		zmniejszenie planu wydatków przeznaczonych na działania promocyjne	
	754	75406	-200 000	200 000	zmiana klasyfikacji budżetowej dotacji przeznaczonej na wpłatę na Fundusz Wsparcia Straży Granicznej z przeznaczeniem na zakup sprzętu i wyposażenia specjalistycznego poprzez: 1) zmniejszenie planu dotacji bieżącej (§ 3000), 2) ustalenie planu dotacji majątkowej (§ 6170)
757	75704	-2 100 000		zmniejszenie planu wydatków przeznaczonych na spłatę kredytów poręczonych szpitalom (§ 8020)	
801	80195	-31 463	3 422	1) zmniejszenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach PO KL dla jednostek spoza sektora finansów publicznych (§ 2009) 2) zwiększenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach PO KL dla jednostek sektora finansów publicznych (§ 2009)	przeniesienie wydatków w kwocie 28.041,-zł do działu 854 rozdziału 85495

803	80306	-711 786		zmniejszenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach RPO WP dla jednostek sektora finansów publicznych (§ 6209)	przeniesienie wydatków do działu 600 rozdziału 60013
			3 869	zwiększenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach RPO WP dla jednostek spoza sektora finansów publicznych (§ 2009)	przeniesienie wydatków z działu 400 rozdziału 40095 i działu 921 rozdziału 92120 wraz ze zmianą w WPF
851	85111		2 050 000	zwiększenie planu dotacji celowej dla Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Rzeszowie z przeznaczeniem na realizację zadania pn. "Modernizacja pomieszczeń szpitala w celu utworzenia Oddziału Intensywnej opieki Medycznej wraz z zakupem wyposażenia" (§ 6220)	
			150 000	ustalenie planu dotacji podmiotowych z przeznaczeniem na realizację programów z zakresu promocji zdrowia (§ 2560), w tym dla: 1) Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie - 30.000,-zł, 2) Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemyślu - 50.000,-zł, 3) Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie - 50.000,-zł, 4) Specjalistycznego Zespołu Gruźlicy i Chorób Płuc w Rzeszowie - 20.000,-zł,	
	85121		50 000	ustalenie planu dotacji podmiotowej dla Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego w Rzeszowie z przeznaczeniem na realizację programów z zakresu promocji zdrowia (§ 2560)	
852	85226	-15 882	15 882	przeniesienia w planie wydatków bieżących Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie w celu zabezpieczenia środków na wynagrodzenia i pochodne dla osób zaangażowanych w prowadzenie Ośrodka Adopcyjnego - zmniejszenie § 4040, 4210 - 15.882,- zł, - zwiększenie § 4110, 4120 - 15.882,- zł	
			76 118	zwiększenie planu wydatków Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie z przeznaczeniem na wynagrodzenia i pochodne dla osób zaangażowanych w prowadzenie Ośrodka Adopcyjnego (§ 4010, 4110)	wraz ze zwiększeniem planu dochodów w dziale 853 w rozdziale 85324
853	85332		28 000	Zwiększenie planu wydatków Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie z przeznaczeniem na wykonanie inwestycji dotyczącej "zagospodarowania pomieszczeń sali konferencyjnej po byłym Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w budynku przy ul. Lisa Kuli 20 w Rzeszowie na pomieszczenia biurowe" (§ 6050)	
854	85495		28 041	zwiększenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach PO KL dla jednostek sektora finansów publicznych (§ 2009)	przeniesienie wydatków z działu 801 rozdziału 80195
900	90004		100 000	ustalenie planu dotacji celowej na pomoc finansową dla Gminy Miasta Rzeszów z przeznaczeniem na dofinansowanie zadania inwestycyjnego pn. "Budowa pomnika ppłk. Łukasza Cieplińskiego" (§ 6000)	
921	92106		53 000	zwiększenie planu dotacji celowej dla Teatru im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie z przeznaczeniem na wkład własny do zadania pn. "Teatr e-misyjny" (nowe zadanie), (§ 2800)	
	92108		70 000	zwiększenie planu dotacji celowej dla filharmonii Podkarpackiej im. A. Malwskiego w Rzeszowie z przeznaczeniem na organizację cyklu koncertów pt. "Fil-kameralia" (nowe zadanie), (§ 2800)	
	92109		5 000	zwiększenie planu dotacji podmiotowej dla Centrum Kulturalnego w Przemyślu z przeznaczeniem na bieżącą działalność jednostki - sporządzenie audytu energetycznego (§ 2480)	
	92120	-436 543		zmniejszenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach RPO WP dla jednostek spoza sektora finansów publicznych (§ 6209)	przeniesienie wydatków do działu 600 rozdziału 60078, działu 803 rozdziału 80306 i działu 921 rozdziału 92195 wraz ze zmianą w WPF
	92195		667 179	zwiększenie planu dotacji celowych na współfinansowanie projektów realizowanych w ramach RPO WP dla jednostek sektora finansów publicznych (§ 2009)	przeniesienie wydatków z działu 400 rozdziału 40095 i działu 921 rozdziału 92120 wraz ze zmianą w WPF
Suma		-120 904 381	77 297 117		
Ogółem plan wydatków		-43 607 264			

Na skutek zmian ujętych w projekcie uchwały nastąpi:

- 1) w zakresie dochodów zmniejszenie ogółem o kwotę 44.164.713,- zł, z tego:
 - a) zwiększenie planu dochodów bieżących o kwotę 3.806.942,-zł,
 - b) zmniejszenie planu dochodów majątkowych o kwotę 47.971.655,-zł,
- 2) w zakresie wydatków zmniejszenie ogółem o kwotę 43.607.264,- zł, z tego:
 - a) zwiększenie planu wydatków bieżących o kwotę 534.048,-zł,
 - b) zmniejszenie planu wydatków majątkowych o kwotę 44.141.312,-zł,
- 3) zwiększenie planowanego deficytu budżetu Województwa o kwotę 557.449,-zł, tj. z kwoty 79.972.543,-zł na kwotę 80.529.992,-zł.
- 4) w zakresie przychodów:
 - zwiększenie przychodów na finansowanie deficytu o kwotę 557.449,- zł,
 - zmiana źródeł finansowania deficytu na kwotę 1.926.846,- zł poprzez zmniejszenie przychodów z zaciąganego kredytu długoterminowego i zwiększenie przychodów z wolnych środków.

Planowany deficyt po zmianach finansowany będzie przychodami z tytułu:

- 1) wolnych środków z lat ubiegłych w kwocie 45.402.483,- zł,
- 2) kredytu długoterminowego w kwocie 34.184.181,- zł,
- 3) spłaty pożyczek udzielonych z budżetu w kwocie 943.328,- zł

Ponadto propozycje zmian dotyczą:

I. Zmian nazw zadań ujętych w budżecie Województwa Podkarpackiego w:

- 1) dziale 750 w rozdziale 75018 w planie wydatków bieżących przeznaczonych na realizację projektów Pomocy Technicznej RPO WP, w tym:
 - a) zadanie pn. "Obsługa procesu ponownej oceny wniosków w związku ze złożonymi protestami dla projektów w ramach osi priorytetowych I-VII RPO WP 2007-2013 w 2013 r." otrzyma nazwę "Obsługa procesu ponownej oceny wniosków w związku ze złożonymi protestami dla projektów w ramach osi priorytetowych I-VII RPO WP w 2013 r.",
 - b) zadanie pn. "Wsparcie monitorowania, ewaluacji oraz systemu informowania o nieprawidłowościach RPO WP w roku 2013" otrzyma nazwę "Wsparcie procesu monitorowania, ewaluacji oraz systemu informowania o nieprawidłowościach RPO WP w roku 2013",
- 2) dziale 921 w rozdziale 92106 w planie dotacji podmiotowych dla Teatru im. W.Siemaszkowej w Rzeszowie. Zadanie pn. "Wymiana przyłącza wodociągowego do budynku Dużej Sceny dla celów przeciwpożarowych" otrzyma nazwę "Remont instalacji wodociągowej w budynku Dużej Sceny",

II. Upoważnienia Zarządu Województwa do dokonywania zmian w planie wydatków majątkowych budżetu w ramach działów klasyfikacji budżetowej.

Sporządziła: M. Jachymczyk

Zmiana planu wydatków w szczególności dział, rozdział, paragraf

PLAN WYDATKÓW						
Dział	Rozdział	zmniejszenia		zwiększenia		
		§	kwota	§	kwota	
010	01004	4040	-12 077	6050	58 418	
		4140	-30 000		0	
		4350	-1 341		0	
		4390	-15 000		0	
	01005	4300	-20 000	4010	9 277	
			0	4110	1 595	
			0	4120	228	
			0	4210	8 900	
	01008	6050	-1 186 579	6050	1 186 579	
		6057	-3 049 145	6057	3 049 145	
		6059	-1 016 302	6059	1 016 302	
	01042	2320	-59 000	2310	1 408 300	
		4210	-65 000	6060	40 000	
		4300	-50 000	6610	2 511 700	
			0	6620	14 000	
	01078	6057	-17 578 428		0	
400	40095	6209	-465 505		0	
600	60001	4270	-100 000	6060	500 000	
		6067	-8 635 150		0	
		6069	-1 523 850		0	
	60013	6050	-57 000	6050	10 962 416	
		6057	-52 316 660	6057	30 951 778	
		6059	-30 732 009	6059	8 800 885	
			0	6060	500 000	
			0	6067	8 861 305	
			0	6069	2 945 117	
	60078		0	2009	231 000	
630	63003		0	2360	185 000	
710	71013	4300	-27 000	4010	17 590	
			0	4110	3 024	
			0	4120	431	
			0	4210	5 955	
	71095	6050	-1 661	6050	1 661	
750	75018	6058	-355 000	4118	9 000	
		6068	-12 000	4128	1 000	
			0	4178	70 000	
			0	4308	217 000	
	75075	4300	-100 000		0	
754	75406	3000	-200 000	6170	200 000	
757	75704	8020	-2 100 000			
801	80195	2009	-31 463	2009	3 422	
803	80306	6209	-711 786	2009	3 869	
851	85111		0	2560	150 000	
			0	6220	2 050 000	
					-23 082 872	9 304 444
					63 180 501	63 911 501
					-93 364 669	
					-367 000	367 000

	85121		0	2560	50 000	2 250 000
852	85226	4040	-2 444	4010	71 500	
		4210	-13 438	4110	18 550	
			0	4120	1 950	92 000
853	85332		0	6050	28 000	
854	85495		0	2009	28 041	
900	90004		0	6300	100 000	
921	92106			2800	53 000	
	92108			2800	70 000	
	92109			2480	5 000	
	92120	6209	-436 543		0	
	92195		0	2009	667 179	
Razem			-120 904 381		77 297 117	
w tym:						
wydatki bieżące			-2 826 763		3 360 811	534 048
wydatki majątkowe			-118 077 618		73 936 306	-44 141 312
			-43 607 264			-43 607 264

Zmiana planu dochodów w szczególności dział, rozdział, paragraf

PLAN DOCHODÓW					
Dział	Rozdział	zmniejszenia		zwiększenia	
		§	kwota	§	kwota
010	01042		0	0690	2 561 776
600	60001	2440	-100 000	6260	500 000
		6269	-1 523 850		0
	60013	6207	-30 150 594		0
758	75861	6208	-367 000	6207	17 647 017
		6209	-902 048	2008	367 000
		6207	-26 213 578	2009	902 048
		6209	-6 961 602		0
853	85324		0	0970	76 118
Razem			-66 218 672		22 053 959
w tym:					
<i>dochody bieżące</i>			<i>-100 000</i>		<i>3 906 942</i>
<i>dochody majątkowe</i>			<i>-66 118 672</i>		<i>18 147 017</i>

UCHWAŁA Nr / / 13
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
w RZESZOWIE
z dnia.....2013r.

**w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej Województwa
Podkarpackiego**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.), art. 228 i art. 231 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego z dnia 10 stycznia 2013 r. (Dz.U. z 2013, poz. 86)

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala co następuje:**

§ 1

W załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego dodaje się przedsięwzięcia stanowiące program, projekt lub zadanie inne niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych pn.:

- 1) „Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje – teren województwa podkarpackiego. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Wisłoki do ujścia Sanny”,
- 2) „E – usługi w nowoczesnej bibliotece”
- 3) „Rekompensata należna przewoźnikowi z tytułu wykonywania kolejowych przewozów osób – w ramach użyteczności publicznej”,
- 4) „Remonty cząstkowe nawierzchni”.

§ 2

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Borowa Góra, woj. podkarpackie” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega

na urealnieniu zakresu wykonanego do końca 2012 r. oraz zmniejszeniu zakresu planowanego do wykonania w 2014.

2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **158,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zmniejsza się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w 2014 r. o kwotę **1 ,-zł**.
4. Zmniejsza się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **1,-zł**.

§ 3

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Wisłoka – Boża Wola – rozbudowa lewego wału Wisłoki w km 4+115 -6+737 oraz w km 0+000-0+230 wraz z budową obustronnych wałów cofkowych na potoku Kiełkowskim o długości 150 m". Zadanie ujęte w ramach zlewni: Ochrona przed powodzią w zlewni Wisłoki, w tym budowa zbiorników retencyjnych Kąty-Myscowa oraz Dukla” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na urealnieniu zakresu wykonanego do końca 2012 r. oraz zwiększeniu zakresu planowanego do wykonania w 2013 r.
2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **350.439,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zwiększa się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w 2013 r. o kwotę **12.300,-zł**.

§ 4

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. "Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w mieście Rzeszów – Zwiężczyca II, oraz w miejscowościach: Raclawówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie". Zadanie ujęte w ramach zlewni: Ochrona przed powodzią w zlewni rzeki Wisłok, w tym budowa zbiornika retencyjnego Rudawka Rymanowska i zabezpieczenie przed powodzią

- miasta Krosno” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na urealnieniu zakresu wykonanego do końca 2012 r. oraz zmianie zakresu planowanego do wykonania w latach 2013-2015.
2. Zmienia się okres realizacji przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1. Przedsięwzięcie będzie realizowane w latach 2006 – 2015.
 3. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **217.574,-zł** (wydatki majątkowe).
 4. Zmienia się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013-2015 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **4.998.500,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **4.740.000,-zł**,
 - 3) w roku 2015 zwiększa się limit wydatków o kwotę **9.740.000,-zł**.
 5. Zwiększa się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **5.000.000,-zł**.

§ 5

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Nowy Breń II - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Breń w km 2+487-4+319, na długości 1,832 km w miejscowościach: Słupiec, Ziempiów i Otałęż”. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Dunajca do ujścia Wisłoki” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na urealnieniu zakresu wykonanego do końca 2012 r. oraz zwiększeniu zakresu planowanego do wykonania w latach 2013 - 2014.
2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **337.340,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zwiększa się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013 – 2014 w następujący sposób:

- 1) w roku 2013 zwiększa się limit wydatków o kwotę **151.168,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zwiększa się limit wydatków o kwotę **50.000,-zł**.
4. Zwiększa się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **50.000,-zł**.

§ 6

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „San I Etap I - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki San w km 2+215 - 9+417, na długości 7,202 km, na terenie gminy Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie”. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Wisłoki do ujścia Sanny” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na urealnieniu zakresu wykonanego do końca 2012 r. oraz zwiększeniu zakresu planowanego do wykonania w roku 2013.
2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **611.231,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zwiększa się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w roku 2013 o kwotę **55.350,-zł**.

§ 7

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Zaprojektowanie i budowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 53+800-55+600 w miejscowościach: Zawierzbie, Żyraków, na terenie gminy Żyraków, województwo podkarpackie” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na urealnieniu zakresu wykonanego do końca 2012 r. oraz przeniesieniu części nakładów planowanych do wykonania w roku 2014 na rok 2013.

2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **37.015,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zmienia się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013 – 2014 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zwiększa się limit wydatków o kwotę **402.400,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **402.400,-zł**.
4. Zmniejsza się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **402.400,-zł**.

§ 8

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. "Kańczuga" na rzece Mlecza Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na przeniesieniu części nakładów planowanych do wykonania w roku 2013 na rok 2014.
2. Zmienia się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013 – 2014 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **17.262.028,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zwiększa się limit wydatków o kwotę **17.262.028,-zł**.
3. Zwiększa się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **16.971.806,-zł**.

§ 9

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. ” Rozbudowa dr. woj. Nr 855 Olbięcin - Zaklików - Stalowa Wola odc. Granica Województwa - Stalowa Wola” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa

Podkarpackiego. Zmiana polega na przeniesieniu niezrealizowanej części zakresu planowanego do wykonania do końca 2012 r. na rok 2013.

2. Zwiększa się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w roku 2013 o kwotę **115.592,-zł**.
3. Zmniejsza się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **50.427.890,-zł**.

§ 10

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 869 łączącej węzeł A-4 Rzeszów Zachodni z węzłem S-19 Jasionka, połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi Nr 9 Radom - Barwinek i Nr 19 Kuźnica - Rzeszów i linią kolejową L-71” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na przeniesieniu części zakresu planowanego do wykonania w latach 2013 i 2015 na rok 2014.
2. Zmienia się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013 – 2014 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **1.824.086,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zwiększa się limit wydatków o kwotę **8.787.809,-zł**,
 - 3) w roku 2015 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **6.963.723,-zł**,
3. Zmniejsza się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **31.466.725,-zł**.

§ 11

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką Nr 875” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej

Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na zmianie zakresu planowanego do wykonania w latach 2013 - 2014.

2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **8.365.487,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zmienia się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013 – 2014 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zwiększa się limit wydatków o kwotę **29.894.676,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **21.529.189,-zł**.
4. Zmniejsza się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **96.328.791,-zł**.

§ 12

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Budowa drogi obwodowej Mielca w ciągu drogi wojewódzkiej nr 985 Nagnajów - Dębica przebiegającej od miejscowości Tuszów Narodowy w km 20+636 do ulicy Dębickiej w km 38+522 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na zmniejszeniu zakresu planowanego do wykonania w latach 2013 - 2014.
2. Zmniejsza się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **160.814.012,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zmniejsza się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013 – 2014 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 o kwotę **64.012.036,-zł**,
 - 2) w roku 2014 o kwotę **96.801.976,-zł**.
4. Zmniejsza się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **132.545.471,-zł**.

§ 13

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów osób w województwie

podkarpackim", RPO WP na lata 2007-2013, Działanie 2.1 Infrastruktura komunikacyjna Schemat E: Infrastruktura kolejowa" o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego Zmiana polega na przeniesieniu części zakresu planowanego do wykonania w roku 2013 na rok 2014 oraz zwiększeniu zakresu planowanego do wykonania w roku 2014.

2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **12.319.999,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zmienia się limit wydatków majątkowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013 – 2014 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **10.159.000,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zwiększa się limit wydatków o kwotę **22.478.999,-zł**.
4. Zwiększa się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **22.478.999,-zł**.

§ 14

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „System Informacji o Funduszach Europejskich- Program Operacyjny Pomoc Techniczna” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na urealnieniu zakresu wykonanego do końca 2012 r.
2. Zmniejsza się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **69.975,-zł** (wydatki bieżące).

§ 15

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Projekt pn. Edukacja skuteczna, przyjazna, nowoczesna - rozwój kompetencji kadry zarządzającej i pedagogicznej szkół i placówek oświatowych w województwie podkarpackim realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.4

Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego Zmiana polega na przeniesieniu części zakresu planowanego do wykonania do końca 2012 r. na lata 2013 - 2014.

2. Zwiększa się limit wydatków bieżących na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w latach 2013 – 2014 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 o kwotę **194.555,-zł**,
 - 2) w roku 2014 o kwotę **576.291,-zł**.
3. Zmniejsza się limit zobowiązań bieżących związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **1.716.751,-zł**.

§ 16

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Projekty pomocy technicznej - RPO WP” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na przeniesieniu zakresu planowanego do wykonania w 2013r. w ramach wydatków majątkowych na wydatki bieżące.
2. W łącznych nakładach finansowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się następujących zmian: zwiększa się wydatki bieżące o kwotę **367.000,-zł** i zmniejsza się wydatki majątkowe o kwotę **367.000,-zł**.
3. W limitach wydatków na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w roku 2013 dokonuje się następujących zmian: zwiększa się limit wydatków bieżących o kwotę **367.000,-zł** i zmniejsza się limit wydatków majątkowych o kwotę **367.000,-zł**.

§ 17

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Podkarpacie stawia na zawodowców” - Projekt systemowy” o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku

Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na zwiększeniu zakresu planowanego do wykonania w roku 2014.

2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **6.939.436,-zł** (wydatki bieżące).
3. Zwiększa się limit wydatków bieżących na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w roku 2014 o kwotę **6.939.436,-zł**.
4. Zmniejsza się limit zobowiązań bieżących związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **24.295.187,-zł**.

§ 18

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX (z wyłączeniem projektu własnego WUP w ramach Poddziałania 8.1.4 PO KL oraz działania 9.2 PO KL)” stanowiącego program, projekt lub zadanie inne niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na zmniejszeniu zakresu planowanego do wykonania w roku 2014.
2. Zmniejsza się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **178.954,-zł** (wydatki bieżące).
3. Zmniejsza się limit wydatków bieżących na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, w roku 2014 o kwotę **178.954,-zł**.

§ 19

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII” stanowiącego program, projekt lub zadanie inne niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega

- na urealnieniu zakresu wykonanego do końca 2012 r. oraz zmianie zakresu planowanego do wykonania w latach 2013 - 2014.
2. W łącznych nakładach finansowych na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się następujących zmian: zwiększa się wydatki bieżące o kwotę **902.048,-zł** i zmniejsza się wydatki majątkowe o kwotę **902.048,-zł**.
 3. Zmienia się limit wydatków związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 latach 2013 – 2014 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **711.786,-zł** (w tym: zwiększa się wydatki bieżące o kwotę 1.444.973,-zł i zmniejsza się wydatki majątkowe o kwotę 2.156.759,-zł),
 - 2) w roku 2014 zwiększa się limit wydatków o kwotę **27.448.384,-zł** (w tym: wydatki bieżące o kwotę 938.753,-zł i wydatki majątkowe o kwotę 26.509.631,-zł).

§ 20

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Zakup pojazdów szynowych” stanowiącego program, projekt lub zadanie inne niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na zmianie zakresu planowanego do wykonania w latach 2013 – 2015.
2. Zmniejsza się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **11.848.494,-zł** (wydatki majątkowe).
3. Zmienia się limit wydatków majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 w latach 2013 – 2015 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zwiększa się limit wydatków o kwotę **500.000,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **9.293.750,-zł**,
 - 3) w roku 2015 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **3.054.744,-zł**.
4. Zmniejsza się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **12.348.494,-zł**.

§ 21

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Utrzymanie zespołów trakcyjnych” stanowiącego program, projekt lub zadanie inne niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na zmianie zakresu planowanego do wykonania w latach 2013 – 2016.
2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **160.892,-zł** (wydatki bieżące).
3. Zmienia się limit wydatków bieżących związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 w latach 2013 – 2016 w następujący sposób:
 - 1) w roku 2013 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **100.000,-zł**,
 - 2) w roku 2014 zmniejsza się limit wydatków o kwotę **580.000,-zł**,
 - 3) w roku 2015 zwiększa się limit wydatków o kwotę **420.446,-zł**,
 - 4) w roku 2016 zwiększa się limit wydatków o kwotę **420.446,-zł**.
4. Zwiększa się limit zobowiązań bieżących związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **260.892,-zł**.

§ 22

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Zimowe utrzymanie dróg Zimowe utrzymanie dróg” stanowiącego program, projekt lub zadanie inne niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Zmiana polega na zwiększeniu zakresu planowanego do wykonania w roku 2014.
2. Przedsięwzięcie otrzymuje nazwę „Zimowe utrzymanie dróg”.
3. Cel przedsięwzięcia otrzymuje nazwę „Zimowe utrzymanie dróg”.
4. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **2.000.000,-zł** (wydatki bieżące).
5. Zwiększa się limit wydatków bieżących związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 w roku 2014 o kwotę **2.000.000,-zł**.

6. Zmniejsza się limit zobowiązań bieżących związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 o kwotę **6.309.548,-zł.**

§ 23

Zmniejsza się limit zobowiązań majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięć:

- 1) o których mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonych w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego pn. „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - Województwo Podkarpackie” o kwotę **256.934,-zł.**
- 2) stanowiących program, projekt lub zadanie inne niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego pn. „Opracowanie dokumentacji projektowych i uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych” o kwotę **402.297,-zł.**

§ 24

1. Zmniejsza się upoważnienie Zarządu Województwa Podkarpackiego do zaciągania zobowiązań związanych z realizacją przedsięwzięć, o których mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonych w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego, ogółem o kwotę **265.997.093,-zł**, w tym:
 - 1) obciążających budżet roku 2014 zmniejsza się o kwotę **268.345.818,-zł**,
 - 2) obciążających budżet roku 2015 zwiększa się o kwotę **2.348.725,-zł.**
2. Zmniejsza się upoważnienie Zarządu Województwa Podkarpackiego do zaciągania zobowiązań związanych z realizacją programów, projektów lub zadań innych niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, określonych w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie

uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego, ogółem o kwotę **414.155,-zł**, w tym:

- 1) obciążających budżet roku 2014 zwiększa się o kwotę **16.894.562,-zł**,
- 2) obciążających budżet roku 2015 zmniejsza się o kwotę **17.729.163,-zł**,
- 3) obciążających budżet roku 2016 zwiększa się o kwotę **420.446,-zł**.

§ 25

1. Zmniejsza się upoważnienie Zarządu Województwa Podkarpackiego do przekazania uprawnień kierownikom jednostek organizacyjnych Województwa Podkarpackiego do zaciągania zobowiązań związanych z realizacją przedsięwzięć, o których mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonych w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego, ogółem o kwotę **315.161.410,-zł** w tym:

- 1) obciążających budżet roku 2014 o kwotę **306.577.424,-zł**,
- 2) obciążających budżet roku 2015 o kwotę **8.583.986,-zł**.

2. Zwiększa się upoważnienie Zarządu Województwa Podkarpackiego do przekazania uprawnień kierownikom jednostek organizacyjnych Województwa Podkarpackiego do zaciągania zobowiązań związanych z realizacją programów, projektów lub zadań innych niż wskazane w art. 226 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o finansach publicznych, określonych w załączniku Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego, o kwotę **615.699,-zł** w tym:

- 1) obciążających budżet roku 2014 zwiększa się o kwotę **4.770.473,-zł**,
- 2) obciążających budżet roku 2015 zmniejsza się o kwotę **4.154.774,-zł**,

§ 26

W uchwale Nr XXVIII/499/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w § 5 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Upoważnia się Zarząd Województwa Podkarpackiego do zaciągania zobowiązań z tytułu umów, których realizacja w roku budżetowym i w latach następnych jest niezbędna do zapewnienia ciągłości działania jednostki i z których wynikające płatności wykraczają poza rok budżetowy, ogółem do kwoty **7.000.000,-zł**, w tym:

- 1) obciążających budżet roku 2014 do kwoty **4.000.000,-zł**,
- 2) obciążających budżet roku 2015 do kwoty **2.000.000,-zł**,
- 3) obciążających budżet roku 2016 do kwoty **1.000.000,-zł**.”

2) w § 6 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Upoważnia się Zarząd Województwa Podkarpackiego do przekazania uprawnień kierownikom jednostek organizacyjnych Województwa Podkarpackiego do zaciągania zobowiązań z tytułu umów, których realizacja w roku budżetowym i w latach następnych jest niezbędna do zapewnienia ciągłości działania jednostki i z których wynikające płatności wykraczają poza rok budżetowy, ogółem do kwoty **7.000.000,-zł**, w tym:

- 1) obciążających budżet roku 2014 do kwoty **4.000.000,-zł**;
- 2) obciążających budżet roku 2015 do kwoty **2.000.000,-zł**,
- 3) obciążających budżet roku 2016 do kwoty **1.000.000,-zł**.”

§ 27

1. W związku ze zmianami zawartymi w § 1– 23 oraz zmianami w budżecie w okresie marzec - kwiecień 2013r. wynikającymi z uchwał: Zarządu Województwa Podkarpackiego oraz Sejmiku Województwa Podkarpackiego dokonuje się zmiany załączników Nr 1a, i Nr 2 do uchwały Nr XXVIII/499/12 z dnia 21 grudnia 2012r. w sprawie uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej Województwa Podkarpackiego. Załączniki Nr 1a i Nr 2 otrzymują brzmienie jak załączniki Nr 1 i Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 28

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 29

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

do projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej Województwa Podkarpackiego

Projekt Uchwały Sejmiku opracowano na podstawie wniosków Dyrektorów Departamentów Urzędu o dokonanie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Zmiany w WPF dotyczą:

1. Ujęcia w wykazie przedsięwzięć nowych przedsięwzięcia pn.:
 - 1) „Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje – teren województwa podkarpackiego. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Wisłoki do ujścia Sanny”,
 - 2) „E – usługi w nowoczesnej bibliotece”
 - 3) „Rekompensata należna przewoźnikowi z tytułu wykonywania kolejowych przewozów osób – w ramach użyteczności publicznej”,
 - 4) „Remonty cząstkowe nawierzchni”.
2. Zmian wartości, zakresu i terminów realizacji przedsięwzięć wymienionych w tabelarycznym zestawieniu zmian stanowiącym załącznik Nr 1 do niniejszego uzasadnienia.
3. Zmian limitu zobowiązań dla poszczególnych przedsięwzięć, w tym:
 - aktualizacji limitów po rozliczeniu udzielonych upoważnień do zaciągnięcia zobowiązań w 2012r.,
 - ustalenia limitów dla nowowprowadzanych przedsięwzięć, o których mowa w pkt. 1 uzasadnienia.
4. Zmian upoważnień dla Zarządu Województwa związanych z zaciąganiem zobowiązań na realizację ww. przedsięwzięć oraz przekazaniem tych upoważnień kierownikom jednostek realizujących przedsięwzięcia.
5. Aktualizacji załącznika Nr 1 do WPF na skutek zmian wykazu przedsięwzięć oraz zmian w budżecie dokonanych w okresie marzec – kwiecień 2013 roku uchwałami Zarządu Województwa oraz Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

TABELARYCZNE ZESTAWIENIE WNIOSKÓW O DOKONANIE ZMIAN LIMITÓW WYDATKÓW

Lp.	Lp. z zał nr 2 do uzasadnienia do WPF	Nazwa przedsięwzięcia	Źródło finansowania	Wartość zadania ogółem			2013			2014			2015		
				WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach
zmiany wydatków majątkowych															
1	nowe WIMBP w Rzeszowie	E - usługi w nowoczesnej bibliotece	środki własne	0	835 388	835 388	0	385 611	385 611	0	447 544	447 544			
			razem	0	835 388	835 388	0	385 611	385 611	0	447 544	447 544			
2	1a12 Dep IT	*Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów osób w województwie podkarpackim*, RPO WP na lata 2007-2013. Działanie 2.1 Infrastruktura komunikacyjna Schemat E: Infrastruktura kolejowa	UE	59 982 096	0	59 982 096	8 742 250	-8 635 150	107 100	51 211 650	8 635 150	59 846 800			
			środki własne	3 528 572	615 998	4 144 570	18 900	0	18 900	3 500 474	615 998	4 116 472			
			budżet państwa	0	7 293 750	7 293 750	0	0	0	7 293 750	7 293 750				
			inne (fundusz kolejowy)	7 060 726	4 410 251	11 470 977	1 523 850	-1 523 850	0	5 536 876	5 934 101	11 470 977			
			razem	70 571 394	12 319 999	82 891 393	10 285 000	-10 159 000	126 000	60 249 000	22 478 999	82 727 999	0	0	
3	1c4 Dep IT	Zakup pojazdów szynowych	środki własne	1 616 320	0	1 616 320	0	0	0	0	0	0	0	0	
			budżet państwa	36 778 480	-7 293 750	29 484 730	14 587 500	0	14 587 500	7 293 750	-7 293 750	0	1 216 280	0	1 216 280
			inne (fundusz kolejowy)	26 533 360	-4 554 744	21 978 616	3 646 875	500 000	4 146 875	2 000 000	-2 000 000	0	3 487 755	-3 054 744	433 011
			razem	64 928 160	-11 848 494	53 079 666	18 234 375	500 000	18 734 375	9 293 750	-9 293 750	0	4 704 035	-3 054 744	1 649 291
4	1a1 PZMIUW	Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Borowa Góra, woj. podkarpackie	UE	1 170 000	729	1 170 729	585 000	365	585 365	585 000	364	585 364			
			budżet państwa	430 000	-571	429 429	215 000	-365	214 635	215 000	-365	214 635			
			razem	1 600 000	158	1 600 158	800 000	0	800 000	800 000	-1	799 999			
5	1a2 PZMIUW	*Wisłoka – Boża Wola – rozbudowa lewego waju Wisłoki w km 4+115-6+737 oraz w km 0+000-0+230 wraz z budową obustronnych wałów cokołowych na potoku Kielkowskim o długości 150 m*. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Ochrona przed powodzią w zlewni Wisłoki, w tym budowa zbiorników retencyjnych Kąty-Myscowa oraz Dukla	UE	10 574 000	0	10 574 000	4 476 000	0	4 476 000	3 049 000	0	3 049 000	3 049 000	0	3 049 000
			budżet państwa	6 766 000	350 439	7 116 439	2 864 000	12 300	2 876 300	1 951 000	0	1 951 000	1 951 000	0	1 951 000
			razem	17 340 000	350 439	17 690 439	7 340 000	12 300	7 352 300	5 000 000	0	5 000 000	5 000 000	0	5 000 000
6	1a3 PZMIUW	*Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w mieście Rzeszów – Zwiędzycza II, oraz w miejscowościach: Raclawówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Ochrona przed powodzią w zlewni rzeki Wisłok, w tym budowa zbiornika retencyjnego Rudawka Rymanowska i zabezpieczenie przed powodzią miasta Krosno	UE	12 037 000	-290	12 036 710	6 098 000	-3 049 145	3 048 855	5 939 000	-2 890 145	3 048 855	0	5 939 000	5 939 000
			budżet państwa	7 703 000	217 864	7 920 864	3 902 000	-1 949 355	1 952 645	3 801 000	-1 849 855	1 951 145	0	3 801 000	3 801 000
			razem	19 740 000	217 574	19 957 574	10 000 000	-4 998 500	5 001 500	9 740 000	-4 740 000	5 000 000	0	9 740 000	9 740 000
7	1a4 PZMIUW	*Nowy Breń II - rozbudowa i przeciwiłtıracyjne zabezpieczenie prawego waju rzeki Nowy Breń w km 2+487-4+319, na długości 1,832 km w miejscowościach: Słupiec, Ziempniów i Otałęż. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Dunajca do ujścia Wisłoki	UE	2 231 000	0	2 231 000	1 219 000	0	1 219 000	506 000	0	506 000	506 000	0	506 000
			budżet państwa	1 429 000	337 340	1 766 340	781 000	151 168	932 168	324 000	50 000	374 000	324 000	0	324 000
			razem	3 660 000	337 340	3 997 340	2 000 000	151 168	2 151 168	830 000	50 000	880 000	830 000	0	830 000
8	1a5 PZMIUW	*San I Etap I - rozbudowa i przeciwiłtıracyjne zabezpieczenie prawego waju rzeki San w km 2+215 - 9+417, na długości 7,202 km, na terenie gminy Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Wisłoki do ujścia Sanny	UE	15 371 000	0	15 371 000	3 963 000	0	3 963 000	5 704 000	0	5 704 000	5 704 000	0	5 704 000
			budżet państwa	9 839 000	611 231	10 450 231	2 537 000	55 350	2 592 350	3 651 000	0	3 651 000	3 651 000	0	3 651 000
			razem	25 210 000	611 231	25 821 231	6 500 000	55 350	6 555 350	9 355 000	0	9 355 000	9 355 000	0	9 355 000
9	1a7 PZMIUW	Zaprojektowanie i budowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 53+800-55+600 w miejscowościach: Zawierzbie, Żyraków, na terenie gminy Żyraków, województwo podkarpackie	UE	2 888 354	0	2 888 354	2 888 354	0	2 888 354	0	0	0	0	0	
			budżet państwa	3 326 490	37 015	3 363 505	5 000	402 400	407 400	514 640	-402 400	112 240			
			razem	6 214 844	37 015	6 251 859	2 893 354	402 400	3 295 754	514 640	-402 400	112 240			
10	1a8 PZMIUW	Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. "Kańczuga" na rzece Mleczka Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga	UE	21 875 621	0	21 875 621	21 875 621	-17 578 428	4 297 193	0	17 578 428	17 578 428			
			budżet państwa	4 668 157	0	4 668 157	3 392 000	316 400	3 708 400	884 622	-316 400	568 222			
			razem	26 543 778	0	26 543 778	25 267 621	-17 262 028	8 005 593	884 622	17 262 028	18 146 650			
11	nowe PZMIUW	Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje - teren województwa podkarpackiego. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Wisłoki do ujścia Sanny	budżet państwa	0	16 885 603	16 885 603	0	4 498 227	4 498 227	0	3 880 000	3 880 000			
			razem	0	16 885 603	16 885 603	0	4 498 227	4 498 227	0	3 880 000	3 880 000			
			UE	66 146 975	439	66 147 414	41 104 975	-20 627 208	20 477 767	15 783 000	14 688 647	30 471 647	9 259 000	5 939 000	15 198 000
			środki własne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
			budżet państwa	34 161 647	18 438 921	52 600 568	13 696 000	3 486 125	17 182 125	11 341 262	1 360 980	12 702 242	5 926 000	3 801 000	9 727 000
			inne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
			razem	100 308 622	18 439 360	118 747 982	54 800 975	-17 141 083	37 659 892	27 124 262	16 049 627	43 173 889	15 185 000	9 740 000	24 925 000
12	1c3 Dep RR	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I + VII	budżet państwa	220 220 205	0	220 220 205	45 440 148	-2 156 759	43 283 389	32 277 966	26 509 631	58 787 597	9 840 953	0	9 840 953
			razem	220 220 205	0	220 220 205	45 440 148	-2 156 759	43 283 389	32 277 966	26 509 631	58 787 597	9 840 953	0	9 840 953
13	1a24 Dep RR	Projekty pomocy technicznej - RPO WP	budżet państwa	9 465 990	-367 000	9 098 990	492 000	-367 000	125 000	521 001	0	521 001	539 497	0	539 497
			razem	9 465 990	-367 000	9 098 990	492 000	-367 000	125 000	521 001	0	521 001	539 497	0	539 497
14	1a14 Dep IT	Rozbudowa dr. woj. Nr 855 Olbęcín - Zaklików - Stalowa Wola odc. Granica Województwa - Stalowa Wola	UE	41 258 512	0	41 258 512	18 081 973	-907 693	17 174 280	12 350 119	99 165	12 449 284			
			środki własne	6 589 851	0	6 589 851	1 352 526	311 499	1 664 025	3 326 779	612 621	3 939 400			
			budżet państwa	36 796 479	0	36 796 479	1 838 411	711 786	2 550 197	34 958 068	-711 786	34 246 282			
			razem	84 644 842	0	84 644 842	21 272 910	115 592	21 388 502	50 634 966	0	50 634 966	0	0	
15	1a15 Dep IT	Rozbudowa dr. woj. Nr 880 Jarosław - Pruchnik	UE	30 359 106	0	30 359 106	7 800 000	7 020 000	14 820 000	22 559 106	-7 020 000	15 539 106			
			środki własne	3 205 993	0	3 205 993	780 000	0	780 000	2 425 993	0	2 425 993			
			budżet państwa	19 805 899	0	19 805 899	7 020 000	-7 020 000	0	12 785 899	7 020 000	19 805 899			
			razem	53 370 998	0	53 370 998	15 600 000	0	15 600 000	37 770 998	0	37 770 998	0	0	
16	1c16 Dep IT	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 869 łączącej węzeł A-4 Rzeszów Zachodni z węzłem S-19 Jasionka, połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi Nr 9 Radom - Barwinek i Nr 19 Kuźnica - Rzeszów i linią kolejową L-71	UE	29 865 569	0	29 865 569	1 815 603	-1 455 289	360 314	13 617 021	5 626 339	19 243 360	14 432 945	-4 171 050	10 261 895
			środki własne	4 527 244	0	4 527 244	130 496	-5 415	125 081	978 724	1 674 114	2 652 838	3 118 024	-1 668 699	1 449 325
			budżet państwa	7 466 392	0	7 466 392	453 901	-363 382	90 519	3 404 255	1 487 356	4 891 611	3 608 236	-1 123 974	2 484 262
			razem	41 859 205	0	41 859 205	2 400 000	-1 824 086	575 914	18 000 000	8 787 809	26 787 809	21 159 205	-6 963 723	14 195 482

Lp.	Lp. z zał nr 2 do uzasadnienia do WPF	1 Nazwa przedsięwzięcia	2 Źródło finansowania	3 Wartość zadania ogółem			4 2013			5 2014			6 2015		
				WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach
17	1c17 Dep IT	Likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzka Nr 875	UE	182 585 754	0	182 585 754	89 268 019	18 488 271	107 756 290	75 232 548	-18 488 271	56 744 277			
			środki własne	54 215 244	8 365 487	62 580 731	27 798 752	11 406 405	39 205 157	21 096 243	-3 040 918	18 055 325			
			razem	236 800 998	8 365 487	245 166 485	117 066 771	29 894 676	146 961 447	96 328 791	-21 529 189	74 799 602			
18	1c18 Dep IT	Budowa drogi obwodowej Mielca w ciągu drogi wojewódzkiej nr 985 Nagnajów - Dębica przebiegającej od miejscowości Tuszów Narodowy w km 20+636 do ulicy Dębickiej w km 38+522 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi	UE	227 303 191	-122 989 226	104 313 965	100 885 643	-48 638 865	52 246 778	115 180 010	-74 350 361	40 829 649			
			środki własne	70 696 809	-37 824 786	32 872 023	32 265 558	-15 373 171	16 892 387	36 656 848	-22 451 615	14 205 233			
			inne	2 000 000	0	2 000 000	0	0	0	0	0	0			
			razem	300 000 000	-160 814 012	139 185 988	133 151 201	-64 012 036	69 139 165	151 836 858	-96 801 976	55 034 882			
RAZEM przedsięwzięcia z zakresu dróg	UE	511 372 132	-122 989 226	388 382 906	217 851 238	-25 493 576	192 357 662	238 938 804	-94 133 128	144 805 676	14 432 945	-4 171 050	10 261 895		
	środki własne	139 235 141	-29 459 299	109 775 842	62 327 332	-3 660 682	58 666 650	64 484 587	-23 205 798	41 278 789	3 118 024	-1 668 699	1 449 325		
	budżet państwa	64 068 770	0	64 068 770	9 312 312	-6 671 596	2 640 716	51 148 222	7 795 570	58 943 792	3 608 236	-1 123 974	2 484 262		
	inne	2 000 000	0	2 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	razem	716 676 043	-152 448 525	564 227 518	289 490 882	-35 825 854	253 665 028	354 571 613	-109 543 356	245 028 257	21 159 205	-6 963 723	14 195 482		
zmiany wydatków bieżących															
19	nowe Dep IT	Rekompensata należna przewoźnikom z tytułu wykonywania kolejowych przewozów osób - w ramach użyteczności publicznej	środki własne	0	80 955 858	80 955 858	0	42 955 858	42 955 858	0	38 000 000	38 000 000			
			razem	0	80 955 858	80 955 858	0	42 955 858	42 955 858	0	38 000 000	38 000 000			
20	1c5 Dep IT	Utrzymanie zespołów trakcyjnych	środki własne	1 552 368	0	1 552 368	0	0	0	0	0	0	0	0	
			inne (fundusz kolejowy)	9 250 000	160 892	9 410 892	100 000	-100 000	0	2 580 000	-580 000	2 000 000	3 285 000	420 446	3 705 446
			razem	10 802 368	160 892	10 963 260	100 000	-100 000	0	2 580 000	-580 000	2 000 000	3 285 000	420 446	3 705 446
21	1a23 Dep RR	System Informacji o Funduszach Europejskich- Program Operacyjny Pomoc Techniczna	UE	5 272 334	-59 479	5 212 855	843 730	0	843 730	868 498	0	868 498	461 439	0	461 439
			budżet państwa	930 411	-10 496	919 915	148 893	0	148 893	153 264	0	153 264	81 430	0	81 430
			razem	6 202 745	-69 975	6 132 770	992 623	0	992 623	1 021 762	0	1 021 762	542 869	0	542 869
22	1a28 PCEN	Projekt pn. Edukacja skuteczna, przyjazna, nowoczesna - rozwój kompetencji kadry zarządzającej i pedagogicznej szkół i placówek oświatowych w województwie podkarpackim realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty	UE	9 350 000	0	9 350 000	3 222 610	194 555	3 417 165	2 518 935	576 291	3 095 226			
			razem	9 350 000	0	9 350 000	3 222 610	194 555	3 417 165	2 518 935	576 291	3 095 226			
23	1c3 Dep RR	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I + VII	budżet państwa	2 961 882	0	2 961 882	380 000	1 444 973	1 824 973	443 552	938 753	1 382 305	149 862	0	149 862
			razem	2 961 882	0	2 961 882	380 000	1 444 973	1 824 973	443 552	938 753	1 382 305	149 862	0	149 862
24	1a24 Dep RR	Projekty pomocy technicznej - RPO WP	budżet państwa	119 799 940	367 000	120 166 940	22 508 000	367 000	22 875 000	15 481 160	0	15 481 160	10 400 594	0	10 400 594
			razem	119 799 940	367 000	120 166 940	22 508 000	367 000	22 875 000	15 481 160	0	15 481 160	10 400 594	0	10 400 594
25	1a30 Dep PP	"Podkarpacie stawia na zawodowców" - Projekt systemowy	UE	60 609 286	6 760 482	67 369 768	22 297 396	0	22 297 396	30 361 630	6 760 482	37 122 112			
			budżet państwa	1 793 517	178 954	1 972 471	637 376	0	637 376	981 318	178 954	1 160 272			
			razem	62 402 803	6 939 436	69 342 239	22 934 772	0	22 934 772	31 342 948	6 939 436	38 282 384			
26	1c2 Dep PP	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet VI-IX (z wyłączeniem projektu własnego WUP w ramach Poddziałania 8.1.4 PO KL oraz działania 9.2 PO KL)	budżet państwa	101 729 082	-178 954	101 550 128	24 599 133	0	24 599 133	24 537 755	-178 954	24 358 801	2 505 000	0	2 505 000
			razem	101 729 082	-178 954	101 550 128	24 599 133	0	24 599 133	24 537 755	-178 954	24 358 801	2 505 000	0	2 505 000
27	1c8 PZDW	Zimowe utrzymanie dróg	środki własne	56 691 296	2 000 000	58 691 296	12 812 414	0	12 812 414	6 180 000	2 000 000	8 180 000	6 365 000	0	6 365 000
			razem	56 691 296	2 000 000	58 691 296	12 812 414	0	12 812 414	6 180 000	2 000 000	8 180 000	6 365 000	0	6 365 000
28	nowe PZDW	Remonty cząstkowe nawierzchni	środki własne	0	10 105 498	10 105 498	0	7 105 498	7 105 498	0	3 000 000	3 000 000			
			razem	0	10 105 498	10 105 498	0	7 105 498	7 105 498	0	3 000 000	3 000 000			
RAZEM majątkowe	UE	637 501 203	-122 988 787	514 512 416	267 698 463	-54 755 934	212 942 529	305 933 454	-70 809 331	235 124 123	23 691 945	1 767 950	25 459 895		
	środki własne	144 380 033	-28 007 913	116 372 120	62 346 232	-3 275 071	59 071 161	67 985 061	-22 142 256	45 842 805	3 118 024	-1 668 699	1 449 325		
	budżet państwa	364 695 092	18 071 921	382 767 013	83 527 960	-5 709 230	77 818 730	102 582 201	35 666 181	138 248 382	21 130 966	2 677 026	23 807 992		
	inne (fundusz kolejowy)	35 594 086	-144 493	35 449 593	5 170 725	-1 023 850	4 146 875	7 536 876	3 934 101	11 470 977	3 487 755	-3 054 744	433 011		
	razem	1 182 170 414	-133 069 272	1 049 101 142	418 743 380	-64 764 085	353 979 295	484 037 592	-53 351 305	430 686 287	51 428 690	-278 467	51 150 223		
RAZEM bieżące	UE	75 231 620	6 701 003	81 932 623	26 363 736	194 555	26 558 291	33 749 063	7 336 773	41 085 836	461 439	0	461 439		
	środki własne	58 243 664	93 061 356	151 305 020	12 812 414	50 061 356	62 873 770	6 180 000	43 000 000	49 180 000	6 365 000	0	6 365 000		
	budżet państwa	227 214 832	356 504	227 571 336	48 273 402	1 811 973	50 085 375	41 597 049	938 753	42 535 802	13 136 886	0	13 136 886		
	inne (fundusz kolejowy)	9 250 000	160 892	9 410 892	100 000	-100 000	0	2 580 000	-580 000	2 000 000	3 285 000	420 446	3 705 446		
	razem	369 940 116	100 279 755	470 219 871	87 549 552	51 967 884	139 517 436	84 106 112	50 695 526	134 801 638	23 248 325	420 446	23 668 771		
RAZEM	UE	712 732 823	-116 287 784	596 445 039	294 062 199	-54 561 379	239 500 820	339 682 517	-63 472 558	276 209 959	24 153 384	1 767 950	25 921 334		
	środki własne	202 623 697	65 053 443	267 677 140	75 158 646	46 786 285	121 944 931	74 165 061	20 857 744	95 022 805	9 483 024	-1 668 699	7 814 325		
	budżet państwa	591 909 924	18 428 425	610 338 349	131 801 362	-3 897 257	127 904 105	144 179 250	36 604 934	180 784 184	34 267 852	2 677 026	36 944 878		
	inne (fundusz kolejowy)	44 844 086	16 399	44 860 485	5 270 725	-1 123 850	4 146 875	10 116 876	3 354 101	13 470 977	6 772 755	-2 634 298	4 138 457		
	razem	1 552 110 530	-32 789 517	1 519 321 013	506 292 932	-12 796 201	493 496 731	568 143 704	-2 655 779	565 487 925	74 677 015	141 979	74 818 994		

Załącznik Nr 1 do uzasadnienia do projektu Uchwały Sejmiku
Województwa w sprawie zmian w WPF - kwiecień

KÓW W WPF- kwiecień

7 2016			8 2017			9 razem zmiany w latach 2013-2025			10 razem nakłady poniesione do końca 2012			11
WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	nakłady poniesione do końca 2012r.	wnioskowane zmiany	po zmianach do końca 2012.	razem
						0	833 155	833 155	0	2 233	2 233	835 388
						0	833 155	833 155	0	2 233	2 233	835 388
						59 953 900	0	59 953 900	28 196	0	28 196	59 982 096
						3 519 374	615 998	4 135 372	9 198	0	9 198	4 144 570
						0	7 293 750	7 293 750	0	0	0	7 293 750
						7 060 726	4 410 251	11 470 977	0	0	0	11 470 977
						70 534 000	12 319 999	82 853 999	37 394	0	37 394	82 891 393
						0	0	0	1 616 320	0	1 616 320	1 616 320
						23 097 530	-7 293 750	15 803 780	13 680 950	0	13 680 950	29 484 730
						9 134 630	-4 554 744	4 579 886	17 398 730	0	17 398 730	21 978 616
						32 696 000	-11 848 494	20 847 506	32 696 000	0	32 696 000	53 079 666
						1 170 000	729	1 170 729	0	0	0	1 170 729
						430 000	-730	429 270	0	159	159	429 429
						1 600 000	-1	1 599 999	0	159	159	1 600 158
						10 574 000	0	10 574 000	0	0	0	10 574 000
						6 766 000	12 300	6 778 300	0	338 139	338 139	7 116 439
						17 340 000	12 300	17 352 300	0	338 139	338 139	17 690 439
						12 037 000	-290	12 036 710	0	0	0	12 036 710
						7 703 000	1 790	7 704 790	0	216 074	216 074	7 920 864
						19 740 000	1 500	19 741 500	0	216 074	216 074	19 957 574
						2 231 000	0	2 231 000	0	0	0	2 231 000
						1 429 000	201 168	1 630 168	0	136 172	136 172	1 766 340
						3 660 000	201 168	3 861 168	0	136 172	136 172	3 997 340
						15 371 000	0	15 371 000	0	0	0	15 371 000
						9 839 000	55 350	9 894 350	0	555 881	555 881	10 450 231
						25 210 000	55 350	25 265 350	0	555 881	555 881	25 821 231
						2 888 354	0	2 888 354	0	0	0	2 888 354
						519 640	0	519 640	2 806 850	37 015	2 843 865	3 363 505
						3 407 994	0	3 407 994	2 806 850	37 015	2 843 865	6 251 859
						21 875 621	0	21 875 621	0	0	0	21 875 621
						4 276 622	0	4 276 622	391 535	0	391 535	4 668 157
						26 152 243	0	26 152 243	391 535	0	391 535	26 543 778
						0	8 378 227	8 378 227	0	8 507 376	8 507 376	16 885 603
						0	8 378 227	8 378 227	0	8 507 376	8 507 376	16 885 603
						0	0	0	66 146 975	439	66 147 414	66 147 414
						0	0	0	0	0	0	0
						0	0	0	30 963 262	8 648 105	39 611 367	52 600 568
						0	0	0	0	0	0	0
						0	0	0	97 110 237	8 648 544	105 758 781	118 747 982
						87 559 067	24 352 872	111 911 939	132 661 138	-25 254 920	107 406 218	219 318 157
						87 559 067	24 352 872	111 911 939	132 661 138	-25 254 920	107 406 218	219 318 157
						1 552 498	-367 000	1 185 498	7 913 492	0	7 913 492	9 098 990
						1 552 498	-367 000	1 185 498	7 913 492	0	7 913 492	9 098 990
						30 432 092	-808 528	29 623 564	10 826 420	808 528	11 634 948	41 258 512
						4 679 305	924 120	5 603 425	1 910 546	-924 120	986 426	6 589 851
						36 796 479	0	36 796 479	0	0	0	36 796 479
						71 907 876	115 592	72 023 468	12 736 966	-115 592	12 621 374	84 644 842
						30 359 106	0	30 359 106	0	0	0	30 359 106
						3 205 993	0	3 205 993	0	0	0	3 205 993
						19 805 899	0	19 805 899	0	0	0	19 805 899
						53 370 998	0	53 370 998	0	0	0	53 370 998
						29 865 569	0	29 865 569	0	0	0	29 865 569
						4 227 244	0	4 227 244	300 000	0	300 000	4 527 244
						7 466 392	0	7 466 392	0	0	0	7 466 392
						41 559 205	0	41 559 205	300 000	0	300 000	41 859 205

7 2016			8 2017			9 razem zmiany w latach 2013-2025			10 razem nakłady poniesione do końca 2012			11
WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2013	wnioskowane zmiany	po zmianach	nakłady poniesione do końca 2012r.	wnioskowane zmiany	po zmianach do końca 2012.	razem
						164 500 567	0	164 500 567	18 085 187	0	18 085 187	182 585 754
						48 894 995	8 365 487	57 260 482	5 320 249	0	5 320 249	62 580 731
						213 395 562	8 365 487	221 761 049	23 405 436	0	23 405 436	245 166 485
						216 065 653	-122 989 226	93 076 427	11 237 538	0	11 237 538	104 313 965
						68 922 406	-37 824 786	31 097 620	1 774 403	0	1 774 403	32 872 023
						0	0	0	2 000 000	0	2 000 000	2 000 000
						284 988 059	-160 814 012	124 174 047	15 011 941	0	15 011 941	139 185 988
0	0	0	0	0	0	471 222 987	-123 797 754	347 425 233	40 149 145	808 528	40 957 673	388 382 906
0	0	0	0	0	0	129 929 943	-28 535 179	101 394 764	9 305 198	-924 120	8 381 078	109 775 842
0	0	0	0	0	0	64 068 770	0	64 068 770	0	0	0	64 068 770
0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 000 000	0	2 000 000	2 000 000
0	0	0	0	0	0	665 221 700	-152 332 933	512 888 767	51 454 343	-115 592	51 338 751	564 227 518

						0	80 955 858	80 955 858	0	0	0	80 955 858
						0	80 955 858	80 955 858	0	0	0	80 955 858
0	0	0	1 552 368	0	1 552 368	1 552 368	0	1 552 368	0	0	0	1 552 368
3 285 000	420 446	3 705 446	0	0	0	9 250 000	160 892	9 410 892	0	0	0	9 410 892
3 285 000	420 446	3 705 446	1 552 368	0	1 552 368	10 802 368	160 892	10 963 260	0	0	0	10 963 260
						2 173 667	0	2 173 667	3 098 667	-59 479	3 039 188	5 212 855
						383 587	0	383 587	546 824	-10 496	536 328	919 915
						2 557 254	0	2 557 254	3 645 491	-69 975	3 575 516	6 132 770
						5 741 545	770 846	6 512 391	3 608 455	-770 846	2 837 609	9 350 000
						5 741 545	770 846	6 512 391	3 608 455	-770 846	2 837 609	9 350 000
						973 414	2 383 726	3 357 140	1 988 468	-1 481 678	506 790	3 863 930
						973 414	2 383 726	3 357 140	1 988 468	-1 481 678	506 790	3 863 930
						48 389 754	367 000	48 756 754	71 410 186	0	71 410 186	120 166 940
						48 389 754	367 000	48 756 754	71 410 186	0	71 410 186	120 166 940
						52 659 026	6 760 482	59 419 508	7 950 260	0	7 950 260	67 369 768
						1 618 694	178 954	1 797 648	174 823	0	174 823	1 972 471
						54 277 720	6 939 436	61 217 156	8 125 083	0	8 125 083	69 342 239
						51 641 888	-178 954	51 462 934	50 087 194	0	50 087 194	101 550 128
						51 641 888	-178 954	51 462 934	50 087 194	0	50 087 194	101 550 128
						25 357 414	2 000 000	27 357 414	31 333 882	0	31 333 882	58 691 296
						25 357 414	2 000 000	27 357 414	31 333 882	0	31 333 882	58 691 296
						0	10 105 498	10 105 498	31 333 882	0	31 333 882	41 439 380
						0	10 105 498	10 105 498	31 333 882	0	31 333 882	41 439 380
0	0	0	0	0	0	597 323 862	-123 797 315	473 526 547	40 177 341	808 528	40 985 869	514 512 416
0	0	0	0	0	0	133 449 317	-27 086 026	106 363 291	10 930 716	-921 887	10 008 829	116 372 120
0	0	0	0	0	0	207 241 127	32 633 977	239 875 104	157 453 965	-15 464 104	141 989 861	381 864 965
0	0	0	0	0	0	16 195 356	-144 493	16 050 863	19 398 730	0	19 398 730	35 449 593
0	0	0	0	0	0	954 673 502	-118 393 857	835 815 805	227 960 752	-15 577 463	212 383 289	1 048 199 094
0	0	0	0	0	0	60 574 238	7 531 328	68 105 566	14 657 382	-830 325	13 827 057	81 932 623
0	0	0	1 552 368	0	1 552 368	26 909 782	93 061 356	119 971 138	62 667 764	0	62 667 764	182 638 902
0	0	0	0	0	0	103 007 337	2 750 726	105 758 063	124 207 495	-1 492 174	122 715 321	228 473 384
3 285 000	420 446	3 705 446	0	0	0	9 250 000	160 892	9 410 892	0	0	0	9 410 892
3 285 000	420 446	3 705 446	1 552 368	0	1 552 368	199 741 357	103 504 302	303 245 659	201 532 641	-2 322 499	199 210 142	502 455 801
0	0	0	0	0	0	657 898 100	-116 265 987	541 632 113	54 834 723	-21 797	54 812 926	596 445 039
0	0	0	1 552 368	0	1 552 368	160 359 099	65 975 330	226 334 429	73 598 480	-921 887	72 676 593	299 011 022
0	0	0	0	0	0	310 248 464	35 384 703	345 633 167	281 661 460	-16 956 278	264 705 182	610 338 349
3 285 000	420 446	3 705 446	0	0	0	25 445 356	16 399	25 461 755	19 398 730	0	19 398 730	44 860 485
3 285 000	420 446	3 705 446	1 552 368	0	1 552 368	1 154 414 859	-14 889 555	1 139 061 464	429 493 393	-17 899 962	411 593 431	1 550 654 895

Lp.	Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
6.	Kwota długu	351 709 916	354 810 982	336 848 115	302 288 115	260 678 492	219 068 869	177 459 246	147 849 623	106 240 000	85 680 000	53 120 000	20 560 000	0
6.1.	Łączna kwota wyłączeń z ograniczeń długu określonych w art. 170 ust. 3 upf z 2005 r. oraz w art. 36 ustawy o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej, w tym:	0												
6.1.1.	- kwota wyłączeń z ograniczeń długu określonych w art. 170 ust. 3 upf z 2005 r.	0												
6.2.	Wskaźnik zadłużenia do dochodów ogółem określony w art. 170 ust. 3 upf z 2005 r., bez uwzględnienia wyłączeń określonych w pkt 6.1	24,87%												
6.3.	Wskaźnik zadłużenia do dochodów ogółem określony w art. 170 ust. 3 upf z 2005 r., po uwzględnieniu wyłączeń określonych w pkt 6.1	24,87%												
7.	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	Relacja zrównoważenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy													
8.1.	Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi	71 631 185	125 482 629	120 394 939	120 679 667	129 995 098	138 393 155	145 986 712	153 318 357	162 462 059	170 064 147	180 017 451	186 039 340	192 879 923
8.2.	Różnica między dochodami bieżącymi powiększonymi o nadwyżkę budżetową określoną w pkt 4.1. i wolne środki określone w pkt 4.2. a wydatkami bieżącymi, pomniejszonymi o wydatki określone w pkt 2.1.2.	124 996 536	127 982 629	120 394 939	120 679 667	129 995 098	138 393 155	145 986 712	153 318 357	162 462 059	170 064 147	180 017 451	186 039 340	192 879 923
9.	Wskaźnik spłaty zobowiązań													
9.1.	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 169 ust. 1 upf z 2055 r. do dochodów ogółem bez uwzględnienia wyłączeń o których mowa w pkt 5.1.1.	2,60%												
9.2.	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 169 ust. 1 upf z 2055 r. do dochodów ogółem po uwzględnieniu wyłączeń przypadających na dany rok określonych w pkt 5.1.1	2,60%												
9.3.	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów ogółem, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego i bez uwzględniania wyłączeń przypadających na dany rok określonych w pkt 5.1.1.	2,60%	3,21%	6,36%	11,01%	11,37%	10,77%	10,07%	7,45%	8,93%	4,94%	5,88%	5,56%	3,37%
9.4.	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów ogółem, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu wyłączeń przypadających na dany rok określonych w pkt 5.1.1.	2,60%	3,21%	6,36%	11,01%	11,37%	10,77%	10,07%	7,45%	8,93%	4,94%	5,88%	5,56%	3,37%
9.5.	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9.6.	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów ogółem, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu wyłączeń przypadających na dany rok określonych w pkt 5.1.1.	2,60%	3,21%	6,36%	11,01%	11,37%	10,77%	10,07%	7,45%	8,93%	4,94%	5,88%	5,56%	3,37%
9.7.	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu wyłączeń określonych w art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej, obliczony w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy	13,56%	10,57%	9,46%	11,53%	16,67%	20,59%	22,83%	23,74%	24,62%	25,46%	26,25%	27,15%	27,83%
9.7.1.	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu wyłączeń określonych w art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją ustawy budżetowej, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy	14,68%	11,69%	10,58%	11,53%	16,67%	20,59%	22,83%	23,74%	24,62%	25,46%	26,25%	27,15%	27,83%
9.8.	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu wyłączeń określonych w pkt 5.1.1., obliczonego w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
9.8.1.	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu wyłączeń określonych w pkt 5.1.1., obliczonego w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
10.	Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej, w tym na:													
10.1.	Spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	0	0	16 291 211	34 476 640	41 609 623	41 609 623	41 609 623	29 609 623	41 609 623	20 560 000	32 560 000	32 560 000	20 560 000

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)														limit zobowiązań	
				od	do		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025		
1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1.	Wydatki na przedsięwzięcia - ogółem (1.1 + 1.2 + 1.3)					2 451 874 874	829 865 712	820 668 364	257 371 049	23 116 919	18 279 708	18 640 922	6 048 413	5 820 597	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	689 492 928
1.a	- wydatki bieżące					662 110 296	185 221 175	170 310 428	50 618 425	10 116 919	5 279 708	3 640 922	3 221 814	2 993 998	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	111 820 309
1.b	- wydatki majątkowe					1 789 764 578	644 644 537	650 357 936	206 752 624	13 000 000	13 000 000	15 000 000	2 826 599	2 826 599	0	0	0	0	0	0	577 672 619
1.1.	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.)					1 783 201 481	655 033 439	667 700 422	221 127 299	2 709 303	2 020 519	1 765 431	4 172 922	3 945 106	0	0	0	0	0	0	613 738 060
1.1.1.	- wydatki bieżące					340 607 304	81 299 876	83 107 118	32 864 919	2 709 303	2 020 519	1 765 431	1 346 323	1 118 507	0	0	0	0	0	0	42 129 979
1.1.1.1	Pomoc techniczna realizowana w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach trzech schematów Pomocy technicznej PROW 2007 - 2013. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu zarządzania, promowania i informowania o PROW. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Departament PROW niezbędnych działań związanych z wdrażaniem PROW 2007-2013. Zadania Departamentu w tym zakresie są wynikiem realizacji obowiązków Samorządu Województwa Podkarpackiego zapisanych w ustawie z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich (Dz.U. nr 64 poz 427 z późn. zm.) oraz wynikają z umowy nr 11/BZD-UM09/2009 zawartej w dniu 29 stycznia 2009r. pomierzy SW i ARiMR.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	36 442 500	5 931 000	5 739 000	5 739 000											0	
1.1.1.2	Pomoc techniczna realizowana w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”	Oddział wdrażania PO RYBY 2007-2013 Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach trzech schematów Pomocy technicznej PO RYBY 2007 - 2013. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu zarządzania, promowania i informowania o PO RYBY 2007 - 2013. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Oddział PO RYBY niezbędnych działań związanych z wdrażaniem PO RYBY 2007 - 2013. Zadania Oddziału w tym zakresie są wynikiem realizacji obowiązków Samorządu Województwa Podkarpackiego zapisanych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 29 września 2009r w sprawie warunków i sposobu wykonywania zadań instytucji zarządzającej przez samorząd województwa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	2 704 474	602 000	670 000	350 000											0	
1.1.1.3	Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów w Wojew. Podkarpackim, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Działanie 6.2 Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstanie nowych terenów inwestycyjnych	Utworzenie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów w Województwie Podkarpackim	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2020	2 412 916	305 185	305 185	284 733	231 732	231 732	231 732	231 732	231 732						589 918	
1.1.1.4	"Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów osób w województwie podkarpackim", RPO WP na lata 2007-2013, Działanie 2.1 Infrastruktura komunikacyjna Schemat E: Infrastruktura kolejowa	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2014	327 394	126 000	164 000												164 000	
1.1.1.5	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - Województwo Podkarpackie	Zbudowanie w województwie podkarpackim nowoczesnej infrastruktury publicznej bazującej na technologiach informatycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2020	10 749 533	0	0	3 442 930	2 312 631	1 623 847	1 368 759	1 114 591	886 775						3 442 930	
1.1.1.6	PSeAP - Podkarpacki System e-Administracji Publicznej	Uruchomienie w skali województwa jednorodnego systemu obiegu dokumentów i zarządzania sprawami oraz zdalnych usług	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2018	335 600	22 600	32 600	32 600	82 600	82 600	82 600								65 200	

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)												limit zobowiązań		
				od	do		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		2024	2025
1.1.1.7	Podkarpacki System Informacji Medycznej "PSIM"	Uruchomienie w skali województwa spójnego systemu wspierającego zarządzanie i funkcjonowanie opieki zdrowotnej w placówkach służby zdrowia	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2018	411 700	0	82 340	82 340	82 340	82 340	82 340								164 680
1.1.1.8	Projekty pomocy technicznej - RPO WP	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	120 166 940	22 875 000	15 481 160	10 400 594											25 881 754
1.1.1.9	System Informacji o Funduszach Europejskich- Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Realizacja zadania polegająca na prowadzeniu Głównego Punktu Informacyjnego przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego oraz koordynacja, promocja, monitoring, kontrola oraz ocena działalności sieci Lokalnych Punktów Informacyjnych - Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	6 065 697	992 623	1 021 762	542 869											1 564 631
1.1.1.10	Projekt 1031 R4 TOURAGE	Wzmocnienie regionalnych gospodarek poprzez rozwój turystyki seniorów oraz wsparcie dla rozwiązań umożliwiających aktywne i zdrowe starzenie się, poprzez wymianę dobrych praktyk i doświadczeń pomiędzy regionami partnerskimi	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2012	2014	508 443	164 981	183 981												183 981
1.1.1.11	Projekt 1130 R4 MOG	Stworzenie dokumentu "przewodnika" odnoszącego się do problematyki zrównoważonego transportu na obszarach wiejskich	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2012	2014	512 035	210 093	133 242												133 242
1.1.1.12	Projekt pn. Edukacja skuteczna, przyjazna, nowoczesna - rozwój kompetencji kadry zarządzającej i pedagogicznej szkół i placówek oświatowych w województwie podkarpackim realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty	Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli i kadry zarządzającej województwa podkarpackiego do wymagań nowej podstawy programowej przez przeszkolenie 5000 nauczycieli (w tym kadry zarządzającej)	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2011	2014	8 966 426	3 417 165	3 095 226												0
1.1.1.13	"Podkarpace stawia na zawodowców" - Projekt systemowy	Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych), służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2012	2014	69 342 239	22 934 772	38 282 384												7 047 752
1.1.1.14	Szwajcarsko Polski Program Współpracy	Zmniejszenie różnic społeczno - gospodarczych istniejących pomiędzy Polską a wyżej rozwiniętymi państwami UE oraz różnic na terytorium Polski pomiędzy ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2012	2015	4 147 140	2 281 812	1 115 601	352 293											1 467 894

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)												limit zobowiązań		
				od	do		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		2024	2025
1.1.1.15	Projekt pn: Technologie cyfrowe jako systemowe narzędzie wspomagające realizację programów rozwojowych oraz podnoszące jakość i atrakcyjność oferty edukacyjnej szkół Podkarpacka realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych	Stworzenie warunków równych szans edukacyjnych poprzez udzielenie wsparcia na rzecz instytucji systemu oświaty oraz osób doświadczających na bariery o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, geograficznym i zdrowotnym utrudniające dostęp do usług edukacyjnych	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2012	2015	5 057 442	3 633 445	1 294 437	129 560										1 423 997	
1.1.1.16	Program Operacyjny Kapitał Ludzki - Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania POKL	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2011	2015	72 456 825	17 803 200	15 506 200	11 508 000										0	
1.1.2.	- wydatki majątkowe					1 442 594 177	573 733 563	584 593 304	188 262 380	0	0	0	2 826 599	2 826 599	0	0	0	0	0	571 608 081
1.1.2.1	Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Borowa Góra, woj. podkarpackie	Budowa 1 zbiornika retencyjnego w Borowej Górze. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2013	2014	1 600 158	800 000	799 999											799 999	
1.1.2.2	"Wisłoka – Boża Wola – rozbudowa lewego wału Wisłoki w km 4+115 - 6+737 oraz w km 0+000-0+230 wraz z budową obustronnych wałów cofkowych na potoku Kielkowskim o długości 150 m". Zadanie ujęte w ramach zlewni: Ochrona przed powodzią w zlewni Wisłoki, w tym budowa zbiorników retencyjnych Kąty Myscowa oraz Dukla	Rozbudowa (2,732 km) i budowa obustronnego obwałowania lewego wału rzeki Wisłoki na dł. 0,42 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	17 690 439	7 352 300	5 000 000	5 000 000										10 000 000	
1.1.2.3	"Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w mieście Rzeszów – Zwiężczyca II, oraz w miejscowościach: Raclawówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie". Zadanie ujęte w ramach zlewni: Ochrona przed powodzią w zlewni rzeki Wisłok, w tym budowa zbiornika retencyjnego Rudawka Rymanowska i zabezpieczenie przed powodzią miasta Krosno	Odbudowa na dł. 4,035 km. i udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2006	2015	19 957 574	5 001 500	5 000 000	9 740 000										14 740 000	
1.1.2.4	"Nowy Breń II - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Breń w km 2+487-4+319, na długości 1,832 km w miejscowościach: Słupiec, Ziemińców i Otałęż". Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Dunajca do ujścia Wisłoki	Rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Breń na dł. 1,832 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	3 997 340	2 151 168	880 000	830 000										1 710 000	

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)												limit zobowiązań		
				od	do		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		2024	2025
1.1.2.5	"San I Etap I - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego walu rzeki San w km 2+215 - 9+417, na długości 7,202 km, na terenie gminy Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie". Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Wisłoki do ujścia Sanny	Rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego walu rzeki San na dł. 7,202 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	25 821 231	6 555 350	9 355 000	9 355 000											18 710 000
1.1.2.6	Ochrona przed powodzią aglomeracji Rzeszów	Ochrona przeciwpowodziowa aglomeracji Rzeszów Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2007 - 2013	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2008	2014	36 013 711	11 633 000	8 519 357												5 078 857
1.1.2.7	Zaprojektowanie i budowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 53+800-55+600 w miejscowościach: Zawierbie, Żyraków, na terenie gminy Żyraków, województwo podkarpackie	Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego na odcinku 53+800-55+600 rzeki Wisłoki w miejscowościach Zawierbie oraz Żyraków Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2007 – 2013	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2010	2014	6 251 859	3 295 754	112 240												112 240
1.1.2.8	Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. "Kańczuga" na rzece Mleczka Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga	Zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej miejscowościom położonym poniżej planowanego zbiornika suchego wzdłuż rzeki Mleczki Kańczudzkiej a następnie rzeki Mleczki Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2007 – 2013	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2009	2014	26 543 778	8 005 593	18 146 650												17 856 428
1.1.2.9	Pomoc techniczna realizowana w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach trzech schematów Pomocy technicznej PROW 2007 - 2013. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu zarządzania, promowania i informowania o PROW. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Departament PROW niezbędnych działań związanych z wdrażaniem PROW 2007-2013. Zadania Departamentu w tym zakresie są wynikiem realizacji obowiązków Samorządu Województwa Podkarpackiego zapisanych w ustawie z dnia 7 marca 2007 roku o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich (Dz.U. nr 64 poz 427 z późn. zm.) oraz wynikają z umowy nr 11/BZD-UM09/2009 zawartej w dniu 29 stycznia 2009r. pomiędzy SW i ARiMR.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	325 400	19 000	15 000	15 000											0
1.1.2.10	Pomoc techniczna realizowana w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”	Oddział wdrażania PO RYBY 2007-2013 Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach trzech schematów Pomocy technicznej PO RYBY 2007 - 2013. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu zarządzania, promowania i informowania o PO RYBY 2007 - 2013. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Oddział PO RYBY niezbędnych działań związanych z wdrażaniem PO RYBY 2007 - 2013. Zadania Oddziału w tym zakresie są wynikiem realizacji obowiązków Samorządu Województwa Podkarpackiego zapisanych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 29 września 2009r w sprawie warunków i sposobu wykonywania zadań instytucji zarządzającej przez samorząd województwa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	65 300	12 000	15 000	10 000											0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)												limit zobowiązań	
				od	do		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		2024
1.1.2.11	"Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów osób w województwie podkarpackim", RPO WP na lata 2007-2013, Działanie 2.1 Infrastruktura komunikacyjna Schemat E: Infrastruktura kolejowa	Poprawa dostępności i jakości podróży	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2014	82 563 999	0	82 563 999											82 563 999
1.1.2.12	"Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń międzywojewódzkich realizowanych przez województwa: małopolskie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie", POIiS na lata 2007-2013 Działanie 7.1 Rozwój Transportu Kolejowego	Poprawa dostępności i jakości podróży	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2015	18 380 000	205 000	95 000	18 080 000										18 175 000
1.1.2.13	Rozbudowa dr. woj. Nr 855 Olbincin - Zaklików - Stalowa Wola odc. Granica Województwa - Stalowa Wola	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2011	2014	84 644 842	21 388 502	50 634 966											207 076
1.1.2.14	Rozbudowa dr. woj. Nr 880 Jarosław - Pruchnik	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2011	2014	53 370 998	15 600 000	37 770 998											37 770 998
1.1.2.15	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 869 łączącej węzeł A-4 Rzeszów Zachodni z węzłem S-19 Jasionka, połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi Nr 9 Radom - Barwinek i Nr 19 Kuźnica - Rzeszów i linią kolejową L-71	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	41 859 205	575 914	26 787 809	14 195 482										7 692 480
1.1.2.16	Likwidacja barier rozwojowych - most na Wiśle z rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 764 oraz połączeniem z drogą wojewódzką Nr 875	Stworzenie dogodnych powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2009	2014	245 166 485	146 961 447	74 799 602											0
1.1.2.17	Budowa drogi obwodowej Mielca w ciągu drogi wojewódzkiej nr 985 Nagnajów - Dębica przebiegającej od miejscowości Tuszów Narodowy w km 20+636 do ulicy Dębickiej w km 38+522 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi	Stworzenie dogodnych powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2014	139 185 988	69 139 165	55 034 882											19 291 387
1.1.2.18	Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej	Kompleksowy projekt zakładający utworzenie ponadregionalnej trasy rowerowej w pięciu województwach Polski Wschodniej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	65 919 923	28 282 789	25 929 251	11 607 883										37 537 134
1.1.2.19	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - Województwo Podkarpackie	Zbudowanie w województwie podkarpackim nowoczesnej infrastruktury publicznej bazującej na technologiach informatycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2020	300 380 374	74 928 895	147 186 532	70 708 797	0	0	0	2 826 599	2 826 599					217 638 395
1.1.2.20	PSeAP - Podkarpacki System e-Administracji Publicznej	Uruchomienie w skali województwa jednorodnego systemu obiegu dokumentów i zarządzania sprawami oraz zdalnych usług	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2018	89 170 150	84 224 032												0
1.1.2.21	Podkarpacki System Informacji Medycznej "PSIM"	Uruchomienie w skali województwa spójnego systemu wspierającego zarządzanie i funkcjonowanie opieki zdrowotnej w placówkach służby zdrowia	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2018	57 770 054	57 514 408												0
1.1.2.22	Projekty pomocy technicznej - RPO WP	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	9 098 990	125 000	521 001	539 497										1 060 498

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)												limit zobowiązań			
				od	do		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		2024	2025	
1.1.2.23	System Informacji o Funduszach Europejskich- Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Realizacja zadania polegająca na prowadzeniu Głównego Punktu Informacyjnego przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego oraz koordynacja, promocja, monitoring, kontrola oraz ocena działalności sieci Lokalnych Punktów Informacyjnych - Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	67 073														0	
1.1.2.24	Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego	Funkcjonowanie centrum jako ośrodka wspomagającego wdrażanie programów i projektów służących wzrostowi konkurencyjności i atrakcyjności regionów Polski Wschodniej	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2015	102 080 242	19 261 386	32 402 517	47 677 410											77 136 778	
1.1.2.25	Projekt pn. Edukacja skuteczna, przyjazna, nowoczesna - rozwój kompetencji kadry zarządzającej i pedagogicznej szkół i placówek oświatowych w województwie podkarpackim realizowanym w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.4 Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty	Dostosowanie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli i kadry zarządzającej województwa podkarpackiego do wymagań nowej podstawy programowej przez przeszkolenie 5000 nauczycieli (w tym kadry zarządzającej)	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2011	2014	383 574														0	
1.1.2.26	"Podkarpace stawia na zawodowców" - Projekt systemowy	Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych), służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2012	2014	2 051 289	2 004 747	23 501												23 501	
1.1.2.27	Szwajcarsko Polski Program Współpracy	Zmniejszenie różnic społeczno - gospodarczych istniejących pomiędzy Polską a wyżej rozwiniętymi państwami UE oraz różnic na terytorium Polski pomiędzy ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2012	2015	12 234 201	8 696 613	3 000 000	503 311											3 503 311	
1.2.	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno - prywatnego; z tego:					0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.1.	- wydatki bieżące					0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.2.	- wydatki majątkowe					0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.3.	Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2), z tego:					668 673 393	174 832 273	152 967 942	36 243 750	20 407 616	16 259 189	16 875 491	1 875 491	1 875 491	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	75 754 868
1.3.1.	- wydatki bieżące					321 502 992	103 921 299	87 203 310	17 753 506	7 407 616	3 259 189	1 875 491	1 875 491	1 875 491	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	69 690 330
1.3.1.1	Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych - rzek Szuwarowa - Gołębiówka i Świerkowiec	Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	2011	2015	281 021	66 950	68 959	71 028											139 987	
1.3.1.2	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX (z wyłączeniem projektu własnego WUP w ramach Poddziałania 8.1.4 PO KL oraz działania 9.2 PO KL)	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX - dotacje dla beneficjentów programu	Wojewódzki Urząd Pracy	2011	2015	101 550 128	24 599 133	24 358 801	2 505 000											0	
1.3.1.3	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII - dotacje dla beneficjentów programu	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	2 961 882	1 824 973	1 382 305	149 862											0	

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)														limit zobowiązań		
				od	do		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025			
1.3.1.4	Utrzymanie zespołów trakcyjnych	Poprawa dostępności i jakości podróŜowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2017	10 963 260	0	2 000 000	3 705 446	3 705 446	1 552 368									10 963 260		
1.3.1.5	Utrzymanie zespołów trakcyjnych POLiS	Poprawa dostępności i jakości podróŜowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	3 240 000	0	0	502 500	547 500	547 500	547 500	547 500	547 500							3 240 000	
1.3.1.6	Zimowe utrzymanie dróg	Zimowe utrzymanie dróg	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2010	2015	58 691 296	12 812 414	8 180 000	6 365 000	0											6 235 452	
1.3.1.7	Tworzenie opracowań kartograficznych na podstawie bazy danych obiektów topograficznych (BDOT10K) z terenu województwa podkarpackiego	Mapy topograficzne dla obszaru województwa podkarpackiego	Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Rzeszowie	2012	2015	1 400 000	400 000	500 000	500 000												1 000 000	
1.3.1.8	Promocja Województwa Podkarpackiego przy wykorzystaniu działalności przewoźników lotniczych, jako platformy nowoczesnego systemu przekazywania informacji o regionie	Promocja Województwa Podkarpackiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2014	23 961 500	6 000 000	6 000 000													0	
1.3.1.9	Promocja gospodarcza i turystyczna Województwa Podkarpackiego za pośrednictwem przewoźnika lotniczego w Europie	Promocja Województwa Podkarpackiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2012	2017	13 300 004	6 588 373	2 176 745	2 176 745	2 176 745	181 396										6 711 631	
1.3.1.10	Pogram wspierania edukacji uzdolnionej młodzieŜy "Nie zgubić talentu" - stypendia.	Wspieranie edukacji młodzieŜy z województwa podkarpackiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2008	2025	3 046 680	331 600	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	400 000	
1.3.1.11	Wojewódzki Program Pomocy Społecznej	Łagodzenie skutków ubóstwa	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2011	2015	3 398 617	700 000	800 000	800 000												0	
1.3.1.12	Wojewódzki Program Na Rzecz Wyrównywania Szans Os. Niepełn. i Przeciwdz. Ich Wykluczeniu Społ. Na lata 2008-2020	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2011	2020	7 647 248	536 500	536 500	777 925	777 925	777 925	1 127 991	1 127 991	1 127 991							0	
1.3.1.13	Rekompensata naleŜna przewoźnikowi z tytułu wykonywania kolejowych przewozów osób - w ramach użyteczności publicznej	Poprawa dostępności i jakości podróŜowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2014	80 955 858	42 955 858	38 000 000													38 000 000	
1.3.1.14	Remonty cząstkowe nawierzchni	Remonty cząstkowe nawierzchni	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2013	2014	10 105 498	7 105 498	3 000 000													3 000 000	
1.3.2.	- wydatki majątkowe					347 170 401	70 910 974	65 764 632	18 490 244	13 000 000	13 000 000	15 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6 064 538
1.3.2.1	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX (z wyłączeniem projektu własnego WUP w ramach Poddziałania 8.1.4 PO KL oraz działania 9.2 PO KL)	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX - dotacje dla beneficjentów programu	Wojewódzki Urząd Pracy	2011	2015	114 539	71 872														0	
1.3.2.2	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII - dotacje dla beneficjentów programu	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	220 220 205	43 283 389	58 787 597	9 840 953												0	
1.3.2.3	Zakup pojazdów szynowych	Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów pasażerskich - poprawa dostępności i jakości podróŜowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	53 079 666	18 734 375	0	1 649 291												1 649 291	

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)												limit zobowiązań		
				od	do		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023		2024	2025
1.3.2.4	Przygotowanie i realizacja budowy północnej obwodnicy miasta Sokolowa Małopolskiego, celem dodatkowego skomunikowania z drogą wojewódzką Nr 875 Mielec – Kolbuszowa – Sokółów Małopolski – Leżajsk	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2018	48 000 000	0	0	7 000 000	13 000 000	13 000 000	15 000 000								0
1.3.2.5	Opracowanie dokumentacji projektowych i uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych	Poprawa powiązań komunikacyjnych i systemu komunikacji publicznej w województwie	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2014	2 230 000	737 500	490 000												87 703
1.3.2.6	Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej	Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej	Muzeum-Zamek w Łańcucie	2010	2014	5 805 000	3 200 000	2 159 491												0
1.3.2.7	E - usługi w nowoczesnej bibliotece	Poprawa dostępności do nowoczesnej oferty bibliotecznej dla czytelników, poprzez wykorzystanie e-usług skierowanych do społeczności miasta Rzeszowa i regionu Podkarpacia	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie	2012	2014	835 388	385 611	447 544												447 544
1.3.2.8	Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje - teren województwa podkarpackiego. Zadanie ujęte w ramach zlewni: Zabezpieczenie przed zagrożeniem powodziowym doliny Wisły na odcinku od ujścia Wistoki do ujścia Sanny	Opracowanie dokumentacji projektowych m.in. projektów budowlano - wykonawczych oraz innych niezbędnych dokumentacji, wykup nieruchomości gruntowych	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	2002	2014	16 885 603	4 498 227	3 880 000												3 880 000

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
W RZESZOWIE

z dnia

w sprawie rozpatrzenia wezwań do usunięcia naruszenia interesu prawnego

Na podstawie art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.),

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1.

Odmawia się uwzględnienia wezwania:

- 1) słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Ropczycach do usunięcia naruszenia ich interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/579/13 z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Ropczycach,
- 2) słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Leżajsku do usunięcia naruszenia ich interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/577/13 z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Leżajsku,
- 3) słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Przemyślu do usunięcia naruszenia ich interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/575/13 z dnia 25 lutego 2013 r.,
- 4) Pani Moniki Faustyny Wojciechowskiej do usunięcia naruszenia jej interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/578/13 z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Nisku,
- 5) słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Nisku do usunięcia naruszenia ich interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/578/13 z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Nisku,

- z przyczyn opisanych w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Do Sejmiku Województwa Podkarpackiego wpłynęły wezwania do usunięcia naruszenia interesu prawnego słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Ropczycach do usunięcia naruszenia ich interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/579/13 z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Ropczycach, słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Leżajsku do usunięcia naruszenia ich interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/577/13 z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Leżajsku, słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Przemyślu do usunięcia naruszenia ich interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/575/13 z dnia 25 lutego 2013 r., Pani Moniki Faustyny Wojciechowskiej oraz słuchaczy Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Nisku do usunięcia naruszenia jej interesu prawnego uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego nr XXX/578/13 z dnia 25 lutego 2013 r. w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Nisku.

Rozpatrując wyżej wymienione wezwania należy stwierdzić, iż procedura likwidacji zakładów kształcenia nauczycieli składa się z dwóch równorzędnych etapów. W pierwszej kolejności podejmowana jest uchwała o zamiarze likwidacji jednostki, która ma charakter intencyjny. Następnie, po zawiadomieniu co najmniej na 6 miesięcy przed terminem likwidacji, słuchaczy, kuratora oświat oraz ministra edukacji narodowej sejmik województwa, po uzyskaniu pozytywnej opinii ministra edukacji narodowej, może zlikwidować zakład kształcenia nauczycieli - zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli (Dz.U. Nr 104, poz. 664 z późn. zm.).

Uchwała o zamiarze likwidacji kolegiów uzewnętrznia jedynie zamiar sejmiku województwa odnośnie likwidacji i stanowi formę informacji właściwych podmiotów o takim zamiarze. Uchwała taka stanowi jedynie pierwszy etap w procedurze likwidacyjnej i w konsekwencji może lecz wcale nie musi prowadzić do faktycznej likwidacji kolegium. Nie rozstrzyga o dalszym istnieniu kolegium. Zatem o naruszeniu interesu prawnego nie można mówić w przypadku uchwały „intencyjnej”.

Sejmik Województwa Podkarpackiego stoi na stanowisku, iż uchwały w sprawie zamiaru likwidacji Kolegium Nauczycielskiego im. Aleksandra Fredry, Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Leżajsku, Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Mielcu, Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Nisku, Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Przemyślu, Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych i Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Ropczycach, Zespołu Kolegiów Nauczycielskich w Tarnobrzegu podjęte zostały zgodnie z § 22 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli.

UZASADNIENIE

Podstawą podjęcia niniejszej uchwały jest art. 91 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa.

Złożone przez słuchaczy Kolegiów, o których mowa w projekcie uchwały, wezwania do usunięcia naruszenia interesu prawnego z przyczyn opisanych w załączniku do uchwały winny zostać nie uwzględnione.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2013 roku

Projekt

w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Podkarpackiego na rok 2013”.

Na podstawie art.14 ust.1 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz.1590 z późn. zm.), w związku z § 3 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 156 poz.1051),

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

1. Przyjmuje się „Program Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Podkarpackiego na rok 2013” (obejmujący zadania kontynuowane z lat ubiegłych i nowe do 2016 roku) w brzmieniu ustalonym w załączniku do niniejszej uchwały.
2. Zarząd Województwa Podkarpackiego może w trakcie roku dokonywać zmian finansowych w zadaniach będących w „Programie”, nie zwiększając kwoty dofinansowania, w przypadku: otrzymania dodatkowego limitu środków z Ministerstwa Sportu i Turystyki, rezygnacji realizatora inwestycji z części lub całości dofinansowania, zmianę terminu wykorzystania przydzielonych środków związanych z przesunięciem zakończenia całego zadania.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Ministerstwo Sportu i Turystyki pismem z dnia 22 lutego 2013 r. znak: DIS-WIBP/4710/3/2013/1 określiło dla Województwa Podkarpackiego limit środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w wysokości **9 799,5 tys. zł**, w tym:

- **7 855,6 tys. zł** na dofinansowanie zadań kontynuowanych zgodnie z zawartymi umowami,
- **1 944,0 tys. zł** na dofinansowanie zadań nowo-wprowadzonych do planu Zgodnie z Zasadami Realizacji „Inwestycji Terenowych” ze środków FRKF Ministra Sportu i Turystyki z dnia 11 lutego 2013 r. oraz Rozporządzeniem Ministra Sportu i Turystyki z dnia 23 sierpnia 2010 r. w sprawie dofinansowania zadań ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz. U. Nr 156 poz.1051). , w pierwszej kolejności proponuje się dofinansować zadania będące priorytetem MSiT:
 - pierwsze sale pełnowymiarowe w gminie,
 - budowa boisk wielofunkcyjnych,
 - inne inwestycje sportowe, ogólnodostępne o krótkich cyklach realizacji.

Mając na uwadze powyższe proponuje się:

1. przyjąć do dofinansowania 12 nowych zadań z 35 wniosków które wpłynęły.
2. zwiększyć dofinansowanie dla następujących zadań:
 - 1) Gminie Cisna na budowę sali sportowej. o kwotę 750 tys. zł z tego: w roku 2013 **100 tys. zł** pozostałą kwotę w latach następnych. Jest to pierwsza sala w gminie i zgodnie z priorytetem MSiT dofinansowanie może wynosić do 70% wartość kosztorysowej zadania.. Koszt inwestycji wyliczony jest na kwotę 2 900 tys. zł, a dotychczasowe dofinansowanie wynosi 1 000 tys. zł.
 - 2) Gminie Mielec na zadanie pn.”Budowa sali sportowej w Chorzelowie o kwotę **50 tys. zł** w roku 2013, i 250 tys. zł w roku 2014. . Realizowana hala sportowa posiada arenę o wym. 44x34m..
 - 3) Gminie Brzostek na dokończenie realizacji zadania o **100 tys. zł** w 2013 r.
 - 4) Gminie Ostrów na dokończenie realizacji zadania o **100 tys. zł** w 2013 r.
Łącznie proponuje się zwiększyć na zadaniach kontynuowanych kwotę **350 tys. zł w roku 2013.**
3. Ponadto proponuje się aby przesunięcia środków finansowych w bieżącym roku , które nie powodują zmiany ogólnej kwoty dofinansowania poszczególnych inwestycji sportowych będących w „Programie”, mógł dokonywać Zarząd Województwa Podkarpackiego co umożliwi pełne wykorzystanie przyznanego limitu.

Programu Rozwoju Bazy Sportowej Województwa Podkarpackiego na 2013 rok

Załącznik do uchwały Sejmiku
Województwa Podkarpackiego
nr.....z dnia.....

(Obejmujący zadania kontynuowane z lat ubiegłych i nowe do 2016 roku)

[tys. zł]

Lp.	Realizator zadania	Rodzaj zadania	Nazwa zadania	Termin Realizacji	Koszt całkowity	Udział środków z dopł. do gier. Ogółem:						
							2011	2012	2013	2014	2015	2016
Inwestycje kontynuowane												
1	Zespół Szkół Nowosielce	K	Budowa hali sportowej 44x24m przy ZS w Nowosielcach	2008-2013	8 980,00	1 350,00	249,00	185,00	450,00			
2	Gmina Lesko	K	Budowa basenu krytego 25x16 w Lesku	2008-2014	21 124	2 400,00	0,00	283,00	267,00	400,00	1 450,00	
3	Gmina Radymno	K	Budowa Sali sportowej 27x30 przy ZS w Świętem	2005-2013	2 376	500,00	0,00	60,00	440,00			
4	Gmina Dębica	K	Budowa krytej pływalni 25x12,5m w Pustkowie Osiedlu	2010-2012	17 209	2 400,00	350,00	490,00	1 560,00			
5	Gmiona Radymno	K	Budowa Sali sport. 24x12m przy ZS w Nienowicach	2002-2012	1 514	300,00		200,00	100,00			
6	Gmina Radomyśl Wielki	K	Budowa sali gimnastycznej 24x12m przy SP w Rudzie	2009-2013	2 652	300,00		100,00	200,00			
7	Gmina Przeworsk	K	Budowa Sali sportowej 24x12m przy SP w Grzęsce	2010-2013	1 615	300,00	0,00	179,00	121,00			
8	Gmina Hyżne	K	Budowa sali sport. 18x30m przy Gimnazjum w Hyżnem	2011-2013	3 451	600,00	43,00	157,00	400,00			
9	Powiat Rzeszowski	K	Budowa hali sportowej 44x22m przy LO w Dynowie	2011-2013	5 712	900,00	0,00	0,00	680,00	220,00		
10	Gmina Brzostek	K	Budowa hali sport. 44x24m przy Gimnazjum w Brzostku	2011-2013	11 752	1 000,00	50,00	100,00	850,00			
11	Gmina Leżajsk	K	Budowa sali gimnastycznej 27x14m przy SP w Dębnie	2011-2012	3 311	569,60	28,00	272,00	269,60			
12	Miasto Lubaczów	K	Modernizacja hali sportowej przy Gimnazjum Nr 2 w Lubaczowie	2009-2013	2 418	500,00	100,00	100,00	300,00			
13	Gmina Brzyska	K	Budowa Sali gimnastycznej 24x12m w Lipnicy Dolnej	2010-2014	1 814	300,00	0,00	150,00	50,00	100,00		
14	Gmina Ostrów	K	Budowa Sali gimnastycznej 27x15m przy SP w Skrzyszowie	2008-2013	1 652	400,00	50,00	100,00	250,00			

Lp.	Realizator zadania	Rodzaj zadania	Nazwa zadania	Termin Realizacji	Koszt całkowity	Udział środków z dopł. do gier. Ogółem:						
							2011	2012	2013	2014	2015	2016
15	Miasto Mielec	K	Przebudowa i modernizacja stadionu w Mielcu przy ul. Solskiego-Kusocińskiego	2011-2013	37 035	250,00	50,00	50,00	150,00			
16	Gmina Cisna	K	Przebudowa sali gimnastycznej 24x12m w Cisnej	2012-2014	2 900	1 750,00		0,00	200,00	900,00	650,00	
17	Gmina Miejsce Piastowe	K	Budowa sali sportowej 36x19m przy SP w Głowience	2010-2015	5 630	960,00		100,00	100,00	360,00	400,00	
18	Gmina Mielec	K	Budowa sali gimnastycznej 24x44m w Chorzelowie	2011-2014	2 416	780,00		92,00	258,00	430,00		
19	Miasto Tarnobrzeg	K	Przebudowa stadionu- II etap w Tarnobrzegu	2012-2014	5 166	1 500,00		200,00	100,00	1 200,00		
20	Gmina Tyrawa Wołoska	K	Budowa sali gimnastycznej 18x36m przy SP w Tyrawie Wołoskiej	2012-2015	3 783	2 250,00		100,00	150,00	800,00	1 200,00	
21	Miasto Rzeszów	K	Budowa sali gimnastycznej przy SP Nr 15 na os. Budziwój	2011-2013	1 990	480,00		50,00	200,00	230,00		
22	Gmina Ropczyce	K	Budowa sali gimnast. 24x12m w Gnojnicy Dolnej	2011-2013	3 264	480,00		200,00	100,00	180,00		
23	Gmina Tyczyn	K	Budowa sali sportowej 24x12m w Tyczynie	2012-2014	2 755	480,00		100,00	100,00	280,00		
24	Gmina Pysznica	K	Budowa sali gimnastycznej 24x12m przy ZS w Kłyżowie	2011-2014	1 600	480,00		100,00	180,00	200,00		
25	Gmina Osiek Jasielski	K	Budowa sali gimnastycznej 24x12m w Zawadce Osieckiej	2010-2013	1 600	480,00		100,00	100,00	280,00		
26	Powiat Sanocki	K	Budowa hali sportowej 36x19m przy I LO w Sanoku	2012-2014	3 800	960,00		100,00	200,00	660,00		
27	Państwowa WSZ w Sanoku	K	Budowa hali widowiskowo - sportowej 44x27m w Sanoku	2012-2015	16 286	1 300,00		200,00	100,00	300,00	700,00	
28	Gmina Olszanica	K	Budowa sali sportowej 28x16 przy Zespole Szkół w Uhercach Mineralnych	2012-2014	2 250	740,00		0,00	180,00	200,00	360,00	
Razem						24 709,60	920,00	3 768,00	8 055,60	6 740,00	4 760,00	

Lp.	Realizator zadania	Rodzaj zadania	Nazwa zadania	Termin Realizacji	Koszt całkowity	Udział środków z dopł. do gier. Ogółem:						
							2011	2012	2013	2014	2015	2016
Inwestycje noworozpoczynane												
1	Gmina Baligród	N	Budowa sali gimnastycznej 36x19m w Baligrodzie	2013-2015	3 990	2 300,00			400,00	200,00	1 100,00	600,00
2	Gmina Chłopice	N	Budowa sali gimnastycznej 30x15m w Chłopicach	2013-2015	3 323	1 800,00			300,00	200,00	800,00	500,00
3	Gmina Pilzno	N	Budowa boiska wielofunkcyjnego z bieżnią przy SZS w Pilźnie	2013-2014	921	270,00			100,00	170,00		
4	Gmina Bojanów	N	Budowa sali gimnast. 36x19m w m. Przeszów Zapuście	2013-2014	2 280	750,00			100,00	100,00	200,00	350,00
5	Gmina Wojaszówka	N	Bud. sali gimnast. 24x12m w Ustrobnej	2013-2014	2 003	500,00			100,00	100,00	100,00	200,00
6	Gmina Niwiska	N	Budowa Sali gimnastycznej 24x12m w Siedlance	2012-2014	1 060	300,00			100,00	200,00		
7	Gmina Rakszawa	N	Budowa boiska wielofunkcyjnego i trawiastego w Rakszawie	2013-2014	580	170,00			104,00	66,00		
8	Gmina Czarna	N	Budowa Boiska Sportowego w Czarnej k/Ł	2011-2013	524	150,00			150,00			
9	Gmina Sędziszów Młp.	N	Budowa sali gimnast. 24x12m w Zagorzycach Dln.	2012-2014	1 500	450,00			100,00	100,00	250,00	
10	Polskie Towarz. Gimnastyczne" Sokół 1893' w Mielcu	N	Modernizacja sali gimnastycznej w bud. PTG "Sokół 1893" w Mielcu	2012-2014	270	80,00			80,00			
11	Gmina Radomyśl n/Sanem	N	Budowa hali sportowej 22x43m w Radomyślu	2011-2015	3 825	900,00			50,00	100,00	100,00	650,00
12	Gmina Haczów	N	Budowa boiska wielofunkcyjnego w Trześniowie	2013-2014	546	160,00			160,00	0,00		
Razem noworozpoczynane						7 830,00			1 744,00	1 236,00	2 550,00	2 300,00
OGÓŁEM						32 539,60	920,00	3 768,00	9 799,60	7 976,00	7 310,00	2 300,00

**Uchwała Nr
Sejmiku Województwa Podkarpackiego
z dnia**

w sprawie zmian w Statucie Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie.

Działając na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 217) oraz art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm.)

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

W Statucie Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie nadanym uchwałą Nr XXVIII/538/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie nadania Statutu Wojewódzkiemu Szpitalowi Podkarpackiemu im. Jana Pawła II w Krośnie wprowadza się następujące zmiany:

- 1) W § 7 Statutu ust 1 po pkt 13) dodaje się pkt 14) w brzmieniu: „świadczenia usług marketingowych”.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Uzasadnienie

do projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w Statucie Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie.

Pismem z dnia 18 lutego 2013 r., znak; NO/S/012/1/1/13 Piotr Lenik Dyrektor Wojewódzkiego Szpitala im. Jana Pawła II w Krośnie wystąpił z propozycją zmian w Statucie Szpitala polegających na dopisaniu do § 7 ust. 1 kolejnego punktu o treści: „14) świadczenia usług marketingowych”.

Proponowane rozwiązanie umożliwiłoby pozyskiwanie partnerów do różnego rodzaju akcji marketingowych, których organizacji pragnąłby podjąć się Wojewódzki Szpital Podkarpacki im. Jana Pawła II w Krośnie.

Mając na uwadze powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały Sejmiku jest w pełni uzasadnione.

-projekt-

**Uchwała Nr.....
Sejmiku Województwa Podkarpackiego
z dnia.....**

**w sprawie zmian w Statucie
Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu
i Współuzależnienia w Stalowej Woli.**

Na podstawie art. 42 ust. 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 217) oraz art. 18 pkt. 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1590 z póź. zm.)

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

W Statucie Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli nadanym uchwałą Nr XXVIII/537/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie nadania Statutu Wojewódzkiemu Ośrodkowi Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli wprowadza się następujące zmiany:

- 1) W Załączniku nr 1 do Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli pkt 2 pt. „Lecznictwo Ambulatoryjne otrzymuje brzmienie:
„2. Lecznictwo Ambulatoryjne:
 - 1) Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu I;
 - 2) Dzienny Oddział Terapii Uzależnienia od Alkoholu II;
 - 3) Przychodnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia;
 - 4) Poradnia Leczenia Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych.”

§ 2

Załącznik Nr 2 do Statutu otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

w sprawie zmian w Statucie Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli.

Pismem z dnia 28 marca 2013 r. Sławomir Grab Dyrektor Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli wystąpił z wnioskiem o wprowadzenie zmian w Statucie Ośrodka.

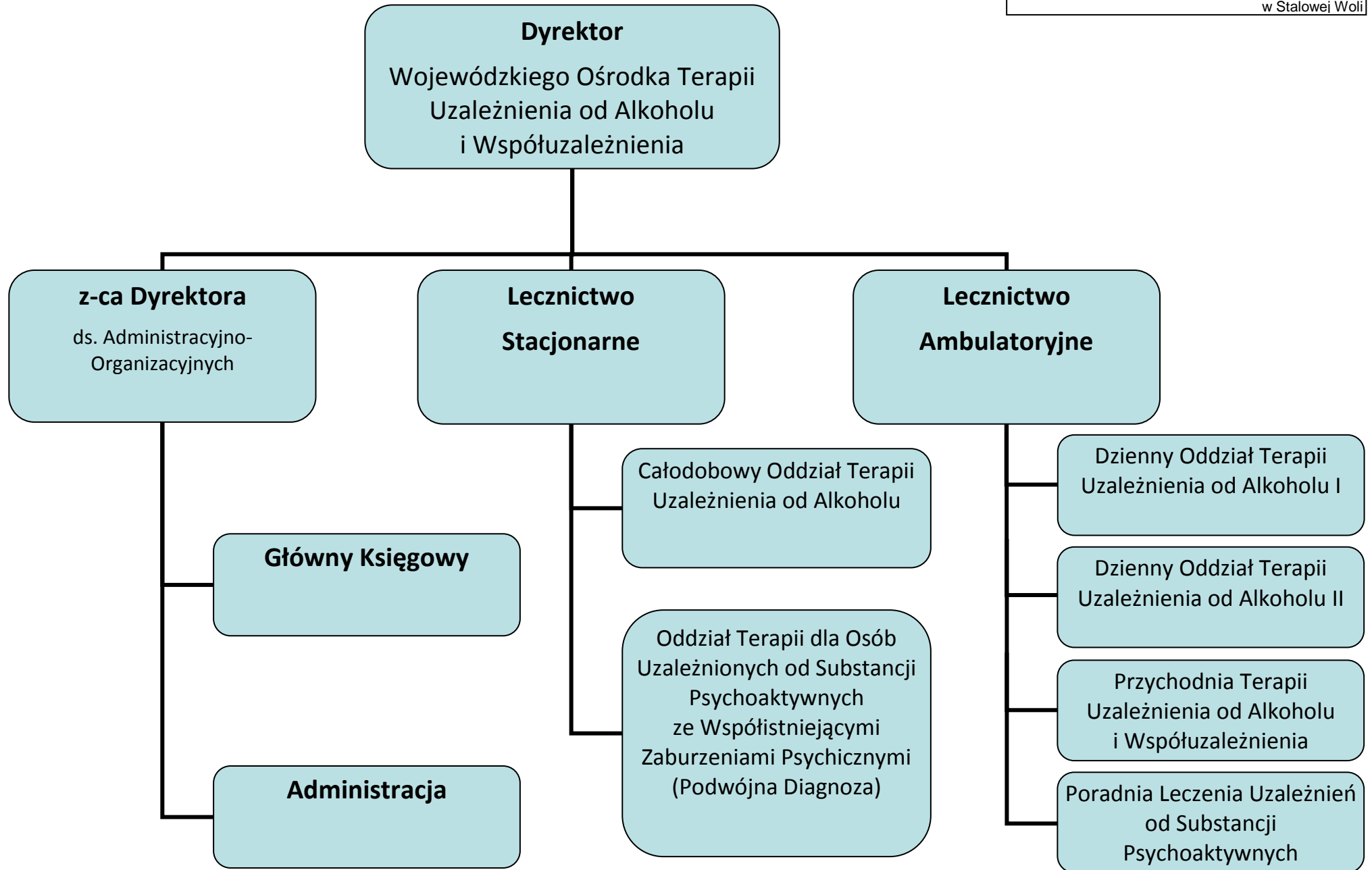
W uzasadnieniu wniosku Dyrektor pisze, że zwrócił się do Podkarpackiego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia z wnioskiem o uruchomienie oddziału terapii dla osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych ze współistniejącymi zaburzeniami psychiatrycznymi (podwójna diagnoza) liczącego 12 łóżek.

W odpowiedzi Podkarpacki Oddział Narodowego Funduszu Zdrowia zaproponował poszerzenie oferty terapeutycznej Ośrodka o jeszcze dwie działalności: dzienny oddział terapii uzależnienia od alkoholu oraz poradnię leczenia uzależnień od substancji psychoaktywnych, które mogłyby rozpocząć działalność od III kwartału 2013r.

Zgodnie z art. 48 ust 2 pkt 1 lit.b ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 217 z późn. zm.) Rada Społeczna przedstawia podmiotowi tworzącemu wnioski i opinie w sprawach związanych z przekształceniem lub likwidacją, rozszerzeniem lub ograniczeniem działalności.

W związku z tym Rada Społeczna Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia na posiedzeniu w dniu 21 marca 2013r. pozytywnie zaopiniowała plan poszerzenia działalności Zakładu i utworzenie nowej jednostki organizacyjnej.

Mając na uwadze powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały Sejmiku jest w pełni uzasadnione.

RADA SPOŁECZNA
Wojewódzkiego Ośrodka Terapii
Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia
w Stalowej Woli

Uchwała 13/2013
Rady Społecznej Wojewódzkiego Ośrodka
Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia
w Stalowej Woli z dnia 21.03.2013r.

w sprawie wyrażenia opinii o rozszerzeniu działalności Wojewódzkiego Ośrodka
Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Stalowej Woli

Na podstawie art. 48 ust. 2 pkt 1 pkt b ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 o działalności leczniczej (Dz. U z 2011 nr 112, poz. 654 z późn. zm), po zapoznaniu się z wnioskiem Dyrektora Zakładu Rada Społeczna postanawia:

§ 1

Pozytywnie zaopiniować poszerzenie zakresu działalności Zakładu i utworzenie komórek działalności medycznej:

1. Dziennego Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu
2. Poradni Leczenia Uzależnień od Substancji Psychoaktywnych

§ 2

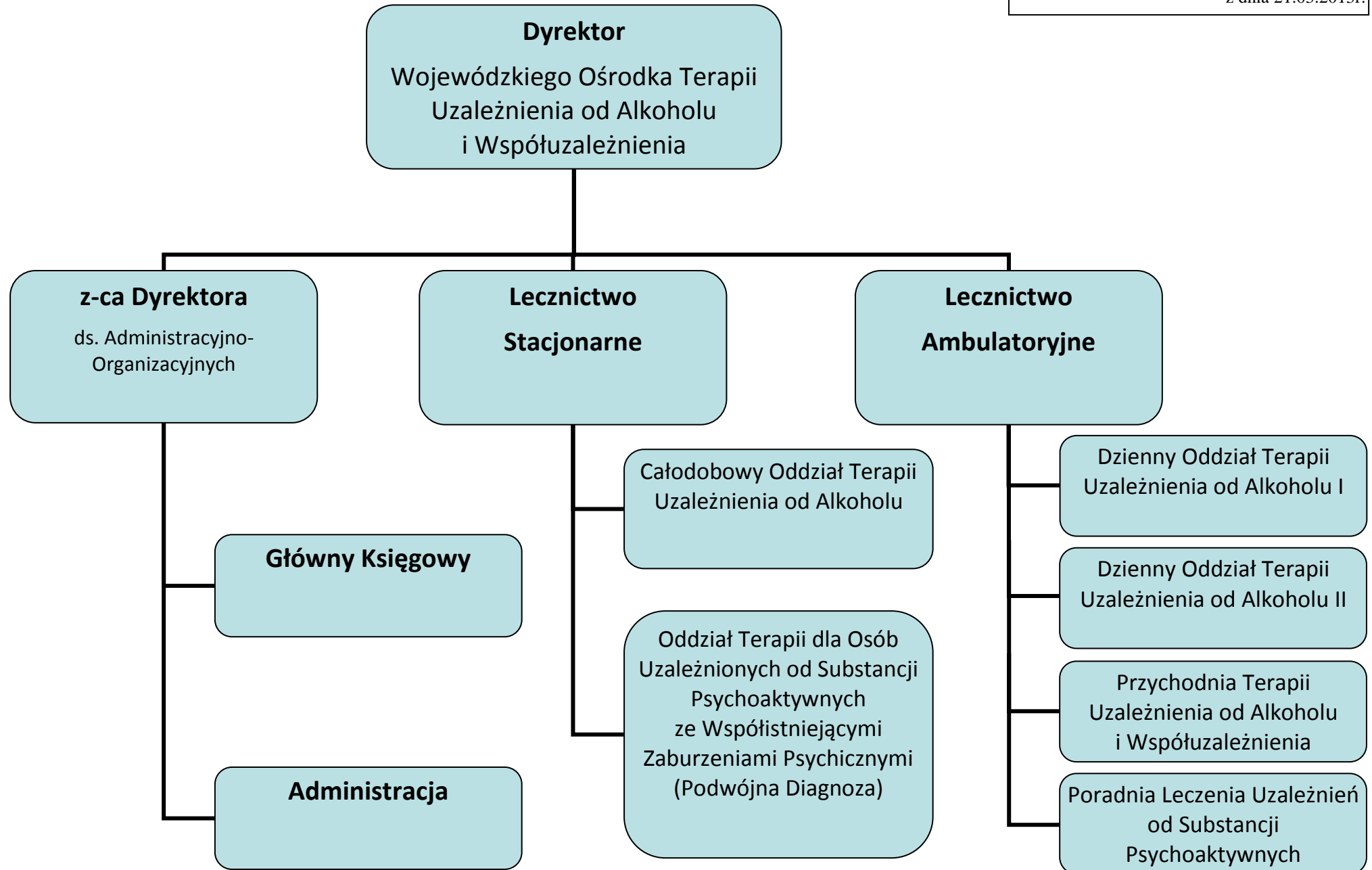
Schemat organizacyjny Zakładu stanowi załącznik nr 1 do uchwały.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Społecznej WOTU*AiW*

Zygmunt Cholewiński

UCHWAŁA Nr 220 / 5182 / 13
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
w RZESZOWIE

z dnia 27 marca 2013 r.

w sprawie przedstawienia sprawozdania z realizacji „Programu współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2012”.

Na podstawie art. 41 ust 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz. U. Nr z 2001 r. Nr 142, poz. 1590 z późn. zm) oraz art. 5a ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536).

**Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
uchwala, co następuje:**

§ 1

1. Przedstawia się Sejmikowi Województwa Podkarpackiego sprawozdanie z realizacji „Programu współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2012”.
2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, stanowi Załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Samorząd Województwa realizuje swoje zadania między innymi poprzez kształtowanie rozwoju społeczności lokalnych. Funkcje te Województwo realizuje we współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, skupiającymi aktywnych i wrażliwych na sprawy społeczne obywateli danego środowiska, na podstawie uchwalanego rokrocznie „Programu współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego”.

Obowiązek corocznego przyjęcia sprawozdania z realizacji Programu współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego wynika z artykułu art. 5a pkt. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536).

Załącznik do Uchwały Nr 220 / 5182 / 13
Zarządu Województwa Podkarpackiego
w Rzeszowie
z dnia 27 marca 2013 r.

S P R A W O Z D A N I E

***z realizacji Programu Współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego
z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność
pożytku publicznego w 2012 roku***

Rzeszów, dnia 27 marca 2013 r.

"Program Współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2012" jest dokumentem, który określał cele, zasady, formy, oraz obszary wzajemnej współpracy samorządu województwa i organizacji pozarządowych. Jest on uchwalany rokrocznie zgodnie z zapisami art. 5, ust 3. z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536), nakładającego na organ samorządu terytorialnego obowiązek uchwalania programów współpracy z organizacjami pozarządowymi.

"Program Współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2012" został przyjęty przez Sejmik Województwa Podkarpackiego Uchwałą nr XV/257/11 z dnia 28 listopada 2011 r. Dokument powstał w oparciu o wiedzę i praktykę pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, jak również organizacji pozarządowych, które zgodnie z zasadą partnerstwa zapraszane są do pomocy w lepszym identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, jak też zgłaszania swoich propozycji rozwiązań. Dzięki temu Program z roku na rok jest bogatszy o coraz to nowsze możliwości podejmowania współpracy. Opracowany projekt programu konsultowany był również z organizacjami pozarządowymi. Informacja o tym zamieszczona została w zakładce „Organizacje pozarządowe” na stronie Samorządu Województwa www.umwp.podkarpackie.pl, jak również w portalu organizacji pozarządowych www.ngo.pl. Propozycje do programu zbierane były w drodze konsultacji społecznych, które trwały od dnia 17 października 2011 r. do dnia 4 listopada 2011 r. W dniu 25 października 2011 roku odbyło się również spotkanie konsultacyjne z przedstawicielami organizacji pozarządowych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie. Zgodnie z założeniem Programu w terminie do dnia 30 kwietnia 2013 roku Sejmikowi Województwa Podkarpackiego przedkładane jest sprawozdanie z realizacji "Programu Współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2012". Współpraca z organizacjami pozarządowymi odbywała się na zasadach:

- pomocniczości - zgodnie z którą Samorząd Województwa uznaje prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących także do sfery zadań publicznych i w takim zakresie współpracuje z podmiotami Programu, a także wspiera ich

działalność i umożliwia realizację zadań publicznych na zasadach i w formie określonych przez ustawę;

- suwerenności stron - zgodnie z którą Samorząd Województwa respektuje odrębność i suwerenność zorganizowanych wspólnot obywateli, uznaje ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących także do sfery zadań publicznych;

- partnerstwa - co oznacza, że podmioty Programu, na zasadach i w formie określonej w ustawie oraz zgodnie z trybem wynikającym z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązywania oraz wykonywaniu zadań publicznych;

- efektywności - polega na wspólnym dążeniu do osiągnięcia możliwie najlepszych efektów w realizacji zadań publicznych;

- uczciwej konkurencji - umożliwienie konkurencji pomiędzy podmiotami Programu, a jednostkami publicznymi, które mogą występować o dotacje na równych prawach;

- jawności - zgodnie z którą organy Województwa udostępniają podmiotom Programu informacje o zamiarach i celach realizowanych zadań publicznych, w których możliwa jest współpraca z tymi podmiotami oraz o kosztach realizacji zadań publicznych już prowadzonych przez jednostki podległe lub nadzorowane przez organy Województwa wraz z informacją o sposobie obliczania tych kosztów, tak aby możliwe było ich porównanie z kosztami realizacji analogicznych zadań przez inne instytucje i osoby;

- legalności – w myśl której wszelkie działania organów Województwa oraz podmiotów Programu odbywają się w granicach i na podstawie przepisów prawa.

Celem głównym Programu jest zwiększenie udziału podmiotów Programu w realizacji Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020.

Dla realizacji celu nadrzędnego wyznaczone zostały cele szczegółowe, a wśród nich:

- zwiększenie udziału podmiotów Programu w realizacji zadań publicznych, służące lepszemu zaspokajaniu potrzeb społecznych i poprawie życia mieszkańców;

- wzmocnienie potencjału ludzkiego, organizacyjnego, wizerunkowego i kooperacyjnego sektora pozarządowego na Podkarpaciu, służące lepszej realizacji zadań publicznych i rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego;

- rozwój instytucji i instrumentów dialogu obywatelskiego (rad pożytku publicznego, konsultacji aktów normatywnych) służące zwiększeniu wpływu podmiotów Programu na sprawy publiczne w regionie;

- rozwój współpracy pomiędzy administracją samorządową wszystkich szczebli na Podkarpaciu, a sektorem pozarządowym, służący efektywniejszej realizacji polityki rozwoju Województwa.

Współpraca z podmiotami Programu dotyczy zadań o charakterze regionalnym, z zakresu:

- pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób;
- działalności charytatywnej;
- podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- działalności na rzecz mniejszości narodowych;
- ochrony i promocji zdrowia;
- działania na rzecz osób niepełnosprawnych;
- promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, wsparcie i aktywizacja osób po 50 roku życia;
- upowszechniania i ochrony praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn;
- działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości;
- działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych;
- nauki, edukacji, oświaty i wychowania;
- krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży;
- kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
- ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- porządku i bezpieczeństwa publicznego;
- upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji;
- upowszechniania i ochrony praw konsumentów;
- działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami;
- promocji i organizacji wolontariatu;
- przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym;
- działalności na rzecz kombatantów i osób represjonowanych;
- działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym;

- rozwoju potencjału podmiotów Programu przez podniesienie jakości III sektora ze szczególnym uwzględnieniem pisania i rozliczania projektów, działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo podmioty Programu.

Współpraca o charakterze finansowym poprzez zlecenie realizacji zadań publicznych

Współpraca o charakterze finansowym Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polegała na zleceniu realizacji zadań publicznych w formie ich wspierania, oraz powierzania wraz z udzieleniem dotacji na ich realizację.

Zadania zrealizowane przez **Departament Promocji i Turystyki** Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w 2012 roku:

- liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań – 1
- liczba organizacji pozarządowych uczestniczących w otwartych konkursach ofert – 56
- liczba ofert złożonych w ramach otwartych konkursów ofert – 62
- liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dotacje w ramach otwartego konkursu ofert – 18
- liczba zadań publicznych dofinansowanych w ramach otwartego konkursu ofert – 18
- liczba wniosków złożonych przez organizacje pozarządowe na realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 97
- liczba zadań publicznych dofinansowanych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 74
- liczba przedsięwzięć zrealizowanych we współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi – 92

Wysokość środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych w 2012 roku wyniosła 1 499 164,00 zł.

Zadania zrealizowane przez **Departament Edukacji, Nauki i Sportu** Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w 2012 roku:

- liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań – 1
- liczba organizacji pozarządowych uczestniczących w otwartych konkursach ofert – 75
- liczba ofert złożonych w ramach otwartych konkursów ofert – 122
- liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dotacje w ramach otwartego konkursu ofert – 50
- liczba zadań publicznych dofinansowanych w ramach otwartego konkursu ofert – 78
- liczba wniosków złożonych przez organizacje pozarządowe na realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 0; w oparciu o Uchwałę Nr LII/988/10 Sejmiku

Województwa Podkarpackiego z dnia 25 października 2012 r. w sprawie warunków i trybu wspierania sportu w Województwie Podkarpackim - 137

- liczba zadań publicznych dofinansowanych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 134 (w oparciu o Uchwałę Nr LII/988/10 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 października 2012 r. w sprawie warunków i trybu wspierania sportu w Województwie Podkarpackim)

- liczba przedsięwzięć zrealizowanych we współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi – 210 zadań dofinansowanych i finansowanych oraz ok. 150 pozafinansowych

- wysokość kwoty przeznaczonej na realizację w/w zadań w 2012 r. (wg. planu po zmianach): 3 988 800,00 zł w tym 281 280,00 zł na zadania w ramach otwartego konkursu ofert, 3 707 520,00 na zadania ramach sportu kwalifikowanego

Zadania zrealizowane przez **Departament Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego** Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w 2012 roku:

- liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań – 1

- liczba organizacji pozarządowych uczestniczących w otwartych konkursach ofert – 121

- liczba ofert złożonych w ramach otwartych konkursów ofert – 121

- liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dotacje w ramach otwartego konkursu ofert – 64

- liczba zadań publicznych dofinansowanych w ramach otwartego konkursu ofert – 64

- liczba wniosków złożonych przez organizacje pozarządowe na realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert – „małe zlecenia” - 121

- liczba zadań publicznych dofinansowanych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 42

- na dofinansowanie zadań w trybie pozakonkursowym kwotę w wysokości 290 000,00 zł

- liczba przedsięwzięć zrealizowanych we współpracy Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi – 108

- na realizację zadań z zakresu kultury przeznaczoną kwotę w wysokości 845 000,00 zł

W wyniku przeprowadzonego w 2012 r. naboru wniosków o dotacje na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa podkarpackiego złożonych zostało 297 wniosków, na łączną kwotę oczekiwanej dotacji 23 651 114 zł. Sejmik Województwa Podkarpackiego przyznał dotacje dla 119 zadań na łączną kwotę 2 820 000,00 zł z tego została wykorzystana kwota 2 818 000 zł.

Zadania zrealizowane przez **Departament Rolnictwa i Gospodarki Wodnej** Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w 2012 roku:

- liczba ogłoszonych konkursów ofert na realizację zadań publicznych – 3
- liczba organizacji pozarządowych uczestniczących w otwartych konkursach ofert – 107
- liczba ofert złożonych w ramach otwartych konkursów ofert – 116
- liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dotacje w ramach otwartych konkursów ofert – 87
- liczba zadań publicznych dofinansowanych w ramach otwartych konkursów ofert – 83
- liczba wniosków złożonych przez organizacje pozarządowe na realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 0
- liczba zadań publicznych dofinansowanych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 0
- wysokość środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych 2 537 432,54
- liczba przedsięwzięć zrealizowanych we współpracy Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi – 101
- wysokość kwoty przeznaczonej na realizację w/w zadań w 2012 roku – 2 450 000,00

Zadania zrealizowane przez **Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie** w 2012 roku:

- liczba ogłoszonych otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych – 7
- liczba organizacji pozarządowych uczestniczących w otwartych konkursach ofert – 237
- liczba ofert złożonych w ramach otwartych konkursów ofert – 267
- liczba organizacji pozarządowych, które otrzymały dotacje w ramach otwartych konkursów ofert – 121
- liczba zadań publicznych dofinansowanych w ramach otwartych konkursów ofert – 11
- liczba wniosków złożonych przez organizacje pozarządowe na realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 8
- liczba zadań publicznych dofinansowanych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 4
- wysokość środków finansowych przekazanych organizacjom pozarządowym na realizację zadań publicznych – 2 128 157,00 zł
- wysokość kwoty przeznaczonej na realizację w/w zadań w roku 2012 – 2 279 817,00 zł

Powyższe przedsięwzięcia realizowane były przez ROPS w Rzeszowie z organizacjami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie realizacji następujących programów:

- Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2009 – 2015

- Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007 – 2013
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010 – 2013
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012 – 2016
- Wojewódzki Program Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008 – 2020.

W trakcie 2012 roku ogłoszonych zostało 13 konkursów ofert na realizację zadań publicznych, uczestniczyło w nich 596 organizacji pozarządowych, które złożyły 688 ofert, dofinansowanie otrzymało 340 organizacji, zostało zrealizowanych 254 zadań publicznych dofinansowanych w ramach otwartych konkursów ofert, 363 wnioski zostało złożone przez organizacje pozarządowe na realizację zadań publicznych z pominięciem otwartego konkursu ofert – 254 zadania publiczne otrzymały dofinansowanie z pominięciem otwartego konkursu ofert.

W roku 2012 zostało zrealizowanych 661 przedsięwzięć we współpracy Samorządu Województwa z organizacjami pozarządowymi na kwotę ponad 13 500 000 zł.

Departamenty Urzędu Marszałkowskiego oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej realizowały założenia Programu także w formach niefinansowych, poprzez następujące działania:

Współdziałania prowadzono poprzez następujące, niefinansowe formy współpracy tj.:

- 1) oddelegowanie pracowników;
- 2) udzielanie telefonicznie i pisemnie informacji o możliwościach uzyskania środków na działalność,
- 3) udzielanie informacji dotyczących przepisów prawnych,
- 4) udzielanie informacji dotyczących zasad ogłaszanych konkursów,
- 5) pomocy w pozyskiwaniu przez organizacje pozarządowe środków finansowych z źródeł innych niż budżet województwa – udzielanie rekomendacji.

Sprawozdanie z realizacji "Programu Współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2012" jest dokumentem podsumowującym kolejny rok współpracy samorządu z organizacjami pozarządowymi oraz pozostałymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. W roku 2012 kontynuowane były sprawdzone formy współpracy, takie jak spotkania z przedstawicielami organizacji pozarządowych, wydawanie

rekomendacji dla organizacji współpracujących z samorządem, obejmowanie przez Marszałka Województwa honorowym patronatem inicjatyw podejmowanych przez organizacje. Wejście w życie w dniu 12 marca 2010 r. nowelizacji ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie m.in. otworzyło możliwość powołania wojewódzkich rad działalności pożytku publicznego, szerszego konsultowania aktów prawa miejscowego podejmowanych w sferze działalności pożytku publicznego, stworzyło również możliwość włączania przedstawicieli organizacji pozarządowych do komisji konkursowych w procesie zlecania zadań organizacjom. Spodziewać się zatem należy, że w kolejnych latach współpraca nadal będzie się rozwijać i stawać się będzie coraz bogatsza. W dniu 22 lutego 2012 roku w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie odbyło się I posiedzenie organizacyjne Rady Działalności Pożytku Publicznego Województwa Podkarpackiego (Rada została powołana zarządzeniem Nr 96/2011 Marszałka Województwa Podkarpackiego z dnia 31 października 2011 roku).

Realizacja Programu w roku 2012 przyczyniła się do nadania większego znaczenia inicjatywom obywatelskim z udziałem sektora organizacji pozarządowych, tworząc warunki dla rozwoju instytucji społeczeństwa i dialogu obywatelskiego. Pozwoliła na kontynuację współpracy z silnymi, kompetentnymi i sprawnymi organizacjami, z którymi samorząd od wielu lat realizuje wspólne zadania w wielu sferach życia społecznego. Ponadto nawiązano współpracę z nowymi partnerami, którzy nie wahali się podjąć ważnych zadań społecznych, na płaszczyznach do tej pory niezauważanych lub zaniedbanych.

Pomimo ograniczonej w stosunku do potrzeb organizacji pozarządowych możliwości współpracy finansowej, dzięki wysokiemu poziomowi zaangażowania partnerów, tak po stronie samorządu województwa, jak i po stronie sektora pozarządowego w kolejnym roku współpracy udało się wspierać i realizować inicjatywy obywatelskie tworząc warunki dla rozwoju instytucji społecznych i dialogu obywatelskiego. Wynikiem tego wysokiego zaangażowania jest poszerzająca się skala współdziałania partnerów samorządowych i społecznych dla dobra mieszkańców Podkarpacia.

ANALIZA SYTUACJI NA RYNKU PRACY W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM w 2012 roku

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W RZESZOWIE

RZESZÓW 2013

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie
Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy
35-061 Rzeszów, ul. Króla Kazimierza 7
Tel/fax (17) 747 06 66

Publikacja bezpłatna

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Przedruk opracowania w całości lub części oraz wykorzystanie danych dozwolone jest wyłącznie z podaniem źródła

Spis treści

WSTĘP	4
1. WYBRANE CZYNNIKI WARUNKUJĄCE WIELKOŚĆ BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE PODKARPACKIM	5
1.1. Sytuacja demograficzna	5
1.2. Wybrane wskaźniki opisujące poziom rozwoju gospodarczego	10
1.3. Stan rozwoju przedsiębiorczości	15
1.4. Aktywność zawodowa i struktura zatrudnienia	24
2. BEZROBOTNI NA RYNKU PRACY	28
2.1. Bezrobotni z prawem do zasiłku	32
2.2. Bezrobotni zamieszkali na wsi	33
2.3. Bezrobotni według płci	36
2.4. Bezrobotni według wieku.....	38
2.5. Bezrobotni według poziomu wykształcenia.....	38
2.6. Bezrobotni według Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej.....	39
2.7. Bezrobotni według zawodów	41
2.8. Bezrobotni według stażu pracy	44
2.9. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy	45
2.10. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	46
3. POZOSTAŁE GRUPY UJMOWANE W STATYSTYKACH URZĘDÓW PRACY	48
4. WOLNE MIEJSCA PRACY I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ	48
5. WYDATKI Z FUNDUSZU PRACY NA AKTYWNE FORMY PROMOCJI ZATRUDNIENIA	57
6. ZWOLNIENIA Z PRZYCZYN NIEDOTYCZĄCYCH PRACOWNIKÓW	59
PODSUMOWANIE	61
ANEKS STATYSTYCZNY	65

WSTĘP

Niniejsza publikacja przedstawia charakterystykę ogólnych zjawisk i tendencji zachodzących na rynku pracy województwa podkarpackiego w 2012 roku. Informacje w niej zawarte mogą być użyteczne przy określaniu aktualnych kierunków działań na rzecz promocji zatrudnienia, a także łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia.

W opracowaniu wykorzystano dane statystyczne pochodzące z obowiązującej sprawozdawczości rynku pracy realizowanej w ramach programu badań statystyki publicznej dotyczącej rynku pracy i diagnozy zjawiska bezrobocia. Wykorzystano następujące sprawozdania:

- MPiPS-01 – podstawowe sprawozdania o rynku pracy za okres 2012 roku, w tym:
 - Załącznik nr 1 do sprawozdania MPiPS-01 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy,
 - Załącznik nr 2 do sprawozdania MPiPS-01 Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy, poszukujący pracy oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej,
 - Załącznik nr 3 do sprawozdania MPiPS-01 Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności,
 - Załącznik nr 4 do sprawozdania MPiPS-01 Poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, szkolenie bezrobotnych i poszukujących pracy, staż i przygotowanie zawodowe dorosłych oraz
- MPiPS-02 – sprawozdanie o dochodach i wydatkach realizowanych w ramach Funduszu Pracy.

Celem uzupełnienia wiedzy dotyczącej regionalnego rynku pracy, w materiale wykorzystano również publikacje Urzędu Statystycznego w Rzeszowie i Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie.

1. Wybrane czynniki warunkujące wielkość bezrobocia w województwie podkarpackim

Na aktualną sytuację na rynku pracy w województwie podkarpackim miało wpływ szereg czynników obserwowanych na ogólnokrajowym rynku pracy i oddziałujących jednocześnie na rynki regionalne. Głównymi determinantami były następujące procesy:

- zmiany w strukturze demograficznej ludności województwa,
- aktualna pozycja województwa podkarpackiego na gospodarczej mapie kraju,
- struktura gospodarowania i przekrój zatrudnienia w zakładach pracy na Podkarpaciu.

1.1. Sytuacja demograficzna

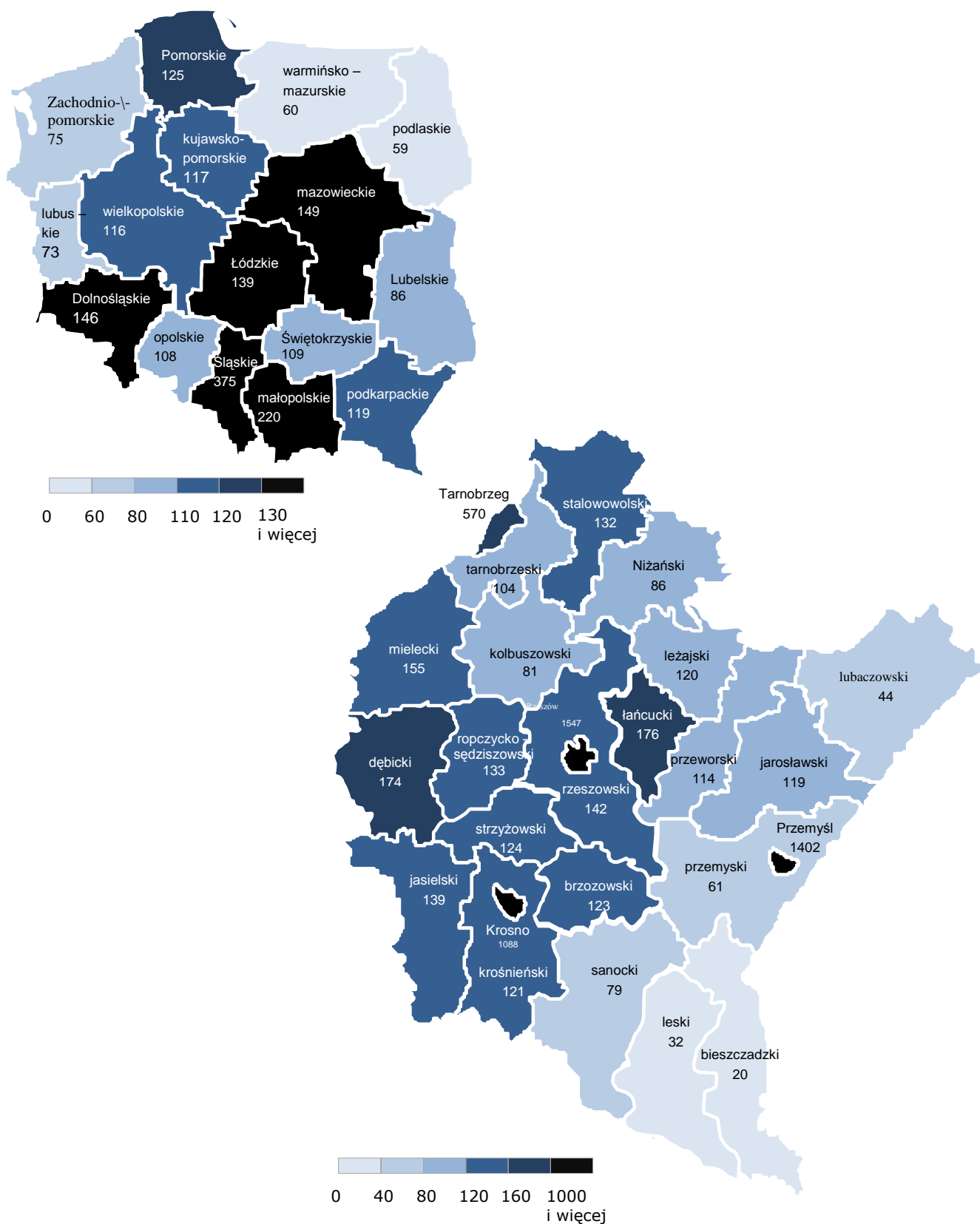
Na koniec 2011 roku liczba ludności w województwie podkarpackim wynosiła 2 128 687 (o 0,7 tys. więcej niż w roku 2010 – 2 127 948). Podobnie jak w latach wcześniejszych, udział procentowy w ogólnej liczbie ludności obejmował 5,5 % populacji całego kraju. W tym zakresie nie odnotowano znaczących zmian od 2008 r¹.

Średnia gęstość zaludnienia wynosiła 119 osób na 1 kilometr kwadratowy, a w kraju 123 osoby (2010 r. w województwie 118 osób/km², a w kraju – 122). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne w poszczególnych powiatach województwa i przyjmował wartości od najwyższego w Rzeszowie – 1 547 osób/km² i w Przemyślu 1 402 (w 2010 roku odpowiednio: 1 532 i 1 434 osób/km²) do najniższego w powiatach: bieszczadzkim (20) i leskim (32) osoby/km² (w roku 2010 odpowiednio: 19 i 32 os./km²)².

¹ Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych moduł ludność, BDL Warszawa 2013 r.

² Ibidem.

Mapa 1. Gęstość zaludnienia na 1 km² kraj - województwo podkarpackie (2011 r.)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, BDL Warszawa 2013 r.

Pod względem liczby ludności województwo podkarpackie zajęło 9 miejsce w kraju (w 2010 roku była to 8 lokata). Najbardziej zaludnionymi powiatami województwa były: Rzeszów (180 031), powiat rzeszowski (163 859), mielecki (136 179) i dębicki (135 090). Łącznie ww. powiaty i miasto na prawach powiatu to 28,9 % ogółu populacji regionu. W okresie 2011 roku liczba ludności na Podkarpaciu zwiększyła się o 739 osób³. Dla porównania w 2010 r. zwiększyła się o 1 773 osoby⁴, w kraju natomiast liczba ludności zwiększyła się o ok. 8,6 tys.⁵.

Warto zasygnalizować, iż województwo podkarpackie w 2011 roku zajęło 5 miejsce w kraju pod względem ilości przyrostu naturalnego. W 4 województwach odnotowano wyższy przyrost naturalny, w 3 niższy, a w 8 odnotowano ujemne saldo przyrostu naturalnego⁶.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w okresie 2011 roku wskaźnik ten na Podkarpaciu wyniósł 1,4 ‰ i znacznie odbiegał od wartości dla kraju – 0,3 ‰. W porównaniu do 2010 roku (1,7 ‰) analizowany wskaźnik dla naszego województwa zmniejszył się o 0,3 ‰. W Polsce odnotowano również spadek przyrostu naturalnego z 0,9 ‰ w 2010 roku do 0,3 ‰ w 2011 roku⁷.

Poziom rozwoju społeczno-demograficznego można mierzyć także wskaźnikiem urbanizacji. Wartość tego wskaźnika w Polsce w 2010 roku wynosiła 60,9 %, a w województwie podkarpackim w granicach administracyjnych 49 miast mieszkało 41,4 % ludności, co stanowiło najniższą wartość w porównaniu z innymi województwami⁸.

Jeśli chodzi o strukturę ludności w przekroju płci, to od kilku lat nie nastąpiły tutaj znaczne zmiany. Obserwujemy nieznaczną przewagę kobiet w ogólnej strukturze ludności województwa (w 2011 r. stanowiły 51,0 % mieszkańców województwa)⁹.

³ Obliczenia na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS, grupa stan ludności i ruch naturalny, podgrupa ludność według grup wieku i płci, BDL Warszawa 2013 r.

⁴ Dane dotyczą liczby ludności ujętej ogółem, bez przeliczenia na jednostkę przestrzenną lub fluktuację w założonym okresie. Źródło: „Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim”, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Opracowanie Sygnalne, Maj 2011 rok.

⁵ Obliczenia na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS, grupa stan ludności i ruch naturalny, podgrupa ludność według grup wieku i płci, BDL Warszawa 2013 r.

⁶ Dane opracowane na podstawie bilansów ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy w oparciu o dane z narodowego spisu powszechnego z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym ludności i migracjami, różnicą między liczbą zameldowanych na pobyt stały a liczbą osób faktycznie mieszkających, rejestrów PESEL, sprawozdań urzędów stanu cywilnego i sądów wojewódzkich. Źródło: Dane i definicja dostępna na stronie internetowej GUS pod adresem: <http://www.stat.gov.pl/>, kategoria ludność, grupa stan ludności i ruch naturalny, BDL Warszawa 2013 r.

⁷ Przyrost naturalny jest to różnica pomiędzy liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w badanym okresie czasu. Źródło: Dane i definicja dostępne na stronie internetowej GUS pod adresem: <http://www.stat.gov.pl/>.

⁸ Dane dostępne na stronie: <http://monitoruj.podkarpackie.pl/> zakładka kapitał społeczny. Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Departament Strategii i Planowania Przestrzennego.

⁹ Dane opracowane na podstawie bilansów stanu i struktury ludności faktycznie zamieszkałej na terenie gminy w oparciu o narodowy spis powszechny, z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym i migracjami, różnicą między

W 2011 roku współczynnik feminizacji na terenie województwa podkarpackiego wynosił 104 (kraj 107), co oznaczało, że na każdych 100 mężczyzn przypadało o cztery kobiety więcej. W 2010 roku wartość tego wskaźnika, zarówno w kraju, jak i na Podkarpaciu, znajdowała się na tym samym poziomie.

Podkarpacie jest regionem stosunkowo młodym, o czym świadczy niższa jak dla Polski mediana wieku mieszkańców. Analizowany wskaźnik posiada tendencję wzrostową. W 2002 r. dla ludności ogółem w województwie podkarpackim wynosił on 33,6 lat, w 2008 – 35,8 lat, w 2009 – 36,1 lat, w 2010 – 36,5 lat. W 2011 roku mediana przyjęła wartość 36,9 lat, co oznacza, że wiek ten osiągnęła połowa ludności województwa. Dla kobiet wyniosła 38,4 lat, a dla mężczyzn – 35,4¹⁰.

Tabela 1. Wiek środkowy ludności. Polska - województwo podkarpackie (w latach).

Kategorie Statystyczne	okresy	Polska	Województwo Podkarpackie
1	2	3	4
Ogółem	2009	37,7	36,1
	2010	38,0	36,5
	2011	38,4	36,9
Kobiety	2009	39,8	37,8
	2010	40,0	38,2
	2011	40,2	38,4
Mężczyźni	2009	35,9	34,5
	2010	36,2	34,9
	2011	36,7	35,4

Źródło: Opracowanie na podstawie danych liczbowych zawartych w: 1) Halina Dmochowska (red.) Rocznik demograficzny 2012 r. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 r., s.63, s.150. 2) Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2010 roku. Rzeszów maj 2011 r. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2011 r.,s.2. 3) Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2009 roku. Rzeszów maj 2010 r. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2010 r.,s.2.

Według stanu na koniec grudnia 2011 roku ponad połowa (58,6 %) ludności województwa podkarpackiego zamieszkiwała na wsi (1 247 951), a w miastach (880 736).

liczbą zameldowanych na pobyt stały a liczbą osób faktycznie mieszkających, rejestrów PESEL, sprawozdań urzędów stanu cywilnego i sądów wojewódzkich. Źródło: Bank Danych Lokalnych, BDL Warszawa 2013 r.

¹⁰ Halina Dmochowska (red.) Rocznik demograficzny 2012 r. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 rok, s. 150.

W czasie ostatnich lat obserwuje się zmiany świadczące o stopniowym starzeniu się społeczeństwa. W ogólnej liczbie ludności widoczne jest zmniejszanie udziału osób w wieku przedprodukcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Według danych pochodzących z badań demograficznych realizowanych przez Główny Urząd Statystyczny w Warszawie odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym obniżył się z 30,5 % w 1995 r. do 19,8 % w 2011 r. Jednocześnie wzrósł udział osób w wieku poprodukcyjnym, z 13,3 % do 16,3 % w 2011 r. Zwiększył się także udział ludności w wieku produkcyjnym, z 56,2 % w roku 1995 do 63,9 % dla 2011 r. Zmiany w strukturze ludności według wieku zawiera tabela nr 2.

Tabela 2. Zmiany w strukturze ludności według wieku w województwie podkarpackim (w %).

Wiek ludności	1995	2000	2005	2010	2011	wzrost/ spadek w okresie 1995 – 2011 r. 1995 = 100%
a – ludność w wieku przedprodukcyjnym 14 lat i mniej						
b – ludność w wieku przedprodukcyjnym 17 lat i mniej						
1	2	3	4	5	6	7
(a)*						
przedprodukcyjny	25,2	21,8	18,1	15,9	16,0	-9,2
produkcyjny	61,5	63,9	67,1	68,1	67,8	+6,3
poprodukcyjny	13,3	14,3	14,9	16,0	16,3	+3,0
(b)**						
przedprodukcyjny	30,5	27,5	23,1	19,9	19,8	-10,7
produkcyjny	56,2	58,2	62,0	64,1	63,9	+7,7
poprodukcyjny	13,3	14,3	14,9	16,0	16,3	+3,0
Ogółem ***	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Bank danych lokalnych

<http://www.stat.gov.pl> zakładka BDL, ludność, Warszawa 2013 r. oraz Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2006, GUS Warszawa 2006 r.

*W wariantcie A za ludność w wieku przedprodukcyjnym uważa się osoby w wieku do 14 lat lub niższym. Opcja ta jest przyjmowana w badaniu LFS (Labour Force Survey). Wariant w Polsce jest stosowany od maja 1992 roku i realizowany w ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności. Za wiek produkcyjny przyjęto dla kobiet od 15 do 59 lat oraz dla mężczyzn od 15 do 64 lat. Warto wspomnieć, iż według definicji przyjmowanej przez Eurostat granice wieku przedprodukcyjnego są takie same tj. 0-14 lat. Za ludność w wieku produkcyjnym przyjmuje się osoby w przedziale wiekowym 15-64 lat bez względu na płeć respondentów biorących udział w badaniu. Źródło: GUS w Warszawie.

**W wariantcie B przyjęto przedziały stosowane w demografii tj. wiek przedprodukcyjny 0-17 lat dla kobiet i mężczyzn, wiek produkcyjny 18-64 lat mężczyźni i 18-59 kobiety, wiek poprodukcyjny 65 lat i więcej mężczyźni i 60 lat i więcej kobiety. Źródło: GUS w Warszawie.

***Odsetki nie zawsze sumują się do 100,0 z powodu zastosowania elektronicznej metody obliczania. Dopuszczalne różnice to przedział +/- 0,1÷ 0,2 %.

Na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2011 r. przypadało w województwie 56,5 osób w wieku nieprodukcyjnym (w 2010 r. – 56,6 osób). Wskaźnik obciążenia demograficznego w 2011 r. dla miast wynosił 52,1, a dla wsi 59,8 osób (w 2010 r. dla miast wynosił 51,2 a dla wsi 60,6 osób) ¹¹.

Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na poziom ludności są migracje na pobyt stały lub czasowy. Od kilku lat odnotowujemy ujemne saldo migracji na pobyt stały, co powoduje zmniejszenie liczby ludności województwa podkarpackiego. W 2010 r. w wyniku migracji liczba ludności zmniejszyła się o 1 929, a w okresie 2011 r. liczba ludności zmalała o 2 177 osób. Z miast ubyło 2 946 osób (–3,3 na 1000 mieszkańców), natomiast liczba ludności na wsi wzrosła o 769 osób (+0,6 w przeliczeniu na 1000 ludności na wsi w województwie) ¹².

1.2. Wybrane wskaźniki opisujące poziom rozwoju gospodarczego

Poziom rozwoju gospodarczego opisuje się między innymi syntetycznymi wskaźnikami aktywności gospodarczej takimi jak: **wartość produktu krajowego brutto (PKB)** ¹³ oraz **wartość dodana brutto (WDB)** ¹⁴.

W województwie podkarpackim w 2011 r. mieszkało ok. 5,5 % ludności Polski (od kilku lat ta sama wartość) ¹⁵. **Produkt krajowy brutto** wytworzony na Podkarpaciu w 2010 roku obejmował jedynie 3,7 % całego produktu wytworzonego w kraju, co stanowiło nadal 11 miejsce w Polsce (taką samą wartość i lokatę odnotowano w 2008 i 2009 roku) ¹⁶.

¹¹ Źródło: Źródło: bank danych lokalnych, kategoria – ludność, grupa – stan ludności i ruch naturalny, podgrupa – wskaźnik obciążenia demograficznego, dodatkowe agregaty: miasto – wieś, BDL Warszawa 2013 r. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest to stosunek liczby osób w wieku, gdy są one nieaktywne lub biernie zawodowo, czyli w wieku nieprodukcyjnym (liczba dzieci w wieku 0-14 lat, liczba osób w wieku 60 lub 65 lat i więcej) na 100 osób będących w wieku produkcyjnym (liczba osób w wieku 15 - 59 kobiety lub 15-64 lat mężczyźni). W przypadku krajowych badań demograficznych stosuje się przedziały wieku wariantu B struktury ludności (Tabela 2).

¹² Źródło: bank danych lokalnych, kategoria – ludność, grupa – migracje wewnętrzne i zagraniczne, podgrupa – migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku, BDL Warszawa 2013 r.

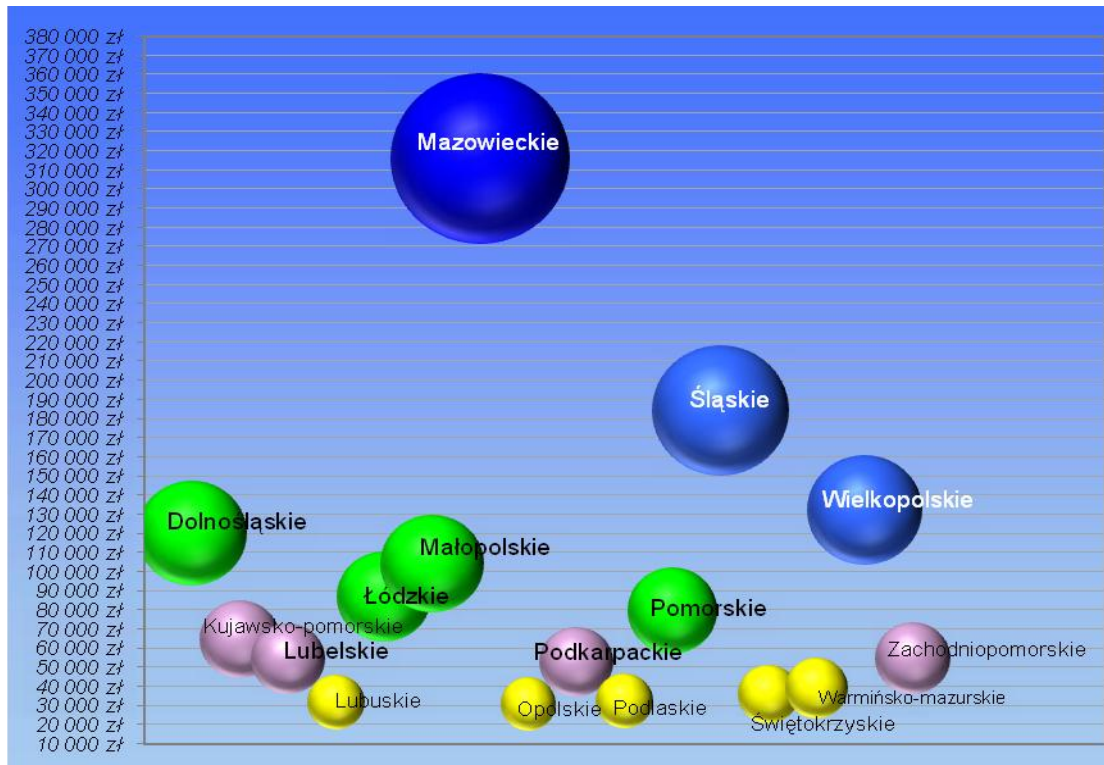
¹³ Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotację do produktów. PKB jest liczony w cenach rynkowych. Definicja: Marek Cierpiał-Wolan (red.) „Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego 2012”, US w Rzeszowie Rzeszów 2012 r.

¹⁴ Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Stanowi różnicę między produkcją globalną, a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

¹⁵ Stan, ruch naturalny i migracje ludności w województwie podkarpackim w 2010 roku. Rzeszów maj 2011 r. Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2011 r. oraz BDL Warszawa 2013 r.

¹⁶ Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2010 roku. Główny Urząd Statystyczny oraz Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 r.

Wykres 1. Produkt krajowy brutto według województw w 2010 roku (w mln zł).

Źródło: Opracowanie na podstawie danych liczbowych zawartych w publikacji „Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2010 r.”, Urząd Statystyczny w Katowicach Katowice 2012 rok, s. 58-59.

W przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2010 r. produkt krajowy brutto w województwie podkarpackim był najniższy w kraju – 16 miejsce i stanowił tylko 67,3 % produktu przypadającego na jednego mieszkańca Polski, podczas gdy w województwie mazowieckim aż 162,7 % tj. o 62,7 % więcej niż średnio w Polsce (100 % = 37 096 zł).

Tabela 3. Produkt Krajowy Brutto w województwie podkarpackim 2010 r. (w porównaniu do 2000 roku).

Wyszczególnienie	2000	2010
1	2	3
Ogółem (mln zł)	28 514	52 512
Polska = 100	3,8	3,7
Lokata	11	11
na 1 mieszkańca (zł)	13 574	24 973
Polska = 100	69,8	67,3
Lokata	15	16

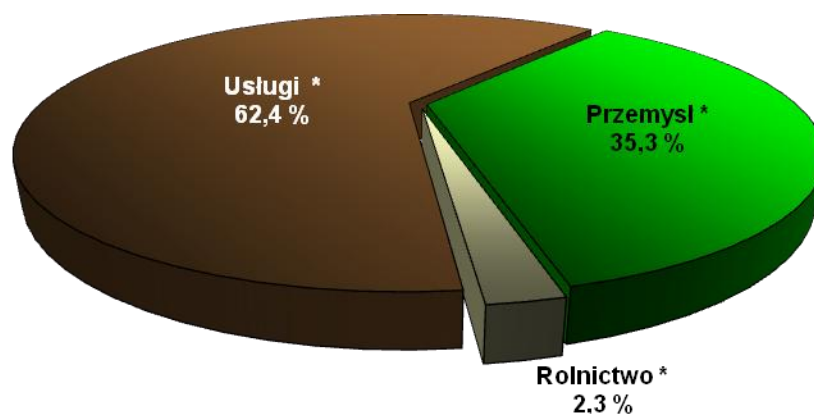
Źródło: Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2010 roku. Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 rok, str. 59.

W 2010 r. wartość produktu krajowego brutto w przeliczeniu na jednego mieszkańca (w cenach bieżących) w województwie podkarpackim wyniosła 24 973 zł¹⁷.

Wartość dodana brutto w przeliczeniu na 1 osobę pracującą wyniosła w 2010 r. ogółem dla województwa podkarpackiego 63 727 zł (w kraju 90 193 zł) tj. ok. 70,6 % średniej krajowej, co stanowiło podobnie jak w roku poprzednim również 15 lokatę w kraju¹⁸.

Strukturę samej wartości dodanej brutto ogółem wyrażonej w milionach złotych według głównych działów gospodarki narodowej i specyfiki działalności gospodarczej prowadzonej przez zakłady zarówno sektora publicznego jak i prywatnego prezentujemy korzystając z danych Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie. W 2010 roku w województwie podkarpackim dominowała działalność w zakresie usług: handlu, napraw samochodów, transportu i gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii ujętych łącznie (62,4 %). W kraju wartość ta wyniosła 63,6 %. Na nieco wyższym poziomie od średniej krajowej odnotowano udział sektora przemysłu (województwo – 35,3 %, Polska – 32,7%). W przypadku „budownictwa” w województwie odnotowano minimalnie większy odsetek jak w kraju (województwo 8,3 %, kraj 8,0 %). Na niższym poziomie w województwie niż średnio w Polsce odnotowano udział „rolnictwa, łowiectwa, leśnictwa i rybactwa” (województwo 2,3 % – Polska 3,7 %) ¹⁹.

Wykres 2. Wartość dodana brutto za 2010 r. według rodzajów działalności (w milionach złotych, ceny bieżące) województwo podkarpackie.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych liczbowych zawartych w publikacji „Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2010 roku”, Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 roku, s. 61.

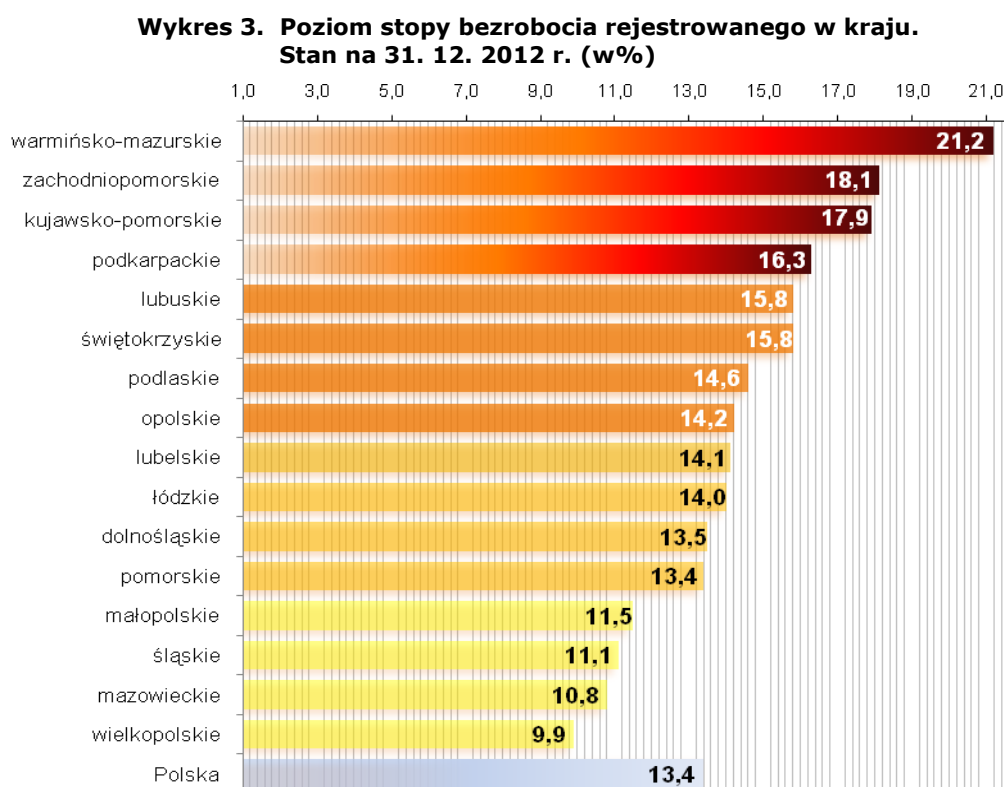
¹⁷ Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2010 roku. Główny Urząd Statystyczny w Warszawie oraz Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 r., s.59.

¹⁸ Produkt krajowy brutto..., s.67 – 68.

¹⁹ Do działalności usługowej zaliczamy: handel i naprawy, hotele i restauracje, transport, gospodarkę magazynową i łączność oraz pośrednictwo finansowe, obsługę nieruchomości i firm a także pozostałą działalność usługową. Jako odrębne sektory rozpatrywano: przemysł, budownictwo oraz rolnictwo. „Produkt krajowy brutto rachunki regionalne w 2010 r.” Urząd Statystyczny w Katowicach, Katowice 2012 r., s. 61.

* Dane zaprezentowano w tradycyjnym podziale na trzy sektory gospodarki tj. usługi, przemysł i rolnictwo. Do sektora usług zaliczono: handel i naprawy pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię oraz informacje i komunikację; a także działalność finansową i ubezpieczeniową i obsługę rynku nieruchomości wraz z kategorią „pozostałe usługi”. Do sektora przemysłu wliczono budownictwo i przetwórstwo przemysłowe. Do sektora rolnictwa zaliczono również: leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Oceniając regionalny poziom rozwoju gospodarczego uwzględnia się także zwykle wielkość stopy bezrobocia. Wskaźnik ten w województwie podkarpackim w porównaniu do innych województw w kraju jest wysoki, co świadczy o znacznym udziale bezrobotnych w stosunku do ludności aktywnej zawodowo.

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS.

Pod względem wysokości stopy bezrobocia na koniec 2012, woj. podkarpackie uplasowało się na 13 miejscu w kraju. Tylko w trzech województwach: warmińsko – mazurskim (21,2 %), zachodniopomorskim (18,1 %), oraz kujawsko – pomorskim (17,9 %) wartość tego wskaźnika była wyższa.

Warto też zaznaczyć, że na Podkarpaciu występuje także większe jak w innych regionach kraju bezrobocie ukryte, które dotyczy głównie terenów wiejskich lub obszarów w nieznacznym stopniu zurbanizowanych.

W celu pełniejszej analizy stopnia rozwoju gospodarczego województwa, należy uwzględnić wskaźniki odnoszące się do materialnego i cywilizacyjnego zaawansowania stopnia rozwoju społeczno – gospodarczego. Dlatego w niniejszej analizie ujmujemy warunki życia mieszkańców określone bardziej ścisłymi wskaźnikami dotyczącymi poziomu życia oraz wartości charakterystyk trudniejszej do zmierzenia metodami ilościowymi jakości życia w regionie. Podejście do tych zjawisk zależy w głównej mierze od rodzaju statystyk zastosowanych w raporcie.

Poniżej zostały opisane główne wskaźniki publikowane przez GUS (dochody ludności, sytuacja mieszkaniowa, sieć handlowa, edukacja i kształcenie, dostęp do kultury, ochrona zdrowia, transport i komunikacja). Pod względem większości z nich województwo podkarpackie zajmuje stosunkowo niską pozycję w kraju. Dotyczy to w szczególności niskich dochodów mieszkańców, które nie tylko powodują obniżenie poziomu życia, ale przede wszystkim osłabiają stymulującą rolę związaną z poziomem popytu na określone towary i usługi w regionie, co stanowi istotny czynnik rozwoju województwa.

Tabela 4. Wybrane wskaźniki materialnych i cywilizacyjnych warunków życia w województwie podkarpackim. Dane dotyczą 2011 r.

Grupy wskaźników	Lp.	Wskaźniki	Polska	Województwo	Lokata
1	2	3	4	5	6
Dochody	1a	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ogółem (zł) w gospodarce narodowej	3 403,51	2 887,87	15
	1b	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	100,0	83,4	15
	1c	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń (zł)	1 727,78	1 423,74	16
Zasoby mieszkaniowe	2a	Mieszkania oddane do użytkowania na 1 000 ludności	3,4	2,7	12
	2b	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (w m ²) ²⁰	24,7	23,0	14
Wyposażenie gospodarstw domowych ²¹	3a	w telefon komórkowy (w % ogółu gospodarstw domowych)	90,3	86,7	15
	3b	w urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej (w % ogółu gospodarstw)	67,6	67,8	9
	3c	w komputer osobisty (w % ogółu gospodarstw domowych)	66,7	67,0	6
	3d	w komputer osobisty z dostępem do Internetu (w % ogółu gospodarstw domowych)	62,3	62,2	7

²⁰ Dane dotyczące przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania na 1 osobę dotyczą 2010 roku z powodu braku danych za 2011 r. Wartości zostały zmienione w stosunku do wcześniej opublikowanych przez GUS.

²¹ Oznacza wyposażenie gospodarstw domowych w niektóre przedmioty trwałego użytkowania. Za 100 % przyjęto ogólną liczbę gospodarstw domowych. Źródło: Dane zamieszczone pod adresem <http://www.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych, GUS w Warszawie, BDL Warszawa 2013 r.

Sieć handlowa	4a	Liczba mieszkańców na 1 sklep	112	125	15
	4b	Sprzedaż detaliczna towarów (w milionach złotych)	437 569 697,8	10 895 007,4	10
	4c	Sprzedaż detaliczna w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w złotych)	16 771	9 164	14
Edukacja i kształcenie ²²	5a	Studenci szkół wyższych na 10 tys. ludności	451	333	13
	5b	Słuchacze studiów podyplomowych	188 023	5 420	11
	5c	Słuchacze studiów doktoranckich	39 387	394	13
Dostępność kultury	6a	Liczba ludności na 1 miejsce na widowni w stałych salach w teatrach i instytucjach muzycznych	505,77	1594,52	16
	6b	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 ludności	283,85	114,85	15
	6c	Liczba ludności na 1 miejsce w kinach stałych	154,53	185,38	8
	6d	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1 000 ludności	168	164	7
Ochrona zdrowia	7a	Liczba ludności na 1 łóżko w szpitalach ogólnych	213	223	10
	7b	Ludność przypadająca na aptekę ogólnodostępną	3 290	3 608	15
Transport i komunikacja	8a	Samochody osobowe zarejestrowane na 1 000 ludności	470,3	417,4	15
	8b	Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² (w km)	89,7	84,9	10
	8c	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe na 100 km ² (w km)	6,4	5,5	11
	8d	Telefoniczne łącza główne na 1000 ludności	179,4	142,3	16

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUS w Warszawie, Bank Danych lokalnych <http://www.stat.gov.pl> BDL Warszawa 2013 r. oraz na podstawie druków zawartych tj. „Rocznik Statystyczny Województw 2012”, GUS, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 r.

1.3. Stan rozwoju przedsiębiorczości

Rozwój przedsiębiorczości wpływa na wzrost nowych miejsc pracy, a w ich tworzeniu istotną rolę spełniają małe i średnie firmy. Według stanu na koniec 2011 roku w województwie podkarpackim w rejestrze REGON zarejestrowanych było 151 091 podmiotów gospodarczych (bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie) tj. o ok. 1,0 % mniej niż rok wcześniej oraz o 17,7 % więcej niż w 2000 r. (128 399). Firmy z Podkarpacia stanowiły 3,9 % ogółu podmiotów zarejestrowanych w kraju (według stanu na koniec 2010 roku również 3,9 %) ²³.

Przeważająca ich liczba tj. 96 % (145,0 tys.) należała do sektora prywatnego, a 4% (6,1 tys.) do publicznego. W podmiotach sektora prywatnego analizowanych według sekcji PKD 2007 dominowały następujące: handel hurtowy i detaliczny łącznie z naprawą pojazdów samochodowych (30,3 %), budownictwo (13,0 %), przetwórstwo przemysłowe (10,1 %) oraz

²² Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Bank Danych Lokalnych, Warszawa 2013 r.

²³ Bank Danych Lokalnych, <http://www.stat.gov.pl>, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, BDL Warszawa 2013 r.

działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (7,8 %). W podmiotach sektora prywatnego odnotowano: pozostałą działalność usługową razem z gospodarstwami domowymi zatrudniającymi pracowników oraz produkującymi wyroby i świadczącymi usługi na własne potrzeby (7,2 %) oraz transport i gospodarkę magazynową (7,1 %).

W podmiotach zaliczanych do sektora publicznego, znaczną część obejmowały niżej wymienione sekcje: edukacja (54 %), działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (14%) oraz administracja publiczna i obrona narodowa łącznie z obowiązkowymi zabezpieczeniami społecznymi (10,9 %), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (6,7 %), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (5,7 %) ²⁴.

Wśród podmiotów zaliczanych do sektora prywatnego większość tj. 80,1 % (116,1 tys.) stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, głównie: handlową (31,5 %), budowlaną (14,8 %), związaną z przetwórstwem przemysłowym (10,1 %) oraz działalność profesjonalną, naukową i techniczną (8,6 %).

Podobnie jak w okresie lat ubiegłych, prawie $\frac{3}{4}$ osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą stanowiły podmioty jednoosobowe. W urzędowym rejestrze REGON wpisanych było 9 674 spółek cywilnych, 7 996 spółek handlowych, 6 115 spółek z ograniczoną odpowiedzialnością, 5822 stowarzyszenia i organizacje społeczne, 2 351 wspólnot mieszkaniowych, 738 spółdzielni oraz 277 fundacji. W końcu 2011 r. w województwie funkcjonowały 2 przedsiębiorstwa państwowe tj. tyle samo, co w roku poprzednim. Było to o 57 mniej niż w roku 2000, gdzie odnotowano 59 przedsiębiorstw państwowych ²⁵.

Podmioty według liczby zatrudnionych. W województwie podkarpackim przeważają przedsiębiorstwa małe, które dostarczają produkty na rynek regionalny. Pod koniec 2011 r., według danych z bazy REGON, 94,6 % zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zatrudniało 9 i mniej pracowników. Mniejszość tj. 4,4 % stanowiły podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób, a 0,8 % zatrudniało od 50 do 249 pracowników. Podmioty duże zatrudniające od 250 do 999 pracowników stanowiły 0,1 %, a zatrudniające 1000 pracowników i więcej już tylko ok. 0,02 % firm.

²⁴ Ibidem.

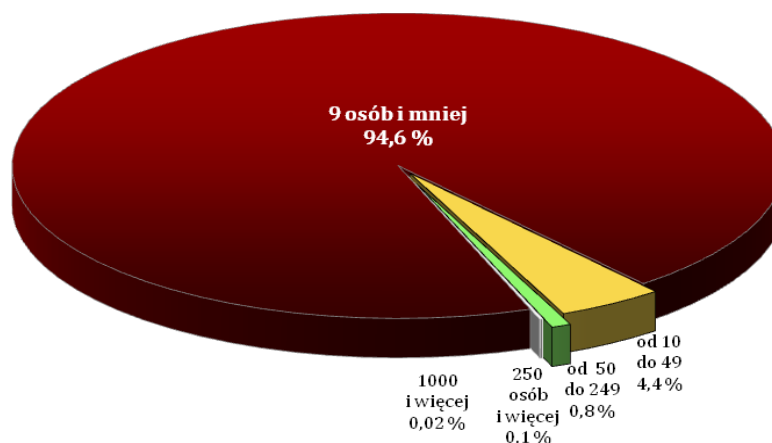
²⁵ Źródło: „Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2011 roku, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, opracowania sygnalne, Rzeszów luty 2012 r.

Tabela 5. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby zatrudnionych, stan na koniec 2011 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Podmioty o liczbie pracujących				
		9 i mniej	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
1	2	3	4	5	6	7
Polska	3 869 897	3 674 970	160 851	29 340	3 922	814
(w %)	100,0	95,0	4,2	0,8	0,1	0,0
Województwo Podkarpackie	151 091	142 941	6 718	1 230	174	28
(w %)	100,0	94,6	4,4	0,8	0,1	0,002

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS. Bank Danych lokalnych <http://www.stat.gov.pl>, BDL Warszawa 2013 r.

Wykres 4. Struktura podmiotów gospodarczych według liczby zatrudnionych w województwie podkarpackim, stan na 31. 12. 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych GUS. Bank Danych lokalnych <http://www.stat.gov.pl>, BDL Warszawa 2013 r.

Najwięcej tj. 94,6 % ogółu pracujących na Podkarpaciu było zatrudnionych w podmiotach związanych z najmniejszą liczbą pracujących tj. do 9 osób lub mniej. Kolejną

liczną grupę stanowiły firmy sektora publicznego lub prywatnego zatrudniające 250 osób

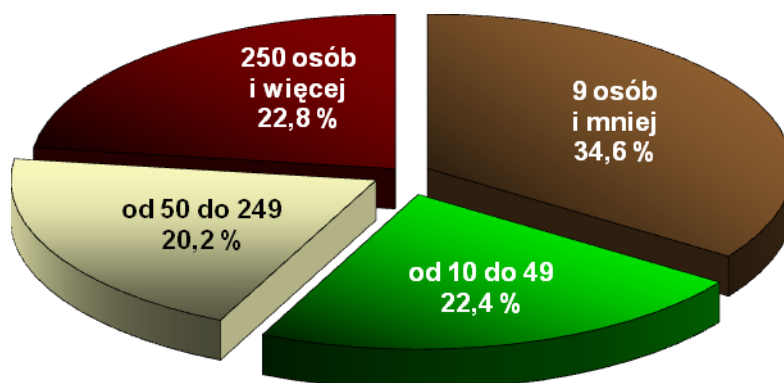
i więcej – 22,8 %, w firmach zatrudniających od 10 do 49 pracowników 22,4 %, a zatrudniających od 50 do 249 osób – 20,2 % ogólnej liczby pracujących w województwie.

Tabela 6. Struktura pracujących w podmiotach zarejestrowanych w rejestrze REGON w województwie podkarpackim według stanu na koniec grudnia 2011 r.

Ogółem	podmioty o liczbie pracujących			
	9 i mniej	10-49	50-249	250 i więcej
1	2	3	4	5
100,0 %	34,6	22,4	20,2	22,8

Źródło: „Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2011 roku”, opracowanie sygnałne, luty 2012 r., Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2012 r.

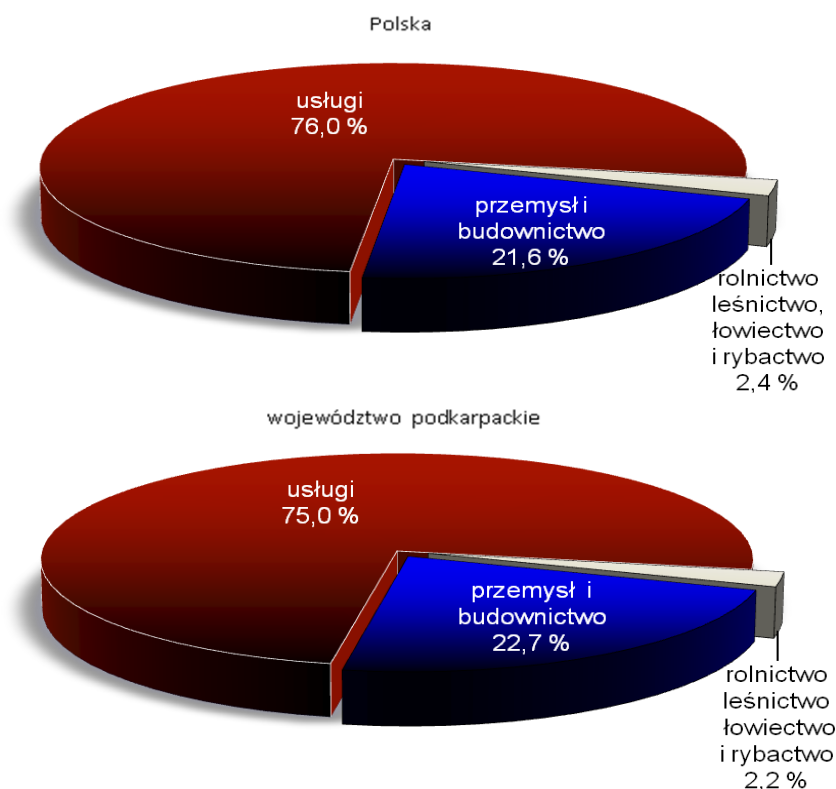
Wykres 5. Struktura pracujących w podmiotach wpisanych do rejestru REGON w województwie podkarpackim według stanu na koniec grudnia 2011 r.

Źródło: „Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w województwie podkarpackim. Stan na koniec 2011 roku”, opracowanie sygnałne, luty 2012 r., Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów luty 2012 r.

Podmioty według sektorów oraz rodzaju działalności gospodarczej. Na koniec 2011 r. w województwie podkarpackim odnotowano zbliżoną do kraju strukturę podmiotów gospodarki według głównych sektorów, na które zwyczajowo dzielone są gospodarki narodowe poszczególnych krajów. Cechą charakterystyczną współczesnej gospodarki rozwijającej się jest dominacja sektora usług oraz niejednokrotnie bardzo wyspecjalizowanej oferty nad pozostałymi dziedzinami ludzkiej wytwórczości tj. sektorem produkcji przemysłowej czy tradycyjnej działalności produkcyjnej w rolnictwie.

Wykres 6. Podmioty gospodarcze według głównych sektorów gospodarki w 2011 r. Porównanie Kraj-województwo (wg REGON).

Źródło: Opracowanie na podstawie danych liczbowych opublikowanych przez GUS, <http://www.stat.gov.pl>, Bank Danych Lokalnych, BDL Warszawa 2013 r.

Najwięcej podmiotów zarejestrowanych na Podkarpaciu działało w usługach tj. 75,0 % ogółu podmiotów gospodarczych (w kraju – 76,0 %). W przemyśle, do którego zaliczono również budownictwo odpowiednio: w województwie 22,7 %, w kraju 21,6 %. W rolnictwie działało 2,2 % podmiotów (wartość dla kraju to 2,4 %).

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej większość pracodawców zarejestrowanych w województwie podkarpackim według stanu na koniec 2011 r. zakwalifikowanych zostało do następujących sekcji: „Handel i naprawy” 43 934 podmiotów gospodarczych (tj. 29,1 % ogółu) oraz „Budownictwo” 18 922 podmiotów (12,5 %). Firmy należące do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” stanowiły 9,7 % (14 630), a do sekcji „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna” 7,6 % tj. 11 518 ogółu zakładów pracy.

Tabela 7. Podmioty gospodarcze według sekcji PKD. Stan na 31. 12. 2011 r.

Lp	Sekcje według Polskiej Klasyfikacji Działalności	Polska		woj. podkarpackie	
		liczba podmiotów	%	liczba podmiotów	%
1	2	3	4	5	6
1	(A) Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	93 167	2,4	3 395	2,2
2	(B) Górnictwo i wydobywanie	3 815	0,1	214	0,1
3	(C) Przetwórstwo przemysłowe	354 053	9,1	14 630	9,7
4	(D) Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	5 247	0,1	138	0,1
5	(E) Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	12 196	0,3	440	0,3
6	(F) Budownictwo	461 123	11,9	18 922	12,5
7	(G) Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 060 041	27,4	43 934	29,1
8	(H) Transport i gospodarka magazynowa	252 820	6,5	10 332	6,8
9	(i) Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	122 299	3,2	4 314	2,9
10	(J) Informacja i komunikacja	100 706	2,6	3 151	2,1
11	(K) Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	127 462	3,3	4 264	2,8
12	(L) Działalność związana z obsługą rynku Nieruchomości	202 671	5,2	3 908	2,6
13	(M) Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	336 822	8,7	11 518	7,6
14	(N) Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	96 091	2,5	2 480	1,6
15	(O) Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	27 074	0,7	1 924	1,3
16	(P) Edukacja	117 903	3,0	5 727	3,8
17	(Q) Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	193 265	5,0	7 984	5,3
18	(R) Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	67 207	1,7	3 315	2,2
19	(S) Pozostała działalność usługowa oraz (T) Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby *	235 720	6,1	10 499	6,9
21	(U) Organizacje i zespoły eksterytorialne	215	0,0	2	0,001
22	Ogółem	3 869 897	100,0	151 091	100,0

* Dane podano łącznie dla sektorów S „Pozostała działalność usługowa” i T „Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby”.

Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Bank Danych Lokalnych <http://www.stat.gov.pl> BDL Warszawa 2013 r.

Przestrzenne różnicowanie podmiotów gospodarczych. Najwięcej firm działa na terenie z rozwiniętą infrastrukturą i funkcjonującymi rynkami zbytu dla produkowanych towarów lub usług. Nie bez znaczenia jest również dostępność kadry posiadającej odpowiednie kwalifikacje, także tam, gdzie jest niski koszt i brak barier w korzystaniu z wyspecjalizowanych ofert. Dostępność niskoprocentowanego kredytu i możliwość aplikacji o odpowiednie środki stanowią również o korzystnych warunkach dla rozwoju działalności gospodarczej.

Występują one najczęściej na obszarach intensywnie zurbanizowanych. Na koniec 2011 r. najwięcej podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON odnotowano w: Rzeszowie (21 543), powiecie rzeszowskim (10 238), mieleckim (9 633) i stalowowolskim (8 593). Najmniej natomiast na terenie powiatów: bieszczadzkiego (2 122), leskiego (2 663) i lubaczowskiego (2 987).

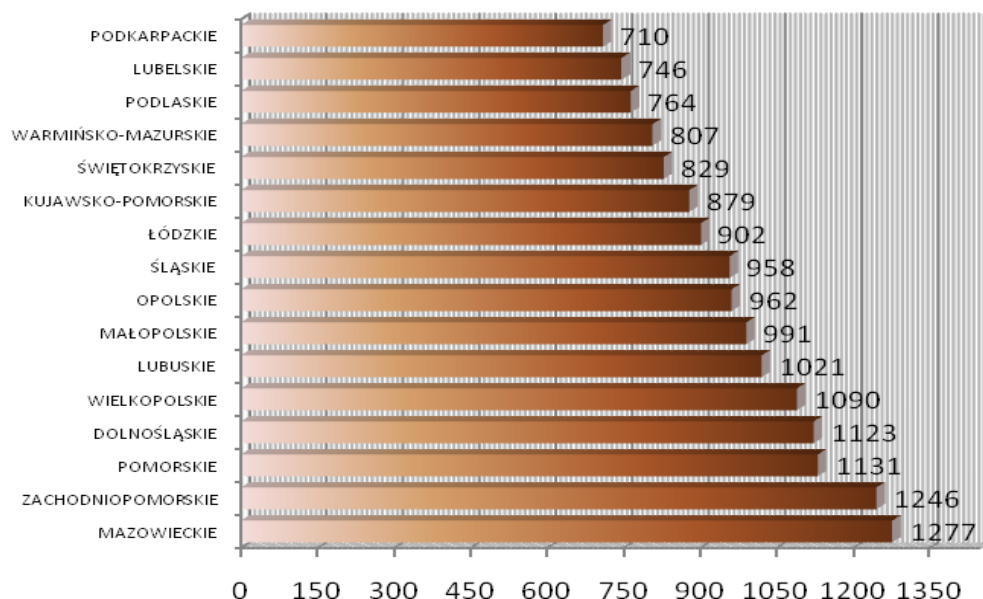
W porównaniu do końca 2010 roku odnotowano spadek ogółem o 1 527 podmiotów gospodarczych. W większości powiatów odnotowano spadki, przy czym największe w: Przemyślu (spadek o 487 podmiotów), powiecie jarosławskim (310), Tarnobrzegu (294), powiecie sanockim (186), krośnieńskim (159), stalowowolskim (141) i dębickim (124).

Najliczniejsze wzrosty liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON nastąpiły w: Rzeszowie (wzrost o 235), powiecie rzeszowskim (113), strzyżowskim (58), łańcuckim (54). Nieznacznym wzrostem ilości firm i instytucji charakteryzowały się następujące powiaty: mielecki (39), ropczycko – sędziszowski (38), leski (33), kolbuszowski (8) i leżajski (7)²⁶.

Za wskaźnik przedsiębiorczości dla celów porównawczych przyjmuje się często liczbę przedsiębiorstw w stosunku do liczby ludności mieszkającej na danym obszarze lub w przeliczeniu na odpowiednie wskaźniki analizy statystycznej. Poniżej zaprezentowano wartości wskaźnika dla Polski i według poszczególnych województw.

²⁶ Wartości liczbowe zawarte na stronie internetowej GUS <http://www.stat.gov.pl>, zakładka Bank Danych Regionalnych, BDL Warszawa 2013 r. – dane według stanu na 31. 12. 2011 r.

Wykres 7. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru KRUPGN - REGON przypadających na 10 tysięcy ludności według województw, stan na koniec 2011 roku. GUS, Bank Danych Lokalnych.

Najwięcej przedsiębiorstw wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tysięcy ludności odnotowano w województwach: mazowieckim (1 277), zachodniopomorskim (1 246), pomorskim (1 131) i dolnośląskim (1 123). Także w województwach wielkopolskim i lubuskim wartość wskaźnika była powyżej 1000. W przedziale do 900 przedsiębiorstw znalazły się województwa: małopolskie, opolskie, śląskie i łódzkie. Następnie 900 ÷ 800 kujawsko – pomorskie, świętokrzyskie i warmińsko – mazurskie. Na końcu zestawienia, z wartością poniżej 800 przedsiębiorstw znalazły się takie województwa jak: podlaskie, lubelskie i na końcu rankingu województwo podkarpackie (710 przedsiębiorstw na 10.000 ludności).

Rozkład w powiatach naszego województwa prezentuje poniższa tabela, gdzie zawarte zostały dane dotyczące ogólnej liczby zarejestrowanych na koniec 2011 roku podmiotów gospodarczych oraz odpowiadająca im liczba jednostek przypadających na 10 tys. mieszkańców²⁷.

²⁷ Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych, BDL Warszawa 2013 r.

Tabela 8. Podmioty gospodarcze według powiatów w województwie podkarpackim według stanu na koniec 2011 r.

Powiaty	Liczba podmiotów gospodarczych wg REGON ²⁸	z kolumny 2			Liczba podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym
		Rolnictwo, leśnictwo i łowiectwo	Przemysł i budownictwo	Usługi		
1	2	3	4	5	6	7
Polska **	3 869 897	93 167	83 6434	294 0055	1 004	12
Województwo Podkarpackie *	151 091	3 395	34 344	113 350	710	9
bieszczadzki	2 122	372	397	1 353	947	12
brzozowski	3 658	105	1 216	2 337	550	7
dębicki	8 422	131	1 983	6 308	623	7
jarosławski	8 086	140	1 645	6 301	659	8
jasielski	7 540	146	1 724	5 670	651	8
kolbuszowski	3 315	84	1 070	2 161	527	7
krośnieński	7 012	236	1 905	4 871	627	8
leski	2 663	306	466	1 891	988	12
leżajski	3 990	67	1 163	2 760	568	7
lubaczowski	2 987	143	721	2 123	518	6
łańcucki	5 369	112	1 325	3 932	674	9
mielecki	9 633	133	2 603	6 897	707	9
niżański	3 852	118	1 177	2 557	569	7
przemyski	3 670	200	781	2 689	497	6
przeworski	4 178	69	977	3 132	526	7
ropczycko-sędziszowski	4 503	88	1 192	3 223	615	8
rzeszowski	10 238	204	3 063	6 971	625	8
sanocki	6 769	332	1 378	5 059	704	8
stałowowlowski	8 593	122	1 710	6 761	785	9
strzyżowski	3 416	96	994	2 326	548	7
tarnobrzeski	3 327	80	846	2 401	613	7
Krosno	5 380	22	908	4 450	1 136	13
Przemyśl	5 901	20	694	5 187	912	9
Rzeszów	21 543	53	3 441	18 047	1 197	13
Tarnobrzeg	4 924	16	965	3 943	1 012	12

Zródło: Główny Urząd Statystyczny Bank Danych Regionalnych <http://www.stat.gov.pl>
BDL Warszawa 2013 r.

* Bez sekcji „U” organizacje i zespoły eksterytorialne.

** Dane dla Polski bez sekcji „U” i części dwóch połączonych sekcji podanych w zestawieniu GUS łącznie tj. „S i T” Pozostała działalność usługowa (S) oraz Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

²⁸ Dane o liczbie podmiotów są ujmowane w tablicach według sekcji i działów Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) Jednostki wpisane (od 1999 - rejestr KRUPGN) w układzie sektorów (sektor publiczny, prywatny) oraz w układzie sekcji Klasyfikacji Działalności: do 1999 roku Europejskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej (EKD); od 2000 roku Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej (PKD) z podziałem na ww. dwa sektory gospodarki narodowej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. Dla miejscowości statystycznych z rejestru Regon podawane są według adresu zamieszkania (dla osób fizycznych z krajowym adresem zamieszkania) lub adresu siedziby dla pozostałych jednostek tj. osób fizycznych z adresem zamieszkania poza terytorium RP, osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz jednostek lokalnych. Nie są prezentowane wszystkie formy prawne podmiotów gospodarczych, dlatego też dane liczbowe nie sumują się w połączeniu poszczególnych sektorów na kolumnę „ogółem”.

(T).

Eksplorując wskaźnik, jakim jest liczba podmiotów przypadających na 10 tys. ludności, należy stwierdzić, iż najkorzystniejszą sytuację w tym zakresie (wartość wyższą od średniej liczby dla województwa podkarpackiego – 710) odnotowano w powiatach o znacznym stopniu urbanizacji lub obszarach mieszczących się w granicach dużych aglomeracji miejskich w regionie: Rzeszowie (1 197), Krośnie (1 136) i Tarnobrzegu (1 012). Wartości te stanowiły jednocześnie wyższe od średniej dla kraju (1 004).

Pozostałymi powiatami lub miastami na prawach powiatów, gdzie odnotowano wskaźnik na poziomie wyższym od średniej wojewódzkiej były następujące powiaty: leski (988), bieszczadzki (947), m. Przemyśl (912), stalowowolski (785), mielecki (707) i sanocki (704). Najmniej korzystną wartość (znacznie niższą od średniej na Podkarpaciu) odnotowano w przypadku powiatów: przemyskiego (497), lubaczowskiego (518), przeworskiego (526), kolbuszowskiego (527), strzyżowskiego (548) i brzozowskiego (550).

Porównując liczbę podmiotów gospodarki narodowej przypadającej na 10 tys. ludności z wielkością tego wskaźnika w przekroju województw również podkreślić należy, iż pomimo corocznego wzrostu liczby podmiotów gospodarczych województwo podkarpackie zajmuje nadal 16 miejsce w kraju (w Polsce przypada średnio 1 004 podmiotów na 10 tys. ludności, a na Podkarpaciu 710)²⁹.

Ciekawych danych może również dostarczyć analiza liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym (wskaźnik zawarty w tabeli 8). Najwyższą wartość wskaźnika dotyczyła miast: Krosna (13), Rzeszowa (13), powiatu bieszczadzkiego (12), leskiego (12) i miasta Tarnobrzega (12). Powyższe powiaty lub miasta na prawach powiatów posiadały jednocześnie korzystniejszą sytuację w tym zakresie od pozostałych, jak również charakteryzowały się wartością wyższą od średniej wojewódzkiej (9).

1.4. Aktywność zawodowa i struktura zatrudnienia

Aktywność zawodowa. Liczba ludności aktywnej zawodowo w województwie podkarpackim w IV kwartale 2011 roku wynosiła 992 tys. Aktywność zawodowa ludności zróżnicowana była w zakresie zdefiniowanych zmiennych niezależnych tj. głównie: płci, wieku i wykształcenia jak też i w przekroju terytorialnym (miasto– wieś). W okresie IV

²⁹ Źródło: Główny Urząd Statystyczny <http://www.stat.gov.pl>, zakładka Bank Danych Lokalnych, BDL Warszawa 2013 r.

kwartału 2011 r. współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 57,2 %.

Współczynnik aktywności zawodowej był wyższy w populacji mężczyzn (64,1 %) niż kobiet (50,5 %), mieszkańców wsi (58,2 %) niż miast (55,8 %), osób w wieku 35 – 44 lat (88,2 %) i 25 – 34 lat (84,9 %) aniżeli w pozostałych kategoriach wiekowych. W grupie 45 – 54 lat współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 79,6 %, 15 - 24 lat 31,5 %, a w grupie 55 lat i więcej – 27,9 %.

Najwyższą wartość omawianego współczynnika odnotowano wśród osób posiadających wykształcenie wyższe (80,9 %). Wysokiemu współczynniki aktywności zawodowej w tej grupie towarzyszył również wysoki wskaźnik zatrudnienia, który wynosił 73,9 %. Najniższy współczynnik aktywności zawodowej (21,4 %), a także wskaźnik zatrudnienia (18,1%) dotyczył osób posiadających najniższe kwalifikacje zawodowe tj. wykształcenie gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe oraz bez wykształcenia szkolnego (szczegółowe dane porównawcze na ten temat zawarte zostały w aneksie statystycznym zamieszczonym na końcu opracowania, tablica nr 21)³⁰.

Tabela 9. Współczynnik aktywności zawodowej w województwie podkarpackim według płci i miejsca zamieszkania. Dane na koniec IV kwartału danego roku.

Wyszczególnienie	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
woj. podkarpackie	55,9	54,9	54,1	53,8	55,5	55,8	55,9	56,1	57,2
Miasta	54,3	52,0	52,5	52,4	51,8	52,0	53,1	54,8	55,8
Wieś	57,0	56,8	55,2	54,8	58,0	58,6	57,8	56,9	58,2
Mężczyźni	61,7	62,1	59,4	61,3	62,4	62,7	63,6	62,1	64,1
Kobiety	50,8	48,3	49,3	46,9	48,7	49,4	48,6	50,4	50,5

Źródło: Roczniki statystyczne województwa podkarpackiego z lat 2002-2008 oraz Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podkarpackim IV kwartał w latach: 2009, 2010 i 2011, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów marzec 2009, 2010 i 2011 r.

Pracujący. W 2011 roku na terenie województwa podkarpackiego pracowało ogółem 794 727 osób, co stanowiło 5,7 % pracujących w Polsce. Z ogólnej liczby pracujących w sektorze prywatnym zatrudnionych była większość osób tj. 631 709 (79,5 %), a w sektorze publicznym 163 018 pracujących (20,5 %). W ogólnej grupie pracujących kobiety (375 646)

³⁰ Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących w liczbie ludności (w wieku 15 lat i więcej) ogółem dla danej grupy. Aktywność ekonomiczna ludności w województwie podkarpackim IV kwartał 2011 roku, opracowanie sygnałne, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów marzec 2012 r. oraz Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych <http://www.stat.gov.pl>, BDL Warszawa 2013 r.

stanowiły ok. 47,3 %³¹.

W **rolnictwie** pracowało ogółem 259 764 osoby (32,7 %), w **przemysle i budownictwie** 196 744 osoby (24,8 %). W **usługach** natomiast pracowało łącznie 338 219 osób tj. 42,6 %, w tym:

- w handlu i naprawach, transporcie, gastronomii oraz informacji 145 436 czyli 18,3 %,
- w działalności finansowej i ubezpieczeniach oraz w obsłudze rynku nieruchomości 15 754 osoby tj. 2 % ogółu badanych,
- kategoria „pozostałe usługi” zawierała 177 029 tj. 22,3 % ogółu pracujących.

W porównaniu do innych województw w kraju, poziom zatrudnienia w sektorze usługowym jest w dalszym ciągu w województwie na niskim poziomie, co stanowiło 10 miejsce w rankingu międzywojewódzkim i 4,4% średniej krajowej.

Warto także wspomnieć o tradycyjnym profilu gospodarki w regionie jaką jest rolnictwo. Wzmacniany jest proces w zakresie poprawy efektywności i jakości produkcji w sektorze rolnictwa i powiązanim przetwórstwie przemysłowym. Następuje modernizacja gospodarowania na wsi, co jest związane między innymi z zakupem nowych maszyn i urządzeń służących dla nowoczesnej produkcji rolnej. Następuje proces powstawania i wspierania już funkcjonujących grup producenckich. W roku 2010 GUS zrealizował powszechny spis rolny. Wyniki tego spisu świadczą o wzroście ilości gospodarstw o zwiększonej powierzchni użytków rolnych. Proces ten dopiero się rozpoczyna i zależy od wielu czynników zarówno świadomościowych, jak i ekonomicznych. Jednakże w większości powiatów województwa utrzymuje się nadal rozdrobnienie produkcji rolnej, co jest związane z występowaniem bezrobocia ukrytego na wsi.

Przeciętna powierzchnia gospodarstwa indywidualnego o powierzchni powyżej 1 hektara użytków rolnych w województwie podkarpackim (2011 r.) wynosiła 4,7 ha, przy czym dla kraju 9,3 ha, czyli nadal jest to przedostatnie tj. 15 miejsce wśród województw³².

³¹ Źródło: Główny Urząd Statystyczny w Warszawie Bank Danych Lokalnych <http://www.stat.gov.pl> Warszawa 2013 r. oraz Marek Cierpiął – Wolan (red.) „Rocznik Statystyczny województwa podkarpackiego 2012” Urząd Statystyczny w Rzeszowie 2012 r. Por. publikacja GUS „Pracujący w gospodarce narodowej w 2011 r.”, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 r. str. 36. Dane zawarte w „Pracujących w gospodarce narodowej” nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, z czego wynika różnica między danymi ogółem dla Polski oraz danymi dla województwa według podziału terytorialnego. Jednakże w niniejszym opracowaniu przyjęto dane zawarte w Banku danych lokalnych GUS oraz w Roczniku statystycznym województwa podkarpackiego 2012.

³² Rocznik Statystyczny Województw 2012 s. 61, Główny Urząd Statystyczny w Warszawie, Zakład Wydawnictw Statystycznych, Warszawa 2012 r. Publikacja elektroniczna zamieszczona na stronie GUS <http://www.stat.gov.pl>. Na podstawie danych pochodzących z powszechnych spisów rolnych 30 VI 2010 r. według siedziby użytkownika gospodarstwa.

Pomimo funkcjonowania kilku klastrów technologicznych w województwie, do niekorzystnych zjawisk i tendencji należy zaliczyć zbyt małą liczbę podmiotów gospodarczych w tych dziedzinach gospodarki regionalnej, które charakteryzują się wysokim stopniem nasycenia nowoczesną myślą techniczną. Proces ten ma także wpływ na poziom emigracji z naszego regionu wysokokwalifikowanych kadr. Chodzi tutaj głównie o osoby młode, często z wyższym wykształceniem, o wysokim stopniu mobilności zawodowej i przestrzennej, posiadające ponadto znaczne zdolności przystosowania się do nowych, trudnych warunków bytowania za granicą kraju. Podejmują oni wielokrotnie nowe wyzwania w postaci zatrudnienia poza granicami Polski w zawodach, przy wykonywaniu których nie jest potrzebny wysoki poziom wykształcenia czy praktycznych umiejętności mistrzowskich tj. przy tzw. „pracach prostych” w przemyśle lub usługach, a także w sezonowym zatrudnieniu w rolnictwie.

W 2011 r. nakłady na działalność badawczo – rozwojową w cenach bieżących wyniosły na Podkarpaciu ogółem 542,2 mln zł, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca regionu daje wartość 255 zł i 5 lokatę wśród województw. Należy jednak zaznaczyć, iż wskaźnik ten jest silnie uzależniony od liczby mieszkańców. W kraju wydatkowano na ten cel ogółem 11 686,7 mln zł, per capita 303 zł. Analizując nakłady (w mln zł) na działalność B+R ogółem w województwie były to lokaty: 2000 r. – 10, 2005 r. – również 10 lokata, 2010 r. – 7 i 2011 rok 8 lokata³³.

Istotnym elementem rozwoju jest także stadium zaawansowania nowoczesnej działalności innowacyjnej. W 2011 r. nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych w przemyśle wyniosły w województwie podkarpackim ogółem 1089,5 mln zł, co daje 7 lokatę w przekroju województw.

W kraju wydatkowano na ten cel ogółem 19 376,5 mln zł. Analizując nakłady (w mln zł) na działalność innowacyjną zarówno w zakresie innowacji produktowej, jak i w procesie produkcji w województwie były to lokaty: 2005 r. – 8 lokata, 2010 r. – 8 i 2011 r. 7 lokata³⁴.

³³ Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2012 s. 54-55. Publikacja w postaci elektronicznej, zamieszczona na stronie GUS <http://www.stat.gov.pl>. Nakłady ujęte zostały bez amortyzacji środków trwałych. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową obejmują nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane, przemysłowe i prace rozwojowe a także nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością sektora B+R niezależnie od źródła pochodzenia środków finansowych.

³⁴ Źródło: Rocznik Statystyczny Województw 2012 s. 53. Publikacja w postaci elektronicznej, zamieszczona na stronie GUS <http://www.stat.gov.pl>.

2. Bezrobotni na rynku pracy

Na koniec 2012 roku w województwie podkarpackim zarejestrowanych było 153 807 bezrobotnych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 r. (146 208), który to stan należy przyjąć za 100 %, liczba tych osób w okresie 2012 r. wzrosła ogółem o 7 599 (tj. o 5,2 %).

W styczniu, lutym, marcu i kwietniu liczba bezrobotnych była wyższa od stanu wyjściowego, a od maja do października była na niższym poziomie jak na koniec grudnia 2011 roku. Pod koniec 2012 roku zanotowano powtórnie jej wyższą wartość liczbowa w stosunku do stanu z końca 2011 r.

Warto nadmienić, iż w końcu 2012 r., w porównaniu z grudniem roku poprzedniego, w przypadku 19 powiatów i 1 miasta na prawach powiatu nastąpił wzrost, a w pozostałych 2 powiatach i 3 miastach na prawach powiatów odnotowano spadek bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Największy wzrost odnotowano w przypadku powiatów: rzeszowskiego (o 890 osób), krośnieńskiego (811), Rzeszowa (696), ropczycko-sędziszowskiego (686), jasielskiego (635), dębickiego (613), łańcuckiego (585), jarosławskiego (492), brzozowskiego (438). Spadki odnotowano w nielicznych powiatach: mieleckim (spadek o 924 bezrobotnych), Przemyślu (117) i powiecie lubaczowskim (57). W poniższej tabeli zamieszczamy stany osób bezrobotnych z podziałem na powiaty.

Tabela 10. Liczba bezrobotnych według powiatów

POWIAT	Liczba bezrobotnych ogółem według statystyki PUP		wzrost / spadek w 2012 roku
	stan na koniec grudnia 2011 r.	stan na koniec grudnia 2012 r.	
1	2	3	4
Bieszczadzki	2 119	2 258	139
Brzozowski	6 918	7 356	438
Dębicki	7 534	8 147	613
Jarosławski	9 684	10 176	492
Jasielski	9 780	10 415	635
kolbuszowski	4 114	4 132	18
Krośnieński	6 614	7 425	811
Leski	2 763	2 767	4
Leżajski	5 428	5 505	77
Lubaczowski	4 515	4 458	-57
łańcucki	5 442	6 027	585
Mielecki	9 378	8 454	-924

Niżański	5 828	6 027	199
Przemyski	5 584	5 986	402
Przeworski	6 500	6 880	380
Ropczycko - sędziszowski	5 482	6 168	686
Rzeszowski	8 671	9 561	890
Sanocki	5 093	5 430	337
Stalowowolski	6 591	6 818	227
Strzyżowski	6 024	6 288	264
Tarnobrzegi	3 271	3 488	217
Krosno	2 208	2 600	392
Przemyśl	5 337	5 220	-117
Rzeszów	8 428	9 124	696
Tarnobrzeg	2 902	3 097	195
Województwo	146 208	153 807	7 599

Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MPiPS – 01 (grudzień 2011 i 2012) .

Stopa bezrobocia rejestrowanego (GUS) w końcu grudnia 2012 roku wynosiła w województwie podkarpackim 16,3 % (w kraju 13,4 %). Na koniec 2011 r. 15,5 % (w kraju 12,5 %) [dane po korekcie GUS]. Rozpiętość między najwyższą, a najniższą stopą bezrobocia w grudniu 2012 r. wyniosła 16,5 pkt. proc. (w grudniu 2011 r. 17,0 pkt. proc). Najwyższą stopę bezrobocia pod koniec analizowanego roku odnotowano w powiatach: niżańskim (24,7 %), brzozowskim (24,2 %), bieszczadzkim (23,7 %), strzyżowskim (22,9 %), i leskim (22,4 %). Najniższą natomiast w: Rzeszowie (8,2 %), Krośnie (8,3 %) oraz w powiatach: sanockim (13,0 %) i dębickim (13,5 %).

Stopę bezrobocia wyższą od średniej w województwie odnotowano w 16 powiatach (szczegółowe dane w rozkładzie dla powiatów zawiera tablica nr 2 zamieszczona w aneksie statystycznym, na końcu opracowania) ³⁵.

Analizując „napływ” i „odpływ” osób bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy należy stwierdzić, iż w okresie 12 miesięcy 2012 r. zarejestrowało się ogółem 162 909 bezrobotnych (w 2011 r. 155 543 osób). Tradycyjnie były to głównie osoby powracające do ewidencji po raz kolejny, czyli już wcześniej rejestrowane w ewidencji PUP. Po raz kolejny zarejestrowało się 128 161 osób (78,7 %), a po raz pierwszy 34 748 (21,3 %). Powtórne rejestracje dotyczyły głównie tych osób, które po okresie krótkotrwałego zatrudnienia (w tym także subsydiowanego ze środków Funduszu Pracy) powracały do ewidencji urzędów pracy, gdyż pracodawcy nie dysponowali stałymi miejscami zatrudnienia przez dłuższy okres czasu ³⁶. Wśród ogólnej liczby osób zarejestrowanych (tzw.

³⁵ Dane dla Polski zawarte są na stronie GUS pod adresem : <http://www.stat.gov.pl/>.

³⁶ „Napływ” obejmuje liczbę osób bezrobotnych zarejestrowanych w analizowanym okresie w urzędach pracy, a „odpływ” stanowi liczba osób wyłączonych z ewidencji powiatowych urzędów pracy, w tym samym okresie, co analizowany napływ.

„napływu”) – 162 909 :

- kobiety stanowiły 44,6 % (72 813 kobiet),
- zamieszkali na wsi 61,0 % (99 377 osób),
- poprzednio pracujący 73,8 % (120 289 osób),
- bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki 15,2 % (24 722 osoby),
- zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy 2,7 % (4 457 osób),
- cudzoziemcy 0,1% tj. 195 bezrobotnych.

Najwięcej bezrobotnych zarejestrowało się w następujących powiatach:

- rzeszowskim (10 661 osób),
- Rzeszowie (10 635),
- mieleckim (10 189),
- jasielskim (9 920),
- dębickim (9 647),
- jarosławskim (9 380).

Najmniej bezrobotnych zarejestrowało się w powiatach:

- bieszczadzkiem (2 466 osób),
- leskim (2 807),
- Krośnie (3 256),
- Tarnobrzegu (3 615),
- tarnobrzeskim (3 793).

Drugim elementem wpływającym na zmianę poziomu bezrobocia jest liczba osób, które tracą status bezrobotnego. W 2012 roku z ewidencji urzędów pracy wyrejestrowano ogółem 155 310 bezrobotnych (w 2011 roku 151 598) z tego 45,6 % (70 759 osób) z tytułu podjęcia pracy (w 2011 r. 46,9 % tj. 71 161 osób). Z ogólnej liczby wyłączeń z tytułu podjęcia pracy 11 692 osób – 16,5 % wyrejestrowanych bezrobotnych uzyskało zatrudnienie w ramach miejsc pracy subsydiowanej, głównie z Funduszu Pracy (w 2011 r. 9 027 osób tj. 12,7 %). Największą liczbę wyrejestrowanych z ewidencji bezrobotnych odnotowano w następujących powiatach:

- mieleckim (11 113 osób),
- Rzeszowie (9 939),

- rzeszowskim (9 771),
- jasielskim (9 285),
- dębickim (9 034).

Najmniej w powiatach:

- bieszczadzkim (2 327 osób),
- leskim (2 803),
- Krośnie (2 864),
- Tarnobrzegu (3 420),
- tarnobrzeskim (3 576).

Częstym powodem wyrejestrowania z ewidencji było niepotwierdzenie przez bezrobotnych ustawowego obowiązku gotowości do podjęcia pracy. Z tego powodu wyłączono 43 999 osób tj. 28,3 % ogólnej liczby wyrejestrowanych (w 2011 r. 31,7 %). W okresie 2012 roku „napływ” bezrobotnych był wyższy od „odpływu” ogółem o 7 599 osób. Występujące na rynku pracy problemy łagodzone w pewnym zakresie przez działania powiatowych urzędów pracy, które miały na celu aktywizację osób bezrobotnych w ramach różnorodnych form promocji zatrudnienia.

W wyniku realizacji ograniczonych środków pochodzących z Funduszu Pracy w celu podjęcia prac interwencyjnych skierowano 3 230 bezrobotnych (w 2011 r. 2 843). Przy robotach publicznych zatrudniono 2 132 osoby (2011 r. 1 339), na szkolenia lub przekwalifikowania zostało skierowanych 4 798 bezrobotnych (w 2011 r. 3 087), na staż 14 308 (w 2011 r. 7 763), na przygotowanie zawodowe dorosłych 26 osób (w 2011 r. 18), a do prac społecznie użytecznych 1 572 bezrobotnych (w 2011 r. 1 551). Refundacje kosztów zatrudnienia osoby bezrobotnej otrzymało 3 263 pracodawców (w 2011 r. 2 709), a dotacje na uruchomienie własnej działalności gospodarczej 2 824 bezrobotnych (w 2011 r. 1 957)³⁷.

³⁷ Na podstawie art. 46 ustawy O promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20 kwietnia 2004 r. z późniejszymi zmianami, ust. 1 pkt. 1 i 1a oraz ust. 1a ogólnie określające zasady refundacji pracodawcom kosztów utworzenia nowego miejsca pracy dla osoby bezrobotnej w zakresie posiadanych przez PUP środków finansowych. Natomiast ust. 1 pkt. 2 ww. ustawy określa zasady rozpoczęcia działalności gospodarczej przez osoby bezrobotne zarejestrowane w powiatowych urzędach pracy.

2.1. Bezrobotni z prawem do zasiłku

Z ogólnej liczby zarejestrowanych na koniec grudnia 2012 roku bezrobotnych 23 290 osób posiadało prawo do pobierania zasiłku. Uprawnieni do zasiłku dla bezrobotnych stanowili 15,1 % ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 r. (20 578) liczba zasiłkobiorców zwiększyła się o 2 712 osób.

Tabela 11. Udział bezrobotnych uprawnionych do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych. Stan na 31. 12. 2012 r.

POWIAT	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym: Liczba bezrobotnych zasiłkobiorców	% zasiłkobiorców w ogólnej liczbie bezrobotnych
1	2	3	4
Bieszczadzki	2 258	373	16,5
Brzozowski	7 356	1 481	20,1
Dębicki	8 147	1 042	12,8
Jarosławski	10 176	1 701	16,7
Jasielski	10 415	1 281	12,3
Kolbuszowski	4 132	501	12,1
Krośnieński	7 425	1 334	18,0
Leski	2 767	545	19,7
Leżajski	5 505	654	11,9
Lubaczowski	4 458	518	11,6
Łańcucki	6 027	929	15,4
Mielecki	8 454	1 110	13,1
Niżański	6 027	1 119	18,6
Przemyski	5 986	1 006	16,8
Przeworski	6 880	1 170	17,0
Ropczycko – sędziszowski	6 168	1 306	21,2
Rzeszowski	9 561	1 444	15,1
Sanocki	5 430	753	13,9
Stalowowolski	6 818	796	11,7
Strzyżowski	6 288	1 112	17,7
Tarnobrzegi	3 488	465	13,3
Krosno	2 600	526	20,2
Przemysł	5 220	445	8,5
Rzeszów	9 124	1 285	14,1
Tarnobrzeg	3 097	394	12,7
Województwo	153 807	23 290	15,1

Źródło: Obliczenia na podstawie sprawozdań statystycznych o rynku pracy MPiPS-01.

Najwyższy udział zasiłkobiorców w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano w następujących powiatach:

- Ropczycko – sędziszowskim (21,2 %),
- Krośnie (20,2 %),
- brzozowskim (20,1 %),
- leskim (19,7 %),
- krośnieńskim (18,0 %),
- strzyżowskim (17,7 %),
- przeworskim (17,0 %),
- przemyskim (16,8 %).

Najniższy natomiast w powiatach:

- przemyskim (8,5 %),
- lubaczowskim (11,6 %),
- stalowowolskim (11,7 %),
- leżajskim (11,9 %),
- kolbuszowskim (12,1 %),
- jasielski (12,3 %),
- tarnobrzeskim (12,7 %),
- dębickim (12,8 %),
- mieleckim (13,1 %).

2.2. Bezrobotni zamieszkali na wsi

Na koniec grudnia 2012 roku, spośród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, 96 555 osób mieszkało na terenach wiejskich, co stanowiło 62,8 % ogółu bezrobotnych. Kobiety zamieszkałe na wsi (48 600 osób) stanowiły 50,3 % ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich. W porównaniu ze stanem z końca 2011 roku (48 107) liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi wzrosła o 493 osoby.

**Tabela 12. Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych.
Stan na 31. 12. 2012 r.**

POWIAT	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym: Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi	% udział zamieszkałych na wsi w ogólnej liczbie bezrobotnych
1	2	3	4
Bieszczadzki	2 258	1 383	61,2
Brzozowski	7 356	6 655	90,5
Dębicki	8 147	4 820	59,2
Jarosławskim	10 176	6 219	61,1
Jasielski	10 415	7 180	68,9
Kolbuszowski	4 132	3 586	86,8
Krośnieński	7 425	6 681	90,0
Leski	2 767	2 256	81,5
Leżajski	5 505	4 081	74,1
Lubaczowski	4 458	2 921	65,5
Łańcucki	6 027	4 794	79,5
Mielecki	8 454	4 444	52,6
Niżański	6 027	3 974	65,9
Przemyski	5 986	5 986	100,0
Przeworski	6 880	5 051	73,4
Ropczycko – sędziszowski	6 168	4 413	71,5
Rzeszowski	9 561	7 818	81,8
Sanocki	5 430	3 049	56,2
Stalowowolski	6 818	2 942	43,2
Strzyżowski	6 288	5 549	88,2
Tarnobrzegi	3 488	2 753	78,9
Krosno	2 600	---	---
Przemyśl	5 220	---	---
Rzeszów	9 124	---	---
Tarnobrzeg	3 097	---	---
Województwo	153 807	96 555	62,8

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS– 01.

Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi odnotowano w następujących powiatach :

- przemyskim (100,0 %),
- brzozowskim (90,5 %),
- krośnieńskim (90,0 %),
- strzyżowskim (88,2 %),
- kolbuszowskim (86,8 %).

Najniższy zaś w powiatach:

- stalowowolskim (43,2 %),
- mieleckim (52,6 %),

- sanockim (56,2 %),
- dębickim (59,2 %),
- jarosławskim (61,1 %) ³⁸.

Wśród bezrobotnych zamieszkałych na wsi 15,6 % (na koniec 2011 roku – 14,2 %) posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych, a 12,6 % (na koniec 2011 roku – 12 %) gospodarstwo rolne, którego powierzchnia nie przekraczała 2 ha przeliczeniowych. Bezrobotni zamieszkali na wsi to przede wszystkim osoby młode, w wieku do 34 lat (55,9 % ogółu bezrobotnych z terenów wiejskich), posiadające głównie wykształcenie zasadnicze zawodowe (33,7 %) oraz policealne i średnie zawodowe (25,3%).

Bezrobotni zarejestrowani jako zamieszkali na terenach wiejskich posiadają również niewielkie doświadczenie zawodowe: ok. 38 % spośród nich posiadało staż pracy maksymalnie do 5 lat, a 26,0 % dotychczas w ogóle jeszcze nie pracowało. Osoby zamieszkałe na wsi stosunkowo długo pozostawały w ewidencji urzędów pracy tj. 41,6 % bezrobotnych zamieszkałych na wsi pozostawało bez pracy powyżej 12 miesięcy, z tego ok. 24 % powyżej 24 miesięcy.

Tabela 13. Udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi, uprawnionych do pobierania zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkałych na wsi. Stan na 31. 12. 2012 r.

POWIAT	Liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi	w tym: Liczba zasiłkobiorców zamieszkałych na wsi	% udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkałych na wsi
1	2	3	4
Bieszczadzki	1 383	210	15,2
Brzozowski	6 655	1 333	20,0
Dębicki	4 820	631	13,1
Jarosławski	6 219	1 067	17,2
Jasielski	7 180	900	12,5
Kolbuszowski	3 586	423	11,8
Krośnieński	6 681	1 207	18,1
Leski	2 256	464	20,6
Leżajski	4 081	490	12,0
Lubaczowski	2 921	302	10,3
Łańcucki	4 794	729	15,2
Mielecki	4 444	571	12,8
Niżański	3 974	713	17,9
Przemyski	5 986	1 006	16,8
Przeworski	5 051	844	16,7
Ropczycko – sędziszowski	4 413	882	20,0
Rzeszowski	7 818	1 220	15,6
Sanocki	3 049	440	14,4
Stalowowolski	2 942	299	10,2

³⁸ W powiecie przemyskim za wyjątkiem Przemyśla, wyłączonego na prawach powiatu grodzkiego brak jest innych miast w granicach administracyjnych powiatu ziemskiego. Z tej przyczyny liczba osób bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich w ramach powiatu przemyskiego wynosi 100 %, co stanowi wyjątek.

Strzyżowski	5 549	977	17,6
Tarnobrzegi	2 753	366	13,3
Krosno	---	---	---
Przemyśl	---	---	---
Rzeszów	---	---	---
Tarnobrzeg	---	---	---
województwo	96 555	15 074	15,6

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania o rynku pracy MPiPS– 01.

2.3. Bezrobotni wg płci

Na koniec 2012 r. bezrobotne kobiety stanowiły 50,6 % (tj. 77 880) ogółu zarejestrowanych bezrobotnych (w 2011 r. 52,9 %). W porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 r. ich liczba uległa zwiększeniu o 477 kobiet. Mężczyźni stanowili na koniec 2012 roku 49,4 % ogółu zarejestrowanych tj. 75 927 osób (w 2011 roku 47,1%).

Tabela 14. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych. Stan na 31. 12. 2012 r.

POWIAT	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym Liczba bezrobotnych kobiet	% udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych
1	2	3	4
Bieszczadzki	2 258	1 165	51,6
Brzozowski	7 356	3 922	53,3
Dębicki	8 147	4 486	55,1
Jarosławski	10 176	4 947	48,6
Jasielski	10 415	5 477	52,6
Kolbuszowski	4 132	2 015	48,8
Krośnieński	7 425	3 946	53,1
Leski	2 767	1 380	49,9
Leżajski	5 505	2 729	49,6
Lubaczowski	4 458	2 050	46,0
Łańcucki	6 027	2 763	45,8
Mielecki	8 454	4 345	51,4
Niżański	6 027	2 912	48,3
Przemyski	5 986	2 960	49,4
Przeworski	6 880	3 430	49,9
Ropczycko - sędziszowski	6 168	3 116	50,5
Rzeszowski	9 561	4 626	48,4
Sanocki	5 430	2 783	51,3
Stalowowolski	6 818	3 511	51,5
Strzyżowski	6 288	3 162	50,3
Tarnobrzegi	3 488	1 866	53,5
Krosno	2 600	1 369	52,7
Przemyśl	5 220	2 690	51,5
Rzeszów	9 124	4 624	50,7
Tarnobrzeg	3 097	1 606	51,9
Województwo	153 807	77 880	50,6

Źródło: Dane na podstawie sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01.

W statystyce bezrobocia, w następujących powiatach kumulował się większy niż ½ udział kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych :

- dębickim (55,1 %),
- tarnobrzeskim (53,5 %),
- brzozowskim (53,3 %),
- krośnieńskim (53,1 %),
- m. Krośnie (52,7 %),
- jasielskim (52,6 %),
- tarnobrzeskim (51,9 %),
- bieszczadzkim (51,6 %),
- m. Przemysłu i powiecie stalowowolskim (po 51,5 %),
- powiecie mieleckim (51,4 %),
- sanockim (51,3 %),
- m. Rzeszowie (50,7 %),
- ropczycko-sędziszowskim (50,5 %),
- strzyżowskim (50,3 %).

W przypadku pozostałych dziesięciu powiatów (jarosławskim, kolbuszowskim, leskim, leżajskim, lubaczowskim, łańcuckim, niżańskim, przemyskim, przeworskim, rzeszowskim) odnotowano udział kobiet mniejszy niż ½ stanu bezrobotnych. Tradycyjnie już sytuacja kobiet na rynku pracy nie jest korzystna, i co warto zaznaczyć, w większym stopniu trudniejsza niż mężczyzn. Bezrobotne kobiety stanowią z reguły ponad połowę ogólnej liczby osób bezrobotnych. Najczęściej są to osoby młode, w wieku od 18 do 34 lat (56,5 % ogółu bezrobotnych kobiet), stosunkowo długo pozostające bez zatrudnienia (47,8 % ogółu zarejestrowanych kobiet pozostaje w ewidencji urzędów pracy powyżej 12 miesięcy z tego 29,3 % dłużej niż 2 lata). Trudności tych nie eliminuje wyższy poziom wykształcenia bezrobotnych kobiet. Wykształcenie wyższe posiadało 17,9 % bezrobotnych kobiet i 8,2 % bezrobotnych mężczyzn. Policealne i średnie zawodowe 28,9 % kobiet i 22,3 % mężczyzn, a średnie ogólnokształcące 13,2 % kobiet i 7,3 % mężczyzn. Bezrobotni mężczyźni przeważali natomiast wśród osób posiadających niższy poziom wykształcenia. Wykształcenie zasadnicze

zawodowe posiadało 36,5 % bezrobotnych mężczyzn i 24,7 % kobiet, a gimnazjalne i poniżej 25,7 % zarejestrowanych mężczyzn i 15,4 % kobiet³⁹.

2.4. Bezrobotni według wieku

Najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby w wieku od 25 do 34 lat (31,0 %). Drugą co do liczebności stanowiły osoby w wieku od 18 do 24 lat (22,7 %). Łącznie obie powyższe grupy stanowiły 53,7 % ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych. Wśród bezrobotnych kobiet, osoby w wieku 25 do 34 lat stanowiły 34,6 %, a w wieku 18 do 24 lat 22,0 % (łącznie 56,6 %). Bezrobocie osób młodych, z reguły nie posiadających stażu pracy, jest zjawiskiem niekorzystnym. Często pierwszym doświadczeniem absolwentów na rynku pracy po ukończeniu szkoły jest rejestracja w powiatowym urzędzie pracy. Stąd też bardzo ważnym zadaniem urzędów pracy są działania na rzecz promocji zatrudnienia oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom bezrobocia w tej grupie osób.

Tabela 15. Bezrobotni według wieku. Stan na 31. 12. 2012 r.

Wiek w latach	Bezrobotni ogółem	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
1	2	3	4	5
18-24	34 978	22,7%	17 095	22,0%
25-34	47 686	31,0%	26 982	34,6%
35-44	30 975	20,1%	16 869	21,7%
45-54	26 806	17,4%	12 960	16,6%
55-59	10 625	6,9%	3 974	5,1%
60-64	2 737	1,8%	X	---
ogółem	153 807	100,0%	77 880	100,0%

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01 – załącznik 1, bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy.

2.5. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Wśród bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy najliczniejszy udział stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe (30,5 %) oraz policealne i średnie zawodowe (25,6 %). Wykształcenie gimnazjalne i poniżej posiadało 20,5 % ogółu bezrobotnych. Natomiast najmniejsza grupa osób tj. 13,1 % ogółu bezrobotnych

³⁹ Odsetki obliczono oddzielnie w grupie kobiet i mężczyzn. Pokazują one dodatkowo rozkład wykształcenia dla danej zmiennej.

legitymowała się wykształceniem wyższym. Podkreślić należy, iż już od kilku lat odnotowujemy wzrost tej grupy bezrobotnych (na koniec 2004 roku stanowili oni 5,5%, a w 2011 r. 12,8 %).

Bezrobotni posiadający niski poziom formalnego wykształcenia tj. wykształcenie gimnazjalne i poniżej i zasadnicze zawodowe stanowili razem 51,0 % ogółu bezrobotnych. Osoby te również długo pozostają w ewidencji powiatowych urzędów pracy i stanowiły według omawianego stanu ponad 1/2 w grupie bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy.

Tabela 16. Bezrobotni wg wykształcenia. Stan na 31. 12. 2012 r.

Poziomy wykształcenia	Bezrobotni ogółem	% w bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
1	2	3	4	5
Wyższe	20 155	13,1 %	13 943	17,9%
policealne i średnie zawodowe	39 397	25,6 %	22 483	28,9%
średnie ogólnokształcące	15 818	10,3 %	10 257	13,2%
zasadnicze zawodowe	46 968	30,5 %	19 223	24,7%
gimnazjalne i poniżej	31 469	20,5 %	11 974	15,4%
Ogółem	153 807	100,0 %	77 880	100,0%

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS- 01 – załącznik 1, bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy.

2.6. Bezrobotni według Polskiej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej

Na koniec 2012 r. populacja bezrobotnych, którzy pracowali przed zarejestrowaniem się w urzędach pracy wynosiła 116 662 osób, tj. ok. 75,8 % ogółu zarejestrowanych. W porównaniu do stanu z końca 2011 roku (108 040) ich liczba wzrosła o 8 622. Wśród bezrobotnych poprzednio pracujących :

- 90 953 osób (78 %) pracowało wcześniej w zakładach sektora prywatnego,
- 18 197 osób (15,6 %) w zakładach sektora publicznego,
- 7 512 osób (6,4 %) w zakładach o niezidentyfikowanym rodzaju działalności (brak dokładnych danych na temat miejsca pracy w dokumentach przedłożonych do rejestracji w powiatowych urzędach pracy).

Ponadto osoby dotychczas niepracujące stanowiły ok. 24,1 % ogółu bezrobotnych.

**Tabela 17. Bezrobotni poprzednio pracujący według Polskiej Klasyfikacji Działalności.
Stan na 31. 12. 2012 r.**

Lp.	Wyszczególnienie	Bezrobotni poprzednio pracujący	%	w tym: ze zwolnień z przyczyn dot. zakładu pracy	Oferty pracy zgłoszone w 2012 r.
1	2	3	4	5	6
---	Ogółem w tym wybrane sekcje :	116 662	100,0	4 700	48 424
1	Przetwórstwo przemysłowe	27 654	23,7	1 776	6 540
2	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych i motocykli	23 173	19,9	863	8 475
3	Budownictwo	15 100	12,9	540	4 204
4	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	6 357	5,4	56	7 383
5	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	4 213	3,6	133	1 727
6	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3 922	3,4	79	3 515
7	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	3 619	3,1	79	381
8	Transport i gospodarka magazynowa	3 339	2,9	281	1 684
9	Edukacja	3 201	2,7	101	3 497
10	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2 897	2,5	88	2 264
11	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2 616	2,2	157	2 569
12	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1 575	1,4	30	1 503

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS-01 załącznik 2 Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy, poszukujący pracy oraz wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej.

* Według sprawozdań MPiPS-01 w 2012 r. zgłoszono do powiatowych urzędów pracy 48 689 ofert pracy. Liczba ofert pracy podana w powyższym zestawieniu została pomniejszona o oferty, z realizacji których zrezygnowali pracodawcy.

Od kilkunastu lat specyfika regionalnego zatrudnienia bezrobotnych w ostatnim miejscu pracy pozostaje niezmienna i dominują jako ostatnie miejsca pracy te same sekcje. Najwięcej bezrobotnych pracowało poprzednio w zakładach pracy należących do sekcji: przetwórstwo przemysłowe (23,7 %), handel i naprawy (19,9 %), budownictwo (12,9 %), administracja publiczna (5,4 %), działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (3,6 %), działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (3,4 %), rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo (3,1 %), transport i gospodarka magazynowa (2,9 %), edukacja (2,7 %), działalność profesjonalna, naukowa

i techniczna (2,5 %), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (2,2 %), działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją (1,4 %).

Najmniej w zakładach pracy zaliczonych do sekcji: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę oraz górnictwo i wydobywanie (po 0,3 % ogółu bezrobotnych poprzednio pracujących), informacja i komunikacja oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (po 0,7 %), dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (0,8 %) oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa (1,1 %).

2.7. Bezrobotni według zawodów

Na koniec 2012 r. największą liczbę bezrobotnych odnotowano w następujących grupach zawodów i specjalnościach (wg 1 cyfrowych kodów zawodów)⁴⁰:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 37 748 osób (30,4 %) ogółu bezrobotnych posiadających zawód,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 22 910 (18,4 %),
- technicy i inny średni personel – 21 521 (17,3 %),
- specjaliści – 16 334 (13,1 %),
- pracownicy przy pracach prostych – 10 076 (8,1 %).

Warto nadmienić, iż znaczną grupę (29 532 osoby) stanowili bezrobotni zarejestrowani bez określonego zawodu, co stanowiło 19,2 % ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w PUP. Najmniej bezrobotnych zarejestrowano w następujących grupach zawodów:

- siły zbrojne – 34 osoby (0,03%) ogółu bezrobotnych posiadających zawód,
- parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 451 (0,4 %),
- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 2 642 (2,1 %),
- pracownicy biurowi – 4 887 (3,9 %),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 7 672 (6,2 %).

⁴⁰ Udział procentowy obliczono w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych posiadających określony zawód.

Tabela 18. Bezrobotni według grup zawodów. Stan na koniec grudnia 2012 r.

Grupy zawodów	kody zaw.	stan na 31.12. 2012 r.	Rozkład procentowy*
1	2	3	4
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	451	0,4
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni	11	62	13,7
Kierownicy ds. zarządzania i handlu	12	152	33,7
Kierownicy ds. produkcji i usług	13	146	32,4
Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	14	91	20,2
Specjaliści	2	16 334	13,1
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	21	2 703	16,5
Specjaliści ds. zdrowia	22	903	5,5
Specjaliści nauczania i wychowania	23	3 225	19,7
Specjaliści ds. ekonomicznych i zarządzania	24	5 179	31,7
Specjaliści ds. technologii informacyjno – komunikacyjnych	25	362	2,2
Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	26	3 962	24,3
Technicy i inny średni personel	3	21 521	17,3
Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	31	10 775	50,1
Średni personel ds. zdrowia	32	3 462	16,1
Średni personel ds. biznesu i administracji	33	5 456	25,4
Średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	34	994	4,6
Technicy informatycy	35	834	3,9
Pracownicy biurowi	4	4 887	3,9
Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	41	1 787	36,6
Pracownicy obsługi klienta	42	1 031	21,1
Pracownicy ds. finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	43	1 791	36,6
Pozostali pracownicy obsługi biura	44	278	5,7
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	22 910	18,4
Pracownicy usług osobistych	51	10 296	44,9
Sprzedawcy i pokrewni	52	11 498	50,2
Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	53	517	2,3
Pracownicy usług ochrony	54	599	2,6
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	2 642	2,1
Rolnicy produkcji towarowej	61	1 991	75,4
Leśnicy i rybacy	62	520	19,7
Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	63	131	5,0
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	37 748	30,4
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	71	9 304	24,6
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	72	12 984	34,4
Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	73	2 006	5,3
Elektrycy i elektronicy	74	2 487	6,6
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	75	10 967	29,1
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	7 672	6,2
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	81	3 605	47,0
Monterzy	82	874	11,4
Kierowcy i operatorzy pojazdów	83	3 193	41,6
Pracownicy przy pracach prostych	9	10 076	8,1
Pomoce domowe i sprzątaczk	91	2 034	20,2

Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	92	288	2,9
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	93	5 859	58,1
Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	94	483	4,8
Sprzedawcy uliczni i pracownicy świadczący usługi na ulicach	95	13	0,1
Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	96	1 399	13,9
Siły zbrojne	0	34	0,0
Oficerowie sił zbrojnych	01	2	5,9
Podoficerowie sił zbrojnych	02	0	0,0
Żołnierze szeregowi	03	32	94,1
Bez zawodu **	A	29 532	19,2
Razem posiadający zawód	B	124 275	100,0
Bezrobotni ogółem	AB	153 807	---

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy załącznik 3 Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności.

* W jednocyfrowych grupach zawodów odsetek obliczono w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem, posiadających dany zawód (razem posiadający zawód). Natomiast wartości procentowe odpowiadające zawodom dwucyfrowym obliczone zostały wewnątrz danej grupy, prezentując ich rozkład w ramach poszczególnych grup.

** W tym przypadku obliczono udział osób bezrobotnych bez zawodu w ogólnej liczbie bezrobotnych (bezrobotni ogółem) zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w województwie podkarpackim według stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku.

W porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 roku wzrost liczby bezrobotnych odnotowano w przypadku 8 grup zawodów (wg 1-cyfrowego kodu), a spadek w 2 grupach zawodów. Wzrost liczby bezrobotnych dotyczył następujących grup:

- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – wzrost o 2 461 osób,
- specjaliści – 1 209,
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 1 007,
- pracownicy przy pracach prostych – 906,
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 759,
- technicy i inny średni personel – 492,
- pracownicy biurowi – 166,
- parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 82.

Spadek liczby bezrobotnych odnotowano natomiast w przypadku następujących tzw. „wielkich” grup zawodów:

- rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – spadek o 19 osób,
- siły zbrojne – 3.

Zwiększyła się liczba bezrobotnych posiadających zawód o 7 060 osób, a także w grupie osób bezrobotnych nie posiadających zawodu (o 539 osób).

Tabela 19. Zmiany liczby bezrobotnych według grup zawodowych.

Grupy zawodów	kody zaw.	Bezrobotni ogółem:		Wzrost lub spadek w stos. do 2011 r.
		2011 r.	2012 r.	
1	2	3	4	5
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	369	451	82
Specjaliści	2	15 125	16 334	1 209
Technicy i inny średni personel	3	21 029	21 521	492
Pracownicy biurowi	4	4 721	4 887	166
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	21 903	22 910	1 007
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	2 661	2 642	-19
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	35 287	37 748	2 461
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	6 913	7 672	759
Pracownicy przy pracach prostych	9	9 170	10 076	906
Siły zbrojne	0	37	34	-3
Bez zawodu	A	28 993	29 532	539
Z zawodem	B	117 215	124 275	7 060
Razem	AB	146 208	153 807	7 599

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy załącznik 3 Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności.

2.8. Bezrobotni według stażu pracy

W końcu grudnia 2012 r. wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych 24,2 % nie posiadało jeszcze dotychczas żadnego udokumentowanego stażu zawodowego. Krótki staż pracy tj. do 5 lat posiadało łącznie 38 % ogółu bezrobotnych. W grupie bezrobotnych kobiet brakiem stażu pracy legitymowało się 27,4 %, a stażem do 5 lat 38,9 %.

Warto zaznaczyć, iż osoby bez doświadczenia zawodowego lub posiadające krótki staż pracy stanowiły łącznie 62,2 % ogółu bezrobotnych. W jeszcze większym stopniu opisana trudna sytuacja dotyczyła kobiet bez lub z niewielkim stażem pracy, które to stanowiły ponad 66,3 % w swojej grupie.

Brak doświadczenia zawodowego wpływa dodatkowo negatywnie na podjęcie zatrudnienia, gdyż pracodawcy bardzo często wymagają od potencjalnych pracowników właśnie praktycznego doświadczenia w wykonywaniu określonych czynności zawodowych oraz umiejętności podejmowania dodatkowych zadań, potwierdzonych praktyką.

Tabela 20. Bezrobotni według stażu pracy. Stan na 31. 12. 2012 r.

staż pracy w latach	Bezrobotni ogółem	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
1	2	3	4	5
do 1	23 912	15,5 %	13 117	16,8 %
od 1-5	34 646	22,5 %	17 181	22,1 %
od 5-10	20 166	13,1 %	10 011	12,9 %
od 10-20	20 940	13,6 %	10 318	13,2 %
od 20-30	12 737	8,3 %	4 732	6,1 %
30 i więcej	4 261	2,8 %	1 152	1,5 %
bez stażu pracy	37 145	24,2 %	21 369	27,4 %
Ogółem	153 807	100,0 %	77 880	100,0 %

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01 załącznik 1 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy.

2.9. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy

Bezrobotni pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowili łącznie na koniec grudnia 2012 roku 41,7 % ogółu bezrobotnych (z tego 24,1 % pozostawało bez pracy powyżej 24 m-cy). W grupie bezrobotnych kobiet 47,9 % oczekiwało na uzyskanie zatrudnienia ponad rok (z tego 29,3 % powyżej 24 m-cy).

Tabela 21. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy. Stan na 31. 12. 2012 r.

czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Bezrobotni ogółem	% bezrobotnych ogółem	w tym: kobiety	% kobiet
1	2	3	4	5
do 1	13 860	9,0%	5 076	6,5%
od 1 do 3	27 381	17,8%	12 221	15,7%
od 3 do 6	24 116	15,7%	11 874	15,2%
od 6 do 12	24 361	15,8%	11 443	14,7%
od 12 do 24	27 055	17,6%	14 467	18,6%
powyżej 24	37 034	24,1%	22 799	29,3%
Ogółem	153 807	100,0%	77 880	100,0%

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS – 01 – załącznik 1 Bezrobotni oraz poszukujący pracy według czasu pozostawania bez pracy, wieku, poziomu wykształcenia i stażu pracy.

Bezrobocie, w szczególności długotrwałe związane jest z pozostawaniem osób na nim przebywających w dalszej dezaktywizacji zawodowej i bierności ekonomicznej, co w powiązaniu z przedłużającym się okresem pozostawania bez stałej pracy warunkuje różnorodne niekorzystne zjawiska społeczne. Jest to tym bardziej sytuacja niepożądana,

ponieważ w tej kategorii statystycznej odnotowujemy znaczną grupę osób młodych do 34 lat (ok. 44 %) pozostających bez pracy w ewidencji urzędów pracy ponad 12 miesięcy. Wśród długotrwale bezrobotnych znajdują się także osoby posiadające niski lub zdezaktualizowany poziom wykształcenia (prawie 57 % bezrobotnych powyżej 12 miesięcy stanowią osoby legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym i poniżej).

Długotrwale bezrobotni dość często nie posiadają doświadczenia zawodowego lub legitymują się stosunkowo krótkim stażem pracy tj. do 5 lat (ok. 61 % z nich to bezrobotni bez stażu pracy lub z bardzo krótkim doświadczeniem). Wśród bezrobotnych długo pozostających bez pracy znaczny jest również udział osób starszych. W grupie wiekowej bezrobotnych od 45 do 54 lat osoby pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy stanowiły 51,5 %, w grupie 35 – 44 lat 48,7 %. Natomiast w grupie wiekowej od 18 do 24 lat 25,3 %, a od 25 do 34 lat 40,1 %⁴¹.

2.10. Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy

Wśród ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy na koniec grudnia 2012 r. odnotowano również grupy osób bezrobotnych definiowane przez ustawę o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jako będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Tabela 22. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Stan na koniec grudnia 2012 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA BEZROBOTNYCH OGÓŁEM	%*	KOBIETY	%**	MĘŻCZYŻNI	%**
1	2	3	4	5	6	7
Bezrobotni do 25 roku życia	34 978	22,7	17 095	11,1	17 883	11,6
Długotrwale bezrobotni	86 490	56,2	48 359	31,4	38 131	24,8
Kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka ⁴²	---	---	18 460	23,7	---	---

⁴¹ Por: M. Malikowski (red.) „Badanie wykluczenia społecznego w województwie podkarpackim” powiat stalowowolski, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2010/2011 s.5. Publikacja współfinansowana przez UE w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Większość osób bezrobotnych długotrwale korzysta z pomocy socjalnej. Według fragmentarycznych danych MPiPS za 2009 rok w województwie podkarpackim objęto pomocą społeczną 80,4 tys. rodzin tj. ponad 280 tys. osób korzystało z pomocy socjalnej.

⁴² W przypadku tej grupy bezrobotnych odsetki zostały zaprezentowane w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w PUP województwa podkarpackiego, która w tym przypadku stanowi całą grupę odniesienia dotyczącą bezrobocia rejestrowanego (N = 77 880 = 100%). We wszystkich pozostałych subpopulacjach bezrobotnych n_{1,2,3...}, N = 153 807=100 %.

Bezrobotni powyżej 50 roku życia	26 903	17,5	10 276	6,7	16 627	10,8
Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych	37 983	24,7	19 315	12,6	18 668	12,1
Bezrobotni bez doświadczenia Zawodowego	46 801	30,4	26 269	17,1	20 532	13,3
Bezrobotni bez wykształcenia średniego	78 437	51,0	31 197	20,3	47 240	30,7
Bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 18 r. życia	7 725	5,0	6 189	4,0	1 536	1,0
Bezrobotni, którzy po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęli zatrudnienia	1 751	1,1	64	0,04	1 687	1,1
Bezrobotni niepełnosprawni ⁴³	6 147	4,0	2 995	1,9	3 152	2,0
Bezrobotni po zakończeniu realizacji kontraktu socjalnego	221	0,14	176	0,11	45	0,03

Źródło: Sprawozdanie o rynku pracy MPiPS– 01, grudzień 2012 r.

*Dane dotyczące udziału ogółu osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy obliczone zostały w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

**Dane dotyczące udziału bezrobotnych kobiet oraz mężczyzn będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy wyliczone zostały również w stosunku do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

Najbardziej licznymi kategoriami były:

- osoby długotrwale bezrobotne - 56,2 % ogólnej liczby bezrobotnych (w 2011 r. 56,9 %),
- Bezrobotni bez wykształcenia średniego - 51,0 % (w 2011 r. 51,1 %),
- Bezrobotni bez doświadczenia zawodowego - 30,4 % (w 2011 r. 32,3 %),
- Bezrobotni do 25 roku życia - 22,7 % (w 2011 r. 23,8 %),
- Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych - 24,7 % (w 2011 r. 25,1 %),
- Bezrobotne kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka - 23,7 % (w 2011 r. 22,4 %) ⁴⁴,
- Bezrobotni powyżej 50 roku życia - 17,5 % (w 2011 r. 16,8 %).

⁴³ Według ostatnich dostępnych danych statystycznych osoby niepełnosprawne stanowią mniej niż 1/6 populacji ludności w województwie. Według danych GUS na podstawie NSP z 2002 r. w województwie podkarpackim było 316 146 osób niepełnosprawnych, co stanowiło 15 % ludności województwa oraz 5,8 % ogółu niepełnosprawnych w kraju. Osób niepełnosprawnych z orzecznym stopniem o niepełnosprawności odnotowano w województwie podkarpackim 248 221 osób. Powiatowe zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności tylko w 2009 i 2010 roku wydały łącznie 95 400 orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Źródło: Diagnoza do strategii województwa podkarpackiego 2007–2020 s. 13. Obserwatorium Integracji Społecznej. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie.

⁴⁴ Odsetki w przypadku grupy bezrobotnych kobiet obliczono w stosunku do ogółu bezrobotnych kobiet. Pozostałe udziały dotyczące bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy zostały wykazane w stosunku do liczby bezrobotnych ogółem.

3. Pozostałe grupy osób ujmowane w statystykach urzędów pracy

W ewidencji powiatowych urzędów pracy naszego województwa na koniec grudnia 2012 r. odnotowano także:

- 2 597 poszukujących pracy, w tym 1 341 niepełnosprawnych i nie pozostających w zatrudnieniu (na koniec 2011 analogicznie również 2 597 i 1 275);
- 14 cudzoziemców z krajów Unii Europejskiej z prawem do zasiłku (2011 r. – 12 cudzoziemców);
- 4 700 bezrobotnych poprzednio pracujących, zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy (w 2011 r. 3 342);
- 10 879 osoby bezrobotne w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (w 2011 r. 11 023).

4. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej

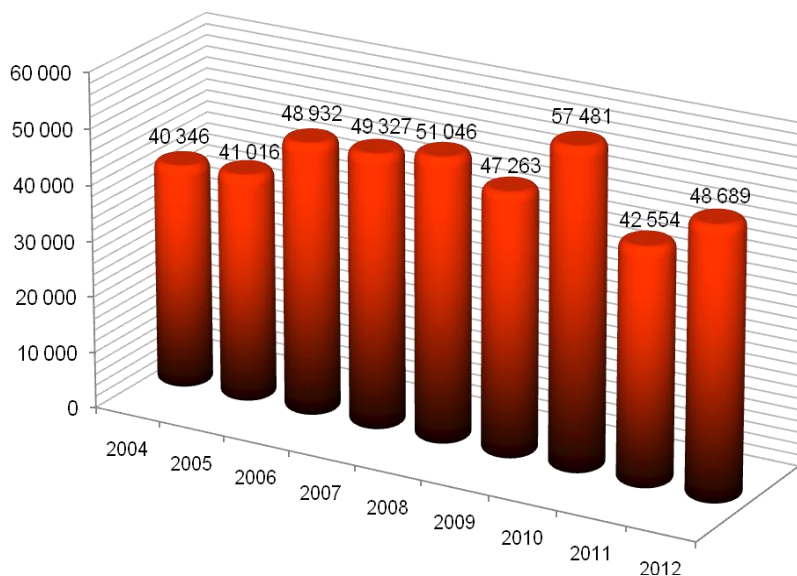
W okresie od 2004 do 2012 roku największą ilość ofert pracy w województwie podkarpackim odnotowano w 2010 r. (57 481). W latach 2005 – 2008 na rynku pracy naszego województwa następował wzrost liczby wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej⁴⁵. W 2009 r. odnotowano lekki spadek w porównaniu do trzech poprzednich lat (największy w porównaniu do 2008 r. o 3 783 oferty), by w 2010 odnotować kumulację ofert w badanym przedziale. W okresie 2011 r. ponownie nastąpił spadek w stosunku do pięciu poprzednich lat. Możliwe, iż sytuacja taka nastąpiła w związku z już odczuwalnymi skutkami kryzysu i złej sytuacji w niektórych państwach europejskich, które to dotąd były uznawane za gospodarki wzorcowe, rozwinięte lub będące w okresie dynamicznych zmian cywilizacyjnych prowadzących do wzrostu poziomu i jakości życia.

W 2012 r. pracodawcy zgłosili do powiatowych urzędów pracy łącznie 48 689 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, z których 25 146 (51,6 %) było

⁴⁵ Oferta pracy czyli wolne miejsce pracy i aktywizacji zawodowej oznacza zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy co najmniej jednego wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (tj. wykonywanie określonej pracy lub usługi w wyniku zawarcia przez strony określonej umowy cywilnoprawnej) dla uzyskania fachowej pomocy w znalezieniu odpowiedniego pracownika. Wolne miejsce pracy lub aktywizacji zawodowej (oferta pracy) jest to również miejsce aktywizacji zawodowej zgłoszone przez osoby zainteresowane do PUP i przyjęte do realizacji (staż, przygotowanie zawodowe osób dorosłych, prace społecznie użyteczne). Źródło definicji: Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. „O promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy” Dz. U. Nr 99 poz. 1001, z późniejszymi zmianami.

ofertami pracy subsydiowanej (w 2011 r. oferty pracy subsydiowanej stanowiły 39,4 % ogółu wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej). Spośród ogólnej liczby ofert pracy zgłoszonych w 2012 r. 12 914 tj. 26,5 % pochodziło z sektora publicznego, 1 140 (2,3 %) skierowanych było do osób, którym nie upłynął okres 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, a 3 018 (6,2 %) adresowanych było do osób niepełnosprawnych.

Wykres 8. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej (oferty pracy) zgłoszone do PUP w latach 2004-2012.

Źródło: Zestawienie na podstawie sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy za poszczególne lata.

Tabela 23. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej według powiatów.

Liczba ofert pracy (wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej)					
POWIAT	zgłoszonych w okresie		z rubryki 3		Wzrost / spadek w porównaniu do 2011 r.
	2011 roku	2012 roku	liczba ofert zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej	miejsca aktywizacji zawodowej	
1	2	3	4	5	6
Bieszczadzki	554	780	536	244	226
Brzozowski	1 063	1 365	694	671	302
Dębicki	2 563	2 574	2 074	500	11
Jarosławski	2 518	3 193	2 062	1 131	675
Jasielski	1 251	1 805	1 162	643	554
Kolbuszowski	1 062	904	603	301	-158
Krośnieński	1 192	1 061	760	301	-131
Leski	456	572	250	322	116
Leżajski	1 165	1 766	876	890	601

Lubaczowski	1 055	1 412	785	627	357
Łańcucki	1 138	1 320	765	555	182
Mielecki	3 069	4 245	2 838	1 407	1 176
Niżański	940	1 492	773	719	552
Przemyski	705	795	469	326	90
Przeworski	1 148	2 065	711	1 354	917
Ropczycko-sędziszowski	1 287	1 643	943	700	356
Rzeszowski	3 427	2 795	1 803	992	-632
Sanocki	1 169	1 487	1 025	462	318
Stalowowolski	1 735	1 990	1 210	780	255
Strzyżowski	1 062	1 451	671	780	389
Tarnobrzeski	1 300	1 032	712	320	-268
Krosno	1 601	1 371	956	415	-230
Przemyśl	1 291	1 618	1 082	536	327
Rzeszów	8 615	8 779	7 651	1 128	164
Tarnobrzeg	1 188	1 174	732	442	-14
Województwo	42 554	48 689	32 143	16 546	6 135

Źródło: Obliczenia własne na podstawie sprawozdań o rynku pracy MPiPS-01 za lata 2011 i 2012.

Pomimo wzrostu w stosunku do roku poprzedniego liczby ofert pracy zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy, potrzeby w tym zakresie nadal nie są zbalansowane. Na powyższy brak równowagi wpływa również znaczne zróżnicowanie przestrzenne ilości ofert zgłaszanych do publicznego pośrednictwa pracy w poszczególnych powiatach. W okresie 2012 roku w przypadku sześciu powiatowych urzędów pracy odnotowano spadek ofert zatrudnienia lub aktywizacji zawodowej. Największe spadki nastąpiły w niżej wymienionych powiatach :

- rzeszowskim (spadek o 632 wolne miejsca pracy lub miejsca aktywizacji zawodowej),
- tarnobrzeskim (268),
- m. Krośnie (230).

Warto wspomnieć również o wzroście liczby ofert pracy, najliczniejszym w powiatach:

- mieleckim (1 176),
- przeworskim (917),
- jarosławskim (675),
- leżajskim (601).

W roku 2012 najwięcej wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej pracodawcy zgłosili w następujących powiatach:

- m. Rzeszowie – 8 779 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej,
- mieleckim – 4 245,
- jarosławskim – 3 193,
- rzeszowskim – 2 795,
- dębickim – 2 574,
- przeworskim – 2 065.

Najmniej zaś w powiatach:

- leskim – 572 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej,
- bieszczadzkim – 780,
- przemyskim – 795,
- kolbuszowskim – 904,

Tabela 24. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej subsydiowane z Funduszu Pracy.

POWIAT	liczba wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej zgłoszonych w okresie 2012 r.	w tym: subsydiowane z funduszu pracy.	% udział subsydiowanych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej w ogółem.
1	2	3	4
bieszczadzki	780	391	50,1
brzozowski	1 365	1 189	87,1
dębicki	2 574	1 123	43,6
jarosławski	3 193	2 036	63,8
jasielski	1 805	1 111	61,6
kolbuszowski	904	453	50,1
krośnieński	1 061	586	55,2
leski	572	432	75,5
leżajski	1 766	1 148	65,0
lubaczowski	1 412	1 093	77,4
łańcucki	1 320	930	70,5
mielecki	4 245	1 977	46,6
niżański	1 492	1 072	71,8
przemyski	795	637	80,1
przeworski	2 065	1 770	85,7
ropczycko-sędziszowski	1 643	988	60,1
rzeszowski	2 795	1 224	43,8
sanocki	1 487	870	58,5
stalowowolski	1 990	1 122	56,4
strzyżowski	1 451	985	67,9
tarnobrzeski	1 032	595	57,7

Krosno	1 371	616	44,9
Przemysł	1 618	925	57,2
Rzeszów	8 779	1 225	14,0
Tarnobrzeg	1 174	648	55,2
województwo	48 689	25 146	51,6

Źródło: Obliczenia własne na podstawie sprawozdań o rynku pracy MPiPS- 01 za 2012 rok.

Miejsca pracy i aktywizacji zawodowej, które zostały subsydiowane ze środków Funduszu Pracy łagodziły, w pewnym zakresie bardzo trudną sytuację na rynku pracy w poszczególnych powiatach. W 2012 roku największy udział ofert subsydiowanych w ogólnej liczbie wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej odnotowano w powiatach:

- brzozowskim – 87,1 %,
- przeworskim – 85,7 %.
- przemyskim – 80,1 %,
- lubaczowskim – 77,4 %,
- leskim – 75,5 %.

Najniższy zaś w powiatach:

- m. Rzeszowie – 14,0 %,
- dębickim – 43,6 %,
- rzeszowskim – 43,8 %,
- m. Krośnie – 44,9 %,
- mieleckim – 46,6 %,
- kolbuszowskim i bieszczadzkim – po 50,1 %.

W województwie podkarpackim w 2012 r. na jedno wolne miejsce pracy i miejsce aktywizacji zawodowej przypadało średnio 36 osób bezrobotnych (w 2011 roku – 40 bezrobotnych). Przy czym w 21 powiatach liczba ta była wyższa lub równa średniej dla województwa, a w pozostałych 4 niższa. Sytuacja w tym zakresie była najkorzystniejsza w: Rzeszowie (na 1 miejsce zatrudnienia przypadało 12 bezrobotnych), Krośnie (21), powiecie mieleckim (24) i Tarnobrzegu (31). Znacznie niekorzystniej sytuacja przedstawiała się w powiatach: przemyskim (86), krośnieńskim (77), jasielskim (65), brzozowskim (61), kolbuszowskim i leskim (po 54), łańcuckim (51), strzyżowskim (48), niżańskim (45) oraz ropczycko – sędziszowskim (43).

Tabela 25. Średnia liczba bezrobotnych przypadających na 1 wolne miejsce pracy i aktywizacji zawodowej w okresie 2012 r.

POWIAT	średnia liczba bezrobotnych (w m-cu)	średnia liczba wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej (w m-cu)	średnia liczba bezrobotnych przypadających na jedno wolne miejsce pracy i aktywizacji zawodowej (w m-cu)
1	2	3	4
bieszczadzki	2 062	65	32
brzozowski	6 893	114	61
dębicki	7 662	215	36
jarosławski	9 790	266	37
jasielski	9 821	150	65
kolbuszowski	4 080	75	54
krośnieński	6 790	88	77
leski	2 559	48	54
leżajski	5 365	147	36
lubaczowski	4 337	118	37
łańcucki	5 599	110	51
mielecki	8 607	354	24
niżański	5 611	124	45
przemyski	5 692	66	86
przeworski	6 524	172	38
ropczycko - sędziszowski	5 821	137	43
rzeszowski	8 967	233	38
sanocki	5 098	124	41
stalowowolski	6 548	166	39
strzyżowski	5 814	121	48
tarnobrzegi	3 394	86	39
Krosno	2 381	114	21
Przemyśl	5 335	135	40
Rzeszów	8 839	732	12
Tarnobrzeg	3 078	98	31
województwo	146 668	4 057	36

Źródło: Obliczenia na podstawie sprawozdań o rynku pracy MPiPS- 01 za okres 2012 roku.

Analizując zgłoszone w 2012 r. wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej według Polskiej Klasyfikacji Działalności należy podkreślić, że największą ich liczbę zgłosili pracodawcy z następujących sekcji:

- handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych i motocykli – 8 475 (tj. 17,5 % ogółu zgłoszonych w okresie 2012 r. ofert pracy według PKD),
- administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne – 7 383 (15,2 %),
- przetwórstwo przemysłowe – 6 540 (13,5 %),
- budownictwo – 4 204 (8,7 %),

- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca – 3 515 (7,3 %).

Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej adresowane były najczęściej do osób bezrobotnych z następujących grup zawodów:

- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 14 386 (tj. 29,7 % ogółu zgłoszonych ofert pracy ⁴⁶),
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 7 338 (15,2 %),
- pracownicy biurowi – 7 123 (14,7 %),
- technicy i inny średni personel – 5 816 (12,0 %),
- pracownicy przy pracach prostych – 5 465 (11,3 %),
- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 3 236 (6,7 %),

Tabela 26. Wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej wg grup zawodów.

Grupy zawodów	kody zaw.	zgłoszone w I półroczu 2012	zgłoszone w II półroczu 2012	ogółem w 2012 roku	Rozkład procentowy*
1	2	3	4	5	6
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	216	228	444	0,9
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni	11	13	11	24	5,4
Kierownicy ds. zarządzania i handlu	12	114	99	213	48,0
Kierownicy ds. produkcji i usług	13	68	79	147	33,1
Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	14	21	39	60	13,5
Specjaliści	2	2 137	2 247	4 384	9,1
Specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	21	432	375	807	18,4
Specjaliści ds. zdrowia	22	352	389	741	16,9
Specjaliści nauczania i wychowania	23	487	701	1 188	27,1
Specjaliści ds. ekonomicznych i zarządzania	24	448	447	895	20,4
Specjaliści ds. technologii informacyjno – komunikacyjnych	25	54	69	123	2,8
Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	26	364	266	630	14,4
Technicy i inny średni personel	3	2 831	2 985	5 816	12,0
Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	31	337	441	778	13,4
Średni personel ds. zdrowia	32	405	520	925	15,9
Średni personel ds. biznesu i administracji	33	1 551	1 471	3 022	52,0
Średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych, kultury i pokrewny	34	472	465	937	16,1
Technicy informatycy	35	66	88	154	2,6

⁴⁶ Ogół zgłoszonych ofert pracy oznacza wolne miejsca pracy i miejsca aktywizacji zawodowej zgłoszone przez pracodawców do PUP zarówno w określonych grupach zawodowych lub zawodach jak i wśród ofert pracy bez określonego przez zgłaszającego zawodu w okresie 2012 roku.

Pracownicy biurowi	4	3 682	3 441	7 123	14,7
Sekretarki, operatorzy urzędów biurowych i pokrewni	41	2 571	2 283	4 854	68,1
Pracownicy obsługi klienta	42	212	173	385	5,4
Pracownicy ds. finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	43	659	685	1 344	18,9
Pozostali pracownicy obsługi biura	44	240	300	540	7,6
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	7 487	6 899	14 386	29,7
Pracownicy usług osobistych	51	3 535	3 115	6 650	46,2
Sprzedawcy i pokrewni	52	3 213	3 231	6 444	44,8
Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	53	169	274	443	3,1
Pracownicy usług ochrony	54	570	279	849	5,9
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	121	91	212	0,4
Rolnicy produkcji towarowej	61	63	63	126	59,4
Leśnicy i rybacy	62	58	28	86	40,6
Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	63	0	0	0	0,0
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	3 322	4 016	7 338	15,2
Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	71	1 096	1 354	2 450	33,4
Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	72	1 223	1 486	2 709	36,9
Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	73	85	105	190	2,6
Elektrycy i elektronicy	74	294	297	591	8,1
Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	75	624	774	1 398	19,1
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	1 551	1 685	3 236	6,7
Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	81	478	659	1 137	35,1
Monterzy	82	152	124	276	8,5
Kierowcy i operatorzy pojazdów	83	921	902	1 823	56,3
Pracownicy przy pracach prostych	9	2 530	2 935	5 465	11,3
Pomoce domowe i sprzątaczk	91	712	826	1 538	28,1
Robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	92	25	79	104	1,9
Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	93	943	1 209	2 152	39,4
Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	94	327	403	730	13,4
Sprzedawcy ulicznych i pracownicy świadczący usługi na ulicach	95	4	2	6	0,1
Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	96	519	416	935	17,1
Siły zbrojne	0	0	0	0	0,0
Oficerowie sił zbrojnych	01	0	0	0	---
Podoficerowie sił zbrojnych	02	0	0	0	---
Żołnierze szeregowi	03	0	0	0	---
Bez zawodu **	A	14	6	20	0,04
Razem posiadający zawód	B	23 877	24 527	48 404	---
Bezrobotni ogółem	AB	23 891	24 533	48 424	---

Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 o rynku pracy załącznik 3 Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności.

* W jednocyfrowych grupach zawodów odsetek obliczono w stosunku do liczby ofert pracy ogółem, posiadających dany zawód (razem posiadający zawód). Natomiast wartości procentowe odpowiadające grupom dwucyfrowym obliczono dla danej grupy, prezentując rozkład wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej w ramach grupy.

** W tym przypadku obliczono udział osób bezrobotnych bez zawodu w ogólnej liczbie bezrobotnych (bezrobotni ogółem) zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy w województwie podkarpackim w okresie 2012 r. Według sprawozdań MPiPS-01 w okresie 2012 r. zgłoszono łącznie 48 689 ofert pracy. Liczba ofert pracy zamieszczona w powyższym zestawieniu tj. 48 424 zmniejszono o oferty z realizacji których pracodawcy zrezygnowali.

W porównaniu liczby ofert pracy zgłoszonych w okresie 2011 r. do 2012 r. w przypadku większości tj. prawie $\frac{3}{4}$ grup (8 na 11 grup) odnotowano wzrost liczby ofert pracy. W przypadku pozostałych trzech odnotowano spadki, które to dotyczyły niżej wymienionych grup zawodów :

- operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – spadek o 1 087 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej,
- robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 762,
- bez zawodu – 2.

Wzrost ofert pracy odnotowano w przypadku pozostałych grup zawodów, w tym największy w przypadku niżej wymienionych:

- pracownicy biurowi – wzrost o 2 404 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.
- pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 2 276
- specjaliści – 1 675
- technicy i inny średni personel – 1 507

Tabela 27. Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej według grup zawodów zgłoszone w latach 2011 – 2012

Grupy zawodów	kody zaw.	Wolne miejsca pracy i aktywizacji zawodowej zgłoszone w okresie :		Wzrost / spadek w porównaniu do 2011 r.
		2011 r.	2012 r.	
1	2	3	4	5
Parlamentarzyści, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1	396	444	48
Specjaliści	2	2 709	4 384	1 675
Technicy i inny średni personel	3	4 309	5 816	1 507
Pracownicy biurowi	4	4 719	7 123	2 404
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	5	12 110	14 386	2 276
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	6	197	212	15
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	7	8 100	7 338	-762
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	8	4 323	3 236	-1 087
Pracownicy przy pracach prostych	9	5 135	5 465	330
Siły zbrojne	0	0	0	0
Bez zawodu	00	22	20	-2
Razem	99	42 020	48 424	6 404

Z analizy zgłoszonych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej wynika, iż podobnie jak w latach ubiegłych, pracodawcy za pośrednictwem urzędów pracy częściej poszukiwali pracowników do prac,

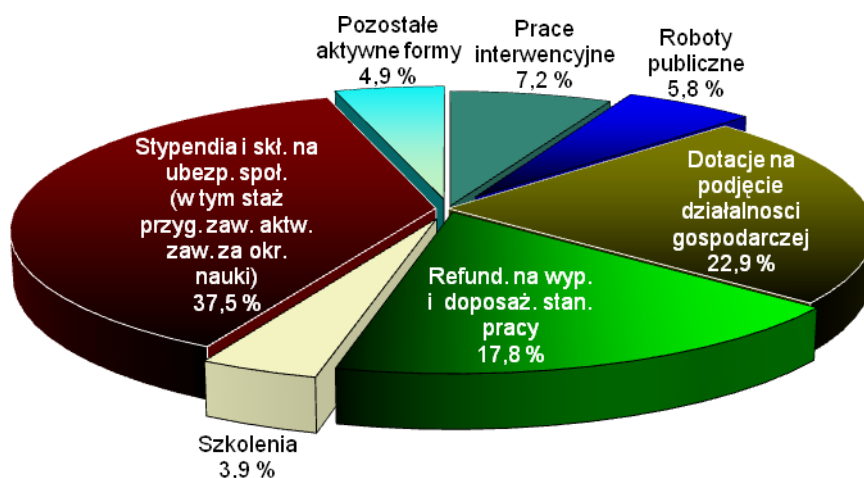
które nie wymagają posiadania specjalistycznych umiejętności czy wysokiego poziomu wykształcenia. Urzędy pracy zajmują się głównie bezrobotnymi i poszukującymi pracy posiadającymi stosunkowo niskie kwalifikacje zawodowe. Stąd też, z uwagi na dużą podaż bezrobotnych mogących pracować na stanowiskach robotniczych, jest to w dalszym ciągu najbardziej dogodny sposób pozyskania pracowników.

5. Wydatki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia

W 2012 roku środki z Funduszu Pracy na aktywne formy promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu przekazywane były bezpośrednio samorządom powiatowym według ustalonego przez MPiPS algorytmu. Na działania w tym zakresie wydatkowano z Funduszu Pracy łącznie 204,0 mln zł. (w 2011 159,1 mln zł). Z tej kwoty:

- 76,4 mln zł. (tj. 37,5 % ogółu wydatków na aktywne formy) przeznaczono na stypendia,
- 46,7 mln zł. (tj. 22,9 %) środków na podjęcie przez bezrobotnych działalności gospodarczej,
- 36,4 mln zł. (tj. 17,8 %) środków w ramach refundacji pracodawcom kosztów zatrudnienia osoby bezrobotnej,
- 14,7 mln zł. (tj. 7,2 %) na prace interwencyjne,
- 11,9 mln zł. (tj. 5,8 %) na roboty publiczne,
- 10,0 mln zł. (tj. 4,9 %) na pozostałe aktywne formy,
- 7,9 mln zł. (tj. 3,9 %) na szkolenia.

Wykres 9. Struktura wydatków z Funduszu Pracy w 2012 r. (w mln zł).

Źródło: Sprawozdanie o przychodach i wydatkach Funduszu Pracy MPiPS-02.

Tabela 28. Wydatki z Funduszu Pracy w 2011 i 2012 roku, (w mln. zł).

Lp	Kategorie wydatków	2011	%	2012	%
1	2	3	4	5	6
1	Prace interwencyjne	18,2	11,4	14,7	7,2
2	Roboty publiczne	9,2	5,8	11,9	5,8
3	Dotacje na podjęcie działalności gospodarczej	29,0	18,2	46,7	22,9
4	Refundacja na Wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy	19,0	11,9	36,4	17,8
5	Na szkolenia	5,6	3,5	7,9	3,9
6	Na stypendia i składki na ubezpieczenia społeczne (w tym staż, przygotowanie zawodowe oraz aktywizację zawodową za okres nauki)	74,1	46,6	76,4	37,5
7	Pozostałe aktywne formy	4,0	2,5	10,0	4,9
8	Ogółem	159,1	100,0	204,0	100,0

Źródło: Sprawozdania MPiPS-02 o dochodach i wydatkach Funduszu Pracy za lata 2011 i 2012 r.

6. Zwolnienia z przyczyn niedotyczących pracowników

W okresie 2012 r. zgłoszenia przez pracodawców zamiaru dokonania zwolnień z przyczyn niedotyczących pracowników były na niższym poziomie niż w roku poprzednim. Zamiar zwolnienia z tych przyczyn zgłosiły ogółem 34 zakłady planujące zwolnienie 1 273 pracowników (w 2011 roku 42 zakłady i 2 730 pracowników).

Wypowiedzenia umów o pracę z przyczyn niedotyczących pracowników w 2012 r. otrzymało 1 050 osób (z tego 150 pracowników z 21 zakładów sektora publicznego oraz 900 pracowników z 32 zakładów sektora prywatnego). Ponadto na koniec grudnia 2012 roku na dalsze wypowiedzenia oczekiwało jeszcze ogółem 3 592 pracowników z 96 zakładów pracy (tj. 43 z sektora publicznego i 53 z prywatnego).

W analogicznym okresie roku poprzedniego wypowiedzenia umów o pracę z przyczyn niedotyczących pracowników otrzymało 2 048 osób (z tego 731 pracowników z 18 zakładów sektora publicznego oraz 1 317 pracowników z 40 zakładów sektora prywatnego). Ponadto na koniec grudnia 2011 roku na dalsze wypowiedzenia oczekiwało jeszcze ogółem 465 pracowników z 10 zakładów pracy (tj. 3 z sektora publicznego i 7 z prywatnego)⁴⁷.

Osoby zwolnione z przyczyn niedotyczących pracowników stanowiły ok. 3 % ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w województwie podkarpackim według stanu na koniec grudnia 2012 roku (2011 r. – 2,3 %). Z łącznej liczby nowo zarejestrowanych bezrobotnych w 2012 roku (162 909) 4 371 osób tj. ok. 2,7 % przed zarejestrowaniem w powiatowym urzędzie pracy było uprzednio zwolnionych z przyczyn leżących po stronie zakładu pracy (w okresie 2011 r. 1,8 %).

Tabela 29. Zgłoszenia zwolnień z przyczyn niedotyczących pracowników w poszczególnych powiatach w okresie 2012 roku.

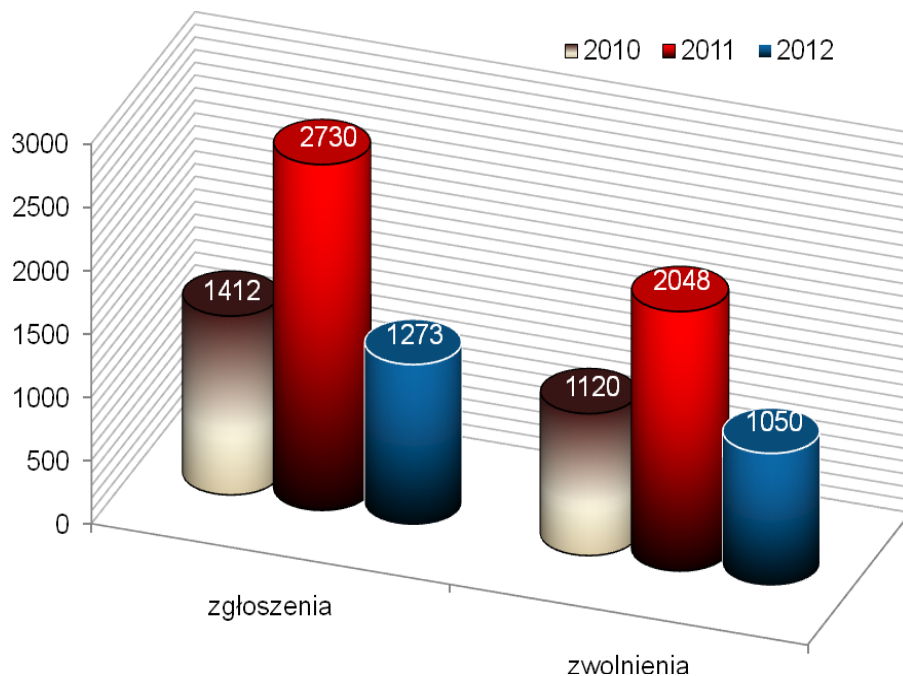
POWIAT	Ogółem pracowników	Pracowników z zakładów z sektora publicznego	Pracowników z zakładów z sektora prywatnego
1	2	3	4
bieszczadzki	0	0	0
brzozowski	0	0	0
dębicki	45	0	45

⁴⁷ Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01 za 2011 rok. Dane dotyczą kumulatywnych zwolnień w roku, ujętych w drugiej części działu czwartego sprawozdania.

jarosławski	118	71	47
jasielski	123	11	112
kolbuszowski	0	0	0
krośnieński	0	0	0
leski	0	0	0
leżajski	0	0	0
lubaczowski	0	0	0
łańcucki	64	64	0
mielecki	43	0	43
niżański	132	0	132
przemyski	0	0	0
przeworski	0	0	0
ropczycko - sędziszowski	113	66	47
rzeszowski	0	0	0
sanocki	145	3	142
stalowowolski	0	0	0
strzyżowski	11	7	4
tarnobrzegi	77	36	41
Krosno	228	0	228
Przemysł	0	0	0
Rzeszów	114	0	114
Tarnobrzeg	60	60	0
województwo	1 273	318	955

Źródło: Sprawozdania MPiPS-01 o rynku pracy za 2012 rok.

Wykres 10. Osoby zgłoszone oraz zwolnione z przyczyn niedotyczących pracowników w województwie podkarpackim w latach 2010 – 2012 r.

Źródło: Sprawozdania o rynku pracy MPiPS-01 z okresu lat 2011 i 2012.

PODSUMOWANIE

W okresie 2012 r., w porównaniu do roku poprzedniego, w województwie podkarpackim zanotowano wzrost liczby osób bezrobotnych o 7 599 osób oraz wzrost o 0,8 % stopy bezrobocia rejestrowanego. Poniżej scharakteryzowano główne tendencje na regionalnym rynku pracy.

- Znaczny odsetek kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych (50,6 % w roku 2012, podczas gdy rok wcześniej 52,9 %). Bezrobotne kobiety to nadal głównie osoby młode, w wieku od 18 do 34 lat (56,6 % ogółu bezrobotnych kobiet). Częściej niż mężczyźni posiadają wyższy poziom wykształcenia, a pomimo to przeważają wśród ogółu osób długotrwale bezrobotnych. Według stanu na koniec 2012 r. bezrobotne kobiety stanowiły prawie 58,1 % osób długotrwale bezrobotnych. (rok wcześniej 46,6 %).
- Utrzymujący się od dłuższego czasu wysoki poziom bezrobotnych zamieszkałych na terenach wiejskich. Bezrobotni zamieszkali na wsi stanowili 62,8 % bezrobotnych ogółem. Były to głównie osoby młode, w wieku do 34 lat – 55,9 % ogółu bezrobotnych zamieszkałych na wsi, posiadające niskie wykształcenie tj. gimnazjalne i poniżej lub zasadnicze zawodowe – 55,4 % ogółu bezrobotnych na wsi. Bezrobotni z terenów wiejskich z powodu większych trudności podjęcia zatrudnienia w pobliżu miejsca zamieszkania posiadają krótki staż zawodowy (38 % z nich posiadało staż do 5 lat, a 26 % przed rejestracją w urzędzie pracy w ogóle jeszcze nie pracowało). Poniżej ½ bezrobotnych tj. 41,6 % bezrobotnych zamieszkałych na wsi pozostaje bez pracy przez okres powyżej 12 miesięcy.
- Odnotowano wzrost liczby osób bezrobotnych powyżej 12 miesięcy. Znaczna grupa osób długo oczekiwała na możliwość podjęcia zatrudnienia. Osoby długotrwale bezrobotne stanowiły 56,2 % ogólnej liczby bezrobotnych (w 2011 r. – 56,8 % ogółu)⁴⁸.

⁴⁸ Brana jest tu pod uwagę wielkość bezrobotnych pozostających bez pracy w okresie powyżej 12 miesięcy w czasie ostatnich dwóch lat, jest to tzw. szersza kategoria bezrobotnych w analizowanych pod względem czasu pozostawania bez

- Ponad ½ bezrobotnych tj. 51 % posiadała niski poziom wykształcenia: zasadnicze zawodowe – 30,5 %, a gimnazjalne i poniżej – 20,5 % ogółu bezrobotnych. Wykształcenie wyższe posiadało 13,1 % zarejestrowanych i wielkość ta ulega zwiększeniu wraz ze wzrostem kompetencji i kwalifikacji odnotowanym w ogólnej strukturze ludności.
- Osoby młode, tj. w wieku od 18 do 34 lat stanowiły 53,7 % ogółu bezrobotnych (z tego 22,7 % w wieku od 18 do 24 lat). Podkreślić również należy, iż bezrobotni w wieku mobilnym (do 44 lat) stanowią prawie ¾ ogólnej liczby bezrobotnych.
- Brak lub niewielkie doświadczenie zawodowe posiadała znaczna grupa osób bezrobotnych (62,2 %), w tym: 24,2 % bezrobotnych przed zarejestrowaniem jeszcze nie pracowało, a 38 % posiadało krótki staż pracy tj. do 5 lat, co w przypadku wymagań stawianych przez pracodawców związanych z posiadaniem ugruntowanego doświadczenia zawodowego, dodatkowo komplikowało sytuację na rynku pracy i stanowiło barierę w efektywnym wykorzystaniu potencjału ludzkiego w regionie.

W okresie 2012 roku na rynku pracy województwa podkarpackiego zanotowano również:

- Większą liczbę zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (162 909) niż wyrejestrowanych (155 310) bezrobotnych, co wpłynęło znacząco na wzrost liczby bezrobotnych (o 7 599 osób). Z powodu podjęcia pracy wyłączono 70 759 bezrobotnych tj. 45,6 % ogółu wyłączeń z ewidencji w okresie 2012 roku,
- Odnotowywany od dłuższego czasu, wysoki napływ do urzędów pracy osób już wcześniej posiadających status bezrobotnego w PUP tj. rejestrujących się po raz kolejny. Osoby te stanowiły 78,7 % ogólnej liczby napływu w okresie 2012 r. do statystyk osób bezrobotnych (w 2011 – 79,6 %),
- Na wysokim poziomie utrzymuje się ilość bezrobotnych, którzy nie potwierdzali w urzędach pracy swojej gotowości do podjęcia zatrudnienia. Stanowili oni 28,3 % (tj. 43 999 osób) ogółu wyrejestrowanych bezrobotnych w ciągu roku (w 2011 r. – 31,7 %).

pracy w dłuższym okresie. Źródło: Sprawozdanie MPiPS-01 O rynku pracy cz. 1.1 wiersz 12. Jest to stan na koniec 2012 roku.

- Wzrost udziału bezrobotnych uprawnionych do pobierania zasiłku (z 14,1 % na koniec 2011 r. do 15,1 % według stanu na 31. 12. 2012 r.),
- Niższy niż w roku poprzednim poziom zwolnień grupowych tj. z przyczyn leżących po stronie pracodawcy (w 2012 roku wypowiedzenia umów o pracę z ww. powodów otrzymało łącznie 1 050 pracowników z 53 zakładów (w 2011 r. 2 048 pracowników z 58 zakładów),
- Nadal znikoma w stosunku do potrzeb liczba zgłaszanych do powiatowych urzędów pracy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. W okresie 2012 r. liczba zgłoszonych wolnych miejsc pracy i aktywizacji zawodowej (48 689) była o 6 135 wyższa od wielkości zgłoszonej w 2011 r. (42 554). Należy jednakże zaznaczyć, iż wielkości te obejmują również miejsca aktywizacji zawodowej łącznie z zatrudnieniem lub inną pracą zarobkową.
- W 2012 r. odnotowano 32 143 miejsc zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej (2011 r. – 32 777) tj. mniej o 634 niż rok wcześniej. W okresie 2012 r. odnotowano 16 546 miejsc aktywizacji zawodowej (2011 r. – 9 777) tj. więcej o 6 769 niż w roku wcześniejszym. Odnotowany wzrost ogólnej liczby wolnych miejsc pracy analizowanych łącznie z miejscami aktywizacji zawodowej w porównaniu do 2011 r. wynikał ze wzrostu miejsc aktywizacji zawodowej.
- W okresie 2012 r. nastąpił wzrost ofert pracy subsydiowanej (zarówno nominalnie jak i procentowo). Odsetek ofert pracy subsydiowanej w ogólnej liczbie zgłoszonych wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej wynosił 51,6 % (w 2011 r. 39,4 %). W 2012 r. odnotowano 25 146 ofert pracy subsydiowanej (w 2011 r. 16 768).
- Utrzymujące się duże zainteresowanie bezrobotnych dotacjami na uruchomienie własnej działalności gospodarczej, a także pracodawców zatrudniających bezrobotnych w ramach refundacji kosztów na wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy. W 2012 r. przydzielono dotacje dla 2 824 osób bezrobotnych oraz dla 3 263 pracodawców (w 2011 r. odpowiednio: 1 957 i 2 709).

Powyższe uwarunkowania oraz zarysowana specyfika bezrobocia i samej struktury osób bezrobotnych w znacznym stopniu wpływały na aktualną sytuację na rynku pracy w województwie podkarpackim. Podkreślić należy, iż skuteczność promocji zatrudnienia i realizowanych programów przeciwdziałania bezrobociu są mocno skorelowane z poziomem

rozwoju zatrudnienia w sektorze publicznym i prywatnym oraz z ogólnym postępem procesów społeczno –gospodarczych.

Na stan regionalnego rynku pracy ma także wpływ aktywność wszystkich partnerów działających na podkarpackim rynku pracy. Stąd też ważnym wyzwaniem jest promowanie i kontynuowanie rozpoczętych już działań przez instytucje, organizacje i osoby fizyczne działające na rynku pracy.

W celu promocji zatrudnienia i łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia samorząd województwa kontynuował wiele kompleksowych i wielotorowych działań mających na celu z jednej strony pozyskanie dodatkowych środków, z drugiej zaś promocję regionalnej wiedzy z zakresu nauk ścisłych i humanistycznych, w tym bardziej szczegółowych dziedzin wiedzy technicznej oraz nowych interdyscyplinarnych rozwiązań w zakresie metod produkcji.

Środki wykorzystywane przez Wojewódzki Urząd Pracy pochodziły w znacznej mierze z Europejskiego Funduszu Społecznego na realizację komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Kontynuowane działania związane z realizacją poszczególnych priorytetów PO KL wynikały z zadań, które nałożone zostały na WUP w związku z pełnieniem przez niego funkcji Instytucji Pośredniczącej w województwie podkarpackim i dotyczyły następujących obszarów:

- rynek pracy otwarty dla wszystkich,
- promocja integracji społecznej,
- regionalne kadry gospodarki,
- rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.

Aneks statystyczny

**Tablica 1. STAN I STRUKTURA BEZROBOCIA
STAN W KOŃCU OKRESU**

WYSZCZEGÓLNIENIE	31.XII.2011	31.XII.2012	Wzrost/spadek w 2012 roku	w % 31.12.2011=100
OGOŁEM	146 208	153 807	7 599	105,2%
z tego:				
osoby poprzednio pracujące	110 745	116 662	5 917	105,3%
w tym:				
zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2 727	4 700	1 973	172,4%
osoby dotychczas nie pracujące	44 798	37 145	-7 653	82,9%
Kobiety	77 403	77 880	477	100,6%
z tego:				
osoby poprzednio pracujące	48 866	56 511	7 645	115,6%
w tym:				
zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1 300	2 367	1 067	182,1%
osoby dotychczas nie pracujące	23 551	21 369	-2 182	90,7%
Mężczyźni	68 805	75 927	7 122	110,4%
z tego:				
osoby poprzednio pracujące	61 879	60 151	-1 728	97,2%
w tym:				
zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1 427	2 333	906	163,5%
osoby dotychczas nie pracujące	21 247	15 776	-5 471	74,3%

**TABLICA 2. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI
ORAZ STOPA BEZROBOCIA WEDŁUG POWIATÓW**

Stan w końcu okresu

POWIATY	Bezrobotni zarejestrowani			Stopa bezrobocia w %		
	31.XII.2011	31.XII.2012	wzrost/ spadek	31. XII. 2011 *	31.XII. 2012	wzrost/ spadek
Województwo	146 208	153 807	7 599	15,5	16,3	0,8
Bieszczadzki	2 119	2 258	139	22,5	23,7	1,2
Brzozowski	6 918	7 356	438	23,0	24,2	1,2
Dębicki	7 534	8 147	613	12,6	13,5	0,9
Jarosławski	9 684	10 176	492	18,6	19,4	0,8
Jasielski	9 780	10 415	635	17,6	18,6	1,0
Kolbuszowski	4 114	4 132	18	16,7	16,8	0,1
Krośnieński	6 614	7 425	811	17,3	19,0	1,7
Leski	2 763	2 767	4	22,4	22,4	0,0
Leżajski	5 428	5 505	77	18,9	19,2	0,3
Lubaczowski	4 515	4 458	-57	17,7	17,6	-0,1
Łańcucki	5 442	6 027	585	17,0	18,5	1,5
Mielecki	9 378	8 454	-924	15,1	13,9	-1,2
Niżański	5 828	6 027	199	24,1	24,7	0,6
Przemyski	5 584	5 986	402	19,1	20,2	1,1
Przeworski	6 500	6 880	380	18,4	19,3	0,9
Ropczycko-Sędzisz.	5 482	6 168	686	19,7	21,7	2,0
Rzeszowski	8 671	9 561	890	13,4	14,6	1,2
Sanocki	5 093	5 430	337	12,3	13,0	0,7
Stalowowolski	6 591	6 818	227	14,3	14,8	0,5
Strzyżowski	6 024	6 288	264	22,1	22,9	0,8
Tarnobrzeski	3 271	3 488	217	14,6	15,5	0,9
Krosno m.	2 208	2 600	392	7,1	8,3	1,2
Przemyśl m.	5 337	5 220	-117	17,9	17,7	-0,2
Rzeszów m.	8 428	9 124	696	7,6	8,2	0,6
Tarnobrzeg m.	2 902	3 097	195	14,3	15,2	0,9

* - Stopa bezrobocia rejestrowanego według stanu w końcu grudnia 2011 r.
po korekcie Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie
Dane po korekcie zostały przez GUS zmienione w stosunku
do wcześniej opublikowanych

**TABLICA 3. BEZROBOTNI ZAMIESZKALI NA WSI
WEDŁUG POWIATÓW
STAN W KOŃCU OKRESU**

POWIATY	2011-12-31	2012-12-31	wzrost/ spadek
Województwo	91 186	96 555	5 369
Bieszczadzki	1 276	1 383	107
Brzozowski	6 272	6 655	383
Dębicki	4 430	4 820	390
Jarosławski	5 877	6 219	342
Jasielski	6 700	7 180	480
Kolbuszowski	3 605	3 586	-19
Krośnieński	5 946	6 681	735
Leski	2 238	2 256	18
Leżajski	4 024	4 081	57
Lubaczowski	2 949	2 921	-28
Łańcucki	4 366	4 794	428
Mielecki	4 971	4 444	-527
Niżański	3 812	3 974	162
Przemyski	5 584	5 986	402
Przeworski	4 734	5 051	317
Ropczycko-Sędzisz.	3 914	4 413	499
Rzeszowski	7 048	7 818	770
Sanocki	2 733	3 049	316
Stalowowolski	2 827	2 942	115
Strzyżowski	5 311	5 549	238
Tarnobrzeski	2 569	2 753	184

**TABLICA 4. WYBRANE KATEGORIE BEZROBOTNYCH
STAN W KOŃCU OKRESU**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2011 rok		2012 rok			
			I półrocze		II półrocze	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Bezrobotni zarejestrowani	146 208	77 403	139 738	72 768	153 807	77 880
w tym						
- niepełnosprawni	5 722	2 848	5 759	2 886	6 147	2 995
- zamieszkali na wsi	91 186	48 107	86 014	44 785	96 555	48 600
w tym:						
posiadający gospodarstwo rolne	10 997	6 134	10 595	5 813	12 180	6 375
w odsetkach						
Bezrobotni zarejestrowani	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
w tym						
- niepełnosprawni	3,9%	3,7%	4,1%	4,0%	4,0%	3,8%
- zamieszkali na wsi	62,4%	62,2%	61,6%	61,5%	62,8%	62,4%
w tym:						
posiadający gospodarstwo rolne	7,5%	7,9%	7,6%	8,0%	7,9%	8,2%

TABLICA 5. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI Z PRAWEM DO ZASIŁKU
Stan w końcu okresu

Wyszczególnienie	2011 rok		2012 rok			
			I półrocze		II półrocze	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Bezrobotni zarejestrowani z prawem do zasiłku	20 578	9 565	20 179	9 390	23 290	9 817
z tego:						
- osoby poprzednio pracujące	20 527	9 555	20 146	9 385	23 257	9 808
w tym:						
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1 407	662	1 771	876	2 722	1 188
- osoby dotychczas niepracujące	51	10	33	5	33	9

**TABLICA 6. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI "NAPŁYW"
I WYREJESTROWANI "ODPŁYW" W 2012 r.**

Wyszczególnienie	Ogółem	w tym półrocza:		w odsetkach
		I	II	
w liczbach bezwzględnych				
Nowo zarejestrowani bezrobotni "napływ"	162 909	70 393	92 516	100,0%
z tego powracający do rejestracji:				
- po raz pierwszy	34 748	13 974	20 774	21,3%
- po raz kolejny (od 1990 r.)	128 161	56 419	71 742	78,7%
w tym powracający do rejestracji:				
- po pracach interwencyjnych	847	298	549	0,5%
- po robotach publicznych	957	167	790	0,6%
- po stażu	10 363	2 074	8 289	6,4%
- po odbyciu przyg.zawod.w m. pracy	26	13	13	0,0%
- po szkoleniu	4 771	1 699	3 072	2,9%
- po pracach społecznie użytecznych	1 410	268	1 142	0,9%
- po zakończeniu IPZS lub KS*	225	145	80	0,1%
Wyrejestrowani bezrobotni "odpływ"	155 310	76 863	78 447	100,0%
w tym z powodu:				
- podjęcia pracy	70 759	35 257	35 502	45,6%
w tym :				
pracy niesubsydiowanej	59 067	30 290	28 777	38,0%
pracy subsydiowanej :	11 692	4 967	6 725	7,5%
prac interwencyjnych	3 230	1 709	1 521	2,1%
robót publicznych	2 132	725	1 407	1,4%
otrzymania dotacji na uruchomienie działalności gospodarczej	2 824	1 258	1 566	1,8%
podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego.	3 263	1 167	2 096	2,1%
oraz				
- rozpoczęcia szkolenia	4 798	2 005	2 793	3,1%
- rozpoczęcia stażu	14 308	6 900	7 408	9,2%
- rozpoczęcia przyg.zawodowego dorosłych	26	16	10	0,0%
- rozpoczęcia pracy społ. użytecznej	1 572	1 311	261	1,0%
- rozpoczęcia realizacji IPZS lub KS*	371	239	132	0,2%
- odmowy przyjęcia zatrudnienia**	1 309	639	670	0,8%
- nie potwierdzenia gotowości do pracy	43 999	21 426	22 573	28,3%
- nabycia praw emerytalnych lub rentowych	1 486	708	778	1,0%
- nabycia uprawnień do świadczenia przedemerytalnego	1 727	785	942	1,1%

* IPZS - Indywidualny program zatrudnienia socjalnego.

KS - Kontrakt socjalny.

** oznacza odmowę bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, lub uczestnictwa w aktywnych programach rynku pracy.

TABLICA 7. BEZROBOTNI, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ W 2012 r.

Wyszczególnienie	2011 rok	2012 rok		
		Ogółem	w tym półrocza:	
			I	II
	w liczbach bezwzględnych			
Ogółem	71 161	70 759	35 257	35 502
kobiety	31 686	31 940	14 796	17 144
mężczyźni	39 475	38 819	20 461	18 358
z tego ogółu bezrobotnych, którzy podjęli pracę:				
- osoby poprzednio pracujące	55 490	57 759	29 765	27 994
w tym: zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1 462	1 325	670	655
- osoby dotychczas nie pracujące	15 671	13 000	5 492	7 508
	w odsetkach			
Ogółem	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
kobiety	44,5%	45,1%	42,0%	48,3%
mężczyźni	55,5%	54,9%	58,0%	51,7%
z tego ogółu bezrobotnych, którzy podjęli pracę:				
- osoby poprzednio pracujące	78,0%	81,6%	84,4%	78,9%
w tym: zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2,1%	1,9%	1,9%	1,8%
- osoby dotychczas nie pracujące	22,0%	18,4%	15,6%	21,1%

TABLICA 8. "NAPŁYW" I "ODPŁYW" BEZROBOTNYCH ORAZ OSOBY, KTÓRE PODJĘŁY PRACĘ
WEDŁUG POWIATÓW W 2012 r.

POWIATY	Bezrobotni nowo zarejestrowani ("napływ") w 2012 roku		Bezrobotni wyrejestrowani ("odpływ") w 2012 roku		w tym: osoby, które podjęły pracę w 2012 roku	
	w liczbach bezwzględnych		w liczbach bezwzględnych		w liczbach bezwzględnych	
WOJEWÓDZTWO		162 909		155 310		70 759
Bieszczadzki		2 466		2 327		1 076
Brzozowski		6 501		6 063		3 329
Dębicki		9 647		9 034		4 256
Jarosławski		9 380		8 888		3 971
Jasielski		9 920		9 285		4 258
Kolbuszowski		4 449		4 431		1 896
Krośnieński		8 509		7 698		3 220
Leski		2 807		2 803		1 360
Leżajski		5 933		5 856		2 625
Lubaczowski		6 074		6 131		2 237
Łańcucki		6 134		5 549		2 613
Mielecki		10 189		11 113		5 607
Niżański		5 572		5 373		2 032
Przemyski		5 423		5 021		2 189
Przeworski		7 421		7 041		2 920
Ropczycko-Sędzisz.		6 964		6 278		2 889
Rzeszowski		10 661		9 771		4 879
Sanocki		6 362		6 025		2 802
Stalowowski		7 844		7 617		2 946
Strzyżowski		5 320		5 056		2 524
Tarnobrzegi		3 793		3 576		1 889
m. Krosno		3 256		2 864		1 180
m.Przemyśl		4 034		4 151		1 640
m.Rzeszów		10 635		9 939		4 689
m. Tarnobrzeg		3 615		3 420		1 732

**TABLICA 9. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI POSIADAJĄCY PRAWO DO
ZASIŁKU WEDŁUG POWIATÓW
Stan w końcu okresu**

POWIATY	2011-12-31	2012-12-31	+/- w porównaniu do stanu z końca grudnia 2011 r.
	w liczbach bezwzględnych		
WOJEWÓDZTWO	20 578	23 290	2 712
Bieszczadzki	332	373	41
Brzozowski	1 295	1 481	186
Dębicki	990	1 042	52
Jarosławski	1 332	1 701	369
Jasielski	1 142	1 281	139
Kolbuszowski	434	501	67
Krośnieński	1 597	1 334	-263
Leski	488	545	57
Leżajski	952	654	-298
Lubaczowski	589	518	-71
Łańcucki	632	929	297
Mielecki	1 293	1 110	-183
Niżański	988	1 119	131
Przemyski	849	1 006	157
Przeworski	456	1 170	714
Ropczycko-Sędzisz.	571	1 306	735
Rzeszowski	1 248	1 444	196
Sanocki	632	753	121
Stalowowolski	724	796	72
Strzyżowski	1 025	1 112	87
Tarnobrzesci	463	465	2
Krosno m.	324	526	202
Przemyśl m.	706	445	-261
Rzeszów m.	1 112	1 285	173
Tarnobrzeg m.	404	394	-10

TABLICA 10. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU
Stan w końcu okresu

Wyszczególnienie	2011-12-31		2012-12-31	
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach
Ogółem	146 208	100,0%	153 807	100,0%
z tego w grupach wieku:				
18 - 24	34 775	23,8%	34 978	22,7%
25 - 34	45 578	31,2%	47 686	31,0%
35 - 44	28 740	19,7%	30 975	20,1%
45 - 54	25 699	17,6%	26 806	17,4%
55 - 59	9 250	6,3%	10 625	6,9%
60 - 64 lat	2 166	1,5%	2 737	1,8%

TABLICA 11. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
Stan w końcu okresu

Wyszczególnienie	2011-12-31		2012-12-31	
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach
Ogółem	146 208	100,0%	153 807	100,0%
z tego z wykształceniem:				
- wyższym	18 781	12,8%	20 155	13,1%
- policealnym i średnim zawodowym	37 325	25,5%	39 397	25,6%
- średnim ogólnokształcącym	15 388	10,5%	15 818	10,3%
- zasadniczym zawodowym	44 223	30,2%	46 968	30,5%
- gimnazjalnym i poniżej	30 491	20,9%	31 469	20,5%

Tablica 12. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG STAŻU PRACY
Stan w końcu okresu

Wyszczególnienie	2011-12-31		2012-12-31	
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach
Ogółem	146 208	100,0%	153 807	100,0%
z tego:				
do 1 roku	22 276	15,2%	23 912	15,5%
1 - 5	32 204	22,0%	34 646	22,5%
5 - 10	18 571	12,7%	20 166	13,1%
10 - 20	19 921	13,6%	20 940	13,6%
20 - 30	11 722	8,0%	12 737	8,3%
30 i więcej	3 346	2,3%	4 261	2,8%
bez stażu	38 168	26,1%	37 145	24,2%

**TABLICA 13. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI WEDŁUG WIEKU, WYKSZTAŁCENIA
I STAŻU PRACY ORAZ CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY**
Stan w końcu okresu

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1 - 3	3 - 6	6 - 12	12 - 24	pow. 24
31. 12. 2012 r.							
Ogółem	153 807	13 860	27 381	24 116	24 361	27 055	37 034
Wiek w latach							
18-24	34 978	3 625	9 128	8 178	5 201	5 568	3 278
25-34	47 686	4 344	8 567	7 563	8 069	8 941	10 202
35-44	30 975	2 581	4 373	4 082	4 852	5 754	9 333
45-54	26 806	2 255	3 703	2 912	4 120	4 647	9 169
55-59	10 625	881	1 327	1 122	1 670	1 721	3 904
60 i więcej	2 737	174	283	259	449	424	1 148
Wykształcenie							
wyższe	20 155	2 006	4 720	3 975	2 969	3 357	3 128
policealne i średnie zawodowe	39 397	3 576	7 213	6 794	6 373	6 919	8 522
średnie ogólnokształcące	15 818	1 389	3 215	2 724	2 695	2 839	2 956
zasadnicze zawodowe	46 968	4 395	7 693	6 808	7 251	8 313	12 508
gimnazjalne i poniżej	31 469	2 494	4 540	3 815	5 073	5 627	9 920
Staż pracy							
do 1 roku	23 912	2 208	4 778	3 802	3 680	4 069	5 375
1 - 5	34 646	3 325	6 264	5 514	5 885	6 281	7 377
5 - 10	20 166	1 920	3 272	2 866	3 418	3 651	5 039
10 - 20	20 940	1 930	3 144	2 609	3 334	3 730	6 193
20 - 30	12 737	1 379	2 000	1 613	2 269	2 193	3 283
30 i więcej	4 261	710	731	750	1 012	526	532
bez stażu pracy	37 145	2 388	7 192	6 962	4 763	6 605	9 235

**TABLICA 14. ZAREJESTROWANE BEZROBOTNE KOBIETY WEDŁUG WIEKU, WYKSZTAŁCENIA
I STAŻU PRACY ORAZ CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY**
Stan w końcu okresu

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1 - 3	3 - 6	6 - 12	12 - 24	pow. 24
31. 12. 2012 r.							
Ogółem	77 880	5 076	12 221	11 874	11 443	14 467	22 799
Wiek w latach							
18-24	17 095	1 352	4 099	3 994	2 467	3 030	2 153
25-34	26 982	1 661	4 127	3 980	4 334	5 593	7 287
35-44	16 869	978	2 027	2 074	2 303	3 166	6 321
45-54	12 960	847	1 556	1 383	1 806	2 113	5 255
55-59	3 974	238	412	443	533	565	1 783
60 i więcej	x	x	x	x	x	x	x
Wykształcenie							
wyższe	13 943	1 224	3 120	2 821	2 012	2 464	2 302
policealne i średnie zawodowe	22 483	1 390	3 421	3 587	3 534	4 379	6 172
średnie ogólnokształcące	10 257	686	1 838	1 656	1 728	2 021	2 328
zasadnicze zawodowe	19 223	1 155	2 508	2 500	2 529	3 512	7 019
gimnazjalne i poniżej	11 974	621	1 334	1 310	1 640	2 091	4 978
Staż pracy							
do 1 roku	13 117	988	2 319	2 039	1 855	2 351	3 565
1 - 5	17 181	1 064	2 635	2 610	2 827	3 467	4 578
5 - 10	10 011	628	1 390	1 423	1 608	1 947	3 015
10 - 20	10 318	689	1 322	1 233	1 516	1 850	3 708
20 -30	4 732	458	690	621	805	813	1 345
30 i więcej	1 152	193	189	262	300	103	105
bez stażu pracy	21 369	1 056	3 676	3 686	2 532	3 936	6 483

**TABLICA 15. ZAREJESTROWANI BEZROBOTNI ZAMIESZKALI NA WSI
WEDŁUG WIEKU, WYKSZTAŁCENIA I STAŻU PRACY ORAZ CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY
Stan w końcu okresu**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1 - 3	3 - 6	6 - 12	12 - 24	pow. 24
31. 12. 2012 r.							
Ogółem	96 555	9 046	17 243	15 147	14 931	16 984	23 204
Wiek w latach							
18-24	24 884	2 574	6 198	5 842	3 689	4 086	2 495
25-34	29 108	2 677	5 020	4 426	4 838	5 457	6 690
35-44	19 485	1 728	2 822	2 477	2 943	3 555	5 960
45-54	16 094	1 453	2 308	1 706	2 400	2 766	5 461
55-59	5 548	520	737	567	834	880	2 010
60-64	1 436	94	158	129	227	240	588
Wykształcenie							
wyższe	9 868	997	2 299	2 024	1 439	1 648	1 461
policealne i średnie zawodowe	24 474	2 331	4 637	4 368	3 832	4 283	5 023
średnie ogólnokształcące	8 727	815	1 810	1 542	1 484	1 575	1 501
zasadnicze zawodowe	32 551	3 206	5 425	4 733	4 873	5 652	8 662
gimnazjalne i poniżej	20 935	1 697	3 072	2 480	3 303	3 826	6 557
Staż pracy							
do 1 roku	14 627	1 394	2 851	2 300	2 186	2 507	3 389
1 - 5	22 046	2 235	4 068	3 490	3 641	3 949	4 663
5 - 10	12 656	1 265	2 139	1 705	2 108	2 323	3 116
10 - 20	12 848	1 273	1 965	1 631	2 041	2 235	3 703
20 -30	6 996	859	1 174	851	1 243	1 211	1 658
30 i więcej	2 254	435	405	403	504	255	252
bez stażu pracy	25 128	1 585	4 641	4 767	3 208	4 504	6 423

**TABLICA 16. ZAREJESTROWANE BEZROBOTNE KOBIETY ZAMIESZKAŁE NA WSI
WEDŁUG WIEKU, WYKSZTAŁCENIA I STAŻU PRACY ORAZ CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY
Stan w końcu okresu**

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	Czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1 - 3	3 - 6	6 - 12	12 - 24	pow. 24
	31. 12. 2012 r.						
Ogółem	48 600	3 160	7 581	7 457	6 966	8 991	14 445
Wiek w latach							
18-24	12 129	944	2 784	2 849	1 737	2 185	1 630
25-34	16 693	953	2 402	2 344	2 653	3 467	4 874
35-44	10 630	629	1 286	1 281	1 365	1 944	4 125
45-54	7 355	506	907	777	989	1 158	3 018
55-59	1 793	128	202	206	222	237	798
60 i więcej	0	x	x	x	x	x	x
Wykształcenie							
wyższe	7 292	639	1 629	1 523	1 043	1 287	1 171
policealne i średnie zawodowe	14 274	912	2 201	2 357	2 219	2 781	3 804
średnie ogólnokształcące	5 884	403	1 109	988	989	1 167	1 228
zasadnicze zawodowe	13 443	818	1 771	1 747	1 699	2 391	5 017
gimnazjalne i poniżej	7 707	388	871	842	1 016	1 365	3 225
Staż pracy							
do 1 roku	8 238	624	1 416	1 287	1 138	1 488	2 285
1 - 5	10 732	657	1 677	1 619	1 731	2 146	2 902
5 - 10	6 018	372	872	815	948	1 186	1 825
10 - 20	6 073	431	773	755	875	1 043	2 196
20 -30	2 362	248	368	310	422	409	605
30 i więcej	563	114	96	137	129	42	45
bez stażu pracy	14 614	714	2 379	2 534	1 723	2 677	4 587

TABLICA 17. WOLNE MIEJSCA PRACY I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ
ZGŁOSZONE PRZEZ PRACODAWCÓW DO PUP W 2012 r.

POWIATY	2012 rok		
	Razem	w tym	
		pracy subsydiowanej	z sektora publicznego
WOJEWÓDZTWO	48 689	25 146	12 914
Bieszczadzki	780	391	306
Brzozowski	1 365	1 189	565
Dębicki	2 574	1 123	517
Jarosławski	3 193	2 036	1106
Jasielski	1 805	1 111	347
Kolbuszowski	904	453	198
Krośnieński	1 061	586	260
Leski	572	432	184
Leżajski	1 766	1 148	502
Lubaczowski	1 412	1 093	617
Łańcucki	1 320	930	609
Mielecki	4 245	1 977	810
Niżański	1 492	1 072	489
Przemyski	795	637	428
Przeworski	2 065	1 770	944
Ropczycko-Sędzisz.	1 643	988	369
Rzeszowski	2 795	1 224	1000
Sanocki	1 487	870	256
Stalowowolski	1 990	1 122	467
Strzyżowski	1 451	985	492
Tarnobrzeski	1 032	595	372
m. Krosno	1 371	616	230
m. Przemyśl	1 618	925	469
m. Rzeszów	8 779	1 225	1027
m. Tarnobrzeg	1 174	648	350

**TABLICA 18. AKTYWNE FORMY PROMOCJI ZATRUDNIENIA
WEDŁUG POWIATÓW W 2012 r.**

POWIATY	w okresie 2012 roku									
	osoby zatrudnione		bezrobotni skierowani na staż	bezrobotni, którzy rozpoczęli przygotowanie zawodowe dla osób dorosłych	bezrobotni, którzy rozpoczęli prace społecznie użyteczne	bezrobotni, którzy podjęli działalność gospodarczą	podjęcia pracy w ramach refundacji kosztów utworzenia stan. pracy	bezrobotni, którzy ukończyli przyuczenie do zawodu lub zmienili kwalifikacje *		
	przy pracach interwencyjnych	przy robotach publicznych						ogółem	podjęli pracę w trakcie trwania szkolenia	podjęli pracę w okresie do 3 m-cy po ukończeniu szkolenia
WOJEWÓDZTWO	3 230	2 132	14 308	26	1 572	2 824	3 263	4 765	79	1 581
Bieszczadzki	94	35	208	0	41	52	41	109	1	34
Brzozowski	139	117	630	0	41	122	181	109	5	76
Dębicki	214	208	614	0	6	166	246	235	2	78
Jarosławski	271	388	1 019	5	77	177	242	260	3	115
Jasielski	144	7	517	0	102	269	401	318	5	62
Kolbuszowski	106	9	329	0	0	121	82	135	0	52
Krośnieński	25	72	365	0	55	91	178	309	5	76
Leski	35	51	314	0	0	86	22	41	2	17
Leżajski	67	68	544	7	93	128	114	290	16	125
Lubaczowski	311	62	537	2	85	88	89	139	1	30
Łańcucki	126	171	498	0	57	127	76	128	1	24
Mielecki	185	102	1 181	0	84	143	217	216	6	53
Niżański	220	52	582	0	138	132	88	156	1	30
Przemyski	164	106	300	0	208	99	127	136	1	55
Przeworski	225	89	1 065	0	188	125	95	124	3	54
Ropczycko-Sędzisz.	81	81	692	0	0	136	128	164	1	50
Rzeszowski	163	51	961	1	30	102	106	289	2	60
Sanocki	112	105	465	0	50	144	176	298	7	182
Stalowowolski	100	49	732	3	0	129	165	307	5	114
Strzyżowski	139	22	756	0	29	63	54	113	1	47
Tarnobrzegi	53	147	275	0	72	26	75	100	2	42
m. Krosno	9	19	112	0	26	38	61	114	0	31
m. Przemyśl	108	27	220	0	108	83	129	110	0	26
m. Rzeszów	80	2	1 111	8	9	156	121	439	3	90
m. Tarnobrzeg	59	92	281	0	73	21	49	126	6	58

* Źródło: Dane na podstawie części 3.2 załącznika 4 do MPiPS-01.

**TABLICA 19. WYDATKI ZREALIZOWANE Z FUNDUSZU PRACY NA AKTYWNE FORMY
PROMOCJI ZATRUDNIENIA W 2012 roku**

w mln zł.

WYSZCZEGOLNIENIE	Ogółem 2012 r.
Ogółem	204,00
z tego:	
- szkolenia	7,90
- prace interwencyjne	14,70
- roboty publiczne	11,90
- środki na podjęcie działalności gospodarczej	46,70
- środki dla pracodawców na wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy	36,40
- stypendia	76,40
- pozostałe aktywne formy	10,00
Ogółem	w % 100,0%
z tego:	
- szkolenia	3,9%
- prace interwencyjne	7,2%
- roboty publiczne	5,8%
- środki na podjęcie działalności gospodarczej	22,9%
- środki dla pracodawców na wyposażenie i doposażenie stanowisk pracy	17,8%
- stypendia	37,5%
- pozostałe aktywne formy	4,9%

TABLICA 20. WYDATKI ZREALIZOWANE Z FUNDUSZU PRACY W 2012 R.

w mln zł.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem 2012 r.
Ogółem	432,9
z tego:	
- zasiłki dla bezrobotnych	207,90
- aktywne formy promocji zatrudnienia	204,00
- inne	21,00
Ogółem	w % 100,0%
z tego:	
- zasiłki dla bezrobotnych	48,0%
- aktywne formy promocji zatrudnienia	47,1%
- inne	4,9%

Dane łącznie ze składką ZUS i zaliczką na podatek dochodowy.

Opracowano na podstawie sprawozdania MPiPS-02 o dochodach i wydatkach z Funduszu Pracy.

TABLICA 21. ZMIANY WIELKOŚCI WSKAŹNIKA ZATRUDNIENIA (w %)
Stany na koniec IV kwartału danego roku.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
POLSKA	45,2	46,5	49,5	50,1	50,4	50,6	50,8
woj. podkarpackie	45,2	47,0	51,0	51,8	50,2	50,1	49,6
Według wieku:							
15-24 lata	17,5	20,9	23,3	23,6	18,1	19,8	18,5
25-34 lata	69,0	72,3	75,6	78,0	74,6	72,0	70,6
35-44 lata	76,0	75,5	82,2	84,0	80,3	82,3	79,8
45-54 lata	65,7	68,4	68,8	73,6	73,0	73,0	73,4
55 lat i więcej	19,0	21,1	25,1	25,6	26,2	25,9	26,8
Według poziomu wykształcenia							
Wyższe	69,8	69,6	74,9	75,7	73,3	77,3	73,9
Policealne i średnie zawodowe	56,1	58,4	62,3	62,0	63,3	61,4	60,8
Średnie ogólnokształcące	38,1	34,5	34,9	36,5	34,1	34,4	35,4
Zasadnicze zawodowe	57,4	59,6	61,4	63,5	61,4	62,1	59,5
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	19,7	21,8	25,6	25,0	20,3	17,1	18,1

Wskaźnik zatrudnienia oblicza się jako udział osób pracujących w liczbie ludności (15 lat i więcej) ogółem oraz dla danej grupy.

Opracowano na podstawie danych zawartych w "Aktywności ekonomicznej ludności w województwie podkarpackim" za IV kwartał według poszczególnych lat.

Publikacja sygnałna, Urząd Statystyczny w Rzeszowie

W tabelicy 21 zostały wykorzystane także dane opublikowane na stronie internetowej www.stat.gov.pl Bank Danych Regionalnych

Wartości dla Polski 2011 na podstawie "Monitoring Rynku Pracy. Informacja Kwartalna o aktywności ekonomicznej ludności", GUS Departament Rynku Pracy str. 5

Materiał przygotowany na konferencję prasową w dniu 26.03.2012 r.

Wojewódzki Urząd Pracy
w Rzeszowie

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY
W RZESZOWIE
ZA 2012 ROK**

Marzec 2013 r.

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Rozdział 1. Wdrażanie komponentu regionalnego PO KL, dla którego WUP w Rzeszowie pełni rolę Instytucji Pośredniczącej	6
1.1 Realizacja zadań w ramach Priorytetu VI PO KL „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”	22
1.2 Realizacja zadań w ramach Priorytetu VII PO KL „Promocja integracji społecznej”	30
1.3 Realizacja zadań w ramach Priorytetu VIII PO KL „Regionalne kadry gospodarki”	38
1.4 Realizacja zadań w ramach Priorytetu IX PO KL „Rozwój wykształcenia” i kompetencji w regionach	46
Rozdział 2. Realizacja planu kontroli.....	59
Rozdział 3. Monitoring rynku pracy	67
3.1 Informacje i analizy o rynku pracy	67
3.2 Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych	68
3.3 Badania rynku pracy	70
3.4 Nadzór nad sprawozdawczością o rynku pracy	74
Rozdział 4. Działania samorządu województwa z zakresu polityki rynku pracy	76
4.1 Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego	76
4.2 Pośrednictwo pracy w ramach sieci EURES	77
4.3 Środki Funduszu Pracy w 2012 roku	78
4.4 Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia	80
4.5 Informacja na temat realizacji zadań w zakresie Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	80
Rozdział 5. Szkolenia dla pracowników urzędów pracy	91
Rozdział 6. Działalność Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej	94

Jak co roku Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie przygotował sprawozdanie z działań podejmowanych na rzecz promocji zatrudnienia, zapobiegania negatywnym skutkom bezrobocia, w tym szczególnie marginalizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. W materiale tym opisane zostały zadania zrealizowane w 2012 roku, wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem inicjatyw ze sfery aktywnej polityki rynku pracy oraz wdrażania Komponentu Regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, wykorzystującego środki Europejskiego Funduszu Społecznego. Opisane zostały również sposoby realizacji tych zadań, ich wyniki oraz formy pomocy, której udzielamy zarówno projektodawcom, jak też osobom i instytucjom mającym kontakt z naszym urzędem w ramach szeroko pojętej współpracy.

Dziękuję wszystkim naszym partnerom za dotychczasową współpracę i mam nadzieję, że będzie ona równie owocna, jak do tej pory.

Dyrektor
Wojewódzkiego Urzędu Pracy
w Rzeszowie
Konrad Fijołek

WSTĘP

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie realizuje zadania wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jak też obowiązki wynikające z dokumentów rządowych i uchwał samorządu województwa poprzez inspirowanie oraz koordynację realizacji wojewódzkich i lokalnych programów, mających na celu promocję zatrudnienia oraz łagodzenie negatywnych skutków bezrobocia. Ponadto wspiera realizację w województwie podkarpackim programów z Funduszu Pracy oraz wdraża programy finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizując głównie Komponent Regionalny Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Znaczne zwiększenie w 2012 roku środków przekazanych dla województwa podkarpackiego z Funduszu Pracy pozwoliło na intensyfikację działań aktywizacyjnych, dzięki którym możliwe było objęcie wsparciem większej grupy osób pozostających bez pracy. Większość tych środków przeznaczona została na stypendia, głównie dla osób odbywających staż, przygotowanie zawodowe lub aktywizację zawodową w okresie nauki. Spora część środków z FP przekazana została na dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Ta forma aktywizacji bezrobotnych cieszy się w ostatnim czasie dużym zainteresowaniem i w porównaniu z rokiem 2011 zauważalny jest prawie dwukrotny wzrost udzielonych dotacji.

Niebagatelną rolę w przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom występującym na regionalnym rynku pracy odgrywają środki z Europejskiego Funduszu Społecznego. Dzięki zwiększeniu w 2011 roku alokacji w związku z wysoką pozycją Podkarpacia w rankingach wykorzystania środków z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, możliwe było zaangażowanie dodatkowych środków na działania mające na celu polepszenie sytuacji osób bezrobotnych, jak i pracujących. Wartość alokacji według znowelizowanego w dniu 20 grudnia 2011 r. Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL wynosi obecnie 494 564 863 euro, w tym na poszczególne Priorytety: VI - 175 215 465 euro, VII - 101 590 724 euro, VIII - 96 697 413 euro, IX - 121 061 261 euro.

Ponadto w okresie minionego roku Wojewódzki Urząd Pracy prowadził stały monitoring regionalnego rynku pracy poprzez szereg badań i analiz. Różnorodność podejmowanej tematyki badawczej, jak również sposób realizacji badań pozwalają dostarczyć wielu cennych informacji, które mogą być wykorzystane podczas przygotowania dokumentów strategicznych, co jest szczególnie ważne z punktu widzenia programowania perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Prowadzone w ubiegłym roku w ramach

Podkarpackiego Obserwatorium Rynku Pracy badania „Pracodawców Podkarpacia”, będące kontynuacją badań zrealizowanych w roku 2011, pozwalają uchwycić obraz podkarpackich przedsiębiorców, ich sytuacji ekonomicznej a także problemów, z jakimi się borykają. Szczególną uwagę należy zwrócić na zainicjowane i prowadzone z dużym rozmachem badania absolwentów szkół zawodowych Podkarpacia. W ubiegłym roku udało nam się dotrzeć do ponad 12 tys. absolwentów szkół zawodowych, a w kolejnym roku planowane jest powtórne ich zbadanie. Realizacja tych badań umożliwi diagnozę kompetencji uczniów w kontekście wymagań rynku pracy, weryfikację motywów podejmowania decyzji, a także identyfikację ścieżek edukacyjnych i zawodowych. Wyniki badań staną się głównym narzędziem koordynacji i planowania decyzji w tak kluczowym dla rynku obszarze kształcenia, co jest szczególnie ważne ze względu na pogarszającą się sytuację osób młodych na rynku pracy.

Realizacja badań absolwentów szkół zawodowych jest komplementarna z projektem systemowym Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie – „Podkarpacie stawia na zawodowców”. Jest to kolejna bardzo ważna inicjatywa, mająca na celu modernizację oraz podniesienie jakości kształcenia zawodowego w szkołach zawodowych województwa podkarpackiego. Do projektu przystąpiło 30 organów prowadzących, w tym 26 samorządów lokalnych, 2 instytucje niepubliczne i 2 szkoły, dla których organem prowadzącym jest ministerstwo. Wsparciem zostało objętych 160 szkół zawodowych z Podkarpacia. Dzięki takiemu dofinansowaniu w ramach PO KL, szkoły mają szansę na dostosowanie oferty kształcenia do potrzeb regionalnego/lokalnego rynku pracy, zmodernizowanie warunków kształcenia, wzmocnienie współpracy pomiędzy szkołami zawodowymi oraz pracodawcami, czy stworzenie efektywnego systemu doradztwa edukacyjno-zawodowego.

Ponadto, od 1 stycznia 2012 r. samorządowi województwa zostały powierzone do realizacji zadania w zakresie ochrony roszczeń pracowniczych. Zmiany te są konsekwencją reformy finansów publicznych, polegającej m.in. na pozbawieniu osobowości prawnej funduszy celowych, w tym Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

W województwie podkarpackim, w imieniu Marszałka Województwa Podkarpackiego zadania te wykonuje Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, w strukturze którego utworzono do tych zadań Wydział Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Działania realizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w 2012 roku przedstawione zostały w niniejszym opracowaniu.

ROZDZIAŁ 1. WDRAŻANIE KOMPONENTU REGIONALNEGO PO KL, DLA KTÓREGO WUP W RZESZOWIE PEŁNI ROLE INSTYTUCJI POŚREDNICZĄCEJ

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie na mocy upoważnienia przyjętego Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego nr 284/4721/06 z dnia 3 października 2006 r. pełni rolę Instytucji Pośredniczącej dla Komponentu Regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (dalej KR PO KL) na Podkarpaciu. Realizacja KR PO KL w województwie podkarpackim odbywa się na mocy Porozumienia nr KL/PK/2007/1 zawartego w dniu 22 czerwca 2007 r. (z późn. zm.) pomiędzy Ministrem Rozwoju Regionalnego a Samorządem Województwa Podkarpackiego, określającego zasady realizacji Programu, a także wysokość środków, w podziale na poszczególne Priorytety, przeznaczonych na finansowanie projektów w ramach KR PO KL.

Wartość alokacji

Wartość alokacji przyznanej dla województwa podkarpackiego na lata 2007-2013 uległa zwiększeniu i według znowelizowanego w dniu 20 grudnia 2011 r. Szczegółowego Opisu Priorytetów PO KL wynosi obecnie 494 564 863 euro, w tym na poszczególne Priorytety: VI - 175 215 465 euro, VII - 101 590 724 euro, VIII - 96 697 413 euro, IX - 121 061 261 euro.

Zwiększenie kwoty alokacji wynika m.in. z przyznania w roku 2011 środków w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania. W/w środki województwo podkarpackie otrzymało w związku z zajęciem wysokiej pozycji w rankingach wykorzystania alokacji PO KL.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku, zawartych zostało 1 981 umów z beneficjentami na realizację projektów w ramach PO KL na łączną kwotę 1 816 158 772 PLN. Wartość zawartych umów w zakresie wydatków kwalifikowanych pochodzących z krajowych środków publicznych wynosi 1 771 764 872 PLN, co stanowi 87,4% alokacji przyznanej na lata 2007-2013.

Wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 1 260 616 300,46 PLN, co stanowi 100% kumulatywnego celu założonego do osiągnięcia na koniec 2012 r.

Największy udział w realizacji przyjętego celu na koniec 2012 r. ma Priorytet VI, gdzie wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 589 587 103,90 PLN, następnie

Priorytet IX – 231 463 216,20 PLN. W ramach Priorytetu VII wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 208 291 375,09 PLN, a w ramach Priorytetu VIII – 182 168 484,55 PLN. W ramach Priorytetu X certyfikowana została kwota 49 106 120,72 PLN.

Umowa dotacji celowej

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. nr 157, poz. 1240, z późn. zm.) począwszy od dnia 1 stycznia 2010 roku kontraktacja środków odbywa się w podziale na środki pochodzące z Budżetu Środków Europejskich oraz środki Budżetu Państwa, których wysokość określona jest w Umowie Dotacji Celowej, zawieranej rokrocznie na kolejne lata budżetowe. Roczna wartość środków dotacji celowej przeznaczonych na wypłaty zaliczek dla Beneficjentów w ramach umów zawartych w województwie określona jest zapisem w ustawie budżetowej, na podstawie kwot zgłoszonych przez Instytucję Zarządzającą, której rolę pełni Ministerstwo Rozwoju Regionalnego.

Umowa dotacji celowej w ramach PO KL dla województwa podkarpackiego na 2012 r. nr PK/POKL/DC/2012/1 została zawarta w dniu 16 stycznia 2012 r., pomiędzy Ministrem Rozwoju Regionalnego, reprezentowanym przez Pana Pawła Orłowskiego, Podsekretarza Stanu, oraz Samorządem Województwa Podkarpackiego, reprezentowanym przez Pana Konrada Fijołka, p.o. Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie, działającego na podstawie Uchwały nr 102/2395/11 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 28 grudnia 2011 r.

Na podstawie w/w Umowy, Instytucja Zarządzająca zobowiązała się do przekazania Instytucji Pośredniczącej dotacji celowej na 2012 rok o łącznej wysokości 55 145 397 PLN. W dniu 30 października 2012 r. został podpisany Aneks nr 1 do w/w Umowy zmniejszający łączną kwotę dotacji celowej na rok 2012 dla województwa podkarpackiego do łącznej wysokości 47 842 570 PLN.

Wskazane środki zostały przeznaczone na realizację projektów w ramach Priorytetów VI-IX oraz na Priorytet X Pomoc Techniczna.

W dniu 11 grudnia 2012 roku Wojewódzki Urząd Pracy przesłał do IZ *Informację nt. aktualnego zapotrzebowania na środki dotacji celowej na 2012 r.* Informacja ta w postaci *Harmonogramu dotacji celowej na realizację PO KL dla województwa podkarpackiego* stanowi załącznik do *Umowy dotacji celowej w ramach PO KL dla województwa podkarpackiego na 2013 r.*, która podpisana została 9 stycznia 2013 r.

Budżet środków europejskich

Minister Rozwoju Regionalnego, jako dysponent środków w komponentcie regionalnym PO KL upoważnił Zarząd Województwa Podkarpackiego oraz Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie do wydawania zgody na dokonywanie płatności przez Bank Gospodarstwa Krajowego na podstawie wystawionych zleceń płatności na 2012 r. na mocy:

1. upoważnień nr DZF-IX-82250-193-(PK-WUP-1)-ER/11 i DZF-IX-82250-193-(PK-ZW-1)-ER/11 z dnia 23 grudnia 2011 r.;
2. upoważnień nr DZF-IX-82250-7-(PK-WUP-2)-JŚ/12 i DZF-IX-82250-7-(PK-ZW-2)-JŚ/12 z dnia 6 stycznia 2012 r.;
3. upoważnień nr DZF-IX-82250-7-(PK-WUP-3)-AK/12 i DZF-IX-82250-7-(PK-ZW-3)-AK/12 z dnia 6 kwietnia 2012 r.;
4. upoważnień nr DZF-IX-82250-7-(PK-WUP-4)-ER/12 i DZF-IX-82250-7-(PK-ZW-4)-ER/12 z dnia 23 lipca 2012 r.;
5. upoważnień nr DZF-IX-82250-7-(PK-WUP-5)-RK/12 i DZF-IX-82250-7-(PK-ZW-5)-RK/12 z dnia 30 lipca 2012 r.;
6. upoważnień nr DZF-IX-82250-7-(PK-WUP-6)-AK/12 i DZF-IX-82250-7-(PK-ZW-6)-AK/12 z dnia 20 listopada 2012 r.

Zatwierdzone dokumenty

W 2012 r. WUP opracował aktualizację *Instrukcji wykonawczych procesów Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie Instytucji Pośredniczącej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w latach 2007-2013*. Zaktualizowane *Instrukcje* zostały zatwierdzone przez Instytucję Zarządzającą 15 maja 2012 r.

W roku 2012 opracowana została także aktualizacja *Opisu Systemu Zarządzania i Kontroli (OSZiK) IP w ramach PO KL*, zatwierdzona przez IZ w dniu 17 grudnia 2012 r.

Plany działania

Na podstawie zapisów *Zasad dokonywania wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki* spoczywa na Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Rzeszowie - Instytucji Pośredniczącej PO KL obowiązek przygotowania Planów działania na kolejny rok programowania.

Prace nad przygotowaniem Planów działania rozpoczynają się w połowie roku poprzedzającego rok ich obowiązywania, a na ich ostateczny kształt (zakres merytoryczny,

kierunki wsparcia, grupy docelowe) mają wpływ uwagi Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, zalecenia Komisji Europejskiej oraz rekomendacje Podkomitetu i Komitetu Monitorującego PO KL.

Aby zapewnić jak największą adekwatność zapisów PD do potrzeb regionu, istotnym elementem prac nad ich przygotowaniem są konsultacje społeczne. Konsultacje Planów działania na rok 2013 miały bardzo szeroki wymiar - przeprowadzone zostały zarówno za pośrednictwem strony internetowej, bezpośrednio w trakcie spotkań informacyjno-konsultacyjnych w wybranych miastach regionu, jak i wśród członków m.in. Komisji Bezpieczeństwa Publicznego i Zatrudnienia, Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia, Podkomitetu Monitorującego.

Wsparcie w ramach PD na 2013 r. ukierunkowane zostało na zapewnienie kompleksowej pomocy uczestnikom projektów, dotyczy to w szczególności grup defaworyzowanych, tj. osób niepełnosprawnych, starszych, o niskich kwalifikacjach, zamieszkałych na obszarach zmarginalizowanych gospodarczo. W Planach działania nałożono również duży nacisk na zapewnienie efektywności zatrudnieniowej realizowanych projektów.

PD na 2013 rok otrzymały pozytywną rekomendację Podkomitetu Monitorującego PO KL województwa podkarpackiego podczas posiedzenia w dniu 26 listopada 2012 r.

Ostatecznie, MRR - Instytucja Zarządzająca PO KL dokonała zatwierdzenia Planów Działania na rok 2013 dla województwa podkarpackiego, działając na podstawie uchwały nr 109 Komitetu Monitorującego PO KL z dnia 6 grudnia 2012 r.

Podkomitet Monitorujący PO KL

W 2012 roku odbyły się dwa posiedzenia Podkomitetu Monitorującego PO KL Województwa Podkarpackiego:

1. Pierwsze posiedzenie PKM PO KL odbyło się w dniu 22 lutego 2012 r.

Najważniejsze punkty obrad to:

- przedstawienie zmian do Planu Działania na 2012 r. dla Priorytetu VI-IX PO KL,
- prezentacja *Sprawozdania z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego w ramach PO KL 2007-2013 za 2011 r.*,
- prezentacja projektów własnych i innowacyjnych realizowanych w ramach PO KL,
- przedstawienie stanu prac Regionalnej Sieci Tematycznej dla Województwa Podkarpackiego.

Podjęto uchwałę w sprawie pozytywnej rekomendacji zmian Planów Działania na rok 2012 dla Priorytetu VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* i dla Priorytetu VII *Promocja integracji społecznej* w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

2. Podjęcie uchwały w trybie obiegowym

W dniu 17 sierpnia 2012 r. w trybie obiegowym podjęta została uchwała w sprawie pozytywnej rekomendacji zmiany Planu Działania na rok 2012 dla Priorytetu VII *Promocja integracji społecznej* w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

3. Drugie posiedzenie PKM PO KL odbyło się w dniu 26 listopada 2012 r.

Najważniejsze punkty obrad to:

- podsumowanie procedury podejmowania uchwały w trybie obiegowym,
- przedstawienie projektów Planów Działania na 2013 r. dla poszczególnych Priorytetów komponentu regionalnego PO KL,
- przedstawienie Roczno Planu Działań Ewaluacyjnych na 2013 r.,
- przedstawienie wyników badań ewaluacyjnych:
 - *Badanie ewaluacyjne pt. „Ocena działania Regionalnych Ośrodków Europejskiego Funduszu Społecznego funkcjonujących w województwie podkarpackim”;*
 - *Badanie ewaluacyjne pt. „Kobieta na podkarpackim rynku pracy w kontekście działań finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego”;*
- przedstawienie *Sprawozdania okresowego z realizacji Priorytetów komponentu regionalnego PO KL,*
- przedstawienie stanu prac Regionalnej Sieci Tematycznej dla Województwa Podkarpackiego.

Podjęto: anulującą uchwałę nr 24 Podkomitetu Monitorującego PO KL Województwa Podkarpackiego z dnia 17 sierpnia 2012 r. w sprawie pozytywnej rekomendacji zmiany Planu Działania na rok 2012 dla Priorytetu VII *Promocja integracji społecznej* w ramach PO KL, oraz uchwałę w sprawie pozytywnej rekomendacji Planów Działania na rok 2013 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, uchwałę w sprawie zaopiniowania Roczno Planu Działań Ewaluacyjnych Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie na 2013 r., uchwałę w sprawie przyjęcia rekomendacji płynących z badania ewaluacyjnego *„Ocena działania Regionalnych Ośrodków Europejskiego Funduszu Społecznego funkcjonujących w województwie podkarpackim”* oraz uchwałę w sprawie przyjęcia rekomendacji płynących

z badania ewaluacyjnego „Kobieta na podkarpackim rynku pracy w kontekście działań finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego”.

Regionalna Sieć Tematyczna

W wyniku podjętych przez PKM uchwał dotyczących składu instytucjonalnego i osobowego, od dnia 17 września 2010 r. w województwie podkarpackim działa Regionalna Sieć Tematyczna.

W 2012 roku odbyły się dwa posiedzenia Regionalnej Sieci Tematycznej PO KL Województwa Podkarpackiego:

1. 19 marca 2012 r. w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Rzeszowie odbyło się posiedzenie RST WP. Jego celem było wydanie opinii nt. strategii wdrażania projektu innowacyjnego pt. „*Innowacyjny model obsługi osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+ przez podkarpackie Instytucje Rynku Pracy*” realizowanego przez firmę BD Center Sp. z o.o. przekształconą z BD Center Paweł Walawender.

Na spotkanie RST WP zaproszony został Ekspert z Centralnej Bazy Ekspertów prowadzonej przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, który przedstawił swoją opinię nt. ocenianego dokumentu. W wyniku dyskusji członkowie RST WP podjęli decyzję, o warunkowej akceptacji opiniowanej strategii wdrażania projektu innowacyjnego.

2. Kolejne posiedzenie RST WP odbyło się 25 września 2012 r. w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Rzeszowie. Jego celem było przeprowadzenie walidacji produktu finalnego projektu innowacyjnego pt. „*Innowacyjny model obsługi osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+ przez podkarpackie Instytucje Rynku Pracy*” realizowanego przez firmę BD Center Sp. z o.o.

Na spotkanie RST WP zaproszony został Ekspert z Centralnej Bazy Ekspertów prowadzonej przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego oraz Lider ds. osób 50+, działający przy RO EFS w Rzeszowie. Zaproszeni goście przedstawili swoje opinie nt. ocenianego dokumentu. W wyniku dyskusji członkowie RST WP podjęli decyzję, iż produkt finalny opracowany w ramach przedmiotowego projektu innowacyjnego został pozytywnie zwalidowany.

3. W ramach działalności RST WP zorganizowane zostały 3 spotkania konsultacyjne dot. prawidłowego opracowania strategii wdrażania projektu innowacyjnego przez beneficjenta. W spotkaniach udział wzięli członkowie RST WP, przedstawiciele WUP,

beneficjenci realizujący projekty innowacyjne, eksperci, specjaliści i praktycy zajmujący się obszarami związanymi z projektami innowacyjnymi i wybranymi dla projektów tematami.

Na spotkaniach członkowie RST WP przekazali beneficjentom uwagi, wnioski i spostrzeżenia powstałe po przeczytaniu wstępnych założeń strategii wdrażania.

Taka formuła spotkania pozwoliła beneficjentom na lepsze, bardziej szczegółowe i przemyślane opracowanie Strategii wdrażania projektów innowacyjnych oraz na dokonanie niezbędnych poprawek w założeniach projektowych.

Spotkania konsultacyjne odbyły się:

- 20 lutego 2012 – projekt pt. „*Innowacyjny model obsługi osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+ przez podkarpackie Instytucje Rynku Pracy*” realizowany przez firmę BD Center sp. z o.o.,
- 19 listopada 2012 r. – projekt pt. „*Innowacyjny model utrzymania aktywności zawodowej podkarpackich nauczycieli gimnazjów w wieku 50+*” realizowany przez firmę BD Center sp. z o.o.,
- 18 grudnia 2012 r. – projekt pt. „*Tworzenie architektury własnego środowiska pracy – innowacyjny model aktywizacji społeczno-zawodowej osób do 25 roku życia*” realizowany przez firmę ECORYS Polska sp. z o.o.

Dodatkowo w ramach prac Regionalnej Sieci opracowany został dokument, na podstawie, którego RST będzie działała w 2013 r. pt. *Strategia Działania na rok 2013 r. Regionalnej Sieci Tematycznej dla Województwa Podkarpackiego.*

Pomoc Techniczna

W celu zapewnienia technicznego i finansowego wsparcia procesu zarządzania, wdrażania i kontroli komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w województwie podkarpackim, prac Podkomitetu Monitorującego PO KL, sprawnej i efektywnej realizacji obowiązków z zakresu prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących pomocy udzielanej z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz zapewnienia ewaluacji oraz monitorowania realizowanych projektów, Instytucja Zarządzająca (IZ) przyznała Wojewódzkiemu Urzędowi Pracy (WUP), pełniącemu rolę Instytucji Pośredniczącej (IP), dofinansowanie na realizację Rocznych Planów Działania Pomocy Technicznej PO KL (RPD PT PO KL) w latach 2011-2015 w ramach Priorytetu X PO KL. 4 listopada 2010 roku została podpisana *Umowa o dofinansowanie Rocznych Planów Działania Pomocy Technicznej w ramach PO KL*, która została trzykrotnie aneksowana

(30.03.2011 r., 08.09.2011 r. i 25.05.2012 r.). Na podstawie ww. dokumentów, IZ przyznała IP dofinansowanie w łącznej kwocie 51 828 871,00 PLN oraz środki na realizację zadań i funkcjonowanie Regionalnych Ośrodków EFS w latach 2011-2014 w łącznej kwocie 6 095 778,00 PLN, a WUP zobowiązał się do wniesienia wkładu własnego w kwocie 9 146 271,00 PLN.

Regionalne Ośrodki EFS

Od początku 2012 roku na terenie Województwa Podkarpackiego kontynuowały działalność 4 Regionalne Ośrodki EFS, z którymi została podpisana umowa ramowa w 2009 roku, tj. Towarzystwo ALTUM, prowadzące RO EFS w Rzeszowie, Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. prowadząca RO EFS w Tarnobrzegu, Podkarpacka Izba Gospodarcza w Krośnie prowadząca RO EFS w Krośnie oraz FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie, z którą IP podpisało umowę na prowadzenie RO EFS w Przemyślu w 2011 roku.

Wszystkie Ośrodki realizowały swoje działania związane ze szkoleniami, animacją, doradztwem i informacją zgodnie ze *Standardami działania sieci RO EFS* w oparciu o przygotowane przez nie i zatwierdzone przez WUP w Rzeszowie Oferty na 2012 rok (w grudniu 2011 r. oraz w styczniu 2012 r. zostały podpisane aneksy do umów ramowych). Na realizację swoich zadań w 2012 roku każdy z 4 Regionalnych Ośrodków EFS otrzymał kwotę po 34 638,00 PLN miesięcznie (łącznie 1 662 624,00 PLN).

W 2012 roku Ośrodki realizowały szkolenia dot. m.in. tematyki prawidłowego sporządzania wniosku o dofinansowanie projektu w Generatorze Wniosków Aplikacyjnych, metodologii zarządzania projektem, rozliczania projektów w Generatorze Wniosków Płatniczych, aspektów księgowych w projektach współfinansowanych z EFS, zasad kontroli w projektach PO KL oraz zamówień publicznych w projektach współfinansowanych z EFS. W ubiegłym roku Regionalne Ośrodki EFS zorganizowały 80 szkoleń kluczowych i specjalistycznych, w których uczestniczyło w sumie 1 190 osób.

Z usług doradczych zrealizowanych w liczbie 2 136,25 godzin skorzystało 520 niepowtarzających się Beneficjentów.

W wyniku działań animacyjnych wszystkich 4 Regionalnych Ośrodków EFS na terenie Województwa Podkarpackiego, utworzonych zostało 13 partnerstw międzysektorowych oraz wsparto 15 istniejących już partnerstw na rzecz rozwoju.

W miesiącu marcu i kwietniu 2012 roku z inicjatywy WUP w Rzeszowie Ośrodki zatrudniły liderów ds. osób niepełnosprawnych oraz liderów ds. osób 50+. Osoby te

wywodzące się bezpośrednio z w/w grup defaworyzowanych miały za zadanie dotarcie do instytucji mogących przygotować wnioski uwzględniające potrzeby w/w grup, a także aktywizację bezrobotnych osób niepełnosprawnych i 50+. W 2012 roku liderzy wsparli 242 instytucje oraz 411 osób je reprezentujące. Złożonych zostało łącznie 21 projektów, których działania skierowane były do powyższych grup priorytetowych. Ponadto w związku z realizacją tego pilotażowego projektu w ramach struktur RO EFS, liderzy zaktywizowali 419 bezrobotnych osób niepełnosprawnych oraz powyżej 50 roku życia.

Poprzez działania informacyjne za pośrednictwem poczty elektronicznej, telefonu oraz kontaktu bezpośredniego klientów RO EFS z pracownikami Ośrodków, udzielono informacji łącznie 1 777 osobom. Ponadto zrealizowanych zostało 27 spotkań informacyjnych, w których uczestniczyło 362 osoby.

Efektom pracy sieci podkarpackich RO EFS była pomoc przy opracowaniu 173 wniosków aplikacyjnych do Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki oraz wsparcie 131 realizowanych projektów współfinansowanych z EFS na terenie województwa.

Ewaluacja

Na okres pierwszego półrocza 2012 roku przypada zakończenie realizacji dwóch badań ewaluacyjnych, które WUP Rzeszów zlecił Wykonawcom zewnętrznym w drodze przetargu rozstrzygniętego w roku 2011:

- Badanie pn. „Ocena działania Regionalnych Ośrodków Europejskiego Funduszu Społecznego funkcjonujących w województwie podkarpackim” – realizowane przez Konsorcjum w składzie Grupa Gumułka – Euroedukacja Sp. z o.o. oraz Grupa Gumułka Sp. z o.o (odbiór raportu końcowego - 12 marca 2012 roku);
- Badanie pn. „Kobieta na podkarpackim rynku pracy w kontekście działań finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego” – realizowane przez IBC Group Central Europe Holding S.A. – (odbiór raportu końcowego - 24 maja 2012 r., odbiór broszury z badania - 14 czerwca 2012 roku).

Wykorzystując wyniki tego ostatniego badania, w dniu 20 września 2012 roku w hotelu Dwór Ostoya w Jasionce k/Rzeszowa, WUP Rzeszów zorganizował konferencję zatytułowaną podobnie, jak raport ewaluacyjny - „Kobieta na podkarpackim rynku pracy w kontekście działań finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego”. Konferencja poświęcona została przede wszystkim problemom, z jakimi spotykają się kobiety na podkarpackim rynku pracy. Wśród zaproszonych gości znaleźli się zarówno eksperci, jak i przedstawiciele różnych środowisk zawodowych, którzy uczestniczyli w dyskusji nad tym,

co należy zrobić, aby poprawić trudną sytuację kobiet na rynku pracy – do czego tłem były m.in. rezultaty badania uzyskane przez Wykonawcę. Na konferencji obecne były także przedstawicielki różnych zawodów, również tych uważanych za „typowo męskie”, które dzieliły się swoimi doświadczeniami, związanymi z barierami, na jakie natrafiają przy poszukiwaniu zatrudnienia czy wykonywaniu obowiązków zawodowych, w tym także podczas prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

W pierwszym półroczu 2012 roku w wyniku rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na usługę kompleksowego doradztwa merytorycznego związanego z realizacją dwóch przewidzianych w Planie Działań Ewaluacyjnych badań ewaluacyjnych (których tytułu wskazano poniżej), zostały podpisane dwie umowy (na każde badanie indywidualnie - 16.04.2012 oraz 10.05.2012) z wykonawcą usługi – dr Hubertem Kotarskim. **Badania, których dotyczyły usługi eksperta to:**

- „Ocena rozwoju szkolnictwa zawodowego w województwie podkarpackim w kontekście wdrażania Działania 9.2 PO KL”,
- „Analiza potrzeb i barier organów prowadzących w zakresie programów rozwojowych szkół i placówek prowadzących kształcenie ogólne w ramach Poddziałania 9.1.2 PO KL w województwie podkarpackim”.

Doradztwo świadczone w ramach każdej z usług polegało na wsparciu merytorycznym w trakcie tworzenia dokumentacji przetargowej do w/w badań, członkostwie w Komisjach Przetargowych związanych z wyborem wykonawców zleczanych badań oraz konsultacjach wyników ewaluacji (przez cały okres ich realizacji, do odbioru raportów końcowych). Po zakończeniu I etapu współpracy z ekspertem, przeprowadzone zostały dwa postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego, w wyniku rozstrzygnięcia których wybrano wykonawcę - w obu przypadkach podmiotem wyłonionym w postępowaniu było Konsorcjum w składzie IPM Sp. z o.o. oraz Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

- Badanie dot. szkolnictwa zawodowego - umowa z dnia 8 października 2012 r. Nr 96/12,
- Badanie dot. szkolnictwa ogólnego w województwie podkarpackim - umowa z dnia 6 listopada 2012 r. Nr107/12.

Do końca 2012 r. zakończono realizację pierwszego z badań - dot. szkolnictwa zawodowego w województwie podkarpackim. Ewaluacja zakończyła się w przewidywanym

terminie. Raport końcowy z badania odebrano 28 grudnia 2012 roku, a jego odbiór podpisano bez zastrzeżeń.

Obecnie trwa kontynuacja badania dotyczącego szkolnictwa ogólnego w województwie podkarpackim. Do końca 2012 roku zakończono realizację dwóch, z trzech etapów badania. Odebrano raport metodologiczny (dnia 23 listopada 2012 r.); oraz raport z badania desk-research (dnia 28 grudnia 2012 r.). Zakończenie badania planowane jest w pierwszym kwartale 2013 roku.

Plan Działań Ewaluacyjnych WUP na 2013 r. został zatwierdzony przez MRR oraz przyjęty uchwałą Podkomitetu Monitorującego Województwa Podkarpackiego w listopadzie 2012 roku. Oprócz kontynuacji w/w badania zakłada on realizację czterech nowych badań ewaluacyjnych. W czasie obrad, w trakcie których plan został przyjęty, Podkomitetowi zaprezentowano też opracowane tabele wdrażania z dwóch badań spośród realizowanych w 2012 r – dot. sytuacji kobiet oraz oceny RO EFS. Obie tabele zostały przyjęte uchwałą PKM.

Przy Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Rzeszowie funkcjonuje Regionalna Grupa Sterująca Ewaluacją. W 2012 r. członkowie grupy obradowali sześciokrotnie, przy okazji prezentacji wstępnych oraz ostatecznych wersji wypracowanych przez wykonawców dokumentów, w związku z realizacją zleconych przez WUP w/w badań ewaluacyjnych.

Działania w zakresie Informacji i Promocji

Spotkania, szkolenia, warsztaty, konferencje

Po każdym ogłoszonym konkursie WUP organizował spotkania:

- informacyjne dla projektodawców zainteresowanych aplikowaniem o środki z EFS w ramach PO KL,
- w trakcie, których omawiane były znowelizowane dokumenty programowe,
- dla beneficjentów realizujących projekty systemowe,
- dotyczące realizacji projektów innowacyjnych i ponadnarodowych,
- informacyjno-konsultacyjne dot. Planów Działania na 2012 r.,
- konsultacyjne – indywidualne dla projektodawców, którzy zamierzali składać wnioski o dofinansowanie realizacji projektów PO KL („Dni otwarte”, „Drzwi otwarte”).

W 2012 r. WUP zorganizował łącznie 32 spotkania o charakterze informacyjnym, bądź szkoleniowym, w których udział wzięło 1 502 osoby.

Ponadto zorganizowane zostały dwie konferencje:

- 15.06.2012 r. konferencja pt. „*Wsparcie PO KL dla szkolnictwa zawodowego*”, której celem było przybliżenie znaczenia systemowych rozwiązań adresowanych do szkolnictwa zawodowego w całym województwie oraz wsparcia merytorycznego, szkoleniowego i sprzętowego na rzecz tego typu szkół, przybliżenie znaczenia poprawy jakości ofert tych placówek i dobrego przygotowania uczniów pod potrzeby rynku pracy; udział w konferencji wzięło 70 osób,
- 20.09.2012 r. konferencja pt. „*Kobieta na podkarpackim rynku pracy w kontekście działań finansowanych z EFS*”, w trakcie której zorganizowany został panel ekspertów i reprezentantów różnych środowisk zawodowych, którzy podjęli ważną dyskusję na temat działań, które należy podejmować w celu poprawy sytuacji zawodowej kobiet; dyskusja dotyczyła m.in. przełamania stereotypów dotyczących zawodów dla mężczyzn i zawodów dla kobiet, przykładów pozytywnych rozwiązań w systemie naboru oraz uwarunkowań mających wpływ na zatrudnianie kobiet; udział w konferencji wzięło 148 osób.

Konkursy promocyjne

WUP zorganizował konkurs fotograficzny pt. "*Kapitałne zdjęcie PO KL na Podkarpaciu*", którego celem było propagowanie poprzez prace konkursowe roli, jaką odgrywa PO KL w życiu mieszkańców Podkarpacia oraz upowszechnianie rezultatów projektów prowadzonych w ramach PO KL, w tym w szczególności:

- zainteresowanie szerokiego grona osób Programem Kapitał Ludzki oraz rozbudzenie zainteresowań związanych z Unią Europejską,
- popularyzacja wiedzy nt. efektów osiąganych podczas realizacji projektów dofinansowanych w ramach komponentu regionalnego PO KL.

Konkurs skierowany był do mieszkańców Podkarpacia, którzy ukończyli 18-ty rok życia i amatorsko zajmowali się fotografią. W odpowiedzi na ogłoszony Konkurs, do WUP w Rzeszowie w wyznaczonym terminie wpłynęły jedynie 4 prace konkursowe, przy czym 2 z nich zostały odrzucone z uwagi na niespełnianie wymogów formalnych. W związku z powyższym WUP zmuszony był do unieważnienia Konkursu.

Organizacja imprez masowych

16 września 2012 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie zorganizował w Parku Jedności Polonii z Macierzą w Rzeszowie imprezę plenerową pt. „*Piknik Operatywnych i Kapitalnych Ludzi na Podkarpaciu*”.

Na imprezę zaproszeni zostali wszyscy mieszkańcy Podkarpacia poprzez ogłoszenia radiowe, prasowe, internetowe i plakaty oraz zapowiedź telewizyjną. Przedsięwzięcie cieszyło się dużym zainteresowaniem, a na wszystkich, którzy przybyli na imprezę czekały liczne atrakcje i konkursy.

Celem imprezy była promocja Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, przybliżenie wszystkim mieszkańcom Podkarpacia jego założeń oraz zachęcenie ich do wzięcia udziału w różnego rodzaju projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, które są w trakcie realizacji. Najważniejszym elementem imprezy były informacje udzielane bezpośrednio przez beneficjentów, którzy uzyskali dofinansowanie i rozpoczynali proces rekrutacji i naboru uczestników do swoich projektów. Specjalnie utworzone stoiska dla beneficjentów z materiałami informacyjnymi dawały mieszkańcom województwa możliwość uzyskania szczegółowych informacji o formach wsparcia, warunkach udziału w projekcie itp.

Nie zabrakło też stoisk z wyrobami regionalnymi tj. jadłem regionalnym i rękodziełem artystycznym. Dużą liczbą odwiedzających cieszyły się Punkty Informacyjne PO KL i RO EFS oraz Głównego Punktu Informacyjnego Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego, w których pracownicy udzielali wyjaśnień i informacji na temat wdrażanych programów unijnych na Podkarpaciu.

Obok strefy wystawienniczej rozmieszczona została strefa zabaw dla dzieci oraz strefa artystyczna. W strefie zabaw dla dzieci przewidziane zostały takie atrakcje jak:

- konkursy związane z PO KL i EFS,
- bramka celnościowa,
- basen z kulkami i zjeżdżalnia.

Najmłodsze dzieci chętnie skorzystały z możliwości pomalowania twarzy, puszczenia baniek mydlanych, jak również udzielały się podczas układania puzzli i klocków.

W trakcie trwania imprezy odbyły się liczne wystąpienia artystyczne wykonawców i zespołów z Podkarpacia tj.:

- pokaz Fire Show w wykonaniu uczestnika *Mam Talent* Tomasza Piotrowskiego,
- pokaz tańca – Klub tańca Dżet Rzeszów – Boguchwała oraz Break Dance Tyczyn,
- pokaz walki karate – Klub Sportów Walki SYSTEM,

- recital zespołu Yank Shippers,
- pokaz akrobatyczny w wykonaniu Towarzystwa Gimnastycznego „Sokół”,
- recital uczestników programu *Must be the Music* – Krzysztofa i Pawła Delikatów,
- pokaz trialu rowerowego w wykonaniu Krystiana Herby,
- pokaz sekcji rolkarskiej – Szkoła Rolkarska Wodzu.

Gwiazdą wieczoru był Michał Szpak – uczestnik programu *XFactor*, który podczas swojego koncertu porwał uczestników imprezy do śpiewu i tańca. Przez cały czas trwania imprezy organizowane były liczne konkursy, w tym związane z tematyką EFS i PO KL, w których mogły brać udział wszyscy uczestnicy imprezy. Ze sceny wypowiadali się przedstawiciele projektodawców, którzy dzięki PO KL realizują projekty umożliwiające mieszkańcom Podkarpacia podniesienie swoich kwalifikacji zawodowych. Impreza dzięki urokliwemu parkowi i zapewnieniu różnorodnych atrakcji spotkała się z dużym zainteresowaniem i uznaniem mieszkańców, którym umożliwiono bezpośredni kontakt i uzyskanie informacji od projektodawców „ruszających” z nowymi projektami w ramach komponentu PO KL.

Telewizja

W TVP O/Rzeszów kontynuowana była emisja cyklu programów informacyjnych poświęconych komponentowi regionalnemu Programu Kapitał Ludzki pt. „Kapitał Ludzki - Inwestycje w człowieka”. W 2012 roku wyprodukowano i wyemitowano następujące felietony:

- *Kobieta na podkarpackim rynku pracy,*
- *Stypendia doktoranckie,*
- *Indywidualizacja nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkół podstawowych.*

Publikacje

W ramach działalności wydawniczej WUP opublikował:

- Biuletyn WUP (cztery numery: 17-20/2012),
- broszurę „Plany Działania na rok 2013”,
- ulotkę „Projekty innowacyjne realizowane w ramach PO KL zmieniają Podkarpacie”,
- książkę „Dobre praktyki PO KL na Podkarpaciu”,
- wkładkę gazetową „Bezzwrotne dotacje dla osób bezrobotnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej”.

Łączny nakład wszystkich publikacji – 132 800 egzemplarzy.

Kampania reklamowa

Kampania reklamowa miała na celu zachęcenie mieszkańców Podkarpacia do uczestnictwa w projektach realizowanych w ramach PO KL i poszerzenia ich wiedzy na temat możliwości udziału w projektach, które uzyskały dofinansowanie. W oparciu o pozyskiwane różnorodne informacje od klientów WUP, ankiety i rozmowy pracowników Punktów Informacyjnych, informacji uzyskanych od Liderów ds. osób niepełnosprawnych i Liderów ds. osób 50+ utrzymujących i nawiązujących kontakty m.in. z organizacjami pozarządowymi, instytucjami i firmami we wszystkich gminach regionu wynika, że niestety wiedza na temat możliwości przygotowywania projektów, udziału w konkursach i uczestnictwie w projektach jest niestety ciągle zbyt mała. Dotyczy to zwłaszcza małych miejscowości i środowisk wiejskich, oddalonych od miast. Stąd zachodzi konieczność inicjowania i podejmowania dalszych działań informacyjno-promocyjnych poprzez różne narzędzia. Poprzez specjalną ulotkę wydaną w dużym nakładzie, promowana była Baza projektów PO KL zamieszczona na stronie internetowej IP www.pokl.wup-rzeszow.pl, w której na bieżąco zamieszczane są informacje o realizowanych projektach. Ulotka instruuje, jak z bazy korzystać, jak znaleźć informacje ważne dla osoby chcącej, np. wziąć udział w jakimś projekcie.

Ponadto w ramach kampanii wyemitowany został 30 sekundowy spot promujący PO KL na terenie Podkarpacia, informujący mieszkańców o otrzymaniu przez WUP w Rzeszowie dodatkowych środków finansowych w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania oraz sposobu ich podziału.

Kampania składała się z trzech etapów i prowadzona była na następujących nośnikach: bilbordy, teledystrybucja i telewizja.

I etap kampanii

Umieszczenie na 15 bilbordach w 11 miastach Podkarpacia (Rzeszów, Dębica, Krosno, Lubaczów, Przemyśl, Tarnobrzeg, Ustrzyki, Sanok, Lesko, Nisko, Jarosław) reklamy PO KL. Reklama była widoczna na bilbordach w okresie od maja do października 2012 r.

II etap kampanii

W 5 telewizjach miejskich i kablowych nadających na terenie Podkarpacia oraz w TVP O/Rzeszów emitowany był 30 sekundowy spot reklamowy informujący mieszkańców Podkarpacia o otrzymaniu przez WUP w Rzeszowie dodatkowych środków finansowych

w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania oraz sposobu ich podziału. Reklama emitowana była w miesiącach czerwiec – lipiec 2012 r.

III etap kampanii

Reklama PO KL była emitowana na 18 telebimach w 14 miastach Podkarpacia (Dębica, Jarosław, Jasło, Kolbuszowa, Krosno, Leżajsk, Lubaczów, Mielec, Nisko, Przemyśl, Rzeszów, Sanok, Stalowa Wola, Tarnobrzeg). Emisja reklamy odbywała się w miesiącach od lipca 2012 r. do 30 listopada 2012 r.

Kampania skierowana była do wszystkich mieszkańców Podkarpacia.

Stan wdrażania PO KL

Nabory wniosków o dofinansowanie przeprowadzone w latach 2007-2012

W odpowiedzi na 124 konkursy ogłoszone w latach 2007-2012, zostało złożonych 11 553 wnioski o dofinansowanie (przy czym w ramach dwóch konkursów ogłoszonych końcem 2012 roku nabory wniosków o dofinansowanie prowadzone były na początku 2013 roku). Łączna wartość złożonych wniosków o dofinansowanie to ponad 7,9 mld PLN.

W poniższej tabeli przedstawione zostało tempo ogłaszania konkursów w latach 2007-2012 w podziale na Priorytety.

Lata	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Priorytet VI	1	6	5	3	1	7
Priorytet VII	0	4	4	5	8	4
Priorytet VIII	1	6	9	7	7	7
Priorytet IX	1	6	8	4	10	10
Razem	3	22	26	19	26	28
Łącznie	124					

Umowy zawarte w latach 2007-2012

W ramach wdrażanego przez WUP komponentu regionalnego PO KL do końca 2012 roku zawartych zostało 1 981 umów o dofinansowanie realizacji projektów na łączną kwotę 1 816 158 772 PLN.

1.1 Realizacja zadań w ramach Priorytetu VI PO KL „Rynek pracy otwarty dla wszystkich”

Rok 2012 był szóstym rokiem wdrażania Priorytetu VI PO KL *Rynek pracy otwarty dla wszystkich* w województwie podkarpackim. W ramach Priorytetu VI POKL realizowane są projekty zapewniające wsparcie osobom pozostającym bez zatrudnienia, w tym osobom bezrobotnym, doświadczającym największych trudności związanych z dostępem do rynku pracy. Celem realizowanych projektów jest podniesienie poziomu aktywności zawodowej i zdolności do zatrudnienia wyżej wymienionych grup osób oraz wspieranie inicjatyw służących rozwojowi przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

Wydział Wspierania Aktywizacji Zawodowej odpowiedzialny w ramach Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie za wdrażanie Priorytetu VI POKL, realizował w okresie sprawozdawczym działania zmierzające do zakontraktowania dodatkowych środków otrzymanych w ramach Krajowej Rezerwy Wykonania, a także działania związane z realizacją projektów przyjętych do dofinansowania. W ramach tych zadań, zgodnie z opracowanym przez Wydział Planem Działania dla Priorytetu VI POKL województwa podkarpackiego, prowadzony był nabór i ocena wniosków składanych zarówno w trybie konkursowym, jak i systemowym. Zawierano także umowy na dofinansowanie projektów konkursowych wraz z przyjmowaniem zabezpieczeń na ich realizację oraz aneksy na dofinansowanie wieloletnich projektów systemowych. Ponadto monitorowany był proces realizacji projektów wraz z ich rozliczaniem finansowym i merytorycznym.

Jednocześnie kontynuowany był proces oceny wniosków złożonych w odpowiedzi na konkurs na realizację projektów innowacyjnych testujących ogłoszony w 2011 r. i nastąpiła kontraktacja wybranego do dofinansowania projektu.

Projekty konkursowe

Z konkursu ogłoszonego w 2011 r. na realizację projektów innowacyjnych testujących pozytywną ocenę merytoryczną uzyskał jeden wniosek, podpisana zatem została jedna umowa na dofinansowanie projektu o wartości 1 420 695,00 PLN w ramach Poddziałania 6.1.1.

Szczegółowy obraz procesu naboru wniosków i kontraktowania w 2012 r. z konkursu ogłoszonego w 2011 r. obrazuje poniższe zestawienie.

Stan procesu naboru wniosków w konkursie ogłoszonym w 2011 r. i kontynuowanym w 2012 r. na dzień 31 grudnia 2012 r.

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków (PLN)	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów (PLN)	Uwagi
Konkurs zamknięty nr 16/POKL/VI/IN/2011						
20	39 388 115,13	13	1	1	1 420 695,00	

Konkursy ogłoszone w 2012 r.

W 2012 r. w ramach Priorytetu VI POKL, zgodnie z Planem Działania na 2012 r. dla tego Priorytetu, ogłoszono siedem konkursów, w tym w ramach Poddziałania 6.1.1 POKL cztery konkursy (z tego jeden na realizację projektów wyłącznie przez powiatowe urzędy pracy i jeden na realizację projektów współpracy ponadnarodowej) oraz w ramach Działania 6.2 POKL trzy konkursy (z tego jeden na realizację instrumentów inżynierii finansowej, czyli tzw. mikropożyczek).

Ocena merytoryczna wniosków złożonych w odpowiedzi na konkursy nr 17/POKL/6.1.1/2012, 18/POKL/6.1.1/2012, 19/POKL/6.1.1/2012, 20/POKL/6.2/2012, 21/POKL/6.2/2012 została przeprowadzona w okresie sprawozdawczym, w którym również dokonano kontraktacji wszystkich przyjętych do dofinansowania projektów. Natomiast w ramach konkursu nr 22/POKL/6.2/2012 ocena merytoryczna zostanie dokonana w następnym okresie sprawozdawczym, a w ramach konkursu nr 23/POKL/6.1.1/PWP/2012 - w 2013 r. zostanie przeprowadzona zarówno ocena formalna, jak i merytoryczna, z uwagi na to, że termin składania wniosków w ramach tego konkursu upłynął 28.12.2012 r.

Szczegółowy obraz procesu naboru wniosków i kontraktowania w ramach konkursów ogłoszonych w 2012 r. przedstawiają poniższe zestawienia.

Konkursy ogłoszone w 2012 r.

Rodzaj i numer konkursu	Data naboru wniosków	Alokacja na konkurs (PLN)
Konkurs zamknięty nr 17/POKL/6.1.1/2012	23.02.2012-30.03.2012	25 000 000,00

Konkurs zamknięty nr <i>18/POKL/6.1.1/2012</i>	28.02.2012-06.04.2012	10 000 000,00
Konkurs zamknięty nr <i>19/POKL/6.1.1/2012</i>	16.03.2012-20.04.2012	25 000 000,00
Konkurs zamknięty nr <i>20/POKL/6.2/2012</i>	20.04.2012-22.05.2012	14 000 000,00
Konkurs zamknięty nr <i>21/POKL/6.2/2012</i>	20.04.2012-22.05.2012	33 500 000,00
Konkurs zamknięty nr <i>22/POKL/6.2/2012</i>	17.10.2012-30.11.2012	14 000 000,00
Konkurs zamknięty nr <i>23/POKL/6.1.1/PWP/2012</i>	30.10.2012-28.12.2012	5 500 000,00

Stan procesu naboru wniosków w ramach konkursów ogłoszonych w 2012 r.

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków (PLN)	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów (PLN)	Uwagi
<u>1</u>	<u>2</u>	<u>3</u>	<u>4</u>	<u>5</u>	<u>6</u>	<u>7</u>
Konkurs zamknięty nr <i>17/POKL/6.1.1/2012</i>						
21	36 324 340,11	20	17	17	29 120 370,52	W ramach podpisanych umów kwota dofinansowania wynosi: 26 933 584,82
Konkurs zamknięty nr <i>18/POKL/6.1.1/2012</i>						
59	75 099 366,33	44	9	8	7 903 836,47	Jeden z Projektodawców zrezygnował z podpisania umowy
Konkurs zamknięty nr <i>19/POKL/6.1.1/2012</i>						
154	210 302 635,13	121	38	38	49 684 810,04	W ramach podpisanych umów kwota dofinansowania wynosi: 47 497 348,79
Konkurs zamknięty nr <i>20/POKL/6.2/2012</i>						
40	97 498 448,75	29	8	8	22 825 301,00	

Konkurs zamknięty nr 21/POKL/6.2/2012						
67	176 741 431,81	39	10	10	26 469 784,59	
Konkurs zamknięty nr 22/POKL/6.2/2012						
3	11 171 160,00	3	--	--	--	Na dzień 31.12.2012r. trwała ocena merytoryczna
Konkurs zamknięty nr 23/POKL/6.1.1/PWP/2012						
10	11 885 908,10	--	--	--	--	Na dzień 31.12.2012r. trwała ocena formalna

Zawarte umowy

Łącznie od początku obecnego okresu programowania do 31 grudnia 2012 r. w ramach Priorytetu VI POKL zawarto 306 umów na kwotę 786 058 675,30 PLN (w tym wkład publiczny: 768 658 885,12 PLN).

Umowy zawarte w ramach Priorytetu VI w 2012 r. oraz od początku okresu programowania przedstawia poniższe zestawienie:

Priorytet/Działanie/ Poddziałanie	Zawarte umowy			
	Liczba		Wartość ogółem (PLN)	w tym krajowy wkład publiczny (PLN)
	w bieżącym okresie sprawoz- dawczym	od początku realizacji Priorytetu		
	1	2	3	4
Poddziałanie 6.1.1	64	172	169 441 493,67	165 067 246,72
Poddziałanie 6.1.2	0	42	24 611 695,98	24 611 695,98
Poddziałanie 6.1.3*	0	21	438 866 565,36	425 841 022,13
Ogółem Działanie 6.1	64	235	632 919 755,01	615 519 964,83
Działanie 6.2	18	37	151 552 654,75	151 552 654,75
Działanie 6.3**	0	34	1 586 265,54	1 586 265,54
Ogółem Priorytet VI	82	306	786 058 675,30	768 658 885,12

*Poddziałanie finansowane z Funduszu Pracy, corocznie zawierane są aneksy do umów ramowych

**Jedna umowa podpisana w Działaniu 6.3 została rozwiązana na wniosek Beneficjenta

Zatwierdzone wnioski o płatność

W okresie sprawozdawczym trwał proces rozliczania i monitorowania realizacji projektów na podstawie wniosków o płatność składanych przez Beneficjentów.

W 2012 r. w ramach Priorytetu VI rozliczono następującą ilość wniosków Beneficjenta o płatność:

Lp.	Działanie/Poddziałanie	Liczba rozliczonych wniosków o płatność	Wartość środków rozliczonych w 2012 r. (wydatków uznanych za kwalifikowalne) w PLN
1.	Poddziałanie 6.1.1 <i>Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy</i>	65	7 382 915,42
2.	Poddziałanie 6.1.2 <i>Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie</i>	85	4 349 200,54
3.	Poddziałanie 6.1.3 <i>Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych</i>	64	46 873 422,99
4.	Działanie 6.2 <i>Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia</i>	33	12 021 223,57
5.	Działanie 6.3 <i>Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich</i>	2	33 339,40
	RAZEM	249	70 660 101,92

Poniżej przedstawiony jest opis stanu realizacji konkursów i naborów wniosków o dofinansowanie realizacji projektów w 2012 r. wg poszczególnych Poddziałania/Działania w Priorytecie VI POKL.

Poddziałanie 6.1.1 *Wsparcie osób pozostających bez zatrudnienia na regionalnym rynku pracy*

Zgodnie z przyjętymi zasadami wdrażania projektów innowacyjnych, konkursy na ich realizację ogłaszane są w ramach całego Priorytetu, natomiast budżet przyporządkowany jest do Działania lub Poddziałania. W województwie podkarpackim przyjęto rozwiązanie, że wnioski na realizację projektów innowacyjnych składane będą w ramach Poddziałania 6.1.1. W związku z powyższym z konkursu ogłoszonego w 2011 r. na realizację projektów

innowacyjnych testujących, pozytywną ocenę merytoryczną przeprowadzoną w 2012 r. uzyskał jeden wniosek, podpisana zatem została jedna umowa na dofinansowanie projektu o wartości 1 420 695,00 PLN w ramach Poddziałania 6.1.1.

W okresie sprawozdawczym Wojewódzki Urząd Pracy ogłosił cztery konkursy zamknięte na realizację projektów w ramach Poddziałania 6.1.1, w tym w konkursie nr 17/POKL/6.1.1/2012 projektodawcami mogły być wyłącznie powiatowe urzędy pracy, konkurs nr 18/POKL/6.1.1/2012 adresowany był wyłącznie do osób niepełnosprawnych i osób w wieku 50+ pozostających bez zatrudnienia (w tym zarejestrowanych jako bezrobotne), natomiast konkurs nr 23/POKL/6.1.1/PWP/2012 dotyczył projektów współpracy ponadnarodowej. We wszystkich konkursach (poza projektami współpracy ponadnarodowej) warunkiem niezbędnym było zapewnienie odpowiedniego wskaźnika efektywności zatrudnionej, w zależności od rodzaju grupy docelowej. W odpowiedzi na ogłoszone konkursy w okresie sprawozdawczym wpłynęło 244 wnioski na kwotę 333 612 249,67 PLN. Trzy konkursy zostały całkowicie rozstrzygnięte w okresie sprawozdawczym, łącznie z podpisaniem 63 umów o dofinansowanie projektów na kwotę 86 709 017,03 PLN (kwota dofinansowania: 82 334 770,08 PLN). Jeden z Projektodawców, którego wniosek został wyłoniony do dofinansowania, odstąpił od podpisania umowy. Podpisane umowy przekroczyły łączną alokację na konkursy, nie przekroczyły natomiast alokacji na to Poddziałanie, w związku z czym Dyrektor WUP, zgodnie z systemem wdrażania POKL, podjął decyzję o zawarciu umów ze wszystkimi Projektodawcami, których wnioski uzyskały pozytywną ocenę merytoryczną. Ostatni konkurs na dofinansowanie projektów współpracy ponadnarodowej, zarówno formalnie, jak i merytorycznie zostanie rozstrzygnięty w następnym okresie sprawozdawczym.

W roku 2012 w ramach Poddziałania 6.1.1 POKL zatwierdzono 65 wniosków o płatność na kwotę 7 382 915,42 PLN.

Poddziałanie 6.1.2 Wsparcie powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy w realizacji zadań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych w regionie

W okresie sprawozdawczym nie ogłaszano konkursu w ramach Poddziałania 6.1.2. Całość alokacji przewidzianej na Poddziałanie została zakontraktowana w roku 2010.

W roku 2012 w ramach Poddziałania 6.1.2 POKL zatwierdzono 85 wniosków o płatność na kwotę 4 349 200,54 PLN.

Poddziałanie 6.1.3 Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych

W ramach Poddziałania 6.1.3 realizowane są **projekty systemowe** Powiatowych Urzędów Pracy. Projekty te realizowane są przez wszystkie Powiatowe Urzędy Pracy województwa podkarpackiego (21-PUP). Ich realizacja rozpoczęła się w 2008 r., a umowy zostały zawarte do 2013 r. Powiatowe Urzędy Pracy co roku składają wnioski o dofinansowanie realizacji projektów na dany rok budżetowy. Wnioski te są oceniane pod względem formalnym i merytorycznym, a w razie błędów mogą być poprawiane nawet kilkakrotnie na podstawie uwag Instytucji Pośredniczącej. Poprawiona i zaakceptowana wersja wniosku zostaje przyjęta do realizacji i stanowi załącznik do aneksu do umowy ramowej. Kwotę dofinansowania projektów stanowią środki Funduszu Pracy będące w danym roku w dyspozycji samorządu województwa podkarpackiego. Alokacja na to Poddziałanie została w województwie podkarpackim wyczerpana już w 2011 r., niemniej jednak Instytucja Zarządzająca POKL w styczniu 2012 r. podjęła decyzję, by projekty te były nadal realizowane. W związku z powyższym został zmieniony Plan Działania dla Priorytetu VI POKL na 2012 r., i została w nim ujęta alokacja na realizację projektów systemowych w ramach Poddziałania 6.1.3 POKL. Po ogłoszeniu naboru wniosków wszystkie (21) Powiatowe Urzędy Pracy złożyły wnioski o dofinansowanie projektów systemowych i podpisały **aneksy do umów ramowych na łączną kwotę 53 325 683,90 PLN (kwota dofinansowania projektów: 52 095 600,00 PLN)**. Projekty te zgodnie z kryteriami dostępu adresowane były wyłącznie do osób młodych do 35 roku życia, z których co najmniej 70% stanowiły osoby w wieku do 30 roku życia. W województwie podkarpackim osoby w wieku do 35 roku życia stanowią niemal 55% ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych (stan na 31.12.2011 r.). W związku z powyższym niezbędne było priorytetowe potraktowanie tej kategorii osób. Podobnie jak w projektach konkursowych, powiatowe urzędy pracy również zobowiązane były do zapewnienia zatrudnienia dla części uczestników projektów.

W okresie sprawozdawczym zostały zatwierdzone 64 wnioski o płatność na kwotę 46 873 422,99 PLN.

Wszystkie wydatki w ramach Poddziałania 6.1.3 finansowane są z Funduszu Pracy i są realizowane poza budżetem województwa.

Działanie 6.2 Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia

W okresie sprawozdawczym w ramach Działania 6.2 ogłoszono trzy konkursy. Jeden z konkursów (nr 20/POKL/6.2/2012) adresowany był do grup docelowych zidentyfikowanych jako osoby bezrobotne najbardziej potrzebujące wsparcia na podkarpackim rynku pracy, czyli osoby poniżej 25 roku życia, osoby niepełnosprawne oraz osoby w wieku 50+. Każda z tych kategorii osób posiada różnego rodzaju bariery, które uniemożliwiają start/powrót, czy też

utrzymanie się na rynku pracy. Ostatni z konkursów (nr 22/POKL/6.2/2012) został ogłoszony w celu wyboru projektów na realizację instrumentów inżynierii finansowej, czyli tzw. mikropożyczek. Łącznie złożono 110 wniosków o dofinansowanie projektów na kwotę 285 411 040,56 PLN. Pozytywną ocenę formalną przeszło 71 wniosków. Z dwóch rozstrzygniętych w 2012 r. konkursów do dofinansowania zostało zakwalifikowane 18 projektów. Z wszystkimi wyłonionymi Projektodawcami podpisano umowy na łączną wartość 49 295 085,59 PLN. Także i w tym przypadku alokacja na konkursy została nieco przekroczona, niemniej jednak alokacja środków na Działanie 6.2 nie została przekroczona, co dało możliwość kontraktacji wszystkich pozytywnie ocenionych projektów. Ocena merytoryczna wniosków złożonych na realizację instrumentów inżynierii finansowej zostanie przeprowadzona w następnym okresie sprawozdawczym.

W roku 2012 zatwierdzono 53 wnioski o płatność na kwotę 12 021 223,57 PLN.

Działanie 6.3 Inicjatywy lokalne na rzecz podnoszenia poziomu aktywności zawodowej na obszarach wiejskich

W okresie sprawozdawczym nie ogłaszano już żadnych konkursów w ramach Działania 6.3, ponieważ zgodnie z zapisami Szczegółowego Opisu Priorytetów POKL od 1 stycznia 2012 r. została wyłączona możliwość ogłaszania konkursów w ramach tego Działania.

W roku 2012 w ramach Działania 6.3 zatwierdzono 2 ostatnie wnioski o płatność na kwotę 33 339,40 PLN.

Realizacja projektów w ramach Priorytetu VI POKL w województwie podkarpackim przyniosła wymierne korzyści szczególnie osobom znajdującym się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. W projektach tych od początku realizacji Priorytetu rozpoczęło udział 68 992 osoby (39 485 kobiet i 29 507 mężczyzn), z których 3 656 osób (2 360 kobiet i 1 296 mężczyzn) kontynuuje udział w projektach w następnym okresie sprawozdawczym. Z osób, które rozpoczęły udział w projektach, 65 328 osób (37 243 kobiety i 28 085 mężczyzn) to są osoby bezrobotne (z tego ponad 32%, tj. 20 986 osoby to osoby długotrwale bezrobotne), a 1 963 osoby (1 182 kobiety i 781 mężczyzn), to są osoby nieaktywne zawodowo. Z przedstawionych danych wynika, że w skali całego Priorytetu ze wsparcia w ramach projektów korzysta znacznie więcej kobiet, aniżeli mężczyzn. Biorąc pod uwagę wykształcenie, mężczyźni przeważają jedynie w grupie osób z najniższym wykształceniem (tj. podstawowym, gimnazjalnym i niższym), natomiast w każdej innej kategorii wykształcenia przeważają kobiety, przy czym ponad dwukrotnie więcej kobiet jest wśród uczestników projektów z wykształceniem pomaturalnym i wyższym. Przede wszystkim

kobiety w znacznie większym stopniu uczestniczą w formach wsparcia oferowanych w ramach Poddziałania 6.1.1 i 6.1.3. Zupełnie inaczej kształtuje się natomiast zainteresowanie i aktywność kobiet i mężczyzn podjęciem pracy na własny rachunek. Rozpoczęcie działalności gospodarczej przez uczestników projektów jest bardzo istotnym efektem realizowanych projektów. Wśród 10 766 osób, które podjęło działalność na własny rachunek w wyniku wsparcia otrzymanego w ramach projektów zdecydowanie przeważają mężczyźni (7 133 osób, tj. 66,25%), kobiety natomiast stanowią tylko 33,75 % (3 633 osoby). W ramach projektów systemowych powiatowych urzędów pracy jednorazowe dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej otrzymało 8 912 osób bezrobotnych; spośród tych osób zaledwie 31,4 % (2 800) stanowiły kobiety.

W 2012 r. osiągnięte zostały wskaźniki efektywności zatrudnieniowej na poziomie znacznie przekraczającym 50%, przy czym najniższy wskaźnik efektywności zatrudnieniowej osiągnięto w grupie uczestników projektów poniżej 30 roku życia (50,55%), natomiast najwyższy wskaźnik (71,53%) dotyczył osób niekwalifikujących się do żadnej z następujących grup osób: do 30 roku życia, niepełnosprawnych, w wieku 50+ i długotrwale bezrobotnych.

Na koniec okresu sprawozdawczego wykorzystanie alokacji w Priorytecie VI POKL, (przy kursie EURO: 4,0968 PLN) przekroczyło 107% (krajowy wkład publiczny). Nadkontraktacja w Priorytecie VI dotyczy Poddziałania 6.1.3, na które decyzja o realokacji środków została podjęta przez Komitet Monitorujący POKL już w czerwcu 2012 r., natomiast zmiany w SzOP zostaną wprowadzone dopiero w 2013 r.

1.2 Realizacja zadań w ramach Priorytetu VII PO KL „Promocja integracji społecznej”

Wydział Rozwoju Integracji Społecznej WUP w Rzeszowie, jak wynika z Regulaminu Organizacyjnego, realizuje działania związane z obsługą wdrażania Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W tym zakresie prowadzony jest nabór i ocena wniosków aplikacyjnych (składanych tak w trybie konkursowym, jak i systemowym – dla typów Wnioskodawców wynikających z dokumentów programowych lub zatwierdzonego Planu Działania), jak również pilotowana

jest realizacja projektów wyłonionych do dofinansowania (monitorowanie merytorycznej i finansowej realizacji umów o dofinansowanie i założeń projektów, reakcja na proponowane zmiany itp.) oraz prowadzi się proces rozliczania dotacji (weryfikacja formalna i merytoryczna wniosków Beneficjentów o płatność, wraz ze sprawozdaniem rzeczowym z realizowanych działań). W ramach obsługi realizacji projektów, poza Wydziałem realizowane są wyłącznie płatności dotacji dla Beneficjentów Priorytetu (wykonuje Wydział Budżetu i Finansów WUP w Rzeszowie) oraz kontrole na miejscu realizacji projektów (wykonuje Wydział Kontroli EFS WUP w Rzeszowie).

W roku 2012 zadania wydziału wynikały (jak każdego roku) z Planu Działania na dany rok kalendarzowy. Zgodnie z procedurą wynikającą z *Zasad dokonywania wyboru projektów w ramach PO KL*, został on zaakceptowany przez Podkomitet Monitorujący PO KL Województwa Podkarpackiego (złożony z przedstawicieli instytucji publicznych i niepublicznych związanych z obszarami wsparcia komponentu regionalnego PO KL), a następnie zatwierdzony przez Komitet Monitorujący PO KL oraz Instytucję Zarządzającą Programu – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Jednocześnie kontynuowane były postępowania ogłoszone w roku 2011 (na podstawie Planu Działania 2011), które nie zakończyły się do dnia 31 grudnia 2011 r.

Projekty systemowe

W ramach Priorytetu VII *Promocja integracji społecznej, Działania 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji* realizowane są przez Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej projekty systemowe polegające na dofinansowaniu zadań publicznych, określonych w odrębnych przepisach (art. 28 ust. 1 pkt. 2 ustawy).

Podpisane umowy

W trakcie 2012 r. trwał proces kontraktowania środków w ramach naboru ogłoszonego w 2011 r., wynikających z zatwierdzonego Planu Działania PO KL na 2011 r.

W ramach Poddziałania 7.1.1 w 2012 r. podpisano 3 nowe umowy o dofinansowanie projektów, natomiast kwoty zakontraktowane na 2012 r. w ramach nowych umów oraz umów zawartych w latach ubiegłych wynoszą 30 212 193,83 PLN. W ramach Poddziałania 7.1.2 nie podpisano w 2012 roku żadnej nowej umowy, natomiast kwoty zakontraktowane w ramach umów zawartych w latach ubiegłych wynoszą 9 785 122,43 PLN. W ramach Poddziałania

7.1.3 kontynuowany jest projekt Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, a kwota zakontraktowanych środków wynosi 3 500 000,00 PLN.

Działanie/Poddziałanie	Liczba podpisanych umów/wydanych decyzji	Kwoty zakontraktowane w 2011 roku (dofinansowanie) w PLN
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej	3	30 212 193,83 (27 040 261,42)
Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie	0	9 785 122,43 (8 757 699,01)
Poddziałanie 7.1.3 Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej	0	3 500 000,00

Ponadto w 2012 r. podpisane zostały aneksy dotyczące umów o dofinansowanie projektów realizowanych w latach 2008-2011. W związku z tym, w ramach budżetu na 2012 rok, finansowanych było 138 projektów w ramach Poddziałania 7.1.1, 25 projekty w ramach Poddziałania 7.1.2 oraz 1 projekt w ramach Poddziałania 7.1.3, na realizację których umowy zostały zawarte w latach 2008 – 2011.

Działanie/Poddziałanie	Liczba projektów kontynuowanych z poprzednich lat
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej	135
Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie	25
Poddziałanie 7.1.3 Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej	1

Zatwierdzone wnioski o płatność

Zgodnie z *Zasadami finansowania PO KL* trwał proces rozliczania i monitorowania realizacji projektów – na podstawie wniosków o płatność składanych przez Beneficjentów. W 2012 r. rozliczono w ramach Działania 7.1 łącznie 617 wniosków o płatność na kwotę 37 691 504,22 PLN.

Działanie/Poddziałanie	Liczba rozliczonych wniosków o płatność	Wartość środków rozliczonych (wydatków uznanych za kwalifikowalne) w PLN
Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej	515	26 288 619,58
Poddziałanie 7.1.2 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie	98	8 570 659,58
Poddziałanie 7.1.3 Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej	4	2 832 225,06

Projekty konkursowe

W WUP Rzeszów, w ramach Priorytetu VII ogłaszane są konkursy w ramach *Działania 7.2 Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej (7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej), Działania 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji oraz Działania 7.4 Niepełnosprawni na rynku pracy.*

Ogłoszone konkursy

Zgodnie z Planem Działania dla PO KL na 2012 r. oraz opartym o jego założenia planem finansowym, w 2012 r. przeprowadzono następującą ilość konkursów:

Działanie/Poddziałanie	Liczba ogłoszonych konkursów	Alokacja na konkurs w PLN
Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	3 (w tym innowacyjny i ponadnarodowy)	20 000 000,00
Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej	0	0,00
Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji	0	0,00
Działanie 7.4 Niepełnosprawni na rynku pracy	1	4 500 000,00

W ramach Poddziałania 7.2.1 ogłoszono 1 nabór wniosków konkursowych standardowych, w ramach którego w wyniku naboru ogłoszonego 01.06.2012 r. wpłynęło 113 wniosków o dofinansowanie, 100 przeszło pozytywnie ocenę formalną, na dzień 31.12.2012 r. trwał proces negocjacji z beneficjentami, którzy w ramach oceny merytorycznej uzyskali ocenę pozytywną. Ponadto w ramach Poddziałania 7.2.1 zostały ogłoszone nabory na wnioski współpracy ponadnarodowej w trybie konkursowym zamkniętym oraz konkurs otwarty na projekty innowacyjne. W ramach projektów współpracy ponadnarodowej w odpowiedzi na konkurs ogłoszony 08.10.2012 r. wpłynęło 6 wniosków o dofinansowanie, na dzień 31.12.2012 r. trwała ocena formalna. Natomiast w przypadku naborów na projekty innowacyjne, w XIII rundach złożono 21 wniosków o dofinansowanie, z czego na dzień 31.12.2012 r. w przypadku 1 trwała ocena formalna oraz 2 wnioski zostały rekomendowane do dofinansowania. W ramach działania 7.4 na dzień 31.12.2012 r. zgodnie z ogłoszonym naborem dnia 20.12.2012 r. trwał nabór wniosków o dofinansowanie.

Stan procesu naboru wniosków w ramach konkursów ogłoszonych w 2012 r. na dzień 31 grudnia 2012 r.

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków w PLN	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów w PLN	Uwagi*
1	2	3	4	5	6	7
Konkurs otwarty 22/POKL/VII/IN/2012						
21	30 739 565,82	19	2	0	0	Na dzień 31.12.2012 trwała ocena merytoryczna 1 wniosku oraz 2 umowy są w trakcie podpisywania
Konkurs zamknięty 23/POKL/7.2.1/2012						
113	130 802 736,97	100	26	0	0	Na dzień 31.12.2012 trwał proces negocjacji z beneficjentami którzy w ramach oceny merytorycznej uzyskali ocenę

						pozytywną
Konkurs zamknięty 24/POKL/7.2.1/PWP/2012						
6	8 828 687,44	0	0	0	0	Na dzień 31.12.2012 trwała procedura oceny formalnej wniosków
Konkurs zamknięty 25/POKL/7.4/2012						
0	0	0	0	0	0	Na dzień 31.12.2012 r. trwał proces naboru wniosków o dofinansowanie

Ponadto w 2012 r. trwał proces oceny wniosków o dofinansowanie, dotyczących konkursów ogłoszonych w 2011 r. W ramach Działania 7.3, w odpowiedzi na dwa konkursy wpłynęło łącznie 208 wniosków, ocenę formalną przeszło 196 wniosków, natomiast po ocenie merytorycznej pozytywnie zweryfikowano 19 wniosków i podpisanych zostało 19 umów. W ramach Poddziałania 7.2.1 w wyniku ogłoszonych dwóch naborów, na które wpłynęło odpowiednio 17 i 55 wniosków, w wyniku oceny formalnej i merytorycznej zostało rekomendowanych do dofinansowania 13 projektów. W ramach Poddziałania 7.2.2 złożono 27 wniosków, 23 wnioski przeszło pozytywnie na ocenie formalnej, natomiast na ocenie merytorycznej pozytywnie zweryfikowano 7 i podpisanych zostało 7 umów. W konkursach dotyczących projektów innowacyjnych oraz ponadnarodowych żaden wniosek nie przeszedł pozytywnie oceny merytorycznej, głównie z powodu niskiej wartości merytorycznej.

Stan procesu naboru wniosków w konkursach ogłoszonych w 2011 r. i kontynuowanych w 2012 r. na dzień 31 grudnia 2012 r.

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków w PLN	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów w PLN	Uwagi*
1	2	3	4	5	6	7
Konkurs zamknięty nr 15/POKL/7.3/2011						
103	4 983 488,69	97	7	7	303 998,15	
Konkurs zamknięty nr 16/POKL/VII/IN/2011						
15	22 006 749,22	5	0	0	0	

Konkurs zamknięty nr 17/POKL/7.2.1/PWP/2011						
4	6 668 787,08	4	0	0	0	
Konkurs zamknięty nr 18/POKL/7.2.1/2011						
17	33 456 955,01	14	3	3	4 388 707,80	
Konkurs zamknięty nr 19/POKL/7.2.1/2011						
55	76 960 775,87	50	10	10	14 020 980,75	
Konkurs zamknięty nr 20/POKL/7.3/2011						
105	5 089 446,58	99	12	12	509 561,38	Jeden wiosek został rekomendowany do dofinansowania w wyniku oceny w ramach procedury odwoławczej
Konkurs zamknięty nr 21/POKL/7.2.2/2011						
27	68 233 218,03	23	7	7	16 932 579,68	Jeden wiosek został rekomendowany do dofinansowania w wyniku oceny w ramach procedury odwoławczej

Podpisane umowy

W trakcie 2012 r. trwał proces kontraktowania środków w ramach konkursów ogłoszonych w 2011 r. i 2012 r., wynikających z zatwierzonego Planu Działania PO KL na 2011 r.

W 2012 r. ramach Działania 7.2 podpisano 20 umów, z czego w ramach Poddziałania 7.2.1 – 13 na kwotę 18 409 688,55 PLN i w ramach Poddziałania 7.2.2 – 8 na kwotę 16 932 579,68 PLN. Ponadto w ramach Działania 7.3 podpisano 15 umów, a kwoty zakontraktowane: 636 749,33 PLN.

Działanie/Poddziałanie	Liczba podpisanych umów/wydanych decyzji	Kwoty zakontraktowane w 2012 roku (dofinansowanie) w PLN
Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	13	18 134 475,75

Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej	7	16 932 579,68
Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji	15	636 749,33
Działanie 7.4 Niepełnosprawni na rynku pracy	0	0,00

W ramach budżetu na 2012 rok finansowana jest następująca liczba projektów, na realizację których umowy zostały zawarte w latach 2008 - 2011:

Działanie/Poddziałanie	Liczba projektów kontynuowanych z poprzednich lat
Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	12
Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej	8
Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji	9
Działanie 7.4 Niepełnosprawni na rynku pracy	0

Zatwierdzone wnioski o płatność

Zgodnie z *Zasadami finansowania PO KL* trwał proces rozliczania i monitorowania realizacji projektów – na podstawie wniosków o płatność składanych przez Beneficjentów. W 2012 r. rozliczono w ramach Działania 7.2 łącznie 136 wnioski o płatność na kwotę 19 274 939,64 PLN oraz w ramach Działania 7.3 49 wniosków o płatność na kwotę 1 063 126,60 PLN.

Działanie/Poddziałanie	Liczba rozliczonych wniosków o płatność	Wartość środków rozliczonych (wydatków uznanych za kwalifikowalne) w PLN
Poddziałanie 7.2.1 Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	90	10 857 160,84
Poddziałanie 7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej	46	8 417 778,80

Działanie 7.3 Inicjatywy lokalne na rzecz aktywnej integracji	49	1 063 126,60
Działanie 7.4 Niepełnosprawni na rynku pracy	0	0,00

1.3 Realizacja zadań w ramach Priorytetu VIII PO KL „Regionalne kadry gospodarki”

Wydział Rozwoju Kadr Regionu WUP w Rzeszowie, jak wynika z Regulaminu Organizacyjnego, realizuje działania związane z obsługą wdrażania Priorytetu VIII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach Wydziału prowadzona jest całość działań finansowanych z EFS związanych ze wspieraniem przedsiębiorczości regionu w zakresie realizacji projektów „miękkich” (m.in.: szkolenia, doradztwo, badania, analizy, kampanie informacyjne, transfer wiedzy między sektorem nauki a biznesem). Wydział zajmuje się kompleksową obsługą wdrażania projektów realizowanych w Priorytecie VIII począwszy od przygotowywania planów działania na dany rok, przeprowadzaniem konkursów w oparciu o zaakceptowane plany działania, podpisywaniem umów na realizację projektów z wyłonionymi Beneficjentami, nadzorem nad realizacją projektów poprzez bieżący monitoring oraz rozliczanie wniosków o płatność, przygotowywaniem zewnętrznych sprawozdań finansowych i merytorycznych z wdrażanych Działań. Poza Wydziałem realizowane są płatności dotacji dla Beneficjentów Priorytetu (wykonuje Wydział Budżetu i Finansów WUP w Rzeszowie) oraz kontrole na miejscu realizacji projektów (wykonuje Wydział Kontroli EFS WUP w Rzeszowie).

Wdrażane Działania realizowane są zarówno w trybie projektów konkursowych, jak i projektów systemowych. Dodatkowo niezależnie od standardowej procedury konkursowej w ramach Wydziału realizowane są konkursy w trybie przyspieszonej procedury wyboru projektów, tzw. „szybkiej ścieżki”, stanowiącej element wdrożonego pakietu działań antykryzysowych związanych z obecnym kryzysem gospodarczym.

Projekty konkursowe

W trakcie 2012 r. trwał proces kontraktowania środków w ramach konkursów ogłoszonych w 2011 r., w oparciu o Plan Działania na 2011 r. W 2012 r. trwał zarówno proces oceny formalnej i merytorycznej wniosków złożonych na konkursy ogłoszone na przełomie roku 2011 i 2012, jak również proces naboru i oceny wniosków w ramach konkursów 2012 r.

Stan procesu naboru wniosków w konkursach ogłoszonych w 2011 r. i kontynuowanych w 2012 r. na dzień 31 grudnia 2012 r.:

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków (PLN)	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów (PLN)	Uwagi*
1	2	3	4	5	6	7
Konkurs otwarty nr 24/POKL/8.1.2/2011 w trybie przyspieszonego wyboru projektów						
116	194 251 310,43	86	8	8	15 429 238,14	Konkurs zakończony, umowy zostały podpisane.
Konkurs zamknięty nr 25/POKL/8.1.1/2011						
349	278 316 261,69	259	29	17	16 391 351,28	Na dzień 31.12.2012 trwał proces negocjacji i podpisywania umów
Konkurs zamknięty nr 26/POKL/8.1.2/2011						
10	10 400 037,32	9	1	1	942 420,00	Konkurs zakończony, umowa została podpisana.
Konkurs zamknięty 27/POKL/VIII/IN/2011						
15	20 372 950,34	14	0	0	-	Żaden wniosek nie został rekomendowany do dofinansowania
Konkurs zamknięty nr 28/POKL/8.1.1/2011						
223	154 605 494,41	173	18	14	10 676 308,94	Na dzień 31.12.2012 trwał proces negocjacji i podpisywania umów

Konkurs zamknięty nr 29/POKL/8.1.2/PWP/2011						
7	6 797 174,76	6	0	0	-	Żaden wniosek nie został rekomendowany do dofinansowania
Konkurs zamknięty nr 30/POKL/VIII/IN/2011						
13	16 009 704,30	13	1	1	1 056 885,04	Konkurs zakończony, umowa została podpisana.

Konkursy ogłoszone w 2012 r.

Zgodnie z Planem Działania dla PO KL na 2012 r. oraz opartym o jego założenia planem finansowym, w 2012 r. przeprowadzono następującą ilość konkursów:

Działanie/Poddziałanie	Liczba ogłoszonych konkursów	Alokacja na konkurs (PLN)
Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw	3	40 000 000,00
Poddziałanie 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie	1	30 000 000,00
Poddziałanie 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw	2	20 000 000,00

Największym zainteresowaniem cieszył się konkurs 34/POKL/8.1.1/2012 ogłoszony w ramach Poddziałania 8.1.1 *Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw*, na który wpłynęło 345 wniosków o dofinansowanie. Ocena formalna zakończyła się 01.10.2012 r. W związku z bardzo dużą liczbą wniosków o dofinansowanie podlegających ocenie oraz problemami związanymi z wycofaniem się wymaganych do oceny ekspertów, wydłużyła się ocena merytoryczna wniosków, co skutkowało rozstrzygnięciem konkursu w styczniu 2013 r.

W ramach Poddziałania 8.1.2 *Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie* ogłoszone został konkurs w procedurze przyspieszonego wyboru projektów tzw. „szybkiej ścieżki”. W związku z tym, że łączna wartość wnioskowanego dofinansowania na konkurs nr 31/POKL/8.1.2/2012 przekroczyła ponad 100 % kwoty alokacji przeznaczonej na

konkurs, podjęta została decyzja o zamknięciu konkursu z dniem 18.12.2012 r. Do końca roku 2012 podpisano 10 umów o dofinansowanie.

Ogłoszono również konkurs 33/POKL/8.2.1/2012, którego celem było zwiększenie poziomu transferu wiedzy na pograniczu sfery nauki i biznesu, jednakże konkurs ten nie cieszył się dużym zainteresowaniem, na konkurs wpłynęło 29 wniosków. Złożone wnioski były bardzo niskiej jakości, co ostatecznie skutkowało wyłonieniem do dofinansowania tylko dwóch projektów. Na dzień 31.12.2013 trwała procedura negocjacji oraz podpisywania umów.

**Stan procesu naboru wniosków w ramach konkursów ogłoszonych w 2012 r.
na dzień 31 grudnia 2012 r.**

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków (PLN)	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów (PLN)	Uwagi*
1	2	3	4	5	6	7
Konkurs otwarty nr 31/POKL/8.1.2/2012 w trybie przyspieszonego wyboru projektów						
249	408 385 207,08	189	15	10	18 897 386,96	Na dzień 31.12.2012 trwał proces negocjacji i podpisywania umów
Konkurs zamknięty nr 32/POKL/8.1.1/2012						
33	15 221 395,26	20	3	1	244 814,40	Na dzień 31.12.2012 trwał proces negocjacji i podpisywania umów
Konkurs zamknięty nr 33/POKL/8.2.1/2012						
29	28 924 596,52	24	2	0	-	Na dzień 31.12.2012 trwał proces negocjacji i podpisywania umów
Konkurs zamknięty nr 34/POKL/8.1.1/2012						
345	283 361 579,86	309	0	0	-	Na dzień 31.12.2012 trwał proces oceny merytorycznej wniosków
Konkurs zamknięty nr 35/POKL/8.2.1/2012						
56	28 750 696,38	0	0	0	-	Na dzień 31.12.2012 trwała ocena formalna wniosków

Konkurs zamknięty nr 36/POKL/8.1.1/2012						
24	36 468 381,11	0	0	0	-	Na dzień 31.12.2012 trwała ocena formalna wniosków

Umowy podpisane w 2012 r.

W trakcie 2012 r. trwał proces kontraktowania środków w ramach konkursów ogłoszonych w latach 2011-2012. Łącznie w 2012 r. podpisano umowy o dofinansowanie projektów w Działaniu/Poddziałaniu:

Lp.	Działanie/Poddziałanie	Liczba podpisanych umów/wydanych decyzji	Kwoty zakontraktowane w 2012 r. (dofinansowanie) w PLN
1.	Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw	35	29 309 038,36
2.	Poddziałanie 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie	14	25 301 670,45
3.	Poddziałanie 8.1.3 Wzmacnianie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności	-	-
4.	Poddziałanie 8.1.4 Przewidywanie zmiany gospodarczej	-	-
5.	Poddziałanie 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw	-	-
6.	Poddziałanie 8.2.2 Regionalne strategie innowacji	-	-
	RAZEM	49	54 610 708,81

W ramach budżetu na 2012 rok finansowana była następująca liczba projektów, na realizację których umowy zostały zawarte jeszcze w latach 2008 - 2011:

Lp.	Działanie/Poddziałanie	Liczba projektów kontynuowanych z lat poprzednich
1.	Poddziałanie 8.1.1 Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw	55

2.	Poddziałanie 8.1.2 Wsparcie procesów adaptacyjnych i modernizacyjnych w regionie	17
3.	Poddziałanie 8.1.3 Wzmacnianie lokalnego partnerstwa na rzecz adaptacyjności	-
4.	Poddziałanie 8.1.4 Przewidywanie zmiany gospodarczej	1
5.	Poddziałanie 8.2.1 Wsparcie dla współpracy sfery nauki i przedsiębiorstw	2
6.	Poddziałanie 8.2.2 Regionalne strategie innowacji	2
	RAZEM	77

Projekty systemowe

W ramach Priorytetu VIII *Regionalne Kadry Gospodarki, Poddziałania 8.1.4 Przewidywanie zmiany gospodarczej*, WUP Rzeszów kontynuował realizację jednego projektu systemowego (projekt systemowy IP).

Tytuł projektu: Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy

Beneficjent/Projektodawca: Samorząd Województwa Podkarpackiego – Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Wydział Informacji Statystycznej i Analiz.

Okres realizacji projektu: od 1.02.2010 r. do 31.12.2013 r.

Wartość projektu: 3.880.493,54 PLN, w tym 58.207,40 PLN wkład JST.

Ponadto w ramach Priorytetu VIII *Regionalne Kadry Gospodarki Działania 8.2 Transfer wiedzy* realizowane są 2 projekty systemowe.

1. Tytuł projektu: *„Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim”*.

Beneficjent/Projektodawca: Samorząd Województwa Podkarpackiego – Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Departament Rozwoju Regionalnego.

Okres realizacji projektu: od 02.01.2008 do 31.12.2013 roku.

Wartość projektu: 19.990.723,00 PLN.

2. Tytuł projektu: „Podkarpacki Fundusz Stypendialny dla doktorantów”.

Beneficjent/Projektodawca: Samorząd Województwa Podkarpackiego – Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Departament Edukacji i Kultury.

Okres realizacji : 01.10.2009 – 31.12.2013.

Wartość projektu: 18.500.000,00 PLN.

Wnioski o płatność zatwierdzone w ramach projektów konkursowych

Zgodnie z *Zasadami finansowania PO KL* w ramach bieżącej pracy Wydziału trwał proces rozliczania i monitorowania realizacji projektów – na podstawie wniosków o płatność składanych przez Beneficjentów. W 2012 r. łącznie rozliczono w ramach Działania/Poddziałania następującą ilość wniosków:

Działanie/ Poddziałanie	Zatwierdzone wnioski o płatność	Kwoty wydatków zatwierdzone we wnioskach o płatność (PLN)	w tym wkład prywatny (PLN):
Poddziałanie 8.1.1	333	45 312 896,01	4 651 619,45
Poddziałanie 8.1.2	78	13 792 967,12	7 750,04
Poddziałanie 8.1.3	2	388 752,68	-
Poddziałanie 8.2.1	10	717 374,46	-
Razem	423	60 211 990,27	4 659 369,49

Płatności w ramach projektów konkursowych

Łącznie w 2012 roku w ramach projektów realizowanych w trybie konkursowym Wojewódzki Urząd Pracy wypłacił kwotę 49 925 236,13 PLN, pomniejszoną o środki zwrócone.

Działanie/ Poddziałanie	Płatności ogółem w 2012 r. w PLN pomniejszone o środki zwrócone
Poddziałanie 8.1.1	34 600 161,22
Poddziałanie 8.1.2	14 748 240,11
Poddziałanie 8.1.3	-
Poddziałanie 8.2.1	576 834,80
Razem	49 925 236,13

Zatwierdzone wnioski o płatność oraz płatności w ramach projektów systemowych

Poddziałanie 8.1.4

W 2012 roku Wojewódzki Urząd Pracy wypłacił łącznie w ramach Poddziałania 8.1.4 kwotę 1 060 754,71 PLN.

Działanie/ Poddziałanie	Płatności ogółem w 2012 r. pomniejszone o zwroty środków (PLN)			
	Ogółem	EFS	Budżet państwa	JST
Poddziałanie 8.1.4	1 060 754,71	926 561,67	117 014,21	17 178,83

Poddziałanie 8.2.2

Ponadto w ramach Poddziałania 8.2.2 Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego oraz Departament Edukacji realizują projekty systemowe, na które w roku 2012 otrzymały kwotę dotacji w wysokości 9 637 157,94 PLN.

Działanie/ Poddziałanie	Płatności ogółem w 2012 r. pomniejszone o zwroty środków (PLN)		
	Ogółem	EFS	Budżet państwa
Poddziałanie 8.2.2	9 637 157,94	8 923 203,92	713 954,02

W 2012 r. zatwierdzono 12 wniosków o płatność w ramach projektów systemowych na kwotę 8 968 900,22 PLN.

Działanie/ Poddziałanie	Zatwierdzone wnioski o płatność	Kwoty wydatków zatwierdzone we wnioskach o płatność (PLN)	w tym JST (PLN):
Poddziałanie 8.1.4	4	676 289,58	20 362,14
Poddziałanie 8.2.2	8	8 292 610,64	621 946,12
Razem	12	8 968 900,22	642 308,26

1.4 Realizacja zadań w ramach Priorytetu IX PO KL "Rozwój wykształcenia" i kompetencji w regionach

Wydział Kształcenia i Kompetencji WUP w Rzeszowie, jak wynika z Regulaminu Organizacyjnego, realizuje działania związane z obsługą wdrażania IX Priorytetu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, współfinansowanego w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

W tym zakresie prowadzony jest nabór i ocena wniosków aplikacyjnych (składanych w trybie konkursowym i systemowym – dla typów Wnioskodawców, wynikających z dokumentów programowych lub zatwierdzonego Planu Działania), jak również pilotowana jest realizacja projektów wyłonionych do dofinansowania (monitorowanie merytorycznej i finansowej realizacji umów o dofinansowanie i założeń projektów, reakcja na proponowane zmiany itp.) oraz prowadzi się proces rozliczania dotacji (weryfikacja formalna i merytoryczna wniosków Beneficjentów o płatność wraz ze sprawozdaniem rzeczowym z realizowanych działań). W ramach obsługi realizacji projektów, poza Wydziałem realizowane są wyłącznie płatności dotacji dla Beneficjentów Priorytetu (wykonuje Wydział Budżetu i Finansów WUP w Rzeszowie) oraz kontrole na miejscu realizacji projektów (wykonuje Wydział Kontroli EFS WUP w Rzeszowie).

W roku 2012 zadania wydziału wynikały (jak każdego roku) z Planu Działania na dany rok kalendarzowy. Zgodnie z procedurą wynikającą z *Zasad dokonywania wyboru projektów w ramach PO KL*, został on zaakceptowany przez Podkomitet Monitorujący PO KL Województwa Podkarpackiego (złożony z przedstawicieli instytucji publicznych i niepublicznych związanych z obszarami wsparcia komponentu regionalnego PO KL), a następnie zatwierdzony przez Komitet Monitorujący PO KL oraz Instytucję Zarządzającą Programu – Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Jednocześnie kontynuowane były postępowania ogłoszone w roku 2011 (na podstawie Planu Działania 2011), które nie zakończyły się do dnia 31 grudnia 2011 r.

Ogłoszone konkursy i nabory wniosków systemowych

Stan procesu naboru wniosków w konkursach ogłoszonych w 2011 r. i kontynuowanych w 2012 r. na dzień 31 grudnia 2012 r.:

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków (PLN)	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów (PLN)	Uwagi*
1	2	3	4	5	6	7
Konkurs zamknięty nr 27/POKL/9.5/2011						
229	10 691 006,55	209	44 (w tym 4 KOP odwoławczy)	40 (jedna umowa została rozwiązana – realizowano 39 umów)	1 871 401,11	-
Konkurs zamknięty nr 28/POKL/9.3/2011						
41	44 146 373,44	37	3	3	1 877 537,10	-
Konkurs zamknięty nr 29/POKL/9.1.2/2011						
104	21 457 084,83	69	30 (w tym 1 KOP odwoławczy)	30	6 685 287,65	-

Nabory wniosków we wszystkich ww. konkursach zakończone zostały w roku 2011, natomiast w roku 2012 kontynuowano jedynie kontraktowanie środków.

W roku 2012 realizowano procedury związane z naborem wniosków systemowych z poprzedniego roku – ocena merytoryczna oraz kontraktowanie. W 2012 r. przeprowadzono ocenę merytoryczną 5 wniosków aplikacyjnych oraz podpisano 41 umów o dofinansowanie w ramach naboru nr 2/9.1.2/POKL/2011 ogłoszonego w 2011 r.

Jednocześnie, w związku z realizacją Planu Działania 2012, WUP w Rzeszowie ogłosił w ramach Priorytetu IX PO KL 10 konkursów o dofinansowanie projektów oraz przeprowadził 2 nabory wniosków systemowych:

Ogłoszone konkursy:

Działanie/Poddziałanie	Liczba ogłoszonych konkursów	Alokacja na konkurs (PLN)
Poddziałanie 9.1.1 <i>Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej</i>	2	30 000 000,00 23 500 000,00
Poddziałanie 9.1.2 <i>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych</i> W tym dwa konkursy na wyodrębnione projekty współpracy ponadnarodowej i/lub projekty z komponentem ponadnarodowym.	3	15 000 000,00 6 000 000,00 6 000 000,00

Działanie 9.2 <i>Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego</i>	0	0,00
Działanie 9.3 <i>Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych</i>	0	0,00
Działanie 9.4 <i>Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty</i>	0	0,00
Działanie 9.5 <i>Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich</i>	1	1 500 000,00
Poddziałanie 9.6.1 <i>Upowszechnienie kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych</i>	1	2 000 000,00
Poddziałanie 9.6.2 <i>Podwyższanie kompetencji osób dorosłych w zakresie ICT i znajomości języków obcych</i>	1	15 000 000,00
Poddziałanie 9.6.3 <i>Doradztwo dla osób dorosłych w zakresie diagnozy potrzeb oraz wyboru kierunków i formy podnoszenia swoich kompetencji i podwyższania kwalifikacji</i>	1	2 000 000,00
Projekty innowacyjne	1	6 000 00,00

Przeprowadzone nabory wniosków systemowych:

Działanie/Poddziałanie	Liczba naborów	Alokacja na realizację projektów założona w PD (PLN)
Poddziałanie 9.1.2 <i>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych (projekty systemowe w zakresie indywidualizacji procesu nauczania dzieci w klasach I-III szkół podstawowych wg SzOP PO KL z dnia 20 grudnia 2011 r.)</i>	2	16 000 000,00 9 500 000,00
Poddziałanie 9.1.3 <i>Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych</i>	1	5 000 000,00

W zależności od terminu ogłoszenia (termin w ujęciu kwartalnym podlegał zatwierdzeniu w ramach PD), w 2012 kontynuowana jest ocena merytoryczna i/lub kontraktowanie środków wyłonionych do dofinansowania w ww. konkursach i naborach.

Szczegółowy stan procesu naboru wniosków w ramach konkursów ogłoszonych w 2012 r. na dzień 31 grudnia 2012 r. przedstawia poniższa tabela:

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków (PLN)	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów (PLN)	Uwagi*
Konkurs zamknięty nr 30/POKL/IX/IN/2012						
8	14 132 341,30	6	1	1	4 009 803,90	W 2012 podpisano 1 umowę i opublikowano ostateczną listę projektów wyłonionych do dofinansowania
Konkurs zamknięty nr 31/POKL/9.1.1/2012						
47 (+1 wniosek wycofany = 48)	26 064 557,06	26	13	10	5 057 481,57	W 2012 podpisano 10 umów. Do podpisania pozostaje jeszcze 2 umowy, a jeden Wnioskodawca zrezygnował z realizacji projektu przed podpisaniem umowy
Konkurs otwarty nr 32/POKL/9.1.2/2012						
300 (+4 wnioski wycofane = 304)	85 235 039,10	178	47	25	6 845 585,72	W 2012 podpisano 28 umów, do podpisania pozostaje jeszcze 20 umów, a w przypadku 2 Wnioskodawców nastąpiła rezygnacja (wyniki z IX rund konkursowych)
Konkurs zamknięty 33/POKL/9.1.2/2012						
13	13 335 299,94	7	0	-	-	-
Konkurs zamknięty 34/POKL/9.6.1/2012						
21	12 492 974,58	19	6	4	1 710 086,16	Na koniec okresu sprawozdawczego podpisano 4 umowy, do

						podpisania pozostaje jeszcze 2 umowy
Konkurs zamknięty 35/POKL/9.1.1/2012						
48	31 743 581,14	37	25 (w tym 2 po etapie procedury odwoławczej)	11	12 695 487,21	Na koniec okresu sprawozdawczego o podpisano 11 umów, do podpisania pozostaje jeszcze 14
Konkurs zamknięty 36/POKL/9.6.3/2012						
5	4 346 691,52	4	2	0	0	Na koniec okresu sprawozdawczego o nie podpisano żadnej umowy
Konkurs zamknięty 37/POKL/9.1.2/PWP/2012						
11	9 953 547,72	7	0	-	-	-
Konkurs zamknięty 38/POKL/9.5/2012						
178	8 453 338,88	132	-	-	-	Na koniec okresu sprawozdawczego o trwa ocena merytoryczna wniosków.
Konkurs zamknięty 39/POKL/9.6.2/2012						
219 (+4 wnioski wycofane = 223	150 119 149,38	189	-	-	-	W dniu 15.01.2013 zakończono ocenę formalną. Do 19.03.2013 kontynuowana będzie ocena merytoryczna.

Drugi konkurs w ramach Poddziałania 9.1.1 (35/POKL9.1.1/2012) nie był przewidziany w PD 2012, jednak ze względu na niewspółmierne do potrzeb ośrodków wychowania przedszkolnego wyniki pierwszego konkursu – 13 projektów wyłonionych do dofinansowania – postępowanie zostało powtórzone, z zastosowaniem tych samych kryteriów oceny, co w pierwotnym konkursie.

Ponadto drugi konkurs w ramach Poddziałania 9.1.2 (37/POKL9.1.2/PWP/2012) na wyodrębnione projekty współpracy ponadnarodowej i/lub projekty z komponentem ponadnarodowym również nie był przewidziany w PD 2012, jednak ze względu na niewspółmierne do potrzeb szkół i placówek oświatowych wyniki pierwszego konkursu –

0 projektów wyłonionych do dofinansowania – postępowanie zostało powtórzone, z zastosowaniem tych samych kryteriów oceny, co w pierwotnym konkursie.

Stan procesu naboru wniosków w ramach naborów wniosków systemowych ogłoszonych w 2012 r. na dzień 31 grudnia 2012 r. przedstawia się następująco:

Liczba złożonych wniosków	Wartość złożonych wniosków (PLN)	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie formalnej	Liczba wniosków pozytywnie zweryfikowanych na ocenie merytorycznej	Liczba podpisanych umów	Wartość podpisanych umów (PLN)	Uwagi*
1	2	3	4	5	6	7
Poddziałanie 9.1.2 (3 i 4 nabór)						
78	12 853 977,23	78	78 (4 – rezygnacja z podpisania umowy na etapie oceny merytorycznej)	112 (w tym – 41 z naboru 2 z 2011r. oraz 71 z 3 i 4 naboru)	19 610 824,53 (w tym na kwotę 9 857 942,32 z naboru 2 z 2011r.)	W 2013 r. zostaną jeszcze podpisane 3 umowy z 3 i 4 naboru.
Poddziałanie 9.1.3						
1	5 000 000,00	1	1	1	5 000 000,00	-

W województwie podkarpackim nabory wniosków o dofinansowanie projektów systemowych w zakresie indywidualizacji nauczania w klasach I-III szkół podstawowych realizowanych przez organy prowadzące w ramach Poddziałania 9.1.2 PO KL zostały ogłoszone w lutym i w kwietniu 2012, dzięki czemu realizacja projektów możliwa była od I semestru roku szkolnego 2012/2013.

Podpisane umowy

W trakcie 2012 r. trwał proces kontraktowania środków w ramach konkursów i naborów wniosków systemowych ogłoszonych w 2011 i 2012 r. W 2012 r. podpisano umowy o dofinansowanie projektów w Działaniu/ Poddziałaniu:

Lp.	Działanie/Poddziałanie	Liczba podpisanych umów/wydanych decyzji	Kwoty zakontraktowane w 2012 roku (dofinansowanie) w PLN
1.	Poddziałanie 9.1.1 <i>Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej</i>	21	17 752 968,78
2.	Poddziałanie 9.1.2 <i>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z</i>	171	37 175 501,80

	<i>grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych</i>		
3.	Poddziałanie 9.1.3 <i>Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych</i>	1	5 000 000,00
4.	Działanie 9.2 <i>Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego</i>	2	75 759 052,77
5.	Działanie 9.3 <i>Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych</i>	3	1 877 537,10
6.	Działanie 9.4 <i>Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty</i>	1	365 022,00
7.	Działanie 9.5 <i>Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich</i>	39	1 871 401,11
8.	Poddziałanie 9.6.1 <i>Upowszechnienie kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych</i>	4	1 710 086,16
9.	Poddziałanie 9.6.2 <i>Podwyższanie kompetencji osób dorosłych w zakresie ICT i znajomości języków obcych</i>	0	0,00
10.	Poddziałanie 9.6.3 <i>Doradztwo dla osób dorosłych w zakresie diagnozy potrzeb oraz wyboru kierunków i formy podnoszenia swoich kompetencji i podwyższania kwalifikacji</i>	0	0,00
	RAZEM	242	141 511 569,72

Zatwierdzone wnioski o płatność

Zgodnie z *Zasadami finansowania PO KL* trwał proces rozliczania i monitorowania realizacji projektów – na podstawie wniosków o płatność składanych przez Beneficjentów. Wnioski o płatność zawierają finansowe i rzeczowe sprawozdanie z realizacji projektu w kolejnym okresie rozliczeniowym (podział okresu realizacji projektu wynika z harmonogramu, przy czym okresy rozliczeniowe nie mogą być krótsze niż 1 miesiąc, ani dłuższe niż 3 miesiące) – w tym rozliczenie wszystkich wydatków w danym okresie rozliczeniowym, opis przebiegu realizacji projektu, poziom wskaźników osiągniętych na koniec okresu i monitoring danych osobowych uczestników projektu. Ich zatwierdzenie należy do obowiązków pracowników Wydziału – tzw. opiekunów projektów, przy kontroli kierownika wydziału (zasada „dwóch par oczu”), przy czym proces ten podlega zatwierdzeniu

przez Dyrektora Urzędu. W 2012 r. rozliczono w ramach działalności Wydziału następującą ilość Wniosków Beneficjenta o płatność:

Lp.	Działanie/Poddziałanie	Liczba rozliczonych wniosków o płatność	Wartość środków rozliczonych (wydatków uznanych za kwalifikowalne) w PLN
1.	Poddziałanie 9.1.1 <i>Zmniejszanie nierówności w stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej</i>	195	15 575 961,64
2.	Poddziałanie 9.1.2 <i>Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych</i>	578	30 777 296,39
3.	Poddziałanie 9.1.3 <i>Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych</i>	6	6 679 663,06
4.	Działanie 9.2 <i>Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego</i>	192	12 077 039,58
5.	Działanie 9.3 <i>Upowszechnienie formalnego kształcenia ustawicznego w formach szkolnych</i>	10	1 021 298,45
6.	Działanie 9.4 <i>Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty</i>	26	3 203 131,57
7.	Działanie 9.5 <i>Oddolne inicjatywy edukacyjne na obszarach wiejskich</i>	96	1 978 689,61
8.	Poddziałanie 9.6.1 <i>Upowszechnienie kształcenia osób dorosłych w formach szkolnych</i>	0	0
9.	Poddziałanie 9.6.2 <i>Podwyższanie kompetencji osób dorosłych w zakresie ICT i znajomości języków obcych</i>	0	0
10.	Poddziałanie 9.6.3 <i>Doradztwo dla osób dorosłych w zakresie diagnozy potrzeb oraz wyboru kierunków i formy podnoszenia swoich kompetencji i podwyższania kwalifikacji</i>	0	0
	RAZEM	1 103	71 313 080,30

Realizacja projektu systemowego WUP w Rzeszowie w ramach Działania 9.2

W roku 2012 r., ze względu na przewidziany w Planie Działania dla Priorytetu IX Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki projekt systemowy w ramach Działania 9.2 – *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego*, przygotowano strukturę organizacyjną urzędu, wyłaniając wydział odpowiedzialny za realizację projektu w pionie niezależnym od funkcji IP (Zarządzenie Dyrektora WUP nr 2/12 z dnia 19 stycznia 2012 r., zatwierdzone uchwałą Zarządu Województwa w Rzeszowie Podkarpackiego nr 111/2509/12 z dnia 24 stycznia 2012 r.). Zadania nowopowstałego Wydziału Projektów Własnych (PW) w całości odnoszą się do realizacji ww. projektu (w toku działań został mu nadany numer identyfikacyjny POKL.09.02.00-18-001/12 i tytuł „Podkarpacie stawia na zawodowców”).

W roku 2012 podjęto następujące działania:

- Przeprowadzono postępowanie o wyłonienie partnerów niepublicznych projektu (niepubliczne organy prowadzące szkoły i placówki kształcenia zawodowego), zgodnie z art. 28a ust. 4 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. nr 84, poz. 712 z późn. zm.).
- Zawarto partnerstwo (podpisano listy intencyjne) oraz w okresie od marca do maja 2012 r. przeprowadzono indywidualne negocjacje z wszystkimi potencjalnymi partnerami – organami prowadzącymi szkoły i placówki kształcenia zawodowego w regionie i na ich podstawie przygotowano wnioski aplikacyjne.
- 15 czerwca w sali audytoryjnej Urzędu Województwa Podkarpackiego odbyła się konferencja, w czasie której zostały podpisane umowy pomiędzy Wojewódzkim Urzędem Pracy w Rzeszowie a reprezentantami 30 organów zarządzających podkarpackimi szkołami zawodowymi.
- Przeprowadzono procedurę oceny i zatwierdzania projektu systemowego. Uchwała Zarządu Województwa określająca Prawa i obowiązki beneficjenta projektu systemowego nr 151/3552/12 została podjęta 10 lipca 2012 r. Ostateczna wartość projektu to 74 566 068,97 PLN, w tym 9 530 400,80 PLN (12,78%) zostanie wniesione jako wkład własny przez partnerów.
- Wyłoniono Komitet Sterujący projektu, składający się z przedstawicieli lidera, partnerów, IP oraz samorządu województwa w celu sprawnego i kolektywnego zarządzania partnerstwem. W dniu 28 czerwca 2012 r. odbyło się pierwsze spotkanie

Komitetu., w ramach którego ustalono reguły współpracy i określono cele, jakie partnerstwo chce osiągnąć.

- Przeprowadzono procedury związane z przekazywaniem dotacji na rzecz realizacji projektu, a następnie została ona w części odpowiadającej harmonogramom partnerów na podstawie umów partnerskich przekazana do partnerów w formie zaliczki. Łącznie przekazane zostały do partnerów (samorządy gminne i powiatowe oraz partnerzy niepubliczni) środki dotacji celowej i środki europejskie w kwocie 7 625 007,06 PLN.
- Zatrudniono personel projektu (tak ze strony lidera, jak i partnerów), przeprowadzono postępowania na zakup niezbędnego wyposażenia oraz usług, rozpoczęto działania merytoryczne – w tym zwłaszcza realizację staży wakacyjnych dla uczniów i uczennic szkół zawodowych oraz opracowywania programów nauczania i zajęć dodatkowych w tych przypadkach, kiedy zostały przewidziane w projekcie. Opracowano wzory dokumentów, regulaminów itp., niezbędnych do realizacji projektu od kolejnego roku szkolnego.
- W okresie lipiec-sierpień 2012 r. 10 powiatów województwa podkarpackiego rozpoczęło realizację staży, natomiast od września – w kilku przypadkach dodatkowe praktyki zawodowe. Łączna liczba uczniów i uczennic, którzy odbyli staż i/lub praktykę w roku 2012 wyniosła 1 597. Uczniowie i uczennice mieli możliwość zapoznać się z rzeczywistym środowiskiem pracy w swoim zawodzie. Wszyscy stażyści/stki otrzymali/ły stypendium stażowe (po ustaleniu kwoty z partnerami – w wysokości 1 000,00 PLN brutto ubruttowane).
- W dniach 11-12 października 2012 r. w Berezce odbyło się II posiedzenie Komitetu Sterującego. Podczas spotkania dokonano sprawozdania z bieżącej realizacji projektu oraz zaprezentowano jego pierwsze efekty. Przedstawiona została wstępna strategia przygotowanej kampanii informacyjno-promocyjnej. W czasie zajęć w grupach, uczestnicy spotkania mieli możliwość pracowania nad koncepcjami współpracy z pracodawcami/przedsiębiorstwami. Omówiono możliwości nawiązania współpracy ponadnarodowej.
- Dokonano diagnozy stanu i potrzeb rozwojowych systemu szkolnictwa zawodowego w województwie podkarpackim w kontekście potrzeb i możliwości promowania ich działalności. Dokument ten stanowi podstawę do podejmowania decyzji w zakresie doboru narzędzi oraz rozwiązań w ramach kampanii informacyjno-promocyjnej szkolnictwa zawodowego. Na podstawie diagnozy wyciągnięty został główny wniosek

- rekomendacja prowadzenia szeroko zakrojonych działań promocyjno-informacyjnych, które pozwolą na wzrost zainteresowania szkolnictwem zawodowym wśród uczniów i uczennic gimnazjów, jak również działań wizerunkowych poprawiających reputację szkół zawodowych oraz ich absolwentów/tek.
- W związku z planowaną kampanią informacyjno-promocyjną oraz z koniecznością zapewnienia czytelności przekazu, w październiku 2012 r. zostały opracowane oraz zatwierdzone reguły w zakresie promocji lokalnej prowadzonej przez Partnerów projektu. Mają one na celu skoordynowanie działań promocyjnych prowadzonych przez Lidera oraz poszczególnych Partnerów projektu. W dniu 20 października 2012 r. ww wytyczne zostały przesłane do organów prowadzących.
- W dniach 29-30 listopada 2012 r. zorganizowane zostało szkolenie pt „ Skuteczna promocja i budowanie wizerunku szkoły zawodowej”. Szkolenie było adresowane do dyrektorów i dyrektorek, ich zastępów lub osób związanych z procesem rekrutacji do szkół zawodowych biorących udział w projekcie. Spotkanie, w którym wzięło udział 56 osób, miało charakter warsztatowy. Na zajęciach omówiono m.in. znaczenie promocji w prowadzeniu szkoły zawodowej, grupy docelowe działań promocyjnych oraz formy prowadzenia promocji. Na zajęciach grupowych dyskutowano o zasadach organizacji współpracy szkół zawodowych w regionie – tworzeniu klastrów, zasadach prowadzenia rekrutacji, roli kontaktów bezpośrednich (uczeń – rodzice – nauczyciele szkół gimnazjalnych) w budowaniu motywacji do podejmowania nauki w szkołach zawodowych, kontaktach z mediami/media relations, formach promocji szkół zawodowych.
- Do końca 2012 r. zweryfikowano i zatwierdzono wstępnie 125 miesięcznych wniosków o płatność ze strony partnerów, jak również udokumentowano wydatki poniesione bezpośrednio przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie. Biorąc pod uwagę wnioski o płatność partnerów zweryfikowane i zatwierdzone wstępnie w okresie późniejszym – całość środków wydatkowanych w projekcie do końca grudnia 2012 r. wynosi 6 336 602,88 PLN (co stanowi 8,5% wartości projektu).
- Do końca grudnia 2012 r. Instytucja Pośrednicząca PO KL Województwa Podkarpackiego zatwierdziła wydatki w projekcie za okres do końca lipca 2012 r. w kwocie 294 875,87 PLN.
- Wskaźniki osiągnięte w okresie do końca grudnia 2012 r. (z uwzględnieniem wniosków o płatność zweryfikowanych w okresie późniejszym):

Wskaźnik	Wartość docelowa	Wartość osiągnięta	% osiągnięcia wskaźnika
Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które wdrożyły programy rozwojowe	160	176	110,00
Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego, które współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych	160	176	110,00
Liczba uczniów w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe, którzy zakończyli udział w stażach i praktykach w ramach projektu	12 500	1 597 (741 K + 856 M)	12,78
Liczba stworzonych pracowni doradztwa edukacyjno-zawodowego	80	6	7,50
Liczba przeszkolonych doradców zawodowych	130	0	0,00
Liczba uczniów/uczennic, którzy/re mają dostęp do doradztwa edukacyjno-zawodowego w pracowni funkcjonującej w danej szkole - wzrost w porównaniu do wartości bazowej	100,00%	0	0,00
Liczba programów nauczania opracowanych we współpracy z pracodawcami	130	2	14,62
Liczba opracowanych programów nauczania dla zajęć dodatkowych/kursów/szkoleń/zajęć wyrównawczych itp.	317	164	51,74
Liczba szkół w których zostały wdrożone programy nauczania opracowane w projekcie innowacyjnym	34	0	0,00
Liczba utworzonych nowych/zmodernizowanych pracowni kształcenia zawodowego	240	10	4,17
Liczba nowych kierunków uruchomionych w szkołach na potrzeby rynku pracy	20	4	20,00
Liczba szkół, które wprowadziły nowe sposoby zarządzania placówką	15	2	13,33
Liczba uczniów/uczennic objętych wsparciem rozwijającym kompetencje	14 287	3 540 (1 422 K + 2 118 M)	24,78

kluczowe, zawodowe lub wyrównującym dysproporcje edukacyjne			
Liczba szkoleń i kursów, które pojawiają się w ofercie szkół w trakcie realizacji projektu	370	65	17,57
Liczba zajęć dodatkowych i wyrównawczych, które pojawiają się w ofercie szkół w trakcie realizacji projektu	236	115	48,73
Wzrost średniego poziomu zadowolenia uczniów/uczennic z wyboru szkoły/placówki oświatowej, w której się uczą - wzrost w stosunku do wartości bazowej	20,00%	0	0,00
Odsetek uczniów/uczennic szkół zawodowych biorących udział w projekcie, deklarujących zamiar kontynuacji kształcenia w zawodach technicznych na kolejnym poziomie - wzrost w stosunku do liczby bazowej	20,00%	0	0,00
Wzrost średniego poziomu zadowolenia uczniów/uczennic z oferty kształcenia w stosunku do stanu wyjściowego – wzrost w stosunku do wartości bazowej	20,00%	0	0,00
Liczba wejść na stronę internetową służącą za portal integracji szkolnictwa zawodowego i pracodawców	5 000	0	0,00
Odsetek pozytywnych ocen działania portalu	70,00%	0	0,00

ROZDZIAŁ 2. REALIZACJA PLANU KONTROLI

Zgodnie z zadaniami wynikającymi z zakresu działania Wydziału Kontroli EFS oraz założeniami Planu Kontroli na rok 2012, pracownicy zatrudnieni w Wydziale kontroli przeprowadzali kontrole projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007 – 2013, w tym kontrolę ofert realizowanych w ramach Priorytetu X (Regionalne Ośrodki EFS) w ramach Roczego Planu Działania Pomoc Techniczna.

Kontrola realizacji projektów systemowych oraz projektów wyłanianych w drodze konkursu (kontrole planowe, kontrole doraźne oraz wizyty monitoringowe), w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 przeprowadzona została na próbie projektów. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie zgodnie z *Zasadami kontroli w ramach PO KL 2007 – 2013*, założył przeprowadzenie kontroli co najmniej 30% liczby projektów realizowanych w 2012 w ramach Działania.

Wydział Kontroli EFS opracował, a następnie przedstawił, celem zatwierdzenia przez Instytucję Zarządzającą, *Roczny Plan Kontroli na 2012 r. wraz z Metodologią doboru próby projektów do kontroli*. Zastosowanie metodologii pozwoliło oszacować poziom ryzyka związanego z realizowanymi projektami. Kluczowymi czynnikami (obszarami), według których szacowano poziom ryzyka były:

- Wielkość środków finansowych projektu – czynnik ten porównywał kwotę umowy o dofinansowanie projektu do przyjętych przedziałów kwotowych w ramach poszczególnych poziomów ryzyka, gdzie projektom o wartości powyżej 3 mln PLN przypisano ryzyko największe.
- Poprawność opracowania wniosków o płatność – czynnik ten określał ryzyko w oparciu o ocenę opiekunów projektu, którzy przeprowadzali proces weryfikacji i zatwierdzenia wniosków o płatność, gdzie im większa liczba korekt czy poprawek, tym większe ryzyko z tym czynnikiem związane.
- Doświadczenie Beneficjenta – czynnik ten określał ryzyko w oparciu o okres funkcjonowania na rynku, gdzie największe ryzyko stanowiły jednostki działające na rynku krócej niż 6 miesięcy.
- Liczba realizowanych przez danego Beneficjenta projektów współfinansowanych z EFS – projekty, które realizowane były równocześnie z innymi projektami współfinansowanymi z EFS obciążone były największym ryzykiem (podwójne finansowanie wydatków).

- Liczba realizowanych przez danego Beneficjenta projektów współfinansowanych w ramach PROW / PO RYBY – projekty, które realizowane były równocześnie z innymi projektami w ramach PROW / PO RYBY obciążone były największym ryzykiem (podwójne finansowanie wydatków).
- Ustalenia dokonanych kontroli / audytów – analiza tego czynnika opierała się o wyniki kontroli / audytów przeprowadzonych w przeszłości u Beneficjenta realizującego projekt, gdzie brak kontroli lub stwierdzone u Beneficjenta nieprawidłowości, obciążały każdy następny, realizowany przez niego projekt największym ryzykiem.
- Szkolenia w projekcie – czynnik ten określał ryzyko w zależności od udziału szkoleń w projekcie, gdzie projekty opierające się głównie na szkoleniach obciążone były największym ryzykiem.

W oparciu o powyższą metodologię oraz przyjęte czynniki ryzyka, analizie poddano wszystkie projekty spełniające definicje projektu realizowanego w danym roku wg stanu na koniec 2011 r. Zgodnie z *Zasadami kontroli w ramach PO KL*, aktualizację list projektów podlegających kontroli na miejscu przeprowadzano po zakończeniu I, II oraz III kwartału. Ostatecznie w 2012 r., analizą objęto łącznie 585 projektów w ramach wszystkich Działań wdrażanych przez WUP w Rzeszowie. Przeprowadzonych zostało łącznie 330 kontroli projektów, w tym:

- 221 w trybie planowym, co stanowi 37,77 % łącznej liczby projektów realizowanych w 2012 r., (w tym 218 kontroli przeprowadzono w trakcie realizacji, zaś 3 po zakończeniu realizacji projektu),
- 105 wizyt monitoringowych,
- 4 w trybie doraźnym.

Stopień wykonania w 2012 r., Planu kontroli w ramach poszczególnych Działaniach kształtował się od 30,00 % łącznej liczby projektów (Działanie 7.3) do 58,25 % (Działanie 7.1) oraz 100 % (Działanie 10.1).

Kontrole na miejscu przeprowadzane były przez zespoły kontrolne składające się z co najmniej 2 osób (kierownik zespołu kontrolującego oraz członek / członkowie zespołu), będących pracownikami Wydziału Kontroli EFS Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie. Roczny Plan Kontroli na 2012 r., zakładał czas trwania czynności kontrolnych na miejscu u beneficjenta min. 1 – 2 dni w przypadku kontroli projektów, oraz min. 2 – 7 dni w przypadku kontroli Regionalnych Ośrodków EFS. W przypadku konieczności poszerzenia zakresu kontroli lub zwiększenia próby dokumentów podlegających kontroli, termin ten mógł

być wydłużony. Głównymi czynnikami wpływającymi na wydłużenie czasu trwania kontroli mogły być:

- stwierdzenie podczas kontroli na miejscu nieprawidłowości, nieścisłości lub innych czynników będących podstawą do poszerzenia zakresu kontroli dokumentacji powyżej zakładanej pierwotnej próby podlegającej kontroli,
- czas potrzebny na przygotowanie oświadczeń, wyjaśnień przez Beneficjenta,
- czas potrzebny IP na uzyskanie niezbędnych opinii prawnych lub interpretacji.

Zakres kontroli na miejscu obejmował weryfikację zgodności realizacji projektu z jego założeniami określonymi w Umowie o dofinansowanie projektu, w szczególności:

- prawidłowość rozliczeń finansowych,
- kwalifikowalność wydatków dotyczących personelu projektu,
- sposób rekrutacji uczestników projektu,
- sposób przetwarzania danych osobowych uczestników projektu,
- poprawność udzielania zamówień publicznych lub poprawność stosowania zasady konkurencyjności,
- poprawność udokumentowania rozeznania rynku w przypadku wydatków, do których nie mają zastosowania zapisy ustawy PZP i zasady konkurencyjności,
- poprawność udzielania pomocy publicznej,
- prawidłowość realizacji działań informacyjno-promocyjnych,
- sposób prowadzenia i archiwizacji dokumentacji projektu,
- zapewnienie właściwej ścieżki audytu w ww. obszarach.

Dobór próby do kontroli na miejscu dokumentacji projektu przeprowadzany był w oparciu o metody niestatystyczne, np. losowanie proste, dobór celowy. Podczas czynności kontrolnych na miejscu, kontroli zostało poddanych:

- w zakresie kwalifikowalności uczestników projektu – minimum 10 % uczestników,
- w zakresie dokumentacji finansowej (dokumentów źródłowych i dowodów zapłaty) – minimum 5 % dokumentów finansowych wykazanych w zatwierdzonym wniosku o płatność podlegającym kontroli, przy czym poziom ten dotyczył również wydatków poniesionych w ramach *cross-financingu* (o ile wystąpiły w kontrolowanym wniosku o płatność),
- w zakresie dokumentacji merytorycznej projektu – dokumenty merytoryczne potwierdzające poniesione wydatki, ujęte w dowodach księgowych wybranych do kontroli w ramach objętego weryfikacją wniosku o płatność.

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w 2012 r., przeprowadził 4 kontrole planowe Regionalnych Ośrodków EFS. Czynności kontrolne opierały się na weryfikacji próby dokumentów do kontroli, wybranej zgodnie z zapisami RPK na 2012 r., tj. m.in.:

- zgodność zapisów dokumentu, na podstawie którego IP nałożyła na ROEFS obowiązki wynikające z otrzymania środków z Pomocy Technicznej przez ROEFS ze stanem rzeczywistym,
- prawidłowość rozliczeń finansowych,
- poprawność udzielania zamówień publicznych,
- prawidłowość zakupu dostaw i usług ROEFS pod kątem racjonalności wydatków i stosowania zasady konkurencyjności,
- kwalifikowalność wydatków dotyczących zatrudnienia w ramach RPD PT PO KL oraz kwalifikowalność wydatków dotyczących personelu ROEFS,
- poprawność realizacji zadań z zakresu promocji i informacji,
- przestrzeganie zasad archiwizacji dokumentów oraz zapewnienie właściwej ścieżki audytu.

W 2012 r., przeprowadzone zostały również 4 kontrole w trybie doraźnym. Przeprowadzenie kontroli doraźnych wynikało głównie ze zgłoszeń opiekunów projektów – pracowników wydziałów merytorycznych kontrolowanych projektów. Zakres kontroli doraźnych obejmował wskazane przez opiekuna konkretne obszary realizacji projektu:

- poprawność stosowania zasady konkurencyjności,
- dokumentacja (merytoryczna i finansowa) związana z realizacją danego zadania,
- potwierdzenie wydatków dotyczących promocji, realizacja zadań przedstawionych we wniosku o dofinansowanie (ilość zorganizowanych szkoleń),
- kwalifikowalność wydatków związanych zakupem sprzętu.

Wyniki przeprowadzanych kontroli, tak w trybie planowym, jak i doraźnym w większości skontrolowanych projektów potwierdzały, że realizacja projektów przebiegała prawidłowo. W niektórych przypadkach w trakcie kontroli na miejscu stwierdzano wystąpienie uchybień, które powodowały niekwalifikowalność wydatków. Stwierdzone nieprawidłowości na bieżąco były raportowane oraz rejestrowane w Krajowym Systemie Informatycznym. W kilku przypadkach w związku z brakiem zwrotu środków (z tytułu wydatków uznanych za niekwalifikowalne) przez Beneficjenta, wszczęto postępowanie windykacyjne, które w uzasadnionych przypadkach skutkowało wydaniem Decyzji administracyjnej. Pojawiające się w kontrolowanych obszarach problemy, zróżnicowane ze

względu na różnorodność projektów, form wsparcia występujących w projektach oraz status prawny Beneficjenta, w niektórych przypadkach przekładały się na konkretne nieprawidłowości lub uchybienia tj.:

w zakresie prawidłowości rozliczeń finansowych:

- brak wyodrębnionej ewidencji wydatków projektów,
- brak aktualizacji w stosowanej polityce rachunkowości pod kątem wymogu prowadzenia wyodrębnionej ewidencji księgowej na potrzeby projektu,
- nieuzasadniony wypływ środków z rachunku projektu,
- zakup sprzętu z naruszeniem zapisów *Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków*,
- nieprawidłowe wartości przyjęte w metodologii kosztów pośrednich rozliczanych ryczałtem,
- nieuzasadnione i nieracjonalne wydatki związane z zakupem sprzętu oraz wynagrodzeniem personelu,

w zakresie kwalifikowalności wydatków dotyczących personelu projektu:

- zawieranie umów cywilno-prawnych z osobami, które w ramach stosunku pracy wykonują czynności tożsame na rzecz tego samego pracodawcy,
- brak dokumentacji uzasadniającej wybór osób wchodzących w skład personelu projektu,
- przyznanie jednej osobie dwóch dodatków specjalnych z tytułu wykonywania czynności w projekcie,

w zakresie sposobu przetwarzania danych osobowych uczestników projektu:

- brak Polityki Bezpieczeństwa oraz Instrukcji Zarządzania Systemem Informatycznym, służącym do przetwarzania danych osobowych,
- brak pisemnych upoważnień do przetwarzania danych osobowych uczestników projektu,
- brak umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych podmiotom wykonującym zadania związane z realizacją projektu,
- powierzenie przetwarzania danych osobowych bez pisemnej zgody IP,

w zakresie zgodności danych przekazywanych we Wniosku o płatność w części dotyczącej postępu rzeczowego oraz postępu finansowego z dokumentacją dotyczącą realizacji projektu dostępną w siedzibie Beneficjenta:

- rozbieżności pomiędzy dokumentami źródłowymi, a pozycjami załącznika nr 1 do Wniosku o płatność dotyczące m. in.: nr dokumentu, daty wystawienia dokumentu, kwoty dokumentu brutto i netto, daty zapłaty,

w zakresie poprawności udzielania zamówień publicznych:

- naruszanie art. 32 pzp tj. dzielenie zamówienia na części w celu uniknięcia stosowania przepisów ww. ustawy,
- naruszenie art. 7 ust. 1 pzp, poprzez określenie warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia, w sposób który mógłby utrudniać uczciwą konkurencję oraz nie zapewnia równego traktowania wykonawców,
- naruszenie art. 25 ust. 1 pzp, poprzez żądanie od wykonawców oświadczeń/dokumentów, które nie są niezbędne do przeprowadzenia postępowania,
- naruszenie art. 35 ust. 1 pzp, poprzez ustalenie wartości zamówienia na usługę wcześniej niż 3 miesiące przed dniem wszczęcia postępowania.
- zaniechanie wezwania Wykonawcy w trybie art. 26 ust. 3 ustawy pzp, mające wpływ na wynik postępowania,
- zastosowanie trybu zamówienia z wolnej ręki, pomimo iż nie wystąpiła żadna okoliczność określona w art. 67 ustawy pzp pozwalająca na zastosowanie ww. trybu,
- Beneficjent nie zamieścił niezwłocznie po zawarciu umowy ogłoszenia o udzieleniu zamówienia w Biuletynie Zamówień Publicznych udostępnianym na stronach portalu internetowego Urzędu Zamówień Publicznych,
- niestosowanie procedur określonych w *Zasadach dotyczących przeprowadzania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego* (m. in. brak instrukcji dotyczących procedur udzielania zamówień publicznych, planu prac prowadzonego postępowania, dokumentów potwierdzających właściwe szacowanie zamówienia),

w zakresie poprawności stosowania zasady konkurencyjności:

- wybór wykonawcy ściśle powiązanego osobowo i kapitałowo z Beneficjentem,
- dyskryminacyjne warunki udziału w postępowaniu,

w zakresie poprawności udokumentowania rozeznania rynku w przypadku wydatków, co do których nie mają zastosowania zapisy ustawy PZP i zasady konkurencyjności:

- wybór wykonawcy z pominięciem regulaminu udzielania zamówień publicznych poniżej 14 tys. euro obowiązującego w jednostce,

- brak pisemnego udokumentowania przeprowadzonej procedury rozeznania rynku w związku ze zleceniem usług,

w zakresie prawidłowości realizacji działań informacyjno – promocyjnych:

- brak lub zastosowanie logotypów Unii Europejskiej oraz PO KL w nieprawidłowej proporcji,
- brak informacji o współfinansowaniu na zaświadczeniach/certyfikatach o ukończeniu kursów,

w zakresie prowadzenia i archiwizacji dokumentacji projektu:

- brak dokumentów regulujących sposób przechowywania i archiwizacji dokumentacji projektowej,
- brak w Jednolitym Rzeczowym Wykazie Akt kategorii archiwalnej zapewniającej przechowywanie dokumentacji projektowej do dnia 31.12.2020 r.,

w zakresie zapewnienia właściwej ścieżki audytu:

- brak w jednostce regulacji w obszarach: pozyskiwania, przechowywania i przetwarzania danych o uczestnikach projektu oraz prowadzenia i archiwizacji dokumentacji projektu, rozliczeń finansowych.

W wyniku kontroli przeprowadzonych w Regionalnych Ośrodkach EFS, finansowanych w ramach RPD PT PO KL stwierdzono nieprawidłowości dotyczące nieuzasadnionego zakupu sprzętu i oprogramowania, co stanowiło naruszenie Zasad Realizacji Pomocy Technicznej Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

W wyniku weryfikacji zapisów Informacji pokontrolnej, Beneficjenci zgłaszali swoje uwagi, czy też wskazywali rozbieżności w stosunku do stanu faktycznego. Uwagi takie w każdym przypadku były przedmiotem analizy i w uzasadnionych przypadkach Informacja pokontrolna była poprawiana, a następnie ponownie przesyłana do Beneficjenta celem akceptacji i podpisania.

Stwierdzone podczas kontroli na miejscu uchybienia, o ile to było możliwe, Beneficjenci starali się usuwać na bieżąco lub niezwłocznie po otrzymaniu Informacji pokontrolnej. Bardzo często przesyłana była podpisana Informacja pokontrolna wraz z wyjaśnieniem lub informacją o usunięciu stwierdzonych podczas kontroli uchybień. Na potwierdzenie tych informacji przedkładano (o ile było to konieczne) stosowne dokumenty potwierdzające ich wykonanie.

W uzasadnionych przypadkach formułowano zalecenia pokontrolne oraz wyznaczano termin do usunięcia stwierdzonych uchybień. W przypadku uchybień, których usunięcie było niemożliwe (np. z uwagi na zakończenie realizacji projektu), mając na uwadze konieczność zapobiegania ich wystąpieniu w przyszłości, zobowiązywano Beneficjenta do niezwłocznego podjęcia stosownych działań zmierzających do ich wyeliminowania.

W przypadku braku konieczności sformułowania zaleceń pokontrolnych, ich wykonania lub na podstawie informacji przekazanych przez Beneficjenta wraz z podpisaną Informacją pokontrolną, podejmowana była decyzja o zakończeniu czynności kontrolnych.

ROZDZIAŁ 3. MONITORING RYNKU PRACY

Wzorem lat ubiegłych, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w okresie 2012 roku realizował działania związane z monitorowaniem regionalnego rynku pracy, w tym w szczególności poziomu bezrobocia rejestrowanego. Informacje na ten temat często wykorzystywane były przez partnerów rynku pracy do realizacji zadań własnych, a także dla potrzeb innych jednostek i instytucji, przy sporządzaniu przez nie różnorodnych opracowań i diagnoz, ułatwiających podejmowanie działań w zakresie promocji zatrudnienia oraz zapobiegania lub łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia.

Działania te realizowane były głównie poprzez:

- opracowywanie bieżących informacji i analiz na temat poziomu bezrobocia rejestrowanego w województwie podkarpackim,
- wieloaspektowe opisy zjawisk i tendencji na regionalnym rynku pracy,
- analizy efektywności programów rynku pracy realizowanych przez powiatowe urzędy pracy,
- monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- inicjowanie oraz współuczestnictwo w badaniach socjologicznych regionalnego rynku pracy, przede wszystkim poprzez realizację własnego projektu systemowego pt. „Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach EFS,
- analizę danych liczbowych o rynku pracy pochodzących z baz danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz z innych opracowań statystycznych.

3.1 Informacje i analizy o rynku pracy

W ciągu 2012 roku opracowano okresowe analizy i informacje o sytuacji na wojewódzkim rynku pracy, z których na szczególną uwagę zasługują: „*Analiza sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego w 2011 roku*” oraz „*Analiza sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego w I półroczu 2012 roku*”. W okresach miesięcznych, a także innych przedziałach czasowych przygotowywane były również krótkie informacje na temat stanu i struktury bezrobocia.

Realizując zadania wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia w zakresie badania efektywności programów lokalnych, opracowany został materiał pt. „*Efektywność*”

programów rynku pracy w województwie podkarpackim w 2011 roku”. Sporządzone zostały również opracowania dotyczące działań prowadzonych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, w tym „*Sprawozdanie z działalności Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie w 2011 roku*”, które wraz z analizą sytuacji na rynku pracy było przedmiotem oceny Sejmiku Województwa Podkarpackiego oraz Wojewódzkiej Rady Zatrudnienia.

W przygotowanych materiałach przedstawiona została aktualna sytuacja na regionalnym rynku pracy, a także struktura bezrobocia według płci, wieku, wykształcenia, stażu pracy, czasu pozostawania bez pracy oraz miejsca zamieszkania. Analizowana była również struktura zawodowa bezrobotnych, sekcje według Polskiej Klasyfikacji Działalności ich ostatniego miejsca pracy, jak też struktura wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszonych przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy. Ponadto w wyżej wymienionych opracowaniach przedstawiona była informacja o zamierzeniach zakładów pracy w zakresie zwolnień z przyczyn nie dotyczących pracowników, a także informacja o formach i programach realizowanych przez urzędy pracy na rzecz promocji zatrudnienia oraz łagodzenia negatywnych skutków bezrobocia.

Poza wymienionymi materiałami, w ubiegłym roku sporządzane były bieżące informacje dla potrzeb przedstawicieli władz i społecznych partnerów rynku pracy, a także jednostek i instytucji zainteresowanych aktualną sytuacją na rynku pracy naszego województwa. Opracowania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie były również często wykorzystywane przez uczniów szkół ponadpodstawowych i studentów wyższych uczelni podczas przygotowania różnego rodzaju referatów, prac dyplomowych, czy magisterskich związanych z tematyką rynku pracy. Dla studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego zorganizowano spotkania, podczas których prezentowana była bieżąca sytuacja na rynku pracy, ze szczególnym uwzględnieniem osób z wyższym wykształceniem.

3.2 Monitoring zawodów nadwyżkowych i deficytowych

Zgodnie z metodologią prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych opracowaną przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w 2012 roku dwukrotnie opracował ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych, który stanowił zestawienie zarejestrowanych bezrobotnych w zawodach (wykonywanych lub wyuczonych) z wolnymi miejscami pracy i aktywizacji zawodowej zgłoszonymi do powiatowych urzędów pracy w naszym województwie.

Wynikiem tych działań były następujące opracowania: składający się z 2 części „Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie podkarpackim w 2011 roku” oraz „Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w województwie podkarpackim w I półroczu 2012 roku”.

W publikacjach tych przedstawiono stan i strukturę zawodową osób bezrobotnych oraz wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej, które zgłoszone zostały przez pracodawców do powiatowych urzędów pracy. Ich analizy dokonano zgodnie z obowiązującą klasyfikacją zawodów i specjalności stosowaną w badaniach rynku pracy. W opracowaniu rocznym do rankingu włączono również dodatkowo strukturę osób pracujących, nowo utworzonych i wolnych miejsc pracy, a także absolwentów szkół ponadgimnazjalnych oraz ich planowany „napływ” na rynek pracy w naszym województwie.

Na podstawie danych za I półrocze 2012 r. obliczono wskaźnik intensywności nadwyżki lub deficytu podaży pracowników w poszczególnych zawodach. Wskaźnik ten wyliczany jest jako iloraz średniej liczby wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej zgłoszonych do powiatowych urzędów pracy w okresie I półrocza 2012 r. i średniej liczby osób bezrobotnych. Założono, że zawody o wskaźniku:

- poniżej 0,9 to zawody nadwyżkowe,
- 0,9 do 1,1 to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),
- powyżej 1,1 to zawody deficytowe.

Analizując wskaźnik intensywności nadwyżki lub deficytu zawodów według tzw. „dużych” grup zawodowych, według 2–cyfrowego kodu zawodów, spośród 42 grup, gdzie zarejestrowano osoby bezrobotne ¹ :

- 32 grupy zawodów (76,2 %) należy zaliczyć do zawodów nadwyżkowych,
- 4 grupy (9,5 %) należało do zrównoważonych,
- 6 grup (14,3 %) zostało zaliczonych do deficytowych.

Do zawodów deficytowych w okresie I półrocza 2012 r. zaliczyć można było między innymi następujące zawody:

- Logopeda,
- Doradca rolniczy,
- Pracownik kancelaryjny,
- Kierownik działu szkoleń,

¹ Gdyby osoby bezrobotne nie były zarejestrowane, a tylko określona ilość ofert pracy wówczas niemożliwa byłaby do obliczenia wartość wskaźnika przy tak założonej metodzie. Por. Dodatek metodologiczny.

- Instruktor gimnastyki korekcyjnej,
- Sprzedawca na telefon,
- Opiekun klienta,
- Monter reklam,
- Archiwista,
- Telemarketer.

Zawody nadwyżkowe w omawianym okresie to przede wszystkim:

- Technik żywienia i gospodarstwa domowego,
- Nauczyciel wychowania fizycznego,
- Inżynier rolnictwa,
- Politolog,
- Monter sprzętu gospodarstwa domowego,
- Technik ekonomista,
- Technik rolnik,
- Dziewiarz,
- Technik agrobiznesu.

Zawody zrównoważone stanowiły prawie 10% i dotyczyły 4 następujących grup: pracownicy opieki osobistej i pokrewni, ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych, pomoce domowe i sprzątaczkę, pracownicy usług osobistych.

3.3 Badania rynku pracy

W 2012 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie kontynuował realizację projektu systemowego pt. „Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy” w ramach Priorytetu VIII PO KL, Poddziałanie 8.1.4 Przewidywanie zmiany gospodarczej. Wartość projektu: 3 880 493,54 PLN, w tym 58 207,40 PLN wkład JST. Projekt jest realizowany od lutego 2010 r. i zakończy się w grudniu 2013 r. Organizacyjnie Obserwatorium usytuowane jest w Wydziale Informacji Statystycznej i Analiz WUP w Rzeszowie.

Utworzenie i działalność Obserwatorium jest odpowiedzią na problemy w gromadzeniu i pozyskiwaniu danych o regionalnym rynku pracy. Głównym celem projektu jest zwiększenie poziomu wiedzy na temat trendów rozwojowych i sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego.

W 2012 r. prowadzone były badania z zakresu rynku pracy:

1. „Pracodawcy Podkarpacia” – to badanie panelowe, pozwalające śledzić dynamikę zmian postaw i zachowań respondentów, diagnozować specyfikę zmian ich opinii i wskazywać motywacje tych zmian. W sumie zaplanowano trzy fale badania: w latach 2011, 2012 oraz 2013. Za każdym razem ankieterzy docierają do pięciuset pracodawców i tysiąca pracowników. Badanie "Pracodawcy Podkarpacia 2012" przeprowadzono w maju i czerwcu 2012 r. Tam, gdzie było to możliwe, zostały one odniesione do wyników uzyskanych w I fali badania, przeprowadzonego w okresie od października do grudnia 2011 roku. Realizacja ostatniej fali zaplanowana została na przełom maja i czerwca 2013 r.

2. „Sektor usług nierynkowych w woj. podkarpackim” – w ramach badań ilościowych zrealizowano ponad tysiąc wywiadów kwestionariuszowych z pracodawcami działającymi w sektorze usług nierynkowych oraz ponad dwa tysiące z zatrudnianymi przez nich pracownikami. Badania ilościowe (wywiady pogłębione, grupy focusowe) objęły natomiast przedstawicieli władz regionu oraz ekspertów. Badania zrealizowano w okresie od sierpnia do listopada 2012 r., w sposób porównywalny do badania sektora usług rynkowych, przeprowadzonego w 2010 roku. Zastosowano analogiczną koncepcję badawczą i wykorzystano – po koniecznej adaptacji uwzględniającej specyfikę usług nierynkowych – narzędzia badawcze używane w badaniu usług rynkowych. Sformułowano także hipotezy badawcze dotyczące oczekiwanych różnic między usługami rynkowymi i nierynkowymi.

3. „Losy absolwentów publicznych szkół zawodowych w województwie podkarpackim” – pierwsza tura badania przeprowadzona została w marcu i kwietniu 2012 r. W badaniu cyklicznie będą brały udział osoby kończące szkoły zawodowe. W sumie do szkół i jednostek prowadzących szkoły rozdysponowano prawie 13 tysięcy ankiet.

Oprócz badań, w ramach PORP przygotowano opracowania dotyczące sytuacji na regionalnym rynku pracy:

1. „Analiza sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego” – materiał opracowywany jest w cyklach półrocznych, w oparciu o dane ze sprawozdań MPiPS przekazywanych przez PUP do WUP w Rzeszowie, jak również w oparciu o dane statystyczne pozyskiwane z GUS. Analiza zawiera aktualne dane na temat zatrudnienia, bezrobocia w regionie oraz aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu.

2. „Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w woj. podkarpackim” – materiał opracowywany jest w cyklach półrocznych, w oparciu o dane ze sprawozdań o rynku pracy, jak również dane statystyczne GUS. Ranking zawiera informacje na temat struktury zawodowej osób bezrobotnych, struktury ofert pracy zgłaszanych do PUP oraz analizę zawodów pod kątem deficytu i nadwyżki na rynku pracy.

3. „Efektywność wybranych form promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych w województwie podkarpackim” – materiał sporządzany jest co roku w oparciu o dane z PUP oraz Departamentu Funduszy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. W opracowaniu tym przedstawione są formy aktywizacji zawodowej oraz usługi rynku pracy realizowane przez publiczne służby zatrudnienia.

4. „Edukacja – Rynek pracy. Absolwenci a zatrudnienie” – publikację opracowano na podstawie wyników badań „Pracodawcy Podkarpacia 2011”. Przeznaczono ją dla dyrektorów szkół, nauczycieli, wychowawców i doradców zawodowych pracujących z młodzieżą.

5. Analizy osób bezrobotnych na podstawie danych z Systemu Informacyjnego SYRIUSZ - będące efektem rozszerzenia dotychczasowej współpracy z powiatowymi urzędami pracy z województwa podkarpackiego. W ramach współpracy, pracownicy PUP przekazują pracownikom WUP w Rzeszowie dane statystyczne z SI Syriusz, które służą do pogłębionej oceny sytuacji na rynku pracy. Efektem współdziałania są analizy rynku pracy – dla województwa i wszystkich powiatów.

Raporty i opracowania, które powstały w efekcie prowadzonych działań, przesyłane były do zainteresowanych grup odbiorców w postaci elektronicznej lub papierowej. W sumie w 2012 r. wydrukowano 2 tysiące egzemplarzy raportów oraz 1 tysiąc egzemplarzy broszur. Ponad 1100 egz. raportów wysłano pocztą tradycyjną do instytucji zajmujących się problematyką rynku pracy, w tym szkół ponadgimnazjalnych, samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych i beneficjentów ubiegających się o dofinansowanie projektów w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Oprócz tego, ponad 800 interesariuszy po zakończeniu każdego kolejnych badań, otrzymało informację za pośrednictwem poczty elektronicznej. Raporty i broszury dystrybuowano też podczas tematycznych **spotkań i konferencji**, w szczególności organizowanych przez WUP w Rzeszowie i promujących wyniki prowadzonych badań. W 2012 r. m.in. miały miejsce:

1. Konferencja „Pracodawcy Podkarpacia 2011” – odbyła się w dniu 24 maja 2012 r. w Rzeszowie. Podczas konferencji zaprezentowano wyniki pierwszej fali badania podkarpackich pracodawców. W konferencji wzięło udział ponad 130 osób. Honorowy patronat nad konferencją objął dr Mirosław Karapyta Marszałek Województwa Podkarpackiego.

2. Spotkanie Grupy Roboczej ds. opracowania monitoringu młodzieży na rynku pracy – odbyło się w dniach 12-13.06.2012 r. w Rzeszowie. W skład grupy wchodzi przedstawiciele siedmiu obserwatoriów rynku pracy z Białegostoku, Rzeszowa, Warszawy, Krakowa, Szczecina, Gdańska i Poznania. Prowadzą oni prace nad utworzeniem jednolitego w Europie systemu monitorowania sytuacji młodzieży na rynku pracy. Wyniki prac grupy roboczej zaprezentowano podczas konferencji - European Day i Annual Meeting, która odbyła się w Krakowie w dniach 11-12.10.2012 r. Wzięli w niej udział przedstawiciele obserwatoriów rynku pracy z 15 krajów Europy.

3. I Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa, pn. „Przemiany na rynku pracy w wymiarze lokalnym, regionalnym i globalnym” odbyła się w gmachu Uniwersytetu Rzeszowskiego w dniach 18-19.10.2012 r. Symposium zorganizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie (w ramach projektu Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy), Instytut Socjologii Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Wydział Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego, miało charakter spotkania naukowców (z kilku ośrodków naukowych w Polsce), przedstawicieli administracji, a także decydentów. Uczestnicy wysłuchali referatów dotyczących rynku pracy, sytuacji absolwentów, wymaganych przez pracodawców kwalifikacji i kompetencji, a także roli innowacji w rozwoju rynku pracy oraz samego Uniwersytetu, jako jednej z głównych instytucji przyczyniającej się do rozwoju regionu.

I Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa była efektem **współpracy pomiędzy WUP w Rzeszowie oraz Instytutem Socjologii Uniwersytetu Rzeszowskiego**. Formalne podpisanie porozumienia pomiędzy instytucjami nastąpiło w dniu 22.11.2012 r. Na mocy porozumienia obie instytucje będą wykorzystywać prowadzone przez partnera badania, co spowoduje pogłębienie wiedzy o rynku pracy w regionie i procesach na nim zachodzących. Ponadto kontynuowana będzie współpraca w zakresie organizacji konferencji naukowej poświęconej tematyce rynku pracy. Na podpisaniu porozumienia skorzystają też studenci Uniwersytetu Rzeszowskiego – będą oni mieli możliwość praktycznego stosowania wiedzy nabytej w czasie studiów podczas praktyk zawodowych w WUP w Rzeszowie.

Pracownicy Wydziału Informacji Statystycznej i Analiz cyklicznie brali udział w spotkaniach z młodzieżą szkolną, studentami, bezrobotnymi – w targach pracy, konferencjach, seminariach, spotkaniach informacyjnych, prezentując efekty funkcjonowania Podkarpackiego Obserwatorium Rynku Pracy. Promocja odbywała się też m.in. przez artykuły sponsorowane w prasie (regionalne wydanie Gazety Wyborczej), audycje i spoty reklamowe w regionalnych rozgłośniach radiowych (Polskie Radio Rzeszów, Radio VIA). Narzędziem promocji działań prowadzonych przez PORP była również strona internetowa, uruchomiona na początku stycznia 2012 r. Pod adresem <http://porp.wup-rzeszow.pl> można znaleźć m.in. najnowsze dane dotyczące bezrobocia, komentarze ekspertów o sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego i biblioteka raportów.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku, od początku realizacji projektu, zatwierdzonych zostało dwanaście Wniosków o płatność na łączną kwotę 1 722 314,86 PLN. Wydatki z roku 2012 ujęto w czterech Wnioskach o płatność, dotyczących kolejnych kwartałów ubiegłego roku.

3.4 Nadzór nad sprawozdawczością o rynku pracy

Wzorem lat ubiegłych, Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w 2012 roku sprawował merytoryczny nadzór nad obowiązującą sprawozdawczością GUS o rynku pracy.

Na mocy art. 18 oraz art. 31 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 1995 r. Nr 88, poz. 439, z późn. zm.), prowadzenie badań statystycznych rynku pracy w tym okresie regulowały następujące akty prawne:

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 lipca 2011 r. w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2012 (Dz. U. Nr 173, poz. 1030),
- rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 7 marca 2012 r. w sprawie określenia wzorów formularzy sprawozdawczych, objaśnień co do sposobu ich wypełniania oraz wzorów kwestionariuszy i ankiet statystycznych stosowanych w badaniach statystycznych ustalonych w programie badań statystyki publicznej na rok 2012 (Dz. U. z 2012 r. poz. 446).

W oparciu o w/w dokumenty powiatowe urzędy pracy przekazywały w 2012 roku do WUP w Rzeszowie:

- sprawozdania miesięczne, tj. MPiPS-01 o rynku pracy oraz MPiPS-02 o wydatkach z Funduszu Pracy,

- sprawozdania kwartalne, tj. załącznik 1 do sprawozdania MPiPS-01 dotyczące struktury bezrobotnych,
- sprawozdania półroczne, tj. załączniki; 2, 3 do sprawozdania MPiPS- 01 oraz MPiPS-07, dotyczące podziału bezrobotnych wg PKD, zawodów i specjalności oraz osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w urzędach pracy,
- sprawozdania roczne, tj. załączniki 4, 5, 6, 7 i 8 do sprawozdania MPiPS-01 oraz sprawozdanie MPiPS-06. Dotyczyły one poradnictwa zawodowego, struktury bezrobotnych zamieszkałych na wsi, aktywnych programów rynku pracy, podziału bezrobotnych wg miast i gmin, umów z agencjami zatrudnienia i programów specjalnych oraz instytucjonalnej obsługi rynku pracy.

Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie na bieżąco współpracował z powiatowymi urzędami pracy w celu prawidłowego sporządzenia sprawozdań i terminowego przekazania ich do właściwych instytucji (tj. WUP, Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy oraz ministerstwa). Oprócz ścisłych bieżących kontaktów w tym zakresie przekazywane były w formie pisemnej przypomnienia i informacje o obowiązujących aktach prawnych, terminach oraz zasadach sporządzania sprawozdań GUS. Niezależnie od tego drogą elektroniczną przekazywano obowiązujące wzory i wytyczne do prawidłowego ich sporządzenia.

Poza nadzorem merytorycznym nad sprawozdawczością Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie w ramach prowadzonej współpracy przekazywał powiatowym urzędem pracy zbiorcze opracowania, informacje, analizy i wyniki badań dotyczące rynku pracy naszego województwa. Materiały te udostępniane były zarówno w formie papierowej, jak i drogą elektroniczną. Dokonywano również wyjaśnień dotyczących interpretacji przepisów prawnych w tym zakresie, a także innych informacji wynikających z bieżących potrzeb, w tym również zasad sporządzania poszczególnych meldunków oraz opracowania raportów z monitoringu zawodów „deficytowych” i „nadwyżkowych”.

Utrzymywane były też bieżące kontakty w sprawach dotyczących wyjaśniania przyczyn niektórych zjawisk występujących na rynku pracy, a także sporządzania okresowych informacji, meldunków i analiz, które były przekazywane jednostkom nadrzędnym.

ROZDZIAŁ 4. DZIAŁANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA Z ZAKRESU POLITYKI RYNKU PRACY

Do zakresu działania Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie należy wykonywanie zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy.

4.1 Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego

Przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego zawierają zasady, dzięki którym osoby pracujące w kilku krajach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego po kolei lub równocześnie, unikają negatywnych następstw podejmowania zatrudnienia w różnych państwach, między innymi jednoczesnego podlegania różnym przepisom.

Koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego obowiązująca w Unii Europejskiej jest oparta na **czterech generalnych zasadach: równego traktowania** – zasada ta zabezpiecza osoby przemieszczające się przed jakąkolwiek dyskryminacją, bezpośrednią lub pośrednią, przy stosowaniu przepisów z zakresu zabezpieczenia społecznego, **jedności stosowanego ustawodawstwa** – zasada ta zabezpiecza przed sytuacją, w której osoba wykonująca pracę w jednym lub kilku państwach nie jest objęta zabezpieczeniem społecznym w żadnym z nich lub jest nim objęta w kilku państwach jednocześnie, **zachowania praw nabytych oraz w trakcie nabywania** – zasada ta zapewnia, że świadczenia przyznane w jednym z państw członkowskich UE są przekazywane osobie uprawnionej niezależnie od jej miejsca zamieszkania, **sumowania okresów ubezpieczenia** – zasada ta umożliwia uwzględnianie okresów ubezpieczenia lub innych równorzędnych okresów przebytych w kilku państwach członkowskich UE przy ustalaniu prawa do świadczeń z zabezpieczenia społecznego.

W 2012 roku Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie wystąpił 2 148 razy do Instytucji Łącznikowych na terenie krajów Unii Europejskiej oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego o potwierdzenie zatrudnienia i ubezpieczenia za granicą na formularzu E-301/U002 dla mieszkańców Podkarpacia. Do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie w 2011 roku wpłynęło 1 983 potwierdzenia zatrudnienia i ubezpieczenia za granicą na formularzach E-301/U002/U1, na podstawie których wydano 1 722 decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

W 2012 roku do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie zgłosiło się 186 osób, które nabyły prawo do zasiłku transferowego przyznanego w celu wydania decyzji oraz potwierdzenia zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy za pośrednictwem formularza U 009.

4.2 Pośrednictwo pracy w ramach sieci EURES

W okresie 2012 r. z usług oferowanych przez sieć EURES w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Rzeszowie w zakresie poszukiwania pracy za granicą skorzystało 7 507 osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Sieć EURES dysponowała 176 ofertami pracy w ramach prowadzonych naborów obejmujących 996 wakatów. Spośród osób zainteresowanych pracą za granicą, 536 osób złożyło podania o pracę, które zostały przekazane do pracodawców i doradców EURES. Szacuje się, że spośród osób korzystających z usług EURES i składających podania, około 30% podejmuje zatrudnienie. Doradcy EURES uczestniczyli w 17 targach pracy organizowanych przez instytucje i organizacje z terenu województwa podkarpackiego, podczas których udzielali informacji na temat usług oferowanych przez sieć EURES.

We współpracy z Państwową Inspekcją Pracy – Okręgowym Inspektoratem Pracy w Rzeszowie i Podkarpacką Wojewódzką Komendą Policji przeprowadzono **kampanię informacyjną „Praca warta zachodu”**. Kampania prowadzona w regionalnych mediach oraz z wykorzystaniem tablic led oraz Internetu, ukierunkowana była na informowanie o sposobach poszukiwania legalnego zatrudnienia za granicą oraz o występujących potencjalnych zagrożeniach związanych z wyjazdem do pracy za granicę. Wpłynęło to na podniesienie świadomości osób poszukujących pracy za granicą na temat szans i zagrożeń związanych z wyjazdem do pracy za granicę oraz sposobów uniknięcia konsekwencji, jakie mogą dotknąć osoby nieprzygotowane do wyjazdu.

W dniu 18 października 2012 roku odbyły się **VI Europejskie Targi Pracy WorkExpo, Targi Pracy i Innowacji** oraz **Targi Szkoleń**. Było to wspólne przedsięwzięcie zorganizowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, Międzynarodowe Targi Rzeszowskie, Rzeszowską Agencję Rozwoju Regionalnego oraz Uniwersytet Rzeszowski. W targach wzięło udział 70 wystawców, którzy oferowali pracę zarówno w kraju, jak i za granicą. Na zaproszenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy udział w targach wzięli doradcy EURES z Czech, Niemiec, Holandii i Finlandii, którzy udzielali informacji o aktualnie prowadzonych naborach i usługach świadczonych w ramach sieci EURES, a także

informowali pracodawców o zasadach rekrutacji pracowników poprzez sieć EURES. Każdy z doradców przedstawił również prezentacje na temat warunków pracy i życia kraju, który reprezentował. Dodatkowych informacji o bezpiecznych wyjazdach do pracy za granicę udzielali również polscy doradcy EURES. Szacuje się, że VI Międzynarodowe Targi Pracy WorkExpo w Rzeszowie odwiedziło ponad 2 tysiące osób.

4.3 Środki Funduszu Pracy w 2012 roku

W 2012 roku województwo podkarpackie otrzymało z Funduszu Pracy kwotę 148 844 500 PLN na realizację programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Z kwoty tej 65% czyli 96 748 900 PLN przekazane zostało do samorządów powiatowych na aktywizację osób bezrobotnych, natomiast 35% kwoty czyli 52 095 600 PLN, będących w dyspozycji Samorządu Województwa, zostało przeznaczone na realizację przez powiatowe urzędy pracy projektów systemowych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Projekty te, wykorzystując instrumenty rynku pracy, wspierają powstawanie nowych miejsc pracy i rozwój przedsiębiorczości. Powiatowe Urzędy Pracy w 2012 roku pozyskały z rezerwy Ministra Pracy i Polityki Społecznej 51 627 100 PLN, a środki te zostały przeznaczone na:

- realizację programów specjalnych – 6 345 500 PLN,
- aktywizację osób bezrobotnych na terenach, na których miały miejsce klęski żywiołowe – 3 611 700 PLN,
- aktywizację osób bezrobotnych zwolnionych przyczyn nie dotyczących pracowników – 1 340 100 PLN,
- aktywizację bezrobotnych do 30 i powyżej 50 roku życia oraz na programy dla osób w szczególnej sytuacji na rynku – 40 329 800 PLN.

W wyniku wniosków do Ministra Pracy i Polityki Społecznej o dokonanie przesunięć z tzw. wydatków fakultatywnych (środków na utrzymanie urzędów pracy), powiatowe urzędy pracy otrzymały kwotę 2 530 000 PLN. Dodatkowe środki w kwocie 2 210 900 PLN przyznane zostały przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej w grudniu 2012 roku. **Łącznie w 2012 roku Funduszu Pracy na aktywizację osób bezrobotnych pozyskano w województwie kwotę 205 212 500 PLN.** W porównaniu z 2011 rokiem jest to znaczący wzrost, bo o 45 629 300 PLN środków Funduszu Pracy więcej trafiło do województwa podkarpackiego.

L.p.	Powiaty	Środki na realizację programów (Algorytm) 65 %	Rezerwa Samorządu Województwa	Rezerwa Ministra Pracy i Polityki Społecznej	Przesunięcia z wydatków fakultatywnych	Dodatkowe środki przyznane przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej	Razem
			Projekty systemowe POKL 6.1.3				
1.	Bieszczadzki	1 730 500	1 022 100	623 500		39 500	3 415 600
2.	Brzozowski	4 240 600	2 361 000	2 406 000	204 000	96 900	9 308 500
3.	Dębicki	5 032 600	2 684 100	3 247 500		115 000	11 079 200
4.	Jarosławski	6 345 000	3 384 000	5 898 500	350 000	145 000	16 122 500
5.	Jasielski	6 049 700	3 226 500	2 179 800	360 000	138 200	11 954 200
6.	Kolbuszowski	3 078 800	1 642 000	1 109 300		70 400	5 900 500
7.	Krośnieński	5 461 100	2 912 600	1 967 900		124 800	10 466 400
8.	Leski	2 078 400	1 207 500	749 200		47 500	4 082 600
9.	Leżajski	3 982 000	2 123 700	1 790 200	40 000	91 000	8 026 900
10.	Lubaczowski	3 272 300	1 745 200	2 162 600		74 800	7 254 900
11.	Łańcucki	3 533 600	1 884 600	2 015 400	220 000	80 700	7 734 300
12.	Mielecki	6 309 800	3 365 300	2 273 600	360 000	144 200	12 452 900
13.	Niżański	4 103 900	2 288 100	2 108 700	126 000	93 800	8 720 500
14.	Przemyski	7 004 100	3 735 500	2 522 800		160 000	13 422 400
15.	Przeworski	4 269 000	2 276 800	2 853 900	350 000	97 600	9 847 300
16.	Ropczycko-Sędziszowski	3 963 700	2 114 000	4 277 100	170 000	90 600	10 615 400
17.	Rzeszowski	10 288 000	5 486 900	4 577 300		235 100	20 587 300
18.	Sanocki	3 741 500	1 995 500	1 688 200		85 500	7 510 700
19.	Stalowowolski	4 644 000	2 476 800	2 736 900		106 100	9 963 800
20.	Strzyżowski	3 674 900	2 059 200	1 449 100	350 000	84 000	7 617 200
21.	Tarnobrzeski	3 945 400	2 104 200	2 989 600		90 200	9 129 400
Razem powiaty		96 748 900	52 095 600	51 627 100	2 530 000	2 210 900	205 212 500

4.4 Krajowy Rejestr Agencji Zatrudnienia

Agencjami zatrudnienia nazywane są podmioty świadczące usługi w zakresie: pośrednictwa pracy, doradztwa personalnego, poradnictwa zawodowego i pracy tymczasowej. Jest to działalność gospodarcza regulowana w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007 r. Nr 155, poz. 1095 z późn. zm.) i wymaga wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia.

Certyfikat potwierdzający wpis do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia wydaje Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie z upoważnienia Marszałka Województwa, po złożeniu przez ubiegający się podmiot następujących dokumentów: wniosku, oświadczenia o prawdziwości danych zawartych we wniosku i spełnianiu warunków do prowadzenia agencji zatrudnienia oraz kopii potwierdzenia dokonania opłaty w wysokości 200 PLN na konto Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie.

W 2012 na terenie województwa podkarpackiego funkcjonowało 140 agencji zatrudnienia. Do Krajowego Rejestru Agencji Zatrudnienia wpisano 44 nowe podmioty. Dokonano także wykreśleń z rejestru 9 dotychczas działających agencji z powodu wniosku podmiotu (3 decyzje) oraz z powodu nieprzestrzegania warunków prowadzenia agencji zatrudnienia (6 decyzji). W 2012 roku przeprowadzono 3 kontrole prawidłowości działania agencji zatrudnienia na terenie województwa podkarpackiego.

4.5 Informacja na temat realizacji zadań w zakresie Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

I. Ustawowe zadania Marszałka Województwa dotyczące Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Od 1 stycznia 2012 r. samorządowi województwa zostały powierzone do realizacji zadania w zakresie ochrony roszczeń pracowniczych. Zmiany te są konsekwencją reformy finansów publicznych, polegającej m.in. na pozbawieniu osobowości prawnej funduszy celowych, w tym Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Zgodnie z art. 91 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. nr 157, poz. 1241 ze zm.) Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych z dniem 1 stycznia 2012 r. stracił osobowość prawną, a zgodnie

z nowym brzmieniem art. 31 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. nr 158, poz. 1121 z późn. zm.), zadania z zakresu ochrony roszczeń pracowniczych realizują minister właściwy do spraw pracy oraz marszałkowie województw, przy pomocy wojewódzkich urzędów pracy.

W województwie podkarpackim, w imieniu Marszałka Województwa Podkarpackiego zadania te wykonuje Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, w strukturze którego utworzono do tych zadań Wydział Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Na realizację nowych, ustawowych zadań, związanych z zaspokojeniem roszczeń pracowniczych, dochodzeniem ich zwrotu, finansowaniem kosztów zatrudnienia osób oraz kosztów obsługi, marszałkowie województw otrzymują środki finansowe od dysponenta Funduszu, który przekazuje je na wyodrębniony rachunek bankowy.

Prawo do reprezentacji Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych przysługuje dysponentowi Funduszu oraz działającym w jego imieniu, w oparciu i w zakresie udzielonego pełnomocnictwa pełnomocnikom dysponenta tego Funduszu, czyli marszałkom województw, którzy przekazali swoje uprawnienia dyrektorom WUP.

Marszałek Województwa Podkarpackiego udzielił Dyrektorowi oraz Wicedyrektorowi ds. Runku Pracy WUP w Rzeszowie, pełnomocnictwa do podejmowania w imieniu i na rzecz Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, niżej wymienionych czynności:

1. Wykonywania zadań z zakresu ochrony roszczeń pracowniczych oraz obsługi Funduszu, zgodnie z ustawą z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. nr 158, poz. 1121 z późn. zm.) z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 6 maja 2010 r. o przywróceniu terminu do wypłaty świadczeń pracowniczych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (Dz. U. nr 106, poz. 674).

2. Realizacji zadań wynikających z innych ustaw, stosownie do treści art. 27 ust. 1a ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy:

- wykonywania obowiązków dysponenta Funduszu w zakresie umów zawartych z przedsiębiorcami, na podstawie art. 17 ustawy z dnia 1 lipca 2009 r. o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (Dz. U. nr 125, poz. 1035 z późn. zm.),
- umarzania, na podstawie art. 23 ust. 7, w trybie art. 23 ust. 5 i 6 ustawy z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r. (Dz. U. nr 123, poz. 835 z późn. zm.) należności przysługujących

Funduszowi z tytułu wypłaconej nieoprocentowanej pożyczki z Funduszu udzielonej na podstawie art. 23 ust. 1 – 3 tej ustawy,

- umarzania, na podstawie art. 23 ust. 8, w trybie art. 23 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. nr 234, poz. 1385) należności przysługujących Funduszowi z tytułu wypłaconej nieoprocentowanej pożyczki z Funduszu udzielonej na podstawie art. 23 ust. 1 – 4 tej ustawy.

3. **Przyjmowania**, na podstawie art. 64 ust. 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (tj. Dz. U. z 2009 r., nr 175, poz. 1361 z późn. zm.), **sum z tytułu niewykorzystanych środków**, o których mowa w art. 64 ust. 1 tej ustawy.

4. **Reprezentowania Funduszu** we wszystkich sprawach związanych z realizacją zadań Funduszu:

- przed sądami powszechnymi, Sądem Najwyższym, wojewódzkimi sądami administracyjnymi i Naczelnym Sądem Administracyjnym oraz w postępowaniu egzekucyjnym i w postępowaniu upadłościowym, jak również przed organami administracji publicznej,
- podpisywania umów i zaciągania zobowiązań, w zakresie wynikającym z obsługi Funduszu,
- wykonywania postanowień wynikających z zawartych przed dniem 1 stycznia 2012 r. w imieniu Funduszu, przez kierownika biura terenowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych umów, które nie zostały wypowiedziane, a także zmian i rozwiązywania tych umów,
- dochodzenia i przyjmowania zwrotu sum z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu,
- używania nazwy Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w rozumieniu art. 24 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. nr 158, poz. 1121 z późn. zm.).

5. **Inne czynności:**

- ponoszenia kosztów obsługi z tytułu realizacji umów zawartych w zakresie wynikającym z obsługi Funduszu,
- ponoszenia kosztów dochodzenia zwrotu i egzekucji należności Funduszu,

- przygotowywania i prowadzenia postępowań w zakresie zamówień publicznych dotyczących zakupów inwestycyjnych Funduszu w ramach limitu środków określonego dla danego zamówienia publicznego,
- gospodarowania środkami Funduszu przeznaczonymi na realizację zadań związanych z zaspokojeniem roszczeń, a także dochodzeniem ich zwrotu w zakresie i na zasadach określonych w ustawie o ochronie roszczeń pracowniczych,
- gospodarowania środkami na sfinansowanie kosztów zatrudnienia pracowników wykonujących zadania w zakresie ochrony roszczeń pracowniczych oraz na sfinansowanie kosztów obsługi związanych z realizacją tych zadań,
- sprawowania kontroli merytorycznej dokumentów finansowych dotyczących rozliczenia roku 2011, nieujętych w księgach biura terenowego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w 2011 r.,
- dokonywania wszelkich czynności prawnych i faktycznych, jakie okażą się niezbędne do realizacji pełnomocnictwa w wymienionym zakresie.

Podstawowe informacje o Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych istnieje już ponad 18 lat. Powołany został ustawą z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. Z 1994 r. nr 1, poz. 1), która weszła w życie 1 stycznia 1994 r. Głównym celem powołania Funduszu było zagwarantowanie wypłaty świadczeń dla pracowników w sytuacji niewypłacalności pracodawcy.

W okresie tak długiego funkcjonowania FGŚP, ze środków Funduszu wypłacane były świadczenia w związku z niewypłacalnością pracodawcy, przejściowymi trudnościami finansowymi pracodawcy (tzw. jednorazowe świadczenia), wypłaty dla przemysłu zbrojeniowego, wypłaty w związku z powodziami, wypłaty dla górników i stoczniowców, wypłaty dla przedsiębiorców mających na celu złagodzenie skutków kryzysu ekonomicznego, itp. Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych odgrywał i odgrywa znaczącą rolę w systemie zabezpieczeń społecznych.

W miarę upływu lat, zmieniały się przesłanki niewypłacalności pracodawcy, katalog świadczeń wypłacanych z Funduszu, okresy referencyjne, podmioty uprawnione do wypłaty świadczeń oraz inne wymogi ustawowe, odpowiednio modyfikowane w zależności od zmieniającego się ustawodawstwa unijnego i krajowego, stosownie do społecznego zapotrzebowania.

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. nr 158, poz. 1121 z późn. zm.), która zastąpiła cytowaną wyżej ustawę z dnia 29 grudnia 1993 r. w przeważającej mierze spełnia większość oczekiwań ze strony potencjalnych świadczeniobiorców. Na podstawie tej ustawy dokonywane są wypłaty świadczeń pracowniczych, do których uprawnienie powstało od dnia 1 października 2006 r.

Natomiast wypłaty tzw. świadczeń zaległych (do których uprawnienie powstało do dnia 30 września 2006 r., gdy świadczenia te nie mogły być zaspokojone z różnych powodów wcześniej), dokonywane są na podstawie ustawy z dnia 6 maja 2010 r. o przywróceniu terminu do wypłaty świadczeń pracowniczych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (Dz. U. nr 106, poz. 674).

Ustawodawca zapewnił również możliwość wypłaty świadczeń, w ograniczonym zakresie, tzw. zaliczek na poczet niezaspokojonych przez niewypłacalnego pracodawcę roszczeń pracowniczych.

FGŚP, jako instytucja gwarancyjna spełnia dwa podstawowe zadania:

- dokonuje wypłaty świadczeń należnych pracownikom od niewypłacalnego pracodawcy,
- dochodzi zwrotu wypłaconych przez Fundusz świadczeń od podmiotów i osób do tego zobowiązanych.

Środki na realizację zadań ustawowych, związanych z wypłatą świadczeń mogą pochodzić:

- ze składek płaconych przez pracodawców (0,10% podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe). Wysokość składki na FGŚP określa ustawa budżetowa. Poboru składek na Fundusz dokonuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych w okresach miesięcznych łącznie ze składkami na ubezpieczenie społeczne i kwoty te przekazuje na rachunek bankowy Funduszu w terminie do 15 dnia następnego miesiąca,
- ze zwrotów sum wypłaconych tytułem świadczeń pracowniczych,

w dalszej kolejności:

- z odsetek od wolnych środków przekazanych w zarządzanie, zgodnie z przepisami o finansach publicznych,
- z odsetek od zwrotu sum wypłaconych tytułem świadczeń zwróconych po terminie,

- ze środków pochodzących z funduszy celowych,
- z dotacji budżetowej.

Podmioty, które mogą wystąpić do Funduszu o wypłatę świadczeń to syndycy, likwidatorzy lub inne osoby sprawujące zarząd majątkiem pracodawcy, pracownicy, byli pracownicy oraz członkowie rodziny zmarłych pracowników.

Pracownicy podlegający przepisom ustawy to osoby fizyczne, które, zgodnie z przepisami polskiego prawa, pozostają z pracodawcą w stosunku pracy lub są zatrudnione, albo wykonują pracę na podstawie: umowy o pracę nakładczą, umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, innej umowy o świadczenie usług, wykonują pracę zarobkową na podstawie innej niż stosunek pracy na rzecz pracodawcy będącego rolniczą spółdzielnią produkcyjną, spółdzielnią kółek rolniczych lub inną spółdzielnią zajmującą się produkcją rolną, jeżeli z tego tytułu podlegają obowiązkowi ubezpieczeń emerytalnego i rentowych.

Istotną nowością, jaka wystąpiła w obowiązującej ustawie jest objęcie ochroną roszczeń pracowniczych pracowników pracujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadkach, gdy upadłość pracodawcy zostanie ogłoszona w innym państwie, (jeżeli pracodawca prowadzi działalność na terytorium, co najmniej dwóch państw i stanie się niewypłacalny, instytucją odpowiedzialną za spełnienie roszczeń pracowników jest instytucja w tym Państwie Członkowskim, na terenie, którego pracownicy ci pracują). Dodatkowo stworzono możliwość wypłaty świadczeń w przypadku ponownego zaistnienia niewypłacalności w odniesieniu do danego pracodawcy - wypłaty uzupełniające, stanowiące dopełnienie do maksymalnej ilości świadczeń zagwarantowanych w ustawie.

Aby jednak mogła nastąpić wypłata ze środków FGŚP musi wystąpić niewypłacalność pracodawcy. Najczęściej występujące **przesłanki niewypłacalności pracodawcy to:**

- ogłoszenie upadłości pracodawcy obejmujące likwidację majątku dłużnika,
- ogłoszenie upadłości pracodawcy z możliwością zawarcia układu,
- zmiana postanowienia o ogłoszeniu upadłości z możliwością zawarcia układu na postanowienie o ogłoszeniu upadłości obejmującej likwidację majątku dłużnika,
- oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości pracodawcy, jeżeli jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania,
- oddalenie wniosku o ogłoszenie upadłości w razie stwierdzenia, że majątek dłużnika jest obciążony hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym, zastawem skarbowym lub

hipoteką morską w takim stopniu, że pozostały jego majątek nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania,

- umorzenie postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku upadłego,
- wykreślenie pracodawcy, będącego osobą fizyczną, z Ewidencji Działalności Gospodarczej,
- zaprzestanie działalności przez pracodawcę, trwające dłużej niż 2 miesiące.

Ze środków Funduszu zaspokajane są **należności główne** (bez odsetek), zgodnie z poniższym katalogiem świadczeń:

- wynagrodzenie za: pracę, czas niezawinionego przez pracownika przestoju, czas niewykonywania pracy (zwolnienia od pracy), czas innej usprawiedliwionej nieobecności w pracy, czas niezdolności pracownika do pracy wskutek choroby, o której mowa w art. 92 Kp., czas urlopu wypoczynkowego,
- odprawa pieniężna (przysługująca na podstawie przepisów o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników),
- ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy należny za rok kalendarzowy, w którym ustał stosunek pracy,
- odszkodowanie pieniężne, o którym mowa w art. 36¹ §1 Kp z tytułu skróconego okresu wypowiedzenia umowy o pracę,
- dodatek wyrównawczy, o którym mowa w art. 230 i 231 Kp,
- składki na ubezpieczenia społeczne należne od pracodawców.

FGŚP zaspokajają roszczenia pracownicze (jeżeli stały się wymagalne w określonym w ustawie czasie), do wysokości nieprzekraczającej łącznie za okres jednego miesiąca kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z poprzedniego kwartału, ogłaszanego na podstawie przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lub jego wielokrotności, lub nie wyższej niż wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę w przypadku zaliczek na poczet niezaspokojonych przez pracodawcę roszczeń pracowniczych.

Z kręgu podmiotów, których **pracownicy nie mogą skorzystać** z dobrodziejstwa ustawy z 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń (...) wyłączone są osoby prawne podlegające wpisowi do rejestru: stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz jednostki zaliczane do sektora

finansów publicznych, a także osoby fizyczne prowadzące gospodarstwo domowe zatrudniające osoby wykonujące pracę zarobkową w tym gospodarstwie.

Zadania Funduszu wynikające z innych przepisów

Poza zadaniami polegającymi na zaspokajaniu roszczeń pracowniczych w związku z niewypłacalnością pracodawcy z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. nr 234, poz. 1385) wypłacane są dla pracodawców, nieoprocentowane pożyczki. Z pożyczek tych korzystają pracodawcy, którzy na skutek powodzi przejściowo zaprzestali prowadzenia działalności gospodarczej lub istotnie ograniczyli jej prowadzenie. Środki wydatkowane z Funduszu na ten cel przeznaczone są na wynagrodzenia dla pracowników przysługujące: za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy, za czas niewykonywania pracy, za wykonaną pracę, polegającą na ochronie zakładu pracy przed powodzią lub na usuwaniu skutków powodzi, mającą na celu utrzymanie lub przywrócenie prowadzenia przez pracodawcę działalności gospodarczej.

II. Realizacja zadań ustawowych w 2012 r. przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie

Podstawowym zadaniem, realizowanym od 1 stycznia 2012 r. przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie jest zaspokojenie roszczeń pracowniczych poprzez wypłatę świadczeń, realizowaną na podstawie ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz. U. nr 158, poz. 1121, z późn. zm.), z uwzględnieniem ustawy z dnia 6 maja 2010 r. o przywróceniu terminu do wypłaty świadczeń pracowniczych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (Dz. U. nr 106, poz. 674). Realizacja tego zadania w 2012 roku przedstawiała się następująco:

Wielkość wypłat z Funduszu ma ścisły związek ze zjawiskami zachodzącymi w gospodarce. Każde pogorszenie koniunktury niemal natychmiast skutkuje wzrostem wypłacanych świadczeń, głównie w związku z upadłością przedsiębiorstw.

W I połowie 2012 roku obserwowana była tendencja do wzrostu (w porównaniu z rokiem 2011) ilości wniosków indywidualnych składanych do Funduszu przez pracowników małych pracodawców, co wynikało z narastania trudności finansowych wśród podmiotów indywidualnych i małych spółek w branżach: drogowej, budowlanej i remontowej, przemyśle lekkim oraz w handlu. W II półroczu nasiliły się upadłości średnich i dużych firm z branży maszynowej, budowlanej i metalowej.

Ogółem w 2012 r. Fundusz dokonał wypłat na rzecz pracowników 22 niewypłacalnych pracodawców na łączną kwotę 15,5 mln PLN. Wypłaty te były wyższe niż w roku poprzednim o 17,6 %. Ogółem wypłacono 6899 świadczeń dla 2433 osób.

Zdecydowanie wyższe wypłaty świadczeń wystąpiły w II półroczu 2012 r. (74,8% wypłat ogółem w całym roku). Związane to było ze wzrostem liczby upadłości dużych i średnich pracodawców w IV kwartale 2012 r.

Największe wypłaty w 2012 r. dotyczyły pracowników następujących pracodawców:

1. TRANSSYSTEM SA w upadłości likwidacyjnej w Woli Dalszej – 8,05 mln PLN (dla 1147 osób).
2. HSW Zakład Ciągarnia Sp z o.o. w upadłości likwidacyjnej w Stalowej Woli – 0,9 mln PLN (dla 226 osób).
3. Zakład Ceramiki Budowlanej Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w Hadykówece – 1,6 mln PLN (dla 97 osób).
4. Lubaczowskie Przedsiębiorstwo Budowlane Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej w Lubaczowie – 0,6 mln PLN (dla 98 osób).
5. DROGBUD Podkarpacki Holding Budowy Dróg w Strzyżowie Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej – 0,9 mln PLN (dla 109 osób).
6. DROGTRANS Sp. z o.o. w Strzyżowie -0,8 mln PLN (dla 170 osób).

Dane na temat dokonanych wypłat, ilości świadczeń, osób nimi objętych i pracodawców zawierają poniższe tabele:

1. Wnioski i wykazy dotyczące wypłaty świadczeń złożone do Funduszu na terenie województwa podkarpackiego:

Rodzaj wniosków	2011 r.	2012 r.
1. Wnioski indywidualne	70	194
2. Wykazy, (zbiorcze i uzupełniające)	30	30
R A Z E M	100	224

2. Wyплаты świadczeń w związku z niewypłacalnością pracodawcy:

Wyплаты świadczeń w latach 2011 - 2012 r.		
Rok	Wyплаты (PLN)	Ilość świadczeń
2011	13 192 952,76	5323
2012	15 519 621,82	6899

3. Liczba pracodawców oraz osób, którym wypłacono świadczenia i ilość świadczeń:

Rok	Ilość pracodawców	Ilość osób, którym wypłacono świadczenia	Liczba świadczeń objętych wypłatą
2011	24	2087	5323
2012	22	2433	6899

4. Rodzaje wypłaconych świadczeń (w tys. zł):

Rodzaj wypłaconych świadczeń	2011	2012
Ogółem świadczenia	13193,0	15519,6
z tego:		
- wynagrodzenia za pracę	2139,5	8151,3
- składki na ubezpieczenie społeczne należne od pracodawcy	426,9	1846,3
- odszkodowania z Art. 36 ¹ §1 Kp	3436,5	1029,4
- odprawa pieniężna	6453,0	2261,1

W 2012 r. kontynuowane były działania wynikające z ustawy z dnia 24 czerwca 2010 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r. (Dz. U. Nr 123, poz. 835 z późn. zm.).

W ramach tej ustawy - w latach 2010-2011 do Funduszu wpłynęło łącznie 8 wniosków o udzielenie nieoprocentowanej pożyczki z FGŚP. Udzielono pożyczek w łącznej kwocie 113 234,70 PLN, z czego zwrócono do Funduszu 9 390,01 PLN.

W I kwartale 2012 r. Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie działający z upoważnienia Marszałka Województwa Podkarpackiego rozpatrzył pozytywnie wszystkie wnioski o umorzenie w/w pożyczek w całości. Tym samym nie występuje już zadłużenie pożyczkobiorców z powyższego tytułu.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 13 lipca 2006 r.(...) kwoty świadczeń wypłaconych z Funduszu podlegają zwrotowi, a roszczenia pracowników wobec pracodawcy, po dokonanych wypłatach przechodzą z mocy prawa na Fundusz.

Wg stanu na koniec 2012 r. wobec 204 dłużników prowadzonych było około 250 postępowań windykacyjnych.

W ciągu ostatnich lat uzyskiwane są dobre wyniki w zakresie wykonania planu windykacji, wysoki jest również wskaźnik skuteczności prowadzonej windykacji mierzony wysokością kwot odzyskanych do wypłaconych.

Zestawienie dotyczące kwot odzyskanych w ostatnich latach zawiera tabela:

Rok	Plan windykacji ogółem (PLN)	Windykacja należności głównej (PLN)	Splaty odsetek (PLN)	Razem windykacja (PLN)	% wykonania planu
2011	3 400 000,00	20 085 684,11	116 885,46	20 202 569,57	594,20%
2012	2 800 000,00	10 357 578,43	39 666,51	10 397 244,94	371,33%

Oprócz realizacji spraw związanych z odzyskiwaniem wypłaconych świadczeń, stanowiska ds. dochodzenia zwrotu należności przygotowują na bieżąco wnioski o zmianę warunków spłaty, odstąpienie od dochodzenia lub umorzenie należności – w trybie art. 23 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r.(...).

Dane na ten temat zawiera tabela:

Lata	Liczba wniosków	Kwota umorzona (mln PLN)
2011	20	13,9
2012	28	5,0

W 2012 r. przygotowano ogółem 28 wniosków o umorzenie lub zmianę warunków spłaty należności Funduszu.

Do dnia 31.10.2012 r. decyzjami Dysponenta Funduszu lub Marszałka Województwa Podkarpackiego umorzone zostały należności w łącznej kwocie 5,0 mln PLN. Należności wobec Funduszu spłacało w 2012 r. w ratach 4-ech dłużników.

ROZDZIAŁ 5. SZKOLENIA DLA PRACOWNIKÓW URZĘDÓW PRACY

Jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy, realizowanym przez Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie zgodnie z art.8 ust.1 pkt. 14 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (zwanej dalej ustawą) – jest organizowanie, prowadzenie i finansowanie szkoleń pracowników wojewódzkich (WUP) i powiatowych urzędów pracy (PUP). Realizacja tego zadania oparta jest w głównej mierze na corocznym Planie Szkoleń, który jest opracowywany na podstawie analizy potrzeb szkoleniowych pracowników urzędów pracy.

Pracownicy Publicznych Służb Zatrudnienia (PSZ) realizując zadania określone w ustawie, stoją wobec konieczności ciągłego uzupełniania wiedzy i umiejętności przydatnych w kontekście świadczenia usług rynku pracy oraz stosowania instrumentów, metod i programów łagodzenia skutków bezrobocia przy wykorzystaniu programów współfinansowanych z Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Mając na względzie potrzebę ciągłego podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników Publicznych Służb Zatrudnienia (tj. wojewódzkiego i powiatowych urzędów pracy województwa podkarpackiego), WUP w Rzeszowie w 2012 roku zorganizował 6 wspólnych szkoleń, w których uczestniczyło łącznie 223 osoby, w tym 80 pracowników WUP oraz 143 pracowników PUP. Zakres tematyczny tych szkoleń kształtował się następująco:

- Elementy prawa pracy w poradnictwie zawodowym,
- Reforma w systemie polskiej edukacji zawodowej,
- Budżet zadaniowy funduszy celowych,
- Formy i metody współpracy pośrednika pracy z pracodawcami,
- Rachunkowość i finanse WUP i PUP,
- Windykacja sądowa i komornicza pieniężnych należności cywilnoprawnych jednostek sektora finansów publicznych po nowelizacji przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

Ponadto w 2012 r. w ramach 17 szkoleń „zamkniętych” organizowanych wyłącznie dla pracowników WUP, udział wzięło łącznie 698 osób z następujących dziedzin:

- Wdrażanie Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 (*szkolenia z zakresu: doskonalenia systemu oceny merytorycznej i finansowej wniosków o dofinansowanie, projektów innowacyjnych i współpracy ponadnarodowej, pomocy publicznej, zamykania projektów, perspektywy rozwoju ekonomii społecznej w województwie podkarpackim, poznanie systemu pomocy społecznej i integracji społecznej*),
- Poradnictwo zawodowe i pośrednictwo pracy (*szkolenia nt.: Planowanie rozwoju zawodowego osoby niepełnosprawnej; Wspomaganie klienta doradcy zawodowego testem Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji; Wojewódzka Rada Zatrudnienia jako instytucja kształtująca politykę lokalnego rynku pracy*),
- Ochrony i udostępniania informacji, spraw kancelaryjnych oraz z zakresu prawa pracy (*szkolenia nt.: Ochrona danych osobowych; Dostęp do informacji publicznej; Instrukcja kancelaryjna i obieg dokumentów; Stosowanie zasady równości płci w zatrudnieniu, przeciwdziałania mobbingowi oraz etyka urzędnika; okresowe BHP*);
- Umiejętności interpersonalne i doskonalenia kompetencji osobistych (*szkolenie nt.: Wystąpienia publiczne, prowadzenie prezentacji, zebrań; Kurs języka migowego II stopnia*).

Poza ww. szkoleniami „zamkniętymi” organizowanymi w 2012 roku, oferta szkoleń finansowanych przez WUP, uzupełniana była na bieżąco o oferty szkoleń tzw. otwartych (w ramach wolnego naboru), w których indywidualnie lub w kilku osobowych grupach w sumie w 46 szkoleniach udział wzięło łącznie 126 pracowników WUP, z następujących dziedzin:

- rachunkowość i finanse publiczne oraz sprawozdawczość,
- zamówienia publiczne,
- ubezpieczenia społeczne i zdrowotne oraz podatki,
- prawo pracy i ZFŚS,
- windykacja należności,
- Kpa i instrukcja kancelaryjna,
- komunikacja społeczna i prawo prasowe,
- zarządzanie, administrowanie oraz bezpieczeństwo systemów teleinformatycznych.

Ponadto, w ramach podnoszenia kwalifikacji w formach szkolnych w 2012 roku naukę na studiach podyplomowych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej podjęło 4 pracowników urzędu na następujących kierunkach:

- Rachunkowość i zarządzanie finansami w jednostkach sektora finansów publicznych,
- Zamówienia publiczne,
- Rachunkowość, finanse i system podatkowy.

Tak częsty i liczny udział pracowników w różnego rodzaju formach podnoszenia kwalifikacji, wynika przede wszystkim z konieczności systematycznego uzupełniania wiedzy i umiejętności niezbędnych do prawidłowej realizacji zadań stojących przed Publicznymi Służbami Zatrudnienia, a w szczególności odpowiedniego przygotowania pracowników do wdrażania PO KL oraz świadczenia profesjonalnych usług w zakresie poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy.

Informacja o poziomie wydatków na podnoszenie kwalifikacji pracowników PSZ oraz źródłach ich finansowania w 2012 r.

Lp.	Źródła finansowania szkoleń	Kwota wydatków na szkolenia PLN	Udział procentowy wydatków
1	Pomoc Techniczna PO KL	141 252,80	37,3%
2	Fundusz Pracy	205 242,70	54,2%
3	Środki budżetowe	22 558,85	5,9%
4	Środki FGŚP	9 733,91	2,6%
SUMA:		378 788,26	100%

ROZDZIAŁ 6. DZIAŁALNOŚĆ CENTRÓW INFORMACJI I PLANOWANIA KARIERY ZAWODOWEJ

Duże tempo zmian zachodzących w obszarze kształcenia i zatrudnienia wywołuje potrzebę posiadania rzetelnych informacji o rynku pracy, edukacji oraz korzystania ze specjalistycznej pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu sytuacji trudnych i problemowych. Usługi doradców zawodowych mają stanowić gwarancję rzetelnych informacji o rynku pracy i rynku edukacji.

Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Rzeszowie, Krośnie, Przemyślu, Stalowej Woli oraz Tarnobrzegu to wyspecjalizowane jednostki organizacyjne Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie, które realizowały w 2012 roku następujące zadania:

- prowadzenie zajęć mających na celu nabycie umiejętności poszukiwania i uzyskiwania zatrudnienia,
- prowadzenie zajęć dla młodzieży klas maturalnych mające na celu pomoc w wyborze zawodu oraz ścieżki kształcenia,
- gromadzenie, aktualizowanie, opracowywanie i upowszechnianie informacji zawodowej o zasięgu regionalnym,
- wspomaganie powiatowych urzędów pracy poprzez świadczenie wyspecjalizowanych usług bezrobotnym i poszukującym pracy w zakresie planowania kariery zawodowej z wykorzystaniem narzędzi psychologicznego pomiaru i zasobów informacji w różnorodnych formach,
- organizowanie i koordynowanie rozwoju usług poradnictwa zawodowego oraz informacji zawodowej na terenie Województwa Podkarpackiego.

Klientami pięciu podkarpackich Centrów były osoby bezrobotne, poszukujące pracy, osoby pracujące zainteresowane podniesieniem, uzupełnieniem lub zmianą kwalifikacji zawodowych, pracownicy zagrożeni utratą zatrudnienia, absolwenci różnego typu szkół oraz młodzież ucząca się.

Z usług Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Rzeszowie, Krośnie, Przemyślu, Stalowej Woli i Tarnobrzegu skorzystało łącznie w 2012 roku 24 341 osób. Jak widać na podstawie danych statystycznych, liczba osób zainteresowanych tego typu pomocą rośnie.

W podkarpackich Centrach realizowano zadania przewidziane dla Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej. Koncentrowano się na działaniach związanych ze świadczeniem poradnictwa grupowego i indywidualnego oraz informacji grupowej i indywidualnej. Wykorzystywane były różnorodne formy pracy z klientami, techniki doradcze oraz dostępne narzędzia. Świadczone usługi doradcze ukierunkowane były na:

- rozwiązywanie problemów zawodowych różnych grup odbiorców (udzielanie pomocy w wyborze zawodu, ścieżki kształcenia lub doskonalenia kwalifikacji, odpowiedniej pracy itp.),
- pomoc związaną z projektowaniem przyszłości zawodowej, w tym badanie predyspozycji zawodowych,
- diagnozowanie sytuacji zawodowej klientów oraz wspólna praca nad jej poprawą, stymulowanie do aktywnych zachowań na rynku pracy, w tym promocja własnej przedsiębiorczości,
- wsparcie w sytuacjach trudnych oraz przeciwdziałanie bierności.

Usługi poradnictwa zawodowego równolegle uzupełniano odpowiednimi działaniami w zakresie informacji zawodowej:

- systematyczne gromadzenie materiałów i katalogowanie zbiorów związanych ze światem pracy, edukacji, zatrudnienia, itp.,
- ciągła obserwacja rynku informacji, zdobywanie nowych źródeł wiedzy, możliwych do wykorzystania w ramach poradnictwa zawodowego,
- udzielanie informacji klientom,
- prowadzenie grupowych zajęć informacyjno-edukacyjnych,
- udostępnianie multimedialnych zbiorów informacyjnych,
- udostępnianie zasobów biblioteczki specjalistycznej.

Poradnictwo zawodowe w podkarpackich Centrach realizowane było poprzez:

- udzielanie indywidualnych porad zawodowych,
- udzielanie grupowych porad zawodowych,
- udzielanie indywidualnych informacji zawodowych,
- udzielanie grupowych informacji zawodowych,
- udzielanie indywidualnych informacji zawodowych na odległość,
- udostępnienie osobom zarejestrowanym lub niezarejestrowanym zasobów informacji zawodowych do samodzielnego korzystania.

Udzielanie indywidualnych porad zawodowych

Indywidualne poradnictwo jest złożonym procesem, podczas którego doradca zawodowy w sposób świadomy i celowy wykorzystuje procedury i techniki rozmowy doradczej, motywując klienta do swobodnego wypowiedzania się i aktywnego współdziałania w rozwiązywaniu jego problemów. Podstawową metodą pracy doradców zawodowych z klientem indywidualnym jest rozmowa doradcza, przebiegająca zgodnie ze ściśle określonymi fazami i etapami oraz wykorzystaniem specyficznych technik.

W 2012 roku z indywidualnych porad zawodowych w pięciu podkarpackich Centrach skorzystało 2 597 osób, w tym 1 472 kobiety. Doradcy zawodowi przeprowadzili 4 658 rozmów doradczych - często po kilka spotkań z jednym klientem.

Bardzo ważnym narzędziem wykorzystywanym przez doradców naszych Centrów w pracy indywidualnej z tymi osobami były testy predyspozycji zawodowych w oparciu o kwestionariusz zainteresowań zawodowych (KZZ). Badaniem objętych zostało 1 307 osób.

Udzielanie grupowych porad zawodowych

Poradnictwo grupowe to kolejna forma pomocy skierowana do klientów Centrów. Stanowi ono metodę pracy z ludźmi, którzy jako członkowie grupy, w atmosferze akceptacji i otwartości, mają możliwość zbadania i zdefiniowania własnego problemu zawodowego, dokonania adekwatnej oceny siebie oraz rozwijania umiejętności podejmowania decyzji dotyczących planowania własnej kariery zawodowej. Tą formą pomocy objęci zostali bezrobotni, poszukujący pracy, uczniowie oraz absolwenci różnego typu szkół średnich i studenci.

Z tej formy pomocy skorzystało ogółem 1 723 osoby, w tym 1 000 kobiet. W ramach tej porady odbyło się 147 spotkań grupowych.

Udzielanie grupowych informacji zawodowych

„Kształcenie – zawód – kariera” to spotkania edukacyjno-informacyjne dla uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych, których celem jest pomoc uczniom w rozpoznaniu i określeniu własnych preferencji, predyspozycji i zainteresowań zawodowych oraz wyznaczenie etapów dalszej edukacji.

Zagadnienia poruszane na zajęciach obejmowały:

- informacje o lokalnym rynku pracy,

- informacje o pomocy oferowanej bezrobotnym absolwentom przez powiatowe urzędy pracy,
- metody i techniki poszukiwania pracy,
- zawody deficytowe i nadwyżkowe, wskazanie źródeł informacji o zawodach,
- determinanty wyboru zawodu, rodzaje zainteresowań oraz ich wpływ na preferencje zawodowe,
- sposoby określania własnego potencjału,
- informacje dotyczące kierunków studiów, m.in. rankingi uczelni wyższych.

W 2012 roku tą formą pomocy doradczej objęto 4 862 osoby w 236 grupach ćwiczeniowych, w tym 3 137 kobiet.

Indywidualna informacja zawodowa

Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej świadczą również usługi w zakresie udostępniania szeroko rozumianej informacji zawodowej, która wspomaga proces podejmowania decyzji zawodowej. Klienci indywidualni korzystali z informacji na temat:

- zawodów,
- rynku pracy,
- możliwości szkolenia i kształcenia potrzebnych do podejmowania kolejnych decyzji edukacyjno-zawodowych związanych z poszukiwaniem pracy i planowaniem kariery zawodowej,
- metod, form i technik pozyskiwania zatrudnienia.

Klienci poszerzali wiedzę zawodową korzystając z:

- samoinformacji, polegającej na dostarczeniu bądź uzupełnieniu deficytu informacyjnego klienta w zakresie interesujących go zagadnień w obszarze dostępnej informacji zawodowej,
- dostępu do stron internetowych związanych z poszukiwaniem pracy (każdy klient może liczyć na pomoc doradców zawodowych w obsłudze, sprawnym poruszaniu się i docieraniu do stron internetowych dotyczących ofert pracy i biur pośredniczących w zatrudnieniu oraz zakładaniu i obsłudze własnych skrzynek internetowych, wysyłaniu ofert do konkretnych pracodawców i redagowaniu odpowiedzi w formie C.V., listów motywacyjnych lub ofert własnych),
- zbiorów literatury specjalistycznej zawierającej m.in. poradniki z zakresu poszukiwania zatrudnienia, zasad sporządzania dokumentów aplikacyjnych oraz

rozmowy kwalifikacyjnej z pracodawcą poprzez umożliwienie skorzystania z Biblioteki CIiPKZ,

- informacji telefonicznych związanych z sytuacją na lokalnym rynku pracy, możliwością doskonalenia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych, udziału w poszczególnych zajęciach warsztatowych organizowanych przez CIiPKZ oraz innych usług oferowanych przez doradców zawodowych.

Łącznie z indywidualnej informacji zawodowej skorzystało 15 159 osób, w tym 7 407 kobiet.

Gromadzenie, opracowywanie i upowszechnianie informacji zawodowych

W omawianym okresie aktualizowano posiadane zbiory informacyjne oraz opracowano i upowszechniono niżej wymienione informatory na potrzeby klientów CIiPKZ:

- Krajowe Standardy Kwalifikacji Zawodowych (zbiór zawodów opracowanych przez Departament Rynku Pracy MIPS),
- Informatory o szkołach wyższych i studiach policealnych,
- Informatory o szkołach artystycznych w Polsce,
- Informatory o studiach podyplomowych i MBA,
- Informatory o kierunkach studiów,
- Informatory o zawodach i specjalnościach występujących w przedsiębiorstwach,
- Informatory „Kariera”,
- Przewodniki po zawodach,
- Filmy edukacyjne, m.in. na temat autoprezentacji, asertywności, rozmowy kwalifikacyjnej, prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- ABC bezrobotnego.

Podwyższanie kwalifikacji zawodowych doradców oraz jakości świadczonych przez nich usług poprzez udział w szkoleniach:

- 6 marca 2012 r. - szkolenie „Zatrudnienie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy”,
- 16 marca 2012 r. - seminarium „Wsparcie dla szkół zawodowych w zakresie poradnictwa edukacyjno - zawodowego – projekt systemowy PO KL Priorytet 9.2”,
- 10 maja 2012 r. - szkolenie „Elementy prawa pracy w poradnictwie zawodowym”,
- 28 maja 2012 r. - szkolenie „Efektywna komunikacja w zespole”,

- 12 czerwca 2012 r. - szkolenie „Reforma w systemie polskiej edukacji zawodowej”,
- 21-22 czerwca 2012 r. - seminarium „Wspomaganie klienta doradcy zawodowego testem Wielowymiarowy Kwestionariusz Preferencji”,
- 21 maja, 31 maja-1 czerwca, 18 lipca 2012 r. - szkolenia „Obsługa aplikacji WUP – Viator”,
- 13 września 2012 r. - seminarium „Stosowanie zasady równości płci w zatrudnieniu, przeciwdziałania lobbingowi oraz etyka urzędnika”,
- 9 grudnia 2012 r. - kurs „Planowanie rozwoju zawodowego osoby niepełnosprawnej”,
- 19 listopada 2012 r. - kurs „Instrukcja kancelaryjna i obieg dokumentów w wojewódzkim urzędzie pracy”,
- 30 listopada 2012 r. - szkolenie z zakresu ochrony danych osobowych,
- 30 listopada-20 grudnia 2012 r. - „Doskonalący kurs języka migowego II stopnia”.

Realizacja dodatkowych zadań podkarpackich Centrów:

Rzeszów

- 28-29 lutego 2012 r. - udział w VII Podkarpackich Targach Edukacyjnych EduSalon,
- 28-30 marca 2012 r. - udział w Festiwalu Przedsiębiorczości BOSS, organizowanym przez Stowarzyszenie przyjaciół Wydziału Ekonomii URz „MERCATUS”,
- 12 kwietnia 2012 r. - udział w Targach Pracy w Dębicy zorganizowane przez PUP,
- 18 kwietnia 2012 r. - udział w VIII Uniwersyteckich Targach Pracy, patronat nad wydarzeniem objęli: JM Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego, Wojewoda Podkarpacki, Marszałek Województwa Podkarpackiego oraz Prezydent Miasta Rzeszowa. Targi ponadto wsparli: Wojewódzki Urząd Pracy, Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego, Izba Przemysłowo Handlowa, Podkarpacki Klub Biznesu oraz Polskie Stowarzyszenie Zarządzania Kadrami,
- 20 kwietnia 2012 r. - udział w Targach Pracy w Łańcucie,
- 26 czerwca 2012 r. - udział w Targach Pracy w Leżajsku,
- 24-25 sierpnia 2012 r. - udział w Targach Zakładów Aktywności Zawodowej,
- 15-21 października 2012 r. - spotkania informacyjne, wykłady, porady grupowe w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery (m.in. zawód z mundurem – przedstawiciel straży granicznej i straży miejskiej, warsztaty poszukiwania pracy dla studentów),

- 18 października 2012 r. - udział w Europejskich Targach Pracy, Targach Pracy i Innowacji oraz Targach Szkoleń,
- 15-21 października 2012 r. - udział w Ogólnopolskim Tygodniu Kariery,
- 21 października 2012 r. - udział w spotkaniu z niepełnosprawnymi studentami w Iwoniczu,
- 14 grudnia 2012 r. - spotkanie z doradcami zawodowymi z podkarpackich Centrów podsumowujące realizowane w 2012 roku działania.

Stalowa Wola

- 14 marca 2012 r. - udział w Targach Edukacyjnych,
- 22 marca 2012 r. - „Dzień przedsiębiorczości”,
- 17 kwietnia 2012 r. - udział w IX Powiatowym Konkursie „Skutecznie szukam pracy”,
- 15 maja 2012 r. - „Pierwsza Praca”- spotkanie informacyjne,
- 15 - 19 października 2012 r. - spotkania informacyjne, wykłady, porady grupowe w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Kariery,
- 16 października 2012 r. - udział w Targach Edukacji i Pracy "Start do Kariery",
- 24 października 2012 r. - „Wybierz zawód z głową”- spotkanie informacyjne z lekarzem Danutą Myłek.

Tarnobrzeg

- 29 lutego 2012 r. – spotkanie informacyjne dla doradców zawodowych i nauczycieli gimnazjum, pn. ”Trafnie wybieram szkołę i zawód” – organizacja i merytoryczny udział CliPKZ Tarnobrzeg,
- 22 marca 2012 r. – realizacja „Dnia Przedsiębiorczości” w CliPKZ – udział doradców Centrum w ramach ogólnopolskiego projektu Fundacji Młodzieżowej Przedsiębiorczości,
- 27 marca 2012 r. – „Pierwsza Praca”- spotkanie informacyjne w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Tarnobrzegu - organizacja i merytoryczny udział doradców zawodowych,
- 16 maja 2012 r. – udział doradców w „Targach Pracy i Edukacji” w Tarnobrzegu organizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy,
- 15 czerwca 2012 r. – udział doradcy zawodowego (wykład) w spotkaniu „Twój pierwszy krok w przedsiębiorczość” w Nowej Dębie,

- 24 czerwca 2012 r. – udział doradców w „II Zielonym Pikniku Podkarpackim” w Grębowie,
- 7 sierpnia 2012 r. – realizacja przedsięwzięcia w CliPKZ Tarnobrzeg, pn. „Dzień z Kwestionariuszem Zainteresowań Zawodowych”,
- 27 września 2012 r. – udział doradców w „Targach Edukacji i Pracy” w Tarnobrzegu organizowanych przez Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży OHP,
- 16 października 2012 r. – udział w spotkaniu informacyjnym dla studentów PWSZ, udzielanie indywidualnych konsultacji (działanie podejmowane w ramach OTK),
- 26 listopada 2012 r. – udział i organizacja spotkania pn. „Wybierz zawód z głową”- spotkanie z przedstawicielem zawodu: aktor,
- 11 grudnia 2012 r. – organizacja i udział doradców w spotkaniu dla przedstawicieli tarnobrzeskich instytucji: Powiatowego Urzędu Pracy, Ochotniczego Hufca Pracy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Krosno

- 13 stycznia 2012 r. - udział w Podkarpackich Spotkaniach Edukacyjnych,
- 14 marca 2012 r. - seminarium nt. metod i technik poradnictwa zawodowego możliwych do stosowania w pracy z młodzieżą,
- 27 marca 2012 r. - zaplanuj karierę - konsultacje doradców zawodowych w PWSZ Krosno,
- 2-3 kwietnia 2012 r. - krośnieńskie Targi Edukacyjne,
- 12 kwietnia 2012 r. - targi pracy oraz Słowacki Dzień Informacyjny w PWSZ Krosno,
- 18 kwietnia 2012 r. – „Pierwsza Praca” – spotkanie informacyjne PWSZ Sanok,
- 28 maja 2012 r. - seminarium dot. wymiany informacji i doświadczeń w zakresie stosowania dobrych praktyk w poradnictwie zawodowym w sektorze zatrudnienia,
- 19 maja 2012 r. - dyżur doradców zawodowych w PWSZ Krosno w ramach Juwenaliów 2012,
- 23 maja 2012 r. - spotkanie informacyjne dla studentów planujących wyjazd za granicę „Praca warta zachodu”,
- 12 maja 2012 r. - Zaplanuj karierę - Konsultacje doradców zawodowych w PWSZ Sanok,
- czerwiec, lipiec, sierpień - Wakacje z zawodami,
- październik - Ogólnopolski Tydzień Kariery 2012 „Praca: zawód czy kompetencje?”. Realizacja działań wynikających z celu nadrzędnego OTK,

- 17 października 2012 r. - Wybierz zawód z głową – prawnik,
- 18 października 2012 r. - spotkanie panelowe z pedagogami szkolnymi, nauczycielami przedsiębiorczości, wychowawcami klas, doradcami zawodowymi z poradni pedagogiczno-psychologicznych dot. przedstawionych metod i technik stosowanych w poradnictwie zawodowym – kontynuacja działań,
- 10 grudnia 2012 r. - Wybierz zawód z głową – biolog.

Przemysł

- „Wzbogacić pracę z młodzieżą” – współpraca z Przemyskim Oddziałem Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w zakresie upowszechniania idei poradnictwa karierowego, oferty usług CiIPKZ w Przemysłu oraz realizacji poradnictwa edukacyjno-zawodowego dla dorosłej młodzieży w instytucjach edukacyjnych:
 - 19 stycznia 2012 r. - udział doradców zawodowych w szkoleniu dla nauczycieli zainteresowanych doskonaleniem warsztatu i poszukujących nowych rozwiązań do wykorzystania w pracy wychowawczej z młodzieżą pn. „Aktywne prowadzenie godziny wychowawczej”,
 - 16 lutego 2012 r. - udział doradców zawodowych w spotkaniu dyrektorów szkół Miasta Przemysła w ramach Zespołu Samokształceniowego - wskazanie mechanizmów współpracy oraz instrumentów wsparcia ułatwiającego dostęp do usług informacyjno-doradczych,
 - 6 marca 2012 r. - udział doradców zawodowych w spotkaniu z nauczycielami – konsultantami PCEN – ukierunkowanie na zaprezentowanie działań i kompetencji CiIPKZ, promowanie celów i roli poradnictwa zawodowego oraz możliwości realizacji programów informacyjno-doradczych nt. planowania kariery zawodowej oraz aktywnego funkcjonowania na rynku pracy,
- 10-20 stycznia 2012 r. - „Planuję świadomie, działam z rozmysłem” – zorganizowanie we współpracy z pedagogiem szkolnym I Liceum Ogólnokształcącego w Przemysłu oraz Zespołu Szkół Elektronicznych i Ogólnokształcących w Przemysłu cyklu spotkań informacyjnych dla maturzystów, których celem było ukierunkowanie młodych ludzi na racjonalne podejmowanie dalszych decyzji edukacyjno-zawodowych z uwzględnieniem własnego potencjału oraz obecnych trendów w kontekście wymagań rynku pracy,

- 20 lutego 2012 r. - „Dlaczego warto studiować na kierunkach ścisłych?” – zorganizowanie stoiska informacyjno-promocyjno-konsultacyjnego CliPKZ współtowarzyszącego spotkaniu zorganizowanemu przez Państwową Wyższą Szkołę Wschodnioeuropejską w ramach kampanii promocyjnej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na rzecz kierunków matematycznych, przyrodniczych i technicznych. Doradcy zawodowi zachęcali uczestników spotkania do określania swoich predyspozycji i preferencji zawodowych oraz korzystania z pomocy doradczej i zasobów informacyjnych CliPKZ w procesie planowania rozwoju zawodowego,
- 29 lutego 2012 r. - udział doradców zawodowych w I Podkarpackiej Konferencji Prawa Pracy „Uczciwy pracodawca – oddany pracownik”,
- 2 marca 2012 r. - „Pierwsza praca” spotkanie informacyjne skierowane do młodzieży stawiającej pierwsze kroki na rynku pracy,
- 22 marca 2012 r. - „Dzień przedsiębiorczości” ogólnopolskie przedsięwzięcie dla młodzieży celem którego było zapoznanie się w praktyce ze specyfiką pracy na stanowisku doradcy zawodowego oraz pracownika biurowego a także przeprowadzenie warsztatów „ABC Przedsiębiorczości”,
- 13 kwietnia 2012 r. – „Doradztwo zawodowe w praktyce” - wizyta studyjna w ramach praktyk zawodowych dla słuchaczy studiów podyplomowych z zakresu doradztwa zawodowego Państwowej Wyższej Szkoły Wschodnioeuropejskiej w Przemyślu,
- 17 kwietnia 2012 r. - udział doradców zawodowych w Przemyskich Targach Pracy,
- 11 maja 2012 r. - udział w imprezie edukacyjno-kulturalnej zorganizowanej przez Państwową Wyższą Szkołę Wschodnioeuropejską w Przemyślu pod hasłem „Dzień Nauki”,
- lipiec/sierpień - współpraca partnerska CliPKZ w Przemyślu z Centrum Integracji Społecznej w Dąbrowie w Gminie Lubaczów.
- Spotkania informacyjno-promocyjne w zakresie propagowania idei całościowego planowania kariery zawodowej oraz usług poradnictwa zawodowego na lokalnym rynku pracy:
 - 25 września 2012 r. - spotkanie z przedstawicielami lokalnych organizacji pozarządowych i stowarzyszeń, pełnomocnikami Prezydenta Miasta Przemyśla, Starosty Przemyskiego ds. organizacji pozarządowych, liderami ROEFS ds. osób 50 + i osób niepełnosprawnych,

- 19 października 2012 r. - spotkanie panelowe doradców zawodowych z pedagogami szkolnymi poświęcone „Dobrym praktykom w poradnictwie dla młodzieży” w wymiarze lokalnym,
 - 29 listopada 2012 r. - spotkanie panelowe z pracownikami Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu miasta Przemyśla i powiatu przemyskiego.
- 27 września 2012 r. - udział doradców w I edycji Targów Edukacji i Pracy „Młodzi na rynku pracy” zorganizowanych w Jarosławiu przez Podkarpacką Wojewódzką Komendę OHP,
 - 3 października 2012 r. - wizyta delegacji niemieckiej w CiPKZ w Przemyśle,
 - 15 - 19 października 2012 r. – Ogólnopolski Tydzień Kariery:
 - Udział w organizacji Przemyskich Targów Pracy *Praca: Zawód czy kompetencje?*,
 - Dzień otwarty CiPKZ w Przemyśle,
 - Wybierz zawód z głową.
 - 22 października 2012 r. - udział w Gali Przedsiębiorczości ,podczas której przedstawiciel Oddziału Zamiejscowego odebrał dyplom i statuetkę,
 - 16 listopada 2012 r. - Podkarpackie Spotkania Edukacyjne,
 - 27 listopada 2012 r. - Dzień Wykładów Otwartych PWSW w Przemyśle,
 - Współpraca z Powiatowymi Urzędami Pracy,
 - Działania na rzecz młodzieży niepełnosprawnej w zakresie poradnictwa zawodowego.

Wybrane wyniki statystyczne

Pracę doradców zawodowych w 2012 roku w poszczególnych Centrach Informacji i Planowania Kariery Zawodowej w Województwie Podkarpackim przedstawiają liczbowe wyniki statystyczne znajdujące się w poniżej tabeli:

Ilość klientów korzystających z usług Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Województwa Podkarpackiego w 2012 roku

	Ogółem	Poradnictwo zawodowe							Informacja zawodowa				
		Poradnictwo indywidualne			Poradnictwo grupowe			Badania testowe	Liczba wizyt osób indywidualnych		Informacja zawodowa grupowa		
		Liczba osób		Liczba wizyt	Liczba grup	Liczba osób		Liczba przeprowadzonych badań testowych	Liczba osób		Liczba grup	Liczba osób	
		Razem	Kobiety	Razem		Razem	Kobiety		Razem	Kobiety		Razem	Kobiety
CIiPKZ w Rzeszowie	7 389	747	490	1 116	35	471	314	401	4 884	2 277	77	1 287	865
CIiPKZ w Krośnie	4 338	424	273	927	32	333	215	114	2 164	1 242	51	1 417	923
CIiPKZ w Przemyślu	3 809	536	314	775	33	376	197	379	2 134	1 109	49	763	480
CIiPKZ w Stalowej Woli	4 619	520	228	1 213	30	381	208	96	3 012	1 304	22	706	391
CIiPKZ w Tarnobrzegu	4 186	370	167	627	17	162	66	317	2 965	1 475	37	689	478
RAZEM	24 341	2 597	1 472	4 658	147	1 723	1 000	1 307	15 159	7 407	236	4 862	3 137

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wojewódzki Urząd Pracy
w Rzeszowie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

***Informacja o stanie realizacji
komponentu regionalnego
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
w województwie podkarpackim
wg stanu na 31 marca 2013 r.***

RZESZÓW, kwiecień 2013 rok

Celem głównym Programu Kapitał Ludzki jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten jest realizowany m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie mechanizmów efektywnego zarządzania w administracji państwowej. W ramach Programu wsparciem objęte zostały następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, adaptacyjność przedsiębiorstw, zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz partnerskiego państwa, a także z promocją postaw zdrowotnych wśród osób pracujących i doskonaleniem zawodowym kadr medycznych.

Wojewódzki Urząd Pracy w imieniu Samorządu Województwa Podkarpackiego pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla komponentu regionalnego Programu Kapitał Ludzki na lata 2007-2013.

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:

- Priorytet VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich,*
- Priorytet VII *Promocja integracji społecznej,*
- Priorytet VIII *Regionalne kadry gospodarki,*
- Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.*

Ponadto realizowany jest Priorytet X *Pomoc techniczna,* którego celem jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Europejskiego Funduszu Społecznego.

Na lata 2007-2013 naszemu województwu została przyznana do wykorzystania kwota w wysokości ponad **432 mln euro.**

Jednakże w związku z wysoką pozycją Podkarpacia w rankingach wykorzystania środków PO KL **w roku 2011** województwo uzyskało dodatkową kwotę alokacji z puli Krajowej Rezerwy Wykonania i tym samym **alokacja wzrosła do blisko 495 mln euro.**

Ponadto pod koniec roku 2012 WUP podjął starania w celu uzyskania dodatkowych środków pochodzących z realokacji z komponentu centralnego PO KL, które zakończyły się **w styczniu 2013 roku** przyznaniem dla województwa podkarpackiego **dodatkowej kwoty alokacji w wysokości ponad 41 mln euro.** Obecnie WUP w Rzeszowie dysponuje alokacją wynoszącą przeszło **536 mln euro,** co daje w przeliczeniu ponad **2 mld 279 mln złotych.**

Projekty w ramach PO KL są realizowane w dwóch podstawowych trybach:

1. systemowym – to projekty o charakterze ogólnokrajowym lub regionalnym realizowane przez ściśle określonych beneficjentów, którzy są wymienieni w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL,
2. konkursowym – projekty, w których o dofinansowanie mogą się ubiegać wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

I. Wielkość środków wykorzystanych/przeznaczonych do wykorzystania w Województwie Podkarpackim (wg stanu na 29.03.2013)

W ramach komponentu regionalnego PO KL na Podkarpaciu podpisanych zostało **2 037 umów** na łączną kwotę **1 856 443 101 zł**.

Tabela obrazuje stopniowy wzrost wielkości zakontraktowanych środków w poszczególnych latach programowania w podziale na Priorytety.

Priorytet	Kwota wykorzystana/przewidziana do wykorzystania (zł)		
	2007-2012 ¹	2013 ²	2007-2013 ³
VI	784 742 592	931 323 528 ⁴	894 999 361 ⁴
VII	303 229 476	436 995 296	447 793 707
VIII	342 344 318	421 540 009	421 797 320
IX	426 126 715	488 000 000	514 764 588
Ogółem	1 856 443 101	2 277 858 833	2 279 354 975

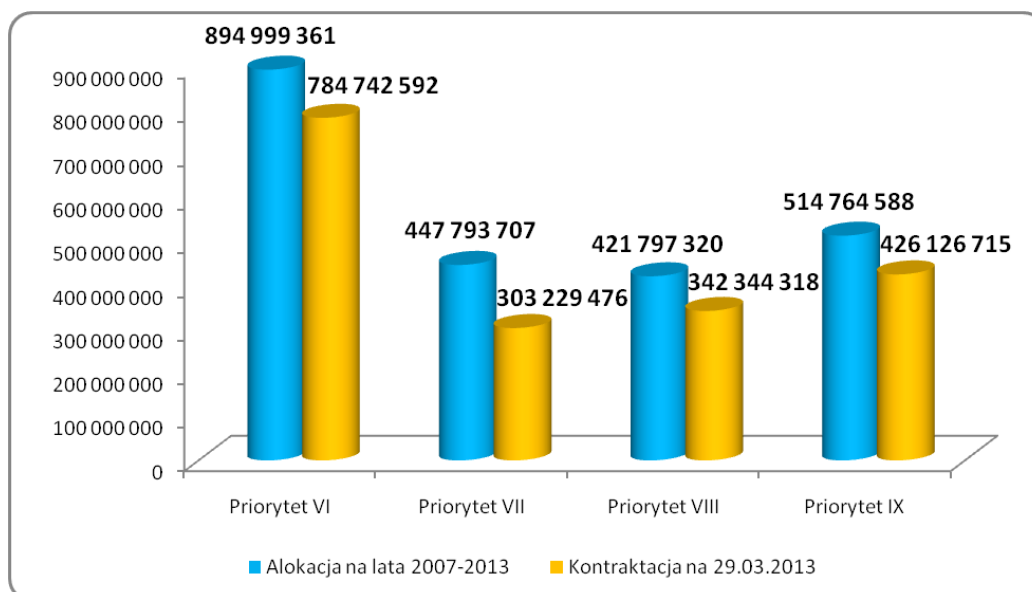
¹ Rzeczywista wartość zakontraktowanych środków wg sprawozdań rocznych.

² Kwoty (kontraktacja narastająco) podano wg zmienionych Planów Działania będących w trakcie zatwierdzania przez IZ.

³ Kwoty wyliczono wg kursu na podstawie, którego opracowano Plany Działania – 4,2521 zł.

⁴ Różnica pomiędzy kwotą alokacji, a kwotą przewidzianą w PD do zakontraktowania w 2013 r. - narastająco wynika z decyzji MRR dot. kontynuacji realizacji pr. systemowych PUP, pomimo braku alokacji w Poddziałaniu 6.1.3, do limitu środków FP pozostających w dyspozycji samorządu województwa na finansowanie projektów współfinansowanych z EFS.

Alokacja na lata 2007-2013 a stopień zakontraktowania środków na dzień 29.03.2013 r.

Powyższy wykres obrazuje stosunek wartości środków zakontraktowanych od początku okresu programowania w odniesieniu do wartości kwot przeznaczonych na ten cel.

II. Nabory wniosków o dofinansowanie przeprowadzone w trybie konkursowym

W odpowiedzi na **122 konkursy** ogłoszone i zakończone w latach 2007-2012, zostało złożonych **11 636 wniosków o dofinansowanie**. Z czego 1 wniosek wpłynął od projektodawcy mającego siedzibę na terenie Austrii a 7 wniosków wpłynęło od projektodawców mających siedzibę na terenie Wielkiej Brytanii. Od projektodawców mających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego wpłynęło 8 507 wniosków o dofinansowanie, a 3 121 wniosków wpłynęło od projektodawców mających siedzibę poza województwem podkarpackim.

Łączna wartość złożonych wniosków o dofinansowanie to ponad 8,1 mld zł, kwota ta przekracza o ponad 3,5-krotnie wysokość alokacji na lata 2007-2013.

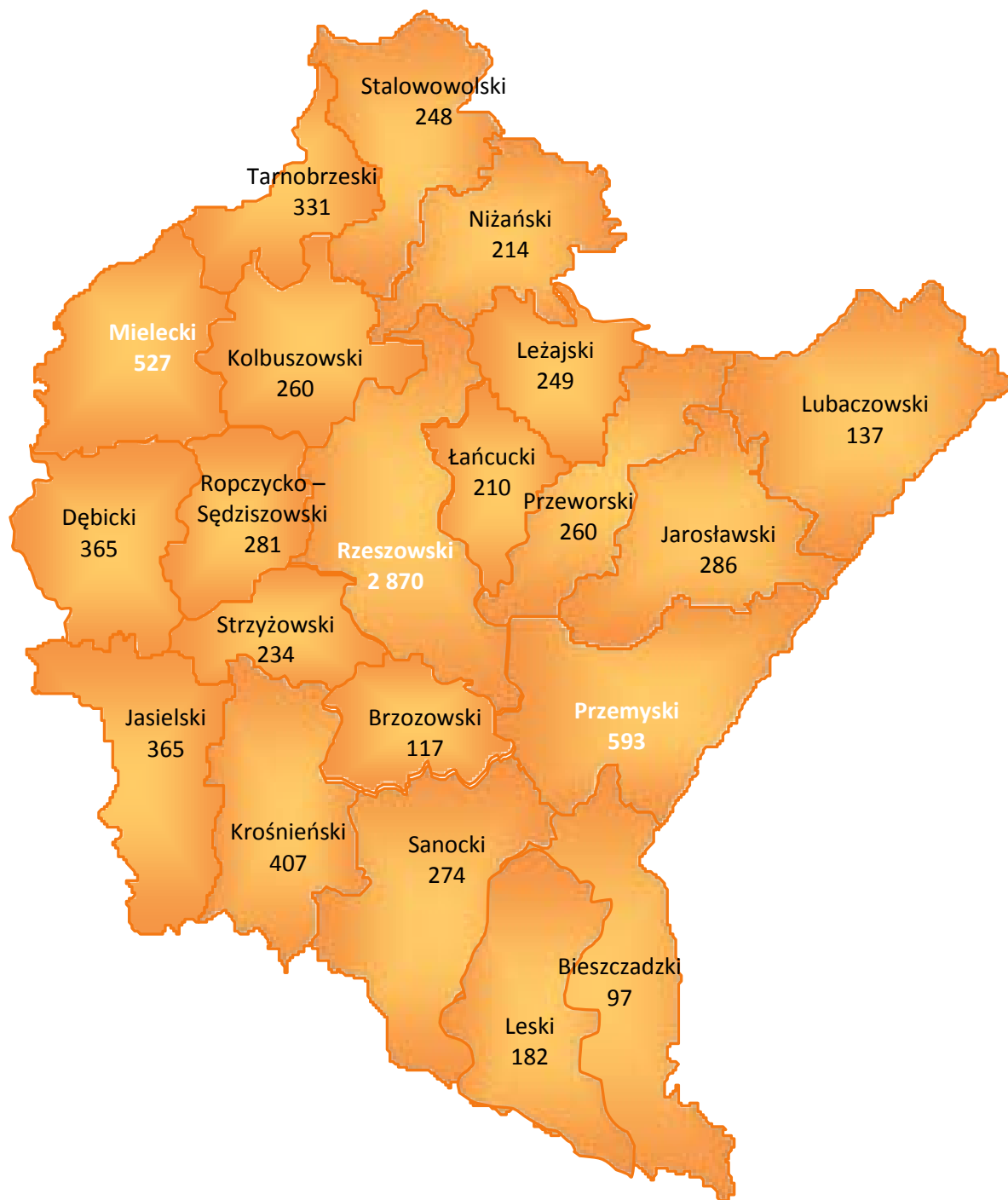
Ilość ogłoszonych konkursów w latach 2007-2012 w podziale na Priorytety

Lata \ Priorytet	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Priorytet VI	1	6	5	3	1	7
Priorytet VII	0	4	4	5	8	4
Priorytet VIII	1	6	9	7	7	7
Priorytet IX	1	6	8	4	10	10
Razem	3	22	26	19	26	28
Łącznie	124					

Mapa aktywności polskich projektodawców

Mapa aktywności podkarpackich projektodawców

III. Liczba zawartych umów (wg stanu na 29.03.2013)

Zamieszczona poniżej tabela zawiera szczegółowe informacje dotyczące ilości oraz wartości umów podpisanych, w podziale na poszczególne Działania i Poddziałania komponentu regionalnego PO KL na Podkarpaciu.

Priorytet	Działanie	Poddziałanie	Liczba umów	Wartość podpisanych umów (zł)
Priorytet VI	Działanie 6.1	Poddziałanie 6.1.1	171	168 125 410
		Poddziałanie 6.1.2	42	24 611 696
		Poddziałanie 6.1.3	21	438 866 565
	Działanie 6.2	-	37	151 552 655
	Działanie 6.3	-	34	1 586 266
Ogółem			305	784 742 592
Priorytet VII	Działanie 7.1	Poddziałanie 7.1.1	145	111 840 903
		Poddziałanie 7.1.2	25	36 811 688
		Poddziałanie 7.1.3	1	12 186 856
	Działanie 7.2	Poddziałanie 7.2.1	94	97 377 961
		Poddziałanie 7.2.2	19	41 855 533
	Działanie 7.3	-	70	3 156 535
Ogółem			354	303 229 476
Priorytet VIII	Działanie 8.1	Poddziałanie 8.1.1	253	216 710 029
		Poddziałanie 8.1.2	53	77 530 217
		Poddziałanie 8.1.3	2	1 063 596
		Poddziałanie 8.1.4	2	4 244 384
	Działanie 8.2	Poddziałanie 8.2.1	5	2 805 369
		Poddziałanie 8.2.2	2	39 990 723
Ogółem			317	342 344 318
Priorytet IX	Działanie 9.1	Poddziałanie 9.1.1	259	93 857 924
		Poddziałanie 9.1.2	475	140 523 173
		Poddziałanie 9.1.3	6	27 084 850
	Działanie 9.2	-	88	114 099 738
	Działanie 9.3	-	14	6 213 032
	Działanie 9.4	-	35	23 899 721
	Działanie 9.5	-	176	16 393 907
	Działanie 9.6	Poddziałanie 9.6.1	6	2 290 742
		Poddziałanie 9.6.3	2	1 763 628
Ogółem			1 061	426 126 715

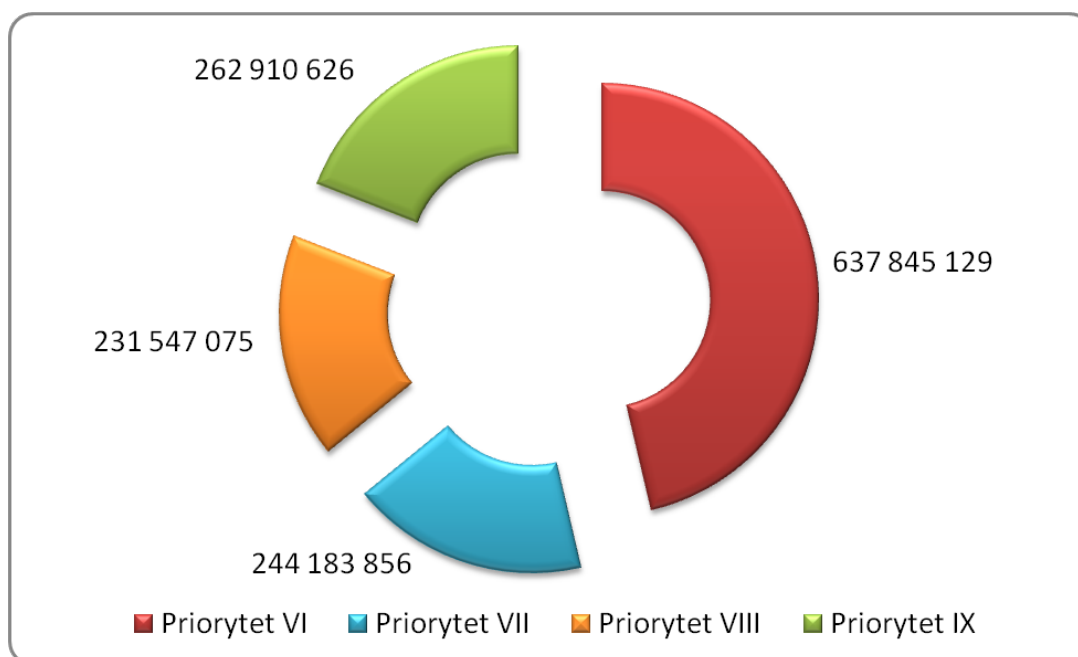
Ogółem podpisanych zostało **2 037 umów** na łączną kwotę **1 856 443 101 zł**.

Największy udział procentowy w ilości podpisanych umów ma Priorytet IX – 52%, w następnej kolejności Priorytet VII – 17%, Priorytet VIII – 16% oraz Priorytet VI – 15%.

W odniesieniu do wartości podpisanych umów, największy udział w kwocie ogólnej ma Priorytet VI – 42%, kolejne miejsca zajmuje Priorytet IX – 23%, Priorytet VIII – 19% oraz Priorytet VII – 16%.

IV. Kwoty wydatków uznanych za kwalifikowane z wniosków o płatność (wg stanu na 29.03.2013)

Wykres przedstawia kwoty wydatków kwalifikowanych rozliczonych wnioskami o płatność w podziale na Priorytety od początku wdrażania PO KL. Łączna kwota wydatków kwalifikowanych wynosi **1 376 486 686 zł**.

Kwota wydatków rozliczonych wnioskami o płatność stanowi **ogółem 74%** w odniesieniu do wartości podpisanych umów. W poszczególnych Priorytetach stopień rozliczenia wydatków kształtuje się na następującym poziomie:

- Priorytet VI – **81%**,
- Priorytet VII – **81%**,
- Priorytet VIII – **68%**,
- Priorytet IX – **62%**.

V. Wielkość środków przekazanych do certyfikacji (wg stanu na 21.03.2013)

Zgodnie z danymi zawartymi w KSI SIMIK 07-13 wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła **1 289 871 501,36 zł**, co stanowi obecnie **84%** kumulatywnego celu założonego do osiągnięcia na koniec 2013 r.

Największy udział w realizacji przyjętego celu na koniec 2013 r. ma Priorytet VI, gdzie wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 7 802 280,52 zł następnie Priorytet VII – 7 261 688,62 zł. W ramach Priorytetu VIII wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 6 373 638,57 zł a w ramach Priorytetu IX – 4 308 392,98 zł. W ramach Priorytetu X certyfikowana została kwota 3 511 094,13 zł.

Oprócz celu kumulatywnego dla każdego województwa ustanawiany jest również cel roczny – uwzględniający wydatki certyfikowane w poszczególnym roku, którego wartość wydatków kwalifikowanych certyfikowanych dla województwa podkarpackiego w 2013 r. została ustalona na poziomie 272 619 391 zł. **Realizacja celu rocznego na 2013 r. według stanu na dzień 21.03.2013 r., została osiągnięta na poziomie 10,73 %.**

VI. Informacje dotyczące realizacji projektów systemowych, w tym projektów własnych samorządu województwa podkarpackiego

1. Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Do realizacji projektów systemowych w ramach Poddziałania 6.1.3 *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych* przystąpiły wszystkie (21) podkarpackie Powiatowe Urzędy Pracy. Realizacja projektów rozpoczęła się 1 stycznia 2008 r. i trwać będzie do 31 grudnia 2013 r. Prawdopodobnie będzie możliwość finansowania tych projektów również w roku 2014. Decyzję w tej sprawie podejmie Instytucja Zarządzająca PO KL, ponieważ wymaga ona dalszej realokacji środków pomiędzy Priorytetami PO KL.

W 2012 r. za zgodą Instytucji Zarządzającej PO KL Wojewódzki Urząd Pracy zakontraktował środki finansowe na projekty systemowe, przekraczając alokację przeznaczoną w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL na realizację Poddziałania 6.1.3. Zgodnie z założeniami wsparciem były objęte **wyłącznie osoby w wieku do 35 roku życia**. Dofinansowanie projektów w roku 2012 wyniosło ponad 52 mln zł.

W 2013 roku na dofinansowanie projektów systemowych Powiatowych Urzędów Pracy przeznaczona została kwota Funduszu Pracy będąca w 2013 r. w dyspozycji samorządu województwa podkarpackiego, tj. ponad 103 mln zł.

2. Priorytet VII Promocja Integracji społecznej

W ramach Działania 7.1 *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji* projekty systemowe mogą realizować następujące podmioty:

- ośrodki pomocy społecznej – Poddziałanie 7.1.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej*,

- powiatowe centra pomocy rodzinie – Poddziałanie 7.1.2 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie*,
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – Poddziałanie 7.1.3 *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej*.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie od września 2007 r. realizuje projekt pn. **„Szkolenia i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego powiązane z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań”**.

Projekt skierowany jest do kadry instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa. Celem projektu jest rozwój zintegrowanej polityki społecznej między innymi poprzez szkolenia, specjalistyczne doradztwo, wsparcie merytoryczne dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego powiązane z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań.

Realizowana jest następująca liczba projektów systemowych:

- Poddziałanie 7.1.1 – **145** z datą zakończenia 31.12.2013 r.,
- Poddziałanie 7.1.2 – **25** z datą zakończenia 31.12.2013 r.,
- Poddziałanie 7.1.3 – **1** z datą zakończenia 31.12.2013 r.

3. Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki

W Priorytecie VIII **projekty systemowe** realizowane są na podstawie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego w ramach:

a) Poddziałania 8.1.4 *Przewidywanie zmiany gospodarczej*

Od września 2008 r. do maja 2009 r. realizowany był przez **Wydział Informacji Statystycznej i Analiz WUP** projekt badawczy pn. **„Analiza trendów rozwojowych branży budowlanej w województwie podkarpackim”**.

Celem projektu była diagnoza zachodzących w regionie trendów rozwojowych w branży budowlanej. Zrealizowany projekt miał charakter pilotażowy, dzięki czemu możliwe było stworzenie metodologii badań trendów rozwojowych, a poprzez badanie firm branży budowlanej jej zweryfikowanie. Realizacja projektu pozwoliła również na dokładne zdiagnozowanie sytuacji w branży budowlanej na Podkarpaciu oraz określenie prognozy zmian gospodarczych w najbliższym czasie.

Od lutego 2010 r. realizowany jest przez **Wydział Informacji Statystycznej i Analiz WUP** projekt badawczy pn. **„Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy”**.

Celem projektu jest zwiększenie poziomu wiedzy na temat trendów rozwojowych i sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego, w tym najważniejszych sektorów gospodarki

regionu w kontekście popytu na kwalifikacje zawodowe kadr. Projekt ma charakter badawczy, a jego wyniki będą mieć duże znaczenie przy planowaniu działań i strategii związanej z aktywizacją zawodową osób pozostających bez pracy, strategii szkoleniowej firm i przedsiębiorstw, dla podmiotów zajmujących się tematyką rynku pracy – m.in. publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia, instytucji rynku pracy, oświaty i edukacji. Realizacja projektu zakończy się końcem grudnia 2013 r.

b) Poddziałania 8.2.2 *Regionalne strategie innowacji*

Od początku 2008 r. realizowany jest projekt przez **Departament Rozwoju Regionalnego UMWP** pn. „**Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim**”.

Celem projektu jest podniesienie instytucjonalnych zdolności i potencjału do zainicjowania i uczestnictwa w trwałym regionalnym systemie innowacji województwa podkarpackiego. Cel ten ma być zrealizowany poprzez:

- wdrożenie rozwiązań systemowych w obszarze zarządzania procesem wdrażania RSI,
- kreowanie i transfer wiedzy służącej rozwijaniu obecnych i kreowaniu nowych narzędzi i metod wzmacniających dynamikę rozwoju innowacyjnego województwa,
- rozpowszechnianie kultury innowacji wśród aktorów sfery innowacji i w społeczeństwie regionu,
- stworzenie sieciowych form współpracy służących podniesieniu innowacyjności województwa podkarpackiego.

Odbiorcami wsparcia realizowanego w ramach projektu są podmioty odpowiedzialne za opracowanie i wdrażanie RSI, przedsiębiorcy, pracownicy naukowcy, doktoranci.

Od października 2009 r. realizowany jest projekt przez **Departament Edukacji Nauki i Sportu UMWP** pn. „**Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów**”.

Celem projektu jest zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery badań i rozwoju z przedsiębiorcami działającymi na terenie Podkarpacia poprzez **wsparcie stypendialne dla 233 doktorantów** posiadających otwarty przewód doktorski w dziedzinach naukowych wpisujących się w sektory wysokiej szansy dla rozwoju województwa.

Zakończenie realizacji obu projektów zaplanowane zostało na koniec grudnia 2013 r.

4. Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Departament Edukacji i Kultury UMWP w ramach Poddziałania 9.1.3 *Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych* na podstawie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego od września 2009 r. realizuje projekty systemowe pn. „**Program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych z terenu województwa podkarpackiego w roku szkolnym ...**”. Projekty oferują wsparcie finansowe uczniom szczególnie uzdolnionym

w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W latach 2008/2009 podobny projekt systemowy był realizowany przez **Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP**. Od 2008 roku zrealizowanych zostało w tym zakresie 5 projektów, w ramach których wsparciem objęto 3 180 uczniów.

Na realizację szóstego projektu w roku szkolnym 2012/2013 przewidziana jest łączna kwota 5 mln zł. W 2013 r. przewiduje się **objęcie wsparciem stypendialnym 1 205 uczniów**.

W trybie systemowym realizowany jest projekt pn. „**Podkarpackie szkolenie informatyczno-metodyczne**” w ramach Działania 9.4 *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty* przez **Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli**, zakończenie projektu przewidziano na 30 czerwca 2013 r. Celem projektu jest **dostosowanie kwalifikacji 1 610 nauczycieli, instruktorów oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty** województwa podkarpackiego do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionu.

Ponadto od 2011 r. **Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli** realizuje kolejny projekt systemowy pn. „**Edukacja skuteczna, przyjazna, nowoczesna - rozwój kompetencji kadry zarządzającej i pedagogicznej szkół i placówek oświatowych w województwie podkarpackim**” w ramach Działania 9.4 *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty*. Realizacja projektu przewidziana do końca grudnia 2014 r. Celem głównym projektu jest **dostosowanie kompetencji i kwalifikacji 5 000 nauczycieli (w tym kadry zarządzającej)** do realizacji nowych zadań wynikających z wdrażanej przez MEN reformy systemu edukacji.

W 2011 r. realizowany był również przez **Departament Edukacji i Kultury UMWP** projekt systemowy innowacyjny pn. „**Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami lokalnego/regionalnego rynku pracy**”. W kwietniu 2011 r. zakończono realizację I etapu projektu innowacyjnego.

Treści kształcenia wypracowane w ramach w/w projektu dla zawodów: mechanik, mechatronik, elektronik i informatyk zostaną upowszechnione, przede wszystkim poprzez ich wykorzystanie w projekcie realizowanym w ramach Działania 9.2 *Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego* przez **Wydział Projektów Własnych WUP** wraz z Partnerami, będącymi organami prowadzącymi szkół zawodowych. Realizacja projektu pn. „**Podkarpacie stawia na zawodowców**” rozpoczęła się w 2012 r. i potrwa do końca października 2014 r. W ramach projektu przewidziano realizację **programów rozwojowych 160 szkół zawodowych**, w tym organizację m.in. **staży i praktyk dla 12 500 uczniów**.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego wprowadzona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół nałożyła konieczność wdrożenia kompleksowego programu wspomagającego szkołę w procesie edukacji, uwzględniającego **indywidualną pracę z dzieckiem w celu wspierania jego osobistego rozwoju**. Wsparcie działań szkoły na pierwszym, ważnym etapie edukacyjnym w realizacji treści i wymagań, określonych w nowej podstawie programowej zapewnią projekty systemowe realizowane

w ramach Poddziałania 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych.

Oprócz wyłanianych w trybie konkursowym programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne, przewidziano również możliwość realizacji projektów systemowych w zakresie **programów indywidualizacji procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkoły podstawowej**.

W województwie podkarpackim w 2010 r. przeprowadzono **pierwszy w kraju** nabór wniosków na realizację w/w projektów systemowych.

W czterech naborach, które zostały przeprowadzone do końca 2012 r. projekty złożyło **191 organów prowadzących dla 977 publicznych i niepublicznych szkół podstawowych**, na łączną kwotę ponad 36 mln zł. W wyniku czterech naborów podpisano łącznie 173 umowy na kwotę ponad 35 mln zł, **obejmujących wsparciem 931 szkół oraz 32 920 uczniów**.

VII. Realizacja projektów innowacyjnych

Innowacje w ramach EFS – nowe, lepsze, efektywniejsze sposoby rozwiązywania problemów mieszczących się w obszarach wsparcia EFS.

WUP w Rzeszowie podpisał dotychczas 7 umów na realizację projektów innowacyjnych z czego obecnie w trakcie realizacji znajduje się 5 projektów.

1. **„Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami lokalnego/regionalnego rynku pracy”**

Projekt systemowy był realizowany w okresie od listopada 2010 r. do czerwca 2011 r. przez Oddział Nauki Departamentu Edukacji i Kultury w UMWP.

Celem projektu było zniwelowanie dysonansu pomiędzy ofertą edukacyjną szkół zawodowych, a potrzebami rynku pracy.

Produktem finalnym projektu było wypracowanie:

- a) Ram merytorycznych i organizacyjno-prawnych Regionalnego Centrum Monitorowania Zawodów,
- b) Modelu Kształcenia Zawodowego Uczniów,
- c) Modelu Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli.

2. **„Innowacyjny model obsługi osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+ przez podkarpackie Instytucje Rynku Pracy”**

Projekt był realizowany w okresie od lipca 2011 r. do marca 2013 r. przez firmę BD Center sp. z o.o.

Celem projektu było wypracowanie rozwiązań, wspierających działania podkarpackich instytucji rynku pracy, na rzecz wydłużania aktywności zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo powyżej 50 roku życia.

Produktem finalnym projektu było wypracowanie narzędzi wsparcia (podręcznik, standardy, szkolenie) dla instytucji rynku pracy i ich pracowników w rozwiązywaniu problemów braku odpowiedniego przygotowania głównie kompetencyjnego do obsługi grupy osób bezrobotnych 50+ w zakresie wydłużania ich aktywności zawodowej, w tym:

- a) systemowego modelu świadczenia usług przez regionalne Instytucje Rynku Pracy dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo w wieku 50+,
- b) Poradnia dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo 50+,
- c) Katalogu standardów obsługi osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo 50+,
- d) szkoleń dla pracowników niepublicznych i publicznych Instytucji Rynku Pracy (w formie tradycyjnej i e-learningowej).

3. „Tworzenie architektury własnego środowiska pracy – innowacyjny model aktywizacji społeczno-zawodowej osób do 25 roku życia”

Projekt realizowany jest w okresie od maja 2012 r. do maja 2014 r. przez firmę Ecorys Polska sp. z o.o.

Celem projektu jest podniesienie zdolności do poszukiwania oraz podjęcia zatrudnienia osób niepracujących do 25 roku życia poprzez opracowanie modelu świadczenia usług z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej, a mianowicie dostosowania wsparcia do konkretnych potrzeb w/w grupy osób.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) modelu opisującego proces przygotowania i wdrożenia innowacji, zawierający m.in.: schemat funkcjonowania Modelarni Przestrzeni Pracy, rekomendacje dla osób pracujących z młodymi ludźmi w zakresie ich aktywizacji społeczno-zawodowej, pakiet szkoleń dla pracowników instytucji rynku pracy "Kreator kariery",
- b) platformy IT – bazy aukcji zleceń oraz skryptu dotyczącego jej użytkowania.

4. „PI-MIGACZ”

Projekt realizowany jest w okresie od stycznia 2013 r. do kwietnia 2015 r. przez firmę Piotr Makioła „ELMAK”.

Celem projektu jest poprawa jakości i efektywności świadczenia usług w postaci kursów na prawo jazdy kat. B w części teoretycznej dla osób głuchych/głuchoniemych/niedosłyszących poprzez wypracowanie pakietu MIGACZ i wdrożenie go przez ośrodki szkolenia kierowców.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie w języku migowym następujących narzędzi:

- a) kodeks drogowy,

- b) podręcznik i zestaw ćwiczeń przygotowujących do egzaminu na prawo jazdy kat B,
- c) tłumaczenia zasad ruchu drogowego,
- d) interpretacji znaków drogowych,
- e) kursu pierwszej pomocy,
- f) słownik pojęć abstrakcyjnych z zakresu prawa jazdy,
- g) wszystkie materiały zostaną opracowane w języku migowym.

5. „PI-Nawigator zdobywców przyszłości”

Projekt realizowany jest w okresie od stycznia 2013 r. do marca 2015 r. przez firmę Ecorys Polska sp. z o.o.

Celem projektu jest podniesienie jakości usług i rozszerzenie dotychczasowej oferty domów dziecka usprawniających funkcjonowanie społeczne wychowanków domów dziecka.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie Modelu „Nawigator Zdobywców Przyszłości” składającego się z:

- a) skanera kompetencji (model dynamicznej diagnozy kompetencji, potencjału i deficytów wychowanków domu dziecka),
- b) akademii rozwoju kompetencji (program ścieżek wsparcia wychowanków domów dziecka),
- c) programu life tutoring (przewodnik z ramowym programem tutoring - długofalowym procesem współpracy nauczyciela i ucznia),
- d) paszportu do przyszłości (portfolio wychowanków domów dziecka powstałe na bazie mocnych stron, sukcesów, talentów),
- e) wielosektorowa mapa usług społecznych (model współdziałania domów dziecka z innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wychowanków domów dziecka).

6. „Innowacyjny model utrzymania aktywności zawodowej podkarpackich nauczycieli gimnazjów w wieku 50+”

Projekt realizowany jest w okresie od kwietnia 2012 r. do grudnia 2013 r. przez firmę BD Center Sp. z o.o.

Celem projektu jest stworzenie modelu mającego na celu wydłużyć aktywność zawodową nauczycieli powyżej 50 roku życia zatrudnionych w gimnazjach.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) narzędzia do badania kompetencji ICT oraz kompetencji psychospołecznych dla nauczycieli 50+,
- b) dyrektywy do opracowywania strategii zarządzania wiekiem w gimnazjach,
- c) poradnika dla dyrektorów gimnazjów oraz poradnika dla nauczycieli 50+,
- d) programu szkoleń dla dyrektorów gimnazjów w wersji warsztatowej,

- e) platformy wraz z: Przewodnikiem dla Użytkownika platformy, Otwartą bazą materiałów szkoleniowych oraz wersjami elektronicznymi Dyrektyw; Poradniki oraz Modelowy program szkoleń dla dyrektorów.

7. „PI – Potrafię, wiem, znam – radę sobie dam”

Projekt realizowany jest w okresie od października 2012 r. do maja 2015 r. przez Instytut Badawczo–Szkoleniowy sp. z o.o.

Celem projektu jest zwiększenie efektywności działań wspierających uczniów ze specjalnymi/indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi szkół gimnazjalnych.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) programu w zakresie zdobywania i doskonalenia kompetencji efektywnego uczenia się oraz umiejętności pozwalających na samodzielne wykorzystywanie tych kompetencji w procesie nauki w szkole i poza nią u uczniów z problemami w nauce,
- b) programu w zakresie zdobywania i doskonalenia u uczniów zdolnych kompetencji twórczości, kreatywności i myślenia dywergencyjnego pozwalające na wykorzystanie potencjału intelektualnego, a także wzmacnianiu kompetencji społecznych pod kątem rozwijania umiejętności współpracy.

VIII. Nowatorskie inicjatywy WUP przy wdrażaniu komponentu regionalnego PO KL.

W marcu 2012 roku WUP w Rzeszowie podjął inicjatywę zatrudnienia w Regionalnych Ośrodkach EFS **Liderów ds. osób niepełnosprawnych** oraz **Liderów ds. 50+**.

Aktywność liderów ukierunkowana jest na:

- ścisłą współpracę z animatorem w środowisku lokalnym – gwarantującą dobre rozeznanie potencjału lokalnego,
- nawiązanie konkretnej współpracy z instytucjami, organizacjami, podmiotami gospodarczymi w celu udziału w szkoleniach RO EFS i przygotowania projektów ważnych w środowisku lokalnym,

- działania dwukierunkowe: na rzecz instytucji i na rzecz potencjalnych uczestników z grup defaworyzowanych (osób 50+ oraz osób niepełnosprawnych).

Kim są liderzy?

- Liderzy wywodzą się bezpośrednio z grup do których mają dotrzeć, a więc są to osoby niepełnosprawne oraz osoby powyżej 50 roku życia,
- w procesie ich wyboru (konkurs) kandydaci na liderów musieli wykazać się działalnością na rzecz w/w grup np. poprzez udział w pracach w organizacjach statutowo zajmujących się aktywizacją osób niepełnosprawnych lub 50+.

Zadania Liderów:

- zdiagnozowanie potencjału gminy/powiatu w zakresie funkcjonowania organizacji pozarządowych, które oferują wsparcie na rzecz osób niepełnosprawnych czy 50+, ustalenie ich aktywności oraz nawiązanie z nimi współpracy, udział w tworzeniu bazy danych w tym zakresie,
- aktywizowanie instytucji, organizacji, podmiotów gospodarczych itp. do przygotowywania projektów z PO KL i korzystania z wsparcia szkoleniowego i doradczego RO EFS,
- nawiązanie współpracy z organizacjami pracodawców, terenowymi strukturami związków zawodowych w celu zdiagnozowania problemów związanych z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych oraz 50+,
- przekazywanie do RO EFS informacji i uwag uzyskanych od osób niepełnosprawnych oraz 50+ celem uwzględnienia ich w trakcie świadczonych przez RO EFS usług szkoleniowych i doradczych na rzecz podmiotów zainteresowanych przygotowaniem projektów z komponentu regionalnego PO KL,
- inicjowanie przedsięwzięć mających na celu aktywizowanie osób bezrobotnych niepełnosprawnych lub 50+ do korzystania z możliwości jakie stwarzają projektodawcy, którzy uzyskali dofinansowanie z EFS na realizację projektu,
- podejmowanie działań mobilizujących osoby niepełnosprawne/50+ do sięgania po wsparcie dotacyjne na rzecz przedsiębiorczości i samozatrudnienia, wsparcie związane z zakładaniem bądź członkostwem w spółdzielniach socjalnych, podmiotach ekonomii społecznej itp. w ramach PO KL.

Efekty działań Liderów za 2012 r.:

- **wsparcie 242 instytucji** (JST, szkoły, NGO, przedsiębiorcy) oraz **411 osób** je reprezentujących,
- dzięki pracy Liderów złożonych zostało do IP łącznie **21 projektów**, których działania skierowane były do grup priorytetowych – osób powyżej 50 roku życia oraz osób niepełnosprawnych,

- **aktywizacja 419 osób** bezrobotnych niepełnosprawnych oraz powyżej 50 roku życia.

IX. **Wybrane efekty wdrażania PO KL na Podkarpaciu**

(wg stanu na dzień 31.12.2012 r. w oparciu sprawozdanie z realizacji komponentu regionalnego PO KL)

Realizacja Programu to przede wszystkim wsparcie kierowane bezpośrednio do mieszkańców województwa w tym znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, ale też wsparcie na rzecz obszaru edukacji od przedszkolnej poczynając poprzez edukację osób dorosłych, pomoc udzielana przedsiębiorstwom przechodzącym procesy zmian i restrukturyzacji, pracownikom zagrożonym zwolnieniami, wielokierunkowe formy pomocy adresowanej do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wsparcie na rzecz pracowników w zakresie ich specjalizacji, uzupełniania kwalifikacji zawodowych pod potrzeby zmian technologicznych dokonywanych w przedsiębiorstwach. Jednym z wymiernych efektów realizacji projektów współfinansowanych z EFS są rezultaty, jakie osiągnięte zostały w wyniku udzielonego wsparcia. Trzeba jednak zaznaczyć, że niektóre efekty związane z dokonanymi dzięki wsparciu z PO KL zmianom w postawach osób, ich kwalifikacjach i umiejętnościach nie zawsze da się „zmierzyć”, na wiele efektów trzeba też będzie poczekać. Zatem poniżej przedstawione zostały jedynie niektóre efekty dofinansowania projektów realizowanych w ramach poszczególnych Priorytetów.

- **Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich**

- 1) **68 992 osób wzięło udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:
 - 65 328 osób bezrobotnych,
 - 1 444 osób niepełnosprawnych,
 - 40 517 osób z terenów wiejskich,
- 2) **27 579 osób zostało objętych Indywidualnym Planem Działania**, (a więc dostosowanej do potrzeb i możliwości uczestnika ścieżki wyznaczającej etapy postępowania i formy wsparcia potrzebne konkretnej osobie)
- 3) **191 pracowników Państwowych Służb Zatrudnienia** zakończyło udział w szkoleniach specjalistycznych mających bezpośredni wpływ na podniesienie jakości świadczonych usług,
- 4) **10 766 osób uzyskało środki na podjęcie działalności gospodarczej**, w tym m.in.:
 - 162 osoby niepełnosprawne,
 - 2 979 osób długotrwale bezrobotnych,
 - 6 267 osób z terenów wiejskich,
 - 543 osoby w wieku 50-64 lat,

przy czym zapewniono w całym regionie jednakową możliwość dostępu do środków na uruchomienie działalności gospodarczej, i już widoczne jest powstawanie dodatkowych miejsc pracy dzięki w/w podmiotom gospodarczym. Dzięki powstaniu **10 766** nowych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą – liczba **łącznie nowopowstałych miejsc pracy** wynosi **11 228**.

5) zrealizowano **34 projekty wspierające rozwój inicjatyw lokalnych** związanych z pobudzeniem dodatkowych działań edukacyjnych, szkoleniowych, akcji i kampanii promujących potrzebę podejmowania nowych działań na obszarach wiejskich, tworzenia miejsc integracji i aktywizacji obywatelskiej mieszkańców gmin (świetlice z odpowiednim wyposażeniem, prelekcjami dot. ochrony środowiska itp.), tworzenia ważnych społecznie przedsięwzięć związanych z niwelowaniem zjawisk patologii wśród mieszkańców, przygotowania społeczności lokalnej do podejmowania dodatkowych przedsięwzięć związanych z uprawami ekologicznymi, agroturystyką, angażowaniem się przy przedsięwzięciach infrastrukturalnych związanych np. ze sprzątaniem lasów, działaniami proekologicznymi, pracami przy infrastrukturze przeciwpowodziowej itp.

- **Priorytet VII Promocja integracji społecznej**

1) **34 634 osób wzięło udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:

- 16 866 osób bezrobotnych,
- 5 619 osób niepełnosprawnych,
- 20 115 osób z terenów wiejskich,

Jeżeli weźmie się pod uwagę, że głównymi odbiorcami wsparcia w Priorytecie VII są klienci pomocy społecznej wymagający o wiele większego i trudniejszego zaangażowania niż inne grupy społeczne – to udział tak sporej liczby osób w projektach (przy często dużej niechęci do podejmowania jakichkolwiek działań) jest już sukcesem.

2) **16 492 klientów instytucji pomocy społecznej zostało objętych kontraktami socjalnymi**, (a więc zindywidualizowanymi i uzgodnionymi wspólnie działaniami „wyprowadzającymi” ze stanu bezradności zawodowej, życiowej),

3) **6 257 osób** otrzymało wsparcie w ramach instytucji **ekonomii społecznej**,

4) zrealizowano **70 projektów wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych**, w tym zwłaszcza umożliwiających likwidowanie negatywnych skutków przerywania przez młodzież nauki, nadużywanie alkoholu itp.,

5) utworzenie niezwykle potrzebnych w regionie instytucji wspierających osoby wymagające szczególnej troski i opieki (jak np. osoby niepełnosprawne) takich jak:

- **42 spółdzielnie socjalne**,
- **2 Zakłady Aktywności Zawodowej** (Wola Żyrakowska, Oleszyce),
- **2 Centra Integracji Społecznej** (Rzeszów, Przemyśl),
- **7 Klubów Integracji Społecznej** (Nowa Sarzyna, Ustrzyki Dolne, Kąkolówka, Wysoka, Ropczyce, Nisko, Kolbuszowa),

- 1 Centrum Aktywności Zawodowej (Jasło),
- 2 świetlice terapeutyczne (Nisko, Stalowa Wola),
- 9 klubów środowiskowych dla młodzieży (2 w Gminie Pilno, 4 w Gminie Sokołów Młp., po 1 w Radymnie, Nisku, Stalowej Woli).

Ponadto ze wsparcia PO KL skorzystały 2 Zakłady Aktywności Zawodowej (Wola Rafałowska, Jarosław).

- **Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki**

- 1) **46 260 osób zatrudnionych wzięło udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:
 - 644 osób samozatrudnionych,
 - 6 009 osób zatrudnionych w mikroprzedsiębiorstwach,
 - 9 196 osób zatrudnionych w małych przedsiębiorstwach,
 - 7 436 osób zatrudnionych w średnich przedsiębiorstwach,
 - 12 709 osób zatrudnionych w dużych przedsiębiorstwach,
 - 154 osoby niepełnosprawne,
- 2) **41 586 osób zakończyło udział w projektach szkoleniowych**, w tym wysoko specjalistycznych,
- 3) **17 551 pracowników o niskich kwalifikacjach** zakończyło udział w szkoleniach,
- 4) **339 pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji** w przedsiębiorstwach, zostało objętych działaniami szybkiego reagowania,
- 5) **255 osób zwolnionych** w przedsiębiorstwach dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi, zostało objętych działaniami szybkiego reagowania,
- 6) **3 645 przedsiębiorstw** zostało objętych wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych,
- 7) **8 przedsiębiorstwom** udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą,
- 8) **169 osób** zostało objętych wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out,
- 9) **169 doktorantów** otrzymało stypendia naukowe,
- 10) **189 osób** uzyskało środki na podjęcie działalności gospodarczej, w wyniku czego powstało **221 nowych miejsc pracy**.

- **Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach**

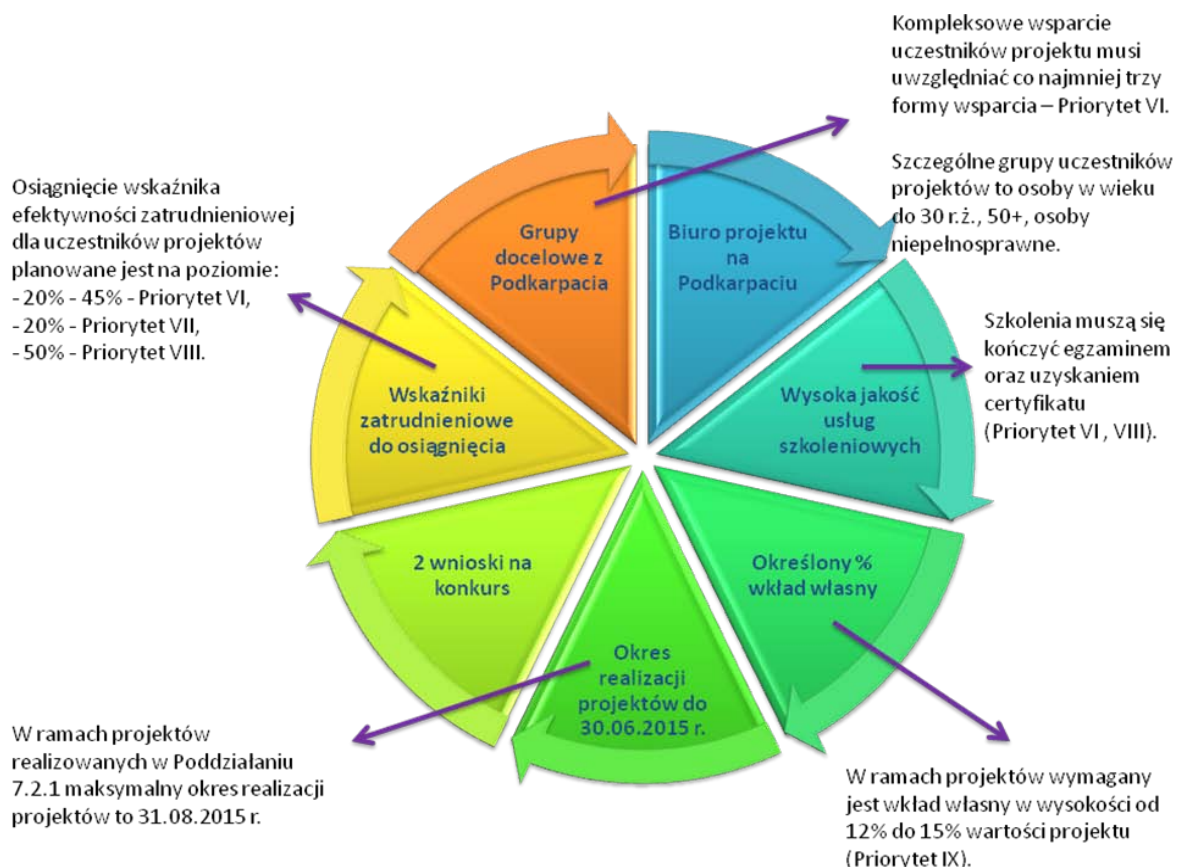
- 1) **69 674 osób wzięło udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:
 - 3 548 osób bezrobotnych,
 - 52 075 osób uczących lub kształcących się,
 - 410 osób niepełnosprawnych,
 - 84 osoby należące do mniejszości narodowych i etnicznych,
 - 46 210 osób z terenów wiejskich,
- 2) **365 ośrodków wychowania przedszkolnego** uzyskało wsparcie w ramach Priorytetu,

- 3) **14 113 dzieci w wieku 3-5 lat** uczestniczyło w różnych formach edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich,
- 4) **3 180 uczniów szczególnie uzdolnionych** otrzymało pomoc stypendialną,
- 5) **239 szkół podstawowych** zrealizowało projekty dotyczące indywidualizacji nauczania,
- 6) **541 szkół** (podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne) zrealizowało projekty rozwojowe,
- 7) **208 szkół i placówek kształcenia zawodowego** wdrożyło programy rozwojowe,
- 8) **2 741 uczniów** w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe zakończyło udział w stażach i praktykach,
- 9) **2 104 nauczycieli** uczestniczyło w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach,
- 10) **453 osoby dorosłe** uczestniczyły w kształceniu ustawicznym,
- 11) zrealizowano **169 oddolnych inicjatyw społecznych**.

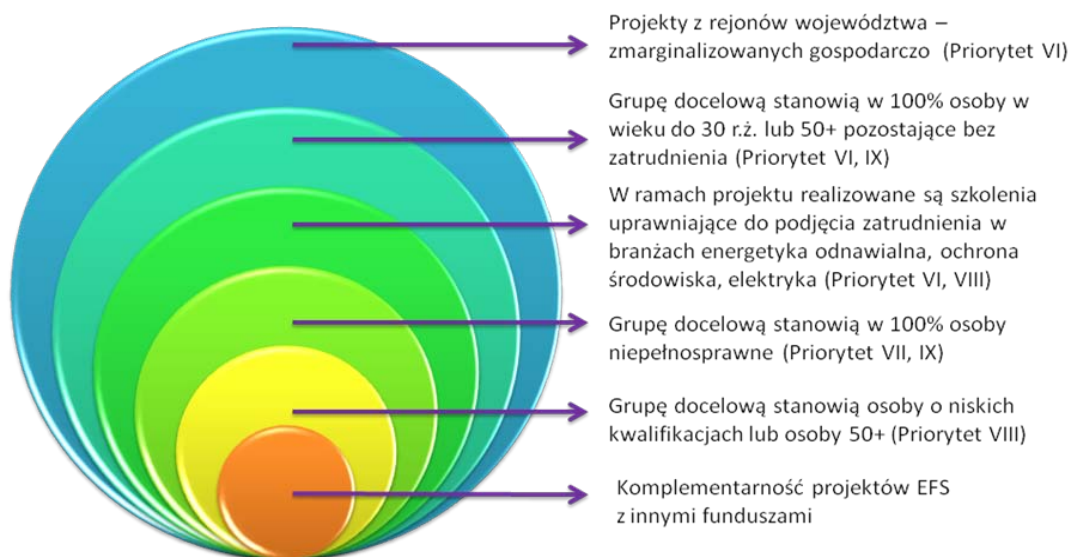
X. Plany Działań na 2013 r. w zakresie wdrażania komponentu regionalnego PO KL

Wojewódzki Urząd Pracy działający w imieniu samorządu województwa jako Instytucja Pośrednicząca w ramach przygotowanych na 2013 rok Planów Działania (PD) ukierunkował wsparcie **na zapewnienie kompleksowej pomocy uczestnikom projektu, w szczególności osobom niepełnosprawnym, osobom bezrobotnym w wieku poniżej 30 r.ż. oraz powyżej 50 r.ż., o niskich kwalifikacjach**, z obszarów województwa zmarginalizowanych gospodarczo, o wysokiej stopie bezrobocia. W PD położony został również duży nacisk na **zapewnienie efektywności zatrudnieniowej** realizowanych projektów. Znajduje to wyraz zarówno w kryteriach dostępu, jak i kryteriach strategicznych Planów Działań.

Diagram przedstawia wybrane **kryteria dostępu** wpisane w Plany Działania na 2013 r., które są obowiązkowe dla wszystkich projektodawców i podlegają weryfikacji podczas oceny formalnej i/lub oceny merytorycznej wniosku.

Przewidziane w ramach Planów Działania na 2013 r. **kryteria strategiczne**, za które można uzyskać dodatkową premię punktową (40 pkt.) w trakcie oceny merytorycznej wniosku, dotyczą preferowania pewnych typów projektów, bądź działań takich jak:

W trakcie formułowania kryteriów strategicznych szczegółowo analizowano zarówno sytuację na regionalnym rynku pracy, rynkach pracy w poszczególnych powiatach, wyniki różnego rodzaju badań ewaluacyjnych, dotychczasowe wyniki i efekty uzyskane poprzez realizację projektów z EFS, brano również pod uwagę potrzebę ściślejszego powiązania projektów PO KL z projektami o charakterze infrastrukturalnym zwłaszcza w obszarze edukacji – gwarantując w ten sposób ich komplementarność.

W związku z otrzymaniem dodatkowych środków w ramach realokacji z komponentu centralnego – ponad 41 mln euro, możliwa będzie w roku 2013 kontynuacja projektów systemowych Powiatowych Urzędów Pracy, adresowanych do osób bezrobotnych. Z wsparcia w postaci m.in. staży, prac interwencyjnych, doposażenia stanowisk pracy, szkoleń i kursów zawodowych będą mogły skorzystać te osoby, którym się to wcześniej nie udało z uwagi na wyczerpanie środków.

Harmonogram ogłaszania konkursów w 2013 roku (po aktualizacji Planów Działania)

Działanie	Rok	2013			Planowana alokacja (zł)
		Kwartał	I	II	
	Poddziałanie				
Priorytet VI					

Działanie 6.1	Poddziałanie 6.1.1		X (Z)		14 500 tys.
Działanie 6.2			X (Z)		29 700 tys.
Projekty współpracy ponadnarodowej Poddziałanie 6.1.1				X (Z)	6 mln
Priorytet VII					
Działanie 7.2	Poddziałanie 7.2.1		X (Z)		7 500 tys.
	Poddziałanie 7.2.1		X (Z)		2 500 tys.
Projekty współpracy ponadnarodowej Poddziałanie 7.2.1			X (Z)		5 mln
Priorytet VIII					
Działanie 8.1	Poddziałanie 8.1.1	X (Z) 2 konkursy ¹			5 mln
	Poddziałanie 8.1.2	X (O)			20 mln
Działanie 8.2	Poddziałanie 8.2.1	X (Z)			2 mln
Projekty współpracy ponadnarodowej Poddziałanie 8.1.1		X (O)			5 mln
Priorytet IX					
Działanie 9.1	Poddziałanie 9.1.1		X (Z)		8 500 tys.
	Poddziałanie 9.1.2	X (O)			15 mln
Działanie 9.5				X (Z)	3 mln
Działanie 9.6	Poddziałanie 9.6.1		X (Z)		8 mln
	Poddziałanie 9.6.2		X (Z) ²		5 mln
Projekty współpracy ponadnarodowej Poddziałanie 9.1.2		X (Z)			3 mln

¹ Konkurs planowany do ogłoszenia w sytuacji zwiększenia przez IZ puli środków możliwych do zakontraktowania w ramach Priorytetu VIII

² Konkurs zostanie ogłoszony pod warunkiem dostępności środków finansowych

(O) – konkurs otwarty

(Z) – konkurs zamknięty

Według stanu **na dzień 29 marca 2013 r.** ogłoszone zostały **2 konkursy** w ramach Poddziałania 9.1.2 *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych:*

- konkurs zamknięty na wyodrębnione projekty współpracy ponadnarodowej/i/lub na projekty z komponentem ponadnarodowym,
- konkurs otwarty.

XI. **Działania WUP podejmowane na rzecz projektodawców zamierzających składać wnioski o dofinansowanie oraz beneficjentów realizujących projekty**

1. **Organizacja spotkań inicjowanych bezpośrednio po ogłaszanych konkursach.** W trakcie spotkań przybliżane są w sposób szczegółowy wszystkie kwestie związane z wymogami w zakresie przygotowania wniosku, jego konstrukcji oraz planowania budżetu, wskazywane są najczęstsze błędy, braki, omawiana jest dokumentacja konkursowa i te aspekty, które mogą budzić wątpliwości.
2. Organizacja spotkań, w trakcie których realizowana jest **transmisja on-line** pozwalająca na udział w spotkaniach za pośrednictwem strony internetowej.
3. **Organizacja dni otwartych w trakcie trwania naboru wniosków na dany konkurs** ma za zadanie zachęcić potencjalnych projektodawców do konsultacji założeń projektowych z pracownikami wydziału, który ogłosił dany konkurs.
4. Systematycznie organizowane są **spotkania konsultacyjne pracowników WUP z beneficjentami realizującymi projekty systemowe**, przekazywane są im także bezpośrednio ważne wyjaśnienia i interpretacje IZ.
5. Organizowane są **wyjazdowe spotkania konsultacyjne pracowników WUP z beneficjentami realizującymi projekty w ramach PO KL**.
6. Opracowywane są **informacje dot. ważnych aspektów i zmian wynikających z dokumentów programowych**, które następnie publikowane są w wydawanym przez WUP Biuletynie informacyjnym poświęconym PO KL, jak też w artykułach sponsorowanych ukazujących się w jednej z regionalnych gazet.
7. **Informacje o prowadzonych naborach na konkursy, możliwościach udziału w projektach** itp. na bieżąco udzielane są (telefonicznie, osobiście, pisemnie, e-mailowo) w Punkcie Informacyjnym w WUP oraz w Punktach Informacyjnych Oddziałów Zamiejscowych WUP w Krośnie, Przemyślu, Tarnobrzegu.
8. Przeprowadzane są konsultacje i szkolenia dla osób rozliczających realizację projektów pod kątem finansowym.
9. **Publikacja „Dobrych Praktyk”** czyli modelowych projektów zrealizowanych na Podkarpaciu w ramach PO KL.
10. Wprowadzone są (do dokumentacji konkursowej) i systematycznie weryfikowane możliwości dokonywania uzupełnień do wniosku ograniczając tym samym ilość odrzuceń wniosków na etapie oceny formalnej (w ramach oczywiście tych możliwości, które dopuszczają dokumenty programowe PO KL).
11. Ponawia się te konkursy, na które wpłynęły wnioski o niskiej jakości, dając tym samym możliwość ich poprawienia i ponownego złożenia.
12. Ogłaszanie tzw. **konkursów otwartych** oraz w trybie tzw. **„szybkiej ścieżki”**, w których krótszy jest (niż w konkursach zamkniętych) termin przewidziany na ocenę formalną, co

daje możliwość projektodawcom do poprawienia i ponownego złożenia wniosku w ramach tego samego konkursu.

XII. Wybrane działania informacyjno-promocyjne podejmowane przez WUP na rzecz mieszkańców województwa w 2012 r.

1. **Kampania reklamowa** – bilbordy, telebimy, telewizja regionalna/miejska.

W okresie od maja do listopada 2012 r. trwała kampania reklamowa na w/w nośnikach mająca na celu zachęcenie mieszkańców Podkarpacia do uczestnictwa w projektach realizowanych w ramach PO KL i poszerzenia ich wiedzy na temat możliwości udziału w projektach, które uzyskały dofinansowanie w ramach PO KL.

2. **Publikacje** – biuletyn, książka, broszura, ulotka, wkładka gazetowa.

Publikacje wydawane przez WUP mają na celu utrwalenie w świadomości mieszkańców Podkarpacia Programu Kapitał Ludzki, upowszechnienia jego efektów, które wpływają na poprawę sytuacji życiowej osób biorących udział w projektach jak również mają wpływ na podniesienie konkurencyjności naszego województwa.

3. **Telewizja regionalna** – emisja felietonów.

W latach 2009-2012 wyemitowanych zostało 20 felietonów telewizyjnych w TVP Rzeszów, w ramach których prezentowane były przykłady projektów realizowanych w ramach PO KL, które mają pozytywny wpływ na ludzi i gospodarkę Podkarpacia.

4. **Impreza plenerowa.**

We wrześniu 2012 r. WUP zorganizował w Parku Jedności Polonii z Macierzą w Rzeszowie imprezę plenerową pt. „*Piknik Operatywnych i Kapitałnych Ludzi na Podkarpaciu*”.

Celem imprezy była promocja Programu Kapitał Ludzki, przybliżenie wszystkim mieszkańcom Podkarpacia jego założeń oraz zachęcenie ich do wzięcia udziału w różnego rodzaju projektach finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, które są w trakcie realizacji. Najważniejszym elementem imprezy były informacje udzielane bezpośrednio przez beneficjentów, którzy uzyskali dofinansowanie i rozpoczęli proces rekrutacji i naboru uczestników do swoich projektów. Specjalnie utworzone stoiska dla beneficjentów z materiałami informacyjnymi dawały mieszkańcom województwa możliwość uzyskania szczegółowych informacji o formach wsparcia, warunkach udziału w projekcie itp.

Nie zabrakło też stoisk z wyrobami regionalnymi tj. jadło regionalne i rękodzieło artystyczne jak również atrakcji specjalnie przygotowanych dla dzieci.

W trakcie trwania imprezy odbyły się liczne wystąpienia artystyczne wykonawców i zespołów z Podkarpacia oraz koncert Michała Szpaka – uczestnika programu XFactor.

Stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego na terenie województwa podkarpackiego

O stanie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w głównej mierze decyduje retencyjność zlewniowa głównych rzek, stan koryt rzecznych, nieuregulowanych i uregulowanych, przepustowość międzywali oraz stan wałów przeciwpowodziowych i urządzeń z nimi związanych. W dużej mierze bezpieczeństwo powodziowe jest uzależnione od działalności człowieka w zakresie wykonywania inwestycji powodujących przyspieszenie spływu powierzchniowego, stopniowego wyłączania zlewniowej retencji glebowej, co w efekcie powoduje nagłe, krótkotrwałe kumulacje przepływów w korytach, a następnie dolinach rzek, powodując zagrożenie powodziowe, a w efekcie wystąpienia powodzi powstawanie znacznych strat w korytach rzecznych, jak również w infrastrukturze komunalno - przemysłowej zabudowanych dolin.

Powyższe problemy i oczekiwania zapewnienia stanu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego ukierunkowane są przede wszystkim na prawidłowe coroczne utrzymanie rzek i potoków, jak również i urządzeń melioracji wodnych podstawowych. Zadanie to zostało ustawowo powierzone Marszałkowi i podległym mu służbom w ramach wykonywania w imieniu Skarbu Państwa praw właścicielskich do powierzchniowych wód płynących.

Wg danych wynikających z prowadzonej przez Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie ewidencji - stan na 31.12.2012 r. - utrzymania tego wymaga :

- 3671 km rzek i potoków w tym 1922 km uregulowanych,
- 640 km wałów przeciwpowodziowych z 446 śluzami (ogólny obszar chroniony wałami przeciwpowodziowymi wynosi 73 597 ha),
- 32 zbiorniki retencyjne,
- 6 przepompowni melioracyjnych.

Rzeki i potoki oraz urządzenia melioracji wodnych podstawowych w 2010 roku podczas powodzi majowo – czerwcowej zostały szczególnie narażone na niszczącą siłę żywiołu, powodując znaczne uszkodzenia, oszacowane na 292 mln zł.

1. Realizacja usuwania szkód powodziowych i bieżącego utrzymania w latach 2010 - 2012 r.

w roku 2010

W trybie awaryjnym przystąpiono do usunięcia najpilniejszych szkód w infrastrukturze przeciwpowodziowej mających wpływ na bezpieczeństwo terenów chronionych oraz korytach rzek i potoków, w szczególności polegających na:

- zabudowaniu 41 wyrw wałowych na łącznej długości 3,0 km,
- likwidacji 5 wzdłużnych osuwisk wałów na łącznej długości 2,4 km,
- wyremontowaniu korony wału na długości 570 m.

Ponadto naprawione zostały największe szkody popowodziowe w korytach rzek i potoków, zagrażające bezpieczeństwu komunikacyjnemu (podmycia dróg, mostów, kładek), jak również budynkom i infrastrukturze komunalnej – na łącznej długości 258 km. Wyremontowane zostały zalane 2 stacje pomp i inne budowle (w tym część uszkodzonych śluz i zbiorników wodnych) w ilości 12 szt.

Wysokość wydatkowanych na powyższe roboty środków budżetowych zamknęła się kwotą 53,4 mln zł.

w roku 2011

W ramach środków w wysokości **36 939 894,92 zł** zabezpieczonych na usuwanie szkód powodziowych (20 385 808,34 zł. FSUE) i bieżące utrzymanie wód i urządzeń melioracji podstawowych (16 554 086,58 zł), wykonany został następujący zakres robót:

- 137,54 km rzek i potoków uregulowanych,
- 42,7 km rzek i potoków nieuregulowanych,
- 2,5 km wód pozostałych,
- 136,6 km wałów przeciwpowodziowych,
- 3 zbiorniki wodne.

W ramach usuwania w/w szkód powodziowych wykonano przede wszystkim odbudowę najbardziej zniszczonych odcinków dróg przywałowych, lokalne wyrównanie kolein i zaniżeń na koronach wałów, uszczelnienie śluz wałowych, udroźnienie koryt rzecznych poprzez wycinkę drzew spowalniających przepływ, likwidację namulów w dnach rzek i potoków i namulisk na skarpach, likwidację wyrw w skarpach w pobliżu zabudowań i mostów, roboty zwiększające przepustowość koryt w terenach zurbanizowanych gdzie występowanie powodzi było szczególnie dotkliwe. Z puli tych środków przygotowano zostały 2 - stanowiska pod pompy do przerzutu wody do międzywala - z rowu Sadkowskiego w gminie Borowa i przy śluzie „Pasternik” w gminie Gorzyce.

w roku 2012

Realizacja zadań dot. usuwania szkód powodziowych i zabezpieczenia przeciwpowodziowego oraz bieżącego utrzymania wód i urządzeń melioracji wodnych obejmowała:

- **bieżące utrzymanie wód**, urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz wód pozostałych, których zabezpieczona wysokość (środki budżetowe – 5 600 000,

rezerwa MRiRW – 9 819 000, środki samorządowe – 222 000 zł, WFOŚiGW -143 000) zamknęła się kwotą **15 784 000 zł.**

Środki te zostały wykorzystane przede wszystkim na eksploatację przepompowni, jednokrotne koszenie wałów przy rzekach głównych - Wiśle, San, Wisłoka, Wiśłok oraz dwukrotne koszenie na wałach zmodernizowanych wykonanych inwestycyjnie przy rzece Wisłoka, Nowy Breń, Trześniówka i Babulówka, które ze względu na finansowanie ze środków Unii Europejskiej wymagają zapewnienia trwałości efektu. Dodatkowa ilość środków przydzielonych z rezerwy celowej, pozwoliła na znaczne zwiększenie pierwotnie planowanego zakresu robót związanych z utrzymaniem wałów cofkowych (przede wszystkim wykoszenia) przy pozostałych rzekach i potokach.

Plan robót konserwacyjnych i usuwania skutków powodzi w 2012 r. obejmował 437 zadań, obejmując wykonanie następujących zakresów:

- utrzymanie wałów – 593,6 km t.j. 93 % stanu ewidencyjnego,
- utrzymanie rzek i potoków nieuregulowanych i pozostałych na długości - 933 km (25 %),
- utrzymanie rzek i potoków uregulowanych - 829 km (43%),
- utrzymanie bieżące 24 zbiorników wodnych (75%) i 6 –ciu stacji pomp (100%).

• **usuwanie szkód powodziowych.**

Środki w wysokości **2,9 mln zł** uzyskane z Funduszu Solidarności UE, wykorzystane zostały na naprawę ok. 61 km rzek i potoków oraz likwidację przesieków i naprawę 2 km dróg przy wałach;

- roboty na rzekach i potokach – to przede wszystkim likwidacja wyrw brzegowych, roboty odmuleniowo – udrożnieniowe w korytach, zwiększające przepustowość przepływową na 30 potokach;

- roboty na wałach przeciwpowodziowych – polegały na likwidacji przesieków , wykonaniu przesłon filtracyjnych – (rzeka Jasiołka w m. Jasło) oraz remont dalszego odcinka drogi przywałowej (rzeka Łęg – w m. Gorzyce).

Dofinansowania ze środków samorządowych m. Rzeszowa wykorzystane zostały na konserwację i utrzymanie czystości potoków Przyrwa i Młynówka, natomiast Samorządu Województwa Podkarpackiego na utrzymanie potoku Szuwarka – Gołębiówka, gm. Trzebownisko.

Powyższa wielkość zabezpieczonych środków umożliwiła wykonanie najpilniejszych potrzeb w zakresie podstawowych robót związanych z utrzymaniem, wynikających z zasad i wymogów technicznych dla budowli wałowych i zapewnienia przepustowości przepływowej rzek. Obecny stan koryt rzecznych, urządzeń wodno – melioracyjnych oraz infrastruktury przeciwpowodziowej wykazuje gotowość funkcjonalną do przeprowadzenia przepływów korytowych i w międzywałach. Nie mniej jednak dotychczas otrzymane środki nie zagwarantowały usunięcia całości zainwentaryzowanych szkód.

W latach 2010 – 2012 na bieżące utrzymanie i usuwanie skutków powodzi wydatkowane zostały środki w wysokości 109 mln zł.

2. Przeglądy 5-cioletnie

Wykonywanie przeglądów okresowych w tym 5-cio letnich ocen budowli zaliczonych do urządzeń melioracji wodnych podstawowych wynika z art. 62 ustawy Prawo budowlane. Obowiązek wykonywania tych przeglądów dotyczy w szczególności wałów przeciwpowodziowych, stacji przepompowni melioracyjnych, zbiorników wodnych, jazów i innych budowli hydrotechnicznych, które są objęte ewidencją urządzeń melioracyjnych prowadzoną w imieniu marszałka przez PZMiUW Rzeszów. Stosownie do posiadanych środków i potrzeb w tym zakresie, przeglądy te są zlecane co roku sukcesywnie.

W 2010 roku zostały wykonane 5-cio letnie przeglądy wałów przeciwpowodziowych Wisłoka, Wisłoki, Wisły i Sanu , które to podczas ostatniej powodzi najbardziej poddane były działaniom żywiołu i najdłużej trwającej kulminacji przepływu.

W 2011 roku podjęto kontynuację wykonywania 5-cio letnich ocen stanu technicznego dalszych wałów tak, że suma ważnych przeglądów na koniec 2011 r. wyniosła 368,84 km, tj. 52 % ogólnego stanu wałów. Oceny wykonano również dla 6 przepompowni i 13 zbiorników wodnych.

W 2012 r. wykonane zostały 5-cio letnie oceny dla 147,7 km wałów i dla dwóch zbiorników.

Suma stanu dotychczas wykonanych przeglądów na koniec 2012 r. wynosi 516,54 km (368,84+147,7) co stanowi - 81% ogólnego stanu wałów

Ponadto sukcesywnie wykonywane są również 5-cio letnie kontrole dla przepompowni i zbiorników, w wyniku czego na dzień 30.11.2012 r. ważne oceny posiada:

- 6 przepompowni,
- 15 zbiorników wodnych.

Analiza wniosków wynikających z wykonanych do tej pory ocen przedstawia się następująco: wały wymagające modernizacji – 354,7 km w tym:

- podwyższenia i zabezpieczenia przeciw filtracyjnego – 264,5 km,
- dogęszczenia, zabezpieczenia przeciwfiltracyjnego i innych napraw - 90,2 km,
- dobry stan wałów - 161,8 km.

W 2013 roku przewiduje się opracowanie ocen 5-cio letnich dla 93 km pozostałych wałów – w związku z czym, całość administrowanych przez PZMiUW – Rzeszów wałów posiadałaby aktualne oceny. Również zaplanowano wykonanie ocen dla zbiorników wodnych dotychczas nie poddanych ocenom jak również te, których oceny tracą ważność w roku bieżącym.

3. Plan robót bieżącego utrzymania na rzekach, potokach i urządzeniach melioracji wodnych podstawowych oraz wodach pozostałych – na 2013 r.

Jest przede wszystkim dostosowany do wysokości otrzymanych środków budżetowych, w szczególności przeznaczonych na:

- **bieżące utrzymanie wód**, urządzeń melioracji wodnych podstawowych oraz wód pozostałych, których wstępnie zabezpieczona wysokość (środki budżetowe – 5 400 000, śr. samorządowe – 166 950 zł) zamyka się kwotą **5 566 950 zł**.

Założony plan obejmuje w pierwszej kolejności eksploatację przepompowni, koszenie wałów przy rzekach głównych - Wiśle, San, Wisłoka, Wisłok oraz dwukrotne koszenie na wałach zmodernizowanych, wykonanych inwestycyjnie przy rzekach Wisłoka, Nowy Breń, Stary Breń, Zgórsko, Trześniówka i Babulówka, które ze względu na finansowanie ze środków Unii Europejskiej wymagają zapewnienia trwałości efektu.

Plan robót konserwacyjnych na rok 2013 obejmuje:

- utrzymanie wałów – 335 km,
- utrzymanie rzek i potoków nieuregulowanych i pozostałych na długości - 30,7 km,
- utrzymanie rzek i potoków uregulowanych - 150 km,
- utrzymanie bieżące 24 zbiorników wodnych i 6 –ciu stacji pomp.

Uzyskane dofinansowania:

- dofinansowanie ze środków samorządowych m. Rzeszowa w wysokości 100 000 zł przeznaczone jest na konserwację i utrzymanie czystości potoków Przyrwa i Młynówka,
- od Samorządu Województwa Podkarpackiego – w wysokości 66 950 zł - na utrzymanie potoku Szuwarka-Gołębiówka gm. Trzebownisko.

- **Usuwanie szkód powodziowych – uzyskane środki w wysokości 5 605 280 zł** z Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji – przeznaczono głównie na likwidację wyrw brzegowych, naprawę umocnień, roboty odmuleniowo – udrożnieniowe na rzekach i potokach uregulowanych na długości 24,3 km, nieuregulowanych 14,3 km. W ramach tych środków przewidziano również likwidację zaniżeń na wałach na łącznej długości 3,9 km oraz remont przepompowni w m. Zabrze.

Rozpoczęte zostały formalne procedury związane z uruchomieniem dodatkowych środków w wysokości 8 686 000 zł. wstępnie przydzielonych z rezerwy celowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, co pozwoli na znaczne zwiększenie pierwotnie planowanego zakresu robót związanych z utrzymaniem wałów oraz zwiększenie pierwotnie zaplanowanych zakresów robót utrzymaniowych i udrażniających na rzekach i potokach.

4. Aktualny stan wyposażenia wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych

Na terenie województwa podkarpackiego w Zarządzie Marszałka znajdują się 4 magazyny przeciwpowodziowe: w Tarnobrzegu, Mielcu, Jarosławiu i Sanoku.

Po ostatniej powodzi dokonano zakupów uzupełniających wyposażenie magazynów do stanu optymalnie niezbędnego. Szczegółowy wykaz wyposażenia poszczególnych magazynów zawiera poniższa tabela:

L.p.	Asortyment	Magazyny				Razem	Jednostka
		Tarnobrzeg	Mielec	Jarosław	Sanok		
1	Silniki do łodzi i pontonów	0	1	0	0	1	szt.
2	Łodzie	4	1	1	5	11	szt.
3	Agregaty prądotwórcze	0	3	0	2	5	szt.
4	Zestawy oświetleniowe do agregatów	0	14	0	3	17	kpl.
5	Pompy	7	3	0	0	10	szt.
6	Pilarki spalinowe	0	5	0	3	8	szt.
7	Koła, pasy ratownicze	63	38	0	5	106	szt.
8	Kamizelki ratunkowe	25	60	0	5	90	szt.
9	Liny ratownicze	15	75	0	3	93	szt.
10	Worki	428 200	279 000	171 200	80 000	958 400	szt.
11	Pochodnie	15 000	4 903	5 000	1 015	25 918	szt.
12	Rydle łopaty	377	77	77	65	596	szt.
13	Buty gumowe	387	160	0	130	677	par
14	Bosaki	40	0	40	7	87	szt.
15	Kilofy, łomy	0	0	0	31	31	szt.
16	Siekierki, toporki.	0	0	0	35	35	szt.
17	Taczki	0	0	6	0	6	szt.
18	Kombinezony, płaszcze, ubrania	46	16	0	45	107	szt.
19	Materace	0	0	0	15	15	szt.
20	Koce, śpiwory	0	25	0	64	89	szt.
21	Folia	15 800	15 000	0	0	30 800	m ²
22	Włóknina	10 000	0	0	0	10 000	m ²

Aktualne dane stanu wyposażenia wojewódzkich magazynów przeciwpowodziowych znajdują się na stronie internetowej Podkarpackiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie:

<http://pzmiuw.pl/index.php/magazynyprzeciwpowodziowe/wyposazeniemagazynow>.

Realizując zadania z zakresu usuwania szkód powodziowych i bieżącego utrzymania nadmienić należy, że do tej pory został przywrócony dobry stan i funkcjonalność uszkodzonych wałów wraz z przywróceniem funkcjonalności śluz

i dróg przywałowych. Naprawione uszkodzenia zostały technicznie dostosowane do ciągu istniejącego wałów, stanowiąc całość technicznie i funkcjonalnie dostosowaną do pierwotnie ustalonej funkcji. Dokonano również naprawy uszkodzeń zbiorników wodnych i przepompowni melioracyjnych. Również w ciągu trzyletniego okresu w znacznej mierze przywrócono, a nawet poprawiono warunki przepływu koryt rzek i potoków, szczególnie w miejscach dotychczasowych powodzi i potencjalnego zagrożenia powodziowego. Stan ten ma szczególne uwidocznienie na terenie miast i Gmin w Ropczycach i Sędziszowie Małopolskim, gdzie tylko w ostatnich 2-ach latach poprawione zostały warunki przepływu odpowiednio:

- na rzece Wielopolce w m. Ropczyce – łączna długość wykonanych odcinków – 2,04 km,
- na rzece Budzisz i Gnojnica w m. Sędziszów – łącznie 7,14 km.

Pomimo wykonania znaczącego zakresu robót poprawiającego warunki przepływu i stan bezpieczeństwa przeciwpowodziowego, w dalszym ciągu nie usunięto do tej pory wszystkich szkód powodziowych z 2010 r. Mając na uwadze znaczne obniżenie kosztów jednostkowych wykonawców na przeprowadzonych przetargach w 2011 i 2012 r. wielkość niezbędnych nakładów na wykonanie powyższych robót szacuje się na ok. 70 mln zł. Z uwagi na limitowanie przydzielanych środków budżetowych lub pomocowych Unii Europejskiej zakłada się pełne zrealizowanie powyższych prac w cyklu 3 – letnim pod warunkiem zapewnienia przydziału odpowiednio wysokich środków – ok. 23 mln zł rocznie. Ponadto na coroczne bieżące utrzymanie wód i urządzeń melioracji wodnych, w tym również zapewnienie wymaganego stanu bezpieczeństwa powodziowego budowli przeciwpowodziowych i swobodnego przepływu koryt rzecznych koniecznym jest zapewnienie środków, których wysokość szacuje się na 35 mln/rok.

Zakończenie okresu ostonowego wynikającego z przepisów ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi z 2010 r. (Dz.U.10.123.835) powoduje konieczność dokonywania zgłoszeń przewidywanych robót, uzyskiwania stosownych zezwoleń, które do tej pory nie były wymagane przy tego typu robotach. Sytuacja taka utrudnia usuwanie szkód, powodując konieczność uzyskiwania dokumentów wynikających z procedur postępowania administracyjnego, co może skutkować utratą terminów na wykorzystanie przydzielonych na ten cel środków.

Doświadczenia z ostatnich lat wykazały, że podgórski charakter rzek i potoków połączony z dużą intensywnością deszczu i nagłym spływem powierzchniowym, powoduje kumulację przepływu w korytach przepływowych, tym samym powodując powstawanie lokalnych powodzi czy podtopień. Nie bez znaczenia w tych zjawiskach są ograniczenia przepustowości korytowej powodowanej powiększającą się populacją bobrów, których aktywność co do budowy tam piętrzących na rzekach i potokach stwarza trudne do przewidzenia zagrożenie podtopieniami. Bardzo dużym problemem jest również częsta kradzież klap i elementów metalowych przy śluzach i rampach wałowych.

Realizacja zadań inwestycyjnych w ramach „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”

Zadania kontynuowane

W ramach środków z „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” realizowane są **roboty budowlano-montażowe** na dwóch projektach mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego miasta Jasła:

1. **„Budowa prawobrzeżnego wału przeciwpowodziowego na rzece Ropie w km 2+850 - 3+210 o długości 360 m w m. Jasło”**

Planowany termin zakończenia robót to 30-09-2013r. W roku bieżącym w planie rzeczowo-finansowym przewidziana została kwota: **206 455 zł** na wykonanie robót budowlano-montażowych oraz kwota: **48 400,00 zł** na wykup/wypłatę odszkodowań za zajęcie gruntów na rzecz Skarbu Państwa.

Roboty wykonane w 2012 r.

1. Roboty przygotowawcze:

- wykoszenie porostów i karczowanie drzew i krzewów,
- roboty rozbiórkowe /garaże blaszane, ogrodzenia/,
- roboty pomiarowe;

2. Budowa obiektów inżynierii wodnej:

- mobilny system ochrony przeciwpowodziowej,
- budowa śluzy wałowej fi 800,
- budowa wału /122 mb mur oporowy, 240 mb wał ziemny/

3. Regulacja zwisów linii energetycznej.

Zaawansowanie robót 86 %.

2. **„Rozbudowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km 119+309-120+125 na terenie Osieka Jasielskiego”**

Przedsięwzięcie to zostanie zakończone w dniu 30-09-2013r. W roku bieżącym w planie rzeczowo-finansowym przewidziana została kwota **1 438 161 zł**. na wykonanie robót budowlano-montażowych oraz kwota: **4 000,00 zł**. na wykup/wypłatę odszkodowań za zajęcie gruntów na rzecz Skarbu Państwa.

Roboty wykonane w 2012 r.

1. Roboty przygotowawcze – koszenie i wycinka zakrzaczeń

2. Zabezpieczenie przeciwfiltracyjne podłoża wału

3. Roboty telekomunikacyjne TP S.A.

Zaawansowanie robót ok. 22 %.

Aktualnie trwają **prace projektowe** na 3 zadaniach finansowanych ze środków „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły”:

1. **„Budowa lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w km rzeki 111+000 do 115+400 na długości 4,265 km chroniącego Osiedle Jasło-Niegłowice w miejscowości Jasło, woj. podkarpackie”.**

Termin zakończenia 10.12.2013 r. (może ulec zmianie w przypadku decyzji RDOŚ o konieczności wykonania oceny oddziaływania na środowisko)

W grudniu 2012 r., Wykonawca projektu – Agencja Technik Ekologicznych i Realizacji Inwestycji „mkm PERFEKT” Sp. z o.o. z Krakowa, przekazał prace przedprojektowe (obliczenia charakterystyk hydrologicznych rzeki Wisłoki, materiały do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach) oraz prace przedprojektowe w zakresie oceny oddziaływania na środowisko o łącznej wartości 392 317,00 zł. W roku bieżącym w planie rzeczowo-finansowym przewidziana została kwota w wysokości **68 000,00 zł** ze środków Rezerwy Celowej „Programu...” oraz kwota **31 683,00 zł** ze środków Budżetu Wojewody.

2. **„Optymalna metoda zarządzania ryzykiem powodziowym rz. Wisłoki w km rzeki od 27+000 do 34+000 i potoku Kiełkowskiego ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości Kiełków, woj. podkarpackie”.**

Termin zakończenia 10.12.2013 r. (może ulec zmianie w przypadku decyzji RDOŚ o konieczności wykonania oceny oddziaływania na środowisko).

W grudniu 2012r., Wykonawca projektu firma AdEko s.c. z Krakowa przekazał prace przedprojektowe (obliczenia charakterystyk hydrologicznych potoku Kiełkowskiego, materiały do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, prace geodezyjno-pomiarowe) oraz prace przedprojektowe w zakresie oceny oddziaływania na środowisko (optymalna metoda zarządzania ryzykiem powodziowym) o łącznej wartości 440 000,00 zł. W roku bieżącym w planie rzeczowo-finansowym przewidziana została kwota w wysokości **386 000,00 zł** ze środków Rezerwy Celowej „Programu...” oraz kwota **47 300,00 zł** ze środków Budżetu Wojewody.

3. **„Optymalna metoda zarządzania ryzykiem powodziowym potoku Olszynka w km 5+300-6+570 w miejscowości Święcany oraz w km 1+300-2+060 w miejscowości Siepietnica, gm. Skołyszyn, powiat jasielski, woj. podkarpackie”.**

Termin zakończenia 20.12.2013 r.

W grudniu 2012r., Wykonawca projektu – Agencja Technik Ekologicznych i Realizacji Inwestycji „mkm PERFEKT” Sp. z o.o. z Krakowa, przekazał prace przedprojektowe (obliczenia charakterystyk hydrologicznych, materiały do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, prace geodezyjno-pomiarowe, badania geotechniczne) oraz prace przedprojektowe w zakresie oceny oddziaływania na środowisko (optymalna metoda zarządzania ryzykiem powodziowym) o łącznej wartości 99 999,00 zł. W roku bieżącym w planie rzeczowo-finansowym przewidziana została kwota w wysokości **154 908,00 zł** ze środków Rezerwy Celowej „Programu...” oraz kwota **114 093,00 zł** ze środków Budżetu Wojewody.

PZMiUW w Rzeszowie przygotowuje do realizacji w 2013 roku w ramach „Programu ochrony przed powodzią w dorzeczu górnej Wisły” **4 nowe zadania inwestycyjne** j.n.

1. **„Nowy Breń II - rozbudowa i przeciwfiltracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Breń w km 2+487-4+319, na długości 1,832 km w miejscowościach: Słupiec, Ziempiów i Otałęż”.**

Wykonana została dokumentacja projektowa, uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach oraz decyzję pozwolenia wodnoprawnego. Przewidywany termin uzyskania decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji - II kwartał 2013 r.

Planowane rozpoczęcie robót budowlano-montażowych w III kwartale 2013 r. W roku bieżącym w Planie rzeczowo-finansowym przewidziana została kwota na wykonanie robót budowlano-montażowych: **2 000 000,00 zł** ze środków Programu Rozwoju Obszaru Wiejskich oraz kwota **100 000,00 zł** na wykup/wypłatę odszkodowań za zajęcie gruntów na rzecz Skarbu Państwa.

2. **„Zabezpieczenie przed powodzią osiedla Rzochów – budowa nowego prawego wału rzeki Wisłoki w km 26+533-28+639 na terenie miasta Mielca i gminy Przecław.**

Wykonano dokumentację projektową, uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, obecnie trwa postępowanie administracyjne w/s uzyskania decyzji pozwolenia wodnoprawnego oraz decyzji o warunkach prowadzenia robót. Przewidywany termin uzyskania decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji - III kwartał 2013 r. Planowane rozpoczęcie robót budowlano-montażowych w I kwartale 2014 r.

3. **„Trześniówka III – rozbudowa lewego wału rzeki Trześniówki w km 8+280-13+132 na dł. 4,852 km oraz prawego wału w km 7+678-12+942 na dł. 5,264 km, na terenie gm. Tarnobrzeg i gm. Grębów”.**

Wykonano dokumentację projektową, uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, uzyskano pozwolenie wodno-prawne. W przygotowaniu wniosek o wydanie decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji. Przewidywany termin uzyskania decyzji - II kwartał 2013 r.

Planowane rozpoczęcie robót budowlano-montażowych w III kwartale 2013 r. W roku bieżącym w planie rzeczowo-finansowym przewidziana została kwota: **1 218 450 zł**.

4. **„Łęg III – rozbudowa lewego wału rzeki Łęg w km lewy 5+000-7+580 na dł. 2,58 km oraz prawego wału w km 5+200-11+000 na dł. 5,80 km na terenie gm. Gorzyce i Zaleszany”.**

Wykonano dokumentację projektową, uzyskano decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach, obecnie trwa postępowanie administracyjne w/s uzyskania decyzji pozwolenia wodno-prawnego. Przewidywany termin uzyskania decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji - II kwartał 2013 r.

Planowane rozpoczęcie robót budowlano-montażowych w III kwartale 2013 r. W roku bieżącym w planie rzeczowo-finansowym przewidziana została kwota: **1 409 840 zł.**

Ponadto trwają procedury przetargowe na opracowanie projektów budowlanych wraz z uzyskaniem decyzji o pozwoleniu na realizację inwestycji/decyzji o pozwoleniu na budowę dla zadań j. n.:

1. **„Zabezpieczenie przed powodzią doliny potoku Zawadka na terenie gminy Dębica, woj. podkarpackie” – Otwarcie ofert 17.04.2013r.**
2. **„Ochrona przed powodzią i odprowadzenie wód powierzchniowych w zlewni potoku Motwica na terenie gminy Laszki i gminy Jarosław, woj. podkarpackie” – Otwarcie ofert 04.04.2013r.**

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie

**INFORMACJA O REALIZACJI W ROKU 2012
WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU NA RZECZ
WYRÓWNYWANIA SZANS OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I
PRZECIWDZIAŁANIA ICH WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU
NA LATA 2008 – 2020**

Rzeszów, marzec 2013

WPROWADZENIE

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie realizuje zadania Samorządu Województwa określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Szczegółowo zadania te zostały określone Uchwałą Nr XIX/317/08 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 25 lutego 2008 r. w sprawie uchwalenia „Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu Na Lata 2008-2020”. Podstawowym założeniem programu jest łagodzenie skutków niepełnosprawności poprzez nieustanne dążenie do wyrównania szans osób niepełnosprawnych w stosunku do pełnosprawnych, rehabilitację społeczną i zawodową niepełnosprawnych, adaptację środowiska stosownie do potrzeb tych osób. Zwiększenie dostępności do usług medycznych, a także wyczulanie społeczeństwa na problemy niepełnosprawnych. Beneficjentami realizacji programu są osoby niepełnosprawne, ich rodziny i opiekunowie, otrzymujący pomoc w ramach zadań realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych przez Samorząd Województwa przy udziale organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

W programie określono pięć celów strategicznych, tj:

1. Zintegrowanie działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne.
2. Wzrost efektywności wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji leczniczej.
3. Stwarzanie warunków do podnoszenia poziomu wykształcenia, kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych oraz pobudzania aktywności zawodowej.
4. Tworzenie warunków do wzrostu integracji społecznej osób niepełnosprawnych.
5. Prowadzenie stałego monitoringu potrzeb osób niepełnosprawnych.

Dla każdego celu strategicznego opracowano cele operacyjne, określono działania oraz wskazano efekty tych działań, tj.:

CEL STRATEGICZNY NR 1

Zintegrowanie działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne

Cel operacyjny 1.1

1. Poszerzanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 1.2

2. Pogłębienie współpracy z organami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY NR 2

Wzrost efektywności wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji leczniczej.

Cel operacyjny 2.1

Poprawa dostępu osób niepełnosprawnych do rehabilitacji leczniczej.

Cel operacyjny 2.2

2. Wspieranie wczesnej diagnostyki i rehabilitacji.

CEL STRATEGICZNY NR 3

Stwarzanie warunków do podnoszenia poziomu wykształcenia, kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych oraz pobudzania aktywności zawodowej.

Cel operacyjny 3.1

1. Wyrównanie szans osób niepełnosprawnych w dostępie do edukacji.

Cel operacyjny 3.2

2. Tworzenie klimatu do wzrostu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY NR 4

Tworzenie warunków do wzrostu integracji społecznej osób niepełnosprawnych.

Cel operacyjny 4.1

1. Wspieranie działalności na rzecz dostępu osób niepełnosprawnych do usług kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych.

Cel operacyjny 4.2

2. Wspieranie polityki informacyjnej w zakresie podnoszenia świadomości osób niepełnosprawnych.

CEL STRATEGICZNY NR 5

Prowadzenie stałego monitoringu potrzeb osób niepełnosprawnych

Cel operacyjny 5.1

1. Opracowanie diagnozy potrzeb społecznych, kulturowych osób niepełnosprawnych.

Program przewiduje coroczne jego monitorowanie i ocenę realizacji. Określa on wskaźniki oceny efektów realizacji poszczególnych celów strategicznych.

REALIZACJA

W ramach realizacji zadań zapisanych w obszarach problemowych Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020 Zarząd Województwa Podkarpackiego w 2012r. ogłosił 1 otwarty konkurs ofert Uchwałą Nr 121/2778/12 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 13 marca 2012r. na realizację w 2012 roku zadań określonych w „Wojewódzkim Programie Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020” tj. w celu strategicznym nr 2 oraz nr 3 na kwotę 536 500 zł. Celów nr 1,4 i 5 nie realizowano gdyż nie były to zadania priorytetowe określone w „Programie współpracy województwa podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2012”.

Na ww. otwarty konkurs ofert wpłynęło 52 oferty o łącznym zapotrzebowaniu na ich realizację w kwocie: 1 664 503,22 zł. W wyniku pracy Komisji konkursowej rekomendacje otrzymało 17 ofert. Odrzucono 35 ofert w tym:

- 10 ofert które nie spełniały wymogów określonych w ogłoszeniu o konkursie z powodu ich niekompletności,
- 25 ofert które nie spełniały następujących wymogów tj. 1 ofertę która została odrzucona przez Komisję przy ocenie merytorycznej bowiem zakres planowanego do realizacji zadania w swojej treści nie realizował wyrównywania szans osób niepełnosprawnych w dostępie do edukacji lecz rehabilitację społeczno-leczniczą, 1 ofertę która została odrzucona przez Komisję przy ocenie merytorycznej bowiem zakres planowanego do realizacji zadania w swojej treści zawierał elementy rehabilitacji społecznej pomieszczone z rehabilitacją zawodową oraz nie określał kosztów dotyczących działań związanych z rehabilitacją zawodową, 1 ofertę która została odrzucona przez Komisję przy ocenie merytorycznej z uwagi na brak kosztorysu planowanego zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, uniemożliwiającego dokonanie właściwej oceny punktowej zadania, 1 ofertę która została odrzucona przez Komisję przy ocenie merytorycznej bowiem zadanie dotyczyło zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla podmiotu nie będącym jednostką organizacyjną stowarzyszenia, 2 oferty które uzyskały zbyt niską punktację oraz 19 ofert które zostały ocenione przez Komisję, jednakże z powodu niskiej ilości punktów nie przyznano im dotacji.

W wyniku w/w konkursu ofert dofinansowano ze środków budżetowych województwa 17 organizacji udzielając im dofinansowania w wysokości 536 500,00 zł. na następujące cele i działania:

1. Cel Strategiczny nr 2 - wzrost efektywności wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji leczniczej.

Zrealizowane działania w celu strategicznym nr 2 to:

- doposażenie w sprzęt rehabilitacyjny obiektów służących rehabilitacji,
- wspieranie rozwoju lecznictwa chorób układu krążenia, układu ruchu, układu nerwowego,
- pomoc w organizacji i wyposażeniu w sprzęt wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego,
- popularyzacja znaczenia istoty wczesnej interwencji i jej wpływu na proces rehabilitacji.

Realizacja tego celu objęła 515 dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz 1672 dorosłych osób niepełnosprawnych. Na w/w działania wydatkowano kwotę 412 761,00 zł.

2. Cel Strategiczny nr 3 - stworzenie warunków do podnoszenia poziomu wykształcenia, kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych oraz pobudzania aktywności zawodowej

Zrealizowane działania w celu strategicznym nr 3 to:

- wspieranie działań szkoleniowych,
- pomoc w tworzeniu grup wsparcia dla pozostających bez pracy.

Realizacja tego celu objęła 151 niepełnosprawnych osób dorosłych. Na w/w działania wydatkowano kwotę 123 739,00 zł.

3. Z uwagi na fakt że w opracowanym „Programie współpracy województwa podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2012” określono priorytetowe zadania do realizacji w 2012 na rzecz osób niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji zawodowej i leczniczej obejmujące tylko cele strategiczne nr 2 i 3 Wojewódzkiego Programu, pozostałych celów nie realizowano. Cel strategiczny nr 5 tj. prowadzenie stałego monitoringu potrzeb osób niepełnosprawnych prowadzony jest na bieżąco w ROPS Rzeszów.

PODSUMOWANIE

Środki w wysokości 536 500,00 zł. zaplanowane w roku 2012 na zadania realizowane w ramach Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020 na dzień 25 marca 2012r. zostały wykorzystane w kwocie 487.772,50 zł. tj. 90,92 % planu. Kwota 48 727,50 zł stanowi środki, nierozliczone jeszcze przez 2 podmioty oraz niewykorzystane przez organizacje pozarządowe i zwrócone z uwagi na tańsze wykonanie tych zadań niż zakładano.

**INFORMACJA O REALIZACJI ZADAŃ REGIONALNEGO OŚRODKA
POLITYKI SPOŁECZNEJ W RZESZOWIE W 2012 ROKU**

RZESZÓW, KWIECIEŃ 2013

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie realizuje zadania samorządu województwa z zakresu polityki społecznej zgodnie z niżej wymienionymi ustawami:

- I. Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 Nr 127 poz.721 z późn. zm.),
- II. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.),
- III. Ustawy z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U.2011r. Nr 43 poz. 225 z późn. zm.)
- IV. Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493),
- V. Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536),
- VI. Ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2006 Nr 139, poz. 992 z późn. zm.),
- VII. Ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149 poz. 887 z późn. zm.),
- VIII. Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473 z późn. zm.),
- IX. Ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.),
- X. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 04.166.1 z późn. zm.),
- XI. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 09.284.1),
- XII. Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971r. z późn. zm. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we wspólnocie (Dz. Urz. WE Nr L 149 z dnia 5 lipca 1971r. z późn. zm.),
- XIII. Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 574/72 z dnia 21 marca 1972r. w sprawie wykonywania Rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971r. z późn. zm. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we wspólnocie (Dz. Urz. WE Nr L 74 z dnia 27 marca 1972r. z późn. zm.)

W wyżej wymienionych ustawach zadania samorządu województwa Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej realizował w 2012 roku poprzez następujące Oddziały:

1. Oddział Pomocy Społecznej i Analiz
2. Oddział Rehabilitacji Społecznej i Zawodowej Osób Niepełnosprawnych
3. Oddział Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy
4. Oddział Świadczeń Rodzinnych
5. Oddział - Ośrodek Adopcyjny
6. Oddział Księgowości

I. ODDZIAŁ POMOCY SPOŁECZNEJ I ANALIZ

Oddział Pomocy Społecznej i Analiz ROPS w Rzeszowie w okresie od 01.01.2012r. do 31.12.2012r. realizował zadania wynikające z art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.).

Oddział realizuje:

- 1) „Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2009 - 2015” - środki samorządu
- 2) „Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013” - EFS
- 3) „Obserwatorium Integracji Społecznej” - realizowane jest w ramach Projektu „Koordynacja na rzecz aktywnej integracji” współfinansowane ze środków EFS na podstawie umowy a dofinansowanie projektu systemowego w ramach Działania 1.2. Wsparcie systemowe instytucji pomocy i integracji społecznej Projekt I zatrudnienie i integracja społeczna POKL
- 4) Szwajcarsko - Polski Program Współpracy – w dniu 11.01.2012r. została podpisana umowa na realizację projektu „Poprawa infrastruktury domów pomocy społecznej i/lub placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz podnoszenie kwalifikacji personelu w tym również pielęgniarek i pielęgniarzy ww. instytucji”. Projekt jest realizowany w okresie od daty zawarcia umowy tj 11.01.2012r. do 31.12.2015r. Głównym celem projektu jest polepszenie warunków życia mieszkańców domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
 - poprawę infrastruktury, w tym inwestycje przebudowy, rozbudowy, modernizacji oraz adaptacji terenu wokół budynków oraz zadania związane z zakupem niezbędnego wyposażenia i sprzętu oraz ich renowacją
 - podnoszenie kwalifikacji personelu pracującego bezpośrednio z mieszkańcami domów pomocy społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych,
 - poprawę jakości usług pielęgniarskich dla mieszkańców domów pomocy społecznej, która obejmuje swoim zakresem kursy kwalifikacyjne i szkolenia specjalizacyjne

Realizację w/w zadań w roku 2012 pokazuje tabela 1.

W 2012r. środki pochodzące z budżetu Województwa w wysokości **700 000,00 zł** przekazane zostały w kwocie **646 540,00 zł** – (wydatkowano i rozliczono **643 604,67zł - 99,54%**) na dofinansowanie realizacji zadań wynikających z zapisów „Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej na lata 2009 - 2015r.”

Na realizację POKL - „Szkolenia i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie Województwa Podkarpackiego powiązanych z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań” przeznaczono kwotę **4 000 000,00 zł** – (wydatkowano i rozliczono **2 442 835,21zł**)

– 61,07%). Na Obserwatorium Integracji Społecznej planowana kwota wydatkowania wynosiła **348 573,00 zł** – (wydatkowano i rozliczono **267 318,06 zł** – 76,68%).

Na realizację Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy planowano wydatkować kwotę **431 711,00 zł** – (wydatkowano i rozliczono **363 543,07 zł**).

Niewydatkowanie w 100% zaplanowanych środków wynika z następujących powodów:

- Organizacje korzystające ze środków na realizację zadań zleconych z zakresu pomocy społecznej w ramach „Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej na lata 2009 – 2015”, nie rozliczyły całości przekazanych środków,
- Oszczędności poprzetargowych zadań realizowanych w ramach POKL z powodu ustalenia niższej ceny zadania po wyłonieniu wykonawcy,
- Oszczędności poprzetargowych z realizowanych zadań w ramach SPPW,
- Przesunięcie część zadań do realizacji w ramach SPPW z 2012r. na 2013r. (konferencja)

Tabela 1. Realizacja zadań od 01.01.2012 do 31.12.2012

Ip	Rodzaj zadań	Plan na 2012r			Wykonanie zadań 2012r.		
		środki z budżetu województwa	środki z funduszy europejskich	środki pochodzące z szwajcarsko – polskiego programu współpracy	środki z budżetu województwa	środki z fundusz europejskich	środki pochodzące z szwajcarsko – polskiego programu współpracy
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Dotacja dla organizacji pozarządowych realizujących "Wojewódzki Program Pomocy Społecznej na lata 2009 – 2015"	700 000,00	-----	-----	643 604,67zł	-----	-----
2	Podnoszenie Kwalifikacji Kadr Pomocy i Integracji Społecznej POKL 2007 – 2013 EFS	-----	4 000 000,00 999 osób	-----	-----	2 442 835,21 1220 osób	-----
3	Obserwatorium Integracji Społecznej	-----	348 573,00	-----	-----	267 318,06	-----
4	Szwajcarsko – Polski Program Współpracy	-----	-----	431 711,00	-----	-----	363 543,07
	Razem	700 000,00	4 348 573,00	431 711,00	643 604,67	2 710 153,27	363 543,07
	Różnica				56 395,33	1 638 419,73	

*stan na dzień 31.12.2012r.

II. ODDZIAŁ REHABILITACJI ZAWODOWEJ I SPOŁECZNEJ

Oddział Rehabilitacji Zawodowej i Społecznej ROPS w Rzeszowie w okresie od 1.01.2012r. do 31.12.2012r. realizował zadania wynikające z ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 Nr 127 poz. 721 z późn.zm.).

Ustawowe zadania do realizacji w 2012r. to:

- 1) dofinansowanie kosztów działania zakładów aktywności zawodowej,
- 2) dofinansowanie robót budowlanych w rozumieniu przepisów ustawy – prawo budowlane dotyczących obiektów służących rehabilitacji w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów.
- 3) zlecenie fundacjom oraz organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych

Ponadto Oddział realizuje:

- 4) „Program wyrównywania różnic między regionami II” obszar A
- 5) „Wojewódzki Program na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020”.

Stopień realizacji w/w zadań w roku 2012 zestawiono w tabeli nr 2.

W 2012 roku na wspomniane wyżej pierwsze trzy zadania Samorząd dysponował środkami PFRON w wysokości **6 238 808,00zł**. W ramach realizacji w 2012r. „Programu wyrównywania różnic między regionami II” Województwo podpisało umowę z Podkarpacki Oddziałem PFRON na dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla 13-tu ZOZ-ów na kwotę **686 384,00zł**. Do 31.07.2012r. rozliczono również Program z 2011r. Umowy z 9-cioma ZOZ-ami były na kwotę **489.877zł**, rozliczono **338.246zł**.

Ponadto środki budżetu Województwa w wysokości **479 628,00zł** przeznaczone na dofinansowanie kosztów działania istniejących zakładów aktywności zawodowej, zakłady aktywności zawodowej wykorzystywały w wys. **479 427zł**. Natomiast dla realizacji „Wojewódzkiego Programu na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020”, w 2012 roku przeznaczono środki z budżetu Województwa w wysokości **536.500zł**. Organizacje pozarządowe wykorzystywały je w wys. **536.490zł**

Łącznie w 2012r. na działania nakierowane na pomoc osobom niepełnosprawnym Województwo dysponowało środkami PFRON w wysokości **7 415 069zł** oraz środkami własnymi z budżetu w wysokości **1 016 128zł**. Wydatkowano **6 165 065zł** ze środków PFRON oraz **1 015 917zł** z budżetu Województwa.

Tabela 2. Realizacja zadań w 2012r.

L p	Rodzaj zadań	Plan na 2012 r.		Wykonanie zadań w 2012r.	
		Środki PFRON	Środki Budżetu Woj.	Środki PFRON	Środki Budżetu Woj.
1	2	3	4	5	6
1	dofinansowanie kosztów działania zakładów aktywności zawodowej	osiem zaz-ów 4.572.026 zł - zatrudnienie 248 osób niepełnosprawnych	osiem zaz-ów- 479.628 zł	osiem zaz-ów- 4.570.203 zł zatrudniono 250 osób niepełnosprawnych – stan na 31.12.2012r. (działalność ósmego zaz-u finansowana od 1.12.2012r.	osiem zaz-ów- 479.427 zł
2	dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych	6 obiektów- 1.077.465 zł	-	6 obiektów- 1.009.306 zł	-
3	zlecenie fundacjom oraz organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych	589.317 zł	-	39 podmiotów 585.556 zł	-
4	„Program wyrównywania różnic między regionami” obszar A	1.rozliczenie do 31.07.2012r. 9 umów z zoz-ami na kwotę 489.877 zł (z Programu z 2011r) 2.umowy z 13 ZOZ-ami na kwotę 686.384 zł (z Programu z 2012r.)	-	1. rozliczono 9 umów na kwotę 338.246 zł 2.Podpisano umowy z 13 ZOZ-ami na kwotę 686.384 zł (sprawy w toku, termin rozliczenia umowy z PFRON 31.07.2013r.)	-
5	„Wojewódzki Program na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020”.	-	536.500 zł	-	17 org. pozarządowych wykorzystało 536.490 zł

6	Opiniowanie wniosków ośrodków występujących o wydanie wpisu do rejestru ośrodków uprawnionych do organizowania turnusów rehabilitacyjnych lub przyjmujących grupy turnusowe.	8 wniosków, mogą wpływać wnioski o opinię od nowopowstających ośrodków	Wydano 10 opinii o ośrodkach informujących o dopełnieniu warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 listopada 2007 r. w sprawie turnusów rehabilitacyjnych. Wydanie opinii każdorazowo poprzedzono dokonaniem wizji ośrodka.		
Razem		6 238 808 zł – środki PFRON oddane do dyspozycji Samorządu na zadania ustawowe środki PFRON na realizację „Programu wyrównywania różnic między regionami”: 489.877 z Programu z 2011r. 686.384zł – z Programu z 2012r.	1.016.128 zł	6 165 065 zł – środki PFRON oddane do dyspozycji Samorządu na zadania ustawowe środki PFRON na realizację „Programu wyrównywania różnic między regionami”: 338.246 - z Programu z 2011r.	1.015.917 zł
Ogółem		7.415.069 zł	1.016.128 zł	6.503.311 zł	1.015.917 zł

III. ODDZIAŁ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

Oddział Profilaktyki Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy ROPS w Rzeszowie w okresie od 01.01.2012r. do 31.12.2012r. realizował zadania wynikające z:

- ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70 poz. 473 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179 poz. 1485 z późn. zm.),
- ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) oraz
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010r. Nr 234, poz. 1536).

Zakres tych zadań określają następujące programy wojewódzkie:

- 1) Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007-2013,
- 2) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012-2016,
- 3) Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010-2013.

W 2012 roku na realizację w/w zadań Samorząd Województwa dysponował środkami w wysokości 923 750,00 zł. pozyskanymi z:

- opłat za wydanie przez Marszałka Województwa zezwoleń na obrót hurtowy napojami o zawartości alkoholu do 18 %,

- środkami w wysokości 80 000,00 zł. z budżetu województwa przeznaczonymi tylko na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii oraz dodatkowo

Plan zadań i ich realizację w roku 2012 z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie pokazuje tabela 3 i tabela 4.

Tabela 3. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków oraz przemocy w rodzinie w 2012r.

Lp.	Rodzaj zadań	Plan na 2012r.	Wykonanie zadań w 2012r.*
1	2	3	4
1	Dotacje dla organizacji pozarządowych w ramach otwartych konkursów ofert na działania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz tworzenie Centrów Integracji Społecznej.	898 750,00 zł	301 725,05 zł 29 organizacji 561 649,93 zł 2 CIS-y
2	Współorganizacja działań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej	25 000,00 zł	24 740,00 zł 2 partnerów
Ogółem		923 750,00 zł.	888 114,98 zł.
Różnica			35 635,02 zł

*stan na dzień 31.12.2012r.

Tabela 4. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii w 2012r.

Lp.	Rodzaj zadań	Plan na 2012r.	Wykonanie zadań w 2012r.*
1	2	3	4
1	Dotacje dla organizacji pozarządowych w ramach otwartych konkursów ofert na działania z zakresu przeciwdziałania narkomanii	80 000,00 zł.	79 769,00 zł. 7 organizacji
Ogółem		80 000,00 zł	79 769,00 zł.
Różnica			231,00 zł.

*stan na dzień 31.12.2012r.

Zadania z zakresu profilaktyki uzależnień od alkoholu i narkotyków oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie pod względem finansowym zostały w 2012r. wykonane w wysokości 96,15 % w stosunku do planu.

Niewykorzystanie w 100 % środków wyniknęło z:

1. Niższych niż zakładane (w wyniku poczynionych oszczędności) koszty współorganizacji zadań dotyczących przeciwdziałania alkoholizmowi.
2. Braku pełnego wykorzystania dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym.

Środki budżetowe przeznaczone na przeciwdziałanie narkomanii zostały wykorzystane w 2012r. w wysokości 99,71% w stosunku do planu.

Niewykorzystanie w 100 % środków wyniknęło z braku pełnego wykorzystania dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym.

IV. ODDZIAŁ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH

Oddział Świadczeń Rodziny ROPS w Rzeszowie realizuje zadania wynikające z następujących przepisów prawnych:

1. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006r. Nr 139 poz. 992 z późn. zm.),
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 04.166.1 z późn. zm.),
3. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. U. UE L 09.284.1),
4. Rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971r. z późn. zm. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE Nr L 149 z dnia 5 lipca 1971r. z późn. zm.),
5. Rozporządzenie Rady (EWG) Nr 574/72 z dnia 21 marca 1972r. w sprawie wykonywania Rozporządzenia Rady (EWG) Nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971r. z późn. zm. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz. Urz. WE Nr L 74 z dnia 27 marca 1972r. z późn. zm.),

W okresie od 01.01.2012r. do 31.12.2012 Oddział Świadczeń Rodziny ROPS w Rzeszowie realizuje zadania wynikające z art. 21 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych /Dz. U. z 2006 Nr 139 poz. 992 z późn. zm./. Jest to zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej. Do zadań tych należy:

- 1) pełnienie funkcji instytucji właściwej w związku z udziałem Rzeczypospolitej Polskiej w koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku przemieszczania się osób w granicach Unii Europejskiej i Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii.
- 2) wydawanie decyzji w sprawach świadczeń rodzinnych realizowanych w związku z koordynacją systemów zabezpieczenia społecznego.

Stopień realizacji zadań w roku 2012r. z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w przypadku osób przemieszczających się w granicach UE, EOG i Szwajcarii pokazuje tabela 5 .

Tabela 5. Realizacja zadań w 2012 r.

Lp	Rodzaj zadań	Plan na 2012 r.		Wykonanie zadań w 2012r.	
		Środki otrzymane z budżetu państwa	Środki budżetu województwa	Środki otrzymane z budżetu państwa	Środki budżetu województwa
1	2	3	4	5	6
1	Zadania z zakresu świadczeń rodzinnych	1 379 961	61 260	1 379 859,46	132 044,09

Zaplanowane wydatki w kwocie **1.441.221,00 zł.** (w tym ze środków budżetu państwa na kwotę **1 379 961 zł** oraz ze środków budżetu województwa na kwotę **61 260 zł**) wykonane zostały w 2012 roku w wysokości **1.417.180,69 zł.** (w tym wykonanie dotyczące środków z budżetu państwa **1 379 859,46 zł** oraz wykonanie dotyczące środków budżetu województwa **37 321,23 zł.**) tj. 98,33 %.

Wydatki przeznaczono na koszty związane z rozpatrywaniem spraw i formularzy na potrzeby instytucji zagranicznych (UE, EOG i Szwajcarii), ustalaniem czy w sprawach mają zastosowanie przepisy o koordynacji, wydawaniem decyzji w sprawach dotyczących świadczeń rodzinnych.

Ponadto ze środków budżetu województwa została zrealizowana zwiększona kwota wydatków o **94.722,86 zł.** niż wstępnie planowano. Kwota ta została przeznaczona na sfinansowanie wydatków dotyczących kosztów wynagrodzeń osobowych wraz z pochodnymi pracowników pionu: administracyjnego, księgowego i personalnego, bez udziałów których nie byłaby możliwa prawidłowa realizacja powierzonego zadania (kwota 93.417,53 zł.) oraz wydatków związanych z zakupem tonerów do drukarek (kwota 1.305,33 zł.).

Łączna kwota wydatkowana na zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, tj. koordynacja systemu zabezpieczenia społecznego - **świadczenia rodzinne wynosi 1.511.903,55 zł.**

V. ODDZIAŁ - OŚRODEK ADOPCYJNY

Realizacja powierzonych zadań Oddziałowi- Ośrodek Adopcyjny za okres 01.01 2012 – 31.12 2012 na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2012 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej

Zakończył się pierwszy rok działalności „nowego” ośrodka adopcyjnego funkcjonującego w innej rzeczywistości legislacyjnej określanej przez Ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Na tej podstawie został przyjęty plan pracy ośrodka adopcyjnego na rok 2012. Najważniejsze zadania ośrodka to:

1. Prowadzenie procedur przysposobienia.
2. Przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka.
3. Kwalifikacja dziecka do przysposobienia.

4. Wspomaganie kobiet w ciąży.
5. Wspieranie osób, które przysposobiły dziecko.
6. Współpraca z placówkami służby zdrowia, sądami, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi oraz organizacjami właściwymi w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
7. Działalność edukacyjna i informacyjna.
8. Sprawozdawczość i dokumentacja ośrodka adopcyjnego.

Poniżej znajduje się tabela zawierająca liczbowe dane dotyczące działalności OAD w okresie od 01.01.2012r. do 31.12.2012r.

Zadania OAD	Suma	Komentarz
Liczba sporządzonych wniosków o przysposobienie z rozróżnieniem dot. przysposobienia wewnątrzrodzinnego	60 oraz przysposobienie wewnątrzrodzinne: 7	13 procedur adopcyjnych zostało rozpoczętych w 2011 r. co daje łączną liczbę 73 adopcji (z przysposobieniem wewnątrzrodzinnym 80)
Liczba adopcji wg. liczby dzieci	75	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinie adopcyjnej na podstawie postanowienia Sądu (bez przysposobienia wewnątrzrodzinnego)
Liczba prowadzonych preadopcji	74	
Liczba wydanych opinii psychologicznych i pedagogicznych na potrzeby Sądu	167	Zawiera: opinie sporządzone na okoliczność bezpośredniej styczności kandydatów z dzieckiem (preadopcja) oraz opinie kandydatów, którzy złożyli wnioski do Sądu w sprawie tzw. przysposobienia wewnątrzrodzinnego.
Liczba przeprowadzonych diagnoz pedagogicznych/psychologicznych kandydatów do przysposobienia dzieci (wszystkich łącznie na potrzeby Sądu i aktualizacje)	337	W tym: liczba przeprowadzonych diagnoz pedagogicznych: 177 i liczba diagnoz psychologicznych: 160
Liczba diagnoz psychologicznych/pedagogicznych dzieci zgłoszonych do adopcji	158	W tym diagnoza aktualnego poziomu rozwoju psychomotorycznego dziecka na etapie sporządzania dokumenty „karta dziecka” oraz diagnoza funkcjonowania dziecka w środowisku rodziny adopcyjnym w okresie preadopcyjnym
Liczba dzieci z terenu woj. Podkarpackiego zgłoszonych do WBD	34	ROPS OAD w Rzeszowie został wyznaczony do prowadzenia Wojewódzkiego Banku Danych.
Liczba dzieci z terenu woj. Podkarpackiego zgłoszonych do CBD	29	

Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną, które zostały zgłoszone do OAD oraz przejętymi z byłych OAO	788 w tym przejęte z byłych OAO: 212	W okresie sprawozdawczym Komisja Kwalifikacyjna ROPS OAD podczas 26 posiedzeń rozpatrzyła kwalifikację wszystkich dzieci zgłoszonych do adopcji z terenu województwa i podjęła decyzję o zakwalifikowaniu 81 dzieci, niezakwalifikowanych: 422. Główne powody braku kwalifikacji: - więzi dziecka z rodziną zastępczą, - brak zgody małoletniego, który ukończył 13 r.ż.
Liczba kandydatów (małżeństw i osób samotnych) zakwalifikowanych do przysposobienia dziecka w roku 2012	85	Komisja nie zakwalifikowała 3 rodzin ze względu na stan zdrowia, niewystarczające warunki mieszkaniowe oraz ze względu na braki formalne, natomiast kwalifikacja 5 rodzin została zawieszona.
Liczba kandydatów do przysposobienia, którzy zgłosili się do Ośrodka w celu przysposobienia dziecka w roku 2012	103 podania	W tym 101 podań małżeństw i 2 podania osób samotnych (kobiet)
Liczba osób będących w trakcie szkolenia w OAD dla kandydatów do przysposobienia dziecka	41	OAD od momentu zatwierdzenia programu szkolenia zorganizował 8 grup kandydatów.
Liczba osób przeszkolonych tj. posiadających zaświadczenie o ukończeniu szkolenia (dane za rok 2012)	59	
Liczba Zespołów ds. Oceny Sytuacji dzieci zorganizowanych przez PI. Op – Wych z udziałem przedstawiciela ROPS OAD Rzeszów	40	Przedstawiciele ROPS OAD biorą udział w posiedzeniach zespołów rekwalifikacyjnych. Podjęte wnioski zespołu, jak też wzajemna wymiana wiedzy i doświadczenia przyczynia się do lepszego rozumienia i sprawniejszej organizacji opieki nad dzieckiem jej pozbawionym.
Liczba Zespołów ds. Oceny Sytuacji dzieci zorganizowanych przez OPZ z udziałem przedstawiciela ROPS OAD Rzeszów	27	
Pomoc psychologiczno – pedagogiczna tj. liczba osób które skorzystały ze wsparcia specjalisty w tym:	157	
- konsultacje przed decyzją o wszczęciu procedury adopcyjnej,		
- wsparcie kandydatów rozpoczynających procedurę adopcyjną;	266	
- wsparcie na etapie propozycji dziecka, przygotowania wniosków, i pomocy preadopcyjnej;	370	Dotyczy także rezygnacji kandydatów z proponowanych przez pracowników OAD dzieci
- wsparcie kobiet w ciąży i ich otoczenia;	5	
- systematyczne specjalistyczne konsultacje wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych	11	
- pomoc postadopcyjna	58	
- inne	1	Dotyczy stanu zdrowia kandydata

Informacja finansowa nt. działalności Oddziału Ośrodka Adopcyjny w 2012r.

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota w zł
1	2	3
1.	Wysokość planowanych w danym roku wydatków z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych	790 000
2.	Otrzymana z budżetu państwa w danym okresie sprawozdawczym dotacja na organizowanie i prowadzenie ośrodków adopcyjnych	789 964
3.	Wydatki na obsługę zadania z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych, w tym:	802 742
3.1.	wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi	673 567
3.2.	wydatki inwestycyjne	0
3.3.	wydatki administracyjne	129 175
3.4.	wydatki związane z obsługą wojewódzkiego banku danych	0
4.	Wydatki na obsługę zadania z zakresu organizowania i prowadzenia ośrodków adopcyjnych sfinansowane z dotacji z budżetu państwa	787 344

VI. ODDZIAŁ KSIĘGOWOŚĆ

Działając na podstawie ustawy o rachunkowości z dnia 29.09.1994r. (j.t. Dz.U. z 2009r. Nr 152 poz. 1223 ze zm.), ustawy o finansach publicznych z dnia 27.08.2009r. (Dz. U. z 2009 r. nr 157 poz 1240,poz 1241), ustawy budżetowej na rok 2012 z 2 marca 2012 r. - podpisane przez Prezydenta RP w dniu 07.03.2012 r. (Dz. U. z 15 marca 2012 r. poz. 273), ustawy o samorządzie województwa z dnia 05.06.1998 (Dz..U. z 2001, nr 142, poz. 1590), ustawy o zamówieniach publicznych z dnia 29.01.2004r. (Dz. U. z 2010 r. nr 113 poz. 759) Oddział Księgowość dokonał rozliczenia wydatków związanych z utrzymaniem Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie.

WYDATKI ZWIĄZANE Z UTRZYMANIEM REGIONALNEGO OŚRODKA POLITYKI SPOŁECZNEJ W RZESZOWIE

Zaplanowane wydatki w 2012r. w kwocie 1`593.165,00 zł. na zadania związane z podstawową działalnością jednostki wykonane zostały w wysokości **1`388.265,96** zł. tj. 87 % planu. W 2012r. środki przeznaczone na:

- 1) Na wynagrodzenia i pochodne - **1.142.792,88** zł.,
- 2) Na pozostałe wydatki bieżące związane z utrzymaniem jednostki - **213.971,71** zł.
- 3) Świadczenia na rzecz osób fizycznych – dofinansowanie do zakupu okularów korygujących wzrok oraz zakup wody dla pracowników **2.067,03** zł.
- 4) Wydatki majątkowe – **29`434,34** zł. w tym: Zakupiono serwer bazy danych wraz macierzą dyskową oraz system operacyjny, licencję programu LEX OMEGA, zakupiono licencję finansowo-księgową do systemu KOMADRES.

Tabela 6. Realizacja zadań od 01.01.2012 do 31.12.2012 działalności ROPS

Lp.	Rodzaj zadań	Plan na 2012r.	Wykonanie za 2012 r.
		Środki Budżetu Województwa	Środki Budżetu Województwa
1	2	3	4
1	Zadania związane z podstawową działalnością jednostki: wynagrodzenia pracowników oraz koszt utrzymania jednostki, wydatki majątkowe	1`593.165,00	1`388.265,96

FINANSOWE PODSUMOWANIE DZIAŁALNOŚCI REGIONALNEGO OŚRODKA POLITYKI SPOŁECZNEJ

Zaplanowane wydatki w kwocie **10.773.612,00 zł.** zrealizowane zostały w 2012 r. w wysokości **9.293.892,24 zł.** tj. 86,27 % planu, w tym:

1) Na wydatki bieżące - 8.717.444,59 zł., z tego:

- wynagrodzenia i składki od nich naliczone – 2.848.086,79 zł.
- wydatki związane z realizacją zadań – 720.035,17 zł.
- dotacje na zadania bieżące – 2.105.588,14 zł.
- świadczenia na rzecz osób fizycznych – 3.694,55 zł.
- wydatki na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych – 3.040.039,94 zł.

2) Na wydatki majątkowe – 576.447,65 zł.

**Informacja o realizacji uchwały Nr XX/337/12 Sejmiku Województwa
Podkarpackiego z dnia 26 marca 2012 r. w sprawie wyrażenia zgody na objęcie
udziałów Portu Lotniczego „Rzeszów–Jasionka”
Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.**

Sejmik Województwa Podkarpackiego w uchwale Nr XX/337/12 z dnia 26 marca 2012 r. w sprawie wyrażenia zgody na objęcie udziałów Portu Lotniczego „Rzeszów-Jasionka” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością wyraził zgodę na objęcie przez Województwo Podkarpackie 40 081 nowych udziałów, w podwyższonym kapitale zakładowym Spółki, o cenie nominalnej 100 zł za udział, za kwotę 4 008 100,00 zł (słownie: cztery miliony osiem tysięcy sto zł). Zarząd Województwa Podkarpackiego podjął uchwałę Nr 181/4211/12 z dnia 23 października 2012 r. w sprawie objęcia udziałów w Spółce. Port Lotniczy „Rzeszów-Jasionka” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. W myśl tej uchwały Województwo Podkarpackie wyraziło wolę objęcia 35 618 udziałów w Spółce za wnoszony wkład pieniężny w wysokości 3 561 800 zł (słownie: trzy miliony pięćset sześćdziesiąt jeden tysięcy osiemset zł). Kwota ta wynikała z udokumentowania przez Spółkę poniesionych wydatków związanych z inwestycjami w zakresie bezpieczeństwa lub zabezpieczenia Portu Lotniczego „Rzeszów-Jasionka”. Wsparcie publiczne, przekazywane portom lotniczym, na realizację działań, które stanowią prerogatywy państwa i służą zapewnieniu odpowiedniego bezpieczeństwa i zabezpieczenia portu lotniczego, nie stanowią pomocy publicznej w rozumieniu art. 107.1 TFUE. Oświadczenie o objęciu udziałów zostało złożone przez Województwo Podkarpackie w dniu 9 listopada 2012 roku. Podwyższenie kapitału zakładowego zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 28 listopada 2012 r.

Nakłady inwestycyjne, jakie miały jeszcze zostać przez Spółkę Port Lotniczy „Rzeszów-Jasionka” poniesione w toku realizacji projektów dotyczących bezpieczeństwa, zostały ukończone w okresie od października do marca 2013 r. (pismo Portu Lotniczego „Rzeszów-Jasionka” Sp. z o.o. z dnia 11 marca 2013 r., znak PLRz-J/ZP/1479/2013). W przedmiotowym piśmie Spółka wnioskuje o dokapitalizowanie, mające stanowić zabezpieczenie wniesienia wkładu własnego w realizację projektów:

- 1) nr RPPK.02.01.00-18-004 „Wzmocnienie systemu bezpieczeństwa lotniska Rzeszów-Jasionka poprzez doposażenie w sprzęt oraz systemy monitoringu”,
- 2) nr RPPK.02.01.00-18-139 „Zakup sprzętu i urządzeń do nowopowstającego terminala pasażerskiego i obsługi lotniska”, na łączną kwotę 446 026,47 zł.

Przeprowadzona analiza projektów inwestycyjnych wykazała, że wniesienie przez Województwo Podkarpackie wkładu pieniężnego, uwzględniającego wkład własny Spółki na pokrycie kosztów realizacji zadań inwestycyjnych, które związane są

z zapewnieniem bezpieczeństwa Portu Lotniczego, nie będzie wiązało się z udzieleniem Spółce pomocy publicznej w rozumieniu art.107.1 TFUE.

Zostaną zatem podjęte działania zmierzające do podwyższenia kapitału zakładowego Portu Lotniczego „Rzeszów-Jasionka” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością o kwotę 446 000 zł (słownie: czterysta czterdzieści sześć tysięcy zł) i objęcia przez Województwo Podkarpackie 4 460 udziałów w Spółce. Środki te zostały zabezpieczone w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 r.

UCHWAŁA Nr 220 / 5200 / 13
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
w RZESZOWIE
z dnia 27 marca 2013 r.

w sprawie przedstawienia sprawozdań rocznych z wykonania planów finansowych instytucji kultury podległych Samorządowi Województwa za rok 2012.

Na podstawie art. 266 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.)

**Zarząd Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
uchwala, co następuje:**

§ 1

Przedstawia się Sejmikowi Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie sprawozdanie roczne z wykonania planów finansowych instytucji kultury podległych Samorządowi Województwa za 2012 rok, w tym:

- 1) Muzeum – Zamku w Łańcucie,
 - 2) Muzeum Okręgowego w Rzeszowie,
 - 3) Muzeum Podkarpackiego w Krośnie,
 - 4) Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej,
 - 5) Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyśle,
 - 6) Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku,
 - 7) Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu,
 - 8) Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie,
 - 9) Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach,
 - 10)Galerii Sztuki Współczesnej w Przemyśle,
 - 11)Wojewódzkiego Domu Kultury w Rzeszowie,
 - 12)Centrum Kulturalnego w Przemyśle,
 - 13)Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie,
 - 14)Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Malawskiego w Rzeszowie,
- stanowiące odpowiednio załączniki od Nr 1 – 14 do uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Projekt uchwały został przygotowany w związku z art. 267 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 z późn. zm.) nakładającym na Zarząd Województwa obowiązek przedstawienia organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego sprawozdań rocznych z wykonania planu finansowego instytucji kultury podległych Samorządowi Województwa. Sprawozdania zostały przygotowane przez dyrektorów instytucji kultury.

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na dzień 31.12.2012 r

nazwa instytucji: Muzeum-Zamek w Łańcucie

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r. po zmianie	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	179	181	179		
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU	1.409.054,26	1.343.574,68	1.343.574,68	100	Ze śr. z ZFŚS łącznie
III.	PRZYCHODY OGÓŁEM	9.938.286,68	12.308.490,84	12.292.086,34	99,88	
1.	Dotacja organizatora	6.521.390,-	8.594.633,64	8.594.633,64	100	
1.1.	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	UM 3.081.390,- MK 3.440.000,-	UM 3.916.491, MK 4.440.000,-	UM 3.916.491,- MK 4.440.000,-	100 100	
1.2.	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów		UM 8.270,33 MK 229.872,31	UM 8.270,33 MK 229.872,31	100 100	
2.	Inne dotacje i subwencje		227.357,20	227.357,20	100	Dot.. NFOŚiGW
3.	Przychody własne, w tym	2.639.413,45	2.679.000,-	2.669.521,58	99,64	
3.1.	Bilety wstępu	2.062.245,68	2.048.000,-	2.042.901,15	99,75	
3.2.	Wydawnictwa i pamiątki	78.250,48	79.000,-	77.668,75	98,31	
3.3.	Najem (czynsze,sale)	340.854,76	286.000,-	284.770,73	99,57	
3.4.	Reklama					
3.5.	Pozostałe	158.062,53	266.000,-	264.180,95	99,31	
4.	Przychody finansowe	24.030,78	36.000,-	33.780,48	93,83	
5.	Inne przychody, w tym:	753.452,45	771.500,-	766.793,44	99,39	
5.1.	darowizny	5.199,-	6.500,-	5.990,-	92,15	
5.2.	sponsoring					
5.3.					
5.4.	Przych.przyszłych okresów,inne zw. i zmniejszenia	748.253,45	765.000,-	760.803,44	99,45	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r po zmianie	Wykonanie na dzień 31.12.2012	w tym z dotacji podmiotowej/ celowej Organizatora	% (5:4)	Uwagi/ko mentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV	KOSZTY OGÓŁEM	10.420.109,05	12.090.100,-	11.928.460,47	3.924.761,33 *	98,66	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	5.612.193,48	5.574.000,-	5.522.582,89	2.642.981,21	99,08	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	5.363.568,48	5.301.000,-	5.257.602,89	2.642.021,21	99,18	
1.2.	honoraria, w tym:	169.790,-	185.000,-	183.410,-		99,14	
1.2.1.	dla pracowników	2.130,-	4.000,-	3.465,-		86,63	
1.2.2.	osób nie będących pracownikami	167.660,-	181.000,-	179.945,-		99,42	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	78.835,-	88.000,-	81.570,-	960,-	92,69	
1.3.1.	dla pracowników	800,-	1.000,-	960,-	960,-	96,00	
1.3.2.	osób nie będących pracownikami	78.035,-	87.000,-	80.610,-		92,66	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	1.188.046,73	1.270.000,-	1.265.433,81	513.434,01	99,64	
3.	Amortyzacja	1.421.963,32	1.468.000,-	1.453.213,31		98,99	

4.	Zużycie materiałów	355.597,15	485.000,-	472.671,15	10.000,-	97,45	
5.	Energia	793.305,64	960.000,-	943.646,34		98,30	
6.	Remonty	48.105,09	990.000,-	982.190,67	712.594,31	99,21	
7.	Pozostałe usługi obce	634.616,54	940.000,-	920.432,48	15.000,-	97,92	
8.	Szkolenia własnych pracowników	14.957,12	31.000,-	30.751,80	30.751,80	99,20	
9.	Podróże służbowe	15.449,11	24.000,-	22.833,76		95,14	
10.	Podatki i opłaty	224.329,62	186.000,-	183.320,94		98,56	
11.	Koszty finansowe	36,74	100,-	68,21		68,21	
12.	Pozostałe koszty	111.508,51	162.000,-	131.315,11		81,06	
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH						
1.	Zyski nadzwyczajne						
2.	Straty nadzwyczajne						
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	- 481.822,37	218.390,84	363.625,87			
VII	PODATEK DOCHODOWY		8.400,-	8.151,-			
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	- 481.822,37	209.990,84	355.474,87			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	106.535,88	270.000,-	257.532,51			
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	100.945,10	245.000,-	237.461,47			
1.1	z tytułu dostaw i usług	96.895,29	133.000,-	127.760,78			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń						
1.3.	inne	4.049,81	112.000,-	109.700,69			
2.	Zobowiązania długoterminowe	5.590,78	25.000,-	20.071,04			
2.1.	z tytułu dostaw i usług						
2.2.	z tytułu wynagrodzeń						
2.3.	inne	5.590,78	25.000,-	20.071,04			
3.	zobowiązania wymagalne						
X.	NALEŻNOŚCI	151.862,39	380.000,-	590.598,33			Z pożyczk.
	w tym wymagalne			10.544,65			
XI.	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC ROKU	1.343.574,68	1.700.000,-	2.011.901,92			Z śr.ZFŚS

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011r.	Plan na 2012r po zmianie	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
	1	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	717.495,95	1.109.749,-	1.073.821,60	96,76	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych	469.717,87	500.000,-	490.677,80	98,13	Julin, donice plan
1.	Dotacje z budżetu Województwa	147.846,80	710.000,-	685.652,71	96,57	
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji		710.000,-	685.652,71	96,57	Markowa w wykonaniu.
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych					
2.	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *	281.033,30 ***	124.749,-	124.749,-	100	
	Dotacja MKiDN		62.000,-	62.000,-	100	audiogajdy
	Dotacja RPO	281.033,30				
	Dotacja UM		62.749,-	62.749,-	100	audiogajdy
3.	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	288.615,85	275.000,-	263.419,89	98,61	Audiogajdy ,inne śr.trwale , muzealia
	Środki Muzeum	288.615,85	275.000,-	263.419,89	98,61	
					
					

* wyszczególnić np.. RPO, PROW, MF EOG i NMF, POIiŚ

Łańcut, dnia 21.02.2013r

Główny Księgowy.....

mgr Marta Kwalek-Kucza

DYREKTOR
Muzeum Łańcut w Łańcut

mgr Witold Kozłowski

MUZEUM OKRĘGOWE

w Rzeszowie

SPRAWOZDANIĘ Z WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO NA DZIEŃ 31.12.2012 r.

tel. 17 813 53 29, fax 17 813 60 84

Muzeum Okręgowe w Rzeszowie

NIP: 813 41 07 813

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	% 5/4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	56,8	58,55	58,8		
II	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POZĄTEK ROKU	103 959,03	92 825,22	92 825,22	100	
III	PRZYCHODY OGÓLEM	2 920 943,72	3 244 180,00	3 218 649,68	99	
1	Dotacja Organizatora, w tym:	2 640 711,00	2 894 260,00	2 894 260,00	100	
1.1	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	2 640 711,00	2 879 260,00	2 879 260,00	100	
1.2	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów		15 000,00	15 000,00	100	
2	Inne dotacje i subwencje		72 500,00	69 631,55	96	
3	Przychody własne, w tym:	144 654,36	123 420,00	118 544,21	96	
3.1	bilety wstępu	32 352,73	43 000,00	42 018,53	98	
3.2	oprowadzenie	925,98	800,00	976,92	122	
3.3	badania archeologiczne, przygotowanie specjalistycznych dokumentacji	24 600,00	36 100,00	36 096,75	100	
3.4	usługi konserwacji	5 000,00	7 020,00	7 013,00	100	
3.6	skanowanie, fotografowanie i udostępnianie zbiorów	2 533,91	5 000,00	4 290,00	86	
3.7	reklama	49 502,44	12 000,00	10 263,17	86	
3.8	opakowanie i wysyłka	605,03	500,00	607,90	122	
3.9	wydawnictwa	28 636,63	18 000,00	16 523,90	92	
3.10	pamiątki, płyty DVD	497,64	1 000,00	754,04	75	
4	Przychody finansowe	6 560,25	3 000,00	2 099,78	70	
5	Inne przychody, w tym:	129 018,11	151 000,00	134 114,14	89	
5.1	wynajmy	55 078,45	65 000,00	64 222,33	99	
5.2	darowizny	26 456,15	35 000,00	30 586,86	87	
5.3	sponsoring		2 000,00	2 000,00	100	
5.4	inne	47 483,51	49 000,00	37 304,95	76	

Mec.

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	w tym z dotacji podmiotowej/ celowej Organizatora	% 5/4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV	KOSZTY OGÓLEM	3 939 526,49	5 624 927,00	5 624 203,45	2 894 260,00	100	
1	Wynagrodzenia, w tym:	1 863 471,38	2 052 357,00	2 052 253,14	2 013 481,14	100	
1.1	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	1 820 617,38	1 972 132,00	1 972 116,14	1 972 116,14	100	
1.2	Honoraria, w tym:	22 522,00	58 225,00	58 225,00	41 365,00	100	
1.2.1	dla pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0	
1.2.2	osób nie będących pracownikami z tytułu umów zlecenie i o dzieło,	22 522,00	58 225,00	58 225,00	41 365,00	100	
1.3	w tym:	20 332,00	22 000,00	21 912,00	0,00	100	
1.3.1	dla pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0	
1.3.2	osób nie będących pracownikami	20 332,00	22 000,00	21 912,00	0,00	100	
2	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	377 086,35	442 360,00	442 352,61	442 352,61	100	
3	Amortyzacja	1 110 726,08	2 400 000,00	2 399 730,60	3 400,82	100	wysokość amortyzacji nie mająca odzwierciedlenia w przychodach na 31.12.2012 r. wynosi 2.357.972,84 zł
4	Zużycie materiałów	73 024,29	82 150,00	82 124,95	56 466,39	100	
5	Energia	119 522,87	167 300,00	167 291,59	155 246,77	100	
6	Remonty	67 010,65	93 100,00	93 010,22	80 000,00	100	
7	Pozostałe usługi obce	270 321,17	308 600,00	308 597,99	138 300,00	100	
8	Szkolenie własnych pracowników	5 581,30	5 760,00	5 755,31	4 285,31	100	
9	Podróże służbowe	6 797,27	7 250,00	7 206,43	2 726,96	99	
10	Podatki i opłaty	24 907,28	26 500,00	26 424,82	0,00	100	
11	Koszty finansowe	439,67	350,00	334,87	0,00	96	
12	Pozostałe koszty	20 638,18	39 200,00	39 120,92	0,00	100	
V	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	0,00	0,00	0,00			
1	Zyski nadzwyczajne			0,00			
2	Straty nadzwyczajne			0,00			
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	-1 018 582,77	-2 380 747,00	-2 405 553,77			
VII	PODATEK DOCHODOWY	419,00		343,00			
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	-1 019 001,77	-2 380 747,00	-2 405 896,77			
IX	ZOBOWIĄZANIA	45 087,31	60 300,00	60 244,60			
1.	Zobowiązanie krótkoterminowe	39 013,59	44 000,00	43 979,76			
1.1	z tytułu dostaw i usług	39 013,59	44 000,00	43 979,76			
1.2	z tytułu wynagrodzeń	0,00	0,00	0,00			
1.3	Inne	0,00	0,00	0,00			
2.	Zobowiązanie długoterminowe	6 073,72	6 300,00	6 264,74			
2.1	z tytułu dostaw i usług	6 073,72	6 300,00	6 264,74			
2.2	z tytułu wynagrodzeń	0,00	0,00	0,00			
2.3	Inne	0,00	0,00	0,00			
3.	zobowiązania wymagalne			0,00			
X	NALEŻNOŚCI	76 311,49	60 000,00	53 699,09			
	w tym wymagalne	5 221,32	9 690,63	9 690,63			u tworzony odpis aktualizacyjny należności (dotyczy M. Kowalski - bezumowne korzystanie z lokalu mieszkalnego)
XI	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA KONIEC ROKU	92 825,22	33 400,00	47 699,03			stan środków finansowych na 31.12.2012 r. (bez depozytu - gwarancja dobrego wykonania kontraktu - 6.264,74)

Breba

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	% 5/4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	6 161 468,24	62 727,00	47 295,68	90	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych	140 844,07	11 931,00	10 102,00	85	
	Dotacje z budżetu Województwa	916 745,64	8 600,00	7 281,00	85	
1.1	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji					
1.2	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych	916 745,64	8 600,00	7 281,00		umowa nr DO-II.3041.13.1.2012 z dn. 2 sierpnia 2012 r. z dn. 2012 r. (podatek VAT-1.319,00 zł -zwrócono na rachunek Województwa Podkarpackiego w dn. 17-10-2012 r.)
2	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych*	5 108 039,78	10 600,00	8 636,68	81	
2.1	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji	63 360,00	0,00			
	Ministerstwo Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego	63 360,00				
2.2	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych	5 044 679,78	10 500,00	8 536,68	81	
	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	5 044 679,78				
	Ministerstwo Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego		10 500,00	8 536,68	81	umowa nr 05985/12/FPK/NIMoz z dn. 5 czerwca 2012 r. (podatek VAT-1.963,00 zł -zwrócono na rachunek MKiDN w dn. 17-10-2012 r.)
3	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	126 672,82	33 627,00	31 478,00	94	
3.1	Środki finansowe na koszty realizacji inwestycji	77 484,07	11 931,00	10 102,00	85	
	Środki własne	36 834,07	11 931,00	10 102,00	85	wykonanie dokumentacji projektowej dotyczącej zabytkowej kamieniarci, krat i drzwi w budynku spichlerza w Zgłobniu
	Inne źródła	40 650,00				
	Fundacja Rzeszowskiego Ośrodka Archeologicznego	40 650,00				
3.2	Środki finansowe na koszty zakupów inwestycyjnych	49 188,75	21 696,00	21 376,00	99	
	Środki własne	49 188,75	21 696,00	21 376,00	99	
	Inne źródła					

* wyszczególnić np., RPO, PROW, MF EOG i NMF, POiŚ

** wyszczególnić

Rzeszów, dn. 28-02-2013 r.

GŁÓWNY KSIĘGOWY
Muzeum Okręgowego w Rzeszowie

Aneta Kamińska

z up. DYREKTORA MUZEUM

mgr Krzysztof Szela
ZASTĘPCA DYREKTORA

**Sprawozdanie z wykonania planu finansowego
na dzień 31 grudnia 2012 roku
nazwa instytucji: Muzeum Podkarpackie w Krośnie**

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	6
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	52,64	55,9	54,98	98,35	narastająco na dzień
III.	PRZYCHODY OGÓLEM	3 263 134,20	3 629 305,00	3 626 187,36	99,91	
1.	Dotacja organizatora, w tym:	2 343 900,00	2 817 000,00	2 817 000,00	100,00	
1.1.	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	2 343 900,00	2 799 000,00	2 799 000,00	100,00	
1.2.	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów		18 000,00	18 000,00	100,00	
2.	Inne dotacje i subwencje	41 466,51				
3.	Przychody własne, w tym	605 691,42	650 505,00	649 247,91	99,81	
3.1	bilety, oprowadzanie, lekcje, warsztaty	379 042,73	457 000,00	456 203,85	99,83	
3.2	wydawnictwa, pamiątki	56 950,68	76 000,00	76 086,29	100,11	
3.3	badania archeologiczne, usługi konserwatorskie	42 000,00	42 105,00	42 105,00	100,00	
3.4	najem	44 248,76	51 400,00	51 326,87	99,86	
3.5	reklamy	53 380,48	4 000,00	3 650,41	91,26	
3.4	pozostałe usługi	30 068,77	20 000,00	19 875,49	99,38	
4.	Przychody finansowe	13 031,23	5 000,00	5 452,55	109,05	
5.	Inne przychody, w tym:	259 045,04	156 800,00	154 486,90	98,52	
5.1.	darowizny	39 109,90	20 000,00	17 734,00	88,67	
5.2.	sponsoring	0,00	0,00	0,00		
5.3.	inne przychody i zwiększenia	219 935,14	136 800,00	136 752,90	99,97	
5.4	Inne zmniejszenia(konto 490)					

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	w tym z dotacji podmiotowej/celowej Organizatora	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	5	6	7
IV	KOSZTY OGÓLEM	4 014 426,39	4 110 897,23	4 094 063,07	2 817 000,00	99,59	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	1 746 538,97	1 923 700,00	1 908 575,90		99,21	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	1 635 303,97	1 777 800,00	1 777 753,90	1 777 753,90	100,00	
1.2.	honoraria, w tym:	66 345,00	98 500,00	98 407,00	9 790,00	99,91	
1.2.1.	dla pracowników						
1.2.2.	osób nie będących pracownikami	66 345,00	98 500,00	98 407,00	9 790,00	99,91	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	44 890,00	47 400,00	32 415,00		68,39	
1.3.1	dla pracowników						
1.3.2	osób nie będących pracownikami	44 890,00	32 500,00	32 415,00		99,74	
	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	351 056,68	418 000,00	417 919,62	400 000,00	99,98	
3.	Amortyzacja	746 397,22	774 200,00	774 195,97		100,00	
4.	Zużycie materiałów	135 035,53	106 600,00	106 527,56	58 000,00	99,93	
5.	Energia	234 117,89	270 000,00	269 289,22	260 000,00	99,74	
6.	Remonty	27 163,30	64 600,00	64 550,79	50 000,00	99,92	
7.	Pozostałe usługi obce	615 213,16	411 600,00	411 541,65	205 921,10	99,99	
8.	Szkolenia własnych pracowników	4 164,95	5 600,00	5 535,00	5 535,00	98,84	
9.	Podróże służbowe	5 765,07	10 000,00	9 899,46		98,99	
10.	Podatki i opłaty	47 245,42	24 000,00	23 475,74		97,82	
11.	Koszty finansowe	403,00	97,23	97,23			
12.	Pozostałe koszty	101 325,20	102 500,00	102 454,93	50 000,00	99,96	
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	0,00	0,00				
1.	Zyski nadzwyczajne						
2.	Straty nadzwyczajne						
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	-751 292,19	-481 592,23	-467 875,71			
VII	PODATEK DOCHODOWY			142,00			
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	-751 292,19	-481 592,23	-468 017,71			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	64 988,37	54 276,95	52 985,49			

1.	Zobowiązania krótkoterminowe	61 348,06	47 158,37	45 866,91			bez zob.FSS
1.1.	z tytułu dostaw i usług	61 348,06	40 000,00	38 708,54			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń						
1.3.	inne		7 158,37	7 158,37			
2.	Zobowiązania długoterminowe	3 640,31	7 118,58	7 118,58			
2.1.	z tytułu dostaw i usług						
2.2.	z tytułu wynagrodzeń						
2.3.	inne	3 640,31	7 118,58	7 118,58			
3.	zobowiązania wymagalne						
X.	NALEŻNOŚCI	201 449,32	60 000,00	87 995,72			bez nal .FSS
	w tym wymagalne		3 226,90	3 226,90			
	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA						
XI.	KONIEC ROKU	285 881,05	550 000,00	602 761,97			bez środków FSS

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
	1	3	4	5	6	6
	WYDATKI MAJĄTKOWE	696 766,92	736 065,00	734 666,35	99,81	w wartości brutto
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych					
1.	Dotacje z budżetu Województwa	0,00	110 000,00	110 000,00	100	
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji					
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych		110 000,00	110 000,00	100	
	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *	275 150,88	163 024,00	163 024,00	100	
	Dotacja MKIDN na zakup nowocz.wyposaż.	0,00	70 000,00	70 000,00	100	
	Dotacja MKIDN na zakup eksponatów	93 156,06				
	POIG	181 994,82	0,00	0,00		
	Dotacja NIMOZ		93 024,00	93 024,00		
	Inne środki na koszty realizacji Inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	421 616,04	463 041,00	461 642,35	99,7	
	środki własne	421 616,04	463 041,00	461 642,35	99,7	

* wyszczególnić np.. RPO, PROW, MF EOG i NMF, POiŚ

** wyszczególnić

***amortyzacja liniowa nie pokryta przychodem 682919,44

Krosno, 26 lutego 2013 r.
miejscowość, data

GLÓWNY KASJER
Jan Krawiec

DYREKTOR
Muzeum Podkarpackiego
w Krosnie

mgr Jan Winiarski

20. nr 4

MUZEUUM
KULTURY LUDOWEJ
36-100 Kolbuszowa, ul. Kościuszki 6
tel./fax 17 227 12 96, 17 744 54 92
NIP 814-12-80-431

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego i za IV kwartał 2012 r.

nazwa instytucji : Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowiej

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	% (6:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	Liczba zatrudnionych (w etatach)	44,00	47,00	46,00	97,9%	
II.	Stan środków finansowych na początek roku	392 580,61	42 833,62	42 833,62	100,0%	
III.	Przychody ogółem	2 366 473,59	2 436 998,00	2 313 449,53	94,9%	
1.	Dotacja organizatora	1 996 000,00	1 975 998,00	1 975 800,53	100,0%	
1.1.	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	1 996 000,00	1 969 998,00	1 969 998,00	100,0%	
1.2.	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów		6 000,00	5 802,53	96,7%	
2.	Inne dotacje i subwencje	138 300,00	30 320,00	30 319,95	100,0%	
3.	Przychody własne	168 868,11	191 500,00	188 808,21	98,6%	
3.1.	Bilety wstępu	145 594,01	170 000,00	168 792,50	99,3%	
3.2.	Programy i wydawnictwa	1 179,53	1 500,00	852,76	56,9%	
3.3.	Najem	12 845,03	14 000,00	13 983,05	99,9%	
3.4.	Reklama	9 249,54	6 000,00	5 179,90	86,3%	
4.	Przychody finansowe	32,77	1 500,00	1 382,48	92,2%	
5.	Inne przychody, w tym:	63 272,71	237 680,00	117 138,36	49,3%	
5.1.	darowizny	2 070,40	0,00	0,00		
5.2.	sponsoring		0,00	0,00		
5.3.	Refakturowane usługi	10 350,12	15 000,00	14 212,57	94,8%	
5.4.	Sprzedaż materiałów i towarów	20 812,13	66 000,00	65 154,41	98,7%	
5.5.	Pozostałe przychody	30 040,06	156 680,00	37 771,38	24,1%	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	w tym z dotacji podmiotowej/ celowej Organizatora	% (6:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV.	Koszty ogółem	2 364 582,89	2 436 998,00	2 428 178,32	1 975 800,53	99,6%	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	1 409 948,04	1 445 000,00	1 443 837,99	1 443 114,54	99,9%	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	1 320 058,04	1 402 000,00	1 401 613,83	1 400 890,38	100,0%	
1.2.	honoraria, w tym:	37 797,00	4 500,00	4 124,00	4 124,00	91,6%	
1.2.1.	dla pracowników	4 400,00					
1.2.2.	osób nie będących pracownikami	33 397,00	4 500,00	4 124,00	4 124,00	91,6%	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	52 093,00	38 500,00	38 100,16	38 100,16	99,0%	
1.3.1.	dla pracowników						
1.3.2.	osób nie będących pracownikami	52 093,00	38 500,00	38 100,16	38 100,16	99,0%	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	277 252,94	337 000,00	336 445,99	313 308,00	99,8%	
3.	Amortyzacja	135 925,73	197 000,00	193 752,78		98,4%	
4.	Zużycie materiałów	141 889,91	166 000,00	165 216,21	43 698,00	99,5%	
5.	Energia	19 027,87	22 500,00	22 075,89	17 000,00	98,1%	
6.	Remonty	250 376,31	123 998,00	123 679,99	123 679,99	99,7%	
7.	Pozostałe usługi obce	95 789,66	71 000,00	70 477,47	35 000,00	99,3%	
8.	Szkolenia własnych pracowników	4 500,00	2 000,00	1 763,90		88,2%	
9.	Podróże służbowe	2 555,13	4 000,00	3 371,42		84,3%	
10.	Podatki i opłaty	4 230,12	5 500,00	5 162,41		93,9%	
11.	Koszty finansowe	0,06	0,00	6,42		#DZIEL/01	
12.	Pozostałe koszty	23 087,12	63 000,00	62 387,85		99,0%	
V.	Wynik zdarzeń nadzwyczajnych	0,00	0,00				
1.	Zyski nadzwyczajne						
2.	Straty nadzwyczajne						
VI.	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	1 890,70	0,00	-114 728,79			
VII.	PODATEK DOCHODOWY			380,00			
VIII.	WYNIK FINANSOWY NETTO	1 890,70	0,00	-115 108,79			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	157 394,83	80 000,00	354 119,27			
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	157 394,83	80 000,00	196 127,57			
1.1.	z tytułu dostaw i usług	6 458,12	7 000,00	7 118,31			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń			0,00			
1.3.	inne	150 936,71	73 000,00	189 009,26			
2.	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	157 991,70			
2.1.	z tytułu dostaw i usług						
2.2.	z tytułu wynagrodzeń						
2.3.	Inne			157 991,70			
3.	Zobowiązania wymagalne						
X.	NALEŻNOŚCI	135 610,53	15 000,00	288 526,80			
	w tym wymagalne	155,40		0,00			
XI.	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC ROKU	42 833,62	50 000,00	222 836,02			

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011r.	Plan na 2012 r.		% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	1 537 264,54	782 304,00	657 362,32	84,0%	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych					
1.	Dotacje z budżetu Województwa	405 113,62	489 190,00	372 700,01	76,2%	
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji	405 113,62	481 153,00	365 258,53	75,9%	
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych		8 037,00	7 441,48	92,6%	
	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych	1 048 341,38	265 114,00	263 306,75	99,3%	
2.	Środki RPOWP	877 134,97	96 000,00	95 674,23	99,7%	
	Środki PROW	171 206,41	149 114,00	149 114,00	100,0%	
	Środki MKiDN		20 000,00	18 518,52	92,6%	
	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych**	83 809,54	28 000,00	21 355,56	76,3%	
3.	Środki własne	83 809,54	28 000,00	21 355,56	76,3%	

* wyszczególnić np. RPO, PROW, MF EOG i NMF, POIS

** wyszczególnić

Kolbuszowa, 2013-02-27
miejsowość, data

GŁÓWNY KSIĘGOWY
Janina Skarżewska

DYREKTOR MUZEUM
Wiesław Bardon
podpisy

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na
Dzień 31.12.2012 r.

nazwa Instytucji: Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemysłu

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	% (5:4)	Uwag/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	74,30	70,00	70,00	100,00	
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU	29373,43	110584,19	110584,19	84,37	
III.	PRZYCHODY OGÓLEM	5765773,13	5698588,00	5697878,51	99,99	
1.	Dotacja organizatora, w tym:	3671633,43	3704950,00	3703828,00	99,97	
1.1.	dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	3671633,43	3698950,00	3698950,00	100,00	
1.1.1.	remonty obiektów	116834,93	191000,00	191000,00	100,00	
1.1.2.	wkład własny do projektów współfinansowanych przez podmioty zewnętrzne		54200,00	54200,00	100,00	
1.2.	dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów		6000,00	4878,00	81,30	Europejskie Dni Dziedzictwa
2.	Inne dotacje i subwencje	73395,00	162188,00	162188,22	100,00	
3.	Przychody własne, w tym:	342087,14	364650,00	364653,13	100,00	
3.1.	Sprzedaż biletów	122187,84	132500,00	132519,39	100,01	
3.2.	Sprzedaż wydawnictw własnych, obcych, żetonów	61084,35	76800,00	76825,38	100,03	
3.3.	Wynajem budynków, piwnic, lokali	134963,43	132600,00	132530,49	99,95	
3.4.	Dzierżawa sprzętu	5326,61	6300,00	6325,00	100,40	
3.5.	Badania archeologiczne	3500,00			0,00	
3.6.	Usługi fotograficzne i ksero	1543,34	950,00	936,09	98,54	
3.7.	Pozostałe	13481,57	15500,00	15516,78	100,11	
4.	Inne przychody, w tym:	1578890,82	1369900,00	1370341,54	100,03	
4.1.	darowizny gotówkowe, rzeczowe i przekazy	72217,00	57000,00	57628,00	101,10	
4.2.	sponsoring	18908,88	4000,00	3821,14	0,00	
4.3.	finansowe	1810,27	4450,00	4488,17	100,86	
4.4.	Odpisy amortyzacyjne - poz. przychody operacyjne	1365438,42	1291150,00	1291106,94	100,00	
4.5.	Sprzedaż własnościowego prawa do lokali mieszkalnych	79658	0	0	0,00	
4.5.1.	Sprzedaż środków trwałych		1800	1722	95,67	
4.6.	Pozostałe...refun.wynagrodz.-rozlicz.inwentaryz.i inne	40858,25	11500	11575,29	100,65	
5.4.	Refaktury	99766,74	96900	96867,62	99,97	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	w tym z dotacji podmiotowej/celowej Organizatora	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV	KOSZTY OGÓLEM	5516885,72	5676340,00	5675221,18	3703828,00	99,98	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	2228646,86	2291920,00	2291739,33	2232200,33	99,99	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o p	2188699,86	2202300,00	2202500,33	2202500,33	100,01	
1.2.	honoraria, w tym:	5500,00	24300,00	24300,00	4300,00	0,00	
1.2.1.	dla pracowników	0,00	4300,00	4300,00	4300,00	0,00	
1.2.2.	osób nie będących pracownikami	5500,00	20000,00	20000,00	0,00	0,00	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	34447,00	65320,00	64939,00	25400,00	99,42	
1.3.1.	dla pracowników	0,00	320,00	320,00	320,00	0,00	
1.3.2.	osób nie będących pracownikami	34447,00	65000,00	64619,00	25080,00	99,41	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadcze	441366,46	468100,00	468079,63	468079,63	100,00	
3.	Amortyzacja	1311800,09	1327800,00	1327711,20	0,00	99,99	
4.	Zużycie materiałów	98902,83	101100,00	101060,33	77060,33	99,96	
5.	Energia	656605,43	675000,00	674482,98	512058,03	99,92	
6.	Remonty*	175037,48	218600,00	218528,72	190529,85	99,97	
7.	Pozostałe usługi obce	369016,12	422300,00	422235,97	190000,00	99,98	
8.	Szkolenia własnych pracowników	1985,90	3720,00	3714,00	3714,00	99,84	
9.	Podróże służbowe	9329,00	4700,00	4640,06	4000,00	98,72	
10.	Podatki i opłaty	9676,73	6200,00	6185,83	6185,83	99,77	
11.	Koszty finansowe					0,00	
12.	Pozostałe koszty	214518,82	156900,00	156843,13	20000,00	99,96	
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH						
1.	Zyski nadzwyczajne						
2.	Straty nadzwyczajne						
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	219700,41	22248,00	22675,33			
VII	PODATEK DOCHODOWY	945,00	110,00	110,00			
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	218755,41	22138,00	22565,33			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	216505,18	211000,00	211131,34			
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	216505,18	211000,00	211131,34			
1.1.	z tytułu dostaw i usług	109285,39	97000,00	96963,56			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	6170,00	0,00	1100,00			
1.3.	inne	100627,79	114000,00	113067,78			
2.	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	0,00			
2.1.	z tytułu dostaw i usług						
2.2.	z tytułu wynagrodzeń						
2.3.	inne						
3.	zobowiązania wymagalne	0,00					
X.	NALEŻNOŚCI	138231,22	120000,00	120941,08			
	w tym wymagalne**	22185,13		49014,36			
XI.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA KONIEC OKRESU SPRAWOZDAWCZEGO	110584,19	41722,19	93303,77			

* remonty – środki U. M. Plan – 191.000,00

Woj.Kon.Zab. - 64.906,00

** w tym kwota 23.423,09 odpis aktualizujący

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	% (6:5)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	182841,00	26900,00	26836,75	99,76	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych	0,00	0,00		0,00	
1.	Dotacje z budżetu Województwa	151951,00	0,00	0,00	0,00	
1.1.	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji				0,00	
1.2.	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych:	151951,00	0,00		0,00	
1.2.1.	Wystawa Twierdza Przemysł	30000,00	0,00		0,00	
1.2.2.	Zakup wyposażenia wraz z montażem do wystawy stałej Twierdza Przemysł	40650,00	0,00		0,00	
1.2.3.	Zakup sprzętu wystawienniczego do ekspozycji stałej	81301,00	0,00		0,00	
2.	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *	24390,00	0,00		0,00	
	Zakup wyposażenia wraz z montażem do wystawy stałej Twierdza Przemysł - MKiDN	24390,00	0,00	0,00	0,00	
3.	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	0,00	0,00		0,00	
				0,00	
4.	Zakupy muzealów z własnych środków	6500,00	18200,00	18184,77	99,92	
5.	Zakup środków trwałych	0,00	7200,00	7192,63	99,90	
6.	Ulepszenia środków trwałych o wartości powyżej 3.600,00 z własnych środków	0,00	1500,00	1459,35	97,29	

* wyszczególnić np.: RPO, PROW, MF EOG i NMF, POiŚ

** wyszczególnić

Przemysł, dnia 27.02.2013 r.

.....
miejsowość, data

Główny Księgowy
Muzeum Narodowego
Ziemi Przemyskiej
Zofia Adameczyk

DYREKTOR
Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej
w Przemysku

mgr Wojciech Władysław

.....
podpis

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na dzień 31.12.2012

nazwa instytucji: Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r. po zmianach	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	58,61	62	61,13	98,60	
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU (łącznie z ZFŚS)	29.968,02	344.266,83	61.775,35	17,94	
III.	PRZYCHODY OGÓŁEM	4.240.136,77	4.608.746	4.648.989,32	100,87	
1.	Dotacja organizatora	3.084.000,00	3.410.000	3.410.000,00	100	
1.1.	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	3.084.000,00	3.400.000	3.400.000,00	100	
1.2.	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów	0	10.000	10.000,00	100	
2.	Inne dotacje i subwencje – plan *konserwacja XVIIw.policzonymi w nawie drewnianej greckokatolickiej cerkwi w Uluczu(96.432całość) *konserwacja ołtarza głównego i dwóch ołtarzy bocznych we wnętrzu cerkwi z Rosolina(96.455zł całość)	90.000,00	77.746	77.746,00	100	
3.	Przychody własne, w tym	969.136,06	998.000	1.037.314,96	103,94	
3.1	bilety	642.817,11	720.000	752.378,71	104,50	
3.2	oprowadzanie	148.249,19	140.000	159.632,54	114,02	
3.3	wydawnictwa, pamiątki	60.148,86	60.000	52.305,86	87,18	
3.4	czynsze	31.091,99	28.000	28.874,74	103,12	
3.5	ener.,telef, reklama,.,usł.poczt.najem sprzętu, inne	86.828,91	50.000	44.123,11	88,25	
4.	Przychody finansowe	7.184,78	23.000	23.961,56	104,18	
5.	Inne przychody, w tym:	89.815,93	100.000	99.966,80	100,98	
5.1.	darowizny	9.320,03	4.000	3.199,00	79,98	
5.2.	sponsoring	0	49.000	49.379,44	100,77	
5.3.	odpis do wysokości naliczonej amortyzacji	47.440,90	47.000	47.288,36	100,61	
5.4.	sprzedaż aktywów trwałych	33.055,00	0	100,00	100	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r. (po zmianach)	Wykonanie na dzień 31.12.2012	w tym z dotacji podmiotowej / celowej Organizatora	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV	KOSZTY OGÓŁEM	4.975.740,61	5.151.950	5.151.917,50	3.410.000,00	100	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	1.961.349,63	2.071.560	2.071.557,85	2.000.000,00	100	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	1.874.275,53	2.006.940	2.006.941,09	1.980.000,00	100	
1.2.	honoraria, w tym:	0	0	0	0	0	
1.2.1.	dla pracowników	0	0	0	0	0	
1.2.2.	osób nie będących pracownikami	0	0	0	0	0	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	87.074,10	64.620	64.616,76	20.000,00	100	
1.3.1	dla pracowników	5.125,00	0	0	0	0	
1.3.2	osób nie będących pracownikami	81.949,10	64.620	64.616,75	20.000,00	100	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	418.436,67	465.480	465.475,03	212.000,00	100	

3.	Amortyzacja	880.256,14	719.170	719.166,07	0	100	
4.	Zużycie materiałów	345.169,80	529.790	529.789,81	74.181,00	100	
5.	Energia	206.944,96	281.930	281.924,98	154.000,00	100	
6.	Remonty- usługi	404.382,83	351.260	351.258,74	45.000,00	100	
7.	Pozostałe usługi obce	619.219,99	592.140	592.131,00	120.000,00	100	
8.	Szkolenia własnych pracowników	8.813,03	10.930	10.931,02	0	100	
9.	Podróże służbowe	3.800,86	2.530	2.522,85	0	100	
10.	Podatki i opłaty	37.845,12	65.960	65.959,66	0	100	
11.	Koszty finansowe	0	0	0	0	0	
12.	Pozostałe koszty	89.521,58	61.200	61.200,49	0	100	
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	0	0	0			
1.	Zyski nadzwyczajne	0	0	0			
2.	Straty nadzwyczajne	0	0	0			
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	-735.603,84	-543.204	-502.928,18			
VII	PODATEK DOCHODOWY	323,00	516	516,00			
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	-735.926,84	-543.720	-503.444,18			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	14.614,84	34.000	33.267,73			
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	14.614,84	34.000	33.267,73			
1.1	z tytułu dostaw i usług	13.082,84	24.000	23.358,73			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	0	0	221,00			i podatek od wyn
1.3.	inne	1.532,00	0	9.688,00			podatek VAT
2.	Zobowiązania długoterminowe	0	0	0			
2.1.	z tytułu dostaw i usług	0	0	0			
2.2.	z tytułu wynagrodzeń	0	0	0			
2.3.	inne	0	0	0			
3.	zobowiązania wymagalne			0			
X.	NALEŻNOŚCI	60.126,80	87.000	86.342,35			
	w tym wymagalne			0			
XI.	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC ROKU	344.266,83	50.000	58.402,46			stan na 31.12.12

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011r.	Plan na 2012 r. (po zmianach)	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	0	0	0		
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych					
1.	Dotacje z budżetu Województwa	0	0	0		
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji					
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych					
2.	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *		0	0		
					
3.	Inne środki na koszty zakupów inwestycyjnych **środki własne	56.164,71	249.650	249.631,52	100	
	zakup eksponatów	27.032,00	64.170	64.169,00	100	
	zakup elektronarzędzi, mebli, drzwi garaż.	13.617,01	35.810	35.806,98	100	
	zakup sprzętu komp., oprogramowania	15.515,70	1.880	1.875,85	100	
	zakup klimatyzatora, termohigrografu	0	3.020	3.013,80	100	
	zakup samoch.Volkswagen	0	141.020	141.020,00	100	
	zakup wydaw.do bibl., archiwa		3.750	3.745,89	100	

* wyszczególnić np.: RPO, PROW, MF EOG i NMF, POIS

07 lutego 2013 rok

GŁÓWNY KASJEROWY
Alina Kubińska

DYREKTOR
 Muzeum Powstania Łódzkiego
Jerzy Gładki

**SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO
NA DZIEŃ 31 grudnia 2012 R.
MUZEUM MARII KONOPNICKIEJ W ŻARNOWCU**

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31 XII 2012 r.	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	11,25	11,75	11,75	100	
II	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU	7 967,93	4 185,55	4 185,55	100	
III	PRZYCHODY OGÓLEM	572 776,99	589 500,00	589 412,21	100	
1	Dotacja Organizatora, w tym:	440 000,00	485 000,00	485 000,00	100	
1.1	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizacji zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	440 000,00	485 000,00	485 000,00	100	
1.2	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów	–	–	–	–	
2	Inne dotacje i subwencje	–	–	–	–	
3	Przychody własne, w tym:	106 213,30	89 000,00	88 975,25	100	
3.1	bilety	69 029,96	57 000,00	56 934,00	100	
3.2	wydawnictwa i pamiątki	37 183,34	32 000,00	32 041,25	100	
4	Przychody finansowe	–	–	–	–	
5	Inne przychody, w tym:	26 563,69	15 500,00	15 436,96	100	
5.1	darowizny	6 122,32	–	–	–	
5.2	odpisy amortyzacyjne, pozostałe przychody operacyjne	20 441,37	15 500,00	15 436,96	100	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31 XII 2012 r.	w tym z dotacji podmiotowej/ celowej Organizatora	% 5:4	Uwagi/ komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV	KOSZTY OGÓŁEM	577 500,93	589 500,00	579 893,10	485 000,00	98	
1	Wynagrodzenia, w tym:	336 341,73	322 000,00	321 284,91	321 284,91	100	
1.1	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	334 341,73	319 000,00	318 625,91	318 625,91	100	
1.2	honoraria, w tym:	-	-	-	-	-	
1.2.1	dla pracowników	-	-	-	-	-	
1.2.2	osób nie będących pracownikami	-	-	-	-	-	
1.3	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	2 000,00	3 000,00	2 659,00	2 659,00	89	
1.3.1	dla pracowników	-	-	-	-	-	
1.3.2	osób nie będących pracownikami	2 000,00	3 000,00	2 659,00	2 659,00	89	
2	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	53 998,76	60 000,00	59 289,71	59 289,71	99	
3	Amortyzacja	20 441,37	16 000,00	15 421,63	-	96	
4	Zużycie materiałów	18 153,53	30 361,00	28 343,46	28 343,46	93	
5	Energia	18 278,10	22 000,00	21 771,69	21 771,69	99	
6	Remonty	37 000,00	45 639,00	45 638,76	45 638,76	100	kwoty netto
7	Pozostałe usługi obce	29 157,62	28 000,00	26 281,49	8 671,47	96	
8	Szkolenia własnych pracowników	121,95	-	-	-	-	
9	Podróże służbowe	3 697,57	5 000,00	4 294,74	-	86	
10	Podatki i opłaty	3 229,81	3 000,00	2 205,56	-	74	
11	Koszty finansowe	-	-	-	-	-	
12	Pozostałe koszty	57 080,49	57 500,00	55 361,15	-	96	
V	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	-	-	-			
1	Zyski nadzwyczajne	-	-	-			
2	Straty nadzwyczajne	-	-	-			
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	- 4 723,94	0	9 519,11			
VII	PODATEK DOCHODOWY	-	-	-			
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	- 4 723,94	0	9 519,11			
IX	ZOBOWIĄZANIA	18 667,21	16 000,00	15 353,10			
1	Zobowiązania krótkoterminowe	18 667,21	16 000,00	15 353,10			
1.1	z tytułu dostaw i usług	1 887,59	2 000,00	1 558,89			
1.2	z tytułu wynagrodzeń	-	-	-			
1.3	inne	16 779,62	14 000,00	13 794,21			
2	Zobowiązania długoterminowe	-	-	-			
2.1	z tytułu dostaw i usług	-	-	-			
2.2	z tytułu wynagrodzeń	-	-	-			
2.3	inne	-	-	-			
3	zobowiązania wymagalne						
X	NALEŻNOŚCI	2 561,00	9 000,00	8 416,35			
	w tym wymagalne			-			
XI	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC ROKU	4 185,55	2 000,00	1 970,68			

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31 XII 2012 r.	% 4:3	Uwagi/komentarze
1	2	3	4		5	6
	WYDATKI MAJĄTKOWE	–	–	–	–	–
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych	–	–	–	–	–
1	Dotacje z budżetu Województwa	–	–	–	–	–
1.1	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji	–	–	–	–	–
1.2	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych	–	–	–	–	–
2	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych*	–	–	–	–	–
		–	–	–	–	–
3	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych**	–	–	–	–	–
		–	–	–	–	–

* wyszczególnić np. RPO, PROW, MF, EOG i NMF, POLiŚ

** wyszczególnić

Muzeum Marii Konopnickiej
w Żarnowcu

38-460 Jedlicze, tel./fax 013 43 520 13
NIP 684-178-49-25, Regon 180358182

GŁÓWNY KSIĘGOWY

mgr Małta Bukowczyk

DYREKTOR MUZEUM

mgr Paweł Bukowski

Żarnowiec, 25 lutego 2013 r.

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na dzień 31.12.2012 r.
 Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie
 35-010 Rzeszów, ul. Sokoła 13

Zm. nr 8

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	%:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	126,767	131,075	131,075	100,00%	
	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU	676 642,16	746 601,89	746 601,89	100,00%	
III.	PRZYCHODY OGÓLEM	7 175 389,97	7 396 539,00	7 380 032,69	99,78%	
1.	Dotacja organizatora	6 706 728,68	6 886 988,00	6 882 052,74	99,93%	
1.1.	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	6 706 728,68	6 886 988,00	6 882 052,74	99,93%	
1.2.	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów	0,00	0,00	0,00	0,00%	
2.	Inne dotacje i subwencje *	272 168,91	279 051,00	262 914,50	94,22%	
3.	Przychody własne, w tym:	35 044,98	36 000,00	37 832,22	105,09%	
3.1.	usługi poligraficzne	18 875,40	14 000,00	15 280,50	109,15%	
3.2.	usługi internetowe	1 710,63	2 000,00	2 395,12	119,76%	
3.3.	kiermasz starych książek	4 608,00	9 000,00	8 611,00	95,68%	
3.4.	pozostałe	9 951,05	11 000,00	11 545,60	104,96%	
4.	Przychody finansowe	15 258,42	17 000,00	17 113,03	100,66%	
5.	Inne przychody, w tym:	146 188,98	176 500,00	180 120,20	102,05%	
5.1.	kara za przetrzymanie, zagubienie, zniszczenie książek	33 893,91	43 000,00	43 631,72	101,47%	
5.2.	przychody z windykacji	10 738,66	13 000,00	13 643,66	104,95%	
5.3.	darowizny	0,00	17 000,00	26 363,95	155,08%	
5.4.	pozostałe	101 556,41	103 500,00	96 480,87	93,22%	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	w tym z dotacji podmiotowej /celowej Organizatora	%:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV.	KOSZTY OGÓLEM	8 356 120,27	8 890 798,00	8 860 590,00	6 882 002,74	99,66%	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	4 218 864,40	4 434 200,00	4 422 794,11	4 355 024,11	99,74%	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	4 138 776,40	4 328 200,00	4 323 049,11	4 323 049,11	99,88%	
1.2.	honoraria, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00		
1.2.1.	dla pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00		
1.2.2.	dla osób nie będących pracownikami	0,00	0,00	0,00	0,00		
1.3.	z tytułu umowy zlecenia lub o dzieło, w tym:	80 088,00	106 000,00	99 745,00	31 975,00	94,10%	
1.3.1.	dla pracowników	31 660,00	42 000,00	39 860,00	0,00	94,90%	
1.3.2.	dla osób nie będących pracownikami	48 428,00	64 000,00	59 885,00	31 975,00	93,57%	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	848 706,65	772 700,00	768 313,35	762 173,64	99,43%	
3.	Amortyzacja	1 702 925,39	2 120 000,00	2 114 050,43	362 249,90	99,72%	
4.	Zużycie materiałów	303 207,45	248 100,00	248 017,00	189 544,70	99,97%	
5.	Energia	275 152,39	304 000,00	303 911,87	303 911,87	99,97%	
6.	Remonty	302 253,68	75 500,00	70 641,40	70 641,40	93,56%	
7.	Pozostałe usługi obce	596 151,69	633 298,00	633 215,11	547 634,09	99,99%	
8.	Szkolenia własnych pracowników	4 965,00	5 150,00	5 117,70	5 117,70	99,37%	
9.	Podróże służbowe	12 420,63	4 250,00	4 215,70	3 121,08	99,19%	
10.	Podatki i opłaty	43 867,12	73 600,00	73 590,72	73 590,72	99,99%	
11.	Koszty finansowe	17,00	0,00	0,00	0,00		
12.	Pozostałe koszty	47 588,87	220 000,00	216 722,61	208 993,53	98,51%	
V.	WYNIK ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	0,00	0,00	0,00	0,00		
1.	Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00		
2.	Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00	0,00		
VI.	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	-1 180 730,30	-1 495 259,00	-1 480 557,31			
VII.	PODATEK DOCHODOWY	8 741,00	13 105,00	13 105,00			
VIII.	WYNIK FINANSOWY NETTO	-1 189 471,30	-1 508 364,00	-1 493 662,31			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	440 707,60	418 462,00	418 453,84			
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	409 631,74	415 013,00	415 005,46			
1.1.	z tytułu dostaw i usług	23 818,36	33 930,00	33 923,43			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	201 945,65	177 645,00	177 644,61			
1.3.	Inne	183 867,73	203 438,00	203 437,42			
2.	Zobowiązania długoterminowe	31 075,86	3 449,00	3 448,38			
2.1.	z tytułu dostaw i usług	0,00	0,00	0,00			
2.2.	z tytułu wynagrodzeń	0,00	0,00	0,00			
2.3.	Inne	31 075,86	3 449,00	3 448,38			
3.	zobowiązania wymagalne	0,00	0,00	0,00			
X.	NALEŻNOŚCI	108 009,41	108 000,00	103 712,51			
	w tym wymagalne	0,00	0,00	0,00			
XI.	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC ROKU	746 601,89	807 220,00	807 219,39			

* Znaczny wzrost kosztów w poz.12 "Pozostałe koszty" wynika ze zmiany wzoru sprawozdania. W 2011 r. wydatki z tytułu odpisu na ZFŚS ujmowane były w osobnej pozycji, a w obecnie obowiązującym formularzu wydatki te ujęte są w poz. "Pozostałe wydatki". W 2012 roku odpis na ZFŚS wyniósł 167 343,49zł.

* Inne dotacje i subwencje: dotacja od Instytutu Książki na realizację programu Dyskusyjne Kluby Książki 78.000,00 zł; programu Biblioteka+ 74.863,50 zł oraz od Biblioteki Narodowej na zakup nowości wydawniczych 110.051,00

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	4 893 745,98	286 996,00	269 278,70	93,83%	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych		0,00			
1.	Dotacje z budżetu Województwa	779 603,00	262 233,00	244 582,20	93,27%	
1.1.	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji	779 503,00	262 233,00	244 582,20	93,27%	
1.2.	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych		0,00			
2.	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych*	4 114 242,98	8 000,00	7 933,50	99,17%	
2.1.	Środki z EFRR na projekt PBC	4 114 242,98	0,00			
2.2.	Zakup klimatyzatorów - budżet Gminy Miasta Rzeszowa	0,00	8 000,00	7 933,50	99,17%	
2.3.			0,00			
3.	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych**	0,00	16 763,00	16 763,00	100,00%	
3.1.	Środki własne		16 763,00	16 763,00	100,00%	
3.2.			0,00			
3.3.			0,00			

* wyszczególnić np. RPO, PROW, MF EOG i NMF, POIiŚ

** wyszczególnić

Rzeszów, dnia 28 lutego 2013 r

Główny Księgowy

Dyrektor

GŁÓWNY KSIĘGOWY
mgr Joanna Fiszer

ZASTĘPCA DYREKTORA
mgr inż. Monika Ochar-Pawlak

W uzupełnieniu sprawozdania za 2012 r uprzejmie informuję, że pozycja amortyzacja uwzględniła następujące wartości:

1. Amortyzacja książek i zbiorów specjalnych oraz środków trwałych niskocennych, których zakup został sfinansowany z dotacji podmiotowej	362 249,90
2. Amortyzacja książek i zbiorów specjalnych, których zakup został sfinansowany dotacją z BN	110 051,00
3. Amortyzacja książek otrzymanych z darowizn (ujęte są w przychodach pod lp. III.5.3)	22 760,39
4. Amortyzacja liniowa środków trwałych sfinansowanych z dotacji inwestycyjnych	1 570 949,19
5. Amortyzacja liniowa środków trwałych sfinansowanych środkami własnymi	40 759,71
6. Amortyzacja liniowa środków trwałych sfinansowanych z dotacji rozwojowej I w formie darowizny, która ma odzwierciedlenie w przychodach (poz.III.5.4.)	7 380,24
RAZEM:	2 114 150,43

Powodem wystąpienia straty bilansowej jest amortyzacja składników majątku trwałego dokonywana metodą liniową. Biblioteka w latach poprzednich dokonywała inwestycji (zakup środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych), na realizację których otrzymała dotacje inwestycyjne, które w całości odniesione zostały na zwiększenie funduszu zasadniczego jednostki (zgodnie z obowiązującymi do końca 2011 r przepisami). Natomiast odpisy amortyzacyjne od tych składników majątku zwiększają koszty amortyzacji w kolejnych latach, nie powodując wypływu gotówki. W 2012 roku amortyzacja składników majątku trwałego, którego zakup został sfinansowany z dotacji rozwojowych wyniosła 1 570 949,19zł.

SPRAWOZDANIE Z WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO
na dzień 31.12.2012r.
nazwa Instytucji: Arboretum i Zakład Fizjografii w Boleszycach

Lp	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan 2012 r.	Wykonanie na 31.12.2012r.	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	29,58	30,25	30,33	100,26	
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POZĄTEK ROKU	203 800,10	189 421,15	189 421,15	100,00	z uwzgl. działalności społecznej
III.	PRZYCHODY OGÓŁEM	2 174 076,34	2 338 229,00	2 312 033,36	98,88	
1.	Dotacja organizatora	1 245 000,00	1 288 819,00	1 288 819,00	100,00	
1.1	dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych działań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	1 245 000,00	1 288 819,00	1 288 819,00	100,00	
1.2	dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów	0,00	0,00	0,00		
2.	Inne dotacje i subwencje	119 368,59	187 450,00	186 408,38	99,44	
3.	Przychody własne, w tym:	383 398,25	482 460,00	458 187,68	94,97	
3.1	bilety wstępu	280 139,87	331 600,00	307 578,78	92,76	
3.2	wydawnictwa	25 019,29	15 500,00	15 332,79	98,92	
3.3	rośliny i materiały ogrodnicze	35 555,68	74 510,00	74 505,24	99,99	
3.4	usługi pielęgnacyjne, prace naukowo-badawcze, organizacja konferencji i inne	3 855,61	15 300,00	15 232,01	99,56	
3.5	dzierżawa gruntu, wynajem mieszkań, refakturowanie mediów	38 827,80	45 550,00	45 538,86	99,98	
4.	Przychody finansowe	537,44	1 300,00	1 243,57	95,66	
5.	Inne przychody, w tym:	425 772,06	378 200,00	377 374,73	99,78	
5.1	rozł. dotacji na śr. trwałe (do wysokości amortyzacji)	202 279,53	177 100,00	177 104,84	100,00	
5.2	dotacja na pokrycie kosztów lat przyszłych	214 259,93	181 300,00	181 317,78	100,01	
5.3	Korekta VAT za poprzedni rok	143,00	100,00	91,00	91,00	
5.4	zwrot akcyzy za paliwo rolnicze	3 209,68	7 200,00	7 196,74	99,95	
5.5	kary i odszkodowania otrzymane	4 679,64	7 100,00	7 059,19	99,43	
5.6	Inne	1 200,28	5 400,00	4 605,18	85,28	

Lp	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na 31.12.2012r.	w tym z dotacji podmiotowej/celowej Organizatora	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV.	KOSZTY OGÓŁEM	2 227 516,26	2 363 800,00	2 356 983,74	1 288 819,00	99,71	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	1 051 878,18	1 096 200,00	1 095 667,46	996 457,46	99,95	
1.1	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	987 282,18	1 020 000,00	1 019 557,46	986 037,46	99,96	
1.2	honoraria, w tym:	14 187,00	44 100,00	44 100,00	2 000,00	100,00	
1.2.1	dla pracowników	4 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.2.2	osób nie będących pracownikami	10 187,00	44 100,00	44 100,00	2 000,00	100,00	
1.3	z tyt. umów zlecenia i o dzieło, w tym:	50 409,00	32 100,00	32 010,00	8 420,00	99,72	
1.3.1	dla pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.3.2	osób nie będących pracownikami	50 409,00	32 100,00	32 010,00	8 420,00	99,72	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	238 320,71	267 000,00	265 713,14	183 397,34	99,52	
3.	Amortyzacja	313 615,70	257 000,00	256 125,89		99,66	
4.	Zużycie materiałów	228 444,59	171 700,00	171 060,15	3 499,47	99,63	
5.	Energia	84 506,58	97 000,00	94 861,15		97,80	
6.	Remonty	42 441,08	149 000,00	148 933,02	80 000,00	99,96	
7.	Pozostałe usługi obce	153 851,94	221 000,00	220 509,95	20 899,53	99,78	
8.	Szkolenia własnych pracowników	6 781,95	4 600,00	4 565,20	4 565,20	99,24	
9.	Podróże służbowe	18 801,76	13 200,00	13 012,24		98,58	
10.	Podatki i opłaty	31 739,44	35 000,00	34 844,78		99,56	
11.	Koszty finansowe	228,69	100,00	18,38		18,38	
12.	Pozostałe koszty	56 905,64	52 000,00	51 672,38		99,37	
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZJNYCH	0,00	0,00	0,00			
1.	Zysk nadzwyczajny	0,00	0,00	0,00			
2.	Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00			
VI.	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	-53 439,92	-25 571,00	-44 950,38			
VII.	PODATEK DOCHODOWY	2 790,00	3 500,00	3 374,00			
VIII.	WYNIK FINANSOWY NETTO	-56 229,92	-29 071,00	-48 324,38			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	61 950,43	67 542,52	66 090,84			
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	61 950,43	67 542,52	66 090,84			
1.1.	z tytułu dostaw i usług	23 224,82	13 000,00	12 733,46			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	0,00	0,00	0,00			
1.3.	inne	38 725,61	54 542,52	53 357,38			

2.	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	0,00		
2.1.	z tytułu dostaw i usług	0,00	0,00			
2.2.	z tytułu wynagrodzeń	0,00	0,00			
2.3.	Inne	0,00	0,00			
3.	zobowiązania wymagalne	0,00	0,00			
X.	NALEŻNOŚCI	12 744,71	30 000,00	30 924,18		z uwzgl. działalności społecznej
	w tym wymagalne	0,00	0,00	0,00		
XI.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA KONIEC OKRESU	189 421,15	3 391,67	46 680,35		z uwzgl. działalności społecznej

lp	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na 31.12.2012r.	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	156 116,00	362 825,00	109 345,71	30,14	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych	0,00	69 500,00	69 493,60	99,99	
1.	Dotacje z budżetu Województwa	81 301,00	54 181,00	54 181,00	100,00	
a	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji, w tym:	81 301,00	41 181,00	41 181,00	100,00	
	Rewitalizacja i rozbudowa małej architektury ogrodowej do prezentacji kolekcji roślin pnących na terenie zabytkowej części Arboretum Bolestraszyce	81 301,00	0,00		0,00	
	Kaplica-modernizacja - ułożenie posadzki wewnątrz kaplicy	0,00	41 181,00	41 181,00	100,00	
b	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych	0,00	13 000,00	13 000,00	0,00	
2.	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych*	1 326,00	25 000,00	25 000,00	100,00	
1	Kaplica-modernizacja	0,00	25 000,00	25 000,00	100,00	
2	Ochrona ex i In situ różanecznika żółtego i ostrożeńca siedmiogrodzkiego oraz utrzymanie i ochrona stanowisk zagrożonych i rzadkich gatunków roślin kwaśnolubnych w Arboretum Bolestraszyce	1 326,00	0,00	0,00	0,00	
3.	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych**	73 489,00	311 869,00	30 164,71	9,67	
1	Centrum Edukacji Ekologicznej (Cisowa)-rekonstrukcja i adaptacja drewnianego budynku szkoły	7 427,00	67 650,00	3 500,00	5,17	
2	Kaplica-modernizacja	0,00	3 319,00	3 312,60	99,81	
3	Trejaż- modernizacja	0,00	6 000,00		0,00	nie zrealizowano z powodu braku środków
4	Budowa przyłącza wodnego	0,00	15 000,00	0,00	0,00	nie zrealizowano z powodu braku środków
5	Rewitalizacja alejek parkowych wraz z niezbędną infrastrukturą	0,00	49 000,00	10 000,00	20,41	
6	Budynek drewniany (Kalwaria)	2 255,52	47 000,00	900,00	1,91	
7	Ogrodzenie zewnętrzne	0,00	45 000,00	0,00	0,00	
8	Sprzęt komputerowy - laptop	3 275,80	3 700,00	3 700,00	100,00	
9	Rozbudowa systemu telewizji dozorowej	3 659,25	24 000,00	0,00	0,00	nie zrealizowano z powodu braku środków
10	Książki	3 529,16	3 300,00	3 233,39	97,98	
11	Hydrofor	0,00	6 000,00	0,00	0,00	nie zrealizowano z powodu braku środków
12	Zakup narzędzi i wyposażenia	16 597,99	13 069,00	4 913,32	37,60	
13	Rewitalizacja i rozbudowa małej architektury ogrodowej do prezentacji kolekcji roślin pnących na terenie zabytkowej części Arboretum Bolestraszyce	24 034,34	0,00	0,00	0,00	
14	Ochrona ex i In situ różanecznika żółtego i ostrożeńca siedmiogrodzkiego oraz utrzymanie i ochrona stanowisk zagrożonych i rzadkich gatunków roślin kwaśnolubnych w Arboretum Bolestraszyce	592,80	0,00	0,00	0,00	
15	Sprzęt fotograficzny	1 480,00	0,00	0,00	0,00	
16	Droga Cisowa	123,00	0,00	0,00	0,00	
17	Budowa kładki nad drogą	1 353,00	0,00	0,00	0,00	
18	Zakup gruntu	9 161,14	0,00	0	0,00	
19	Zakup WNIP	0,00	606,00	605,40	99,90	

*Wyszczególnić np., RPO, PROW, MF, EOG i NMF, POIS

** Wyszczególnić

Bolestraszyce, 27.02.2013 r.

.....
miejscowość, data

Główny Księgowy

Barbara Waleczak
Barbara Waleczak

.....
podpisy

DYREKTOR
Arboretum i Zakładu
Fizjografii w Bolestraszycach

Narcyz Piórecki
Narcyz Piórecki

**Sprawozdanie z wykonania planu finansowego
 na dzień 31.12.2012
 Galeria Sztuki Współczesnej w Przemyślu**

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	8	8	8	100,00	
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU	412,33	1444,93	1310,50	90,70	
III.	PRZYCHODY OGÓLEM	497778,14	588200,00	589002,07	100,14	
1.	Dotacja organizatora	386000,00	430000,00	430000,00	100,00	
1.1.	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	386000,00	430000,00	430000,00	100,00	
1.2.	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów	-	-			
2.	Inne dotacje i subwencje	-	45000,00	45000,00	100,00	
3.	Przychody własne, w tym	89886,83	94976,00	95772,97	100,84	
3.1	Sprzedaż towarów i usług	62081,16	63700,00	64424,07	101,14	
3.2	Sprzedaż towarów komisowych	5311,23	6126,00	6186,91	100,99	
3.3	Najem lokalu	10235,91	11150,00	11152,12	100,02	
3.4	Pozostałe przychody	12258,53	14000,00	14009,87	100,07	
4.	Inne przychody, w tym:	21876,71	18224,00	18229,10	100,03	
4.1.	darowizny	-				
4.2.	sponsoring	-				
4.3.	finansowe	54,95	66,00	70,87	107,38	
4.4.	inne	21836,36	18158,00	18158,23	100,00	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	w tym z dotacji podmiotowej / celowej Organizatora	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV	KOSZTY OGÓLEM	497438,05	588200,00	568772,27	430000,00	96,70	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	289873,90	336200,00	332953,40	282953,40	99,03	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	273363,90	263300,00	261613,40	261613,40	99,36	
1.2.	honoraria, w tym:	10000,00	60000,00	60000,00	10000,00	100,00	
1.2.1.	dla pracowników		-	15000,00		100,00	
1.2.2.	osób nie będących pracownikami	10000,00	60000,00	45000,00	10000,00	100,00	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	6510,00	12900,00	11340,00	11340,00	87,91	
1.3.1	dla pracowników	-	-				
1.3.2	osób nie będących pracownikami	6510,00	12900,00	11340,00	11340,00	97,91	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	44025,53	50113,00	50278,47	50278,47	100,33	
3.	Amortyzacja	18158,23	18158,00	18158,23		100,00	
4.	Zużycie materiałów	13958,20	24000,00	21677,70	16677,70	90,32	
5.	Energia	9315,94	10248,00	9786,04	9786,04	95,49	
6.	Remonty	243,37	420,00	420,32	420,32	100,08	
7.	Pozostałe usługi obce	60415,64	75000,00	64043,01	35961,00	85,39	
8.	Szkolenia własnych pracowników	-	-	-			

9.	Podróże służbowe	1091,51	3000,00	1826,36	1826,36	60,88
10.	Podatki i opłaty	128,31	147,00	147,50	147,50	100,34
11.	Koszty finansowe	14,10	-	631,49	-	-
12.	Pozostałe koszty	60213,32	71084,00	68849,75	31949,21	96,86
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	-	0,00			
1.	Zyski nadzwyczajne	-	0,00			
2.	Straty nadzwyczajne	-	0,00			
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	340,09	0,00	20229,80		
VII	PODATEK DOCHODOWY	0,00	0,00	0		
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	340,09	0,00	20220,800		
IX.	ZOBOWIAZANIA	44378,74	22567,70	24905,93		
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	44378,74	22567,70	24905,93		
1.1	z tytułu dostaw i usług	36884,28	10800,20	11798,54		
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	833,14	0,00	0		
1.3.	inne	6661,32	11767,50	13107,39		
2.	Zobowiązania długoterminowe					
2.1.	z tytułu dostaw i usług					
2.2.	z tytułu wynagrodzeń					
2.3.	inne					
3.	zobowiązania wymagalne					
X.	NALEŻNOŚCI	0,00				
	w tym wymagalne					
XI.	STAN SRODKÓW NA KONIEC ROKU	1310,50	0,00	9574,23		

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie r.	Plan na 2012 r	Wykonanie na dzień 31.03.2012	%(5:4)	Uwagi/komentarze
	1	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	-	-	-		
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych	-	-	-		
1.	Dotacje z budżetu Województwa	-	-	-		
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji	-	-	-		
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych	-	-	-		
2.	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *	-	-	-		
					
					
					
3.	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	-	-	-		
					
					
					

* wyszczególnić np.. RPO, PROW, MF EOG i NMF, POIiS

** wyszczególnić

Przemyśl 28.02.2013
miejsowość, data

GŁÓWNA KSIĘGOWA

Marta Mryc

DYREKTOR
Galerii Sztuki
Współczesnej

.....dr.hab. Janusz J. Cywicki
podpisy

zuz. nr 11

WOLNOWNIKI DOM KULTURY
 35-350 Pleszów, ul. Okrzei 7
 tel. (017) 66 352 57, tel./fax 36 352 80
 NIP 613-02-68-042 RIDICN 000976568

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na dzień 31.12.2012r.

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	%(5:4)	Uwagi/ komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	58,6	59,5	59	99,16	
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU	43 845,80	36 706,81	36 706,81	100,00	
III.	PRZYCHODY OGÓLEM	3 207 139,13	3 378 757,00	3 258 129,11	96,43	
1.	Dotacja organizatora, w tym:	2 776 000,00	2 853 000,00	2 852 999,40	100,00	
1.1.	dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	2 776 000,00	2 703 000,00	2 702 999,40	100,00	
1.2.	dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów		150 000,00	150 000,00	100,00	
2.	Inne dotacje i subwencje	70 480,00	50 500,00	50 500,00	100,00	
3.	Przychody ze sprzedaży, w tym	321 328,51	428 000,00	306 961,62	71,72	
3.1.	bilety	24 176,00	40 000,00	30 941,68	77,35	
3.2.	programy i wydawnictwa	1 373,04	2 000,00	99,10	4,96	
3.3.	najem	203 256,20	273 000,00	194 051,38	71,08	
3.4.	reklama	0,00	0,00	0,00	0,00	
3.6.	pozostałe	92 524,21	113 000,00	81 869,46	72,45	
3.6.						
4.	Inne przychody w tym	39 330,62	47 257,00	47 668,09	100,87	
4.1.	przychody z tytułu korekt vat	19 975,92	27 000,00	23 162,52	85,79	
4.2.	pokrycie amortyzacji prawa wieczystego użytkowania	4 357,00	4 357,00	4 357,00	100,00	
4.3.	darowizny	600,00	1 000,00	0,00	0,00	
4.4.	sponsoring	7 000,00	1 000,00	6 500,00	650,00	
4.5.	kary umowne	975,00	0,00	0,00	0,00	
4.6.	inne	2 387,83	8 900,00	8 606,45	96,70	
4.7.	finansowe	4 055,07	5 000,00	5 042,12	100,84	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	w tym z dotacji podmiotowej/celowej Organizatora	%(5:4)	Uwagi/ komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV.	KOSZTY OGÓLEM	3 615 477,90	3 803 901,00	3 673 279,45	2 852 999,40	96,57	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	2 033 073,05	2 077 400,00	2 061 888,14	1 949 419,40	99,25	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	1 883 559,05	1 902 400,00	1 892 139,14	1 800 000,00	99,46	
1.2.	honoraria, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.2.1.	- dla pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.2.2.	- osób nie będących pracownikami	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	149 514,00	175 000,00	169 747,00	149 419,40	97,00	
1.3.1.	- dla pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.3.2.	- osób nie będących pracownikami	149 514,00	175 000,00	169 747,00	149 419,40	97,00	
1.4.	nagrody	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	411 880,86	450 000,00	435 500,73	293 000,00	96,78	
3.	Amortyzacja	444 839,00	446 000,00	445 892,36	0,00	99,98	
4.	Zużycie materiałów	104 833,70	110 000,00	109 527,28	90 000,00	99,57	
5.	Energia	108 770,76	120 000,00	117 964,14	100 000,00	98,30	
6.	Remonty	12 555,45	20 000,00	13 580,45	13 580,00	67,90	
7.	Pozostałe usługi obce	296 855,06	366 501,00	303 195,46	280 000,00	82,73	
8.	Szkolenia własnych pracowników	2 675,00	13 000,00	7 160,00	5 000,00	55,08	
9.	Podróże służbowe	3 077,10	4 000,00	3 531,74	2 000,00	88,29	
10.	Podatki i opłaty	54 888,95	57 000,00	55 961,15	40 000,00	98,18	
11.	Koszty finansowe	19 272,43	5 000,00	4,00	0,00	0,08	
12.	Pozostałe koszty	122 776,55	135 000,00	119 078,45	80 000,00	88,20	
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	0,00	0,00				
1.	Zyski nadzwyczajne						
2.	Straty nadzwyczajne						
VI.	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	-408 338,77	-425 144,00	-415 150,34			
VII.	PODATEK DOCHODOWY	2 379,00	3 000,00	121,00			
VIII.	WYNIK FINANSOWY NETTO	-410 717,77	-428 144,00	-415 271,34			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	89 737,29	81 000,00	97 268,05			
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	89 737,29	81 000,00	97 268,05			
1.1.	z tytułu dostaw i usług	10 579,09	2 000,00	12 950,91			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	739,13		689,64			
1.3.	inne	78 419,07	79 000,00	83 627,50			
2.	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	0,00			
2.1.	z tytułu dostaw i usług	0,00	0,00	0,00			
2.2.	z tytułu wynagrodzeń	0,00	0,00	0,00			
2.3.	inne	0,00	0,00	0,00			
3.	Zobowiązania wymagalne			0,00			
X.	NALEŻNOŚCI	120 372,39	120 000,00	110 812,87			ZFŚS - 89 214,84
	w tym wymagalne			11 616,76			
XI.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA KONIEC ROKU	36 706,81	44 375,65	69 026,84			ZFŚS kasa i bank - 8509,30

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	60 704,88	16 000,00	13 390,57	83,69	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych				0,00	
1.	Dotacje z budżetu Województwa	58 300,00	0,00	0,00	0,00	
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji	58 300,00	0,00	0,00	0,00	
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych		0,00	0,00	0,00	
2.	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *	0,00	0,00	0,00	0,00	
					
					
					
3.	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	2 404,88	16 000,00	13 390,57	83,69	
1	zakup instrumentów	400,00	0,00	0,00	0,00	
2	programy i licencje	2 004,88	0,00	0,00	0,00	
3	sprzęt komputerowy	0	5000	3512,19	70,24	
4	stroje, obuwie	0	8000	7541,83	94,27	
5	pozostałe	0	3000	2336,55	77,89	

* wyszczególnić np.: RPO, PROW, MF EOG I NMF, POIS

** wyszczególnić

Rzeszów 27.02.2012

GŁÓWNY KSIĘGOWY

Sabik/B
Barbara Sabik

DYREKTOR

Wojewódzkiego Związku Kultury

W Rzeszowie

Marek Jasirzębki

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na

dzień 31.12.2012

NIP 795-21-03-001-001 nazwa instytucji: Centrum Kulturalne w Przemysłu

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	38	36,5	38,5	105,48	
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POZĄTEK ROKU	141202,56	6359,04	6359,04	100,00	
III.	PRZYCHODY OGÓŁEM	2248668,01	2413593,00	2409892,56	99,85	
1.	Dotacja organizatora	1777281,32	1871000,00	1871000,00	100,00	
1.1.	Dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	1777281,32	1871000,00	1871000,00	100,00	
1.2.	Dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów	0,00	0,00	0,00	0,00	
2.	Inne dotacje i subwencje	20000,00	6353,00	6353,00	100,00	
3.	Przychody własne, w tym	417503,08	484150,61	480450,17	99,24	
3.1.	Bilety	202107,44	238906,37	238906,37	100,00	
3.2.	Akredytacje	80280,00	72681,00	72681,00	100,00	
3.3.	Odpłatności za zajęcia	44055,00	52626,00	52626,00	100,00	
3.4.	Pozostałe usługi	91060,64	119937,24	116236,80	96,91	
4.	Przychody finansowe	0,00	2608,94	2608,94	100,00	
5.	Inne przychody, w tym:	33883,61	49480,45	49480,45	100,00	
5.1.	darowizny	5147,15	2491,00	2491,00	100,00	
5.2.	sponsoring	0,00	0,00	0,00	0,00	
5.3.	finansowe	6677,77	0,00	0,00	0,00	
5.4.	pozostałe	22058,69	46989,45	46989,45	100,00	

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	w tym z dotacji podmiotowej/ celowej Organizatora	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV	KOSZTY OGÓŁEM	2360923,72	2575582,00	2599722,87	1871000,00	100,94	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	1186734,90	1252907,92	1252907,92	1016636,00	100,00	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	1097145,90	1157442,42	1157442,42	941409,00	100,00	
1.2.	honoraria, w tym:	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.2.1.	dla pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.2.2.	osób nie będących pracownikami	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	89589,00	95465,50	95465,50	75227,00	100,00	
1.3.1.	dla pracowników	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
1.3.2.	osób nie będących pracownikami	89589,00	95465,50	95465,50	75227,00	100,00	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	183738,45	264231,90	264231,90	208215,00	100,00	
3.	Amortyzacja	218452,51	210514,15	234655,02	0,00	111,47	
4.	Zużycie materiałów	71479,32	134791,00	134791,00	106215,00	100,00	
5.	Energia	96865,49	109595,02	109595,02	86361,00	100,00	
6.	Remonty	0,00	3154,64	3154,64	0,00	100,00	
7.	Pozostałe usługi obce	413474,78	433062,26	433062,26	341253,00	100,00	
8.	Szkolenia własnych pracowników	5464,37	4150,83	4150,83	3350,00	100,00	
9.	Podróże służbowe	13382,39	10544,41	10544,41	8309,00	100,00	
10.	Podatki i opłaty	30214,53	38159,00	38159,00	30069,00	100,00	

11.	Koszty finansowe	2608,48	73,32	73,32	0,00	100,00
12.	Pozostałe koszty	138508,50	114397,55	114397,55	100661,00	100,00
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH					
1.	Zyski nadzwyczajne	4890,19	0,00	0,00		
2.	Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00		
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	-107365,52	-161989,00	-189830,31		
VII	PODATEK DOCHODOWY	0,00	0,00	0,00		
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	-107365,52	-161989,00	-189830,31		
IX.	ZOBOWIĄZANIA	46604,24	46604,24	147722,02		
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	46604,24	46604,24	147722,02		
1.1	z tytułu dostaw i usług	15156,12	15156,12	26730,55		
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	0,00	0,00	910,00		
1.3.	inne	31448,12	31448,12	120081,47		
2.	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	0,00		
2.1.	z tytułu dostaw i usług	0,00	0,00	0,00		
2.2.	z tytułu wynagrodzeń	0,00	0,00	0,00		
2.3.	inne	0,00	0,00	0,00		
3.	zobowiązania wymagalne			0,00		
X.	NALEŻNOŚCI	13872,76	13872,76	101954,91		
	w tym wymagalne			1492,32		
XI.	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC ROKU	6359,04	6359,04	30761,68		

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	3	4	5	6	7	
	WYDATKI MAJĄTKOWE	533264,40	2357496,73	665390,80	28,22	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych					
1.	Dotacje z budżetu Województwa	76053,00	0,00	607333,00	0,00	
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji	0,00	0,00	607333,00	0,00	
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych	76053,00	0,00	0,00	0,00	
	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *	396532,42	2357496,73	50000,00	2,12	
	RPO „e-podkarpackie Centrum Kulturalne – rozwój teleinformatyczny Centrum Kulturalnego w Przemysłu – wojewódzkiej instytucji kultury (etap I)”	396532,42	0,00	0,00	0,00	
	RPO „Kompleksowa modernizacja, odnowa i ochrona budynku Centrum Kulturalnego w Przemysłu – wojewódzkiej instytucji kultury (II część)	0,00	2357496,73	0,00	0,00	
	Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków „Kompleksowa modernizacja, odnowa i ochrona budynku Centrum Kulturalnego w Przemysłu – wojewódzkiej instytucji kultury (II część)	0,00	0,00	50000,00	0,00	
3.	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	60678,98	0,00	8057,80	0,00	
	Własne „e-podkarpackie Centrum Kulturalne – rozwój teleinformatyczny Centrum Kulturalnego w Przemysłu – wojewódzkiej instytucji kultury (etap I)”	60678,98	0,00	0,00	0,00	
	Własne „Kompleksowa modernizacja, odnowa i ochrona budynku Centrum Kulturalnego w Przemysłu – wojewódzkiej instytucji kultury (II część)	0,00	0,00	8057,80	0,00	

* wyszczególnić np.: RPO, PROW, MF EOG i NMF, POIS

** wyszczególnić

Główny Księgowy
Przemysłu, dnia 27.02.2013

Alina Ma

DYREKTOR
mgr Adam Holwa
podpisy

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na dzień 31.12.2012r.

TEATR IM. W. SIEMASZKOWEJ W RZESZOWIE

Lp	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	%(6:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	83,68	84,63	84,2	99,49	
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU	467 360,95	252 652,24	252 652,24	100,00	
III.	PRZYCHODY OGÓLEM	6 114 060,80	6 187 560,00	5 993 180,94	96,86	
1.	Dotacja organizatora, w tym:	4 179 432,00	4 294 860,00	4 294 860,00	100,00	
1.1.	dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	4 179 432,00	4 254 860,00	4 254 860,00	100,00	
1.2.	dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów	0,00	40 000,00	40 000,00	100,00	
2.	Inne dotacje i subwencje	46 711,58	100 000,00	100 000,00	100,00	
3.	Przychody ze sprzedaży, w tym	1 799 646,91	1 732 000,00	1 552 016,30	89,61	
3.1.	bilety	1 381 633,78	1 330 000,00	1 215 683,36	91,40	
3.2.	programy i wydawnictwa	4 106,61	2 000,00	1 134,14	56,71	
3.3.	sprzedaż spektakli	47 407,42	40 000,00	29 333,33	73,33	
3.4.	transport, gospod. mieszkaniowa	137 829,55	140 000,00	131 377,32	93,84	
3.5.	wynajem	95 042,44	70 000,00	54 012,47	77,16	
3.6.	reklama	77 942,44	100 000,00	89 130,06	89,13	
3.7.	pozostałe wpływy ze sprzedaży	55 584,77	50 000,00	31 345,62	62,69	
4.	Pozostałe przychody, w tym:	69 826,26	53 000,00	38 940,90	73,47	
4.1.	darowizny	13 000,00	0,00	0,00		
4.2.	pozostałe przychody	56 826,26	53 000,00	38 940,90	73,47	
5.	Przychody finansowe	18 544,05	7 700,00	7 363,74	95,63	

Lp	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	w tym z dotacji podmiotowej (celowej) Organizatora	%(6:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV.	KOSZTY OGÓLEM	6 611 970,05	6 521 560,00	6 424 443,58	4 294 860,00	98,51	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	3 774 786,29	3 702 000,00	3 645 072,92	3 270 000,00	98,46	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	3 017 850,79	3 000 000,00	2 962 904,77	2 850 000,00	98,76	
1.2.	honoraria, w tym:	619 761,50	525 000,00	510 741,15	350 000,00	97,28	
1.2.1.	- dla pracowników	45 722,50	25 000,00	24 475,00		97,90	
1.2.2.	- osób nie będących pracownikami	574 039,00	500 000,00	486 266,15	350 000,00	97,25	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	126 674,00	147 000,00	141 427,00	70 000,00	96,21	
1.3.1.	- dla pracowników	21 320,00	27 000,00	26 397,00		97,77	
1.3.2.	- osób nie będących pracownikami	105 354,00	120 000,00	115 030,00	70 000,00	95,86	
1.4.	nagrody	10 500,00	30 000,00	30 000,00		100,00	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	659 892,63	700 000,00	697 839,97	565 000,00	99,69	
3.	Amortyzacja	423 953,27	363 000,00	352 251,08		99,79	
4.	Zużycie materiałów	259 060,55	260 000,00	257 985,15	30 000,00	99,23	
5.	Energia	185 955,83	205 000,00	201 709,86	59 560,00	98,40	
6.	Remonty	302 939,73	192 560,00	189 147,46	185 300,00	98,23	
7.	Pozostałe usługi obce	669 665,20	760 000,00	753 719,94	185 000,00	99,17	
8.	Szkolenia własnych pracowników	4 033,65	4 000,00	3 328,37		83,21	
9.	Podróże służbowe	56 316,47	20 000,00	15 223,44		76,12	
10.	Podatki i opłaty	82 332,03	85 000,00	81 396,03		95,76	
11.	Koszty finansowe	80 621,22	30 000,00	28 757,99		95,19	
12.	Pozostałe koszty	232 512,68	200 000,00	190 011,37		95,01	
	w tym tantiemy autorskie	198 906,22	160 000,00	156 548,38		97,84	
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	0,00	0,00	0,00			
1.	Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00			
2.	Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00			
VI.	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	-497 909,25	-334 000,00	-431 262,64			
VII.	PODATEK DOCHODOWY	8 662,00	9 000,00	8 384,00			
VIII.	WYNIK FINANSOWY NETTO	-506 571,25	-343 000,00	-439 646,64			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	333 944,91	310 000,00	328 844,04			
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	333 944,91	310 000,00	328 844,04			
1.1.	z tytułu dostaw i usług	65 834,83	60 000,00	61 943,34			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	51 628,85	50 000,00	53 015,69			
1.3.	inna	216 481,23	200 000,00	203 884,81			
2.	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	0,00			
2.1.	z tytułu dostaw i usług						
2.2.	z tytułu wynagrodzeń						
2.3.	inna						
3.	Zobowiązania wymagalne						
X.	NALEŻNOŚCI	90 455,19	90 000,00	108 670,82			
	w tym wymagalne			7 785,65			
XI.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA KONIEC ROKU	252 652,24	258 162,52	110 553,25			

* - Brak możliwości równoważenia odpisów amortyzacyjnych przychodami, powoduje powstawanie straty.

W związku z tym w planach na rok 2012, zakłada się ujemny wynik finansowy, nie przekraczający jednak wysokości amortyzacji.

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012	% 5:4	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	5 155,67	92 932,00	77 451,76		
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych					
1.	Dotacje z budżetu Województwa	0,00	67 140,00	55 966,38		
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji		67 140,00	55 966,38		
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych					
	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *					
2.		0,00	0,00	0,00		
					
					
					
	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	5 155,67	25 792,00	21 485,37		
3.	zesławy komputerowe	5 155,67	7 500,00	6 242,03		
	podesty		18 292,00	15 243,34		

* wyszczególnić np.: RPO, PROW, MF EOG i NMF, POiIS

** wyszczególnić

Wykonanie zadań i zakupów inwestycyjnych wykazano wg. zapisów na koncie: "inwestycje" oraz "środki trwałe"

Rzeszów 28.02.2013r.

GLÓWNY KSIĘGOWY

mgr inż. Renata Pisarek

FILHARMONIA PODKARPACKA

 Im. Artura Malawskiego w Rzeszowie
 ul. Chopina 30, 35-060 Rzeszów

Tel. 17 850 00 00 NIP: 812 02 63 10

Sprawozdanie z wykonania planu finansowego na dzień 31 grudnia 2012 r.
nazwa instytucji: FILHARMONIA PODKARPACKA IM. ARTURA MALAWSKIEGO W RZESZOWIE korekta

Zm. nr 14

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7
I.	LICZBA ZATRUDNIONYCH (W ETATACH)	115,64	120	115,11	95,92	
II.	STAN ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA POCZĄTEK ROKU/NA DZIEŃ 31.12.2012 r.(kol.5)	2 465 546,95	1 403 795,76	144 624,68	10,30	Szczegółowe zestawienie środków finansowych na dzień 31.12.2012 - w załączniku
III.	PRZYCHODY OGÓŁEM	8 301 720,26	10 800 000,00	10 655 194,80	98,66	
1.	Dotacja organizatora, w tym:	6 110 000,00	8 782 184,00	8 782 184,00	100,00	
1.1.	dotacja podmiotowa na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych zadań statutowych, w tym na utrzymanie i remonty obiektów	6 110 000,00	8 467 184,00	8 467 184,00	100,00	
1.2.	dotacja celowa na realizację wskazanych zadań i programów	0,00	315 000,00	315 000,00	100,00	
2.	Inne dotacje i subwencje	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100,00	
3.	Przychody własne, w tym:	1 847 128,55	1 720 000,00	1 571 187,76	91,34	
3.1	bilety, programy, wydawnictwa	1 006 077,15	1 055 000,00	998 131,57	94,61	
3.2	usługi najmu	408 087,53	300 000,00	249 327,74	83,11	
3.3	usługi reklamowe	412 878,30	350 000,00	318 922,91	91,12	
3.4	licencje i prawa autorskie	5 691,06	10 000,00	1 626,02	16,26	
3.5	refakturowanie usług (energia, woda, ścieki, itp.)	14 394,51	5 000,00	3 179,52	63,59	
4.	Przychody finansowe	53 134,26	55 000,00	50 875,22	92,50	
5.	Inne przychody, w tym:	191 459,54	142 816,00	150 947,82	105,69	
5.1.	darowizny	23 140,00	15 000,00	14 000,00	93,33	
5.2.	sponsoring					Ujęto w pozycji usługi reklamowe
5.3.	wpływy z tytułu rocznej korekty VAT,	156 366,30	106 000,00	105 080,81	99,13	
5.4.	pozostałe przychody (zmiana stanu produktów, odpisy równoległe, inne)	11 953,24	21 816,00	31 867,01	146,07	W tym :zmiana stanu produktów 14 612,55

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie w 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	w tym z dotacji podmiotowej/celowej Organizatora	% (5:4)	Uwagi/komentarze
1	2	3	4	5	6	7	8
IV	KOSZTY OGÓŁEM	10 184 063,87	10 800 000,00	10 444 693,17	8 782 184,00	96,71	
1.	Wynagrodzenia, w tym:	5 312 958,29	5 930 000,00	5 821 147,84	5 702 184,00	98,16	
1.1.	wynagrodzenia osobowe z tytułu umowy o pracę	4 346 158,65	4 970 000,00	4 919 424,71	4 910 000,00	98,98	
1.2.	honoraria, w tym:	831 426,14	855 000,00	804 356,63	700 000,00	94,08	
1.2.1.	dla pracowników	90 930,00	95 000,00	62 667,00	60 000,00	65,97	
1.2.2.	osób nie będących pracownikami	740 496,14	760 000,00	741 689,63	640 000,00	97,59	
1.3.	z tytułu umów zlecenia i o dzieło, w tym:	135 373,50	105 000,00	97 366,50	92 184,00	92,73	
1.3.1	dla pracowników	43 744,00	35 000,00	32 052,50	32 184,00	91,58	
1.3.2	osób nie będących pracownikami	91 629,00	70 000,00	65 314,00	60 000,00	93,31	
2.	Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	906 549,89	1 145 000,00	1 101 437,11	1 050 000,00	96,20	
3.	Amortyzacja	1 576 271,40	1 520 000,00	1 502 920,19		98,88	
4.	Zużycie materiałów	249 769,39	290 000,00	276 750,42	260 000,00	95,43	
5.	Energia	264 906,41	300 000,00	268 212,23	250 000,00	89,40	
6.	Remonty	26 620,74	75 000,00	70 486,41	70 000,00	93,98	
7.	Pozostałe usługi obce	1 464 507,66	1 100 000,00	1 030 618,91	1 000 000,00	93,69	
8.	Szkolenia własnych pracowników	15 122,59	25 000,00	22 389,85	22 000,00	89,56	
9.	Podróże służbowe	17 784,22	28 000,00	27 389,50	27 000,00	97,82	

10.	Podatki i opłaty	44 513,41	42 000,00	40 194,03	40 000,00	95,70	
11.	Koszty finansowe	8 580,73	15 000,00	12 525,33	10 000,00	83,50	
12.	Pozostałe koszty	296 479,14	330 000,00	270 621,35	251 000,00	82,00	
V.	WYNIKI ZDARZEŃ NADZWYCZAJNYCH	3 105,30	0,00	0,00			
1.	Zyski nadzwyczajne	3 105,30	0,00	0,00			
2.	Straty nadzwyczajne	0,00	0,00	0,00			
VI	WYNIK FINANSOWY BRUTTO	- 1 879 238,22	0,00	210 501,63			
VII	PODATEK DOCHODOWY	2 958,00	0,00	2 773,00			
VIII	WYNIK FINANSOWY NETTO	- 1 882 196,22	0,00	207 728,63			
IX.	ZOBOWIĄZANIA	437 018,52	400 000,00	225 987,34	100 000,00		
1.	Zobowiązania krótkoterminowe	437 018,52	400 000,00	225 987,34	100 000,00		
1.1	z tytułu dostaw i usług	47 883,59	100 000,00	64 608,85			
1.2.	z tytułu wynagrodzeń	139 648,71	100 000,00	4 790,18			
1.3.	inne	249 486,22	200 000,00	155 688,31	100 000,00		
2.	Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00	0,00			
2.1.	z tytułu dostaw i usług						
2.2.	z tytułu wynagrodzeń						
2.3.	inne						
3.	zobowiązania wymagalne			0,00			
X.	NALEŻNOŚCI (łącznie z ZFŚS)	316 261,18	300 000,00	410 139,86			w tym z tytułu: - pożyczek z ZFŚS kwota 191.111,20 zł
	w tym wymagalne			3 050,00			zgodnie z Rb-N
XI.	STAN ŚRODKÓW NA KONIEC ROKU	1 403 795,76	232 057,59	-			

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2011 r.	Plan na 2012 r.	Wykonanie na dzień 31.12.2012 r.	% 4:3	Uwagi/komentarze
	1	3	4	5	6	7
	WYDATKI MAJĄTKOWE	954 029,35	525 000,00	517 063,37	98,49	
	w tym na prace przy obiektach zabytkowych					
1.	Dotacje z budżetu Województwa	0,00	225 000,00	225 000,00	100,00	
	Dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji					
	Dotacje celowe na koszty zakupów inwestycyjnych	0,00	225 000,00	225 000,00	100,00	
2.	Inne dotacje celowe na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych *	125 000,00	250 000,00	250 000,00	100,00	
	Dotacja z MKiDN w ramach programu „Infrastruktura kultury”.	125 000,00	250 000,00	250 000,00	100,00	
3.	Inne środki na koszty realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych **	824 029,35	50 000,00	42 063,37	84,13	
	Wkład własny do projektu/środki własne	824 029,35				
	Środki własne		50 000,00	42 063,37	84,13	
					

* wyszczególnić np.. RPO, PROW, MF EOG i NMF, POIiŚ

Wyjaśnienia dotyczące amortyzacji oraz stanu środków finansowych w załączeniu.

GŁÓWNY KSIĘGOWY

Ewa Cebulak

Z-CA DYREKTORA
ds. administracyjno-technicznych

Paweł STOCHMAL

DYREKTOR, NACZELNY

prof. Marta Wierzbieniec

podpisy

Rzeszów, 6 marca 2013 r.
miejsowość, data

FILHARMONIA PODKARPACKA

im. Artura Malawskiego w Rzeszowie

ul. Piłsudskiego 38-060 Rzeszów

Tel. 17 862-84-08, Fax: 17 862-23-33, skt. poczt. 204

NIP: 813-02-67-013

Informacje dodatkowe do wykonania planu finansowego na dzień 31 grudnia 2012 r.

1. Stan środków finansowych na dzień 31 grudnia 2012 r. (w tym ZFSS) :

Wyszczególnienie	Stan środków na dzień 31.12.2012
środki pieniężne w kasach	21.778,70
środki pieniężne na bieżących rachunkach bankowych	116.648,45
środki pieniężne ZFSS	6.197,53
Łącznie	144.624,68

2. Koszty amortyzacji w okresie styczeń – grudzień 2012 r.

Koszty amortyzacji w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. wynoszą 1.502.920,19 zł, w tym amortyzacja nie mająca odzwierciedlenia w przychodach stanowi kwotę 1.475.495,16 zł, natomiast amortyzacja wynikająca z zakupów dokonanych w w/w okresie stanowi kwotę 27.425,03 zł, w tym odpis jednorazowy – 26.506,74 zł, amortyzacja liniowa 918,29 zł.

3. Należności wymagalne na dzień 31.12.2012 r. (zgodnie z Rb-N) z tytułu świadczonych usług wynoszą 3.050,00 zł :

- PPH Transsystem S.A. – kwota 2.460,00 – Filharmonia zgłosiła wierzytelność do Syndyka Masy Upadłościowej
- Prywatne Przedszkole „MIŚ” – Rzeszów – kwota 90,00 (zapłacono 10.01.2013 r.)
- Prywatne Przedszkole „JAŚ I MAŁGOSIA” – Łańcut – kwota 100,00 (zapłacono 10.01.2013 r.)
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Niebyleckiej – kwota 400,00 (zapłacono 17.01.2013 r.)

GŁÓWNY KSIĘGOWY

Ewa Cebulak

Rzeszów, 6 marca 2013 r.

Z-CA DYREKTORA
ds. administracyjno-technicznych

Paweł STOCHMAL

DYREKTOR NACZELNY

Prof. Marta Wierzbieniec

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PLANU 2012 ROKU

Muzeum Zamek w Łańcucie

I. Wynik finansowy

Zysk netto – 355.474,87 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 257.532,51 zł, należności – 590.598,33 zł, w tym wymagalne 10.544,65 zł (Hotel i Restauracja „Zamkowa” sp.c. Łańcut – czynsz 8.437,98 zł, Galeria Sztuki PAPAGEORGIO Olga Kadyło Łańcut – wynajęcie powierzchni, woda, energia elektryczna 400,52 zł, Dobosz Krystyna Łańcut – woda 8,20 zł, MOMA DESIGN AND BOOK STORE Nowy Jork – wydawnictwa 1,690 zł, Lider: MEANDER Konserwacja Dzieł Sztuki Toruń ul. Czecha 12 – woda 7,95 zł). Środki pieniężne – 2.011.901,92 zł.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 23,7 % (z 9.938.054,26 zł w 2011 roku do 12.292.086,34 zł w 2012 roku), w tym dotacja na wydatki bieżące z budżetu województwa o 27,1 % (z 3.081.390 zł w 2011 roku do 3.916.491 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zwiększyły się w stosunku do 2011 roku o 1,1 % (z 2.639.413,45 zł w 2011 roku do 2.669.521,58 zł w 2012 roku), wpływ na ten stan miał wzrost pozostałych przychodów (wzrost otrzymanych odszkodowań - z ubezpieczenia za uszkodzone systemy po wyładowaniach atmosferycznych, przychody z tytułu kar umownych, przychody za usługi przewodnickie) o 67,2 % przy jednoczesnym spadku przychodów ze sprzedaży biletów o 0,9 % (mimo wzrostu liczby zwiedzających z 301.678 osób w 2011 roku do 307.905 osób w 2012 roku), wydawnictw i pamiątek o 1,6 % oraz z tytułu najmu o 16,5 %.

Koszty ogółem wzrosły o 14,5 % (z 10.420.109,05 zł w 2011 roku do 11.928.460,47 zł w 2012 roku), głównie z powodu zwiększenia kosztów związanych z remontami aż o 1941 % (z 48.105,09 zł w 2011 roku do 982.190,67 zł w 2012 roku, w tym środki z budżetu województwa 712.594,31 zł). Wzrosły również pozostałe usługi obce o 45 % (koszty napraw uszkodzonych systemów po wyładowaniach atmosferycznych, usługa wykonania dokumentacji technicznej na remont dachu Zamku, koszty pielęgnacji drzew – obsadzania uzupełniające i wycinka drzew w zabytkowym parku), zużycie materiałów o 32 %, energia o 18,9 % i amortyzacja o 2,2 % przy jednoczesnym spadku kosztów wynagrodzeń o 1,6 %.

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 179 (180 osób) w roku poprzednim wynosiło 178 (180 osób).

V. Remonty:

1. Zadanie pn. „Remont fragmentu muru ogrodzeniowego wraz z filarkiem przęsłem ogrodzenia przy Bramie Głównej”. Planowana kwota na 2012 r. 80.294 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 25.000 zł, środki własne – 55.294 zł. Wykonanie 80.294 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 25.000 zł, środki własne – 55.294 zł.

2. Zadanie pn. „Konserwacja wnętrza II piętra oraz remont dachu w budynku Zamku ORKA II b”. Planowana kwota na 2012 r. 708.822 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 549.760 zł, środki własne – 159.062 zł. Wykonanie 708.822 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 549.760 zł, środki własne – 159.062 zł.

3. Zadanie pn. Wkład własny instytucji kultury do projektów finansowanych przez podmioty zewnętrzne – różne roboty remontowe. Planowana kwota na 2012 r. 574.373 zł, w tym: dotacja MKiDN – 272.642 zł, środki z budżetu województwa – 301.731 zł.

Wykonanie 574.373 zł, w tym: dotacja MKiDN – 272.642 zł, środki z budżetu województwa – 301.731 zł.

VI. Inwestycje i zakupy inwestycyjne sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

1. Zadanie pn. „Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej”. Planowana kwota na 2012 r. 210.000 zł, w całości dotacja z budżetu województwa. Wykonanie 194.975 zł, w całości środki z budżetu województwa.

2. Zadanie pn. „Prace zabezpieczające, przygotowawcze i projektowe oraz opracowanie studium wykonalności projektu „Akademia Julińska”. Planowana kwota na 2012 r. 500.000 zł, w całości dotacja z budżetu województwa. Wykonanie 500.000 zł (kwota netto 490.678 zł, podatek VAT 9.322 zł), w całości środki z budżetu województwa.

3. Zadanie pn. „System stacjonarnych audio przewodników”. Planowana kwota na 2012 r. 126.700 zł, w tym: dotacja MKiDN – 62.000 zł, dotacja z budżetu województwa – 62.749 zł, środki własne – 1.951 zł. Wykonanie 126.700 zł, w tym: dotacja MKiDN – 62 000 zł, dotacja z budżetu województwa – 62 749 zł, środki własne – 1.951 zł.

Muzeum Okręgowe w Rzeszowie

I. Wynik finansowy

Strata netto – 2.405.896,77 zł. Wynika ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacji, która nie ma pokrycia w przychodach wynosi 2.357.972,84 zł. Na wykazaną stratę wpłynęło również wykorzystanie na zakupy bieżące środków z kasy i rachunku bieżącego, którymi dysponowało Muzeum na początek 2012 roku (stan środków finansowych na początek 2012 roku – 92.852,22 zł).

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 50.244,50 zł, należności – 53.699,09 zł, w tym wymagalne 9.690,63 zł (dotyczy M. Kowalski – bezumowne korzystanie z lokalu mieszkalnego). Środki pieniężne – 47.699,03 zł (bez depozytu – gwarancja dobrego wykonania kontraktu 6.264,74 zł).

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 10,2 % (z 2.920.943,72 zł w 2011 roku do 3.218.649,68 zł w 2012 roku), w tym dotacja podmiotowa o 9 % (z 2.640.711 zł w 2011 roku do 2.879.260 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zmniejszyły się w stosunku do 2011 roku o 18,1 % (z 144.654,36 zł w 2011 roku do 118.544,21 zł w 2012 roku), wpływ na ten stan miał spadek przychodów z reklamy o 79,3 % i sprzedaży wydawnictw o 42,7 %, którego nie zniwelował wzrost przychodów ze sprzedaży biletów o 29,8 % (liczba zwiedzających wzrosła z 23.582 osób w 2011 roku do 29.229 osób w 2012 roku) oraz z badań archeologicznych i opracowań specjalistycznej dokumentacji o 46,7 %, wynajmu o 16,6 % i darowizn o 15,6 %.

Koszty ogółem wzrosły o 42,7 % (z 3.939.526,49 zł w 2011 roku do 5.624.203,45 zł w 2012 roku), głównie z powodu zwiększenia kosztów amortyzacji o 116 % (z 1.110.726 zł w 2011 roku do 2.399.730,60 zł w 2012 roku, wzrost wynika z umorzenia środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych wykorzystywanych przy realizacji projektu Wirtualne Muzea Podkarpacia). Wzrosły również koszty wynagrodzeń o 10,1 % (w związku ze wzrostem zatrudnienia i podwyżką wynagrodzeń od stycznia 2012 roku o 8 %), pozostałych usług obcych o 14,2 %, zużycia materiałów o 12,5 % i energii o 39,9 %.

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 58,65 (60 osób) w roku poprzednim wynosiło 54,19 (56 osób), wzrost zatrudnienia o 4 osoby wiąże się z realizacją projektu Wirtualne Muzea Podkarpacia.

V. Remonty:

Zadanie pn. „Odtworzenie zabytkowego muru oporowego wraz z murem ogrodzeniowym siedziby Muzeum”. Planowana kwota na 2012 r. 115.000 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 80.000 zł, środki własne – 35.000 zł. Wykonanie 114.403 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 80.000 zł, środki własne – 34.403 zł.

VI. Inwestycje sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

Zadanie pn. „Turki – podkarpaccy strażnicy tradycji wielkanocnych” (w ramach zadania zakupiono licencje i oprogramowanie do prezentacji straży grobowych). Planowana kwota na 2012 r. 8.600 zł, w całości dotacja z budżetu województwa. Wykonanie 8.600 zł, w całości środki z budżetu województwa.

Muzeum Podkarpackie w Krośnie

I. Wynik finansowy

Strata netto – 468.017,71 zł. Wynika ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacji, która nie ma pokrycia w przychodach wynosi 682.919,44 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 52.985,49 zł, należności – 87.995,72 zł, w tym należności wymagalne 3.226,90 zł (Salon Książki Osobliwej w Opolu – należność za książki Fa VAT 60/K/206 z dnia 24.11.206 r., wyrok Sądu Rejonowego w Opolu VII Wydział Karny z dnia 20 stycznia 2009 roku, uprawomocnił się 2 lutego 2009 roku, należność nie została uregulowana). Środki pieniężne 602.761,97 zł.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 11,1 % (z 3.263.134,20 zł w 2011 roku do 3.626.187,36 zł w 2012 roku), w tym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące o 20,2 % (z 2.343.900 zł w 2011 roku do 2.817.000 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zwiększyły się w stosunku do 2011 roku o 7,2 % (z 605.691,42 zł w 2011 roku do 649.247,91 zł w 2012 roku), wpływ na ten stan miał wzrost przychodów ze sprzedaży biletów, oprowadzania oraz lekcji muzealnych i warsztatów o 20,4%, sprzedaży wydawnictw i pamiątek o 33,6%, najmu o 15,9 % przy jednoczesnym zmniejszeniu przychodów z reklamy o 93,2 %.

Koszty ogółem wzrosły o 1,9 % (z 4.014.426,39 zł w 2011 roku do 4.094.063,07 zł w 2012 roku), w tym: koszty wynagrodzeń o 9,3 % (w związku ze wzrostem zatrudnienia i podwyżką wynagrodzeń od 1 stycznia o 8 %) i energii o 15 % przy jednoczesnym spadku kosztów zużycia materiałów o 21,2 % i pozostałych usług obcych 34,2 %.

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 54,98 (57 osób) w roku poprzednim wynosiło 52,64 (55 osób), zatrudniono dwie osoby (palacza - dozorcę i rzemieślnika) do pracy w skansenie Karpacka Troja.

V. Remonty:

Zadanie pn. „Malowanie i konserwacja stolarki okiennej i drzwiowej w budynku przy ul. Piłsudskiego 16”. Planowana kwota na 2012 r. 53.434 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 50.000 zł, środki własne – 3.434 zł. Wykonanie 53.397 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 50.000 zł, środki własne – 3.397 zł.

VI. Inwestycje sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

1. Zadanie pn. „Zakup nowoczesnego wyposażenia dla Muzeum Podkarpackiego w Krośnie” (w ramach zadania zakupiono: sprzęt fotograficzny, rozbieralną scenę, system

nagłośnienia i oświetlenia, sprzęt multimedialny oraz 4 zestawy komputerowe). Planowana kwota na 2012 r. 121.108 zł, w tym: dotacja MKiDN – 70.000 zł, dotacja z budżetu województwa – 50.000 zł, środki własne – 1.108 zł. Wykonanie 121.108 zł, w tym: dotacja MKiDN – 70.000 zł, dotacja z budżetu województwa – 50.000 zł, środki własne – 1.108 zł.

2. Zadanie pn. „Zakup samochodu”. Planowana kwota na 2012 r. 117.431 zł, w tym: dotacja z budżetu województwa – 60.000 zł, środki własne – 57.431 zł. Wykonanie 117.430 zł, w tym: dotacja z budżetu województwa – 60.000 zł, środki własne – 57.430 zł.

Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej

I. Wynik finansowy

Strata netto – 115.108,79 zł. Wynika głównie ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacji, która nie ma pokrycia w przychodach wynosi 160.044,79 zł. Nie zrealizowano też zaplanowanych przychodów z działalności statutowej (wykonanie planu w 98,6 %).

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 354.119,27 zł, należności – 288.562,80 zł. Środki pieniężne – 222.836,02 zł.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zmniejszyły się w stosunku do roku 2011 o 2,2 % (z 2.366.473,59 zł w 2011 roku do 2.313.449,53 zł w 2012 roku), w tym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące o 1 % (z 1.996.000 zł w 2011 roku do 1.975.800 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej w stosunku do 2011 roku zwiększyły się o 11,8 %, w tym ze sprzedaży biletów 15,90 % (z 145.594,01 zł w 2011 roku do 168.792,50 zł w 2012 roku – wzrosła liczba zwiedzających z 32.130 osób w 2011 roku do 35.657 osób w 2012 roku).

Koszty ogółem wzrosły o 2,7 %, głównie z powodu zwiększenia kosztów amortyzacji o 42,5 % (z 135.925,73 zł w 2011 roku do 193.752,78 zł w 2012 roku – w związku z uruchomieniem w 2012 roku ośrodka edukacji regionalnej – „Dawna szkoła”). Wzrosły również koszty wynagrodzeń o 2,4 % (z 1.409.948,04 zł w 2011 roku do 1.443.837,99 zł w 2012 roku – zwiększenie zatrudnienia), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń o 13 % (z 277.252,94 zł w 2011 roku do 336.445,99 zł w 2012 roku), zużycia materiałów o 16,4 % (z 141.889,91 zł w 2011 roku do 165.216,21 zł w 2012 roku) oraz pozostałe koszty o 170,2 % (z 23.087,12 zł w 2011 roku do 62.387,85 zł w 2012 roku, zwiększenie wynika ze zmiany ewidencji księgowej kosztu własnego sprzedanych towarów – zalecenie pokontrolne). Zmniejszyły się natomiast koszty remontów o 50,6 %

(z 250.376,31 zł w 2011 roku do 123.679,99 zł w 2012 roku) oraz pozostałych usług obcych o 26,5 %.

IV. Zatrudnienie wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 46 (49 osób) w roku poprzednim wynosiło 44 (46 osób), zatrudnienie zwiększyło się o trzy osoby: pracownika działu historycznego, etnograficznego i pracownika ochrony.

V. Remonty:

1. Zadanie pn. „Wymiana poszycia dachów krytych słomą obiektów Parku Etnograficznego”. Planowana kwota na 2012 r. 123.000 zł, w całości środki z budżetu województwa. Wykonanie 123.000 zł, w całości środki z budżetu województwa.
2. Zadanie pn. „Remont dachu budynku Oficyny Dworskiej”. Planowana kwota na 2012 r. 17.000 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 17.000 zł, środki własne – 0 zł. Wykonanie 19.557 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 17.000 zł, środki własne – 2.557 zł.

VI. Inwestycje i zakupy inwestycyjne sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

1. Zadanie pn. „Zabezpieczenie i adaptacja budynku spichlerza z Bidzin na cele wystawiennicze”. Planowana kwota na 2012 r. 330.267 zł, w tym: środki z UE (PROW) – 149.114 zł, dotacja z budżetu województwa – 181.153 zł. Wykonanie 330.267 zł, w tym: środki z UE (PROW) – 149.114 zł, środki z budżetu województwa – 181.153 zł (kwota netto 147.486 zł, podatek VAT 33.667 zł).
2. Zadanie pn. „Zachowanie dziedzictwa kulturowego i podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez rozbudowę Parku Etnograficznego Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej” (w ramach zadania wykonano: mapę do celów projektowych, badania geotechniczne podłoża gruntowego, dokumentację projektową I etapu inwestycji oraz przygotowano teren pod realizację inwestycji - karczowanie drzew, niwelację terenu, dowiezienie ziemi z rozplantowaniem, utwardzenie nawierzchni gruntowej przed budynkiem Spichlerza z Bidzin). Planowana kwota na 2012 r. 300.000 zł, w całości dotacja z budżetu województwa. Wykonanie 267.540 zł (zwrócona dotacja 32.460 zł, kwota netto 217.774 zł, podatek VAT 49.766 zł), w całości środki z budżetu województwa.
3. Zadanie pn. „Skansen otwarty dla niepełnosprawnych” (w ramach zadania przygotowano obiekty Parku Etnograficznego w Kolbuszowej do udostępnienia ich osobom niepełnosprawnym, poprzez zakupienie i zamontowanie szyn teleskopowych i ramp podjazdowych). Planowana kwota na 2012 r. 28.037 zł, w tym: dotacja MKiDN – 20.000 zł, dotacja z budżetu województwa – 8.037 zł (kwota netto 7.442 zł, podatek VAT

595 zł),. Wykonanie 28.037 zł, w tym: dotacja MKiDN – 20.000 zł, środki z budżetu województwa – 8.037 zł.

Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemyślu

I. Wynik finansowy

Zysk netto 22.565,33 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 211.131,34 zł, należności –120.841,08 zł, w tym należności wymagalne 49.014,36 zł (Zakład Konserwacji Mebli St. Więzik – wynajem samochodu, Przemyski Zakątek Jarosław Bijan, Niepubliczny Zakład Opieki Leczniczej „SAN-MED”, Wojewódzki Szpital im. Św. Ojca Pio w Przemyślu, Fundacja nad Wyraz, Adam Stadnik, Józef Szymański, Zakład Remontowo-Budowlany „MEC”, „Bar u Jurka” M. Kopała – wynajem pomieszczeń na działalność gospodarczą, w sumie w 2013 roku uregulowano część należności wymagalnych na kwotę 21.680,27 zł, do zapłaty pozostaje 27.334,09 zł). Środki pieniężne 93.303,77 zł.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zmniejszyły się w stosunku do roku 2011 o 1,2 % (z 5.765.773,13 zł w 2011 roku do 5.697.878,51 zł w 2012 roku), przy czym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące wzrosła o 0,9 % (z 3.671.633,43 zł w 2011 roku do 3.703.828 zł w 2012 roku). Przychody z działalności statutowej zwiększyły się w stosunku do 2011 roku o 6,6 % (z 342.087,14 zł w 2011 roku do 364.653,13 zł w 2012 roku), wpływ na ten stan miał wzrost przychodów ze sprzedaży biletów 8,4%, sprzedaży wydawnictw własnych, obcych, żetonów o 25,8%. Zmniejszeniu o 13,2 % uległy inne przychody: darowizny, sponsoring, przychody finansowe, pozostałe przychody operacyjne – równoważące odpisy amortyzacyjne (z 1.578.890,82 zł w 2011 roku do 1.370.341,54 zł w 2012 roku).

Koszty ogółem wzrosły o 2,9 % (z 5.561.885,72 zł w 2011 roku do 5.675.221,18 zł w 2012 roku). Wzrosły koszty wynagrodzeń o 2,8 %, energii o 2,7 % i pozostałych usług obcych 14,4 %.

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 70 (76 osób) w roku poprzednim wynosiło 74,30 (79 osób). Wynagrodzenia wzrosły od marca 2012 roku o 50 zł na osobę i od listopada o kolejne 50 zł na osobę (dyrektor przyznawał również pracownikom jednorazowe gratyfikację w kwocie 50-100 zł).

V. Remonty:

1. Zadanie pn. „Pokrycie folią przeciwsłoneczną świetlików i częściowo okien w budynku Muzeum”. Planowana kwota na 2012 r. 41.930 zł, w całości środki z budżetu województwa. Wykonanie 41.930 zł, w całości środki z budżetu województwa.
2. Zadanie pn. „Opracowanie dokumentacji technicznej i wykonanie remontu tarasu i wymianę stolarki okiennej Wieży Zegarowej oraz wzmocnienie stropu/tarasu wieży Zegarowej i pomalowanie ostatniej kondygnacji”. Planowana kwota na 2012 r. 149.070 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 149.070 zł, dotacja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – 0 zł. Wykonanie 218.865 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 149.070 zł, dotacja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – 69.795 zł.
3. Zadanie pn. „Naprawa awarii klimatyzacji w budynku głównym, wymiana uszkodzonego kabla instalacyjnego oraz uruchomienie centrali ppoż. Muzeum Historii Miasta Przemyśla”. Planowana kwota na 2012 r. 23.750 zł, w całości środki z budżetu województwa. Wykonanie 23.750 z, w całości środki z budżetu województwa.

Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku

I. Wynik finansowy

Strata netto – 503.444,18 zł. Wynika ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacji, która nie ma pokrycia w przychodach wynosi 628.104,16 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 33.267,73 zł, należności – 86.342,35 zł. Środki pieniężne 58.402,46 zł.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 9,6 %, w tym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące o 10,6 % (z 3.084.000 zł w 2011 roku do 3.410.000 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zwiększyły się w stosunku do 2011 roku o 7,04 %, wpływ na to miał przede wszystkim wzrost przychodów ze sprzedaży biletów o 17,04 % (z 642.817,11 zł w 2011 roku do 752.378,71 zł w 2012 roku – wzrost liczby zwiedzających ze 120.138 osób w 2011 roku do 143.224 osób w 2012 roku), oprowadzania o 7,7 % (z 148.249,19 zł w 2011 roku do 159.632.54 zł w roku 2012). Niższy niż w roku poprzednim był przychód ze sprzedaży wydawnictw i pamiątek o 12,1 % (z 148.249,19 zł w 2011 roku do 159.632.54 zł w roku 2012).

Koszty ogółem wzrosły o 3,54 % wpływ na to miał głównie wzrost: zużycia materiałów o 53,48 % (z 345.169,80 zł w 2011 roku do 529.789,81 zł w 2012 roku, zakup słomy i tarcicy w związku z remontami), kosztów energii o 36,23 % (z 206.944,96 zł w 2011 roku do 281.924,98 zł w 2012 roku), kosztów wynagrodzeń o 5,61 % (z 1.961.349,63 zł w 2011

roku do 2.071.557,85 zł w 2012 roku, w związku ze wzrostem zatrudnienia i podwyżką wynagrodzeń od lipca 2012 roku o 6,86 %), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń 11,24 % (z 418.436,67 zł w 2011 roku do 465.475,03 zł w 2012 roku), podatków i opłat o 74,28 % (z 37.845,12 zł w 2011 roku do 65.959,66 zł w 2012 roku, podatek od nieruchomości i ubezpieczenie – Rynek Galicyjski).

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 61,13 (65,54 osoby) w roku poprzednim wynosiło 58,61 (62,08 osób), zatrudnienie wzrosło o 4 pracowników: 2 asystentów muzealnych, specjalistę ds. budownictwa i sprzątaczkę – Rynek Galicyjski. Od lipca 2012 podwyższono płace dla pracowników o 6,86 %.

V. Remonty:

1. Zadanie pn. „Roboty wykończeniowe Dworu ze Świącan”. Planowana kwota na 2012 r. 65.827 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 60.000 zł, środki własne – 5.827 zł. Wykonanie 65.827 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 60.000 zł, środki własne – 5.827 zł.

2. Zadanie pn. „Wymiana poszycia dachów krytych słomą i dachów krytych gontem obiektów Parku Etnograficznego”. Planowana kwota na 2012 r. 330.861 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 183.440 zł, środki własne – 147.421 zł. Wykonanie 330.861 zł, w tym: dotacja z budżetu województwa – 183.440 zł, środki własne – 147.421 zł.

Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu

I. Wynik finansowy

Zysk netto – **9.519,11**.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 15.353,10 zł, należności – 8.416,35 zł. Środki pieniężne 1.970,68 zł. Instytucja wprawdzie nie wykazuje w sprawozdaniu finansowym na 31.12.2012 roku zobowiązań wymagalnych, lecz zobowiązania są wyższe od stanu środków pieniężnych i należności, co może spowodować trudności w regulowaniu zobowiązań.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 2,9 % (z 572.776,99 zł w 2011 roku do 589.412,21 zł w 2012 roku), w tym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące o 10,2 % (z 440.000 zł w 2011 roku do 485.000 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zmniejszyły się w stosunku do 2011 roku o 16,3 % (z 106.213,30 zł w 2011 roku do 88.975,25 zł w 2012 roku), wpływ na ten stan miał spadek przychodów ze sprzedaży biletów o 17,3 %, wydawnictw i pamiątek o 13,8 %. Koszty ogółem wzrosły o 0,4 % (z 577.500,93 zł w 2011 roku do 579.893,10 zł w 2012

roku), w tym: koszty zużycia materiałów o 56,1 % (wzrost wynika z kosztu remontu kapitalnego kosiarki, a także z dużej podwyżki cen paliwa) i remonty o 23,3 %, przy jednoczesnym spadku kosztów wynagrodzeń o 4,5 % i pozostałych usług obcych o 9,9 %.

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 10,96 (12 osób) w roku poprzednim wynosiło 11,25 (12 osób).

V. Remonty:

Zadanie pn. „Przebudowa kotłowni i remont przyległych pomieszczeń”. Planowana kwota na 2012 r. 55.000 zł, w całości środki z budżetu województwa. Wykonanie 55.101 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 55.000 zł, środki własne – 101 zł.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie

I. Wynik finansowy

Strata netto – 1.493.662,31 zł. Wynika ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacja, która nie ma odzwierciedlenia w przychodach wynosi 1.611.708,90 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 418.453,84 zł, należności – 103.712,51 zł. Środki pieniężne 807.219,39 zł.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 2,9 % (z 7.175.389,97 zł w 2011 roku do 7.380.032,69 zł w 2012 roku), w tym dotacja organizatorów na wydatki bieżące o 2,61 % (z 6.706.728,68 zł w 2011 roku do 6.882.052,74 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zwiększyły się w stosunku do 2011 roku o 7,9 % (z 35.044,98 zł w 2011 roku do 37.832,22 zł w 2012 roku), wpływ na ten stan miał wzrost przychodów z kiermaszu starych książek o 91 % i pozostałych (opłaty za szkolenia dla bibliotekarzy, sprzedaż bibliografii, opłaty za prywatne rozmowy telefoniczne pracowników, sprzedaż złomu) o 12 %, przy jednoczesnym spadku przychodów z usług poligraficznych o 19,1 % (tendencja spadkowa w przypadku tych usług jest widoczna od kilku lat). Wzrosły także inne przychody (darowizny, kary, przychody z windyacji) o 23,2 % (z 146.188,98 w 2011 roku do 180.120,20 zł w 2012 roku)

Koszty ogółem wzrosły o 6 % (z 8.356.120,27 w 2011 roku do 8.860.590 zł w 2012 roku), głównie za sprawą wzrostu kosztów wynagrodzeń o 4,8 %, kosztów amortyzacji o 24,1 %, energii o 10,4 % i pozostałych usług obcych o 6,21 %. W stosunku do roku poprzedniego zmniejszyły się koszty remontów o 76,7 % i zużycia materiałów o 18,3 %.

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 136,41 (131,52 osoby) w roku poprzednim wynosiło 132,33 (126,76 osób), zatrudniono wicedyrektora oraz pracownika ds. zamówień publicznych i kontroli zarządczej, jedna osoba powróciła z urlopu macierzyńskiego, pozostałe zwiększenia wynikają z zastępstw.

V. Remonty:

Zadanie pn. „Wykonanie instalacji informatyczno – komputerowej, wymiana oświetlenia oraz prace remontowe pomieszczeń w Wypożyczalni Główniej przy ul. Dąbrowskiego 33 a”. Planowana kwota na 2012 r. 75.500 zł, w całości środki z budżetu województwa. Wykonanie 70.641 zł, w całości środki z budżetu województwa.

VI. Inwestycje i zakupy inwestycyjne sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

1. Zadanie pn. „Podkarpackie Centrum Biblioteczne i Pedagogiczne w Rzeszowie – prace przygotowawcze i projektowe”. Planowana kwota na 2012 r. 104.113 zł, w tym: dotacja z budżetu województwa – 100.000 zł, środki własne – 4.113 zł. Wykonanie 98.783 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 94.670 zł, środki własne – 4.113 zł.

2. Zadanie pn. „Budowa nowego parkingu przy budynku WiMBP w Rzeszowie, ul. Sokoła 13”. Planowana kwota na 2012 r. 160.000 zł, w całości dotacja z budżetu województwa. Wykonanie 147.679 zł, w całości środki z budżetu województwa.

3. Zadanie pn. „E – usługi w nowoczesnej bibliotece”. Planowana kwota na 2012 r. 14.883 zł, w tym: dotacja z budżetu województwa 2.233 zł, środki własne 12.650 zł. Wykonanie 14.883 zł, w tym: dotacja z budżetu województwa 2.233 zł, środki własne 12.650 zł.

4. Zadanie pn. „Zakup i montaż urządzeń klimatyzacyjnych dla Filii Nr 10 WiMBP” – środki z budżetu Miasta Rzeszowa – planowana kwota wydatków 8.000 zł, wydatkowano – 7.933,50 zł.

Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach

I. Wynik finansowy

Strata netto – 48.324,38 zł. Wynika ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacji, która nie ma odzwierciedlenia w przychodach wynosi 79.021,05 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 66.090,84 zł, należności – 30.924,18 zł. Środki pieniężne 46.680,35 zł.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 8,83 % (z 2.174.076,34 zł w 2011 roku do 2.366.214,36 zł w 2012 roku), w tym dotacja z budżetu województwa

na wydatki bieżące o 7,9 % (z 1.245.000 zł w 2011 roku do 1.343.000 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zwiększyły się w stosunku do 2011 roku o 19,5 % (z 383.398,25 zł w 2011 roku do 458.187,68 zł w 2012 roku), wpływ na ten stan miało zwiększenie przychodów ze sprzedaży biletów wstępu o 9,8 %, roślin i materiałów ogrodniczych o 109,5 %, usług pielęgnacyjnych, prac naukowo-badawczych, organizacji konferencji i innych o 295 %, dzierżawy gruntu, wynajmu mieszkań, refakturowania mediów o 17,3 %, przy jednoczesnym zmniejszeniu przychodów ze sprzedaży wydawnictw o 38,7 %.

Koszty ogółem wzrosły o 5,8 % (z 2.356.983,74 zł w 2011 roku do 2.356.983,74 zł w 2012 roku), głównie za sprawą wzrostu kosztów wynagrodzeń o 4,16 %, remontów o 250,9 %, kosztów amortyzacji o 18,4 % (wzrost wynika z zakupu środków trwałych), energii o 12,2 %, pozostałych usług obcych o 43,3 % (wzrost spowodowany był drukiem wydawnictw: foldery obcojęzyczne i przewodnik angielski po Arboretum, Ptaki Podkarpacia oraz zleceniem opracowania wniosków i studium wykonalności do zadań: Rewitalizacja alejek parkowych wraz z niezbędną infrastrukturą w ramach programu współpracy trans granicznej PL BY UA oraz Centrum edukacji ekologicznej Cisowa). W stosunku do roku poprzedniego zmniejszeniu uległy natomiast koszty zużycia materiałów o 25,2 %.

IV. zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 30,33 (30,83 osoby) w roku poprzednim wynosiło 30,25 (30,08 osoby).

V. Remonty:

Zadanie pn. „Remont pomieszczeń socjalnych w Oficynie Dużej”. Planowana kwota na 2012 r. 80.000 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 75.000 zł, środki własne – 5.000 zł. Wykonanie 79.680 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 75.000 zł.

VI. Inwestycje i zakupy inwestycyjne sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

1. Zadanie pn. „Kaplica – Modernizacja”. Planowana kwota na 2012 r. 69.500 zł, w tym: dotacja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – 25.000 zł, dotacja z budżetu województwa – 41.181 zł, środki własne – 3.319 zł. Wykonanie 69.494 zł, w tym: dotacja Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – 25.000 zł, dotacja z budżetu województwa – 41.181 zł, środki własne – 3.312 zł.

2. Zadanie pn. „Zakup serwera do przechowywania danych”. Planowana kwota na 2012 r. 13.000 zł, w całości dotacja z budżetu województwa. Wykonanie 13.000 zł, w całości środki z budżetu województwa.

Galeria Sztuki Współczesnej w Przemysłu

I. Wynik finansowy

Zysk netto **20.229,80 zł.**

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 24.905,93 zł, należności – 0 zł. Środki pieniężne 9.574,23 zł. Instytucja wprawdzie nie wykazuje w sprawozdaniu finansowym na 31.12.2012 roku zobowiązań wymagalnych, lecz zobowiązania są wyższe od stanu środków pieniężnych i należności, co może spowodować trudności w regulowaniu zobowiązań.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 18,3 % (z 497.778,14 zł w 2011 roku do 589.002,07 zł w 2012 roku), w tym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące o 11,4 % (z 386.000 zł w 2011 roku do 430.000 zł w 2012 roku, zwiększenie dotacji w związku z organizacją ósmej edycji Międzynarodowego Triennale Malarstwa Regionu Karpat Srebrny Czworokąt – 2012), przychody z działalności statutowej zwiększyły się w stosunku do 2011 roku o 6,5 % (z 89.886,83 zł w 2011 roku do 95.772,97 zł w 2012 roku), wpływ na ten stan miało zwiększenie przychodów ze sprzedaży towarów i usług o 3,8 %, sprzedaży towarów komisowych o 16,5 %, najmu lokalu o 8,9 % i pozostałych przychodów (opłaty uczestników pleneru, pokrycie przez sponsora części kosztów druku katalogu) o 14,3 %.

Koszty ogółem wzrosły o 14,3 % (z 497.438,05 zł w 2011 roku do 568.772,27 zł w 2012 roku), głównie za sprawą wzrostu kosztów wynagrodzeń o 4,9 % (duży wzrost honorariów z 10.000 zł w 2011 roku do 60.000 zł w 2012 roku i umów zlecenia z 6.510 zł w roku 2011 do 11.340 zł w 2012 roku wynika z organizacji Międzynarodowego Triennale Malarstwa Srebrny Czworokąt 2012 oraz wypłacenia nagród dla pracowników z okazji 35-lecia działalności Galerii), zużycia materiałów 55,3 %, energii o 5 %, pozostałych usług obcych o 6 %, podróży służbowych o 67,3 %.

IV. Zatrudnienie

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 7,25 (8 osób), stan zatrudnienia nie zmienił się w stosunku do roku ubiegłego.

Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie:

I. Wynik finansowy

Strata netto 415.271,34 zł. Wynika ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacji która nie ma odzwierciedlenia w przychodach wynosi 428.144,79 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 97.268,05 zł, należności – 110.812,87 zł w tym wymagalne 11.816,87 zł (Agencja Usługowo-Produkcyjna Marc Restauracja Bohema Rzeszów czynsz i należności za media – 10.278,47 zł, MK Majewska wynajem Sali 1.538,29 zł). Środki pieniężne 69.026,84 zł.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 1,6 % (z 3.207.139,13 zł w 2011 roku do 3.258.129,11 zł w 2012 roku), w tym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące o 2,8 % (z 2.776.000 zł w 2011 roku do 2.852.999,40 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zmniejszyły się w stosunku do 2011 roku o 4,5 % (z 321.328,51 zł w 2011 roku do 306.961,62 zł w 2012 roku), w tym: ze sprzedaży programów i wydawnictw o 92,8 %, z najmu o 4,5 % oraz pozostałe przychody (spektakle edukacyjne, szkolenia, kursy, warsztaty, wypożyczanie kostiumów, transport itd.) o 11,5 %. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyły się natomiast przychody ze sprzedaży biletów o 28 % (w 2012 roku WDK zapoczątkował działalność Dyskusyjny Klub Filmowy „Klaps”).

Koszty ogółem wzrosły o 1,6 % (z 3.615.477,90 zł w 2011 roku do 3.673.279,45 zł w 2012 roku), głównie za sprawą wzrostu kosztów wynagrodzeń o 1,4 %, zużycia materiałów o 4,5 %, energii o 8,5 %, remontów o 8,1 %, pozostałych usług obcych o 2,1 %, szkolenia własnych pracowników o 167,7 % (z 2.675 zł w 2011 roku do 7.160 zł w 2012 roku).

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenie

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 59 (62 osoby) w roku poprzednim wynosiło 58 (60 osób), zatrudniono jedną osobę na stanowisku instruktora.

V. Remonty:

Zadanie pn. „Montaż klimatyzacji w Sali Audiowizualnej”. Planowana kwota na 2012 r. 16.703 zł, w całości środki z budżetu województwa. Wykonanie 16.703 zł, w całości środki z budżetu województwa.

Centrum Kulturalne w Przemyślu

I. Wynik finansowy

Strata netto 189.830,31 zł. Wynika ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacji, która nie ma odzwierciedlenia w przychodach wynosi 197.522,31 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 147.722 zł, należności – 101.954,91 zł, w tym wymagalne 1.492,32 (Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Przemyślu Sp. z o.o. – energia elektryczna 97,61 zł, Obywatelskie Stowarzyszenie Halickiej Dzielnicy Miasta Lwowa

„DZYGA” – współorganizacja Jazz bezz... 428,40 zł, Podkarpacki Bank Spółdzielczy Oddział Przemysł – wynajem powierzchni reklamowych 700 zł, Łukasz Olejniczak – wynajem powierzchni reklamowych 36,97 zł, PKP Intercity S.A. – bilety do kina 168 zł zapłacono 96 zł, Media Show Robert Wróbel – wynajem powierzchni reklamowych 157,34 zł). Środki pieniężne 30.761,68 zł. Instytucja wprawdzie nie wykazuje w sprawozdaniu finansowym na 31.12.2011 r. zobowiązań wymagalnych, lecz zobowiązania są wyższe od stanu środków pieniężnych i należności, co może spowodować trudności w regulowaniu zobowiązań.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 7,2 % (z 2.248.668,01 zł w 2011 roku do 2.409.892,56 zł w 2012 roku), w tym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące o 5,3 % (z 1.777.281,32 zł w 2011 roku do 1.871.000 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zwiększyły się w stosunku do 2011 roku o 15 % (z 417.503,08 zł w 2011 roku do 480.450,17 zł w 2012 roku), w tym: ze sprzedaży biletów o 18,2 %, pozostałych usług (wynajem pomieszczeń, powierzchni reklamowych, usługi sponsoringu, wypożyczenie strojów, itp.) o 27,6 %, odpłatności za zdjęcia 19,5 %, przy jednoczesnym zmniejszeniu przychodów z akredytacji o 9,5 %. Zwiększeniu w stosunku do roku poprzedniego uległy także inne przychody (darowizny, pozostałe) o 46 % (z 33.883,61 zł w 2011 roku do 49.480 zł w 2012 roku).

Koszty ogółem wzrosły o 10,1 % (z 2.360.923,72 zł w 2011 roku do 2.599.722,87 zł w 2012 roku), głównie za sprawą wzrostu kosztów wynagrodzeń o 5,6 %, koszty amortyzacji 7,4 %, zużycia materiałów 88,5 % (w związku ze wzrostem kosztów paliwa do samochodów, napraw i konserwacji urządzeń, sprzętu i samochodów, zakupu drobnego wyposażenia oraz nagród rzeczowych przyznanych laureatom imprez kulturalnych), energii o 13,1 %, pozostałych usług obcych o 4,7 %. W porównaniu z rokiem poprzednim obniżeniu uległy koszty szkolenia własnych pracowników o 24 % i podróży służbowych o 21,2 %.

IV. Zatrudnienie

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 38,50 (41 osób) w roku poprzednim wynosiło 38 (40 osób).

V. Inwestycje i zakupy inwestycyjne sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

Zadanie pn. „Kompleksowa modernizacja, odnowa i ochrona budynku Centrum Kulturalnego w Przemysłu – woj. instytucji kultury (II część)”. Planowana kwota na 2012 r. 2.964.830 zł, w tym: środki z UE (RPO WP) – 2.357.497 zł, dotacja WKZ – 0 zł, dotacja z budżetu województwa – 607.333 zł, środki własne – 0 zł. Wykonanie 665.391 zł, w tym:

środki z UE (RPO WP) – 0 zł, dotacja WKZ – 50 000 zł, dotacja z budżetu województwa – 607.333 zł, środki własne – 8.058 zł.

Teatr im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie

I. Wynik finansowy

Strata netto – 439.646,64 zł. Wynika głównie ze sposobu księgowania dotacji na inwestycje, kwota amortyzacji, która nie ma odzwierciedlenia w przychodach wynosi 333.415,71 zł. Nie zrealizowano też zaplanowanych przychodów z działalności statutowej (wykonanie planu w 89,61 %).

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 328.844,04 zł. Należności – 108.570,82 zł, w tym wymagalne 7.795,65 zł (dotyczą należności od pracowników z tytułu czynszu i prywatnych rozmów telefonicznych). Środki pieniężne w wysokości 110.553,25 zł. Instytucja wprawdzie nie wykazuje w sprawozdaniu finansowym na 31.12.2012 r. zobowiązań wymagalnych, lecz zobowiązania są wyższe od stanu środków pieniężnych i należności, co może spowodować trudności w regulowaniu zobowiązań.

III. Przychody i koszty

Przychody ogółem zmniejszyły się w stosunku do roku 2011 o 2 % (z 6.114.060,80 zł w 2011 roku do 5.993.180,94 zł w 2012 roku), mimo iż dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące wzrosła o 2,7 % (z 4.179.432 zł w 2011 roku do 4.294.860 zł w 2012 roku), przychody z działalności statutowej zmniejszyły się w stosunku do 2011 roku o 13,8 % (z 1.799.546,58 zł w 2011 roku do 1.552.016,30 zł w 2012 roku), w tym: ze sprzedaży biletów o 12 %, programów i wydawnictw o 72 %, sprzedaży spektakli o 38 %, transportu i gospodarki mieszkaniowej o 4,7 %, wynajmu o 43 %, pozostałe wpływy ze sprzedaży (przychody z tytułu tantiem autorskich oraz przychody ze sprzedaży środków inscenizacji) o 43,6 %. Wzrosły natomiast przychody z reklamy o 14,2 %.

Zaplanowane koszty ogółem zostały wykonane w 98,51% i były niższe od poniesionych w analogicznym okresie ubiegłego roku o 2,8 % (spadek z 6.611.970,05 zł w 2011 roku do 6.424.443,58 zł w 2012 roku), głównie za sprawą spadku kosztów wynagrodzeń o 3,4 % (w tym honorariów o 7,6 %), kosztów amortyzacji o 14,6 %, remontów o 37,6 % i podróży służbowych o 70,3 % (duży spadek wynika z braku wyjazdów zagranicznych w 2012 roku), przy jednoczesnym wzroście kosztów energii o 8,5 % i pozostałych usług obcych o 32,3 % (wzrost pozostałych usług obcych wynika głównie ze zmiany sposobu płatności za Rzeszowskie Spotkania Karnawałowe, w latach ubiegłych część zobowiązań była regulowana na podstawie zawieranych umów o dzieło, w roku 2012 całość była płacona na podstawie faktur).

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 82,80 (85,16 osoby) w roku poprzednim wynosiło 83,68 (85,50 osób).

V. Remonty:

Zadanie pn. „Roboty remontowe wewnątrz budynku „Małej Sceny”. Planowana kwota na 2012 r. 228.260 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 227.860 zł, środki własne – 400 zł. Wykonanie – 228.237 zł, w tym: dotacja z budżetu województwa – 227.860 zł, środki własne – 377 zł.

VI. Inwestycje i zakupy inwestycyjne sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

Zadanie pn. „Rozbudowa, przebudowa i modernizacja budynku Małej Sceny Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie”. Planowana kwota na 2012 r. 67.140 zł, w całości dotacja z budżetu województwa. Wykonanie 67.140 zł (kwota netto 55.966,38 zł, podatek VAT 11.173,62 zł), w całości środki z budżetu województwa.

Filharmonia Podkarpacka im. Artura Malawskiego w Rzeszowie

I. Wynik finansowy

Zysk netto 207.782,63 zł.

II. Zobowiązania, należności, płynność finansowa

Zobowiązania – 225.987,37 zł, należności – 410.139,86 zł, w tym wymagalne 3.050 zł (z tytułu świadczonych usług: PPH Transsystem S.A. – kwota 2.460 zł – zgłoszono wierzytelność z do syndyka masy upadłościowej, Prywatne Przedszkole „MIŚ” Rzeszów – kwota 90 zł – zapłacono 10.01.2013 r., Prywatne Przedszkole „JAŚ I MAŁGOSIA” Łańcut – kwota 100 zł – zapłacono 10.01.2013 r., Towarzystwo Miłośników Ziemi Niebyleckiej – kwota 400 zł – zapłacono 17.01.2013 r.). Środki pieniężne – 144.624,68 zł.

III. Przychody i koszty

Zaplanowane przychody ogółem zostały wykonane w 98,66 % i zwiększyły się w stosunku do roku 2011 o 28,3 %, w tym dotacja z budżetu województwa na wydatki bieżące o 43,7 % (z 6.110.000 zł w 2011 roku do 8.782.184 zł w 2012 roku – W wyniku kontroli przeprowadzonej w zakresie wydatków rozliczonych w ramach umów dotacji celowych przekazanych przez organizatora w latach 2008-2010 na realizację zadania inwestycyjnego pn. „Rozbudowa, przebudowa i remont budynku Filharmonii im. Artura Malawskiego w Rzeszowie” stwierdzono, nieprawidłowości polegające na pobraniu dotacji celowych w nadmiernej wysokości i zażądano zwrotu kwoty 3.217.103,05 zł. W związku z powyższym – w celu umożliwienia prowadzenia dalszej działalności przez Filharmonię - 24 września 2012 r. zwiększono dotację podmiotową dla Filharmonii o kwotę 2.590.000

zł.), nastąpił natomiast spadek przychodów z działalności statutowej o 15 % (z 1.847.128,55 zł w 2011 roku do 1.571.187,76 zł w 2012 roku, plan wykonany w tylko w 91,3 %), w tym z tytułu: usługi najmu o 39 %, usług reklamowych o 23 %, licencji i praw autorskich 71 %, refakturowania usług 78 %.

Zaplanowane koszty ogółem zostały wykonane w 96,7 % i były wyższe od poniesionych w analogicznym okresie ubiegłego roku o 2,6 % (wzrost z 10.184.063,87 w 2011 roku do 10.444.693,17 zł w 2012 roku), w tym tytułu: wynagrodzeń o 9,5 % (z 5.312.958,29 w 2011 roku do 5.821.147,84 zł w 2012 roku, w 2012 roku dokonano zwiększenia wynagrodzenia zasadniczego pracowników artystycznych od 300 do 650 zł przy jednoczesnym zwiększeniu normy do przepracowania o 1 koncert), zużycia materiałów o 10 % (z 249.769,36 w 2011 roku do 276.750,42 zł w 2012 roku). Zmniejszyły się natomiast koszty amortyzacji o 4,7 % (z 1.576.271,40 w 2011 roku do 1.502.920,19 zł w 2012 roku), pozostałych usług obcych (usługi świadczone przez agencje artystyczne, usługi hotelowe, materiały nutowe, usługi wydawnicze, usługi transportowe, usługi informatyczne, wynajem sceny, itp.) o 30 % (z 1.464.507,66 w 2011 roku do 1.030.618,91 zł w 2012 roku) oraz pozostałe koszty o 8,7 % (z 296.479,14 w 2011 roku do 270.621,35 zł w 2012 roku).

IV. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Średnioroczne zatrudnienie w przeliczeniu na pełne etaty w 2012 roku wynosiło 115,11 (119 osób) w roku poprzednim wynosiło 115,64 (118 osób).

V. Inwestycje i zakupy inwestycyjne sfinansowane dotacją celową z budżetu województwa:

1. Zadanie pn. „Zakup instrumentów i akcesoriów muzycznych wykorzystywanych w działalności koncertowej i edukacyjnej Filharmonii Podkarpackiej”. Planowana kwota na 2012 r. 360.700 zł, w tym: dotacja MKiDN – 250.000 zł, dotacja z budżetu województwa – 110.000 zł, środki własne – 700 zł. Wykonanie 360.186 zł, w tym: dotacja MKiDN – 250.000 zł dotacja z budżetu województwa – 110.000 zł, środki własne – 186 zł.
2. Zadanie pn. „Wykonanie bramy wjazdowej, zakup sprzętu komputerowego oraz urządzeń obsługi technicznej”. Planowana kwota na 2012 r. 141.000 zł, w tym: środki z budżetu województwa – 115.000 zł, środki własne – 26,000 zł. Wykonanie 138.388 zł, w tym: dotacja z budżetu województwa – 115.000 zł, środki własne – 23.388 zł.

Informacja o wynagrodzeniach i zatrudnieniu w Instytucjach Kultury (stan na 31.12.2012 r.)

Lp.	Nazwa Instytucji	wynagrodzenie osobowe brutto (przeciętne miesięczne) w tym:	osób kierujących (dyrektor, zastępcy, gł. księgowy)	pracownicy administracji	pracownicy merytoryczni	pracownicy techniczni i obsługi	przeciętne zatrudnienie (w przeliczeniu na osoby)	przeciętne zatrudnienie (w przeliczeniu na pełny etat)
1	Filharmonia Podkarpacka im. A. Malawskiego w Rzeszowie	3 561,39	7 438,98	3 501,47	3 668,86	2 252,60	119,00	115,11
2	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie	2 738,97	4 904,82	2 634,36	2 855,30	2 042,81	136,41	131,52
3	Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach	2 755,86	5 172,63	3 538,00	2 673,51	2 364,27	30,83	30,33
4	Galeria Sztuki Współczesnej w Przemyślu	2 725,14	4 164,28	2 058,59	2 355,19	0,00	8,00	7,25
5	Wojewódzki Dom Kultury w Rzeszowie	2 543,29	6 502,76	2 850,66	2 230,25	2 033,42	62,00	59,00
6	Centrum Kulturalne w Przemyślu	2 428,03	5 254,11	2 391,51	2 359,26	2 055,65	41,00	38,50
7	Teatr im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie	2 899,59	6 205,83	2 591,64	3 531,44	2 460,05	85,16	82,80
8	Muzeum Okręgowe w Rzeszowie	2 802,10	6 581,00	2 428,18	2 510,28	2 683,90	60,00	58,65
9	Muzeum Podkarpackie w Krośnie	2 694,55	7 498,34	2 731,92	2 599,80	2 184,82	57,00	54,98
10	Muzeum Kultury Ludowej w Kolbuszowej	2 539,00	5 095,00	2 362,00	2 680,00	2 175,00	49,00	46,00
11	Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemyślu	2 599,37	5 545,48	2 434,54	2 426,60	2 394,51	76,00	70,00
12	Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku	2 735,89	6 592,32	2 782,31	2 661,24	2 438,95	65,54	61,13
13	Muzeum Marii Konopnickiej w Żarnowcu	2 363,34	5 380,00	0,00	1 835,05	1 839,66	12,00	10,96
14	Muzeum Zamek w Łańcucie	2 498,00	7 149,00	2 800,00	3 485,00	2 223,00	180,00	179,00

Informacja o działalności
Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Tarnobrzegu

za okres od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2012 roku

CZĘŚĆ I

OGÓLNA INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI KOLEGIUM

1. Podstawa i zakres działania Kolegium

Podstawę prawną działania Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Tarnobrzegu stanowi ustawa z dnia 12 października 1994r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (t.j. Dz. U. Nr 79, poz. 856 z 2001r. z późn. zm.) oraz rozporządzenia wydane w oparciu o delegację ustawową.

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą samorządowe kolegia odwoławcze są organami wyższego stopnia w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości samorządu terytorialnego, właściwymi do rozpatrywania odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia, żądań wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji w trybie uregulowanym przez przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960. Kodeksu postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.). Kolegium orzeka również w innych sprawach na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Obszar właściwości miejscowej Kolegium obejmuje, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2003r. w sprawie obszarów właściwości samorządowych kolegiów odwoławczych (Dz. U. Nr 198, poz. 1925), powiaty : kolbuszowski, mielecki, niżański, stalowowolski, tarnobrzegi oraz miasto Tarnobrzeg na prawach powiatu wraz z gminami objętymi tym obszarem.

Rozstrzygając sprawy indywidualne w składach trzyosobowych, Kolegium związane jest wyłącznie przepisami obowiązującego prawa.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze jest państwową jednostką budżetową.

2. Obsada kadrowa Kolegium

2.1. Kolegium składa się z 21 członków : 7 etatowych i 14 pozaetatowych.

Liczba członków etatowych posiadających wykształcenie :		
wyższe prawnicze :	wyższe administracyjne :	
6	1	
Liczba członków pozaetatowych posiadających wykształcenie :		
wyższe prawnicze :	wyższe administracyjne :	wyższe inne :
5	5	4

Wśród członków Kolegium jest 6 radców prawnych, 1 adwokat

2.2. Biuro Kolegium składa się z 7 osób - 4 osoby ma wyższe wykształcenie.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Tarnobrzegu mieści się w budynku którego właścicielem jest Skarb Państwa, położonym przy ul. Św. Barbary 12. Zajmuje 10 pomieszczeń biurowych o powierzchni 150 m².

Kolegium wyposażone jest w niezbędny sprzęt i urządzenia biurowe.

CZĘŚĆ II

WPLYW SPRAW

1. Liczba spraw ujętych w ewidencji ogółem w roku objętym informacją - 1987

w tym spraw:

1.1. pozostałych w ewidencji z okresu poprzedniego (łącznie sprawy administracyjne i sprawy z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowych) /¹ - 29

1.2. wpływ spraw w roku objętym informacją - 1958

2. Rodzaje spraw, które wpłynęły w roku objętym informacją² :

2.1. Liczba spraw administracyjnych - ogółem - 1755

Lp.	Określenie rodzaju sprawy → patrz załącznik do Informacji	Liczba spraw
1.	objęte proceduralnie przepisami Ordynacji podatkowej	210
2.	działalność gospodarcza	3
3.	planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	353
4.	pomoc społeczna, świadczenia rodzinne i zaliczka alimentacyjna, oświata (stypendia, pomoc materialna itd.), dodatki mieszkaniowe, sprawy socjalne	698
5.	gospodarka nieruchomościami (bez opłat za wieczyste użytkowanie) , przekształcanie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, prawo geodezyjne i kartograficzne	202

6.	ochrona środowiska, ochrona przyrody i ochrona zwierząt, odpady i utrzymanie porządku i czystości w gminach	61
7.	prawo wodne	39
8.	rolnictwo, leśnictwo, rybactwo śródlądowe, łowiectwo	7
9.	handel, sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych	17
10.	prawo o ruchu drogowym, drogi publiczne, transport drogowy	60
11.	prawo górnicze i geologiczne	-
12.	egzekucja administracyjna	3
13.	inne, pozostałe, w tym skargi i wnioski rozpatrywane w trybie Działu VIII Kpa	102

2.2. Sprawy podlegające rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z p.zm. – dalej jako Ppsa)³ - 170

2.3. Liczba spraw z zakresu aktualizacji opłat za użytkowanie wieczyste - 33

2.4. Liczba postanowień sygnalizacyjnych -

CZĘŚĆ III

ZAŁATWIANIE SPRAW ADMINISTRACYJNYCH

1. Liczba spraw załatwionych ogółem w roku objętym informacją - 1879

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw		
1.	akty wydane przez SKO jako organ II instancji ⁴ , w tym : <table border="1" data-bbox="268 1630 1238 1767"> <tr> <td>akty wydane przez SKO w trybie art. 127 § 3 Kpa oraz jako organ II instancji zgodnie z art. 221 Ordynacji podatkowej ⁵</td> <td>25</td> </tr> </table> - sposób rozstrzygnięcia patrz → tabela z pkt 1.1.	akty wydane przez SKO w trybie art. 127 § 3 Kpa oraz jako organ II instancji zgodnie z art. 221 Ordynacji podatkowej ⁵	25	1270
akty wydane przez SKO w trybie art. 127 § 3 Kpa oraz jako organ II instancji zgodnie z art. 221 Ordynacji podatkowej ⁵	25			
2.	akty wydane przez SKO jako organ I instancji ⁶ - sposób rozstrzygnięcia patrz → tabela z pkt 1.2.	170		

3.	postanowienia wydane przez SKO w wyniku rozpatrzenia zażaleń na bezczynność organu,	65
	w tym : uznające zażalenia za uzasadnione	
4.	akty wydane przez SKO po rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z p.zm.)	170
5.	pozostałe / ⁷	204

1.1. Szczegółowe omówienie sposobu załatwienia sprawy przez SKO jako organ II instancji :

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	decyzje utrzymujące w mocy zaskarżone decyzje (art. 138 § 1 pkt 1 Kpa oraz art.233 § 1 pkt 1 Op) / ⁸	523
2.	decyzje uchylające decyzje organu I instancji i orzekające co do istoty sprawy oraz uchylające decyzje organu I instancji i umarzające postępowanie (art. 138 § 1 pkt 2 Kpa oraz art. 233 § 1 pkt 2a Op) / ⁷	139
3.	decyzje uchylające decyzje organu I instancji i przekazujące sprawy do ponownego rozpatrzenia (art. 138 § 2 Kpa oraz art. 233 § 2 Op) / ⁷	484
4.	decyzje umarzające postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 pkt 3 Kpa oraz art. 233 § 1 pkt 3 Op) / ⁷	60
5.	pozostałe	64

1.2. Szczegółowe omówienie sposobu załatwienia sprawy przez SKO jako organ I instancji :

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	postanowienia o wznowieniu postępowania i wyznaczeniu organu właściwego do jego przeprowadzenia (art.150 § 2 Kpa oraz art. 244 § 2 Op) / ⁹	-
2.	decyzje o odmowie wznowienia postępowania (art. 149 § 3 Kpa oraz art. 242 § 3 Op) / ⁸	-

3.	decyzje o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji (art. 157 § 3 Kpa oraz art. 249 § 3 Op) / ⁸	11
4.	decyzje stwierdzające nieważność decyzji organu I instancji oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa (art. 156 – 158 Kpa oraz art. 247 – 251 Op) / ⁸	25
5.	decyzje o odmowie stwierdzenia nieważności decyzji (art. 158 § 1 Kpa oraz art. 248 § 3 Op) / ⁸	14
6.	decyzje odmawiające uchylecia decyzji po wznowieniu postępowania (art. 151 Kpa oraz art. 245 Op) / ⁸	-
7.	decyzje uchylające i rozstrzygające o istocie sprawy oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa wydane po wznowieniu postępowania (art. 151 Kpa oraz art. 245 Op) / ⁸	-
8.	decyzje umarzające postępowanie prowadzone w I instancji przez SKO (art. 105 § 1 Kpa oraz art. 208 Op)	-
9.	pozostałe	120

- 2. Liczba spraw administracyjnych pozostałych do załatwienia przez SKO w roku objętym informacją/¹⁰** **- 72**

CZĘŚĆ IV

ZAŁATWIANIE SPRAW Z ZAKRESU OPŁAT ZA UŻYTKOWANIE WIECZYSTE NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWYCH

- 1. Liczba spraw z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste załatwionych w roku objętym informacją ogółem** **- 24**
- w tym ugody - 1
- 2. Liczba wniesionych sprzeciwów od orzeczeń SKO** **- 1**
- 3. Liczba spraw pozostałych do załatwienia przez SKO/⁹** **- 12**

CZĘŚĆ V

SKARGI DO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

1. Sprawy prowadzone przez Kolegium w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z p.zm. – dalej jako Ppsa) :

Liczba spraw w roku objętym informacją ogółem - 170

w tym :

1.1. Liczba skarg na decyzje i postanowienia Kolegium skierowanych do WSA w roku objętym informacją, ogółem - 145

• wskaźnik „zaskarżalności” /¹¹ - 11,4 %

1.2. Liczba skarg na bezczynność Kolegium skierowana do WSA w roku objętym informacją, ogółem - 1

1.3. Liczba skarg uwzględnionych przez Kolegium we własnym zakresie w trybie art. 54 § 3 Ppsa, ogółem - 3

1.4. Liczba skarg kasacyjnych na orzeczenia WSA (w tym zażaleń na postanowienia) skierowanych przez SKO w roku objętym informacją do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie , ogółem - 21

1.5. Liczba innych spraw prowadzonych przez Kolegium w trybie określonym przepisami Ppsa, skierowanych do WSA, ogółem/¹² -

2. Skargi na akty i czynności Kolegium rozpatrzone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny prawomocnymi orzeczeniami w roku objętym informacją :

Liczba orzeczeń WSA w roku objętym informacją ogółem - 156

w tym :

Lp.	Rodzaj rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Skargi na decyzje i postanowienia rozpoznane przez Sąd w tym :	156
	uwzględnienie skargi	42
2.	Skargi na bezczynność Kolegium rozpoznane przez Sąd w tym :	-
	uznające skargi za uzasadnione	-

INFORMACJE DODATKOWE I WNIOSKI

1. Wybrane problemy z orzecznictwa Kolegium.

Uwagi odnośnie stosowania przepisu art. 122 ust 1 pkt ustawy Prawo o Ruchu Drogowym .

Analiza orzecznictwa Sądów Administracyjnych wskazuje na ewolucję orzecznictwa sądowego w zakresie zasadności kierowania osób na badania lekarskie w celu stwierdzenia istnienia lub braku przeciwwskazań zdrowotnych do kierowania pojazdem.

Aktualnie dominuje taka interpretacja art. 122 ust. 1 pkt 4 ustawy prawo o ruchu drogowym, iż mając na uwadze bezpieczeństwo ruchu drogowego niezbędne jest czuwanie nad tym, by osoby mające uprawnienia do kierowania pojazdami miały wymaganą sprawność nie tylko w chwili ubiegania się o uprawnienia, ale także w okresie późniejszym , kiedy już z tych uprawnień korzystają. Zadanie to należy do organu wydającego uprawnienie do kierowania pojazdami.

Wprawdzie ustawa Prawo o ruchu drogowym definiuje "kierującego" oraz "kierowcę", i nie definiuje pojęcia "kierujący pojazdem", zaś zawarte w art. 122 ust. 1 pkt 4 u.p.r.d. pojęcie "kierujący" – ustawa używa nieprecyzyjnie. Reguły wykładni systemowej i celowościowej przy ustalaniu rozumienia tego przepisu wskazują jednak na konieczność odstąpienia na użytek tej regulacji od ścisłego, literalnego brzmienia definicji ustawowej rozumienia tego określenia, które w tym przypadku jest niewystarczające i prowadzi do sprzeczności z jej celem wniosków. Właśnie z uwagi na cel omawianej regulacji, którym są zadania organów w zakresie dbałości o zapewnienie możliwie największego bezpieczeństwa użytkownikom dróg, przez użyte w art. 122 ust. 1 pkt 4 u.p.r.d. określenie "kierujący" należy rozumieć także osobę, która choć w danym momencie nie prowadzi pojazdu, ale posiadając wymagane uprawnienia może to uczynić w każdej chwili.

Gdyby przyjąć literalne rozumienie przepisu, to nawet w razie istnienia bardzo poważnych wątpliwości, co do stanu zdrowia określonej osoby, właściwy organ nie mógłby podjąć żadnych działań w celu przeprowadzenia stosownych badań lekarskich. Nie można przyjąć, że racjonalny ustawodawca w takich okolicznościach założył konieczność oczekiwania przez uprawniony organ, mimo posiadania informacji nasuwających poważne zastrzeżenia co do stanu zdrowia kierowcy, na uzyskanie wiadomości, że kierował on faktycznie pojazdem i dopiero wówczas byłaby możliwość podjęcia działania w omawianym trybie. Inaczej mówiąc, niezbędne byłoby uprzednie "złapanie na gorącym uczynku" kierowania pojazdem mechanicznym takiej osoby. Co często następować mogłoby dopiero w razie wystąpienia już zdarzeń, którym wcześniej można było zapobiec. Przyjęcie takiego założenia niesłoby za sobą niejednokrotnie uzasadnione ryzyko wystąpienia poważnych – realnych, a nie potencjalnych - zagrożeń dla bezpieczeństwa użytkowników dróg, czemu właśnie ma przeciwdziałać wskazana regulacja (vide: wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 3 grudnia 2010 r., sygn. akt III SA/Wr 722/10, Lex nr 758069).

Sprawy z zakresu zagospodarowania przestrzennego dotyczą sposobu zagospodarowania terenów i warunków zabudowy, określanych w drodze decyzji przez organy gmin wobec braku na ich obszarach miejscowych planów

zagospodarowania przestrzennego, podejmowanych w trybie i na zasadach wskazanych w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2012 poz. 647).

Ze względu na szczególną procedurę wydawania decyzji w przedmiocie zagospodarowania terenów, przewidzianą przepisami cyt. ustawy oraz przepisami wykonawczymi, sprawy z tego zakresu należą niewątpliwie do trudnych i skomplikowanych w rozumieniu art. 35 § 3 K.p.a. Przysparzają w związku z tym rozstrzygającym organom gmin wielu problemów. Dowodem tego jest wysoki wskaźnik uwzględnianych odwołań od orzeczeń tych organów.

Kolegium Odwoławcze rozpoznając sprawy w postępowaniu odwoławczym skupia w związku z tym uwagę na zagadnieniach natury materialnoprawnej i procesowej, które mają istotne znaczenie dla wyniku postępowań w przedmiocie zagospodarowania terenów.

Najczęściej u podstaw uchylenia decyzji organów pierwszej instancji leżą wady postępowania prowadzące w konsekwencji do niewłaściwie wykazanego i rozważonego przez te organy stanu faktycznego. Uchyleniu do ponownego rozpatrzenia podlegają te sprawy, w których rozstrzygnięcia nie mogły się ostać z powodu istoty naruszeń, wymagając ponownego przeprowadzenia postępowania w pierwszej instancji.

Do najczęściej występujących zagadnień powodujących w dalszym ciągu znaczny procent uchylanych decyzji, należą naruszenia zasad postępowania np:

- prowadzenie postępowania dowodowego mimo braków wniosku o jego wszczęcie, co obliguje organ do wystąpienia o jego uzupełnienie na podstawie art. 64 § 2 kpa . Z drugiej jednak strony w ostatnim okresie odnotowuje się skargi na bezczynność organów I instancji, formułowane na podstawie art, 37 kpa z powodu nadużywania instytucji uzupełnienia wniosku, noszącego znamiona uchylania się od podjęcia merytorycznego rozstrzygnięcia.
- niewłaściwe ustalanie kręgu stron postępowania, przez zaniechanie badania interesu prawnego w szerszym zakresie, niż wynika to z kwestii położenia nieruchomości w sąsiedztwie terenu objętego wnioskiem, bez uwzględniania konkretnych okoliczności sprawy związanych z negatywnym oddziaływaniem inwestycji poza granice jej terenu i nieruchomości bezpośrednio przyległych,
- naruszenie zasady, iż organ orzekający jest związany treścią wniosku inwestora i nie może wykraczać poza jego granice (np. poprzez odmienne określenie proponowanego zainwestowania, zawieranie w decyzji dodatkowych warunków, odmienne określenie terenu projektowanej inwestycji).
- przyjmowanie za podstawę rozstrzygnięcia analizy funkcji oraz cech zabudowy i zagospodarowania terenu, o której mowa w § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobu ustalania wymagań dotyczących nowej zabudowy i zagospodarowania terenu w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. Nr 164, poz. 1588), mimo ewidentnych jej braków w zakresie sposobu ustalenia obszaru analizowanego, analizy wszystkich cech zabudowy i zagospodarowania w sposób wynikający z tego przepisu. W rezultacie dokonywane są odstępstwa od wyznaczenia parametrów dla planowanej inwestycji bez oparcia w przeprowadzonej analizie i bez uzasadnienia.
- w dalszym ciągu w prowadzonych postępowaniach w sprawie ustalenia warunków

zabudowy organy pierwszej instancji nie zawiadamiają stron mimo oczywistego obowiązku, wynikającego z art. 10 kpa - o zakończeniu postępowania dowodowego i możliwości zapoznania się z materiałami oraz zgłaszania ewentualnych wniosków i zastrzeżeń, co stanowi naruszenie zasady ogólnej czynnego udziału strony w postępowaniu. Jest to kwalifikowana wada procesowa, stanowiąca podstawę do wznowienia postępowania. Wady tej nie może konwalidować uzupełniające postępowanie dowodowe, dokonane w postępowaniu odwoławczym.

- Wiele jest przypadków nieuzasadnionego zwieszania postępowań w sprawach dotyczących ustalenia warunków zabudowy ze względu na przystąpienie do sporządzenia planu miejscowego - art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 21 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Przepis ten przewiduje jedynie możliwość zawieszenia postępowania (stanowi fakultatywną przyczynę zawieszenia) w sprawie ustalenia warunków zabudowy co oznacza, że w przypadku skorzystania przez organ administracji z możliwości zawieszenia rozstrzygnięcie w tym zakresie podejmowane jest w ramach uznania administracyjnego, a to z kolei oznacza, iż nie jest wystarczającym samo powołanie się na art. 62 ust. 1 ustawy oraz uchwałę rady gminy o przystąpieniu do sporządzenia planu miejscowego oraz ustalenia zawarte w projekcie planu. Niezbędnym jest wskazanie jasnych i konkretnych przyczyn, dla których organ prowadzący postępowanie w sprawie ustalenia warunków zabudowy uznał za celowe i uzasadnione jego zawieszenie. W przeciwnym wypadku podjęte rozstrzygnięcie jest obarczone wadą arbitralności. Generalnie pomija się sekwencję czasową pomiędzy podjęciem uchwały o przystąpieniu do sporządzenia planu, a przewidywanym zakończeniem procedury planistycznej prowadzonej przez organy gminy. Zawieszenie postępowania następuje licząc od dnia złożenia wniosku, na maksymalny okres 9 miesięcy, dlatego organ powinien zważyć na jakim etapie jest procedura planistyczna i na ile realne jest, że w okresie zawieszenia zostanie ona zakończona. Nie wykazują przy tym organy w prowadzonych sprawach indywidualnych czy istotnie istnieje możliwość iż sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obejmującego obszar planowanej inwestycji wykluczy możliwość zagospodarowania terenu zgodnie z wnioskiem inwestora. Czy konkretny zamiar inwestycyjny objęty wnioskiem w odniesieniu do projektu planu może utrwalić zabudowę, będącą w sprzeczności lub ograniczającą ustalenia planu.

PREZES
Samorządowego Kolegium Odwoławczego
w Tarnobrzegu
mgr Danuta Wydra

¹ - dot. spraw, które wpłynęły do SKO w latach poprzedzających okres objęty informacją, ale nie zostały załatwione przez SKO,

² - patrz pkt 1. ppkt 1.2. ,

³ - dot. spraw, które wpłynęły do SKO w roku objętym informacją, a do których zastosowanie mają przepisy Ppsa tj. m.in. skargi, skargi kasacyjne, zażalenia i inne, wykonywane w trybie tej ustawy – patrz m.in. przyp.11;

⁴ - decyzje (postanowienia) kończące postępowanie odwoławcze (zażaleniowe) prowadzone przed SKO jako organem II instancji (w tym art. 134 Kpa) oraz inne wydane w tym postępowaniu np. zawieszenie postępowania – art. 97 § 1 i 98 Kpa lub art. 201 § 1 i art. 204 § 1 Op ;

⁵ - decyzje (postanowienia) kończące postępowanie prowadzone po wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy wydane przez SKO w trybie art. 127 § 3 Kpa oraz decyzje (postanowienia) kończące postępowanie odwoławcze (zażaleniowe) prowadzone przed SKO jako organem II instancji w trybie art. 221 Op ;

⁶ - decyzje (postanowienia) wydane przez SKO jako organ I instancji np. w postępowaniu dot. stwierdzenia nieważności (art. 156 § 1 Kpa oraz art. 247 § 3 Op) lub wznowienia postępowania (art. 145 § 1 Kpa oraz art. 240 § 1 Op), postanowienia wydane w trybie art. 65 § 1, art. 66 § 1 i 3 Kpa, art. 169 § 4 Op oraz inne wydane w tych postępowaniach np. zawieszenie postępowania – art. 97 § 1 i 98 Kpa lub art. 201 § 1 i art. 204 § 1 Op ;

⁷ - np. postanowienia dot. sporów kompetencyjnych (art. 22 § 1 pkt 1 Kpa), wyznaczenia organu wskutek wyłączenia (art.25-27 Kpa oraz art.130 i 132 Op), dopuszczenia organizacji społecznej do udziału w postępowaniu (art.31§ 2 Kpa), odmowy przywrócenia terminu (art. 59 § 1 i 2 Kpa), odmowy udostępnienia akt (art. 74 § 2 Kpa oraz art. 179 § 2 Op), wniosku o wyjaśnienie, uzupełnienie oraz sprostowanie (art.113 Kpa oraz art.213 i 215 Op), wniosku o wstrzymanie wykonania decyzji (art.224 § 3 pkt 2 Op), opłat i kosztów postępowania (dział IX Kpa);

⁸ - dot. również postanowień zgodnie z art. 144 Kpa oraz art. 239 Op

⁹ - dot. również postanowień zgodnie z art. 126 Kpa oraz art. 219 Op

¹⁰ - dot. spraw, które nie zostały załatwione przez SKO w roku objętym informacją ;

¹¹ - liczba skarg skierowanych do sądu w stosunku do ogólnej liczby podjętych przez kolegium w roku objętym informacją rozstrzygnięć podlegających zaskarżeniu;

¹² - obejmuje inne sprawy prowadzone przez Kolegium w trybie przepisów Ppsa np. wezwanie do usunięcia naruszenia prawa (art. 52 § 3), wniosek o sprostowanie omyłki pisarskiej (art. 156), wniosek o uzupełnienie wyroku (art. 157), wystąpienie o rozstrzygnięcie sporu kompetencyjnego (art. 15 § 1 pkt 4 w zw. z art. 4), wniosek o zawieszenie postępowania przed sądem i o podjęcie zawieszono postępowania (art. 123-131) czy wznowienie postępowania (art. 270) itd. ;

UCHWAŁA Nr 1/2013

Zgromadzenia Ogólnego Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Przemyślu z dnia 11 marca 2013 roku.

w sprawie przyjęcia rocznej informacji o działalności
Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Przemyślu za 2012 rok.

Na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 12 ust 3 pkt 3 ustawy
z 12 października 1994 roku o samorządowych kolegiach odwoławczych
(tekst jednolity Dz. U z 2001 r. Nr 79 ,poz.856 ze zm.) postanawia się co następuje:

§ 1

Przyjmuje się przedłożoną przez Prezesa Kolegium roczną informację
o działalności Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Przemyślu za 2012 rok.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega przekazaniu
Prezesowi Rady Ministrów, Ministrowi Administracji i Cyfryzacji, Sejmikowi
Województwa Podkarpackiego.

Przewodniczący Zgromadzenia

**SAMORZĄDOWEGO KOLEGIUM ODWOŁAWCZEGO
W PRZEMYŚLU**

Jerzy Bober

Informacja o działalności Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Przemyślu

za okres od 01 styczeń do 31 grudzień 2012 roku

CZĘŚĆ I

OGÓLNA INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI KOLEGIUM

1. Podstawa i zakres działania Kolegium

Podstawę prawną działania Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Przemyślu (dalej : SKO) stanowi ustawa z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz. U. z 2001r. Nr 79, poz. 856 z p.zm.) oraz rozporządzenia wydane w oparciu o delegację ustawową.

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą samorządowe kolegia odwoławcze są organami wyższego stopnia w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości samorządu terytorialnego, właściwymi do rozpatrywania odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia, żądań wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji w trybie uregulowanym przez przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000r. Nr 98, poz.1071 z p.zm.; dalej jako - Kpa) oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005r. Nr 8, poz. 60 z p.zm.; dalej jako - Op). Kolegium orzeka również w innych sprawach na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Obszar właściwości miejscowej Kolegium obejmuje, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2003 roku w sprawie obszarów właściwości samorządowych kolegiów odwoławczych (Dz. U. Nr 198, poz.1925), powiaty : grodzki przemyski, jarosławski, przemyski, przeworski, lubaczowski wraz z gminami objętymi tym obszarem.

Rozstrzygając sprawy indywidualne w składach trzyosobowych, Kolegium związane jest wyłącznie przepisami obowiązującego prawa.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze jest państwową jednostką budżetową.

2. Obsada kadrowa Kolegium

2.1. Kolegium składa się z 12 członków: 6 etatowych i 6 pozaetatowych.

Liczba członków posiadających wykształcenie:		
wyższe prawnicze: 3	wyższe administracyjne: 3	
Liczba członków pozaetatowych posiadających wykształcenie:		
wyższe prawnicze: 5	wyższe administracyjne: 1	wyższe inne: -

Wśród członków Kolegium jest 3 radców prawnych, 2 osoby posiadają tytuł doktora prawa.

2.2. Biuro Kolegium składa się z 4 osób.

W skład biura Kolegium wchodzi: kierownik biura - wyższe wykształcenie, główny księgowy - wyższe wykształcenie (sekretarka)referent - wyższe wykształcenie,(protokolantka)referent - wyższe wykształcenie.

3. Lokal i wyposażenie Kolegium

Siedziba Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Przemyślu mieści się w Przemyślu, przy ul. Borelowskiego nr 1, w budynku użyczonym Kolegium przez Związek Harcerstwa Polskiego - Komenda Hufca Ziemi Przemyskiej im. Orłat Przemyskich.

Stan wyposażenia Kolegium w sprzęt biurowy i elektroniczny:

Lokal Kolegium składa się z 11 pomieszczeń. Warunki pracy są bardzo dobre, każde stanowisko pracy wyposażone jest w komputer wraz z dostępem do sieci internetowej. Stanowisko do spraw księgowych, wyposażone jest w 2 komputery z programem do księgowości elektronicznej "Sfinks" oraz programem ds. kadrowych "Unikap". Pracownicy Kolegium posiadają dostęp do programu prawnego Lex. Kolegium prenumeruje dzienniki lokalne, periodyki oraz prasę fachową.

CZĘŚĆ II

WPŁYW SPRAW

1. Liczba spraw ujętych w ewidencji ogółem w roku objętym informacją- w tym spraw:	2089
1.1. pozostałych w ewidencji z roku poprzedzającego okres objęty informacją (łącznie sprawy administracyjne i sprawy z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowych)	114
1.2. wpływ spraw w roku objętym informacją-	1975

2. Rodzaje spraw, które wpłynęły w roku objętym informacją /1:

2.1. Liczba spraw administracyjnych - ogółem

1595

Lp.	Określenie rodzaju sprawy -> patrz załącznik do Informacji	Liczba spraw
1.	objęte proceduralnie przepisami Ordynacji podatkowej	515
2.	działalność gospodarcza	-
3.	planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	119
4.	pomoc społeczna, świadczenia rodzinne i zaliczka alimentacyjna, oświata (stypendia, pomoc materialna itd.), dodatki mieszkaniowe, sprawy socjalne	500
5.	gospodarka nieruchomościami (bez opłat za wieczyste użytkowanie) , przekształcanie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, prawo geodezyjne i kartograficzne	116
6.	ochrona środowiska, ochrona przyrody i ochrona zwierząt, odpady i utrzymanie porządku i czystości w gminach	28
7.	prawo wodne	36
8.	rolnictwo, leśnictwo, rybactwo śródlądowe, łowiectwo	2
9.	handel, sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych	34
10.	prawo o ruchu drogowym, drogi publiczne, transport drogowy	54
11.	prawo górnicze i geologiczne	19
12.	egzekucja administracyjna	-
13.	inne, pozostałe, w tym skargi i wnioski rozpatrywane w trybie Działu VIII Kpa	172

2.2. Sprawy podlegające rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z p.zm. - dalej jako Ppsa) /2 - - 150

2.3. Liczba spraw z zakresu aktualizacji opłat za użytkowanie wieczyste - 230

2.4. Liczba postanowień sygnalizacyjnych - 0

CZĘŚĆ III
ZAŁATWIENIE SPRAW ADMINISTRACYJNYCH

1. Liczba spraw załatwionych ogółem w roku objętym informacją -

1768

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	akty wydane przez SKO jako organ II instancji /3, w tym :	1168
	<table border="1"> <tr> <td>akty wydane przez SKO w trybie art. 127 § 3 Kpa oraz jako organ II instancji zgodnie z art. 221 Ordynacji podatkowej /4</td> <td>22</td> </tr> </table>	
akty wydane przez SKO w trybie art. 127 § 3 Kpa oraz jako organ II instancji zgodnie z art. 221 Ordynacji podatkowej /4	22	
- sposób rozstrzygnięcia patrz -> tabela z pkt 1.1.		
2.	akty wydane przez SKO jako organ I instancji /5 - sposób rozstrzygnięcia patrz -> tabela z pkt. 1.2.	143
3.	postanowienia wydane przez SKO w wyniku rozpatrzenia zażaleń na bezczynność organu, w tym :	43
	<table border="1"> <tr> <td>uznające zażalenia za uzasadnione</td> <td>29</td> </tr> </table>	
uznające zażalenia za uzasadnione	29	
4.	akty wydane przez SKO po rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z p.zm.)	147
5.	pozostałe /6	267

1.1. Szczegółowe omówienie sposobu załatwienia sprawy przez SKO jako organ II instancji: 1168

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	decyzje utrzymujące w mocy zaskarżone decyzje (art. 138 § 1 pkt 1 Kpa oraz art.233 § 1 pkt 1 Op) /7	368
2.	decyzje uchylające decyzje organu I instancji i orzekające co do istoty sprawy oraz uchylające decyzje organu I instancji i umarzające postępowanie (art. 138 § 1 pkt 2 Kpa oraz art. 233 § 1 pkt 2a Op) /7	107
3.	decyzje uchylające decyzje organu I instancji i przekazujące sprawy do ponownego rozpatrzenia (art. 138 § 2 Kpa oraz art. 233 § 2 Op) /7	543
4.	decyzje umarzające postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 pkt 3 Kpa oraz art. 233 § 1 pkt 3 Op) /7	11
5.	pozostałe	139

1.2. Szczegółowe omówienie sposobu załatwienia sprawy przez SKO jako organ I instancji: 143

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	postanowienia o wznowieniu postępowania i wyznaczeniu organu właściwego do jego przeprowadzenia (art.150 § 2 Kpa oraz art. 244 § 2 Op) /9	1
2.	decyzje o odmowie wznowienia postępowania (art. 149 § 3 Kpa oraz art. 242 § 3 Op)/8	1
3.	decyzje o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji (art. 157 § 3 Kpa oraz art. 249 § 3 Op) /8	4
4.	decyzje stwierdzające nieważność decyzji organu I instancji oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa (art. 156 – 158 Kpa oraz art. 247 – 251 Op) /8	92
5.	decyzje o odmowie stwierdzenia nieważności decyzji (art. 158 § 1 Kpa oraz art. 248 § 3 Op) /8	9
6.	decyzje odmawiające uchylenia decyzji po wznowieniu postępowania (art. 151 Kpa oraz art. 245 Op) /8	0
7.	decyzje uchylające i rozstrzygające o istocie sprawy oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa wydane po wznowieniu postępowania(art. 151 Kpa oraz art. 245 Op) /8	2
8.	decyzje umarzające postępowanie prowadzone w I instancji przez SKO (art. 105 § 1 Kpa oraz art. 208 Op)	2
9.	pozostałe	32

2. Liczba spraw administracyjnych pozostałych do załatwienia przez SKO w roku objętym informacją /9 - 88

CZĘŚĆ IV**ZAŁATWIENIE SPRAW Z ZAKRESU OPŁAT ZA UŻYTKOWANIE WIECZYSTE NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWYCH**

1. Liczba spraw z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste załatwionych w roku objętym informacją ogółem - 228

w tym ugody - 39

2. Liczba wniesionych sprzeciwów od orzeczeń SKO - 90

3. Liczba spraw pozostałych do załatwienia przez SKO /9 - 5

CZEŚĆ V

SKARGI DO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

1. Sprawy prowadzone przez Kolegium w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z p.zm. - dalej jako Ppsa) :

Liczba spraw w roku objętym informacją ogółem - 150

w tym :

- 1.1. Liczba skarg na decyzje i postanowienia Kolegium skierowanych do WSA w roku objętym informacją, ogółem - 147
- wskaźnik "zaskarżalności" /10 - 12,13%
- 1.2. Liczba skarg na bezczynność Kolegium skierowana do WSA w roku objętym informacją, ogółem - 0
- 1.3. Liczba skarg uwzględnionych przez Kolegium we własnym zakresie w trybie art. 54 § 3 Ppsa, ogółem - 3
- 1.4. Liczba skarg kasacyjnych na orzeczenia WSA (w tym zażaleń na postanowienia) skierowanych przez SKO w roku objętym informacją do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie , ogółem - 0
- 1.5. Liczba innych spraw prowadzonych przez Kolegium w trybie określonym przepisami Ppsa, skierowanych do WSA, ogółem/11 - 0

2. Skargi na akty i czynności Kolegium rozpatrzone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny prawomocnymi orzeczeniami w roku objętym informacją :

Liczba orzeczeń WSA w roku objętym informacją ogółem - 96

w tym :

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Skargi na decyzje i postanowienia rozpoznane przez Sąd w tym :	96
	uznające zażalenia za uzasadnione	
2.	Skargi na bezczynność Kolegium rozpoznane przez Sąd w tym :	0
	uznające zażalenia za uzasadnione	

CZEŚĆ VI

INFORMACJE DODATKOWE I WNIOSKI

W roku 2012 nastąpił wzrost ilości spraw w stosunku do roku 2011 o 245 spraw, co stanowi wzrost o 14,16 % w stosunku do roku ubiegłego i potwierdza stałą tendencję zwykłą.

Zwiększenie ilości wpływających spraw wystąpiło szczególnie w sferze szeroko rozumianej "pomocy społecznej" z 386 w roku 2011 do 500 w roku objętym informacją. Wyraźnie zarysowała się tendencja wzrostowa w pozostałych działach tematycznych jak gospodarka nieruchomościami, prawo wodne, handel, sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych, prawo górnicze i geologiczne. Bardzo wyraźny wzrost wystąpił w zakresie objętym kategorią "inne pozostałe, w tym skargi i wnioski rozpatrywane w trybie Działu VIII kpa" z 77 spraw w roku 2011 do 172 spraw w roku 2012, co stanowi wzrost o 95 spraw tj. 123,37 % .W tym zakresie wyraźnie obserwuje się większą liczbę rozpatrzonych zażaleń na bezczynność organów samorządu, w których Kolegium uznało skargi za uzasadnione.

W zakresie spraw dotyczących aktualizacji opłaty za użytkowanie wieczyste wystąpił wzrost ilości wpływających spraw ze 132 w roku 2011 do 230 w roku 2012 co daje wzrost o 74,24 %.

W roku 2012 Kolegium w 92 przypadkach stwierdziło nieważność decyzji organu I instancji lub ich wydanie z naruszeniem prawa w trybie kpa i ordynacji podatkowej. W porównaniu do roku poprzedniego nastąpił wzrost ilości takich rozstrzygnięć o 15 spraw. Jakkolwiek wzrost ten nie jest znaczny, bo wynosi 19,48% to wskazać należy, że są to sprawy szczególnie skomplikowane, wymagające prowadzenia bardzo złożonego postępowania wyjaśniającego, co czyni je również bardzo czasochłonnymi i generującymi duże koszty.

W analizowanym okresie wskaźnik rozstrzyganych spraw wzrósł o 8% w stosunku do roku poprzedzającego i kształtował się na poziomie 93 spraw pozostałych do załatwienia w następnym okresie sprawozdawczym. W porównaniu do roku 2011 liczba spraw pozostałych do rozstrzygnięcia na rok następny wynosiła 114 co daje spadek o 22,58%.

Zaskarżalność wydawanych przez Kolegium orzeczeń w roku 2012 kształtowała się na poziomie 12,13 % i była niższa niż w 2011, w którym wynosiła 13,16%. Zmniejszeniu uległa liczba prawomocnych rozstrzygnięć Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie uwzględniających złożone skargi, wskaźnik uchylonych orzeczeń Kolegium w stosunku do wszystkich rozpoznanych przez WSA w Rzeszowie wyniósł 33,33 %.

Przedstawione wyżej wskaźniki pozwalają na stwierdzenie, że sukcesywnie wzrasta poziom merytoryczny orzecznictwa Kolegium jak również sprawność i terminowość załatwianych spraw przy niezminionej obsadzie etatowej.

W minionym roku kilka stanowisk pracy wyposażono w nowy sprzęt komputerowy, co przyczyniło się również do poprawy efektywności pracy.

W roku objętym informacją w Kolegium nie były przeprowadzane kontrole, Prezes Kolegium nie wydawał również postanowień sygnalizacyjnych.

PREZES
SAMORZĄDOWEGO KOLEGIUM ODWOŁAWCZEGO
w PRZEMYSŁU

Jerzy Bober

**INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI
SAMORZĄDOWEGO KOLEGIUM ODWOŁAWCZEGO
W RZESZOWIE**

za okres od dnia 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r.

CZEŚĆ I

OGÓLNA INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI KOLEGIUM

1. Podstawa i zakres działania Kolegium

Podstawę prawną działania Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Rzeszowie (dalej: SKO) stanowi ustawa z dnia 12 października 1994 r. o samorządowych kolegiach odwoławczych (Dz.U. z 2001 r. Nr 79, poz. 856, z późn. zm.) oraz rozporządzenia wydane w oparciu o deklarację ustawową.

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą samorządowe kolegia odwoławcze są organami wyższego stopnia w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości samorządu terytorialnego, właściwymi do rozpatrywania odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia, żądań wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji w trybie uregulowanym przez przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071, z późn. zm.; dalej jako – K.p.a.) oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60, z późn. zm.; dalej jako - Op). Kolegium orzeka również w innych sprawach na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Obszar właściwości miejscowej Kolegium obejmuje, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie obszarów właściwości samorządowych kolegiów odwoławczych (Dz.U. Nr 198, poz. 1925), powiaty: dębicki, leżajski, łańcucki, ropczycko-sędziszowski, rzeszowski, strzyżowski wraz z gminami objętymi tym obszarem oraz miasto na prawach powiatu – Rzeszów.

Rozstrzygając sprawy indywidualne w składach trzyosobowych, Kolegium związane jest wyłącznie przepisami obowiązującego prawa.

Samorządowe Kolegium Odwoławcze jest państwową jednostką budżetową.

2. Obsada kadrowa Kolegium

2.1. Kolegium składa się obecnie z 30 członków: 14 etatowych i 16 pozaetatowych.

Liczba członków etatowych posiadających wykształcenie:		
wyższe prawnicze: 14	wyższe administracyjne: -	
Liczba członków pozaetatowych posiadających wykształcenie:		
wyższe prawnicze: 13	wyższe administracyjne: 1	wyższe inne: 2

Wśród członków Kolegium są 4 osoby posiadające stopień doktora nauk prawnych. W gronie osób tworzących Kolegium jest 18 radców prawnych, 3 adwokatów.

2.2. Biuro Kolegium składa się z 7 osób. Biuro tworzą: Kierownik Biura, Główna Księgowa, 4 Starszych Inspektorów (w tym jeden na 0,5 etatu) i 1 Inspektor. Spośród osób zatrudnionych w biurze 6 osób posiada ukończone studia wyższe, jedna osoba jest po ukończonym licencjacie.

3. Lokal i wyposażenie kolegium

Siedziba SKO w Rzeszowie mieści się w Rzeszowie, przy ul. Grunwaldzkiej Nr 15, w budynku Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie użyczonym przez Wojewodę. Kolegium użytkuje 10 pokoi o łącznej powierzchni 151,36 m². Mimo powiększenia powierzchni biurowej Kolegium nadal widzi potrzeby pozyskiwania dodatkowych pokoi biurowych.

Stan wyposażenia Kolegium w sprzęt biurowy i elektroniczny ocenić należy jako dobry.

CZĘŚĆ II

WPLYW SPRAW

1. Liczba spraw ujętych w ewidencji ogółem w roku objętym informacją - 3292

- w tym spraw:

1.1. pozostałych w ewidencji z okresu poprzedniego
(łącznie sprawy administracyjne i sprawy z zakresu
opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości
gruntowych)

- 375

1.2. wpływ spraw w roku objętym informacją

- 2917

2. Rodzaje spraw, które wpłynęły w roku objętym informacją:

2.1. Liczba spraw administracyjnych – ogółem - 2561

<i>Lp.</i>	<i>Określenie rodzaju sprawy</i>	<i>Liczba spraw</i>
1.	objęte proceduralnie przepisami Ordynacji podatkowej	547
2.	działalność gospodarcza	3
3.	planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	387
4.	pomoc społeczna, świadczenia rodzinne i zaliczka alimentacyjna, oświata (stypendia, pomoc materialna itd.), dodatki mieszkaniowe, sprawy socjalne	800
5.	gospodarka nieruchomościami (bez opłat za wieczyste użytkowanie), przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, prawo geodezyjne i kartograficzne	370
6.	ochrona środowiska, ochrona przyrody i ochrona zwierząt, odpady i utrzymanie porządku i czystości w gminach	122
7.	prawo wodne	135
8.	rolnictwo, leśnictwo, rybactwo śródlądowe, łowiectwo	18
9.	handel, sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych	23
10.	prawo o ruchu drogowym, drogi publiczne, transport drogowy	87
11.	prawo górnicze i geologiczne	8
12.	egzekucja administracyjna	19
13.	inne, pozostałe, w tym skargi i wnioski rozpatrywane w trybie Działu VIII K.p.a.	42

2.2. Sprawy podlegające rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm. dalej jako Ppsa) - 296

2.3. Liczba spraw z zakresu aktualizacji opłat za użytkowanie wieczyste - 49

CZĘŚĆ III

ZAŁATWIANIE SPRAW ADMINISTRACYJNYCH

1. Liczba spraw załatwionych ogółem w roku objętym informacją - 2464

<i>Lp.</i>	<i>Określenie rodzaju rozstrzygnięcia</i>	<i>Liczba spraw</i>
1.	akty wydane przez SKO jako organ II instancji, w tym: - akty wydane przez SKO w trybie art. 127 § 3 K.p.a. oraz jako organ II instancji zgodnie z art. 221 Ordynacji podatkowej - 31	1551
2.	akty wydane przez SKO jako organ I instancji	106
3.	postanowienia wydane przez SKO w wyniku rozpatrzenia zażaleń na bezczynność organu, w tym: - uznające zażalenia za uzasadnione - 18	51
4.	akty wydane przez SKO po rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm.)	9
5.	pozostałe	747

1.1. Szczegółowe omówienie sposobu załatwienia sprawy przez SKO jako organ II instancji:

<i>Lp.</i>	<i>Określenie rodzaju rozstrzygnięcia</i>	<i>Liczba spraw</i>
1.	decyzje utrzymujące w mocy zaskarżone decyzje (art. 138 § 1 pkt 1 K.p.a. oraz art. 233 § 1 pkt 1 Op)	599
2.	decyzje uchylające decyzje organu I instancji i orzekające co do istoty sprawy oraz uchylające decyzje organu I instancji i umarzające postępowanie (art. 138 § 1 pkt 2 K.p.a. oraz art. 233 § 1 pkt 2a Op)	155
3.	decyzje uchylające decyzje organu I instancji i przekazujące sprawy do ponownego rozpatrzenia (art. 138 § 2 K.p.a. oraz art. 233 § 2 Op)	594
4.	decyzje umarzające postępowanie odwoławcze (art. 138 § 1 pkt 3 K.p.a. oraz art. 233 § 1 pkt 3 Op)	33
5.	pozostałe	170

1.2. Szczegółowe omówienie sposobu załatwienia sprawy przez SKO jako organ I instancji:

<i>Lp.</i>	<i>Określenie rodzaju rozstrzygnięcia</i>	<i>Liczba spraw</i>
1.	postanowienia o wznowieniu postępowania i wyznaczeniu organu właściwego do jego przeprowadzenia (art. 150 § 2 K.p.a. oraz art. 244 § 2 Op)	-
2.	decyzje o odmowie wznowienia postępowania (art. 149 § 3 K.p.a. oraz art. 242 § 3 Op)	1
3.	decyzje o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji (art. 157 § 3 K.p.a. oraz art. 249 § 3 Op)	-
4.	decyzje stwierdzające nieważność decyzji organu I instancji oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa (art. 156-158 K.p.a. oraz art. 247-251 Op)	51
5.	decyzje o odmowie stwierdzenia nieważności decyzji (art. 158 § 1 K.p.a. oraz art. 248 § 3 Op)	22
6.	decyzje odmawiające uchylecia decyzji po wznowieniu postępowania (art. 151 K.p.a. oraz art. 245 Op)	1
7.	decyzje uchylające i rozstrzygające o istocie sprawy oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa wydane po wznowieniu postępowania (art. 151 K.p.a. oraz art. 245 Op)	-
8.	decyzje umarzające postępowanie prowadzone w I instancji przez SKO (art. 105 § 1 K.p.a. oraz art. 208 Op)	3
9.	pozostałe	28

2. Liczba spraw administracyjnych pozostałych do załatwienia przez SKO w roku objętym informacją - 254

CZĘŚĆ IV

ZAŁATWIANIE SPRAW Z ZAKRESU OPŁAT ZA UŻYTKOWANIE WIECZYSTE NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWYCH

- 1. Liczba spraw z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste załatwionych w roku objętym informacją ogółem - 47**
- w tym ugody - 15
- 2. Liczba wniesionych sprzeciwów od orzeczeń SKO - 11**
- 3. Liczba spraw pozostałych do załatwienia przez SKO - 17**

CZEŚĆ V

SKARGI DO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

1. Sprawy prowadzone przez Kolegium w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. Nr 153, poz. 1270 z późn. zm.) – dalej jako Ppsa): 2

Liczba spraw w roku objętym informacją ogółem – 296

w tym:

- 1.1. Liczba skarg na decyzje i postanowienia Kolegium skierowanych do WSA w roku objętym informacją, ogółem - 277
 - wskaźnik „zaskarżalności” - 6,12%
- 1.2. Liczba skarg na bezczynność Kolegium skierowana do WSA w roku objętym informacją, ogółem - 4
- 1.3. Liczba skarg uwzględnionych przez Kolegium we własnym zakresie w trybie art. 54 § 3 Ppsa, ogółem - 9
- 1.4. Liczba skarg kasacyjnych na orzeczenia WSA (w tym zażaleń na postanowienia) skierowanych przez SKO w roku objętym informacją do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, ogółem - 12
- 1.5. Liczba innych spraw prowadzonych przez Kolegium w trybie określonym przepisami Ppsa, skierowanych do WSA, ogółem - 0

2. Skargi na akty i czynności Kolegium rozpatrywane przez Wojewódzki Sąd Administracyjny prawomocnymi orzeczeniami w roku objętym informacją:

Liczba orzeczeń WSA w roku objętym informacją ogółem - 274

w tym:

<i>lp.</i>	<i>Rodzaj rozstrzygnięcia</i>	<i>Liczba spraw</i>
1.	Skargi na decyzje i postanowienia rozpoznane przez Sąd w tym: uwzględnienie skargi - 75	273
2.	Skargi na bezczynność Kolegium rozpoznane przez Sąd w tym: uznające skargi za uzasadnione - 0	1

Marzec 2013 r.

PREZES
Samorządowego Kolegium Okręgowego
w Białymostku

Krzysztof Jędrzejko

Uchwała nr 1/2013

Zgromadzenia Ogólnego Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krośnie z dnia 12 marca 2013 roku

**w sprawie przyjęcia rocznej informacji o działalności Samorządowego
Kolegium Odwoławczego w Krośnie w 2012 roku.**

Na podstawie art.12 ust.3 pkt 3 ustawy o samorządowych kolegiach odwoławczych /Dz.U. z 2001r. nr 79, poz.856 z późn.zm./ postanawia się co następuje:

§ 1

Zgromadzenie Ogólne Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krośnie przyjmuje informację o rocznej działalności Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krośnie w 2012r. stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WICEPRZES
Samorządowego
Kolegium Odwoławczego
Tadeusz Litwacz

INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI SAMORZĄDOWEGO KOLEGIUM ODWOŁAWCZEGO W KROŚNIE

za okres od dnia 01 stycznia do 31 grudnia 2012 roku

CZĘŚĆ I

OGÓLNA INFORMACJA O DZIAŁALNOŚCI KOLEGIUM

1. Podstawa i zakres działania Kolegium

Podstawę prawną działania Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krośnie (dalej: SKO) stanowi ustawa z dnia 12 października 1994r. o samorządowych kolegiach odwoławczych /Dz.U. z 2001r. Nr 79, poz.856 z p.zm./ oraz rozporządzenia wydane w oparciu o delegację ustawową.

Zgodnie z wyżej wymienioną ustawą samorządowe kolegia odwoławcze są organami wyższego stopnia w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej należących do właściwości samorządu terytorialnego, właściwymi do rozpatrywania odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia, żądań wznowienia postępowania lub stwierdzenia nieważności decyzji w trybie uregulowanym przez przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960r.- Kodeks postępowania administracyjnego /Dz.U. z 2000r. Nr 98, poz.1071 z p.zm.; dalej jako - Kpa/ oraz ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. - Ordynacja podatkowa /Dz.U. z 2005r. Nr 8, poz.60 z p.zm./. Kolegium orzeka również w innych sprawach na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Obszar właściwości miejscowej Kolegium obejmuje, zgodnie z Rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 listopada 2003 roku w sprawie obszarów właściwości miejscowej samorządowych kolegiów odwoławczych /Dz.U.Nr 198, poz.1925/, powiaty: bieszczadzki, brzozowski, jasielski, krośnieński, leski i sanocki wraz z gminami objętymi tym obszarem oraz miasto na prawach powiatu – Krosno.

Rozstrzygając sprawy indywidualne w składach trzyosobowych, Kolegium związane jest wyłącznie przepisami obowiązującego prawa. Samorządowe Kolegium Odwoławcze jest państwową jednostką budżetową.

2. Obsada kadrowa Kolegium

2.1. Kolegium składa się z **33** członków: **6** etatowych i **27** pozaetatowych.

Liczba członków etatowych posiadających wykształcenie:		
Wyższe prawnicze: 4	Wyższe administracyjne:: 2	
Liczba członków pozaetatowych posiadających wykształcenie:		
Wyższe prawnicze: 17	Wyższe administracyjne: 3	Wyższe inne: 7

Wśród członków Kolegium 5 osób legitymuje się uprawnieniami radcy prawnego oraz 6 osób zdało egzamin sędziowski.

2.2. Biuro Kolegium składa się z pięciu osób: kierownika biura, głównego księgowego, starszego inspektora i dwóch inspektorów. Wśród pracowników Biura dwie osoby mają wykształcenie wyższe.

3. Lokal i wyposażenie Kolegium

Siedziba Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Krośnie mieści się w budynku byłego Urzędu Wojewódzkiego w Krośnie przy ul. Bieszczadzkiej nr 1, który jest w dyspozycji Wojewody Podkarpackiego.

Wojewoda Podkarpacki, jako przedstawiciel Skarbu Państwa, zapewnia Kolegium możliwość korzystania z niezbędnych lokali, za odpłatnością nie przekraczającą kosztów ponoszonych faktycznie na ich utrzymanie.

Kolegium zajmuje 11 pomieszczeń o łącznej powierzchni 162,80 m².

Przez ostatnie lata wzrosła liczba spraw rozpatrywanych przez Kolegium, które wymagają archiwizacji. Dlatego czynimy starania o wynajęcie od Wojewody Podkarpackiego dodatkowego pomieszczenia z przeznaczeniem na archiwum. Kwestia ta uzależniona jest jednak od zwolnienia powierzchni biurowej przez innych użytkowników gmachu budynku.

Stan wyposażenia Kolegium w sprzęt biurowy i elektroniczny należy ocenić jako dobry.

CZĘŚĆ II

WPŁYW SPRAW

- 1. Liczba spraw ujętych w ewidencji ogółem w roku objętym informacją:** **1833**
w tym spraw:
- 1.1.** pozostałych w ewidencji z okresu poprzedniego (łącznie sprawy administracyjne i sprawy z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowych) **129**
1.2. wpływ spraw w roku objętym informacją - **1704**

2. Rodzaje spraw, które wpłynęły w roku objętym informacją:

2.1. Liczba spraw administracyjnych – ogółem **1500**

Lp.	Określenie rodzaju sprawy	Ilość spraw
1.	Objęte proceduralnie przepisami Ordynacji podatkowej	286
2.	Działalność gospodarcza	5
3.	Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	135
4.	Pomoc społeczna, świadczenia rodzinne, zaliczka alimentacyjna, oświata /stypendia, pomoc materialna itd./, dodatki mieszkaniowe, sprawy socjalne	662
5.	Gospodarka nieruchomościami (bez opłat za wieczyste użytkowanie), przekształcanie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, prawo geodezyjne i kartograficzne	57
6.	Ochrona środowiska, ochrona przyrody i ochrona zwierząt, odpady i utrzymanie porządku i czystości w gminach	167
7.	Prawo wodne	49
8.	Rolnictwo, leśnictwo, rybactwo śródlądowe, łowiectwo	9
9.	Handel, sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych	3
10.	Prawo o ruchu drogowym, drogi publiczne, transport drogowy	98
11.	Egzekucja administracyjna	2
12.	Prawo górnicze i geologiczne	-
13	Inne, pozostałe, w tym skargi i wnioski rozpatrywane w trybie Działu VIII Kpa	27

2.2. Sprawy podlegające rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi /Dz.U.Nr 153, poz.1270 z p.zm. – dalej jako Ppsa/ **130**

2.3.Liczba spraw z zakresu aktualizacji opłat za użytkowanie wieczyste	74
2.4.Liczba postanowień sygnalizacyjnych	-

CZĘŚĆ III

ZAŁATWIANIE SPRAW ADMINISTRACYJNYCH

1.Liczba spraw załatwionych ogółem w roku objętym informacją- 1651

L.p.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw		
1.	Akty wydane przez SKO jako organ II instancji, w tym: <table border="1" data-bbox="300 922 1268 1070"> <tr> <td>Akty wydane przez SKO w trybie art.127 §3 Kpa oraz jako organ II instancji zgodnie z art.221 Ordynacji podatkowej</td> <td>23</td> </tr> </table> - sposób rozstrzygnięcia patrz – tabela z pkt 1.1.	Akty wydane przez SKO w trybie art.127 §3 Kpa oraz jako organ II instancji zgodnie z art.221 Ordynacji podatkowej	23	1080
Akty wydane przez SKO w trybie art.127 §3 Kpa oraz jako organ II instancji zgodnie z art.221 Ordynacji podatkowej	23			
2.	Akta wydane przez SKO jako organ I instancji - sposób rozstrzygnięcia patrz – tabela z pkt 1.2.	55		
3.	Postanowienia wydane przez SKO w wyniku rozpatrzenia zażalenia na bezczynność organu, W tym: <table border="1" data-bbox="300 1370 1268 1444"> <tr> <td>Uznające zażalenia za uzasadnione</td> <td>19</td> </tr> </table>	Uznające zażalenia za uzasadnione	19	39
Uznające zażalenia za uzasadnione	19			
4.	Akty wydane przez SKO po rozpatrzeniu w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi /Dz.U.Nr 153, poz.1270 z p.zm./	129		
5.	Pozostałe	348		

1.1. Szczegółowe omówienie sposobu załatwienia sprawy przez SKO jako organ II instancji:

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Decyzje utrzymujące w mocy zaskarżone decyzje /art.138 §1 pkt 1 Kpa oraz art. 233 §1 pkt 1 Op/	463
2.	Decyzje uchylające decyzje organu I instancji i orzekające co do istoty	170

	sprawy oraz uchylające decyzje organu I instancji i umarzające postępowanie /art.138 §1 pkt 2 Kpa oraz art.233 §1 pkt 2a Op/	
3.	Decyzje uchylające decyzje organu I instancji i przekazujące sprawy do ponownego rozpatrzenia /art.138 §2 Kpa oraz art.233 §2 Op/	385
4.	Decyzje umarzające postępowanie odwoławcze /art.138 §1 pkt 3 Kpa oraz art.233 §1 pkt 3 Op/	12
5.	Pozostałe	50

1.2.Szczegółowe omówienie sposobu załatwienia sprawy przez SKO jako organ I instancji.

Lp.	Określenie rodzaju rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Postanowienia o wznowieniu postępowania i wyznaczeniu organu właściwego do jego przeprowadzenia /art.150 §2 Kpa oraz art.244 §2 Op/	-
2.	Postanowienia o odmowie wznowienia postępowania /art.149 §3 Kpa/ oraz decyzje o odmowie wznowienia postępowania /art.243 §3 Op/	1
3.	Postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie nieważności decyzji /art. 61a §1 Kpa/ oraz decyzje o odmowie wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności decyzji ostatecznej /art.249 §1 Op/	4
4.	Decyzje stwierdzające nieważność decyzji organu I instancji oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa /art.156 – 158 Kpa oraz art.247 – 251 Op/	21
5.	Decyzje o odmowie stwierdzenia nieważności decyzji /art.158 §1 Kpa oraz art.248 §3 Op/	12
6.	Decyzje odmawiające uchylecia decyzji po wznowieniu postępowania /art.151 Kpa oraz art.245 Op/	-
7.	Decyzje uchylające i rozstrzygające o istocie sprawy oraz decyzje stwierdzające wydanie decyzji przez organ I instancji z naruszeniem prawa wydane po wznowieniu postępowania /art.151 Kpa oraz art.245 Op/	-
8.	Decyzje umarzające postępowanie prowadzone w I instancji przez SKO /art.105 §1 Kpa oraz art.208 Op/	-
9.	Pozostałe	17

2. Liczba spraw administracyjnych pozostałych do załatwienia przez SKO w roku objętym informacją -

96

CZEŚĆ IV

ZAŁATWIANIE SPRAW Z ZAKRESU OPŁAT ZA UŻYTKOWANIE WIECZYSTE NIERUCHOMOŚCI GRUNTOWYCH

1. Liczba spraw z zakresu opłat za użytkowanie wieczyste załatwionych w roku objętym informacją ogółem -	69
w tym ugody -	31
2. Liczba wniesionych sprzeciwów od orzeczeń SKO	13
3. Liczba spraw pozostałych do załatwienia przez SKO -	17

CZEŚĆ V

SKARGI DO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO

1. Sprawy prowadzone przez Kolegium w trybie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi /Dz.U.Nr 153, poz.1270 z p.zm. – dalej jako Ppsa/:

Liczba spraw w roku objętym informacją ogółem - 129

w tym:

1.1. Liczba skarg na decyzje i postanowienia Kolegium skierowanych do WSA w roku objętym informacją, ogółem -	113
wskaźnik „zaskarżalności”	10,46%
1.2. Liczba skarg na bezczynność Kolegium skierowana do WSA w roku objętym informacją, ogółem -	-
1.3. Liczba skarg uwzględnionych przez Kolegium we własnym zakresie w trybie art.54 §3 Ppsa, ogółem -	-
1.4. Liczba skarg kasacyjnych na orzeczenia WSA /w tym zażaleń na postanowienia/ skierowanych przez SKO w roku objętym informacją do Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie, ogółem	7
1.5. Liczba innych spraw prowadzonych przez Kolegium w trybie określonym przepisami Ppsa, skierowanych do WSA, ogółem	9

2. Skargi na akty i czynności Kolegium rozpatrzone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny prawomocnymi orzeczeniami w roku objętym informacją:

Liczba orzeczeń WSA w roku objętym informacją ogółem - 120
w tym:

Lp.	Rodzaje rozstrzygnięcia	Liczba spraw
1.	Skargi na decyzje i postanowienia rozpoznane przez Sąd w tym:	120
	uwzględnienie skargi	21
2.	Skargi na bezczynność Kolegium rozpoznane przez Sąd w tym:	-
	uznające skargi za uzasadnione	-

Krosno, marzec 2013r.

P R E Z E S
Samorządowego
Kolegium Odwoławczego
Zbigniew Ostajll

INFORMACJA

z działalności Zarządu Województwa Podkarpackiego w okresie od 12 marca 2013 r. do 12 kwietnia 2013 r.

W okresie objętym niniejszą informacją Zarząd Województwa Podkarpackiego obradował na 8 posiedzeniach.

W omawianym okresie sprawozdawczym Zarząd Województwa Podkarpackiego podjął następujące uchwały:

Uchwały o tematyce organizacyjnej, w tym m.in. w sprawie:

- zawarcia porozumienia ze Starostwem Powiatowym w Sanoku,
- zawarcia umowy dotyczącej współpracy przy promocji projektu „Dobudowa skrzydła do zamku w Sanoku – I etap rozbudowy Muzeum Historycznego w Sanoku” współfinansowanego z RPO WP podczas wystawy malarstwa Zdzisława Beksińskiego we Wiedniu,
- zmiany składu osobowego Podkarpackiej Rady Innowacyjności,
- realizacji zadania publicznego w zakresie kultury /4 uchwały/,
- uznania za celową realizację zadania publicznego w zakresie kultury /3 uchwały/,
- wprowadzenia nowego kierunku kształcenia w Medycznej Szkole Policealnej w Mielcu,
- wprowadzenia nowego kierunku kształcenia w Medycznej Szkole Policealnej w Łąncucie,
- zmiany uchwały w sprawie określenia dokumentów niezbędnych do prawidłowej realizacji projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów”,
- wyrażenia opinii o projekcie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Lubaczowskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do 2019 roku,
- ogłoszenia otwartego konkursu ofert na dofinansowanie w 2013 roku zadań w zakresie pomocy społecznej,
- wyrażenia zgody na usunięcie drzew przez Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie,
- wyrażenia zgody na usunięcie drzew przez Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie,
- wyrażenia zgody na usunięcie drzew przez Medyczną Szkołę Policealną w Rzeszowie,
- powołania Zespołu do spraw analizy prawno – ekonomicznej przejęcia przez Województwo Podkarpackie obiektów stadionu RESOVIA,
- zmian w Regulaminie Organizacyjnym Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie /2 uchwały/,
- upoważnienia Skarbnika Województwa Podkarpackiego - Głównego Księgowego Budżetu Województwa /2 uchwały/,
- przyjęcia propozycji ugodowych w sądowym postępowaniu naprawczym,
- zaopiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie poparcia starań mieszkańców Gminy Gorzyce i Gminy Zaleszany

- wybudowania chodnika celem poprawy bezpieczeństwa użytkowania drogi krajowej Nr 77,
- zaopiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie przyjęcia stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego zamiaru likwidacji laboratoriów w powiatowych stacjach sanitarno - epidemiologicznych w województwie podkarpackim,
 - wyrażenia opinii odnośnie projektu Regulaminu Organizacyjnego Galerii Sztuki Współczesnej w Przemyślu,
 - powołania Komisji do oceny merytorycznej wniosków o stypendia twórcze osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami oraz określenia Regulaminu pracy Komisji,
 - zmiany uchwały w sprawie wyrażenia zgody na przedłużenie czasowego przeniesienia poza teren muzeum eksponatów muzealnych pochodzących ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Rzeszowie,
 - wyrażenia zgody na zawarcie umowy partnerskiej,
 - wskazania regionalnych biegunów wzrostu dla programowania rozwoju społeczno-gospodarczego na lata 2014-2020,
 - ogłoszenia naboru wniosków o przyznanie dotacji celowych spółkom wodnym w 2013 roku,
 - reprezentowania Województwa Podkarpackiego na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników Spółki „Przewozy Regionalne” spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
 - zatwierdzenia Regulaminu Rady Społecznej Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie,
 - przyjęcia sprawozdania z działalności w 2012 roku oraz planu działania na rok 2013 Oddziału Ośrodek Adopcyjny Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie,
 - zmiany Uchwały Nr 133/3046/12 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 24 kwietnia 2012 r. zmienionej Uchwałą Nr 209/4892/13 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie przyjęcia Procedury Oceny Projektów Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy na lata 2012 -2015 wraz z załącznikami, Wytycznych w sprawie kwalifikowalności wydatków w ramach SPPW, Wytycznych w sprawie monitorowania realizacji projektów w ramach SPPW, Wytycznych w sprawie kwalifikowalności podatku VAT w ramach SPPW,
 - udzielenia pełnomocnictwa p. o. dyrektora Medycznej Szkoły Policealnej im. Hanny Chrzanowskiej w Stalowej Woli,
 - udzielenia pełnomocnictwa Dyrektorowi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie,
 - udzielenia pełnomocnictwa dla dyrektora Podkarpackiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych w Rzeszowie,
 - udzielenia pełnomocnictwa /6 uchwał/,
 - odwołania pełnomocnictwa,
 - udzielenia upoważnienia,
 - wyrażenia zgody na zawarcie Umowy Partnerskiej na rzecz realizacji projektu: „Bazylika Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Kaczyce Ponadregionalnym Miejscem Kultu – prace remontowo-konserwatorskie budynku bazyliki-etap I”,
 - wyrażenia sprzeciwu wobec planów PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. dotyczących wyłączenia z eksploatacji linii kolejowej nr I-121 oraz I-124 Medyka – Chałupki Medyckie na terenie Województwa Podkarpackiego,

- ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych Województwa Podkarpackiego w 2013 r. w zakresie ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadania publicznego województwa podkarpackiego z zakresu turystyki w 2013 roku,
- przedstawienia sprawozdania z realizacji „Programu współpracy Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w roku 2012”,
- zmiany uchwały Nr 83/1847/11 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 11 października 2011 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu kontroli,
- przeprowadzenia kontroli pozaplanowej w Nauczycielskim Kolegium Języków Obcych w Przemyślu i Kolegium Nauczycielskim im. Aleksandra Fredry w Przemyślu,
- przeprowadzenia kontroli pozaplanowej w Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie,
- wyrażenia zgody na zawarcie umowy dotacyjnej z Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A.,
- wyrażenia zgody na zawarcie umów partnerskich,
- przeprowadzenia badania i opracowania ekspertyzy „Przegląd regionalny 2012”,
- wydłużenia terminu na obronę rozprawy doktorskiej przez uczestników projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów”,
- ogłoszenia o naborze wniosków o przyznanie stypendium dla doktorantów w ramach projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów”,
- powołania Komisji do oceny złożonych wniosków o dotację z budżetu Województwa Podkarpackiego przeznaczoną na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na terenie województwa podkarpackiego oraz określenia Regulaminu Pracy Komisji,
- wyrażenia zgody na zawarcie aneksu do umowy dwustronnej,
- zmiany Uchwały nr 211/4970/13/ Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie przystąpienia do przygotowania „Programu strategicznego rozwoju Bieszczad”,
- powołania Komisji Stypendialnej w ramach projektu pn. „Program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych z terenu województwa podkarpackiego w roku szkolnym 2012/2013”,
- wyboru przez Zarząd Województwa Podkarpackiego przedstawiciela do składu Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego,
- zmiany składu Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego oraz zmiany uchwały,
- nieodpłatnego nabycia 27 akcji Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A. w Tarnobrzegu stanowiących własność Agencji Rozwoju Przemysłu S.A. z siedzibą w Warszawie,
- zmiany uchwały w sprawie ustanowienia Koordynatora do spraw Środowiska w ramach Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- zawarcia porozumienia z Gminą Miasto Rzeszów,
- wszczęcia egzekucji komorniczej,
- informacji o zamiarze utworzenia Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Łańcucie,

- określenia wzoru umowy partnerskiej oraz udzielenia pełnomocnictwa do zawarcia w imieniu Województwa Podkarpackiego umów partnerskich z samorządami gminnymi,
- przystąpienia do przygotowania Programu strategicznego „Błękitny San”,
- zatwierdzenia i przekazania do opiniowania projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie wyłączenia gruntów z obwodów łowieckich nr 160 pk i 178 pk.,
- ustalenia zasad postępowania przy udzielaniu dotacji celowych w 2013 roku podmiotom uprawnionym do wykonywania ratownictwa wodnego na realizację zadań z zakresu zapewnienia bezpieczeństwa osobom przebywającym na obszarach wodnych na terenie województwa podkarpackiego,
- odwołania dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Rzeszowie,
- powołania dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Rzeszowie,
- wyrażenia opinii odnośnie projektu Regulaminu Organizacyjnego Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Malawskiego w Rzeszowie.

Uchwały z zakresu rozwoju regionalnego, w tym m.in. w sprawie:

- pozostawienia protestu bez rozpatrzenia,
- rozpatrzenia protestu /5 uchwał/,
- zmiany Regulaminu tworzenia oraz dokonywania zmian i aktualizacji Indykatorywnego wykazu indywidualnych projektów kluczowych Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- ogłoszenia konsultacji społecznych projektów zgłoszonych na Listę rezerwową Indykatorywnego wykazu indywidualnych projektów kluczowych Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- uznania przedłożonego zabezpieczenia środków finansowych na realizację przedsięwzięcia pn.: „Zakup pojazdów szynowych na potrzeby kolejowych przewozów osób w województwie podkarpackim”, nr RPPK.02.01.00-18-008/12 wybranego do dofinansowania w ramach osi priorytetowej I Infrastruktura techniczna działania 2.1 Infrastruktura komunikacyjna schemat E - Infrastruktura kolejowa Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- zmiany decyzji o realizacji indywidualnego projektu kluczowego-własnego w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 – wersja: zaliczka do 100% dotacji,
- wyrażenia wstępnej zgody na rozszerzenie zakresu rzeczowego i zwiększenie dofinansowania dla projektu pn. „Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Komputerowego” realizowanego przez Uniwersytet Rzeszowski w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- stanu realizacji projektów wybranych do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 196/4576/12 z dnia 11 grudnia 2012 r. (z późniejszymi zmianami) w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.2 Instytucje otoczenia biznesu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.3

- Regionalny system innowacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- ustalenia kryterium regionalnego oceny operacji w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
 - ustalenia terminu i miejsca składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
 - przeniesienia przez beneficjenta posiadania dóbr objętych operacją w ramach Działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
 - przyjęcia formularzy umów o przyznanie pomocy w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
 - przyjęcia aktualizacji Planu komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013,
 - zmiany Uchwały Nr 209/4869/13 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 5 lutego 2013 r. w sprawie wydłużenia terminów spełnienia warunków wejścia w życie umów/decyzji o dofinansowanie projektów realizowanych w ramach osi priorytetowych II – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
 - wyrażenia zgody na zmiany w projekcie „Poprawa dostępności linii kolejowej poprzez przebudowę niektórych elementów infrastruktury na odcinkach linii kolejowej nr 106 Rzeszów – Jasło...” realizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
 - wyrażenia zgody na zmianę terminu zakończenia realizacji projektu /5 uchwał/,
 - zmiany Uchwały Nr 19/285/11 z dnia 1 lutego 2011 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.3 Regionalny system innowacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
 - wyrażenia zgody na dokonanie cesji wierzytelności z umowy o dofinansowanie projektu /2 uchwały/,
 - wyrażenia zgody na złożenie przez Województwo Podkarpackie wniosku o dofinansowanie projektu w ramach Działania 5.2 POKL 2007-2013,
 - objęcia dofinansowaniem projektu zgłoszonego przez Konwent OO Bonifratrów w Iwoniczu „Pod Bezpiecznym Dachem – innowacyjny rozwój infrastruktury DPS w Iwoniczu” w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy realizowanego w latach 2012-2015,
 - zatwierdzenia Informacji rocznej w zakresie ewaluacji RPO WP za rok 2012,
 - zmiany Uchwały Nr 127/2851/12 z dnia 27 marca 2012 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.3 Regionalny system innowacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
 - zmiany Uchwały Nr 282/5582/10 z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /4 uchwały/,

- przyjęcia informacji dotyczącej realizacji projektów wybranych do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 282/5582/10 z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B – Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- realokacji środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /4 uchwały/,
- dokonania oceny strategicznej i wyboru indywidualnego projektu kluczowego pn. „Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 880 Jarosław – Pruchnik” do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej II Infrastruktura techniczna działania 2.1 Infrastruktura komunikacyjna, schemat A – Drogi wojewódzkie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- dokonania oceny strategicznej i wyboru do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka, działanie 1.4 Promocja gospodarcza i aktywizacja inwestycyjna regionu, schemat A – Projekty inwestycyjne, Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013,
- skierowania projektu realizowanego przez Port Lotniczy „Rzeszów – Jasionka” Sp. z o.o. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 do ponownej oceny merytorycznej,
- zmiany Uchwały Nr 86/1926/11 z dnia 18 października 2011 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.4 Promocja gospodarcza i aktywizacja inwestycyjna regionu, Schemat B Projekty pozainwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego zmiany zakresu rzeczowego oraz przesunięcia terminu zakończenia realizacji projektu kluczowego pn. „Uniwersyteckie Centrum Innowacji i Transferu Wiedzy Techniczno - Przyrodniczej” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego zmiany zakresu rzeczowego projektu kluczowego pn. „Regionalne Centrum Edukacji Zawodowej i Nowoczesnych Technologii – powiat sanocki” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego zwiększenia dofinansowania projektu kluczowego pn. „Regionalne Centrum Transferu Nowoczesnych Technologii Wytwarzania – powiat stalowowolski” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- stanu realizacji projektów wybranych do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 282/5582/10 z dnia 21 maja 2010 r. (z późniejszymi zmianami) w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B – Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- skierowania projektu realizowanego przez Podkarpackie Centrum Produkcyjno - Wdrożeniowe „EKO-KARPATY” dr inż. Jan Paprowicz w ramach Regionalnego

- Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 do ponownej oceny merytorycznej,
- zwiększenia dofinansowania projektu kluczowego pn. Odbudowa obiektów infrastruktury sportowej zalanych w wyniku powodzi w 2010 roku na terenie miasta Tarnobrzeg,
 - zwiększenia dofinansowania projektu kluczowego pn. Odbudowa trybun stadionu sportowego w Ropczycach.

Uchwały dotyczące promocji województwa, w tym m.in. w sprawie:

- zlecenia działań promocyjnych Województwa Podkarpackiego /3 uchwały/,
- zlecenia działań promocyjnych Województwa Podkarpackiego w ramach polsko – ukraińskiej konferencji w Krasieczynie,
- realizacji Planu Działania na lata 2012-2013 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim /5 uchwał/,
- realizacji Roczego Planu Komunikacyjnego PROW 2007-2013 na 2013 rok,
- realizacji zadania Promocja Województwa Podkarpackiego w Rzymie, promocja efektów wdrażania Funduszy Europejskich w regionie oraz w sprawie realizacji Planu Działania na lata 2012-2013 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim,
- wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia z Gminą Miasto Rzeszów - celem wspólnej organizacji targów Paris Air Show 2013,
- udziału Województwa Podkarpackiego w targach ProdExpo w Kijowie.

Uchwały o tematyce majątkowej, w tym m.in. w sprawie:

- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemyślu na zbycie ruchomych aktywów trwałych,
- wyrażenia zgody dla Szpitala Wojewódzkiego Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie na nabycie Aparatu USG,
- oddania w użytkowanie wieczyste dla Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie nieruchomości gruntowej położonej w Rzeszowie,
- przyjęcia darowizny nieruchomości położonej w Wysoczanach,
- przeznaczenia do sprzedaży w drodze przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości położonej w Krośnie,
- nieodpłatnego przekazania barier energochłonnych na rzecz Gminy Nisko.
- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemyślu na zbycie samochodu marki Renault Master,
- ustanowienia służebności przesyłu /2 uchwały/,
- ustanowienia służebności gruntowej.

Uchwały o tematyce finansowej, w tym m.in. w sprawie:

- zabezpieczenia środków finansowych,
- przyjęcia zakresu rzeczowo-finansowego zadań budżetowych realizowanych przez Departament Nadzoru Właścicielskiego i Analiz Ekonomicznych,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań budżetowych realizowanych przez Departament Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 rok,

- zmiany uchwały w sprawie przyjęcia zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Kancelarię Zarządu w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r.,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Promocji i Turystyki w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r.,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Promocji i Turystyki w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r.,
- udzielenia stypendiów dla słuchaczy uczących się w szkołach oraz zakładach kształcenia nauczycieli prowadzonych przez Województwo Podkarpackie,
- przyznania dotacji dla Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego w Zakopanem – Grupy Regionalnej Górskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego – Grupy Bieszczadzkiej z siedzibą w Sanoku na zadania z zakresu ratownictwa górskiego,
- przyznania dotacji na realizację zadań publicznych Województwa Podkarpackiego w dziedzinie kultury fizycznej i sportu w 2013 roku,
- udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2013 roku /2 uchwały/,
- przyznania dotacji celowej dla Wojewódzkiego Szpitala im. Zofii z Zamoyskich Tarnowskiej w Tarnobrzegu,
- przyznania dotacji celowej dla Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemyślu /5 uchwał/,
- przyznania stypendiów sportowych w 2013 roku,
- przyznania stypendium twórczego,
- przyznania nagród Województwa Podkarpackiego w dziedzinie sportu,
- podziału środków Funduszu Pracy będących w 2013 r. w dyspozycji Samorządu Województwa Podkarpackiego na finansowanie projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego,
- zawarcia umowy dotacji pomiędzy Województwem Podkarpackim a Wojewodą Podkarpackim na dofinansowanie zadań wynikających z ustawy o ochronie przyrody,
- zmiany składu Zespołu Koordynującego ds. opracowania Wojewódzkiego Programu Rozwoju Odnawialnych Źródeł Energii dla Województwa Podkarpackiego,
- udzielenia poręczenia pożyczki długoterminowej dla Wojewódzkiego Szpitala im. Zofii z Zamoyskich Tarnowskiej w Tarnobrzegu,
- przedstawienia sprawozdania rocznego z wykonania planów finansowych samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej za 2012 rok,
- przedstawienia informacji o przebiegu wykonania planów finansowych wojewódzkich jednostek organizacyjnych będących osobami prawnymi za 2012 rok,
- przedstawienia sprawozdań rocznych z wykonania planów finansowych instytucji kultury podległych Samorządowi Województwa za rok 2012,
- zmiany planu finansowego Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale na rok 2013,
- przedstawienia sprawozdania rocznego z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2012 rok oraz informacji o stanie mienia Województwa Podkarpackiego,
- upoważnienia do zaciągnięcia zobowiązań w latach 2014-2015 /3 uchwały/,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 r. /7 uchwał/,

- wyrażenia zgody na finansowanie w całości ze środków budżetu Województwa Podkarpackiego wydatków związanych z nabyciem gruntów oraz odszkodowaniami z tego tytułu dla projektów realizowanych ze środków EFRR w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007 - 2013,
- wyrażenia zgody na zaangażowanie środków własnych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie na realizację projektu systemowego realizowanego w Poddziałaniu 7.1.3,
- przyjęcia autopoprawek do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 r.,
- zawarcia umowy dotacyjnej,
- przyjęcia planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli w roku 2013,
- ustalenia wynagrodzenia dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Rzeszowie,
- planu finansowego zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych Województwu Podkarpackiemu ustawami na 2013 r.,
- pokrycia kosztów organizacji spotkań w ramach konsultacji społecznych projektu aktualizacji Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020, w tym kosztów cateringu.

Treść podjętych uchwał znajduje się na stronie internetowej Województwa Podkarpackiego:

<http://www.wrota.podkarpackie.pl/pl/bip/województwo-podkarpackie/zarząd/uchwały>

Ponadto Zarząd Województwa przyjął 21 projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego, które przekazano pod obrady Sejmiku Województwa.

W omawianym okresie sprawozdawczym przedmiotem obrad Zarządu Województwa były również następujące tematy:

- informacja o zleceniach płatności ze środków europejskich przekazanych do Banku Gospodarstwa Krajowego oraz o płatnościach dokonanych na rzecz beneficjentów w miesiącu lutym 2013 r. w ramach RPO WP,
- zbiorcze informacje o zleceniach płatności przekazanych przez Zarząd Województwa do Banku Gospodarstwa Krajowego oraz płatnościach dokonanych przez BGK w miesiącu lutym 2013 r.,
- informacja w sprawie korekty raportów kwartalnych dotyczących informacji o działaniach następczych prowadzonych w związku z nieprawidłowościami wykrytymi w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 i zgłoszonymi do Komisji Europejskiej,
- informacja z wykonania w roku 2012 Wojewódzkiego Programu Pomocy Społecznej na lata 2009 – 2015,
- informacja o realizacji w roku 2012 Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007 – 2013,
- informacja o realizacji w roku 2012 Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012 – 2016,
- informacja o wykonaniu w roku 2012 Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2010 – 2013,

- informacja po obradach Nadzwyczajnego Zgromadzenia Wspólników Spółki Przewozy Regionalne Sp. z o.o.,
- informacje departamentów Urzędu Marszałkowskiego dotyczące wykonywania budżetu Województwa Podkarpackiego na 2013 r.,
- informacje departamentów Urzędu Marszałkowskiego w sprawie wyników rozstrzygniętych postępowań przetargowych, kwotach powstałych oszczędności, braków lub o rezygnacji z planowanych zadań ujętych w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 rok.

Członkowie Zarządu – w ramach upoważnień udzielonych im przez Marszałka Województwa – sprawowali bieżący nadzór nad działalnością poszczególnych Departamentów Urzędu Marszałkowskiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Informację niniejszą opracowano w Kancelarii Zarządu Województwa Podkarpackiego na podstawie protokołów posiedzeń Zarządu Województwa Podkarpackiego.

Rzeszów, 12 kwietnia 2013 r.

Informacja

o realizacji uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego podjętych na XXXI sesji w dniu 25 marca 2013 r.

Wszystkie uchwały zostały w ustawowym terminie przekazane do legalizacji organom nadzoru. Uchwały wymagające publikacji zostały przekazane do Redakcji Dziennika Urzędowego Województwa Podkarpackiego.

1) Uchwały realizowane w Departamencie Budżetu i Finansów:

- **NR XXXI/597/13** w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2013 r. - o zmianach w budżecie wynikających z uchwały zawiadomiono wg właściwości dyrektorów departamentów Urzędu oraz dyrektorów jednostek organizacyjnych,
- **NR XXXI/598/13** w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej Województwa Podkarpackiego - o zmianach w WPF wynikających z uchwały zawiadomiono wg właściwości dyrektorów departamentów Urzędu oraz dyrektorów jednostek organizacyjnych.

2) Uchwała realizowana w Departamencie Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej:

- **NR XXXI/586/13** w sprawie zmian w Statucie Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie – uchwała została przekazana dyrektorowi podmiotu leczniczego.

3) Uchwały realizowane w Departamencie Geodezji i Gospodarki Mieniem:

- **NR XXXI/585/13** w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości na rzecz Parafii Rzymsko – Katolickiej p.w. Św. Mikołaja w Borowej – kompletowanie dokumentacji do umowy notarialnej, wstępny termin umowy 16.04.2013 r.
- **NR XXXI/593/13** w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości na rzecz Gminy Kolbuszowa – Uchwałę przesłano do Urzędu Gminy Kolbuszowa w celu podjęcia stosownej uchwały przez Radę Gminy.

4) Uchwała realizowana w Departamencie Dróg i Transportu:

- **NR XXXI/599/13** w sprawie poparcia starań mieszkańców Gminy Gorzyce i Gminy Zaleszany wybudowania chodnika celem poprawy bezpieczeństwa użytkowników drogi krajowej Nr 77 – uchwałę przekazano do Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej.

5) Uchwały realizowane w Departamencie Rolnictwa i Gospodarki Wodnej:

- **NR XXXI/590/13** w sprawie wyboru przez Sejmik Województwa Podkarpackiego przedstawiciela do składu Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego – treść uchwały została ujęta w uchwale nr 221/5241/13 z dnia 2 kwietnia 2013 r. Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie zmiany składu Rady Społecznej Doradztwa Rolniczego oraz zmiany uchwały.
- **NR XXXI/591/13** w sprawie uzgodnienia „Projektu Podziału Województwa Lubelskiego na Obwody Łowieckie” - uchwała została przekazana pismem RW-I.7131.10.2013.EK z dnia 7 marca br. Marszałkowi Województwa Lubelskiego.

6) Uchwały realizowane w Departamencie Ochrony Środowiska:

- **NR XXXI/589/13** w sprawie zweryfikowania propozycji planu aglomeracji Solina - propozycja planu aglomeracji Solina wraz z przedmiotową uchwałą Sejmiku została przekazana pismem z dnia 29 marca 2013 r., znak: OS-II.0006.6.2012.PC Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Rzeszowie i Dyrektorowi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie w celu uzgodnienia oraz Gminie Solina w celu zaopiniowania,
- **NR XXXI/596/13** w sprawie przekazania do dalszych uzgodnień i opinii projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawach parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu. Projekty uchwał w sprawach parków krajobrazowych oraz projekty uchwał w sprawach obszarów chronionego krajobrazu przesłano do zaopiniowania właściwym terytorialnie radom gmin. Wszystkie projekty uchwał przesłano również do uzgodnienia Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Rzeszowie.

7) Uchwały realizowane w Departamencie Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego:

- **NR XXXI/588/13** w sprawie nadania Statutu Muzeum Narodowemu Ziemi Przemyskiej w Przemyślu – uchwała zrealizowana w pełni. Jeden egzemplarz ww. Uchwały przekazano wraz z załącznikiem do Dyrektora Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu, jeden egzemplarz przekazany do Rejestru Instytucji Kultury, jeden egzemplarz, kopia potwierdzona za zgodność z oryginałem, przekazany do Departamentu Legislacyjnego w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego i jeden egzemplarz a/a.

8) Uchwały realizowane w Departamencie Edukacji, Nauki i Sportu:

- **NR XXXI/587/13** w sprawie zmiany uchwały w sprawie zasad udzielania stypendiów szczególnie uzdolnionym uczniom w roku szkolnym 2012/2013 - w wyniku podjętej uchwały zwiększono liczbę stypendystów z 1200 na 1205,

opublikowano na stronie internetowej *Regulamin przyznawania stypendium* uwzględniający ww. zmianę oraz przekazano go do WUP w Rzeszowie.

- **NR XXXI/594/13** w sprawie zamiaru likwidacji Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Dębicy.
- **NR XXXI/595/13** w sprawie zamiaru likwidacji Zespołu Kolegiów Nauczycielskich w Tarnobrzegu.

Z uchwałami o zamiarze likwidacji są zapoznawani słuchacze Nauczycielskiego Kolegium Języków Obcych w Dębicy i Zespołu Kolegiów Nauczycielskich w Tarnobrzegu; uchwały zostały również przekazane do Podkarpackiego Kuratora Oświaty, Ministra Edukacji Narodowej oraz nauczycielskich związków zawodowych.

9) Uchwała realizowana w Departamencie Nadzoru Właścicielskiego i Analiz Ekonomicznych:

- **NR XXXI/592/13** w sprawie wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie akcji spółki Tarnobrzaska Agencja Rozwoju Regionalnego Spółka Akcyjna – w dniu 2 kwietnia 2013 roku Zarząd Województwa Podkarpackiego podjął uchwałę nr 221/5255/13 w sprawie nieodpłatnego nabycia 27 akcji Tarnobrzesckiej Agencji Rozwoju Regionalnego Spółka Akcyjna w Tarnobrzegu stanowiących własność Agencji Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie. Uchwała w trakcie realizacji.

10) Uchwała realizowana w Kancelarii Sejmiku:

- **NR XXXI/584/13** w sprawie rozpatrzenia skargi na działania Zarządu Województwa Podkarpackiego w przedmiocie odwołania ze stanowiska dyrektora Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu i powierzenia pełnienia obowiązków na tym stanowisku bez przeprowadzenia konkursu – uchwała została przekazana panu Mariuszowi Olbromskiemu oraz do wiadomości do Departamentu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.